ต้นฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่องชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยใหม่

โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล ทรงประเสริฐ

มิถุนายน พ.ศ.2546

สัญาเลขที่ 5ASP/TRF/029/2544

ต้นฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยเรื่องชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยใหม่

ผู้วิจัย

รศ.ดร.ภูวดล ทรงประเสริฐ

สังกัด

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชุดโครงการอาณาบริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค

ชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยใหม่

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล ทรงประเสริฐ

ภาควิชาประวัติศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	**(3)**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	**(4)**
คำนำ	**(5)**
สารบัญตาราง	**(6)**
สารบัญแผนที่	**(7)**
สารบัญภาพประกอบ	**(8)**
บทที่ 1 : บทนำ	**1**
บทที่ 2 : ภูมิหลังของชาวจีนโพ้นทะเล	**8**
- ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	9
- วิวัฒนาการของชุมชนจีนโพ้นทะเล	19
- ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในจีน	40
- การเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนโพ้นทะเล	59
- การต่อต้านญี่ปุ่น	79
- ชะตากรรมของชาวจีนโพ้นทะเล	97
บทที่ 3 : เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเปลี่ยนผ่าน	**113**
- ปฏิกิริยาของชาวจีนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2	113
- ชาวจีนกับการกำเนิดสหพันธ์มลายา	127
- ปัญหาของชุมชนจีนในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย	144
- นโยบายของรัฐบาลไทยและฟิลิปปินส์	162
- ชุมชนจีนในพม่า เวียดนาม ลาว และกัมพูชา	182
- ปักกิ่งกับปัญหาจีนโพ้นทะเล	201
บทที่ 4 : ปฏิสัมพันธ์ของปัญหาชาวจีน	**215**
- การสถาปนามาเลเซีย	216
- จลาจลทางเชื้อชาติในอินโดนีเซีย	233
- ปัญหาบานปลายในมาเลเซีย	250

- การสร้างชาติของชาวจีนในสิงคโปร์ 267
- การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจีนในฟิลิปปินส์และไทย 282
- ปัญหาชาวจีนในเวียดนาม ลาว กัมพูชา และพม่า 298

บทที่ 5 : พัฒนาการของทุนจีนโพ้นทะเลสมัยใหม่ 313

- ทุนจีนในไทย 315
- ทุนจีนในฟิลิปปินส์ 336
- ทุนจีนในอินโดนีเซีย 352
- ทุนจีนในมาเลเซีย 378
- ทุนจีนในสิงคโปร์ 413

บทที่ 6 : สถานภาพและบทบาทของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเล 431

- การเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสถานภาพทางสังคม 432
- การมีส่วนร่วมทางการเมือง 459
- การสร้างสายสัมพันธ์กับแผ่นดินใหญ่ 487
- ทุนจีนโพ้นทะเลกับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก 509

บทที่ 7 : สรุป 538

เชิงอรรถ 544

บรรณานุกรม 578

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยใหม่ในบริบทต่างๆ ตั้งแต่ภูมิหลังของชุมชนจีนในแต่ละประเทศ โครงสร้างความสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ การคุกคามของจักรวรรดินิยมญี่ปุ่นและผลกระทบของสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะเดียวกัน ก็จะมีการวิเคราะห์พัฒนาการต่างๆ ในภูมิภาคและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในสมัยหลังสงครามเป็นต้นมา รวมทั้งอิทธิพลของการเมืองที่มีต่อการเจริญเติบโตของทุนจีนโพ้นทะเล ตลอดจนสัมพันธภาพและปัญหาอุปสรรคของความสำคัญระหว่างรัฐและทุนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะช่วงหักเหสำคัญของกิจกรรมทางการเมืองและเศรษฐกิจตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1990 นอกจากนั้นแล้ว งานวิจัยชิ้นนี้ก็จะชี้ให้เห็นถึงบทบาทต่างๆ ของลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อกระบวนการปฏิรูปทางเศรษฐกิจและการเมืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และจีนในยุคปัจจุบัน

Abstract

This is a study of the Overseas Chinese in Modern Southeast Asia in various contexts, including the background of Chinese communities in a particular country, the structure of ethnic relations, the influence of economic nationalism, the encroachment of Japanese imperialism and the repercussion of World War II.

It also examines other developments in the region during the post war period and makes analysis on different problems dealing with the Chinese in each country. Politics, of course, contributed to the spectacular rise of Overseas Chinese capitalism, An integral part of this study, therefore, is a close examination of capital development among leading Chinese entrepreneurs as well as the delicate and interlocking relationships with other functions of regional polity. Moreover, it attempts to demonstrate several turning points affecting politico-economic activities both in Southeast Asia and mainland China, following the mid of 1990s. Finally, it will point to different roles of the descendants of Overseas Chinese toward the undertaken process of political and economic reform in the region during the present time.

คำนำ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นความพยายามอย่างจริงใจของข้าพเจ้าที่จะนำเอาองค์ความรู้เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยใหม่ เพื่อใช้พัฒนาเป็นหนังสือวิชาการภาษาไทยที่สมบูรณ์แบบและเหมาะสมสำหรับการเป็นตำราเรียนในสาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาและสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไปแล้ว ยังต้องการใช้เป็นเครื่องมือนำร่องในการวิจัย เชิงคุณภาพเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ของปัญหาจีนโพ้นทะเลร่วมสมัยสำหรับนักวิชาการไทย ในอนาคตด้วย แต่เนื่องจากเวลาและทรัพยากรในการวิจัยค่อนข้างจำกัด ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องจำกัดขอบเขตของการศึกษาให้สอดคล้องกับเงื่อนไขดังกล่าว เพราะบริบทของจีนโพ้นทะเลสมัยใหม่มีขอบเขตกว้างขวางและเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของความเป็น “รัฐชาติ” ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ตลอดมานั่นเอง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม งานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากโครงการอาณาบริเวณศึกษา 5 ภูมิภาค (อบศ.5) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ก็ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นรูปธรรมได้ในที่สุด

ขณะเดียวกัน งานวิจัยชิ้นนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีทั้งทางด้านข้อมูลและการอำนวยความสดวกต่าง ๆ จาก Institute of Southeast Asian Studies ในสิงคโปร์ และ Institute of Developing Economies ในญี่ปุ่นแล้ว ยังได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านความรู้และความปรารถนาดีจากบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิอีกหลายท่านในประเทศไทย เช่น อาจารย์สุลักษณ์ ศิวะรักษ์ ดร.บัณฑิต นิจถาวร ดร .อนุสรณ์ ลิ่มมณี ดร.ไชยวัฒน์ ค้ำชู อาจารย์พนัสชัย ศุภมิตร อาจารย์พันศักดิ์ วิญญรัตน์ และคุณศิวะ งานทวี เป็นต้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้อีกครั้งหนึ่ง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยชิ้นนี้คงจะมีส่วนไม่มากก็น้อยต่อการขยายพรมแดนความรู้จีนโพ้นทะเลสมัยใหม่ต่อสังคมไทยโดยส่วนรวมอย่างแน่นอน

ภูวดล ทรงประเสริฐ

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1 :	ชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (พฤศจิกายน ค.ศ.1938-ตุลาคม ค.ศ.1939)	85
ตารางที่ 2 :	เงินบริจาคของชาวจีนโพ้นทะเลให้รัฐบาลจีนคณะชาติ (กรกฎาคม ค.ศ.1937-ตุลาคม ค.ศ.1940)	91
ตารางที่ 3 :	ชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1950	127
ตารางที่ 4 :	คณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1959	211
ตารางที่ 5 :	ชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1965	233
ตารางที่ 6 :	ชาวจีนในสิงคโปร์ ค.ศ.1970	278
ตารางที่ 7 :	การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประชาชาติอาเซียน ค.ศ.1965-1994	314
ตารางที่ 8 :	รายได้จากการส่งออกของกลุ่มประเทศอาเซียน ค.ศ.1981-1994	315
ตารางที่ 9 :	ผู้มีเชื้อชาติจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1990	351
ตารางที่ 10 :	กลุ่มทุนเชื้อสายจีนขนาดใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1997	511

สารบัญแผนที่

		หน้า
แผนที่ 1 :	จีนในสมัยก่อนคริสตกาล	(11)
แผนที่ 2 :	จีนในสมัยราชวงศ์ฮั่น (ปี 206 ก่อนคริสตกาล-ค.ศ.221)	(12)
แผนที่ 3 :	จักรวรรดิจีนในค.ศ.1140	(13)
แผนที่ 4 :	จักรวรรดิจีนในสมัยราชวงศ์หยวน (ค.ศ.1280-1368)	(14)
แผนที่ 5 :	จักรวรรดิจีนในค.ศ.1584	(15)
แผนที่ 6 :	จักรวรรดิจีนก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19	(16)
แผนที่ 7 :	เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคโบราณกาล	(17)
แผนที่ 8 :	เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อนการรุกรานของชาวตะวันตก	(18)
แผนที่ 9 :	เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16	(19)
แผนที่ 10 :	จักรวรรดิจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1630	(20)
แผนที่ 11 :	ชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1965	(21)
แผนที่ 12 :	สาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน	(22)
แผนที่ 13 :	เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบัน	(23)

สารบัญภาพประกอบ

		หน้า
ภาพที่ 1 :	ขงจื่อ....มหาบุรุษผู้ยืนยงเคียงคู่อารยธรรมจีน	(24)
ภาพที่ 2 :	สัมพันธภาพระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่โบราณกาล กลายเป็นบทกวีที่บันทึกไว้ในจดหมายเหตุราชวงศ์หมิง (Ming Shih)	(25)
ภาพที่ 3 :	ขบวนแห่ของชาวจีนในเมืองมะละกาก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 19	(26)
ภาพที่ 4 :	สุสานชาวจีนโพ้นทะเลรุ่นแรกที่บุกเบิกเกาะปีนังในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19	(27)
ภาพที่ 5 :	การ์ตูนล้อเลียนชาวจีนเมื่อเผชิญภัยรุกรานของพวกผีผมแดงในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19	(28)
ภาพที่ 6 :	ภาพแกะสลักไม้แสดงถึงความชิงชังของชาวจีนที่มีต่อชาวตะวันตกในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19	(29)
ภาพที่ 7 :	ขอทานชาวจีนในเมืองกวางตุ้งช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19	(30)
ภาพที่ 8 :	การค้ากุลีจีนของบริษัทชาวอังกฤษในทศวรรษ 1890	(31)
ภาพที่ 9 :	สิงคโปร์ในค.ศ.1900	(32)
ภาพที่ 10 :	จาง บี่ซื่อ...อภิมหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลรุ่นแรกผู้พยายามปฏิรูปเศรษฐกิจจีนยุคปลายราชวงศ์แมนจู	(33)
ภาพที่ 11 :	ลูกหลานจีนเปรานากันในเมืองปัตตาเวียช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20	(34)
ภาพที่ 12 :	ซุน ยัดเซ็น ...ผู้เข้ามาปลุกลัทธิชาตินิยมจีนในกรุงเทพมหานครระหว่าง ค.ศ.1903-1908	(35)
ภาพที่ 13 :	สาวโสดชาวจีนเพิ่งเดินทางถึงสิงคโปร์ใน ค.ศ.1930	(36)
ภาพที่ 14 :	พิธีแห่ศพของมหาเศรษฐีจีนในกรุงกัวลาลัมเปอร์ก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2	(37)
ภาพที่ 15 :	เหมา เจ๋อตุง และตัน กากี่ ในฐานที่มั่นเมืองเอี๋ยนอัน ค.ศ.1940	(38)
ภาพที่ 16 :	เจียง ไคเช็คและหวัง จิงเว่...ผู้หลอกลวงชาวจีนโพ้นทะเลในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2	(39)
ภาพที่ 17 :	แสตมป์ที่ระลึกการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ.1950	(40)
ภาพที่ 18 :	โจว เอินไหล...ผู้ประกาศยกเลิกนโยบายสองสัญชาติของชาวจีนโพ้นทะเลในเมืองบันดุง ค.ศ.1955	(41)
ภาพที่ 19 :	นางเจียง ชิงและบริวาร...ผู้ประณามจีนโพ้นทะเลเป็นชนชั้นกฎุมพีและศัตรูของการปฏิวัติวัฒนธรรม	(42)

หน้า

ภาพที่ 20 : เติ้ง เสี่ยวผิง...ผู้หวนกลับมาระดมทุนจีนโพ้นทะเลเพื่อปฏิรูปเศรษฐกิจจีนยุคใหม่ (43)
ภาพที่ 21 : ชาวจีนในเวียดนามช่วงหลังสงครามอินโดจีน ค.ศ.1975 (44)
ภาพที่ 22 : การ์ตูนล้อเลียนนโยบายของเติ้ง เสี่ยวผิงในการระดมทุนจีนโพ้นทะเล ค.ศ.1984 (45)
ภาพที่ 23 : ค่ายกักกันชาวจีนอพยพจากเวียดนามในอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ค.ศ.1985 (46)
ภาพที่ 24 : ฝูงชนกำลังบุกปล้นคฤหาสน์ของหลิม เซียวเหลียงในกรุงจาการ์ตา เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม ค.ศ.1998 (47)
ภาพที่ 25 : การค้าปอของชาวจีนในเมืองเซบู (48)
ภาพที่ 26 : อุตสาหกรรมป่าไม้ของชาวจีนในรัฐซาบาห์ (49)
ภาพที่ 27 : ไร่อ้อยของชาวจีนในเกาะสุมาตรา (50)
ภาพที่ 28 : การเล่นงิ้วในพิธีเทกระจาดประจำปีของชุมชนจีนในเมืองอีโปห์ (51)
ภาพที่ 29 : วัดตั่วเป๊ะกงของชาวจีนในกรุงกัวลาลัมเปอร์ (52)
ภาพที่ 30 : วันเช็งเม้งของชาวจีนในเมืองมะละกา (53)
ภาพที่ 31 : ชายชราและบุตรหลานจีนโกกังในพม่า (54)
ภาพที่ 32 : บ้านเรือนของชาวจีนในรัฐเปรัค (55)
ภาพที่ 33 : ร้านตัดผมของชาวจีนในชานกรุงมนิลา (56)
ภาพที่ 34 : ชุมชนชาวจีนในเกาะปีนัง (57)
ภาพที่ 35 : ทำเนียบรัฐบาลสิงคโปร์ (58)
ภาพที่ 36 : ความบันเทิงของหนุ่มสาวสิงคโปร์ (59)
ภาพที่ 37 : ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาฮ่องกง (60)
ภาพที่ 38 : สำนักงานใหญ่ธนาคารจีนโพ้นทะเล (OCBC) ในสิงคโปร์ (61)
ภาพที่ 39 : สาวจีนในชุดแต่งกายพื้นเมืองมาเลย์ (62)
ภาพที่ 40 : ชุมชนจีนแต้จิ๋วในกรุงพนมเปญ (63)
ภาพที่ 41 : การเดินขบวนประท้วงรัฐบาลของลูกหลานจีนในกรุงมนิลา (64)
ภาพที่ 42 : ร้านขายยาจีนในเมืองยะโฮร์ บารู (65)

หน้า

ภาพที่ 43 : ท่าเรือจูร้งในสิงคโปร์ (66)
ภาพที่ 44 : การสัมมนาทางวิชาการของผู้เชี่ยวชาญจีนโพ้นทะเลศึกษาทั่วโลก ที่มหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (67)
ภาพที่ 45 : อนุสรณ์สถานของพระเจ้าตากสินมหาราชในตำบลเจิ้งไห่ ชานเมืองซันโถว (68)
ภาพที่ 46 : อนุสาวรีย์ตัน กากี่ “วีระบุรุษจีนโพ้นทะเล” ในตำบลจี่เม่ มณฑลฟูเจี้ยน (69)
ภาพที่ 47 : ธนาคารจีนโพ้นทะเล (OCBC) สาขาเซี่ยเหมิน (70)
ภาพที่ 48 : โรงเรียนอนุบาลในมณฑลฟูเจี้ยนซึ่งสร้างขึ้นโดยชุมชนจีนจากฟิลิปปินส์ (71)

บทที่ 1
บทนำ

การศึกษาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลหรือ “หัวเฉียว” (Hua-Ch'iao) และลูกหลานของคนเหล่านี้หรือ “หัวอี่” (Hua-I) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งในยุคปัจจุบันกำลังได้รับความสนใจจากแวดวงวิชาการทั่วโลกควบคู่ไปกับการขยายบทบาทของสาธารณรัฐประชา-ชนจีนในฐานะมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่นานาชาติไม่อาจปฏิเสธความสำคัญได้อีกต่อไปนั้น ตามข้อเท็จจริงแล้วพัฒนาการต่างๆของชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคแถบนี้หรือลักษณะของความสัมพันธ์ในรูปแบบใดๆ ระหว่างแผ่นดินใหญ่กับดินแดนแต่ละแห่งในบริเวณทะเลจีนใต้หรือนานยาง (Nan Yang) ได้มีการบันทึกและกล่าวถึงบ้างในบางยุคหรือในบางโอกาสโดยชาวจีนเองอย่างน้อยก็ตั้งแต่สมัยปลายราชวงศ์ซุ้ง (Sung Dynasty : ค.ศ. 960-1276) เป็นต้นมา

เช่น เจ้า จูกัวะ (Chao Ju Kua) พนักงานศุลกากรจีนได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับคนเหล่านี้ในหนังสือชื่อว่า**บันทึกเกี่ยวกับผู้คนในดินแดนต่างด้าวหรือจูฟั่นจือ (Chu Fan Chih)** ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 13 ถัดมา ม่า ฮวน (Ma Huan) ก็ได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการเดินทางเผชิญภัยของนายพลเรือ เจิ้ง โห (Admiral Cheng Ho) ตลอดจนชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในอาณาจักรโบราณแถบนี้ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 ในหนังสือเรื่อง**หยิงใย่ เซิ่งลั่น (Ying-yai sheng-lan)** จาง เซียะ (Chang Hsieh) ก็ได้ศึกษาและบันทึกเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลอีกครั้งหนึ่งในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ในหนังสือชื่อ **ตุงซีหยางเค่า (Tung-hsi yang-k'ao)** และในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เฉิน หลุนเจียง (Ch'en Lun Chiang) ก็ได้เขียนเรื่องราวบรรยายเกี่ยวกับสังคมของชาวจีนเหล่านี้ในดินแดนโพ้นทะเลร่วมสมัยของเขาอีกครั้งหนึ่งในหนังสือชื่อ **ไหกัวะเหวินเจียนลู้ (Hai-kuo wen-chien lu)** เป็นต้น[1]

แต่เนื่องจากทั้งราชวงศ์หมิง (Ming Dynasty) และราชวงศ์ชิง (Ch'ing Dynasty) ไม่เคยให้ความสำคัญกับชุมชนจีนโพ้นทะเลและถือว่าการอพยพออกนอกประเทศของคนเหล่านี้เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายตลอดมา จนถึงช่วงหลังที่จักรวรรดิจีนพ่ายแพ้ในสงครามฝิ่น (ค.ศ. 1839-1842) แล้วเท่านั้น จึงทำให้นโยบายดังกล่าวได้ถูกมหาอำนาจ

ตะวันตกบีบบังคับให้ล้มเลิกไปในเวลาต่อมา เพราะฉะนั้นตลอดครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 19 การศึกษาเรื่องราวเหล่านี้โดยชาวจีนเองจึงมีอยู่อย่างจำกัดมาก เพราะราชสำนักแมนจูไม่เคยให้ความสนใจต่อชะตากรรมของคนเหล่านี้ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่มีโทษขั้นอุกฤษฎ์ถึงประหารชีวิตตลอดมา แต่เนื่องจากดินแดนต่างๆ ของชาติตะวันตกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ยุคหลังสงครามฝิ่น ล้วนแต่อาศัยแรงงานชาวจีนเป็นฐานภาษีรายได้และเป็นปัจจัยสำคัญสุดในการตักตวงความมั่งคั่งจากอาณานิคมแต่ละแห่งเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เจ้าหน้าที่อาณานิคมของชาติตะวันตกแต่ละแห่งจึงจำเป็นต้องพยายามศึกษาเรียนรู้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคแถบนี้อย่างจริงจังและลึกซึ้งยิ่งกว่าการกระทำอย่างฉาบฉวยของข้าราชสำนักแมนจูในขณะนั้นไปโดยปริยาย

ตัวอย่างเช่น เจ.ดี ว็อคฮัน (J.D. Vaughan) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อาณานิคมของอังกฤษในปีนัง ได้ผลิตผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลชื่อ **The Manners and Customs of the Chinese of the Straits Settlements**[2] ขึ้นใน ค.ศ. 1879 ซึ่งให้ทั้งข้อมูลและการวิเคราะห์ต่างๆ อย่างลึกซึ้งดียิ่งกว่างานเขียนใดๆ ของชาวจีนที่เคยมีมาก่อนหน้านั้นทั้งหมด ในทางตรงข้าม ราชสำนักแมนจูเพิ่งตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อคิดจะนำเอาความมั่งคั่งของบรรดาผู้นำชุมชนจีนแถบนี้ เพื่อกลับไปสร้างความทันสมัยและทำให้จักรวรรดิจีนรอดพ้นจากภัยรุกรานของต่างชาติ ก็ต่อเมื่อจีนแพ้สงครามญี่ปุ่นใน ค.ศ. 1895 ถัดจากนั้นมา นอกจากราชสำนักแมนจูได้จัดตั้งสถานกงสุลแห่งแรกในโลกของตนขึ้นในเกาะสิงคโปร์ ซึ่งเป็นอาณานิคมของอังกฤษแล้วยังได้ออกหนังสือพิมพ์จีนรายวันฉบับแรกของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ชื่อ **ลัตเป้า (Lat Pau)** จำหน่ายใน The Straits Settlements ด้วย พร้อมกับการพยายามศึกษาประวัติศาสตร์ของชาวจีนในภูมิภาคนี้และถูกนำเสนอในลักษณะที่เป็นตอนๆ ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าวตลอดเวลาแล้ว ยังทำให้องค์ความรู้เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ค่อยซึมทราบกลับไปสู่แผ่นดินใหญ่อีกทอดหนึ่ง[3] ขณะเดียวกัน ทั้งขบวนการปฏิรูปภายใต้การทำของคัง ยู่เว่ (K'ang Yu Wei) และขบวนการปฏิวัติของซุน ยัดเซ็น (Sun Yat Sen) ต่างก็ได้ช่วงชิงโอกาสการนำในชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลเพื่อให้การสนับสนุนขบวนการของแต่ละฝ่ายในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศจีนมาตั้งแต่ต้นด้วย เพราะฉะนั้นช่วง ค.ศ. 1898-1911 จึงกลายเป็นจุดหักเหสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์จีนโพ้นทะเลอย่างชัดเจน

โดยงานเขียนส่วนใหญ่ของชาวจีนทั้งในภูมิภาคนี้หรือในแผ่นดินใหญ่ช่วงนั้น จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและปลุกจิตสำนึกความเป็น "จีนโพ้นทะเล" ที่มีประวัติศาสตร์อันยิ่งใหญ่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เช่น ใน ค.ศ. 1904 เหลียง ฉีเฉ้า (Liang Ch'i Ch'ao) ได้เขียนหนังสือชื่อ **ชีวประวัติของ 8 ผู้ยิ่งใหญ่ในการสร้างอาณานิคมจีน** หรือ **"จุงกว่อจื่อ หมินปาตาเว่เหรินจวน" (Chung-kuo chih-min pa ta-wei-jen chuan)** ซึ่งผู้ยิ่งใหญ่ของชาวจีนโพ้นทะเลทั้งแปดนั้น สี่รายแรกประกอบด้วยผู้ที่เคยเป็นกษัตริย์ของอาณาจักรศรีวิชัย อาณาจักรโบราณอื่นๆ ในเกาะบอร์เนียวและเกาะซุนดา ส่วนอีกสี่คนถัดมาคือผู้บุกเบิกสำคัญในการหักร้างถางพงป่ารกชัฏจนกลายเป็นเมืองหรือศูนย์กลางของชุมชนในคาบสมุทรมาเลย์ และหนึ่งในจำนวนเหล่านั้นก็ได้แก่ เอี้ยบ อาล่อย (Yap Ah Loy) ซึ่งเป็นชาวจีนผู้บุกเบิกสร้างรัฐเซลังงอร์ (Selangor) ของมาเลเซียเป็นคนแรก[4] ต่อมาใน ค.ศ. 1910 อี้เปิ่นซี (Yi Pen Hsi) ก็ได้เขียนหนังสือชื่อ **ประวัติศาสตร์สังเขปของชาวจีนโพ้นทะเล** หรือ **"นานยางหัวเฉียวซื่อเล้อ" (Nan yang hua ch'iao shih lueh)** ซึ่งถือเป็นหนังสือประวัติศาสตร์จีนโพ้นทะเลเล่มแรกที่ใช้ทั้งเอกสารตัวเขียนและคำบอกเล่าต่างๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลทั้งในคาบสมุทรมาเลย์และหมู่เกาะอินโดนีเซียในขณะนั้น เมื่อมีการสถาปนาสาธารณรัฐจีนขึ้นใน ค.ศ. 1912 รัฐบาลจีนคณะชาติตั้งแต่นั้นมานอกจากจะผลิตหนังสือและตำราวิชาการอีกเป็นจำนวนมากที่เน้นให้ความสำคัญกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะแล้ว ใน ค.ศ.1928 ยังได้จัดตั้งสถาบันวิจัยนานยาง (The Nanyang Research Institute) ขึ้นที่มหาวิทยาลัยจี้หนาน (Chi Nan University) ในเมืองเซี่ยงไฮ้และให้สถาบันแห่งนี้ออกวารสารชื่อ **นานยางเยิ่นจิ่ว (Nan yang yen chiu)** เพื่อทำหน้าที่กระชับความสัมพันธ์ทางวิชาการระหว่างแผ่นดินมาตุภูมิกับชุมชนชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างกว้างขวางตั้งแต่นั้นมา[5]

ขณะเดียวกัน ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลก็เริ่มเป็นที่สนใจของชาวตะวันตกซึ่งเข้ามาประกอบอาชีพอยู่ในภูมิภาคแถบนี้เพิ่มขึ้นตลอดเวลาเหมือนกัน จนกระทั่งบางคนสามารถผลิตผลงานทางวิชาการประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่าได้เป็นอย่างดี เช่น ครอฟอร์ด พี. แคมพ์เบลล์ (Crawford P. Cambell) ได้ผลิตงานเรื่อง**การอพยพของกุลีจีนไปยังดินแดนต่างๆ ภายในจักรวรรดิอังกฤษ (Chinese Coolies Emigration to Countries within the British Empire)** ใน ค.ศ. 1923 ดับบลิว. เจ. คาเตอร์ (W. J. Cator) ซึ่งเขียนหนังสือเรื่อง**สถานภาพทางเศรษฐกิจของชาวจีนในหมู่เกาะ**

อินเดียของเนเธอร์แลนด์ (The Economic Position of the Chinese in the Netherlands) เมื่อ ค.ศ. 1936 และเค็นเน็ธ เปอร์รี่ แล็นดอน (Kenneth Perry Landon) เขียนหนังสือเรื่อง **ชาวจีนในประเทศไทย (The Chinese in Thailand)** ใน ค.ศ. 1941[6] อย่างไรก็ตาม ภายหลังที่มีการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนในปลายปี ค.ศ.1949 เป็นต้นมา การศึกษาและงานค้นคว้าวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในแผ่นดินใหญ่และในไต้หวันก็ได้ถูกพัฒนากลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองของรัฐบาลทั้งสองแห่งตลอดมา และงานวิชาการบางชิ้นก็กลายเป็นเอกสารต้องห้ามและไม่อนุญาตให้มีการเผยแพร่ในบางดินแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย เช่น **ประวัติศาสตร์จีนโพ้นทะเลในมลายา** หรือ **มาล่ายยาหัวเฉียว** (Ma-lai-ya-hua-ch'iao) ซึ่งเขียนโดย ลี่ จุยฮัว (Li Jui Hua) และพิมพ์ที่กรุงไทเปใน ค.ศ. 1954 เป็นต้น[7]

เนื่องจากปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นภายหลังจากที่แผ่นดินใหญ่ได้มีการปกครองโดยลัทธิคอมมิวนิสต์แล้วในทัศนะของมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา เพราะฉะนั้นจีนโพ้นทะเลศึกษา (The Overseas Chinese Studies) จึงกลายเป็นประเด็นใหญ่ทางวิชาการที่สถาบันการศึกษาชั้นนำของสหรัฐอเมริการวมทั้งสถาบันการศึกษาของชาติตะวันตกอื่นๆ ที่เคยมีอาณานิคมในภูมิภาคแถบนี้กลับมาให้ความสนใจอย่างกว้างขวางตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมาอีกครั้งหนึ่ง ขณะที่นักวิชาการในประเทศพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น นักวิชาการอังกฤษ ฮอลันดา เยอรมัน และญี่ปุ่น เป็นต้น จะยังคงให้ความสำคัญในการศึกษาประวัติศาสตร์จีนโพ้นทะเลในมิติต่างๆ แบบเดิม คือ ในลักษณะต่างคนต่างทำตามความสนใจเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลต่อไป เช่น วิคเตอร์ เปอร์เซ็ลล์ ซึ่งเป็นชาวอังกฤษ ก็ได้เขียนหนังสือประวัติศาสตร์จีนโพ้นทะเลสมบูรณ์ด้วยข้อมูลที่สุดในเวลานั้นขึ้นมาเมื่อ ค.ศ. 1951 เรื่อง**ชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Chinese in Southeast Asia)** ในปีถัดมานักวิชาการอังกฤษอีกคนหนึ่งคือมอริส ฟรีดแมน (Maurice Freedman) ยังได้เขียนหนังสือเรื่อง**กฎหมายอาณานิคมและสังคมจีน (The Colonial Law and Chinese Society)** และนาโอซากุ อูชิดะ (Naosaku Uchida) ได้เสนองานวิจัยเรื่อง **กิจกรรมทางเศรษฐกิจของชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Economic Activities of the Chinese in Southeast Asia)** ในปี ค.ศ. 1956 เป็นต้น[8]

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะทำความเข้าใจวิวัฒนาการและบทบาทในด้านต่างๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าวิธีการศึกษาที่ทั้งชาวจีนและชาวต่างประเทศเคยปฏิบัติกัน ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่โดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกาซึ่งได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือต่อมูลนิธิและมหาวิทยาลัยชั้นนำของตนเพื่อให้ทุนวิจัยศึกษาปัญหานี้อย่างจริงจัง ควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศในเชิงรุกเพื่อขัดขวางอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ไม่ให้เข้ามาครอบงำภูมิภาคแห่งนี้ภายหลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนนั่นเอง ตั้งแต่นั้นมา จีนโพ้นทะเลศึกษาก็กลายเป็นองค์ความรู้สำคัญที่ผู้สนใจชาวอเมริกันจะได้รับการส่งเสริมทางด้านเงินทุนวิจัยต่างๆ จากรัฐบาลของตนผ่านสถาบันวิจัยและการศึกษาต่างๆ ต่อไปนี้เช่น สถาบันความสัมพันธ์แห่งแปซิฟิค (Institute of Pacific Relations) สถาบันฮูเวอร์ (The Hoover Institution) มหาวิทยาลัยคอร์แนล (Cornell University) และมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Columbia University) เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาควิชาตะวันออกไกลศึกษา (Department of Far Eastern Studies) ของมหาวิทยาลัยคอร์แนลถึงกับจัดตั้งโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Program) ขึ้นมาทำหน้าที่รับผิดชอบในการจัดสรรทุนวิจัยให้นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาตลอดจนนักวิชาการที่เชี่ยวชาญทางด้านจีนโพ้นทะเลศึกษา เพื่อเริ่มต้นรณรงค์ศึกษาประเด็นปัญหาเหล่านี้อย่างเป็นระบบและลึกซึ้งตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา[9] และก่อนสิ้น ทศวรรษดังกล่าว ความหลากหลายในองค์ความรู้สาขาต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ ก็ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตผลงานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ละมิติออกมาอย่างมีคุณค่าทางวิชาการเรื่อยมา

ผลผลิตสำคัญของการเคลื่อนไหวดังกล่าวในสหรัฐอเมริกา ได้ทำให้โลกจีนโพ้นทะเลศึกษารู้จักทั้งงานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาวจีนในแต่ละดินแดนของภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น จี. วิลเลี่ยม สกินเนอร์ (G. William Skinner) ผู้ผลิตผลงานวิจัยมากมายเกี่ยวกับชาวจีนในเกาะชวาและในประเทศไทย โดนัลด์ อี. วิลล์ม็อตต์ (Donald E. Willmott) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาวจีนในกัมพูชา แมรี่ เอ็ฟ. โซเมอส์ (Mary F. Somers) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาวจีนในอินโดนีเซีย แฟรงค์ เอช. เอช. คิง (Frank H. H. King) และแฮรี่ มิลเลอร์ (Harry Miller) นักวิจัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านชาวจีนในคาบสมุทรมาเลย์ โอลิเวอร์ อี. คลับบ์ (Oliver E. Clubb) นักวิจัยทางด้านความสัมพันธ์

ระหว่างจีนกับพม่า โจล มาร์ติน ฮัลเปิร์น (Joel Martin Halpern) ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาวจีนในลาว และเช็ลดัน แอ็ปเปิลตั้น (Sheldon Appleton) นักวิจัยทางด้านชาวจีนในฟิลิปปินส์ เป็นต้น[10] โดยนักวิชาการเหล่านี้ในสหรัฐอเมริกาจะกลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันงานวิจัยทั้งของตนเองและของศิษย์รุ่นต่างๆ ต่อไปอีกหลายทศวรรษ และผลงานบางชิ้นของคนเหล่านี้ก็ได้กลายเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ปัญหาของจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศของนักวิชาการชาวพื้นเมืองต่อมาจนถึงปัจจุบันด้วย เช่น ผลงานของ จี.วิลเลี่ยม สกินเนอร์ เรื่อง **สังคมชาวจีนในประเทศไทย : การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ (Chinese Society in Thailand : An Analytical History)** ซึ่งตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1957 ก็ยังคงใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อทำความเข้าใจชุมชนจีนในประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน[11]

ความตื่นตัวในการศึกษาประวัติศาสตร์และปัญหาทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ยังได้ดำเนินการกันอย่างจริงจังโดยนักวิชาการเชื้อสายจีนทั้งในแผ่นดินใหญ่ ไต้หวัน ฮ่องกง และในภูมิภาคแถบนี้ด้วย โดยผลงานทางวิชาการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะผลิตโดยสถาบันวิจัยนานยาง (The Nanyang Research Institute) ของมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (Xia Men University) สถาบันประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Institute of Southeast Asian History) ของมหาวิทยาลัยจุงซัน (Chung Shan University) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน สถาบันจีนโพ้นทะเลศึกษา (The Institute of Overseas Chinese Studies) ในไต้หวัน มหาวิทยาลัยจีนฮ่องกง (The Chinese University of Hong Kong) สมาคมทะเลจีนใต้ (The South Seas Society) และมหาวิทยาลัยนานยาง (Nanyany University) ในสิงคโปร์ตามลำดับ โดยงานวิชาการเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเน้นหนักให้ความสำคัญกับประเด็นต่างๆ ทางประวัติศาสตร์จีนโพ้นทะเลยุคโบราณ และผลงานวิจัยบางชิ้นก็ได้มีการแปลจากภาษาจีนเป็นภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษในเวลาต่อมาด้วย[12]

นอกจากนั้นแล้ว นักวิชาการท้องถิ่นทั้งผู้มีเชื้อสายชาวพื้นเมืองและผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศของภูมิภาคแถบนี้ ก็ได้หันมาให้การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาต่างๆ ของชุมชนชาวจีนที่มีผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของแต่ละดินแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยการค้นคว้าวิจัยส่วนใหญ่จะมีกรอบความคิด

ของทั้งนักวิชาการตะวันตกและนักวิชาการจีนในอดีตก่อนหน้านั้นเป็นหลักสำคัญในการตั้งสมมติฐานของการศึกษาในแต่ละประเด็นแล้ว ยังได้มีความพยายามค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมใหม่ๆ จากแหล่งเอกสารและแหล่งข้อมูลอื่นๆ ในแต่ละประเทศมากขึ้นตามลำดับด้วย โดยงานวิชาการส่วนใหญ่เหล่านี้จะเขียนเป็นภาษาพื้นเมืองของแต่ละประเทศแทบทั้งสิ้น ส่วนงานวิชาการซึ่งเขียนเป็นภาษาต่างประเทศของนักวิชาการท้องถิ่นเหล่านี้ ส่วนใหญ่ก็มักเป็นงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งนักวิชาการรุ่นใหม่ของแต่ละประเทศได้ผลิตขึ้นในสถาบันอุดมศึกษาของชาติตะวันตกเรื่อยมา ควบคู่ไปกับผลงานการศึกษาของนักวิชาการชาวตะวันตกและชาวเอเชียบางคนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านจีนโพ้นทะเลศึกษา ซึ่งยังคงผลิตผลงานที่มีคุณค่าเหล่านี้ออกสู่แวดวงวิชาการอย่างสม่ำเสมอเรื่อยมา[13]

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทั้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ก็ได้มีส่วนกระตุ้นสำคัญทำให้การศึกษาในแง่มุมต่างๆ เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้ ได้หวนกลับมามีความคึกคักอีกครั้งหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำทั่วโลกแล้ว ยังมีส่วนผลักดันให้ปัญญาชนทั่วไปในประเทศต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการรู้เรื่องราวที่เกี่ยวพันกับสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของตนเองให้ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้านเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งหนึ่งในเรื่องราวต่างๆ เหล่านั้น ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่สามารถปฏิเสธได้อีกตลอดไปคือ มรดกทางประวัติศาสตร์ของชาวจีนโพ้นทะเลและบทบาทของลูกหลานคนเหล่านี้ที่มีต่อการขับเคลื่อนพลวัตทางสังคมของ ภูมิภาคนี้อย่างสืบเนื่องตลอดมาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงทุกวันนี้ เพราะฉะนั้น การหันกลับมาศึกษาพัฒนาการของชาวจีนโพ้นทะเลหรือหัวเฉียวและลูกหลานของคนเหล่านี้หรือหัวอี่ตั้งแต่ช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันในเชิงประวัติศาสตร์วิเคราะห์ เฉกเช่นเดียวกับที่แวดวงวิชาการในประเทศพัฒนาทั่วไปได้ให้ความสนใจศึกษาประเด็นปัญหาต่างๆ เหล่านี้เรื่อยมา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสังคมไทยโดยรวม เพราะถ้าหากสังคมเหล่านี้ยังไม่ยอมรับความจริงและไม่ยอมทำความเข้าใจในวิวัฒนาการต่างๆ ชุมชนจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ลึกซึ้งกว่าที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันแล้ว ประชาชาติต่างๆ ในภูมิภาคนี้นอกจากจะมิทราบสาเหตุและ ผลพวงของรอยต่อทางประวัติศาสตร์สมัยใหม่ ซึ่งมีทั้งชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งของความคลี่คลายหรือการหมักหมมของปัญหาต่างๆ ในอดีตแล้ว ยังยากที่จะเข้าใจผลกระทบรอบด้านของวิกฤตสังคมที่ตนเองกำลังเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบันด้วย ดังนั้น องค์ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการของชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมสมัย ดังกล่าว จึงน่าจะเป็นประโยชน์ไม่มากก็น้อยต่อการปฏิรูปหรือการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ใดๆ ของภูมิภาคนี้ในอนาคตอย่างแน่นอน

บทที่ 2
ภูมิหลังของชาวจีนโพ้นทะเล

เนื่องจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งส่วนที่เป็นภาคพื้นทวีป (Mainland Southeast Asia) และส่วนที่เป็นภาคพื้นคาบสมุทร (Peninsular Southeast Asia) เป็นดินแดนที่มีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เพราะไม่ใช่เป็นดินแดนใหม่ที่มนุษย์เพิ่งค้นพบขึ้นมาในภายหลังดังเช่นทวีปอเมริกาหรือทวีปออสเตรเลีย ขณะเดียวกัน การที่ภูมิภาคนี้มีทรัพยากรธรรม-ชาติอันมั่งคั่งและสภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งก็กลายเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของโลกมาตั้งแต่ยุคโบราณกาล จึงทำให้รัฐโบราณต่าง ๆ ในภูมิภาคมีปฏิสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกภายนอกตลอดเวลา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง อิทธิพลจากโลกภายนอกได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีการผลิต การแลกเปลี่ยนสินค้า และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ของชาวพื้นเมืองตลอดมาเป็นเวลานานนับพัน ๆ ปี โดยภูมิภาคแห่งนี้อยู่ในฐานะของผู้ถูกกระทำ (passive) จากการเข้ามามีปฏิสัมพันธ์ของบรรดาผู้คนจากโลกภายนอก การเปลี่ยนแปลงทางด้านความเชื่อทางศาสนา และนวัตกรรมทางด้านธุรกิจการค้าซึ่งได้เกิดขึ้นในแหล่งอู่อารยธรรมสำคัญของโลกทั้งทางตรงและทางอ้อมเรื่อยมาตลอดช่วงเวลาดังกล่าว[1]

ขณะเดียวกัน จีนซึ่งถือเป็นอู่อารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของมนุษยชาติ ก็ได้พัฒนาความเป็นจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ด้วยการขยายอิทธิพลของตนเองในลักษณะจากเหนือลงใต้ตลอดเวลาอันยาวนานหลายพันปีของประวัติศาสตร์ชนชาตินี้[2] ในที่สุดดินแดนที่อยู่ภายใต้อิทธิพลของอารยธรรมจีนก็บรรจบกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะฉะนั้นชาวจีนโดยเฉพาะในบริเวณภาคใต้ของจักรวรรดิแห่งนี้จึงได้ติดต่อและสร้างสายสัมพันธ์กับรัฐโบราณต่าง ๆ ของชาวพื้นเมืองในภูมิภาคแห่งนี้มาเป็นเวลานานแล้วเช่นกัน จึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่การศึกษาเรื่องราวส่วนใหญ่ในยุคประวัติศาสตร์แรกเริ่มเกี่ยวกับเรื่องราวของประชาชาติและดินแดนแต่ละแห่งในภูมิภาคแถบนี้ ยังจำต้องอาศัยการศึกษาจากหลักฐานทางโบราณคดีและแหล่งข้อมูลตัวเขียนจากภาษาจีนเป็นหลักตลอดมา

เพื่อทำความเข้าใจปัญหาสลับซับซ้อนของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีมาตั้งแต่โบราณกาล และเพื่อสร้างความกระจ่างของบทบาททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนทั้งในสมัยก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ.1941-1945) ซึ่งจะกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงอื่นๆ

ที่เกิดขึ้นหลังจากช่วงนั้นเป็นต้นไป งานวิจัยในบทนี้จึงจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 6 ส่วนด้วยกัน คือ 1) ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2) วิวัฒนาการของชุมชนจีนโพ้นทะเล 3) ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในจีน 4) การเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนโพ้นทะเล 5) การต่อต้านญี่ปุ่นและ 6) ชะตากรรมของชาวจีนโพ้นทะเล

ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นับตั้งแต่จีนสามารถสร้างเอกภาพและสถาปนาจักรวรรดิขึ้นได้สำเร็จเป็นครั้งแรกในสมัยราชวงศ์จิ๋น (Ch'in Dynasty) ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประชาชาติต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถัดจากนั้น ก็กลายเป็นผลพวงที่ยากจะหลีกเลี่ยงได้อีกตลอดไป เพราะในช่วงปี 221-209 ก่อนคริสตกาล จักรวรรดิจีนก็ได้ผนวกอาณาจักรหนานยัวะ (Nan Yueh) ของบรรพบุรุษชาวเวียดนาม ซึ่งขณะนั้นยังตั้งอาณาจักรอยู่ในบริเวณมณฑลกวางตุ้ง (Kwangdong) ปัจจุบัน ถัดมาในสมัยราชวงศ์ฮั่น (Han Dynasty) ในรัชสมัยของจักรวรรดิหวู (Wu) ซึ่งตรงกับปี 140-86 ก่อนคริสตกาล อาณาจักรหนานยัวะนอกจากจะได้กลายเป็นเขตยึดครองถาวรของจักรวรรดิจีนแล้ว ยังได้กลายเป็นสะพานเชื่อมสำคัญของจีนในการที่จะแผ่อิทธิพลเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นระลอกๆ อีกนานหลายพันปี[3]

เพราะนับตั้งแต่บรรพบุรุษของชาวเวียดนามถอยร่นลงสู่ทางใต้เรื่อย ๆ จนสามารถครอบครองที่ราบลุ่มแม่น้ำแดง (The Red River Delta) ได้สำเร็จ ผู้คนเหล่านี้ก็ยังไม่สามารถสลัดแอกตนเองจากการครอบงำของจักรวรรดิฮั่นต่อไปอีกยาวนาน ดังนั้นตั้งแต่ช่วงค.ศ. 190 เป็นต้นไปซึ่งตรงกับสมัยฮั่นยุคหลัง (Later Han Dynasty) จักรวรรดิจีนจึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับอาณาจักรโบราณอื่นๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย และตั้งแต่ช่วงนี้เป็นต้นไปหรือประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 2 บันทึกทางประวัติศาสตร์ของจีนจึงได้เริ่มพูดถึงอาณาจักรจำปา (Champa) อาณาจักรฟูนัน (Funan) อาณาจักรอื่น ๆ ในคาบสมุทรมาเลย์และหมู่เกาะอินโดนีเซียในขณะนั้น โดยจีนได้จัดส่งคณะราชทูตของตนไปเจริญสัมพันธไมตรีกับดินแดนต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก-เฉียงใต้เหล่านี้อย่างต่อเนื่องตลอดมาในสมัยปลายราชวงศ์ฮั่น

เมื่อจีนสูญเสียความเป็นเอกภาพและกลายเป็นยุค 3 ก๊ก (Three Kingdoms) ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 3 โดยมีรัฐหวู (Wu State) ซึ่งเป็นก๊กที่อ่อนแอที่สุดภายใต้การนำของเล่าปี่

ตั้งอยู่ทางใต้สุด โดยมีนานกิงซึ่งอยู่ในบริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซีตอนใต้เป็นราชธานี รัฐนี้จึงมีความกระตือรือร้นที่จะเสาะแสวงหาผลประโยชน์ทุกรูปแบบจากดินแดนอื่น ๆ ทางใต้ของจักรวรรดิจีนในอดีต เพื่อนำมาเสริมสร้างศักยภาพให้ตนเองในการช่วงชิงอำนาจรัฐแข่งขันกับก๊กของโจโฉและก๊กของซุนกวนตลอดเวลาด้วย ต่อมาเมื่อหมดยุค 3 ก๊ก จีนก็ยังคงแบ่งออกเป็น 2 อาณาจักรตลอดช่วง ค.ศ.316-589 โดยบริเวณทางเหนือแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำฮวงโห (The Huang Ho Delta) ถูกครอบครองโดยพวกอนารยชนเผ่าตาตาร์ (Tatar) ซึ่งตั้งราชธานีอยู่ที่เมืองหลอหยาง ขณะที่ชาวจีนผู้ถูกรุกรานก็ถอยร่นลงสู่ทางใต้และตั้งอาณาจักรอยู่บริเวณแถบลุ่มแม่น้ำแยงซี โดยมีราชธานีของพวกตนอยู่ที่เมืองนานกิง[4]

อย่างไรก็ตาม การขยายอิทธิพลของอารยธรรมจีนลงสู่ทางใต้ของจักรวรรดิก็ยังดำเนินการต่อไปเรื่อย ๆ ถึงแม้จีนต้องเผชิญปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายใน หรือต้องเผชิญปัญหาการรุกรานของพวกอนารยชนทางเหนือซึ่งจะเริ่มขึ้นอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 4 เป็นต้นมา พัฒนาการดังกล่าวจึงได้เปิดโอกาสให้ชาวจีนสามารถขยายความสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ กับอาณาจักรโบราณอื่น ๆ ซึ่งอยู่ไกลโพ้นลงไปทางใต้ตลอดเวลาเช่นกัน จนกระทั่งปัญหาการแตกแยกภายในของจีนเองและการรุกรานของพวกอนารยชนเผ่าต่าง ๆ ทางเหนือของจีนซึ่งจะเกิดขึ้นอีกหลายระลอกตามวัฏจักรทางประวัติศาสตร์ของจีนตั้งแต่ช่วงนี้เป็นต้นไป ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้เกิดการขยายอิทธิพลของจีนลงสู่ดินแดนทางใต้จนบรรจบกับดินแดนอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปอีกหลายศตวรรษ

ขณะที่ชาวจีนเริ่มมีความใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับอาณาจักรโบราณอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ภายในของตน ชนชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้สร้างอาณาจักรของพวกเขาขึ้นมาอย่างมั่นคงก่อนหน้านั้นแล้วกว่าหนึ่งพันปี โดยบรรพบุรุษดั้งเดิมของชาวมาเลย์ อินโดนีเซีย เขมร และมอญในปัจจุบัน ก็ได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ ของภูมิภาคนี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ พร้อมกับการกดดันและรุกรานชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ซึ่งเคยอาศัยอยู่ในดินแดนแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ ก่อนหน้านั้น ให้อพยพถอยร่นเข้าไปในเขตป่าเขาทุรกันดารเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ขณะที่ชาวเวียดนามเองก็จะขยายดินแดนของพวกเขาจากแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำแดงเข้าไปในดินแดนซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นของชาวจามตลอดเวลา พร้อมๆ ไปนั้นชาวจีนบางคนก็ได้อพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากินอย่างถาวรในบริเวณที่เป็นเมืองท่าและบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ ของอาณาจักรโบราณที่ถูกสถาปนาขึ้นโดยชาวเวียดนาม จาม เขมร มอญ มาเลย์ และอินโดนีเซียตั้งแต่ยุคฮั่นตอนปลายเป็นต้นมาบ้างแล้วเหมือนกัน แต่ชุมชนของชาวจีนในแต่

ละดินแดนของชาวพื้นเมืองโบราณเหล่านี้ คงมีขนาดไม่ใหญ่โตนักถ้าหากเปรียบเทียบกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคหลัง โดยที่ดินแดนต่าง ๆ เหล่านี้แทบทั้งหมดยกเว้นเฉพาะดินแดนของชาวเวียดนาม ล้วนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอารยธรรมอินเดีย ซึ่งคณะราชทูตจากจักรวรรดิจีนในยุคนี้ต่างก็ตระหนักดีและได้มีการบันทึกไว้ในหลักฐานของจีนอย่างชัดเจน เมื่อมีการกล่าวถึง อิทธิพลของศาสนาฮินดูและความสำคัญของพราหมณ์ตามราชสำนักต่างๆ ของอาณาจักรโบราณใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยกเว้นเฉพาะราชสำนักเวียดนามเท่านั้นที่ยังคงตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจนอยู่ในขณะนั้น[5]

ต่อมาอิทธิพลของศาสนาฮินดูในดินแดนต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ค่อยลดลงในยุคหลัง ขณะที่จักรวรรดิจีนกลับมีความเข้มแข็งกว่าในอดีต ควบคู่ไปกับจำนวนประชากรจีนโดยเฉพาะในบริเวณมณฑลต่างๆ แถบภาคใต้ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงทำให้จีนหลังยุคราชวงศ์ฮั่นกลายเป็นมหาอำนาจที่มีดินแดนใกล้กับอาณาจักรต่าง ๆ แถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่าอินเดีย ในเวลาเดียวกันอาณาจักรต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้ก็ได้หันมานับถือศาสนาพุทธแทนที่จะอยู่ภายใต้อิทธิพลการครอบงำของศาสนาฮินดูเหมือนในอดีตก่อนหน้านั้น ซึ่งมีผลทำให้อิทธิพลของภูมิปัญญาทางศาสนาพุทธสามารถแปลกแยกตัวเองออกจากภูมิปัญญาทางศาสนาฮินดูร่วมสมัยได้แล้ว ยังกลับมามีความใกล้ชิดกับจักรวรรดิจีนมากขึ้นเพราะตั้งแต่ศาสนาพุทธถูกเผยแพร่เข้าไปในจีนโดยคณะธรรมทูตชาวอินเดียในตอนปลายศตวรรษที่ 1 ก่อนคริสตกาลเป็นต้นมา อิทธิพลของศาสนาพุทธก็เพิ่มขึ้นตลอดเวลาจนกระทั่งราชสำนักฮั่นได้ปาวารณาตนเองเป็นองค์ศาสนูปถัมภ์จนพุทธศาสนาได้จนเจริญแผ่หลายอย่างรวดเร็วในจักรวรรดิแห่งนี้ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 1 เป็นต้นมา

ถึงแม้ว่าคณะธรรมทูตจากจีนยุคแรก ๆ ซึ่งพยายามเดินทางไปค้นหาพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเพิ่มเติมในอินเดีย โดยใช้เส้นทางบกซึ่งเต็มไปด้วยอันตรายและเทือกเขาสูงชันในเอเชียกลางเรื่อยมา แต่ภายหลัง ค.ศ.399 การใช้เส้นทางดังกล่าวระหว่างจีนกับอู่อารยธรรมพุทธในอินเดียก็หมดความสำคัญลงไป เพราะในปีนั้นพระภิกษุฝ่าเซียน (Fa Hsien) แม้จะใช้เส้นทางบกดังกล่าวเดินทางจากจีนไปถึงอินเดีย ถัดจากนั้นก็ได้เดินทางไปศรีลังกาซึ่งกลายเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาใหม่ในระยะนั้น เพราะอิทธิพลของพุทธศาสนาในอินเดียกำลังเสื่อมทรุดถึงขีดสุด และจากศรีลังกานั่นเองจึงทำให้พระภิกษุฝ่าเซียนสามารถเดินทางกลับจีนได้โดยสารเรือมายังเกาะสุมาตรา ใน ค.ศ.412 หลังจากนั้นก็ได้จำพรรษาและศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนาบนเกาะแห่งนี้นานถึง 2 ปี แล้วได้เดินทางร่วมกับพ่อค้าชาวจีนอื่นๆ กว่า 200 คนออกจากเกาะสุมาตราไปยังเมืองกวางตุ้งโดยเรือโดยสารซึ่งใช้เวลาตามปกติเพียง 50 วันเท่านั้น[6] และจากบันทึกของพระภิกษุฝ่าเซียนนั่นเองจึงทำให้

ขุนนางจีนอื่นๆ ในราชสำนักรู้ว่าในขณะนั้น นอกจากจะมีเรือโดยสารแล่นไปมาเป็นประจำระหว่างเกาะสุมาตรากับเมืองกวางตุ้งแล้ว ยังมีชาวจีนโพ้นทะเลได้เข้าไปตั้งหลักแหล่งและทำมาค้าขายกับดินแดนแถบภาคพื้นคาบสมุทรของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรียบร้อยนานแล้ว โดยชาวจีนโพ้นทะเลบางคนได้แต่งงานอยู่กินกับชาวพื้นเมืองในดินแดนแถบนี้ ซึ่งมีประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการตั้งถิ่นฐานของพวกเขาเหล่านั้นแต่อย่างใด

ในค.ศ.626 เมื่อราชวงศ์ถัง (T'ang Dynasty) ได้สถาปนาตนเองปกครองจักรวรรดิจีนสำเร็จ ราชสำนักจีนนอกจากจะรวมดินแดนซึ่งเป็นเวียดนามภาคเหนือ เวียดนามภาคกลาง และเวียดนามใต้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของจักรวรรดิจีนทั้งหมดแล้ว ยังได้ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการสร้างสายสัมพันธ์กับอาณาจักรโบราณต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยิ่งกว่ายุคใดสมัยใดที่เคยผ่านมาอีกด้วย อาณาจักรฟูนันในอินโดจีนก็ล่มสลายลงและแทนที่โดยอาณาจักรเจนละ (Chen La) ของบรรพบุรุษชาวเขมรในปัจจุบัน ซึ่งศาสนาพุทธก็ได้เจริญรุ่งเรืองเหมือนจีนในสมัยราชวงศ์ถังเช่นกัน ดังนั้นเมื่อคณะธรรมทูตของจีนภายใต้การนำของอี้จิง (Yi Ching) เดินทางเรือไปยังอินเดียในตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 7 จึงได้มีการกล่าวถึงดินแดนแห่งนี้เช่นเดียวกับดินแดนอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างละเอียดชัดเจนกว่าเอกสารทางประวัติศาสตร์อื่น ๆ ที่จีนเคยกล่าวถึงภูมิภาคแถบนี้มาก่อนหน้านั้น โดยเฉพาะความมั่งคั่งและความยิ่งใหญ่ของอาณาจักรศรีวิชัย (Sri Vijaya) ซึ่งมีราชธานีอยู่ที่เมืองปาเล็มบังในเกาะสุมาตรา นอกจากจะเป็นมหาอำนาจสำคัญสุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังกลายเป็นศูนย์กลางการศึกษาพุทธศาสนาที่สำคัญสุดในดินแดนแถบนี้ โดยอี้จิงได้ใช้เวลานานประมาณ 2 ปีสำหรับการศึกษาพระคัมภีร์พุทธศาสนาในเมืองปาเล็มบังแล้ว ยังได้บันทึกถึงการตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรของชาวจีนอพยพที่อาศัยอยู่ในเมืองท่าต่าง ๆ ของจักรวรรดิศรีวิชัย รวมทั้งวิถีชีวิตของคนเหล่านี้อย่างละเอียดด้วย

ถึงแม้ว่าในตอนปลายราชวงศ์ถัง จีนก็ถึงยุคเสื่อมและถูกแบ่งออกเป็นก๊กต่าง ๆ ถึง 5 ก๊กหรือที่เรียกกันว่า "ยุคห้าราชวงศ์" (Period of Five Dynasties) แต่ในค.ศ.960 จีนก็กลับมากลายเป็นจักรวรรดิที่มีเอกภาพเป็นหนึ่งเดียวอีกครั้งเมื่อราชวงศ์สุ้ง (Sung Dynasty) สามารถสถาปนาอำนาจขึ้นมาได้สำเร็จ และแม้จีนยังต้องเผชิญภัยรุกรานจากชนเผ่าเร่ร่อนกีตัน (Kitan) จากแมนจูเรียจนต้องสูญเสียดินแดนทางภาคเหนือให้ศัตรูเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนต้องอพยพผู้คนไปสร้างราชธานีใหม่อยู่ที่เมืองหังโจว (Hang Chou) ซึ่งอยู่ทางภาคใต้ตั้งแต่ ค.ศ.1127-1280 ซึ่งนักประวัติศาสตร์จะเรียกช่วงเวลาดังกล่าวว่ายุคสุ้งใต้ (The Southern Sung) ถึงแม้ว่าจีนยุคนี้จะไม่เข้มแข็งพอที่จะปกครองจักรวรรดิทั้งหมดได้ เพราะต้องสูญเสียดินแดนทางภาคเหนือให้พวกอนารย

ชนเผ่า กีตันก็ตามแต่จีนยุคนี้ก็กลายเป็นจักรวรรดิที่ร่ำรวยมั่งคั่งจากการขยายตัวทางการค้ากับดินแดนต่างๆ ในภาคพื้นทวีปและภาคพื้นคาบสมุทรของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์จีนที่รายได้แผ่นดินจากภาษีศุลกากรและภาษีการค้ามีมูลค่าสูงกว่าภาษีที่ดินอีกด้วย เพราะชาวจีนอพยพซึ่งได้ ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในดินแดนต่างๆ ของจักรวรรดิศรีวิชัยและเขมรยุคพระนคร (Angkor Period) ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ถังเป็นต้นมา ได้ทวีบทบาททางการค้าขึ้นอย่างรวดเร็วในดินแดนแถบนี้ตลอดเวลา โดยเฉพาะในเมืองท่าสำคัญ ๆ ของจักรวรรดิศรีวิชัยยุคนั้น[7]

จำนวนชาวจีนโพ้นทะเลยังได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อจีนต้องพ่ายแพ้แก่พวกอนารยชนเผ่ามงโกล (Mongkol) ซึ่งจะปกครองจีนในนามราชวงศ์หยวน (Yuan Dynasty) ระหว่าง ค.ศ.1280-1368 โดยข้อเท็จจริงเหล่านี้ได้รับการ ยืนยันเป็นอย่างดีจากบันทึกของคณะราชทูตจีนภายใต้การนำของโจว ต้ากวน (Chou Ta Kuan) และ หวัง ต้าหยวน (Wang Ta Yuan) ซึ่งได้รับมอบหมายจากราชสำนักหยวนให้ไปเร่งรัดเครื่องราชบรรณาการจากผู้ปกครองอาณาจักรต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ช่วงนั้น โดยในบันทึกของทูตพิเศษจากจีน ทั้งสองคนนี้ นอกจากจะกล่าวถึงชาวจีนโพ้นทะเลที่ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรโดยแต่งงานอยู่กินกับสตรี ชาวพื้นเมือง ยังได้เน้นย้ำให้เห็นว่าชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านั้นยังได้รับการเคารพนับถือและกำลังเพิ่มบทบาทในทางการค้าของแต่ละดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างกว้างขวาง[8]

ขณะเดียวกัน พัฒนาการที่เกิดขึ้นในภาคใต้ของจีนภายหลังที่พวกมงโกลกลายเป็นชนชั้นผู้ปกครองเรียบร้อยแล้ว ก็ทวีความทารุณโหดร้ายมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้เผ็ดที่ชาวจีนโดยเฉพาะในมณฑลฟูเจี้ยน ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นศัตรูรบพุ่งต่อต้านพวกตนอย่างทรหดและยืดเยื้อกว่าชาวจีนในมณฑลอื่นๆ ของจักรวรรดิจีนยุคสุ้งใต้ ดังนั้นเมื่อราชวงศ์หยวนขึ้นมาปกครองได้สำเร็จ ชาวจีนในมณฑลดังกล่าวจึงถูกกดขี่ข่มเหงด้วยมาตราการทารุณโหดร้ายต่าง ๆ จากพวกมงโกลยิ่งกว่ามณฑลอื่น ๆ ทั่วทั้งจักรวรรดิเป็นกรณีพิเศษ โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการขุดรากถอนโคนการต่อต้านใด ๆ ที่จะเกิดขึ้นในมณฑลแห่งนี้ให้สิ้นซากแล้ว ยังเป็นการสอนบทเรียนที่เจ็บแสบแก่ชาวจีนฮกเกี้ยนซึ่งพวกมงโกลถือว่าเป็นศัตรูที่พวกเขาชิงชังมากที่สุดอีกด้วย เพราะฉะนั้นมาตราการแก้แค้นต่าง ๆ ที่พวกมงโกลนำมาใช้ปฏิบัติการจองเวรกับชาวจีนในมณฑลฟูเจี้ยนเป็นกรณีตัวอย่างที่แตกต่างกว่าชาวจีนในมณฑลอื่น ๆ เช่น การรื้อทำลายหมู่บ้านที่เคยต่อต้านการยึดครองของพวกเขาให้สิ้นซาก การขุดหลุมฝังศพของบรรพบุรุษชาวจีนฮกเกี้ยนขึ้นมาทำพิธีเหยียดหยามดูถูก ควบคู่ไปกับการปล้นฆ่าทำลายชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนการข่มขืนกระทำชำเราผู้คนในมณฑลแห่งนี้เป็นกรณีพิเศษอย่างป่าเถื่อน[9] การกระทำของพวกมงโกลเหล่านี้จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในยุคนั้นที่ผลักดันให้ชาวจีนใน

มณฑลฟูเจี้ยนจำเป็นต้องตัดสินใจอพยพหลบหนีออกจากดินแดนของบรรพชนเพื่อไปตายในดาบหน้าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพวกเขาอาจมีเครือญาติหรือคนรู้จักบ้างไม่มากก็น้อยที่ประสบความสำเร็จในการตั้งถิ่นฐานอยู่ในภูมิภาคแห่งนั้นเป็นอย่างดีแล้ว ยังสามารถดำรงทั้งวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ความเป็นจีนของพวกเขาไว้ได้อย่างเหนียวแน่นอีกด้วย

เพราะฉะนั้นเมื่อราชวงศ์หมิง (Ming Dynasty) ขึ้นมาปกครองจักรวรรดิจีนตั้งแต่ ค.ศ.1368 เป็นต้นมา นอกจากการค้าต่างประเทศของจีนกับดินแดนต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้และบทบาทของชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก่อนหน้านั้นเป็นอันมากแล้ว ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ชาวจีนในมณฑลฟูเจี้ยนและมณฑลกวางตุ้งได้จากการค้ากับดินแดนโพ้นทะเล ตลอดจนสายสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นระหว่างชาวจีนเหล่านี้กับชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กลับสร้างปัญหาความไม่สงบ การเกิดกบฏ และการคุกคามของโจรสลัดในบริเวณมณฑลทั้งสองเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เพราะฉะนั้นภายหลังที่ราชวงศ์นี้ปกครองได้เพียง 4 ปี รัฐบาลจีน จึงได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการออกพระราชกฤษฎีกายกเลิกการค้าต่างประเทศของภาคเอกชนและห้ามไม่ให้ชาวจีนเดินทางออกนอกจักรวรรดิโดยพลการตั้งแต่ ค.ศ.1371 ขณะเดียวกันราชสำนักกลับขยายบทบาทเข้าไปควบคุมการค้าต่างประเทศในลักษณะการค้าผูกขาดโดยรัฐผ่านระบบการค้าแบบบรรณาการหรือระบบกุงผอ (Kung P'o) แบบเบ็ดเสร็จโดยสินค้าต่างประเทศทุกชนิดที่จะเข้ามาพร้อมคณะราชทูตที่นำเครื่องราชบรรณาการต่าง ๆ มายังจักรวรรดิจีน จะต้องขายผ่านช่องทางต่าง ๆ ของทางราชการเท่านั้น

ถึงแม้ว่าภาคเอกชนชาวจีนในมณฑลฟูเจี้ยนและกวางตุ้งมีบทบาทลดลงอย่างมากในการค้าระหว่างประเทศ ทั้งๆ ที่การค้าแบบบรรณาการระหว่างจีนกับดินแดนโพ้นทะเลกลับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ควบคู่ไปกับความเป็นมหาอำนาจทางทะเลจากการเดินทางอวดแสนยานุภาพของกองทัพเรือจีนทั่วน่านน้ำทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียภายใต้การนำของนายพลเจิ้งโห (Cheng Ho) ถึง 7 ครั้งในระหว่างค.ศ.1405-1433 แต่ชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ยังคงเจริญรุ่งเรืองต่อไปถึงแม้ว่าคนเหล่านี้จะไม่มีโอกาสเดินทางกลับมาตุภูมิของตนได้อย่างสะดวกเหมือนในอดีตก็ตาม พร้อมกันนั้นพวกเขาก็ได้พัฒนาอัตลักษณ์ต่าง ๆ ของชุมชนจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีในรูปแบบต่าง ๆ ไว้อย่างมั่นคง ตัวอย่างเช่น เมื่อกองเรือของนายพลเจิ้งโห เดินทางไปถึงเกาะชวาในค.ศ.1413 ก็ได้พบว่า ในเกาะชวามีหมู่บ้านขนาดใหญ่มากของชาวจีนโพ้นทะเลแห่งหนึ่งชื่อตูปัน (Tu Pan) ที่มีสมาชิกประมาณ 8,000-10,000 คน โดยสมาชิกของหมู่บ้านแห่งนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้อพยพมาจากมณฑลฟูเจี้ยน แต่มีผู้นำหมู่บ้านเป็น

ชาวจีนอพยพมาจากเมืองกวางตุ้ง เป็นต้น[10] นอกจากนั้นยังมีชาวจีนโพ้นทะเลอีกเป็นจำนวนมากได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในราชสำนักของอาณาจักรต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะบทบาทในการประกอบกิจการค้าของหลวง (royal monopoly) และการค้าแบบเครื่องราชบรรณาการของดินแดนเหล่านี้กับจักรวรรดิจีนโดยเฉพาะชาวจีนเหล่านั้นยังได้รับการแต่งตั้งเป็นขุนนางหรือข้าราชการตำแหน่งต่างๆ ของแต่ละราชสำนักอีกด้วย เช่น อาณาจักรไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็ได้แต่งตั้งให้ เฉินซู่เหริน (Ch'en Tzu Jen) เป็นหัวหน้าคณะราชทูตไทยนำเครื่องราชบรรณาการไปยังราชสำนักหมิงถึง 2 ครั้ง ในค.ศ.1405 และ ค.ศ.1410 ในขณะที่อาณาจักรมะละกาก็ได้แต่งตั้งให้เซียว หมิงจู (Hsiao Ming Chu) ทำหน้าที่ดังกล่าวเป็นต้น[11]

เมื่อพวกแมนจูสามารถยึดครองภาคเหนือของจีนได้ในปี ค.ศ.1644 ชาวจีนในบริเวณมณฑลฟูเจี้ยนภายใต้การนำของเจิ้ง เฉิงกุง (Cheng Ch'eng Kung) หรือที่ชาวตะวันตกเรียกว่าโกซงย่า (Koxinga) ก็ได้ร่วมมือกับบรรดาผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในเวียดนาม กัมพูชา ไทย และฟิลิปปินส์ จัดกำลังกองทัพขึ้นมากอบกู้แผ่นดินขึ้นมาทันที กองทัพกู้ชาติของเจิ้ง เฉิงกุงเข้มแข็งขึ้นมาได้เพราะกำไรส่วนใหญ่จากการค้าในทะเลจีนใต้แทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าราชวงศ์ชิง (Ch'ing Dynasty) ของพวกแมนจูสามารถยึดครองจีนและปราบปรามกองกำลังกบฏกลุ่มนี้ได้สำเร็จใน ค.ศ.1683 ถัดมารัฐบาลแมนจูก็ได้ประกาศกฤษฎีกาอีกหลายฉบับเพื่อขุดรากถอนโคนพวกปฏิปักษ์ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งยังคงมีบทบาทอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนกระทั่งคนเหล่านี้ถูกตราหน้าจากชนชั้นผู้ปกครองแมนจูให้กลายเป็นทั้งอาชญากรการเมือง ผู้สมรู้ร่วมคิดในการก่อการร้าย หรือพวกกบฏต่อไปอีกยาวนาน ราชสำนักแมนจูยังได้ประกาศห้ามไม่ให้เอกชนทำการค้าขายกับต่างประเทศและห้ามไม่ให้ชาวจีนซึ่งเคยอาศัยอยู่ในดินแดนโพ้นทะเลเดินทางกลับมาตุภูมิโดยเด็ดขาด ถ้าหากผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษสถานเดียวคือการประหารชีวิต[12] ดังนั้นมาตรการเหล่านี้ของพวกแมนจูจึงได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศของเอกชนและธุรกรรมพาณิชย์อื่น ๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไปอีกยาวนาน

ซ้ำร้ายยิ่งกว่านั้น ภาพลักษณ์ของชาวจีนโพ้นทะเลในสายตาของชนชั้นผู้ปกครองแมนจูยังตกต่ำต่อไปอีก เมื่อความขัดแย้งครั้งใหญ่ระหว่างจีนกับอังกฤษได้เกิดขึ้นในครั้งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อบรรดาชาวจีนในบริเวณภาคใต้ร่วมมือกับเครือญาติของตนในดินแดนโพ้นทะเลได้สมรู้ร่วมคิดกับพ่อค้าอังกฤษ เพื่อลักลอบนำฝิ่นเข้ามามอมเมาผู้มีเชื้อชาติเดียวกันถึงแผ่นดินใหญ่ ผู้คนเหล่านี้มิใช่จะถูกทางราชการตราหน้า กลายเป็น "พวกฮั่นเจี้ยน" (Han Chien)

หรือผู้ทรยศต่อเผ่าพันธุ์ฮั่นเท่านั้น แต่ในที่สุดยังทำตัวเป็นจารชนให้ศัตรูชาวตะวันตก จนกระทั่งจีนต้องพ่ายแพ้สงครามฝิ่นแก่อังกฤษในค.ศ.1842 แล้ว ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งอยู่ในมะละกา ปีนัง และสิงคโปร์หรือที่อังกฤษเรียกรวมกันว่า The Straits Settlements ส่วนใหญ่ยังได้จดทะเบียนกับสถานกงสุลอังกฤษในแต่ละเมืองท่าสนธิสัญญาทางภาคใต้ของจีนในฐานะคนในบังคับอังกฤษ(British Subjects) คนเหล่านี้นอกจากจะพากันหลั่งไหลเข้าไปทำธุรกิจการค้าในแต่ละเมืองท่าสนธิสัญญาแล้ว บางคนยังได้เข้าไปพัวพันกับการลักลอบค้ากุลีอย่างผิดกฎหมาย ทั้งที่มีโทษถึงประหารชีวิตก็ตาม แต่รัฐบาลแมนจูซึ่งอยู่ในฐานะอ่อนแอถึงที่สุดในเวลานั้น ก็ไม่สามารถปราบปรามการละเมิดกฎหมายของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งร่วมมือกับบรรดาบริษัทนายหน้าค้าแรงงานของชาวอังกฤษและชาวตะวันตกอื่นๆ รุมทำลายประเทศของตนในยุคนั้นได้ เพราะคนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้มีเอกสิทธิพิเศษเหนือดินแดน (extra-territoriality) ซึ่งบรรดากงสุลชาติตะวันตกให้การคุ้มครองเป็นอย่างดี กฎหมายจีนจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะนำไปใช้ลงทัณฑ์คนเหล่านี้ได้เลย จนกระทั่งในที่สุด รัฐบาลแมนจูอยู่ในฐานะลำบากที่จะป้องกันไม่ให้การค้ากุลีผิดกฎหมายเหล่านั้นสิ้นสุดลงโดยเด็ดขาดได้ตั้งแต่แรกเริ่มที่ปัญหาเหล่านี้เพิ่งเกิดขึ้นมา ในทางตรงข้าม การค้ากุลีผิดกฎหมายกลับเป็นปัญหาบานปลายและมีผลกระทบอื่นๆ ติดตามมาอีกมากมาย

การค้ากุลีซึ่งได้เจริญเติบโตขึ้นเรื่อยมาตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ได้ก่อให้เกิดทั้งปัญหาภายในของจีนเองและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศยุคนั้นไปพร้อม ๆ กัน เพราะตั้งแต่มีการทำสนธิสัญญาเก้นท์ (The Treaty of Ghent) ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1814 การค้าทาสผิวดำจากอาฟริกาซึ่งก่อนหน้านั้นประมาณหนึ่งศตวรรษคือ แหล่งอุปทานแรงงานราคาถูกสำหรับเจ้าอาณานิคมผิวขาวจากยุโรปก็ต้องหยุดชงักลงทันที บรรดานายทุนตะวันตกในแต่ละอาณานิคมขณะนั้นจึงจำเป็นต้องทอดสายตามองหาตัวแปรใหม่เพื่อทดแทนแรงงานทาสนิโกรของพวกตนในอดีต ซึ่งได้กลายเป็นเสรีชนตามแนวคิดของนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนและบรรดาบาดหลวงชาวคริสต์ในขณะนั้นเรียบร้อยแล้ว ทางออกของนักล่าอาณานิคมตะวันตกในการค้ำประกันความสำเร็จทางเศรษฐกิจระยะยาวของพวกเขาในดินแดนโลกใหม่แต่ละแห่ง จึงไม่มีอะไรดีไปกว่าการมองหากรรมกรราคาถูกเยี่ยงทาสหรือสัตว์เลี้ยง จากผู้คนนอกศาสนาคริสต์ ซึ่งมีอยู่ดาษดื่นมากมายหลายล้านคนในจีนขณะนั้น[13]

ขณะเดียวกัน ปัญหาภายในของจีนก็มีความสำคัญในการผลักดันให้ประชาชนของตนจำเป็นต้องหาทางอพยพออกนอกประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะปัญหาทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่รวดเร็วเกินไป จนกระทั่งกลายเป็นแรงกดดันสำคัญ

ให้เกิดปัญหาขาดแคลนที่ดินทำกินและเงินเฟ้อเกิดขึ้นอย่างรุนแรง ทั้งนี้เพราะระยะเวลาเพียงประมาณ 150 ปีเท่านั้น ประชากรจีนได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมถึง 3 เท่า โดยเพิ่มจากจำนวนประมาณ 150 ล้านคนในค.ศ.1700 กลายเป็นประมาณ 430 ล้านคนใน ค.ศ.1850 ขณะที่การถือครองที่ดินทำกิน โดยเฉลี่ยของแต่ละครอบครัวในค.ศ.1766 มีอยู่ประมาณครอบครัวละ 3.56 โม่ว (mou) แต่พอถึงค.ศ.1833 จำนวนที่ดินถือครองของแต่ละครอบครัวลดลงเหลือเพียง 1.86 โม่ว เท่านั้น ขณะที่ราคาข้าวสารซึ่งเป็นอาหารหลักของชาวจีนทุกคนในทางภาคใต้ราคากลับเพิ่มขึ้นสูงถึง 10 เท่าจากราคาเดิมในช่วงระยะเวลาเดียวกัน นอกจากนั้นปัญหาภัยจากธรรมชาติทั้งฝนแล้งและน้ำท่วมก็ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากในช่วงสมัยราชวงศ์ชิงซึ่งปกครองนานถึง 267 ปีนั้น จีนต้องเผชิญปัญหาภัยแล้งครั้งใหญ่ ๆ รวมกันถึง 92 ครั้ง และต้องเผชิญปัญหาอุทกภัยร้ายแรงรวมกันถึง 190 ครั้ง โดยเฉพาะความแห้งแล้งครั้งรุนแรงที่สุดได้เกิดขึ้นในช่วง ค.ศ.1877-1878 ได้ทำให้ประชาชนจีนทางภาคเหนือกว่า 6 ล้านคนต้องอดอยากอย่างรุนแรงกระทั่งบางคนต้องอดตายในครั้งนั้นแล้ว ยังมีส่วนผลักดันให้ชาวจีนเหล่านี้แทบทั้งหมดต้องอพยพลงสู่ทางใต้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา[14] ในที่สุดแนวโน้มที่บรรดาผู้คนชาวจีนโดยเฉพาะในมณฑลฟูเจี้ยนและกวางตุ้งจะพากันอพยพมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น จึงเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงได้ยาก เพราะบรรพบุรุษของชาวจีนในมณฑลดังกล่าวได้มีสายสัมพันธ์แทบทุกรูปแบบกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคแห่งนี้มาเป็นเวลานานหลายศตวรรษแล้วก่อนหน้านั้น

นอกจากนั้น การเกิดกบฏบ่อยครั้งตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 ถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 เช่นการเกิดกบฏดอกบัวขาว การเกิดกบฏเหนียน และการเกิดกบฏไต่ผิง ได้สร้างความเสียหายให้เศรษฐกิจโดยรวมของชาวจีนอย่างกว้างขวาง เพราะเมื่อไร่นาที่ดินทำกินถูกแปรสภาพเป็นสนามรบของแต่ละฝ่ายแล้ว ก็ได้ผลักดันให้ชาวชนบทจำนวนมหาศาลต้องหลบหนีความตายไปอาศัยอยู่ในเขตตัวเมืองตามบริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ของจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จนกระทั่งบริเวณเมืองท่าแต่ละแห่งมีอุปทานแรงงานล้นเหลือความต้องการทั่วไปและมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้คนเหล่านั้นมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางหนีปัญหาอดตาย เพื่อที่จะอพยพออกนอกประเทศทั้งที่เป็นสิ่งผิดกฎหมายและจะต้องเผชิญปัญหาอันตรายอื่น ๆ ที่พวกเขายังไม่เคยมีประสบการณ์ในชีวิตต่างแดนมาก่อนก็ตาม ขณะที่ราชสำนักแมนจูเองแม้จะยังคงบังคับใช้กฎหมายห้ามไม่ให้ประชาชนเดินทางออกนอกประเทศต่อไปตั้งแต่แพ้สงครามฝิ่น แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้ว บริษัทค้ากุลีของชาวอังกฤษตลอดจนบรรดานายหน้าชาวจีนซึ่งเป็นคนในบังคับชาวต่างชาติ ก็ยังคงทำการค้ากุลีตามเมืองท่าสนธิสัญญาเพิ่มขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1840 เป็นต้นมา แต่ราชสำนักแมนจูก็ไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านี้มากนัก โดยผลักดันให้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการค้ากุลีกลายเป็นภาระรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในแต่ละมณฑลที่จะหาทางป้องกันไม่ให้การละเมิดกฎหมาย

เหล่านั้นเกิดปัญหาบานกลายหลายเป็นปัญหายุ่งยากของชนชั้นผู้ปกครองสูงสุดในเมืองหลวงเป็นใช้ได้ ซึ่งนโยบายดังกล่าวก็มีผลทำให้ขุนนางจีนในแต่ละมณฑลต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามลำพัง และจำเป็นต้องกำหนดท่าทีรวมทั้งมาตรการในแต่ละมณฑลควบคู่ไปกับการพยายามหลีกเลี่ยงที่จะไม่สร้างปัญหารำคาญใด ๆ ให้แก่ราชสำนักในเมืองหลวงโดยเด็ดขาด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ราชสำนักแมนจูพยายามเพิกเฉยไม่ใส่ใจกับปัญหาการค้ากุลีผิดกฎหมายในเขตเมืองท่าสนธิสัญญาต่าง ๆ โดยเฉพาะในเขตเมืองท่าเซี่ยเหมิน และเขตเมืองท่ากวางตุ้งตลอดจนในเขตเมืองท่าอื่น ๆ ซึ่งจีนได้ให้อังกฤษและปอร์ตุเกสเช่าช่วงในระยะยาวขณะนั้นคือฮ่องกงและหมาเก๊าตามลำดับนั้น แต่การค้ากุลีผิดกฎหมายจีนก็ยังคงสร้างปัญหาบานปลายมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะอุปสรงค์แรงงานราคาถูกในอาณานิคมของชาวตะวันตก โดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ถีบตัวสูงขึ้นตลอดเวลา ขณะเดียวกัน การค้ากุลีได้กลายเป็นธุรกิจที่สร้างกำไรอย่างงดงามให้แก่ผู้ประกอบการมากที่สุดกว่าธุรกิจการลงทุนใด ๆ ในยุคนั้นไปแล้ว รัฐบาลอังกฤษและเจ้าอาณานิคมอื่นๆ จึงต้องใช้ความพยายามทุกรูปแบบในการบีบบังคับให้ราชสำนักแมนจูเปิดโอกาสให้ชาวจีนเดินทางไปขายแรงงานในต่างประเทศให้ได้ ซึ่งโอกาสดังกล่าวก็ได้เปิดให้อังกฤษและฝรั่งเศสเมื่อจีนต้องแพ้สงครามแอร์โรว์ (The Arrow War) และกองทัพพันธมิตรตะวันตกทั้งสองชาติได้ยึดครองเมืองกวางตุ้งในเดือนตุลาคม ค.ศ.1861 ภายหลังจากนั้น ราชสำนักแมนจูจึงต้องยอมรับการกดดันของชาติตะวันตก เพื่อเปิดทางให้กุลีจีนสามารถเดินทางไปขายแรงงานในต่างแดนได้อย่างถูกต้องเป็นครั้งแรก พร้อมกับการออกมาตรการต่าง ๆ ในการปราบปรามการดำเนินการใดซึ่งเป็นเรื่องผิดกฎหมายอย่างจริงจังกว่าที่เคยผ่านมา[15]

แต่วิธีผิดกฎหมายเหล่านี้เช่นการล่อลวงและการลักพาตัวชาวชนบทไปขายแรงงานในอาณานิคมตะวันตก ก็ยังคงมีการลักลอบกระทำอยู่ตลอดเวลา เพราะกงสุลชาติตะวันตกในแต่ละเมืองท่าสนธิสัญญายังคงไม่ให้ความร่วมมือกับราชสำนักแมนจูเพื่อทำการตรวจสอบปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้ากุลีของคนในบังคับของตนตลอดเวลา ตราบใดที่ราชสำนักแมนจูยังไม่มีผู้แทนทางการทูตของตนเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองแรงงานจีนในแต่ละอาณานิคมขณะนั้น ขณะเดียวกันจำนวนกุลีจีนที่อพยพออกนอกประเทศเพื่อที่จะไปขายแรงงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งที่เป็นแรงงานตามพันธะสัญญาระหว่างนายจ้างและลูกจ้างผ่านบริษัทนายหน้า ตลอดจนแรงงานที่ถูกหลอกลวงด้วยกลอุบายนานาชนิดของผู้ประกอบการชาวตะวันตกและตัวแทนนายหน้าชาวจีนโพ้นทะเลก็ยังคงดำเนินการต่อไปอีกยาวนาน โดยเฉพาะปริมาณแรงงานชาวจีนซึ่งอพยพมาขายแรงงานในภูมิภาคแห่งนี้ตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากในอัตราเฉลี่ยปีละไม่ต่ำกว่า 3

ล้านคนตั้งแต่นั้นมาอีกด้วย กุลีเหล่านี้บางส่วนเมื่อขายแรงงานจนหมดพันธะสัญญาและสามารถเก็บรวบรวมเงินสะสมได้จำนวนหนึ่งแล้วก็จะเดินทางกลับสู่ภูมิลำเนาเดิมของตนในประเทศจีน แต่คนเหล่านี้อีกจำนวนหนึ่งหรือในอัตราเฉลี่ยประมาณครึ่งหนึ่งของกุลีแต่ละปี ก็จะยังคงตั้งถิ่นฐานขายแรงงานหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ เพื่ออยู่อย่างถาวรในแต่ละดินแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตลอดไป[16] ดังนั้นยิ่งนานวันขึ้น ราชสำนักแมนจูจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิเสธการดำรงอยู่ของชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้ได้อีกต่อไป

วิวัฒนาการของชุมชนจีนโพ้นทะเล

ตามหลักฐานประวัติศาสตร์ของราชวงศ์หมิง (Ming Shih) ได้ยืนยันอย่างชัดเจนว่าในค.ศ.1405 จักรวรรดิหยุงโล้ (Yung Lo) ได้ตัดสินใจส่งขุนนางจีนผู้หนึ่งไปทำการปกครองเกาะลูซอน (Luxon) ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ซึ่งขณะนั้นมีชาวจีนโพ้นทะเลตั้งหลักแหล่งอาศัยอยู่อย่างถาวรเรียบร้อยแล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อชาวสเปนเดินทางมาถึงมนิลา ในค.ศ.1570 เป็นครั้งแรก จึงไม่แปลกว่าคนเหล่านี้ได้พบปะกับชาวจีนในเมืองมนิลาทันทีแล้ว ถัดจากนั้นอีกไม่นาน สเปนต้องใช้เวลาอีกหลายปีกว่าจะสามารถควบคุมชุมชนชาวจีนฮกเกี้ยนในมนิลาและรอบ ๆ ชานเมืองแห่งนี้แห่งนี้ ซึ่งในค.ศ.1590 มีอยู่ประมาณ 6,000-7,000 คน ให้อยู่ภายใต้การปกครองของพวกตนได้โดยเด็ดขาด ด้วยการจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบชุมชนจีนทั้งหมดขึ้นมาเป็นกรณีเฉพาะเรียกว่า “Gremio de Chino” ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของข้าหลวงพิเศษที่เรียกว่า “Governadorcillo de Chino” ในชุมชนแต่ละแห่งก็มีการปกครองแบบค่ายทหาร โดยทุกคนออกจากบ้านไปทำงานต่าง ๆ ได้เฉพาะในเวลากลางวัน แต่ในยามวิกาลห้ามไม่ให้ออกจากเคหสถานที่พักโดยเด็ดขาด ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกยิงทิ้งทันที[17] ชาวจีนเหล่านั้นมีทั้งช่างฝีมือ พ่อค้า และแรงงานทั่วไป ซึ่งได้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น การก่อสร้างอาคาร โบสถ์ และป้อมค่ายทหารต่าง ๆ ของสเปนมาตั้งแต่ต้นยุคอาณานิคมแล้ว แต่ยิ่งนานวันขึ้น การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรมของผู้ปกครองสเปนต่อชาวจีนก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถึงกระนั้นก็ตาม ชาวจีนในฟิลิปปินส์ก็สามารถครอบงำเศรษฐกิจภายในอาณานิคมแห่งนี้ไว้ได้แทบทุกสาขาแล้ว ยังสามารถผูกขาดการค้าส่งออกระหว่างอาณานิคมแห่งนี้กับสเปนเมืองแม่ได้ภายในเวลาไม่กี่ทศวรรษหลังจากนั้น

อย่างไรก็ตาม ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1603 ปัญหาความไม่พึงพอใจระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลในหมู่เกาะฟิลปปินส์กับเจ้าอาณานิคมสเปนก็ถึงจุดเดือด ในที่สุดกองทัพสเปนก็ได้ใช้อาวุธทำการปราบปรามแบบล้างเผ่าพันธุ์ชาวจีนทั่วหมู่เกาะแห่งนี้อย่างโหดเหี้ยม โดยมีชาวจีนถูกฆ่า

ตาย ประมาณ 23,000 คน หลังจากเหตุการณ์ครั้งนั้นภายในเวลาไม่กี่ปี สเปนก็จำเป็นต้องหันมาใช้นโยบายต้อนรับการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวจีนโพ้นทะเลในหมู่เกาะฟิลิปปินส์อีกครั้งหนึ่ง เพราะสเปนตระหนักดีว่าชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจของอาณานิคมแห่งนี้และการค้าระหว่างเอเชียกับอาณานิคมเม็กซิโกของตนในระยะยาว แต่ถึงกระนั้นก็ตามมาตรการขูดรีดภาษีต่าง ๆ ค่อนข้างหนักหน่วงที่สเปนนำมาบังคับใช้กับชาวจีนโพ้นทะเลในครั้งใหม่นี้ก็ได้สร้างปัญหาความไม่พอใจให้คนเหล่านี้ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น จนกระทั่งพวกเขาได้ก่อกบฏและลุกฮือกันฆ่าทั้งชาวสเปนและชาวฟิลิปปินส์พื้นเมืองทั่วทั้งเกาะลูซอน ทางการสเปนจึงใช้กำลังปราบปรามและฆ่าทิ้งชาวจีนแทบหมดเกาะแห่งนี้อีกครั้งหนึ่งประมาณ 22,000-24,000 คน[18] ในปี ค.ศ.1639ถัดจากนั้นอีกเพียง 5 ปี สเปนก็ได้ขายใบอนุญาตให้ชาวจีนจากมณฑลฟูเจี้ยนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ได้อีกครั้งหนึ่ง ภายในเวลาไม่นานชาวจีนเหล่านี้ก็กลับเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว แล้วยังสามารถขยายเครือข่ายการส่งออกผ้าไหมจากจีนสู่หมู่เกาะฟิลิปปินส์ แล้วกระจายสู่ตลาดอื่นๆ ในอาณานิคมของสเปนทั้งในเม็กซิโกและดินแดนลาตินอเมริกันอื่นๆ ได้สำเร็จด้วย จนกระทั่งการค้าผ้าไหมบนเส้นทางการค้าระหว่างเมืองมนิลากับเมืองอคาปุลโก (Acapulco) ในเม็กซิโกได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญสุดปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เงินเหรียญในท้องพระคลังของสเปนต้องลดลงอย่างฮวบฮาบเรื่อยมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 ต่อเนื่องไปถึงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ขณะที่ผลประโยชน์ทางการค้าส่วนใหญ่ทั่วอาณานิคมสเปนทั้งโลก ก็หลั่งไหลสู่มือพ่อค้าจีนในหมู่เกาะฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวตาม อุปสงค์ของการบริโภคผ้าไหมในหมู่ชนชั้นผู้ปกครองสเปนซึ่งกลายเป็นผู้นิยมความฟุ่มเฟือยหรูหราจนถือเป็นสิ่งปกติธรรมดาไปแล้วในยุคนั้น

ด้วยเหตุนี้ตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 18 พ่อค้าชาวจีนฮกเกี้ยนในมนิลาไม่ต่ำกว่า 20,000 คนจึงสามารถพัฒนาเมืองนี้ให้กลายเป็นศูนย์กลางการค้านานาชนิดจากจีนและอินเดียเพื่อส่งออกไปสู่อาณานิคมเม็กซิโกและเปรูของสเปนได้อย่างสมบูรณ์ โดยผ้าไหมยังคงเป็นสินค้ายอดนิยมสูงสุดและสามารถปั่นราคาทำกำไรได้อย่างง่ายดายให้บรรดาพ่อค้าจีนเหล่านั้น ซึ่งนับวันยิ่งทำตัวแข็งข้อและมีท่าทีคุกคามความยิ่งใหญ่ของสเปนในหมู่เกาะฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น เพราะเข้าไปสนับสนุนฝ่ายอังกฤษซึ่งกำลังทำสงครามขยายบทบาทในยุโรปแข่งกับสเปนตลอดช่วง ค.ศ.1762-1764 ชาวจีนในมนิลาประมาณ 6,000 คน จึงถูกทางการสเปนจับแขวนคอในค.ศ.1763 เพื่อเป็นการแก้เผ็ด ส่วนชาวจีนอีกประมาณ 10,000 คน ที่ไม่มีพฤติกรรมเข้าข้างอังกฤษเท่านั้นจึงยังคงได้รับอนุญาตให้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในฟิลิปปินส์ได้ต่อไป ในเวลาไล่เลี่ยกัน ทางการสเปนยังได้ร่วมมือกับบาดหลวงชาวโดมินิกันร่วมกันสร้างเมืองบินอนโด (Binondo) บริเวณชานกรุงมนิลาเพื่อไว้รองรับครอบครัวลูกหลานชาวจีนที่แต่งงานกับชาวพื้นเมืองและหันมานับถือแคธอลิคด้วย[19]

เมื่อสเปนทำสัญญาสงบศึกกับอังกฤษได้แล้ว ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่สเปนเคยนำมาใช้จำกัดการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ก็ได้ถูกยกเลิกไปใน ค.ศ.1788 แต่นโยบายโดยรวมของสเปนก็ยังคงพยายามจำกัดบทบาทของชาวจีนในการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรและช่างฝีมือให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พร้อมกับพยายามหาวิธีการลดบทบาทการครอบงำธุรกิจการค้าของชาวจีนในเมืองใหญ่ ๆ ทั่วหมู่เกาะฟิลิปปินส์ตลอดเวลาควบคู่ไปกับการพยายามขูดรีดภาษีรายได้จากชาวจีนทุกรูปแบบ เพราะยิ่งนานวันขึ้นปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นและปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่อาณานิคมกับบาดหลวงคาธอลิค ก็ยิ่งทำให้หมู่เกาะฟิลิปปินส์กลายเป็นภาระหนักอึ้งในการดูดงบประมาณรายจ่ายออกจากท้องพระคลังหลวงในกรุงแมดริด (Madrid) เพิ่มขึ้นด้วย ขณะเดียวกัน ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งถูกขูดรีดภาษีหนักข้อขึ้นเรื่อย ๆ จึงจำเป็นต้องหาทางออกด้วยการหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษีเท่าที่จะทำได้ โดยอาศัยเครือญาติทางฝ่ายภรรยาชาวพื้นเมืองเป็นเกราะกำบังการหลีกเลี่ยงภาษีดังกล่าวตลอดมาแล้ว ชาวจีนอพยพรุ่นใหม่ยังสามารถลักลอบเข้าฟิลิปปินส์โดยผิดกฎหมายมากขึ้น โดยเฉพาะการหลบหนีเข้าไปอาศัยในเกาะต่างๆ ที่อยู่ไกลหูไกลตาเจ้าหน้าที่อาณานิคมสเปน ซึ่งในที่สุดก็กลายเป็นปัญหาเรื้อรังของอาณานิคมแห่งนี้ ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 จนกระทั่งทางการสเปนต้องพยายามคิดค้นหารูปแบบการปกครองใหม่ โดยเน้นการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับบรรดาผู้นำชุมชนจีนแต่ละแห่งเพิ่มขึ้น

แต่นโยบายดังกล่าวก็ไม่สามารถพัฒนากลายเป็นมาตรการสำคัญในการยับยั้งการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมือนอาณานิคมของชาติตะวันตกในขณะนั้น เพราะทั้งสองฝ่ายต่างไม่เคยมีความจริงใจเข้าหากันตลอดเวลา ขณะที่กุลีจีนก็พร้อมที่จะทำผิดกฎหมายและติดสินบนเจ้าหน้าที่สเปน ผู้นำชุมชนจีนก็มีอำนาจต่อรองด้วยการจัดตั้งสมาคมลับต่าง ๆ มากขึ้น ในที่สุดอำนาจการปกครองของสเปนในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ก็อ่อนแอลงเรื่อยๆ ตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเมืองแม่ของตนซึ่งกำลังคืบคลานไปสู่ยุคที่เสื่อมสุดของราชสำนักสเปนในยุโรป เพราะฉะนั้น ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งอาศัยอยู่ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์อย่างถาวรในขณะนั้นประมาณ 100,000 คน จึงอยู่ในฐานะที่จะก่อความไม่สงบและพร้อมที่จะเป็นปฏิปักษ์กับเจ้าอาณานิคมแห่งนี้ได้เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่นั้นมา นอกจากนั้นแล้วลูกหลานของคนเหล่านี้ที่มีภรรยาเป็นชาวพื้นเมืองหรือที่เรียกว่า “Chinese Mestizo” ก็ได้มีจำนวนสูงขึ้นถึง 240,000 คน ในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งมีจำนวนมากกว่าลูกหลานของชาวสเปนที่มีครอบครัวชาวพื้นเมืองหรือในขณะนั้นเรียกว่า “Spanish Mestizo” ซึ่งมีอยู่ประมาณ 10,000 คนเท่านั้น[20]

ส่วนชุมชนจีนโพ้นทะเลในหมู่เกาะอินโดนีเซียนั้น ก็ได้มีวิวัฒนาการมาเป็นเวลานานตั้งแต่สมัยโบราณเช่นกัน เพราะจากบันทึกจดหมายเหตุของจีนก็ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าพ่อค้าชาวจีนเดินทางเข้าไปค้าขายถึงเกาะชวาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 9 แล้วเป็นอย่างน้อย ตั้งแต่นั้นมา ใน ค.ศ.1345 อิบึน บาตูตา (Ibn Batuta) นักเดินเรือชาวอาหรับเมื่อเดินทางไปถึงเมืองคาลิคัต (Calicut) บนเกาะสุมาตรา ก็ได้บันทึกไว้ว่าเขาได้พบกองเรือสำเภาของพ่อค้าชาวจีนจอดทอดสมอเต็มเมืองท่าแห่งนั้นมานานแล้วเหมือนกัน[21] เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกแต่ประการใดเมื่อพ่อค้าชาวดัตช์เดินทางมาถึงเกาะชวาเป็นครั้งแรก จึงได้เรียนรู้ถึงข้อเท็จจริงซึ่งเกิดขึ้นก่อนหน้านั้นว่า ได้มีชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลอยู่อาศัยและกระจัดกระจายตามเมืองต่าง ๆ ของเกาะชวาอย่างถาวรมาเป็นเวลานานไม่ต่ำกว่าสามศตวรรษแล้ว ก่อนที่กองเรือของดัตช์จะได้ตัดสินใจเข้ามาสร้างอำนาจทางการค้าอย่างจริงจังในเกาะชวาและหมู่เกาะเครื่องเทศ (Moluccas) ตั้งแต่ค.ศ.1596 เป็นต้นไป นอกจากนั้นการยึดครองเมืองจาการ์ตา (Jakarta) เป็นศูนย์อำนาจอาณานิคมแห่งใหม่ของดัชต์ตั้งแต่แรกเริ่ม ก็ได้อาศัยความร่วมมือในด้านการส่งเสบียงอาหาร การเป็นล่าม และการเป็นไส้ศึกจากบรรดาพ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเลในเกาะชวานั้นเอง จึงทำให้กองเรือของดัตช์สามารถยึดครองเมืองดังกล่าวได้สำเร็จ แล้วเปลี่ยนชื่อเมืองแห่งนี้ใหม่เป็นปัตตาเวีย (Batavia) ตั้งแต่ ค.ศ.1619 เป็นต้นมา ถัดจากนั้นกองเรือของดัตช์ก็ได้ใช้วิธีการแบบโจรสลัดเพื่อทำการปล้นทำลายและกวาดล้างอิทธิพลของพ่อค้าจีนโพ้นทะเลซึ่งเคยผูกขาดการค้าเครื่องเทศระหว่างหมู่เกาะโมลุกกะกับเมืองท่าอื่น ๆ ในเกาะชวาได้สำเร็จ ดังนั้นเมื่อดัชต์สามารถใช้แสนยานุภาพของเรือปืนกวาดล้างอิทธิพลของพ่อค้าเรือสำเภาจีนในหมู่เกาะอินโดนีเซียได้ราบคาบแล้ว กองเรือพาณิชย์ของดัตช์จึงได้ทำการผูกขาดการค้าเครื่องเทศในหมู่เกาะแห่งนี้อย่างยั่งยืนต่อไปอีกหลายศตวรรษ

เมื่อดัตช์ได้ตัดสินใจสร้างเมืองปัตตาเวียเป็นศูนย์กลางอำนาจในการควบคุมหมู่เกาะแห่งนี้ ชาวจีนโพ้นทะเลจึงเป็นชาวเอเชียแต่เพียงพวกเดียวที่ทางการอาณานิคมดัตช์ยอมให้พัฒนาบริเวณที่ดินรอบ ๆ กำแพงเมืองปัตตาเวียได้อย่างเสรี ขณะที่ชาวชวาพื้นเมืองเองกลับไม่ได้รับสิทธิอนุญาตดังกล่าวแต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากดัตช์มีนโยบายตั้งแต่ต้นแล้วว่าการดำรงอยู่ของปัตตาเวียจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือจากชาวจีนโพ้นทะเลเท่านั้น เพื่อให้ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจและธุรกิจการค้าท้องถิ่นให้มีการพัฒนาอย่างจริงจังในระยะยาว เฉกเช่นเดียวกับวิธีการของเปอร์ตุเกสเคยประสบความสำเร็จมาแล้วในมะละกา (Malaca) และเกาะไต้หวันก่อนหน้านั้น เพราะฉะนั้นข้าหลวงใหญ่คนแรกของปัตตาเวียจึงได้แต่งตั้งผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลคนหนึ่งเป็นกัปตันจีน เพื่อทำหน้าที่ปกครองชุมชนชาวจีนในเมืองปัตตาเวียซึ่งมี

อยู่ในขณะนั้นประมาณ 350 คน[22] พร้อมกันนั้นบริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ (The Dutch East Indies Co., : VOC) ยังกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นแล้วที่จะทำหน้าที่ตักตวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในด้านอื่น ๆ กับชาวจีนโพ้นทะเลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการเน้นนโยบายส่งเสริมให้พ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเลยังคงดำเนินการขนส่งสินค้าและการค้าขายทางเรือบนเส้นทางเกาะชวากับภาคใต้ของประเทศจีนให้เป็นปกติต่อไปอย่างถาวร

ในค.ศ.1620 ทางการอาณานิคมดัตช์ยังได้ประกาศยกเลิกภาษีเหมาจ่ายเรือสำเภาให้กับพ่อค้าจีนเป็นกรณีพิเศษ เพื่อให้เรือสำเภาเหล่านั้นขนส่งแรงงานอพยพชาวจีนรุ่นใหม่เข้ามาพัฒนาไร่อ้อยอย่างจริงจังในเกาะชวาเป็นครั้งแรก ธุรกิจไร่อ้อยและโรงงานน้ำตาลในเกาะชวาจึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้อาณานิคมแห่งนี้พัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตน้ำตาลสำคัญที่สุดของโลกตั้งแต่นั้นมา ในขณะที่แรงงานไร่อ้อย และโรงงานน้ำตาลทั้งหมดล้วนอยู่ในกำมือของชาวจีนโพ้นทะเล บริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ก็จะทำหน้าที่ผูกขาดการกระจายสินค้าชนิดนี้สู่ตลาดโลกได้เพิ่มขึ้น ด้วยวิธีการแบบนี้นี่เองจึงทำให้ชาวจีนอพยพได้เข้ามาขายแรงงานและตั้งถิ่นฐานในปัตตาเวียเพิ่มขึ้นถึงปีละกว่า 2,000 คนเรื่อยมา ซ้ำร้ายไปกว่านั้น ทางการอาณานิคมของดัตช์ยังได้ดัดแปลงกองเรือรบของตนเป็นกองเรือโจรสลัดในบางครั้งเพื่อเข้าโจมตีบริเวณชายฝั่งมณฑลฟูเจี้ยนและมณฑลกวางตุ้ง เพื่อทำการกวาดต้อนผู้คนชาวจีนคราวละจำนวนมาก ๆ จากบริเวณเหล่านี้ เพื่อขนส่งกลับมาเป็นแรงงานบุกเบิกพื้นที่เพาะปลูกอ้อยและพืชเศรษฐกิจอื่น ๆ ในเกาะชวาตลอดครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษที่ 17 ด้วย[23]

จากการที่ทางการอาณานิคมดัตช์มีนโยบายชัดเจนที่จะไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในใดๆ ของชุมชนชาวจีนโพ้นทะเล ถ้าหากไม่กระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์โดยตรงของบริษัทอินเดียตะวันออก จึงทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลทั้งในปัตตาเวียและอาณานิคมอื่น ๆ ของดัตช์ในหมู่เกาะอินโดนีเซียสามารถมีอิสระเต็มที่ในการปกครองและดำรงชีวิตตามวิถีทางของตนเองได้ภายใต้ระบบกัปตันจีน (The Chinese Kapitan System) ซึ่งไม่ได้แตกต่างกับวิธีการของเจ้าอาณานิคมตะวันตกอื่นๆ ที่จะลอกเลียนแบบดัตช์แล้วนำมาใช้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงถัดมา นอกจากนั้นแล้ว ดัตช์ยังได้เปิดโอกาสอย่างเต็มที่เพื่อให้ชาวจีนโพ้นทะเลตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรโดยการ แต่งงานอยู่กินกับชาวพื้นเมือง ตลอดจนการอบรมบุตรธิดาของพวกเขาตามวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมแบบชาวจีน เพราะฉะนั้นนโยบายการยืดหยุ่นทางการปกครองให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลปก-ครองกันเอง ยิ่งนานวันมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา ก็จะยิ่งเปิดโอกาสให้ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้สามารถสร้างสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมได้

ดีกว่าชาวพื้นเมืองได้ตลอดเวลา เพราะตราบใดที่พวกเขาสามารถประสานผลประโยชน์กับเจ้าอาณานิคมดัตช์ได้ หรือตราบใดที่บริษัทผูกขาดของดัตช์ยังสามารถตักตวงผลกำไรในอาณานิคมแห่งนี้ได้เพิ่มขึ้น โอกาสที่ชาวจีนโพ้นทะเลบางคนจะสามารถพัฒนาตนเองกลายเป็นพ่อค้ารายย่อย พ่อค้าคนกลาง นายทุนเงินกู้ให้ชาวพื้นเมือง และเจ้าภาษีให้ทางการอาณานิคมก็อยู่ในวิสัยที่คนเหล่านี้ย่อมสามารถกระทำได้เหมือนกัน ดังนั้นนโยบายของดัตช์และโอกาสทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เปิดให้นั่นเองจึงทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลมีข้อได้เปรียบหลายอย่างมากกว่าชาวพื้นเมืองทั่วไป ซึ่งยังคงดำรงชีวิตอยู่ภายใต้แอกของวัฒนธรรมศักดินาชวาและนโยบายจำกัดอื่น ๆ ของเจ้าอาณานิคมดัตช์ต่อไป

เพราะฉะนั้นภายในระยะเวลาเพียงครึ่งศตวรรษเท่านั้น ปัตตาเวียก็ได้กลายเป็นสวรรค์ย่อม ๆ สำหรับดึงดูดชาวจีนอพยพให้หลั่งไหลเข้ามาไขว่ขว้าหาโอกาสทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจนกระทั่งในค.ศ.1733 ได้มีชาวจีนโพ้นทะเลตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรเฉพาะในเมืองปัตตาเวียเพียงแห่งเดียวมากกว่า 80,000 คน ขณะที่ชาวจีนอพยพรุ่นใหม่อื่น ๆ ก็จะเข้ามาขายแรงงานในเมืองนี้ปีละไม่ต่ำกว่า 10,000 คน ถึงแม้ว่าในบางครั้ง ระบอบการปกครองอาณานิคมของดัตช์ในเกาะชวาแห่งนี้จะต้องประสบปัญหาการก่อความไม่สงบของกุลีและบรรดาผู้นำชาวจีนในสมาคมลับต่าง ๆ บ้างจนกระทั่งทางการอาณานิคมต้องใช้กำลังกองทัพเข้าปราบปรามคนเหล่านี้อย่างรุนแรง เช่น เหตุการลุกฮือของชาวจีนในค.ศ.1740 ซึ่งเรียกว่าเหตุการณ์ปัตตาเวียบ้าเลือด (The Bataviau Fury) และมีชาวจีนโพ้นทะเลประมาณ 10,000 คน ได้ถูกทางการอาณานิคมฆ่าตายครั้งนั้น[24] แต่เมื่อเหตุการณ์ร้ายต่าง ๆ สงบลงแล้ว จำนวนชาวจีนโพ้นทะเลก็จะค่อยเพิ่มขึ้นในเกาะชวาและบริเวณอื่นๆ ในอาณานิคมของดัตช์แถบนี้ต่อไปอีก เพราะตราบใดที่บริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ยังยอมรับสถานภาพการเป็นคนกลางของชาวจีนโพ้นทะเลว่า ยังจำเป็นต่อทั้งทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกกดขี่ชาวพื้นเมืองภายใต้เงื่อนไขเศรษฐกิจแบบอาณานิคมเช่นนั้น บทบาทการเป็นคนกลางของพ่อค้าชาวจีนก็ต้องมีความจำเป็นเพิ่มขึ้นขณะที่ระบบเจ้าภาษีซึ่งมีผู้ประกอบการเป็นพ่อค้า จีนก็ได้ขยายตัวไปทั่วเกาะชวาอย่างเต็มที่แล้วเพราะทั้งเจ้าอาณานิคมดัตช์และเจ้าผู้ปกครองชาว พื้นเมืองในแต่ละแห่ง ต่างก็ปล่อยให้ชาวจีนโพ้นทะเลทำการผูกขาดการเก็บภาษีต่าง ๆ ในเขตอำนาจการปกครองของตนเองด้วยกันทั้งสิ้น จนกระทั่งเจ้าภาษีชาวจีนสามารถอาศัยบทบาทดังกล่าวในการปล่อยเงินกู้และยึดครองที่ดินของชาวพื้นเมืองเพิ่มมากขึ้นตลอดมา

นอกจากนั้น เจ้าผู้ปกครองชาว พื้นเมืองแต่ละแห่งยังอาศัยความสะดวกโดยการปล่อยให้เจ้าภาษีชาวจีนบางคนเข้าไปถือเช่าครอบครองที่ดินผืนใหญ่ๆ ซึ่งเป็นมรดกตกทอดของพวกเขา ถัดจากนั้นเจ้าภาษีชาวจีนก็นำไปให้ชาวพื้นเมืองรายย่อยเช่าช่วงต่ออีกทอดหนึ่ง โดยการเก็บค่าเช่า

ที่ดินทั้งในรูปเงินตราและในรูปผลิตผลต่าง ๆ ตามสัญญาที่แต่ละฝ่ายได้ตกลงกันไว้ เพราะฉะนั้นชาวพื้นเมืองโดยทั่วไปจึงยากจนลงอย่างรวดเร็ว ขณะที่จำนวนชาวจีนโพ้นทะเลก็กลับร่ำรวยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยชาวจีนฮกเกี้ยนนอกจากจะมีบทบาททางเศรษฐกิจและจำนวนมากกว่าชาวจีนโพ้นทะเลเชื้อสายอื่น ๆ ตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว ตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา ภายหลังจากที่จีนถูกปกครองโดยพวกแมนจูและมณฑลฟูเจี้ยนบ้านเกิดของคนเหล่านี้ถูกราชวงศ์ชิงปฏิบัติการขุดรากถอนโคนศัตรูผู้ต่อต้านอย่างทารุณโหดร้ายในมณฑลแห่งนี้มากที่สุดแล้ว จำนวนชาวจีนอพยพจากบริเวณนี้มุ่งหน้าสู่เกาะชวาและบริเวณอื่น ๆ ของอาณานิคมอินเดียตะวันออกจึงเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ชาวจีนฮกเกี้ยนเหล่านี้ส่วนใหญ่เดิมมีภูมิลำเนาอยู่รอบ ๆ เมืองเซี่ยเหมิน จึงมีประสบการณ์ทางการค้าและความขยันขันแข็งที่จะสร้างสถานภาพของตนเองในดินแดนโพ้นทะเลได้ดีกว่าชาวจีนอื่นๆ ในช่วงเวลาเดียวกันจนกระทั่งพวกเขาสามารถพัฒนาตนเองเป็นพ่อค้าที่ประกอบธุรกิจใหญ่ทั้งในเกาะชวาและบริเวณเกาะใกล้เคียงได้ดีกว่าชาวจีนอพยพสำเนียงภาษาอื่น ๆ จากมณฑลกวางตุ้งซึ่งกำลังหลบหนีภัยการยึดครองของพวกแมนจูออกมาเหมือนกัน เพราะชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากชนชั้นพ่อค้าที่มีอันจะกินในประเทศจีนมาก่อน

คนเหล่านี้จึงมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมทางสังคมดีกว่าชาวจีนผู้ยากไร้ทั่วไปในภาคใต้ของจีนขณะนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อพวกเขาตัดสินใจอพยพหลบหนีภัยการคุกคามของพวกแมนจูมาถึงอาณานิคมของดัตช์แล้ว พวกเขาจึงใช้เวลาไม่นานนักที่จะเรียนรู้และซึมซับวัฒนธรรมท้องถิ่นและปรับเปลี่ยนสถานภาพทางเศรษฐกิจของพวกเขาได้ดีกว่าชาวจีนอพยพเชื้อสายอื่น ๆ ทั้งหมดในเวลานั้น ต่อมาคนเหล่านี้ยังสามารถประสานผลประโยชน์กับเจ้าผู้ปกครองท้องถิ่นตลอดจนเจ้าหน้าที่อาณานิคมดัตช์ได้อย่างยืดหยุ่นแล้ว พวกเขายังสามารถรักษาคุณค่าของความเป็นจีนฮกเกี้ยนของพวกเขาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย[25] เช่น การเปิดสอนภาษาจีนตามบ้านเรือนของผู้มีฐานะดีในแต่ละชุมชนของเกาะชวา นอกจากนั้นแล้ว ตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา ทายาทของคนเหล่านี้บางคนยังได้หันมานับถือศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันทางการอาณานิคมดัตช์ยังได้เปิดโรงเรียนพิเศษทำการสอนทั้งภาษาจีนและภาษาดัตช์ให้กับลูกหลานของคนเหล่านี้ด้วยแล้ว ชาวจีนที่นับถือศาสนาอิสลามยังได้สร้างมัสยิดแห่งแรกของพวกเขาขึ้นมาอย่างสวยงามในเมืองปัตตาเวียในค.ศ.1786 ซึ่งต่อไปจะมีอิทธิพลทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลในบริเวณดินแดนอื่น ๆ หันมานับถือศาสนาอิสลามเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะในเมืองมาคัสซาร์ (Macassar) ของเกาะสุลาเวสี (Sulawesi) ซึ่งจะกลายเป็นศูนย์กลางใหญ่สุดของชาวจีนผู้นับถือศาสนาอิสลามในหมู่เกาะอินโดนีเซียในเวลาต่อมา

หมู่เกาะรอบนอกอื่น ๆ (The Outer Islands) ของอินโดนีเซียปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะสุมาตรา เกาะกาลิมันตัน (Kalimantan) และหมู่เกาะเรียว (The Rhio Archipleago) ถึงแม้จะมีชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลขนาดเล็กตั้งอยู่กระจัดกระจายในดินแดนเหล่านี้มาตั้งแต่ก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 17 แล้วเหมือนกัน แต่ขนาดของชุมชนและจำนวนผู้อพยพชาวจีนเพิ่งเริ่มขยายตัวอย่างจริงจังในบริเวณหมู่เกาะรอบนอกเหล่านี้ตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 18 เรื่อยมาเท่านั้น โดยในบริเวณทางทิศตะวันตกของเกาะกาลิมันตันซึ่งเป็นชุมชนจีนแคะ (Hakkas) ขนาดใหญ่นั้นมีพัฒนาการมาจากการที่สุลต่านแห่งซัมบัส (The Sultan of Sambas) ได้ร่วมมือกับ หลอ ฟงพัก (Lo Fong Phak) จัดตั้งกงสีลันฟง (Lanfong Kongsi) ขึ้นมาพัฒนาเหมืองทองคำในบริเวณนั้นตั้งแต่ ค.ศ.1772 ภายในเวลาถัดมาเพียงไม่กี่ทศวรรษเท่านั้นก็ได้กลายเป็นชุมชนจีนแคะขนาดใหญ่กว่า 30,000 คน ซึ่งรวมตัวกันในรูปกงสีและสมาคมลับอย่างเข้มแข็งเพื่อทำการผูกขาดเหมืองทองคำกว่า 30 แห่งในบริเวณแถบนั้น ต่อมาในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ชุมชนชาวจีนแคะในเกาะนี้ก็ค่อยขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจนกระทั่งมีจำนวนสูงถึงประมาณ 240,000 คน เมื่อทางการอาณานิคมของดัตช์ต้องการจะเข้ามาช่วงชิงสิทธิการทำเหมืองแร่ทองคำเหล่านี้จากบรรดาผู้นำชุมชนจีนแคะ จึงจำเป็นต้องใช้กำลังกองทัพเพื่อปราบปรามสมาคมลับเหล่านี้แบบถอนรากถอนโคนได้นั้น ทางการอาณานิคมดัตช์ต้องใช้เวลานานหลายสิบปีกว่าจะสามารถเข้าไปแย่งกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินเหมืองแร่ทองคำของกงสีลันฟงได้สำเร็จในค.ศ.1884 ถัดจากนั้นชาวจีนแคะก็พากันอพยพออกจากเกาะแห่งนี้ไปยังดินแดนอื่นๆ หรือไม่ก็เดินทางกลับประเทศจีนแทบหมดสิ้น[26]

ส่วนบริเวณอื่น ๆ ในเกาะสุมาตราและหมู่เกาะเรียวตลอดช่วงก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 18 ชุมชนจีนส่วนใหญ่นอกจากจะเป็นชุมชนชาวจีนกวางตุ้งขนาดเล็กอยู่อย่างกระจัดกระจายตามเมืองท่าและแหล่งทำเหมืองแร่ดีบุกต่าง ๆ ของเกาะเหล่านี้แล้ว ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมาสุลต่านผู้ปกครองดินแดนเหล่านี้ยังได้ร่วมมือกับบริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์และได้เข้าร่วมหุ้นกันจัดตั้งบริษัทตัวแทนเพื่อไประดมกุลีจีนทั้งในเมืองกวางตุ้งและเกาะฮ่องกง แล้วนำแรงงานเหล่านี้มาใช้พัฒนาเหมืองแร่ดีบุกในเกาะบังคา (Banka) และเกาะบิลลิตัน (Billiton) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหมู่เกาะเรียวตลอดเวลาด้วย ต่อมาในทศวรรษ 1840 ยังมีชาวจีนโพ้นทะเลกลุ่มอื่น ๆ เช่น ชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนแคะพากันหลั่งไหลเข้าไปขายแรงงานและทำการเพาะปลูกยาสูบในสวนเกษตรขนาดใหญ่ของดัตช์ตามบริเวณรอบ ๆ เมืองเดลี (Deli) หรือปัจจุบันเรียกว่า เมดาน (Medan) เมืองลังกัต (Langkat) และเมืองเซอร์ดัง (Serdang) ในเกาะสุมาตรา ส่วนเกาะอื่น ๆ ทางด้านตะวันออกของอินโดนีเซีย ชาวจีนโพ้นทะเลยังไม่นิยมไปตั้งถิ่นฐาน เพราะบริเวณเหล่านี้เช่นหมู่เกาะโมลุกกะ (Moluccas) หมู่เกาะเซเลเบส (Celebes) และหมู่เกาะซุนดา (Sunda Islands) มีสินค้าหลักสำคัญ

คือ เครื่องเทศซึ่งบริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ยังคงเป็นผู้ผูกขาดการค้าสินค้าเหล่านี้แต่เพียงผู้เดียวตลอดมาจนถึงกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19

อย่างไรก็ตาม โอกาสทางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในหมู่เกาะอินโดนีเซียโดยรวมก็ยังมีมากกว่าชาวพื้นเมืองตลอดเวลา เพราะผู้ปกครองอาณานิคมดัตช์มีความจงใจที่จะใช้ชาวจีนโพ้นทะเลเป็นเครื่องมือสำคัญในการขูดรีดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากหมู่เกาะเหล่านี้ตลอดมา โดยทางการอาณานิคมยังได้ยึดถือนโยบายจำกัดการจัดตั้งชุมชนและถิ่นฐานของชาวจีนโพ้นทะเลให้อยู่ในบริเวณจำกัดเฉพาะเจาะจงในบริเวณใดบริเวณหนึ่งของแต่ละเมืองหรือแต่ละเกาะเหล่านั้นเรื่อยมาด้วย เพราะฉะนั้นในทางกฎหมายแล้ว ชาวจีนจึงไม่มีสิทธิเดินทางจากเกาะหนึ่งไปสู่อีกเกาะหนึ่งได้อย่างเสรี การกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากทางการอาณานิคมดัตช์เท่านั้น และมาตรการเหล่านี้ก็ได้นำมาปฏิบัติใช้กับชาวจีนโพ้นทะเลตั้งแต่ยุคแรกเริ่มอาณานิคมจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 จึงทำให้ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลทั่วอาณานิคมแห่งนี้ในช่วงดังกล่าวซึ่งมีจำนวนประชากรรวมกันมากถึงประมาณ 527,000 คน[27] สามารถดำรงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนเองให้มีลักษณะแตกต่างกับชาวพื้นเมืองและชาวยุโรปอื่น ๆ ได้อย่างเหนียวแน่น

ชุมชนจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทรมาเลย์นั้นจากบันทึกของหวัง ต้าหยวน เมื่อเขาเดินทางมาถึงเกาะสิงคโปร์ในค.ศ.1349 ซึ่งในขณะนั้นเรียกว่าตูมาซิก (Tumasik) ซึ่งแปลจากภาษามาเลย์ว่าเมืองทะเล เขาได้กล่าวว่ามีชาวจีนโพ้นทะเลตั้งชุมชนเล็ก ๆ ทำการค้าขายและทำการประมงโดย อยู่อาศัยร่วมกันกับชาวพื้นเมืองมานานแล้วก่อนที่เขาจะได้เดินทางมาถึงเกาะแห่งนี้ในปีนั้น ต่อมา ในค.ศ.1400 พระเจ้าปรเมศวรและชนชั้นผู้ปกครองชาวพื้นเมืองบนเกาะแห่งนี้ก็ได้อพยพผู้คนไปสถาปนาอาณาจักรของตนเองขึ้นมาใหม่ที่เมืองมะละกา และถัดจากนั้นเพียง 3 ปี ราชวงศ์หมิงก็ได้ ส่งขันทีผู้หนึ่งชื่อหยินจิง (Yin Ching) มาเปิดศักราชการเจริญสัมพันธไมตรีกับปฐมกษัตริย์แห่ง มะละกาองค์นี้ ซึ่งไม่พอใจการกดขี่ขูดรีดของรัฐไทยเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ในที่สุดอาณาจักรแห่งนี้ก็ได้ผละตนเองจากการเป็นรัฐบรรณาการของไทย และตั้งแต่ ค.ศ.1409 ภายหลังการเดินทางมาอวดแสนยานุภาพทางเรือของจีนภายใต้การบัญชาการของนายพลเจิ้งโห (Cheng Ho) พร้อมกับการนำพระราชสาส์นและตราตั้งพระราชทานของราชสำนักจีนไปถวายแก่พระเจ้าประเมศวรในครั้งนั้นแล้ว อาณาจักรมะละกาก็ถือว่าตนเองเป็นเพียงรัฐบรรณาการของจีนแต่เพียงผู้เดียวตลอดมา

เพราะฉะนั้นเพียงเวลาช่วง 2-3 ทศวรรษถัดมา ชาวจีนอพยพที่เข้าไปตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในมะละกาก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยชุมชนชาวจีนในมะละกาจะมีหัวหน้าปกครองตนเองหรือที่เรียกว่า “ตัวเถ้า” (Tua Th’ao) หรือที่ปอร์ตุเกสเรียกว่า “กัปตันจีน (Kapitan Chinese) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากราชสำนักมะละกาให้ปกครองชุมชนแห่งนี้เป็นกรณีพิเศษโดยมีหลี จี่ทวน (Li Chi T’uan) ชาวจีนฮกเกี้ยนเป็นกัปตันคนแรก นอกจากนั้นแล้วกษัตริย์องค์ที่ 2 แห่งมะละกาก็ได้

อภิเษกสมรสกับธิดาของกัปตันจีนคนนี้นั่นเอง จากหลักฐานแผ่นป้ายหลุมฝังศพที่มีอยู่มากมายจนทำให้มะละกาเป็นดินแดนโพ้นทะเลที่มีสุสานจีนใหญ่ที่สุดและสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของโลกนั้น ได้ชี้ให้เห็นว่าชาวจีนโพ้นทะเลผู้บุกเบิกสร้างถิ่นฐานอย่างถาวรในมะละกาตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 นั้น ส่วนใหญ่ล้วนเป็นชาวจีนอพยพมาจากมณฑลฟูเจี้ยนแทบทั้งสิ้น เพราะชาวจีนเหล่านี้นอกจากจะมีความชำนาญในการเดินเรือและทำการค้าแข่งขันกับพ่อค้าเปอร์เซียและอาหรับทั่วทะเลจีนใต้และน่านน้ำใกล้เคียงได้เป็นอย่างดีแล้ว ส่วนใหญ่ยังประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับลูกหลานของหลี จี่ทวน ซึ่งเป็นตระกูลผูกขาดตำแหน่งกัปตันจีนของเมืองมะละกาต่อไปเรื่อย ๆ จนถึงยุคของปอร์ตุเกสด้วย[28] อย่างไรก็ตาม เมื่อดัตช์ขับไล่ปอร์ตุเกสออกไปจากมะละกาได้ในค.ศ.1641 ชุมชนชาวจีนในมะละกาก็ค่อยมีขนาดเล็กลงเพราะผลพวงของการทำสงคราม โอกาสใหม่ในทางเศรษฐกิจที่ปัตตาเวียและโรคระบาดต่าง ๆ นานาจนทำให้มะละกาไม่อาจดึงดูดชาวจีนอพยพได้เหมือนในอดีตต่อไป

ภายหลังที่อังกฤษสถาปนาอำนาจของตนขึ้นบนเกาะปีนังได้สำเร็จใน ค.ศ.1786 ชาวจีนจากมะละกาและเมืองท่าอื่นๆ ในแหลมมลายูก็พากันหลั่งไหลเข้าไปตั้งถิ่นฐานทำมาหากินบนเกาะแห่งนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งในค.ศ.1794 เกาะปีนังซึ่งเดิมเคยเป็นเกาะร้างมาก่อนก็มีชุมชนชาวจีนกว่า 3,000 คน ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรและประกอบอาชีพนานาชนิด ตั้งแต่การเป็นกุลีขายแรงงาน ช่างฝีมือ การค้า และการเพาะปลูกต่าง ๆ โดยชาวจีนส่วนใหญ่ในยุคแรกเริ่มก็คือชาวจีนฮกเกี้ยนเหมือนกัน และมีโก ล่ายฮวน (Koh Lay Huan) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากทางการอังกฤษให้เป็นกัปตันจีนคนแรกเพื่อปกครองชุมชนฮกเกี้ยนด้วยกันเอง โดยเจ้าหน้าที่อาณานิคมอังกฤษไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของชุมชนจีนแห่งนี้ ซึ่งมีขนาดใหญ่โตขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงค.ศ.1799 แล้วเท่านั้นทางการอาณานิคมจึงเริ่มเข้าไปควบคุมชาวจีนทั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้นเพราะผลสืบเนื่องจากการก่อจลาจลวุ่นวายของสมาคมลับต่าง ๆ ในปีนัง[29]

ส่วนสิงคโปร์ซึ่งได้รับการสถาปนาเป็นดินแดนภายใต้การปกครองของอังกฤษใน ค.ศ.1819 ขณะนั้นมีชาวมาเลย์อาศัยบนเกาะแห่งนี้เพียง 120 คน และมีชาวจีนเพียง 30 คนเท่านั้น แต่ถัดจากนั้นเพียงปีเดียว ชาวจีนจากมะละกา ปีนัง และหมู่เกาะเรียวของอินโดนีเซียก็ได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในเกาะแห่งนี้อย่างรวดเร็ว โดยในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1820 จำนวนประชากรของสิงคโปร์มีถึงประมาณ 12,000 คน และเป็นชาวจีนโพ้นทะเลแทบทั้งสิ้น สิงคโปร์นอกจากได้ถูกวางแผนพัฒนาจากอังกฤษตั้งแต่แรกเริ่มที่จะให้เป็นเมืองท่าสำคัญที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว จำนวนผู้อพยพจากประเทศจีนก็หลั่งไหลเข้ามาตั้งหลักแหล่งในเกาะแห่งนี้โดยตรงเพิ่มขึ้นตลอดมาด้วย เพราะตั้งแต่เรือสำเภาลำแรกขนผู้อพยพจากเมืองเซี่ยเหมินเดินทางมาถึงเมืองท่าแห่งนี้ในเดือนกุมภาพันธ์

ค.ศ.1821 แล้ว ถัดจากนั้นเรือขนส่งผู้อพยพจากมณฑลฟูเจี้ยนและมณฑลกวางตุ้งเข้ามายังเกาะแห่งนี้ก็จะเพิ่มจำนวนทวีคูณสูงขึ้นตลอดเวลาอีกหลายทศวรรษ[30] โดยสิงคโปร์ได้ถูกพัฒนาให้กลายเป็นศูนย์กลางการอพยพของกุลีจีนที่จะเข้าไปตั้งถิ่นฐานหรือขายแรงงานในดินแดนใกล้เคียงอื่น ๆ ต่อไปอย่างยาวนานอีกด้วยแล้ว การที่ประชากรส่วนใหญ่ของสิงคโปร์เป็นชาวจีนโพ้นทะเลคล้ายคลึงกับมะละกาและปีนัง เพราะฉะนั้นในค.ศ.1830 เป็นต้นมา ทางการอาณานิคมอังกฤษจึงได้จัดตั้งหน่วยปกครองพิเศษขึ้นมาบริหารเมืองท่าทั้งสามแห่งนี้เข้าด้วยกันเรียกว่า The Straits Settlements

โดยทางการอังกฤษยังคงให้อิสระอย่างเต็มที่ต่อผู้นำและชุมชนต่าง ๆ ของชาวจีนทั่วสิงคโปร์ในการปกครองสมาชิกของแต่ละชุมชนที่มีสำเนียงภาษาพูดต่างกัน เฉกเช่นที่ได้ปฏิบัติมาแล้วในมะละกาและปีนังก่อนหน้านั้น เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่สิ่งผิดปกติแต่อย่างใดที่เสถียรภาพทางสังคมจีนทั่วไปใน The Straits Settlements ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาททางสังคมและอำนาจทางเศรษฐกิจของผู้นำชุมชนชาวจีนแต่ละสำเนียงภาษาเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าอังกฤษจะได้นำระบบคุ้มครองชาวจีน (The Chinese Protectorate) มาใช้ทั่ว The Straits Settlements ตั้งแต่ค.ศ.1877 เพื่อหาทางยับยั้งอิทธิพลของสมาคมลับต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ผู้นำชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งมีบทบาทชักใยอยู่เบื้องหลังกิจกรรมของสมาคมลับเหล่านั้น ก็คือกลุ่มที่ประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับทางการอาณานิคมในเวลาเดียวกันด้วย คนเหล่านี้จึงกลายเป็นชนชั้นนำที่มีอิทธิพลทางการเมืองอย่างแท้จริงแล้ว ยังกลายเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการช่วงชิงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอื่นๆ จากการเปลี่ยนแปลงทั่วคาบสมุทรมาเลย์ในเวลานั้นด้วย

สำหรับชุมชนจีนโพ้นทะเลในบริเวณอื่นๆของคาบสมุทรมาเลย์บางแห่ง ก็มีวิวัฒนาการที่ยาวนานไม่น้อยไปกว่าชุมชนจีนใน The Straits Settlements เหมือนกัน โดยเฉพาะชุมชนจีนในรัฐปาหัง (Pahang) และรัฐยะโฮร์ (Johore) เพราะตามบันทึกทางประวัติศาสตร์เมื่อครั้งนายพลเจิ้งโหได้แวะเยี่ยมเยือนรัฐปาหังในค.ศ.1414 นั้น ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าชาวจีนโพ้นทะเลได้ตั้งถิ่นฐานของพวกเขากระจัดกระจายไปทั่วบริเวณชายฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรมาเลย์ก่อนหน้านั้นหลายศตวรรษแล้ว ต่อมาในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 ชาวจีนโพ้นทะเลรุ่นใหม่ก็จะอพยพเข้าไปในบริเวณรัฐเหล่านี้ โดยเฉพาะในรัฐยะโฮร์อย่างรวดเร็ว เพื่อทำการเพาะปลูกพริกไทยและสีเสียด โดยสุลต่านรัฐยะโฮร์และรัฐอื่นๆ ได้อนุญาตให้ชุมชนชาวจีนเข้าไปตั้งหลักแหล่งทำการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเหล่านี้รวมทั้งธุรกิจการค้าอื่น ๆ บนริมฝั่งแม่น้ำสำคัญของแต่ละรัฐผ่านทางผู้นำชุมชนจีนแต่ละแห่ง ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในการเสียค่าเช่าสิทธิสัมปทานที่ดินและภาษีต่าง ๆ ให้แก่สุลต่านแต่ละรัฐแล้ว ยังได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าภาษีผูกขาดธุรกิจการค้าอื่น ๆ ในแต่ละชุมชนอีกด้วย โดยระบบนี้ชาวจีน

เรียกว่าระบบกังจู้ (Kangchu System) หรือระบบเหมาจ่ายผลประโยชน์จากแม่น้ำแต่ละสาย[31] ซึ่งได้ถือปฏิบัติอย่างแพร่หลายในรัฐต่าง ๆ แถบชายฝั่งตะวันออกของคาบสมุทรมาเลย์เรื่อยมาจนกระทั่งยกเลิกไปในที่สุดเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 (ค.ศ.1915-1919)

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 จำนวนชาวจีนอพยพที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานและขายแรงงานในคาบสมุทรมาเลย์ก็เพิ่มขึ้นตลอดเวลาตามการขยายตัวของธุรกิจการทำเหมืองแร่ดีบุกซึ่งกลายเป็นอาชีพสำคัญที่สุดของชาวจีนโพ้นทะเลในแถบนี้ตั้งแต่นั้นมา โดยชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่จะแบ่งเป็นกงสี (Kongsi) อยู่ภายใต้การควบคุมของเถ้าแก่ (towkay) ซึ่งล้วนมีบทบาทควบคุมสมาคมลับต่าง ๆ ในเวลาเดียวกันด้วย จนกระทั่งกลางคริสต์ศตวรรษดังกล่าว การช่วงชิงอิทธิพลทางเศรษฐกิจและทางการเมืองของสมาคมลับหรืออั้งยี่ก๊กต่างๆก็ได้บานปลายออกไปจนกลายเป็นสงครามลารุต (The Larut War) ในรัฐเปรัคระหว่างค.ศ.1862-1873 ในที่สุดทางการอังกฤษก็ได้ส่งกำลังเข้าไปปราบปรามได้สำเร็จและบีบบังคับให้อั้งยี่คู่กรณีทำสนธิสัญญาปังกอร์ (The Pangkor Treaty) ในค.ศ.1874 ตั้งแต่นั้นมา อังกฤษก็ได้เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในและขยายอิทธิพลเหนือดินแดนของสุลต่านมาเลย์อื่นๆ อย่างรวดเร็วและในค.ศ.1890 กิจกรรมของอั้งยี่ก็กลายเป็นสิ่งผิดกฎหมายไป ภายหลังจากที่ทางการอังกฤษก็ได้ประกาศใช้กฤษฎีกาสมาคมต่าง ๆ (The Societies Ordinance) ขึ้นมาในปีนั้น[32]

ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับชาวเวียดนามได้มีวิวัฒนาการมายาวนานหลายพันปีแล้วก็ตาม หรือถ้ากล่าวอีกนัยหนึ่งคือนับตั้งแต่ชาวยัวะ (Yueh) ซึ่งเป็นบรรพบุรุษของชาวเวียดนามปัจจุบัน จำเป็นต้องหลบหนีภัยรุกรานของจีนเรื่อยมาจากบริเวณทางใต้ของแผ่นดินใหญ่สู่บริเวณลุ่มแม่น้ำแดงในอินโดจีนแล้ว ถัดจากนั้นอีกกว่าหนึ่งพันปี จีนก็ยังคงครอบงำอาณาจักรต่าง ๆ ของชาวเวียดนามในฐานะอาณานิคมของตนเรื่อยมา อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างจีน กับดินแดนต่างๆ ในอินโดจีนได้ทวีความน่าสนใจมากขึ้นในตอนหลังเมื่อพ่อค้าชาวยุโรปเริ่มรู้จักคาบสมุทรแห่งนี้มากขึ้นตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 16 และผลพวงของการที่พ่อค้าชาวยุโรปได้ขยายบทบาททางการค้าของพวกเขาเข้าสู่บริเวณภาคใต้ของเวียดนามหรือโคชินจีน (Kochin China) ครั้งนั้น ก็ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดชาวจีนโพ้นทะเลให้อพยพมาตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรในดินแดนแห่งนี้มากขึ้น โดยกษัตริย์เวียดนามก็ได้เปิดโอกาสให้ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งมีชื่อเรียกทั่วไปว่า “หัว” (Hoa) สามารถอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในดินแดนของตนได้อย่างเสรีโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลของราชสำนักจีนอีกต่อไป ในที่สุด ชาวจีนโพ้นทะเลก็สามารถสร้างชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นในภาคใต้ของเวียดนามได้อย่างมั่นคงในบริเวณเมืองไฝโฟ (Faifo) ซึ่งได้กลายเป็นศูนย์กลาง

การค้าทางเรือที่สำคัญขึ้นมา โดยพ่อค้าชาวจีนในเมืองนี้มีคู่แข่งสำคัญในช่วงนั้นคือพ่อค้าชาวญี่ปุ่นเท่านั้น

ขณะเดียวกัน ราชสำนักเวียดนามก็ฉลาดพอที่จะตักตวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากชาวจีนและชาวญี่ปุ่นในเมืองใหม่แห่งนี้ โดยการแต่งตั้งผู้ว่าราชการเมืองไฝโฟเป็นชาวจีนและชาวญี่ปุ่นขึ้นมาพร้อมกันสองคน ผู้ว่าราชการเมืองแต่ละคนก็จะทำหน้าที่ปกครองชาวต่างด้าวตามเชื้อชาติของตนซึ่งจะเดินทางเข้าออกเพื่อมาทำธุรกิจการค้าทางเรือในเมืองนี้ปีละประมาณ 7 เดือน ตามอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ของแต่ละปี จนกระทั่งเมืองไฝโฟกลายเป็นชุมชนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ที่สุดในอินโดจีน เพราะนโยบายให้ปกครองกันเอง ดังกล่าวมีส่วนทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลและชาวต่างด้าวอื่น ๆ พากันอพยพมาอาศัยอยู่อย่างถาวรในเมืองนี้เพิ่มขึ้นตลอดเวลาเช่น ในค.ศ.1768 ได้มีการประมาณกันว่ามีพ่อค้าชาวจีนผูกขาดเศรษฐกิจและประกอบธุรกิจอย่างถาวรในเมืองไฝโฟถึง 6,000 คน โดยพ่อค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นจีนฮกเกี้ยนและได้กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผูกขาดการค้าทางเรือระหว่างภาคใต้ของเวียดนามกับเมืองเซี่ยเหมินหนิงโป (Ningpo) และเมืองอื่น ๆ ของญี่ปุ่นตลอดคริสต์ศตวรรษที่ 18 ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสสามารถสร้างอิทธิพลทางการเมืองครอบงำเวียดนามภาคใต้ได้สำเร็จ พ่อค้าจีนโพ้นทะเลก็ยังคงไม่ปล่อยให้โอกาสทางเศรษฐกิจของพวกเขาลดลงตามความผันผวนการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นในเวียดนามขณะนั้น โดยเฉพาะการเกิดกบฏไตซอน ซึ่งอาจจะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญของการขยายชุมชนจีนโพ้นทะเลในภาคใต้ของเวียดนามได้

ในช่วงนี้ชาวจีนอพยพบางกลุ่มจึงตัดสินใจสร้างเมืองใหม่ขึ้นมาอีกแห่งหนึ่งซึ่งอยู่ห่างจากเมืองโฮจิมินห์ในปัจจุบันเพียง 5 กิโลเมตร เรียกว่า โชลอง (Cholon) ในค.ศ.1778 แต่ในที่สุดพวกกบฏไตซอนก็ตามมารังควาญและไล่ฆ่าชาวจีนโพ้นทะเลในเมืองใหม่แห่งนี้ ตายอย่างโหดเหี้ยมไม่ต่ำกว่า 10,000 คน ในค.ศ.1782 เมื่อพวกกบฏถูกปราบราบคาบแล้ว เมืองโชลองในฐานะชุมชนจีนโพ้นทะเลก็กลับมาฟื้นฟูอย่างรวดเร็วและกลับมามีฐานะเป็น “ตลาดใหญ่” ตามนัยของชื่อเมืองในภาษาเวียดนามอย่างแท้จริง และกลายเป็นชุมชนจีนโพ้นทะเลใหญ่ที่สุดตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เรื่อยมา ขณะที่เมืองไฝโฟก็ลดความสำคัญทางการค้าลงเรื่อย ๆ ตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจของเวียดนามในช่วงนั้น อย่างไรก็ตาม ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งอาศัยอย่างถาวรทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองทั่วเวียดนามภาคใต้ตลอดสมัยการครองราชย์ของจักรพรรดิเกียลอง (Gia Long) ระหว่าง ค.ศ.1775-1820 ก็ได้รับการดูและเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากราชวงศ์เหงียน (Nguyen Dynasty) โดยชุมชนชาวจีนแต่ละแห่งซึ่งอยู่อาศัยเป็นพวกๆ ตามพื้นเพภาษาและถิ่นกำเนิดดั้งเดิม

ของแต่ละคนหรือที่ทางราชการเวียดนามเรียกว่า “บั๋ง” (bang) จะมีหัวหน้าผู้ปกครองชุมชนของพวกเขาแต่ละแห่งในลักษณะทำนองเดียวกันกับตันจีนในดินแดนอื่น ๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้น โดยตำแหน่งดังกล่าวนี้ในเวียดนามเรียกว่า “บั๋งตรอง” (bang truong) ซึ่งนอกจากจะมีหน้าที่รับผิดชอบปกครองสมาชิกครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหมดในแต่ละชุมชนแล้ว ยังมีหน้าที่เก็บรวบรวมภาษีต่าง ๆ ให้ราชสำนักด้วย โดยชาวจีนโพ้นทะเลนอกจากจะได้รับสิทธิทุกอย่างเท่าเทียมกับชาวเวียดนามแล้ว ยังได้รับการยกเว้นไม่ต้องถูกเกณฑ์เป็นทหารและเป็นแรงงานบังคับซึ่งราชสำนักยังคงถือปฏิบัติกับชาวพื้นเมืองในขณะนั้น[33]

ส่วนดินแดนอื่นๆ ในอินโดจีน ชาวจีนได้สัมผัสกับชาวพื้นเมืองในกัมพูชาปัจจุบันตั้งแต่ดินแดนแห่งนี้ได้สถาปนาอาณาจักรฟูนัน (Funan Kingdom) ขึ้นมาในประมาณ ปีค.ศ.100 โดยอาณาจักรโบราณแห่งนี้จะเจริญรุ่งเรืองเต็มที่ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 3-6 และมีผลทำให้ราชสำนักจีนต้องส่งคณะราชทูตไปสร้างสันถวไมตรีกับมหาอาณาจักรแห่งนี้ตลอดเวลาในช่วงค.ศ.225-330 ขณะเดียวกัน อาณาจักรฟูนันก็ถือว่าจีนเป็นมหาอำนาจสำคัญสุดในภูมิภาคเอเชียตลอดมา เพราะฉะนั้นอาณาจักรแห่งนี้ก็ได้ส่งคณะราชทูตไปถวายเครื่องราชบรรณาการต่อจีนเป็นประจำ จนกระทั่งล่มสลายลงในคริสต์ศตวรรษที่ 7 และถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรเจนละ (Chenla Kingdom) ตั้งแต่นั้นมา แต่อาณาจักรใหม่แห่งนี้ก็ถูกรุกรานจากชาวชวา และล่มสลายลงในช่วงเวลาอันสั้นเพียง 2 ศตวรรษเท่านั้น จนกระทั่งพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 (Jayavarman II) สามารถสถาปนาอาณาจักรพระนคร (Angkor Kingdom) ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 9 สายสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างชาวจีนโพ้นทะเลกับชาวกัมพูชาก็กลายเป็นปรากฏการณ์ปกติตั้งแต่นั้นมา จนกระทั่งราชสำนักหยวน (Yuan Dynasty) ได้ส่งคณะราชทูตภายใต้การนำของโจว ต้ากวนไปยังดินแดนแห่งนี้ใน ค.ศ.1296-1297 ข้อเท็จจริงต่างๆ จึงถูกเปิดเผยออกมาว่า นอกจากชาวจีนโพ้นทะเลมีบทบาทในการประกอบธุรกิจต่างๆ ของมหาอาณาจักรพระนครมานานก่อนหน้านั้นแล้ว

คนเหล่านี้ยังได้แต่งงานอยู่กินกันอย่างมีความสุขกับสตรีกัมพูชาอีกด้วย และพัฒนาการของความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชาวจีนและชาวกัมพูชาก็ยังคงดำรงเรื่อยมาจนกระทั่งมีการสถาปนาพนมเปญเป็นเมืองหลวงใหม่ของกัมพูชา ในค.ศ.1434 ขณะเดียวกัน ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลทะเลก็เริ่มเข้าไปมีบทบาทในการค้าต่างๆ ของพนมเปญตั้งแต่นั้น จนกระทั่งถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 นักเผชิญภัยชาวปอร์ตุเกสผู้หนึ่งได้บันทึกไว้ใน ค.ศ.1606 ว่า ขณะที่พนมเปญมีประชากรประมาณ 20,000 คน ในจำนวนนั้นมีชาวจีนโพ้นทะเลถึงประมาณ 3,000 คน ถัดจากนั้นมาอาณาจักรโบราณของชาวกัมพูชาก็ถูกเวียดนามและไทยรุกราน ขณะเดียวกัน ชาวจีนโพ้นทะเลใน

กัมพูชาก็สามารถสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางการค้าและทางสังคมกับชุมชนจีนอื่นๆ ในโชลองของเวียดนามและในจันทบุรีของไทยตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 18 เรื่อยมาแล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการขยายกิจการค้าต่างประเทศของกัมพูชาซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองท่าฮาเตียน (Hatien) ตั้งแต่แรกเริ่มของการสถาปนาเมืองท่าแห่งนี้โดยชาวจีนไหหลำชื่อมัค คู (Mac Cuu) ในค.ศ.1715 พร้อมกันนั้นราชสำนักกัมพูชาก็ให้ชุมชนชาวจีนขนาดใหญ่แห่งนี้ปกครองตนเอง โดยเรียกวิธีการปกครองแบบนี้ว่า “กรัมสรก” (Kram Srok) จนกระทั่งกัมพูชาถูกเวียดนามครอบงำและถูกฝรั่งเศสผนวกในเวลาถัดมา[34]

ถึงแม้ว่าอิทธิพลของฝรั่งเศสได้คืบคลานเข้าสู่อินโดจีนตั้งแต่หลังการทำสนธิสัญญาแวร์ซาย (The Treaty of Versailles) ในค.ศ.1787 แต่สิทธิพิเศษต่าง ๆ ซึ่งราชสำนักเวียดนามเคยหยิบยื่นให้ชาวจีนโพ้นทะเล ก็ได้กลายเป็นปัญหาสังคมที่ชาวเวียดนามทั่วไปกลับไม่พอใจเพิ่มขึ้น ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวจะยิ่งทวีปัญหาและปรากฏชัดเจนขึ้นเมื่อจำนวนชาวจีนโพ้นทะเลเพิ่มขึ้น เพราะคนเหล่านี้สามารถนำเอาเงื่อนไขทางสังคมและการเมืองซึ่งตนเองได้เปรียบกว่าชาวพื้นเมืองตลอดเวลาอยู่แล้ว มาใช้เป็นประโยชน์ในการตักตวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสามารถสร้างฐานะครอบครัวอย่างมั่นคงในแต่ละชุมชนได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งเป็นสิ่งผิดปกติมากในทัศนะทั่วไปของชาวเวียดนามในขณะนั้น โดยในค.ศ.1889 ประมาณว่ามีชาวจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของเวียดนามไม่ต่ำกว่า 56,000 คน โดยในจำนวนนี้ประมาณ 7,000 คนได้อาศัยอยู่ในเมืองโชลอง ที่เหลืออาศัยอยู่ตามชุมชนเมืองและชนบททั่วไป ดังนั้นจึงไม่ใช่สิ่งผิดปกติแต่อย่างใดเมื่อฝรั่งเศสสร้างอาณานิคมของตนในอินโดจีนแล้ว ฝรั่งเศสจำเป็นต้องพยายามลดบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลเพื่อไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนในอาณานิคมแห่งนี้ด้วยวิธีการต่างๆ ตั้งแต่แรกเริ่มเช่น มาตรการเก็บภาษีรัชชูปการ (poll tax) อย่างหนักหน่วงต่อชาวจีนที่มีภูมิลำเนาอย่างถาวรในอินโดจีนทุกคนตั้งแต่ ค.ศ.1874 มาตรการบีบบังคับขายใบอนุญาตให้ชาวจีนอพยพเข้ามาพำนักในอินโดจีนได้ครั้งละไม่เกิน 1 เดือน และการจับกุมคุมขังผู้ลักลอบเข้าเมืองครั้งละ 3 ปี ในค.ศ.1876 เป็นต้น แต่มาตรการเหล่านี้เมื่อใช้ไปได้ระยะหนึ่งก็ไม่สามารถสะกัดกั้นการละเมิดกฎหมายต่างๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลได้อย่างจริงจัง ทางการอาณานิคมอินโดจีนจึงได้สั่งยกเลิกมาตรการเหล่านี้ไปในค.ศ.1885 พร้อมกับการออกมาตรการทางกฎหมายใหม่ขึ้นมาบังคับใช้เพื่อเสาะแสวงหารายได้จากภาษีการเข้าเมืองของชาวต่างด้าวแทน โดยชาวจีนโพ้นทะเลจะต้องเสียภาษีประจำปีคนต่างด้าวในอัตราที่แตกต่างกันตามเพศและวัยตั้งแต่นั้นมา

จนกระทั่งถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่ออุปสงค์แรงงานราคาถูกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตามนโยบายลงทุนของภาคเอกชนฝรั่งเศส ในที่สุดทางการอาณานิคมจึงได้หันกลับไปในนโยบายดั้งเดิมของราชสำนักเวียดนามในอดีตอีกครั้งหนึ่ง เพื่อดึงดูดชาวจีนโพ้นทะเลเข้ามาขายแรงงานและ

พัฒนาพื้นที่การเกษตรอย่างจริงจังในอินโดจีน ด้วยการอนุญาตให้ชาวจีนโพ้นทะเลสามารถเข้าไปถือครองที่ดินและขายแรงงานได้โดยสะดวกทั่วอินโดจีน โดยมีเงื่อนไขเพียงการจดทะเบียนและการรับรองของหัวหน้าชุมชนจีนแต่ละแห่งเท่านั้น และฝรั่งเศสได้เรียกชุมชนจีนแต่ละแห่งที่ปกครองกันเองว่า “congregration” ซึ่งมีรูปแบบพัฒนามาจากระบบ “บั๋ง” ซึ่งราชสำนักเวียดนามเคยปฏิบัติมาแล้วและมีลักษณะคล้ายกับระบบกงสี (kongsi) ของชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้น ดังนั้นคนเหล่านี้จึงใช้เวลาไม่นานนักในการขยายบทบาททางเศรษฐกิจเคียงคู่ไปกับเจ้าอาณานิคมได้เพิ่มขึ้น โดยชาวจีนส่วนใหญ่นอกจากจะเป็นกรรมกรขายแรงงานให้กับธุรกิจการลงทุนต่างๆ ของชาวฝรั่งเศสแล้ว ธุรกิจการค้าขนาดเล็กและขนาดกลางทั่วไปก็อยู่ภายใต้การครอบงำของชาวจีนแต้จิ๋วมากขึ้น ส่วนจีนแคะก็เข้าไปมีบทบาทในการเป็นเจ้าของที่นา สวนผัก และไร่พริกไทยทั่วบริเวณแหล่งเพาะปลูกสำคัญ จีนไหหลำกลายเป็นผู้ผูกขาดการทำประมงทั้งในบริเวณอ่าวตังเกี๋ยและทะเลสาบกัมพูชา ขณะที่พ่อค้าจีนฮกเกี้ยนก็ได้ผูกขาดการค้าทางเรือในบริเวณลุ่มแม่น้ำต่างๆ และชายฝั่งทะเลทั้งหมดแล้ว ยังได้ผูกขาดการส่งออกข้าวในแต่ละเมืองท่าสำคัญของอินโดจีน[35] ขณะเดียวกัน พ่อค้าชาวจีนทั่วไปยังมีบทบาทในการปล่อยเงินกู้ให้ชาวพื้นเมือง ตลอดจนการเป็นพ่อค้าคนกลางสำหรับกระจายสินค้าจากโลกภายนอกเข้าไปในชนบท รวมทั้งการรวบรวมสินค้าพื้นเมืองต่าง ๆ ของอินโดจีนเพื่อรอการส่งออกไปขายยังตลาดต่างประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตลอดมา

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างจีนกับพม่าได้ปรากฏขึ้นมาอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกในค.ศ.1284 เมื่อกุบไลข่าน (Kubilai Khan) แห่งราชวงศ์หยวน (Yuan Dynasty) ได้ส่งกองทัพไปบีบบังคับอาณาจักรพุกาม (Pagam) ให้ส่งเครื่องราชบรรณาการไปถวายความเคารพต่อตนเอง แต่เมื่อผู้นำพม่าปฏิเสธวิธีการทางการทูตแบบบ้าอำนาจดังกล่าวโดยการฆ่าทูตของจักรพรรดิจีนเป็นการตอบโต้ทำนองเกลือจิ้มเกลือแล้ว ในค.ศ.1287 จีนจึงได้ยกกองทัพกว่า 500,000 คนเข้าบุกยึดเมืองพุกาม และพม่าต้องใช้เวลาจนถึงค.ศ.1298 กว่าที่จะขับไล่กองทัพจีนออกไปพ้นดินแดนของพวกเขาได้สำเร็จ ภายหลังจากนั้นพม่าก็ได้กลายเป็นรัฐบรรณาการที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับจีนทั้งในสมัยราชวงศ์หมิงและสมัยราชวงศ์ชิงเรื่อยมา[36] ขณะเดียวกัน การค้าทางบกระหว่างดินแดนต่าง ๆ ภายในมณฑลยูนนานของจีนกับเมืองพะโม (Bhamo) ของพม่าก็ทวีความสำคัญมากขึ้น ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 จนกระทั่งถึงกลางคริสต์ศตวรรษถัดมา กองคาราวานของชาวจีนที่เข้าไปค้าขายยังเมืองนี้ก็มีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ บางครั้งต้องใช้วัวถึง 400 ตัว และต้องใช้ม้าถึง 2,000 ตัวในการขนสินค้าผ้าไหมและสินค้าอื่น ๆ จากจีนสู่พม่า ชาวจีนจากยูนนานยังได้ไปสร้างชุมชนของตนเองในเมืองพะโมเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แล้ว ยังได้ประกอบกิจการทำเหมืองแร่เงินในเมืองเหมาหลุง (Mao Lung) ในพม่าอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างราชสำนักอังวะกับราชสำนักชิงของจีนบางครั้งก็ระหองระแหงเหมือนกันในช่วง

ดังกล่าว หลังจากนั้นความสัมพันธ์ขั้นปกติก็จะถูกฟื้นฟูโดยพ่อค้าคาราวานและผู้ประกอบการเมืองแร่เงินอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนเพื่อประกอบธุรกิจการค้าทั่วไปจึงกลายเป็นสิ่งปกติในพม่า เพราะทั่วทุกเมืองท่าและตลาดการค้าภายในสำคัญ ๆ ของพม่าล้วนมีชาวจีนอาศัยอยู่ทั่วทุกแห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในร่างกุ้งขณะนั้นได้มีชาวจีนโพ้นทะเลตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นทั้งพ่อค้าและลูกจ้างซึ่งอพยพเข้ามาทางทะเลผ่านสิงคโปร์และปีนังอีกทอดหนึ่ง ขณะที่ชาวจีนจากยูนนานก็จะแบ่งออกเป็นสองพวกตามการนับถือศาสนาและความเชื่อคือ ถ้าหากนับถือศาสนาอิสลาม ชาวพม่าก็จะเรียกคนเหล่านั้นว่า พวกปันทาย (Panthay) ถ้าหากมีความเชื่อทางศาสนาเหมือนชาวจีนทั่วไปก็จะเรียกว่า พวกโกกัง (Kokang) โดยบรรพบุรุษของคนเหล่านี้ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าแบบคาราวานในทางภาคเหนือของพม่ามาเป็นเวลานานหลายชั่วชีวิตคนแล้ว

สำหรับผู้ที่อพยพเข้ามาทางทะเลส่วนใหญ่จะอยู่ทางภาคใต้ของพม่าและเพิ่งเข้าไปตั้งหลักแหล่งภายหลัง คนเหล่านี้แทบทั้งหมดเป็นชาวจีนกวางตุ้งและชาวจีนฮกเกี้ยน ซึ่งได้เข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจในพม่าเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษดังกล่าว ทั้งในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจ ผู้ขายแรงงานราคาถูก และตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1870 ชาวจีนเหล่านี้ยังสามารถขยายธุรกิจการค้าเข้าไปแข่งขันกับพวกปันทายและพวกโกกังและทำให้ธุรกิจการค้าในเมืองพะโมกลับมาคึกคักอย่างเต็มที่ จนกระทั่งเมืองพะโมกลายเป็นชุมจีนใหญ่ที่สุดในพม่าโดยมีผู้คนส่วนใหญ่เป็นผู้เพิ่งอพยพเข้ามายังพม่าทางทะเลเฉกเช่นเมืองท่าและศูนย์กลางการค้าอื่น ๆ ในบริเวณพม่าภาคใต้ขณะนั้น และจากการประเมินของเจ้าหน้าที่อาณานิคมชาวอังกฤษในค.ศ.1891 เชื่อว่าในขณะนั้นมีชาวจีนอาศัยอยู่อย่างถาวรทั่วดินแดนพม่าประมาณ 37,000 คน โดยในจำนวนนั้นอย่างน้อยครึ่งหนึ่งได้เดินทางเข้าพม่าทางทะเล ส่วนที่เหลือคือผู้ที่อพยพเข้าพม่าโดยอาศัยเส้นทางบกจากยูนนานแทบทั้งสิ้น โดยชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้มีวิถีชีวิตและสังคมของตนเองอย่างชัดเจนแตกต่างจากชาวพม่าทั่วไป ถึงแม้ว่าบางคนได้แต่งงานอยู่กินกับสตรีชาวพม่า แต่ก็ยังคงเลี้ยงดูบุตรชายให้ยึดถือประเพณีวัฒนธรรมแบบจีนตลอดเวลา ขณะที่บุตรสาวก็เลี้ยงดูตามแบบชาวพื้นเมืองเพื่อปลูกฝังให้เป็นชาวพม่าเหมือนมารดาต่อไป นอกจากนั้น สตรีชาวพม่าก็มักนิยมไขว่คว้าหาสามีจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ รวมทั้งการปฏิบัติต่อสามีจีนดีกว่าการปฏิบัติต่อสามีชาวพม่าด้วยกันเอง[37] ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวได้ปรากฏชัดเจนตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ขณะที่เสถียรภาพทางการเมืองของพม่าก็คลอนแคลนลงเรื่อยๆ นั้น ชาวจีนโพ้นทะเลในพม่าก็สามารถฉกฉวยโอกาสทางเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเองขึ้นมาได้อย่างเข้มแข็งไม่แตกต่างจากชุมชนชาวอินเดียซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีบทบาททางเศรษฐกิจสำคัญสุดในดินแดนแห่งนี้

สำหรับชุมชนจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยนั้น ตามจดหมายเหตุของจีนได้กล่าวว่า คนเหล่านี้ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานตามเมืองท่าและศูนย์กลางการค้ารอบ ๆ บริเวณอ่าวไทยก่อนที่จะมีการสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานีแห่งแรกในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 13 แล้ว ขณะเดียวกันรัฐไทยทั้งสมัยสุโขทัยและสมัยกรุงศรีอยุธยาต่างก็ปฏิบัติตนเป็นรัฐบรรษณาการที่ดีของจีนตลอดมา แต่ถึงกระนั้นก็ตาม การกล่าวถึงชุมชนหรือครอบครัวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในไทยก็เพิ่งประจักชัดเจนขึ้นมาภายหลังที่ราชวงศ์หมิงได้ส่งกองเรือภายใต้การบังคับบัญชาของนายพลเจิ้งโหมาแสดงแสนยานุภาพในอ่าวไทยในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 15 โดยขันทีซึ่งร่วมควบคุมกองเรือจีนครั้งนั้น เช่น หม่า ฮวน (Ma Huan) และเฟ่ ซิน (Fei Hsin) ได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับชุมชนและครอบครัวชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงศรีอยุธยาไว้อย่างชื่นชม โดยเฉพาะการปรนนิบัติของสตรีไทยที่มีต่อสามีจีน[38] และเชื่อว่าการตั้งรกรากของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยได้ทำกันมานานแล้วก่อนหน้านั้นอย่างน้อยก็ตั้งแต่สมัยปลายราชวงศ์สุ้ง เมื่อชาวจีนได้อพยพหลบหนีภัยการรุกรานของพวกมงโกลเข้ามาพำนักในบริเวณที่เป็นประเทศไทยปัจจุบันเพิ่มขึ้นเรื่อยมา

ตัวอย่างเช่น เฉิน อี้จุง (Ch'en Yi Chung) และญาติพี่น้องของเขาจากมณฑลกวางตุ้งได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยเมื่อ ค.ศ.1283 ต่อมาก็ยังมีศัตรูคนอื่น ๆ ของราชวงศ์หมิง เช่น โฮ ป่าฮวน (Ho Pa Huan) ได้อพยพเครือญาติเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของกษัตริย์ไทยอีก ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจักรวรรดิจีนเป็นไปอย่างราบรื่น ชุมชนจีนโพ้นทะเลในไทยก็ขยายตัวใหญ่ขึ้นตลอดเวลาเพราะแม้แต่หลักฐานของพ่อค้าชาวปอร์ตุเกสยุคนั้นก็ได้ระบุเหมือนกันหมดว่า ได้มีชาวจีนโพ้นทะเลตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรอยู่ทั่วไปหมดแล้วตามเมืองท่าและตลาดการค้าสำคัญของไทยในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้นยังมีเรือสลัดชาวจีนทำการปล้นจี้เรือสินค้าตลอดน่านน้ำอ่าวไทยในขณะนั้นอย่างชุกชุม เพราะฉะนั้นในค.ศ.1578-1580 หลิม โตเคี้ยม (Lim To Khiam) และพลพรรคชาวจีนฮกเกี้ยนของเขา ซึ่งหลบหนีการตามล่าของราชวงศ์หมิงจึงสามารถยึดเมืองปัตตานีได้ ส่วนน้องสาวของเขาคือ หลิม โกเนี้ยว (Lim Ko Neo) ซึ่งจบชีวิตลงด้วยการฆ่าตัวตายก็ได้กลายเป็นเทพเจ้าอันศักดิ์สิทธิของชาวไทยเชื้อสายจีนสืบไปอีกยาวนาน นอกจากนั้นแล้ว ชาวจีนฮกเกี้ยนหลายคนยังได้เข้ารับราชการเป็นขุนนางของราชสำนักมุสลิมปัตตานีสืบมาตลอดต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 เช่น หลี กุ๋ย (Li Kuei) และ หลิน อิ้นหลิน (Lin Yin Lin) เป็นต้น[39]

ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้โดยเฉพาะในบรรดาเมืองท่าตามชายฝั่งอ่าวไทย เช่น ปัตตานี

นครศรีธรรมราช จันทบุรี และโพธาราม ยิ่งตั้งถิ่นฐานนานวันมากขึ้น ก็ยิ่งมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจมั่นคง เพราะทางราชสำนักไทยให้การปฏิบัติเป็นอย่างดีแล้ว ยังให้เกียรติยอมรับมากกว่าชาวต่างด้าวที่มาจากประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังที่ได้มีการนำนโยบายผูกขาดการค้าของหลวงมาใช้เป็นครั้งแรกใน ค.ศ.1629 ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระเจ้าปราสาททอง ขณะเดียวกันชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยก็สามารถปรับบทบาททางเศรษฐกิจของตนเองให้สอดคล้องกับระบบการค้าแบบผูกขาดของราชสำนักไทยได้เป็นอย่างดีเรื่อยมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยชาวจีนโพ้นทะเลคือผู้ทำหน้าที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการค้าชนิดนี้ได้อย่างถาวรตลอดมา ทั้งในฐานะผู้บริหาร ผู้ทำบัญชีสินค้า-บัญชีรายรับรายจ่าย และการบังคับบัญชาลูกเรือทั้งหมดของกองเรือพาณิชย์ทั้งของราชสำนักและของเจ้าเมืองต่าง ๆ ตลอดมา ชุมชนชาวจีนจึงมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งพ่อค้าดัตช์เรียกว่า “ค่ายจีน (The Chinese Camp) ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของพระบรมมหาราชวังและเป็นชุมชนต่างด้าวเพียงแห่งเดียวที่อยู่ในเขตพระนครยุคนั้น

เพราะฉะนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่ตราบใดระบบการค้าแบบผูกขาดของหลวงจำเป็นต้องประสานผลประโยชน์กับชาวจีนโพ้นทะเล และกรุงศรีอยุธยาก็ได้พัฒนาตนเองจนกลายเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในตะวันออกไกลยุคนั้นไปเรียบร้อยแล้ว จำนวนชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งที่การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำผิดต่อกฎหมายจีนยุคเดียวกัน ด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้พ่อค้าชาวตะวันตกประมาณอย่างคร่าวๆ ว่ากรุงศรีอยุธยาในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 17 มีชาวจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่อย่างถาวรไม่ต่ำกว่า 3,000 คน ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงชุมชนจีนอื่น ๆ ซึ่งได้อาศัยอยู่อย่างถาวรตามเมืองท่าต่าง ๆ รอบอ่าวไทยยุคนั้นอย่างหนาแน่นแล้วด้วย ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นจีนฮกเกี้ยนซึ่งอพยพหลบหนีมาจากดินแดนบริเวณรอบๆ เมืองเซี่ยเหมิน ขณะเดียวกันก็มีจีนกวางตุ้งบ้างเล็กน้อย แต่จีนแต้จิ๋ว จีนแคะ จีนไหหลำ และจีนฮกจิว ยังไม่ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยเลยยุคนั้น[40] ชาวจีนเหล่านี้มิใช่จะประกอบอาชีพเฉพาะการเป็นพ่อค้าหรือพนักงานในกิจการค้าผูกขาดของหลวงแทบทุกระดับเท่านั้น แต่ยังมีบางคนได้รับแต่งตั้งเป็นขุนนางในฐานะแพทย์ ตุลาการ ล่ามช่างฝีมือต่าง ๆ ประจำราชสำนักกรุงศรีอยุธยาแล้ว ยังมีอาชีพเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ปลูกผัก และเล่นมหรสพต่าง ๆ โดยเฉพาะงิ้ว ซึ่งได้กลายเป็นส่วนสำคัญของงานพระราชพิธีหลวงและงานรื่นเริงสำคัญอื่น ๆ ของราชสำนักไทยตั้งแต่สมัยนี้เป็นต้นไปอีกด้วย

ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ข้าวก็ได้กลายเป็นสินค้าออกสำคัญที่สุดของไทยสู่ภาคใต้ของจีน โดยมีมณฑลฟูเจี้ยนซึ่งมักเกิดภัยธรรมชาติร้ายแรงบ่อยครั้งในช่วงนั้น เป็นตลาดข้าวสำคัญที่สุด นอกจากนั้นชาวจีนแต้จิ๋วจากเมืองเฉาโจว (Ch'ao Chou) หรือซันโถว(Santhou) ในปัจจุบันก็เริ่มอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานแถบบางปลาสร้อย ลุ่มแม่น้ำบางปะกง ลุ่มแม่น้ำท่าจีน และลุ่มแม่น้ำแม่กลอง และลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ตามบริเวณเหล่านี้กระจัดกระจายทั่วไปแล้วตั้งแต่ทศวรรษ 1730 เป็นต้นไป ขณะที่ชุมชนจีนฮกเกี้ยนในปัตตานีและสงขลาก็ขยายใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตาม ในค.ศ.1767 ไทยก็ต้องเสียกรุงศรีอยุธยาและพ่ายแพ้ต่อพม่าอย่างยับเยิน แต่ภายในเวลาไม่นาน พระเจ้าตากสินหรือที่มีชื่อจีนว่า เจิ้ง เจา (Cheng Chao) เพราะมีบิดาเป็นจีนแต้จิ๋วชื่อเจิ้ง ไฮเฟิง (Cheng Hai Feng) ซึ่งอพยพมาจากเขตเฉิงไฮ่ (Ch'eng Hai) และมารดาเป็นไทยชื่อ นกเอี้ยง ก็สามารถกอบกู้เอกราชได้สำเร็จ พร้อมกับสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีใหม่สืบมา และจากการที่ พระเจ้าตากสินเป็นลูกครึ่งจีนแต้จิ๋วนั่นเอง จึงทำให้ชาวจีนในเขตรอบ ๆ เมืองซัวเถาในมณฑลกวางตุ้งได้ตัดสินใจอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรในไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเพราะได้รับการอุปถัมภ์ค้ำจุนอย่างดีจากราชสำนักในฐานะจีนหลวง ซึ่งมีสถานภาพดีกว่าชาวจีนเชื้อสายอื่น ๆ ในยุคนั้น ต่อมาเมื่อมีการสถาปนากรุงเทพมหานครเป็นราชธานีใหม่ของไทยตั้งแต่ ค.ศ.1782 เป็นต้นไป จำนวนผู้อพยพชาวจีนเข้ามาในประเทศไทยก็ยังเพิ่มขึ้นเรื่อยมา โดยชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้มิใช่จะจำกัดอยู่เฉพาะผู้ที่อพยพมาจากมณฑลฟูเจี้ยนและมณฑลกวางตุ้งเหมือนอดีตอีกต่อไป แต่ยังรวมถึงผู้อพยพจากเกาะไหหลำ มณฑลยูนนาน และจากดินแดนอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้นด้วย

ทั้งนี้เพราะรัฐไทยตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา มีนโยบายชัดเจนที่จะต้อนรับชาวจีนโพ้นทะเลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเพิ่มจำนวนประชากรและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้สังคมไทยโดยรวมกลับมารุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่งให้ได้ สาเหตุนี้เองจึงทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลสามารถเข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรและสามารถครอบครองที่ดินได้โดยเสรีเช่นเดียวกับชาวพื้นเมืองทั่วไปแล้ว คนเหล่านี้ยังสามารถแต่งงานอยู่กินกับสตรีไทยได้อย่างราบรื่นและปราศจากปัญหาอุปสรรคทางเชื้อชาติใด ๆ ได้ดีกว่าการไปตั้งถิ่นฐานในดินแดนอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้นด้วย เพราะข้อเท็จจริงเหล่านี้เองเมื่อจอห์น ครอว์เฟิร์ด (John Crawfurd) เดินทางเข้ามาในต้นทศวรรษ 1820 เขาจึงกล้าประเมินว่าขณะนั้นมีชาวจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่ต่ำกว่า 100,000 คน โดยในจำนวนนี้ประมาณ 10,500 คน ได้อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อีกประมาณ 20,000 คน ประกอบอาชีพทำเหมืองดีบุกและเหมืองทองคำในภาคใต้ ส่วนที่เหลือได้ประกอบอาชีพอื่น ๆ และอยู่กระจัดกระจายตามเมืองท่าและตลาดการค้าทั่วไปในประเทศไทยขณะนั้น ต่อมาอีกเพียงไม่กี่ปีใน

ค.ศ.1833 พ่อค้าอังกฤษอีกคนหนึ่งคือ ยอร์จ วินเซอร์ เอิร์ล (George Winsor Earl) ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและได้ประมาณการอย่างคร่าว ๆ ว่าในขณะนั้นได้มีชาวจีนโพ้นทะเลตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนแห่งนี้ไม่ต่ำกว่า 500,000 คน นอกจากนั้น ชาวจีนโพ้นทะเลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นในกรุงเทพมหานคร เริ่มให้ความสำคัญทางการศึกษาแก่บุตรหลานของพวกตนเป็นภาษาจีน โดยโรงเรียนที่สอนภาษาจีนในขณะนั้นมีอยู่ 3 แห่ง ที่ได้รับความช่วยเหลือจากมิชชั่นนารีอเมริกันจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสอนทั้งภาษาจีนและเผยแพร่ศาสนาคริสต์ให้กับชุมชนชาวจีนในกรุงเทพมหานครพร้อมๆ กัน[41]

นอกจากชาวจีนได้ประกอบธุรกิจการค้าทั่วไปทั้งในกรุงเทพมหานครและบริเวณหัวเมืองใกล้เคียงในภาคกลาง ชาวจีนยังเป็นผู้มีบทบาทแท้จริงในการทำไร่อ้อยและโรงงานน้ำตาลแถบลุ่มแม่น้ำท่าจีนและลุ่มแม่น้ำบางปะกงตั้งแต่ยุคแรกเริ่มด้วย อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าชาวจีนในไทยมีอำนาจทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ต้องประสานผลประโยชน์กับราชสำนักไทย โดยในบางครั้งก็เกิดปัญหาการกระทบกระทั่งกันบ้าง ถ้าหากกลุ่มผู้นำชุมชนจีนแต่ละแห่งมีอิทธิพลเหนือสมาคมลับหรืออั้งยี่ด้วยแล้ว ปัญหาต่าง ๆ ก็อาจบานปลายได้ เช่นการลุกฮือของพวกอั้งยี่ในบริเวณแหล่งผลิตน้ำตาลลุ่มแม่น้ำท่าจีนและลุ่มแม่น้ำบางปะกงในช่วงทศวรรษ 1830-1840 จนกระทั่งราชสำนักไทยต้องส่งกองทัพเข้าปราบปรามเด็ดขาด แต่โอกาสทางเศรษฐกิจของชาวจีนก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ภายหลังที่ไทยได้ทำสนธิสัญญาโบริ่งในค.ศ.1855 เพราะทางรัฐบาลไทยยังคงเน้นนโยบายเปิดประตูต้อนรับชาวจีนโพ้นทะเลอย่างเต็มที่มากกว่าชาวต่างด้าวอื่น ๆ ต่อไป เพราะชาวจีนเท่านั้นจะเป็นฐานภาษีรายได้สำคัญให้กับแผ่นดินเพื่อทดแทนรายได้การค้าผูกขาดของหลวงซึ่งต้องยกเลิกไปตามแรงกดดันของชาติตะวันตก ดังนั้นชาวจีนโพ้นทะเลจึงอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก โดยใน ค.ศ.1857 เซอร์จอห์น โบริ่ง (Sir John Bowring) ประมาณว่ามีชาวจีนอาศัยอยู่ในประเทศไทยขณะนั้นกว่า 1,500,000 คน ในจำนวนนี้ไม่ต่ำกว่า 200,000 คน อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนี้แล้วยังมีชุมชนจีนขนาดใหญ่อีกหลายแห่ง ซึ่งแต่ละแห่งก็มีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนานแล้วเช่นกัน โดยเฉพาะชุมชนเหมืองแร่ดีบุกของชาวจีนในบริเวณริมฝั่งทะเลอันดามัน และชุมชนธุรกิจการค้าในหัวเมืองใหญ่ริมฝั่งอ่าวไทยตั้งแต่จันทบุรี บางปลาสร้อย โพธาราม บ้านดอน นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี เป็นต้น[42]

ตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 จำนวนผู้อพยพชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยยิ่งทวีจำนวนมากขึ้นตลอดเวลา เฉพาะที่ผ่านบริเวณท่าเรือกรุงเทพมหานครก็มีอย่างน้อยเดือนละไม่ต่ำกว่า 1,200 คน หรือโดยเฉลี่ยในอัตราปีละไม่ต่ำกว่า 15,000 คนตลอดมา ส่วนชาวจีน

โพ้นทะเลที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในภาคใต้โดยอาศัยการเดินทางเรือผ่านสิงคโปร์ ปีนัง และข้ามพรมแดนทางบกผ่านหัวเมืองมาเลย์เข้ามานั้น น่าจะมีมากกว่าที่ผ่านเข้ามาทางท่าเรือในกรุงเทพมหานครอย่างแน่นอน เพราะค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกกว่ากันมากและดำเนินการได้อย่างง่ายดาย เนื่องจากขณะนั้นด่านตรวจคนเข้าเมืองในภาคใต้ยังไม่มีการติดตั้งแต่อย่างใดจนสิ้นคริสต์ศตวรรษดังกล่าวชาวจีนโพ้นทะเลที่อพยพเข้ามาทางภาคใต้จึงเป็นไปอย่างเสรีและปราศจากการบันทึกตรวจตราใดๆ ของทางราชการ ขณะเดียวกันชาวจีนที่อพยพเข้ามาขายแรงงานราคาถูกทั่วพระราชอาณาจักรนั้น นอกจากจะเป็นแหล่งทำรายได้สำคัญของภาษีอากรผูกขาดต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่งคั่งให้ราชสำนักไทยอีกด้วย ราชสำนักไทยจึงจำเป็นต้องให้อภิสิทธิเต็มที่ต่อบรรดาผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละแห่ง ทั้งในรูปของการประสานผลประโยชน์ทางการเมืองและทางเศรษฐกิจในชุมชนจีนเหล่านั้นในลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยกันเพิ่มมากขึ้น ตลอดคริสต์ศตวรรษที่ 19 แม้กระทั่งนโยบายเลี้ยงอั้งยี่กลุ่มต่างๆ ราชสำนักไทยก็ถือเป็นเรื่องปกติและไม่น่าหวั่นเกรงเท่ากับภัยคุกคามของการเผยแพร่คริสต์ศาสนาและลัทธิล่าอาณานิคมของชาวตะวันตกยุคนั้น[43]

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในจีน

ตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1866 ราชสำนักแมนจูซึ่งถูกกดดันจากอังกฤษและฝรั่งเศสตลอดเวลาเพื่อเปิดทางให้ชาวจีนสามารถเดินทางออกนอกประเทศได้ถูกต้องตามกฎหมายควบคู่ไปกับการปราบปรามการลักลอบค้ากุลีผิดกฎหมายในเขตเมืองท่าสนธิสัญญาต่างๆให้จริงจังกว่าที่ผ่านมา ก็ต้องยอมประกาศใช้พระราชบัญญัติปักกิ่ง (The Beijing Regulation) ซึ่งอังกฤษและฝรั่งเศสให้ความเห็นชอบก่อนหน้านั้นเรียบร้อยแล้ว เพื่อนำมาใช้ควบคุมการอพยพแรงงานจีนออกนอกประเทศอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกตั้งแต่นั้นมา โดยราชสำนักแมนจูไม่อาจจะปัดความรับผิดชอบในการให้ความคุ้มครองคนจีนทุกคนที่ต้องการอพยพออกนอกประเทศเหมือนในอดีตที่เคยผ่านมาอีกต่อไป กฎหมายฉบับนี้ยังมีผลบังคับให้ราชวงศ์แมนจูต้องคำนึงถึงภาระความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนโพ้นทะเล ต่อไปในอนาคตด้วย ขณะเดียวกันถึงแม้ว่าการขายแรงงานจีนไปเป็นกุลีราคาถูกในต่างแดนโดยเฉพาะอาณานิคมตะวันตกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เพิ่มปริมาณสูงขึ้นตลอดเวลาในครึ่งหลังของคริสต์ศตรรษที่ 19 แต่ราชสำนักแมนจูก็เพิ่งตระหนักถึงความสำคัญของชุมชนจีนโพ้นทะเลซึ่งขณะนั้นมีจำนวนหลายล้านคนแล้ว เพราะราชสำนักแมนจูกำลังขาดแคลนเงินทุนสำรองในท้องพระคลังอย่างมาก ทั้งที่ในอดีตก่อนหน้านั้นไม่เคยให้ความแยแสต่อคนเหล่านี้มานานนับศตวรรษ แต่นโยบายดังกล่าวกลับเป็นสิ่งที่ล้าหลังไปแล้วในยุคนี้เนื่องจากชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นอกจากจะมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลกแล้ว บรรดาผู้นำชาวจีนในแต่ละดินแดนของ

ภูมิภาคนี้ยังมีพลังอำนาจทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะที่จีนเองก็ต้องการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเมืองของตนเองให้เข้มแข็ง ดังนั้นการไม่ใส่ใจหรือไม่แยแสต่อชาวจีนโพ้นทะเลเหมือนในอดีตที่เคยผ่าน ๆ มา จึงเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอีกต่อไป

นอกจากนี้แล้ว ราชสำนักแมนจูเพิ่งตระหนักถึงความจริงมากขึ้นว่าการค้า และลัทธิพาณิชย์กรรมนิยมนั่นเองคือพื้นฐานของความมั่งคั่ง และความเป็นมหาอำนาจของชาติตะวันตกซึ่งได้รุกรานจีนทุกรูปแบบมาเป็นเวลานานหลายทศวรรษแล้ว การค้าจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการขยายอำนาจของชาวตะวันตกเรื่อยมา และเพราะผลประโยชน์ทางการค้านั่นเองจึงทำให้ชาวตะวันตกจำเป็นต้องขยายบทบาทรุกรานเพื่อหาทางตักตวงผลประโยชน์ในประเทศจีนและในดินแดนอื่นๆทั่วโลก ทั้งที่ชาวตะวันตกส่วนใหญ่มุ่งหาผลประโยชน์ทางการค้ามากกว่าคำนึงถึงเป้าหมายการขยายดินแดน ด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้รัฐบาลของแต่ละประเทศต้องพยายามหาทางเปิดเมืองท่าสนธิสัญญาและส่งเจ้าหน้าที่กงสุลเข้ามาพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเพื่อให้เป็นไปตามข้อบังคับที่ตนเองทำกับประเทศจีน ในทางตรงกันข้าม ประเทศจีนที่ผ่านมายังไม่เคยใฝ่หาความคุ้มครองคนในบังคับของตนในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เลย อย่างไรก็ตาม จีนก็ต้องใช้ความพยายามร่วม 5 เดือน ในการเจรจากับรัฐบาลอังกฤษจนในที่สุดก็สามารถเปิดสถานกงสุลแห่งแรกของตนได้ในสิงคโปร์ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1877 โดยราชสำนักแมนจูได้เลือก หู อาไก (Hoo Ah Kay) หรือที่ชาวตะวันตกเรียกว่า วัมเปา (Whampao) มหาเศรษฐีชาวจีนกวางตุ้งซึ่งเป็นผู้นำชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลกว่า 100,000 คน ในขณะนั้นให้เป็นกงสุลคนแรกใน The Straits Settlements[44]

หู อาไกนอกจากจะมีความร่ำรวยมั่งคั่งและมีบทบาทสำคัญมากในการยุติการทะเลาะวิวาทของอั้งยี่กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนจีนสิงคโปร์ก่อนหน้านั้นไม่นาน เขายังเป็นที่ยอมรับของภาคเอกชนและเจ้าหน้าที่อาณานิคมอังกฤษในสิงคโปร์เป็นอย่างดี ราชสำนักแมนจูจึงไม่อาจปฏิเสธความสำคัญของเขาได้ ทั้งที่เขาไม่เคยได้รับการศึกษาสูงหรือผ่านการสอบไล่เพื่อเป็นขุนนางตามแบบอย่างข้าราชการทั่วไปในราชสำนักแมนจูมาก่อนเลยก็ตาม ขณะเดียวกันรัฐบาลจีนยังสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายต่างๆทั้งหมดของสถานกงสุลแห่งแรกนี้เพราะหู อาไก นอกจากไม่รับเงินเดือนแล้วเขายังสามารถระดมความช่วยเหลืออื่นๆ จากบรรดาผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆทั้งหมดในสถานกงสุลแห่งนี้ด้วย ซึ่งวิธีการแบบนี้ต่อไปจะเป็นแบบอย่างในการจัดตั้งสถานกงสุลและการตั้งคณะผู้แทนของรัฐบาลแมนจูในชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่นๆทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกหลายแห่ง ถัดจากนั้นราชสำนักแมนจูก็เริ่มพัฒนา

ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบรรดาผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลผ่านทางสถานกงสุลในสิงคโปร์เพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการทำสงครามกับฝรั่งเศสอันเนื่องมาจากกรณีแย้งในเวียดนามเมื่อ ค.ศ. 1884 ทั้งนี้เนื่องจากในการทำสงครามครั้งนั้น ชุมชนจีนทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ช่วยระดมเงินทองและชายฉกรรจ์ลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลเพื่อทำสงครามช่วยมาตุภูมิอย่างเต็มที่และเป็นรูปธรรมชัดเจนเกินความคาดหวังของราชสำนักแมนจูแล้ว รัฐบาลจีนยังเพิ่งทราบความจริงว่าก่อนหน้านั้น ชุมชนจีนในอาณานิคมมลายูของอังกฤษเพียงแห่งเดียวได้ส่งเงินในลักษณะต่างๆหลายรูปแบบเพื่อนำกลับไปช่วยเหลือจุนเจือครอบครัวของพวกเขาในมณฑลฟูเจี้ยนและมณฑลกวางตุ้งเป็นเวลานานแล้วไม่ต่ำกว่าปีละ 20 ล้านเหรียญเรื่อยมา ขณะเดียวกันชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่นๆก็ปฏิบัติในลักษณะทำนองเดียวกันแต่ไม่มีสถิติตัวเลขชัดเจนเท่านั้นเอง

ด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้สภาวะเศรษฐกิจและสังคมของทั้งสองมณฑลตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมาดีกว่ามณฑลอื่น ๆ ในจักรวรรดิจีน ทั้งๆที่ทั้งสองมณฑลนอกจากประสบภัยธรรมชาติบ่อยครั้งแล้ว ยังมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่ามณฑลข้างเคียงอื่นๆ ด้วยเหตุผลข้อเท็จจริงต่างๆเหล่านี้ จึงทำให้ขุนนางสำคัญๆในราชสำนักแมนจูเห็นพ้องตรงกันว่า ความมั่งคั่งของบรรดามหาเศรษฐีและชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้น มีอยู่อย่างมากมายเกินพอต่อความต้องการของประเทศจีนที่จะระดมมาใช้ได้ ถ้าหากว่ารัฐบาลจีนสามารถประสานความร่วมมือกับบรรดาผู้นำชุมชนจีนในแต่ละดินแดนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทุนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้รัฐบาลสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดตั้งกองทุนให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งมากในช่วงนั้น รวมทั้งกองทุนซื้อเรือรบและอาวุธยุทโธปกรณ์สมัยใหม่เพื่อมาเสริมสร้างเขี้ยวเล็บให้กองทัพจีนแข็งแกร่ง ตลอดจนการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรมสมัยใหม่เพื่อให้จีนเป็นชาติที่ทันสมัยขึ้นมาให้ได้ นอกจากนั้น ถ้าหากจีนปรารถนาที่จะเป็นมหาอำนาจเพื่อลอกเลียนแบบชาติตะวันตกให้ได้ ราชสำนักจะต้องหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาธุรกิจการลงทุนสมัยใหม่ในทำนองเดียวกับที่อังกฤษประสบความสำเร็จมาแล้ว และจะต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายเดิมพร้อมกับการหันมาให้ความคุ้มครองชาวจีนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วอีกด้วย เพราะความมั่งคั่งของทุนจีนโพ้นทะเลที่ผ่านกระบวนการสะสมและประสบการณ์ที่หลากหลายสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกในขณะนั้นคือ ทางออกทางเดียวที่จะทำให้จีนกลับมีความเข็มแข็งและทันสมัยพอที่จะต่อต้านการรุกรานของพวกปีศาจขนแดงได้สำเร็จ

เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1886 ราชสำนักแมนจูจึงได้ส่งคณะผู้แทนชุดหนึ่งภายใต้การนำของหวัง ยุงโห (Wang Yung Ho) และหยู จุน (Yu

Chun) ออกเดินทางมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อเยี่ยมเยียนและสร้างสายสัมพันธ์อันดีกับบรรดาผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลเป็นเวลา 1 ปีเต็ม โดยคณะผู้แทนรัฐบาลแมนจูชุดนี้ได้แวะเยี่ยมเยียนชุมชนจีนในเมืองมนิลา สิงคโปร์ มะละกา กัวลาลัมเปอร์ เปรัค ปีนัง ร่างกุ้ง เดลี ปัตตาเวีย เซมารัง และสุราบายา ภายหลังจากนั้นคณะผู้แทนของราชสำนักแมนจูก็ได้ประจักษ์ถึงสภาพอันแท้จริงต่างๆ เกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นครั้งแรกว่า ชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ซึ่งมีฐานะยากจนมักได้รับการดูถูกเหยียดหยามจากผู้ปกครองอาณานิคมตะวันตกแทบทุกแห่ง ยกเว้นเฉพาะใน The Straits Settlements เท่านั้นที่ชาวจีนโพ้นทะเลมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่ ขณะที่ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ขณะนั้นมีชาวจีนโพ้นทะเลในมนิลาประมาณ 50,000 คน คนเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นกุลีขายแรงงานที่จมอยู่กับการกดขี่ขูดรีดทุกรูปแบบจากนายจ้างชาวสเปนและยังเสี่ยงภัยจากการถูกปล้นฆ่าโดยชาวพื้นเมืองบ่อยครั้งด้วย ส่วนในปัตตาเวียซึ่งมีชาวจีนโพ้นทะเลประมาณ 74,600 คน ชาวจีนเหล่านั้นส่วนใหญ่ถูกขูดรีดภาษีหลายชนิดจากทางการอาณานิคมดัตช์ทั้งที่ชาวตะวันตกอื่นๆไม่ต้องเสียภาษีดังกล่าวแต่อย่างใด ส่วนชาวจีนแต้จิ๋วประมาณ 60,000 คนในเมืองเดลี ก็ถูกนายจ้างชาวดัตช์บีบบังคับให้ทำงานอย่างหนักในไร่ยาสูบขนาดใหญ่ โดยคนเหล่านี้ถูกนายหน้าค้าแรงงานชาวจีนในสิงคโปร์และปีนังหลอกต้มมาอีกทอดหนึ่ง เป็นต้น[45] ข้อเท็จจริงต่างๆเหล่านี้จึงทำให้ราชสำนักแมนจูจำเป็นต้องยกสถานภาพสถานกงสุลในสิงคโปร์จากระดับปกติให้เป็นสภานกงสุลใหญ่ในค.ศ. 1891 ควบคู่ไปกับการแต่งตั้งพ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละเมืองท่าสำคัญของภูมิภาคนี้ให้เป็นรองกงสุลเช่น การแต่งตั้งจาง ปี่ซื่อ (Chang Pi Shih) หรือเตียว เทียวเซียด (Teo Thio Siad) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีผู้ร่ำรวยที่สุดคนหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นให้เป็นรองกงสุล (Vice Consul) ประจำปีนังตั้งแต่ ค.ศ. 1893 เป็นต้น

การจัดตั้งสถานกงสุลใหญ่ประจำสิงคโปร์และสถานกงสุลประจำปีนังให้กลายเป็นศูนย์กลางชาวจีนโพ้นทะเลที่สำคัญที่สุดประจำภูมิภาคนี้ครั้งนั้น ถือเป็นจุดหักเหสำคัญอีกช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองแม่กับชาวจีนโพ้นทะเล เพราะหลังค.ศ.1893 เป็นต้นมา ความจำเป็นเกี่ยวกับการขยายบทบาทของรัฐบาลแมนจูเพื่อให้ความคุ้มครองคนในบังคับของตนเองในดินแดนโพ้นทะเลแถบนี้ ตลอดจนการระดมทุนและพลังเศรษฐกิจทุกรูปแบบของชาวจีนโพ้นทะเลเพื่อนำกลับไปสร้างความเข้มแข็งให้แผ่นดินมาตุภูมิ จึงไม่ใช่ปัญหาที่ราชสำนักจะต้องเสียเวลามาถกเถียงกันอีกต่อไป เพราะทุกฝ่ายต่างก็ประจักษ์แล้วว่าชุมชนจีนโพ้นทะเลที่ใหญ่ที่สุดและมั่งคั่งที่สุดในโลกอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัญหาในอนาคตของราชสำนักจึงขึ้นอยู่กับความสามารถต่างๆ ที่จะผลักดันให้นโยบายการระดมทุนและความช่วยเหลือทุกแบบจากชุมชนจีนโพ้นทะเลกลับมาสร้างความเข้มแข็งให้มาตุภูมิ จะทำให้เกิดเป็นรูปธรรมชัดเจนได้อย่างไรต่างหาก เพราะในขณะเดียวกันบรรดาผู้นำชุมชนจีน

โพ้นทะเลในแต่ละดินแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยิ่งนับวันก็รู้สึกห่วงใย ดินแดนบรรพชนของพวกเขาซึ่งกำลังถูกรุกรานจากชาติตะวันตกตลอดเวลา ผู้กำหนดนโยบายของราชสำนักจึงไม่อาจวางเฉยต่อข้อเท็จจริงเหล่านี้ให้อีกต่อไป เพราะสิ่งที่ประเทศจีนขาดแคลนอย่างหนักในขณะนั้น โดยเฉพาะประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์และศิลป์ในการลงทุนต่างๆ ราชสำนักตระหนักดีว่าคงจะแก้ไขให้ดีขึ้นได้ถ้าหากพยายามสร้างสายสัมพันธ์กับบรรดาผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้เพิ่มสูงขึ้น สิ่งที่ขาดหายไปเหล่านั้นก็สามารถหามาทดแทนได้ไม่ยากลำบากนักจากบรรดาผู้นำจีนโพ้นทะเลซึ่งมั่งคั่งและรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จนกระทั่งผู้ปกครองอาณานิคมและชนชั้นนำชาวพื้นเมืองในแต่ละดินแดนต่างก็ตระหนักถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจและความสามารถในการลงทุนสมัยใหม่ของคนเหล่านี้มาแล้วเป็นอย่างดีในยุคนั้น

ขณะเดียวกัน ในบรรดามหาเศรษฐีผู้มั่งคั่งและได้รับการยอมรับจากบรรดาผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งภูมิภาคมากที่สุดในช่วงนั้นก็ไม่มีใครโดดเด่นไปกว่าจาง ปี่ซื่อ ซึ่งราชสำนักแมนจูตัดสินใจเลือกเป็นรองกงสุลคนแรกประจำปีนังนั่นเอง โดยยิ่งนานวันขึ้น ราชสำนักแมนจูก็ยิ่งยอมรับความใจกว้างและความรักชาติของมหาเศรษฐีจีนแคะผู้นี้ว่ามีมากกว่าหู อาไก มหาเศรษฐีจีนกวางตุ้งซึ่งเป็นกงสุลใหญ่ประจำสิงคโปร์ในขณะนั้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนั้นพฤติกรรมส่วนตัวของจาง ปี่ซื่อยังแตกต่างไปจากหู อาไกมาก เพราะบุคคลผู้นี้ไม่ต้องการที่จะใช้ตำแหน่งขุนนางแมนจูและหน้าที่รับผิดชอบในฐานะตัวแทนรัฐบาลจีนมาใช้เป็นเครื่องมือในการกอบโกยผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง เขาต้องการเฉพาะเกียรติยศเพื่อนำความมั่งคั่งและประสบการณ์ทางธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ในดินแดนโพ้นทะเล กลับไปพัฒนาประเทศจีนให้เข้มแข็งและทันสมัยเยี่ยงชาติตะวันตกยุคนั้นให้ได้เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างชื่อเสียงและบารมีให้เป็นที่ยอมรับในหมู่ชุมชนจีนโพ้นทะเล ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าเขาคือ มหาเศรษฐีจีนผู้รักชาติและมีความห่วงใยในชะตากรรมของ มาตุภูมิที่กำลังฟันฝ่าวิกฤตรอบด้านอยู่ในขณะนั้นอย่างจริงใจ มากกว่าการแสวงหาโอกาสตักตวงกำไรจากการลงทุนใหม่ๆในประเทศจีนร่วมกับนายทุนตะวันตกซึ่งหู อาไกกำลังประพฤติปฏิบัติมากขึ้นจนกลายเป็นปัญหาเอือมระอาของผู้ปกครองจีนตลอดเวลา

เพราะฉะนั้นในระยะเวลาเพียงปีเดียวหลังจากจาง ปี่ซื่อ เข้าดำรงตำแหน่งรองกงสุลจีนประจำปีนัง หลี ฮุงจาง (Li Hung Chang) ซึ่งเป็นขุนนางที่ทรงอิทธิพลที่สุดในราชสำนักแมนจูยุคนั้น ก็ได้ตระหนักถึงบารมีและอิทธิพลของบุคคลผู้นี้ที่มีอยู่ในชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เพราะโครงการลงทุนใหม่ๆ เพื่อฟื้นฟูประเทศจีนของบุคคลผู้นี้ได้รับการสนับสนุนในรูปของการลงทุนร่วมจากบรรดามหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนเป็นอย่างดี ใน

ค.ศ.1894 เขาจึงได้รับเกียรติเชิญเข้าเฝ้าจักรพรรดิจีนถึงกรุง ปักกิ่ง ต่อมาในปีรุ่งขึ้น เขาก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นกงสุลใหญ่จีนทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แทนหู อาไก โดยมีสำนักงานกงสุลใหญ่ซึ่งสร้างได้อย่างหรูหราด้วยทุนทรัพย์ของเขาเองอยู่ในสิงคโปร์เหมือนกัน ตั้งแต่นั้นมา จาง ปี่ซื่อก็ได้กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการขยายอิทธิพลของราชสำนักแมนจูเหนือชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้[46]

ขณะเดียวกัน สิงคโปร์ก็ได้รับการยอมรับจากชาวจีนโพ้นทะเลให้มีฐานะเหมือนเป็นเมืองหลวงอย่างไม่เป็นทางการของชุมชนจีนทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่นั้นมาสิงคโปร์จึงมิใช่เป็นเพียงศูนย์กลางการค้าและภูมิปัญญาของชาวจีนโพ้นทะเลแต่เพียงอย่างเดียวเหมือนในอดีตอีกต่อไป แต่ยังกลายเป็นศูนย์กลางการเคลื่อนไหวทางการเมืองของจักรวรรดิจีนอย่างมั่นคงต่อไปในอนาคต โดยสถานกงสุลใหญ่จีนจะเข้ามาทำหน้าที่รับผิดชอบในฐานะผู้คุ้มครองและผู้ตักตวงผลประโยชน์ทุกรูปแบบจากชุมชนจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดเวลาแน่นอนที่สุด จาง ปี่ซื่อคือผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการผลักดันนโยบายการก้าวไปข้างหน้าของมาตุภูมิให้เป็นจริงขึ้นมา โดยเขาในฐานะผู้นำจีนโพ้นทะเลพร้อมที่จะระดมทั้งทุนและประสบการณ์ใหม่ซึ่งชนชั้นผู้ปกครองแมนจูไม่เคยคิดมาก่อนว่า “ทุนจากภาคเอกชนจีนโพ้นทะเล” สามารถสร้างความมั่งคั่งและความเข้มแข็งให้กับจักรวรรดิจีนได้ ถ้าหากผู้ลงทุนรู้จักนำเทคโนโลยีและวิทยาการที่ทันสมัยจากโลกตะวันตกมาช่วยผลักดันโครงการลงทุนนั้นๆอย่างจริงจัง ซึ่งในที่สุดทางราชสำนักแมนจูก็ได้ให้การยอมรับความคิดและวิธีการลงทุนสมัยใหม่ภายใต้การนำของเขาเป็นอย่างดีและจะทำการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นทางการในต้นปี ค.ศ. 1898 ด้วยการขนานนามว่า “การปฏิรูป 100 วัน”

โดยราชสำนักแมนจูได้ให้ความร่วมมือกับจาง ปี่ซื่อและบรรดาผู้นำจีนโพ้นทะเลที่มีทั้งความมั่งคั่งและประสบการณ์ในการลงทุนสมัยใหม่เฉกเช่นบรรดานายทุนตะวันตกอย่างเต็มที่เพื่อให้คนเหล่านี้สามารถระดมทุนและความคิดสร้างสรรค์ทุกรูปแบบจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อนำกลับมาพัฒนาเกษตรกรรม อุตสาหกรรม โครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเส้นทางรถไฟและการเดินเรือพาณิชย์ การชลประทาน เหมืองแร่ สถาบันการเงินและสินเชื่อต่างๆ เลียนแบบมหาอำนาจชาติตะวันตกในขณะนั้นอย่างรีบเร่ง ภายในเวลาไม่นาน บารมีและความชาญฉลาดของจาง ปี่ซื่อ และพรรคพวกในการผลักดันกระบวนการสร้างความทันสมัยให้กับประเทศจีนก็กลายเป็นความจริงและทำให้ราชสำนักแมนจูพึงพอใจมาก จนกระทั่งในปีค.ศ.1903 พระนางซูสีไทเฮา (Tz’u Hsi) นอกจาจะแต่งตั้งให้จาง ปี่ซื่อ เป็นที่ปรึกษาส่วนพระองค์ทางด้านการส่งเสริมการ

ลงทุนแล้ว ยังพระราชทานยศฐาบรรดาศักดิ์ชั้นสูงสุดให้จาง ปี่ซื่อ เพื่อเป็นการปูนบำเหน็จเป็นกรณีพิเศษด้วย ขณะเดียวกัน รัฐบาลแมนจูยิ่งนานวันก็ยิ่งให้ความสำคัญกับบรรดาผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลอื่นๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วในภูมิภาคนี้ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ยิ่งทำให้บรรดานายทุนจีนโพ้นทะเลกล้าตัดสินใจนำกำไรไปลงทุนในบ้านเกิดมากขึ้นกว่าเดิมมาก ดังนั้นการระดมทุนจากภูมิภาคนี้เพื่อไปสร้างความทันสมัยให้แผ่นดินบรรพบุรุษจึงมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นกว่าปลายศตวรรษที่เพิ่งผ่านมาอีกหลายเท่าตัว[47]

ถึงกระนั้นก็ตามการคุกคามของชาติตะวันตกที่มีต่อจีนและดินแดนต่างๆ ในเอเชีย-ตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากจะทำให้เกิดเมืองท่าสนธิสัญญาในบริเวณภาคใต้ของแผ่นดินใหญ่และอาณานิคมต่างๆในภูมภาคนี้เพิ่มขึ้นตลอดเวลาแล้ว ยังทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ในบริเวณต่างๆทั่วทั้งภูมิภาค ยิ่งนานวันก็ยิ่งคุ้นเคยกับสถาบันต่างๆ ของชาวยุโรปและรับอิทธิพลทางความคิดของโลกตะวันตกเพิ่มขึ้นตลอดเวลาด้วย แน่นอนที่สุด ความคิดเกี่ยวกับการปฏิรูปและการปฏิวัติสังคมนิยมของชาวตะวันตกย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมจีนโดยรวมในเวลาต่อมา ยิ่งไปกว่านั้น บรรดาผู้นำการเปลี่ยนแปลงบางคนยังมีภูมิหลังเกี่ยวข้องกับดินแดนโพ้นทะเลแทนที่จะเป็นผืนแผ่นดินใหญ่ตั้งแต่แรกเริ่มด้วย คนเหล่านี้เมื่อมีความคุ้นเคยกับความคิดและสถาบันต่างๆของชาวตะวันตกแล้ว ก็ย่อมนำเอาสิ่งแปลกใหม่ที่ตัวเองประสบพบเห็นมาใช้เป็นข้อฉุกคิดเกี่ยวกับประเทศจีนซึ่งเป็นดินแดนของบรรพชนจนกระทั่งเกิดแนวความคิดที่หลากหลายอันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของตนเองบ้างไม่มากก็น้อย ขณะเดียวกัน การคมนาคมขนส่งที่ทันสมัยมากขึ้นก็ยิ่งทำให้ผู้มีความคิดเปลี่ยนแปลงสังคมจีนมีอิสระมากพอที่จะทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองในดินแดนใดๆ ก็ได้ตามที่เขาเห็นว่ามีความปลอดภัยจากการคุกคามของรัฐบาลแมนจูในขณะนั้น

เหตุผลต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นปัจจัยเบื้องหลังว่าทำไมคนอย่างซุน ยัดเซ็น (Sun Yat Sen) ซึ่งได้รับการศึกษาแบบอังกฤษจากฮ่องกงและฮาวายจึงสามารถสร้างสมาคมฟื้นฟูประเทศจีนหรือ “ซิงจุงหุ้ย” (Hsing Chung Hui) ขึ้นในดินแดนโพ้นทะเลก่อน แล้วจึงนำความคิดนี้ไปเสาะแสวงหาการสนับสนุนจากชาวจีนโพ้นทะเลโดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังที่จีนต้องแพ้สงครามญี่ปุ่นอย่างยับเยินในปี ค.ศ. 1894-1895 ถึงแม้ว่าการลุกฮือต่อต้านรัฐบาลแมนจูภายใต้การนำของซุน ยัดเซ็นในเมืองกวางตุ้งครั้งนั้น ต้องประสบความล้มเหลว แต่สายสัมพันธ์ที่เขาได้สร้างไว้กับบรรดาผู้นำจีนโพ้นทะเลทั้งในสิงคโปร์และในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้น ก็จะยิ่งทำให้ความคิดในการปฏิวัติมาตุภูมิได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นจากชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่นๆ ทั่วโลกในระยะยาวถัดจากนั้นอีกหลายปีก็ตาม

การพ่ายแพ้สงครามต่อญี่ปุ่นในครั้งนั้น ยังทำให้เกิดขบวนการปฏิรูปภายใต้การนำของคัง ยู่เว่ (K'ang Yu Wei) ซึ่งในระยะแรกก็ยังประสบความสำเร็จในการเรียกร้องให้ราชสำนักแมนจูปฏิรูปกลไกของระบบราชการต่างๆ โดยได้รับแรงสนับสนุนจากบรรดาขุนนางที่มีการศึกษาและมีสติปัญญาบ้างพอสมควร แต่ในที่สุดการพยายามปฏิรูปของเขาก็ต้องประสบการต้านทานจากขุนนางอนุรักษ์นิยมที่ยังทรงอิทธิพลมากในโครงสร้างการเมืองจีนยุคนั้น เพราะฉะนั้นความพยายามในการก่อรัฐประหารเพื่อทำให้ประเทศจีนมีการปฏิรูปอย่างจริงจัง จึงต้องถูกปราบปรามอย่างรุนแรงและพวกเขาก็ต้องพ่ายแพ้ไปในค.ศ. 1898 ซึ่งมีผลทำให้บรรดาผู้นำขบวนการปฏิรูปจำนวนมากต้องหลบหนีการตามล่าของราชสำนักแมนจูออกนอกประเทศ โดยคัง ยู่เว่และผู้ใกล้ชิดจำนวนหนึ่งได้หลบหนีเข้าไปลี้ภัยในสิงคโปร์ พัฒนาการต่างๆตั้งแต่การลุกฮือขึ้นปฏิวัติของซุน ยัดเซ็นและพรรคพวกในเมืองกวางตุ้งจนถึงการหนีตายของคัง ยู่เว่ในการออกนอกประเทศจีนครั้งนั้น ในที่สุดทั้งขบวนการปฏิวัติและขบวนการปฏิรูปประเทศจีนก็เข้ามาใกล้ชิดและมีอิทธิพลเหนือชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้อีกต่อไป เพราะทั้งสองขบวนการซึ่งต้องการให้มาตุภูมิของพวกเขาสามารถมีความเข้มแข็งขึ้นกว่าเดิม ต่างก็ต้องการพึ่งพิงและขอความช่วยเหลือในการรณรงค์ต่างๆเพื่อให้ขบวนการของพวกเขาดำรงได้ต่อไปจากชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งสิ้น โดยเน้นความสำคัญให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลใน The Straits Settlements และหมู่เกาะอินเดียตะวันออกของดัตช์เป็นฐานปฏิบัติการสำคัญในการเคลื่อนไหวตามแนวทางปฏิรูปและแนวทางปฏิวัติแผ่นดินบรรพบุรุษอย่างจริงจังตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1900

ตามข้อเท็จจริงนั้น ทั้งพวกยึดแนวทางปฏิวัติและแนวทางปฏิรูปได้มีความพยายามหลายครั้งแล้วก่อนหน้านั้น เพื่อประสานความร่วมมือกันในการหาทางเปลี่ยนแปลงมาตุภูมิให้มีความเข้มแข็งขึ้น แต่มีหลายปัจจัยที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถเป็นพันธมิตรกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความแตกต่างทางชนชั้นของสังคมจีนในยุคนั้น ขณะที่ผู้นำของขบวนการปฏิวัติส่วนใหญ่มาจากชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำ แต่มีการศึกษาทันสมัยตามแบบตะวันตก จึงกลายเป็นชนชั้นใหม่ในสังคมจีนที่มีความก้าวหน้าและมีความคิดแบบรุนแรงเป็นหลัก ในทางตรงข้าม บรรดาผู้นำในการปฏิรูปส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของชนชั้นขุนนางที่มีการศึกษาแบบลัทธิขงจื่อมาก่อน คนเหล่านี้ไม่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงสังคมแบบหน้ามือกลายเป็นหลังมือภายในเวลาอันรวดเร็ว เพราะกลัวผลประโยชน์ของพวกเขาจะได้รับความกระทบกระเทือน เพราะคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ที่ได้ผ่านระบบการสอบไล่ก่อนได้รับการบรรจุเป็นขุนนางจีนแทบทั้งสิ้น คนเหล่านี้จึงถือว่าตนเองมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าพวกผู้นำขบวนการปฏิวัติอย่างแน่นอน ความแตกต่างกันอีกประการหนึ่งคืออุดมการณ์ทางการเมือง

ขณะที่ผู้นำในการปฏิวัติมีโอกาสมากกว่าในการสัมผัสวัฒนธรรมตะวันตกและมีความเข้าใจในความคิดทางการเมืองสมัยใหม่จากโลกตะวันตกมากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะฉะนั้นพวกนี้จึงมีความพร้อมมากกว่าที่จะรับอิทธิพลจากต่างชาติเพื่อนำมาสร้างเบ้าหลอมความคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของพวกเขาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในขณะนั้นได้มากกว่าพวกผู้นำฝ่ายปฏิรูป ซึ่งส่วนใหญ่มีภูมิหลังและความรู้แบบจารีตนิยมเป็นเงื่อนไขจำกัดการเคลื่อนไหวทางการเมืองคนเหล่านี้ เพราะในที่สุดแล้วความคิดในการเปลี่ยนแปลงสังคมของพวกเขาก็ต้องสะดุดลงโดยอิทธิพลของลัทธิขงจื่อซึ่งเป็นทั้งแหล่งความคิดและพลังในการสร้างสรรค์ต่างๆ ที่พวกเขาจำเป็นต้องปฏิบัติให้ได้อย่างจริงจัง ทั้งที่ผู้นำการปฏิรูปบางคนตั้งแต่ต้นได้พยายามที่จะเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ต่างๆ จากโลกตะวันตก แต่พวกเขาก็ไม่ได้มีโอกาสสัมผัสเองโดยตรง ดังนั้นอิทธิพลของตะวันตกจึงมีบทบาทต่อความคิดและพฤติกรรมต่างๆ ทางการเมืองของคนเหล่านั้นน้อยมาก

ถึงแม้ว่าทั้งคัง ยู่เว่ และซุน ยัดเซ็นต่างก็ตระหนักถึงความอ่อนแอของระเบียบสังคมจีนยุคนั้น ตลอดจนอันตรายของการแบ่งแยกดินแดนซึ่งมหาอำนาจตะวันตกและญี่ปุ่นกำลังกระทำต่อมาตุภูมิ และทั้งสองคนต่างมีวิสัยทัศน์ที่คล้ายคลึงกันคือประเทศจีนยุคใหม่จะต้องเข้มแข็งและรุ่งเรืองให้ได้ แต่ทั้งสองคนก็มีความคิดและวิธีการที่แตกต่างกันอย่างลิบลับที่จะทำให้มาตุภูมิของตนเองปลอดภัยและเข้มแข็งขึ้นมาให้ได้ ขณะที่คัง ยู่เว่ ตั้งแต่เริ่มต้นของการเคลื่อนไหวทางการเมืองถือว่าการปฏิรูปทั้งสังคมและการปกครองแบบสันติธรรมตามโครงการต่าง ๆ ที่เขาตั้งเป้าหมายไว้เท่านั้นจึงจะทำให้จีนประสบความสำเร็จเฉกเช่นที่ญี่ปุ่นเคยผลักดันมาแล้วในยุคเมจิ (Meiji Period) ในทางตรงข้ามโครงการปฏิวัติของซุน ยัดเซ็นเป็นการผสมผสานกันระหว่างอิทธิพลของเชื้อชาติ ความคิดทางการเมืองสมัยใหม่พร้อม ๆ กัน เพราะในทัศนะของซุน ยัดเซ็นนั้น จีนมีความหมายยิ่งใหญ่กว่าความเป็นรัฐชาติ (nation state) แต่มันมีความหมายถึงจักรวรรดิของคนที่มีสายเลือดเดียวกันซึ่งต้องปกครองโดยคนจีนเชื้อชาติฮั่น (Han Chinese) เท่านั้น พวกแมนจูคือพวกกบฏและชาวต่างด้าวซึ่งจำเป็นต้องถูกกำจัดไม่ให้ปกครองจีนอีกต่อไปเพราะการปกครองของคนพวกนี้คือการกดขี่และไม่มีความชอบธรรมแล้ว ยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการกู้สถานภาพอันยิ่งใหญ่ของชาวจีนหรือต้าฮั่น (Da Han) ให้บรรลุสถานภาพใหม่ในสังคมโลกขณะนั้นด้วย เหตุผลเหล่านี้คือที่มาของหลักการแรกในการปฏิวัติของซุน ยัดเซ็น หรือที่เรียกกันว่า ลัทธิชาตินิยม ขณะเดียวกัน ซุน ยัดเซ็น ยังเชื่อมั่นว่าระบบการปกครองแบบทรราชย์ (autocratic system) คือปัจจัยพื้นฐานหลักที่ทำให้ประเทศจีนอ่อนแอ เขาจึงต่อต้านระบบดังกล่าวซึ่งเป็นที่มาของความคลั่งอำนาจของพระนางซูสีไทเฮา ซ้ำร้ายกว่านั้นความเหลวแหลกภายในราชสำนักตลอดจนพฤติกรรมอันชั่วร้ายของบรรดาขุนนางกังฉิน ก็จะยิ่งทำให้คนจีนที่ถูกกดขี่มีฐานะย่ำแย่ลงตลอดเวลา

ซุน ยัดเซ็นเชื่อว่าระบอบประชาธิปไตยแบบสาธารณรัฐ (Republican Democracy) ของโลกตะวันตกเหมาะที่จะถูกประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขต่าง ๆ ในประเทศจีน เพราะประชาชนเท่านั้นถือพลังที่แท้จริงในการสร้างชาติภายหลังการปฏิวัติ และระบอบประชาธิปไตยเท่านั้นจึงจะทำให้สภาพต่าง ๆ ของจีนเข้มแข็งและเป็นมหาอำนาจที่รุ่งเรืองในโลกเลียนแบบชาติตะวันตกในขณะนั้นได้ ขณะเดียวกัน ซุน ยัดเซ็น ซึ่งได้ศึกษาบทเรียนของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปมาแล้วเป็นอย่างดี ก็ได้ตระหนักถึงผลพวงที่ตามมาคือนายทุนและเจ้าที่ดินมักได้รับอานิสงฆ์ของการพัฒนาอุสาหกรรมที่เขาปรารถนาจะให้จีนก้าวไปถึงจุดนั้นให้ได้ภายหลังของการปฏิวัติสำเร็จ คนเหล่านี้ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยจะได้รับผลประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วดังกล่าว ขณะที่คนส่วนใหญ่ที่มีฐานะยากจนก็จะไม่มีโอกาสฉกฉวยผลประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้เท่าเทียมกับคนกลุ่มน้อยเหล่านี้ ซุน ยัดเซ็นจึงยึดปรัชญาลัทธิสังคมนิยมเป็นความคิดหลักในการสร้างความกินดีอยู่ดีของประชาชน (People's livelihood) ในที่สุดหลักการปฏิวัติของเขา ที่เน้นให้ความสำคัญกับลัทธิชาตินิยม ระบอบประชาธิปไตย และการกินดีอยู่ดีของประชาชน คือ หลักไตรราษฎร์ หรือ "ซานหมินจูอี่" (San Min Chu I) นั่นเอง ในทางตรงข้ามคัง ยู่เว่ไม่เคยยอมรับหลักการปฏิวัติเหล่านี้ของซุน ยัดเซ็น โดยเฉพาะหลักการชาตินิยมซึ่งเขาได้โต้แย้งว่าปัญหาความแตกต่างเรื่องเชื้อชาติไม่มีในประเทศจีนขณะนั้น เพราะพวกแมนจูถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิดจักรวรรดิจีน ขณะเดียวกันพวกแมนจูก็ไม่เคยประพฤติปฏิบัติแบบลำเอียงทางเชื้อชาติต่อผู้ที่เรียกตนเองว่าชาวต้าฮั่นทั้งมวลเลย แต่ถ้าซุน ยัดเซ็นยังคิดเช่นนั้น นอกจากปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาแล้ว จะยิ่งทำให้จีนอ่อนแอมากขึ้นและทำให้มหาอำนาจต่างชาติลำพองใจคิดแบ่งแยกจักรวรรดิจีนได้อย่างง่ายดายต่อไป[48]

ปัญหาความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมือง ภูมิหลังทางสังคม และการศึกษาของผู้นำทั้งขบวนการปฏิรูปและขบวนการปฏิวัติ ซึ่งเดิมจำกัดอยู่เฉพาะในหมู่ผู้ที่เคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมจีนเป็นส่วนใหญ่และนำไปสู่การลุกฮือที่ล้มเหลว ตามติดต่อมาด้วยการไล่ล่าของชนชั้นผู้ปกครองแมนจูที่มีต่อผู้นำทั้งสองขบวนการเรื่อยมานั้น ในที่สุดมาก็จะเข้ามามีบทบาทในชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างไม่มีวันหลีกเลี่ยงได้อีกต่อไป ภายหลังจากที่บรรดาผู้นำขบวนการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ถูกขับไล่ออกจากประเทศ เพราะทั้งสองฝ่ายต่างก็ถือว่าชาวจีนโพ้นทะเลเป็นแหล่งเงินทุนและพลังมวลชนสำคัญสุดต่อการบรรลุเป้าหมายในอนาคตของแต่ละขบวนการ โดยในตอนต้นขบวนการปฏิรูปของคัง ยู่เวได้รับการสนับสนุนจากชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้มากกว่าขบวนการปฏิวัติของซุน ยัดเซ็นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิงคโปร์และดินแดนอื่นทั่วมลายูของอังกฤษในขณะนั้น เพราะได้รับการสนับสนุนส่วนใหญ่จากปัญญาชนและบรรดานักธุรกิจจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ซึ่งมี

ความคิดค่อนข้างอนุรักษ์นิยมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จนกระทั่งใน ค.ศ. 1899 ผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์ถึงกลับกล้าประกาศตนอย่างเปิดเผยที่จะเดินตามแนวทางของคัง ยู่เว่ โดยการล่าลายเซ็นบรรดาผู้นำทางธุรกิจทั้งในสิงคโปร์ กัวลาลัมเปอร์ ร่างกุ้ง หมู่เกาะเรียว ปัตตาเวีย และมาคัสซาร์ รวมกันประมาณ 600 ชื่อได้สำเร็จ เพื่อทำการอุทธรณ์เรียกร้องให้ราชสำนักแมนจูหันกลับมาพิจารณาแต่งตั้งให้จักรพรรดิกวงซู (Emperor Kuang Hsu) ดำรงตำแหน่งต่อไป แทนที่จะให้ผู้สำเร็จราชการซูสีไทเฮามีอำนาจสูงสุดแต่เพียงผู้เดียว ต่อมาภายหลังเมื่อคง ยู่เว่เดินทางกลับสิงคโปร์และจัดตั้งสมาคมปกป้ององค์จักรพรรดิหรือ เปาฮวงหุย (Bao Huang Hui) ในค.ศ. 1900 แล้ว การเคลื่อนไหวของขบวนการปฏิรูปในชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็คึกคักขึ้นทันที เพราะในสายตาของเพื่อนร่วมชาติเห็นว่าการกระทำของคัง ยู่เว่ ที่ผ่านมาทั้งข้อเสนอให้มีการปฏิรูป 100 วันและการก่อรัฐประหารในค.ศ.1898 นั้น ถึงแม้ว่าจะประสบความล้มเหลว แต่พวกเขากลับเห็นว่าการกระทำเหล่านั้นเป็นความจริงใจของคัง ยู่เวในฐานะผู้รักชาติที่ยอมทุ่มเทความรู้ความสามารถทุกอย่างเพื่อผลักดันให้ประเทศจีนกลับมาเข้มแข็งเหมือนเดิม

นอกจากนั้นบรรดาพ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเลที่ร่ำรวยบางคนกลับคิดเพ้อเจ้อไปไกลกว่านั้นว่า การที่คัง ยู่เว่มีสติปัญญาหลักแหลมมากจนกระทั่งพระนางซูสีไทเฮาถึงกับเคยไว้วางพระทัยให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและและรวมทั้งเคยเป็นผู้ที่อยู่เบื้องหลังความคิดปฏิรูป 100 วันทั้งหมดนั้น ถ้าหากพวกเขาสามารถใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ทรง ภูมิปัญญาและมีความสามารถเช่นนั้นได้แล้ว ในอนาคตย่อมเป็นประโยชน์กับธุรกิจการลงทุนของพวกเขาในประเทศจีนอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกว่าความเป็นผู้นำของคัง ยู่เว่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากบรรดาผู้ชุมชนที่มั่งคั่งในขณะนั้น เขาและพรรคพวกจึงไม่ลังเลใจในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อมาตุภูมิทันที โดยการระดมผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งภูมิภาคทำหนังสืออุทธรณ์ไปยังราชสำนักแมนจูให้ยกเลิก การวางแผนที่จะถอดถอนจักรพรรดิกวงซูออกจากตำแหน่งเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิมที่เคยทำมาแล้ว โดยครั้งนี้เขาสามารถล่าลายเซ็นผู้นำชุมชนจีนในประเทศไทยได้ถึงประมาณ 32,000 คน และผู้นำชุมชนจีนในอินโดจีนของฝรั่งเศสได้อีกถึง 780 คน แล้วส่งไปให้ราชสำนักแมนจูเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว[49] ในขณะเดียวกัน คัง ยู่เว่ใช้เวลาส่วนใหญ่ในสิงคโปร์และหัวเมืองมลายาโดยการรณรงค์ระดมทุนจากบรรดาผู้นำชุมชนจีนในเมืองต่าง ๆ ของภูมิภาคนี้ได้อย่างง่ายดาย

อย่างไรก็ตาม ทั้งขบวนการปฏิรูปและขบวนการปฏิวัติเพื่อมาตุภูมิได้ตระหนักดีว่าการที่เป้าหมายของพวกเขาจะมีอิทธิพลยั่งยืนในชุมชนจีนโพ้นทะเล จำเป็นต้องดำเนินงานผ่านสถาบันทางสังคมของคนเหล่านี้ เพราะประสพการณ์ที่ผ่านมาได้สอนให้นักเคลื่อนไหวตระหนักดีว่าลำพังการ

เรี่ยไรเงินเพื่อวัตถุระสงค์ต่างๆนั้น ไม่ว่าจะทำกี่ครั้งกี่คราวก็ไม่สามารถพอเพียงกับความต้องการของค่าใช้จ่ายที่จะรณรงค์ทางการเมืองในประเทศจีน เมื่อใดก็ตามถ้ากระแสความสนใจของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อปัญหาในมาตุภูมิในกรณีใดๆ ลดต่ำลง จำนวนเงินบริจาคและอิทธิพลของแต่ละขบวนการในชุมชนจีนเหล่านี้ก็จะเริ่มเสื่อมลง จนกว่าจะมีเหตุการณ์ใด ๆ ที่สามารถสร้างความตื่นเต้นหรือเป็นที่สนใจอย่างมากต่อชาวจีนโพ้นทะเลเกิดขึ้นใหม่แล้ว การยินดีให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในรูปแบบต่างๆของคนเหล่านี้ที่มีต่อขบวนการของพวกเขาจึงจะกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งหนึ่ง

เพราะฉะนั้นทั้งสองฝ่ายจึงพยายามช่วงชิงอิทธิพลเหนือดินแดนชุมชนจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคแถบนี้โดยให้ความสำคัญกับการสร้างโรงเรียนจีนและหนังสือพิมพ์จีนมากเป็นพิเศษตั้งแต่เริ่มต้นของการเคลื่อนไหวเพราะทั้งสองขบวนการมีความเชื่อคล้ายคลึงกันว่าการศึกษาสมัยใหม่เป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้ประเทศจีนทันสมัยขึ้นมาได้ ขณะเดียวกันซุน ยัดเซ็นผู้นำของขบวนการปฏิวัติซึ่งหลบหนีไปลี้ภัยในเมืองโยโกฮามาของประเทศญี่ปุ่นมาได้ระยะหนึ่งก็ได้พยายามหวนกลับมาเร่งการรณรงค์ขยายอิทธิพลในชุมชนจีนโพ้นทะเลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างจริงจังมากขึ้น เพราะยิ่งนานวันขึ้นการเข้ามาลี้ภัยของคัง ยู่เว่ในสิงคโปร์ขณะนั้น ได้ทำให้อิทธิพลของขบวนการปฏิรูปขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในหมู่ผู้นำชุมชน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน การโฆษณาชวนเชื่อในหนังสือพิมพ์ และการเคลื่อนไหวในรูปแบบอื่น ๆ ของสมาคมการค้าต่างๆ เหตุผลเหล่านี้จึงทำให้ ซุน ยัดเซ็น และพรรคพวกออกตัดสินใจออกเดินทางจากญี่ปุ่นเข้ามายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แล้วเปิดสาขาของสมาคมซิงจงหุ้ย ขึ้นมาในฮานอย ถัดมาก็เดินทางเข้าไปในกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรกในกลางปีค.ศ.1903 แต่เขาก็ไม่สามารถขยายอิทธิพลแข่งขันกับพวกปฏิรูปได้เท่าไรนัก เพราะยิ่งนานวันพวกปฏิรูปสามารถเข้าไปควบคุมการจัดการและหลักสูตรการสอนในโรงเรียนจีนต่างๆ ของภูมิภาคนี้ได้มากขึ้น บรรดามหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ยังคงมีแนวคิดอนุรักษ์นิยมและยังคงหลงไหลได้ปลื้มกับยศฐาบรรดาศักดิ์ที่ราชสำนักแมนจูมอบให้อีกด้วย คนเหล่านี้ส่วนใหญ่คือฐานสนับสนุนของโรงเรียนจีนที่เปิดสอนในเมืองใหญ่ๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการบริหารหอการค้าจีน (Chinese Chamber of Commerce) แทบทั้งหมดอีกด้วย เพราะฉะนั้นทางออกของพวกขบวนการปฏิวัติในการเพิ่มอิทธิพลเหนือชุมชนจีนโพ้นทะเลคือ การรณรงค์จัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนในตอนกลางคืนตามเมืองใหญ่และการพยายามจัดตั้งโรงเรียนและสมาคมต่างๆในชุมชนจีนตามหัวเมืองที่ห่างไกลอย่างรีบเร่ง แล้วพยายามเข้าไปแทรกซึมมีอิทธิพลทีละเล็กทีละน้อยในโรงเรียนจีนขนาดใหญ่ที่เปิดสอนในเวลากลางวันและในหอการค้าจีนที่ประจำอยู่ในแต่ละเมืองหลวงของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ให้ได้ในระยะยาวต่อไป

อย่างไรก็ตามภายหลังที่ซุน ยัดเซ็นได้ตั้งสมาคมจีนรุ่งเรืองหรือถุงเหมิงหุ้ย (T'ung Meng Hui) และประกาศใช้ลัทธิไตรราษฎร์ขึ้นในปลายปี ค.ศ. 1905 แล้ว ขบวนการปฏิวัติภายใต้การนำของเขาในชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ค่อย ๆ ได้รับการยอมรับกว้างขวางขึ้นกว่าเดิมก่อนหน้านั้นมาก เพราะทั้งเขาและพรรคพวกได้ทุ่มเททุกอย่างให้กับการปฏิวัติอย่างไม่ท้อถอยแล้ว ยังมีเป้าหมายชัดเจนขึ้นกว่าเดิมว่าฐานของการสะสมพลังปฏิวัติที่แท้จริงคือชุมชนจีนโพ้นทะเลและบทบาทของสมาคมลับต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น จะทำให้เป้าหมายการปฏิวัติ

กลายเป็นความจริงขึ้นมาได้เพราะเหตุผลต่างๆดังนี้คือ ประการแรก ขบวนการปฏิวัติเล็งเห็นแล้วว่าชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหมาะสมที่สุดสำหรับเป็นที่พักพิงของสมาชิกในขบวนการที่จะหลบหนีการไล่ล่าของผู้สนับสนุนราชวงศ์ชิงในต่างแดน ประการต่อมา ความช่วยเหลือทางการเงินของชาวจีนโพ้นทะเลมีมากเกินพอต่อความคิดในการลุกฮือขึ้นมาปฏิวัติด้วยอาวุธ ปัญหาจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของขบวนการปฏิวัติที่จะหาทางขอความช่วยเหลือทางการเงินจากชาวจีนโพ้นทะเลผู้รักชาติในภูมิภาคนี้ได้อย่างไร ประการสุดท้ายคือชุมชนจีนโพ้นทะเลแถบนี้สามารถระดมมวลชนและอาสาสมัครเข้าไปในประเทศจีนเพื่อลุกฮือทำการปฏิวัติในขั้นตอนสุดท้ายได้อีกด้วย ด้วยเหตุผลต่างๆนี้เองจึงทำให้ ซุน ยัดเซ็น จำเป็นต้องลดการรณรงค์การเมืองในหมู่นักเรียนจีนในญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และยุโรปลงบ้าง แต่ต้องหันมาให้ความสนใจกับการรณรงค์ในชุมชนจีนโพ้นทะเลของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วยตัวเองมากขึ้น มิฉะนั้นแล้วก็ไม่อาจแย่งชิงฐานมวลชนแข่งกับขบวนการปฏิรูปของคัง ยู่เวได้

ในเดือนเมษายน ค.ศ.1906 ซุน ยัดเซ็นจึงได้เดินทางกลับไปเปิดสาขาของสมาคมถุงเหมิงหุ้ยด้วยตนเองถึงสิงคโปร์ โดยได้เลือกตัน จอหน่ำ (Tan Chor Nam) ชาวจีนฮกเกี้ยนในท้องถิ่นเป็นประธานสาขาขององค์กร ปฏิวัติแผ่นดินมาตุภูมิครั้งนั้น โดยสาขาของถุงเหมิงหุ้ยแห่งนี้จะทำหน้าที่เป็นฐานที่มั่นสำคัญและเป็นศูนย์กลางในการทำหน้าที่ขยายอิทธิพลของซุน ยัดเซ็นทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถัดจากนั้นในเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน ซุน ยัดเซ็น ก็สามารถเกลี้ยกล่อมบรรดาผู้นำชาวจีนในกัวลาลัมเปอร์ซึ่งกำลังสิ้นหวังกับวิธีการปฏิรูปซึ่งพวกเขาเคยให้ความช่วยเหลือในการกอบกู้มาตุภูมิมาก่อนหน้านั้นพอดี ซุน ยัดเซ็นซึ่งเน้นวิธีการสร้างพันธมิตรโดยการสัมผัสพูดคุยกับผู้นำจีนโพ้นทะเลในวงแคบ ๆ เป็นการส่วนตัว มากกว่าการอาศัยวิธีการปลุกระดมมวลชนที่พวกผู้นำขบวนการปฏิวัติส่วนใหญ่ขณะนั้นถนัด เขาจึงประสบความสำเร็จในการดึงมหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลในกัวลาลัมเปอร์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการเหมืองแร่ดีบุกได้สำเร็จ พร้อมกับจัดตั้งสาขาของถุงเหมิงหุ้ยขึ้นสำเร็จอีกแห่งหนึ่งถัดมา โดยมีล๊ก โจวถี่ (Loke Chow Thye) ชาวจีนแคะเป็นประธานสาขาแห่งนี้ ต่อมาซุน ยัดเซ็น ก็ได้เดินทางไปยังปีนังและประสบความสำเร็จในการจัดตั้งสาขาของถุงเหมิงหุ้ยในเมืองท่าแห่งนี้ โดยมี โก ซ่ายเอ็ง (Goh Say Eng) มหาเศรษฐีฮกเกี้ยนซึ่งเป็นที่เคารพของชุมชนจีนทั้งหมดในเกาะปีนังเป็นประธานสาขาอีกแห่งหนึ่ง โดยสาขาของถุงเหมิงหุ้ยแห่งนี้จะมีบทบาทสำคัญมากในการเผยแพร่อุดมการณ์ปฏิวัติเข้าไปในภาคใต้ของพม่า ภาคใต้และในกรุงเทพมหานครของไทยในเวลาต่อมาด้วย ในค.ศ.1908 สาขาของถุงเหมิงหุ้ยยังได้เปิดในชุมชนเหมืองแร่ดีบุกทั่วคาบมหาสมุทรมาเลย์อีกถึง 5 แห่ง คือที่เมืองเซเร็มบัน (Seremban) อีโปห์ (Ipoh) กัวลาปีลาห์ (Kuala Pilah) มูอาร์ (Muar) และกวนตัน (Kuantan) ในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน ซุน ยัดเซ็นและพรรค

พวกได้มาเปิดสาขาของถุงเหมิงหุ้ย ด้วยตนเองในกรุงเทพมหานคร โดยได้รับการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากพระยารัษฎานุประดิษฐ์ (ขอซิมบี้) ซึ่งเป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ตและเซียว ฮุดเส็ง (Seo Hud Seng) ชาวจีนฮกเกี้ยนเจ้าของหนังสือพิมพ์ซิโนสยามวารศัพท์ในขณะนั้น[50]

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ขบวนการปฏิวัติก็ได้ออกโฆษณาชวนเชื่อปลุกกระแสมวลชนผ่านหนังสือพิมพ์ภาษาจีนโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์จงซินยิดเป้า (Chong Shin Yit Pao) หยางหมิงเป้า (Yang Ming Pao) และซุนเป้า (Sun Pao) ซึ่งพิมพ์เผยแพร่ในสิงคโปร์แต่จะถูกจำหน่ายแจกจ่ายสู่ชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เพื่อต่อต้านการรณรงค์ของหนังสือพิมพ์ของพวกปฏิรูปเช่น หนังสือพิมพ์เทียนหนาน ซินเป้า (Thien Nan Sin Pao) จิทซินเป้า (Jit Sin Pao) และหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษชื่อ The Union Times ซึ่งมีฐานการพิมพ์อยู่ในสิงคโปร์เหมือนกัน ภายในเวลาไม่นาน อิทธิพลของขบวนการปฏิวัติภายใต้การนำของซุน ยัดเซ็น ก็เริ่มมีบทบาทเป็นฝ่ายรุกเพราะได้รับการสนับสนุนจากชุมชนจีนโพ้นทะเลเหนือขบวนการปฏิรูปอย่างชัดเจนตั้งแต่ปลายค.ศ. 1908 เป็นต้นมา โดยหนังสือพิมพ์จีนของขบวนการปฏิวัติเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ ว่า ทฤษฎีและการโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ ของฝ่าย นิยมการปฏิรูปซึ่งเคยแพร่หลายในชุมชนจีนโพ้นทะเลมาก่อนหน้านั้น ล้วนเป็นสิ่งที่ผิดพลาดและทรยศหักหลังต่อประชาชนและผู้มีเชื้อชาติจีนทั้งหมด เพราะความคิดที่จะยังให้ความสำคัญต่อราชวงค์ชิงซึ่งเป็นพวกอนารยชนทำการปกครองแผ่นดินมาตุภูมิของชาวจีนโพ้นทะเลอีกต่อไป จะยิ่งซ้ำเติมให้ประเทศจีนอ่อนแอโดยไม่มีที่สิ้นสุด ในเวลาเดียวกันหนังสือพิมพ์ของขบวนการปฏิวัติก็วิเคราะห์และตีแผ่ให้เห็นธาตุแท้ของนโยบายจีนโพ้นทะเลของราชสำนักแมนจูคือ การโฆษณาชวนเชื่อเพื่อขูดรีดทรัพยากรทางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลเหนือประโยชน์อื่นใด

ประจวบเหมาะกับวันที่ 10 และวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ. 1908 ทั้งจักรพรรดิกวงซูและพระนางซูสีไทเฮาทรงสิ้นพระชนม์ในเวลาไล่เลี่ยกันเพียงไม่กี่วัน จากนั้นขบวนการปฏิรูปก็ได้เสนอทางออกของวิกฤตโดยการเสนอร่างรัฐธรรมนูญและนำระบบรัฐสภามาใช้ในแผ่นดินจีนเป็นครั้งแรก แต่จักรพรรดิในฐานะสถาบันสูงสุดยังคงมีอำนาจสิทธิขาดในการยับยั้งกฎหมายใด ๆ รวมทั้งอำนาจในการยุบสภาได้แล้ว จักรพรรดิยังมีอำนาจสิทธิขาดในการแต่งตั้งผู้พิพากษาอีกด้วย ซึ่งแนวนโยบายเหล่านี้ขบวนการปฏิวัติได้ชี้ให้บรรดาชาวจีนโพ้นทะเลเข้าใจชัดเจนขึ้นว่า เป้าหมายที่แท้จริงของพวกนิยมการปฏิรูปคือ การปกป้องอำนาจของสถาบันจักรพรรดิและราชสำนักแมนจูมากกว่าการคำนึงถึงสิทธิและผลประโยชน์ที่ประชาชนจีนจะได้รับแล้ว หนังสือพิมพ์ของขบวนการปฏิวัติยังได้กล่าวประณามจักรพรรดิกวงซู ในฐานะลูกสมุนรับใช้จอมทรราชย์ ขณะที่พระนางซูสีไทเฮาคือ

สตรีที่โง่เขลาเหมือนหนามที่ทิ่มตำฝ่าเท้าชาวจีนกว่า 400 ล้านคนมานานแล้วด้วย เพราะฉะนั้นการตายของทั้งสองคนจึงถึงแก่กาลเวลาที่เหมาะสม และในยามวิกฤตดังกล่าว ประเทศจีนไม่มีทางออกใดๆ ดีกว่าการปฏิวัติตามแนวทางของซุน ยัดเซ็นเท่านั้น[51]

อย่างไรก็ตาม ปัญหาช่วงชิงอำนาจกันเองในหมู่ผู้นำของขบวนการปฏิวัติก็เกิดขึ้นจนได้ในช่วงที่อิทธิพลของขบวนการปฏิรูปทั่วชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มลดบทบาทลง โดยปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในหมู่ผู้นำขบวนการปฏิวัติในประเทศญี่ปุ่นซึ่งต้องการช่วงชิงบทบาทการนำแทน ซุน ยัดเซ็น และปัญหาต่างๆในกองบัญชาการใหญ่ของสมาคมถุงเหมิงหุ้ยในโตเกียว ก็ปิดไม่มิดและค่อย ๆ กระจายสู่ชุมชนจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้ซึ่งเป็นฐานกำลังสำคัญที่แท้จริงของขบวนการปฏิวัติทั้งหมดในขณะนั้นแล้ว ขณะเดียวกันคู่แข่งขันของซุน ยัดเซ็นก็ได้เดินทางจากประเทศญี่ปุ่นเพื่อมารณรงค์ต่อต้านเขาถึงสิงคโปร์ซึ่งเป็นศูนย์กลางการปฏิวัติทั้งหมดในภูมิภาคนี้ตั้งแต่ ค.ศ. 1909 ด้วย เพราะฉะนั้นปัญหาสับสนของผู้ร่วมขบวนการปฏิวัติมาตุภูมิจึงเพิ่มมากขึ้นในสิงคโปร์และค่อย ๆ กระจายสู่ดินแดนอื่น ๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในเวลาต่อมา จนกระทั่งในที่สุดผู้นำชุมชนจีนในสิงคโปร์บางคนก็เริ่มเบื่อหน่ายการช่วงชิงอำนาจและการโจมตีไปมาซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มผู้สถาปนาและผู้นำของถุงเหมิงหุ้ยจากญี่ปุ่นฝ่ายหนึ่งกับกลไกของสาขาสมาคมและผู้สนับสนุนซุน ยัดเซ็นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกกลุ่มหนึ่ง คนเหล่านี้จึงหาทางออกด้วยการเลิกสนับสนุนทางการเงินแก้สมาคมถุงเหมิงหุ้ยในสิงคโปร์ซึ่งเป็นกองบัญชาการใหญ่สำหรับชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทันทีในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1909 ผลกระทบที่ตามมาคือการเคลื่อนไหวของขบวนการปฏิวัติทั่งทั้งภูมิภาคเป็นอัมพาตไปเป็นเวลาหลายเดือน ขบวนการปฏิรูปก็ไม่ยอมปล่อยโอกาสดังกล่าวให้สูญเปล่าไปโดยการนำปัญหาของความขัดแย้งในหมู่ผู้นำระดับสูงของสมาคมถุงเหมิงหุ้ยมาโจมตีผ่านทางสื่อต่างๆทั้งภาษาจีนและภาษาอังกฤษตลอดเวลา

ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1910 เมื่อซุน ยัดเซ็นเดินทางมาถึงสิงคโปร์ ก็ได้ตระหนักถึงปัญหาร้ายแรงต่าง ๆ ที่กองบัญชาการใหญ่ของขบวนการปฏิวัติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นเป็นอย่างดี เพราะปัญหาดังกล่าวยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งทำลายขวัญของผู้ที่เคยให้การสนับสนุนพวกเขาเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา เขาจึงไม่ยอมที่จะทำให้ศูนย์กลางการปฏิวัติเพื่อมาตุภูมิแห่งนี้กลับกลายเป็นความล้มเหลวต่อไป เพราะการปฏิวัติไม่อาจเป็นจริงขึ้นมาได้ถ้าหากขาดการหนุนหลังทางการเงินจากชาวจีนโพ้นทะเลแถบนี้ โดยเฉพาะในสิงคโปร์และมลายาซึ่งเป็นชุมชนจีนโพ้นทะเลที่มีศักยภาพทางการเงินสูงยิ่งตลอดมาแล้ว ยังเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ประเทศจีนมากกว่าชุมชนจีนโพ้นทะเลในออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และยุโรปอื่น ๆ ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่อาณานิคมอังกฤษใน

ดินแดนเหล่านี้ยังมีความคิดทันสมัยและให้ความเห็นอกเห็นใจสมาชิกของขบวนการปฏิวัติจีนมากกว่าเจ้าหน้าที่อาณานิคมตะวันตกและชนชั้นผู้ปกครองท้องถิ่นในดินแดนอื่นๆแถบนี้ด้วย แต่เนื่องจากกองบัญชาการใหญ่ของถุงเหมิงหุ้ยในสิงคโปร์ขณะนั้นได้หันกลับไปสนับสนุนศัตรูคู่แข่งขันของเขาเรียบร้อยไปนานแล้ว

ในที่สุดซุน ยัดเซ็นและผู้นำขบวนการคนอื่นๆ ในมลายาจึงตัดสินใจย้ายศูนย์กลางบัญชาการปฏิวัติออกจากสิงคโปร์ไปยังปีนังตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1910 เพราะสาขาถุงเหมิงหุ้ยในปีนังมีความสะดวกในการสื่อสารด้วยวิธีการทันสมัยในเวลานั้น เช่น โทรเลขกับสาขาอื่นทั่ว เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เป็นอย่างดีไม่แพ้สิงคโปร์แล้ว สาขาแห่งนี้ยังได้ออกหนังสือพิมพ์ กว่อง หวายิต เป้า (Kwong Wah Yit Pao) เพื่อเป็นหัวหอกในการรณรงค์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีก่อนหน้านั้นจนเป็นที่ประทับใจของซุน ยัดเซ็นมาก เขาจึงตัดสินใจแต่งตั้งผู้ที่ยังจงรักภักดีต่อเขามากที่สุดในขณะนั้นคือ โก ซ่ายเอ็ง (Goh Say Eng) และหงอ กิมเก็ง (Ng Kim Keng) เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารของกองบัญชาการปฏิวัติแห่งนี้นับตั้งแต่นั้นมา และยังได้จัดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกองบัญชาการแห่งนี้รวมทั้งสาขาอื่นของถุงเหมิงหุ้ยทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยคัดสรรค์เฉพาะคนที่จงรักภักดีต่อเขาเท่านั้นเป็นผู้บริหารแต่ละสาขาในมลายาทั้งหมด โดยตัวเขาเองจะใช้เวลาส่วนใหญ่คอยบงการต่าง ๆ ทั้งหมดอยู่ในกองบัญชาการปีนังเพื่อทุ่มเทให้กับงานปลุกระดมมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้การลุกฮือของประชาชนกลายเป็นความจริงขึ้นมาให้ได้ในเร็ววัน

ในวันที่ 13 พฤศจิกายน ค.ศ. 1910 ซุน ยัดเซ็นก็ได้จัดประชุมครั้งสำคัญที่สุดของขบวนการปฏิวัติที่บ้านพักรับรองของเขาในเกาะปีนัง ผู้ที่เข้าร่วมประชุมครั้งนั้นนอกจากประกอบด้วยผู้นำคนสำคัญของสาขาถุงเหมิงหุ้ย ในมลายาที่ยังคงจงรักภักดีกับเขาเท่านั้นแล้ว ยังมีผู้นำการปฏิวัติรุ่นแรกและเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับซุน ยัดเซ็น เช่น หวง ซิง (Huang Hsing) หู ฮั่นหมิน (Hu Han Min) เจ้า เซิง (Chao Seng) และซุน เม่ (Sun Mei) ซึ่งเป็นพี่ชายของเขาด้วย ขณะที่กองบัญชาใหญ่ของถุงเหมิงหุ้ยทั้งในโตเกียวและสิงคโปร์ รวมทั้งสาขาในปัตตาเวีย เซมารังและบังคาซึ่งอยู่ใต้อิทธิพลของคู่ปรปักษ์ของเขาไม่ทราบข่าวการประชุมครั้งนั้นเลย โดยซุน ยัดเซ็นได้ย้ำกับผู้เข้าร่วมประชุมว่าขบวนการปฏิวัติจำเป็นต้องลุกฮือด้วยอาวุธครั้งใหญ่ในประเทศจีนให้ได้ ทั้งที่ก่อนหน้านั้นการลุกฮือบ่อยครั้งในประเทศจีนมักถูกราชวงค์ชิงปราบปรามจนราบคาบก็ตาม เพราะ “ในขณะนี้ความคิดในการปฏิวัติมาตุภูมิได้เบ่งบานทั่วชุมชนจีนโพ้นทะเลเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ถ้าเรามีความกล้าหาญและวิธีการที่ถูกต้อง เราจะประสบความสำเร็จแน่นอน”[52]

ในที่สุดที่ประชุมครั้งนั้นซึ่งต่อมาเรียกว่า “The Penang Conference” ก็ได้เลือกเมืองกวางตุ้งเป็นเป้าหมายแรกของการลุกฮือของขบวนการปฏิวัติในแผ่นดินจีนครั้งต่อไป โดยจำเป็นต้องระดมทุนในการลุกฮือจากชาวจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมของอังกฤษและดัตช์แห่งละ 50,000 เหรียญ อีก 30,000 เหรียญจากประเทศไทยและอาณานิคมอินโดจีนของฝรั่งเศส ถัดจากนั้นที่ประชุมก็ตั้งเป้าหมายไว้ว่าถ้าหากการลุกฮือในมณฑลกวางตุ้งทำได้สำเร็จแล้ว ก็ค่อยๆขยายการโจมตีสู่บริเวณมณฑลชายฝั่งทะเลทั้งหมดแทนที่มณฑลภายในของจีนซึ่งผู้ลุกฮือเคยประสบความล้มเหลวครั้งแล้วครั้งเล่าในอดีตก่อนหน้านั้น โดยซุน ยัดเซ็นได้ให้สัญญาต่อที่ประชุมในปีนังว่า ถ้าหากแผนการเหล่านี้ล้มเหลวอีกครั้ง เขาจะไม่ขอรบกวนความช่วยเหลือใด ๆ จากชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกต่อไป ถัดจากนั้นการรณรงค์เพื่อเรี่ยไรเงินทุนจากชาวจีนโพ้นทะเลโดยใช้ฉากบังหน้าว่าเพื่อการศึกษาภาษาและการสร้างโรงเรียนจีนก็ได้ดำเนินการอย่างเร่งรีบทั่วทุกชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทันที[53]

อย่างไรก็ตาม ต่อมาเมื่อรัฐบาลอังกฤษทราบข่าวดังกล่าวจึงได้ออกคำสั่งเนรเทศซุน ยัดเซ็นออกจากปีนังทันที ขณะเดียวกันรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทยก็ไม่ยอมอนุญาติให้เขาเข้าไปเคลื่อนไหวเพื่อการรณรงค์ปฏิวัติในดินแดนของแต่ละประเทศอีกต่อไป เพราะฉะนั้นก่อนที่ซุน ยัดเซ็นจำใจต้องเนรเทศตนเองไปอยู่ยุโรปและสหรัฐอเมริกาในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1910 เขาก็ได้แต่งตั้งให้เติ้ง เซอะจู (Teng Tse Ju) และหู ฮั่นหมินทำหน้าที่รับผิดชอบการเรี่ยไรเงินเพื่อนำไปใช้ก่อการลุกฮือดังกล่าวในสิงคโปร์ มลายา และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก ส่วนหวง ซิง ได้ถูกมอบหมายให้ทำหน้าที่ดังกล่าวในประเทศไทยและอาณานิคมของฝรั่งเศสในอินโดจีน ถึงกระนั้นก็ตามการลุกฮือของขบวนการปฏิวัติในวันที่ 29 มีนาคม ค.ศ. 1911 ซึ่งเรียกกันว่า “The Canton Marh 29 Uprising” ก็ถูกราชสำนักแมนจูปราบปรามได้อย่างราบคาบในเวลาอันสั้น แต่ขวัญและกำลังใจของผู้ก่อการปฏิวัติในมาตุภูมิก็ยังดำรงต่อไปจนกระทั่งในที่สุดการลุกฮือครั้งใหญ่ในเมืองหวูจางหรือที่เรียกว่า The Wuchang Uprising ก็เกิดขึ้นในวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1911 ขณะที่ผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างก็ผละตัวจากการงานประจำต่างๆเพื่อติดตามข่าวของกองทัพปฏิวัติที่กำลังเข้มแข็งมากขึ้นในมาตุภูมิด้วยจิตใจจดจ่อ โดยการประเมินข่าวสารต่างๆผ่านทางโทรเลขซึ่งกองบัญชาการใหญ่ของถุงเหมิงหุ้ยในปีนังจะเผยแพร่กระจายข่าวพัฒนาการต่างๆในมาตุภูมิให้กับสาขาต่างๆของสมาคมทั่วภูมิภาคแห่งนี้อีกทอดหนึ่งเป็นระยะ ๆ ตลอดเวลาแล้ว ผู้นำชุมชนจีนบางคนซึ่งเดิมไม่ค่อยให้ความสนใจกับปัญหาการเมืองในมาตุภูมินักหรือบางคนซึ่งเคยนิยมแนวทางการปฏิรูปมาก่อน ก็ค่อยมีอารมณ์ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในประเทศจีนเพิ่มมากขึ้น

คนเหล่านี้ในที่สุดก็หันมาให้การสนับสนุนฝ่ายปฏิวัติพร้อมกับการประกาศตนเป็นศัตรูกับราชวงค์ชิงด้วยด้วยการทำพิธีตัดหางเปียทิ้ง เช่น ฟู จูชุน (Foo Choo Ch'oon) นายเหมืองแร่ดีบุกที่ทรงอิทธิพลที่สุดและมหาเศรษฐีจีนในเปรัคกว่า 50 คน ได้ทำพิธีปลดแอกตนเองจากพวกแมนจูด้วยการตัดเปียทิ้งหน้าที่ทำการสาขาถุงเหมิงหุ้ยในเมืองอีโปห์ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน ค.ศ.1911 ถัดจากนั้นไม่กี่วันสมาคมชาวจีนเชื้อสายต่างๆเช่น สมาคมจีนฮกเกี้ยนในสิงคโปร์ภายใต้การนำของตันกากี่ (Tan Kah Kee) หรืออีกชื่อหนึ่งคือ เฉิน เจียเกิง (Ch'en Chia Keng) ตลอดจนสมาคมอื่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ยิ่งระดมเงินทุนส่งไปช่วยขบวนการปฏิวัติในมาตุภูมิเพิ่มมากขึ้นกว่าที่สาขาต่าง ๆ ของสมาคมถุงเหมิงหุ้ยในภูมิภาคนี้เคยรวบรวมได้มาก่อนนั้น เพราะสมาคมจีนเชื้อสายต่างๆ ไม่ว่าสมาคมจีนฮกเกี้ยน สมาคมจีนกวางตุ้ง สมาคมจีนแคะ สมาคมจีนไหหลำ และสมาคมจีนแต้จิ๋วในแต่ละดินแดนนั้นถือเป็นองค์กรทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลแต่ละสำเนียงภาษาที่มีบทบาทสำคัญและมีเครือข่ายตลอดจนเงินทุนสะสมต่าง ๆ มากกว่าขบวนการปฏิวัติตลอดเวลาอยู่แล้วในขณะนั้น ยิ่งไปกว่านั้นสมาชิกของสมาคมถุงเหมิงหุ้ยทั่วภูมิภาคนี้ในช่วงค.ศ. 1908 มีจำนวนไม่เกิน 3,000 คนเท่านั้น แต่เมื่อข่าวกองทัพของขบวนการปฏิวัติยึดกรุงปักกิ่งได้แล้ว ชาวจีนกว่า 10,000 คนในสิงคโปร์ ในปีนังอีกกว่า 5,000 คน ในอีโปห์กว่า 2,000 คน ก็ได้ชุมนุมกันทำพิธีตัดหางเปียและสาบานตนเข้าเป็นผู้สนับสนุนซุน ยัดเซ็นพร้อมกันในวันที่ 6 พฤศจิกายน ค.ศ. 1911[54]

ถัดจากนั้นในวันที่ 9 กันยายนปีเดียวกัน ก็มีการตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยซุน ยัดเซ็นเป็นประธานสภาดังกล่าว เพื่อทำหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรและทำหน้าที่ชั่วคราวในการบริหารสาธารณรัฐจีนยุคใหม่ตั้งแต่นั้นมา ขณะที่ชาวจีนโพ้นทะเล "ในฐานะมารดาแห่งการปฏิวัติ" (The Mother of the Revolution) ตามสมญานามที่ซุน ยัดเซ็นมอบให้ก็ต้องผิดหวังกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในเวลาต่อมาจีนเมื่อซุน ยัดเซ็นต้องถูกบีบบังคับให้ลาออกจากประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติแล้วมีการแต่งตั้งนายพลหยวน ซื่อไข (Yuan Shih Kai) เข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าวแทนขณะที่ซุน ยัดเซ็นและพรรคพวกไม่อยู่ในฐานะที่จะเผชิญหน้ากับกองทัพจีนซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาการของขุนศึกที่สนับสนุนหยวน ซื่อไขได้ นักปฏิวัติเหล่านี้จึงจำเป็นต้องใช้ความอดทนต่อไปเพื่อสร้างสาธารณจีนยุคใหม่ขึ้นให้ได้ด้วยวิธีการอื่น ๆ โดยในวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ. 1912 พรรคกว่อมินตั๋งก็ถูกสถาปนาขึ้นมาอย่างเป็นทางการในประเทศจีน โดยมีเจตนารมณ์อย่างชัดเจนตั้งแต่นั้นมาคือ การสร้างความเป็นเอกภาพทางการเมืองขึ้นมาในมาตุภูมิแล้ว ยังต้องปฏิสังขรณ์เศรษฐกิจของชาติให้ดีขึ้นมาให้ได้ โดยเน้นอาศัยความช่วยเหลือจากชาวจีนโพ้นทะเลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ด้วย เพราะฉะนั้นตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ. 1912 พรรคกว่อมินตั๋งก็ได้เปิดสาขาขึ้นในสิงคโปร์เป็นแห่งแรก ถัดจากนั้นก็ได้รณรงค์จัดตั้งสาขาพรรคขึ้นในเมืองต่างๆ ของ

คาบสมุทรมาเลย์และดินแดนอื่น ๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยแต่ละสาขาพรรคจะมีประธาน 1 คน และมีกรรมการบริหาร 5 คณะ คือ คณะกรรมการบริหารงานทั่วไป คณะกรรมการบริหารงานทางสังคม คณะกรรมการบริหารงานทางการเมือง คณะกรรมการบริหารงานการเรียนรู้ภาษาจีน และคณะกรรมการบริหารงานบัญชี โดยสาขาพรรคกว่อมินตั๋งแต่ละแห่งก็จะมีรูปแบบการบริหารและการรณรงค์ทางการเมือง การศึกษาภาษาจีนและการเรี่ยไรเงินทุนเพื่อเป้าหมายต่างๆในลักษณะคล้ายคลึงกันทั้งสิ้น ด้วยการใช้สาขาที่สิงคโปร์ซึ่งมีบุคคลใกล้ชิดซุน ยัดเซ็น เช่น ตัน จอหลำ (Tan Chor Lam) ตัน จ่ายหยาน (Tan Chay Yan) เตียว เอ็งฮ็อก (Teo Eng Hock) ตัน บู เลียต (Tan Boo Liat) และหลิม บุ๋นเก้ง (Lim Bun Keng) เป็นผู้บริหารสาขาเพื่อทำหน้าที่เป็นกองบัญชาการของพรรคกว่อมินตั๋งในการรณรงค์ทางการเมืองทั่วภูมิภาคแถบนี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา[55]

ขณะเดียวกัน ตั้งแต่หยวน ซื่อไขครองอำนาจอย่างมั่นคง ในค.ศ. 1913 เขาก็ได้ประกาศยุบสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ยกเลิกการบังคับใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว สถาปนาตนเองเป็นประธานาธิบดีตลอดชีวิต และได้สั่งยุบพรรคกว่อมินตั๋งให้เป็นพรรคผิดกฎหมาย ในปลายปีดังกล่าวยังได้สถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดิด้วย ขณะที่ซุน ยัดเซ็นก็ต้องหนีไปเคลื่อนไหวทางการเมืองในญี่ปุ่นและมีการสถาปนาองค์กรใต้ดินขึ้นมาใหม่อีกองค์กรหนึ่งคือองค์กรจุงหัวเกอะมินตั๋ง (Chung Hua Ke Min Tang) เพื่อให้สาขากว่อมินตั๋งเดิมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถเคลื่อนไหวทางการเมืองในลักษณะใต้ดินได้อีกต่อไป โดยอำพรางไม่ให้รัฐบาลอาณานิคมแต่ละแห่งซึ่งรับรองรัฐบาลของหยวน ซื่อไขในเวลานั้นทำการปราบปรามผู้สนับสนุนเขาได้ ถึงแม้ว่าหยวน ซื่อไขถึงแก่ อสัญกรรมใน ค.ศ. 1916 แต่จีนหลังจากนั้นก็ตกอยู่ใต้อำนาจของพวกขุนศึก(Warlords) กลุ่มต่างๆ ขณะเดียวกันการเคลื่อนไหวทางการเมืองของพรรคกว่อมินตั๋งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แทบทุกสาขาก็อยู่ในสภาพเฉื่อยชามากขึ้น เนื่องจากผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดน ก็ไม่ค่อยรู้ปัญหาข้อเท็จจริงที่กำลังเกิดขึ้นในมาตุภูมิของพวกเขา นอกจากนั้นยิ่งนานวันขึ้น รัฐบาลในแต่ละดินแดนแถบนี้ก็พยายามต่อต้านการเคลื่อนไหวของสมาชิกกว่อมินตั๋งในประเทศของตนมากขึ้นด้วย เพราะฉะนั้นการเคลื่อนไหวของสมาชิกพรรคแกนนำในแต่ละสาขาจึงมักเคลื่อนไหวแบบลับๆ จนกระทั่งถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 การเคลื่อนไหวของพรรคกว่อมินตั๋งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงจะกลับมาคึกคักอีกครั้งหนึ่ง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนโพ้นทะเล

ตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 นอกจากบรรดาชาติตะวันตกจะพากันแข่งขันกันช่วงชิงดินแดนเพื่อสถาปนาอาณานิคมของพวกเขาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ยังทำให้ปริมาณการค้าระหว่างภูมิภาคนี้กับดินแดนส่วนอื่นๆของโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันความเป็นพหุสังคมของดินแดนต่างๆแถบนี้โดยมีชาวจีนโพ้นทะเลเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งมีวิวัฒนา-การมาก่อนหน้านั้นนานแล้ว ก็จะมีบทบาทอย่างกว้างขวางและมีประเด็นเนื้อหาของผลกระทบต่างๆละเอียดลึกซึ้งขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก ซึ่งก็สอดคล้องกับพลวัตของสังคมและเศรษฐกิจโดยรวมของแต่ละดินแดนที่มีทั้งเจ้าอาณานิคมตะวันตกและเจ้าผู้ปกครองชาวพื้นเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างๆ อีกทอดหนึ่ง

ในกรณีของฟิลิปปินส์จะเห็นได้ว่านโยบายโดยรวมเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลของสเปนยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรมากนักถ้าหากนำไปเปรียบเทียบกับนโยบายเดียวกันของผู้ปกครองดินแดนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้น ทั้งนี้เนื่องจากนโยบายหลักของสเปนในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ตั้งแต่ต้นคือ การประยุกต์ลัทธิศักดินาในยุโรปเพื่อมาครอบงำวิถีชีวิตชาวพื้นเมืองและการหาทางเปลี่ยนแปลงความเชื่อต่างๆของชาวฟิลิปปินส์ให้หันมานับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาธอลิคให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้ว สเปนยังคงยอมรับบทบาทในเชิงพาณิชย์ของชาวจีนโพ้นทะเลตั้งแต่ต้นเหมือนกันว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในหมู่เกาะแห่งนี้ ยากที่จะหลีกเลี่ยงบทบาทของชาวจีนโพ้นทะเลได้ แต่สเปนก็ไม่เคยไว้วางใจชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งพยายามก่อการลุกฮือเพื่อล้มล้างอำนาจการยึดครองของพวกเขาในหมู่เกาะแห่งนี้อีกหลายครั้ง เช่น ในค.ศ.1819-1820 และในค.ศ.1828 ตามลำดับ โดยการลุกฮือแต่ละครั้งนั้น ทางการสเปนได้ฆ่าชาวจีนโพ้นทะเลครั้งละจำนวนมาก ภายหลังจากนั้นชาวจีนโพ้นทะเลที่เหลือส่วนใหญ่ก็พากันอพยพกลับมาตุภูมิหรือไม่ก็อพยพกลับไปตั้งหลักแหล่งในดินแดนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ภายหลังที่ทางการอาณานิคมแห่งนี้สามารถควบคุมความมั่นคงภายในได้เรียบร้อยแล้ว

ในค.ศ.1870 สเปนก็ได้ยกเลิกวิธีการควบคุม และปกครองชุมชนจีนแบบเดิมที่ไร้ประสิทธิภาพและใช้มาเป็นเวลานานหลายศตวรรษแล้วในขณะนั้น โดยการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ขึ้นมาชื่อ “Communidad de Chino” ซึ่งอยู่ภายใต้การรับผิดชอบโดยตรงของผู้บัญชาการกองทัพสเปนในหมู่เกาะแห่งนี้แล้ว ยังมีการแต่งตั้งข้าราชการอาณานิคมร่วมกับบรรดาผู้นำชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลเข้าไปบริหารสำนักงานกัปตันจีน (The Capitan Chino’s Office) ในแต่ละชุมชนด้วย พร้อมกันนั้นสเปนก็ได้พยายามคิดค้นมาตรการทางภาษีต่าง ๆ เพื่อนำมาบังคับใช้กับชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งยิ่งนานวัน

ขึ้นก็ยิ่งมีบทบาทครอบงำธุรกิจการค้าและกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ของอาณานิคมฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เช่น ยังคงมีการบังคับใช้ภาษีรัชชูปการ (poll tax) ที่เรียกเก็บจากชาวจีนโพ้นทะเลแต่ละคนในอัตราปีละ 48 เรียล (real) หรือ 6 เปโซ (peso) ชาวจีนโพ้นทะเลแต่ละคนเหล่านี้ยังต้องเสียภาษีเพิ่มเติมอื่นๆ ให้กับองค์กรปกครองท้องถิ่นแต่ละระดับสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาล โบสถ์ สถานีตำรวจ และการบริหารปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย ขณะเดียวกันชาวจีนโพ้นทะเลรายใดที่ประกอบธุรกิจการค้าหรือช่างฝีมือต่างๆ ก็ยังถูกบังคับให้เสียภาษีรายได้ประจำปีตามขนาดของกิจการพาณิชย์หรือโรงงานซึ่งมีอยู่ถึงสามประเภท โดยแต่ละประเภทมีอัตราการเสียภาษีรายได้ประจำปีลดหลั่นกันไป โดยภาระการเก็บภาษีต่างๆ ดังกล่าวในเขตเมืองเจ้าหน้าที่อาณานิคมจะเป็นผู้รับผิดชอบ แต่ในเขตชนบทจะถูกประมูลให้เจ้าภาษีแต่ละรายซึ่งส่วนใหญ่ คือผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในบริเวณนั้นๆ เป็นผู้รับเหมาไปดำเนินกิจการอีกทอดหนึ่ง[56] อย่างไรก็ตาม มาตรการขูดรีดภาษีจากบรรดาชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ ทางการอาณานิคมสเปนก็ต้องประสบปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีตลอดเวลาเช่นกัน เพราะเจ้าหน้าที่อาณานิคมบางคนก็ยอมรับสินบนของคนเหล่านี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบทซึ่งกระจัดกระจายตามเกาะต่างๆ นอกจากนั้นแล้ว นโยบายที่จะตรึงอาชีพการเพาะปลูกพืชต่างๆ ให้เกษตรกรชาวพื้นเมืองเมืองเท่านั้นซึ่งถือปฏิบัติมานานนับศตวรรษแล้ว ก็กลายเป็นอาชีพใหม่ของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่กินกับสตรีชาวพื้นเมืองอย่างถาวร ถึงแม้ทางการอาณานิคมสเปนได้บีบบังคับเรียกเก็บภาษีการเกษตรในอัตราต่าง ๆ จากชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้อย่างหนักหน่วง แต่ในทางปฏิบัติจริงก็ไม่สามารถหยุดยั้งกระแสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ตราบใดที่หมู่เกาะฟิลิปปินส์จำเป็นต้องพึ่งพาทั้งทุนและแรงงานชาวจีนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของอาณานิคมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศในขณะนั้น ด้วยเหตุผลเหล่านี้ รัฐบาลสเปนจึงต้องหันมาปฏิรูประบบการปกครองและการบริหารอาณานิคม ฟิลิปปินส์เพื่อดึงดูดการอพยพเข้ามาของแรงงานราคาถูกอย่างจริงจัง ควบคู่ไปกับการเปิดโอกาสให้คนเหล่านี้สามารถแต่งงานอยู่กินและตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ได้โดยสะดวกกว่าในอดีตก่อนหน้านั้น โดยใช้มาตรการลดภาษีต่างๆ ให้กับชาวจีนโพ้นทะเลเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศควรรษที่ 19 เรื่อยมา พร้อมกันนั้นยังอนุญาติให้ชาวจีนสามารถประกอบอาชีพการเกษตรได้เป็นครั้งแรก โดยเสียภาษีที่ดินรายปีๆละ 12 เรียล (real)เท่ากับเกษตรกรชาวพื้นเมืองด้วย ขณะเดียวกันเพื่อเป็นการป้องกันการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งตั้งแต่ทศวรรษที่ 1880 ได้ดำเนินการเป็นธุรกิจผิดกฎหมายที่ใหญ่โตขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะบริเวณหมู่เกาะซูลู (Sulu Archipelago) และในเกาะบอร์เนียวซึ่งในขณะนั้นบางส่วนของเกาะนี้ยังเป็นอาณานิคมของสเปนแล้ว ธุรกิจการค้าส่วนใหญ่กับชาวโมโร (Moro) ในเกาะมินดาเนา (Mindanao) ยังถูกผูกขาดโดยพ่อค้าชาวจีนอีกด้วย เพราะฉะนั้นตั้งแต่ ค.ศ. 1886 ทางการ สเปนนอกจะออกคำสั่งมิให้ชาวจีนอาศัยอยู่อย่างถาวรในหมู่เกาะซูลูและเกาะบอร์เนียวแล้วยังห้ามชาวจีนมิให้เข้าไปอาศัยอยู่ในเกาะมินดาเนาโดยเด็ดขาดอีกด้วย[57]

ถึงแม้ว่ายิ่งนานวันขึ้น ทั้งพ่อค้าและนักธุรกิจสเปนเริ่มมีความกังวลใจในบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในหมู่เกาะต่างๆรอบนอกของเกาะลูซอน ซึ่งในช่วงระหว่าง ค.ศ.1876-1886 จำนวนผู้อพยพชาวจีนได้เข้ามาตั้งหลักแหล่งใหม่ในช่วงดังกล่าวเพิ่มขึ้นกว่าเดิมเป็นจำนวนมากอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งในระยะยาวจะเป็นภัยคุกคามต่อผลประโยชน์ของสเปนในหมู่เกาะแห่งนี้อย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นภาคเอกชนของ สเปนจึงเร่งรณรงค์ให้รัฐบาลอาณานิคมรีบกำหนดมาตรการต่างๆขึ้นมาเพื่อหาทางลดจำนวนผู้อพยพเหล่านี้ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่เนื่องจากทางการสเปนยังคงให้เวลาส่วนใหญ่สำหรับการแก้ปัญหาในอาณานิคมอื่นๆ แถบลาตินอเมริกันในขณะนั้น ปัญหาการหลั่งไหลเข้าเมืองทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายจึงไม่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง จนกระทั่งแรงงานราคาถูกชาวจีนได้กลายเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจให้กับทั้งชาวสเปนและชาวพื้นเมืองซึ่งมีค่าจ้างแรงงานสูงกว่า แต่บรรดาพ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเลหรือชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนที่สเปนเรียกว่า Chinese Mestizo ไม่นิยมว่าจ้างเท่าไรนัก เพราะฉะนั้นปัญหาทางเศรษฐกิจเมื่อขมวดปมกันมากขึ้น ก็ยิ่งทำให้ชาวพื้นเมืองไม่อยู่ในฐานะที่จะแข่งขันกับชาวจีนและจะกลายเป็นสาเหตุของการเกิดลัทธิชาตินิยมฟิลิปปินส์เพื่อต่อต้านภัยเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในช่วงถัดมา เมื่อการปกครองอาณานิคมของสเปนในหมู่เกาะเหล่านี้นานกว่า 300 ปี ได้สิ้นสุดลงในปลายปี ค.ศ. 1898 และดินแดนแห่งนี้ก็กลายเป็นอาณานิคมของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่นั้นมา[58]

ในช่วงที่กำลังเปลี่ยนผ่านอำนาจจากผู้ปกครองอาณานิคมเดิมสู่มือผู้ปกครองอาณานิคมใหม่นี้ เฉพาะมะนิลาเพียงแห่งเดียวมีชาวจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่ไม่ต่ำกว่า 100,000 คน นอกจากนั้นแล้วทั้งการค้าปลีกและการค้าส่งระหว่างประเทศของหมู่เกาะแห่งนี้ก็อยู่ในกำมือของพ่อค้าชาวจีนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70-80 ของปริมาณการค้าทุกประเภทในขณะนั้น[59] สาเหตุต่างๆเหล่านี้จึงทำให้บรรดาผู้นำชาวพื้นเมืองบางคนในช่วงนั้น ออกคำสั่งให้พลพรรคของตนไล่ฆ่าทั้งชาวสเปนผู้แพ้สงครามและชาวจีนผู้ผูกขาดเศรษฐกิจฟิลิปปินส์เพื่อเป็นการล้างแค้นเป็นเวลาหลายเดือนจนกว่ากองทัพอเมริกันสามารถยึดครองมะนิลาได้แล้ว สภาพการณ์ต่างๆ จึงได้สงบลงชั่วคราว ต่อมาในค.ศ. 1902 รัฐสภาของสหรัฐอเมริกาจึงได้เริ่มคิดที่จะร่างกฎหมายต่างๆ เพื่อทำการปกครองชาวจีนในอาณานิคมแห่งนี้แยกออกจากการปกครองชาวฟิลิปปินส์เป็นกรณีเฉพาะ โดยประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่รัฐสภาอเมริกันกังวลมากคือจำนวนผู้อพยพชาวจีนเข้าและออกจากอาณานิคมแห่งนี้ยังไม่มีตัวเลขและสถิติที่แน่นอนแล้ว ปัญหาหมักหมมที่ดำรงอยู่ตั้งแต่สมัยที่สเปนปกครองคือ ปัญหาที่สืบเนื่องจากการอนุญาตให้กุลีจีนเข้ามาในอาณานิคมแห่งได้โดยสดวกตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เพื่อมุ่งหวังกอบโกยแต่รายได้ภาษีรัชชูปการและภาษีอบายมุขต่างๆ ที่จะขูดรีดจากชาวจีนอพยพ โดยมีข้อแม้ที่จะให้คนเหล่านี้ขายแรงงานราคาถูกในภาคบริการชั้นต่ำที่ชาวพื้นเมืองไม่นิยมทำกัน และเป็นแรงงานราคาถูกในสวนเกษตรกรรมขนาดใหญ่ ๆ ของชาวสเปน แต่เมื่อคนเหล่านี้อยู่ไปนานเข้า ก็สามารถผันแปร

ตนเองกลายเป็นพ่อค้าได้มากขึ้นเพราะการเกื้อหนุนของชุมชนจีนโพ้นทะเลด้วยกัน ขณะที่ชาวพื้นเมืองขาดทั้งสินเชื่อและไม่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้อย่างเหนียวแน่นเท่าคนจีน

เพราะฉะนั้นยิ่งนานวันขึ้น ธุรกิจการค้าทั้งในภาคเมืองและภาคชนบทจึงประกอบการโดยพ่อค้าชาวจีนมากขึ้นเป็นเงาตามตัว จนกระทั่งความรู้สึกต่อต้านชาวจีนได้เพิ่มสูงขึ้นในหมู่ชาวพื้นเมืองซึ่งเข้าร่วมเป็นกลไกลใหม่ของการปกครองแบบอาณานิคมอเมริกัน ขณะเดียวกัน ผู้ปกครองชาวอเมริกันบางคนกลับเห็นว่าจำนวนชาวจีนในฟิลิปปินส์ถึงแม้จะเพิ่มสูงขึ้นประมาณ 3 เท่าตัว ระหว่าง ค.ศ. 1903-1909 แต่ก็เป็นสถิติที่ไม่ค่อยเชื่อถือได้นักเพราะไม่ได้รวมถึงผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายซึ่งกำลังเพิ่มขึ้นอย่างมากในบริเวณชายฝั่งเกาะบอร์เนียวและทางตอนเหนือของเกาะลูซอน แต่ในอนาคต ก็ยังไม่ถึงกับเป็นอันตรายต่อสันติภาพและการพัฒนาอุตสาหกรรมในฟิลิปปินส์ เพราะชาวจีนเหล่านี้จะถูกกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของประชากรในหมู่เกาะเหล่านี้ไปในที่สุด แต่ปัญหาอยู่ที่จะทำอย่างไรไม่ให้พวกกุลีจีนสามรถพัฒนาตนเองขึ้นมาจนกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานภาพทางเศรษฐกิจของชาวพื้นเมือง เพราะไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าทายาทของผู้ที่มีสายเลือดจีนและฟิลิปปินส์ขณะนั้นคือ ส่วนประกอบสำคัญของผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ผู้สร้างความรุ่งเรือง และผู้มีบทบาทสูงสุดในหมู่ประชาชนฟิลิปปินส์ ขณะเดียวกันผู้นำลัทธิชาตินิยมฟิลิปปินส์ซึ่งกำลังรณรงค์ต่อต้านชาวจีนอย่างรุนแรง ก็มีเลือดจีนอยู่ในร่างกายไม่มากก็น้อยเหมือนผู้นำชาตินิยมบางคนในประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียง โดยเฉพาะในประเทศไทยขณะนั้น ซึ่งรัฐสภาอเมริกันก็ไม่มีอะไรรับรองได้ว่าคนเหล่านี้จะไม่ให้ความเห็นอกเห็นใจชุมชนจีนเมื่อนโยบายต่างๆกลายเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้นมาในภายหลังเหมือนกัน[60]

เพราะฉะนั้นในขณะที่รัฐสภาอเมริกันยังไม่มีความแน่นอนใดๆในการปฏิรูปนโยบายการปกครองชาวจีนในฟิลิปปินส์ ขณะที่ทางราชสำนักแมนจูก็กำลังเพิ่มบทบาทและให้ความสำคัญต่อชุมชนจีนโพ้นทะเลใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น ผู้นำของชุมชนชาวจีนนอกจากจะได้ประโยชน์อย่างมหาศาลจากการเปลี่ยนมือจากเจ้าอาณานิคมสเปนมาเป็นอเมริกันแล้ว ยังพยายามจัดตั้งองค์กรทางเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของพวกเขามากขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงที่ผู้ปกครองใหม่ยังไม่มีบทบาทอะไรแน่นอนเกี่ยวกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมแห่งนี้เช่น ในค.ศ.1904 หอการค้าจีน (The Chinese General Chamber of Commerce) ก็ถูกสถาปนาขึ้นมาในมนิลาเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางทั้งทางด้านธุรกิจและทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหมดในหมู่เกาะฟิลิปปินส์เป็นครั้งแรก โดยหอการค้าแห่งนี้มีหน้าที่สำคัญสองประการคือ ในทางธุรกิจ องค์กรแห่งนี้ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลและเงื่อนไขทางการค้าให้กับสมาชิก รวมทั้งการทำหน้าที่รับรองความน่าเชื่อถือและศึกษาปัญหาทางธุรกิจให้กับสมาชิกแล้ว ในยามวิกฤตยังทำหน้าที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาทางธุรกิจ

นั้นๆด้วย ในทางสังคมองค์กรนี้จะทำหน้าเก็บรวบรวมเงินที่ได้จากการเรี่ยไรมาเพื่อเจตนารมณ์ใดก็ตามที่เป็นความต้องการร่วมกันของชาวจีนโพ้นทะเลเช่น การช่วยเหลือมาตุภูมิในโอกาสต่างๆแล้ว ยังทำหน้าที่รับผิดชอบโรงเรียนสอนภาษาจีน โรงพยาบาล และสุสานของชุมชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ยิ่งนานวันขึ้น หอการค้าจีนซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ล้วนมาจากสมาชิกเดิมของสมาชิกองค์การค้าและสมาคมช่าง ฝีมือต่างๆ ของชาวจีนในยุคเก่าซึ่งสามารถประยุกต์องค์กรดั้งเดิมในรูปแบบต่างๆ ที่มีก่อนหน้านั้นให้สอดคล้องกับเงื่อนไขทางการเมืองและกฎหมายฟิลิปปินส์ยุคอาณานิคมอเมริกัน ก็กลายเป็นองค์กรที่มีความสำคัญสูงสุดในการควบคุมทั้งระบบการค้าและระบบสินเชื่อต่างๆ ของนักธุรกิจจีนโพ้นทะเลแทบทุกคนทั้งในเมืองมนิลาและเมืองอื่นๆ ทั่วหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ขณะที่ค่าแรงงานและเงื่อนไขการทำงานต่างๆ ซึ่งเดิมสมาคมช่างฝีมือและสมาคมการค้าต่างๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลเป็นผู้ดูแลให้มีการปฏิบัติกันในชุมชนแต่ละแห่ง เมื่อทางการอาณานิคมได้ตรากฎหมายต่างๆ เพื่อรองรับการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนการกำหนดค่าแรงขั้นต่ำของกุลีจีนแล้วตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 จะอุบัติขึ้น หอการค้าจีนแห่งนี้ก็จะรับช่วงในการดูแลธุรกิจการลงทุนและการว่าจ้างกุลีจีนให้เป็นระบบเดียวกันแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นทั้งผู้คุ้มครองและผู้สนับสนุนผลประโยชน์ในการลงทุนของชาวจีนในฟิลิปปินส์ต่อไปอย่างเข้มแข็งด้วย[61]

ส่วนชุมชนจีนโพ้นทะเลในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกของดัตช์ก็มีขนาดใหญ่โตขึ้นขณะเดียวกัน จำนวนลูกหลานชาวจีนซึ่งถือกำเนิดในอาณานิคมแห่งนี้และเรียกกันว่าพวกเปรานากัน (Peranakan) ก็มีสัดส่วนสูงกว่าจำนวนผู้อพยพใหม่ซึ่งมีถิ่นกำเนิดจากจีนหรือที่เรียกว่าพวกโตต๊อก (Totok) เหมือนกัน นอกจากนั้นชาวจีนบางครอบครัวในเกาะชวาและเกาะใกล้เคียงอื่น ๆ ก็ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยอย่างถาวรในดินแดนแห่งนี้มานานกว่า 1 ชั่วชีวิตคนแล้ว ต่อมาไม่นานโอกาสทางเศรษฐกิจของชาวจีนก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ช่วงที่อังกฤษภายใต้การนำของ Stamford Raffles เข้ามายึดครองเกาะชวาในช่วง ค.ศ.1811-1816 เพราะนโยบายเสรีนิยมทางเศรษฐกิจและการปฏิรูปวิธีการปกครองในอาณานิคมแห่งนี้ของอังกฤษในช่วงเวลาดังกล่าว ได้เปิดโอกาสให้พ่อค้าและนายทุนเงินกู้ชาวจีนสามารถขยายบทบาทเข้าไปในเกาะชวาได้กว้างขวางกว่าเดิมมาก ถัดจากนั้นเมื่อเนเธอร์แลนด์สามารถเจรจาทำสนธิสัญญาสงบศึกกับอังกฤษในยุโรปและหันมาควบคุมอาณานิคมแห่งนี้ควบคู่กับการนำระบบวัฒนธรรม (Culture System) มาใช้ควบคุมแรงงานบังคับและการเพาะปลูกสินค้าเกษตรของชาวพื้นเมืองอย่างเป็นระบบตั้งแต่ ค.ศ.1830 ขณะเดียวกันยิ่งนานวันขึ้น ชาวพื้นเมืองในชนบททั่วเกาะชวาก็ได้กลายเป็นแรงงานไร้ที่ดินทำกิน ส่วนนายทุนเงินกู้ชาวจีนกลับกลายเป็นผู้ถือครองที่ดินในการทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น จนกว่าระบบวัฒนธรรมได้ถูกยกเลิกไปเรื่อยๆตั้งแต่ ค.ศ.1870 และการบังคับให้ชาวพื้นเมืองเพาะปลูกสินค้าเกษตรทุกชนิดได้สิ้นสุดลงใน

ค.ศ.1890 พร้อมกับการเริ่มต้นยุคเสรีภาพ (Liberal Period) ทางเศรษฐกิจในอาณานิคมของดัตช์แห่งนี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม ตลอดช่วงเวลาตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจในอาณานิคมของดัตช์แห่งนี้ในเชิงสร้างสรรค์และลดการกดขี่ขูดรีดแรงงานชาวพื้นเมืองตามลำดับนั้น กลับเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจและการลงทุนทั่วไปให้ชาวจีนโพ้นทะเลมากกว่าภาคเอกชนชาวพื้นเมืองทั่วไปเสียด้วยซ้ำไป ขณะที่จำนวนชาวจีนโพ้นทะเลก็เพิ่มขึ้นตลอดเวลา โดยในเกาะชวาและเกาะมาดูราได้เพิ่มขึ้นจากประมาณ 150,000 คนในกลางศตวรรษกลายเป็นประมาณ 277,000 คนใน ค.ศ.1900 ขณะที่ชาวจีนโพ้นทะเลในเกาะรอบนอกอื่นๆในช่วงเวลาเดียวกันมีอยู่ประมาณ 250,000 คน[62]

ผลลัพธ์ที่ติดตามมาก็คือ ขณะที่บทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนโดยเฉพาะระบบเจ้าภาษีซึ่งยังคงดำรงอยู่ต่อไปแล้ว การผูกขาดการสั่งสินค้าขาเข้าทั้งหมดซึ่งเดิมรัฐบาลอาณานิคมเป็นผู้ดำเนินการเอง ก็ถูกเปลี่ยนมือไปให้บริษัทเอกชนของดัตช์ดำเนินการแทน โดยบริษัทเหล่านี้ก็ได้เลือกพ่อค้าชาวจีนเป็นคนกลางในการกระจายสินค้าอุปโภคจำเป็นต่าง ๆ สู่ตลาดในอาณานิคมทั้งหมดตั้งแต่เริ่มเข้าไปดำเนินกิจการ ทั้งนี้ยังไม่รวมกิจการค้าปลีกและการเป็นคู่สัญญาในการลงทุนอื่นๆ กับนายทุนตะวันตกในหมู่เกาะแห่งนี้ ซึ่งจะทวีบทบาทเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ด้วย ภายในเวลาไม่นาน ขณะที่ชาวพื้นเมืองยังคงถูกพันธนาการด้วยวัฒนธรรมศักดินาท้องถิ่นและลัทธิเศรษฐกิจแบบอาณานิคมดัตช์จนกลายเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกมากขึ้นแล้ว ชาวจีนโพ้นทะเลก็ได้กลายเป็นชนชั้นกลางทางธุรกิจ ขณะที่ชนชั้นผู้ปกครองดัตช์ก็ได้กลายเป็นชนชั้นสูงสุดของยอดปิรามิดเศรษฐกิจและสังคมในหมู่เกาะอินเดียตะวันออก และแม้กระทั่งอุตสาหกรรมการผลิตผ้าปาเต๊ะ(Batik)พื้นเมือง ก็ได้ถูกครอบงำโดยสิ้นเชิงจากชาวจีนตั้งแต่ ค.ศ.1892 เป็นต้นมา เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งปกติธรรมดา ที่ยิ่งนานวันขึ้นนายทุนจีนโพ้นทะเลบางคนจึงเริ่มได้เข้าไปสู่การลงทุนทำสวนเกษตรและธุรกิจไม้แปรรูปขนาดใหญ่ ซึ่งเดิมก่อนหน้านั้นเป็นการลงทุนของภาคเอกชนตะวันตกเท่านั้นจึงจะมีศักยภาพมากพอที่จะดำเนินธุรกิจเหล่านี้ได้

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของชาวจีนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกจะเพิ่มขึ้น แต่สิทธิเสรีภาพทางพลเรือนของคนเหล่านั้นก็ยังมีจำกัดมาก เพราะเจ้าหน้าที่อาณานิคมยังคงเข้มงวดควบคุมให้ชาวจีนโพ้นทะเลตั้งถิ่นฐานและดำรงชีพอยู่จำกัดภายในเมืองใดเมืองหนึ่งเท่านั้น พวกเขาไม่สามารถเดินทางไปไหนมาไหนได้โดยเสรีถ้าปราศจากการขอใบอนุญาตจากเจ้าหน้าที่อาณานิคม โดยเฉพาะดินแดนภายในเกาะต่างๆแล้ว ชาวจีนโพ้นทะเลจะไม่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้าไปในบริเวณเหล่านั้นโดยเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม สถานภาพทางสังคมของชาวจีนโพ้นทะเลก็ยังดีกว่าชาวพื้นเมืองอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประกอบการธุรกิจการค้าทั่วไป เพราะตั้งแต่

ค.ศ.1855 เป็นต้นมา การประกอบธุรกรรมการค้าทุกชนิดของชาวจีนโพ้นทะเลยังได้รับการคุ้มครองจากพระราชบัญญัติพลเรือนยุโรป (The European Civil Code) เหมือนชาวดัตช์ทั่วไป และตั้งแต่ค.ศ.1904 ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งเดิมจะต้องขอใบอนุญาตผ่านแดน (Passport) จากเจ้าหน้าที่อาณานิคมก่อนที่จะสามารถเดินทางออกจากภูมิลำเนาเดิมไปทำภารกิจใดๆ ในบริเวณเมืองอื่น ๆ แต่ละครั้งได้ในเวลาอันจำกัด ก็จะได้รับอนุญาตให้สามารถไปทำภารกิจในบริเวณที่ไม่ใช่ภูมิลำเนาเดิมซึ่งเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของแต่ละคนได้เป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปี ใน ค.ศ.1910 ยังมีการเปลี่ยนแปลงใหม่อีกครั้ง โดยชาวจีนสามารถเดินทางไปตามเส้นทางหลวงแผ่นดินในเกาะชวาได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากทางการอาณานิคม

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มาตรการในการควบคุมการเดินทางของชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งบรรพบุรุษของพวกเขาถูกเจ้าหน้าที่อาณานิคมดัตช์บังคับใช้มาเป็นเวลาหลายร้อยปีก็เป็นอันถูกยกเลิกโดยเด็ดขาด นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลอาณานิคมยังได้เริ่มหันมาใส่ใจเกี่ยวกับปัญหาการศึกษาของลูกหลานชาวจีนในอาณานิคมแห่งนี้เพิ่มขึ้นด้วย ทั้งที่ก่อนหน้านั้นการศึกษาของลูกหลานชาวจีนแทบไม่เคยได้รับการเอาใจใส่มาก่อนเลย ขณะเดียวกันเยาวชนส่วนใหญ่แทบไม่มีโอกาสเรียนรู้ทั้งภาษาจีนและภาษาอื่นๆ ผู้ที่มีโอกาสเรียนรู้ภาษาจีนก็มีจำกัดน้อยมากเฉพาะในหมู่พ่อค้าจีนฮกเกี้ยนที่ร่ำรวยในเมืองปัตตาเวียเท่านั้น เพราะโรงเรียนสอนภาษาจีนที่คนเหล่านี้เปิดขึ้นมาตั้งแต่ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 นั้น มีนักเรียนเพียงปีละ 30 ถึง 40 คนเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหลานบรรดาตระกูลเศรษฐีที่มีฐานะมั่งคั่งในเมืองปัตตาเวียที่ช่วยกันบริจาคเงินสร้างโรงเรียนจีนขึ้นมาเพื่อไว้บริการเฉพาะกลุ่มของพวกเขาเท่านั้นต่อมาอีกเป็นเวลานานนับร้อยปี เมื่อรัฐบาลอาณานิคมมีนโยบายที่จะสร้างโรงเรียนให้ชาวพื้นเมืองเป็นครั้งแรกในค.ศ.1854 เพราะต้องการผลิตเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยชาวพื้นเมืองให้รู้ภาษาดัตช์ระดับมูลฐานขึ้นมา ทางการดัตช์จึงได้เปิดโอกาสให้ลูกหลานชาวจีนเข้าศึกษาในโรงเรียนเหล่านี้ด้วย โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าหากในแต่ละชั้นเรียนมีที่ว่างเหลือพอบริการเด็กเหล่านี้ไปพร้อมๆ กันกับลูกหลานข้าราชการชั้นต่ำชาวพื้นเมืองในแต่ละปีการศึกษา ผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียนสามารถใช้ดุลพินิจในการอนุญาตให้ลูกหลานชาวจีนเข้าเรียนในโรงเรียนเหล่านี้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลา ขณะที่โรงเรียนสอนภาษาจีนของชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในเมืองใหญ่ต่างๆทั่วเกาะชวาก็ยังคงดำเนินการสอนต่อมาเรื่อยๆ โดยเงินสนับสนุนของบรรดาผู้นำชุมชน[63]

อย่างไรก็ตาม เมื่อทางการอาณานิคมประกาศยุบเลิกระบบเจ้าภาษีฝิ่น ประกาศจัดตั้งธนาคารเพื่อให้สินเชื่อทางการเกษตรแก่ชาวพื้นเมืองและจัดตั้งโรงรับจำนำเพื่อบริการสินเชื่อดอกเบี้ยราคาต่ำทั่วอาณานิคมตั้งแต่ ค.ศ.1900 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจและความมั่งคั่งของบรรดาผู้นำชาวจีนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกเป็นอย่างมาก ขณะเดียวกันในปีนั้น ก็เกิดกบฏนักมวย (Boxer Rebellion) เพื่อลุกฮือขึ้นต่อต้านการรุกรานของชาวตะวันตกในแผ่นดินจีนอีกด้วย ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นได้กระตุ้นจิตสำนึกความเป็นจีนในบรรดาผู้นำชุมชนโพ้นทะเลในอาณานิคมแห่งนี้ให้หวนกลับมาประเมินสถานภาพของตนเอง เพื่อหาทางปรับปรุงฐานะทางสังคมของพวกเขาในมุมมองของผู้ปกครองอาณานิคมดัตช์ให้ดีขึ้นด้วย ในที่สุดก็เห็นว่าการให้ความสำคัญทางการศึกษาและการรณรงค์ความเป็นจีนผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์ต่างๆ จะต้องมีการปรับปรุงใหม่ขนานใหญ่ จึงจะสร้างศักดิ์ศรีและเกียรติยศให้กลับสู่ชุมชนจีนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกเพื่อให้เจ้าอาณานิคมรวมทั้งชาวพื้นเมืองตระหนักถึงความเป็นจีนของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พร้อมกันนั้น รัฐบาลแมนจูก็ได้ให้การสนับสนุนต่อการเคลื่อนไหวของบรรดามหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมแห่งนี้ โดยการส่งครูจำนวนมากเข้ามาสอนภาษาจีนในโรงเรียน ซึ่งสมาคมต่างๆ ได้ทยอยเปิดขึ้นมาในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ขณะเดียวกัน หนังสือพิมพ์จีนที่เปิดขึ้นมาในยุคนี้ก็ได้เริ่มรณรงค์ความเป็นเอกภาพและจิตสำนึกความเป็นจีนขึ้นเป็นครั้งแรกด้วย นอกจากนั้นแล้ว โรงเรียนบางแห่งยังเริ่มใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสอนขึ้นมาอีกภาษาหนึ่งด้วย แทนที่จะใช้ภาษาดัตช์เป็นภาษาต่างประเทศแต่เพียงภาษาเดียวเหมือนในอดีตก่อนหน้านั้น ทั้งนี้เนื่องจากเพราะปัญหาการขาดแคลนครูและค่าจ้างที่สูงเกินไปแล้ว ยังตระหนักดีว่าภาษาอังกฤษต่างหากที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำธุรกิจการค้าของตะวันออกไกลในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้น มหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลจากอาณานิคมแห่งนี้ยังได้ร่วมมือกับรัฐบาลแมนจูเปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาขึ้นในประเทศจีน เพื่อรองรับการศึกษาต่อของบรรดาลูกหลานของพวกเขาที่จะถูกส่งไปเรียนในแผ่นดินบรรพชนในอนาคตด้วย

การเคลื่อนไหวของผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกยังประสานงานกันอย่างใกล้ชิดกับราชสำนักแมนจู ซึ่งเริ่มเข้ามาขยายบทบาทในดินแดนแห่งนี้เพิ่มขึ้นตามลำดับ ในค.ศ.1906 ราชสำนักแมนจูได้ส่งขุนนางชั้นผู้ใหญ่เข้าไปรณรงค์สร้างความเป็นเอกภาพระหว่างสมาคมพ่อค้ากลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกัน แล้วสถาปนาเป็นสมาคมหอการค้าจีนหรือที่

เรียกว่า “เตียงหวาหวีก่วน” (Tiong Hwa Hwee Koan) ถัดมาใน ค.ศ.1907 ยังได้ส่งคณะผู้แทนรัฐบาลจีนเข้าไปศึกษาปัญหาการค้าของชาวจีนโพ้นทะเลในเกาะชวา โดยผู้แทนชุดนี้ยังได้สัญญากับผู้นำชุมชนว่ารัฐบาลแมนจูพร้อมที่จะส่งเสริมการศึกษาของลูกหลานจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมแห่งนี้อย่างจริงจังเพิ่มขึ้นด้วย นอกนั้นใน ค.ศ.1908 คณะผู้แทนรัฐบาลจีนยังได้เดินทางเข้าไปถึงเมืองสุราบายา (Surabaya) ซึ่งเป็นชุมชนชุมชนจีนโพ้นทะเลที่ใหญ่เป็นอันดับสองในอาณานิคมแห่งนี้ เพื่อชักจูงให้บรรดาชาวจีนโพ้นทะเลที่ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกหันกลับมาเลือกถือสัญชาติจีนตามนโยบายของราชสำนักแมนจูซึ่งขัดแย้งกับกฎหมายสัญชาติของดัตช์ในขณะนั้นด้วย[64] ปัญหาต่างๆ เหล่านี้จึงยิ่งทำให้รัฐบาลอาณานิคมต้องเพิ่มความสนใจต่อปัญหาของชาวจีนโพ้นทะเลในอนาคตอย่างจริงจัง ในที่สุดก็เล็งเห็นว่าการศึกษาเพื่อชาวพื้นเมืองซึ่งกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนั้นน่าจะนำมาประยุกต์ใช้กับลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลให้เท่าเทียมกัน จึงได้ตัดสินใจเปิดโรงเรียนรัฐบาลเพื่อให้บริการแก่ลูกหลานของชาวจีนโพ้นทะเลตั้งแต่ ค.ศ.1908 และต่อมาในปีรุ่งขึ้น ยังเริ่มต้นให้เงินอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนภาษาจีนในช่วงก่อนหน้านั้นเป็นครั้งแรก

โดยโรงเรียนรัฐบาลที่เรียกกันว่า โรงเรียนดัตช์จีน (Dutch-Chinese schools) เหล่านี้ เปิดรับเฉพาะลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลโดยใช้ภาษาดัตช์เป็นสื่อกลางในการสอน ส่วนวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจซึ่งเป็นวิชาเสริมตามความประสงค์ของผู้ปกครองจะใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสอน เพราะฉะนั้นในเวลาไม่นานจึงได้รับความนิยมจากบรรดาชาวจีนโพ้นทะเลที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานอาณานิคมและบริษัทเอกชนต่างๆ ของดัตช์ จนกระทั่งทางการอาณานิคมต้องเปิดโรงเรียนใหม่ประเภทนี้เพิ่มขึ้นทุกปีในช่วงต่อจากนั้น ส่วนลูกหลานชาวจีนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้รับการศึกษาแบบตะวันตก ซึ่งทางการอาณานิคมดัตช์พัฒนาขึ้นมาในระยะนั้นก็มีโอกาสได้รับการศึกษาในโรงเรียนสอนภาษาจีนซึ่งสมาคมและหอการค้าจีนในหมู่เกาะแห่งนี้ได้เข้ามามีบทบาทเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลาเช่นกัน จนกระทั่งผู้ที่ได้รับการศึกษาจากโรงเรียนจีนเหล่านั้นมีสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ที่เข้ารับการศึกษาในโรงเรียนดัตช์จีนแล้ว ในชุมชนจีนโพ้นทะเลแต่ละเมืองของหมู่เกาะแห่งนี้ในยุคนั้น ยังมีการเปิดสอนภาษาจีนตามบ้านเรือนของผู้นำชุมชนอีกด้วย โดยหลักสูตรการสอนส่วนใหญ่ยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งสอนเป็นภาษาจีนกลางเพิ่มขึ้นแล้ว การเน้นความเป็นชาตินิยมก็จะมีบทบาทสอดแทรกมากขึ้นตามอิทธิพลของซุน ยัดเซ็น ซึ่งกำลังเข้ามาเคลื่อนไหวต่อต้านราชวงศ์แมนจูในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ผลมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1900 อีกด้วย

ส่วนชุมชนจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทรมาเลย์ก็มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ภายหลังจากที่ทางการอังกฤษต้องใช้เวลาและศึกษาวิธีการหลายรูปแบบที่จะทำให้อาณานิคมแห่งนี้ปลอดภัยจากการคุกคามของบรรดาอั้งยี่ก๊กต่างๆ ซึ่งมักก่อการจลาจลและลุกฮือขึ้นจับอาวุธทำลายล้างซึ่งกันและกันบ่อยครั้งมากขึ้นตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 การที่รัฐบาลอังกฤษต้องการพัฒนาอาณานิคมแห่งนี้ให้กลายเป็นฐานการลงทุนทางเศรษฐกิจในระยะยาวสำหรับภาคธุรกิจเอกชนของตนนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่อาณานิคมแห่งนี้ต้องมีความสงบมั่นคงมากขึ้น โดยรัฐบาลอังกฤษต้องกล้าเผชิญหน้ากับความจริงและพยายามผลักดันมาตรการต่างๆ ออกมาเพื่อทำลายอิทธิพลของอั้งยี่แต่ละก๊กให้สำเร็จ ด้วยวิธีการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับบรรดาผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในทุกรูปแบบเท่าที่จะสามารถธำรงค์อำนาจทางการปกครองในอาณานิคมแห่งนี้ให้มั่นคงต่อไปเรื่อยๆ แล้ว บางครั้งยัง จำเป็นต้องใช้กำลังปราบปรามอย่างจริงจังควบคู่ไปกับการออกมาตรการทางกฎหมายต่างๆ เพื่อทำให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนแห่งนี้ไม่กลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนของอังกฤษที่จำเป็นต้องเพิ่มมากขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศในช่วงนั้นด้วย ในที่สุดรัฐบาลอาณานิคมก็สามารถควบคุมความสงบสุขและสถานการณ์ต่างๆ ในคาบสมุทรมาเลย์ได้เป็นรูปธรรมมากขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ทศวรรษ 1870 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากการสถาปนาระบบการ คุ้มครองชาวจีน (The System of Chinese Protectorate)[65] ขึ้นมาใน ค.ศ.1877 ได้สำเร็จ ซึ่งถือเป็นก้าวแรกของรัฐบาลอาณานิคมที่จะเข้าไปรับผิดชอบบริหารชุมชนจีนโพ้นทะเลใน The Straits Settlements อย่างแท้จริง แทนที่จะยืมมือผู้นำชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลให้รับผิดชอบปกครองกันเองจนก่อให้เกิดสภาพอนาธิปไตย โดยเฉพาะในบริเวณแหล่งผลิตแร่ดีบุกสำคัญๆ ของรัฐเปรัคและสภาพรัฐซ้อนรัฐในชุมชนจีนปีนังและสิงคโปร์บ่อยครั้งก่อนหน้านั้น

ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่อาณานิคมเริ่มมีประสบการณ์และความรู้ในการที่จะควบคุมชุมชนจีนโพ้นทะเลให้มีประสิทธิภาพได้แล้ว รัฐบาลอังกฤษจึงเริ่มต้นร่างกฎหมายที่จะควบคุมสถานการณ์โดยทั่วไปเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเลให้มีเสถียรภาพถาวร โดยการประกาศใช้กฎหมายสมาคม (The Societies Ordinances) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1890 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สมาคมลับต่างๆทั่วทั้งคาบสมุทรมาเลย์ก็กลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ถ้าหากชุมชนชาวจีนต้องการก่อตั้งสมาคมในรูปแบบใดๆก็จะต้องขอจดทะเบียนกับทางราชการอาณานิคมก่อน สมาคมนั้นจึงสามารถดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้เท่านั้น ซึ่งหมายความว่าตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

บทบาทอันมากมายของสมาคมลับต่างๆได้ถูกรื้อทิ้งไปแล้วตามผลบังคับใช้ของกฎหมายฉบับนี้ แต่ในทางปฏิบัติจริงสมาคมลับเหล่านั้นก็ยังคงพยายามครอบงำชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลต่อไปโดยการเคลื่อนไหวแบบลับๆ ซึ่งทางการอาณานิคมจะต้องใช้ความอดทนในการถอนรากถอนโคนอิทธิพลของอั้งยี่เหล่านั้นต่อไปอีกนานหลายปี ด้วยวิธีการจับกุมและลงโทษสมาชิกของสมาคมลับที่ยังพยายามเคลื่อนไหวแผ่อิทธิพลในรูปแบบต่างๆ เช่น การจำคุกหรือไม่ก็การเนรเทศออกไปจากอาณานิคม ซึ่งเป็นโทษสูงสุดที่บรรดาผู้นำอั้งยี่เกรงกลัวรองจากความตาย

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจีนในอาณานิคมมลายาและ The Straits Settlements อีกประการหนึ่งตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 คือ โสเภณีชาวจีนได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละปี ซึ่งสร้างปัญหาให้ทางการอาณานิคมอังกฤษมาก เพราะสตรีจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่ถูกหลอกลวงเข้ามาเพื่อทำงานบ้านหรือไม่ก็เพื่อเข้ามาสร้างชีวิตใหม่ในต่างแดน โดยอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง แต่ในทางปฏิบัติจะมีสตรีจีนจำนวนไม่น้อยในแต่ละปีที่ถูกหลอกลวงโดยเจ้าของซ่องโสเภณี ซึ่งเป็นเรื่องผิดกฎหมายที่หน่วยงานคุ้มครองชาวจีนของทางการอาณานิคมอังกฤษต้องเผชิญปัญหาเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เพราะยิ่งนานวันขึ้นสัดส่วนของผู้อพยพชาวจีนที่เป็นสตรีก็เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยสตรีส่วนใหญ่สามารถตั้งถิ่นฐานและแต่งงานอยู่กินกับสามีชาวจีนโพ้นทะเลได้ในที่สุด แต่ก็มีสตรีจีนจำนวนมากต้องพบกับจุดจบในซ่องโสเภณีซึ่งมีอยู่ดาษดื่นเคียงคู่กับโรงยาฝิ่นทั่วชุมชนจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทร มาเลย์[66] ขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อหันกลับมาพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของชุมชนจีนโพ้นทะเลในพม่า จะเห็นได้ว่าตั้งแต่อังกฤษตัดสินใจผนวกดินแดนแห่งนี้เข้าเป็นอาณานิคมใน ค.ศ.1886 อังกฤษก็เริ่มต้นขยายการค้าของตนโดยใช้พม่าเป็นสะพานเชื่อมเศรษฐกิจกับจีนอย่างจริงจัง ทำให้กิจการค้าในบริเวณภาคเหนือของพม่ากับมณฑลยูนนานกลับมาคึกคักอีกครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันชุมชนจีนโพ้นทะเลในเมืองพะโมก็ได้กลายเป็นชุมชนผสมผสานระหว่างชาวจีนกวางตุ้งและชาวจีนฮกเกี้ยนที่ได้อพยพเข้ามาทางเรือกับชาวจีนยูนนานซึ่งได้อพยพเข้ามาทางบกมีโอกาสหวนกลับเข้ามามีบทบาทควบคู่กับยุทธศาสตร์การเปิดตลาดการค้าทางใต้ของจีน ซึ่งอังกฤษจำต้องใช้ความพยายามในการเจรจาทางการทูตทุกรูปแบบเพื่อให้นโยบายดังกล่าวกลายเป็นความจริงขึ้นมาให้ได้ ชาวจีนเหล่านี้จึงได้กลายเป็นชนส่วนใหญ่ของเมืองพะโมอีกครั้งหนึ่ง โดยมีอาชีพหลักคือการค้าชายแดน ซึ่งสามารถแสวงหากำไรได้ง่ายกว่ากิจการลงทุนทั่วไปในตลาดภายในอื่นๆ ของพม่าและจีนขณะนั้น คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มีความแตกต่างไปจากชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

คือ คาดหวังว่าเมื่อสามารถตักตวงกำไรจากการค้าขายชายแดนและพำนักอยู่ในเมืองพะโมนานพอสมควรแล้ว คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ต้องการนำทรัพย์สินที่สะสมได้มาจากพม่ากลับไปสร้างครอบครัวของตนในประเทศจีนอีกครั้งหนึ่ง เพราะฉะนั้นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนจีนในพะโมจึงไม่ค่อยเจริญมากนัก ถ้าหากเปรียบเทียบกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในเมืองร่างกุ้ง ซึ่งเป็นศูนย์กลางธุรกิจของอาณานิคมอังกฤษในขณะนั้น

ถึงแม้ว่าบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนในพม่าเปรียบเทียบไม่ได้กับชาวอินเดียโดยเฉพาะพวกแขกเชตตี้ (Chetty) ซึ่งครอบงำเศรษฐกิจแทบทุกสาขาของพม่าตั้งแต่นั้นมาก็ตาม แต่โอกาสทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในอาณานิคมใหม่ของอังกฤษแห่งนี้ ก็ได้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลทั้งจากสิงคโปร์ ปีนัง และภาคใต้ของไทย พากันอพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งและทำมาหากินในบริเวณเมืองท่าทางภาคใต้ของพม่าตลอดเวลา จนกระทั่งใน ค.ศ.1891 ชาวจีนในพม่าทั้งหมดที่มีอยู่ประมาณ 37,000 คนนั้น มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนดังกล่าวเป็นผู้อพยพเข้ามาทางทะเลทั้งสิ้น[67] ต่อมาเมื่ออังกฤษกับจีนสามารถทำสนธิสัญญาทางการค้าระหว่างอาณานิคมพม่ากับดินแดงต่างๆภายในของจีนได้สำเร็จในเดือนมีนาคม ค.ศ.1894 การเดินทางเข้าออกของคนจีนสู่ดินแดนแห่งนี้ทั้งทางบกและทางทะเลก็ยิ่งมีความสะดวกเพิ่มมากขึ้น เพราะตั้งแต่นั้นมา นอกจากบริษัทเรือกลไฟของเอกชนอังกฤษเปิดบริการรับส่งผู้โดยสารและสินค้าระหว่าง The Straits Settlements และเมืองร่างกุ้ง โดยการแวะผ่านเมืองท่าทางชายฝั่งตะวันตกของประเทศไทยตลอดเวลาแล้ว การค้าทางบกข้ามพรมแดนพม่าและจีนยังได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีต่างๆเป็นเวลานานถึง 6 ปีจากการทำสนธิสัญญาดังกล่าวด้วย

เพราะฉะนั้นยิ่งนานวันขึ้น ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งอาศัยเรือกลไฟอพยพเข้ามาในพม่า ก็เพิ่มจำนวนการตั้งถิ่นฐานตามเมืองท่าและศูนย์กลางการค้าทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณลุ่มแม่น้ำอิระวดี ซึ่งกำลังถูกพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งผลิตข้าวสำคัญเพื่อป้อนตลาดโลก ขณะเดียวกันชาวจีนเหล่านี้ถึงแม้จะมีบทบาททางเศรษฐกิจเป็นรองชาวอินเดียซึ่งเป็นแขนขาสำคัญสุดของระบอบอาณานิคมอังกฤษในดินแดงแห่งนี้ก็ตาม แต่ในทางสังคมแล้วพวกเขาได้รับการยอมรับจากชาวพื้นเมืองมากกว่าชาวอินเดีย คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ถ้าหากตัดสินใจตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในพม่าแล้ว ก็มักแต่งงานอยู่กินกับชาวพม่าหรือชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ได้อย่างสะดวก โดยครอบครัวชาวพื้นเมืองในพม่าเองก็ให้การยอมรับครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลในฐานะเครือญาติใกล้ชิดหรือที่ภาษาพม่าเรียกว่า “ป๊อกผ่อ” (Pauk Paw) โดยลูกชายที่เกิดมาก็จะได้รับการเลี้ยงดูให้กลายเป็นจีนเพื่อสืบทอด

ประเพณีบรรพบุรุษใน มาตุภูมิต่อไป ส่วนลูกสาวก็จะได้รับการเลี้ยงดูปลูกฝังให้กลายเป็นสตรีพม่าในอนาคต

ชาวจีนอพยพที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานมากขึ้นในพม่าตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 นอกจากจะทำให้ปริมาณการค้าระหว่างประเทศทั้งสองเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้บทบาททางการค้าของพ่อค้าชาวอินเดียมีคู่แข่งขันมากขึ้น สินค้าบางประเภทซึ่งเดิมส่งมาจากอินเดียในราคาสูงกว่าก็จะถูกสินค้าประเภทเดียวกันที่ส่งมาจากจีนหรือชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่นๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้ามาแข่งขันด้วย ขณะเดียวกัน พ่อค้าชาวจีนก็เริ่มเข้าไปมีบทบาทครอบงำการค้าข้าวระหว่างพม่ากับชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ได้ตั้งแต่ช่วงนั้นเป็นต้นไป ช่างฝีมือและช่างไม้ต่างๆ ที่เป็นชาวจีนโพ้นทะเลก็เป็นที่ยอมรับของสังคมพม่าตลอดจนเจ้าหน้าที่อาณานิคมอังกฤษมากขึ้นว่ามีฝีมือประณีตกว่าช่างประเภทเดียวกันซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองและชาวอินเดีย ดังนั้นภายในเวลาเพียงไม่กี่ปีหลังจากเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพม่า ชาวจีนจึงมีโอกาสในการเปลี่ยนสถานภาพทางชนชั้นของตนเองและครอบครัวได้ดีกว่าชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่นๆ ของภูมิภาคนี้ในช่วงนั้น การขยายบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลางของพวกเขาในแทบทุกสาขาของเศรษฐกิจพม่ายังได้รับการยอมรับและไม่เป็นที่ชิงชังเท่ากับชาวอินเดียแล้ว

ยิ่งนานวันขึ้นครอบครัวชาวพม่ายังปรารถนาที่จะยกลูกหลานให้เป็นภรรยาของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีความวิริยะอุตสาหะในการทำมาหากินไม่แตกต่างกว่าชาวอินเดีย แต่มีประเพณีวัฒนธรรมที่สามารถผสมผสานกับสังคมพื้นเมืองได้ง่ายกว่า เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ภรรยาชาวพม่าจะปรนนิบัติสามีจีนโพ้นทะเลเป็นอย่างดีมากยิ่งกว่าภรรยาชาวพม่าทั่วไปพึงปฏิบัติกับสามีชาวพื้นเมืองของตนเอง ขณะเดียวกัน ชาวจีนในพม่าก็มีความรู้สึกว่าดินแดนแห่งนี้เหมือนบ้านที่แท้จริงของเขาได้ดีกว่าชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่นๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยคนเหล่านี้สามารถเรียนรู้ความเป็นพม่าได้ดียิ่งกว่าชาวอินเดียและชาวอังกฤษเสียด้วยซ้ำไป[68] ภายในเวลาไม่นานพวกเขาจึงสามารถพูดภาษาพม่าได้อย่างคล่องแคล่วและผสมผสานเข้าเป็นครอบครัวเดียวกับชาวพม่าได้เป็นอย่างดีในช่วงนั้น ก่อนที่อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมจากแผ่นดินจีนจะเข้ามามีบทบาทในดินแดนแห่งนี้ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20

ในอาณานิคมอินโดจีนของฝรั่งเศสตั้งแต่ ค.ศ.1891 เป็นต้นมา ชุมชนจีนในแต่ละเมือง โดยเฉพาะในเมืองโชลองและไชง่อนของแคว้นโคชินจีน ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชาวจีนโพ้นทะเลมาตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเกียลอง ก็ได้ขยายตัวใหญ่ขึ้นเพราะรัฐบาลฝรั่งเศสได้รณรงค์ให้พ่อค้าชาวจีนภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และดินแดนอื่นๆ ของประเทศจีนในขณะนั้น สามารถเดิน

ทางเข้าไปตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรโดยการประกอบอาชีพธุรกิจการค้าประเภทใดๆ ก็ได้ในอาณานิคมแห่งนี้ ด้วยการยกเว้นการเสียภาษีให้กับคนเหล่านี้เป็นกรณีพิเศษ ทั้งนี้ก็เพื่อให้พ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเลทั้งพวกที่ตั้งถิ่นฐานในอินโดจีนก่อนหน้านั้น ตลอดจนพ่อค้าจีนรุ่นหลังๆ ถัดจากนั้นมา ได้เข้าไปมีบทบาทในการกระตุ้นเศรษฐกิจและทำให้ธุรกิจการค้าโดยทั่วไปของอาณานิคมแห่งนี้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นกว่าในช่วงที่เคยปกครองโดยชาวพื้นเมืองด้วยกันเอง นอกจากนั้น รัฐบาลฝรั่งเศสยังได้จัดหน่วยงานบริหารและปกครองคนเหล่านี้ โดยแบ่งหน่วยงานปกครองออกเป็น 5 หน่วย สำหรับรับผิดชอบชาวจีนโพ้นทะเล แต่ละสำเนียงภาษาแยกออกจากกันเป็นส่วน ๆ สำหรับกลุ่มชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนแคะ และชาวจีนไหหลำอีกด้วย เพราะฉะนั้นจำนวนชาวจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมแห่งนี้จึงได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จากจำนวนประมาณ 57,000 คนใน ค.ศ.1889 กลับเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 120,000 คนใน ค.ศ.1906 ขณะเดียวกัน ฝรั่งเศสก็ได้ขยายบทบาทและการรับผิดชอบของหัวหน้าชุมชนจีนโพ้นทะเลแต่ละแห่งที่จะต้องทำหน้าที่รับผิดชอบสมาชิกของชุมชนนั้นแล้ว ยังต้องทำหน้าที่รับผิดชอบภารกิจอื่นๆให้กับทางการอาณานิคมด้วย โดยแต่ละชุมชนจีนโพ้นทะเลตามสำเนียงจีนแต่ละท้องถิ่นเหล่านี้ เจ้าหน้าที่อาณานิคมฝรั่งเศสจะเลือกผู้นำชุมชนมา 5 คนสำหรับทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบการรักษาความสงบเรียบร้อยต่างๆ ในชุมชนแล้ว ยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประเมินภาษีและเก็บภาษีเหล่านั้นจากสมาชิกในชุมชนทุกคนให้รัฐบาลขณะเดียวกัน ผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลแต่ละแห่งภายใต้ระบบนี้ก็สามารถบริหารจัดการโรงเรียน ศาลเจ้า สุสาน และสถานพยาบาลต่างๆของชุมชนนั้นๆได้โดยเสรี[69]

เพราะฉะนั้น ภายในเวลาเพียงไม่กี่ปี ชาวจีนโพ้นทะเลจึงอยู่ในฐานะที่จะเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจของอินโดจีนได้ดีกว่าชาวพื้นเมืองในแต่ละแห่ง โดยอาชีพเกี่ยวกับการค้าและช่างฝีมือต่างๆได้กลายเป็นอาชีพหลักของคนเหล่านี้อย่างง่ายดาย เพราะปราศจากคู่แข่งขันชาวพื้นเมือง ซึ่งยังคงถูกพันธนาการจากมาตรการกดขี่ขูดรีดต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่อาณานิคมฝรั่งเศสนำมาบังคับใช้ในขณะนั้นแล้ว ชาวจีนโพ้นทะเลบางกลุ่มเช่นชาวจีนแคะยังกลายเป็นเจ้าของนาข้าวในชนบทเจ้าของสวนผักผลไม้รอบๆชานเมืองใหญ่ เช่น ไซง่อนและโชลอง ชาวจีนแต้จิ๋วกลายเป็นเจ้าของไร่พริกไทยรอบๆเมืองเตียน (Tien) และเมืองกำปอต (Kampot) ในกัมพูชาอีกด้วย นอกจากนั้นแล้ว ชาวจีนไหหลำยังได้ตั้งหมู่บ้านชาวประมงถึง 21 แห่งในบริเวณจังหวัดไฮนินห์ (Haininh) เพื่อจับปลาทะเลในน่านน้ำทะเลจีนใต้มาจำหน่ายในท้องตลาดต่างๆ ตลอดเวลา ผู้นำชุมชนจีนแต้จิ๋วในกัมพูชาก็ยังคงผูกขาดสิทธิสัมปทานการจับปลาน้ำจืดทั้งหมดในทะเลสาบกัมพูชามาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษของพวกเขาซึ่งได้รับสิทธิสัมปทานจากราชสำนักกัมพูชาโดยตรงแล้ว ยังได้นำ

สิทธิสัมปทานเหล่านั้นมาให้ชาวพื้นเมืองเช่าช่วงไปทำการประมงแทน โดยตักตวงกำไรจากจำนวนน้ำหนักของปลาที่ชาวพื้นเมืองจับได้มาแบ่งกันตามข้อตกลงอีกทอดหนึ่ง ระบอบอาณานิคมฝรั่งเศสก็ได้นำวิธีการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ตลอดมา โดยทุกๆ สี่ปีจะเปิดโอกาสให้ผู้ประมูลทำผลประโยชน์ในทะเลสาบกัมพูชาเข้าแข่งขันกัน คนเหล่านี้ส่วนใหญ่คือกลุ่มธุรกิจชาวจีนแต้จิ๋วเดิมหรือไม่ก็คือลูกหลานของพวกเขาซึ่งกลายเป็นลูกครึ่งจีน-กัมพูชาไปแล้ว และเป็นผู้ผูกขาดสิทธิสัมปทานในทะเลสาบกัมพูชาซึ่งยิ่งนานวันมากขึ้นก็ยิ่งมีปริมาณปลาน้ำจืดชุกชุมเพิ่มขึ้น เพราะจากการประเมินของทางการอาณานิคมพบว่าในแต่ละปีขณะนั้นปลาน้ำจืดที่จับได้จากทะเลสาบแห่งนี้มีปริมาณถึงปีละ 100,000 ตันทีเดียว[70]

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเจ้าหน้าที่อาณานิคมฝรั่งเศสตระหนักดีว่าแรงงานกุลีจีนมีราคาสูงกว่าแรงงานชาวพื้นเมืองมาก ถึงแม้ว่าทางการมีนโยบายส่งเสริมให้ภาคเอกชนฝรั่งเศสเข้ามาทำสวนเกษตรหรือไร่นาขนาดใหญ่ในอาณานิคมอินโดจีนเหล่านี้ก็ตาม เพราะฉะนั้นแรงงานกุลีจีนส่วนใหญ่จึงถูกมาตรการการเรียกเก็บภาษีรัชชูปการและค่าธรรมเนียมเข้าเมืองในรูปแบบต่างๆของอาณานิคมสกัดกั้นตั้งแต่ต้น จำนวนกุลีจีนที่เข้ามาขายแรงงานในอินโดจีนจึงมีจำนวนน้อยมาก ถ้าหากเปรียบเทียบกับอาณานิคมของดัตช์และอังกฤษในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคเดียวกันขณะเดียวกัน ยิ่งนานวันขึ้น บทบาททางธุรกิจสาขาต่างๆของชาวจีนโพ้นทะเลก็สูงมากขึ้น จนรัฐบาลฝรั่งเศสเริ่มกังวลใจและตัดสินใจประกาศกฤษฎีกาเพิ่มความเข้มงวดต่างๆ ในการอพยพเข้ามาของชาวจีนโพ้นทะเลในอินโดจีนอีกครั้งหนึ่งใน ค.ศ.1906 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จำนวนผู้อพยพชาวจีนที่เข้ามาในอาณานิคมฝรั่งเศสก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัดอยู่ระยะหนึ่ง โดยผู้ที่อพยพเข้ามาส่วนใหญ่มักเป็นญาติพี่น้องหรือเพื่อนฝูงใกล้ชิดของครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลที่ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรอยู่ในอินโดจีนก่อนหน้านั้น หรือไม่ก็เป็นแรงงานที่มีฝีมือ เช่น ช่างประเภทต่างๆ ซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมของชาวจีนโพ้นทะเลยังคงมีความต้องการสูงอยู่ในขณะนั้น โดยเฉพาะโรงเลื่อยไม้ โรงสีข้าว และโรงงานน้ำตาล ซึ่งยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งถูกครอบงำโดยทุนจีนโพ้นทะเลในอินโดจีนมากขึ้นแล้ว วงจรการค้าระหว่างประเทศและการส่งออกสู่ตลาดโลกทั้งหมดของสินค้าประเภทข้าว ปลา และหนังสัตว์ ก็ได้กลายเป็นสินค้าผูกขาดโดยชาวจีนโพ้นทะเลไปเรียบร้อยแล้วตั้งแต่ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1

สำหรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ก็เป็นไปอย่างรวดเร็วมาก เพราะราชสำนักไทยยังคงยึดถือนโยบายเดิมซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยต้นสมัยรัตนโกสินทร์ที่จะดึงดูดการอพยพของชาวจีนเข้ามาตั้งหลักแหล่งอย่างถาวรใน

ดินแดนแห่งนี้เรื่อยมา โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ การเพิ่มจำนวนประชากรทางอ้อมในระยะยาว เพราะประเทศไทยเป็นดินแดนหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งมีปัญหาประชากรขาดแคลนตลอดมาในประวัติศาสตร์ อีกประการหนึ่ง คือ เพื่อเพิ่มรายได้ให้ราชสำนักเพราะชาวจีนโพ้นทะเลคือฐานภาษีรายได้ที่สำคัญที่สุดของระบบเจ้าภาษี ดังนั้นจึงไม่ใช่สถิติซึ่งผิดปกติแต่อย่างใดที่ในช่วง ค.ศ.1857 ขณะที่ประชากรทั้งประเทศมีอยู่ประมาณ 5,850,000 คน ในจำนวนนี้มีประชากรชาวพื้นเมืองเชื้อสายไทยเพียง 2 ล้านคน เชื้อสายมาเลย์ประมาณ 1.5 ล้านคน เชื้อสายลาวประมาณ 1 ล้านคน เชื้อสายกัมพูชาประมาณ 350,000 คน เชื้อสายมอญประมาณ 50,000 คน ที่เหลือคือชาวจีนโพ้นทะเล โดยในจำนวนนี้ประมาณ 200,000 คน อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล นอกจากนั้น ส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในภาคใต้และกระจัดกระจายอยู่ตามหัวเมืองอื่นทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ถัดจากนั้นแรงงานจีนก็เพิ่มสูงขึ้นทุกปี เพราะตั้งแต่ครึ่งหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19 ก็มีเรือกลไฟเปิดบริการโดยตรงจากภาคใต้ของจีนมายัง The Straits Settlements ซึ่งมีประจำทุกเดือน และท่าเรือคลองเตยก็มีเรือกลไฟของบริษัท The Bangkok Passenger Co. เปิดบริการเป็นประจำระหว่างกรุงเทพมหานคร-ฮ่องกง-ซันโถว หลัง ค.ศ.1882 เป็นต้นมา[71]

บริการเดินเรือกลไฟระหว่างจีนกับประเทศไทยโดยตรงตั้งแต่นั้น ยิ่งทำให้ชาวจีนโดยเฉพาะในซันโถวและปริมณฑลสามารถเข้ามาขายแรงงานและตั้งถิ่นฐานได้สะดวกกว่าในอดีตก่อนหน้านั้น โดยจำนวนชาวจีนแต้จิ๋วในกรุงเทพมหานครและจังหวัดภาคกลางก็จะมีจำนวนสูงขึ้นจนกระทั่งมีจำนวนมากกว่าชาวจีนเชื้อสายอื่นๆ ตั้งแต่นั้นมาด้วย ประจวบเหมาะกับการที่ประเทศไทยกำลังผลักดันตนเองให้หลุดพ้นจากความล้าหลังพร้อมกับเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจอย่างเร่งรีบ เพื่อให้ตนเองหลุดพ้นจากภัยคุกคามของนักล่าอาณานิคมอังกฤษและฝรั่งเศสตลอดเวลา ควบคู่ไปกับการยังคงไว้ซึ่งสิทธิของชาวจีนโพ้นทะเลในการประกอบอาชีพต่างๆ รวมทั้งสิทธิในการถือครองที่ดินเทียบเท่ากับคนไทยทุกประการ เพราะฉะนั้นงานโยธาก่อสร้างขนาดใหญ่โดยเฉพาะเส้นทางรถไฟทั่วทุกภูมิภาคซึ่งดำเนินการตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1890 รัฐบาลไทยจึงยึดถือนโยบายระดมแรงงานราคาถูกจากจีนโดยตรง เพื่อการก่อสร้างโครงการดังกล่าวทั้งหมด โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้แรงงานเชื้อชาติอื่นๆ หรือแม้กระทั่งแรงงานไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับโครงการสร้างเส้นทางรถไฟแต่อย่างใด นอกจากนั้นแล้วยังเปิดโอกาสให้นายทุนขุนนางเชื้อสายจีนในประเทศไทยและบรรดานายทุนจีนโพ้นทะเลทั้งในกรุงเทพมหานครและในอาณานิคมตะวันตกในขณะนั้น เข้ามาลงทุนในกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งเก่าและใหม่ได้อย่างเต็มที่อีกด้วย เช่น การเก็บภาษีอากร การขนส่ง การทำเหมืองแร่

ดีบุก การทำโรงสีข้าว การทำสวนยางพารา ธุรกิจโรงเลื่อย ธุรกิจการประมง การพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ในเมืองต่างๆ ตลอดจนกิจการลงทุนขนาดใหญ่ทุกประเภทในขณะนั้น[72]

แน่นอนที่สุดชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาขายแรงงานหรือเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรท่ามกลางกระแสสร้างรัฐไทยให้ก้าวไปสู่ความทันสมัยยุคนั้น ย่อมมีทั้งผู้ประสบความสำเร็จและผู้ประสบความล้มเหลวผสมปนเปกันไป แต่เมื่อเปรียบเทียบนโยบายทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่ประเทศไทยให้กับชาวจีนกับนโยบายเดียวกันของอาณานิคมตะวันตกในภูมิภาคนี้ ย่อมไม่มีดินแดนใดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกแล้วที่จะเปิดให้ทั้งกุลีและนายทุนจีนโพ้นทะเลสามารถตักตวงโอกาสทางเศรษฐกิจและเปลี่ยนสถานภาพทางชนชั้นของพวกเขาได้ดีกว่าในประเทศไทยอย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสมาคมใน ค.ศ.1897 และถือว่าการเคลื่อนไหวของสมาคมลับหรืออั้งยี่ก๊กต่างๆตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย โดยเลียนแบบวิธีการของอังกฤษที่นำไปใช้ในอาณานิคมมลายูก่อนหน้านั้นเพียงปีเดียวก็ตาม แต่การเคลื่อนไหวอย่างลับๆขององค์กรเหล่านี้ก็ยังคงดำรงอยู่ต่อไป โดยทางราชการไม่จำเป็นต้องเลียนแบบอังกฤษในการนำระบบการคุ้มครองชาวจีน (The Chinese Protectorate) ซึ่งอาณานิคมมลายูยังคงใช้อยู่ในขณะนั้น เพื่อนำมาใช้ในประเทศไทยแต่เพียงอย่างใด เพราะทางรัฐบาลไทยถือว่าคนจีนเหล่านี้ ถ้าหากไม่อ้างตนเองเป็นคนในบังคับของชาติตะวันตกแล้ว ล้วนมีส่วนสำคัญในการประสานประโยชน์และสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับรัฐไทยในยุคที่กำลังก้าวสู่ความทันสมัยทั้งสิ้น ขณะเดียวกันชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ก็ตระหนักถึงข้อเท็จจริงเหล่านี้และพร้อมที่จะถูกผสมกลมกลืนเข้าด้วยกันเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยตลอดเวลา ตราบใดที่ทางราชการไทยยังปฏิบัติต่อพวกเขาไม่ได้แตกต่างไปจากประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนในยุคนั้นเลย ซึ่งอิทธิพลของลัทธิชาตินิยมจีนยังไม่ได้แผ่เข้ามาในชุมชนจีนโพ้นทะเลของประเทศนี้เลยในขณะนั้น

ขณะเดียวกัน นับตั้งแต่รัฐบาลไทยได้ยกเลิกระบบแรงงานเกณฑ์จากชาวพื้นเมืองและหันมาขูดรีดคนเหล่านี้ในรูปเงินส่วยแทนตั้งแต่ตอนปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ชนบทบ้านนอกจึงเริ่มมีตลาดการค้าเล็กๆเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ขณะที่ชาวจีนซึ่งครั้งหนึ่งเคยขายแรงงานและประกอบอาชีพธุรกิจเล็ก ๆ น้อย ๆ ในหัวเมืองใหญ่ทั่วทุกภูมิภาค ก็ค่อยโยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานในชนบทเพิ่มขึ้นตามอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจชนบทและเส้นทางคมนาคมทางบกที่ขยายมากขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อเส้นทางรถไฟสายเหนือ สายอีสาน และสายอื่นๆรอบบริเวณภาคกลางได้เปิดบริการตั้งแต่ ค.ศ.1897 เป็นต้นมา แต่การที่บริษัทรับเหมางานก่อสร้างเส้นทางรถไฟในแต่ละสาย รวมทั้งการก่อสร้างเส้นทางรถไฟสายใต้ถัดจากนั้นมา รัฐบาลไทยจงใจที่จะให้บริษัทของนายทุน

จีนโพ้นทะเลและกุลีจีนซึ่งสั่งเข้ามาโดยตรงจากประเทศจีนเท่านั้น ซึ่งแต่ละปีมีไม่ต่ำกว่า 10,000 คน เพื่อทำหน้าที่บุกเบิกป่า สร้างคันดิน และวางรางรถไฟแต่ละสายในพระราชอาณาจักร เมื่อกุลีจีนใหม่หรือซินเก (Sin Keh) หมดพันธะสัญญากับนายจ้างบริษัทรับเหมาต่างๆ เหล่านี้แล้ว ถ้าไม่เดินทางกลับมาตุภูมิในประเทศจีน ก็มักแต่งงานอยู่กินกับสตรีไทยหรือไม่ก็ลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลด้วยกันเอง แล้วก็ตั้งหลักแหล่งประกอบอาชีพค้าขายหรือบริการอื่น ๆ ตามชุมชนใหม่ของแต่ละสถานีรถไฟต่อไป เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่สิ่งผิดปกติแต่อย่างใดที่ชาวตะวันตกได้ประเมินอย่างคร่าวๆ ใน ค.ศ.1890 ว่า ขณะนั้น ประชากรในประเทศไทยมีประมาณ 10,000,000 คน ในจำนวนดังกล่าวมีชาวจีนโพ้นทะเลผสมปนเปอยู่ไม่ต่ำกว่า 3,000,000 คน[73] ซึ่งคนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพขายแรงงานเพื่อเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัวในธุรกิจการลงทุนประเภทต่างๆ ของผู้มีเชื้อสายจีนด้วยกันเอง มากกว่าการประกอบอาชีพอื่นๆหรือรับจ้างในกิจการต่างๆ ของชาวตะวันตกและขุนนางไทยในขณะนั้น

การที่ชุมชนจีนในประเทศไทยขยายตัวใหญ่มากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นั่นเอง จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่ขบวนการปฏิรูปและขบวนการปฏิวัติของประเทศจีน ต้องพยายามเข้ามามีบทบาทขายอุดมการณ์ต่างๆเมื่อมีโอกาสทันทีเหมือนดินแดนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้น ขณะเดียวกัน นอกจากราชสำนักแมนจูต้องเพิ่มความสนใจต่อชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวแล้ว การเคลื่อนไหวต่าง ๆ เหล่านี้ของแต่ละฝ่ายในประเทศจีนเพื่อมีอิทธิพลเหนือเพื่อนร่วมชาติในประเทศไทย ก็จะยิ่งทำให้ชุมชนของคนเหล่านี้สามารถพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นเผ่าพันธ์ของชนชาติ “ต้าฮั่น” ได้อย่างเป็นรูปธรรมตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังที่ซุน ยัดเซ็นได้ใช้ความพยายามถึง 2 ครั้ง เพื่อเข้ามาเผยแพร่อุดมการณ์ชาตินิยมของเขาถึงกรุงเทพมหานคร คือครั้งแรกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน ค.ศ.1903 และครั้งที่สองระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ค.ศ.1908 ตั้งแต่นั้นมาชาวจีนในประเทศไทยมิใช่จะคำนึงถึงแต่ถิ่นกำเนิด วงศาคณาญาติ สถาบันทางสังคมในภูมิลำเนาบรรพชนเดิมของพวกเขาแต่ละสำเนียงภาษาเท่านั้น แต่บรรดาผู้นำชุมชนจีนทั้งพวกที่ไม่เคยประสีประสาในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและพวกที่มีแนวโน้มจะเป็นคนก้าวหน้าในประเทศไทยยิ่งนานวันขึ้น กลับยิ่งคล้อยตามความคิดของซุน ยัดเซ็นมากขึ้น โดยเฉพาะการโค่นล้มราชวงศ์ชิงของพวกแมนจูเพื่อฟื้นฟูประเทศจีนกลับมาเข้มแข็งใหม่ให้ได้นั้น มิใช่จะนำมาซึ่งจุดผกผันสำคัญของชุมทชนจีนในประเทศไทยที่ไม่เคยคำนึงถึงคำว่า “ชาติจีน” มาก่อนเลยเท่านั้น แต่ยังนำมาซึ่งการจัดตั้งหอการค้าจีนขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ.1905 และติดตามมาด้วยการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนชื่อ “เผยอิง” ขึ้นเป็นครั้งแรกใน

กรุงเทพมหานครด้วย อีกไม่นานรัฐบาลแมนจูยังได้ประกาศใช้กฎหมายสัญชาติจีนขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ.1909 โดยมีหลักการว่าผู้ใดก็ตามที่มีบิดาเป็นจีน ไม่ว่าจะเกิดในประเทศจีนหรือเกิดในดินแดนอื่นๆทั่วโลก รัฐบาลแมนจูถือว่าบุคคลผู้นั้นเป็นคนจีนตลอดเวลา กฎหมายนี้จึงทำให้รัฐบาลแมนจูถือเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องเข้าไปให้ความคุ้มครองและแทรกแซงปัญหาต่างๆของชาวจีนโพ้นทะเลอย่างชอบธรรมแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลเลือกผู้นำของตนรวม 6 คน เพื่อไปนั่งเป็นสมาชิกวุฒิสภาร่วมกันกับบุคคลอื่นๆ ที่คัดเลือกมาจากภายในผืนแผ่นดินใหญ่อีก 268 คน ภายหลังที่ประเทศจีนจะประกาศใช้รัฐธรรมนูญและปฏิรูประบอบการปกครองแบบรัฐสภาภายใต้อำนาจสูงสุดขององค์จักรพรรดิต่อไปในอนาคต[74]

ตั้งแต่นั้นมา ปัญหาเรื่องบุคคลสองสัญชาติในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลของประเทศไทยก็ได้กลายเป็นปัญหายุ่งยากขึ้นมา ผู้นำชาวจีนเหล่านี้บางคนก็เริ่มต้นระดมทรัพย์สินและกำลังคนเข้าไปช่วยเหลือทั้งขบวนการปฏิรูปและขบวนการปฏิวัติในเมืองแม่ของตนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา นอกจากนั้นแล้วยังกล้าทำการลบหลู่กฎหมายไทย เช่น การนัดหยุดงานและปิดธุรกิจการค้าทั้งหมดในกรุงเทพมหานครระหว่างวันที่ 1-3 มิถุนายน ค.ศ.1910 เพื่อประท้วงการเพิ่มภาษีรัชชูปการที่ทางการเรียกเก็บจากคนเหล่านี้เดิมเพียงปีละ 1.5 บาท กลายเป็นปีละ 6 บาท ผลกระทบที่ติดตามมาคือ เศรษฐกิจและธุรกิจการค้าขายทั่วไปของประเทศไทยได้กลายเป็นอัมพาตชั่วคราวแล้ว ขุนนางชั้นสูงของไทยก็เริ่มประจักษ์ถึงบทบาทการครอบงำเศรษฐกิจของบรรดาผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลในกรุงเทพมหานครอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกด้วย ประจวบเหมาะกับบรรดาขุนนางหัวก้าวหน้าในประเทศไทยซึ่งส่วนใหญ่ก็คือบุคคลที่มีเชื้อสายจีนบ้างไม่มากก็น้อย เช่น ผู้ใช้นามปากกาว่า “เทียนวรรณ” ยิ่งนานวันก็ยิ่งประสบความสำเร็จในการนำความคิดของการปฏิวัติในแผ่นดินจีนมาประยุกต์ใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อให้บรรดาขุนนางไทยระดับชั้นผู้น้อย พยายามเคลื่อนไหวเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยด้วยจนกระทั่งนำไปสู่การเกิดกบฏ ร.ศ.130 ขึ้นใน ค.ศ.1911

เพราะฉะนั้นรัฐบาลไทยจึงจำเป็นต้องหาทางจำกัดไม่ให้อิทธิพลของความสำเร็จในการปฏิวัติเพื่อล้มล้างอำนาจศักดินาล้าสมัยในแผ่นดินจีนกลายเป็นการลอกเลียนแบบของประชาชนชาวไทยเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในขณะนั้น ควบคู่ไปกับการออกมาตรการทางกฎหมายต่างๆ เพื่อเป็นการป้องปรามอิทธิพลเหล่านี้แล้ว ยังต้องพยายามประกาศใช้กฎหมายใหม่เพื่อหาทางปิดช่องโหว่ประเด็นเรื่องเชื้อชาติและสัญชาติ รวมทั้งการพยายามหาทางกลมกลืนลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลให้กลายเป็นคนไทยให้ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหา

ละเอียดอ่อนอื่นๆในอนาคตต่อไปด้วยความระมัดระวัง เช่น การประกาศใช้กฎหมายแปลงสัญชาติ ค.ศ.1911 การประกาศใช้กฎหมายเนรเทศคนเข้าเมือง ค.ศ.1912 การประกาศใช้กฎหมายเชื้อชาติ ค.ศ.1913 และการประกาศแก้ไขปรับปรุงกฎหมายสมาคมใหม่ใน ค.ศ.1914 เป็นต้น[75] ขณะเดียวกัน เพื่อเป็นการตอบโต้ความคิดที่จะปฏิวัติสังคมไทยลอกเลียนแบบความสำเร็จของขบวนการปฏิวัติในประเทศจีน ซึ่งปัญญาชนและข้าราชการชั้นผู้น้อยในสังคมไทยพยายามเคลื่อนไหวทั้งในรูปการเขียนบทความโดยใช้นามแฝงลงทั้งในหนังสือพิมพ์ไทยและหนังสือพิมพ์จีนซึ่งเจ้าของคือ เชียว ฮุดเส็งเป็นผู้ให้การสนับสนุนการปฏิวัติของซุน ยัดเซ็นในขณะนั้น พร้อมกับการร่วมมือกับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และพระ-บรมวงศานุวงศ์บางพระองค์ ซึ่งไม่นิยมในพระราชจริยวัตรของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า- อยู่หัว ด้วยการสร้างข่าวลือต่างๆ นานาอันเป็นการลบหลู่สถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดมาในช่วงนั้น

ในที่สุดพระมหากษัตริย์ไทยคือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในยุคนั้นจึงจำเป็นต้องเข้ามาเคลื่อนไหวตอบโต้ ทั้งกระแสชาตินิยมจีนและกระแสความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมไทยด้วยพระองค์เองไปพร้อมๆ กัน โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวในรูปกวีนิพนธ์ของพระองค์ในรูปแบบต่างๆ ที่จะต้องมีปัจจัยเกี่ยวกับปัญหาของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยเป็นเป้าหมายของการโจมตีตลอดเวลาด้วย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญสุดคือ การพยายามเหนี่ยวรั้งไม่ให้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองด้วยวิธีการปฏิวัติในประเทศจีนแผ่เข้ามามีบทบาทเหนือสังคมชาวพื้นเมือง จนกระทั่งชนชั้นผู้ปกครองไทยไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ใด ๆ ที่อาจจะเป็นภัยต่อราชบัลลังก์ได้อีกต่อไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือความพยายามหาทางยับยั้งไม่ให้ความคิดเรื่องการสถาปนาระบอบการปกครองแบบสาธารณรัฐกลายเป็นความจริงขึ้นมาในปะเทศไทยต่างหากแล้วบทบาททางเศรษฐกิจอันสูงเด่นและการขยายตัวของชุมชนจีนในประเทศไทยตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 กลับได้รับผลกระทบน้อยมากจากการเคลื่อนไหวในทำนองปลุกจิตสำนึกชาตินิยมไทยเพื่อ ปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างแยบคายผ่านทางกวีนิพนธ์และบทความต่างๆ ของพระบาท-สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวครั้งนั้น

ในทางตรงกันข้าม นโยบายของรัฐบาลไทยที่เกี่ยวกับชาวจีนแต่ไม่ได้เป็นข่าวสู่สาธารณชน กลับกลายเป็นนโยบายที่รัฐบาลไทยถือปฏิบัติอย่างจริงจังในยุคนั้น คือ ทั้งทุนจีนโพ้นทะเลจากดินแดงต่างๆ ในภูมิภาคนี้และกุลีจีนราคาถูกจากแผ่นดินใหญ่ กลับได้รับการส่งเสริมให้เข้ามามีบทบาทในการผลักดันการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยยุคนั้นมากกวายุคใดสมัยใดที่เคยผ่านมาเสียด้วยซ้ำไปแล้ว ชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรในประเทศไทยโดยไม่อ้างว่าตนเองเป็นคนในบังคับ

ของชาติตะวันตกกลับได้รับสิทธิในการถือครองที่ดินทำกินและสิทธิอื่นๆ ทางสังคมเทียบเท่ากับคนไทยทุกประการ

นอกจากนั้น รัฐบาลไทยยังได้เน้นนโยบายส่งเสริมให้นายทุนจีนโพ้นทะเลจากภายนอกพระราชอาณาจักรเข้ามามีบทบาทโดยตรงในการสะกัดกั้นอิทธิพลของทุนนิยมตะวันตกไม่ให้เข้ามาครอบงำเศรษฐกิจไทยเหมือนอาณานิคมอื่นๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างจริงจัง โดยการอนุญาตให้สมุหเทศาภิบาลของมณฑลต่างๆ เปิดโอกาสให้แก่ชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งกำลังประสบปัญหาการช่วงชิงถือครองกรรมสิทธิที่ดินทำกินแข่งขันกับภาคเอกชนชาวตะวันตกในแต่ละอาณานิคมแถบนี้ไม่ได้ เพราะรัฐบาลอาณานิคมแต่ละแห่งได้ออกมาตรการทางกฎหมายจำกัดบทบาทในการถือครองที่ดินทำกินอย่างเต็มที่ในยุคนั้น แต่ทางราชการไทยกลับเปิดโอกาสให้นายทุนจีนโพ้นทะเลจากดินแดนใดๆก็ได้ ซึ่งไม่ได้อ้างตัวเองว่าเป็นคนในบังคับของชาติตะวันตกสามารถจับจองถือครองกรรมสิทธิที่ดินได้โดยไม่จำกัดจำนวนพื้นที่ เพื่อนำไปลงทุนและพัฒนาเป็นสวนเกษตรตั้งแต่ขนาดใหญ่เนื้อที่เกินกว่า 500 ไร่ ขนาดกลางเนื้อที่เกินกว่า 100 ไร่ และขนาดเล็กเนื้อที่ต่ำกว่า 100 ไร่ตามลำดับแล้ว ยังได้เปิดโอกาสให้ชาวจีนทั้งที่เพิ่งอพยพเข้ามาใหม่และได้ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรแล้วก่อนหน้านั้น สามารถถือครองที่ดินและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต่างๆในเขตชุมชนใหม่ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่บริเวณใกล้สถานีรถไฟสายต่าง ๆ ซึ่งเพิ่งเปิดบริการรับส่งสินค้าและผู้โดยสารทั่วประเทศในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1[76]

เพราะฉะนั้นนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยตั้งแต่ช่วงนั้นที่ยังคงเน้นหนักการให้ความสำคัญต่อทั้งทุนจีนโพ้นทะเลและแรงงานราคาถูกจากผู้อพยพใหม่ๆที่เข้ามาจากประเทศจีน จึงทำให้จำนวนชาวจีนต่างด้าวในแต่ละชุมชนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมา ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้จึงประสบความสำเร็จในการขยายบทบาทเพื่อครอบงำเศรษฐกิจไทยแทบทุกสาขาได้อย่างรวดเร็วแล้ว ยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นจีนของพวกเขาได้เข้มแข็งกว่าในอดีตก่อนหน้านั้นด้วย เพราะตั้งแต่นี้เป็นต้นไปนอกจากพรรคก๋วยมินตั๋งจะประสบความสำเร็จในการครอบงำทั้งหลักสูตรของโรงเรียนจีนหนังสือพิมพ์จีนตลอดจนกิจกรรมทางสังคมและการเมืองของสมาคมต่างๆ ในชุมชนจีนทั่วประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งนานวันขึ้นชาวจีนต่างด้าวรุ่นใหม่ๆ ยังอพยพเข้ามาทั้งครอบครัวและสัดส่วนของสตรีในแต่ละชุมชนจีนทั่วประเทศไทยก็ยิ่งสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว ลัทธิชาตินิยมจีนในหมู่ประชากรเหล่านี้ยิ่งนับวันจึงยิ่งกลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่ชนชั้นผู้ปกครองไทยต้องพยายามหาทางแก้ไขปัญหาของ

ผลกระทบ ซึ่งกำลังบานปลายมากขึ้นเฉกเช่นเดียวกับอาณานิคมของชาติมหาอำนาจตะวันตกในขณะนั้น

การต่อต้านญี่ปุ่น

ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ยิ่งถูกดึงให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการเมืองในแผ่นดินบรรพชนเพิ่มขึ้นกว่าในอดีตก่อนหน้านั้น ขณะเดียวกัน พลังของการเปลี่ยนแปลงสังคมจีนยุคใหม่มิได้จำกัดอยู่เฉพาะพรรคกว่อมินตั๋งภายใต้การนำของซุน ยัดเซ็นเท่านั้น แต่พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ได้กำเนิดขึ้นมาในช่วงต้นทศวรรษ 1920 เหมือนกัน เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองใดๆ โดยเฉพาะการประสานความร่วมมือทางการเมืองระหว่างพรรคกว่อมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์จีนตั้งแต่ ค.ศ.1923 ภายใต้การสนับสนุนของรัสเซียนั้น นอกจากจะทำให้สาธารณรัฐจีนภายใต้การนำของประธานาธิบดีซุน ยัดเซนสามารถขยายอิทธิพลทางการเมืองภายในได้อย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มที่จะกำจัดอิทธิพลของพวกขุนศึกกลุ่มต่างๆ ให้หมดลงไปได้แล้ว ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งแรกภายใต้การนำของรัฐบาลซุน ยัดเซ็นในเดือนมกราคม ค.ศ.1924 พรรคกว่อมินตั๋งยังยอมรับให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นพันธมิตรสำคัญในการปฏิวัติสังคมอย่างเป็นทางการด้วย โดยพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ยอมรับหลักการไตรราษฎร์ของพรรคกว่อมินตั๋งเป็นแนวทางสำหรับการกู้ชาติเหมือนกัน[77]

ผลกระทบที่ตามมาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่นั้นคือ การฟื้นฟูบทบาทและการเคลื่อนไหวอย่างจริงจังของสาขาพรรคกว่อมินตั๋งทั่วภูมิภาคนี้ อิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ก็จะค่อยแผ่เข้ามามีบทบาทในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลเป็นครั้งแรกมาต่อมาเมื่อเจียง ไคเช็คขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีภายหลังการถึงแก่อสัญกรรมของซุน ยัดเซ็นใน ค.ศ.1925 ความเป็นพันธมิตรของทั้งสองพรรคก็เสื่อมโทรมลง จนกระทั่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนถูกขับไล่ออกจากรัฐบาลไปใน ค.ศ.1927 แต่สมาชิกของพรรคนี้ก็สามารถผันแปรตนเองกลายเป็นพวกนิยมฝ่ายซ้ายที่แฝงเร้นอยู่ในสาขาของพรรคกว่อมินตั๋งทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เรียบร้อยแล้ว เพราะฉะนั้นการเคลื่อนไหวทางการเมืองใดๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลตั้งแต่นั้นมา จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะมีประเด็นความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนของทั้งสองพรรคการเมือง ซึ่งจะผสมผสานกันไปมากบ้างน้อยบ้าง ก็สุดแล้วแต่สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศจีนและในภูมิภาคแห่งนี้จะเปิดโอกาสให้แต่ละพรรคการเมืองในช่วงเวลาถัดมา

พรรคกว่อมินตั๋งเมื่อสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จและได้รับการรับรองจากนานาชาติโดยเฉพาะจากมหาอำนาจตะวันตกซึ่งเป็นเจ้าของอาณานิคมแถบนี้ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1920 พรรคกว่อมินตั๋งจึงไม่ลังเลที่จะระดมความช่วยเหลือทุกรูปแบบและเข้ามามีอิทธิพลครอบงำชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนแถบนี้อย่างเร่งรีบทันที เพราะขณะนั้นนอกจากจีนยังมีนโยบายผลักดันตนเองให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมทันสมัยโดยหวังพึ่งพิงทั้งทุนและประสบการณ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจในอาณานิคมตะวันตกจากชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้อย่างเต็มที่แล้ว ในค.ศ.1929 รัฐบาลจีนคณะชาติยังจัดตั้งคณะกรรมการกิจการโพ้นทะเล (The Overseas Affairs Bureau) ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวงในเวลาต่อมา เพื่อทำหน้าที่ดูแลกิจการณ์ต่างๆทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ตั้งแต่การศึกษานโยบายและวิธีการปฏิบัติของรัฐบาลแต่ละดินแดนที่มีต่อคนเหล่านี้ การเอื้ออำนวยความสะดวกต่างๆแก่ลูกหลานของคนเหล่านี้ที่จะกลับมาศึกษาในประเทศจีน การให้ความคุ้มครองการลงทุนของคนเหล่านี้ในแผ่นดินมาตุภูมิ รวมทั้งการขยายการศึกษาและโอกาสในการเรียนรู้ความเป็นจีนให้กับลูกหลานของคนเหล่านี้ในแต่ละดินแดน เช่น การส่งครูสอนภาษาจีนที่ผ่านการ อบรมของพรรคกว่อมินตั๋งเข้าไปทำหน้าที่เป็นครูและผู้บริหารโรงเรียนในชุมชนจีนโพ้นทะเล ซึ่งจะเพิ่มขึ้นเป็นดอกเห็ดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ทั่วโลกตั้งแต่กลางทศวรรษ 1920 นอกจากนั้นตั้งแต่ ค.ศ.1929 เป็นต้นไป รัฐบาลจีนคณะชาติยังได้กำหนดให้ภาษาจีนกลาง (Kuo Yu) กลายเป็นสำเนียงภาษาเดียวในการสอนเยาวชนทุกระดับทั้งในและนอกประเทศแล้ว คณะกรรมการกิจการโพ้นทะเลยังเข้าไปรับผิดชอบการฝึกครูสอนภาษาให้กับโรงเรียนจีนทั่วทุกดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเปิดศูนย์การฝึกฝนดังกล่าวขึ้นในมหาวิทยาลัยจี้หนาน (Chi Nan University) ในเมืองเซี่ยงไฮ้ ใน ค.ศ.1930 รัฐบาลจีนคณะชาติยังได้เริ่มการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนสอนภาษาจีนซึ่งทั้งหลักสูตรและบุคคลากรต่างๆ ของโรงเรียนแต่ละแห่งจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคกว่อมินตั๋งเท่านั้น แต่ในเวลาเดียวกันรัฐบาลอาณานิคมและรัฐบาลชาวพื้นเมืองในภูมิภาคนี้ยังไม่เคยทราบการเคลื่อนไหวดังกล่าวเลย

ยกเว้นประเทศไทย ชาวจีนนอกจะเป็นเจ้าของสวนยางพาราทุกขนาดแทบทั้งหมดแล้ว ยังสามารถครอบงำธุรกิจยางพาราทุกขั้นตอนอีกด้วย ในเวลาเดียวกัน ถึงแม้เหมืองแร่ดีบุกส่วนใหญ่ในมลายาขณะนั้นกว่าร้อยละ 66 เป็นของทุนตะวันตก และมีทุนจีนโพ้นทะเลเพียงร้อยละ 34 ขณะที่การทำเหมืองแร่ดีบุกทั้งหมดในอาณานิคมอินเดียตะวันออกเป็นของเอกชนดัชต์ แต่การทำเหมืองแรดีบุกในไทยก็ยังคงถูกครอบงำโดยผู้ประกอบการจีน แรงงานที่ใช้ในเหมืองแร่ดีบุกทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ก็ยังเป็นกรรมกรจีนเหมือนเดิม แรงงานในเหมืองแร่เหล็กและเหมืองแร่แมงกานีสของมลายาและฟิลิปปินส์ เหมืองแร่ตะกั่วและเหมืองแร่เงินในพม่า เหมืองแร่ถ่านหินและดีบุกในอินโดจีน ก็ล้วนใช้แรงงานจีนมากกว่าชาวพื้นเมืองตลอดเวลา ขณะเดียวกัน ชาวจีนโพ้นทะเลก็ยังไปมีส่วนสำคัญภาคในธุรกิจส่งออกและสั่งเข้าช่างฝีมือ โรงงานผลิตในครัวเรือน อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค ธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และการลงทุนในเชิงพาณิชย์สมัยใหม่อื่นๆ ของแต่ละดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ตัวอย่างเช่น ในหมู่เกาะอินเดียตะวันออก ขณะที่ชาวจีนประมานร้อยละ 37 ในอาณานิคมแห่งนี้กลายเป็นพ่อค้าร้อยละ 31 ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าวัตถุดิบต่างๆ อีกร้อยละ 20 ได้เข้าไปลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่เหลือมีน้อยมากที่เข้าไปรับจ้างขายแรงงานหรือบริการในหน่วยงานรัฐบาลอาณานิคม ซึ่งพัฒนาการในการประกอบอาชีพของคนเหล่านี้แตกต่างจากชาว พื้นเมืองมากมาย เพราะชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ยังคงมีสภาพยากจนไม่แตกต่างจากอดีตก่อนหน้านั้นมากนัก[92]

อย่างไรก็ตาม บทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างช่วงใกล้สงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ถูกต่อต้านจากชาวพื้นเมืองและรัฐบาลของบางดินแดนเพิ่มขึ้นเรื่อยมาเหมือนกัน เช่น รัฐบาลฝรั่งเศสในอาณานิคมอินโดจีนได้เปิดโอกาสให้ธนาคารเอกชนของตนเปิดบริการให้ชาวพื้นเมืองกู้เงินได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านนายหน้าชาวจีนตั้งแต่นั้นมา ในมาลายานอกจากมีการแก้ไขข้อบังคับต่างๆ ในการเข้าเมืองเพื่อลดจำนวนคนต่างด้าวชาวจีนเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดแล้ว ยังมีการประกาศพื้นที่สงวนขนาดใหญ่ไว้สำหรับชาวพื้นเมืองมาเลย์ทำการเกษตรโดยเฉพาะ ในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกของดัตช์ยังมีการประกาศกฤษฎีกาห้ามไม่ให้ชาวต่างด้าวเข้าไปครอบครองที่ดินซึ่งเคยเป็นของชาวพื้นเมืองโดยเด็ดขาด ในอาณานิคมฟิลิปปินส์รัฐบาลสหรัฐอเมริกายังได้ยึดกิจการค้าข้าวและข้าวโพดทุกระดับจากชาวจีนมาให้บรรษัทข้าวและข้าวโพดของรัฐบาลดำเนินกิจการแต่เพียงผู้เดียวในค.ศ. 1940 แล้ว ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1941 ทางการอาณานิคมยังห้ามมิให้ชาวต่างด้าวใดๆ ยกเว้นเฉพาะชาวฟิลิปปินส์และชาวอเมริกันทำการค้าขายปลีกในมนิลาอีก

ต่อไป แต่มาตรการต่อต้านบทบาททางเศรษฐกิจและการห้ามเคลื่อนไหวทางการเมืองของชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนต่างๆเหล่านี้ ก็ไม่มีดินแดนใดเข้มงวดและรุนแรงไปกว่าประเทศไทยซึ่งได้กลายเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่นในช่วงก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะนอกจากจะมีการเพิ่มค่าธรรมเนียมคนเข้าเมืองบ่อยครั้งมากขึ้น เพื่อสกัดกั้นการเข้ามาของชาวจีนอพยพเป็นการเฉพาะตลอดเวลาตั้งแต่ ค.ศ. 1937-1939 แล้ว ยังมีการประกาศห้ามมิให้ชาวจีนเรี่ยไรเงินไปส่งเพื่อช่วยเหลือบ้านเกิดเมืองนอนโดยเด็ดขาดด้วย ผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกจับกุมคุมขังและเนรเทศทันที ในเวลาเดียวกันรัฐบาลไทยยังห้ามมิให้พ่อค้าหาบเร่ชาวจีนเข้าไปขายอาหารและสินค้าในสถาบันการศึกษาทุกระดับทั่วประทศ พร้อมกับการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจเพื่อผลิตน้ำตาล ผ้าไหม ยาสูบ โรงกลั่นน้ำมัน และบริษัทข้าวไทย เป็นต้น โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการทำธุรกิจแข่งขันกับพ่อค้าชาวจีนในธุรกิจเหล่านี้ ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1939 ยังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการบัญชีเพื่อบีบบังคับให้ธุรกิจต่างๆ ของชาวจีนเปิดเผยข้อมูลต่างๆ แก่ทางราชการอย่างชัดเจนแล้ว ในเดือนเดียวกันยังประกาศใช้กฎหมายแรงงานที่ห้ามมิให้โรงงานอุตสาหกรรม ทั้งของรัฐบาลและเอกชนจ้างแรงงานต่างด้าวเกินกว่าร้อยละ 25 ของแรงงานทั้งหมดด้วย นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลยังตรากฎหมายอื่นๆ เพื่อเป็นการบีบบังคับไม่ให้ชาวจีนเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจการฆ่าสัตว์ การประมง การเป็นตัวแทนจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง การเป็นผู้ผลิตเกลือและบุหรี่ยาเส้น ในค.ศ. 1840 โรงเรียนสอนภาษาจีนทั้งหมดในประเทศไทยซึ่งแต่เดิมเคยมีอยู่จำนวนมากถึง 242 โรงเรียน ก็ถูกสั่งปิดและถูกถอนใบอนุญาติทั้งหมด เหลือเพียงโรงเรียนสอนภาษจีนขนาดเล็กอีกหนึ่งแห่งเท่านั้นเพราะมีเจ้าของเป็นคนไทย ยิ่งไปกว่านั้นในปีเดียวกันจอมพล ป. พิบูลสงครามยังได้ประกาศห้ามมิให้ข้าราชการและลูกจ้างทุกคนในกระทรวงกลาโหมและกระทรวงการต่างประเทศแต่งงานกับชาวจีนต่างด้าวโดยเด็ดขาด

ถึงแม้มาตรการต่างๆของรัฐบาลไทยในการต่อต้านชาวจีน เมื่อประกาศใช้บังคับอย่างเป็นทางการสามารถตีความหมายครอบคลุมถึงชาวต่างด้าวทั้งหมดในขณะนั้น แต่ข้อเท็จจริงซึ่งสาธารณชนทั่วไปทราบดีคือ มีเป้าหมายต่างๆ เพื่อบังคับใช้กับชาวจีนโดยเฉพาะ ขณะเดียวกันมาตรการต่างๆ เกี่ยวกับชาวจีนที่รัฐบาลนำมาบังคับใช้ในแต่ละครั้งจะถูกดำเนินการอย่างรวดเร็ว ภายหลังจากการเก็บความลับไว้อย่างเงียบเชียบเป็นอย่างดี จึงทำให้ชาวจีนโดยทั่วไปประสบความทุกข์ยากลำบากมาก ชาวจีนผู้ใดที่ไม่มีความอดทนเข้มแข็งจริงก็ยากที่จะเผชิญภัยคุกคามของรัฐบาลไทยในขณะนั้นได้ จึงไม่แปลกว่ามีชาวจีนกว่า 12,000 คน ตัดสินใจเดินทางออกจากประเทศไทยในต้นปีค.ศ. 1939 ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนซึ่งไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลไทยในขณะนั้นก็ทำได้เพียงการส่งโทรเลขประท้วงประเทศไทยเป็นครั้งคราวไป ตลอดช่วงก่อนสงครามโลก

ครั้งที่ 2 ทั้งนี้เพราะรัฐบาลไทยเชื่อมั่นเป็นอย่างดีว่าญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศสัมพันธมิตรที่สำคัญสุดจะนำมาซึ่งการสร้างวงศ์ไพบูลย์แห่งเอเชียร่วมกันกับประเทศไทยสืบต่อไปในอนาคต จึงไม่จำเป็นที่จะต้องนำพาต่อชะตากรรมอันเลวร้ายของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งกำลังกลายเป็นศัตรูสำคัญของญี่ปุ่นอยู่ในขณะนั้นแต่อย่างใด ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1941 รัฐบาลไทยยังได้สั่งยึดสวนยางพาราของชาวจีนฮกจิวในบริเวณรอยต่อระหว่างอำเภอฉวางกับอำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประมาณ 3,000 ไร่ เพื่อนำมาจัดตั้งเป็นสวนเกษตรของรัฐขึ้นมาชื่อองค์การสวนยางนาบอน โดยไม่ สนใจคำประท้วงใดๆของรัฐบาลจีนคณะชาติผ่านทางสถานเอกอัครราชทูตของตนประจำวอชิงตัน ดี.ซี เหมือนกับพฤติกรรมก่อนๆ หน้านั้น รัฐบาลยังถือว่าการต่อต้านของชาวจีนที่มีต่อผลประโยชน์ของญี่ปุ่นซึ่งเป็นลูกพี่ของไทยในขณะนั้นเป็นสิ่งที่กระทำไม่ได้โดยเด็ดขาด จึงได้ทวีความเข้มงวดและจับกุมชาวจีนผู้ซึ่งไม่ยอมให้ความร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อรอการเนรเทศเพิ่มขึ้นตลอดเวลา แต่เนื่องจากในขณะนั้นประเทศจีนกำลังถูกญี่ปุ่นโจมตีอย่างหนัก ขณะเดียวกัน ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคแถบนี้ก็ไม่ยอมรับชาวจีนซึ่งกำลังรอการถูกเนรเทศเป็นจำนวนมาก รัฐบาลไทยจึงได้ตัดสินใจสร้างที่กักขังชาวจีนเหล่านี้ขึ้นมาเป็นการเฉพาะในจังหวัดเพชรบูรณ์[93]

ก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 2 จะเข้ามาครอบคลุมภูมิภาคแถบนี้ รัฐบาลไทยได้เตรียมความพร้อมที่จะเผชิญภาวะสงครามอย่างเต็มที่ล่วงหน้าหลายเดือนแล้ว ชาวจีนในประเทศไทยก็ได้กลายเป็นศัตรูคู่ปรปักษ์ในการทำสงครามครั้งนั้นไปโดยปริยาย เพราะฉะนั้นรัฐบาลไทยจึงไม่รีรอที่จะนำมาตรการจองล้างจองผลาญทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมมาใช้กับชาวจีนอย่างรีบเร่ง เช่น การประกาศพระราชบัญญัติช่วยอาชีพและวิชาชีพแก่คนไทยทั่วไป ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1941 ซึ่งเป็นที่มาของการห้ามมิให้ชาวจีนประกอบอาชีพต่างๆ ถึง 27 อาชีพ ในช่วงเดียวกันรัฐบาลยังได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาเขตหวงห้ามคนต่างด้าวซึ่งมุ่งบังคับใช้กับคนจีนส่วนใหญ่นั่นเอง โดยชาวจีนตั้งแต่นั้นมาจะเดินทาง พักอาศัย หรือมีถิ่นพำนักอยู่ในพระราชอาณาจักรได้เฉพาะในเขตพื้นที่ซึ่งมิได้กำหนดไว้เป็นเขตหวงห้ามเท่านั้น ขณะที่บรรดาผู้นำชุมชนจีนหลายคนซึ่งรอดพ้นจากการถูกจับกุมหรือถูกรอเนรเทศก็จำเป็นต้องพยายาม หลบหนีไปอาศัยในชนบทหรือไม่ก็เดินทางกลับประเทศจีน จึงทำให้ผู้นำชุมชนจีนที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลทหารของจอมพล ป.พิบูลสงคราม โดยเฉพาะจาง ล่านเฉิน (Chang Lan Ch'en) ประธานหอการค้าจีนคนใหม่ต้องหันมาให้ความร่วมมือทางธุรกิจและสร้างสายสัมพันธ์อันดีกลับกลุ่มบริษัทมิตซุยจำกัดและบริษัทมิซูบิชิจำกัดสำหรับการทำธุรกิจขายส่งยางพาราและดีบุกซึ่งเป็นยุทธปัจจัยสำคัญแต่ถูกพ่อค้าจีนในมลายาและสิงคโปร์กำลังต่อต้านการส่งสินค้าเหล่านี้อย่างได้ผลในเวลานั้น ผู้นำชาวจีนบางคนยังได้ขายชาติด้วย

การวางแผนร่วมมือกับหน่วยข่าวกรองของญี่ปุ่นในการเตรียมยกพลขึ้นบกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คนเหล่านี้ยังไม่ได้นำพาและให้ความสนใจต่อชะตากรรมของชาวจีนที่ถูกจับกุมข้อหาต่อต้านญี่ปุ่น ซึ่งกำลังรอถูกเนรเทศในข้อหาเป็นบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาของรัฐบาลไทยอีกประมาณ 3,000 คน ในขณะนั้นด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อสงครามใกล้เกิดขึ้นอย่างแน่นอนในขณะนั้น บรรดาผู้นำชาวจีนในประเทศไทยจึงแตกออกเป็น 2 เสี่ยงอย่างชัดเจน ขณะที่พวกควบคุมหอการค้าจีนภายใต้การบงการของรัฐบาลไทยนอกจากจะถูกชิงชังจากเพื่อนร่วมชาติมากขึ้น เพราะคนเหล่านี้ประสานผลประโยชน์กับประเทศญี่ปุ่นศัตรูคู่สงครามของแผ่นดินบรรพชนอย่างไม่แยแสผู้ใดแล้ว พวกผู้นำชาวจีนที่ต่อต้านญี่ปุ่นก่อนหน้านั้นกลับต้องประสบชะตากรรมยากลำบากโดยต้องใช้ชีวิตหลบๆ ซ่อนๆ เพื่อให้ปลอดภัยจากการถูกกลั่นแกล้งของรัฐบาลไทยอยู่ตลอดเวลา[94]

เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นภายหลังจากองทัพญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกตามดินแดนต่างๆทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่เช้าตรู่ของวันที่ 7 ธันวาคม ค.ศ. 1941 แล้ว ขณะที่จีนเองก็ได้กลายเป็นพันธมิตรของอังกฤษในการต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่นในภูมิภาคแห่งนี้ตั้งแต่เริ่มต้นสงครามทันที โดยรัฐบาลเจียง ไคเช็คได้มีคำสั่งให้สมาชิกพรรคกว่อมินตั๋งทั้งในมลายาและดินแดนอื่นๆให้ความร่วมมือกันรัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษอย่างเต็มที่ในการต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นแล้ว ตัน กากี่ยังให้ความร่วมมือกับข้าหลวงใหญ่แห่ง The Straits Settlements จัดตั้งสภาชาวจีนสิงคโปร์เพื่อหนุนหลังการต่อต้านศัตรู (The Singapore Chinese Anti-Enemy Backing-Up Council) ขึ้นมาเพื่อจัดตั้งกองกำลังอาสาสมัครและหน่วยปฏิบัติการโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ ในการสกัดกั้นการรุกรานของญี่ปุ่นในคาบสมุทรมาเลย์ นอกจากนั้น ทั้งสมาชิกของสาขาพรรคกว่อมินตั๋งและผู้นิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีนยังได้ร่วมมือกับกองทัพอังกฤษ เพื่อเรียกร้องให้ชุมชนจีนในคาบสมุทรมาเลย์กว่า 2,500,000 คนจัดตั้งองค์กรทางการเมืองขึ้นมาต่อต้านการยึดครองของกองทัพญี่ปุ่นชื่อสมาคมให้การหนุนหลังผู้ต่อต้านศัตรู (The Anti-Enemy Backing Up Societies : AEBUS) โดยทั้งสองฝ่ายได้แบ่งหน้าที่รับผิดชอบกันดังนี้คือ สมาชิกพรรคกว่อมินตั๋งทั่วทุกชุมชนจะทำหน้าที่รับผิดชอบกิจการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองและงานบริหารทั่วไป ส่วนผู้สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนจะทำหน้าที่จัดตั้งกองกำลังอาสาสมัครและจัดเตรียมอาวุธยุทโธปกรณ์ในการทำสงครามต่อต้านแบบกองโจรต่อไป[95]

ขณะที่ผู้นำชาวจีนส่วนใหญ่ทั้งในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ หมู่เกาะอินเดียตะวันออก พม่า อินโดจีน และไทยแทบไม่อยู่ในฐานะที่จะสร้างเงื่อนไขต่อรองใดๆ ที่จะมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการรณรงค์ต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นในแต่ละดินแดน เพราะดินแดนเหล่านี้ถูกกองทัพญี่ปุ่นยึดครองได้อย่างง่ายดายภายในเวลาเพียงไม่กี่วันเท่านั้น บรรดาผู้นำชาวจีนเหล่านี้จึงจำเป็นต้องหยุดการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นอย่างสิ้นเชิง ขณะที่ญี่ปุ่นต้องใช้เวลาถึง 69 วันในการทำสงครามกับกองทัพอังกฤษและพันธมิตรชาวจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทรมาเลย์ ก่อนที่กองทัพอังกฤษจะต้องยอมแพ้ต่อกองทัพญี่ปุ่นโดยไม่มีเงื่อนไขในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1942 ภายหลังจากนั้น ผู้ซึ่งเคยต่อต้านญี่ปุ่นทั้งพวกที่กระทำไปด้วยความกล้าหาญสมัครใจและพวกที่กระทำไปตามกระแสนิยมในแต่ละชุมชนจีนทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ต้องตกอยู่ในสภาพขวัญผวาและหวาดกลัวกับข่าวลือต่างๆ ที่กองทัพญี่ปุ่นจะต้องชำระบัญชีแค้นกับพวกเขาไม่ช้าหรือเร็วถัดจากนั้น เพราะกองทัพญี่ปุ่นถือว่าชาวจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นปัญหาพิเศษของประเทศตนเองมาตั้งแต่หลังสงครามจีนและญี่ปุ่นในค.ศ. 1937 แล้ว ขณะเดียวกัน ชาวจีนเหล่านี้ก็มีนัยสำคัญต่อการสร้างระเบียบใหม่ของเอเชียตามที่ญี่ปุ่นวางแผนไว้ล่วงหน้าในระยะยาวเหมือนกัน เพราะในทัศนะญี่ปุ่นนั้น ชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้มีนัยสำคัญอยู่ 3 ประการคือ 1) คนเหล่านี้มีบทบาทสูงเด่นมากในบริบท ทางเศรษฐกิจของแต่ละดินแดน เพราะพวกเขาครอบครองทุนขนาดใหญ่ทั้งในกิจการพาณิชย์และอุตสาหกรรม แล้วยังมีความเชี่ยวชาญในการการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ได้ดีกว่าชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ 2) ชาวจีนเหล่านี้มีบทบาทสำคัญมากต่อกองทัพญี่ปุ่นในการที่จะพื้นฟูสภาพเศรษฐกิจที่ได้รับความเสียหายจากภัยสงครามให้กลับมามีสภาพที่พึงพาตนเองได้ในอนาคต ถ้าหากพวกเขาให้ความร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่นก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจและการทำสงครามของญี่ปุ่นในระยะยาวและ 3) ชาวจีนโพ้นทะเลยังสามารถเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาจีน(Chinese Problem) ซึ่งได้บั่นทอนพลังของกองทัพญี่ปุ่นเรื่อยมาตั้งแต่ค.ศ. 1937 อย่างไรก็ตาม แนวนโยบายดังกล่าวก็ถูกปฏิเสธจากผู้บัญชาการสูงสุดของกองทัพญี่ปุ่นในเวลาต่อมาเพราะชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคแถบนี้ส่วนใหญ่ยังคงมีท่าทีเป็นศัตรูกับญี่ปุ่นอย่างทรหดอดทนเรื่อยมา

ในที่สุด กองทัพญี่ปุ่นจึงได้กำหนดนโยบายที่จะทำโทษชาวจีนโพ้นทะเลให้สาสมตั้งแต่ยึดครองแต่ละดินแดนได้เรียบร้อยแล้วทันที โดยกองทัพญี่ปุ่นได้เริ่มต้นทำลายล้างองค์กรทางการเมืองของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งเคยเคลื่อนไหวต่อต้านประเทศของตนและเคยเคลื่อนไหวสนับสนุนพรรคก่อมินตั๋งภายใต้การนำของเจียง ไคเช็คมานานหลายปีก่อนหน้านั้นแล้วยังได้ผลักดัน

มาตรการต่างๆ ที่เป็นปรปักษ์และเป็นการแสดงอำนาจบาทใหญ่ต่อชาวจีนโพ้นทะเลอย่างเต็มที่อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวจีนในสิงคโปร์ที่ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับกองทัพอังกฤษก่อนที่ดินแดนเหล่านี้จะถูกกองทัพญี่ปุ่นสามารถยึดครองเป็นปราการด่านสุดท้ายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น จะต้องได้รับการลงโทษให้สาสมกับความผิดในในลักษณะของการฆ่าแบบล้างเผ่าพันธุ์ซึ่งญี่ปุ่นเรียกว่า “ซุกชิง (Sook Ching) ทันที โดยคาดหวังว่าวิธีการแบบทารุณโหดเหี้ยมเท่านั้นจะกลายเป็นวิธีการตัดไม้ข่มนามเพื่อป้องกันไม่ให้กองทัพญี่ปุ่นต้องเผชิญปัญหาในการรักษาความมั่นคงภายในดินแดนยึดครองแต่ละแห่งต่อไปแล้ว กองกำลังติดอาวุธของชาวจีนโพ้นทะเลที่ยังหลงเหลืออยู่ในขณะนั้นไม่ว่าจะเป็นพวกที่สนับสนุนพรรคก่อมินตั๋งหรือพรรคคอมมิวนิสต์จีน ก็ไม่อาจจะทำสงครามกองโจรต่อต้านพวกเขาอย่างยืดเยื้อเหมือนประสบการณ์ที่ญี่ปุ่นต้องเผชิญหน้าอยู่ในประเทศจีนตลอดเวลา

ถัดจากนั้นปลายเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1942 ระบบการกวาดล้างผู้ต่อต้านญี่ปุ่นแบบถอนรากถอนโคนก็ได้ดำเนินการอย่างจริงจังทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเน้นหนักให้กับการกวาดล้างบุคคลเหล่านี้ในชุมชนจีนโพ้นทะเลของมลายาและสิงคโปร์มากเป็นกรณีพิเศษ เพราะบรรดาผู้นำชุมชนจีนเหล่านี้ได้กลายเป็นหัวหอกสำคัญในการต่อต้านญี่ปุ่นอย่างจริงตลอดมา โดยกองทัพญี่ปุ่นได้แบ่งกลุ่มชาวจีนโพ้นทะเลที่จะต้องถูกกำจัดบทบาทให้หมดไปโดยเร็วดังนี้ คือ 1) ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเรี่ยไรและจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือประเทศจีน 2) บรรดามหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลซึ่งเคยบริจาคให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ต่อประเทศจีน 3) บรรดาครูใหญ่และครูในโรงเรียนสอนภาษาจีน และผู้ที่มีบทบาทสนับสนุนตัน กากี่ให้เป็นผู้นำขบวนการกู้ชาติของชาวจีนโพ้นทะเล 4) ชาวจีนไหหลำโดยรวมซึ่งนิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีนมากเป็นพิเศษกว่าชาวจีนโพ้นทะเลเชื้อสายอื่น ๆ 5) ผู้ที่เกิดในประเทศจีนและเพิ่งเดินทางเข้ามายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยหลังสงครามจีน-ญี่ปุ่น 6) ผู้ที่เป็นสมาชิกของสมาคมลับ ซึ่งมักมีเครื่องหมายรอยสักตามร่างกายเป็นสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนต้นสังกัด 7) ชาวจีนคนใดที่ร่วมมือกับฝ่ายสัมพันธมิตรและเป็นอาสาสมัครต่อต้านญี่ปุ่น 8) ผู้มีเชื้อสายจีนแต่ทำงานในหน่วยงานราชการของอาณานิคมตะวันตกแต่ละดินแดนและยังคงจงรักภักดีต่อรัฐบาลเจ้าของอาณานิคมเหล่านั้น และ 9) ผู้ที่มีเชื้อสายจีนใดๆ ก็ตามที่ครอบครองอาวุธและก่อกวนความสงบสุขของสังคมในแต่ละดินแดนที่ถูกญี่ปุ่นยึดครองเรียบร้อยแล้ว ถัดจากนั้น ตลอดช่วงเดือนมีนาคม ค.ศ.1944 กองทัพญี่ปุ่นในแต่ละดินแดนทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของทางราชการไทยก็ได้ดำเนินการกวาดล้างบุคคลเชื้อสายจีนที่อยู่ในข่ายที่จะต้องถูกกวาดล้างและลงโทษเด็ดขาดทันที ชาวจีนจำนวนมากหลายหมื่นคนจึงถูกจับกุมเพราะ

หลักฐานต่างๆ ที่คนเหล่านั้นเคยเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นมาก่อน โดยหลักฐานส่วนใหญ่กองทัพญี่ปุ่นได้ยึดมาจากองค์กรต่างๆ ของชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนนั่นเอง ขณะเดียวกัน ชาวจีนอีกหลายพันคนก็ถูกจับกุมแบบเหวี่ยงแหเพียงเพราะพวกเขาเกิดมาเป็นคนจีน แต่ไม่มีหลักฐานใดๆ ที่จะสามารถชี้ชัดว่าพวกเขาเคยต่อต้านญี่ปุ่นก็มีอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนหลายหมื่นคนโดยเฉพาะในมลายาและสิงคโปร์ได้ถูกสังหารแบบล้างเผ่าพันธุ์ในช่วงนี้จนสามารถสร้างความหวาดระแวงและความหวั่นกลัวเกิดขึ้นทั่วทุกชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้[96]

แต่มาตรการปราบปรามชาวจีนโพ้นทะเลดังกล่าวก็ไม่สามารถจับบรรดาผู้นำสำคัญจริง ๆ ซึ่งเคยรณรงค์ต่อต้านญี่ปุ่นอย่างแข็งขันก่อนหน้านั้นได้ โดยเฉพาะตัน กากี่ก็สามารถหลบหนีไปไปหลบซ่อนอยู่ในเมืองมาลัง (Malang) บนเกาะชวา ก่อนหน้าที่กองทัพญี่ปุ่นจะยึดสิงคโปร์ได้ 11 วัน นอกจากนั้นกองทัพญี่ปุ่นยังไม่สามารถจับกุมผู้สนับสนุนชาวจีนโพ้นทะเลรายสำคัญอื่นๆ ในแต่ละดินแดนได้มากนักแล้ว ยังไม่สามารถจับกุมสมาชิกคนสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งได้เข้ามาเคลื่อนไหวในภูมิภาคนี้ ตลอดจนผู้นำสาขาพรรคกว่อมินตั๋งที่สำคัญรายอื่นๆ ซึ่งได้หลบหนีไปซ่อนตัวตามชนบทต่างๆ ที่ชุมชนจีนของแต่ละดินแดนให้ความช่วยเหลืออย่างลับๆตลอดช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกเป็นจำนวนมากด้วย

ขณะเดียวกัน กองทัพญี่ปุ่นยังได้มีคำสั่งปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนและหนังสือพิมพ์จีนในแต่ละดินแดนในช่วงนี้ลงหมดสิ้นแล้ว ธนาคารต่างๆ ของเอกชนจีนในแต่ละดินแดนยังถูกสั่งปิดกิจการ รวมทั้งชุมชนจีนโพ้นทะเลซึ่งเคยร่ำรวยมาก่อนก็ถูกเรียกเก็บเงินค่าสินบนจำนวนมหาศาลจากกองทัพญี่ปุ่น เพื่อแลกเปลี่ยนกับความปราณีที่ญี่ปุ่นจะหยิบยื่นให้ชุมชนเหล่านั้นบ้าง เช่น สมาคมพ่อค้าจีนโพ้นทะเลแห่งฟิลิปปินส์ (The Chinese Overseas Merchants Association of Philippines) ต้องมอบเงินเป็นของขวัญแก่กองทัพญี่ปุ่นซึ่งยึดเมืองมะนิลาเป็นเงินถึง 2 ล้านเปโซแล้ว ยังสัญญาว่าจะต้องให้สินบนแก่กองทัพญี่ปุ่นอีก 20 ล้านเปโซในโอกาสถัดไป ชุมชนจีนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกของดัตช์ต้องจ่ายค่าสินบนให้กองทัพญี่ปุ่นรวม 40 ล้านเหรียญ ขณะที่ชุมชนจีนในมลายาและสิงคโปร์ถูกรีดสินบนเป็นเงินรวมกันถึง 50 ล้านเหรียญเพื่อนำมาใช้เป็นกองทุนบริหารการปกครองดินแดนที่ถูกยึดครองตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ.1942 โดยกองทัพญี่ปุ่นถือว่าค่าสินบนเหล่านี้เป็นความชอบธรรมของพวกเขาที่ชุมชนจีนโพ้นทะเลแต่ละ

ดินแดนจักต้องชดใช้เพื่อแลกเปลี่ยนกับความผิดและบาปกรรมของพวกเขา ซึ่งเคยต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นในประเทศจีนมาก่อนหน้านั้น

แต่การระดมเรี่ยไรเงินของชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งมลายาและสิงค์โปร์เป็นเงินถึง 50 ล้านเหรียญ เพื่อจ่ายเป็นสินบนแก่กองทัพญี่ปุ่น เมื่อดำเนินการไปได้ระยะเวลาหนึ่งประมาณ 3 เดือนเศษก็สามารถเก็บรวบรวมได้เพียง 28 ล้านเหรียญ ที่เหลืออีก 22 ล้านเหรียญ กองทัพญี่ปุ่นจึงได้บังคับให้ผู้นำชุมชนจีนโพ้นทะเลไปกู้เงินจากธนาคารโยโกฮามาสเปชี่ (The Yokohama Specie Bank) เพื่อนำมาสมทบเป็นค่าสินบนทั้งหมด และทำพิธีส่งมอบให้กองทัพญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการในวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ.1942

ถัดจากนั้นในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน กองทัพญี่ปุ่นทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้หันมาใช้วิธีการใหม่ในการตักตวงความมั่งคั่งของชาวจีนโพ้นทะเลพร้อมๆ กับการปฏิบัติการจิตวิทยาแลโฆษณาชวนเชื่อในเวลาเดียวกัน โดยอนุญาตให้ชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคแถบนี้ที่ให้ความร่วมมือกับตนเอง สามารถส่งเงินไปให้ครอบครัวและญาติพี่น้องในบริเวณมณฑลทางภาคใต้ของจีน ซึ่งขณะนั้นได้กลายเป็นเขตยึดครองของรัฐบาลหวัง จิงเว่ที่มีกองทัพญี่ปุ่นบงการอยู่เบื้องหลังอีกทอดหนึ่ง โดยกองทัพญี่ปุ่นอนุญาตให้แต่ละครอบครัวซึ่งร่วมมือกับพวกเขาสามารถส่งเงินไปให้ญาติพี่น้องได้รายละไม่เกิน 100 เหรียญ ด้วยวิธีการโอนเงินผ่านทางธนาคารของญี่ปุ่นหรือธนาคารของชาวพื้นเมืองอื่น ๆ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพญี่ปุ่นเท่านั้น แต่วิธีการดังกล่าวก็ได้รับการสนองตอบจากบรรดาชาวจีนที่รักชาติไม่มากนัก เพราะตระหนักดีว่าเงินทุนต่างๆที่ญี่ปุ่นอนุญาตให้พวกเขาส่งกลับไปให้ญาติพี่น้องในช่วงสงครามเช่นนั้น ส่วนใหญ่จะตกอยู่กับรัฐบาลหุ่นเชิดหวัง จิงเว่และกองทัพญี่ปุ่น ซึ่งได้ยึดครองบ้านเกิดเมืองนอนของพวกเขาไปเรียบร้อยแล้วในขณะนั้น[97]

ส่วนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกของดัตช์ภายหลังการยึดครองของญี่ปุ่น นอกจากโรงเรียนของทางการอาณานิคมที่สอนทั้งภาษาดัตช์และภาษาจีนรวม 107 โรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนประมาณ 25,000 คน และโรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนล้วนๆอีกประมาณ 600 โรงเรียนที่มีนักเรียนประมาณ 30,000 คน ถูกกองทัพญี่ปุ่นห้ามไม่ให้มีการเรียนการสอนอีกต่อไปแล้ว ทั้งหอการค้า สมาคม และหนังสือพิมพ์จีนต่างๆ ก็หยุดกิจการไปโดยปริยายตั้งแต่ช่วงต้นสงคราม ชุมชนชาวจีนทั่วอาณานิคมแห่งนี้ยังถูกปล้นสดมภ์และถูกทำร้ายอย่างบ้าคลั่งจากชาวพื้นเมืองทันทีที่กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกในเกาะชวาเป็นต้นมา ถัดจากนั้นเมื่อกองทัพญี่ปุ่นสามารถควบคุมสถานการณ์ต่างๆในหมู่เกาะแห่งนี้ได้มั่นคงแล้ว ก็ได้จัดตั้งองค์กรบริหารอาณานิคมใหม่โดยชาวพื้นเมือง และห้ามไม่ให้

ชาวจีนซึ่งทั้งญี่ปุ่นและผู้นำชาวพื้นเมืองถือว่าเป็นแขนขาสำคัญของลัทธิทุนนิยมตะวันตกเข้าไปเกี่ยวข้องกับการปกครองอาณานิคมแห่งนี้โดยเด็ดขาด นอกจากนั้นกองทัพญี่ปุ่นยังได้จัดตั้งหน่วยงานสำหรับปกครองและรับผิดชอบกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในหมู่เกาะแห่งนี้ขึ้นมาโดยเฉพาะ ซึ่งมีชื่อเรียกตามภาษาจีนว่า "หัวเฉียวปัน" (Hua Ch'iao Pan) หรือที่มีชื่อเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า "กักกิโอะ ฮัน" (Kakkio Han) ขึ้นมาในเมืองปัตตาเวีย และอยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของพลเอกโตชิยาม่า (General Toshiyama) เพื่อทำหน้าที่บริหารและบังคับบัญชาสมาคมจีนและองค์กรต่างๆ ของชาวจีนทั่วทั้งหมู่เกาะ นอกจากนั้นกองทัพญี่ปุ่นยังได้ดำเนินการกดขี่ขูดรีดชาวจีนโพ้นทะเล โดยมีคำสั่งให้ชาวจีนทุกคนต้องถือหนังสือเดินทางและต้องขออนุญาตกองทัพญี่ปุ่นก่อนที่จะเดินทางออกจากภูมิลำเนาไปยังดินแดนใดๆในหมู่เกาะแห่งนี้อีกครั้งหนึ่ง โดยใช้วิธีเดียวกันกับที่ทางการอาณานิคมดัตช์เคยใช้มาแล้วก่อนหน้านั้น ขณะเดียวกันชาวจีนทุกคนต้องขอจดทะเบียนการตั้งถิ่นฐานภูมิลำเนาของตนใหม่ โดยผู้ชายต้องเสียค่าธรรมเนียมคนละ 100 เหรียญ ผู้หญิงต้องเสียค่าธรรมเนียมคนละ 80 เหรียญ นอกจากนั้นกองทัพญี่ปุ่นยังได้หว่านล้อมชาวจีนที่ขายชาติให้จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบการเรี่ยไรเงินต่างๆ เพื่อสนับสนุนการทำสงครามของพวกเขา โดยให้หน่วยงานเหล่านี้สามารถมีกองกำลังติดอาวุธเพื่อป้องกันความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายของชาวพื้นเมืองเป็นการแลกเปลี่ยน โดยวิธีการบีบบังคับอย่างแยบคายเช่นนั้น จึงทำให้บรรดาผู้นำชาวจีนบางคนทั้งพวกเปรานากันและพวกโตต็อค ซึ่งครั้งหนึ่งเคยสนับสนุนรัฐบาลเจียง ไคเช็คเพราะทางการเนเธอร์แลนด์ให้การรับรองมาก่อนหน้านั้น พากันหันหลังกลับมาให้การสนับสนุนรัฐบาลหุ่นเชิดของหวัง จิงเว่ในนานกิงอย่างเปิดเผยมากขึ้น

จนกระทั่งในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1943 กองทัพญี่ปุ่นก็ได้แต่งตั้งให้คนเหล่านี้เข้าไปบริหารหัวเฉียวปัน เพื่อควบคุมบังเหียนสถาบันและองค์กรต่างๆ ของชุมชนจีนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกซึ่งกำลังตกอยู่ในสภาพเกรงกลัวภัยคุกคามของกองโจรและมิจฉาชีพชาวพื้นเมืองที่ยังคงทำการปล้นสดมภ์ร้านค้าและทรัพย์สินต่างๆของชาวจีนโพ้นทะเลอย่างเมามันแล้ว คนเหล่านั้นยังนิยมฆ่าเจ้าทรัพย์และข่มขืนลูกเมียของชาวจีนเป็นว่าเล่นโดยไม่สนใจกฎหมายใดๆ อีกต่อไป เพราะฉะนั้นชาวจีนเหล่านี้จึงไม่มีทางเลือกอะไรดีกว่าการให้ความร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่น ในขณะเดียวกัน ก็วางแผนอย่างแยบคายให้ผู้นำชาวพื้นเมืองเข้าไปมีบทบาททั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองมากขึ้นตามลำดับ กองทัพญี่ปุ่นในช่วงปลายสงครามดังนั้นชาวจีนทั่วไปจึงต้องให้ความร่วมมือกับองค์กรหุ่นเชิดเหล่านี้ของกองทัพญี่ปุ่นเพื่อแลกเปลี่ยนกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขามากขึ้นตามลำดับ ขณะที่ผู้นำชาวจีนที่นิยมพรรคก่อมินตั๋งหรือผู้ให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนบาง

คนก็ตัดสินใจจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครพิทักษ์ชาวจีน พร้อมกับการระดมอาวุธต่าง ๆ ขึ้นมาเป็นกองทัพขนาดย่อมเรียกว่า “กองกำลังเป่าอันตุ้ย” (Pao An Tui) เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว[98] ส่วนชาวจีนทั่วไปที่ไม่คิดต่อสู้กับศัตรูก็จำเป็นต้องอพยพหนีตายไปอยู่ในชนบทที่ทุรกันดาร เพื่อให้รอดพ้นจากการตามล่าสังหารของกองทัพญี่ปุ่นและกองโจรชาวพื้นเมืองซึ่งชิงชังความร่ำรวยของชาวจีนเป็นทุนเดิมอยู่แล้วตลอดเวลา

ในประเทศไทยซึ่งเป็นพันธมิตรของญี่ปุ่น ก็ได้เริ่มต้นรณรงค์สงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วยการประกาศใช้พระราชบัญญัติต่างๆว่าด้วยชนชาติศัตรูและทรัพย์สินของชนชาติศัตรู ซึ่งคำว่า “ศัตรู” ก็หมายถึงชาวจีนนั่นเอง ต่อมารัฐบาลยังได้ประกาศเขตหวงห้ามเพื่อไม่ให้ชาวจีนเข้าไปมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดต่างๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ นอกจากนั้นรัฐบาลยังได้ถลำเข้าไปเป็นศัตรูกับชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และชาวจีนผู้รักชาติทั่วโลก เมื่อได้ประกาศรับรอง รัฐบาลหุ่นเชิดของหวัง จิงเว่อย่างเป็นทางการในวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ.1942 ในปีรุ่งขึ้นรัฐบาลยังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติที่ดินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ห้ามไม่ให้คนต่างด้าวมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอีกต่อไป ยกเว้นแต่คนต่างด้าวบางชาติซึ่งประเทศนั้นยังคงมีสนธิสัญญากับประเทศไทยซึ่งก็หมายถึงชาวญี่ปุ่นนั่นเอง แต่เนื่องจากประเทศจีนไม่เคยมีสนธิสัญญาใด ๆ กับประเทศไทยก่อนหน้านั้น เพราะฉะนั้นชาวจีนต่างด้าวจึงไม่มีโอกาสครอบครองที่ดินอย่างง่ายดายเหมือนในอดีตอีกต่อไป ส่วนชาวจีนที่เคยมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินต่างๆ ก่อนหน้านั้น ก็ต้องนำหลักฐานการมีสัญชาติไทยของพวกเขาไปจดทะเบียนกับทางราชการภายใน 90 วันภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้[99]

อย่างไรก็ตาม ในกรณีของชาวจีนในคาบสมุทรมาเลย์ที่สามารถหลบหนีการถูกตามล่าของกองทัพญี่ปุ่นเข้าไปอาศัยอยู่ในป่าและเขตทุรกันดารก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งในบริเวณที่เป็นมลายาและเกาะบอร์เนียวของอังกฤษ คนเหล่านี้เมื่อสามารถรวมตัวกันได้มากขึ้น ก็สามารถจัดตั้งเป็นกองโจรกลุ่มต่างๆ เพื่อป้องกันตนเองและร่วมมือกันต่อต้านญี่ปุ่นด้วยรูปแบบต่างๆ ที่ถูกดัดแปลงให้สอดคล้องตามสภาพชัยภูมิและทำเลที่ตั้งของเขตทุรกันดารนั้น ๆ ตลอดเวลาตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1942 เป็นต้นไป ขณะเดียวกัน การยึดครองของกองทัพญี่ปุ่นก็ได้ทำให้พรรคอมมิวนิสต์มลายา (The Malayan Communist Party : MCP) กลายเป็นพลังสำคัญในหมู่ชาวจีนเหล่านี้ไปโดยปริยาย เพราะฐานปฏิบัติการส่วนใหญ่ในการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นขณะนั้น ล้วนตั้งอยู่ในเขตป่าเขาและเขตชนบทของมลายา พรรคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) จึงเพียงแต่พัฒนา

โครงสร้างที่เหมาะสมเพื่อนำชาวจีนที่อพยพออกจากเมืองสู่ชนบทเหล่านี้มาใช้เป็นทั้งเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อและสร้างฐานที่มั่นในชนบทได้ไปในเวลาพร้อมๆ กันแล้ว คนเหล่านี้จำนวนมากก็ได้กลายเป็นกองกำลังอาสาสมัครของพรรคคอมมิวนิสต์มลายาเพื่อต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น โดยหน่วยปฏิบัติการพิเศษของอังกฤษซึ่งทำงานใต้ดินร่วมกับสมาชิกพรรคอมมิวนิสต์ในมลายาคอยให้การสนับสนุนในด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ตลอดเวลาด้วย

เพราะฉะนั้นภายในเวลาไม่นานในปลายปี ค.ศ.1942 พรรคคอมมิวนิสต์มลายาก็สามารถระดมคนเหล่านี้เข้ามาเป็นสมาชิกและอาสาสมัครกว่า 5,000 คนได้สำเร็จ ต่อมาเมื่อกองทัพญี่ปุ่นขยายการรุกรานจีนเพิ่มขึ้นในปีถัดมา พรรคคอมมิวนิสต์มลายาก็ยิ่งมีโอกาสในการประยุกต์ลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลให้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่อุดมการณ์ของลัทธิคอมมิวนิสต์มากขึ้น เพราะฉะนั้นภายในเวลาไม่นาน องค์กรต่างๆ ของชาวจีนในมลายาและสิงค์โปร์ ซึ่งเดิมให้ความสำคัญเฉพาะ “ลัทธิชาตินิยม” ที่มีเป้าหมายตอบโต้กองทัพญี่ปุ่นและคนจีนขายชาติ เพราะทำตัวเป็นสมุนรับใช้ผู้รุกรานในลักษณะเผชิญหน้าด้วยอาวุธ เช่น กองพลเลือดร้อน (The Hot Blood Corps) กองพลกำจัดผู้ทรยศ (The Traitor Elimination Corps) และกองพลกล้าตาย (The Dare to Die Corps) เป็นต้น ก็ได้สลายขั้วองค์กรตนเองเข้าอยู่ภายใต้การควบคุมของสมาคมให้การหนุนหลังผู้ต่อต้านศัตรู (AEBUS) ซึ่งมีสมาชิกกว่า 30,000 คน และกลายเป็นองค์กรเคลื่อนไหวใต้ดินที่มีอิทธิพลมากที่สุดเหนือชุมชนชาวจีนทั่วคาบสมุทรมาเลย์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะเดียวกัน องค์กรดังกล่าวนอกจากทำการเคลื่อนไหวโฆษณาการชวนเชื่อในชุมชนจีนทั่วไปแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการเรี่ยไรเงินทุนต่างๆ จากชาวจีนเพื่อส่งกลับไปช่วยพรรคคอมมิวนิสต์จีนทำการต่อต้านผู้รุกรานในดินแดนปิตุภูมิด้วยแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์มลายายังได้เข้าไปมีบทบาทควบคุมหน่วยงานต่างๆ ซึ่งกำลังปฏิบัติการแบบกองโจรเพื่อทำลายล้างกองทัพญี่ปุ่น โดยองค์กรเหล่านี้ทั้งหมดซึ่งตั้งอยู่กระจัดกระจายในหมู่บ้านชนบททั่วอาณานิคมของอังกฤษในเวลานั้นด้วย ซึ่งต่อมาจะรวมตัวกันเป็นองค์กรเดียวกันภายใต้ชื่อว่า “กองทัพต่อต้านญี่ปุ่นของประชาชนมลายา” (The Malayan People's Anti-Japanese Army : MPAJA) ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการวางแผนยุทธศาสตร์และยุทธวิธีให้เป็นเอกภาพในการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นในพื้นที่ยึดครองต่างๆ มากขึ้น ในเวลาไม่นาน กองทัพต่อต้านญี่ปุ่นของประชาชนมลายา (MPAJA) ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครชาวจีนแต่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) จึง

กลายเป็นพลังสำคัญในการดักซุ่มโจมตีฐานปฏิบัติการของกองทัพญี่ปุ่นตามเขตชนบทท่วคาบสมุทรมาเลย์

องค์กรเหล่านี้ยังได้จัดตั้งหน่วยปฏิบัติการพิเศษเพื่อไล่ล่าสังหารบรรดาชาวจีนที่ให้การสมรู้ร่วมคิดกับกองทัพญี่ปุ่นเพื่อตักตวงความร่ำรวยจากเศรษฐกิจสงคราม ในเวลาเดียวกันวิธีการดังกล่าวยังถูกนำไปเลียนแบบและประยุกต์ใช้เพื่อกำจัดผู้ทรยศหรือผู้ขายชาติในชุมชนจีนอื่นๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกหลายแห่งด้วยกัน โดยเฉพาะในสิงคโปร์และประเทศไทย นอกจากนั้นแล้วอิทธิพลของการต่อต้านญี่ปุ่นซึ่งเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ นั้นยังทำให้องค์กรชาตินิยมอื่นๆ ของชาวจีนในคาบสมุทรมาเลย์เริ่มไว้เนื้อเชื่อใจและแปรสภาพตนเองเป็นพันธมิตรของกองทัพต่อต้านญี่ปุ่นของประชาชนมลายา (MPAJA) ในชื่อใหม่ว่า สหภาพต่อต้านญี่ปุ่นของประชาชนมลายา (The Malayan People's Anti-Japanese Union : MPAJU) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งเป็นภาษาจีนว่า "หมินหยวน" (Min Yuen) เพื่อทำหน้าที่ระดมความช่วยเหลือทุกรูปแบบจากชาวจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทรมาเลย์ให้กองกำลังอาสาสมัครเหล่านั้นทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นและกำจัดชาวจีนผู้ขายชาติ เพราะฉะนั้นความรู้สึกร่วมของชาวจีนโพ้นทะเลในการต่อต้านญี่ปุ่นเมื่อยิ่งนานวัน ก็ยิ่งได้ระบายออกจากการเคลื่อนไหวขององค์กรใหม่ต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งผู้สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนและพรรคคอมมิวนิสต์มลายาเป็นผู้กำกับบทบาทอยู่เบื้องหลังทั้งหมด ในที่สุดความกลมกลืนของชุมชนจีนทั่วคาบสมุทรมาเลย์ก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 คนเหล่านั้นซึ่งครั้งหนึ่งเคยสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งทางอ้อมก็ค่อยๆ หันมานิยมชมชื่นพรรคคอมมิวนิสต์จีน โดยการระบายออกด้วยการสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) และองค์กรพันธมิตรต่างๆ ตลอดเวลาจนกระทั่งในต้นปี ค.ศ.1944 ขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์มลายามีสมาชิกที่ถาวรถึงประมาณ 7,000 คน แล้วยังมีแนวร่วมจากองค์กรต่าง ๆ ของชุมชนจีนให้การสนับสนุนอีกกว่า 30,000 คน และตั้งแต่นั้นมาพรรคคอมมิวนิสต์มลายาก็ได้ประกาศเจตนารมย์ที่จะเป็นหัวหอกสำคัญในการกำจัดกองทัพญี่ปุ่นให้สิ้นซาก เพื่อร่วมมือกับคนทุกเชื้อชาติในอาณานิคมอังกฤษแห่งนี้ทำการสถาปนารัฐเอกราชใหม่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงให้ได้[100]

ถึงแม้ว่ากองทัพญี่ปุ่นสามารถควบคุมสถานการณ์ทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไว้ได้ตั้งแต่ ค.ศ.1944 แต่ในขณะเดียวกัน สถานการณ์สงครามในยุโรปกลับเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยฝ่ายอักษะได้เพลี่ยงพล้ำต่อฝ่ายสัมพันธมิตรมากขึ้นและมีทีท่าว่ากองทัพนาซีของเยอรมันจะต้องพ่ายแพ้ในที่สุด จึงทำให้ฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถหวนกลับมาทำการรุกรานโจมตีทางอากาศใส่

ฐานที่มั่นของกองทัพญี่ปุ่นในเอเชียได้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา พร้อมกับการดำเนินนโยบายปิดล้อมทางเศรษฐกิจไม่ให้เมืองแม่ของญี่ปุ่นสามารถติดต่อกับโลกภายนอกได้ จึงทำให้กองทัพญี่ปุ่นต้องหาทางร่วมมือกับบรรดาพ่อค้าชาวจีนโพ้นทะเลบางคนเพื่อขยายกิจการส่งออกซึ่งเกี่ยวข้องกับสินค้ายุทธปัจจัยจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สู่ญี่ปุ่นมากขึ้นก่อนที่การโจมตีทางเครื่องบินของฝ่ายสัมพันธมิตรจะทำให้เศรษฐกิจของญี่ปุ่นกลายเป็นอัมพาตไปในที่สุด กองทัพญี่ปุ่นในแต่ละดินแดนจึงเริ่มผ่อนคลายให้บรรดาสมาคมจีนต่างๆ ซึ่งให้ความร่วมมือกับตนด้วยดีสามารถเปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนในเขตยึดครองได้บ้างไม่เกินสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง แทนที่จะถูกสั่งปิดตายทั่วทั้งภูมิภาคเหมือนในช่วงต้นสงคราม ส่วนชั่วโมงการเรียน ที่เหลือในแต่ละสัปดาห์จะต้องสอนภาษาญี่ปุ่นแทนที่ทั้งหมด ในเวลาเดียวกัน กองทัพญี่ปุ่นกลับให้โรงเรียนเอกชนและโรงเรียนรัฐบาลที่สอนภาษาพื้นเมือง สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ในทางเศรษฐกิจ ยิ่งนานวันขึ้น กองทัพญี่ปุ่นก็ต้องร่วมมือกับบรรดาพ่อค้าชาวจีนเพื่อส่งกำลังบำรุงและยุทธปัจจัยสู่ดินแดนยึดครองในภูมิภาคและเมืองแม่ของตนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการหันกลับมาโจมตีกองทัพญี่ปุ่นในดินแดนแถบนี้ของเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตร ได้ทวีความเสียหายให้กับกองทัพญี่ปุ่นเป็นอันมาก ในช่วงดังกล่าวนี้เอง บรรดาผู้ต่อต้านญี่ปุ่นซึ่งหลบหนีลงใต้ดินก่อนหน้านั้น ก็จะหวนกลับมาแก้แค้นกองทัพญี่ปุ่นด้วยวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการทำสัญญาขายสินค้ายุทธปัจจัยต่าง ๆ เช่น ข้าว ยางพารา และดีบุกให้บริษัทญี่ปุ่นพร้อมกับรับเงินมัดจำหรือเงินชำระค่าสินค้าเหล่านั้นล่วงหน้าในแต่ละเที่ยวเรือ แต่ไม่มีการส่งสินค้าจริงสู่ประเทศญี่ปุ่น โดยการทำลายพาหนะเรือขนส่งด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น แล้วอ้างว่าถูกเครื่องบินของกองทัพสัมพันธมิตรโจมตีก่อนที่สินค้าแต่ละประเภทจะถึงมือผู้รับที่ท่าเรือปลายทางบ่อยครั้งขึ้น ซึ่งพฤติกรรมฉ้อโกงและหลอกลวงด้วยวิธีการต่างๆ นานาของบรรดาพ่อค้าจีนที่กล้าเสี่ยงตายทำกับกองทัพญี่ปุ่นในช่วงนี้นอกจากจะเป็นการสร้างกำไรมหาศาลให้แก่ผู้ประกอบการเหล่านี้ซึ่งกลายเป็นผู้ที่กองทัพญี่ปุ่นต้องพึ่งพิงพวกเขามากขึ้นแล้ว ยังเป็นการแก้แค้นแทนพี่น้องชาวจีนเพื่อนร่วมชาติไปในโอกาสเดียวกันด้วย นอกจากนั้น ตั้งแต่ครึ่งหลังของปี ค.ศ.1944 เมื่อกองทัพของสัมพันธมิตรสามารถทำให้การสื่อสารและคมนาคมของกองทัพญี่ปุ่นกลายเป็นอัมพาตมากขึ้น ชาวจีนซึ่งครั้งหนึ่งเคยอาศัยอยู่ในแต่ละตัวเมือง แต่ต้องหลบหนีไปซ่อนตัวอยู่ในชนบทและมีชีวิตส่วนใหญ่อยู่ได้ด้วยการเกษตรกรรมแบบยังชีพชั่วคราว ก็ได้หันมาจับอาวุธกลายเป็นกองโจรจีนเพื่อก่อวินาศกรรมและรุมทำลายฐานปฏิบัติการของกองทัพญี่ปุ่นซึ่งตั้งอยู่ตามจุดยุทธศาสตร์ภายในแต่ละดินแดนสูงขึ้น คนเหล่านี้บางคน

ยังได้ร่วมมือกับหน่วยงานใต้ดินของพรรคกว่อมินตั๋ง พรรคคอมมิวนิสต์จีน และกองทัพสัมพันธมิตร เพื่อสืบข่าวและทำลายล้างกองทัพญี่ปุ่นซึ่งยังประจำการอยู่ในฟิลิปปินส์และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ขณะที่ชาวจีนซึ่งนิยมพรรคคอมมิวนิสต์ประมาณ 1,000 คน นอกจากเริ่มรวมกลุ่มกันติดตอนปลายสงครามแล้ว ยังได้รณรงค์แจกแผ่นปลิวเป็นภาษาจีนทุก 15 วันต่อครั้ง โดยเรียกแผ่นปลิวของพวกเขาว่า "สื่อแผ่นดินทอง" หรือ "กิมก๊วะเพร็ส" (Kim Kuo Press) ทั้งในกรุงมนิลาและหัวเมืองต่าง ๆ แล้ว คนเหล่านี้ยังสามารถจัดตั้งหน่วยสงครามจรยุทธของชาวจีนโพ้นทะเลและฐานฝึกการรบแบบกองโจรทั่วเกาะลูซอน ในชื่อที่เรียกว่า "หน่วยรบหวาจี" (The Hwa Chi Combat Units) ส่วนชาวจีนที่นิยมรัฐบาลเจียงไคเช็คก็ได้จัดตั้งกองกำลังอาสาสมัครชาวจีนฟิลิปปินส์ (The Philippines Chinese Volunteer Corps) ภายใต้การนำของ ซี ยัตเซียน (Sy Yat Sien) หน่วกองโจรเซอะกันตวน (Hsueh Kan Tuan) ในบังคับบัญชาของ ลี่ ไฮโจว (Li Hai Cho) และกองพลเยาวชนจีนฟิลิปปินส์ (The Philippines Chinese Youth Corps) ซึ่งมีหัวหน้าชื่อหลิน โจวเม่ (Lin Cho Mei) โดยกองกำลังติดอาวุธเหล่านี้ของชาวจีนจะร่วมมือกับทั้งกบฏฮุคบาลาฮับ (The Hukbalahaps) ของชาวพื้นเมืองและกองทัพของสหรัฐอเมริกา เพื่อทำสงครามขับไล่กองทัพญี่ปุ่นและปลดแอกดินแดนต่างๆ ในหมู่เกาะเหล่านี้ประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1944[101] ซึ่งพฤติกรรมทำนองเดียวกันนี้ก็ได้เกิดขึ้นในดินแดนอื่นๆ ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์สำหรับกองทัพสัมพันธมิตรในการที่จะหาทางเผด็จศึกสงครามโลกครั้งที่ 2 ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ในขณะนั้นด้วย เช่น เกาะบอร์เนียว คาบสมุทรมาเลย์ และอินโดจีนเป็นต้น ซึ่งกองทัพญี่ปุ่นก็ทำได้เพียงการใช้วิธีการตอบโต้ชาวจีนเหล่านี้ในลักษณะเกลือจิ้มเกลือ เช่น การจับผู้ต้องสงสัยชาวจีนที่มีพฤติกรรมดังกล่าวในแต่ละดินแดนยึดครอง เพื่อนำมาทรมานด้วยวิธีการต่างๆ หรือไม่ก็ใช้วิธีการสังหารหมู่เป็นการตอบโต้ทุกครั้งไปที่มีนายทหารญี่ปุ่นถูกคนเหล่านี้ฆ่าตาย

แต่ยิ่งกองทัพญี่ปุ่นใช้มาตรการดังกล่าวเพิ่มขึ้นในแต่ละดินแดน ก็ยิ่งกลายเป็นการเหวี่ยงแหประหารชีวิตชาวจีนผู้บริสุทธิ์ซึ่งไม่ได้มีส่วนรู้เห็นกับพฤติกรรมต่อต้านญี่ปุ่นของเพื่อนร่วมชาติมากขึ้นด้วย เพราะฉะนั้นในระยะยาวจึงกลายเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกองทัพสัมพันธมิตรในการเตรียมยกพลขึ้นบกขับไล่ทำลายล้างกองทัพญี่ปุ่นผู้ยึดครองแต่ละดินแดน โดยเฉพาะข่าวการสังหารหมู่ชาวจีนกว่า 40,000 คน โดยน้ำมือของทหารญี่ปุ่นแบบซุกชิง ในช่วงต้นสงครามก็เพิ่งเป็นที่รู้กัน

ทั่วไปในชุมชนเมืองช่วงปลายสงครามเพราะฉะนั้นยิ่งข่าวความโหดร้ายดังกล่าวสามารถขยายผลออกไปสู่ชนบทของหมู่เกาะฟิลิปปินส์ หมู่เกาะอินโดนีเซีย และคาบสมุทรมาเลย์ได้เร็วและมากขึ้นเท่าใดในช่วงนั้น ก็จะยิ่งทำให้ความรู้สึกในการต่อต้านญี่ปุ่นของบรรดาชาวจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมตะวันตกเหล่านี้เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว ขณะเดียวกันการเผด็จศึกของกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรก็มีความชัดเจนมากขึ้นตามลำดับในบอร์เนียวเหนือภายหลังที่หน่วยสืบราชการลับของอังกฤษสามารถติดต่อประสานงานกับบรรดาผู้นำชาวจีนที่กำลังหลบซ่อนตัวอยู่ในเขตทุรกันดาร เช่น ก็อค เฟิงนำ (Kok Feng Nam) หลิม เก็งฟัต (Lim Keng Fat) และหลี คุมฟา (Lee Khum Fah) ได้สำเร็จต่อมา กองกำลังติดอาวุธของชาวจีนประมาณ 200 คน ก็ถูกจัดตั้งขึ้นมา เพื่อทำทั้งสงครามจรยุทธและโฆษณาชวนเชื่อต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นและมีฐานบัญชาการอยู่บนภูเขากีนาบาลู (Mount Kinabalu) ซึ่งเป็นภูเขาสูงสุดที่ในบอร์เนียวเหนือ กองทัพญี่ปุ่นจึงแก้เผ็ดด้วยการจับกุมชาวจีนที่ให้การสนับสนุนกองโจรกลุ่มนี้มาประหารหมู่พร้อมกันถึง 176 คน เสร็จแล้วก็เผาบ้านเรือนของชาวจีนในบริเวณรอบๆ ภูเขาแห่งนี้ทิ้งจนหมดสิ้น[102]

แต่การทารุณกรรมต่างๆ ของกองทัพญี่ปุ่นครั้งนั้นก็ยิ่งกลายเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อสำคัญให้กองกำลังต่อต้านญี่ปุ่นบนเกาะนี้มีความเข้มแข็งและมีพลพรรคเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1944 เพราะผู้ที่ถูกฆ่าตายหลายคนนอกจากจะเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับกองโจรมาก่อนแล้ว คนเหล่านั้นยังมีเครือญาติอีกมากมายตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วเกาะบอร์เนียวด้วย ดังนั้นความโกรธแค้นต่างๆ ที่เกิดจากการสังหารหมู่แบบซูกชิงของกองทัพญี่ปุ่นครั้งนั้น จึงยิ่งทำให้กองโจรชาวจีนในเกาะบอร์เนียวได้รับการสนับสนุนจากมวลชนเพิ่มขึ้นและกลายเป็นกำลังสำคัญในการเผด็จศึกของฝ่ายสัมพันธมิตร เพราะตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1945 ชาวจีนทั้งหมดในเกาะแห่งนี้ก็ได้แปรพักตร์เข้าให้การสนับสนุนกองทัพของฝ่ายสัมพันธมิตรอย่างเต็มที่แล้ว คนเหล่านั้นยังชักชวนเครือญาติเข้ามาเป็นพวกร่วมมือกันกวาดล้างกองทัพญี่ปุ่นที่ยังหลงเหลืออยู่บนเกาะบอร์เนียวจนสิ้นซากไปในช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วย

บทที่ 3
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเปลี่ยนผ่าน

ตั้งแต่กองทัพญี่ปุ่นเข้ายึดครองดินแดนต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางเศรษฐกิจและทางการเมืองแบบอาณานิคมตะวันตกได้ถูกทำลายลงตลอดเวลาแล้ว โอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นยังได้ทำให้บรรดาชนชั้นนำชาวพื้นเมืองสามารถขยายบทบาทการเป็นผู้นำชาตินิยมในรูปลักษณ์ซึ่งสอดคล้องกับกระแสสังคมร่วมสมัย ได้อย่างกว้างขวางยิ่งกว่าในยุคที่เคยอยู่ภายใต้แอกของเจ้าอาณานิคมเดิมอีกด้วย ถึงแม้ว่าพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแต่ละดินแดนเหล่านี้จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและสนองตอบต่อผลประโยชน์ในการทำสงครามของกองทัพญี่ปุ่นก็ตาม ขณะเดียวกัน ตลอดช่วงแรกของสงครามโลกครั้งที่ 2 สถานภาพทางสังคมและบทบาททางเศรษฐกิจโดยรวมของชาวจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งภูมิภาคแถบนี้ ก็ได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างเต็มที่จากการเข้ามาปกครองแบบกดขี่และทารุณกรรมของกองทัพญี่ปุ่นดังที่ได้ประจักษ์ แต่พอถึงช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 สถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศก็ผันแปรอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพ่ายแพ้ของกองทัพลูกพระอาทิตย์ในที่สุด โดยผลพวงของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก็จะทำให้สังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยากที่จะหวนกลับไปจำเจกับสภาพแวดล้อมเดิมที่เคยผ่านมาอีกต่อไป

ปฏิกิริยาของชาวจีนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ตามข้อเท็จจริงในตอนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ลางแพ้ของญี่ปุ่นซึ่งเป็นศัตรูสำคัญของชาวจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งปรากฏอาการชัดเจนมากขึ้น เพราะในขณะนั้นแนวรบทุกด้านของญี่ปุ่นได้ถูกโจมตีจากฝ่ายสัมพันธมิตรเพิ่มขึ้นทุกขณะ ในเวลาเดียวกันการเคลื่อนไหวต่อต้านญี่ปุ่นโดยกองกำลังอาสาสมัครจีนโพ้นทะเลซึ่งร่วมมือกับฝ่ายสัมพันธมิตรได้สร้างความเสียหายให้กับศัตรูมากขึ้นด้วย การยึดครองของกองทัพญี่ปุ่นในแต่ละดินแดนนอกจากต้องเผชิญภัยโจมตีทางอากาศตลอดมาจากกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรแล้ว รัฐบาลในบางประเทศ เช่น ไทย ซึ่งเคยมีสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับกองทัพญี่ปุ่นก็ต้องประสบปัญหาความปั่นป่วนทางเศรษฐกิจและการเมืองจนอยู่ในภาวะไร้เสถียรภาพตลอดเวลา ขณะเดียวกัน ระบอบการปกครองต่าง ๆ ของชาวพื้นเมืองในแต่ละอาณานิคมตะวันตก ก็ต้องประสบปัญหาสับสนจากการแย่งชิงอำนาจและอิทธิพล

ทางการเมืองในหมู่ผู้นำท้องถิ่นแต่ละกลุ่ม แต่ละองค์กร และแต่ละพรรคการเมือง เพราะบรรดาผู้นำเหล่านั้นต่างก็ตระหนักดีว่าสถานการณ์ทางการเมืองของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและประเทศญี่ปุ่นจะต้องพ่ายแพ้สงครามในที่สุด

ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าผลลัพธ์ดังกล่าวจะปรากฏออกมาเร็วหรือช้าเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นบรรดาผู้นำชาวพื้นเมืองซึ่งเคยร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่นในแต่ละดินแดนจึงต้องปรับท่าทีและนโยบายต่างๆ ที่ครั้งหนึ่งเคยมีความเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนโพ้นทะเลอย่างรีบด่วน[1] โดยเฉพาะรัฐบาลไทยชุดใหม่ภายใต้การนำของนายควง อภัยวงศ์ ผู้เพิ่งตระหนักความจริงว่านโยบายการเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนที่รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามเคยปฏิบัติมาก่อนที่จะลาออกไปในวันที่ 30 กรกฎาคม ค.ศ.1944 นอกจากจะเป็นนโยบายที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อประเทศไทย แต่ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริงก็คือกองทัพญี่ปุ่นแล้ว ประเทศไทยยังเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีมาตรการกดขี่และจงเกลียดจงชังชาวจีนโพ้นทะเลอย่างกว้างขวางและสอดรับกับนโยบายการสร้างวงศ์ไพบูลย์แห่งเอเชียของกองทัพญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบมาตั้งแต่ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 เสียด้วยซ้ำไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้กองทัพญี่ปุ่นสามารถฉกฉวยผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการที่ประเทศไทยเป็นปฏิปักษ์กับชาวจีนโพ้นทะเลตลอดมา นอกจากนั้นยิ่งนานวันขึ้น นโยบายกดขี่ข่มเหงต่างๆ ของรัฐบาลไทยที่มีต่อชาวจีนโพ้นทะเลแทนที่จะทำให้คนเหล่านี้มีความเกรงกลัวและขาดความเป็นเอกภาพมากขึ้น แต่เมื่อผลของสงครามโลกครั้งที่ 2 กลับตาลปัตรกลายเป็นสิ่งตรงข้ามกับความคาดหวังของชนชั้นผู้ปกครองไทยมากขึ้น ก็ยิ่งผลักดันให้การเคลื่อนไหวเพื่อรวมตัวกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวจีนในประเทศไทยมีลักษณะเป็นแนวร่วมใกล้ชิดกับองค์กรต่าง ๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทรมาเลย์เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย พัฒนาการดังกล่าวยังจะส่งผลกระทบร้ายแรงทางการเมืองและความมั่นคงภายในประเทศไทยทันทีถ้าหากญี่ปุ่นต้องกลายเป็นผู้แพ้สงครามครั้งนั้น

ด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้รัฐบาลไทย นอกจากจะต้องเพิ่มความร่วมมือกับขบวนการเสรีไทยอย่างลับ ๆ มากขึ้นแล้ว รัฐบาลไทยยังได้เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนโพ้นทะเล เช่น ยกเลิกการกำหนดเขตหวงห้ามคนต่างด้าว และยกเลิกมาตรการทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ซึ่งประกาศใช้ก่อนหน้านั้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1944 เป็นต้นมา แต่เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงเพราะการประกาศยอมแพ้ของกองทัพญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ ทันทีที่ข่าวดังกล่าวมาถึงชาวจีนโพ้นทะเลในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทยนอกจากจะต้องหาทางออกอย่างยากเย็นเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ตนเองอยู่ในฐานะประเทศผู้แพ้สงครามครั้งนั้น ชุมชนจีนนอกจากจะทึกทักทันทีว่าประเทศไทย

เป็นผู้แพ้สงครามเพราะร่วมหัวจมท้ายกับญี่ปุ่นทำการกดขี่ข่มเหงพวกเขามาอย่างเจ็บปวดตลอดช่วงสงครามแล้ว ประเทศจีนภายใต้การนำของพรรคก่อมินติ๋งของจอมพลเจียง ไคเช็ค ในฐานะผู้ชนะสงครามยังได้รับการยอมรับจากฝ่ายสัมพันธมิตรให้กลายเป็น 1 ใน 5 ของมหาอำนาจโลกด้วย ชาวจีนเหล่านี้จึงไม่เรือที่จะแสดงปฏิกิริยาเหยียบย่ำศักดิ์ศรีของความเป็นไทยในขณะนั้น เช่น การรวมตัวกันรุมทำร้ายชาวไทยอย่างอุกอาจทั่วกรุงเทพมหานครโดยไม่เคารพยำเกรงกฎหมายแต่อย่างใดแล้ว กองกำลังใต้ดินของชาวจีนในประเทศไทยยังได้ทำการลอบสังหารผู้นำชาวจีนบางคนซึ่งร่ำรวยขึ้นมาจากการค้ากับกองทัพญี่ปุ่นหรือปล่อยปละละเลยให้รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามในอดีตทำการเหยียบย่ำและกดขี่ชาวจีนอย่างแสนสาหัส เช่น การลอบสังหารตัน ซิวเม้ง (Tan Siw Meng) ซึ่งเป็นประมุขของตระกูลหวั่งหลีด้วยการใช้กรรไกรขาเดียวปักอกตายที่ท่าน้ำสี่พระยาในวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ.1945 นอกจากนั้นแล้ว ชาวจีนในเมืองใหญ่ๆ ทั่วประเทศไทยยังแสดงความฮึกเหิมและเฉลิมฉลองชัยชนะของประเทศจีน โดยชักธงชาติจีนและไม่ยอมชักธงชาติไทยในบ้านเรือนและสถาบันสังคมของชุมชนแต่ละแห่ง พร้อมกับจัดการเดินขบวนและมีการปล่อยข่าวลือว่าทหารของรัฐบาลจีนคณะชาติจะเข้ายึดครองประเทศไทยในฐานะผู้แพ้สงครามอย่างแน่นอน

ต่อมารัฐบาลไทยภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีคนใหม่ คือ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ก็พยายามหาทางป้องกันไม่ให้รอยร้าวระหว่างชาวไทยกับชาวจีนบานปลายต่อไป จึงได้มีคำสั่งยกเลิกการเนรเทศคนจีนต่างด้าวทั้งหมดที่รัฐบาลก่อนหน้านั้นทิ้งปัญหาหมักหมมไว้ให้ตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคมปีเดียวกัน แต่ผู้นำของชุมชนจีนในกรุงเทพมหานครก็ยังไม่พอใจมาตรการผ่อนคลายความเป็นปฏิปักษ์ดังกล่าวเพราะฉะนั้นคนเหล่านี้จึงยังคงรณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนของพวกเขาแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเหยียบย่ำอธิปไตยของไทยต่อไปอย่างสะใจ จนกระทั่งเหตุการณ์ต่างๆ ได้บานปลายมากยิ่งขึ้นและกลายเป็นการจลาจลทางเชื้อชาติขนาดใหญ่ขึ้นมาเป็นครั้งแรกในกรุงเทพมหานครเมื่อสมาชิกของพรรคก่อมินติ๋งพร้อมกำลังของพวกเขาจับอาวุธปืนต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเปิดเผยในบริเวณถนนเยาวราชเมื่อวันที่ 11-13 กันยายน ค.ศ. 1945 จนกระทั่งรัฐบาลต้องประกาศภาวะฉุกเฉินและห้ามไม่ให้ผู้คนออกนอกเคหะสถานในย่านถนนเยาวราชและชุมชนจีนใกล้เคียงอื่นๆ ชั่วคราว พร้อมกับการตั้งคณะกรรมการผสมไทย-จีน เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จจนต้องหาทางออกด้วยการประกาศแถลงการณ์ขู่ที่จะปราบปรามผู้นิยมความรุนแรงในชุมชนจีนอย่างเฉียบขาด แต่คนเหล่านั้นก็ตอบโต้ด้วยการระดมพลแจกใบปลิวสั่งห้ามไม่ให้ร้านค้าและธุรกิจต่างๆ ของผู้มีเชื้อสายจีนดำเนินกิจการตามปกติทันทีตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน ปีเดียวกันจนกระทั่งภาวะเศรษฐกิจในกรุงเทพมหานครตกอยู่ในภาวะชงักงันตั้งแต่นั้นมาแล้ว ปัญหาการขาด

แคลนสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงนั้น ก็ยิ่งทำให้ชาวไทยทั่วไปเกิดความเดือดร้อนมากขึ้น จนกระทั่งบานปลายกลายเป็นจลาจลทางเชื้อชาติที่ยืดเยื้อระหว่างกองกำลังติดอาวุธของชาวจีนกับตำรวจและทหารไทยซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้งมากตั้งแต่ช่วงปลายเดือนกันยายนต่อเนื่องไปจนถึงปลายเดือนตุลาคมปีเดียวกัน[2]

ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคณะชาตินอกจากจะได้ประท้วงการกระทำของรัฐบาลไทยในกรณีการเกิดจลาจลทางเชื้อชาติตลอดช่วงเวลาดังกล่าวแล้ว รัฐบาลจีนคณะชาติยังได้แสดงท่าทีคุกคามประเทศไทยในฐานะมหามิตรของญี่ปุ่นผู้แพ้สงครามอย่างเต็มที่ พร้อมกับสร้างเงื่อนไขความไม่แน่นอนของเอกราชไทยในขณะนั้นเป็นอำนาจต่อรองสำคัญในการบีบบังคับให้รัฐบาลไทยยอมทำสนธิสัญญาทางการทูตเพื่อให้ความคุ้มครองชาวจีนในประเทศทันที ทั้งที่ข้อเสนอเหล่านี้ของรัฐบาลจีนคณะชาตินั้น รัฐบาลไทยในอดีตได้พยายามหาทางออกและบอกปัดด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 มาแล้ว แต่รัฐบาลจีนคณะชาติก็ไม่ยินยอมเพราะถือว่าการที่ไทยเข้าร่วมทำสงครามกับญี่ปุ่น ทั้งประเทศจีนและพลเมืองของตนในประเทศไทยได้รับความกระทบกระเทือนจากการตัดสินใจผิดพลาดของรัฐบาลในช่วงที่ผ่านมามากแล้ว ชุมชนจีนในประเทศไทยขณะนั้นยังมีขนาดใหญ่กว่าชุมชนจีนในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกด้วย ประเทศจีนจะไม่มีวันยอมให้พลเมืองของตนในประเทศไทยมีฐานะไม่เท่าเทียมกับชนชาติอื่น ที่มีสนธิสัญญาทางการทูตกับรัฐบาลไทยอีกตลอดไป ในที่สุดประเทศไทยก็ยอมตกลงเซ็นสนธิสัญญาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศจีนเป็นครั้งแรกในกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 23 มกราคม ค.ศ.1946 ตั้งแต่นั้นมา ชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยก็ได้รับสิทธิคุ้มครองต่างๆ จากรัฐบาลจีนคณะชาติทันที ขณะเดียวกันรัฐบาลไทยก็ต้องเปลี่ยนแปลงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนและประกาศยกเลิกกฎหมายต่าง ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์กับสนธิสัญญาฉบับนั้นอย่างจริงจังเรื่อยมา[3]

ในคาบสมุทรมาเลย์ช่วงหลังจากที่ญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 โดยปราศจากเงื่อนไขและอำนาจต่อรองใด ๆ ในวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ.1945 จนถึงวันที่กองทัพอังกฤษเริ่มยกพลขึ้นบกในปีนังและสิงคโปร์ระหว่างวันที่ 3-5 กันยายน ค.ศ.1945 เพื่อทำหน้าที่ปลดอาวุธเชลยศึกชาวญี่ปุ่นนั้น ชาวจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมแห่งนี้ซึ่งได้รับการกดขี่และทารุณกรรมต่าง ๆ โดยน้ำมือของกองทัพญี่ปุ่นและกองกำลังติดอาวุธของชาวมาเลย์ซึ่งญี่ปุ่นให้การสนับสนุนในช่วงสงคราม ก็จะฉวยโอกาสดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบต่างๆเพื่อหาทางแก้แค้นในลักษณะของการคิดบัญชีรวบยอดย้อนหลังกับคนเหล่านั้นทันที โดยเฉพาะกองกำลังติดอาวุธของกองทัพต่อต้านญี่ปุ่น

ของประชาชนมลายา (MPAJA) ซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) คอยกำกับบทบาทตลอดมาในช่วงสงคราม ก็ได้ออกมาจากฐานที่มั่นในป่าและเทือกเขาต่าง ๆ เพื่อเข้าควบคุมสถานการณ์ทางการเมืองและความมั่นคงภายในของชุมชนจีนตามเมืองใหญ่ๆ ทั่วทั้งคาบสมุทรมาเลย์แล้ว พลพรรคขององค์กรเหล่านี้บางกลุ่มก็ได้ทำการปล้นอาวุธยุทโธปกรณ์จากฐานที่มั่นของเชลยญี่ปุ่นไปในเวลาเดียวกันด้วย หรือไม่ก็ใช้โอกาสนั้นทำการปล้นสดมภ์ทรัพย์สินของมีค่าต่างๆ จากครอบครัวชนชั้นสูงมาเลย์และชาวจีนบางตระกูลซึ่งครั้งหนึ่งเคยให้ความร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่นในระหว่างสงคราม ขณะเดียวกันชาวจีนโพ้นทะเลโดยทั่วไปในมลายาและสิงคโปร์ขณะนั้นยังคิดว่ากองทัพของรัฐบาลจีนคณะชาติจะเข้ามาทำหน้าที่ปลดอาวุธเชลยศึกญี่ปุ่นแทนที่จะเป็นกองทัพอังกฤษอีกด้วย เพราะฉะนั้นชุมชนชาวจีนโพ้นทะเล ตั้งแต่ระดับหมู่บ้านจนถึงระดับเมืองในแต่ละรัฐของคาบสมุทรมาเลย์จึงแสดงอาการยินดีปรีดาในชัยชนะที่ประเทศของตนสามารถมีส่วนในการเผด็จศึกกับญี่ปุ่นศัตรูผู้รุกรานได้อย่างราบคาบ โดยแต่ละชุมชนได้เขียนป้ายประกาศตัวอักษรจีนขนาดใหญ่พร้อมกับการประดับธงทิวต่างๆ เพื่อแสดงความเป็นมหาอำนาจและจัดงานฉลองชัยชนะของประเทศชาติของตนอย่างเต็มที่ไม่ยิ่งหย่อนกว่าชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กองกำลังติดอาวุธของชาวจีนก็ได้ถือโอกาสนั้นทำการแก้แค้นตำรวจมาเลย์ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นแนวร่วมกับกองทัพญี่ปุ่นทำการปราบปรามพวกตนอย่างโหดเหี้ยม จนกระทั่งกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเลย์ในแต่ละเมืองต้องอยู่ในสภาพขวัญกระเจิง พากันอพยพครอบครัวและญาติที่น้องให้พ้นภัยจากการคุกคามของกองกำลังติดอาวุธชาวจีนกันอย่างทุลักทุเลแล้ว เขาเหล่านั้นยังต้องผละงานเพื่อเอาชีวิตให้รอดจากน้ำมือของชาวจีนผู้ต้องการแก้แค้นตลอดเวลาด้วย ในเมืองใหญ่ ๆ บางเมืองซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนจีนขนาดใหญ่ เช่น ปีนัง และกัวลาลัมเปอร์ บรรดานายทุนจีนซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคกว่อมินติ๋งยังได้รื้อฟื้นสมาคมลับอังปิน หุ้ย (Ang Pin Hui) เพื่อส่งพลพรรคของอั้งยี่เหล่านี้ไปลอบสังหารชาวจีนที่เคยให้ความร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่นในระหว่างสงครามด้วย[4]

ในที่สุดภาวะความไร้ขื่อไร้แปก็ครอบงำเมืองใหญ่ ๆ ทั่วคาบสมุทรมาเลย์ภายในเวลาไม่ถึงหนึ่งสัปดาห์ของการยุติสงครามโลกครั้งที่ 2 ถัดจากนั้น กองกำลังติดอาวุธของชาวจีนกลุ่มต่างๆ ซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) คุมบังเหียนทั้งหมด ก็เข้ามาทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยอื่นๆ แทนตำรวจมาเลย์แทบทุกแห่ง ในบางเมืองถ้าหากตำรวจท้องถิ่นหรือชาวมาเลย์ขัดขวางอำนาจของกำลังติดอาวุธของชาวจีนเหล่านั้น การปะทะด้วยอาวุธของทั้งสองฝ่ายก็เกิดขึ้นด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ชาวพื้นเมืองก็มักอยู่ในฐานะตั้งรับและเสียเปรียบกองกำลังติดอาวุธของชาวจีนเหล่านั้น จึงถูกฆ่าตายเป็นจำนวนครั้งละมาก ๆ ตลอดเวลา ขณะเดียวกัน พรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ก็ใช้โอกาสนั้น

ช่วงชิงอำนาจการนำเหนือบรรดาผู้นำชุมชนจีนซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้นำสาขาพรรคกว่อมินติ๋งตามเมืองใหญ่ได้สำเร็จ โดยคนเหล่านั้นได้กลายเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อของผู้ที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ได้อย่างง่ายดาย ทั้งในฐานะผู้ขายชาติให้ความร่วมมือกับญี่ปุ่นหรือทั้งในฐานะผู้ปล้นเงินบริจาคต่าง ๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลโดยร่วมมือกับรัฐบาลเจียง ไคเช็คตลอดช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้ว คนเหล่านั้นยังไม่มีกองกำลังติดอาวุธคอยพิทักษ์รักษาความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สินให้กับพวกเขาด้วย เพราะฉะนั้นก่อนที่กองทัพอังกฤษจะยกพลขึ้นบกในอาณานิคมแห่งนี้ในต้นเดือนกันยายนปีเดียวกัน องค์กรต่าง ๆ ของผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ก็คือผู้มีอำนาจเบ็ดเสร็จเหนือชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งคาบสมุทมาเลย์ ซึ่งได้แปรสภาพการเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ของพวกเขากลายเป็นขบวนการประชาธิปไตยของประชาชน (The People Democratic Movement) เพื่อทำการครอบงำการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามชุมชนจีนในตัวเมืองไปแล้วตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคม ปีเดียวกัน ถัดจากนั้น พรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ยังได้ตั้งกองพลยุวชนประชาธิปไตยใหม่ (The New Democratic Youth Corps) เพื่อทำลายอิทธิพลทางการเมืองของบรรดาชาวจีนที่ยังนิยมพรรคกว่อมินตั๋งอย่างเร่งรีบ ด้วยการเผยแพร่โฆษณาชวนเชื่อให้ชาวจีนอาชีพต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชุมชนเมืองของแต่ละแห่งในคาบสมุทรมาเลย์เพื่อสร้างพลังอำนาจต่อรองของพวกเขาขึ้นมาในลักษณะองค์กรจัดตั้งต่างๆ มากขึ้นก่อนที่กองทัพอังกฤษจะกลับเข้ามาฟื้นฟูอาณานิคมแห่งนี้

เพราะฉะนั้นภายในเวลาเพียงไม่กี่วันเท่านั้น องค์กรฝ่ายซ้ายซึ่งมีพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) คอยกำกับบทบาทอยู่เบื้องหลังจึงเกิดขึ้นมากมายตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น สหภาพแรงงานทั่วไป (The General Labour Union) สหภาพแรงงานร้านกาแฟและช่างตัดผม (The Coffee Shop Workers and the Barbers' Union) สหภาพแรงงานเหมืองแร่ (The Mining Workers' Union) และองค์กรสตรีอีกหลายแห่งที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยองค์กรเหล่านี้จะทำหน้าที่จัดชุมนุมผู้คนตามแหล่งชุมชนจีนแต่ละแห่งแทบทุกวัน บางวันก็จัดเดินขบวนฝูงชนเพื่อประณามฝ่ายตรงข้ามและผู้แพ้สงคราม จนกระทั่งองค์กรแนวร่วมของพวกนิยมคอมมิวนิสต์เหล่านี้อยู่ในฐานะที่จะครอบงำกระแสการเมืองใด ๆ ที่ตนเองต้องการได้ภายในเวลาไม่นาน เพราะฉะนั้นเมื่อกองทัพอังกฤษเสร็จภาระกิจการปลดอาวุธเชลยญี่ปุ่นแล้ว ภาระกิจเร่งรีบในการบริหารอาณานิคมแห่งนี้คือ การต้องหาทางพยายามเกลี้ยกล่อมให้กองกำลังติดอาวุธของชาวจีนซึ่งขณะนั้นมีอยู่หลายองค์กรและมีกำลังเกือบหนึ่งหมื่นคนยินยอมมอบอาวุธเหล่านั้นคืนต่อทางราชการ ถ้าผู้ใดอาสาสมัครมอบอาวุธให้แก่กองทัพอังกฤษโดยดีก็จะได้รับเงินสมนาคุณคนละ 350 เหรียญ ซึ่งต่อมาก็มีชาวจีนประมาณ 2,000 คน ยอมมอบอาวุธของเขาต่อทางเจ้าหน้าที่อาณานิคมส่วนที่เหลืออีกประมาณ 6,800 คน ก็ใช้วิธีการบีบบังคับ

ให้ปลดอาวุธ แล้วให้อภัยโทษในภายหลัง แต่ถึงกระนั้นสมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ก็ไม่ยอมมอบอาวุธประจำกายของพวกเขาและยังคงดำเนินการเคลื่อนไหวแบบกองโจรต่อไป[5] ถัดจากนั้นคณะบริหารของกองทัพอังกฤษ (The British Military Administration : BMA) ก็ผลักดันนโยบายสร้างความปลอดภัยให้กับสาธารณชนโดยไม่จำกัดเชื้อชาติเพิ่มขึ้น ควบคู่ไปกับการพยายามอดกลั้นให้องค์กรต่าง ๆ ของชาวจีนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการพูด แต่ห้ามใช้กำลังอาวุธใดๆ ทำลายล้างชีวิตของฝ่ายที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกัน ถ้าหากชาวจีนผู้ใดไม่ปฏิบัติตามกองทัพอังกฤษจะจัดการปราบปรามผู้ฝ่าฝืนคำสั่งโดยเฉียงขาด ซึ่งก็ปรากฏว่ามาตรการเหล่านี้ของอังกฤษประสบผลสำเร็จเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งหนังสือพิมพ์จีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ในสิงคโปร์ขณะนั้นถึงกับประณามว่า “พวกป่าเถื่อนพาสซิสต์อังกฤษเลวร้ายกว่าพวกญี่ปุ่น”[6] และได้ยุยงให้บรรดาแนวร่วมทั้งหลายในองค์กรแรงงานต่างๆ ของชาวจีนที่เพิ่งตั้งขึ้นมาทำการประท้วงด้วยวิธีการนัดหยุดงานบ่อยครั้งมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

ในอาณานิคมเหล่านี้กลายเป็นอัมพาต ขณะเดียวกันคณะบริหารของกองทัพอังกฤษ (BMA) ก็หาทางตอบโต้ด้วยการจับกุมบรรดาผู้นำแรงงานชาวจีนซึ่งก่อปัญหาวุ่นวายในช่วงนี้ เช่น ข้อหาลักทรัพย์และฆาตกรรมชาวจีนด้วยกันเองเพราะสาเหตุที่ผู้ถูกฆ่าตายเป็นคนขายชาติระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ผ่านมา ในปลายเดือนมกราคม ค.ศ.1946 องค์กรแรงงานและแนวร่วมต่าง ๆ ที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ก็สามารถหว่านล้อมให้แรงงานชาวจีนกว่า 150,000 คน หยุดงานประท้วงคณะบริหารของกองทัพอังกฤษ (BMA) ทั้งในสิงคโปร์ รัฐเนกรีเซ็มบิลัน (Negri Sembilan) รัฐยะโฮร์ (Johore) และรัฐเซลังงอร์ (Selangor) แต่การนัดหยุดงานดังกล่าวก็ดำเนินการได้เพียงวันเดียว เพราะหอการค้าจีนและบรรดาที่ปรึกษากิจการจีนของคณะบริหารชุดดังกล่าว ได้รับการคุ้มครองจากกองทัพอังกฤษเป็นอย่างดี พวกเขาจึงมีคำสั่งให้ธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของบรรดาสมาชิกหอการค้าจีนไม่ให้มีการนัดหยุดงานแต่อย่างใด ในที่สุด องค์กรแนวร่วมของผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์จึงหันมานัดเดินขบวนครั้งใหญ่ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ปีเดียวกัน โดยเรียกชื่อวันนั้นว่า “วันแห่งความอัปยศอดสู”[7] เพื่อรำลึกถึงวันเดียวกันในช่วง 4 ปีก่อนหน้า นั้นที่กองทัพอังกฤษต้องหลบหนีออกจากคาบสมุทรมาเลย์เพราะแพ้กองทัพญี่ปุ่นอย่างยับเยิน ซึ่งการพ่ายแพ้ดังกล่าวในช่วงนั้นถือเป็นการหักหลังชุมชนจีนแล้วยังเปิดโอกาสให้ญี่ปุ่นก่อกรรมทำเข็ญเพื่อเป็นการแก้แค้นชาวจีนโพ้นทะเลอย่างสามานย์ตลอดช่วงหลังปี ค.ศ.1942 จนสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 อีกด้วย

เมื่อการเดินขบวนดูถูกเหยียดหยามกองทัพอังกฤษทั้งในสิงคโปร์ ยะโฮร์ และปีนัง เกิดขึ้นจริงในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1946 ผู้ที่เลือดร้อนบางคนก็ได้ใช้วัตถุสิ่งของต่าง ๆ ขว้างปาสารวัตรทหารอังกฤษ จึงเกิดการปะทะกันของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีผลทำให้ชาวจีนทั้งในสิงคโปร์และมลายาถูกฆ่าตายหลายคนและที่เหลือก็ถูกจับกุมเป็นจำนวนไม่น้อย ถัดจากนั้น บรรดาผู้ที่เป็นหัวหน้าการชุมนุมซึ่งนิยมพรรคคอมมิวนิสต์จำนวน 10 คน ก็ถูกทางการอังกฤษเนรเทศกลับประเทศจีนทันที[8] และตั้งแต่นั้นอังกฤษมาก็เริ่มต้นรณรงค์ปราบปรามการเคลื่อนไหวของผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ในชุมชนจีนทุกรูปแบบทั้งในเขตเมืองและชนบท จนกระทั่งสามารถควบคุมสถานการณ์ทางการเมืองไว้ได้อย่างมั่นคงในปลายปี ค.ศ.1946 ขณะที่พวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ในเมืองก็ยุบเลิกองค์กรฝ่ายฝ่ายของพวกเขาเพราะไม่สามารถทนถูกจับกุมและถูกติดตามจากเจ้าหน้าที่อังกฤษได้ ส่วนพวกกองกำลังติดอาวุธอื่นๆ ในชนบท ก็อพยพหลบหนีไปซ่องสุมกำลังกับพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) เพื่อดำเนินการเคลื่อนไหวแบบใต้ดินและช่วงชิงอำนาจทางการเมืองแข่งขันกับองค์กรของชาวพื้นเมืองในยุคที่อาณานิคมอังกฤษแห่งนี้กำลังอยู่ในกระบวนการถ่ายโอนอำนาจให้ชาวมาเลย์เพื่อประกาศเอกราชต่อไปในอนาคต

ส่วนอาณานิคมอินโดจีนของฝรั่งเศส นับตั้งแต่โฮจิมินห์ประกาศจัดตั้งรัฐบาลเฉพาะกาลของชาวเวียดนามในวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ.1945 สถานการณ์ทางการเมืองภายในของดินแดนเหล่านี้ก็ผกผันอย่างรวดเร็ว เพราะก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ 2 จะสิ้นสุดลงเพียงเล็กน้อยนั้น รัฐบาลอังกฤษกับรัฐบาลจีนคณะชาติในฐานะพันธมิตรก็ได้ทำข้อตกลงกันเรียบร้อยแล้วที่จะแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบให้กองทัพจีนทำหน้าที่เป็นผู้ปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นเหนือดินแดนเส้นขนานที่ 17 องศาเหนือ ส่วนกองทัพอังกฤษจะทำหน้าที่ดังกล่าวใต้เส้นขนานนั้นลงมาทั้งหมด โดยทหารอังกฤษเมื่อทำหน้าที่เหล่านี้เสร็จแล้วเสร็จก็จะมอบดินแดนทางภาคใต้ของอินโดจีนทั้งหมดให้ฝรั่งเศสเจ้าอาณานิคมเดิมไปปกครองต่อไป ขณะที่รัฐบาลจีนคณะชาติยังไม่ได้แสดงท่าทีอะไรออกมา ยกเว้นการส่งกองทัพของตนเข้าไปยึดครองดินแแดนเหล่านั้นทันทีที่สงครามสิ้นสุดลง พร้อมกับการประกาศให้ความคุ้มครองทั้งชีวิตและทรัพย์สินของชาวจีนโพ้นทะเลในอินโดจีนแบบครอบจักรวาล จนกระทั่งรัฐบาลฝรั่งเศสต้องใช้ความพยายามเจรจากับรัฐบาลจีนคณะชาติถึงปลายเดือนมกราคม ค.ศ.1946 กองทัพจีนจึงยอมถอนออกไปจากแคว้นตังเกี๋ยและแคว้นอันนัม โดยรัฐบาลฝรั่งเศสต้องยอมยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่าง ๆ ที่เคยบังคับใช้กับประเทศจีนก่อนหน้านั้นทั้งหมด ขณะเดียวกัน ชาวจีนโพ้นทะเลที่อาศัยอยู่ในอินโดจีนยังได้รับสิทธิที่จะปกครองชุมชนตนเองโดยหันกลับไปใช้องค์กรเดิมแบบ congregations ซึ่งฝรั่งเศสเคยใช้ปกครองชุมชนจีนโดยเฉพาะอีกครั้งหนึ่งแล้ว ชาวจีนโพ้นทะเลยังได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ

ที่รัฐบาลฝรั่งเศสเคยปฏิบัติกับชาวจีนก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 กลับคืนมาทั้งหมดด้วย เช่น สิทธิที่จะเดินทางไปไหนมาไหนได้โดยเสรี สิทธิที่จะได้รับการยกเว้นการถูกเก็บภาษีบางประเภท สิทธิที่จะให้การศึกษาแก่บุตรหลานเป็นภาษาจีน และสิทธิในการครอบครองกรรมสิทธิที่ดิน เป็นต้น[9]

ถัดจากนั้นในเดือนมีนาคม ปีเดียวกัน กองทัพฝรั่งเศสจึงสามารถเข้าไปคุมสถานการณ์ในอาณานิคมแห่งนี้ได้สำเร็จ ส่วนชาวจีนโพ้นทะเลในพม่าซึ่งต้องประสบปัญหายากลำบากตลอดมาตั้งแต่กองทัพญี่ปุ่นเข้ายึดครองดินแดนแห่งนี้ในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1942 เพราะส่วนใหญ่ไม่สามารถหลบหนีออกนอกพม่าได้ทันท่วงทีและต้องยอมให้ความร่วมมือกับกองทัพญี่ปุ่นเรื่อยมาตลอดปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อสงครามกลับผันแปรไปโดยญี่ปุ่นเป็นผู้แพ้ คนเหล่านี้ก็หันกลับไปร่วมมือกับกองทัพของรัฐบาลจีนคณะชาติทันที ขณะเดียวกัน ชาวจีนอพยพรุ่นใหม่นับหมื่นคนจากมณฑลยูนนานก็ได้ติดตามกองทหารจีนคณะชาติเข้ามาปลดอาวุธกองทัพญี่ปุ่นในเวลาพร้อมๆ กันด้วย กองทัพจีนคณะชาติยังแสดงทีท่าไม่ยอมถอนตัวออกจากดินแดนพม่าตอนเหนือบางส่วน เพราะรัฐบาลจีนถือว่าบริเวณเหล่านั้นเป็นดินแดนของตนมาแต่โบราณ ซึ่งปัญหาดังกล่าวก็จะบานปลายกลายเป็นปัญหาขัดแย้งกับผู้นำชาวพื้นเมืองซึ่งกำลังเคลื่อนไหวอย่างเต็มที่เพื่อให้นานาชาติรับรองเอกราชของพวกเขาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงใหม่ ๆ เหมือนกัน[10]

แต่สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ตั้งแต่ช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 กลับมีพัฒนาการแตกต่างไปจากชุมชนชาวจีนในพม่าและอินโดจีน กล่าวคือ ทั้งกองกำลังติดอาวุธของพวกนิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งเรียกตนเองว่า “หน่วยรบหวาจี” และกองกำลังติดอาวุธของพวกนิยมรัฐบาลจีนคณะชาติซึ่งมีชื่อว่ากองพลอาสาสมัครจีนฟิลิปปินส์ล้วนแล้วแต่เป็นพันธมิตรกับทั้งขบวนการฮุคบาลาฮับของชาวพื้นเมืองและกองทัพอเมริกันในการทำสงครามจรยุทธและก่อวินาศกรรมทำลายล้างฐานที่มั่นสุดท้ายของกองทัพญี่ปุ่นที่ยังหลงเหลืออยู่บนหมู่เกาะแห่งนี้จนกระทั่งสงครามสงบลงอย่างเป็นทางการในกลางเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 ถัดจากนั้น ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ก็แตกออกเป็น 2 เสี่ยงอย่างชัดเจน โดยมีกองกำลังติดอาวุธของแต่ละฝ่ายคอยหนุนหลังแล้ว ทั้งสองฝ่ายยังเลือกพันธมิตรต่างชาติโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองเป็นปัจจัยสนับสนุนชี้ขาดอยู่เบื้องหลังด้วย ขณะเดียวกัน ทั้งสองฝ่ายก็พยายามช่วงชิงโอกาสตามสถานการณ์ที่ผันแปรไปเรื่อยๆ เพื่อขยายบทบาทและอิทธิพลของแต่ละฝ่ายเหนือชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ โดยอาศัยเหยื่อที่เป็นชาวจีนด้วยกันเองเป็นเครื่องมือในการช่วงชิงอำนาจทางการเมือง โดยเฉพาะผู้เคยแปรพักตร์และสร้างสายสัมพันธ์อันดีกับกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการโฆษณาชวนเชื่อ

ตลอดเวลา โดยผู้นำชาวจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งมีพวกขบวนการฮุคบาลาฮับให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ได้นำกำลังเข้ายึดโรงเรียนมัธยมจีนแห่งหนึ่งในมนิลาแล้วจัดตั้งกองบัญชาการของสันนิบาตฟิลิปปินส์เพื่อต่อต้านญี่ปุ่นและสมุนรับใช้ (The League of the Plilippine Anti-Japanese and Puppets) ขึ้นมาควบคุมองค์กรฝ่ายซ้ายนิยมคอมมิวนิสต์ทั้งหมด ซึ่งจะถูกตั้งขึ้นมาใหม่ในชุมชนจีนทั่วฟิลิปปินส์อย่างเร่งรีบตลอดช่วงปลายปีค.ศ.1945 ในเวลาเดียวกัน สันนิบาตดังกล่าวก็ได้ประกาศจับกุมบรรดาผู้นำชาวจีนซึ่งเคยให้การสนับสนุนกองทัพญี่ปุ่นแล้วนำมาลงโทษซึ่งตุลาการพิเศษของศาลประชาชนจะพิจารณาตัดสินเป็นราย ๆ ไป โดยมีโทษสูงสุดคือการประหารชีวิต ถ้าผู้ใดขัดขืนก็จะถูกหน่วยล่าสังหารไปปลิดชีพในเวลาต่อมา

แน่นอนที่สุด ผู้นำชาวจีน ซึ่งสมรู้ร่วมคิดกับกองทัพญี่ปุ่นในระหว่างสงครามได้ถูกตัดสินลงโทษด้วยการถูกยิงเป้าไปหลายคน ส่วนผู้นำคนใดที่สามารถรอดพ้นจากการลงโทษโดยเด็ดขาดของผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ครั้งนั้น ก็มีทางออกเพียงประการเดียวคือยอมมอบตัวกับกองกำลังทหารอเมริกันเท่านั้น บุคคลที่โชคดีเหล่านี้รวมทั้งหยู เขไถ่ (Yu Khe Thai) และจัสโต คาโบ จั่น (Justo Cabo Chan) ซึ่งเป็นอดีตประธานหอการค้าจีนในสมัยก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ตามลำดับ ส่วนผู้นำชาวจีนอื่น ๆ ที่เคยสมคบกับกองทัพญี่ปุ่นก็จะถูกองค์กรใต้ดินของชาวจีนนิยมคอมมิวนิสต์ชื่อสมาคมฮิงฮั่นจูเจียนตวน (The Hing Han Chu Chien Tuan) ทำหน้าที่ล่าสังหาร บุคคลขายชาติเหล่านี้เป็นภาระกิจเฉพาะ โดยบรรดามหาเศรษฐีชาวจีนในฟิลิปปินส์ซึ่งประสานผลประโยชน์กับกองทัพญี่ปุ่นในระหว่างสงครามทั้งแบบจำยอมหรือแบบสมยอมตามภาวะเงื่อนไขต่าง ๆ ในช่วงนั้น ได้ถูกหน่วยล่าสังหารของสมาคมฯ แห่งนี้ฆ่าทิ้งประมาณ 200 คน ในจำนวนนี้รวมทั้ง จั่น จิน (Chan Chin) ซึ่งเคยรับผิดชอบโครงการซื้อ-ขายสินค้าให้กองทัพญี่ปุ่น อุ้ย เก็นเซียน (Uy Ken Sien) ซึ่งเคยทำงานร่วมกับพลเอกนิชิมูร่า (General Nichimura) ตัน เตียนฮอน (Tan Tien Hon) และโก โคล่าย (Go Co Lai) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีจีนที่ร่ำรวยขึ้นมาอย่างรวดเร็วในช่วงสงคราม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การดำรงอยู่ขององค์กรต่างๆ ที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์เหล่านี้ รัฐบาลฟิลิปปินส์และกองทัพอเมริกันก็ไม่อาจปล่อยให้ปฏิบัติการอะไรได้ตามชอบใจต่อไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นทันทีที่รัฐบาลฟิลิปปินส์สามารถควบคุมสถานการณ์และความมั่นคงภายในได้ระดับหนึ่งแล้ว รัฐบาลก็ได้เริ่มรณรงค์ปราบปรามกองกำลังติดอาวุธและแนวร่วมคอมมิวนิสต์ในหมู่ชุมชนชาวจีนเพิ่มขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1946 เช่น การส่งสารวัตรทหารอเมริกันเข้าจับกุมกองบรรณาธิการของวารสารธุรกิจจีน (The Chinese Commercial Bulletin) เจ้าหน้าที่ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องคนอื่น ๆ ของสหพันธ์แรงงานจีน (The Chinese Labour Federation) โรงเรียนจีน Y.M.C.A สถาบันฮุงกว่อง (The

Hung Kwong Institute) และสหภาพโรงเรียนจีนมัธยม (The Chinese High School Union) รวม 61 คนในเดือนกันยายนปีเดียวกัน อย่างไรก็ตาม กองกำลังติดอาวุธของชาวจีนที่นิยมคอมมิวนิสต์หรือ "หน่วยรบหวาจี"ก็แก้เผ็ดด้วยการเข้าเป็นพันธมิตรกับขบวนการของพวกฮุคบาลาฮับเพื่อจับปืนประกาศเป็นกบฏต่อรัฐบาลฟิลิปปินส์อย่างเปิดเผยตั้งแต่นั้นมา โดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ อ๋อง เซะซิน (Ong Seh Hsin)[11]

ขณะเดียวกัน บรรดาผู้นำชุมชนจีนที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลจีนคณะชาติ โดยเฉพาะผู้บริหารหอการค้าจีนในฟิลิปปินส์ขณะนั้น ก็ฉวยโอกาสนี้กล่าวหาบุคคลใดก็ตามที่เป็นศัตรูของพวกเขาในข้อหาเป็นแนวร่วมคอมมิวนิสต์หรือพลพรรคของพวกนิยมคอมมิวนิสต์ได้อย่างง่ายดาย โดยมีตำรวจฟิลิปปินส์พร้อมที่ให้การสนับสนุนจับกุมชาวจีนเหล่านั้นซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเมืองและไม่มีกองกำลังของพวกนิยมคอมมิวนิสต์ให้การคุ้มครองแต่อย่างใด คนเหล่านี้บางคนจึงกลายเป็นแพะรับบาปด้วยการถูกจับเหวี่ยงแหและถูกป้ายสีให้เป็นพวกนิยมคอมมิวนิสต์ได้อย่างง่ายดาย เพราะรัฐบาลฟิลิปปินส์เองก็เชื่อว่าขณะนั้นมีชาวจีนนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์อยู่ในกรุงมนิลาและจังหวัดข้างเคียงอื่นๆ ไม่ต่ำกว่า 10,000 คน ยิ่งไปกว่านั้นรัฐบาลจีนคณะชาติก็ใช้โอกาสนี้เพื่อสร้างแรงกดดันให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ยอมรับอำนาจอันชอบธรรมของตนในการให้ความคุ้มครองสิทธิและผลประโยชน์ต่างๆ ของชุมชนจีนส่วนใหญ่ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงใหม่ ๆ แล้วจนกระทั่งในที่สุดรัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ต้องยอมเซ็นสนธิสัญญาทางการทูตกับจีนในวันที่ 18 เมษายน ค.ศ.1947 ถัดจากนั้น ในเดือนตุลาคม ปีเดียวกันรัฐบาลจีนคณะชาติยังได้ส่งผู้แทนทางการทูตไปยังกรุงมนิลาเพื่อเจรจาให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ยอมให้ชาวจีนโพ้นทะเลมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งและลงสมัครเป็นสมาชิกรัฐสภาของประเทศจีนเป็นกรณีพิเศษโดยเฉพาะ โดยไม่แยแสปัญหาบุคคลสองสัญชาติซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์ยังหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหานี้ไม่ได้เลยในขณะนั้น[12]

สำหรับปฏิกิริยาของชาวจีนในหมู่เกาะอินเดียตะวันออกซึ่งชาวพื้นเมืองได้ประกาศเอกราชไปเรียบร้อยแล้วในชื่อว่า "สาธารณรัฐอินโดนีเซีย" ตั้งแต่วันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ.1945 ภายหลังจากญี่ปุ่นประกาศยอมแพ้ต่อกองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรเพียง 2 วันเท่านั้น กลับมีลักษณะแตกต่างกับปฏิกิริยาของชาวจีนในดินแดนอื่นๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นมาก ทั้งนี้เนื่องจากภาวะอึมครึมทางการเมืองภายในของหมู่เกาะแห่งนี้เพราะรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของฝ่ายสัมพันธมิตรผู้ชนะสงคราม ก็กำลังระดมพลออกจากเมืองแม่ในยุโรปเพื่อเข้ามาครอบครองดินแดนแห่งนี้ในฐานะอาณานิคมของตนต่อไปอีกประการหนึ่ง กับปัญหาสับสนของกองทัพอังกฤษและ

กองทัพจีนคณะชาติซึ่งต่างก็ช่วงชิงโอกาสที่จะเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นผู้แพ้สงครามด้วยกันทั้งคู่ โดยรัฐบาลจีนคณะชาติได้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงตั้งแต่สงครามเพิ่งสิ้นสุดลงใหม่ ๆ ว่าตนเองจะเข้ามาทำหน้าที่รับผิดชอบภาระดังกล่าวและจะช่วยผลักดันให้การประกาศเอกราชของชาวพื้นเมืองเป็นจริงขึ้นมา แต่ผลที่ติดตามมากลับเป็นตรงกันข้ามเพราะกองบัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายสัมพันธมิตรได้มอบหน้าที่ดังกล่าวให้กับกองทัพอังกฤษแล้ว รัฐบาลอังกฤษยังประกาศดำรงความเป็นกลางไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งฝ่ายขบวนการกู้เอกราชของชาวอินโดนีเซียและฝ่ายเจ้าอาณานิคมเก่าซึ่งต้องการเข้ามาครอบครองดินแดนหมู่เกาะแห่งนี้ต่อไป โดยใช้นโยบายปิดล้อมทั้งทางทหารและทางเศรษฐกิจเพื่อทำลายฝ่ายสาธารณรัฐตั้งแต่นั้นมา[13]

ภาวะดังกล่าวได้สร้างความยากลำบากใจต่อชุมชนจีนโพ้นทะเลในอินโดนีเซียมาก เพราะทุกคนต่างมีประสบการณ์ที่ขมขื่นอย่างยิ่งในช่วงสงครามจากการกระทำอันป่าเถื่อนของกองกำลังติดอาวุธชาวพื้นเมือง ซึ่งกองทัพญี่ปุ่นให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อทำการปล้นสดมภ์ความมั่งคั่งในทรัพย์สินต่าง ๆ ของพวกเขา เพราะถือว่าเป็นแขนขาสำคัญของระบอบอาณานิคมดัตช์ก่อนหน้านั้นแล้ว ชาวพื้นเมืองในชนบทยังได้รวมกลุ่มกันปล้นสดมภ์ร้านค้าต่าง ๆ ของคนจีน ตลอดจนฉุดคร่าอนาจารลูกหลานของพวกเขาไปข่มขืนและฆ่าตายไปเป็นจำนวนมากด้วย ภาพลักษณ์อันชั่วร้ายต่างๆ เหล่านี้จึงยังคงตรึงตาชุมชนจีนในหมู่เกาะอินโดนีเซียต่อมาจนกระทั่งสงครามสิ้นสุดลง และเป็นการยากที่คนเหล่าทั้งหมดจะยืนหยัดต่อสู้กับชาวพื้นเมืองเพื่อเรียกร้องเอกราชจากเนเธอร์แลนด์อย่างจริงจัง เพราะฉะนั้น บรรดาผู้นำชุมชนชาวจีนจึงได้ลงมติที่จะเป็นกลาง ต่อปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลเจ้าอาณานิคมเดิมกับรัฐบาลปฏิวัติของชาวพื้นเมืองซึ่งนานาชาติยังไม่ได้มีการประกาศให้การรับรองอย่างเป็นทางการเลยในขณะนั้น

การกำหนดท่าทีเป็นกลางดังกล่าวของชุมชนจีนในอินโดนีเซียได้สร้างความโมโหแก่ชาวพื้นเมืองผู้รักชาติมาก เพราะคนเหล่านี้ต้องการให้บรรดาผู้นำชาวจีนให้การสนับสนุนขบวนการกู้เอกราชอย่างจริงจัง โดยร่วมมือกันไม่ยอมขายสินค้าทุกชนิดให้กับเจ้าหน้าที่อาณานิคมและกองทัพดัตช์ที่ถูกส่งเข้ามาประจำการในดินแดนแห่งนี้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปลายปี ค.ศ.1945 แต่เมื่อบรรดาพ่อค้าชาวจีนไม่ยอมปฏิบัติตาม ชุมชนชาวพื้นเมืองก็ถือว่าชาวจีนเข้าข้างดัตช์ เพราะฉะนั้นยิ่งนานวันขึ้น ความไม่พอใจต่างๆ ของชาวอินโดนีเซียที่มีต่อชาวจีนก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งนำไปสู่ปัญหาการกระทบกระทั่งของทั้งสองฝ่ายที่บานปลายรุนแรงขึ้นมา ถึงแม้ว่าพ่อค้าชาวจีนในอินโดนีเซียได้ชักธงชาติของรัฐบาลจีนคณะชาติ เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้ชาวพื้นเมืองทำอะไรตาม

อำเภอใจในการที่จะคิดทำลายทรัพย์สินและชีวิตของพวกเขา เพราะถือว่าประเทศจีนในฐานะ 1 ใน 5 มหาอำนาจโลกคือผู้พิทักษ์รักษาสิทธิหรือผู้คุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขาอย่างชอบธรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวกลับเพิ่มความเป็นศัตรูของชาวพื้นเมืองมากขึ้นและธงชาติจีนที่ชักอยู่ในแต่ละอาคาร กลับดึงดูดใจให้กองกำลังติดอาวุธของชาวพื้นเมืองพากันบุกเข้าไปในร้านค้าเหล่านั้นเพื่อปล้นสดมภ์ทรัพย์สินและลักพาตัวเจ้าของร้านไปเรียกค่าไถ่เป็นการตอบโต้เพิ่มขึ้นอีก ในที่สุดผู้นำชุมชนจีนจึงต้องล่าลายเซ็นพวกเดียวกันเองเพื่อทำหนังสือ ขอความคุ้มครองจากกองทัพดัตช์ที่ประจำอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ทั่วเกาะชวา และเกาะอื่นๆ ในอินโดนีเซียขณะนั้น ขณะที่ชาวจีนบางคนก็ได้ชักธงชาติของดัตช์ขึ้นในบ้านเพื่อเรียกร้องให้ทหารดัตช์ให้การคุ้มครองในชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขาอย่างเต็มที่ด้วย ซึ่งพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ยิ่งเป็นชนวนเหตุที่ทำให้ชาวอินโดนีเซียถือว่าชาวจีนกลับถือหางให้การสนับสนุนกองกำลังดัตช์ที่จะปกครองพวกเขาในฐานะเจ้าอาณานิคมต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

เพราะฉะนั้นการปล้นสดมภ์เผาทำลายทั้งทรัพย์สินและชีวิตชาวจีนโดยน้ำมือของชาวพื้นเมืองจึงเกิดขึ้นตลอดเวลาในดินแดนใด ๆ ก็ตามที่กองทหารดัตช์ไม่สามารถให้ความคุ้มครองชาวจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ในระหว่างวันที่ 6-8 มิถุนายน ค.ศ.1946 ชุมชนชาวจีนซึ่งตั้งอยู่ในทางด้านตะวันตกของแม่น้ำตันเกรัง (The Tangerang River) ของเกาะชวา ได้ถูกกองทัพชาวพื้นเมืองบุกโจมตีทำลายล้างอย่างโหดเหี้ยมในข้อหาที่ชุมชนจีนแห่งนั้นให้ความร่วมมือกับกองทัพดัตช์นำระบบการปกครองแบบอาณานิคมกลับคืนสู่หมู่เกาะอินโดนีเซีย ผลของการกระทำครั้งนั้นทำให้ชาวจีนถูกฆ่าตายรวม 653 คน บ้านเรือนถูกเผาทำลายหมดสิ้น 1,268 ครัวเรือน และถูกปล้นทำลายเสียหายอีก 236 ครัวเรือน มีผลทำให้ชาวจีนที่หนีตายจากบริเวณนี้อีกประมาณ 25,000 คน ต้องเข้าไปอาศัยอยู่ในเมืองปัตตาเวียซึ่งเป็นเขตยึดครองของกองทัพดัตช์ชั่วคราว นอกจากนั้นในช่วงดังกล่าว ยังมีชาวจีนซึ่งอยู่ในชนบทอื่น ๆ ของเกาะชวาก็ถูกกองกำลังของชาวพื้นเมืองปล้นสดมภ์ทรัพย์สินและฆ่าตายรวมทั้งสิ้นอีกถึง 579 คน[14]

อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลเนเธอร์แลนด์และฝ่ายสาธารณรัฐของชาวพื้นเมืองยังไม่สามารถเจรจาหาทางยุติเกี่ยวกับปัญหาเอกราชของอินโดนีเซียได้ แต่ละฝ่ายก็พยายามขยายพื้นที่เขตยึดครองเพื่อนำมาใช้ในการเจรจาต่อรองเพิ่มขึ้น จนกระทั่งแนวโน้มที่ทั้งสองฝ่ายจะใช้กำลังทหารเข้าสู้รบกันครั้งใหญ่ก็มีเค้าลางเป็นไปได้ตลอดเวลา ขณะเดียวกัน ความประหวั่นพรันพรึงของชุมชนจีนซึ่งตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของกองกำลังฝ่ายสาธารณรัฐก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เหมือนกัน เพราะพวกเขารู้ดีว่าถ้าหากทั้งสองฝ่ายเปิดศึกทำสงครามกันอย่างกว้างขวาง ผู้ที่จะได้รับผลกระทบร้ายแรงที่สุดก็คือชาวจีนซึ่ง

มีชุมชนของตนเองตั้งกระจัดกระจายอยู่ในเขตยึดครองของทั้งสองฝ่าย ถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนคณะชาติจะให้กงสุลใหญ่ของตนคือเจียง เจียตุง (Chiang Chia Tung) พยายามเรียกร้องให้ทั้งสองฝ่ายจัดตั้งเขตปลอดภัย (safety zones) ต่างๆ ไว้ให้ชาวจีนสามารถเข้าไปอยู่อาศัยชั่วคราวในแต่ละเขตยึดครองของกองทัพดัตช์และกองทัพฝ่ายสาธารณรัฐอินโดนีเซีย แต่ทั้งสองฝ่ายก็บอกปัดข้อเสนอดังกล่าว จนกระทั่งรัฐบาลจีนคณะชาติต้องหาทางออกเองด้วยการให้ชาวจีนแต่ละครอบครัวเตรียมพร้อมที่จะอพยพผู้คนเข้าไปอาศัยในโรงเรียนหรือสมาคมจีนที่ชักธงจีนและธงกาชาดสากลทันทีที่การสู้รบของทั้งสองฝ่ายเกิดขึ้นในบริเวณใกล้ชุมชนจีนแต่ละแห่งทั่วหมู่เกาะอินโดนีเซีย

ลางร้ายดังกล่าวก็กลายเป็นจริงขึ้นมาเมื่อกองทัพดัตช์ได้เริ่มปฏิบัติการขุดรากถอนโคนกองกำลังปฏิวัติของชาวพื้นเมืองระหว่างวันที่ 20 กรกฎาคม ถึง 4 สิงหาคม ค.ศ.1947 ชาวพื้นเมืองซึ่งไม่พอใจวิธีการปราบปรามอย่างรุนแรงของกองทัพดัตช์ที่กระทำต่อหน่วยกำลังอาสาสมัครเพื่อกู้เอกราชอินโดนีเซีย ก็หาทางออกเพื่อตอบโต้การกระทำดังกล่าวโดยการทำลายชีวิตและทรัพย์สินของชาวจีนซึ่งถูกตราหน้าว่าเป็นผู้สมรู้ร่วมคิดกับเจ้าอาณานิคมตะวันตกตลอดเวลา มีผลทำให้บ้านเรือนและโรงงานต่าง ๆ ของชาวจีนถูกเผาทำลายรวม 912 อาคาร ชาวจีนถูกฆ่าตายรวม 293 คน และที่เหลืออีกกว่า 6,000 คน สูญหายไปในช่วงเวลาดังกล่าว[15] ดังนั้นถึงแม้รัฐบาลจีนคณะชาติจะได้ทำการประท้วงคู่กรณีทั้งสองฝ่ายภายหลังเหตุการณ์ร้ายสงบลง แต่ทั้งสองฝ่ายก็ไม่ได้แสดงความรับผิดชอบต่อการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของชาวจีนในอินโดนีเซีย ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงนั้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าแต่อย่างใด ดังนั้นทางออกที่เหลือของชาวจีนในอินโดนีเซียซึ่งไม่สามารถพึ่งพาความช่วยเหลือจากศัตรูคู่ขัดแย้งดังกล่าวอย่างจริงจังคือ การจับอาวุธขึ้นมาปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขาหลังจากเหตุการณ์ครั้งนั้นในด้วยการฟื้นฟูกองกำลังคุ้มครองตนเองหรือเปาอันตุ้ย (Pao An Tui) ซึ่งเคยมีบทบาทในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่าทั้งฝ่ายกองทัพดัตช์และฝ่ายกองทัพสาธารณรัฐไม่เห็นด้วยกับวิธีการดังกล่าว แต่สมาชิกของพรรคกว่อมินตั๋งทั่วหมู่เกาะอินโดนีเซียก็ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่พร้อมกับรัฐบาลจีนคณะชาติก็ยังให้การสนับสนุนอย่างลับ ๆ ตั้งแต่นั้นมาด้วยจึงทำให้ความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของชาวจีนค่อยดีขึ้น[16]

ขณะที่ชาติมหาอำนาจผู้ชนะสงคราม ก็เริ่มมีปฏิกิริยาเรียกร้องให้ทั้งรัฐบาลเนเธอร์-แลนด์และรัฐบาลปฏิวัติของชาวพื้นเมืองหาทางยุติความขัดแย้งโดยการเจรจาผ่านองค์การสหประชาชาติมากขึ้นเรื่อย ๆ สถานการณ์สู้รบของทั้งสองฝ่ายจึงยุติลงเป็นส่วนใหญ่ตลอดช่วง ค.ศ.1948-1949 ซึ่งมีผลทำให้ชุมชนจีนในอินโดนีเซียสามารถหวนกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติอีกครั้งหนึ่งภายหลังต้องทนทุกข์ทรมานกับความปวดร้าวทั้งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และในช่วงต้นของ

สงครามกู้เอกราชของชาวพื้นเมืองเป็นเวลายาวนานกว่า 7 ปี (ค.ศ.1941-ค.ศ.1947) ซึ่งประสบการณ์อันขมขืนของชาวจีนเหล่านี้ นอกจากจะยาวนานกว่าเพื่อนร่วมเผ่าพันธุ์เดียวกันในดินแดนอื่น ๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว อนาคตของพวกเขายังแขวนอยู่กับความไม่แน่นอนของอิทธิพลการเมืองระหว่างประเทศในขณะนั้น โดยมีเอกราชของอินโดนีเซียเป็นปัจจัยชี้ขาดอีกด้วย

ตารางที่ 3
ชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1950*

ชื่อดินแดน	จำนวนชาวจีน	จำนวนประชากรทั้งหมด	ชาวจีนคิดเป็นร้อยละ(%)
พม่า	300,000	17,500,000	1.7
กัมพูชาและลาว	250,000	3,500,000	7.1
ไทย	3,000,000	18,000,000	16.7
เวียดนาม	750,000	24,000,000	3.1
สหพันธ์มลายา	2,008,000	5,235,000	38.4
สิงคโปร์	790,000	1,011,000	78.1
ซาราวัคและบรูไน	162,000	550,000	29.4
บอร์เนียวเหนือ	70,000	320,000	21.9
อินโดนีเซีย	2,100,000	72,000,000	2.9
ฟิลิปปินส์	230,000	20,000,000	1.2
รวม	9,660,000	162,116,000	6.0

* ประเมินตัวเลขโดยรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ซึ่งรวมทั้งชาวจีนต่างด้าวและผู้มีเชื้อชาติจีนในแต่ละดินแดน

ที่มา : G.William Skinner, **Report on the Chinese in Southeast Asia** (Ithaca, New York : Southeast Asia Program, Cornell University, 1951), p.79.

ชาวจีนกับการกำเนิดสหพันธ์มลายา

ปัญหาติดตัวชาวจีนในอาณานิคมมลายาของอังกฤษซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ลุล่วงจนกระทั่งสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงแล้ว ก็คือปัญหาสถานภาพทางเชื้อชาติของชาวจีนซึ่งยังคงเป็นปัญหากำกวมและแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องยังไม่มีคำตอบใดๆที่ชัดเจน เพราะในอดีตตั้งแต่ช่วงก่อนสงครามนั้น ทางการอาณานิคมอังกฤษถือว่าผู้ใดก็ตามถ้าถือกำเนิดใน The Straits

Settlements ก็คือพลเมืองของอังกฤษโดยอัตโนมัติตลอดมา แต่ผู้มีสายเลือดจีนซึ่งถือกำเนิดในรัฐมาเลย์อื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด ไม่ถือว่าเป็นพลเมืองของอังกฤษและไม่ถือว่าเป็นคนอยู่ในบังคับของสุลต่านแต่ละรัฐด้วย คนเหล่านี้จะถูกปฏิบัติในฐานะบุคคลที่รัฐบาลอังกฤษต้องให้ความคุ้มครองโดยต้องถือหนังสือเดินทาง (Passport) ซึ่งรัฐบาลอังกฤษเท่านั้นจะเป็นผู้อนุญาตให้ได้ยิ่งไปกว่านั้นจำนวนชาวจีนต่างด้าวในมลายาก็มีอยู่เป็นจำนวนมากและมีอยู่หลายสำเนียงภาษาพร้อมๆ กันด้วย ซึ่งแต่ละพวกก็มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวและรวมกลุ่มกันค่อนข้างจะมีเอกภาพมากเพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมกงสีและอังยี่ก่อนหน้านั้น[17]

ขณะเดียวกัน เมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ข้อเสนอที่จะมีการจัดตั้งสหภาพมลายา (The Malayan Union) ก็ถูกเสนอขึ้นมาพิจารณาในกรุงลอนดอนเพื่อที่ทางการอังกฤษจะสามารถสร้างความเป็นเอกภาพท่ามกลางความแตกต่างทั้งหลายในสังคมมาเลย์ขณะนั้นให้เข้ามาอยู่ภายใต้มาตรการควบคุมและปกครองเดียวกันต่อไป โดยอังกฤษต้องการให้วิธีการปกครองพลเมืองของดินแดนแห่งนี้พัฒนาไปตามจิตสำนึกของความเป็นมาเลย์และการเป็นพลเมืองของดินแดนแห่งนี้ก็จะใช้ทั้งการมี ภูมิลำเนาและการถือกำเนิด (residence and birth) เป็นหลักการสำคัญในการที่จะให้ใครเป็นพลเมืองของดินแดนแห่งนี้ต่อไป โดยรัฐบาลอังกฤษหวังว่าถ้ารัฐต่าง ๆ มีบทบัญญัติว่าด้วยพลเมืองที่มีความเป็นเสรีนิยมเช่นนั้น ทั้งชาวมาเลย์และบุคคลอื่นๆ ที่ไม่มีเชื้อสายมาเลย์ก็คงจะร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อพัฒนาดินแดนเหล่านี้ให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป เพราะฉะนั้นรัฐบาลอังกฤษจึงต้องการให้สหภาพมลายาที่เกิดขึ้นมานั้นประกอบด้วยพลเมืองซึ่งมีถิ่นกำเนิดในดินแดนหรือใครก็ได้ที่อาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้เป็นเวลารวมกันอย่างน้อย 10 ปี ตลอดช่วงเวลา 15 ปีก่อนนานกว่าค.ศ.1946 ถัดจากนั้นในอนาคตก็จะเปิดโอกาสให้ใครก็ได้ถ้าหากอาศัยอยู่ในสหภาพมลายาเป็นเวลานานกว่า 5 ปีแล้วและมีพฤติกรรมยืนยันได้ว่ามีความจงรักภักดีต่อดินแดนแห่งนี้จริง ก็จะได้รับสิทธิที่จะเป็นพลเมืองของสหภาพมลายาต่อไป[18]

แต่เมื่อนโยบายนี้ถูกทดลองใช้ได้ไม่นาน ผู้นำชาวมาเลย์ก็ได้ขัดขวางต่อต้านอย่างรุนแรง จนกระทั่งการทดลองดังกล่าวต้องสิ้นสุดลงในค.ศ.1948 ตั้งแต่นั้นมาโอกาสที่ดึงชาวจีนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับกระแสสังคมส่วนใหญ่ของชาวมาเลย์เพื่อสร้างชาติใหม่ร่วมกันก็ต้องสิ้นสุดลงทันที เมื่อบรรดาผู้นำชุมชนมาเลย์สามารถหาข้อยุติกับรัฐบาลอังกฤษในการที่จะสถาปนาสหพันธ์มลายา (The Federation of Malaya) ขึ้นมาแทนที่รูปแบบการปกครองแบบสหภาพเดิมซึ่งอังกฤษต้องยกเลิกไป โดยรูปแบบการปกครองใหม่ครั้งนี้ ความเป็นพลเมืองของสหพันธ์มลายาจะมีการเลือกปฏิบัติและเป็น

การไม่เท่าเทียมของชาวจีนในฐานะผู้ที่จะมีสิทธิความเป็นพลเมืองน้อยกว่าชาวพื้นเมืองตั้งแต่ต้นด้วย ยิ่งไปกว่านั้นเงื่อนไขต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาควบคู่กับความคิดที่จะสถาปนาสหพันธ์มลายานั้น ยังจะเป็นการยากลำบากอย่างยิ่งต่อผู้ใดก็ตามที่ไม่ได้เป็นชาวมาเลย์ จะสามารถได้รับอนุญาตให้กลายเป็นพลเมืองของดินแดนแห่งนี้ เพราะใครก็ตามที่ไม่ได้เป็นชาวมาเลย์มาก่อน จะต้องยื่นใบสมัครขอเป็นพลเมืองของสหพันธ์มลายาต่อสำนักงานข้าหลวงใหญ่ (High Commissioner) โดยอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังนี้เท่านั้นคือ จะต้องถือกำเนิดในดินแดนใดดินแดนหนึ่งที่จะรวมตัวกันเข้าเป็นสหพันธ์มลายา บุคคลผู้นั้นยังต้องอยู่อาศัยในดินแดนดังกล่าวเป็นเวลารวมกันไม่น้อยกว่า 15 ปี ตลอดช่วงระยะเวลาทั้งหมดก่อนที่จะขอสมัครเป็นพลเมืองก่อนหน้านั้นรวม 20 ปีแล้ว บุคคลผู้นั้นยังต้องเป็นคนที่มีความประพฤติดีและมีความรู้ในการใช้ทั้งภาษามาเลย์และภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีอีกด้วย

ตามข้อเสนอใหม่นี้ ผู้ที่เป็นชาวมาเลย์โดยกำเนิดก็กลายเป็นพลเมืองของสหพันธ์มลายาโดยอัตโนมัติทันที ส่วนผู้ที่มีเชื้อสายจีนแม้จะถือกำเนิดในรัฐมาเลย์ใด ๆ ก็ตาม จะกลายเป็นพลเมืองได้ก็ต่อเมื่อบิดาและมารดาของบุคคลนั้นถือกำเนิดในดินแดนที่เข้ารวมเป็นสหพันธ์มลายาเท่านั้น ซึ่งในขณะนั้นถ้าหากยึดหลักเกณฑ์ดังกล่าว ชาวจีนซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในดินแดนที่จะรวมตัวกันเข้าเป็นสหพันธ์มลายามีอยู่ทั้งหมด 1,952,682 คน จะมีโอกาสเป็นพลเมืองของสหพันธรัฐที่ตั้งขึ้นมาใหม่เพียงประมาณ 375,000 คนเท่านั้น[19] เพราะฉะนั้นผู้ที่สนับสนุนทั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนและพรรคกว่อมินตั๋งในมลายาจึงเริ่มต้นรณรงค์ขัดขวางข้อเสนอเหล่านี้ซึ่งรัฐบาลอังกฤษและผู้นำชาวมาเลย์ได้ร่วมมือกันคิดค้นสูตรดังกล่าวขึ้นมาอย่างลับ ๆ โดยปราศจากการปรึกษาหารือกับผู้นำชุมชนจีนในอาณานิคมแห่งนี้มาก่อนหน้านั้นเลย ขณะเดียวกัน หอการค้าจีนและสมาคมต่าง ๆ ของชาวจีนก็ได้ร่วมกันจัดตั้งสภามลายาทั้งมวลเพื่อปฏิบัติการร่วมกัน (All Malaya Council for Joint Action : AMCJA) ทำการเรียกร้องขอความเป็นพลเมืองที่เท่าเทียมกันสำหรับคนทุกเชื้อชาติซึ่งถือว่าดินแดนมลายาเป็นถิ่นพำนักถาวรของพวกเขา โดยยึดหลักการว่าทุกคนที่อาศัยอยู่ในมลายาต่างก็จงรักภักดีต่อประเทศใหม่ที่จะถูกตั้งขึ้นมาอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนั้นทุกคนก็จะต้องขัดขวางไม่ให้ข้อเสนอข้างต้นทั้งหมดมีผลในทางปฏิบัติจริงให้ได้ เพราะแนวทางดังกล่าวจะก่อให้เกิดความแปลกแยกระหว่างประชากรเชื้อสายจีนกับกระแสหลักของประชาชาติมลายาในอนาคต ข้อเสนอดังกล่าวเหล่านั้นยังเป็นการทรยศหักหลังชุมชนจีนที่ร่วมมือกับกองทัพอังกฤษในการต่อต้านการยึดครองของกองทัพญี่ปุ่นอย่างเต็มที่แล้ว ยังจะแบ่งแยกให้ประชากรของสหพันธ์มลายาในอนาคตกลายเป็นศัตรูซึ่งกันและกันจนกลายเป็นสังคมสองขั้วต่อไปอย่างถาวรด้วย[20]

อย่างไรก็ตาม ทั้งรัฐบาลอังกฤษและผู้นำชาวพื้นเมืองมาเลย์ก็ไม่ฟังเสียงคัดค้านจากชุมชนจีนแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นสหพันธมลายา (The Federation of Malaya) จึงถูกสถาปนาขึ้นมาอย่างเป็นทางการในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1948 ชาวจีนจึงหาทางตอบโต้ด้วยการนัดหยุดงานเพื่อทำให้ธุรกิจการค้าเป็นอัมพาตและทำให้โรงงานอุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นกิจการลงทุนของชาวอังกฤษไม่ให้สามารถเดินสายพานการผลิตสินค้าต่าง ๆ ตามปกติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะขณะนั้นสหภาพกรรมกรส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ซึ่งสมาชิกแทบทั้งหมดล้วนเป็นชาวจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์นั่นเอง สหภาพภาพกรรมกรเหล่านี้จึงมีวินัยและสามารถรวมตัวกันเคลื่อนไหวต่อต้านอำนาจรัฐใหม่ที่เพิ่งสถาปนาขึ้นมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดตั้งองค์กรแนวร่วมใหม่เฉพาะกิจขึ้นมาเพื่อชี้นำสหภาพกรรมกรฝ่ายซ้ายเหล่านั้นให้มีการนัดหยุดงานต่างๆ ตลอดจนการท้าทายอำนาจปกครองของเจ้าหน้าที่อังกฤษในสหพันธมลายาอย่างเปิดเผยด้วยการจัดตั้งสหภาพกรรมกรแห่งสหพันธ์มลายาทั้งหมด (The Pan Malayan Federation Trade Unions : PMFTU) จนมีผลทำให้เกิดการนัดหยุดงานในปีนั้นมากกว่า 300 ครั้งแล้ว ยังทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนทั่วไปในสหพันธ์มลายาใหม่แห่งนี้มีความยากลำบากยิ่งขึ้นจากปัญหาสินค้าอุปโภคบริโภคที่ จำเป็นขาดตลาดและมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมดีบุกและยางพาราซึ่งเจ้าของทุนส่วนใหญ่เป็นของบริษัทอังกฤษยังต้องลดปริมาณการผลิตลงอย่างมากจากของการนัดหยุดงานของกรรมกรชาวจีนอีกด้วย

ในที่สุดโครงสร้างแรงงานในมลายาทั้งหมดก็กลายเป็นอัมพาต กระทั่งค่าครองชีพทั่วไปไม่สามารถไล่ตามทันดัชนีค่าอาหารที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นปัญหาเศรษฐกิจซ้ำเติมต่อสังคมมลายาโดยรวมขึ้นมาทันที ยิ่งไปกว่านั้น สงครามกลางเมืองซึ่งกำลังเกิดขึ้นในประเทศจีนก็ได้ส่งผลกระทบต่อมลายา เพราะทั้งฝ่ายที่นิยมพรรคคอมมิวนิสต์และฝ่ายที่นิยมพรรคก่วอมินตั๋งก็ได้ส้องสุมผู้คนและปฏิบัติการซุ่มโจมตีอีกฝ่ายหนึ่งในบริเวณเขตชนบทและป่าเขาทั่วไปในช่วงนั้นตลอดเวลา สถานการณ์ต่าง ๆ จึงยิ่งเลวร้ายลงเรื่อย ๆ แล้ว แต่ละฝ่ายยังไม่เกรงกลัวอำนาจกฎหมายของบ้านเมืองอีกต่อไป โดยเฉพาะปฏิบัติการของกองโจรกลุ่มต่าง ๆ ของสมาชิกพรรคก่วอมินตั๋งซึ่งเรียกว่ากองทัพป้องกันตนเองของชาวจีนโพ้นทะเลแห่งมลายา (The Malayan Overseas Chinese Self Defence Army) ยิ่งนับวันก็ยิ่งปฏิบัติการผิดกฎหมายในการตามไล่ล่าทำลายกองกำลังติดอาวุธของฝ่ายนิยมคอมมิวนิสต์ตามหมู่บ้านชนบทโดยวิธีการเหวี่ยงแหและสร้างความเดือดร้อนให้ชุมชนจีนทั่วไปซึ่งกำลังเสื่อมศรัทธาพฤติกรรมการฉ้อราษฎร์บังหลวงของรัฐบาลเจียง ไคเช็คในแผ่นดินใหญ่มากขึ้น

ในต้นปี ค.ศ.1948 เมื่อรัฐบาลอังกฤษตัดสินใจประกาศใช้กฎหมายที่เพิ่มความเข้มงวดไม่ให้สหภาพกรรมกรต่างๆ ทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองสอดคล้องกับเป้าหมายของพรรคคอม-มิวนิสต์มลายาซึ่งกำลังครอบงำองค์กรแรงงานของชาวจีนอย่างกว้างขวางแล้ว การชุมนุมทางการเมืองและการนัดผละงานประท้วงของสหภาพกรรมกรแห่งสหพันธ์มลายาทั้งหมด(PMFTU) ซึ่งมีผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ชักใยอยู่เบื้องหลังก็ค่อย ๆ ลดบทบาทลง ควบคู่ไปกับการที่ทางราชการได้ระดมเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าตรวจค้นที่ตั้งขององค์กรแห่งนี้และติดตามจับกุมบรรดาผู้นำกรรมกรจีนหัวเอียงซ้ายเพื่อเตรียมรอการเนรเทศอย่างจริงจัง สถานการณ์ความวุ่นวายในเมืองและการนัดหยุดงานต่าง ๆ จึงค่อยกระเตื้องขึ้นมาได้ระยะหนึ่ง แต่ในเขตแหล่งผลิตดีบุกและที่ตั้งของสวนยางพาราขนาดใหญ่ของบริษัทอังกฤษเช่นในรัฐเปรัคและรัฐเซลังงอร์ ชาวจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ได้ใช้วิธีการแก้เผ็ดมาตรการอันแข็งกร้าวของรัฐบาลโดยการส่งหน่วยล่าสังหารทำการปลิดชีวิตชาวอังกฤษที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจการลงทุนทำเหมืองแร่ดีบุกและสวนยางพาราขนาดใหญ่ทั่วทั้งคาบสมุทรมาเลย์ ในที่สุดดินแดนแห่งนี้ก็เต็มไปด้วยปัญหาการก่อการร้ายของกองกำลังชาวจีนติดอาวุธฝ่ายต่างๆจนกระทั่งภาวะเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไม่มีเสถียรภาพความปลอดภัยอีกต่อไปแล้ว รัฐบาลอังกฤษจึงได้ตัดสินใจประกาศภาวะฉุกเฉินในวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ. 1948 ถัดจากนั้นอีก 1 เดือน ทางการอาณานิคมก็ประกาศให้การดำรงอยู่ของพรรคและสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์มลายา(MCP) เป็นสิ่งผิดกฎหมายและเริ่มต้นรณรงค์จับกุมคนเหล่านี้มาคุมขังโดยไม่ต้องพิจารณาไต่สวนความผิดใด ๆ ได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาตั้งแต่ช่วงนั้นจนถึงสิ้นปี ค.ศ.1948 ทั้งสิ้นรวม 1,779 คน ส่วนผู้ถูกจับกุมที่เหลือเมื่อมีหลักฐานความผิดจริง เจ้าหน้าที่อังกฤษก็จะออกคำสั่งเนรเทศอีกจำนวนหลายร้อยคนตลอดช่วงดังกล่าว[21]

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ซึ่งกลายเป็นองค์กรผิดกฎหมายไปแล้วหลังการประกาศภาวะฉุกเฉินก็ไม่ได้ลดบทบาทลงในชุมชนจีนทั่วคาบสมุทรมาเลย์แต่อย่างใด เพราะบรรดาผู้นำชาวจีนซึ่งเป็นนักธุรกิจและมีความใกล้ชิดกับสาขาของพรรคกว่อมินตั๋งในดินแดนแห่งนี้ส่วนใหญ่ ไม่มีความสามารถมากพอที่จะโฆษณาชวนเชื่อแข่งขันกับบรรดาแนวร่วมฝ่ายซ้ายที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ คนเหล่านี้ยังติดยึดกับการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของตนเองและครอบครัวมากกว่าการคำนึงถึงศักดิ์ศรีและสิทธิทางการเมืองของพี่น้องชาวจีนโดยส่วนรวมแล้ว พวกเขายังไม่มีความกล้าหาญพอที่จะแสดงออกซึ่งความไม่เห็นด้วยกับนโยบายการจัดตั้งสหพันธ์มลายาอย่างจริงจังตั้งแต่แรกเริ่มด้วย เพราะฉะนั้นในสายตาของปัญญาชนและคนหนุ่มสาวทั่วไปใน ชุมชนจีนทั่วคาบสมุทรมาเลย์ในขณะนั้น บรรดาผู้นำชาวจีนเหล่านี้ซึ่งล้วนมาจากตระกูล

มั่งคั่งและมีการศึกษาแบบตะวันตกเป็นอย่างดีจึงมีคุณค่าน้อยมากที่จะให้ความสำคัญอีกต่อไป ขณะเดียวกัน คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังให้การสนับสนุนพรรคกว่อมินติ๋งอย่างเต็มที่ต่อไปในแผ่นดินบรรพชนเพื่อทำสงครามกลางเมืองกับพรรคคอมมิวนิสต์จีน ทั้งที่โอกาสของรัฐบาลจีนคณะชาติในขณะนั้นที่จะทำสงครามกวาดล้างผู้นิยมคอมมิวนิสต์ในแผ่นดินใหญ่ได้กลายเป็นเรื่องเพ้อฝันไปแล้ว เพราะต้องประสบปัญหาพ่ายแพ้กองทัพปลดแอกประชาชน (People Liberation Army : PLA) ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอดเวลา ด้วยเหตุผลต่างๆเหล่านี้จึงทำให้การรณรงค์สร้างแนวร่วมเพื่อให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์มลายา(MCP) ซึ่งกำลังถอยร่นไปตั้งฐานที่มั่นในเขตชนบทและป่าเขาในขณะนั้น ยังคงได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากชุมชนชาวจีนซึ่งยังคงเชื่อมั่นว่า การต่อสู้ของคนเหล่านี้เท่านั้นที่จะทำให้ตนเองมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับชนชาติอื่น ๆ ทั้งหมดในคาบสมุทรมาเลย์ในอนาคต

ขณะเดียวกัน พรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ก็ฉลาดพอที่จะฉกฉวยสถานการณ์ขณะนั้นเปลี่ยนชื่อเรียกกองกำลังติดอาวุธทั้งหมดที่มีอยู่เดิมประมาณ 3,000 คน พร้อมกับอาสาสมัครที่เพิ่งเข้ามาฝึกหัดเป็นทหารประจำการอีกประมาณ 8,000 คน กลายเป็นกองทัพปลดแอกเชื้อชาติต่างๆของมลายา (The Malayan Races Liberation Army : MRLA) ซึ่งจะทำสงครามต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมอังกฤษตั้งแต่นั้นมา ขณะที่กองทัพอังกฤษก็ได้ระดมพลทั้งจากทหารประจำการของตนเอง รวมทั้งประเทศเครือจักรภาพอื่นๆ เช่นทหารรับจ้างกูรข่า(Gurkha) จากเนปาล ทหารจากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์รวมทั้งสิ้นประมาณ 100,000 คน เพื่อทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของชาวจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ในคาบสมุทรแห่งนี้ต่อไปอย่างยืดเยื้อเกินความคาดหมายของรัฐบาลอังกฤษในเวลาต่อมา เมื่อประจักษ์ความจริงว่า การลุกฮือของแนวร่วมชาวจีนแทบทุกหมู่เหล่าภายใต้อิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา(MCP) มันได้บานปลายกลายเป็นปัญหาเกินกว่าการทำผิดกฎหมายและการก่อความไม่สงบแบบปกติที่ตนเองเคยมีประสบการณ์มาก่อนหน้านั้น เพราะยิ่งกองทัพอังกฤษโหมปราบปรามกองกำลังติดอาวุธของกองโจรจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์เหล่านี้มากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งประสบปัญหาที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นคือ การสร้างแนวร่วมให้พวกคอมมิวนิสต์เพิ่มขึ้น เพราะขณะนั้นชาวจีนยากจนและเร่ร่อนทั่วไปกำลังบุกรุกเข้าไปในเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตรกร้างว่างเปล่าทั่วทั้งคาบสมุทรมาเลย์เพื่อจับจองที่ดินทำกินอย่างผิดกฎหมาย

ภายหลังจากนั้นชุมชนของคนเหล่านี้ก็ได้กระจัดกระจายในเขตทุรกันดารและป่าเขา

ของมลายาเต็มไปหมด โดยเฉพาะในบริเวณดินแดนรอยต่อของรัฐต่าง ๆ ที่ใกล้กับพรมแดนของประเทศไทยและสิงคโปร์ เพราะยิ่งนานวันขึ้น เมื่อสภาพเศรษฐกิจภายในเมืองตลอดจนมาตรการจากการประกาศภาวะฉุกเฉินที่อังกฤษบังคับใช้อย่างเข้มงวด ได้บีบคั้นชาวจีนที่มีฐานะยากจนทั่วไปมากขึ้น คนเหล่านี้จึงได้อพยพออกจากตัวเมืองต่าง ๆ เข้าไปจับจองที่ดินทำกินตามอำเภอใจ ชุมชนเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นในเขตป่าเขาเหล่านั้นยังได้กลายเป็นฐานซ่องสุมกำลังให้กองโจรจีนคอมมิวนิสต์เป็นอย่างดี เพราะมีชาวจีนเร่ร่อนเหล่านั้นกว่า 300,000 คน ได้รวมตัวกันจัดตั้งองค์กรมวลชนชาวจีนหรือที่เรียกว่า “หมินหยวน” (Min Yuen) เพื่อทำหน้าที่เสาะสืบข่าว ส่งกำลังบำรุงทั้งเสบียงอาหาร ยารักษาโรค และเรี่ยไร่เงินบริจาคให้กองโจรจีนคอมมิวนิสต์ในแต่ละฐานที่มั่นแล้ว องค์กรหมินหยวนซึ่งเป็นแนวร่วมใหม่ของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ยังได้ส่งคนเข้าไปแทรกซึมอยู่ในชุมชนจีนเขตตัวเมืองต่าง ๆ อย่างรวดเร็วด้วย โดยคนเหล่านี้จะทำหน้าที่เรียกเก็บเงินค่าคุ้มครองจากบรรดานักธุรกิจชาวจีนเพื่อแลกเปลี่ยนกับความปลอดภัยในธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของพวกเขาทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทอย่างกว้างขวางตั้งแต่ปี ค.ศ.1949[22]

เพราะฉะนั้นปัญหาของสหพันธ์มลายาในช่วงนั้นจึงกลายเป็นภาวะวิกฤติที่รุนแรงมาก เพราะปัญหาเหล่านี้มิใช่จะจำกัดอยู่แต่เฉพาะความแตกต่างทางเชื้อชาติระหว่างพลเมืองที่มีเชื้อสายจีนทั้งหมดประมาณ 2,008,000 คน หรือร้อยละ 38.5 โดยมีชาวจีนฮกเกี้ยน ร้อยละ 28.6 ชาวจีนกวางตุ้ง ร้อยละ 25.7 ชาวจีนแคะร้อยละ 21.1 ชาวจีนแต้จิ๋วร้อยละ 10.9 ชาวจีนไหหลำร้อยละ 5.6 และที่เหลือเป็นชาวจีนอื่นๆ เช่นชาวจีนฮกจิวและฮกเจีย ขณะที่จำนวนชาวพื้นเมืองเชื้อสายมาเลย์ทั้งหมดมีอยู่ประมาณร้อยละ 44 จากจำนวนประชากรทั้งหมดของดินแดนแห่งนี้ในช่วง ค.ศ.1950 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 5,235,000 คน แต่ในบางรัฐทางภาคตะวันตก ชาวจีนนอกจากกลายเป็นชนส่วนใหญ่ของแต่ละรัฐเช่น รัฐปีนังมีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณร้อยละ 55.42 รัฐเซลังงอร์มีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณร้อยละ 51.03 รัฐเปรัคมีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณร้อยละ 45.60 และรัฐเนกรี เซ็มบิลัน (Negri Sembilan) มีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณร้อยละ 42.74 ของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในแต่ละรัฐดังกล่าวทั้งหมดแล้ว อิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ถูกนำไปผสมผสานกับลัทธิชาตินิยมจีน เพื่อนำมาใช้รณรงค์ต่อต้านการดำเนินการจัดตั้งรัฐบาลสหพันธ์มลายาที่อังกฤษไม่ยอมให้ชาวจีนมี บทบาทในทางการเมืองเท่าเทียมกับชาวพื้นเมืองมาเลย์มาตั้งแต่ต้นนั้น ยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งกลายเป็นชนวนสำคัญที่ทำให้ชุมชนชาวจีนรวมตัวกันเหนียวแน่นมากยิ่งขึ้น โดยอาศัยลัทธิก่อการร้ายทั้งในเมืองและชนบทเป็นเครื่องมือสำคัญด้วย ตั้งแต่นั้นมา ชุมชนจีนมิใช่จะมีความเป็นเอกเทศสูงมาก โดยมีโรงเรียนจีนทั่วสหพันธ์มลายาถึง 1,340 โรงเรียนที่สามารถรองรับลูกหลานชาวจีนได้ถึง 202,800 คน และเปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึง

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในแต่ละชุมชนต่าง ๆ อย่างกว้างขวางแล้ว ชาวจีนในสหพันธ์มลายายังมีหนังสือพิมพ์รายวันของตนเองถึง 4 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์กวางหัวยึเป้า (Kuang Hua Jih Pao) และหนังสือพิมพ์ซิงปินยึเป้า (Hsing Pin Jih Pao) ซึ่งพิมพ์จำหน่ายในเกาะปีนัง หนังสือพิมพ์จุงก๊วะเป้า (Chung Kuo Pao) ซึ่งพิมพ์จากกรุงก๊วลาลัมเปอร์ และหนังสือพิมพ์เจียนก๊วะยึเป้า (Chien Kuo Jih Pao) ซึ่งพิมพ์จากอิโปร์ โดยหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เหล่านี้มียอดจำหน่ายรวมกันถึงวันละ 25,000 ฉบับ ชุมชนชาวจีนในสหพันธ์มลายายังมีวารสารรายสัปดาห์อีก 2 ฉบับ คือวารสารหัวเฉียวเซี่ยวเป้า (Hua Ch'iao Hsiao Pao) และวารสารนุงหมินเซี่ยวเป้า" (Nung Min Hsiao Pao) ซึ่งมียอดจำหน่ายสัปดาห์ละกว่า 25,000 ฉบับด้วย[23]

ปัญหาชาวจีนที่เพิ่มมากขึ้นในสหพันธ์มลายายังไม่ได้รวมถึงปัญหาของชาวจีนในสิงคโปร์ ซึ่งขณะนั้นอังกฤษกำลังหาทางออกในการจัดรูปแบบปกครองที่เหมาะสมให้กับดินแดนแห่งนี้ เพราะก่อนหน้าสงครามโลกครั้งที่ 2 ดินแดนแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของ The Straits Settlements แต่เมื่อสหพันธ์มลายาถูกวางแผนจัดตั้งขึ้นมา รัฐปีนังและรัฐมะละกาก็ถูกแยกออกไปจาก The Straits Settlements ตั้งแต่นั้นมา ขณะที่สิงคโปร์ในค.ศ.1950 มีประชากรทั้งหมดประมาณ 1,011,000 คน โดยผู้มีเชื้อสายจีนของเกาะแห่งนี้มีไม่ต่ำกว่า 790,000 คน หรือประมาณร้อยละ 75 ของประชากรทั้งหมด ประชากรส่วนใหญ่เป็นจีนฮกเกี้ยน รองลงมาตามลำดับก็ได้แก่จีนแต้จิ๋ว จีนกวางตุ้ง จีนไหหลำ และจีนแคะ โดยภาษาฮกเกี้ยนกลายเป็นสื่อกลางในการทำธุรกิจของชาวจีนทุกเชื้อชาติเหมือนในสหพันธ์มลายาแล้ว ชุมชนจีนในสิงคโปร์นอกจากจะมีสมาคมต่าง ๆ กว่า 100 สมาคม โดยมีสมาคมจีนฮกเกี้ยนเป็นสมาคมที่ใหญ่ที่สุดในเกาะแห่งนี้แล้ว ประธานสมาคมจีนฮกเกี้ยนสิงคโปร์คือ ตัน ลักซาย (Tan Lark Sye) ซึ่งเป็นหลานชายของตัน กากี่ ยังให้การสนับสนุนอย่างลับ ๆ ต่อกองโจรคอมมิวนิสต์มลายา ซึ่งอังกฤษเองไม่สามารถทำการจับกุมเขาได้ด้วย เพราะชุมชนจีนฮกเกี้ยนส่วนใหญ่นิยมศรัทธาพรรคคอมมิวนิสต์จีนตามผู้นำสูงสุดของพวกเขาคือตัน กากี่ ขณะเดียวกัน ออ บุ่นโฮ้ว มหาเศรษฐีจีนแคะและบรรดาผู้สนับสนุนของเขาในหอการค้าจีนสิงคโปร์ก็ให้การสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งและรณรงค์ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ไปในเวลาเดียวกัน ชุมชนจีนในสิงคโปร์จึงนำเอาความขัดแย้งทางการเมืองในแผ่นดินใหญ่มาต่อสู้กันเองและสร้างผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อสิงคโปร์และสหพันธ์มลายาในขณะนั้น โดยเฉพาะการขับเคี่ยวช่วงชิงอำนาจการนำในโรงเรียนจีนระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับเตรียมอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษาของชาวจีนในสิงคโปร์ขณะนั้นถือว่ามีมาตรฐานสูงกว่าชุมชนจีนใด ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสถิติในปีค.ศ.1948 นั้น สิงคโปร์มีสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่ใช้ภาษาจีนกลาง (Kuo Yu) เป็นสื่อกลาง

ในการสอนถึง 184 แห่งเพื่อบริการแก่นักเรียนจีนทุกระดับได้ประมาณ 58,000 คน สิงคโปร์ยังมีหนังสือพิมพ์จีนรายวันที่มีจุดยืนทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนถึง 3 ฉบับใหญ่ คือ หนังสือพิมพ์นานยางชั้งเป้า (Nan Yang Shang Pao) ของตัน กากี่ ซึ่งพิมพ์จำหน่ายถึงวันละ 48,000 ฉบับ หนังสือพิมพ์ซิงโจว ยีเป้า (Hsing Chou Jih Pao) ของออ บุ่นโฮ้ว ซึ่งมียอดพิมพ์วันละ 35,000 ฉบับ และหนังสือพิมพ์จุงซิงยีเป้า (Chung Hsing Jih Pao) ของสาขาพรรคกว่อมินตั๋ง ซึ่งมียอดพิมพ์วันละ 17,000 ฉบับแล้ว ยังมีวารสารรายเดือน นิตยสารรายสัปดาห์และรายปักษ์อีกถึง 7 ฉบับใหญ่ เช่น วารสารเสาร์ปริทัศน์หรือซิงจีลิ่ว (Hsing Chi Liu) เป็นต้น[24]

เพราะฉะนั้น ยิ่งรัฐบาลสหพันธ์มลายาและรัฐบาลอังกฤษตัดสินใจแก้ไขปัญหาทางเชื้อชาติและปัญหาชาวจีนในคาบสมุทรแห่งนี้ด้วยการใช้กำลังปราบปรามกองโจรจีนคอมมิวนิสต์และแนวร่วมหมินหยวนของชุมชนจีนทั้งในเขตเมืองและในเขตชนบทอย่างจริงจัง ขณะที่ปัญหาความขัดแย้งของผู้นำชุมชนจีนในสิงคโปร์ก็ยังคงคาราคาซังกันต่อไปนั้น มาตรการตอบโต้กันด้วยความรุนแรงที่ทั้งสองฝ่ายนำมาใช้เผชิญหน้ากันในสหพันธ์มลายาจึงเกิดขึ้นตลอดเวลาในระหว่างช่วงปี ค.ศ.1949-1952 โดยรัฐบาลอังกฤษสามารถจับแนวร่วมชาวจีนมากักขังในข้อหานิยมลัทธิคอมมิวนิสต์แล้วเนรเทศออกจากสหพันธ์มลายาถึงประมาณ 24,000 คน[25] แต่ยิ่งนานวันขึ้นรัฐบาลอังกฤษตระหนักดีว่ามาตรการเหล่านั้นกลับสร้างปัญหาเพิ่มขึ้น เพราะตราบใดที่ปัญหาความฝืดเคืองทางเศรษฐกิจยังดำรงอยู่ในชุมชนจีนที่ยากจนของแต่ละเมือง ชาวจีนเหล่านั้นก็ต้องหาทางอพยพออกจากเมืองใหญ่เพื่อไปหักร้างถางพงทำมาหากินในเขตป่าทุรกันดารที่ยังไม่มีใครเข้าไปครอบครองมากขึ้น ขณะเดียวกัน ลำพังปฏิบัติการกวาดล้างฐานที่มั่นและจับกุมแนวร่วมหมินหยวนของกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ด้วยวิธีการปราบปรามหรือใช้ยุทธวิธีแบบทหารเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่มีวันที่จะขุดรากถอนโคนอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์มลายาได้อย่างแน่นอน ซ้ำร้ายกว่านั้น ปัญหาความยากจนยังได้ผลักดันให้ชาวมาเลย์และชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ในเขตตัวเมือง พากันอพยพครอบครัวไปจับจองที่ดินทำกินในเขตชนบททุรกันดารเลียนแบบผู้ยากจนชาวจีนเพิ่มขึ้น จนกระทั่งชุมชนของคนเหล่านี้แตกกระจายไปทั่วทุกท้องถิ่นในเขตชนบทของมลายา ในที่สุดพวกเขาก็จำเป็นต้องกลายเป็นแนวร่วมของกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ไปโดยปริยาย เพราะฐานปฏิบัติการของกองโจรแต่ละแห่งก็มักตั้งอยู่ในเขตป่าเขาต่าง ๆ ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับที่ดินซึ่งเพิ่งถูกจับจองแบบผิดกฎหมายของคนเหล่านี้

ดังนั้นรัฐบาลอังกฤษจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนยุทธศาสตร์การปราบปราม

พวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ใหม่คือ แทนที่จะเน้นการปราบปรามอย่างรุนแรงเพียงประการเดียว ก็ได้หันมาทำสงครามช่วงชิงมวลชนแข่งกับพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ไปพร้อม ๆ กันตั้งแต่ค.ศ.1950 โดยการเข้าไปจัดตั้งหมู่บ้านยุทธศาสตร์เพื่อรองรับผู้อพยพที่ยากไร้จากชุมชนเมือง และอพยพชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานเร่ร่อนในเขตป่าทุรกันดารทั่วไปให้เข้ามาอยู่ในชุมชนยุทธศาสตร์เหล่านี้ใหม่ โดยทางราชการจะจัดสรรที่ดินทำกินให้คนเหล่านี้อย่างถูกต้องใหม่ทั้งหมด เพื่อหวังปลดสลักไม่ให้ชุมชนของผู้เร่ร่อนเหล่านี้ในเขตทุรกันดารกลายเป็นฐานปฏิบัติการของแนวร่วมโจรจีนคอมมิวนิสต์ต่อไป เพราะฉะนั้นภายในเวลาเพียงสามปีตั้งแต่ค.ศ.1950-1952 รัฐบาลอังกฤษจึงสามารถนำเอาคนเหล่านี้กว่า 500,000 คน มาตั้งถิ่นฐานใหม่และจัดการรวมกลุ่มกันเป็นหมู่บ้านยุทธศาสตร์เพื่อตัดกำลังของกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ได้สำเร็จถึง 486 หมู่บ้าน โดยผู้เร่ร่อนเหล่านั้นมากกว่าร้อยละ 85 ล้วนเป็นชาวจีนโพ้นทะเลทั้งสิ้น ตั้งแต่นั้นมา หมู่บ้านใหม่เหล่านี้ซึ่งอยู่ภายใต้การจัดการของกองทัพอังกฤษ ก็จะทำหน้าที่เป็นยามในชนบทและอาสาสมัครช่วยเหลือการปราบปรามพวกนิยมคอมมิวนิสต์ หมู่บ้านแต่ละแห่งยังได้รับการพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณสุขต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐบาลเป็นอย่างดี จนกระทั่งกลายเป็นชุมชนใหม่ที่สมาชิกชุมชนสามารถเลี้ยงตนเองและมีความกินอยู่ดีเพิ่มขึ้นแล้ว ยังกลายเป็นชุมชนที่ผู้คนยากไร้ในเขตตัวเมืองพากันนิยมหลั่งไหลไปเริ่มต้นชีวิตใหม่มากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะชาวมาเลย์และชาวอินเดียในเขตตัวเมืองที่มีฐานะยากจนมาก่อนหน้านั้น ก็จะพากันอพยพออกจากศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของแต่ละรัฐ เพื่อมุ่งหน้าสู่หมู่บ้านในชนบทซึ่งทางการจัดสรรที่ดินรอรับการบุกเบิกของพวกเขาไว้เรียบร้อยแล้วเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากจะทำให้จำนวนหมู่บ้านยุทธศาสตร์ใหม่เพิ่มขึ้นเป็น 547 แห่งในค.ศ.1955 แล้วยังทำให้ปริมาณสัดส่วนของประชากรเชื้อสายจีนในเขตตัวเมืองซึ่งเดิมสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งสิ้นสุดลงใหม่ ๆ มีเพียงประมาณร้อยละ 43.4 กลับเพิ่มสูงขึ้นกลายเป็นประมาณร้อยละ 73 ของประชากรทั้งหมดในเขตเมืองทั่วสหพันธ์มลายา[26] ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองภายในดินแดนแห่งนี้ตั้งแต่นั้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนั้นได้ทำให้เกิดการสถาปนาพรรคการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายของชาวจีนในสหพันธ์มลายาขึ้นมาในช่วงนี้เหมือนกันคือ พรรคการเมืองที่มีชื่อว่าสมาคมจีนมลายา (The Malayan Chinese Association : MCA)[27]

การกำเนิดของพรรคการเมืองจีนในมลายาตามข้อเท็จจริงแล้วพัฒนามาจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมากภายหลังจากที่รัฐบาลอังกฤษได้ยกเลิกข้อเสนอที่ทำระบบการปกครองแบบสหภาพขึ้นมาใช้ในอาณานิคมแห่งนี้ พร้อมกับการประกาศจัดตั้งสหพันธ์มลายาขึ้นมาในค.ศ.1948 โดยได้ตัดสิทธิทางการเมืองและสิทธิทางสังคมของชาวจีนอย่างมากมาย จนชาวจีนกลายเป็นพลเมือง

ชั้นที่สองไปในที่สุด การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังถือเป็นจุดหักเหครั้งสำคัญของประวัติศาสตร์จีนโพ้นทะเลในมลายาตั้งแต่นั้นมาอีกด้วย เพราะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ ของพลเมืองในสหพันธ์ใหม่แห่งนี้ ได้หยิบยื่นสถานภาพทางสังคมและสิทธิทางการเมืองทุกรูปแบบให้กับชาวมาเลย์พื้นเมืองมากกว่าพลเมืองเชื้อชาติอื่น ๆ อย่างมากมาย การรณรงค์เคลื่อนไหวเพื่อก่อการร้ายในรูปแบบต่างๆ ของกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ยังทำให้ทั้งรัฐบาลอังกฤษในฐานะเจ้าอาณานิคมและผู้นำชาวพื้นเมืองมาเลย์ซึ่งกำลังสถาปนาตนเองเป็นชนชั้นผู้ปกครองใหม่อย่างเร่งรีบในขณะนั้นเริ่มสงสัยในความภักดีของชุมชนจีนโดยรวมที่จะมีต่อสหพันธ์มลายา ความแปลกแยกระหว่างชาวจีนและชาวมาเลย์โดยรวมจึงได้ปรากฏภาพออกมาอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่กองกำลังรักษาความมั่นคงส่วนใหญ่ตั้งแต่นั้นมาก็คือชาวมาเลย์ เพราะฉะนั้นพลังของชาวพื้นเมืองภายใต้การนำของพรรคการเมืองชื่อว่าองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (The United Malay National Organization : UMNO) จึงถือว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมของพวกเขาที่จะต้องได้รับอำนาจพิเศษต่าง ๆ เป็นของแลกเปลี่ยนจากรัฐบาลอังกฤษ เพื่อทดแทนการเสียสละของชาวมาเลย์เหล่านั้นในการต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือกองกำลังติดอาวุธของชาวจีนนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์นั่นเอง โดยบรรดาผู้นำในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ได้รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อสร้างแรงกดดันรัฐบาลอังกฤษเพิ่มขึ้นตลอดมาตั้งแต่ดินแดนแห่งนี้ถูกประกาศภาวะฉุกเฉิน และภายหลังที่ผู้นำพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) เดินทางไปถึงกรุงลอนดอนในปลายปี ค.ศ.1948 ก็ได้เรียกร้องให้รัฐบาลอังกฤษยอมให้ชาวมาเลย์มีบทบาทสูงสุดในการบริหารประเทศแล้ว ยังต้องเพิ่มงบประมาณในการจัดตั้งกองทัพของชาวมาเลย์เพิ่มขึ้นตามความจำเป็นของสถานการณ์ก่อการร้ายในขณะนั้นอย่างรีบด่วน ควบคู่ไปกับการเพิ่มงบประมาณอีกประมาณ 1 ล้านปอนด์เพื่อพัฒนาชนบทมาเลย์ให้เป็นปราการสำคัญในการยับยั้งการขยายอิทธิพลของกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ เมื่อข่าวการเรียกร้องต่อรองของบรรดาผู้นำชาวมาเลย์ที่มีต่อรัฐบาลอังกฤษได้ปรากฏสู่สาธารณชน ก็ได้ทำให้ชุมชนจีนส่วนใหญ่ในปีนังกังวลใจและโกรธแค้นมากจนกระทั่งผู้นำจีนบางคนถึงกับเสนอให้ชุมชนจีนในเกาะปีนังแยกตนเองออกจากสหพันธ์มลายาที่เพิ่งสถาปนาขึ้นมา

ขณะที่การปะทะกันระหว่างชาวจีนและชาวมาเลย์ก็ได้บานปลายเพิ่มมากขึ้นทั้งในเกาะปีนังและรัฐอื่นๆ รัฐบาลอังกฤษจึงต้องพยายามหว่านล้อมให้บรรดาผู้นำชุมชนจีนเหล่านั้นตระหนักถึงความจำเป็นที่ตนเองต้องแบ่งปันอำนาจให้แต่ละฝ่ายมีความเหลื่อมล้ำกันในทางการเมือง และทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างดุลย์อำนาจให้เหมาะสมระหว่างแต่ละเชื้อชาติของพหุสังคมแห่งนี้ ขณะที่ชาวจีนมีสถานภาพครอบงำบทบาททางเศรษฐกิจเหนือกว่าชาวมาเลย์ตลอดเวลาอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นการให้สิทธิทางการเมืองแก่ชาวพื้นเมืองมากกว่าชนชาติอื่น ๆ จึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลอังกฤษไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

นอกจากนั้นข้าหลวงใหญ่อังกฤษคือเซอร์เฮนรี่ กูร์นีย์ (Sir Henry Gurney) ยังได้แนะนำให้บรรดาผู้นำชาวจีนในมลายาหาทางออกในการป้องกันสิทธิต่างๆ ทางการเมืองของพวกเขาพร้อมกับการพยายามรักษาความเป็นชุมชนทางสังคมที่เข้มแข็งและบทบาทการนำทางเศรษฐกิจในดินแดนแห่งนี้ให้พัฒนาถาวรต่อไป โดยหันมาร่วมมือกับบรรดาชนชั้นนำชาวมาเลย์ในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) และบรรดาผู้นำชนกลุ่มน้อยเชื้อชาติอินเดียในพรรคสภาอินเดียมลายา (The Malayan Indian Congress: MIC) ก็ย่อมเป็นทางออกที่เหมาะสมที่สุดภายใต้สถานการณ์ทางการเมืองที่กำลังอยู่ในช่วงภาวะฉุกเฉินเช่นนั้น ในที่สุดพรรคการเมืองชื่อสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ถูกสถาปนาขึ้นมาในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1949 โดยบรรดาผู้นำทางเศรษฐกิจชาวจีนซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีบทบาทสำคัญในการควบคุมสาขาพรรคกว่อมินติ่งที่กำลังเสื่อมความนิยมอยู่ในขณะนั้น เป็นแกนนำสำคัญในการจัดตั้งพรรคการเมืองนี้ตั้งแต่แรกเริ่ม โดยคนเหล่านี้คาดหวังว่าในที่สุดพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) ก็จะสามารถทำลายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ซึ่งกำลังมีบทบาทเหนือชุมชนจีนโพ้นทะเลสมัยหลังสงครามได้อย่างแน่นอน เพราะขณะนั้นรัฐบาลอังกฤษได้ประกาศให้พรรคการเมืองนี้กลายเป็นพรรคการเมืองผิดกฎหมายไปเรียบร้อยแล้ว

พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) จึงกลายเป็นองค์กรทางการเมืองของชาวจีนที่ถูกกฎหมายเพียงพรรคเดียวในการพยายามหาทางร่วมมือและสร้างความปรองดองแห่งชาติร่วมกับพรรคการเมืองอื่นๆ ที่ถูกกฎหมายในสหพันธ์มลายาต่อไปอย่างถาวร นอกจากนั้นบรรดาแกนนำของพวกกว่อมินตั่งในมลายายังตระหนักดีว่ารัฐบาลจีนคณะชาติกำลังใกล้ที่จะพ่ายแพ้อย่างราบคาบต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนในแผ่นดินใหญ่ เพราะฉะนั้นการเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบใด ๆ เพื่อประเทศจีนในนามสาขาพรรคกว่อมินติ่งในมลายาอีกต่อไป จึงเป็นสิ่งที่ไร้ค่าโดยสิ้นเชิง พวกเขาจึงจำเป็นต้องหันมาให้ความสำคัญกับการเมืองภายในดินแดนที่ตนเองตั้งภูมิลำเนาอยู่อาศัยอย่างถาวร ซึ่งจะเป็นการเหมาะสมต่ออนาคตการลงทุนและการรักษาบทบาทนำทางเศรษฐกิจในมลายาอย่างกว้างขวาง สาเหตุเบื้องหลังต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) มีจุดยืนเป็นปฏิปักษ์ต่อลัทธิคอมมิวนิสต์ตั้งแต่แรกเริ่มทันที ขณะเดียวกันสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ของชุมชนจีนในมลายาขณะนั้นก็มีทางเลือกในการเคลื่อนไหวทางการเมืองไม่มากนัก เพราะถ้าหากไม่กล้าเสี่ยงพอที่จะเคลื่อนไหวผิดกฎหมายใดๆ ในฐานะเป็นแนวร่วมของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP)แล้ว สถาบันเหล่านี้ของชุมชนจีนในแต่ละเมืองก็พร้อมที่จะแปรพักตร์ตามผู้นำของพวกเขาซึ่งส่วนใหญ่ยังคงมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจมลายาอย่างเหนียวแน่นต่อไป เพราะฉะนั้นภายในเวลาไม่นาน ทั้งหอการค้าจีนและสมาคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษาจึงหันมาสนับสนุนและสมัครเป็น

สมาชิกของพรรคการเมืองนี้อย่างจริงจัง มีผลทำให้พรรคการเมืองใหม่ของชาวจีนพรรคนี้มีสมาชิกกว่า 200,000 คนภายในเวลาเพียง 2 ปีของการสถาปนาเท่านั้น[28]

โดยพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งชาวจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ประณามว่า "องค์กรสุนัขรับใช้ของโจรอังกฤษ" ได้เริ่มต้นรณรงค์เรียกร้องให้หน่วยงานราชการพลเรือนต่างๆ ของสหพันธ์มลายาเปิดโอกาสให้คนเชื้อชาติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชาวมาเลย์ได้มีโอกาสเข้าไปทำงานบ้าง พร้อมกับเรียกร้องให้รัฐบาลอังกฤษอนุมัติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยเร็วภายหลังที่รัฐบาลอังกฤษสามารถแก้ไขปัญหาการจดทะเบียนเป็นพลเมืองของสหพันธ์มลายาสำหรับชาวจีนโพ้นทะเลได้เรียบร้อย แล้วยังเรียกร้องให้ทางราชการอนุญาตให้ชนชาติอื่นๆ สามารถทำการเพาะปลูกข้าวได้ทุกคน ไม่ใช่สงวนสิทธิในการประกอบอาชีพทำนาไว้ให้แต่ชาวมาเลย์พื้นเมืองเท่านั้น นอกจากนั้นประชากรมลายาทุกคนที่มีวัฒนธรรมและภาษาพูดที่แตกต่างกัน จะต้องได้รับการยอมรับจากรัฐบาลที่จะตั้งขึ้นมาใหม่ในฐานะพลเมืองของสหพันธ์แห่งนี้ที่มีฐานะเท่าเทียมกันด้วย ขณะเดียวกันก็ได้รณรงค์ให้ชุมชนจีนทั่วไปให้การสนับสนุนรัฐบาลอังกฤษในการปราบปรามผู้ก่อการร้ายอย่างเด็ดขาดต่อไปแล้ว คณะกรรมการการกลางของพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) ยังได้ระดมทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือทางด้าน สวัสดิการต่างๆ ตลอดจนกระทั่งการตั้งถิ่นฐานใหม่ของชาวจีนในเขตชนบทตามแผนการจัดตั้งหมู่บ้านยุทธศาสตร์ในขณะนั้นด้วย นอกจากนั้นยังได้ระดมเงินช่วยเหลือส่วนใหญ่จากบรรดาเศรษฐี เพื่อนำไปใช้พัฒนาสถาบันการศึกษาที่ใช้ภาษาจีนเป็นสื่อการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมจนถึงระดับวิทยาลัยอย่างจริงจัง มากกว่าการให้ความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อพิทักษ์รักษาสิทธิความเป็นพลเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนเพื่อให้มีฐานะเท่าเทียมกับชาวพื้นเมืองมาเลย์ เพราะปัญหาความไม่เท่าเทียมกันนี้เป็นปัญหาเปราะบางที่บรรดาผู้นำพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ถือว่าเป็นสิทธิอันชอบธรรมของพวกเขาซึ่งได้มาจากการเจรจาต่อรองกับรัฐบาลอังกฤษจนกระทั่งแผนการตั้งสหพันธ์มลายาได้เกิดเป็นรูปร่างขึ้นมา

ขณะเดียวกันปัญหาการก่อการร้ายของโจรจีนคอมมิวนิสต์จนกระทั่งอังกฤษต้องประกาศภาวะฉุกเฉินนั้น ทุกฝ่ายก็ได้ตระหนักถึงภาวะอันตรายและปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากชาวจีนโดยรวมในดินแดนแห่งนี้ พวกเขาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องผลักดันลัทธิชาตินิยมมาเลย์ (Malay Nationalism) ให้กลายเป็นตัวถ่วงดุลย์ที่สำคัญในสหพันธ์มลายาตามแบบพิมพ์เขียวซึ่งพวกเขาในฐานะเปรียบเสมือนสถาปนิกได้พิจารณาโดยละเอียดรอบคอบร่วมกับรัฐบาลอังกฤษแล้ว

เพราะฉะนั้นบรรดาผู้นำชาวจีนในพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และผู้นำชาวอินเดียในพรรคสภาอินเดียมลายา (MIC) จึงควรหันมาร่วมมือกับพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) เพื่อทำการร่างรัฐธรรมนูญและร่วมมือกันต่อต้านภัยคุกคามของชาวจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ แล้วผลักดันให้รัฐบาลอังกฤษยอมมอบเอกราชให้แก่ดินแดนในคาบสมุทรมาเลย์โดยเร็วและรอบคอบที่สุดเท่าที่จะทำได้ ก็ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชาติทุกหมู่เหล่าในสหพันธ์มลายาอย่างแน่นอน

อย่างไรก็ตาม มีชาวจีนจำนวนมากไม่พอใจการกระทำของบรรดาผู้นำพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งเข้าร่วมมือเป็นพันธมิตรกับพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ของชาวมาเลย์และพรรคสภาอินเดียมลายา (MIC) ในขณะนั้น โดยถือว่าบรรดาผู้นำเหล่านี้ไม่มีประสิทธิภาพในการต่อรองผลประโยชน์ทางการเมืองและสถานภาพทางสังคมให้ชาวจีนทั้งมวล คนเหล่านี้คำนึงเฉพาะผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่รัฐธรรมนูญของสหพันธ์มลายาฉบับที่กำลังร่างขึ้นในขณะนั้น จะให้การคุ้มครองยอมรับบทบาทของพวกเขาเท่านั้นโดยไม่คำนึงถึงอภิสิทธิต่างๆ มากมายที่ชาวมาเลย์ได้จากการเป็นเอกราชครั้งนั้นเหนือกว่าพลเมืองเชื้อชาติอื่น ๆ ทั้งที่ชาวจีนในดินแดนที่จะสถาปนาขึ้นมาเป็นสหพันธ์มลายาขณะนั้นมีถึงประมาณร้อยละ 38.5 ขณะที่ชาวอินเดียมีถึงร้อยละ 17.5 และที่เหลืออีกร้อยละ 44 ของประชากรทั้งหมดจึงเป็นชาวมาเลย์พื้นเมือง[29] เพราะฉะนั้นปัญญาชนชาวจีนและชาวอินเดียซึ่งไม่พอใจบรรดาผู้มีสถานภาพทางเศรษฐกิจสูงในแต่ละชุมชน โดยรวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งสองพรรคเหล่านี้โดยยอมรับสภาพเบี้ยล่างของแต่ละพรรคในการเป็นพันธมิตรกับพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ในขณะนั้น จึงจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ขึ้นมาโดยพยายามขจัดปัญหาความแตกต่างทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละชุมชน แล้วผนึกกำลังกันเป็นพลังทางการเมืองใหม่เพื่อต่อต้านการครอบงำของผู้นำในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ต่อไป

พรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นมา คือ พรรคกรรมกร (The Labour Party : LP) สมาชิกและผู้บริหารพรรคส่วนใหญ่คือบรรดาผู้นำกรรมกรหัวก้าวหน้าเชื้อสายจีน และเจ้าหน้าที่อังกฤษก็สงสัยว่าพรรคการเมืองนี้เป็นองค์กรแนวร่วมของพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์มาตั้งแต่เริ่มสถาปนาขึ้นมาใน ค.ศ.1951 ถึงแม้หัวหน้าพรรคจะมีเชื้อสายอินเดีย แต่กรรมการบริหารคนอื่น ๆ และสมาชิกพรรคส่วนใหญ่คือชาวจีนในหมู่บ้านยุทธศาสตร์ที่อังกฤษตั้งขึ้นมาในชนบทและชนชั้นกรรมาชีพเชื้อสายจีนในเขตชุมชนเมืองทั่วไป ถึงแม้พรรคกรรมกร (LP) มีชาวจีนแต่ละอาชีพเป็นฐานสนับสนุนสำคัญตั้งแต่ต้น โดยมีสมาชิกชาวมาเลย์และชาวอินเดียผสมผสานบ้างเพียงประปราย แต่การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความไม่พอใจของชาวจีนในเรื่องสิทธิของการเป็นพลเมือง ความห่วงใยในเรื่องการใช้ภาษาและการศึกษาของชาวจีน เป็นต้น ก็ส่งผลกระทบน้อยมากต่อกระบวนการเปลี่ยน

ถ่ายอำนาจซึ่งรัฐบาลอังกฤษได้ร่วมมือกับบรรดาผู้นำของพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามซึ่งกำลังร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมารองรับรัฐเอกราชใหม่สหพันธ์มลายาตลอดช่วงกลางทศวรรษ 1950 อย่างเร่งรีบ ในที่สุดเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกประกาศใช้พร้อมกับการประกาศเอกราชของมลายาในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1957 ความหวั่นวิตกต่าง ๆ ของชาวจีนและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในสหพันธ์รัฐใหม่แห่งนี้ก็ปรากฏเป็นจริงขึ้นมาทันที เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนที่จะพิทักษ์ผลประโยชน์ของชาวมาเลย์ไว้ถึง 4 ประการคือ 1) รัฐบาลจะต้องสงวนที่ดินทำกินในแต่ละรัฐให้ชาวมาเลย์โดยเฉพาะ 2) รัฐบาลจะต้องจัดสรรระบบโควต้าขึ้นมาให้ชาวมาเลย์เป็นกรณีพิเศษในการคัดเลือกเข้าทำงานในหน่วยงานราชการต่างๆ 3) รัฐบาลจะต้องให้โควต้าพิเศษในการออกใบอนุญาตให้นักธุรกิจชาวมาเลย์ได้มีโอกาสเริ่มต้นเข้าไปลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ และ 4) รัฐบาลจะต้องสรรเงินช่วยเหลือการศึกษาให้นักศึกษามาเลย์เป็นกรณีพิเศษในทุกระดับ[30]

ตามข้อเท็จจริงนั้น พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และพรรคสภาอินเดียมลายา (MIC) ต้องการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ข้างต้นของชาวมาเลย์มีเวลาจำกัดเพียง 15 ปีภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แต่พรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ไม่ยอมให้มีการระบุไว้เป็นตัวอักษรใน รัฐธรรมนูญฉบับนั้นว่าสิทธิพิเศษต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะสิ้นสุดลงในปีใด ด้วยการอ้างเหตุผลว่า กว่าจะถึงเวลานั้น ชาวมาเลย์ส่วนใหญ่ก็สามารถพัฒนาสถานภาพของตนเองและเข้าไปมีบทบาทในด้าน
ต่างๆ ได้เท่าเทียมกับคนเชื้อชาติอื่น ๆ ในสหพันธ์มลายาได้อย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นเพื่อเห็นแก่ความเป็นเอกภาพของทุกฝ่าย ทั้งพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และพรรคสภาอินเดียมลายา (MIC) จึงร่วมกันเป็นพันธมิตรจัดตั้งรัฐบาลปกครองสหพันธ์มลายาตั้งแต่เริ่มต้น ขณะที่ชาวมาเลย์ส่วนใหญ่ก็พึงพอใจในฐานะสูงเด่นทางการเมืองของพวกเขาโดยมีรัฐธรรมนูญฉบับนี้รับประกันสิทธิอันมากมายไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเรียบร้อยแล้ว ต่อมาในระหว่างการพิจารณาคัดเลือกสมาชิกของแต่ละพรรคเพื่อเตรียมตัวลงแข่งขันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกนั้น ปัญหาความไม่พอใจลึก ๆ ทางเชื้อชาติระหว่างสมาชิกพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) กับพันธมิตรในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็เกิดขึ้นมาทันที เมื่อพรรคการเมืองของชาวจีนขอมีสิทธิแต่เพียงพรรคเดียวที่จะส่งผู้แทนของพรรคเข้ารับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ทั่วประเทศในอัตรา 1 ใน 3 ของจำนวนที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนทั้งหมดจำนวน 104 ที่นั่งตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่พรรคการเมืองของชาวมาเลย์กลับไม่ยอมรับข้อเสนอนั้นเพราะเกรงกลัวจะเกิดปัญหาบานปลายทางการเมืองในอนาคตขึ้นมา โดยถือว่าสิทธิดังกล่าวเป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่ร่วมกันเป็นพันธมิตร จะทำหน้าที่

จัดสรรบุคคลที่แต่ละพรรคเห็นว่ามีความเหมาะสมเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเอง พร้อมกันนั้นในทางปฏิบัติแต่ละพรรคพันธมิตรควรหลีกเลี่ยงที่จะแข่งขันกันเอง และควรร่วมมือกันช่วยหาเสียงแข่งขันกับคู่ต่อสู้ที่มาจากพรรคการเมืองอื่นๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีการทำข้อตกลงใดๆ เป็นลายลักษณ์อักษรให้เกิดความยุ่งยากตั้งแต่เริ่มต้นรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์มลายา

เพราะฉะนั้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ค.ศ.1959 ความเป็นพันธมิตรระหว่างพรรคการเมืองที่มีเชื้อชาติต่างกันซึ่งเคยตั้งความหวังไว้ว่าจะนำเอาความหลากหลายของแต่ละพรรคมาผสมผสานและช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงจังในลักษณะของขบวนการทางการเมือง (political movement) ยุคใหม่ ก็ค่อย ๆ คลายความกลมเกลียวลงตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกนี้ โดยแต่ละพรรคการเมือง ต่างก็หันไปให้ความสำคัญในบทบาทและการรักษาอัตลักษณ์ต่างๆ ของแต่ละเชื้อชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามรักษาผลประโยชน์ทางธุรกิจของชาวจีนให้ดำรงคงอยู่ตลอดไปในดินแดนแห่งนี้ได้กลายเป็นพันธกิจหลักของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ขณะเดียวกัน สมาชิกสำคัญในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ที่มาจากตระกูลขุนนางเก่าก็ถือว่าพรรคนี้จำเป็นต้องทำให้สิทธิพิเศษต่างๆ ของชาวมาเลย์ซึ่งบรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญกลายเป็นความจริงในทางปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นการดำรงความเป็นพันธมิตรระหว่างพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของชุมชนแต่ละเชื้อชาติ จึงกลายเป็นการหันกลับไปให้ความสำคัญในบทบาทของแต่ละฝ่ายที่เคยเป็นมาตั้งแต่ช่วงก่อนได้รับเอกราชไปโดยปริยาย โดยพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็ไม่ขัดขวางกระบวนการให้สิทธิความเป็นพลเมืองแก่ชาวจีนตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กฎหมายระบุไว้อย่างชัดเจนแล้ว ยังให้ชาวจีนดำเนินธุรกิจต่างๆ ได้อย่างเสรีโดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ได้ตามปกติต่อไป ขณะเดียวกัน พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ไม่เข้าไปขัดขวางการเปิดโอกาสให้พันธมิตรพรรคนี้ซึ่งคุมเสียงส่วนใหญ่ของรัฐบาลผสมตั้งแต่แรกเริ่มนั้น ทำการผลักดันให้ชาวมาเลย์เข้าไปบริหารระบบราชการ กองทัพ และกลไกทางการเมืองอย่างจริงจัง ในลักษณะของการแบ่งปันผลประโยชน์และอำนาจของแต่ละชุมชนอย่างชัดเจน โดยอำนาจทางเศรษฐกิจนั้นให้ชาวจีนธำรงค์บทบาทนำของพวกเขาต่อไป ด้วยการแลกเปลี่ยนกับผลประโยชน์ทางการเมืองที่ชาวมาเลย์เท่านั้นจะเป็นผู้กุมอำนาจสูงสุดตลอดเวลา ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวจะดำรงอย่างต่อเนื่องต่อไปกว่า 1 ทศวรรษภายหลังจากที่สหพันธ์มลายาเป็นเอกราชแล้ว[31]

ขณะเดียวกัน ตลอดช่วงทศวรรษ 1960 รัฐบาลพันธมิตรภายใต้การบริหารของนายกรัฐมนตรีตวนกู อับดุล ราห์มาน (Tuanku Abdul Rahman) ซึ่งพรรคการเมืองเหล่านี้ทั้งสามพรรคเป็นฐานเสียงสนับสนุนตลอดมานั้นก็ต้องเร่งผลักดันนโยบายการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผน 5 ปีทั้งฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและการด้อยคุณภาพทางการศึกษาของชุมชนมาเลย์ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของชาติ แต่ชาวจีนโดยทั่วไปถือว่านโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ไม่เป็นธรรมกับพวกตนนัก เพราะผลพวงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่วนใหญ่เอื้อประโยชน์อย่างมากต่อการยกระดับการกินดีอยู่ดีและมาตรฐานการศึกษาต่างๆ ให้ชาวมาเลย์เพียงส่วน

เดียว ขณะที่ปัญหาความยากไร้และการขาดคุณภาพทางการศึกษาของชาวจีน กลับได้รับการสนับสนุนจากเงินงบประมาณของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านั้นน้อยมาก โดยเฉพาะนโยบายสงวนที่ดินรกร้างว่างเปล่าเพื่อให้ชาวมาเลย์เพียงกลุ่มเดียวสามารถเข้าไปพัฒนาเป็นที่ดินทำกินทั่วทุกชนบท

ในทางกลับกัน รัฐบาลไม่ยินยอมให้ผู้มีเชื้อชาติอื่นได้รับสิทธิเรื่องที่ดินทำกิน และความเท่าเทียมกันทางการศึกษาเหมือนชาวมาเลย์แต่อย่างใด ขณะเดียวกัน พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งเป็นพรรคตัวแทนของผู้นำชุมชนจีนที่มั่งคั่งเฉพาะในเมืองกลับนิ่งเฉยปล่อยให้รัฐบาลมลายาผลักดันแผนพัฒนาสังคมมาเลย์เหล่านี้ต่อไปโดยอาศัยภาษีส่วนใหญ่ที่มาจากการประกอบธุรกิจการลงทุนของชาวจีนซึ่งคุมเศรษฐกิจภาษีส่วนใหญ่ของประเทศนั้น ย่อมเป็นสิ่งที่ปัญญาชนและผู้รักความเป็นธรรมในชุมชนจีนยอมรับให้การสนับสนุนต่อไปไม่ได้ ชาวจีนซึ่งถือว่าตนเองกลายเป็นพลเมืองประเภทสองที่มีฐานะต่ำกว่าชาวมาเลย์พื้นเมือง จึงจำเป็นต้องหันไปสนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายค้านหรือกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองตรงกันข้ามกับฝ่ายรัฐบาลพันธมิตรอื่นๆต่อไป แต่ถึงกระนั้นรัฐบาลผสมของทั้งสามพรรคเหล่านี้ก็สามารถผลักดันนโยบายการให้สิทธิพิเศษต่างๆแก่ชาวมาเลย์ต่อไปเพื่อที่จะทำให้นโยบายการสร้างบูรณาการแห่งชาติในมลายากลายเป็นจริงขึ้นมาในระยะยาว โดยคาดหวังไว้ว่าชาวมาเลย์ส่วนใหญ่จะมีฐานะเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้นมาบ้าง เพื่อที่จะได้ร่วมมือกันอย่างเท่าเทียมกับชาวจีนที่มีชีวิตและความเป็นอยู่ดีกว่าชาวพื้นเมืองมาก่อนหน้านั้นนานแล้ว แต่ชาวจีนหัวก้าวหน้าทั่วไปก็กลับเห็นว่ากระบวนการสร้างความเป็นมลายา (process of Malayanization) เพื่อชาวพื้นเมืองมาเลย์ของรัฐบาลนั้น ในทางตรงข้าม กลับก่อให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงและเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มอิทธิพลทางการเมืองเพียงส่วนน้อยในสังคมมาเลย์โดยรวมเท่านั้น

คนเหล่านี้บางคนจึงต้องหันหลังให้กับการเคลื่อนไหวทางการเมือง มุ่งทำมาหากินพร้อมกับการหาโอกาสทางการเมืองเพื่อแสวงหาความร่ำรวยและมั่งคั่งให้ตนเองและครอบครัว เลียนแบบบรรดาผู้นำพรรคการเมืองสมาคมจีนมลายา (MCA) ก่อนที่จะกลับมาใช้ชีวิตผูกพันกับสถาบันทางสังคมเฉพาะการเมืองของชุมชนจีนต่อไปในอนาคต หรือไม่ก็หันกลับไปให้ความช่วยเหลืออย่างลับๆต่อกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ซึ่งกำลังถูกปราบปรามอย่างหนักจากกองกำลังผสมระหว่างทหารอังกฤษและกองกำลังรักษาความมั่นคงของรัฐบาลสหพันธ์มลายา กระทั่งฐานที่มั่นต่างๆ ของกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ถูกโจมตีทำลายจนแทบหมดสิ้นในมลายา และกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ภายใต้การนำของจิน เป็ง (Chin Peng) ที่เหลือกำลังเพียงเล็กน้อยก็จำต้องย้ายกองบัญชาการไปอยู่ในเขตป่าลึกตรงบริเวณรอยต่อระหว่างพรมแดนมลายากับไทย ซึ่งไม่สามารถที่จะก่อปัญหาทำลายความมั่นคงของ

สหพันธ์มลายาได้อีกต่อไปในที่สุดรัฐบาลก็ได้ประกาศยกเลิกภาวะฉุกเฉินในค.ศ.1960 ภายหลังจากการทำสงครามปราบปรามพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์มานานถึง 12 ปี ตลอดช่วง ค.ศ. 1948-1960 ซึ่งต้องสังเวยชีวิตผู้คนไปถึง 11,039 คน โดยในจำนวนนี้ ฝ่ายกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ได้เสียชีวิตไป 6,701 คน กองกำลังต่าง ๆ ของฝ่ายรัฐบาลต้องเสียชีวิตไปรวม 1,865 คน ที่เหลืออีก 2,473 คน คือฝ่ายพลเรือนก็ต้องจบชีวิตลงจากการทำสงครามของทั้งสองฝ่ายในช่วงดังกล่าว[32]

ปัญหาของชุมชนจีนในสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

การต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอกราชของชาวอินโดนีเซียหรือที่เรียกตนเองว่าฝ่ายสาธารณรัฐกับกองกำลังทหารดัตช์ซึ่งหวังจะกลับมาเป็นเจ้าอาณานิคมในดินแดนที่อุดมสมบูรณ์และมั่งคั่งไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลกก็ได้พัฒนามาจนถึงปลายปีค.ศ.1949 จนกระทั่งในที่สุดรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ก็ทนแรงบีบคั้นของสหรัฐอเมริกาและชาติพันธมิตรอื่น ๆ ซึ่งกำลังหวั่นเกรงภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ในเอเชียต่อไปไม่ได้ภายหลังจากที่ผืนแผ่นดินใหญ่ของจีนกลายเป็นดินแดนที่ปกครองโดยลัทธิดังกล่าว ในที่สุดการเจรจาอันยืดเยื้อยาวนานในที่ประชุมโต๊ะกลมของกรุงเฮก (The Hague) ก็สามารถหาข้อยุติได้ และสาธารณรัฐอินโดนีเซียภายใต้การนำของประธานาธิบดีซูการ์โนก็ได้รับเอกราชตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1950 ขณะเดียวกัน เอกราชของอินโดนีเซียก็ได้กลายเป็นปัญหาสำคัญสำหรับชุมชนจีนที่เคยอาศัยอยู่ในเขตยึดครองของกองทัพดัตช์มาก่อน เพราะผู้นำชาวจีนบางคนซึ่งเคยร่วมมือกับกองทัพดัตช์ในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนแต่ละแห่งเพื่อให้รอดพ้นจากการปล้นสดมภ์และลอบทำร้ายของกองกำลังชาวพื้นเมืองตลอดช่วง ค.ศ.1945-1949 โดยเฉพาะผู้เข้าร่วมกองกำลังเปาอันตุ้ย (Pao An Tui) และผู้ที่เคยให้การสนับสนุนขบวนการต่าง ๆ ของชาวจีนเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเท่าเทียมกันของชนทุกเชื้อชาติในการสร้างบูรณาการของประชาชาติครั้งใหม่ในหมู่เกาะอินโดนีเซียตามแผนการจัดตั้งระบอบการปกครองแบบสหรัฐเนเธอร์แลนด์และหมู่เกาะอินเดียตะวันออก ซึ่งรัฐบาลดัตช์เคยผลักดันในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งสิ้นสุดลงใหม่ ๆ รวมทั้งสมาคมซินหมิงหุ้ย (Sin Ming Hui) และพรรคการเมืองของพวกลูกหลานชาวจีนในกรุงจาการ์ตาซึ่งสถาปนามาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1948 ในชื่อว่าพรรคเปอร์ซาตวนเตียงห่าว (Persatuan Tionghao : PT) ก็เริ่มมีความหวั่นไหวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่พวกเขาไม่เคยคาดคิดมาก่อนเลยว่าจะลงเอยโดยฝ่ายสาธารณรัฐกลายเป็นผู้กำชัยชนะในที่สุด คนเหล่านี้ไม่มีทางออกใดดีกว่าการพยายามปรับจุดยืนทางการเมืองใหม่ของพวกเขาให้สอดคล้องกับสถานการณ์คลั่งชาติของชาวพื้นเมืองอินโดนีเซียในขณะนั้นให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ก็เพื่อความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินการลงทุนของพวกเขาในสาธารณรัฐซึ่งเพิ่งได้รับเอกราชใหม่แห่งนี้ต่อไป ขณะเดียวกัน ชุมชนชาวจีนในอินโดนีเซียทั้งพวกเปรานากัน (Peranakan) และพวกโตต็อค (Totok) ก็ต้องประสบปัญหาความไม่แน่นอนในอนาคตของพวกเขาต่อไปอีกเพราะในข้อตกลงโต๊ะกลมก่อนที่สาธารณรัฐอินโดนี-เซียจะถูกสถาปนาขึ้นมานั้น ในที่ประชุมได้ตกลงที่จะให้ชาวจีนที่ถือกำเนิดในหมู่เกาะอินโดนีเซีย สามารถกลายเป็นพลเมืองของสาธารณรัฐใหม่แห่งนี้ได้โดยอัตโนมัติ แต่ถ้าหากผู้ใดยังลังเลใจ บุคคลนั้น ๆ ก็มีอิสระที่จะตัดสินใจถือสัญชาติจีนหรือสัญชาติอินโดนีเซียได้ภายในเวลา 2 ปี หลังจากที่อินโดนีเซียเป็นเอกราชแล้ว[33]

ชาวจีนเหล่านี้รวมทั้งชาวจีนต่างด้าวซึ่งเพิ่งอพยพเข้ามาก่อนหน้านั้นหรือพวกโตต็อค ประมาณร้อยละ 30 และบรรดาผู้มีเชื้อสายจีนซึ่งถือกำเนิดในหมู่เกาะอินโดนีเซียหรือพวกเปรากันอีกประมาณร้อยละ 70 ของจำนวนชาวจีนทั้งหมดในช่วง ค.ศ.1950 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 2,100,000 คน คนเหล่านี้ส่วนใหญ่กว่า 900,000 คนจะอยู่อาศัยในเกาะชวา เฉพาะจาการ์ตาแห่งเดียวมีมากกว่า 300,000 คน และสุราบายาอีกแห่งมีมากกว่า 100,000 คน ส่วนที่เหลือก็กระจัดกระจายตามเมืองใหญ่ทั้งในเกาะชวาและเกาะรอบนอกอื่น ๆ อีกประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเมืองเหล่านั้นแต่ละแห่ง โดยพวกที่มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนมีอยู่มากที่สุดประมาณร้อยละ 47 ถัดลงมาก็คือจีนแคะประมาณร้อยละ 21 จีนกวางตุ้งร้อยละ 12 จีนแต้จิ๋วร้อยละ 8 และจีนไหหลำร้อยละ 3 ของจำนวนชาวจีนทั้งหมด ในแต่ละเมืองจะมีสมาคมจีนต่าง ๆ ประมาณ 100 สมาคมกระจัดกระจายไปตามสำเนียงภาษาและอาชีพแล้ว ทุกสมาคมยังอยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของหอการค้าจีนในจาการ์ตาหรือที่เรียกว่าจุงหัวซุงหุ้ย (Chung Hua Tsung Hui) อีกทอดหนึ่งด้วย นอกจากนั้น แต่ละชุมชนจีนยังมีโรงเรียนสอนภาษาจีนภายใต้การบริหารของคณะกรรมการชุมชนซึ่งส่วนใหญ่มาจากผู้นำทางธุรกิจของแต่ละเมือง โดยผู้นำพวกเปรานากันมีแนวโน้มนิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีน แต่ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น จาการ์ตาและสุราบายา นอกจากจะมีโรงเรียนจีนหลายแห่งแล้ว โรงเรียนในเมืองเหล่านี้ยังมีหลายระดับตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละโรงเรียนมีนักเรียนแห่งละกว่า 1,000 คน ขณะที่ในจาการ์ตามีโรงเรียนจีนที่สอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 โรงเรียน และระดับประถมศึกษาอีก 35 โรงเรียน โรงเรียนที่ใหญ่สุดและเก่าแก่ที่สุดซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารของหอการค้าจีนโดยตรงมีจำนวนนักเรียนรวม 4,200 คน ในค.ศ.1950[34]

นอกจากนั้น สังคมจีนในอินโดนีเซียยังมีหนังสือพิมพ์รายวันอีกถึง 15 ฉบับ โดย 3 ฉบับแรกพิมพ์จำหน่ายในจาการ์ตา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ซินเป้า (Hsin Pao) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายใหญ่ที่สุดของอั้ง จันก่วน (Ang Jan Goan) มหาเศรษฐีจีนฮกเกี้ยน โดยพิมพ์จำหน่ายถึงวันละ 25,000 ฉบับ หนังสือพิมพ์เซิงหัวเป้า (Sheng Hua Pao) ซึ่งนิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีนพิมพ์จำหน่ายวันละประมาณ 8,000 ฉบับ อีก 4 ฉบับต่อมาคือหนังสือพิมพ์หัวเฉียวซินเหวิน (Hua Ch'iao Hsin Wen) หนังสือพิมพ์ชิงกวง ยิเป้า (Ch'ing Kuang Yih Pao) หนังสือพิมพ์ต้ากุงซังเป้า (Ta Kung Shang Pao) และหนังสือพิมพ์ตุงจาหวายิเป้า (Tung Cha Wa Jih Pao) ซึ่งทั้งหมดตีพิมพ์จำหน่ายในเมืองสุราบายาด้วยยอดขายโดยรวมวันละประมาณ 10,000 ฉบับ หนังสือพิมพ์จีนรายวันอีก 3 ฉบับตีพิมพ์ในเมืองเมดาน คือ หนังสือพิมพ์ซูเหมินต้าล่าหมินเป้า (Su Men Ta La Min Pao) หนังสือพิมพ์ซินจุงหัวเป้า (Shin Chung Hua Pao) และหนังสือพิมพ์หมินจูยิเป้า (Min Chu Jih Pao) ซึ่งตีพิมพ์จำหน่ายโดยรวมวันละประมาณ 9,000 ฉบับ อีก 2 ฉบับตีพิมพ์ในเมืองปอนเตียนัค (Pontianak) ของเกาะกาลิมันตัน คือ จุงหัวยิเป้า (Chung Hua Jih Pao) และลี่หมิงเป้า (Li Ming Pao) อีก 2 ฉบับตีพิมพ์ในเมืองมาคัสซาร์ (Macassar) ของเกาะสุลาเวสีคือหนังสือพิมพ์เม่ยิเตียนซิน (Mei Jih Tien Hsin) และหนังสือพิมพ์ควงลู่ยิเป้า (K'uang Lu Jih Pao) ส่วนอีก 1 ฉบับตีพิมพ์ในเมืองเซมารัง (Semarang) ของชวากลาง คือ หนังสือพิมพ์หมินเซิงยิเป้า (Min Sheng Jih Pao)[35]

โดยหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับเหล่านี้นอกจากจะสนับสนุนลัทธิการเมืองใดลัทธิการเมืองหนึ่งในประเทศจีนเป็นส่วนใหญ่แล้ว ยังทำการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั่วชุมชนจีนในหมู่เกาะแห่งนี้เพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจและสร้างอิทธิพลทางการเมืองให้เข้าของและกองบรรณาธิการแต่ละฉบับด้วย ขณะเดียวกัน เนื่องจากสังคมจีนเปรานากันส่วนใหญ่ได้สืบสายแต่ละตระกูลมาถึงขณะนั้นไม่ต่ำกว่าสามชั่วชีวิตคนแล้ว เพราะฉะนั้นลูกหลานของคนเหล่านี้บางคนจึงไม่สามารถพูดภาษาจีนฮกเกี้ยนหรือภาษาจีนกวางตุ้งเหมือนบรรพบุรุษในอดีตได้อีกต่อไป แต่ผู้ปกครองของเด็กเหล่านี้ก็ยังพยายามที่จะให้การเรียนรู้แก่ลูกหลานของพวกเขาเพื่อให้เห็นคุณค่าของภาษาจีนกลางบ้าง ด้วยการเรียนพิเศษเพิ่มเติมหรือเรียนรู้ผ่านทางสื่อหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งชุมชนจีนในอินโดนีเซียก็หาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ โดยการพิมพ์หนังสือพิมพ์รายวันที่มีทั้งภาษาบาฮาซาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) และภาษาจีนกลางเผยแพร่อย่างกว้างขวางถึง 6 ฉบับตั้งแต่ ค.ศ.1950 เช่นหนังสือพิมพ์ซินป้อ (Sin Po) และหนังสือพิมพ์เก็งป้อ (Keng Po) เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว หนังสือพิมพ์จีนรายวันเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้การบริหารและควบคุมของสาขาพรรคกว่อมินตั๋งในอินโดนีเซีย โดยตรงต่อมาเมื่อหอการค้าจีนซึ่งเคยสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งได้ถูกรัฐบาลอินโดนีเซียสั่งยุบทิ้งไป

ภายหลังการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว ชาวจีนที่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ในอินโดนีเซียจึงได้จัดตั้งสมาคมเพื่อความเป็นเอกภาพของชุมชนจีนขึ้นมาใหม่ชื่อสมาคมถวนเจี่ยซู่จินหุ้ย (T'uan Chieh Ts'u Chin Hui) เพื่อทำหน้าที่ปลุกปั่นทั้งโรงเรียนและสื่อมวลชนจีนในอินโดนีเซียอย่างจริงจัง โดยมีสมาชิกส่วนใหญ่คือผู้นำพวกโตต็อค ซึ่งต้องการช่วงชิงอำนาจการนำชุมชนจีนเหนือผู้นำเปรานากันซึ่งเคยให้การสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งตลอดมา เพราะฉะนั้นความเป็นเอกภาพของชุมชนจีนในอินโดนีเซียซึ่งเคยดำรงอยู่ในช่วงที่ชาวพื้นเมืองรณรงค์ทำสงครามกู้เอกราชก่อนหน้านั้น ก็ได้แตกร้าวกลายเป็นสองพวกทันที

เพราะก่อนหน้านั้นบรรดาผู้นำชาวจีนที่มีฐานะมั่งคั่งส่วนใหญ่ นอกจากจะเป็นฝ่ายสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งและให้ความร่วมมือกับกองทัพดัตช์ในการรักษาความสงบในเขตตัวเมืองใหญ่ที่กองทัพดัตช์ยึดครองอยู่แล้ว คนเหล่านี้รวมทั้งลูกหลานของเขาที่เกิดในอินโดนีเซียก็คือพวกเปรานากันส่วนใหญ่ที่มีบทบาทในการควบคุมสถาบันต่าง ๆ ของชุมชนจีนเช่น โรงเรียน สมาคม และหนังสือพิมพ์มาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยอาณานิคม แต่เมื่อรัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซียสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ตั้งแต่แรกเริ่มของการเป็นเอกราชเช่นนั้นแล้ว โอกาสในการช่วงชิงบทบาทการนำของชาวจีนที่นิยมศรัทธาในเหมา เจ๋อตุงและพรรคคอมมิวนิสต์จีนโดยเฉพาะในหมู่ผู้นำชุมชนชาวจีนที่เพิ่งอพยพเข้ามาในอินโดนีเซียรุ่นใหม่หรือที่ชาวพื้นเมืองเรียกว่าโตต็อคก็เกิดขึ้น เพราะฉะนั้นการทำสงครามช่วงชิงมวลชนในชุมชนจีนระหว่างบรรดาผู้นำพวกเปรานากันและพวกโตต็อคจึงบานปลายตั้งแต่นั้นมา โดยพวกเปรานากันอยู่ในฐานะตั้งรับ ส่วนพวกโตต็อคอยู่ในฐานะรุกที่จะขยายอิทธิพลเข้าไปครอบงำทั้งในโรงเรียน สมาคม และหนังสือพิมพ์จีนได้อย่างรวดเร็วจนกระทั่งอิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋งในชุมชนจีนอินโดนีเซียได้ลดบทบาทลง ยิ่งไปกว่านั้นบรรดาผู้นำชุมชนจีนทั้งพวกที่สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนและพรรคกว่อมินตั๋งอย่างลับ ๆ อยู่ในขณะนั้นยังได้เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจบรรดาลูกหลานชาวจีนที่ถือกำเนิดในอินโดนีเซียว่า จะเลือกถือสัญชาติอินโดนีเซียหรือจะถือสัญชาติจีนตามบรรพบุรุษของพวกเขาดี ขณะที่ผู้เคยสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งก็ต้องการให้บรรดาเยาวชนเหล่านี้หันมาเป็นพลเมืองอินโดนีเซียตามพวกเขาซึ่งตัดสินใจเปลี่ยนชื่อองค์กรทางการเมืองเดิมของพวกเขาจากพรรคเปอร์ซาตวนเตียงห่าว (PT) กลายเป็นพรรคการเมืองชื่อใหม่ว่า พรรคประชาธิปไตยจีนอินโดนีเซีย (Partai Demokrat Tionghao Indonesia : PDTI) เรียบร้อยแล้วในช่วงนั้น แต่ฝ่ายที่สนับสนุนให้ลูกหลานชาวจีนยังคงถือสัญชาติจีนต่อไปคือพวกหัวเอียงซ้ายซึ่งสถานเอกอัครราชทูตจีนให้การสนับสนุนเต็มที่ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นคือชาวจีนซึ่งนิยม

คอมมิวนิสต์ประสบความสำเร็จในการหว่านล้อมเยาวชนจีนที่เกิดในอินโดนีเซียกว่า 400,000 คน เหล่านั้นให้ยังคงถือสัญชาติจีนต่อไปในสาธารณรัฐใหม่แห่งนี้[36]

ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลอินโดนีเซียชุดต่าง ๆ ตั้งแต่ ค.ศ.1950 เป็นต้นมา ก็ได้พยายามตั้งแต่แรกเริ่มที่จะผลักดันให้ชาวพื้นเมืองเข้าไปมีบทบาทในทางเศรษฐกิจของประเทศพร้อมกับการหาทางทำลายอิทธิพลของลัทธิทุนนิยมตะวันตกให้หมดสิ้นไปจากอินโดนีเซีย โดยหันไปใช้ลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจแทนที่เพื่อให้ชาวพื้นเมืองเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจแบบพึ่งพิงตนเองให้ได้ พร้อมกับการหาทางลดบทบาทการครอบงำทางเศรษฐกิจของชาวจีนมาตั้งแต่ต้น โดยกำหนดนโยบายสำคัญขึ้นมา 2 ประการเพื่อแก้ไขปัญหาชาวจีนโดยเฉพาะคือ 1) การหาทางลดจำนวนคนจีนเข้าเมือง 2) การหาทางจำกัดบทบาททางการค้าของชาวจีน ถัดจากนั้น กฎหมายคนเข้าเมือง ค.ศ.1950 ก็ถูกประกาศใช้อย่างรวดเร็วโดยการจำกัดโควต้าคนเข้าเมืองตามคุณสมบัติเหมาะสมที่ทางราชการจะอนุญาตให้เข้ามาอยู่อาศัยในอินโนีเซียในปริมาณจำกัดซึ่งจะถูกประกาศออกมาเป็นปี ๆ ตั้งแต่นั้นมาแล้วยังได้มีการประกาศใช้กฎหมายควบคุมชาวต่างด้าวในปีนั้นเหมือนกัน โดยชาวต่างด้าวรายใดก็ตามที่ต้องการเดินทางออกจากภูมิลำเนาเดิมของตนไปยังดินแดนใด ๆ ในอินโดนีเซียนานกว่า 30 วัน จะต้องขอใบอนุญาตจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่อยู่ใกล้ภูมิลำเนาของชาวจีนรายนั้นๆ ก่อน ชาวต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้ตั้งถิ่นฐานในอินโดนีเซียยังจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมดังนี้ คือ ผู้ชายปีละ 500 รูเปีย และผู้หญิงปีละ 350 รูเปีย[37]

นอกจากนั้นตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ.1950 รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้ประกาศให้ความคุ้มครองชาวพื้นเมืองเป็นกรณีพิเศษ เพื่อที่จะเข้าไปมีบทบาทในการทำธุรกิจการค้าและการลงทุนทางอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทุกรูปแบบแข่งขันกับธุรกิจการลงทุนของชาวต่างด้าวได้เป็นครั้งแรก เพราะรัฐบาลอินโดนีเซียถือว่าตราบใดที่เศรษฐกิจของประเทศชาติยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของชาวต่างด้าว เอกราชที่ได้รับมาก็ย่อมไม่มีวันสมบูรณ์แต่อย่างใด ด้วยเหตุผลเหล่านี้รัฐบาลอินโดนีเซียจึงได้เริ่มต้นด้วยการจัดตั้งธนาคารแห่งชาติอินโดนีเซีย (Bank Negara Indonesia : BNI) และธนาคารเพื่อการลงทุนทางอุตสาหกรรม (Bank Industri Negara : BIN) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ การอุดหนุนผู้สั่งสินค้าขาเข้า และการให้สินเชื่อแก่โครงการอุตสาหกรรมต่าง ๆ ของชาวพื้นเมือง นอกจากนั้นแล้วยังได้จัดตั้งบริษัทค้าขายกลางแห่งชาติ (The Central Trading Company:CTC) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการสั่งเข้าและการส่งออกสินค้าของประเทศ รัฐบาลอินโดนีเซียนอกจากจะให้สินเชื่อแก่ชาวพื้นเมืองซึ่งต้องการพัฒนาตนเองให้กลายเป็นผู้สั่งเข้าและผู้ส่งออกสินค้า

ระหว่างประเทศแล้ว ยังได้หาทางจำกัดบทบาทของพ่อค้าต่างด้าวโดยเฉพาะพ่อค้าจีนตั้งแต่ ค.ศ. 1950 โดยประกาศคำสั่งให้โรงสีข้าวทุกแห่งในอินโดนีเซียขณะนั้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทของชาวจีนมาตั้งแต่อดีต ให้เปลี่ยนผู้บริหารและคณะกรรมการบริษัททุกแห่งเป็นพลเมืองชาวอินโดนีเซียเท่านั้น ถ้าหากโรงสีข้าวใดยังใช้ผู้บริหารเป็นชาวจีนต่อไป ทางราชการก็จะสั่งปิดกิจการทันที เพราะฉะนั้นเจ้าของโรงสีข้าวชาวจีนส่วนใหญ่จึงต้องหันไปพึ่งอิทธิพลของนักการเมืองหรือนายทหารอินโดนีเซียเพื่อมาเป็นคณะกรรมการบริหารโรงสีข้าวแต่ละแห่งแต่เพียงในนามแทนพวกเขาต่อไป จึงทำให้โรงสีข้าวขนาดใหญ่ในขณะนั้นต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเป็นเงินเดือนและเบี้ยประชุมต่าง ๆ แก่ชาวพื้นเมืองที่ทรงอิทธิพลเหล่านี้ แล้วนำเอาค่าใช้จ่ายเหล่านั้นไปบวกลงในต้นทุนธุรกิจโรงสีข้าวทั้งหมดในตอนหลัง ซึ่งจะส่งผลทำให้ราคาขายส่งและขายปลีกข้าวในห้องตลาดเพิ่มสูงขึ้นแล้วยังซ้ำเติมความยากจนของชาวพื้นเมืองไปในที่สุด

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม รัฐบาลอินโดนีเซียก็ยังคงมุ่งมั่นที่จะทำให้นโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจกลายเป็นรูปธรรมต่อไป โดยประกาศใช้มาตรการห้ามไม่ให้ชาวจีนเข้าไปเป็นกรรมการบริหารในบริษัทต่าง ๆ ที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับการขนส่งทางน้ำและการขนส่งทางบกทุกรูปแบบ แต่บรรดานายทุนจีนซึ่งเคยประกอบธุรกิจการลงทุนเหล่านี้มาก่อน ก็หาทางออกในลักษณะแบบเดียวกับเจ้าของโรงสีข้าว ซึ่งจะยิ่งทำให้ต้นทุนการขนส่งสินค้าทั้งทางบกและทางน้ำทั่วหมู่เกาะอินโดนีเซียถีบตัวสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะราคาสินค้าอุปโภคบริโภคซึ่งอินโดนีเซียยังจำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ในขณะนั้น ก็จะยิ่งมีราคาถีบตัวสูงขึ้นมาเพราะเหตุผลข้างต้นด้วย แต่รัฐบาลอินโดนีเซียก็ยังไม่ลดละความพยายามที่จะให้บทบาทการครอบงำทางเศรษฐกิจของชาวจีนในธุรกิจเหล่านี้ลดลงให้ได้ เพราะฉะนั้นตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ.1950 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ.1951 รัฐบาลจึงได้ประกาศแผนฉุกเฉินเพื่อช่วยเหลือชาวพื้นเมืองที่ต้องการเข้าไปมีบทบาทในการสั่งสินค้าขาเข้าจากต่างประเทศหรือสินค้าเบ็นเต็ง (Benteng goods) ตามภาษาอินโดนีเซีย โดยทางราชการนอกจากจะให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ผู้ประกอบการชาวพื้นเมืองในการขอสินเชื่อจากธนาคารแห่งชาติอินโดนีเซียแล้ว ยังได้สงวนสิทธิในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการเหล่านี้ให้กับผู้ประกอบการชาวพื้นเมืองเป็นกรณีพิเศษอีกด้วย ขณะเดียวกัน ก็ได้มีการประกาศระเบียบเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการที่ชาวพื้นเมืองจะพัฒนาตนเองกลายเป็นผู้สั่งสินค้าขาเข้าได้ในที่สุด โดยกำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนใด ๆ ที่มีเงินลงทุนแรกเริ่มเพียง 100,000 รูเปีย ก็สามารถเข้ามาทำธุรกิจประเภทนี้ได้ต้องมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวพื้นเมือง โดยแต่ละบริษัทหรือแต่ละห้างหุ้นส่วนจะต้องมีชาวพื้นเมืองถือหุ้นอยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ของทุนจดทะเบียน ทั้งหมด บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนั้นๆ จึงจะได้รับการสนับสนุนทั้งสินเชื่อและการอำนวย

ความสดวกต่างๆ ในการขอใบอนุญาตนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศได้อย่างง่ายดาย ส่วนพ่อค้าชาวจีนซึ่งถือว่าเป็นชาวต่างด้าวไม่มีสิทธิใด ๆ ที่จะเข้าไปขอความสนับสนุนจากโครงการเบ็นเต็ง (The Benteng Programme) ของรัฐบาลแต่อย่างใด[38] แต่ในทางปฏิบัติจริง โครงการนี้กลับเอื้ออำนวยให้นักธุรกิจชาวพื้นเมืองสามารถพัฒนาตนเองเป็นผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศได้น้อยมากและไม่เป็นไปตาม เป้าหมายของนโยบายที่รัฐบาลวางไว้แต่อย่างใด เพราะนอกจากชาวพื้นเมืองจะขาดวัฒนธรรมธุรกิจการพาณิชย์ต่างจากชาวจีนโดยทั่วไปแล้ว โครงการนี้ยังเปิดโอกาสให้ชาวพื้นเมืองเพียงบางกลุ่มที่มี สายสัมพันธ์กับข้าราชการระดับสูงและผู้นำพรรคการเมืองซึ่งจัดตั้งรัฐบาลผสมอยู่ในขณะนั้นสามารถกระทำการทุจริตด้วยการสมยอมกันในการทำใบอนุญาตและการปล่อยสินเชื่อผ่านทางธนาคารของ รัฐเพื่อเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กันและกัน มากกว่าที่จะกระจายโอกาสดังกล่าวให้นักธุรกิจชาวพื้นเมืองทั่วไป นอกจากนั้น เมื่อมาตรการนี้ดำเนินการไปได้เพียงไม่นาน ปรากฏว่าบริษัทสั่งสินค้าขาเข้าจากต่างประเทศส่วนใหญ่ของชาวพื้นเมืองไม่ได้นำเอาใบอนุญาตไปใช้สั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศแต่ประการใด ในทางตรงข้าม บริษัทเหล่านี้กลับนำเอาใบอนุญาตที่ได้จากรัฐบาล ไปขายต่อให้พ่อค้าชาวจีนซึ่งเป็นผู้สั่งสินค้าขาเข้าตัวจริงเป็นส่วนใหญ่แล้ว บริษัทของชาวพื้นเมืองยังนำสินเชื่อที่ได้จากธนาคารของรัฐ ไปใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่ายซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดเงื่อนไขของเจ้าหนี้แล้ว บางบริษัทยังล้มละลายภายในเวลารวดเร็วและไม่สามารถจ่ายหนี้เงินกู้กลับคืนให้ธนาคารของรัฐอีกด้วย เพราะฉะนั้นโครงการนี้ แทนที่จะพัฒนาให้เกิดชนชั้นกฎุมพีชาวพื้นเมือง แต่ในที่สุดก็กลายเป็นช่องทางแสวงหาผลประโยชน์ของกลุ่มนายหน้าขายใบอนุญาตการนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศ นักการเมือง และ ข้าราชการกังฉินบางคนไปโดยปริยาย เพราะพ่อค้านำเข้าชาวจีนส่วนใหญ่ยังสามารถยืมมือชาวพื้นเมืองเหล่านี้ทุกระดับ เพื่อขยายบทบาทการนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศเข้ามาขายในอินโดนีเซียได้เป็นอย่างดีตลอดช่วงที่เศรษฐกิจภายในเริ่มกระเตื้องดีขึ้นในระหว่างสงครามเกาหลี(ค.ศ.1950-1953) แล้วยังสามารถใช้นายหน้าเหล่านี้ไปขอสินเชื่อเพิ่มเติมจากธนาคารของรัฐ เพื่อขยายธุรกิจการลงทุนประเภทนี้ได้อย่างง่ายดาย ต่อเนื่องไปจนถึงปี ค.ศ.1957 ซึ่งเป็นปีที่สิ้นสุดของโครงการดังกล่าว ขณะเดียวกัน ตั้งแต่วันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ.1951 เมื่อระยะเวลาที่รัฐบาลอินโดนีเซียกำหนดให้ผู้มีสิทธิชาวจีนเลือกถือสัญชาติใดสัญชาติหนึ่งแต่เพียงสัญชาติเดียวสิ้นสุดลง ถัดจากนั้นอีก 2 ปี กระบวนการแปลงสัญชาติของคนเหล่านี้มีอยู่ทั้งสิ้นไม่เกิน 7,000,000 คน ก็ได้ดำเนินการเรื่อยมา โดยในจำนวนคนเหล่านี้ประมาณร้อยละ 40 ได้ปฏิเสธไม่ยอมแปลงสัญชาติเป็นพลเมืองอินโดนีเซีย ที่เหลืออีกประมาณ 1,000,000 คนเป็นชาวจีนโพ้นทะเลที่ถือว่าตนเองอยู่ในพิทักษ์ของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์[39]

ตั้งแต่นั้นมา ปัญหานี้ได้สร้างความยากลำบากใจให้กับรัฐบาลอินโดนีเซียมาก เพราะเกรงว่าในระยะยาวชุมชนจีนในอินโดนีเซียจะไม่จงรักภักดีต่อแผ่นดินที่พวกเขาอาศัยตั้งภูมิลำเนาอยู่อย่างถาวร แต่กลับยึดสายสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับแผ่นดินเกิดของบรรพชนต่อไป เนื่องจากขณะนั้นเอกอัครราชทูตจีนประจำอินโดนีเซียคือหวัง เหรินซู (Wang Jen Shu) ก็ได้ทำการโฆษณาชวนเชื่อทางการเมืองในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลเพิ่มขึ้นตลอดเวลาแล้ว ยังได้ให้สถานกงสุลจีนในเมืองต่าง ๆ ทั้ง 23 แห่งเข้าไปมีบทบาทในโรงเรียนและสมาคมจีนตลอดเวลาพร้อมกับยุยงส่งเสริมให้บรรดาผู้นำชาวจีนเพิ่มการสนับสนุนแก่พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (Partai Komunis Indonesia : PKI) จึงทำให้รัฐบาลอินโดนีเซียขณะนั้นยิ่งเกิดความไม่พอใจมากขึ้นและจำเป็นต้องส่งคณะผู้แทนของตนไปเจรจากับรัฐบาลจีนในกรุง ปักกิ่งหลายครั้งตลอดช่วง ค.ศ.1953 ถัดจากนั้นรัฐบาลจีนจึงได้เรียกตัวเอกอัครราชทูตคนนี้กลับ ประเทศ แล้วแต่งตั้งให้นายฮวง เจิน (Huang Chen) เข้ามาเป็นเอกอัครราชทูตคนใหม่ประจำจาการ์ตาแทน ตั้งแต่นั้นมา ปัญหาความหวาดระแวงของรัฐบาลอินโดนีเซียที่เคยเกรงกลัวประเทศจีนจะเข้ามาแทรกแซงกิจการการเมืองภายในของอินโดนีเซียก็ลดลงในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนก็พยายามแนะนำเพื่อนร่วมชาติให้ปลีกตัวออกจากการเมืองของอินโดนีเซียให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาความเข้าใจผิดต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต

ทางด้านพรรคประชาธิปไตยจีนอินโดนีเซีย (PDTI) ซึ่งยิ่งนับวันก็ยิ่งมีฐานเสียงสนับสนุนลดลงเรื่อย ๆ ในหมู่ชาวจีนหัวก้าวหน้าและหัวเอียงซ้ายในอินโดนีเซีย นอกจากจะตระหนักถึงอิทธิพลของสถานเอกอัครราชทูตจีนในจาการ์ตาที่เพิ่มมากขึ้นทุกขณะในชุมชนจีนโดยรวมแล้ว ก็ยังหวังที่จะรณรงค์ทางการเมืองในฐานะตัวแทนของลูกหลานชาวจีนที่ปรารถนาจะเป็นพลเมืองอย่างมีศักดิ์ศรีของอินโดนีเซียสืบต่อไปในอนาคตให้ได้ ด้วยการผละออกจากอิทธิพลเดิมของพรรคก่อมินตั๋งแล้วพยายามพัฒนาตนเองเป็นองค์กรทางการเมืองของพวกเปรานากันให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้คือแทนที่จะจงรักภักดีต่อแผ่นดินเกิดของบรรพบุรุษ ก็หันมาให้ความสนใจต่ออนาคตทางการเมืองของอินโดนีเซียซึ่งเป็นแผ่นดินเกิดของพวกเขาแทน ประจวบเหมาะกับในค.ศ.1953 กฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่งมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ขณะที่มาตรการทางเศรษฐกิจและทางการเมืองต่าง ๆ ที่รัฐบาลอินโดนีเซียนำมาปฏิบัติใช้อย่างไม่เท่าเทียมกันกับลูกหลานชาวจีนที่กลายเป็นพลเมืองอินโดนีเซียแล้ว ก็กลับถูกประกาศบังคับใช้เพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา เช่นการประกาศสงวนอาชีพต่าง ๆ ให้กับชาวพื้นเมืองในขณะนั้น พรรคประชาธิปไตยจีนอินโดนีเซีย (PDTI) จึงเกรงกลัวว่าการที่จะยังคงใช้ชื่อพรรคด้วยการบ่งบอกความเป็นจีนอย่างชัดเจนดังกล่าว จะยิ่งทำให้ชนชั้น

ผู้ปกครองอินโดนีเซียชิงชังผู้มีเชื้อสายจีนเพิ่มขึ้นและไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อประชากรเหล่านั้นซึ่งพรรคนี้ต้องการจะทำหน้าที่เป็นตัวแทน ในที่สุดคณะกรรมการบริหารจึงตัดสินใจเปลี่ยนชื่อพรรคใหม่ให้สอดคล้องกับปัญหากังวลใจของผู้มีเชื้อสายจีนที่เลือกเป็นพลเมืองอินโดนีเซียเรียบร้อยแล้วในเดือนมีนาคม ค.ศ.1954 โดยใช้ชื่อพรรคการเมืองใหม่นี้ว่าพรรค “บาเปอร์กี” (Baperki) ซึ่งเป็นตัวย่อของภาษาบาฮาซาอินโดนีเซียที่มาจากความหมายว่า “องค์กรที่ปรึกษาสำหรับการเป็นพลเมืองอินโดนีเซีย” (Badan Permusjawaratan Kewarganegaraan Indonesia)[40] โดยพรรคการเมืองใหม่นี้จะทำหน้าที่เพิ่มบทบาทในฐานะองค์กรมวลชน (mass organization) สำหรับพลเมืองอินโดนีเซียเชื้อสายจีนมากขึ้น

ขณะเดียวกัน ก็จะจำกัดบทบาททางการเมืองจำเพาะเจาะจงเกี่ยวกับการรักษาผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและการบริหารสังคมแก่ชุมชนเปรานากันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ก็ยังพร้อมที่จะร่วมมือกับพรรคการเมืองอื่นๆ ในอินโดนีเซียเพื่อช่วยกันพัฒนาระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นอย่างถาวรต่อไป โดยตั้งแต่แรกเริ่ม พรรคบาเปอร์กีได้ตัดคำว่า “จีน” ออกไปจากอาคารที่ทำการของพรรคและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพรรคนี้ทั้งหมด เพื่อทำให้สาธารณชนยอมรับว่าพรรคนี้เป็นพรรคการเมืองของมวลชนหัวก้าวหน้าอินโดนีเซียทุกหมู่เหล่า ใครก็ได้ที่เป็นพลเมืองอินโดนีเซีย ไม่จำเป็นต้องมีเชื้อสายจีนก็สามารถเป็นสมาชิกของพรรคนี้ได้ โดยผู้มีบทบาทอยู่เบื้องหลังความสำเร็จของการพัฒนาพรรคบาเปอร์กีมากที่สุดก็คือเซียว เกี๊ยกจั่น (Siauw Giok Tjhan) ลูกครึ่งจีนฮกเกี้ยนเปรานากันซึ่งเคยมีบทบาทในการช่วย ผู้นำชาวพื้นเมืองทำสงครามปฏิวัติกู้เอกราชอินโดนีเซีย แต่มีหัวเอนเอียงไปทางฝ่ายนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์และเคยเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฮารีอันรัคยัต (Harian Rakjat) ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) มาก่อนหน้านั้น เพราะฉะนั้นเขาจึงมีความสามารถทั้งในการประสานผลประโยชน์ทางการเมืองกับพรรคอื่นๆ และยังมีความสามารถในการเรียกร้องเสียงสนับสนุนจากลูกหลานชาวเปรานากันผู้ที่มีการศึกษาดีแบบตะวันตกและถือว่าตนเองเป็นพลเมืองอินโดนีเซีย (Warga Negara Indonesia : WNI) ได้อย่างรวดเร็วมาก จนกระทั่งสามารถทำให้พรรคบาเปอร์กีมีสมาชิกมากถึง 40,000 คน และมีสาขาพรรคถึง 142 สาขาทั่วประเทศ โดยสมาชิกพรรคส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 98 ล้วนเป็นชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนหรือพวกเปรานากัน ส่วนสมาชิกที่เหลืออีกเพียงเล็กน้อยเป็นชาวอินโดนีเซียที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวต่างด้าวเชื้อสายอื่นๆ เพราะฉะนั้น พรรคการเมืองใหม่นี้จึงพร้อมที่จะส่งผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้แทนชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนซึ่งรัฐบาลได้สงวนที่นั่งไว้ให้คนเหล่านี้รวม 9 ที่นั่งสำหรับการเลือกตั้งทั่วไปในปลายปี ค.ศ.1955 ซึ่งในการเลือกตั้งครั้งนั้น พรรคการเมืองนี้ก็ประสบชัย

ชนะอย่างท้วมท้น สามารถกวาดเสียงสนับสนุนของชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ถึงประมาณ 150,000 เสียงจากจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดประมาณ 180,000 เสียง และผู้สมัครของพรรคบาเปอร์กีก็สามารถเข้าไปนั่งเป็นตัวแทนของลูกหลานชาวจีนในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ได้ครบหมดทั้ง 9 เขต[41]

ถัดจากนั้นพรรคบาเปอร์กีก็ไม่รีรอที่จะพัฒนาตนเองเป็นปากเป็นเสียงเพื่อรักษาผลประโยชน์ต่างๆ ให้ชุมชนเปรานากันทั้งในสภาและนอกสภาตลอดเวลา โดยเฉพาะการพยายามพิทักษ์รักษาสิทธิทางการค้าและทางการศึกษาของลูกหลานชาวจีนซึ่งกำลังเป็นเป้าถูกโจมตีจากพรรคการเมืองแนวอนุรักษ์นิยมของชาวพื้นเมืองในขณะนั้น และยังได้ร่วมมือกับพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) เพื่อขัดขวางมาตรการและนโยบายทางเศรษฐกิจที่รัฐบาลอินโดนีเซียพยายามผลักดันนำมาปฏิบัติ กับชาวจีนโดยรวมในลักษณะที่ไม่เท่าเทียมกันกับสิทธิพิเศษต่างๆ ที่รัฐบาลหยิบยื่นให้กับชาวพื้นเมือง นอกจากนั้นแล้ว ภายหลังจากการทดลองใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาของอินโดนีเซียสิ้นสุดลงในค.ศ.1957 พรรคบาเปอร์กียังได้หันมาเพิ่มบทบาทในการเป็นองค์กรนำเพื่อพัฒนาการศึกษาของลูกหลานชาวจีนในอินโดนีเซียทดแทนการเคลื่อนไหวทางการเมืองในสภาที่ถูกคำสั่งประธานาธิบดีซูการ์โนปิดตายลงชั่วคราว ซึ่งประจวบเหมาะกับการที่รัฐบาลอินโดนีเซียก็มีคำสั่งห้ามไม่ให้พลเมืองอินโดนีเซียส่งลูกหลานเข้าไปเรียนในโรงเรียนซึ่งสอนด้วยภาษาต่างด้าวโดยเด็ดขาดตั้งแต่ปีการศึกษานั้นเป็นต้นมา โดยคำสั่งดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะห้ามไม่ให้ลูกหลานชาวจีนซึ่งทางการยอมรับเป็นพลเมือง อินโดนีเซียแล้วในขณะนั้นประมาณ 1 ใน 3 ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนจีนต้องเลิกการเรียนหนังสือลงกลางคัน ถัดจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการก็ได้บังคับให้เด็กเหล่านี้ต้องเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนซึ่งใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นสื่อกลางสำหรับการเรียนการ สอนทั้งหมด และมีผลทำให้โรงเรียนสอนภาษาจีนทั้ง 150 แห่งในอินโดนีเซียต้องถูกปิดตาย พรรคบาเปอร์กีจึงเริ่มต้นจัดตั้งโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกระดับเพื่อช่วยเหลือชุมชนเปรานากันอย่างเร่งรีบทันที โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่พรรคนี้ให้การสนับสนุนจัดตั้งขึ้นมาตั้งแต่ช่วงหลัง ค.ศ.1957 ถึง ค.ศ.1960 มีอยู่ประมาณ 100 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนเหล่านี้จะใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นสื่อกลางสำหรับหลักสูตรต่างๆ ทั้งหมดและเปิดรับทั้งลูกหลานชาวพื้นเมืองและชาวจีนโดยไม่มีระเบียบการใดๆ ที่จะบ่งบอกให้เห็นถึงปัญหาการกีดกันทางเชื้อชาติตั้งแต่เริ่มต้น ภายในเวลาไม่นาน พรรคบาเปอร์กีก็สามารถพัฒนาโรงเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนระดับเตรียมอุดมศึกษากระจายไปตามแหล่งชุมชนขนาดใหญ่ของชาวจีนทั่วเกาะชวาได้อย่างทั่วถึง และในค.ศ.1960 ยังได้เปิดมหาวิทยาลัยเอกชนชื่อมหาวิทยาลัยเร็ส พับลิจา (Res

Publica University) ขึ้นมาในจาการ์ตาและยังมีวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยนี้อีกแห่งหนึ่งอยู่ในเมืองสุราบายาอีกด้วย[42]

ขณะเดียวกัน พรรคบาเปอร์กีก็ยังคงรณรงค์การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีศูนย์กลางอยู่ที่ชุมชนเปรานากันต่อไปอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งเป็นที่ยอมรับของชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลาแล้ว แนวทางการเคลื่อนไหวทางการเมืองของเซียว เกี๊ยกจั่นหัวหน้าพรรคการเมืองนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ต่าง ๆ ของชาวจีนกลุ่มน้อยในอินโดนีเซีย ยิ่งนานวันขึ้น ยังได้รับความเห็นอกเห็นใจจากประธานาธิบดีซูการ์โนและผู้สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) มากขึ้นด้วย จนกระทั่งบางครั้งการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของเขาสามารถสร้างแรงกดดันทางอ้อมให้รัฐบาลต้องยอมผ่อนปรนมาตรการเข้มงวดต่างๆ ที่นำมาใช้บังคับกับชุมชนจีนในขณะนั้นได้เหมือนกัน เพราะผู้นำพรรคการเมืองรายนี้กล้าพูดและกล้ากระทำอย่างเปิดเผยสาธารณชนเพื่อเรียกร้องความยุติธรรมและความถูกต้องให้แก่ชุมชนเปรานากันอย่างตรงไปตรงมา แต่พรรคการเมืองแนวทางอนุรักษ์นิยมและแนวทาง อิสลามต่าง ๆ กลับไม่เห็นด้วยกับวิธีการของเขา เพราะถือว่าการเคลื่อนไหวของเขาเป็นเพียงเสียงนกเสียงกา พวกตนซึ่งเป็นพรรคการเมืองใหญ่ที่บริหารประเทศอินโดนีเซียอยู่ในขณะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องไปให้ความสนใจกับลูกหลานจีนต่างด้าว (Warga Negara Asing : WNA) ซึ่งพยายามอุปโลกน์ ตนเองเป็นผู้นำชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีน (WNI) แล้ว ในทางตรงข้าม รัฐบาลอินโดนีเซียภายใต้การบริหารของพรรคการเมืองชาวพื้นเมืองจะต้องหาทางทำลายความเหลื่อมล้ำทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคมซึ่งชาวจีนมีอยู่เหนือกว่าพวกปรีบูมี (pribumi) หรือชาวพื้นเมืองให้หมดลงไปให้ได้ เพราะปรากฏการณ์ดังกล่าวคือมรดกบาปที่เจ้าอาณานิคมตะวันตกได้ทิ้งไว้ในอินโดนีเซีย

ดังนั้นจึงไม่แปลกแต่อย่างใดที่รัฐบาลอินโดนีเซียจะยังคงเดินหน้าผลักดันลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจอย่างจริงจังต่อไปตลอดครึ่งหลังของทศวรรษ 1950 เช่น การประกาศห้ามไม่ให้ชาวต่างด้าวซึ่งก็หมายถึงชาวจีนนั่นเองเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วนใดๆ ในธุรกิจการค้าข้าวแบบครบวงจรอีกต่อไปแล้ว ยังได้ประกาศสงวนอาชีพต่าง ๆ เพิ่มเติมให้ชาวพื้นเมืองตลอดเวลา แต่เมื่อมาตรการเหล่านี้ใช้ไปได้สักระยะเวลาหนึ่งเพียงไม่กี่เดือนเท่านั้น ปัญหาการขาดแคลนข้าวและการเพิ่มราคาสูงขึ้นของสินค้าอุปโภคบริโภคจำเป็นต่าง ๆ ก็จะติดตามมาซ้ำรอยอดีตอีก จนกระทั่งรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาอะไรได้แล้ว ก็ต้องหาทางออกด้วยการผ่อนปรนให้พ่อค้าจีนสามารถเข้าไปมีบทบาทในฐานะหุ้นส่วนน้อยในธุรกิจการค้าข้าวกับชาวพื้นเมืองได้อีกครั้ง รวมทั้งการยินยอมให้พ่อค้าจีนในชนบทสามารถประกอบธุรกิจการค้าปลีกข้าวด้วยวิธีการขอใบอนุญาตแบบรายปีจากทางการตั้งแต่ค.ศ.1955 เป็นต้นไป แต่ยังคงห้ามไม่ให้ชาวจีนประกอบอาชีพหวงห้ามอื่น ๆ ซึ่งจะทะยอยประกาศ

ออกมาเป็นระลอก ๆ ในช่วงดังกล่าว ซึ่งมาตรการสั่งห้ามไม่ให้ชาวจีนเข้าไปประกอบอาชีพค้าปลีกและอาชีพอื่นๆ ที่รัฐบาลผลักดันอยู่ในขณะนั้น เมื่อดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งก็ต้องประสบปัญหาหยุดชะงักลงเป็นส่วนใหญ่ เพราะชาวพื้นเมืองอินโดนีเซียขาดประสบการณ์ทางการค้า คนเหล่านี้จึงไม่ได้เตรียมตัวมาก่อนที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางแทนชาวจีน แต่กลับใช้ช่องทางที่ทางราชการ ส่งเสริมบทบาททางการค้าแก่ชาวพื้นเมือง ไปใช้แสวงหาผลประโยชน์และแสวงหากำไรจากสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำของรัฐในรูปแบบอื่นๆ หรือไม่ก็รับจ้างเป็นเจ้าของธุรกิจการค้าปลีกที่รัฐบาลกำลังส่งเสริมแต่เพียงในนาม แต่เจ้าของที่แท้จริงกลับเป็นพ่อค้าจีนตามชนบทต่าง ๆ ทั่วประเทศต่อไปในลักษณะการประกอบธุรกิจแบบ “อาลี บาบา” (Ali Baba)[43] ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจของอินโดนีเซียขณะนั้นก็อยู่ในช่วงที่ต้องเผชิญปัญหาเงินเฟ้ออย่างหนัก จึงมีผลทำให้เกิดการฉ้อราษฎรบังหลวงอย่างกว้างขวางและยิ่งทำให้สังคมโดยรวมใน อินโดนีเซียเกิดความยากลำบากมากขึ้น เพราะสินค้าต่าง ๆ ได้สูญหายไปจากท้องตลาดทั่วไป แต่เศรษฐกิจดำรงอยู่ได้ด้วยการค้าในตลาดมืดแทน ถึงกระนั้นก็ตาม นักการเมืองอินโดนีเซียบางคนก็ยังคงมุ่งหน้าที่จะผลักดันลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจอย่างจริงจังเพื่อควบคุมกิจกรรมสำคัญทางเศรษฐกิจของรัฐใหม่แห่งนี้ เพราะขณะนั้นนอกจากบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่เพียง 5 บริษัทของดัตช์ยังคงผูกขาดการค้าระหว่างประเทศและบริการขนส่งสำคัญ ๆ ไว้ต่อไปแล้ว พ่อค้าชาวจีนยังคงมีบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลางอย่างเหนียวแน่นต่อไป

คนเหล่านี้บางรายภายใต้การนำของนักการเมืองจากเกาะสุมาตรายังได้ร่วมมือกับพวกชาตินิยมอื่นๆ ในเกาะชวาทำการเรียกร้องให้รัฐบาลเพิ่มความช่วยเหลือทุกรูปแบบเพื่อทำให้ชาวพื้นเมืองเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจแทนพ่อค้าดัตช์และพ่อค้าจีนต่อไปให้ได้ โดยเรียกขบวนการของพวกเขาว่า “ขบวนการอัสซัต” (The Assat Movement) ซึ่งต้องการให้รัฐบาลอินโดนีเซียเลิกคำนึงถึงพันธะกรณีจากข้อตกลงโต๊ะกลมที่เคยทำไว้กับรัฐบาลเนเธอร์แลนด์อย่างสิ้นเชิงแล้ว รัฐบาลยังจะต้องกล้าหาญพอที่จะออกกฎหมายต่างๆ เพื่อให้สิทธิพิเศษและความช่วยเหลือแก่ชาวพื้นเมืองอย่างจริงจังมากขึ้น ควบคู่ไปกับการออกมาตรการบังคับเพื่อลดบทบาททางเศรษฐกิจทุกรูปแบบของชาวจีนอย่างจริงจังกว่าที่ผ่านมา ในเวลาเดียวกัน ขบวนการนี้ก็ได้จัดชุมนุมฝูงชนประท้วงภาวะเศรษฐกิจฝืดเคืองในขณะนั้นเกือบทุกวัน โดยมีบริษัทขนาดใหญ่ของดัตช์ที่ยังหลงเหลืออยู่ในขณะนั้นและชาวจีนโดยรวมเป็นเป้าหมายการโจมตีของที่ชุมนุมเรื่อยมา ขณะที่วิกฤตทางเศรษฐกิจก็ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพราะการทดลองระบอบประชาธิปไตยในอินโดนีเซียซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ค.ศ.1950 ก็ได้เริ่มส่อเค้าลางของความไร้เสถียรภาพทางการเมืองโดยสิ้นเชิงมากขึ้น ในเวลาเดียวกัน กองทัพบกก็เริ่มเข้ามาแทรกแซงทั้งกิจการทางการเมืองและกิจการทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ช่วง ค.ศ.1955 เป็นต้นไป

เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ โดยรวมในขณะนั้นกำลังเข้าใกล้จุดวิกฤตการทุจริตคอรัปชั่นจึงระบาดทั่วไปทั้งในเกาะชวาและหมู่เกาะรอบนอก โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าหนีภาษีที่บรรดานายทหารทรงอิทธิพลในหมู่เกาะรอบนอกร่วมมือกับพ่อค้าจีนบางกลุ่มยิ่งนับวันก็ยิ่งมีอิทธิพลครอบงำการส่งสินค้าขาออกสำคัญของอินโดนีเซียในขณะนั้นคือยางพาราและดีบุกเถื่อนมากขึ้น เพราะฉะนั้นกระแสความไม่พอใจชาวจีนในหมู่ชาวพื้นเมืองผู้ยากไร้จึงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดเวลา ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1957 บรรดาผู้นำนายทหารอินโดนีเซียจึงได้เรียกประชุมฉุกเฉินในจาการ์ตา และตัดสินใจใช้มาตรการยึดทรัพย์สินของบริษัทดัตช์ที่ยังหลงเหลืออยู่ในอินโดนีเซียทั้งหมด ควบคู่ไปกับการใช้มาตรการชาตินิยมทางเศรษฐกิจและทางการเมืองต่างๆเพื่อลดบทบาทของชาวจีนอย่างรุนแรง เช่น การประกาศใช้ภาษีรัชชูปการ (head tax) กับชาวต่างด้าวทุกครอบครัว โดยสามีต้องเสียภาษีคนละ 1,500 รูเปีย ภรรยาต้องเสียภาษีคนละ 750 รูเปีย และลูกๆ ทุกคนต้องเสียภาษีอีกคนละ 375 รูเปียต่อปี โดยให้เหตุผลง่าย ๆ เพื่อแสดงถึงความชอบธรรมของการออกคำสั่งครั้งนั้นเพียงว่า อินโดนีเซียเป็นทรัพย์สินของชาวอินโดนีเซียเท่านั้น ชาวต่างด้าวจึงน่าขอบคุณชาวพื้นเมืองที่ยังยินยอมให้พวกเขาเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในดินแดนแห่งนี้ได้ต่อไป โดยต้องเสียภาษีต่างด้าวเพิ่มขึ้นบ้าง มิฉะนั้นแล้วอาจจะถูกไล่ออกไปจากอินโดนีเซียเมื่อไรก็ได้[44]

ต่อมารัฐบาลยังได้แก้ไขภาวะเงินเฟ้อของประเทศด้วยวิธีการประกาศลดค่าเงินรูเปียจากมูลค่าเดิมลงถึง 2 ใน 3 ทันทีสำหรับธนบัตรเดิมที่มีราคาสูงกว่า 500 รูเปีย ส่วนธนบัตรเดิมที่มีมูลค่าต่ำกว่า 500 รูเปียลงมาจะไม่มีการลดค่าแต่อย่างใด พร้อมกันนั้นก็ประกาศห้ามไม่ให้ผู้ที่มีบัญชีเงินฝากในธนาคารเกินกว่าบัญชีละ 25,000 รูเปียทำการถอนเงินออกจากธนาคารแต่ละแห่งได้โดยเด็ดขาด คำสั่งเหล่านี้สร้างความสูญเสียแก่ให้บรรดาพ่อค้าชาวจีนผู้มั่งคั่งและผู้มีเงินสะสมจำนวนมากอยู่ในธนาคารแต่ละแห่งอย่างแน่นอน แต่ส่งผลกระทบน้อยมากต่อผู้ที่มีฐานะยากจนในขณะนั้นเพราะธนบัตรที่ประชาชนและชาวบ้านทั่วไปส่วนใหญ่นิยมใช้กันในท้องตลาดก็คือธนบัตรที่มีมูลค่าต่ำกว่าใบละ 500 รูเปีย ซึ่งไม่อยู่ในบัญชีการลดค่าเงินในครั้งนั้นแต่อย่างใด แต่ธนบัตรที่มีมูลค่าเกินกว่านั้นซึ่งบรรดาพ่อค้าชาวจีนนิยมถือครองไว้ในบริษัทหรือเก็บรักษาไว้เป็นส่วนใหญ่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใดๆ ได้อีกต่อไปอย่างคุ้มค่า ขณะเดียวกันความมั่งคั่งของพวกเขาก็ต้องสูญหายไปทันทีถึง 2 ใน 3 ของมูลค่าเดิมเพราะคำสั่งครั้งนี้ แต่ถึงอย่างไร มาตรการ ดังกล่าวก็ไม่สามารถสะกัดกั้นภาวะเงินเฟ้อในอินโดนีเซียได้ เพราะนอกจากรัฐบาลจะไร้ประสิทธิภาพในการบริหารเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรมแล้ว นโยบายเศรษฐกิจส่วนใหญ่กลับเอื้อประโยชน์ให้กับนักการเมือง ผู้นำในกองทัพ และข้าราชการ

ชั้นสูงสามารถใช้ช่องโหว่ของกฎหมายและความหละหลวมของคำสั่งรัฐบาลเพื่อนำไปใช้ตักตวงผลประโยชน์และความมั่งคั่งให้กับตนเองและครอบครัวได้อย่างง่ายดาย[45]

ดังนั้น การต่อสู้กับภาวะเงินเฟ้อและอิทธิพลของตลาดมืดในอินโดนีเซียช่วงนั้นจึงล้มเหลวลงแทบสิ้นเชิง ซึ่งจะยิ่งทำให้การครองชีพของประชาชนส่วนใหญ่ต้องประสบความยากลำบากแสนสาหัส โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวชนบทในหมู่เกาะรอบนอกซึ่งปกติก็ได้รับการเหลียวดูจากรัฐบาลที่มาจากชนชั้นผู้ปกครองชาวส่วนใหญ่น้อยมากอยู่แล้ว ในที่สุดปัญหาเดือดร้อนทางเศรษฐกิจก็บานปลายกลายเป็นปัญหาทางการเมืองระหว่างเกาะชวากับหมู่เกาะรอบนอก โดยเฉพาะเกาะสุมาตราซึ่งรายได้ของประเทศอินโดนีเซียในขณะนั้นมากกว่าครึ่งหนึ่งมาจากการส่งสินค้าขาออกของเกาะนี้ทั้งสิ้น จึงมีผลทำให้บรรดานายทหารพื้นเมืองในเกาะสุมาตราเกิดความไม่พอใจนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลกลางในกรุงจาการ์ตาเพิ่มขึ้น คนเหล่านี้จึงได้ร่วมมือกับหุ้นส่วนพ่อค้าชาวจีนดำเนินธุรกิจการค้าในตลาดมืดและการลักลอบค้าขายสินค้าหนีภาษีระหว่างสุมาตรากับสิงคโปร์อย่างกว้างขวาง เมื่อรัฐบาลกลางใช้นโยบายแข็งกร้าวเพื่อปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายของคนเหล่านี้อย่างจริงจัง พวกเขาก็ลุกฮือขึ้นปฏิวัติเพื่อที่จะแยกเกาะสุมาตราออกจากสาธารณรัฐอินโดนีเซียทันทีในค.ศ.1958 ซึ่งต่อมาทางการอินโดนี-เซียได้เรียกคนเหล่านี้ว่าพวกกบฏพีอาร์อาร์ไอ ซึ่งเป็นคำย่อมาจากคำว่า “The Pemerintah Revolusioner Republik Indonesia : PRRI” ประจวบเหมาะกับรัฐบาลจีนคณะชาติและรัฐบาลสหรัฐอเมริกาซึ่งกำลังเกรงกลัวอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) และบทบาทของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่กำลังขยายเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในกรุงจาการ์ตาขณะนั้น ได้ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ แก่ฝ่ายกบฏพีอาร์อาร์ไอในเกาะสุมาตรามาตั้งแต่ต้น โดยคาดหวังว่าบรรดาผู้นำกบฏในเกาะสุมาตราจะประสบชัยชนะและสามารถโค่นล้มรัฐบาลกลางในเกาะชวาเพื่อปลดปล่อยอินโดนีเซียให้รอดพ้นจากภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้สำเร็จ

แต่ผลลัพธ์กลับตรงกันข้าม เพราะฝ่ายกบฏพีอาร์อาร์ไอต้องพ่ายแพ้ไปในภายในเวลาไม่นานแล้ว การต่อต้านชาวจีนโดยเฉพาะผู้ที่ไม่นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์และยังคงให้การสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋ง จึงเกิดการเคลื่อนไหวขึ้นทั่วอินโดนีเซียทันที โดยรัฐบาลได้ออกคำสั่งปิดโรงเรียนจีนทุกแห่งที่ยังนิยมรัฐบาลจีนคณะชาติ รวมทั้งทำการจับกุมบรรดาผู้นำชาวจีนและผู้สนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งทุกคนเพื่อรอเนรเทศกองทัพบกอินโดนีเซียยังได้ออกคำสั่งยึดธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจการลงทุน ที่ดิน และทรัพย์สินอื่นๆ ของคนเหล่านี้ทั้งหมดมาเป็นของรัฐด้วย ขณะเดียวกัน สถานเอกอัครราชทูตจีนในจาร์กาตาก็ได้ร่วมมืออย่างดีกับรัฐบาลอินโดนีเซียในการให้

ข้อมูลและรายละเอียดทั้งหมดเกี่ยวกับชาวจีนที่ยังคงสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งอยู่ในอินโดนีเซีย ขณะนั้น โดยเฉพาะในองค์กรและสถาบันทางสังคมต่างๆของชุมชนจีนตั้งแต่ในระดับประเทศซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ในจาการ์ตาจนถึงระดับย่อยที่กระจัดกระจายตามหัวเมืองอื่น ๆ ในหมู่เกาะอินโดนีเซียทั้งหมด เช่นหอการค้า สมาคม หนังสือพิมพ์ และคณะอุปรากรจีน เป็นต้น เพราะฉะนั้นการกวาดล้างเครือข่ายสมาชิกพรรคกว่อมินตั๋งในชุมชนจีนซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียดำเนินการอยู่ตลอดเวลาในช่วง ค.ศ.1958-1959 จึงมีขอบเขตกว้างขวางทั่วประเทศและเปิดโอกาสให้บรรดาผู้นำศาสนาอิสลามและผู้นำในกองทัพบกซึ่งชิงชังชาวจีนโดยรวมเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว สามารถฉวยโอกาสโฆษณาชวนเชื่อให้ชาวพื้นเมืองอินโดนีเซียส่วนใหญ่ซึ่งกำลังประสบความทุกข์ยากอย่างหนักจากภาวะเศรษฐกิจที่ย่ำแย่แปรเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของการรณรงค์ต่อต้านผู้สนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งของรัฐบาลในขณะนั้น ให้กลายเป็นกระแสสังคมที่รุนแรงเพื่อต่อต้านชาวจีนโดยรวมไปได้อย่างง่ายดาย เพราะนอกจากปัญหากบฏพีอาร์อาร์ไอแล้ว ขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจในอินโดนีเซีย ยังเปราะบางมากพอที่จะเปิดโอกาสให้นักปลุกระดมมวลชนสามารถฉกฉวยมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการสร้างกระแสชิงชังชาวจีนได้ทุกรูปแบบ

ตัวอย่างเช่น จากมาตรการยึดทรัพย์สินและกิจการลงทุนของชาวดัตช์ทั้งหมดที่กองทัพบกกำลังดำเนินการตลอดมาในช่วงรณรงค์ปลดปล่อยอีเรียนตะวันตก (West Irian) หรืออีเรียนจายา (Irian Jaya) จากการครอบครองของดัตช์ตลอดปลายทศวรรษ 1950 ถึงแม้ว่าอินโดนีเซียสามารถจัดตั้งรัฐวิสาหกิจต่างๆ เข้าไปครอบงำธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่เหล่านั้นซึ่งยึดมาจากนายทุนดัตช์ แต่เนื่องจากอินโดนีเซียในขณะนั้นขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญในการทำธุรกิจและการลงทุนขนาดใหญ่ รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นมานอกจากจะกลายเป็นแหล่งแสวงหาผลประโยชน์ของบรรดานายทหารที่ทรงอิทธิพลในกองทัพบกแล้ว การดำเนินธุรกิจในรูปแบบต่างๆ ของรัฐวิสาหกิจเหล่านั้นส่วนใหญ่ยังต้องร่วมมือกับนายทุนอิทธิพลชาวจีนหรือที่ชาวพื้นเมืองเรียกว่า “จูก๊อง” (Cukong) ตั้งแต่ต้นด้วย[46] เพราะประสบการณ์ในการทำธุรกิจและความสามารถในการบริหารจัดการของคนเหล่านี้เท่านั้นที่จะทำให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งยังดำรงอยู่ได้ ขณะเดียวกัน ธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ของดัตช์ที่ไม่ได้ถูกทางการยึดทรัพย์สิน ก็ถูกเปลี่ยนมือไปสู่การครอบครองของชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียในที่สุดก็กลับกลายเป็นปัจจัยเสริมส่งให้การสะสมทุนจีนในอินโดนีเซียมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้นกว่าในยุคอาณานิคมดัตช์เสียด้วยซ้ำไป และแนวโน้มดังกล่าวก็จะยังคงดำรงต่อไปอีกยาวนานตราบใดที่สังคมอินโดนีเซียยังไม่สามารถพัฒนาชนชั้นผู้ประกอบการธุรกิจสมัยใหม่ได้อย่างจริงจัง ขณะที่ประเทศชาติก็กำลังถูกรุมล้อมด้วยปัญหาวิกฤตทางการเมืองซึ่งเสริมส่งให้

กองทัพบกมีบทบาทเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปัญหาการเกิดกบฏในสุมาตราและการเตรียมพร้อมเพื่อปลดปล่อย อีเรียนจายาแล้ว จนกระทั่งปัญหาอันน่าเบื่อหน่ายของประชาชนทั่วไปจากการปรับเปลี่ยนคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลผสมที่มาจากพรรคการเมืองต่างๆ บ่อยครั้งมากในช่วงนั้น

ในที่สุดการทดลองระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกตลอดช่วงหลังการได้รับเอกราชของอินโดนีเซียก็ต้องประสบปัญหาล้มเหลวและถูกทดแทนโดยระบอบประชาธิปไตยแบบชี้นำ (guided democracy) ซึ่งโดยธรรมชาติของมันก็ไม่ได้แตกต่างไปจากระบบเผด็จการที่ทั้งประธานาธิบดีซูการ์โน กองทัพบก และพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) ต่างช่วงชิงอำนาจการนำเหนือสังคมอินโดนีเซียตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา ขณะเดียวกันการช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างกองทัพบกและพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียก็ส่งผลกระทบต่อชาวจีนในสาธารณรัฐใหม่แห่งนี้เพิ่มขึ้นด้วย เพราะผู้นำกองทัพบกมิใช่จะเคลือบแคลงใจในอุดมการณ์ที่พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียกำลังเผยแพร่ครอบงำสังคมได้อย่างมี ประสิทธิภาพเท่านั้น แต่การที่พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียได้แสดงท่าทีคัดค้านนโยบายต่อต้านชาวจีนของรัฐบาลในช่วงดังกล่าว จนกระทั่งกลายเป็นพรรคการเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนจีนโพ้นทะเลอย่างรวดเร็วนั้น ได้สร้างความโกรธเคืองให้กับผู้นำในกองทัพบกเป็นอย่างมาก นักการเมืองหัวอนุรักษ์นิยมที่มาจากพรรคการเมืองแนวทางอิสลามต่าง ๆ ก็เริ่มผนึกความคิดคล้อยตามผู้นำในกองทัพเพื่อสร้างภาพความรักชาติ โดยมีศัตรูร่วมคือพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียและชุมชนจีนโพ้นทะเลเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมายการปลุกกระแสชาตินิยมอินโดนีเซียให้ฟื้นคืนชีพและมีชีวิตชีวามากยิ่งขึ้นในช่วงนี้อีกครั้งหนึ่ง

ภายใต้ภาวะวิสัยดังกล่าว รัฐบาลอินโดนีเซียจึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาสำคัญขึ้นมาในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1959 โดยพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นของกระทรวงพาณิชย์ด้วยการประกาศยกเลิกใบอนุญาตให้ชาวต่างด้าวซึ่งเดิมสามารถประกอบธุรกิจการค้าปลีกบางประเภทได้ทั้งหมดภายในวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ.1959 ขณะเดียวกัน กองทัพบกซึ่งไม่พอใจอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) ที่กำลังขยายตัวมากขึ้น ก็ได้ออกคำสั่งถึงกองบัญชาการกองทัพภาคทุกแห่งให้อพยพชาวต่างด้าวออกจากภูมิลำเนาเดิมในชนบททั้งหมด โดยอ้างเหตุผลเพื่อความมั่นคงของชาติ แต่ประธานาธิบดีซูการ์โนซึ่งตระหนักดีถึงกระแสต่อต้านชาวจีนที่กำลังบานปลายมากขึ้นก็ไม่ลังเลใจที่จะช่วงชิงโอกาสทางการเมืองจากสถานการณ์ดังกล่าวเพื่อแข่งขันกับผู้นำในกองทัพบกและบรรดานักการเมืองแนวทางอิสลามทั้งหลายในเวลานั้น โดยใช้โอกาสในการกล่าวสุนทรพจน์เนื่องในวันชาติอินโดนีเซียเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ.1959 เพื่อย้ำให้สังคมทั่วไปตระหนักถึงเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ของ

รัฐบาลภายใต้การนำของเขาว่า “เศรษฐกิจจำเป็นต้องมีการยกเครื่องรอบด้าน โดยขีดวงจำกัดของทุนจีน (Chinese capital) ไม่ให้มีบทบาทขัดต่อเจตนารมณ์ของประชาชนในในการสร้างลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจขึ้นมาให้ได้ในอินโดนีเซียอีกต่อไป”[47]

เพราะฉะนั้นตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ค.ศ.1959 พ่อค้าชาวจีนต่างด้าวทั้งหมดในเขตชนบทจึงต้องรายงานต่อทางราชการและกองทัพบกว่า ตนเองได้ตัดสินใจแล้วอย่างไร เช่น จะปิดกิจการ จะขายหรือจะโอนธุรกิจต่าง ๆ ของเขาให้กับพลเมืองอินโดนีเซีย หรือจะโยกย้ายอพยพไปอาศัยอยู่ในเมืองใดต่อไป แต่ชาวจีนต่างด้าวเหล่านั้นส่วนใหญ่ก็ยังคงนิ่งเฉยและไม่ไปรายงานตัวต่อทาง ราชการโดยคาดหวังว่าในที่สุดรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนคงจะเข้ามาให้ความคุ้มครองชีวิตและทรัพย์สินของพวกเขา เมื่อระยะเวลาที่ทางการได้กำหนดไว้สิ้นสุดลง ทั้งเจ้าหน้าที่พลเรือนและกองทัพบกก็เริ่มปฏิบัติการถอนรากถอนโคนอิทธิพลของชาวจีนออกไปจากธุรกิจการค้าปลีกในเขตชนบทต่างๆ ทั่วอินโดนีเซียทันทีตั้งแต่วันที่ 29 ธันวาคม ค.ศ.1959 ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อชาวจีนต่างด้าวหรือพวก โตต็อกไม่ต่ำกว่า 500,000 คนที่จะต้องยุติการค้าขายปลีกทุกอย่างแบบฉับพลันทันที โดยกองทัพบก อินโดนีเซียไม่ยอมฟังเสียงอุทธรณ์ใด ๆ จากรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ยังต้องสูญเสียทรัพย์สินจากมาตรดังกล่าวอีกไม่ต่ำกว่า 3,000 ล้านรูเปีย นอกจากนั้นแล้ว กองทัพบกยังได้มีคำสั่งให้ครอบครัวชาวจีนต่างด้าวอีก 8000 ครอบครัวในสุมาตราภาคเหนืออพยพออกจากเขตชนบทรอบเมืองเมดานทันที คนเหล่านั้นจึงไม่สามารถขายทรัพย์สินในราคาถูกให้ชาวพื้นเมืองได้ทันท่วงทีแล้ว พวกเขายังถูกบีบบังคับให้อพยพออกจากชนบทเพื่อไปตายเอาดาบหน้าในเขตตัวเมืองใหญ่ๆ อย่างทุลักทุเล[48] ซึ่งปัญหานี้สร้างความยากลำบากใจแก่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนมาก เพราะในขณะนั้นสนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติ (The Dual Nationality Treaty) ที่ประเทศจีนทำไว้กับอินโดนีเซียตั้งแต่วันที่ 22 เมษายน ค.ศ.1955 ยังไม่มีผลบังคับใช้เนื่องจากรัฐสภาอินโดนีเซียยัง ไม่ยอมให้สัตยาบันรับรองสนธิสัญญาฉบับนี้แต่อย่างใด

สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลจีนในอินโดนีเซียจึงทำได้แต่เพียงการหาทางช่วยเหลือชาวจีนในชนบทเหล่านั้นร่วมกับสมาคมและมูลนิธิของชาวจีนเพื่อจัดตั้งค่ายอพยพชั่วคราวตามเขตตัวเมืองต่างๆ เท่านั้น ขณะที่พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) ซึ่งถือว่าตนเองเป็นพลังการเมืองสำคัญของระบอบประชาธิปไตยแบบชี้นำ กลับกล้ากล่าวประณามรัฐบาลและกองทัพอินโดนีเซียที่กระทำกับชาวจีนผู้น่าสงสารเหล่านั้นว่า เป็นการกระทำต่อผู้ไม่มีทางสู้อย่างป่าเถื่อนแล้วการกระทำดังกล่าวยังทำให้เศรษฐกิจของประเทศเสื่อมทรามมากยิ่งขึ้น แต่ผลประโยชน์ที่ได้จากการ

บังคับใช้มาตรการเหล่านั้นจะกลายเป็นของนายทุนขุนนางชวาเพียง หยิบมือเดียว ซึ่งหมายถึงบรรดานายทหารและข้าราชการชั้นสูงซึ่งเข้าไปบริหารรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ของอินโดนีเซียในขณะนั้นนั่นเอง ขณะเดียวกัน ผู้นำกองทัพบกก็ศอกกลับและตีความการเคลื่อนไหว ดังกล่าวของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียว่าเป็นเพราะพรรคนี้ทำตัวเป็นสมุนรับใช้อุดมการณ์ต่างด้าวซึ่งหมายถึงสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว ยังทำตัวเป็นองค์กรทางการเมืองรับจ้างเพื่อปกป้องชุมชนจีนโพ้นทะเลในอินโดนีเซียด้วย เพราะฉะนั้นกองทัพแห่งชาติจึงถือเป็นภาระกิจสำคัญที่จะต้องหาทางปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของชาวพื้นเมืองอินโดนีเซีย ด้วยการรณรงค์บังคับให้ชาวจีนถอนตัวออกจากการค้าปลีกและอพยพโยกย้ายออกจากเขตชนบททั่วประเทศต่อไป[49]

ในที่สุดรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงเรียกร้องโดยตรงต่อรัฐบาลอินโดนีเซียเพื่อให้แก้ไขปัญหาเหล่านี้ด้วยการเจรจาบนหลักการสำคัญ 3 ประการคือ 1) การขอให้รัฐบาลอินโดนีเซียเร่งพิจารณาการให้สัตยาบันสนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวจีนเหล่านี้จะสามารถขอถือสัญชาติอินโดนีเซียและได้รับสิทธิการเป็นพลเรือนอินโดนีเซียโดยปราศจากการกระทำแบบกีดกันทางเชื้อชาติอีกต่อไป 2) การขอให้รัฐบาลอินโดนีเซียให้ความคุ้มครองทั้งสิทธิและผลประ-โยชน์ต่าง ๆ ของคนสัญชาติจีน และ 3) การขอให้รัฐบาลอินโดนีเซียให้ความเชื่อมั่นต่อชาวจีนเหล่านี้ว่าจะอนุญาตให้พวกเขาอพยพกลับประเทศจีนโดยสมัครใจแล้ว ยังจะอนุญาตให้คนเหล่านี้เวลาเตรียมการขายทรัพย์สินต่าง ๆ ของพวกเขาก่อนอพยพกลับแผ่นดินบรรพชน พร้อมกันนั้น รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนยังได้ยืนยันว่าตนเองพร้อมเสมอที่จะรับชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้กลับไปมีส่วนพัฒนาเศรษฐกิจจีนตลอดเวลา เพราะตลอดช่วงเวลา 10 ปี ภายหลังที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนขึ้นมาปกครองประเทศ ก็ได้มีชาวจีนโพ้นทะเลจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกือบ 300,000 คน เดินทางกลับไปมีส่วนปฏิวัติสังคมจีนให้ทันสมัยอยู่ในขณะนั้นเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่สถานทูตและสถานกงสุลจีนยังได้รับคำสั่งให้หาทางเกลี้ยกล่อมแรงงานชาวจีนที่มีฝีมือให้หาทางอพยพกลับประเทศจีนในโอกาสนี้ด้วย

เพราะฉะนั้นถึงแม้สนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติจะได้รับการรับรองสัตยาบันจากทั้งสองประเทศและมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม ค.ศ.1960 การเจรจาเพื่ออพยพชาวจีนกลับสู่แผ่นดินใหญ่ก็ยังคงดำเนินการตลอดเวลา ในที่สุดรัฐบาลจีนก็ได้ส่งเรือจำนวน 4 ลำมารับผู้อพยพชาวจีนโพ้นทะเลกลับสู่บ้านเกิดตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1960 รวมทั้งหมด 51 เที่ยวและอพยพเพื่อนร่วมชาติกลับได้ทั้งหมดประมาณ 119,000 คน[50] โดยชาวจีนเหล่านั้นส่วนใหญ่นอกจากจะ

เป็นผู้มีอายุและประกอบอาชีพการค้าปลีกต่างๆ มาก่อนแล้ว บางคนยังเป็นแรงงานฝีมือหนุ่มสาวที่มาจากชุมชนโตต็อคและเปรานากันผสมปนเปไปในหมู่ผู้อพยพเป็นจำนวนมากด้วย ถัดจากนั้นมาในวันชาติอินโดนีเซีย ประจำปี ค.ศ.1960 การรณรงค์ดังกล่าวเพื่อต่อต้านบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนในอินโดนีเซียก็สิ้นสุดลงอย่างเป็นทางการภายหลังจากที่ประธานาธิบดีซูการ์โนได้กล่าวสุนทรพจน์เพื่อเรียกร้องให้ประชาชนทุกกลุ่มเลิกมุ่งร้ายทำลายบรรยากาศความร่วมมือซึ่งกันที่จะผลักดันให้โครงการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติดำเนินการไปได้ด้วยความสำเร็จลุล่วงต่อไป ควบคู่ไปกับการที่รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้พยายามแสวงหาความร่วมมือในการกระชับความสัมพันธ์ต่างๆเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จนกระทั่งสามารถทำสนธิสัญญามิตรภาพ (The Friendship Treaty) ระหว่างกันและกันได้สำเร็จในเดือนเมษายน ค.ศ.1961 เพราะฉะนั้นปัญหาเดือดร้อนต่างๆ ของชุมชนจีนในอินโดนีเซียจึงยุติลงชั่วคราวตั้งแต่นั้นมา

นโยบายของรัฐบาลไทยและฟิลิปปินส์

ภายหลังจากที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลจีนคณะชาติเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันแล้ว รัฐบาลไทยก็ยังคงดำเนินนโยบายควบคุมปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนด้วยความระมัดระวังตลอดมา เพราะนอกจากในค.ศ.1947 ยังมีจำนวนชาวจีนต่างด้าวอยู่ในประเทศไทยสูงถึงประมาณ 2,124,000 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศไทยในขณะนั้น ซึ่งมีอยู่เพียงประมาณ 17,643,000 คน ถ้ารวมลูกหลานชาวจีนที่มีสัญชาติไทยเข้ากับชาวจีนต่างด้าวแล้วประเทศไทยจะมีผู้ที่มีเชื้อสายจีนถึง 5 ล้านคน ขณะที่คนเมืองซึ่งเป็นคนไทยจริง ๆ มีอยู่เพียงประมาณ 12 ล้านคนเท่านั้น[51] ปัญหาความแตกแยกทางการเมืองในประเทศจีนระหว่างพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์และพวกนิยมพรรคกว่อมินตั๋งยังได้ส่งผลกระทบกระเทือนต่อนโยบายการปกครองชาวจีนของรัฐบาลไทยตลอดเวลา

ขณะเดียวกัน ตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลงได้เพียงปีเดียว ชาวจีนต่างด้าวได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมากเป็นประวัติการกว่า 170,000 คน โดยคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ตัดสินใจอพยพออกนอกประเทศจีนเพราะไม่ต้องการเผชิญภัยสงครามซึ่งกำลังรบพุ่งกันอย่างรุนแรงระหว่างกองทัพของรัฐบาลจีนคณะชาติและกองทัพปลดแอกของพรรคคอมมิวนิสต์จีน นอกจากนั้นค่าธรรมเนียมคนต่างด้าวและคนเข้าเมืองที่ประเทศไทยใช้มาตั้งแต่สมัยก่อนสงครามจนถึงขณะนั้นยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราใหม่แต่อย่างใด ขณะที่ภาวะเงินเฟ้อหลังสงครามยิ่งทำให้ค่าเงินบาทถูกลง

กว่าในอดีตมาก เหตุผลเหล่านี้จึงเป็นสิ่งจูงใจให้ชาวจีนอพยพเลือกตัดสินใจเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างน่าวิตก รัฐบาลไทยจึงได้หยิบยกปัญหาการกำหนดโควต้าเข้าเมืองของคนจีนขึ้นมาเจรจาต่อรองกับรัฐบาลจีนคณะชาติอย่างเร่งรีบเพื่อให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ.1947 โดยทางฝ่ายจีนต้องการให้ฝ่ายไทยกำหนดโควต้าการเข้าเมืองของคนจีนปีละ 18,000 คน แต่ทางฝ่ายไทยไม่ยอมตามข้อเรียกร้องของฝ่ายจีน เพราะถือว่าปัญหาการกำหนดโควต้าเข้าเมืองของคนจีนไม่ใช่เรื่องที่ จำเป็นต้องเจรจาต่อรองกันให้ยืดยาวต่อไป จึงมีสิทธิเต็มที่ที่จะกำหนดโควต้าการเข้าเมืองของคนจีนเพียงปีละไม่เกิน 10,000 คนตั้งแต่นั้นมา แต่ยังคงยินยอมให้บรรดาครูสอนภาษาซึ่งรัฐบาลจีนคณะชาติส่งเข้ามาในประเทศไทยอยู่นอกเหนือหลักเกณฑ์โควต้านี้เท่านั้น[52]

ในเวลาเดียวกัน ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนจีนที่เกิดขึ้นมากมายราวกับดอกเห็ดซึ่งในค.ศ.1947 มีจำนวนโรงเรียนจีนทั่วประเทศกว่า 600 โรงเรียน โดยในจำนวนเหล่านี้เป็นโรงเรียนจีนที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายเพียง 38 โรงเรียน ปัญหาร้ายแรงกว่านั้นคือ รัฐบาลจีนคณะชาติยังได้ประกาศอย่างเปิดเผยที่จะเข้ามาควบคุมระบบการเรียนการสอนด้วยภาษาจีนในประเทศไทยทั้งหมด โดยให้แผนกวัฒนธรรมของสถานเอกอัครราชทูตจีนประจำประเทศไทยรับผิดชอบโดยตรงแล้ว ยังต้องการจัดตั้งวิทยาลัยฝึกหัดครูและมหาวิทยาลัยจีนเพื่อให้การศึกษาทุกระดับแก่บรรดาลูกหลานชาวจีนอีกต่างหาก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายจีนที่ว่าด้วยการศึกษาต่าง ๆ ของบุตรหลานชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งรัฐบาลจีนคณะชาติได้ประกาศบังคับใช้มาตั้งแต่ค.ศ.1941 เพราะฉะนั้น รัฐบาลไทยจึงตระหนักดีว่าปัญหาโรงเรียนจีนและการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ไม่ใช่ปัญหาเรื่องเล็กน้อยอีกตลอดไป เพราะรัฐบาลจีนคณะชาติต้องการนำเอาเรื่องนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการแผ่อิทธิพลครอบงำชุมชนจีนในประเทศไทยต่อไปอีกยาวนาน ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงต้องดำเนินนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนจีนด้วยความรอบคอบอย่างยิ่งตั้งแต่นั้นมา ขณะเดียวกัน หลี เทียะเจิง (Lee T'ia Cheng) ซึ่งเป็นเอกอัครราชทูตจีนคนแรกประจำประเทศไทยขณะนั้น ก็ยังคงเจรจาเรียกร้องให้ประเทศไทยปฏิบัติต่อโรงเรียนจีนในลักษณะของการอลุ่มอะล่วยเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา แต่เมื่อรัฐบาลไทยปฏิเสธข้อเสนอเหล่านั้นบ่อยครั้งขึ้น เช่น ในกรณีครูใหญ่และครูทั่วไปในโรงเรียนจีนใด ๆ ถ้าสถานเอกอัครราชทูตจีนได้พิจารณาให้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ได้แล้ว รัฐบาลไทยก็ไม่จำเป็นจะต้องพิจารณาอีกต่อไป หรือในกรณีแบบเรียนภาษาจีน ถ้ากระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลจีนพิจารณาอนุมัติให้ใช้ได้แล้ว กระทรวงศึกษาธิการของไทยก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาซ้ำซ้อนแต่อย่างใด[53] เป็นต้น

เมื่อรัฐบาลไทยปฏิเสธข้อเสนอของรัฐบาลจีนแล้ว รัฐบาลจีนยังได้ร่วมมือกับหอการค้าจีนยื่นข้อเสนอเรียกร้องแทนชุมชนจีนทั้งหมดในประเทศไทยอีกหลายครั้งตลอดช่วงปี ค.ศ.1947 ขณะเดียวกัน โรงเรียนจีนส่วนใหญ่ก็ยังคงกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายต่อไปเพราะถือว่าสถานเอกอัครราชทูตจีนในกรุงเทพมหานครให้การปกป้องการกระทำต่าง ๆ ตลอดเวลา เช่น การไม่ยอมจดทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการการอบรมวิชาการต่าง ๆ เป็นภาษาจีนทั้งหมดเพื่อเน้นหนักลัทธิชาตินิยมจีน และการอบรมเหยียดหยามดูถูกชาวพื้นเมืองและประเทศไทย ซึ่งเกือบจะกลายเป็นประเทศผู้แพ้สงครามอีกด้วย พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ของโรงเรียนจีน รัฐบาลไทยในขณะนั้นก็ทราบดี แต่เนื่องจากการดำเนินนโยบายใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับชาวจีนของประเทศไทยในขณะนั้น จำเป็นต้องคล้อยตามผลประโยชน์แห่งชาติที่จะได้มาจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้วยความระมัดระวังรอบคอบเพื่อให้นานาชาติยอมรับรองความเป็นเอกราชของประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในองค์การสหประชาชาติมากกว่าความสำคัญของนโยบายใด ๆ ในขณะนั้น รัฐบาลไทยจึงไม่ค่อยกล้าแสดงท่าทีแข็งกร้าวในการเจรจาเรื่องราวใด ๆ กับรัฐบาลจีนคณะชาติเท่าไรนักในขณะนั้น

แต่เมื่อจอมพล ป.พิบูลสงครามกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งตั้งแต่ ค.ศ. 1948 เป็นต้นไป รัฐบาลไทยจึงไม่ยอมให้โรงเรียนจีนกระทำการใด ๆ ซึ่งเป็นที่ลบหลู่และละเมิดกฎหมายไทยอีกต่อไป เพราะทันทีที่รัฐบาลใหม่ชุดนี้เข้าบริหารประเทศได้เพียงหนึ่งเดือนเท่านั้น กระทรวงศึกษาธิการก็ได้สั่งปิดโรงเรียนจีนที่เคยกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายรวมทั้งสิ้น 342 โรงเรียน พร้อมกันนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้จับกุมครูสอนภาษาจีนจำนวนมาก แล้วเนรเทศออกจากประเทศไทยทันที ถึงแม้ว่าการกระทำครั้งนั้น บรรดาผู้นำชุมชนจีนในประเทศไทยจะอ้างว่าทำให้ลูกหลานของพวกเขาไม่มีสถานที่ศึกษาภาษาจีนกว่า 100,000 คน และรัฐบาลจีนคณะชาติก็ได้ดำเนินการประท้วงการกระทำดังกล่าวอย่างรุนแรง แต่รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามถือว่าการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนจีนในขณะนั้นมีความชอบธรรมและมิได้ละเมิดข้อตกลงในสนธิสัญญามิตรภาพระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนแต่อย่างใด จึงไม่จำเป็นต้องไปสนใจการประท้วงใด ๆ ของรัฐบาลจีนคณะชาติ นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลยังได้ประกาศกำหนดโควต้าจำนวนโรงเรียนจีนที่จะพึงเปิดทำการสอนได้ในแต่ละจังหวัดตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1948 โดยอนุญาตให้กรุงเทพมหานครมีโรงเรียนจีนได้เพียง 8 โรงเรียน จังหวัดธนบุรี เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช และอุบลราชธานี มีโรงเรียนจีนได้จังหวัดละเพียง 3 โรงเรียน ส่วนจังหวัดอื่นๆ ที่เหลือทั่วพระราชอาณาจักรให้มีโรงเรียนจีนได้เพียงจังหวัดละ 2 โรงเรียนเท่านั้น และถึงแม้ว่ารัฐบาลจีนคณะชาติได้ประท้วงการกระทำดังกล่าวอย่างรุนแรงพร้อมกับการขู่คุกคามว่าจะส่งทหารจากเกาะไต้หวันประมาณ 3 กองพล เพื่อที่จะมาให้ความคุ้มครองและปกป้องผลประโยชน์ของชาวจีนให้รอดพ้นจากนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนของรัฐบาลจอมพล ป.พิบูล

สงครามในเวลานั้น[53] แต่รัฐบาลจีนคณะชาติก็ไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ตามคำขู่ได้ เนื่องจากไม่มีอำนาจต่อรองใด ๆ ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศเหมือนสมัยสงครามโลกเพิ่งสงบลงใหม่ ๆ เพราะรัฐบาลจีนคณะชาติกำลังใกล้จะพ่ายแพ้อย่างราบคาบต่อกองทัพปลดแอกประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในที่สุด การประท้วงและคำขู่ใด ๆ ของรัฐบาลจีนคณะชาติในขณะนั้นจึงได้รับการเมินเฉยไม่มีการอลุ่ม อะล่วยใด ๆ จากรัฐบาลไทยตลอดมา

นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลไทยยังฉกฉวยสถานการณ์ดังกล่าวในประเทศจีนมาใช้เป็นประโยชน์ในการรณรงค์ปราบปรามสมาคมลับต่างๆ ที่บรรดาผู้สนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งในประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดเก็บภาษีเถื่อนแข่งกับรัฐบาลไทยตลอดมาตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกอย่างจริงจังตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1948 ด้วย เพราะในอดีตก่อนหน้านั้น การเรี่ยไรเงินทองของบรรดาผู้สนับสนุนพรรค กว่อมินตั๋ง เพื่อนำเงินดังกล่าวส่งกลับไปช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐบาลจีนคณะชาติได้ทวีความสำคัญมากขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นการเรี่ยไรเชิงขอร้องแกมบังคับในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดมา ยิ่งสถานการณ์การทำสงครามชิงอำนาจรัฐในประเทศจีนกลายเป็นว่าพรรคกว่อมินตั๋งอยู่ในฐานะเพลี่ยงพล้ำและเป็นรองพรรคคอมมิวนิสต์จีนมากขึ้น ความจำเป็นในการระดมความช่วยเหลือทุกรูปแบบจากบรรดาสมาชิกพรรคกว่อมินตั๋งในชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ย่อมมีความสำคัญเป็นเงาตามตัว จนกระทั่งการเรี่ยไรพ่อค้าและนักธุรกิจที่มีเชื้อสายจีนทั่วไปในประเทศไทยได้กลายเป็นรูปแบบของการจัดเก็บภาษีเถื่อนแข่งขันกับรัฐบาลไปโดยปริยาย เพราะบรรดาชาวจีนที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสมาคมลับต่าง ๆ เหล่านี้จะอยู่กระจัดกระจายตามศูนย์กลางการค้าทั้งในเมืองและชนบท ผู้ที่ถูกเก็บภาษีเถื่อนเหล่านี้บางครั้งไม่ใช่จะมีแต่พ่อค้าชาวจีนในชุมชนเหล่านั้นเท่านั้น แต่ยังรวมทั้งชาวไทยที่นำสินค้าจากเรือกสวนไร่นาของพวกเขาเข้าไปขายในท้องตลอดต่าง ๆ ทั่วไปบางครั้งด้วย โดยการเรียกเก็บภาษีเถื่อนเหล่านี้จะถูกเรียกเก็บจากการประเมินรายได้ของพ่อค้าเชื้อสายจีนแต่ละรายหรือตามอัตราส่วนปริมาณสินค้าที่ซื้อขายกันในท้องตลาด ถ้าหากพ่อค้าหรือเจ้าของโรงงานไม่ยอมเสียภาษีเถื่อนให้องค์กรจัดตั้งของบรรดาผู้สนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งเหล่านี้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียนและสมาคมจีนต่าง ๆ ในแต่ละชุมชนนั่นเอง ถ้าหากพ่อค้าคนใดที่มีเชื้อสายจีนประพฤติตนไม่เหมาะสมโดยไม่ยอมเสียภาษีเถื่อนเหล่านี้ พวกเขาก็จะถูกกีดกันออกไปจากกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ ของชุมชนจีน หรือไม่ก็ถูกประณามเหยียดหยามจากบรรดาสมาชิกของชุมชนจีนนั้น ๆ แล้ว บางครั้งลูกหลานของพวกเขายังถูกกีดกันไม่ให้มีโอกาสเข้าไปศึกษาในโรงเรียนจีนของแต่ละชุมชน นอกจากนั้นธุรกิจและโรงงานต่าง ๆ ของพวกเขาอาจจะถูกกลั่นแกล้งทั้งในเชิงการค้าและการผลิตด้วยวิธีการต่างๆ ในที่สุดพ่อค้าและเจ้าของโรงงานเชื้อสายจีนในแต่ละแห่ง ก็มักจำยอมเสียภาษีเถื่อนให้แก่กลุ่มบุคคลเหล่านี้ ซึ่งอุปโลกน์ตนเองทำหน้าที่เหมือนกับเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรเพื่อเก็บภาษีเถื่อนไปบำรุงกิจการต่างๆ ของชาวจีนในแต่ละจังหวัด โดยเฉพาะการดำเนินงานของโรงเรียนและสมาคมจีนต่างๆ แล้ว เงินเรี่ยไรซึ่งเก็บได้บางส่วนยังถูกนำไปใช้ในการลงทุนทางธุรกิจของสมาชิกพรรคกว่อมินตั๋งในแต่ละจังหวัด หรือไม่ก็ถูกส่งกลับประเทศจีนเพื่อช่วยรัฐบาลจีนคณะชาติตลอดมา เมื่อถูกเก็บภาษีเถื่อนเช่นนั้น เจ้าของร้านค้าและโรงงานทั่วไปก็จำเป็นต้องเอาค่าใช้จ่ายเหล่านั้นไปเพิ่มลงในราคาสินค้า

ที่จะขายต่อไปหรือไม่ก็นำไปใช้กดราคาสินค้าเกษตรต่าง ๆ เช่น ข้าว ยางพารา และพืชผลอื่น ๆ ให้มีราคาต่ำกว่าราคาในท้องตลาดทั่วไปอย่างแน่นอน

ขณะที่ผู้อุปโภคและบริโภคสินค้าแต่ละชนิดที่ต้องซื้อผ่านจากพ่อค้าชาวจีนเหล่านี้ ก็จะต้องซื้อสินค้านั้น ๆ ในราคาที่สูงกว่าที่ควรจะเป็น ในทางกลับกัน การขายสินค้าเกษตรต่าง ๆ ให้ร้านค้าหรือโรงงานของชาวจีนแทนที่จะขายได้ในราคาที่เป็นธรรม แต่กลับถูกกดราคารับซื้อให้ต่ำกว่าราคาที่เป็นจริง รัฐบาลไทยจึงถือว่าการกระทำดังกล่าวนอกจากเป็นการผิดกฎหมายแล้ว ยังขัดกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลาในขณะนั้นด้วย เพราะฉะนั้นในปลายปี ค.ศ.1948 รัฐบาลจึงมีคำสั่งให้ผู้ว่าราชการทุกจังหวัดดำเนินการสืบสวนและสอบสวนเพื่อทำการจับกุมชาวจีนทุกคนซึ่งรวมตัวกันเก็บภาษีเถื่อนจากผู้ประกอบธุรกิจการค้าทั่วไปในข้อหาเรี่ยไรเงินผิดกฎหมาย จึงทำให้ชาวจีนที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องเหล่านี้ของแต่ละชุมชน ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมไปเป็นจำนวนมาก ถ้าหากทางการไทยสืบทราบว่าชาวจีนผู้ใดที่ถูกจับกุมเหล่านั้น เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งสมาคมเก็บภาษีเถื่อนเหล่านี้ รัฐบาลก็มักจะมีคำสั่งเนรเทศผู้ต้องหาแต่ละรายในฐานะบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาของประเทศไทยทันที ซึ่งมีผลทำให้กิจกรรมเรี่ยไรภาษีเถื่อนต่างๆ ดังกล่าวค่อยหายไปจากชุมชนจีนในประเทศไทยภายในเวลาไม่นาน[54] ประจวบเหมาะกับการที่รัฐบาลจีนคณะชาติต้องพ่ายแพ้ไปอยู่ที่เกาะไต้หวันและ สาธารณรัฐประชาชนจีนก็ถูกสถาปนาขึ้นมาเพื่อปกครองแผ่นดินใหญ่ตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ.1949 เป็นต้นมา ขณะเดียวกัน รัฐบาลไทยก็ต้องคล้อยตามสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นพันธมิตรสำคัญที่สุดของไทยยุคหลังสงครามโลกที่จะไม่รับรองรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ แต่ยังคงรับรองรัฐบาลจีนคณะชาติในเวทีการเมืองระหว่างประเทศต่อไป

นอกจากนั้นแล้ว ชาวจีนในประเทศไทยซึ่งให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนในขณะนั้นก็มีอยู่ไม่ต่ำกว่า 50,000 คน ขณะที่บรรดาผู้นำชุมชนจีนส่วนใหญ่ยังคงมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับพรรคกว่อมินตั๋งโดยประสานความร่วมมือต่างๆ ผ่านทางสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลต่าง ๆ ในประเทศไทยอีกทอดหนึ่ง รัฐบาลไทยนอกจากจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการผสมไทย-จีนขึ้นมาทำหน้าที่ศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชาวจีนในทุก ๆ ด้านอย่างรอบคอบ โดยมีปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ส่วนกรรมการคนอื่น ๆ ประกอบด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ประธานหอการค้าจีนและนายกสมาคมจีนเชื้อสายต่าง ๆ อีกรวมทั้งสิ้น 15 คนแล้ว รัฐบาลไทยยังได้ตั้งคณะกรรมการกลางสอดส่องความเคลื่อนไหวของคนจีนขึ้นมาอีกชุดหนึ่ง โดยมีอธิบดีกรมตำรวจเป็นประธานกรรมการชุด

นี้เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและพิจารณารายงานจากจังหวัดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนจีนทั่วประเทศในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามก็ตระหนักดีว่าถึงแม้การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศจีนขณะนั้น จะเปิดโอกาสให้ทางราชการสามารถนำเอามาตรการต่าง ๆ มาแก้ไขปัญหาชาวจีนในประเทศไทยได้ง่ายกว่าในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งสิ้นสุดลงใหม่ ๆ แต่หอการค้าจีนตั้งแต่ช่วง ค.ศ.1949 ก็ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของประธานหอการค้าคนใหม่คือจาง ล่านฉวน (Chang Lan Ch'uan) ซึ่งเป็นผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์แทนบรรดาผู้นิยมพรรคกว่อมินตั๋งก่อนหน้านั้นอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าบทบาทของหอการค้าจีนในขณะนั้นไม่คึกคักนักเพราะเกรงกลัวการใช้มาตรการปราบปรามอย่างรุนแรงของรัฐบาลไทยที่กระทำต่อชุมชนชาวจีนอย่างต่อเนื่องตลอดมา แต่หอการค้าจีนแห่งนี้ยังเป็นองค์กรของภาคเอกชนที่มีสมาชิกกว่า 5,000 คนซึ่งเป็นเจ้าของธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของชาวจีนที่ครอบงำเศรษฐกิจไทยส่วนใหญ่ในเวลานั้นแล้ว หอการค้าจีนแห่งนี้ยังคงดำรงสถานภาพเป็นแกนนำในการควบคุมสมาคมจีนต่างๆ ทั้ง 7 สำเนียงภาษา คือสมาคมจีนแต้จิ๋ว (Ch'ao Chou Hui Kuan) ซึ่งมีสมาชิกมากที่สุดประมาณ 7,000 ราย สมาคมจีนแคะ (K'e Chu Tsung Hui) สมาคมจีนไหหลำ (Hainan Hui Kuan) สมาคมจีนกวางตุ้ง (Kwang Chao Hui Kuan) สมาคมจีนไต้หวัน (Taiwan Hui Kuan) สมาคมจีนฮกเกี้ยน (Fu Chien Hui Kuan) และสมาคมจีนเจียงเจอะ (Chiang Che Hui Kuan) ของชาวจีนจากมณฑลเกียงซูและมณฑลเจ้อเกียงตามลำดับด้วย[55]

โดยสมาคมจีนเหล่านี้ก็กำลังสับสนว่าจะยังคงให้การสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งซึ่งกำลังสูญเสียอิทธิพลในประเทศจีนหรือให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งมีนโยบายตรงกันข้ามกับรัฐบาลไทยในขณะนั้นดีกว่ากัน ในบางสมาคมจีนความขัดแย้งทางลัทธิการเมืองของคณะกรรมการบริหารยังบานปลายขยายผลกระทบไปถึงสถาบันสังคมและองค์กรอื่น ๆ ของชุมชนจีนในขณะนั้นด้วย โดยเฉพาะในสมาคมตระกูล สมาคมภูมิลำเนาท้องถิ่นดั้งเดิม และโรงเรียนจีนต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่อีกจำนวนมากทั่วประเทศไทยในขณะนั้นแล้ว อิทธิพลของผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ยังแผ่เข้าไปในมูลนิธิป่อเต็กเซี่ยง ตึ้ง (The Pao Teh Shan T'ang) ซึ่งเป็นมูลนิธิที่ใหญ่สุดของชุมชนชาวจีนในประเทศไทยและเป็นเจ้าของโรงพยาบาลหัวเฉียว (Hua Ch'iao) และโรงพยาบาลเทียนฮั้ว (T'ien Hua) ของชุมชนชาวจีนในกรุงเทพมหานครขณะนั้นอีกด้วย ซึ่งผลพวงของความแตกแยกครั้งใหญ่ในหมู่ผู้นำชาวจีนในขณะนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อโรงเรียนจีนทั่วประเทศซึ่งใน ค.ศ.1950 ยังมีอีกประมาณเกือบ 300 โรงเรียนและเปิดบริการให้การศึกษาภาษาจีนแก่เยาวชนอีกประมาณ 80,000 คน นอกจากนั้น บรรดาหนังสือพิมพ์จีนที่พิมพ์จำหน่ายบางฉบับยังมีแนวทางนิยมฝ่ายซ้ายและให้การสนับสนุนการยึดครองอำนาจของพรรคคอมมิวนิสต์จีนมากกว่าหนังสือพิมพ์ที่จำหน่ายในชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ทั่วเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้ เพราะในขณะนั้น ขณะที่หนังสือพิมพ์จีนรายวันในประเทศไทย มีอยู่ 5 ฉบับคือ หนังสือพิมพ์ฉวนหมินเป้า (Ch'uan Min Pao) ซึ่งจำหน่ายวันละ 8,000 ฉบับนั้น หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ยังใช้ ข้อมูลแทบทั้งหมดจากสำนักข่าวจีนใหม่ (New China News Agency) ของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์โดยตรง นอกจากนั้น หนังสือพิมพ์รายวันอีก 4 ฉบับก็ยังมีจุดยืนสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งถึง 3 ฉบับคือ 1) หนังสือพิมพ์หัวเฉียวยิ่เป้า (Hua Ch'iao Jih Pao) ซึ่งพิมพ์จำหน่ายวันละ 6,000 ฉบับและได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลจีนคณะชาติ หนังสือพิมพ์ซิงเสียนยิ่เป้า (Hsing Hsien Jih Pao) ซึ่งพิมพ์จำหน่ายวันละประมาณ 9,000 ฉบับโดยมีเจ้าของคือ ออ บุนโฮ้วม หาเศรษฐีจีนแคะในสิงคโปร์ซึ่งเป็นเจ้าของยาหม่องตราเสือและมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลจีนคณะชาติและรัฐบาลสหรัฐอเมริกา และ 3) หนังสือพิมพ์กวงหัวเป้า (Kuang Hua Pao) ซึ่งพิมพ์จำหน่ายวันละ 8,000 ฉบับ โดยนำเสนอข้อมูลและข่าวส่วนใหญ่จากสำนักข่าวกลาง (Central News Agency) ของพรรคกว่อมินตั๋งโดยตรง ส่วนอีกฉบับหนึ่งซึ่งเป็นของกลุ่มนักธุรกิจที่นิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีนมียอดจำหน่ายมากที่สุดและมีอิทธิพลเหนือชุมชนจีนในประเทศไทยกว้างขวางที่สุดในขณะนั้นคือ หนังสือพิมพ์จุงหยวนเป้า (Chung Yuan Pao) ซึ่งมียอดพิมพ์จำหน่ายถึงวันละ 12,000 ฉบับ นอกจากนั้นยังมีนิตยสารรายเดือนซึ่งสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนอย่างชัดเจนอีกฉบับหนึ่งคือหมินจูซินเหวิน (Min Chu Hsin Wen)[56]

ขณะที่สมาชิกของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในประเทศไทยขณะนั้นอีก 2 คน คือ เหีย กวงอี้ (Hia Kuang Yi) หรืออี้ เม่โฮ้ว (Yi Mei Ho) ซึ่งเป็นกรรมการบริหารหอการค้าจีน และชิว จี (Ch'iu Chi) หรือ โจว เจิง (Chou Cheng) ซึ่งเป็นนายกสมาคมจีนไหหลำแห่งประเทศไทย นอกจากจะระดมพรรคพวกที่นิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพิ่มความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับกองโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายาเพื่อมาสร้างฐานส้องสุมกำลังตรงบริเวณพรมแดนระหว่างสหพันธ์มลายากับจังหวัดสงขลาของไทยตลอดเวลาในช่วงนั้นแล้ว เมื่อทางการไทยเตรียมจับกุมคนเหล่านี้ก็ต้องคว้าน้ำเหลว เพราะบุคคลทั้งสองสามารถหลบหนีออกนอกประเทศไปโผล่ที่ปักกิ่งได้สำเร็จ แต่อิทธิพลและบารมีของทั้งสองคนในหมู่ชุมชนจีนของประเทศไทยยังมีอยู่สูงมากในขณะนั้น เพราะฉะนั้นตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1950 รัฐบาลไทยซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากสหรัฐอเมริกา จึงได้เริ่มรณรงค์ปราบปรามอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์จีนในประเทศไทยอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง ด้วยการกวาดจับผู้นิยมรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋วกว่า 5,000 คน แล้วเนรเทศออกจากประเทศไทย นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลไทยยังมีเป้าหมายสำคัญคือการสั่งปิดโรงเรียนจีนที่ฝ่าฝืนกฎหมายให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว ทำให้โรงเรียนจีนที่ผิดกฎหมายเหล่านั้นประมาณ 336 โรงเรียนถูกสั่งปิดกิจการไปใน

ปลายปีเดียวกัน แต่ถึงกระนั้นก็ตามในต้นปี ค.ศ.1951 ก็ยังคงมีโรงเรียนที่สอนภาษาจีนอยู่ทั่วประเทศอีกถึง 264 แห่ง[57]

เพราะฉะนั้นในปีรุ่งขึ้นรัฐบาลได้ให้กระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบบังคับให้ครูสอนภาษาจีนต้องสอบเทียบความรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ได้ภายใน 1 ปี ถ้าหากผู้ใดสอบเทียบไม่ได้ รัฐบาลก็จะไม่ยินยอมให้คนเหล่านั้นจดทะเบียนเป็นครูอีกต่อไป นอกจากนั้นยังมีคำสั่งห้ามไม่ให้นำหนังสือแบบเรียนภาษาจีนที่พิมพ์ขึ้นในประเทศจีนใช้ในโรงเรียนเหล่านี้โดยอันขาด ส่วนตำราเรียนภาษาจีนที่ตีพิมพ์จากแหล่งอื่นๆ ถ้าหากโรงเรียนใดจะใช้ ต้องขออนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการเสียก่อน ซึ่งมีผลทำให้จำนวนครูจีนและโรงเรียนจีนค่อยลดจำนวนลงเรื่อยๆ มาจากมาตรการเข้มงวดเหล่านี้ ขณะเดียวกัน ตั้งแต่ค.ศ.1954 รัฐบาลยังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ฉบับใหม่ โดยบังคับให้ครูใหญ่ของโรงเรียนราษฎร์ทั่วพระราชอาณาจักรจะต้องมีบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยและจะต้องมีคุณวุฒิสอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าประโยคครูมูลและประโยคครูประถมศึกษาตามลำดับ ส่วนครูทั่วไปจะต้องได้รับประกาศนียบัตรครูหรือสอบไล่ได้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกจากนั้น รัฐบาลยังได้ปรับปรุงคุณสมบัติของครู โรงเรียนประชาบาลตามท้องถิ่นต่าง ๆ ให้มีคุณวุฒิสูงขึ้น เพราะรัฐบาลตระหนักดีว่าปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ลูกหลานชาวจีนไม่นิยมเข้าโรงเรียนรัฐบาล เพราะครูไทยมีคุณภาพการศึกษาต่ำมากและไม่มีความสามารถเท่ากับครูในโรงเรียนจีนทั่วไป จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนบางคนต้องนิยมส่งลูกไปเรียนในโรงเรียนจีน ทั้งที่ผู้ปกครองเหล่านั้นต้องเสียค่าเทอม ค่าบำรุง และค่าเรี่ยไรอีกคราวละมากๆ จากโรงเรียนเหล่านี้ จนกระทั่งรัฐบาลไทยมีความเฉลียวฉลาดพอที่จะเอาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองจีนขณะนั้น มาใช้ผลักดันนโยบายต่าง ๆ เพื่อควบคุมโรงเรียนจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 เป็นต้นไป นอกจากจำนวนโรงเรียนและครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย ลดลงอย่างเห็นได้ชัดแล้ว โรงเรียนจีนที่เหลือส่วนใหญ่ก็เป็นโรงเรียนจีนระดับประถมศึกษาที่เปิดสอนภาษาจีนได้ไม่เกินสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง เวลาที่เหลือของหลักสูตรการเรียนล้วนแต่ใช้ภาษาไทยเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น[58] จึงทำให้ปัญหาความกังวลใจที่เกี่ยวพันกับการเมืองของโรงเรียนจีนลดลงอย่างเห็นได้ชัด และมีผลผลักดันให้ลูกหลานชาวจีนหันมานิยมศึกษาในโรงเรียนของรัฐบาลหรือโรงเรียนเอกชนของนิกายโรมันคาธอลิคและนิกายโปรเต็สแตนท์ทั่วไปเพิ่มมากเรื่อย ๆ ตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นไป

นอกจากนั้น นับตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1949 เมื่อกองทัพปลดแอกประชาชนจีนประสบชัยชนะเพิ่มมากขึ้นและมีแนวโน้มที่จะครอบครองแผ่นดินใหญ่อย่างแน่นอนไม่ช้าหรือเร็วเท่านั้น ในเดือน

มกราคมปีเดียวกัน รัฐบาลไทยจึงได้ประกาศตัดจำนวนโควต้าคนจีนต่างด้าวเข้าเมืองจากเดิมปีละ 10,000 คน ลดลงเหลือปีละ 200 คนตั้งแต่นั้นมา ถัดมาอีก 3 ปี ยังได้เพิ่มค่าธรรมเนียมคนต่างด้าวจากเดิมเคยเก็บปีละ 20 บาทต่อคน กลายเป็นปีละ 400 บาทต่อคน[59] รัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามซึ่งมีนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนตลอดมา ยังได้ตัดสินใจดำเนินนโยบายเป็นศัตรูต่อลัทธิคอมมิว-นิสต์เลียนแบบมหาพันธมิตรใหญ่ของไทยคือสหรัฐอเมริกาโดยนำมาผสมผสานกับนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนได้อย่างราบรื่น จนกระทั่งความหมายของการเป็นปฏิปักษ์กับลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นไป ส่วนใหญ่จะถูกจำกัดความหมายอยู่ในเรื่องการแก้ไขปัญหาชาวจีนแทบทั้งสิ้น โดยรัฐบาลจะจับกุมชาวจีนที่ไม่พึงปรารถนาหรือมีพฤติกรรมต่อต้านนโยบายอันแข็งกร้าวที่มีต่อชาวจีนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ พร้อมกับยัดเยียดข้อหาให้ชาวจีนเหล่านั้นในฐานะผู้นิยมฝักใฝ่ลัทธิคอมมิวนิสต์ แล้วดำเนินการสอบสวนคนเหล่านี้ในทางลับด้วยวิธีรุนแรงต่าง ๆ โดยชาวจีนที่ถูกจับกุมกว่า 1,000 คนเหล่านั้น บางคนก็ถูกเนรเทศทันที บางคนก็ถูกขังลืมไม่มีการนำตัวขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสถิตยุติธรรมแล้ว บางคนก็ยังถูกทุบตีจนตายในที่คุมขังอีกด้วย

ถัดจากนั้นในค.ศ.1952 ก็ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่มีขอบเขตของการตีความหมายกว้างขวางมากแล้ว ยังมีบทกำหนดโทษสูงกว่ากฎหมายอาญาโดยทั่วไป จึงทำให้ชาวจีนที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของทางการไทย มักถูกจับเหวี่ยงแหเป็นคอมมิวนิสต์โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้อย่างง่ายดาย เช่น การจับกุมเจ้าของบริษัทห้างร้านต่างๆ นายกสมาคมจีนแต้จิ๋ว นายกสมาคมจีนไหหลำ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หนานเจินเป้า (Nan Chen Pao) และครูในโรงเรียนจีนต่าง ๆ ทั่วกรุงเทพมหานครตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1952 ถึงต้นปี ค.ศ.1953 รวมทั้งสิ้นถึง 250 คนในข้อหามีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์[60] ขณะเดียวกัน รัฐบาลไทยนอกจากจะไม่ยินยอมให้ชาวจีนที่ยังคงสนับสนุนพรรคก่อมินตั๋งดำเนินการเคลื่อนไหวทางการเมืองใด ๆ เพื่อเมืองแม่อีกต่อไปแล้ว ยังได้ร่วมมือกับคนเหล่านี้จัดตั้งองค์กรอาสาสมัครชาวจีนเพื่อปราบปรามพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ตั้งแต่ปลายปีค.ศ.1952 อีกด้วย ตั้งแต่นั้นมา รัฐบาลไทยก็ประสบความสำเร็จในการแบ่งแยกและปกครองชาวจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่ความเป็นเอกภาพและการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นซึ่งเคยเกิดขึ้นในหมู่ผู้นำชุมชนจีนทั่วประเทศไทยก่อนหน้านั้นก็ค่อย ๆ คลายบทบาทลงไปอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งชาวจีนส่วนใหญ่แทบจะไม่กล้าดำเนินกิจกรรมทางสังคมหรือเคลื่อนไหวทางการเมืองใดๆที่อาจจะเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลไทยอย่างเปิดเผยดังเช่นในอดีตที่เคยผ่านมาอีกต่อไป

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยกลับประสบความสำเร็จน้อยมากในความพยายามที่จะลดบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนในช่วงนี้ แม้จะได้มีความพยายามอย่างกว้างขวางในการส่งเสริมให้คนไทยเข้ามามีบทบาทในการค้าขายปลีกและเปิดร้านสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้มีโอกาสค้าขายแข่งขันกับชาวจีน รวมทั้งการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดอาชีพและวิชาชีพถึง 10 อย่างให้คนไทยโดยเฉพาะเช่น การขับรถสามล้อ การตัดผม และการทำนาเกลือ[61] เป็นต้น แต่ชาวจีนก็ยังสามารถเข้าไปครอบงำอาชีพเหล่านั้นมากกว่าชาวไทยอยู่ดี เพราะรัฐบาลไม่ได้บังคับให้ธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่สงวนไว้ให้ชาวไทยโดยเฉพาะ ต้องมีนายทุนเป็นเจ้าของคนไทย พ่อค้าชาวจีนจึงยังคงเป็นนายทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาชีพสงวนเหล่านั้นต่อไป ถึงแม้ต่อมาในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1955 รัฐบาลไทยได้สนับสนุนให้มีการจัดตั้งสภาหอการค้าไทยขึ้นมาเป็นครั้งแรก แต่สภาหอการค้าไทยก็มีบทบาทน้อยมากที่จะผลักดันให้พ่อค้าชาวไทยเข้าไปมีบทบาทแข่งขันอย่างจริงจังกับพ่อค้าชาวจีนซึ่งยังคงรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นภายใต้บทบาทการชี้นำของหอการค้าจีนในประเทศไทย สภาหอการค้าไทยตั้งแต่แรกเริ่มถึงแม้จะมีบรรดาพ่อค้าไทยเชื้อสายจีนขนาดใหญ่บางรายเข้ามาเกี่ยวข้องบ้างเช่นสมาชิกของตระกูลหวั่งหลีและตระกูลล่ำซำ เป็นต้น แต่บรรดาพ่อค้าเหล่านี้ก็มาจากตระกูลซึ่งชุมชนจีนส่วนใหญ่ตั้งข้อรังเกียจว่าเคยมีบทบาททางธุรกิจเกี่ยวพันกับกองทัพญี่ปุ่นหรือร่วมมือกับรัฐบาลไทยกระทำการกดขี่ข่มเหงต่อเพื่อนร่วมชาติมาแล้วตลอดช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะฉะนั้นบรรดาบริษัทห้างร้านชาวจีนทั่วไป ตลอดจนผู้นำชุมชนจีนในประเทศไทยในขณะนั้นจึงแทบจะไม่ให้ความสำคัญกับตระกูลเหล่านี้

เพราะฉะนั้นการที่สมาชิกของตระกูลร่ำรวยบางตระกูลเข้ามามีบทบาทในสภาหอการค้าไทย จึงแทบจะไม่มีความหมายใด ๆ ในสายตาของพวกเขา แต่กลับจะเป็นประโยชน์สำหรับคนเหล่านี้ในการที่จะสร้างสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับขั้วอำนาจต่าง ๆ ของรัฐไทยเพื่อขยายผลประโยชน์ทางธุรกิจและการลงทุนของพวกเขาต่อไปในอนาคตเท่านั้นเอง ขณะเดียวกันถึงแม้รัฐบาลไทยได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายที่ดินฉบับใหม่ตั้งแต่ค.ศ.1954 และได้เพิ่มความเข้มงวดในการป้องกันไม่ให้ชาวจีนต่างด้าวเข้าไปครอบครองที่ดินได้อย่างง่ายดายเหมือนในอดีต แต่ชาวจีนก็ยังคงสามารถหลบเลี่ยงกฎหมายด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อที่จะได้มาซึ่งที่ดินที่ตนเองต้องการอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะเจ้าหน้าที่บางคนยังคงมุ่งหวังแต่อามิสสินจ้างจากชาวจีน คนเหล่านี้จึงสามารถหาทางช่วยให้ชาวจีนยังคงสามารถครอบครองที่ดินได้ด้วยวิธีการทุจริตแล้ว ชาวจีนต่างด้าวที่มีฐานะร่ำรวยส่วนใหญ่ก็ยังคงสามารถครอบครองที่ดินได้โดยไม่ยากลำบากนัก โดยอาศัยความช่วยเหลือของญาติพี่น้องเชื้อชาติจีนแต่มีสัญชาติไทย ให้ช่วยถือนิติกรรมสัญญาการครอบครองที่ดินต่าง ๆ ให้แก่ครอบครัวตนเอง

จนกระทั่งลูกหลานของคนเหล่านี้บรรลุนิติภาวะแล้ว ญาติพี่น้องจึงค่อยโอนกรรมสิทธิถือครองที่ดินให้บุตรหลานของชาวจีนต่างด้าว[62] ขณะเดียวกัน เนื่องจากระบบสายสัมพันธ์ในครอบครัวและตระกูลของชาวจีนได้รับการยึดถือและมีบทบาทสำคัญที่สุดในวิถีชีวิตประจำวันของชาวจีนโพ้นทะเลแต่ละคน ดังนั้นปัญหาการฉ้อโกงหักหลังกันในเรื่องผลประโยชน์จึงไม่ค่อยเกิดขึ้นในหมู่ชุมชนจีนขณะนั้น ชาวจีนจึงยังคงสามารถครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินได้อย่างง่ายดายทั้งในยุคนั้นและยุคต่อมา

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามได้พยายามผลักดันนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจให้ฟื้นคืนชีพ โดยการประกาศใช้ระเบียบควบคุมธุรกิจการค้า อุตสาหกรรม กิจการเงินธนาคาร และการประกันภัยของชาวจีนต่างด้าวขึ้นมาในค.ศ.1952 แต่หลังจากนั้นมาตรการควบคุมธุรกิจการค้าและการลงทุนต่าง ๆ ของชาวจีนต่างด้าวในประเทศไทยก็ประสบความสำเร็จน้อยมาก เพราะนโยบายเศรษฐกิจแบบชาตินิยมของรัฐบาลได้ก่อให้เกิดการฉ้อราษฎรบังหลวงในหมู่ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และนักการเมืองสำคัญๆ ในขณะนั้นอย่างกว้างขวาง โดยชาวจีนต่างด้าวสามารถหลบเลี่ยงมาตรการควบคุมต่าง ๆ ของรัฐบาลได้อย่างง่ายดาย ด้วยการเชิญบุคคลที่มีอิทธิพลในวงราชการและการเมืองไทยให้เข้ามาถือหุ้นลมหรือดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการและกรรมการบริษัทในเครือข่ายธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของพวกเขา ซึ่งวิธีการแบบนี้ บรรดานายทุนชาวจีนในประเทศไทยได้นิยมทำกันอย่างแพร่หลายและและรวดเร็วมาก ขณะเดียวกัน ทั้งนักการเมืองและข้าราชการที่มีอิทธิพลในยุคนั้น ก็ล้วนแต่นิยมสร้างความมั่งคั่งให้ตนเองและครอบครัวโดยการประสานผลประโยชน์และให้ความคุ้มครองแก่นักธุรกิจชาวจีนด้วยการเข้าไปถือหุ้นลมในธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของคนเหล่านี้แทบทั้งสิ้น[63]

ด้วยเหตุผลเหล่านี้ นโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลเพื่อที่จะลดบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนในประเทศไทยจึงประสบผลสำเร็จน้อยมากตลอดสมัยที่จอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 2 (ค.ศ.1948-1957) ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยในสมัยต่อมาตลอดช่วงทศวรรษ 1960 ยังคงมีความพยายามที่จะผลักดันให้ชาวไทยเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้ว นโยบายเหล่านั้นของรัฐบาลไทยก็ยังคงประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรมน้อยมาก เพราะต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆโดยเฉพาะการปล่อยปละละเลยและการร่วมมือของคนไทยบางประเภทที่มุ่งหวังประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าประเทศชาติเพราะฉะนั้นนโยบายลดบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนจึงไม่อาจเป็นจริงขึ้นมาได้ทั้งในสมัยนั้นและสมัยต่อมา จนกระทั่งนายทุนชาวจีนบางคนจากประเทศไทยกล้ากล่าวอย่างมั่นใจในที่ประชุมชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งจัดขึ้นในไต้หวันเมื่อ

ค.ศ.1961 ว่า “สำหรับเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศไทยนั้น ข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียวก็สามารถควบคุมไว้ได้ ทั้งหมด”[64]

ในทางตรงกันข้าม ถึงแม้ว่าประเทศไทยกับประเทศฟิลิปปินส์จะมีนโยบายต่างประเทศคล้ายคลึงกันประการหนึ่ง คือ การที่ทั้งสองประเทศยังคงให้การรับรองรัฐบาลจีนคณะชาติตลอดมาตั้งแต่มีการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นมาในแผ่นดินใหญ่เมื่อปลายปี ค.ศ.1949 แต่เนื่องจากพัฒนาการของลัทธิชาตินิยมในหมู่ชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์และความแข็งแกร่งของชุมชนจีนในหมู่เกาะแห่งนี้ มีความแตกต่างจากวิวัฒนาการของลัทธิชาตินิยมและชุมชนจีนในประเทศไทยก่อนหน้านั้นมาก ดังนั้นปมปัญหาของความขัดแย้งระหว่างชาวพื้นเมืองและชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งซ่อนตัวฝังลึกในสังคมฟิลิปปินส์ตลอดมาตั้งแต่ช่วงสมัยเป็นอาณานิคมของสเปนและอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา จึงค่อย ๆ ปรากฏออกมามากขึ้นหลังจากนั้นมา ในลักษณะไร้ทิศทางทำนองตัวใครตัวมันตลอดเวลาขณะเดียวกัน ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ก็ยังคงจมปลักอยู่กับความยากจน ชนชั้นนำทางสังคมซึ่งส่วนใหญ่มาจากตระกูลเชื้อสายสเปน-ฟิลิปปินส์ก็ยังคงมุ่งหน้าช่วงชิงอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองท่ามกลางการฉ้อราษฎร์บังหลวงของระบบราชการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพกันต่อไป ส่วนชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ก็ยังคงแสดงออกถึงความไม่แยแสใด ๆ ต่อชะตากรรมของชาวพื้นเมืองค่อนข้างจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งกว่าความแปลกแยกของชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ช่วงนั้น

อย่างไรก็ตาม ชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์จำนวนมาก นอกจากจะเคยถูกเจ้าอาณานิคมเดิมและชนชั้นผู้ปกครองใหม่ครอบงำความคิดในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเรื่อยมาแล้ว คนเหล่านี้ยังเชื่อว่าการที่ตนเองยังคงยากจนต่อมาภายหลังที่ฟิลิปปินส์เป็นเอกราชแล้ว ก็เพราะชุมชนจีนเป็นต้นเหตุของความชั่วร้ายดังกล่าวเนื่องจากชาวจีนโพ้นทะเลในฟิลิปปินส์และลูกหลานของคนเหล่านี้ซึ่งยังเรียกตนเองว่า “เฉียวเซิง” (Ch’iao Sheng) ยังคงมีบทบาทครอบงำธุรกิจการค้าส่วนใหญ่ของฟิลิปปินส์ในช่วง ค.ศ.1945-1949 ไว้ได้อย่างมั่นคง เพราะนอกจากคนเหล่านี้จะควบคุมธุรกิจการค้าปลีกกว่าร้อยละ 75 ของสาธารณรัฐใหม่แห่งนี้แล้ว การค้าปลีกทุกชนิดในกรุงมนิลากว่าร้อยละ 97 ยังอยู่ในกำมือของชาวจีนแต่เพียงกลุ่มเดียวด้วย เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่สมาคมพ่อค้าและสมาคมตระกูลต่างๆ ในฟิลิปปินส์ซึ่งมีอยู่มากมายก่อนหน้านี้จะยังคงดำรงบทบาทและได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลจีนคณะชาติอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นสถาบันสำคัญและมีอิทธิพลกว้างขวางมากในชุมชนจีนฟิลิปปินส์ ในเวลาเดียวกัน สมาชิกของชุมชนจีนแต่ละแห่งก็มุ่งหวังที่จะพัฒนาตนเองและครอบครัวให้กลายเป็นชนชั้นกลางเพิ่มขึ้นเรื่อยๆขณะที่นักการเมืองท้องถิ่นและพรรค

การเมืองระดับชาติในขณะนั้นต่างก็ต้อง การประสานผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและทางการเมืองกับบรรดาผู้นำชุมชนจีนที่มีความมั่งคั่งแทบทุกระดับ จนกระทั่งความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจกลายเป็นที่มาของอำนาจการเมืองทั้งในสังคมชาวพื้นเมืองและชุมชนจีนไปโดยปริยาย แต่ถึงกระนั้นตามความแตกต่างทางสถานภาพเศรษฐกิจระหว่างชาวพื้นเมืองกับชาวจีนซึ่งยิ่งถ่างกว้างมากขึ้นในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ในที่สุดก็ขยายผลกระทบออกไปกว้างไกลจนกลายเป็นปัญหาการรังเกียจทางเชื้อชาติไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งที่สังคมหมู่เกาะฟิลิปปินส์โดยรวมก่อนหน้านั้นไม่นาน ผู้คนที่มีเชื้อชาติภูมิหลังแตกต่างกันก็สามารถอยู่ร่วมกันและรังสรรค์ความเจริญในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับประเทศนี้มาได้ด้วยดีเหมือนกัน แม้กระทั่งการร่วมมือกันลุกฮือขึ้นมากู้เอกราชเพื่อปลดแอกตนเองจากการเป็นอาณานิคมของสเปน บรรพบุรุษของคนเหล่านี้ก็เคยเข้าไปมีส่วนร่วมมาด้วยกันทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น โฮ่เซ่ ริซาล (Jose' Rizal) และเอมิลิโอ อากินัลโด (Emilio Aguinaldo) ซึ่งได้รับการยอมรับจากสังคมทั่วไปในฐานะวีระบุรุษผู้กู้ชาติและในฐานะประธานาธิบดีคนแรกผู้สร้างคุณูปการอันใหญ่หลวงต่อประชาชาติฟิลิปปินส์ในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ทั้งสองคนล้วนเป็นลูกหลานชาวจีนหรือ “เฉียวเซิง” ใน ฟิลิปปินส์[65]

อย่างไรก็ตาม ขณะที่ความรู้สึกต่อต้านชาวจีนในหมู่ผู้ยากไร้ชาวพื้นเมืองเพิ่มขึ้นตลอดเวลา สถาบันทางสังคมและองค์กรทางการค้าของชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ก็ยิ่งผนึกความเข้มแข็งและกลับแสดงอาการดูถูกเหยียดหยามสังคมชาวพื้นเมืองว่าเป็นพวกไร้อารยะและไม่มีวัฒนธรรมของตนเองซ้ำเติมแบบไม่แยแสคนเหล่านั้นมากขึ้นด้วย เพราะฉะนั้นภายในเวลาไม่นานช่วงหลังสงครามสมาคมตระกูลต่าง ๆ จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งสหพันธ์ตระกูลจีนในฟิลิปปินส์ขึ้นมาหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “สมาคมครอบครัวใหญ่” (The Grand Family Association : GFA) แล้ว ยังได้สถาปนาสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมจีน-ฟิลิปปินส์ (The Federation of Filipino-Chinese Chambers of Commerce and Industry) หรือที่เรียกกันทั่วไปในชุมชนจีนว่า “สหพันธ์” (The Federation) โดยองค์กรแห่งนี้จะทำหน้าที่ควบคุมทั้งสมาคมและหอการค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอุตสาหกรรมของชาวจีนในฟิลิปปินส์ทั้งหมด ขณะที่สมารคมครอบครัวใหญ่ (GFA) จะทำหน้าที่ควบคุมสมาคมตระกูลต่าง ๆ อย่างทั่วถึงและเป็นเอกภาพกว่าชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพราะชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ใน ค.ศ.1950 มีขนาดไม่ใหญ่มากนักคือมีอยู่ประมาณ 350,000 คนแล้ว ชาวจีนแทบทั้งหมดในฟิลิปปินส์ยังประกอบด้วยคนเพียงสองสำเนียงภาษาเท่านั้นคือประมาณร้อยละ 70 เป็นผู้มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนร้อยละ 20 เป็นผู้มีเชื้อสายจีนกวางตุ้ง และที่เหลือจึงเป็นชาวจีนอื่นๆ ขณะเดียวกัน คนเหล่านี้ประมาณ 90,000 คน อาศัยอยู่ในกรุงมนิลาที่เหลือจะอยู่

กระจัดกระจายตามเมืองใหญ่ ๆ เช่น เซบู และบาเกียว เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วตระกูลจีนสำคัญในประเทศฟิลิปปินส์ก็ล้วนเป็นครอบครัวของชาวจีนฮกเกี้ยน ซึ่งสมาชิกของแต่ละตระกูลก็ได้กลายเป็นผู้นำของชุมชนจีนทั้งในอดีตและในขณะนั้นคือตระกูลตัน (Tan Family) ตระกูลหลิม (Lim Family) และตระกูลเอี๊ยบ (Yap Family) เท่านั้น เพราะฉะนั้นการจัดตั้งสมาคมครอบครัวใหญ่เพื่อควบคุมชุมชนจีนทุกตระกูลของคนเหล่านี้จึงทำได้ง่ายดายกว่าบรรดาผู้นำชุมชนจีนในดินแดนอื่นๆ ซึ่งมีภูมิหลังและสำเนียงภาษาที่แตกต่างและกระจัดกระจายกว่าในฟิลิปปินส์ช่วงนั้นเป็นอันมาก[66]

ในเวลาเดียวกัน สหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมจีน-ฟิลิปปินส์ (The Federation) ยังทำหน้าที่รับผิดชอบภาระกิจหลักของการธำรงค์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมความเป็นจีนสำคัญสุดคือองค์กรทางสังคม โรงเรียนและหนังสือพิมพ์ ซึ่งถือเป็นอัญมณี 3 ประการ (ซันเปา) ที่ค้ำยันความเป็นชุมชนจีนโพ้นทะเลให้แข็งแกร่งเหมือนดินแดนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสถานเอกอัครราชทูตไต้หวันในกรุงมนิลากับสาขาพรรคกว่อมินตั๋งซึ่งมีอยู่ถึง 39 สาขาทั่วประเทศฟิลิปปินส์[67] นอกจากนั้นแล้ว เนื่องจากบรรดาหัวหน้าครอบครัวชาวจีนเริ่มตระหนักดีว่าโอกาสในการขอสัญชาติเป็นชาวฟิลิปปินส์ยิ่งนานวันขึ้น ก็ยิ่งประสบปัญหาความยากลำบากมากขึ้น ขณะเดียวกัน การที่ตนเองจะเดินทางกลับไปยังภูมิลำเนาเดิมหรือติดต่อใกล้ชิดกับเครือญาติอื่นๆในประเทศจีนเหมือนกับคนรุ่นก่อนหน้าของพวกเขาเคยประพฤติปฏิบัติกัน ก็ทำได้ยากขึ้น เพราะประเทศจีนได้กลายเป็นคอมมิวนิสต์ที่ไม่มีสายสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลฟิลิปปินส์ ซึ่งกำลังร่วมมือกับรัฐบาลอเมริกันทำการต่อต้านอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่ คนเหล่านี้จึงเริ่มกังวลถึงอนาคตของลูกหลานที่จะต้องสูญเสียอัตลักษณ์ความเป็นจีนมากขึ้น ขณะที่สถานภาพทางเศรษฐกิจของพวกเขาก็เริ่มดีขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นพวกชนชั้นร่ำรวยรุ่นใหม่ (nouveau riche) ซึ่งมี อยู่เป็นจำนวนมาก เพราะฉะนั้นเมื่อแต่ละครอบครัวตัดสินใจพำนักอยู่ในฟิลิปปินส์อย่างถาวรแล้ว ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฟื้นฟูวัฒนธรรมความเป็นจีนในรูปแบบต่าง ๆ ให้เข้มแข็งขึ้น

ดังนั้นจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ชุมชนชาวจีนแต่ละแห่งในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ตลอดทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา จะให้ความสำคัญต่อการจัดตั้งสมาคมต่าง ๆ และการเปิดโรงเรียนจีนอย่างแพร่หลาย ในเวลาเดียวกันผู้นำชุมชนจีนในมนิลาก็จะอาศัยโอกาสนั้นขยายอิทธิพลของพวกเขาจากสหพันธ์แห่งนี้ในเมืองหลวงเข้าไปครอบงำสาขาสมาคมและโรงเรียนจีนต่าง ๆ ในแต่ละเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสมาชิกชุมชนอื่นๆ ในฟิลิปปินส์ด้วยว่าพวกเขาสามารถสร้างวัฒนธรรมความเป็นจีนฟิลิปปินส์ (Philippine Chinese Sub-culture) ได้อย่างกลมกลืนและ

สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมทางการเมืองในขณะนั้น ซึ่งชาวจีนแทบทุกคนต้องหันมาสนับสนุนนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์ของ “ยุคสงครามเย็น” เหมือนกับชาวพื้นเมืองทั่วไปแล้ว ยังจำเป็นต้องตัดสายสัมพันธ์ทุกรูปแบบกับประเทศจีนและหันมาจงรักภักดีต่อรัฐบาลจีนคณะชาติในไต้หวันแทน เพราะฉะนั้นในเมื่อผู้นำชุมชนจีนในมนิลามีสายสัมพันธ์อันแนบแน่นกับสถานเอกอัครราชทูตไต้หวันเป็นอย่างดีและดำเนินนโยบายรักษาความ “เป็นจีน”โดยร่วมมือกับรัฐบาลฟิลิปปินส์เพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วยลมปากอย่างเต็มที่เช่นนั้น รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงยินยอมให้คนเหล่านี้สามารถรณรงค์ลัทธิชาตินิยมจีนให้กลับมามีบทบาทสำคัญต่อไปโดยไม่ได้ตั้งข้อรังเกียจใดๆ ประเทศฟิลิปปินส์จึงกลายเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้นที่รัฐบาลท้องถิ่นอนุญาตให้องค์กรของพรรคกว่อมินตั๋งสามารถดำเนินกิจการทางการเมือง เพื่อดำรงความเป็น “จีนนิยม” ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนั้นแล้ว สถานเอกอัคราชทูตไต้หวันยังเข้าไปมีบทบาทและอิทธิพลเหนือองค์กรและสถาบันทางสังคมต่างๆ ของชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ได้อย่างเปิดเผยควบคู่ไปกับการที่รัฐบาลจีนคณะชาติยังได้กำหนดนโยบายที่จะรักษาสายสัมพันธ์อันดียิ่งกับบรรดาผู้นำชุมชนจีนในหมู่เกาะแห่งนี้ ด้วยการจัดสรรงบประมาณประจำปีโดยเฉพาะเพื่อนำไปใช้ในการลงทุนร่วมทางธุรกิจต่างๆ กับบรรดาผู้นำชุมชนจีนเหล่านี้อย่างจริงจังตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950 เป็นต้นมาอีกด้วย[68]

ดังนั้นสถาบันต่างๆ ของชาวจีนในฟิลิปปินส์จึงมีเอกภาพและความเข้มแข็งมากจนกลายเป็นองค์กรระดับชาติที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ให้การยอมรับ ขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นพันธมิตรสำคัญของทั้งรัฐบาลฟิลิปปินส์และรัฐบาลจีนคณะชาติก็ให้การสนับสนุนทางอ้อม สถาบันเหล่านี้จึงกลายเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมายและถูกควบคุมอย่างเป็นขั้นตอนจากศูนย์กลางในกรุงมนิลาโดยตรง จนกระทั่งสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมจีน-ฟิลิปปินส์ (The Federation) ได้กลายเป็นหัวหอกสำคัญในการรณรงค์ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ไปโดยปริยาย ความมั่งคั่งและอิทธิพลในหมู่ชาวจีนของผู้กุมบังเหียนสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมจีน-ฟิลิปปินส์ ยังทำให้พวกเขากลายเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในหมู่ชนชั้นผู้ปกครองและนักการเมืองระดับชาติของฟิลิปปินส์ในขณะนั้นตลอดเวลา คนเหล่านี้ยังได้พัฒนาตนเองจนกลายเป็นนายทุนสำคัญของทั้งพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลและพรรคการเมืองฝ่ายค้าน ซึ่งนักการเมืองทั่วไปต่างให้ความเกรงอกเกรงใจมากขึ้นด้วย ภายใต้ภาวะแวดล้อมดังกล่าวสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมจีน-ฟิลิปปินส์จึงทำหน้าที่เสมือนเป็นรัฐบาลเงาให้รัฐบาลจีนคณะชาติเพื่อควบคุมชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก

เพราะนอกจากจะสามารถบงการให้สมาคมธุรกิจและวิชาชีพต่าง ๆ ของชาวจีนซึ่งตั้งอยู่ตามเมืองใหญ่ ๆ ทั่วฟิลิปปินส์กว่า 100 สมาคม ยังสามารถบริหารหลักสูตรการสอนภาษาและทฤษฎีการเมืองต่าง ๆ ของโรงเรียนจีนทุกระดับทั่วหมู่เกาะแห่งนี้ซึ่งมีอยู่ประมาณ 60 โรงเรียน และสามารถรองรับนักเรียนได้ทั้งหมดถึง 20,000 คนแล้ว ยังสามารถควบคุมทิศทางของหนังสือพิมพ์จีนรายวันให้สนับสนุนแก่รัฐบาลจีนคณะชาติและร่วมมือกับรัฐบาลฟิลิปปินส์ในการโฆษณาชวนเชื่อต่อต้านอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้อย่างเต็มที่ เพราะหนังสือพิมพ์จีนที่เคยให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีนสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพิ่งสงบลงใหม่ ๆ นั้น ตั้งแต่ปี ค.ศ.1946 หนังสือพิมพ์เหล่านั้นก็ถูกรัฐบาลฟิลิปปินส์สั่งปิดตายทั้งหมด ดังนั้นหนังสือพิมพ์จีนรายวันที่ยังมีจำหน่ายในฟิลิปปินส์หลังจากนั้นรวม 5 ฉบับและมียอดพิมพ์จำหน่ายรวมกันประมาณวันละ 30,000 ฉบับคือ หนังสือซินหมินยีเป้า (Hsin Min Jih Pao) หนังสือพิมพ์กุงลี่เป้า (Kung Li Pao) หนังสือพิมพ์หัวเฉียวซังเป้า (Hua Ch'iao Shang Pao) หนังสือพิมพ์ต้าจุงหัวเป้า (Ta Chung Hua Pao) และหนังสือพิมพ์หมินจูยีเป้า (Min Tsu Jih Pao) ทั้งหมดนี้ล้วนได้รับการสนับสนุนไม่ทางตรงก็ทางอ้อมจากสาขาพรรคกว่อมินตั๋งในประเทศฟิลิปปินส์ นอกจากนั้นในกรุงมนิลายังมีนิตยสารยอดนิยมรายสัปดาห์ของลูกหลานชนชั้นกลางในชุมชนจีนที่สนับสนุนรัฐบาลฟิลิปปินส์ และเนื้อหาบันเทิงส่วนใหญ่ได้แปลมาจากวารสารต่างๆ ของอเมริกันอีกทอดหนึ่งแต่ตีพิมพ์เป็นภาษาจีนคือ วารสารนานยางโจ่วเป้า (Nan Yang Chou Pao)[69]

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาลฟิลิปปินส์จะร่วมมือกับผู้นำชุมชนจีนอย่างเต็มที่เพื่อรณรงค์ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่การที่เศรษฐกิจฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้กำมือของชาวจีนมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยอาณานิคมจนถึงสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่นนั้น ก็ไม่อาจจะทำให้ชาวฟิลิปปินส์ประมาณ 23 ล้านคนทนรับสภาพความแตกต่างทางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้ ซึ่งมีไม่ถึงร้อยละ 2 ของจำนวนประกรทั้งหมดได้ตลอดไป เพราะในขณะที่ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ยังคงตกอยู่ในสภาพความยากจนภายหลังได้รับเอกราชแล้ว ความเข้มแข็งของวัฒนธรรมตระหนีถี่เหนียว องค์กรทางการค้า และสถาบันต่างๆ ของชาวจีนในฟิลิปปินส์ ยังคงมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ชาวจีนที่เคยมีฐานะยากจนมาก่อน สามารถเปลี่ยนสถานภาพทางชนชั้นได้อย่างรวดเร็วมากถ้าหากเปรียบเทียบกับชาวพื้นเมืองซึ่งรัฐบาลไม่เคยให้ความช่วยเหลือพวกเขาเพื่อให้มีฐานะและอาชีพต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างเป็นรูปธรรมได้ ในทางตรงข้าม ชาวจีนบางคนซึ่งเคยเป็นกุลีหรือลูกจ้างร้านค้ามาก่อนหน้านั้นกลับสามารถพัฒนาตนเองกลายเป็นพ่อค้ารายย่อย โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมชาติทั้งในรูปเครดิตสินค้าล่วงหน้าและในรูปของการกู้

เงินดอกเบี้ยต่ำจากสมาคมต่าง ๆ ของชาวจีน ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปทั้งเขตเมืองและเขตชนบทในฟิลิปปินส์ขณะนั้น ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้น ชาวจีนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายก็เพิ่มจำนวนอย่างเห็นได้ชัด โดยมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ของรัฐบาลฟิลิปปินส์มีประสิทธิภาพน้อยมากที่จะสกัดกั้นคนเหล่านี้ ภายในเวลาไม่นานคนเหล่านี้ก็สามารถหลบหายเข้ากลีบเมฆกลายไปเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนจีน แล้วแปรสภาพตนเองจากกุลีและผู้ขายแรงงานในธุรกิจการลงทุนของชาวจีนกลายเป็นพ่อค้ารายย่อยและพ่อค้ารายใหญ่ต่อไปได้อย่างง่ายดาย

ถึงแม้ว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จะพยายามกำหนดนโยบายและมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ชาวพื้นเมืองเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เช่น การประกาศใช้นโยบาย “ชาวฟิลิปปินส์อันดับแรก” (The Filipino First Policy) การจัดตั้งบริษัทการค้าแห่งชาติ (The National Trading Corporation) และคณะบริหารการฟื้นฟูการค้าและช่วยเหลือชาวฟิลิปปินส์ (The Philippine Relief and Trade Rehabilitation Adiministration : PRATRA) ในช่วง ค.ศ.1948-1949 เพื่อทำหน้าที่ผูกขาดการสั่งสินค้าขาเข้าจากต่างประเทศ แล้วนำไปขายส่งอีกทอดหนึ่งให้กับบริษัทสั่งสินค้าขาเข้าอื่นๆ ของชาวพื้นเมืองซึ่งมีอยู่เพียงประมาณร้อยละ 23 ขณะที่บริษัทสั่งเข้าสินค้าจากต่างประเทศของพ่อค้าจีนมีอยู่ถึงร้อยละ 30 ส่วนที่เหลือเป็นของบริษัทชาวอเมริกัน แต่ในบริษัทสั่งสินค้าขาเข้าของชาวพื้นเมืองที่ได้รับความช่วยเหลือทั้งในรูปเครดิตล่วงหน้าและสิทธิพิเศษอื่น ๆ นั้น มีอยู่ไม่น้อยล้วนเป็นของพ่อค้าชาวจีนซึ่งจ้างชาวฟิลิปปินส์พื้นเมืองเป็นเจ้าของแทน ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสดวกในการประกอบธุรกิจการสั่งสินค้าขาเข้าต่อไปอย่างง่ายดาย นอกจากนั้นแล้ว บริษัทการค้าขนาดใหญ่ของชาวจีนยังสามารถขอสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์ของเพื่อนร่วมชาติซึ่งขณะนั้นมีอยู่ถึงสามธนาคารคือ ธนาคารประเทศจีน (The China Banking Corporation) ธนาคารเพื่อการคมนาคม (The Bank of Communications) และธนาคารหลักทรัพย์ (The Equitable Banking Corporation) ทั้งนี้ยังไม่รวมธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ อีก 12 ธนาคารซึ่งพึงพอใจที่จะให้พ่อค้าจีนกู้ไปประกอบการลงทุนทางธุรกิจ มากกว่าให้บริษัทหรือพ่อค้าชาวพื้นเมืองกู้ไปลงทุนเพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันเพราะกลัวปัญหาหนี้สูญ ดังนั้นนโยบาย “ชาวฟิลิปปินส์อันแรก” ของรัฐบาลฟิลิปปินส์จึงมีผลในเชิงคุณภาพน้อยมาก ถึงแม้จำนวนบริษัทชาวจีนที่ประกอบการค้าต่างประเทศตามสถิติของทางราชการจะมีสถิติลดลงเรื่อย ๆ เช่น จากร้อยละ 30.6 ในค.ศ.1948 เหลือเพียงร้อยละ 13.2 ในค.ศ.1957 แต่ประชาชนทั่วไปในฟิลิปปินส์ก็รู้ดีว่าบริษัทซึ่งมีชื่อเป็นภาษาพื้นเมืองส่วนใหญ่ในขณะนั้น กลับมีเจ้าของตัวจริงเป็นชาวจีนนั่งกุมบังเหียนอยู่ข้างหลังหรือไม่ก็เป็นหุ้นส่วนรายใหญ่แทบทั้งสิ้น[70]

ถึงแม้ว่ารัฐบาลฟิลิปปินส์ได้พยายามเข้าไปลดบทบาทพ่อค้าคนกลางของชาวจีนในธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตรต่างๆ ตั้งแต่ค.ศ.1951 ด้วยการจัดตั้งบริษัทข้าวและข้าวโพดแห่งชาติ (The National Rice and Corn Corporation : NARIC) และในปีถัดมาก็ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรและอุดหนุนสหกรณ์ (The Agricultural Credit and Cooperative Financing Administration : ACCFA) ขึ้นมา พร้อมกันนั้นก็ได้จัดสรรงบประมาณจำนวนมากเพื่อให้รัฐวิสาหกิจเหล่านี้เข้าไปเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาดสินค้าเกษตรแบบเดิมซึ่งเคยอยู่ในกำมือของพ่อค้าชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ แต่ภายในเวลาเพียงไม่ถึงปี รัฐวิสาหกิจเหล่านี้ก็เกิดปัญหาการขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนเพราะปัญหาค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและหนี้สูญเป็นจำนวนมากแล้ว ยังเกิดการทุจริตคอรัปชั่นกันอย่างกว้างขวาง โดยบรรดาพ่อค้าจีนมีส่วนสมรู้ร่วมคิดกับพนักงานของรัฐวิสาหกิจ เพราะฉะนั้นรัฐวิสาหกิจเหล่านี้จึงกลายเป็นตัวสร้างปัญหาให้ระบบตลาดสินค้าเกษตรต่างๆ บิดเบี้ยวได้ตลอดเวลา และจะเปิดโอกาสให้เกษตรกรฟิลิปปินส์ต้องหันไปพึ่งพิงพ่อค้าคนกลางชาวจีนในแต่ละเขตชนบทต่อไป ความล้มเหลวของนโยบายต่าง ๆ เหล่านี้จึงทำให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ถูกโจมตีจากสื่อมวลชนและเกษตรกรผู้ยากไร้เพิ่มขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950 เพราะยิ่งนานวันขึ้น มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลมุ่งหมายจะเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจให้กับชาวพื้นเมืองและลดบทบาททางการค้าของชาวจีนให้น้อยลงไปนั้น ปรากฏการณ์จริงกลับกลายเป็นสิ่งตรงกันข้ามกับนโยบายของรัฐบาลจนประชาชนทั่วไปสามารถสังเกตเห็นได้ชัดเจนคือนักธุรกิจหุ่นฟิลิปปินส์ (Filipino Dummies) ซึ่งทำหน้าที่แทนเจ้าของธุรกิจชาวจีนได้ขยายบทบาทอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่การดำเนินการธุรกิจขนาดเล็กในชนบท การประกอบธุรกิจนำเข้าและส่งออก ตลอดจนการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในฐานะหุ่นเชิดของนักธุรกิจชาวจีนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกัน ทั้งข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจและนักการเมืองส่วนใหญ่ในขณะนั้น ก็ล้วนแต่แสวงหาผลประโยชน์ไม่ทางใดก็ทางหนึ่งด้วยการเกี่ยวข้องกับพ่อค้าชาวจีนแทบทั้งสิ้น จนกระทั่งบางครั้งการออกกฎหมายใด ๆ ในสภาคองเกรสของฟิลิป-ปินส์ที่อาจจะมีผลกระทบต่อบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีน ยังถูกนำไปเป็นเงื่อนไขการต่อรองเพื่อขอเงินบริจาคเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองใหญ่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านในขณะนั้นด้วย เช่น การรณรงค์หาเสียงของรามอน แม็กไซไซ (Ramon Magsaysay) ในช่วงนั้นก็ใช้วิธีการแบบนี้เหมือนกัน แต่ผลลัพธ์กลับสร้างความเจ็บปวดให้ชุมชนชาวจีนในฟิลิปปินส์ เมื่อบุคคลผู้นี้ได้หักหลังนายทุนชาวจีนที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการเลือกตั้งจนตัวเขาเองได้เป็นประธานาธิบดีครั้งนั้นด้วยการประกาศใช้กฎหมายยึดธุรกิจการค้าปลีก (The Retail Trade Nationalisation Act) ทั้งหมดของชาวต่างด้าวให้ชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์เป็นผู้ประกอบการแต่เพียงกลุ่มเดียวตั้งแต่วันที่ 19 มิถุนายน ค.ศ.1954

โดยกฎหมายฉบับนี้ระบุไว้อย่างชัดเจนในการห้ามไม่ให้คนต่างด้าว ห้างหุ้นส่วน สมาคม หรือสหกรณ์ใด ๆ ที่เจ้าของทุนทั้งหมดไม่ใช่พลเมืองฟิลิปปินส์เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าปลีกทั้งทางตรงและทางอ้อมตั้งแต่นั้นมาโดยเด็ดขาดแล้ว ผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายฉบับนี้ยังจะถูกปรับตั้งแต่ 3,000-5,000 เปโซ และตัดสินจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ถึง 5 ปีด้วย ภายหลังจากที่บุคคลผู้กระทำผิดนั้นได้รับโทษครบถ้วนแล้ว ก็จะถูกเนรเทศออกจากฟิลิปปินส์ทันที การประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ทำให้ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ได้กล่าวประณามประธานาธิบดีแม็กไซไซในฐานะผู้ทรยศ เพราะพวกเขาเคยให้การสนับสนุนทางการเงินในการรณรงค์เลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีของเขามาก่อนหน้านั้นอย่างเต็มที่ แต่ประธานาธิบดีแม็กไซไซก็นิ่งเงียบไม่ได้มีปฏิกิริยาตอบโต้ข้อกล่าวหาดังกล่าวแต่อย่างใด ขณะที่พ่อค้ารายย่อยในฟิลิปปินส์ที่เป็นชาวจีนต่างด้าวประมาณ 15,000-20,000 รายได้รับผลกระทบรุนแรงทันทีจากการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ แต่ชาวจีนต่างด้าวส่วนใหญ่ที่เหลือก็สามารถหาทางออกได้สำเร็จด้วยการโอนธุรกิจให้บุตรหลานที่ถือสัญชาติฟิลิปปินส์ หรือไม่ก็ปรับปรุงธุรกิจขายปลีกกลายเป็นธุรกิจขายส่งและจัดตั้งโรงงานต่าง ๆ ในช่วงหลังจากนั้นเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก พ่อค้าขายปลีกบางคนที่หมดกำลังใจ ก็ขายทรัพย์สินทิ้งแล้วรวบรวมเงินทุนที่เหลืออยู่พยพไปลงทุนในฮ่องกง ช่วงนั้นเป็นจำนวนมาก ส่วนคนที่ยังมีกำลังใจอยู่ได้ต่อไป ก็หาทางออกด้วยการติดสินบนเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นหรือไม่ก็เปลี่ยนชื่อร้านค้าเป็นชื่อภาษาพื้นเมืองแล้วให้ภรรยาชาวฟิลิปปินส์เป็นเจ้าของธุรกิจแทนในเวลา ต่อมา[71]

อย่างไรก็ตาม มาตรการบีบบังคับด้วยกฎหมายเพื่อขจัดบทบาทชาวจีนให้หมดไปจากธุรกิจการค้าปลีกของฟิลิปปินส์ เมื่อใช้ไปได้ระยะหนึ่ง นอกจากจะทำให้ปัญหาเดิมกลับมาอีกครั้งคือสินเชื่อต่าง ๆ ที่ทางธนาคารชาติของฟิลิปปินส์ได้ปล่อยให้กับผู้ประสงค์จะเข้ามาประกอบธุรกิจการค้าปลีก กลับสูญหายกลายเป็นหนี้เสียจำนวนมาก เพราะผู้ประกอบการชาวพื้นเมืองซึ่งไม่มีประสบการณ์ในการค้าปลีกมาก่อน ไม่สามารถประกอบการธุรกิจให้มีกำไรได้ตามที่รัฐบาลคาดหวัง ในที่สุดคนเหล่านี้ก็ปิดกิจการหรือไม่ก็หันไปเป็นผู้รับจ้างทำหน้าที่เป็นเจ้าของธุรกิจการค้าปลีกให้พ่อค้าจีนแต่เพียงในนามกันอย่างแพร่หลาย ควบคู่ไปกับการไม่ยอมจ่ายหนี้ธนาคารของรัฐเจ้าของเงินกู้ไปพร้อม ๆ กันด้วย ตัวอย่างเช่น ขณะที่หนี้เงินกู้ซึ่งทางราชการให้สินเชื่อแก่พ่อค้ารายย่อยชาวพื้นเมืองในช่วง ค.ศ.1954-1958 มีประมาณ 31 ล้านเปโซ แต่ทางราชการสามารถเรียกหนี้คืนได้เพียงประมาณ 12 ล้านเปโซเท่านั้น ซ้ำร้ายไปกว่านั้น รายได้ของรัฐบาลในรูปภาษีต่าง ๆ ที่เคยเก็บได้เป็นจำนวนมากก่อนประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้ก็กลับลดลงเรื่อยๆ ในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือภาษีการค้าและภาษีเทศบาล เป็นต้น[72]

ถึงแม้รัฐบาลฟิลิปปินส์จะยังคงกำหนดนโยบายเข้มงวดต่าง ๆ ในทางเศรษฐกิจเพื่อลดบทบาทของชาวจีนให้ลดลงเช่น การตั้งบริษัทการตลาดแห่งชาติ (The National Marketing Company) หรือที่ชาวฟิลิปปินส์เรียกว่านามาร์โค (Namarco) ในค.ศ.1958 โดยให้รัฐวิสาหกิจแห่งนี้เป็นผู้ผูกขาดการสั่งซื้อสินค้าขาเข้ายกเว้นภาษีจากต่างประเทศบางประเภทแต่เพียงผู้เดียว เสร็จแล้วบริษัทนี้ก็จะนำสินค้าต่าง ๆ เหล่านั้นไปขายให้พ่อค้าคนกลางฟิลิปปินส์ที่มีใบอนุญาตเพื่อกระจายสินค้าสู่มือพ่อค้ารายย่อยอีกทอดหนึ่งต่อไป แต่ผลลัพธ์กลับตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ของรัฐบาลอีกเพราะพ่อค้าที่มีใบอนุญาตเหล่านี้กลับนำไปขายต่อให้พ่อค้าชาวจีนมากกว่าชาวพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่แล้ว ยิ่งนานวันขึ้น มาตรการดังกล่าวยังนำไปสู่การค้าสินค้าหนีภาษีกันอย่างกว้างขวางจนทางรัฐบาลฟิลิปปินส์ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงอย่างจริงจัง จนกระทั่งประธานกรรมการสอบสวนต้องยอมรับโดยดุษฎีว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการหลบหนีภาษีสินค้าต่าง ๆ จากต่างประเทศในขณะนั้น เช่นในกรมศุลกากรซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ถ้าหากจะปลดคนเหล่านี้ออกจากราชการ ก็จะไม่มีใครเหลือแม้แต่คนเดียวที่จะทำงานให้กรมศุลกากรฟิลิปปินส์ในปลายปี ค.ศ.1958 เพราะฉะนั้นรัฐบาลฟิลิปปินส์ในขณะนั้นจึงไม่อาจจะขจัดปัญหาจีน (Chinese Problem) ได้สำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ได้เลย ความล้มเหลวต่าง ๆ ตลอดจนการทุจริตคอรัปชั่นในทุกระดับและทุกวงการของฟิลิปปินส์ขณะนั้นนอกจากจะกลายเป็นปรากฏการณ์ปกติที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านจะนำไปใช้โจมตีรัฐบาลตลอดเวลา ยังเปิดโอกาสให้ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์แสดงออกซึ่งการไม่แยแสต่อการเมืองแบบน้ำเน่าของชาวพื้นเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ คนเหล่านี้ซึ่งถือว่าตนเองมีความมั่งคั่งมากกว่าชาวพื้นเมืองตลอดเวลาอยู่แล้ว ก็จะยิ่งรังเกียจเหยียดหยามชาวพื้นเมืองและนำพฤติกรรมของนักการเมืองและข้าราชการที่ชอบเรียกสินบนต่างๆ จากพวกเขา มาเหมารวมเรียกชาวพื้นเมืองในฐานะเป็น “ขุนโจร” หรือ “ไตเฟ” (Dai Fei) ในภาษาจีนกลางจนกลายเป็นคำพูดปกติธรรมดาในหมู่ชาวจีนส่วนใหญ่ซึ่งเริ่มระมัดระวังภัยทุกรูปแบบที่จะมาจากชาวพื้นเมืองตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 ทั้งจากการรีดไถของเจ้าหน้าที่และจากการปล้นสดมภ์แบบซึ่งหน้าของชาวพื้นเมืองที่กำลังประสบปัญหาการว่างงานและยากจนเพิ่มขึ้นจากผลลัพธ์ของนโยบายที่ล้มเหลวของรัฐบาลในขณะนั้น ชาวจีนเหล่านี้จึงจำเป็นต้องผนึกความเป็นเอกภาพในชุมชนของตนเองมากขึ้น โดยหันไปให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจังในการจัดตั้งและขยายบทบาทของสมาคมตระกูล สมาคมท้องถิ่นดั้งเดิมของบรรพชน และสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนจีนต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็สามารถทำการรณรงค์ป้องกันภัยของพวกเขาได้อย่างแข็งขันและให้ความช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการหาทางออกดังกล่าวมันสอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวจีนในมณฑลฟูเจี้ยนและมณฑลกวางตุ้งมาตั้งแต่ยุคโบราณแล้วประการหนึ่ง

อีกประการหนึ่ง ชาวจีนส่วนใหญ่ในฟิลิปปินส์ก็เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ภายในเวลาไม่นานคนเหล่านี้ก็สามารถร่วมมือกับบรรดาผู้นำของพวกเขาซึ่งบริหารสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมจีน-ฟิลิปปินส์ (The Federation) ในเวลานั้น กลับมาสร้างความเป็นเอกภาพในหมู่ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ได้อีก

ขณะที่ปัญหาคาราคาซังต่าง ๆ ในการบังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนยังคงดำรงอยู่ต่อไป ปัญหาการคุกคามของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ฮุคบาลาฮับก็ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอีกในปลายทศวรรษ 1950 ประจวบเหมาะกับชุมชนจีนในฟิลิปปินส์มีองค์กรจัดตั้งเข้มแข็งอยู่แล้ว และล้วนแต่มีสายสัมพันธ์อันดีกับสถานเอกอัครราชทูตจีนคณะชาติ ในที่สุดบรรดาผู้นำชุมชนจีนเหล่านี้ก็ร่วมกับพรรคกว่อมินตั๋งเพื่อหาทางในการผ่อนคลายการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ที่รัฐบาลฟิลิปปินส์นำมาใช้แก้ไขปัญหาการครอบงำเศรษฐกิจของชาวจีนอยู่ในขณะนั้น ด้วยการนำสมาคมต่างๆ ของชาวจีนทั่วฟิลิปปินส์มาจัดตั้งสันนิบาตต่อต้านคอมมิวนิสต์ (The Anti-Communist League) ขึ้นอีกองค์กรหนึ่งตั้งแต่ ค.ศ.1958 โดยองค์กรแห่งนี้จะร่วมมือกับรัฐบาลฟิลิปปินส์ในการระดมทุนและความช่วยเหลือทางวัตถุ ตลอดจนการสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ซึ่งกำลังปฏิบัติการทำลายล้างขบวนการฮุคบาลาฮับอย่างเต็มที่แล้ว ลูกหลานของบรรดาผู้นำชุมชนจีนในแต่ละเมืองยังได้ร่วมกับบรรดาลูกหลานของชนชั้นกลางชาวพื้นเมืองทำการรณรงค์จัดตั้งสโมสรพลเรือนต่างๆเช่น สโมสรโรตารี่ (Rotary) สโมสรเจซี (Jaycees) และสโมสร ไลอ้อน (Lions) ขึ้นอย่างจริงจังในช่วงนี้ เพื่อพัฒนาตนเองสู่ความเป็นผู้นำชุมชนของแต่ละเมืองต่อไป[73] เพราะทุกคนต่างก็ตระหนักดีว่าความไม่จริงใจระหว่างกันและกันของผู้มีเชื้อสายชาวพื้นเมืองกับผู้มีเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ นอกจากจะยังคงดำรงต่อไปอีกยาวนานแล้ว การคุกคามในรูปแบบต่างๆ ทั้งจากรัฐบาลและจากประชาชนฟิลิปปินส์ที่มีต่อความพยายามในการธำรงค์ความเป็นจีนโพ้นทะเลของพวกเขาในระยะยาว คงจะเกิดขึ้นอีกอย่างแน่นอน ตราบใดที่ปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นยังไม่ถูกขจัดให้หมดไปจากสังคมและการเมืองฟิลิปปินส์ได้ในเร็ววัน ความไม่แน่นอนในสถานภาพต่าง ๆ ของพวกเขาในฟิลิป-ปินส์ก็จะยังคงดำรงอยู่ต่อไปเช่นกัน

ชุมชนจีนในพม่า เวียดนาม ลาว และกัมพูชา

ภายหลังจากพม่าได้รับเอกราชในวันที่ 4 มกราคม ค.ศ.1948 รัฐบาลของพม่าก็ตระหนักดีถึงปัญหาสุญญากาศทางประชากร (population vacuum) ของประเทศคือ นอกจากจะประกอบด้วยชนกลุ่มน้อยหลายเชื้อชาติในดินแดนของตนเองแล้ว ยังต้องเผชิญปัญหาชนกลุ่มน้อย

ขนาดใหญ่ซึ่งอพยพจากอินเดียและจีน ซึ่งเป็นประเทศใหญ่ที่โอบกระหนาบความเป็นสหภาพพม่าตั้งแต่สมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ เพราะชาวต่างด้าวเหล่านี้ล้วนมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจของพม่าตลอดมาแล้ว ภายหลังสงครามโลกสิ้นสุดเพียง 2 ปีเท่านั้นก่อนที่อังกฤษจะให้เอกราชแก่พม่า อังกฤษยังได้ประกาศใช้กฎหมายคนเข้าเมืองพม่า (The Burma Immigration Act) ในวันที่ 14 มิถุนายน ค.ศ.1947 เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวอินเดียกว่า 400,000 คน และชาวจีนกว่า 14,000 คน ซึ่งเคยอพยพกลับบ้านเกิดเมืองนอนของพวกเขาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 สามารถอพยพกลับเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินในดินแดนพม่าได้อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งในกรณีของผู้อพยพชาวจีนนั้น รัฐบาลพม่าไม่ได้มีข้อ รังเกียจอะไรมากนัก แต่ผู้อพยพชาวอินเดียต่างหากที่รัฐบาลพม่ากังวลมากเพราะเกรงว่าคนเหล่านี้จะกลับมาครอบงำเศรษฐกิจทุกระดับในพม่าเหมือนในช่วงที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษอีกตลอดไป[74]

ถึงกระนั้นก็ตาม แม้ว่าชาวจีนซึ่งรวมทั้งที่เพิ่งอพยพเข้ามาใหม่และลูกหลานชาวจีนที่เกิดในพม่าในช่วง ค.ศ.1950 มีเพียงประมาณ 300,000 คน ซึ่งถือว่ามีจำนวนไม่สูงนัก แต่ชาวจีนเหล่านี้ซึ่งประกอบด้วยชาวจีนฮกเกี้ยนประมาณร้อยละ 40 ชาวจีนกวางตุ้งประมาณร้อยละ 25 ชาวจีนยูนนานประมาณร้อยละ 20 ชาวจีนแคะประมาณร้อยละ 8 และชาวจีนไหหลำอีกประมาณร้อยละ 3 ของชาวจีนทั้งหมดในพม่าขณะนั้น ก็ได้เข้าไปมีบทบาทในการครอบงำธุรกิจการค้าข้าวและกิจการค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำอิระวดี (The Irrawaddy Delta) แทนพวกแขกเช็ตตี้ (Chettyars) จากอินเดียและทำให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลในเมืองแถบนั้นมีขนาดใหญ่ขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่น เมืองร่างกุ้งมีชาวจีนประมาณ 50,000 คน และเมืองมะละแหม่ง (Moulmein) ก็มีชาวจีนอยู่อาศัยอีกแห่งหนึ่งถึง 15,000 คน สถาบันทางสังคมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวจีนในพม่าส่วนใหญ่นอกจากจะกลับมาเข้มแข็งมากขึ้นแล้ว ยังมีแนวโน้มที่บรรดากรรมการบริหารองค์กรเหล่านี้จะนำเอาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศจีนมาใช้เป็นพลังต่อรองช่วงชิงอำนาจการนำของพวกเขาทั้งในหอการค้าจีนประจำพม่า (T'ung Yeh Kung Hui) และสมาคมจีนต่าง ๆ ตลอดเวลา ในพม่ายังมีสมาคมลับหรืออั้งยี่ถึง 2 ก๊กคือ หุงปัง (Hung Pang) หรือพวกธงแดงซึ่งมีสมาชิกประมาณ 40,000 คน และส่วนใหญ่เป็นชาวจีนฮกเกี้ยนที่นิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีน และไป่ปัง (Pai Pang) หรือพวกธงขาวซึ่งส่วนใหญ่เป็นจีนกวางตุ้งที่ยังนิยมพรรคกว่อมินตั๋งอยู่ในขณะนั้นและมีสมาชิกสูสีกันกับฝ่ายแรกคือประมาณ 40,000 คนเช่นกัน โดยทั้งสองฝ่ายจะใช้วิธีการผิดกฎหมายต่าง ๆ เพื่อทำร้ายฝ่ายตรงกันข้ามเรื่อยมา[75]

ขณะเดียวกันชาวจีนในพม่าขณะนั้นยังมีสมาคมตระกูลอีกเป็นจำนวนมากถึงประมาณ 80 สมาคมแล้ว ทั้งประเทศพม่ายังมีโรงเรียนสอนภาษาจีนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาต้นอีกถึง 180 โรงเรียน โดยเฉพาะในร่างกุ้งมีถึง 28 โรงเรียน ซึ่งขณะนั้นสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังร่วมมือกับบรรดาผู้นำจีนโพ้นทะเลในพม่าเพื่อหาทางทำลายอิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋งที่เคยฝังแน่นอยู่ในสถาบันการศึกษาเหล่านั้นให้ลดลงโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดเวลา รัฐบาลพม่ายังต้องพยายามหาทางลดบทบาทหนังสือพิมพ์รายวันและวารสารรายสัปดาห์ภาษาจีนต่าง ๆ ในขณะนั้นที่มีอยู่ 7 ฉบับด้วยกัน โดย 4 ฉบับแรกซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์รายวันที่มียอดพิมพ์จำหน่ายรวมกันวันละประมาณ 12,000 ฉบับ ได้แก่หนังสือพิมพ์จุงก๊ัวะยิเป้า (Chung Kuo Jih Pao) หนังสือพิมพ์จุงหัวซังเป้า (Chung Hua Sang Pao) หนังสือพิมพ์ซินหยางกวงเป้า (Hsin Yang Kuang Pao) และหนังสือพิมพ์เหรินหมินเป้า (Jen Min Pao) ชุมชนชาวจีนในพม่ายังมีวารสารรายสัปดาห์ที่เน้นข่าวและการวิเคราะห์ทางการเมืองจีนในลักษณะสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งระหว่างพรรคกว่อมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์จีนอย่างชัดเจนด้วยคือ วารสารจิงเฟิงเป้า (Ching Feng Pao) ซึ่งสาขาพรรคกว่อมินตั๋งให้การสนับสนุน วารสารจูยูเป้า (Tzu Yu Pao) ของมหาเศรษฐีจีนเจ้าของโรงสีข้าวซึ่งมั่งคั่งที่สุดในพม่าคนหนึ่งในขณะนั้นคือจวง จวนหวู (Chuang Juan Wu) แล้วเขายังดำรงตำแหน่งประธานสันนิบาตต่อต้านคอมมิวนิสต์ในพม่าด้วย ส่วนวารสารรายสัปดาห์อีกฉบับหนึ่งคือเซิงหัวโจเป้า (Sheng Hua Chou Pao) เป็นของพวกนิยมพรรคคอมมิวนิสต์จีนโดยตรงตั้งแต่แรกเริ่มที่เปิดดำเนินการ[76]

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพม่าเป็นประเทศแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ให้การรับรองรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์เพราะฉะนั้นการดำเนินกิจการใด ๆ ของผู้นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์เพื่อทำลายอิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋งที่เคยมีอยู่เดิมในประเทศนี้จึงดำเนินการต่อมาเรื่อย ๆ ขณะที่ชุมชนจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ก็ผสมผสานเข้ากันได้เป็นอย่างดีกับสังคมท้องถิ่นแต่ละแห่ง ปัญหาของชาวจีนในพม่าส่วนใหญ่จึงมักจะเกิดจากมาตรการที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคมซึ่งรัฐบาลพม่าต้องการสร้างความเป็นเอกภาพให้รัฐเอกราชใหม่แห่งนี้ มากกว่าปัญหาก่อกวนของชาวจีนซึ่งกำลังเกิดขึ้นในประเทศอื่น ๆ ขณะนั้น เมื่อองค์กรผู้ลี้ภัยระหว่างประเทศ (The International Refugee Organization) ซึ่งได้ตั้งขึ้นมาภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เสร็จสิ้นภาระกิจดังกล่าวในพม่าตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1951 รัฐบาลพม่านอกจากได้ประกาศห้ามไม่ให้ชาวจีนและชาวอินเดียซึ่งเคยอยู่ในพม่าสามารถเดินทางกลับเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพม่าได้อีกต่อไปแล้ว ยังได้ออกมาตราการควบคุมคนเข้าเมืองอย่างเข้มงวดโดยไม่มีการกำหนดโควต้าการเข้าเมืองจำนวนแน่นอนใดๆให้กับชาวต่างชาติอีกต่อไป แต่

มีข้อยกเว้นผ่อนคลายให้กับครอบครัวผู้อพยพชาวจีนในทางภาคเหนือของพม่าเป็นกรณีพิเศษโดยเฉพาะเท่านั้น ถัดจากนั้นก็ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยการเป็นพลเมืองของสหภาพ (The Union Citizenship Act of 1954) เพื่อเปิดโอกาสทางอ้อมให้ชาวจีนแปลงสัญชาติเป็นพม่าได้โดยสดวก ซึ่งจะมีชาวจีนจำนวน 21,433 คน ขอแปลงสัญชาติเป็นพม่าจนถึงเดือนเมษายน ค.ศ.1957 ขณะเดียวกัน ถ้าใครยังอยากเป็นชาวต่างด้าวต่อไป รัฐบาลสหภาพพม่าก็ได้บังคับให้คนเหล่านั้นจำเป็นต้องถือบัตรประจำตัวคนต่างด้าวและต้องต่ออายุทุกปี ผู้ใดฝ่าฝืนก็จะต้องถูกจับปรับและขังคุกเป็นเวลา 3 ปี[77]

เพราะฉะนั้นภายในเวลาไม่นาน ชาวจีนส่วนใหญ่ก็ค่อย ๆ แปลงสัญชาติเป็นพม่าเพิ่มขึ้น ขณะที่ชาวอินเดียซึ่งเป็นที่ชิงชังของชาวพื้นเมืองก็ค่อย ๆ ขายกิจการให้พ่อค้าชาวจีนและชาวพื้นเมืองก่อนหาทางอพยพกลับประเทศของตนหรือเข้าไปในดินแดนข้างเคียงอื่น ๆ เป็นจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดทศวรรษ 1950 โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่พลเอกเนวิน (General Ne Win) เข้ามาควบคุมรัฐบาลพลเรือนของนายกรัฐมนตรีอูนุ (U Nu) ไว้ได้เด็ดขาดในเดือนตุลาคม ค.ศ.1958 นโยบายแนวทางสู่ลัทธิสังคมนิยมแบบพม่า (The Burmese Way to Socialism) ก็จะค่อยกำจัดบทบาทของพ่อค้าอินเดียโดยเฉพาะอย่างยิ่งคือพวกเช็ตตี้ออกไปจากวงจรเศรษฐกิจพม่าอย่างรวดเร็วและจะเห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้นภายหลังที่พลเอกเนวินยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม ค.ศ. 1962 ถัดจากนั้นสภาปฏิวัติ (Revolutionary Council) ก็ได้ประกาศยึดกิจการต่าง ๆ ของชาวต่างด้าวทั้งหมด ตั้งแต่ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศธุรกิจการกู้ยืมเงิน ธุรกิจการค้าส่ง โรงงานอุตสาหกรรม ตลอดจนอาชีพเฉพาะต่าง ๆ (professions) ให้รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนพม่าดำเนินการแทน การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่นี้จึงทำให้ชาวอินเดียและชาวจีนต่างด้าวอพยพกลับประเทศของตนหรือเดินทางออกจากพม่าแทบหมดสิ้นตั้งแต่ ค.ศ.1963 แต่มาตรการดังกล่าวก็กลับเป็นประโยชน์กับครอบครัวชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรมานานแล้วในพม่าประการหนึ่ง และเป็นประโยชน์กับชาวจีนต่างด้าวซึ่งได้แปลงสัญชาติกลายเป็นชาวพม่าไปนานแล้วก่อนค.ศ.1962 อีกประการหนึ่ง โดยคนเหล่านี้สามารถร่วมมือกับลูกหลานของพวกเขาที่ถือสัญชาติชาวพื้นเมืองตั้งแต่พม่าได้รับเอกราชใหม่ๆเข้าไปกวาดซื้อกิจการต่างๆ ในราคาถูกจากพวกแขกเช็ตตี้ไว้ในกำมือได้อย่างง่ายดาย ขณะเดียวกัน รัฐบาลพม่าก็มุ่งยึดกิจการของพวกแขกเช็ตตี้เป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุดโดยเฉพาะการครอบครองที่ดินขนาดใหญ่มหึมาทั่วประเทศ การผูกขาดนำเข้าและส่งออก และธุรกิจการเงินการธนาคารในประเทศ เป็นต้น เพราะฉะนั้น อานิสงฆ์ต่าง ๆ ที่เกิดจากนโยบายยึดทรัพย์สินของชาวต่างด้าวครั้งนั้น ผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงคือชาวอินเดีย ขณะที่บรรดาชาวจีนต่างด้าวที่

ทำธุรกิจขนาดใหญ่มีเพียงจำนวนน้อยมากที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าว คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็มักขายกิจการต่าง ๆ ในราคาถูกให้กับเพื่อนร่วมเชื้อชาติของตนก่อนที่จะอพยพไปทำธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ของตนในสิงคโปร์และ มาเลเซียต่อไป[78]

แต่กิจการค้าปลีกอื่นๆ นั้น รัฐบาลพม่ายังเปิดโอกาสให้ชาวจีนต่างด้าวและครอบครัวของพวกเขาสามารถประกอบธุรกิจต่างๆ ได้ต่อไป ขณะเดียวกัน การที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์มีสายสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลทหารของพม่า ขณะที่ผู้มีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในพม่าตั้งแต่นั้นก็ล้วนให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์จีน เพราะฉะนั้น สถานภาพทางเศรษฐกิจของคนเหล่านี้จึงเข้มแข็งยิ่งขึ้นตลอดเวลา เพราะการเข้าไปสวมบทบาทแทนพ่อค้าอินเดียในกิจการลงทุนทางเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐวิสาหกิจของพม่ายังจำเป็นต้องประสานผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ กับพวกเขาเพิ่มมากขึ้นแล้ว รัฐบาลทหารพม่ายังร่วมมือกับรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ในการให้โอกาสคนเหล่านี้สามารถรักษาวิถีชีวิตชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนแห่งนี้ต่อไปอย่างเข้มแข็งด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือสมาคม โรงเรียน โรงพยาบาล หนังสือพิมพ์ และประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ชาวจีนโพ้นทะเลถือว่าเป็นวิถีชีวิตสำคัญของพวกเขา รัฐบาลพม่าภายใต้การนำของกองทัพก็ยังคงเปิดโอกาสให้คนเหล่านี้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ โดยมีหอการค้าและสมาคมจีนต่าง ๆ รวมมือกับสถานเอกอัครราชทูตจีนในกรุงร่างกุ้งคอยให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้อย่างเหนียวแน่นต่อไป ขณะเดียวกัน รัฐบาลทหารของพม่าตั้งแต่นั้นก็ถือว่าประเทศของตนไม่เคยมีปัญหาชาวจีน (Chinese Problem) อีกตลอดไป ตราบใดที่ยังคงจำเป็นต้องรักษาสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นกับประเทศจีนในฐานะเป็นชาติพันธมิตรสำคัญที่สุดของตนตลอดทศวรรษ 1960 เพราะฉะนั้นชาวจีนในพม่าตั้งแต่นั้นมาจึงมีสถานภาพดีกว่าผู้มีเชื้อสายชาวต่างด้าวอื่นๆ คนเหล่านี้จึงสามารถใช้ชีวิตและกลมกลืนกับสังคมชาวพื้นเมืองได้เป็นอย่างดี บางคนถึงกับประสบความสำเร็จและร่ำรวยอย่างรวดเร็วจนกลายเป็นเศรษฐีจีนรุ่นใหม่ในยุคเผด็จการพม่าได้อย่างไม่ยากลำบากนัก ถ้าหากพวกเขามีความยืดหยุ่นพอที่จะตักตวงโอกาสจากสายสัมพันธ์อันแนบแน่นระหว่าง รัฐบาลเผด็จการชาวพื้นเมืองกับรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ เพื่อนำมาพัฒนากิจการลงทุนต่างๆ ของตนเองและครอบครัว การที่จะกลายเป็นนายทุนพม่าก็เป็นสิ่งที่ไม่ไกลเกินความสามารถของพวกเขาตั้งแต่นั้นมา

ส่วนดินแดนที่เป็นอินโดจีนซึ่งฝรั่งเศสยังคงพยายามเหนียวรั้งดิ้นรนเพื่อคงความเป็นเจ้าอาณานิคมต่อไปนั้น ในปีค.ศ.1950 เฉพาะชุมชนจีนโพ้นทะเลในเวียดนามมีอยู่ประมาณ 750,000 คน ประมาณร้อยละ 80 ของคนเหล่านี้อยู่ในบริเวณภาคใต้แถบแคว้นโคชินจีน (Cochin China) อีก

ประมาณร้อยละ 15 อยู่ในแคว้นตังเกี๋ย (Tongking) ของบริเวณภาคเหนือ ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 5 อาศัยอยู่บริเวณดินแดนแถบชายฝั่งทะเลในแคว้นอันนัม (Annam) โดยเฉพาะในบริเวณภาคใต้แถบเมืองฝาแฝดโชลอง-ไซง่อน (twin cities of Cholon-Saigon) มีชาวจีนอาศัยอยู่กว่า 400,000 คน จึงทำให้ชุมชนจีนแห่งนี้เป็นชุมชนจีนใหญ่อันดับ 2 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รองจากสิงคโปร์เท่านั้น ขณะเดียวกันชุมชนจีนอื่นๆ ในเวียดนามขณะนั้นก็มีขนาดไม่ใหญ่มากนักถ้าหากเปรียบเทียบกับบริเวณโชลอง-ไซง่อน เช่น บริเวณเมืองท่าไฮฟองมีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณ 35,000 คน และบริเวณเมืองฮานอยมีชาวจีนอีกประมาณ 15,000 คน เป็นต้น[79] ชุมชนจีนในเวียดนามยังมีลักษณะแตกต่างจากชุมชนอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ นอกจากจะใช้ภาษากวางตุ้งเป็นสื่อกลางสำคัญในการทำธุรกิจต่างๆ เหมือนกับเกาะฮ่องกงแล้ว ชาวจีนกวางตุ้งยังมีสัดส่วนมากกว่าชาวจีนเชื้อสายอื่น ๆ ด้วย โดยคนเหล่านี้มีอยู่ถึงประมาณร้อยละ 45 ถัดมาก็คือชาวจีนแต้จิ๋วประมาณร้อยละ 30 ชาวจีนแคะประมาณร้อยละ 10 ชาวจีนฮกเกี้ยนประมาณร้อยละ 8 และชาวจีนไหหลำประมาณร้อยละ 4 ของจำนวนผู้มีเชื้อสายจีนทั้งหมดในเวียดนามขณะนั้น[80]

ถึงแม้ว่าชุมชนจีนในเวียดนามจะมีสถาบันสังคมของตนเองแยกตามสำเนียงภาษา แต่การศึกษาภาษาจีนในเวียดนามยังมีคุณภาพต่ำมาก ถ้าหากเปรียบเทียบกับชุมชนจีนในประเทศอื่นๆ เพราะผลสืบเนื่องมาจากนโยบายเข้มงวดทางการศึกษาของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส ซึ่งยังคงปฏิบัติต่อมาในเวียดนาม จึงทำให้โรงเรียนจีนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีอยู่เพียง 3 แห่งในบริเวณโชลอง-ไซง่อนเท่านั้น ขณะที่ลูกหลานชาวจีนก่อนหน้านั้นมักพูดสำเนียงภาษาต่าง ๆ ตามพ่อแม่ แต่มักเข้าเรียนในโรงเรียนฝรั่งเศสและเวียดนามตลอดมา คนเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงมักอ่านหนังสือจีนไม่ได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตามชุมชนจีนในเวียดนามมีหนังสือพิมพ์จีนรายวันก่อนปีค.ศ.1954 ถึง 5 ฉบับ คือ หนังสือพิมพ์หยวนตุงยีเป้า (Yuan Tung Jih Pao) หนังสือพิมพ์ฝูนู่ยีเป้า (Fu Nu Jih Pao) หนังสือพิมพ์จุงกว่อยีเป้า (Chung Kuo Jih Pao) หนังสือพิมพ์โหผิงยีเป้า (Ho P'ing Jih Pao) และหนังสือพิมพ์หัวหนานยีเป้า (Hua Nan Jih Pao) ซึ่งทั้ง 5 ฉบับมียอดพิมพ์จำหน่ายรวมกันถึงวันละประมาณ 20,000 ฉบับ ทั้งหมดล้วนได้รับการสนับสนุนจากพรรคก่อมินตั๋งและพิมพ์ในโชลอง-ไซง่อนก่อนที่จะถูกกระจายไปจำหน่ายในชุมชนต่างๆ ของชาวจีนในเวียดนามและอาณานิคมอื่นๆ ในอินโดจีนต่อไป[81]

ทางด้านอาณานิคมกัมพูชาของฝรั่งเศส ในปีค.ศ.1950 มีชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนแห่งนี้ประมาณ 250,000 คน ในจำนวนนี้อาศัยอยู่ในพนมเปญถึง 150,000 คน ที่เหลือกระจัด

กระจายตามแหล่งธุรกิจการค้าสำคัญ ๆ เช่น พระตะบอง เสียมราฐ และศรีโสภณ เป็นต้น ขณะเดียวกัน ชุมชนจีนในกัมพูชายังมีสายสัมพันธ์เหนียวแน่นกับชุมชนจีนในประเทศไทยมากกว่าชุมชนจีนในเวียดนามมาตั้งแต่สมัยอาณานิคม เพราะฉะนั้นจึงมีชาวจีนแต้จิ๋วอาศัยอยู่มากที่สุดกว่าร้อยละ 60 ขณะที่ชาวจีนกวางตุ้งมีอยู่ประมาณร้อยละ 20 ชาวจีนฮกเกี้ยนมีอยู่ประมาณร้อยละ 7 ชาวจีนแคะและไหหลำจะมีจำนวนก้ำกึ่งกันคือแต่ละสำเนียงภาษาจะมีอยู่ประมาณร้อยละ 4 ของผู้มีเชื้อสายจีนทั้งหมดในอาณานิคมทั้งสอง[82] โดยชาวจีนแต่ละสำเนียงภาษานอกจากจะมีคณะกรรมการชุมชนของตนทำหน้าที่บริหารโรงเรียนและสถาบันทางสังคมอื่นๆ ชุมชนจีนในพนมเปญยังมีโดดเด่นในการรักษาอัตลักษณ์ความเป็นจีนมากกว่าชุมชนอื่นๆ ในกัมพูชาขณะนั้น โดยชุมชนแห่งนี้มีโรงเรียนขนาดใหญ่ที่เปิดสอนภาษาจีนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึง 2 แห่งซึ่งเป็นของสมาคมจีนแต้จิ๋วและสมาคมจีนกวางตุ้งตามลำดับ นอกจากนั้นในชุมชนแห่งนี้ยังมีหนังสือพิมพ์จีนรายวันถึง 2 ฉบับ คือหนังสือพิมพ์เซียนซือเป้า (Hsien Shih Pao) และหนังสือพิมพ์กุงเหยินยึเป้า (Kung Yen Jih Pao) ซึ่งมียอดพิมพ์จำหน่ายรายละประมาณ 1,000 ฉบับต่อวัน นอกจากนั้นแล้ว ยังมีหนังสือพิมพ์ราย 3 วันคือ กุงซังเป้า (Kung Shang Pao) และหนังสือพิมพ์ราย 2 วัน คือ หัวซังเป้า (Hua Shang Pao) ตีพิมพ์จำหน่ายในเวลานั้นด้วย โดยสิ่งพิมพ์เหล่านี้ได้แบ่งฝักฝ่ายให้การสนับสนุนและเป็นกระบอกเสียงของทั้งพรรคกว่อมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพื่อให้ผู้อ่านเลือกให้การสนับสนุนได้ตามชอบใจ[83]

สำหรับบรรยากาศโดยทั่วไปในอินโดจีนขณะนั้น จากการที่ชาวพื้นเมืองลุกฮือขึ้นมาต่อสู้เรียกร้องเอกราช แต่ฝรั่งเศสกลับดึงดันที่จะผูกขาดเป็นเจ้าอาณานิคมในดินแดนเหล่านี้ต่อไป จึงทำให้อินโดจีนเกิดสงครามกลางเมือง (civil war) อย่างต่อเนื่องตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ.1946 ซึ่งจะยืดเยื้อต่อไปอีกนานถึง 8 ปี พัฒนาการทางการเมืองในเวียดนาม ลาว และกัมพูชาที่จะส่งผลกระทบต่อสถานภาพในด้านต่างๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดน ก็ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากตลอดระยะเวลาดังกล่าว เพราะนับตั้งแต่ฝรั่งเศสทำข้อตกลงกับผู้นำของเวียดนาม กัมพูชา และลาวในระหว่างเดือนมีนาคม-กรกฎาคม ค.ศ.1949ได้สำเร็จ โดยแต่ละอาณานิคมจะได้รับเอกราชเพียงจำกัดและยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพฝรั่งเศส (Union of France) ต่อไปนั้น ขบวนการชาตินิยมและขบวนการคอมมิวนิสต์ในแต่ละดินแดนจึงได้ผนึกกำลังกันดิ้นรนทำการต่อสู้เรียกร้องเอกราชที่สมบูรณ์ด้วยการจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับกองทัพเจ้าอาณานิคม จนกระทั่งฝรั่งเศสต้องพ่ายแพ้อย่างยับเยินในสงครามเดียนเบียนฟูและนำมาซึ่งการทำข้อตกลงเจนีวาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1954

จากข้อตกลงดังกล่าว นอกจากจะทำให้ดินแดนเวียดนามต้องแบ่งออกเป็น 2 ระบบการปกครองโดยใช้เส้นขนานที่ 17 องศาเหนือเป็นเส้นแบ่งเขตชั่วคราว จนกว่าการออกเสียงประชามติด้วยวิธีการเลือกตั้งทั่วไปจะเกิดขึ้นในค.ศ.1956 ตลอดช่วงระยะเวลาที่ยังเหลืออยู่ในขณะนั้น นอกจากจะมีผู้อพยพชาวเวียดนามประมาณ 890,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นับถือคริสต์นิกายโรมันแคธอลิคจะหลบหนีอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์เข้าไปในบริเวณเวียดนามใต้ ชาวจีนโพ้นทะเลอีกประมาณ 45,000 คนซึ่งครั้งหนึ่งเคยตั้งถิ่นฐานอยู่เหนือเส้นขนานที่ 17 องศาเหนือก็ได้อพยพเข้ามาอยู่ในเวียดนามใต้ด้วย ขณะเดียวกัน ชุมชนจีนส่วนใหญ่ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในบริเวณไซง่อน โชลอง และเมืองอื่นๆ ในทางภาคใต้มานานแล้ว ตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ยังคงรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นภายใต้ระบบการปกครองตัวเองแบบ congregration ซึ่งฝรั่งเศสเคยปฏิบัติมาก่อนหน้านั้น โดยคนเหล่านี้ก็พยายามแปลกแยกตนเองออกจากสังคมเวียดนามต่อไปเพราะความเคยชินที่มีมาตั้งแต่สมัยอาณานิคม[84] การติดต่อใดๆของชาวจีนกับเจ้าหน้าที่ทางราชการก็ยังคงผ่านผู้นำที่ได้รับการเลือกตั้งจากชุมชนของพวกเขาเท่านั้น ความจงรักภักดีของพวกเขาจึงมีต่อชุมชนมากกว่าประเทศชาติตามความต้องการของผู้นำรัฐบาล ขณะเดียวกัน รัฐบาลของประธานาธิบดีโงดินห์เดียม (Ngo Dinh Diem) ก็มีความปรารถนาตั้งแต่แรกเริ่มของการสร้างรัฐเอกราชใหม่ภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา โดยหวังที่จะสร้างบูรณาการแห่งชาติเวียดนามใต้ขึ้นมาใหม่ ด้วยการผสมผสานชุมชนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้เข้ากับสังคมเวียดนามใต้ในที่สุด เพราะผู้ที่มีเชื้อสายจีนเหล่านี้เกือบ 1 ล้านคนในสายตาของรัฐบาลเวียดนามใต้ในขณะนั้น กลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งยวดที่จะทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในเวียดนามใต้อยู่รอดต่อไปได้ภายหลังจากการถอนตัวออกไปของทุนฝรั่งเศส เพราะโดยปกติ ชนชั้นนำต่าง ๆ ของชาวเวียดนามเองเป็นผู้ที่มีวัฒนธรรมในการประกอบธุรกิจการค้าขายน้อยมาก คนเหล่านี้แทบไม่เคยคิดที่จะสร้างกระแสกดดันใด ๆ ในการที่จะลดบทบาททางเศรษฐกิจของผู้ที่มีเชื้อสายจีนให้เปลี่ยนมือมาสู่ชาวเวียดนามก่อนหน้านั้นเลย ขณะเดียวกัน ปัญหาความกำกวมเรื่องเชื้อชาติของคนเหล่านี้ก็ยังคงดำรงอยู่เพราะรัฐบาลจีนคณะชาติยังต้องการเข้ามามีบทบาทเหนือชุมชนจีนในเวียดนามภาคใต้ต่อไป รัฐบาลเวียดนามใต้ซึ่งเคยมีประสบการณ์อันขมขื่นไม่แพ้ผู้นำคอมมิวนิสต์ในเวียดนามเหนือจากการกระทำของกองทัพจีนคณะชาติในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงไม่ต้องการให้ปัญหาชุมชนจีนโพ้นทะเลในเวียดนามใต้กลายเป็นปัญหาหอกข้างแคร่ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด เพราะฉะนั้นในวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ1959 รัฐบาลประธานาธิบดีโงดินห์เดียมจึงได้ประกาศกฤษฎีกาฉบับที่ 48 (Ordinance No.48) เพื่อบังคับให้ชาวจีนที่เกิดในดินแดนเวียดนามก่อนหน้านั้นทุกคนกลายเป็นพลเมืองเวียดนามโดยอัตโนมัติทันที ถัดมาในเดือนกันยายนปีเดียวกัน ประธานาธิบดียังได้ประกาศคำสั่งห้ามไม่ให้ชาวต่างด้าวซึ่งในขณะนั้นกว่าร้อยละ 99 เป็นชาวจีนทั้งสิ้น ไม่ให้เข้าไปทำ

การค้าหรือมีอาชีพใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการประมง การค้าปลีก เหมืองแร่ถ่านหิน ธุรกิจปิโตรเลียม ธุรกิจสินค้ามือสอง ธุรกิจสิ่งทอ ธุรกิจช่างซ่อม ธุรกิจเกี่ยวกับธัญญพืชทุกชนิด ธุรกิจทางบกและทางน้ำ ธุรกิจโรงสีข้าว และธุรกิจนายหน้าต่าง ๆ เป็นต้น[85]

โดยชาวจีนต่างด้าวมีเวลาเพียง 6 เดือนที่จะเปลี่ยนกิจการเหล่านี้ให้ไปอยู่ในการถือครองของผู้อื่น ซึ่งรัฐบาลเวียดนามใต้ก็รู้ดีว่าคนเหล่านี้ส่วนใหญ่สามารถหาทางออกได้โดยไม่ลำบากนักถ้าหากไม่ดึงดันที่จะเป็นชาวจีนต่างด้าวต่อไป เพราะรัฐบาลเวียดนามใต้ยินดีที่จะให้เจ้าของธุรกิจชาวต่างด้าวเหล่านี้โอนกิจการลงทุนต่าง ๆ ของพวกเขาให้เป็นกรรมสิทธิของลูกหลานหรือภรรยาชาวเวียดนามได้ตามความพอใจ แต่เนื่องจากสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลของรัฐบาลจีนคณะชาติได้พยายามที่จะมีบทบาทเหนือชุมชนจีนโพ้นทะเลในเวียดนามใต้ต่อไป รัฐบาลโงดินห์เดียมจึงอยู่ในฐานะกระอักกระอ่วนใจพอสมควรในการที่จะบังคับใช้มาตรการกลืนกลายทั้งบทบาททางสังคมและบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนให้กลายเป็น “เวียดนาม” เพียงชั่วเวลาไม่กี่เดือน เพราะชาวจีนบางคนก็ได้แสดงออกถึงการต่อต้านมาตรการบังคับแปลงสัญชาติบุตรหลานและทำลายบทบาททางธุรกิจของพวกเขาแบบไม่มีทางเลือกเหมือนกัน จนกระทั่งรัฐบาลเวียดนามใต้ต้องส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปจับกุมคนเหล่านั้นแล้วยึดบัตรประจำตัวคนต่างด้าวไว้ พร้อมกับการยัดเยียดบัตรประชาชนคนเวียดนามให้กับชาวจีนเหล่านั้นก่อนปล่อยตัวออกจากที่คุมขังไป ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคณะชาติก็ได้ประท้วงรัฐบาลเวียดนามใต้ พร้อมกับเรียกร้องให้รัฐบาลทั้งสองฝ่ายเปิดเจรจากันในการที่จะปล่อยให้ชาวจีนในเวียดนามใต้สามารถเลือกถือสัญชาติหนึ่งสัญชาติใดได้โดยเสรี แต่รัฐบาลเวียดนามใต้ก็ได้ปฏิเสธข้อเสนอ ดังกล่าวตลอดมา ขณะที่ชุมชนจีนโพ้นทะเลในเวียดนามใต้ก็ลังเลใจไม่รู้จะเชื่อฟังรัฐบาลไซ่ง่อนหรือ รัฐบาลไต้หวันดีกว่ากันอยู่ระยะหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องธรรมดาเมื่อเส้นตายของการเลือกที่จะเป็นพลเมืองเวียดนามของลูกหลานชาวจีนสิ้นสุดลงในวันที่ 9 พฤษภาคม ค.ศ.1957 ปรากฏว่าคนเหล่านี้ไปรับบัตรประจำตัวเป็นพลเมืองเวียดนามน้อยกว่า 4,000 คน จากจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 600,000 คนซึ่งรัฐบาลเวียดนามใต้ได้ออกบัตรประจำตัวประชาชนไว้รอคอยเรียบร้อยแล้ว ในที่สุดรัฐบาล เวียดนามใต้นอกจากจะได้ทำการประท้วงการแทรกแซงกิจการภายในของรัฐบาลจีนคณะชาติอย่าง ขึงขังยังได้ประกาศบังคับให้ผู้ที่กำลังลังเลใจไม่มารับบัตรประจำตัวประชาชนที่ยังคงเหลือค้างอยู่ในหน่วยราชการต่าง ๆ ทั่วเวียดนามใต้ขณะนั้น ให้เลือกทางออกเอาเองเพียง 2 ประการคือ จะยินยอมเป็นพลเมืองเวียดนามที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือต้องการเป็นชาวจีนต่อไปด้วยการถูกเนรเทศไปอยู่ไต้หวันเท่านั้น[86]

ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน รัฐบาลเวียดนามใต้ยังมีมาตรการบีบบังคับเพื่อให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลถูกกลืนกลายเข้ากับกระแสสังคมหลักของชาวพื้นเมืองต่อไปโดยไม่นำพาการประท้วงใดๆ ของรัฐบาลจีนคณะชาติ เพราะถือว่าสหรัฐอเมริกาในขณะนั้นกำลังสนับสนุนรัฐบาลของตนอย่างเต็มที่ในการสกัดอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน ดังนั้นตั้งแต่ปลายปีค.ศ.1956 นอกจากรัฐบาลเวียดนามใต้จะออกคำสั่งให้ธุรกิจการค้าและการลงทุนทั้งหมดต้องทำบัญชีเป็นภาษาเวียดนามหรือภาษาฝรั่งเศสเท่านั้น โดยห้ามไม่ให้มีการลงบันทึกบัญชีต่าง ๆ เป็นภาษาจีนแล้ว ร้านค้าหรือกิจการลงทุนใด ๆ ทุกประเภทยังห้ามไม่ให้ใช้ภาษาจีนอีกต่อไปด้วย ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลเวียดนามใต้ยังออกคำสั่งให้โรงเรียนจีนซึ่งขณะนั้นมีอยู่เพียง 13 แห่ง ห้ามเปิดการสอนตั้งแต่ภาคปลายปีการศึกษา 1956 โดยเด็ดขาด ยกเว้นแต่ละโรงเรียนเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงคณะกรรมการรบริหารเป็นชาวเวียดนามทั้งหมดและหันมาใช้หลักสูตรการเรียนการสอนเป็นแบบเวียดนามเหมือนกับโรงเรียนของรัฐบาลทั่วไป โดยภาษาจีนแทนที่จะเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนของนักเรียนในแต่ละระดับเหมือนในสมัยก่อนหน้านั้น กลับถูกลดระดับกลายเป็นภาษาต่างประเทศ (foreign language) เหมือนกับภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาเขมร สำหรับให้นักเรียนเลือกเรียนในบางเวลาเท่านั้น ถ้าหากโรงเรียนใดของชุมชนจีนไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวได้ รัฐบาลก็จะสั่งปิดกิจการทันที แล้วโอนนักเรียนในโรงเรียนเหล่านั้นไปเรียนในโรงเรียนของรัฐบาลต่อไป ส่วนโรงเรียนใดสามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ รัฐบาลก็ยังคงยินยอมให้ดำเนินกิจการได้ต่อไป[87]

เพราะฉะนั้น พอถึงต้นทศวรรษ 1960 รัฐบาลเวียดนามใต้ก็สามารถใช้มาตรการทางกฎหมายและคำสั่งต่างๆ ของประธานาธิบดีบีบบังคับให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลกลายเป็นส่วนหนึ่งของประชาชาติเวียดนามได้สำเร็จเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้ว่าชาวเวียดนามพื้นเมืองจะยังคงจำแนกความแตกต่างระหว่างพวกเขาและลูกหลานของคนจีนเหล่านี้ในฐานะพวกหัว (Hua) ตั้งแต่นั้นมา ปัญหาชาวจีนกลุ่มน้อยก็แทบไม่มีบทบาทใด ๆ ในสังคมเวียดนามใต้อีกต่อไป เพราะลูกหลานของคนเหล่านี้ได้ถูกทางราชการบังคับเป็นชาวเวียดนามโดยถูกต้องตามกฎหมาย และมีน้อยคนมากที่ปฏิเสธมาตรการบีบบังคับดังกล่าวโดยหันไปถือใบต่างด้าวหรืออพยพไปอยู่ไต้หวัน เพราะฉะนั้นสถิติประชากรของเวียดนามใต้ใน ค.ศ.1960 ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 14,081,000 คน ในจำนวนนี้ได้รวมประชากรที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวจีนและชาวเวียดนามรวมอยู่ถึง 13,135,000 คน ขณะที่ชาวจีนต่างด้าวยังคงเหลืออยู่เพียงประมาณ 15,000 คนเท่านั้น ส่วนที่เหลือคือผู้ที่มีเชื้อสายต่างด้าวอื่น ๆ เช่น ลาว กัมพูชา และฝรั่งเศส เป็นต้น[88]

ตั้งแต่นั้นมา รัฐบาลเวียดนามใต้จึงไม่กังวลปัญหาการครอบงำทางเศรษฐกิจหรือการดำรงความเป็นจีนของคนเหล่านี้อีกต่อไป โดยเฉพาะธุรกิจการค้าปลีกต่าง ๆ ในเวียดนามใต้ซึ่งส่วนใหญ่ก็ยังคงอยู่ในกำมือของพ่อค้าเวียดนามเชื้อสายจีนต่อไปแล้ว ธุรกิจการนำเข้าและส่งออกของเวียดนามใต้ตลอดทศวรรษ 1960 ส่วนใหญ่ก็ยังคงถูกครอบงำโดยนายทุนเวียดนามเชื้อสายจีนในเขตไชง่อนและ โชลองต่อไปเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากกิจการธนาคารพาณิชย์ในเวียดนามใต้ช่วงปี ค.ศ.1964 ที่มีธนาคารต่าง ๆ รวม 13 ธนาคารและมีสาขาต่าง ๆ ของธนาคารเหล่านี้ทั้งหมดรวม 31 แห่งนั้น ในจำนวนนี้มีสำนักงานใหญ่และสาขาดำเนินธุรกิจในศูนย์กลางชุมชนจีนไชง่อนและโชลองรวมถึง 25 แห่ง[89] เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกอะไรเมื่อสงครามเวียดนามบานปลายมากขึ้นจากการที่สหรัฐอเมริกาถลำตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งภายในของชาวเวียดนามจนกระทั่งผลักดันให้สหรัฐอเมริกาและชาติพันธมิตรเข้าไปเกี่ยวข้องกับสงครามอินโดจีนโดยตรงตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1965 เป็นต้นมา ปัญหาชนกลุ่มน้อยชาวจีนในเวียดนามภาคใต้ก็ถูกบดบังจากปัญหาภัยคุกคามของพวกเวียดกงไปโดยปริยาย ขณะที่เวียดนามเหนือเองก็มีสายสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งต้องผนึกกำลังและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อป้องกันภัยคุกคามจากสหรัฐอเมริกาด้วยกันทั้งสองประเทศชุมชนชาวเวียดนามเชื้อสายจีนที่ยังคงหลงเหลืออยู่บ้างเล็กน้อยตามแถบจังหวัดชายแดนภาคเหนือในส่วนที่ติดต่อกับมณฑลยูนนานและมณฑลกวางซีของจีนก็ยังคงดำรงชีวิตและกลมกลืนเข้ากับผู้คนสังคมเวียดนามซึ่งเป็นเจ้าของประเทศได้ต่อไป ท่ามกลางภาวะสงครามทั่วประเทศเวียดนามที่จะบานปลายต่อเนื่องไปอีกประมาณ 1 ทศวรรษ

สำหรับชุมชนจีนโพ้นทะเลในลาวยุคหลังค.ศ.1954 ประเทศเอกราชใหม่แห่งนี้ในขณะนั้น นอกจากจะมีชาวจีนอยู่ประมาณ 35,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายปลีกทั่วไปหรือไม่ก็เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมและหัตถกรรมขนาดเล็ก ยังประกอบการค้าพืชไร่และการปล่อยเงินกู้ให้กับชาวพื้นเมือง ชาวจีนเหล่านี้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวจีนแต้จิ๋วที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับเครือญาติของพวกเขาทั้งในประเทศไทยและประเทศกัมพูชายังนิยมอาศัยอยู่ในเขตรอบ ๆ นครเวียงจันทน์และเมืองใหญ่ๆ แถบบริเวณชายฝั่งแม่น้ำโขง เช่น ปากเซและสุวรรณเขตมากกว่าที่จะอาศัยในท้องถิ่นทุรกันดารอื่น ๆ ของลาวในขณะนั้น โดยชาวจีนเหล่านี้มีโรงเรียนสอนภาษาจีนสำหรับบุตรหลานของพวกเขาอยู่ในเวียงจันทน์รวม 3 แห่งด้วยกัน ซึ่งล้วนแต่มีการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาทั้งนั้น ส่วนชาวจีนที่มีฐานะดีถ้าหากต้องการให้บุตรหลานของพวกเขามีการศึกษาภาษาจีนสูงกว่าระดับนั้น ก็จำต้องขวนขวายหาทางส่งบุตรหลานของพวกเขาไปเรียนหรืออยู่อาศัยกับญาติใกล้ชิดในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ต่อไป ซึ่งผู้มีสถานภาพดังกล่าวมีอยู่น้อยมากในประเทศลาวช่วงนั้น ดังนั้นครอบครัว

ชาวจีนส่วนใหญ่ที่มีฐานะดีจึงนิยมส่งบุตรลูกหลานเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนคาธอลิคเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ครอบครัวชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ในขณะนั้นแทบไม่มีโอกาสในการศึกษาเลย บุตรหลานชาวจีนในตลอดช่วงทศวรรษ 1950 จึงกลายเป็นพวกที่อ่านออกเขียนได้มากกว่าชาวพื้นเมืองเสียด้วยซ้ำไป

เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่บรรดาพ่อค้าชาวจีนและครอบครัวของคนเหล่านี้จะมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจลาวตลอดมาจนกระทั่งอย่างน้อยถึง ค.ศ.1958 เมื่อโครงการนำเข้าสินค้าจากสหรัฐอเมริกา (The United Commodiy Import Program) เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น จึงทำให้บรรดาครอบครัวและลูกหลานของนายทหารฝ่ายขวาของลาว เริ่มเข้ามามีบทบาทแข่งขันทำการค้าประเภทนำเข้าโดยได้รับการยกเว้นภาษีจากความช่วยเหลือของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นมา แต่ในที่สุดคนเหล่านี้ก็จำเป็นต้องหันมาประสานผลประโยชน์กับพ่อค้าจีนทั้งในลาวและไทยอีกตลอดไป เพราะความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาทั้งหมดที่เข้าสู่ประเทศลาวในขณะนั้นและในทศวรรษต่อมา จะต้องผ่านประเทศไทย ขณะเดียวกัน พ่อค้าชาวจีนจากประเทศไทยก็ได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานและลงทุนในประเทศลาวตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1950 เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ชาวจีนเหล่านี้ยังประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ ต่างๆ ร่วมกับบรรดานักการเมืองและผู้นำกองทัพฝ่ายขวาในลาวอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งสามารถจัดตั้งธนาคารลาว-ไทย (The Lao-Thai Bank) ในช่วงนี้เหมือนกัน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การที่รัฐบาลลาวได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาห้ามไม่ให้คนต่างด้าวประกอบอาชีพต่างๆ ต่อไปนี้ซึ่งถือเป็นอาชีพเฉพาะของชาวลาวเท่านั้น ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1959 เช่น การขนส่งทางบกและทางน้ำ การค้าอาวุธยุทธภัณฑ์ การค้าวิทยุสื่อสาร การพิมพ์ การขับรถโดยสารแท็กซี่ การขับรถบรรทุก การถีบสามล้อรับจ้าง การทำป่าไม้ การค้าถ่านหิน การเสริมสวย การฆ่าสัตว์ การประมงและธุรกิจโรงรับจำนำ ก็มีผลทำให้บทบาทของพ่อค้าชาวจีนในลาวลดลงอย่างเห็นได้ชัด ขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้พ่อค้าชาวเวียดนามสามารถเข้าไปประกอบกิจการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องรายการอาชีพต่างๆ ข้างต้น แข่งขันกับชาวพื้นเมืองได้อย่างง่ายดายตั้งแต่นั้นมา เพราะตามข้อตกลงเจนีวา ค.ศ.1954 ชาวเวียดนามซึ่งถือเป็นชาวพื้นเมืองในอาณานิคมเก่าของฝรั่งเศส ย่อมได้รับสิทธิในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เท่าเทียมกันกับชาวลาว และชาวกัมพูชา ในประเทศเอกราชใหม่ได้ทั่วทั้งอินโดจีน[90] เพราะฉะนั้น พ่อค้าชาวจีนจึงหาทางออกจากการไม่ถูกบังคับใช้ของคำสั่งฉบับนั้นได้น้อยมาก ยกเว้นการหาชาวลาวเข้ามาเป็นเจ้าของถือกรรมสิทธิในกิจการลงทุนนั้น ๆ แทนตนเอง หรือไม่ก็ให้ภรรยาชาวลาวและภรรยาชาวเวียดนามทำหน้าที่เป็นเจ้าของกิจการธุรกิจเหล่านี้แทนพวกเขาตั้งแต่นั้นมา

ขณะที่ความขัดแย้งระหว่างผู้นำลาวกลุ่มต่างๆ ก็บานปลายเพิ่มขึ้นตลอดเวลาและยังถูกนำไปสัมพันธ์กับปัญหายุ่งยากอื่น ๆ ทั้งในเวียดนามใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทยเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งรัฐบาลผสมของลาวได้พังทลายไป พร้อมกับการที่กองทัพอเมริกันและทหารรับจ้างไทยได้เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของลาวโดยตรงตั้งแต่ค.ศ.1965 เป็นต้นมา เศรษฐกิจลาวก็กลายเป็นเศรษฐกิจสงคราม (war economy) ที่ดำรงอยู่ได้โดยความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาผ่านทางประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นบทบาททางเศรษฐกิจของผู้นำชุมชนจีนในลาวซึ่งส่วนใหญ่ประสานผลประโยชน์กับครอบครัวนายทหารฝ่ายขวาของลาวตลอดมา จึงกลับเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจการนำเข้าและส่งออกสินค้าต่าง ๆ แทบทั้งหมดของลาวแล้ว ยังมีบทบาทครอบงำธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศของลาวในช่วงนี้ร่วมกับเครือญาติของพวกเขาในประเทศไทยอย่างเต็มที่อีกด้วย ขณะที่บทบาททางเศรษฐกิจของชาวเวียดนามซึ่งไม่ค่อยได้รับความไว้วางใจจากบรรดานักการเมืองและผู้นำฝ่ายขวาในเวียงจันทน์เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว กลับมีบทบาทจำกัดมากทั้งในขณะนั้นและในช่วงต่อมาตลอดสงครามอินโดจีน

สำหรับกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศเอกราชอีกชาติหนึ่งตามข้อตกลงเจนีวาค.ศ.1954 ชุมชนจีนโพ้นทะเลในขณะนั้นซึ่งมีอยู่ประมาณ 425,000 คน ก็มีเอกลักษณ์พิเศษของตนเองมาตั้งแต่เป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสคือ นอกจากชาวจีนจะอาศัยอยู่ในเขตตัวเมืองน้อยกว่าในเขตชนบทแล้ว ชาวจีนในกัมพูชายังมีลักษณะแตกต่างกับชาวจีนในอินโดจีนอื่นๆ เพราะชาวจีนในดินแดนแห่งนี้จะประกอบธุรกิจการค้ามากกว่าร้อยละ 90 ในเขตตัวเมืองและในเขตชนบทของกัมพูชาทั่วไปแล้ว ยังมีชาวจีนเข้าไปทำการเกษตรอย่างกว้างขวางด้วย โดยเฉพาะอาชีพการปลูกพริกไทยซึ่งอยู่ในกำมือของชาวจีนไหหลำและลูกหลานของพวกเขาที่กลายเป็นลูกครึ่งเขมรไปแล้วนั้น อาจจะถือว่าเป็นอาชีพเกษตรที่คนเหล่านี้ได้ผูกขาดแต่เพียงกลุ่มเดียวตลอดมาจนถึงช่วงได้รับเอกราช ขณะที่อาชีพการทำนาข้าวก็ยังเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ชาวจีนแต้จิ๋วและชาวจีนแคะยังคงมีบทบาทไม่น้อยกว่าชาวพื้นเมืองในช่วงดังกล่าว นอกจากนั้นแล้ว อาชีพการทำไร่ผักในบริเวณเขตชานเมืองต่าง ๆ ก็ถูกครอบครองโดยชาวจีนแคะและลูกหลานของคนเหล่านี้ซึ่งได้กลายเป็นลูกครึ่งกัมพูชาเป็นส่วนใหญ่แล้วด้วย ขณะเดียวกันชุมชนจีนโพ้นทะเลในกัมพูชาก็ยังมีลักษณะเอกลักษณะเฉพาะของตนแตกต่างจากชุมชนจีนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงต้นทศวรรษ 1950 พอสมควรคือ ชุมชนจีนในเขตตัวเมืองกว่าร้อยละ 70 ล้วนเป็นผู้มีเชื้อสายจีนแต้จิ๋ว ส่วนในเขตชนบทนั้น ชาวจีนแต้จิ๋วยังกลายเป็นส่วนประกอบสำคัญถึงร้อยละ 90 ของชุมชนจีนแต่ละแห่งด้วย นอกจากนั้นชาวจีนเชื้อสายอื่น ๆ เช่น กวางตุ้ง ไหหลำ

แคะ และฮกเกี้ยนก็จะมีความสำคัญและจำนวนลดหลั่นลงมาตามลำดับ จะมีข้อยกเว้นพิเศษก็เฉพาะชาวจีนฮกเกี้ยนที่มีปริมาณน้อยที่สุดและส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่เฉพาะในกรุงพนมเปญและพระตะบองยังคงเป็นครอบครัวชาวจีนที่มีความมั่งคั่งที่สุดในกัมพูชาตั้งแต่ยุคอาณานิคมจนถึงยุคได้รับเอกราชอย่างไม่เสื่อมคลายเท่านั้น[91]

แน่นอนที่สุด ชาวจีนในกัมพูชาเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีจำนวนมากกว่าชาวเวียดนามซึ่งขณะนั้นมีจำนวนเพียงประมาณ 300,000 คนเท่านั้น และบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนก็มีสูงกว่าชาวเวียดนามตลอดมา ถึงแม้ว่าในสมัยอาณานิคม ชาวเวียดนามเหล่านี้จะได้รับ อภิสิทธิต่าง ๆ มากกว่าชาวจีน เพราะผู้ปกครองฝรั่งเศสชอบชาวเวียดนามและต้องการอุปถัมภ์คนเหล่านี้ให้แข่งขันทางเศรษฐกิจกับชาวจีน ซึ่งฝรั่งเศสเกลียดชังความขยันและความฉลาดของมนุษย์พันธุ์นี้มากเป็นพิเศษ โดยไม่แตกต่างกับชาวกัมพูชาซึ่งฝรั่งเศสดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นพวกโง่เขลาและทำอะไรเฉื่อยชาเป็นเรือเกลือก็ตาม แต่มาตรการต่าง ๆ ที่ฝรั่งเศสนำมาใช้ในช่วงอาณานิคมนั้นก็ได้ผลักดันให้ชาวจีนและชาวกัมพูชามีความเป็นเอกภาพและรักใคร่กลมเกลียวกันมากขึ้น ซึ่งพฤติกรรมแบบนี้ก็จะแตกต่างกับความชิงชังระหว่างชาวพื้นเมืองกับชาวเวียดนามที่จะทวีบานปลายต่อไปตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ด้วย เพราะฉะนั้น นอกจากครอบครัวชาวจีนที่มีอิทธิพลส่วนใหญ่ โดยเฉพาะครอบครัวชาวจีนฮกเกี้ยนในพนมเปญจะมีสายสัมพันธ์อันดีและมีความผูกพันทางเครือญาติอย่างใกล้ชิดกับบรรดาสมาชิกชนชั้นสูงในราชสำนักกัมพูชาแล้ว ลูกหลานของคนเหล่านี้บางคนยังได้แต่งงานอยู่กินกับข้าราชการและนักการเมืองระดับสูงในยุคหลังเอกราช ไม่แตกต่างกับการที่บรรพบุรุษของพวกเขาเคยประสบความสำเร็จมาแล้วในยุคก่อนและยุคหลังการเป็นอาณานิคมฝรั่งเศส โดยเฉพาะการใช้ความสัมพันธ์กับราชสำนักกัมพูชาเข้าไปผูกขาดภาษีและสิทธิสัมปทานต่าง ๆ

ยิ่งไปกว่านั้นชุมชนจีนส่วนใหญ่ทั้งในเมืองและชนบท นอกจากจะมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับชาวพื้นเมืองตลอดมาแล้ว ยังพร้อมที่จะผสมกลมกลืนวิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมของพวกเขาให้เข้ากับวัฒนธรรมและสังคมกัมพูชาตลอดมา ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวแตกต่างจากชาวเวียดนามเพราะคนเหล่านี้มีจำนวนน้อยมากที่จะยอมรับวิถีชีวิตแบบเขมรให้เข้ามามีส่วนร่วมในวิถีชีวิตและประเพณีวัฒนธรรมของพวกเขาตลอดมา เพราะฉะนั้นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (acculturalisation) ระหว่างชาวจีนและชาวกัมพูชาจึงมีสูงมากแทบทุกระดับชนชั้นของสังคม เพราะนอกจากชายโสดจีนนิยมแต่งงานอยู่กินกับหญิงพื้นเมืองและตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในดินแดนแห่งนี้ ยังมีครอบครัวชาวจีนอีกเป็นจำนวนมากที่เพิ่งหอบหิ้วภรรยามาจากประเทศจีนในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็นิยมมี

ภรรยาน้อยเป็นชาวเขมรและมีลูกหลานกับคนเหล่านี้เป็นจำนวนมากด้วย โดยสมาชิกของครอบครัวทั้งฝ่ายภรรยาหลวงและภรรยาน้อยต่างอยู่ด้วยกันอย่างปรองดองและรักใคร่กันเป็นอย่างดี ขณะที่สังคมเขมรก็ยอมรับการดำรงอยู่ของการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมดังกล่าวตลอดมา จนกระทั่งผู้เชี่ยวชาญจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้นคือ วิคเตอร์ เปอร์เซ็ลล์ (Victor Purcell) ถึงกับเรียกลูกหลานของคนเหล่านี้ว่า “เผ่าพันธุ์ใหม่” (new race) ในกัมพูชา[92]

อย่างไรก็ตาม กัมพูชายุคหลังเอกราชก็ไม่แตกต่างกับชาติเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้น ซึ่งกำลังตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ (economic nationalism) ดังที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้น แต่วิธีการของกัมพูชาภายใต้การนำของเจ้านโรดม สีหนุเพื่อแก้ไขปัญหาชาวจีนในประเทศนี้มีรายละเอียดที่แตกต่างกับชาติอื่นๆ เพราะเมื่อกัมพูชาเป็นเอกราชแล้ว ขณะที่สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลของรัฐบาลจีนคณะชาติ นอกจากจะยังดำรงอยู่ในประเทศนี้ต่อไปเพราะผลพวงของสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคณะชาติก็ยังคงถือสิทธิในการให้ความคุ้มครองชาวจีนในกัมพูชา แต่รัฐบาลกัมพูชานอกจากจะไม่รับรองรัฐบาลจีนคณะชาติ ยังได้ปฏิเสธการแทรกแซงกิจการภายในของไต้หวันตลอดมา ในเวลาเดียวกันกัมพูชาได้แสดงท่าทีสนใจที่จะมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1954 รัฐบาลกัมพูชาจึงได้ประกาศใช้กฎหมายสัญชาติกัมพูชาฉบับใหม่ (The Law of Cambodian Nationality) ขึ้นมาทันที โดยกฎหมายฉบับนี้เปิดช่องโหว่ให้ลูกหลานชาวจีนหรือแม้กระทั่งชาวจีนต่างด้าวซึ่งเพิ่งตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรในกัมพูชาขณะนั้น สามารถแปลงสัญชาติเป็นชาวกัมพูชาได้อย่างง่ายดาย ตัวอย่างเช่น มาตรา 22 ของกฎหมายฉบับนี้ระบุไว้ว่า “ใครก็ตามที่มีบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเป็นชาวกัมพูชาอยู่แล้ว ไม่ว่าเขาจะเกิดในดินแดนใด ๆ ก็ถือว่าเป็นชาวกัมพูชา และใครก็ตามที่เกิดในกัมพูชาย่อมเป็นชาวกัมพูชาเสมอ”[93]

นอกจากนั้นเมื่อเจ้านโรดม สีหนุได้มีโอกาสพบปะกับนายกรัฐมนตรีโจว เอินไหลในการประชุมของกลุ่มประเทศที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในเมืองบันดุง(Bandung Conference) ของอินโดนีเซียในเดือนเมษายน ค.ศ.1955 สายสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศก็ยิ่งแน่นแฟ้นขึ้นมาอย่างรวดเร็ว พร้อมกันนี้ก็ได้มีการทำสนธิสัญญาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสองอีกหลายฉบับในเวลาต่อมา ขณะเดียวกัน รัฐบาลกัมพูชาก็เปิดโอกาสให้ชาวจีนต่างด้าวทุกรายซึ่งแต่งงานอยู่กินกับชาวพื้นเมืองหรือยังเป็นโสดแต่อาศัยอยู่ในกัมพูชามานานกว่า 2 ปีสามารถขอแปลงสัญชาติเป็นชาวกัมพูชาได้อย่างง่ายดายโดยคนเหล่านั้นเพียงแต่รู้ภาษาเขมรบ้างเล็กน้อย ก็ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่จะแปลงสัญชาติ

เป็นชาวกัมพูชาได้ทั้งสิ้น ถัดจากนั้น ในเดือนมีนาคม ค.ศ.1956 รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้กฎหมายคนเข้าเมืองฉบับใหม่เพื่อให้ชาวต่างด้าวทุกคนที่ยังเหลืออยู่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน ไม่ใช่มีสถานภาพที่แตกต่างกันเหมือนกฎหมายคนเข้าเมืองฉบับเก่า ซึ่งให้สิทธิพิเศษแก่ชาวฝรั่งเศสและชาวเวียดนามมากกว่าชาวจีนต่างด้าวทั่วไป พร้อมกันนั้น กฎหมายใหม่ฉบับนี้ยังได้ระบุอาชีพต่าง ๆ รวม 18 ประเภท ที่ห้ามไม่ให้ชาวต่างด้าวประกอบกิจการอีกต่อไป ซึ่งอาชีพส่วนใหญ่ดังกล่าวเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติเช่น การเป็นนายหน้าของกรมศุลกากร การเป็นสายลับ การเป็นนายหน้าให้กรมตรวจคนเข้าเมือง การเป็นตัวแทนค้าแรงงาน การเป็นพ่อค้าขายอาวุธ และวัตถุระเบิดต่าง ๆ เป็นต้น ขณะที่อาชีพอื่น ๆ ที่เหลือ เช่น ช่างวิทยุ ช่างเสริมสวย ช่างตัดผม คนขับขี่รถโดยสาร คนขับขี่รถบรรทุก และคนถีบสามล้อรับจ้าง ซึ่งเป็นอาชีพสงวนเหล่านี้ก็ส่งผลกระทบต่อชาวเวียดนามมากกว่าชาวจีนซึ่งส่วนใหญ่ในแต่ละครอบครัวจะมีผู้ถือสัญชาติกัมพูชาเป็นผู้ดำเนินกิจการธุรกิจต่าง ๆ แทนบิดาหรือญาติผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่ยังคงถือใบต่างด้าวอยู่ในขณะนั้น

สถานการณ์ทางการเมืองในกัมพูชาซึ่งมีความสงบกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในอินโดจีน ยังดึงดูดให้กลุ่มนายทุนจีนแถบไซง่อนและโชลอง เข้ามาทำธุรกิจลงทุนร่วมกับบรรดาผู้นำชาวจีนในกัมพูชามีมูลค่าสูงถึง 200 ล้านเหรียญอเมริกันในช่วงนั้นอีกด้วย โดยเฉพาะในธุรกิจโรงสีข้าว ซึ่งจะกลายเป็นธุรกิจผูกขาดแบบครบวงจรโดยพ่อค้าข้าวชาวจีนอย่างรวดเร็วมาก โดยเพิ่มจากเดิมใน ค.ศ.1951 ซึ่งกัมพูชามีโรงสีข้าวเพียงประมาณ 47 แห่ง ได้เพิ่มขึ้นกลายเป็นกว่า 1200 แห่งใน ค.ศ.1961 นอกจากนั้นแล้ว ข้าวที่ส่งออกจากกัมพูชาซึ่งเดิมต้องส่งไปยังโชลองในเวียดนามใต้ก่อนออกสู่ตลาดโลก ก็จะส่งออกโดยตรงจากเมืองท่าสีหนุวิลล์สู่ตลาดต่างประเทศตั้งแต่นั้นมาด้วยขณะเดียวกัน เนื่องจากเศรษฐกิจกัมพูชาต้องอาศัยสินค้าอุปโภคบริโภคจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่มาตั้งแต่ยุคอาณานิคม เมื่อโอกาสทางเศรษฐกิจเปิดเพิ่มมากขึ้นเช่นนั้น บรรดาพ่อค้าชาวจีนก็ได้พัฒนาตนเองจากพ่อค้ารายย่อยขนาดเล็ก แล้วพัฒนาตนเองกลายเป็นบริษัทนำเข้าและส่งออกอย่างรวดเร็วในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษ 1950 จนถึงครึ่งแรกของทศวรรษ 1960 โดยบริษัทนำเข้าและส่งออกของชาวจีนใน ค.ศ.1963 มีถึง 267 บริษัทหรือประมาณร้อยละ 78 ของบริษัทเหล่านี้ทั้งหมดในกัมพูชาช่วงนั้น ขณะที่ธุรกิจการลงทุนซึ่งเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมและการขนส่งต่างๆ มีอยู่ประมาณ 3,300 บริษัทในค.ศ.1961 ในจำนวนนี้เป็นของชาวจีนถึงประมาณร้อยละ 98 ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงธนาคารอีก 5 ธนาคารในพนมเปญและอีก 2 ธนาคารในพระตะบองและเสียมราฐซึ่งเป็นของชาวจีนทั้งหมดด้วยขณะเดียวกัน กิจการค้าขายปลีกของชาวจีนซึ่งมีอยู่มากกว่าร้อยละ 80 ของร้านค้าปลีกทั่วกัมพูชาในขณะนั้น ยังเป็นร้านค้าที่มีสินค้าจำเป็นสำหรับชาวไร่ชาวนาในชนบทครบทุกอย่างแล้ว ยังทำหน้าที่

ปล่อยเงินกู้และให้สินเชื่อในรูปแบบต่าง ๆ ในเวลาเดียวกันเพราะฉะนั้นจึงสามารถที่จะสรุปได้ว่าบทบาทการครอบงำทางเศรษฐกิจของชาวจีนในกัมพูชามีสูงมาก ครอบครัวชาวจีนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 ล้วนเป็นครอบครัวของพ่อค้าทุกระดับ และถ้ารวมลูกจ้างเชื้อสายจีนของคนเหล่านี้เข้าไปด้วยแล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่าชาวจีนในกัมพูชาตั้งแต่ช่วงก่อน ค.ศ.1965 ประมาณร้อยละ 95 ล้วนแล้วแต่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับการค้าขายแทบทั้งสิ้น หรือคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ล้วนเป็นชนชั้นกลางทางเศรษฐกิจของสังคมกัมพูชา[94]

ขณะเดียวกัน ชาวจีนในแต่ละเมืองก็ยังคงผนึกความสามัคคีเพื่อผดุงวัฒนธรรมและประเพณีของบรรพบุรุษต่อไปอย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังจากนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหลได้เดินทางมาเยี่ยมชุมชนจีนในกัมพูชาแห่งนี้ใน ค.ศ.1956 แล้ว องค์กรที่เป็นของชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ที่เคยมีมาก่อนหน้านั้น นอกจากจะลดบทบาทการให้ความสำคัญเฉพาะกลุ่มสำเนียงภาษาและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ของพวกเขาลงแล้ว ยังหันไปให้ความร่วมมือในวงกว้างและให้ความสำคัญกับการจงรักภักดีต่อความเป็นจีนโดยรวมของพวกเขามากขึ้นด้วย โดยสมาคมจีนต่าง ๆ ทั้งที่มีมานานแล้วและเพิ่งถูกสถาปนาขึ้นมาตั้งแต่ช่วงหลังกัมพูชาได้รับเอกราช จะหันไปทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองทางการเมืองและการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากจะมีสมาคมเหลียนอิ่ว (The Lian-You Society) เป็นสมาคมที่มีบทบาทสำคัญและใหญ่ที่สุดแทนที่หอการค้าจีนซึ่งถูกลดบทบาทไปภายหลังจากที่รัฐบาลกัมพูชาตัดสัมพันธไมตรีกับรัฐบาลจีนคณะชาติไปแล้ว สมาคมจีนสำเนียงภาษาต่างๆ หรือที่เรียกว่าหุยก๋วน (Hui Guan) ก็ยังร่วมมือกับสมาคมตระกูล สมาคมท้องถิ่นดั้งเดิมองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อรักษาชุมชนชาวจีนให้เข้มแข็งต่อไป ขณะเดียวกัน ชุมชนจีนในกัมพูชาก็มีความสามัคคีและกลมเกลียวกันมากเพราะส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีเชื้อสายจีนแต้จิ๋วมากกว่าเชื้อสายจีนอื่น ๆ เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกว่าเฉพาะกรุงพนมเปญซึ่งมีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณ 135,000 คนในค.ศ.1963 นั้น จะมีสมาคมต่าง ๆ ของชาวจีนมากถึง 115 สมาคมแล้ว ยังมีโรงเรียนจีนอีกกว่า 10 แห่ง ซึ่งเปิดการสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้บริการแก่ลูกหลานของคนเหล่านี้อย่างทั่วถึงอีกด้วย ทั้งนี้ยังไม่นับถึงชุมชนจีนขนาดเล็กในหัวเมืองอื่น ๆ ซึ่งแต่ละชุมชนนอกจากจะต้องมีสมาคมจีนต่าง ๆ หลายสมาคมแล้ว แต่ละชุมชนยังต้องมีโรงเรียนสอนภาษาจีนและสโมสรการกีฬาไม่ต่ำกว่าชุมชนละ 1 แห่งทั่วกัมพูชาด้วย[95]

สมาคมจีนต่าง ๆ นอกจากจะต้องร่วมมือกันรับผิดชอบทนุบำรุงวัดวาอารมและศาลเจ้าต่าง ๆ ของชาวจีนแล้ว ยังต้องร่วมมือกันบริหารโรงเรียน โรงพยาบาล และสุสานของชาวจีนแต่ละ

สำเนียงภาษาด้วย โดยเฉพาะภาระการรับผิดชอบหาเงินจ้างครูสอนภาษาจีนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลกัมพูชาจำนวนสูงถึง 225 คน เพื่อให้บริการสอนหนังสือแก่ลูกหลานของพวกเขาที่มีอายุตั้งแต่ 5 ปีถึง 15 ปีจำนวนกว่า 20,000 คนเฉพาะในกรุงพนมเปญเพียงแห่งเดียวในช่วงนั้น ถือว่าเป็นภาระที่หนักมากและถ้าหากชุมชนจีนเหล่านี้ไม่มีความสามัคคีกันจริง อนาคตของการรักษาอัตลักษณ์จีนของคนเหล่านี้ก็ย่อมทำได้ไม่ง่ายนักอย่างแน่นอน นอกจากนั้นแล้ว ความแข็งแกร่งของชุมชนจีนในกัมพูชายังพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงว่า ในขณะที่หนังสือพิมพ์รายวันของประเทศนี้ตลอดช่วงกลางทศวรรษ 1960 มีเพียง 13 ฉบับเท่านั้น ในจำนวนดังกล่าวเป็นหนังสือพิมพ์จีนถึง 5 ฉบับด้วยกันคือ หนังสือพิมพ์เหมือนหัวเรอะเป้า (Mian Hua Re Bao) หนังสือพิมพ์กงซังเรอะเป้า (Gong Shang Re Bao) หนังสือพิมพ์เม่เฟียงเรอะเป้า (Mei Fiang Re Bao) หนังสือพิมพ์เชิงหัว หวูเป้า (Sheng Hua Wu Bao) และหนังสือพิมพ์ซินเป้า (Xin Bao) ซึ่งมียอดจำหน่ายรวมกันถึงวันละ 28,700 ฉบับ นอกจากนั้นแล้ว ความสามัคคีของชุมชนจีนในกัมพูชาภายใต้การควบคุมสูงสุดของสมาคมเหลียนอิ่วยังได้รักษาประเพณีสำคัญและการเฉลิมฉลองวันสำคัญต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตลอดมา จนกระทั่งขบวนแห่และพิธีฉลองวันสำคัญเหล่านั้นกลายเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชุมชนจีนและเป็นวันสำคัญในปฏิทินต่อไปด้วย เช่น พิธีแห่ริ้วขบวนต่าง ๆ ในเทศกาลหยวนเซี่ยว (Yuan Xiao) ซึ่งตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนอ้ายในปฏิทินทางจันทรคติแต่ละปี ชุมชนจีนทั่วพนมเปญจะทำพิธีแห่เฉลิมฉลองจนกลายเป็นการปิดจราจรและหยุดทำธุรกิจการค้าของเมืองหลวงแห่งนี้เป็นเวลา 2 วันเต็ม [96]

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้รัฐบาลกัมพูชาได้ประกาศยึดกิจการค้าขนาดใหญ่และธนาคารของชาวต่างด้าวทั้งหมดมาเป็นรัฐวิสาหกิจพร้อมกับการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนธันวาคม ค.ศ.1963 ซึ่งถ้าหากพิจารณาอย่างผิวเผินแล้ว น่าจะได้รับการตอบโต้และขัดขวางจากบรรดาชนชั้นกลางชาวจีนเหล่านั้นบ้าง แต่ข้อเท็จจริงที่ปรากฏกลับตรงกันข้ามเพราะนอกจากกครอบครัวนายทุนเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในกัมพูชาได้แต่งงานและประสานผลประโยชน์กับครอบครัวชนชั้นขุนนางและชนชั้นสูงของกัมพูชาตลอดมาจนถึงขณะนั้นแล้ว ลูกหลานของครอบครัวชาวจีนเหล่านี้ยังได้แต่งงานกับข้าราชการและนักการเมืองระดับสูงของกัมพูชาตลอดเวลาด้วย จนกระทั่งความหมายของลัทธิชาตินิยมกัมพูชา (Cambodian Nationalism) แทบไม่มีผลกระทบต่อความรู้สึกใด ๆ ของบรรดาผู้นำชุมชนหรือนายทุนจีนที่มั่งคั่งในกัมพูชาเลย ซึ่งในจำนวนมหาเศรษฐีที่มั่งคั่งมากที่สุดของกัมพูชาขณะนั้นรวม 9 คน 7 คนเป็นผู้มีเชื้อสายจีนแต้จิ๋วและอีก 2 คนเป็นผู้มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน คนเหล่านี้ยังได้กลายเป็นพลเมืองกัมพูชาไปเกือบหมดแล้ว มหาเศรษฐีจีนเหลือบางครอบครัวก็ดำเนินธุรกิจในนามบุตรหลานซึ่งถือสัญชาติกัมพูชา ยิ่งไปกว่านั้นบรรดาผู้นำชาวจีนเหล่านี้

ยังเข้าไปมีส่วนไม่ทางตรงก็ทางอ้อมในการให้คำปรึกษาแก่รัฐบาลเพื่อกำหนดนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต่างๆ ตลอดมา เพราะฉะนั้นถึงแม้รัฐบาลจะประกาศนโยบายยึดทรัพย์สินของชาวต่างด้าวในภาคธุรกิจการธนาคารและการนำเข้าส่งออกตั้งแต่นั้นมา ชาวต่างด้าวที่ได้รับผลกระทบกระเทือนมากที่สุดคือทุนฝรั่งเศสที่ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศกัมพูชาต่างหาก ในทางตรงกันข้ามบรรดาผู้นำชุมชนจีนในกัมพูชาซึ่งถือสัญชาติชาวพื้นเมืองเรียบร้อยแล้ว ยังสามารถอาศัยเงื่อนไขดังกล่าวเข้าไปมีบทบาทและตักตวงผลประโยชน์จากรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลจัดตั้งเข้ามาดำเนินการแทนทุนต่างด้าวที่ถูกยึดกิจการไปในครั้งนั้นอีกด้วย นอกจากนั้นแล้ว นายทุนชาวจีนที่ยังคงถือใบต่างด้าวอยู่ในขณะนั้น ก็ได้ถอนตัวออกจากธุรกิจต่าง ๆ ที่จะถูกทางการยึดทรัพย์สิน ด้วยการโอนหุ้นส่วนใหญ่ให้กับเครือญาติและหุ้นส่วนทางธุรกิจที่ถือสัญชาติกัมพูชาไปก่อนหน้านั้น นายทุนชาวจีนบางคนยังได้อาศัยโอกาสนั้นเข้าไปลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และอุตสาหกรรมการผลิตต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบใด ๆ จากการประกาศใช้นโยบายชาตินิยมครั้งใหม่ของรัฐบาลกัมพูชา เพราะฉะนั้นนอกจากนโยบายและการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในเศรษฐกิจกัมพูชาขณะนั้น จะทำให้บทบาททางเศรษฐกิจของพวกเขามั่นคงต่อไปแล้ว ยังทำให้เครือข่ายการลงทุนของพวกเขามีความทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการเมืองและเศรษฐกิจภายในประเทศ[97]

ขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าพวกเขาและบรรดาทายาทในแต่ละครอบครัวได้กลายเป็นผู้มีสัญชาติกัมพูชาไปแล้วก็ตาม แต่คนเหล่านี้ก็ยังคงรักษาสถานภาพและการดำรงบทบาทการเป็นครอบครัวชนชั้นนำของพวกเขาในโครงสร้างทางสังคมของชุมชนจีนในกัมพูชาต่อไปอย่างเหนียวแน่น เพราะสมาชิกของครอบครัวที่บรรลุนิติภาวะเหล่านี้แทบทุกคน ยังคงเป็นกรรมการบริหารหรือสมาชิกกิตติมศักดิ์ของสมาคมจีนต่างๆ อย่างน้อยไม่ต่ำกว่าคนละหนึ่งสมาคม คนเหล่านี้ยังบริจาคเงินจำนวนมากในแต่ละปีให้กับองค์กรการกุศลต่าง ๆ ของชุมชนจีนในกัมพูชาตั้งแต่โรงพยาบาล โรงเรียน ศาลเจ้า และสุสานต่าง ๆ ตลอดมาแล้ว คนเหล่านี้ยังสามารถพัฒนาตนเองกลายเป็นชนชั้นสูงของสังคมกัมพูชายุคใหม่ในเวลาเดียวกัน นอกจากนั้นลูกหลานของครอบครัวนายทุนชาวจีนเหล่านี้บางคนยังสามารถพัฒนาตนเองกลายเป็นชนชั้นนำทางการเมืองของกัมพูชาตั้งแต่ช่วงนี้อย่างรวดเร็วเช่น บางคนกลายเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บางคนกลายเป็นข้าราชการพลเรือนระดับสูง บางคนกลายเป็นนายทหารคุมกองกำลังสำคัญในกองทัพแห่งชาติกัมพูชาแล้ว บรรดาผู้จัดการรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ส่วนใหญ่ที่มีอยู่ในกัมพูชาขณะนั้นก็คือลูกหลานของครอบครัวชาวจีนที่มั่งคั่งในกรุงพนมเปญแทบทั้งสิ้นด้วย จนกระทั่งอาจจะสรุปได้ว่า สมาชิกชนชั้นสูงจีนผสมกัมพูชาเหล่านี้ได้กลายเป็นชนชั้นที่มีทั้งอำนาจการเงินและเกียรติยศศักดิ์ศรีทางการเมืองสูงกว่าชนชั้นใด ๆ ในสังคม ยกเว้นเฉพาะบรรดาพระบรม

วงศานุวงศ์ในราชสำนักขณะนั้นเท่านั้น โดยคนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองล้ำหน้ากว่าบรรพบุรุษซึ่งเคยมีบทบาทการนำเหนือชุมชนจีนในกัมพูชาภายใต้ระบบ congregation ที่เคยบังคับใช้มานานกว่าหนึ่งศตวรรษแล้ว คนเหล่านี้ยังประสบความสำเร็จในการขยายบทบาทอิทธิพลของพวกเขาเหนือชุมชนจีนยุคใหม่และในบริบทอื่นๆ ของโครงสร้างความเป็นรัฐเอกราชกัมพูชาต่อไปอย่างจริงจังท่ามกลางการขยายตัวของเศรษฐกิจสงครามซึ่งกำลังเบ่งบานในอินโดจีนอย่างเต็มที่ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 เป็นต้นมาอีกด้วย

ปักกิ่งกับปัญหาจีนโพ้นทะเล

ภายหลังที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้สถาปนาอำนาจรัฐและปกครองแผ่นดินใหญ่เป็นต้นมา ปัญหาจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เป็นปัญหาหนึ่งซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนตระหนักดีถึงภาวะล่อแหลมในขณะนั้นและจำเป็นต้องดำเนินนโยบายต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้ด้วยความระมัดระวังยิ่ง มิฉะนั้นแล้ว ปัญหานี้อาจจะส่งผลกระทบทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อการดำรงอยู่ของสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนเหล่านี้ มิใช่เป็นปัญหาใหม่ที่เพิ่งเกิดขึ้นมาในช่วงนั้น แต่วิวัฒนาการของปัญหาต่าง ๆ ก็ได้ดำรงอยู่และได้เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประวัติศาสตร์จีนยุคใหม่ และพัฒนาการทางสังคมเศรษฐกิจ และการเมืองของบรรดาประชาชาติเพื่อนบ้านเหล่านี้ของจีนอย่างน้อยก็ตั้งแต่เริ่มต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มาแล้ว ขณะเดียวกัน ผลกระทบบางอย่างของปัญหาเหล่านั้นยังมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศ นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ และนโยบายการเมืองภายในประเทศจีนทั้งในขณะนั้นและในอนาคตต่อไปอีกยาวนานด้วย

เพราะฉะนั้นในช่วงต้นของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงเน้นความสำคัญกับการสร้างความจงรักภักดีและความร่วมมือจากชุมชนจีนโพ้นทะเลที่ใหญ่ที่สุดในโลกแห่งนี้ด้วยความระมัดระวัง โดยนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหมดได้ถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเล (The Overseas Chinese Affairs Commission : OCAC) โดยเฉพาะแล้ว ยังถูกกำกับดูแลโดยตรงจากคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนตั้งแต่ปลายปีค.ศ.1949 เป็นต้นมาด้วย โดยมีนางโฮ เซียงหนิง (Ho Siang Ning) และบุตรชายของเธอคือ เลียว เจิ้งจื่อ (Liao Cheng Chih) ซึ่งเป็นคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นประธานและรองประธานคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลตามลำดับ นอกจากนั้นแล้ว คณะกรรมการชุดนี้ยัง

ได้แต่งตั้งบรรดาผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเคยรณรงค์ให้ความช่วยเหลือพรรคคอมมิวนิสต์จีนตั้งแต่ครั้งทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งถึงสมัยหลังเมื่อมีการทำสงครามประชาชนช่วงชิงอำนาจรัฐแข่งขันกับพรรคกว่อมินตั๋งจนประสบความสำเร็จในที่สุด โดยคนเหล่านี้ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหารของคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลชุดแรกแทบทุกคน เช่น หลี เตียะหมิน (Li Tieh Min) ซึ่งเคยเป็นประธานสันติบาตประชาธิปไตยมลายา ตัน กากี (Tan Kah Kee) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีจากสิงคโปร์ เฟ่ เจินตุง (Fei Chen Tung) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีจากเมดาน อี้ เม่โฮ้ว (Yi Mei Hou) ซึ่งเคยเป็นรองประธานหอการค้าจีนในกรุงเทพมหานคร ฮวง จางสุย (Huang Chang Sui) ซึ่งเคยเป็นเลขาธิการของสมาคมสั่งสินค้าขาเข้าและส่งสินค้าขาออกของฟิลิปปินส์ และจวง หมิงลี่ (Chuang Ming Li) ซึ่งเคยเป็นรองประธานสันนิบาตประชาธิปไตยสาขาปีนัง เป็นต้น[98]

นอกจากนั้น รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังได้จัดคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลอีก 2 ชุดขึ้นมาเป็นกรณีพิเศษ โดยอยู่ภายใต้การดูแลและรับผิดชอบของรัฐบาลมณฑลกวางตุ้งและมณฑลฟูเจี้ยนตามลำดับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1950 ต่อมายังมีการตั้งคณะกรรมการทำนองดังกล่าวในระดับเมืองทั้งในเกาะไหหลำ เมืองซิงหนิง (Hsing Ning) เมืองเม่เซียน (Mei Hsiaen) และเมืองซันโถว โดยคณะกรรมการจีนโพ้นทะเลทุกระดับเหล่านี้มีภาระกิจเร่งด่วนในช่วงต้นทศวรรษ 1950 หลายประการเช่น การให้ความช่วยเหลือจัดการทรัพย์สินต่าง ๆ ของครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลที่ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศจีน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงในต่างแดน การให้ความช่วยเหลือบรรดาบุตรหลานชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในประเทศจีนขณะนั้น เพื่อให้มีโอกาสได้รับการศึกษาสูงสุดโดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมในการหาสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมให้เยาวชนเหล่านี้ต่อไป การเสาะแสวงหาช่องทางต่าง ๆ ร่วมกับธนาคารแห่งประเทศจีน (Bank of China) เพื่อให้การส่งโพยก๊วน (remittance) ของชาวจีนโพ้นทะเลไปให้ญาติพี่น้องในประเทศจีนสามารถดำเนินการได้ต่อไป และการอำนวยความสดวกอื่นๆ ในการต้อนรับชาวจีนโพ้นทะเลที่เพิ่งถูกเนรเทศหรืออพยพกลับประเทศจีนด้วยความสมัครใจ เช่น การผ่านพิธีการศุลกากรและตรวจคนเข้าเมือง การจัดหาแหล่งที่ดินทำกินใหม่ และสวัสดิการสังคมอื่น ๆ แก่คนเหล่านี้และญาติพี่น้องของพวกเขาให้กลายเป็นพลังที่เข้มแข็งสำหรับการปฏิวัติสังคมจีนยุคใหม่ต่อไป[99]

นอกจากนี้แล้ว รัฐบาลจีนยังส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสมาคมจีนโพ้นทะเลที่กลับมาสู่มาตุภูมิ (The Returned Overseas Chinese Association) ตามเมืองท่าสำคัญในมณฑลกวางตุ้งและมณฑลฟูเจี้ยน เช่น ซันโถว กวางโจว และเซี่ยเหมิน เพื่อให้สมาคมเหล่านี้เป็นกระบอกเสียงสำคัญ

ในการโฆษณาชวนเชื่อให้ชาวจีนโพ้นทะเลเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ในอันที่เอื้อประโยชน์ต่อแผ่นดินมาตุภูมิต่อไป สถานีวิทยุกระจายเสียงปักกิ่ง (Radio Peking) ยังได้เพิ่มกำลังในการส่งกระจายเสียงเพื่อสร้างพลังโฆษณาชวนเชื่อในหมู่ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลต่อไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการชี้ให้คนเหล่านี้ตระหนักตลอดไปว่ารัฐบาลปักกิ่งยังคงมุ่งมั่นที่จะให้การคุ้มครองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่นักธุรกิจชาวจีน เพื่อให้ปลอดภัยจากการคุกคามของทุนตะวันตกและการแทรกแซงทางการเมืองของมหาอำนาจในแต่ละดินแดนทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะ นั้นแล้วยังพร้อมเสมอที่จะร่วมมือกับชาวจีนโพ้นทะเลในการระดมทุนจากภายนอกเพื่อนำมาปฏิวัติประเทศจีนยุคใหม่ให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

อย่างไรก็ตาม นโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ที่มีต่อชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถ้าหากนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับนโยบายของรัฐบาลก่อมินตั๋งที่มีต่อคนเหล่านี้ก่อนหน้านั้น ก็จะมีลักษณะคล้ายคลึงกันมากคือจะต้องเน้นการแสดงออกทุกอย่างเพื่อให้ชาวจีนที่อยู่ในต่างประเทศพึงพอใจว่ารัฐบาลในเมืองแม่ของตนยังคงพิทักษ์รักษาทั้งผลประโยชน์และความเป็นอยู่ที่ดีของคนเหล่านี้ต่อไป โดยไม่ได้มีความแตกต่างกับนโยบายของพรรคก่อมินตั๋งที่เคยมีมาก่อนหน้านั้นแต่อย่างใดแล้ว ความแตกต่างที่พวกเขามีมากกว่าคือความช่วยเหลือทุกรูปแบบที่คนเหล่านี้ส่งกลับไปยังแผ่นดินบรรพชน จะปลอดภัยจากปัญหาการทุจริตฉ้อราษฎรบังหลวงซึ่งชาวจีนโพ้นทะเลเคยประสบปัญหาอันขมขื่นมาแล้ว นอกจากนั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงยึดถือว่าชาวจีนโพ้นทะเลทุกคนมีสัญชาติจีน เพราะฉะนั้นพวกเขาเหล่านี้ทุกคนจึงยังคงได้รับการคุ้มครองจากรัฐบาลจีนซึ่งไม่ได้แตกต่างกับวิธีการปฏิบัติของรัฐบาลก่อมินตั๋งก่อนหน้านั้นเลย โดยกฎหมายเรื่องสัญชาติและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งรัฐบาลก่อมินตั๋งได้ประกาศตั้งแต่ ค.ศ.1929 ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อมาจนถึงยุคที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนขึ้นสู่อำนาจ เพราะกฎหมายต่างๆ เหล่านั้นยังไม่เคยมีการประกาศยกเลิกใช้อย่างเป็นทางการแต่อย่างใด

ขณะเดียวกันในค.ศ.1951 รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังคงใช้วิธีการแบบเดียวกับรัฐบาลก่อมินตั๋งเพื่อคัดเลือกผู้แทนชาวจีนโพ้นทะเลเพื่อเข้าไปนั่งเป็นสมาชิกสภาประชาชนแห่งชาติ (National People's Congress : NPC) เพื่อทำหน้าที่ร่างกฎหมายต่าง ๆ ต่อไป และมีการเว้นที่นั่งสำหรับสมาชิกสภาประชาชนแห่งชาติ (NPC) ให้ชาวจีนโพ้นทะเลถึง 30 ที่นั่ง โดยรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ประเมินว่าขณะนั้นชาวจีนโพ้นทะเลทั่วโลกมีอยู่ประมาณ 12 ล้านคน เมื่อผู้มีสิทธิใช้เสียงเลือกตั้ง 400,000 คน สามารถเลือกผู้แทนของเขาได้ 1 คนแล้ว ผู้แทนของชาวจีนที่พำนักอยู่ใน

ต่างประเทศหรือที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์เรียกว่าพวก “ก๋วะไว่ หัวเฉียว” (Kuo Wai Hua Ch’iao) ก็ย่อมมีผู้แทนของพวกเขาได้ 30 คน ซึ่งตามนัยดังกล่าวก็หมายความว่ารัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ย่อมถือเป็นพันธกิจสำคัญในการปกป้องคุ้มครองชาวจีนโพ้นทะเลทุกคนเฉกเช่นเดียวกับที่รัฐบาลก่วอมินตั๋งเคยปฏิบัติมา ซึ่งในทัศนะของนักวิชาการทั่วไปในขณะนั้นถือว่าการกระทำดังกล่าวของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องยึดถือหลักการนี้ไว้ เพราะยังต้องแข่งขันช่วงชิงอิทธิพลเหนือชุมชนจีนโพ้นทะเลกับรัฐบาลจีนคณะชาติในเกาะไต้หวันต่อไป[100] โดยไม่ได้คาดคิดว่าปัญหาของชาวจีนโพ้นทะเลโดยเฉพาะในประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และมลายาจะยิ่งทวีความสับสนมากยิ่ง’ขึ้นตั้งแต่ค.ศ.1950 เพราะมาตรการเลือกปฏิบัติต่อชนในชาติอย่างไม่เท่าเทียมกันและการจำกัดบทบาทต่าง ๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งรัฐบาลในดินแดนต่างๆ เหล่านี้นำมาบังคับใช้นั้น นอกจากจะทำให้ความน่าเชื่อถือของการคุ้มครองที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จะให้กับชาวจีนโพ้นทะเลลดน้อยลงไปแล้ว รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังไม่สามารถตอบโต้การกระทำของรัฐบาลเหล่านี้ที่มีต่อพลเมืองในชาติของตนตามหลักการสากลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประเทศเหล่านี้ไม่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงทำได้แต่เพียงการประท้วงผ่านกระบอกเสียงต่างๆ ของตนเองเท่านั้น แต่รัฐบาลต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้นทุกประเทศยังคงรับรองรัฐบาลจีนคณะชาติในเกาะไต้หวัน ยกเว้นรัฐบาลพม่าและอินโดนีเซียซึ่งประกาศรับรองรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ว่าเป็นรัฐบาลที่ถูกต้องของประเทศจีนเพียงรัฐบาลเดียวมาตั้งแต่ต้น

ปัญหาเหล่านี้ได้สร้างความกระอักกระอ่วนใจให้แก่ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีนในขณะนั้นเป็นอย่างยิ่ง เพราะในขณะที่ต้องแสดงท่าทีต่อชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วภูมิภาคแถบนี้ที่จะสนับสนุนและร่วมมือในด้านต่าง ๆ เพื่อจรุงความเป็นจีนโพ้นทะเลของพวกเขาต่อไปให้เข้มแข็งเหมือนกับที่ครั้งหนึ่งพรรคก่วอมินตั๋งเคยแสดงบทบาทการทำดังกล่าวตลอดมาในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ประ-เทศจีนขณะนั้นยังต้องกังวลปัญหาสงครามเกาหลีที่กำลังจะเกิดขึ้นรอมร่อแล้ว ยังต้องหาทางเผชิญหน้ากองกำลังของสหรัฐอเมริกาที่กำลังเพิ่มมากขึ้นในช่องแคบไต้หวัน (The Taiwan Straits) และมีทีท่าคุกคามบริเวณมณฑลฟูเจี้ยนซึ่งเป็นดินแดนบรรพชนของชาวจีนโพ้นทะเลตลอดเวลาด้วย เพราะฉะนั้นรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ถึงแม้จะแสดงปฏิกิริยาขึงขังต่อการกระทำของรัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเป็นพันธมิตรสำคัญของสหรัฐอเมริกาในเวลานั้น แต่การกระทำอย่างจริงจังที่แสดงออกถึงการรักษาสิทธิในการคุ้มครองชะตากรรมของชาวจีนโพ้นทะเลในไทย ฟิลิปปินส์ และมลายา แทบไม่มีมาตรการใดๆ ที่แสดงออกอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ยังถือว่าปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ ดังกล่าวของชุมชนจีนโพ้นทะเลในประเทศเหล่านี้ล้วนเป็นผลพวงของบาปกรรม

ทางประวัติศาสตร์ที่พรรคกว่อมินตั๋งได้สร้างปัญหาไว้มานานแล้ว แต่ตนเองยังไม่สามารถหาวิธีการในเชิงสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ตลอดช่วง ค.ศ. 1950-1953

ถัดมาในค.ศ.1954 ภายหลังที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับแรกของสาธารณรัฐประชาชนจีนและสงครามเกาหลีสิ้นสุดลงแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงกล้ากำหนดกรอบและนโยบายปฏิบัติต่อชาวจีนโพ้นทะเลอย่างจริงจัง โดยสาระเนื้อหาของนโยบายจีนโพ้นทะเลในด้านต่างๆ ก็ยังคงมีความคล้ายคลึงกับนโยบายของพรรคกว่อมินตั๋งในอดีตและในขณะนั้นเป็นอันมาก และตั้งชื่อนโยบายเหล่านี้ทั้งหมดรวมกันในชื่อว่าโครงการปกติ (The Common Program) สำหรับการคุ้มครองชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งจะถือเป็นวัตถุประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งของนโยบายต่างประเทศจีนตั้งแต่นั้นมา โครงการนี้ยังจะเน้นให้ความร่วมมือกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างเต็มที่ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางการศึกษา วัฒนธรรม และลัทธิรักชาติ (patriotism) ในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลให้ยืนหยัดเคียงคู่กับลัทธิสังคมนิยม (socialism) ในแผ่นดินจีนตลอดไป[101] ขณะเดียวกัน นายกรัฐมนตรีโจว เอินไหลก็ได้ยอมรับในที่ประชุมสภาประชาชนครั้งแรกว่าปัญหาบุคคลสองสัญชาติ (dual nationality) คือปัญหาสำคัญสุดที่ชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนั้นกำลังเผชิญซึ่งรัฐบาลจีนจะต้องหาทางแก้ไขปัญหานี้ด้วยความระมัดระวังและรอบคอบเป็นอย่างยิ่ง เพราะปัญหาเรื่องเชื้อชาติคือประเด็นพื้นฐานสำคัญของนโยบายจีนโพ้นทะเล ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามทั้งหมดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับเพื่อนร่วมชาติที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศต่อไปอีกยาวนาน เพราะถ้าหากพิจารณาชาวจีนโพ้นทะเลโดยรวมในเชิงเศรษฐศาสตร์แล้ว คนเหล่านี้คือทรัพย์สิน(asset) ที่มีคุณค่ายิ่งโดยปราศจากข้อสงสัยใด ๆ แต่ถ้าหากพิจารณาในเชิงความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างประเทศที่จีนจะมีกับชาติต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอนาคต ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ก็อาจจะถือเป็นหนี้สิน (liability) ซึ่งรัฐบาลจีนจะต้องหาทางชำระสะสางให้หมดไปโดยเร็วด้วย เพราะประเทศจีนจำเป็นต้องผลักดันนโยบายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (policy of peaceful coexistence) กับชาติเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในเอเชียเหมือนกัน[102]

ขณะเดียวกัน รัฐบาลต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่างก็แสดงความกังวลใจเกี่ยวกับปัญหาจีนโพ้นทะเลตลอดมาตั้งแแต่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ปกครองแผ่นดินใหญ่ เพราะเกรงว่ารัฐบาลจีนจะฉกฉวยโอกาสทางการเมืองโดยใช้ชาวจีนโพ้นทะเลเป็นเครื่องมือสำคัญในการเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลในแต่ละประเทศที่มีลัทธิการเมืองแตกต่างกับตน รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงตระหนักดีว่านโยบายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติกับชาติเพื่อนบ้านต่างๆ ในเอเชียน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการต่อ

ต้านนโยบายปิดล้อมของสหรัฐอเมริกาซึ่งกำลังร่วมมือกับชาติพันธมิตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้นในขณะนั้นแล้ว ยังน่าจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งประเทศจีนและชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศต่อไปด้วย เพราะฉะนั้นรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงจำเป็นต้องพยายามขจัดปัญหาของชาวจีนโพ้นทะเลอย่างจริงจัง โดยรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์นอกจากจะให้ชาวจีนโพ้นทะเลมีสิทธิในการตัดสินชะตากรรมของตนเองเพื่อเลือกถือสัญชาติใดสัญชาติหนึ่งได้อย่างเสรี ยังพร้อมที่จะสรุปหาข้อตกลงอย่างเป็นทางการในรูปของสนธิสัญญากับทุกประเทศที่มีชาวจีนโพ้นทะเลอาศัยอยู่ในขณะนั้น เพราะวิธีการนี้เพียงวิธีการเดียวที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับตนเองในการดำเนินนโยบายอยู่ร่วมกันอย่างสันติกับชาติเพื่อนบ้านทั่วไปในเอเชียแล้ว ยังจะสามารถขจัดปัญหาการทะเลาะเบาะแว้งและสามารถสร้างความสัมพันธ์ในเชิงทวิภาคีกับชาติเพื่อนบ้านในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ง่ายขึ้นในอนาคต ซึ่งจะทำให้ชาติต่าง ๆ เหล่านี้ได้ตระหนักถึงความจริงใจของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ที่ยอมรับการตัดสินใจของชาวจีนโพ้นทะเลในการที่จะเลือกถือสัญชาติของดินแดนที่ตนเองเข้าไปตั้งถิ่นฐานได้อย่างอิสระเสรี

รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังหวังว่าท่าทีดังกล่าวของตนจะสามารถโน้มน้าวรัฐบาลต่าง ๆ ในดินแดนแถบนี้ให้เลิกคลางแคลงใจในปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับชาวจีนโพ้นทะเลแล้ว ยังจะสามารถช่วยส่งเสริมให้รัฐบาลเหล่านี้หันมามีความจริงใจในการสร้างสายสัมพันธ์โดยตรงกับปักกิ่งด้วย ขณะเดียวกันก็จะตัดปัญหาการยอมรับโดยปริยายว่ารัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังจำเป็นต้องเจริญรอยตามนโยบายของพรรคกว่อมินตั๋งในการอ้างความชอบธรรมว่าตนเองเป็นตัวแทนของชาวจีนโพ้นทะเล เพราะเมื่อผู้มีสัญชาติจีนสามารถได้รับสิทธิเท่าเทียมกับชาวพื้นเมือง พรรคคอมมิวนิสต์จีนก็สามารถประกาศได้ว่า ตนเองได้พยายามทุกวิธีการที่จะรักษาเกียรติภูมิของเพื่อนร่วมชาติ ซึ่งอาศัยอยู่ในดินแดนเหล่านี้ต่อไป โดยรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์พร้อมที่จะทำสนธิสัญญากับบรรดาประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ว่าจะไม่ให้ผู้เลือกถือสัญชาติจีนโดยสมัครใจเข้าไปเกี่ยวข้องและแทรกแซงกิจการเมืองภายในของแต่ละดินแดนที่พร้อมจะทำสนธิสัญญากับตนเองเพื่อหาทางออกร่วมกันในการแก้ไขปัญหาบุคคลสองสัญชาติของคนเหล่านี้ โดยรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์เชื่อมั่นว่าวิธีการแบบนี้เท่านั้นที่จะเป็นการเตือนชาวจีนโพ้นทะเลโดยปริยายให้ตระหนักว่า ถ้าหากพวกเขาเลือกที่จะถือสัญชาติตามดินแดนที่พวกเขาเข้าไปพำนักอยู่แล้ว พวกเขาจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของดินแดนนั้นๆ อย่างเคร่งครัด ส่วนบุคคลที่เลือกถือสัญชาติจีนก็จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายจีนอย่างเคร่งครัดเหมือนกัน ขณะเดียวกันก็จะเป็นการแสดงความจริงใจให้แต่ละประเทศตระหนักว่าประเทศจีนไม่เคยคิดที่จะใช้ชาวจีนโพ้นทะเลเป็นเครื่องมือเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมืองแต่อย่างใด[103]

เพราะฉะนั้นตั้งแต่เดือนตุลาคม ค.ศ.1954 หนังสือพิมพ์เหรินหมินยีเป้า (Jen Min Jih Pao) ของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงเริ่มรณรงค์เรียกร้องให้บรรดาชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าไปมีส่วนในการผลักดันให้นโยบายอยู่ร่วมกันโดยสันติกลายเป็นจริงขึ้นมา ยังได้เรียกร้องให้คนเหล่านี้พยายามทุกวิถีทางที่จะมีส่วนส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับดินแดนที่ตนเองเข้าไปอาศัยตั้งภูมิลำเนาอยู่อย่างจริงจัง โดยพยายามแยกตนเองออกจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายในของแต่ละดินแดนและเข้าไปมีส่วนในการส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพื่อร่วมกันขจัดปัญหาบุคคลสองสัญชาติซึ่งขณะนั้นมีอยู่ประมาณ 5 ล้านคน หรือร้อยละ 40 ของชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหมดให้หมดไปโดยเร็วที่สุด เพราะชาวจีนโพ้นทะเลที่เหลือส่วนใหญ่ได้ถือสัญชาติเป็นพลเมืองของแต่ละดินแดนที่ตนเองได้อาศัยอยู่เรียบร้อยแล้ว[104]

รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้แสดงออกถึงความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาบุคคลสองสัญชาติในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลกับประเทศอินโดนีเซียและพม่าซึ่งเป็นเพียงสองประเทศในภูมิภาคนี้ที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับตนอย่างจริงจังระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ค.ศ.1954 โดยรัฐบาลพม่าก็ยินดีที่จะรอผลการเจรจาระหว่างจีนกับอินโดนีเซียมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการถือสัญชาติของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศของตนถัดไป ซึ่งในที่สุดทั้งจีนและอินโดนีเซียก็สามารถเซ็นสนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติ (The Dual Nationality Treaty) ได้สำเร็จในเดือนเมษายน ค.ศ.1955 แต่กว่าสนธิสัญญาฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้ได้จะต้องมีการรับรองสัตยาบันจากทั้งสองฝ่ายก่อนซึ่งก็ต้องใช้เวลานานถึงเดือนมกราคม ค.ศ.1960 เพราะเกิดปัญหาถกเถียงกันระหว่างรัฐบาลทั้งสองประเทศอันเนื่องมาจากกรณีรัฐบาลอินโดนีเซียห้ามไม่ให้ชาวต่างด้าวค้าขายปลีกและเกิดผลกระทบติดตามมาอีกมากมายต่อชาวจีนในอินโดนีเซียดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น รัฐบาลจีนจึงเพิ่งตระหนักความจริงว่าสนธิสัญญาฉบับนั้นนอกจากยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาบุคคลสองสัญชาติได้อย่างรวดเร็วแล้ว ยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตนกับรัฐบาลอินโดนีเซียกลับเสื่อมทรามลงไปเรื่อย ๆ จากการกระทำที่ไม่พึงปรารถนาต่าง ๆ ที่รัฐบาลอินโดนีเซียจงใจสร้างสถานการณ์เพื่อต่อต้านชาวจีนโดยรวม ไม่ว่าคนเหล่านั้นจะเป็นบุคคลเชื้อชาติจีนหรือเป็นคนอินโดนีเซียเชื้อสายจีนก็ตาม ถึงกระนั้นก็รัฐบาลจีนก็ยังแสดงท่าทีที่เป็นมิตรกับอินโดนีเซียและมองโลกในแง่ดีว่าสนธิสัญญาฉบับนั้นคงจะช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนเหล่านี้ได้ในที่สุด ถ้าทั้งสองประเทศมีความจริงใจที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากความไม่เข้าใจกัน เพื่อที่จะดำรงไว้ซึ่งนโยบายการอยู่ร่วมกันโดยสันติซึ่ง รัฐบาลจีน

คอมมิวนิสต์ถือว่าเป็นนโยบายต่างประเทศส่วนสำคัญของตนที่นานาประเทศในภูมิภาคแถบนี้กำลังรอพิสูจน์ความจริงอยู่ในขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจีนคณะชาติในเกาะไต้หวันก็ได้โจมตีการทำสนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติฉบับนั้นว่าเป็นการขายชาวจีนโพ้นทะเลหรือเป็นการแลกเปลี่ยนสัญชาติของเพื่อนร่วมชาติให้กับการยอมรับสถานภาพของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ในหมู่ประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยไม่นำพาต่อการปฏิบัติต่าง ๆ แบบไร้มนุษยธรรมต่อชาวจีนโพ้นทะเลในอินโดนีเซียตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1950 เพราะฉะนั้นรัฐบาลอินโดนีเซียจึงได้แสดงปฏิกิริยาตอบโต้ทันควันด้วยการปราบปรามองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ในชุมชนจีนที่ยังคงให้การสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋ง และตั้งแต่นั้นมากิจกรรมต่าง ๆ เช่น โรงเรียน หนังสือพิมพ์ และสมาคมที่ให้การสนับสนุนรัฐบาลจีนคณะชาติก็ถูกทางการอินโดนีเซียสั่งปิดทั้งหมด รัฐบาลจีนคณะชาติยังถูกรัฐบาลอินโดนีเซียประณามว่าเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของตนด้วยการให้ความสนับสนุนกับพวกกบฏในเกาะสุมาตราอย่างลับๆต่อไปด้วย ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ยังคงพยายามอดทนที่จะเจรจาหาทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ กับรัฐบาลอินโดนีเซียด้วยความอดทน พร้อมกับเริ่มตระหนักความจริงว่าการทำสนธิสัญญาอย่างเป็นทางการเพื่อแก้ไขปัญหาบุคคลสองสัญชาติกับรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ใช่พื้นฐานสำคัญของการแก้ไขปัญหาชาวจีนโพ้นทะเลอีกต่อไป รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ควรจะหาทางเจรจาสร้างความเข้าใจกับประเทศเหล่านี้โดยจำเพาะเจาะจงที่จะแก้ไขปัญหาให้กับบุคคลที่มีสัญชาติจีนแต่เพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้ปัญหาความกำกวมอันเนื่องมาจากการตีความเรื่องบุคคลสองสัญชาติ ที่รัฐบาลอินโดนีเซียยังไม่ยอมรับรองสัตยาบันมีทางออกได้ในอนาคตแล้วยังจะทำให้ชาติเพื่อนบ้านอื่นๆ ของจีนเห็นความจริงใจที่จะแก้ไขปัญหานี้เพิ่มขึ้น

เพราะฉะนั้นเดือนกันยายน ค.ศ.1956 นายกรัฐมนตรีโจว เอินไหลจึงได้ประกาศยืนยันอย่างชัดเจนกับผู้แทนของอังกฤษที่ปกครองอาณานิคมสิงคโปร์ในขณะนั้นว่า “รัฐบาลจีนยินดีที่จะเห็นคนจีนปรารถนาจะเป็นพลเมืองสิงคโปร์ได้โดยเสรี และเมื่อปรารถนาจะเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ควรจะจงรักภักดีต่อแผ่นดินที่ตนเองอาศัยอยู่ตลอดไป”[105] ต่อมาเมื่อนายกรัฐมนตรีผู้นี้กล่าวปราศัยในที่ชุมนุมของชาวจีนโพ้นทะเลในกรุงร่างกุ้งเมื่อเดือนธันวาคมปีเดียวกัน เขาก็ได้ย้ำกับชาวจีนในพม่าอีกครั้งว่า “รัฐบาลจีนจะไม่ถือว่าชาวจีนโพ้นทะเลที่ตัดสินใจเลือกถือสัญชาติของประเทศที่ตนเองเข้าไปอาศัยอยู่โดยสมัครใจ จะเป็นชาวจีนหรือเหรินหมิน (Jen Rin) อีกต่อไป เพราะฉะนั้นคนเหล่านี้จะต้องจงรักภักดีต่อประเทศที่ตนเองพำนักอาศัยและจะต้องไม่เข้าไปเคลื่อนไหวทางการเมืองใด ๆ ใน

ประเทศนั้น แต่ถ้ายังมีความต้องการจะเคลื่อนไหวทางการเมืองใดๆ เขาเหล่านั้นก็ควรจะกลับประเทศจีน"[106]

การประกาศอย่างจริงจังของนายกรัฐมนตรีโจว เอินไหลในกรุงร่างกุ้งครั้งนั้น แม้บางฝ่ายจะมองเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ แต่ทางรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ถือว่าการประกาศดังกล่าวเป็นคัมภีร์ทางการ (authoritative text) สำหรับนโยบายจีนโพ้นทะเลในช่วงถัดมาที่ตนเองจะยึดถือปฏิบัติกับทุกประเทศโดยไม่จำเป็นที่จะต้องเปิดเจรจากับแต่ละประเทศที่มีชุมชนชาวจีนตั้งอาศัยอยู่ในขณะนั้น เป็นเงื่อนไขแรกสุดเหมือนที่เคยปฏิบัติมาแล้วกับรัฐบาลอินโดนีเซียอีกต่อไป ตั้งแต่นั้นมา รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังไม่สนใจการประณามใดๆ ของรัฐบาลจีนคณะชาติที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนโพ้นทะเลอีกด้วย เพราะตระหนักดีว่าผู้สนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งในแต่ละดินแดนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเสื่อมความนิยมในชุมชนจีนโพ้นทะเลแล้ว รัฐบาลต่าง ๆ ในภูมิภาคแถบนี้ยังไม่ยอมรับการเข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของรัฐบาลจีนคณะชาติในหมู่ชุมชนจีนโพ้นทะเลตลอดมาอีกด้วย ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์นอกจากมีความชอบธรรมในฐานะที่เป็นรัฐบาลของประชาชนจีนส่วนใหญ่แล้ว ยังเป็นรัฐบาลที่ควบคุมแผ่นดินบรรพชนของชาวจีนโพ้นทะเลในขณะนั้นทั้งหมด รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงไม่จำเป็นต้องไปแยแสกับรัฐบาลจีนไต้หวันอีกต่อไป

แต่ถึงกระนั้นก็ตามเมื่อรัฐบาลเวียดนามใต้ได้ออกกฎหมายบังคับให้ลูกหลานจีนที่เกิดในเวียดนามต้องเป็นพลเมืองเวียดนาม พร้อมด้วยการออกมาตรการกฎหมายยกเลิกการสอนภาษาจีนและห้ามไม่ให้พ่อค้าชาวจีนค้าขายสินค้าปลีก รวม 11 ประเภท ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1956 ถึงเดือนเมษายน ค.ศ.1957 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์แม้จะไม่เห็นด้วยกับวิธีการบังคับดังกล่าว โดยถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ก็ไม่ได้ประท้วงอะไรเป็นการเอิกเกริกทั้งที่ขัดกับหลักการจีนโพ้นทะเลที่ตนเองยึดถืออยู่ในขณะนั้น ในทางตรงข้าม กลับเฉไฉเหตุการณ์ดังกล่าวให้กลายเป็นการสมรู้ร่วมคิดของรัฐบาลจีนคณะชาติกับรัฐบาลเวียดนามใต้เพื่อแสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศจีนเท่านั้นเอง นอกจากนั้นแล้วในการประชุมของคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเล ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1957 โฮ เซียงหนิง (Ho Hsiang Ning) ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการชุดนี้และเป็นคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ได้ประกาศออกมาอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกว่า "รัฐบาลจีนยินดีสนับสนุนให้ชาวจีนโพ้นทะเลเลือกถือสัญชาติของแต่ละท้องถิ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และไม่ถือว่าคนเหล่านี้เป็นผู้ที่มีสัญชาติจีนอีกต่อไป"[107] ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนยังได้เรียกร้องชาวจีนโพ้นทะเลให้ระมัดระวังตัวเองในการแสดงออกซึ่งความ

รักชาติเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวพื้นเมืองเกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นผู้นิยมลัทธิคลังชาติ (chauvinism) และมีพฤติกรรมหยิ่งยะโสในความเป็นจีนของพวกเขา เพราะฉะนั้นกิจการทางสังคมและวัฒนธรรมใด ๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลจึงควรมีความพอดีและสอดคล้องกับประเพณีวัฒนธรรมของสังคมท้องถิ่นในแต่ละดินแดนด้วยแล้ว ยังต้องมีส่วนส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่ประเทศจีนจะมีกับประเทศเหล่านั้นในอนาคตด้วย

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ต้องเผชิญปัญหาในปลายปี ค.ศ.1959 อีกครั้ง เมื่อชาวจีนอย่างน้อย 300,000 คนในชนบททั่วอินโดนีเซียถูกทางราชการห้ามไม่ให้ค้าขายปลีกและให้อพยพออกจากชนบทไปอาศัยอยู่ในเมืองต่างๆ แทน หนังสือพิมพ์และโรงเรียนจีนต่าง ๆ ยังถูกกองทัพอินโดนีเซียสั่งปิดเพิ่มขึ้นตลอดเวลา รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงจำเป็นต้องแสดงท่าทีออกมาอย่างชัดเจนที่จะช่วยเหลือชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้และคนอื่นๆ ที่อาจจะถูกรัฐบาลชาวพื้นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลั่นแกล้งในโอกาสต่อไป โดยได้ประกาศออกมาอย่างชัดเจนในเดือนธันวาคมปีเดียวกันว่า พร้อมที่จะรับชาวจีนเหล่านี้กลับประเทศของตนแล้ว ยังพร้อมเสมอที่จะตั้งถิ่นฐานใหม่ให้ชาวจีนเหล่านี้สามารถดำรงชีพได้เหมือนกับที่ได้เคยปฏิบัติการช่วยเหลือชาวจีนโพ้นทะเลกว่า 300,000 คน และนักศึกษาชาวจีนโพ้นทะเลกว่า 50,000 คนให้สามารถตั้งถิ่นฐานและรับการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา โดยรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ขอให้ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากการถูกมาตรการกลั่นแกล้งต่างๆ ของรัฐบาลในแต่ละดินแดนที่ตนเองตั้งภูมิลำเนาอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ต้องกังวลใจว่าเมื่อตัดสินใจอพยพกลับประเทศจีนแล้วจะไม่ได้รับการเหลียวแลจากรัฐบาล ไม่ว่าจำนวนชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านั้นจะมีจำนวนถึง 500,000 คน หรือหลายล้านคนก็ตาม เพราะฉะนั้นเมื่อรัฐบาลอินโดนีเซียไม่สามารถดำเนินการส่งคนจีนโพ้นทะเลที่ต้องการกลับบ้านเกิดของตนเองได้ ในปีรุ่งขึ้นรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงได้ส่งเรือไปขนคนเหล่านั้นกว่า 100,000 คนกลับประเทศตามคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้ในเวลาเดียวกัน ยังได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการต้อนรับและการตั้งถิ่นฐานใหม่ (The Committee for Reception and Resettlement) ขึ้นมาทำหน้าที่บริการและดูแล ชาวจีนโพ้นทะเลที่เพิ่งอพยพกลับจากอินโดนีเซียและดินแดนอื่น ๆ ตั้งแต่ค.ศ.1960 เป็นต้นมา โดยองค์กรแห่งนี้จะมีทั้งสาขาระดับมณฑลในกวางตุ้ง ฟูเจี้ยน กวางซี และยูนนานแล้ว ยังมีสาขาย่อยถึงระดับอำเภอต่าง ๆ ในบริเวณที่ชาวจีนโพ้นทะเลเพิ่งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่ทั่วประเทศจีนอีกด้วย[108]

ขณะที่ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติจีนส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะผสมผสานเข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองและตัดสินใจเดินทางกลับมาตุภูมิโดยรัฐบาลจีนได้ให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่เพื่อจะทำให้เพื่อนร่วมชาติเหล่านี้ดำรงชีวิตและสร้างฐานะครอบครัวต่อไปอย่างปกติสุขภายใต้การคุ้มครองของรัฐบาลตนเอง เฉกเช่นที่ได้ปฏิบัติกับชาวจีนต่างด้าวในอินโดนีเซียจนกระทั่งรัฐบาลอินโดนีเซียมีความพึงพอใจและยอมรับรองสัตยาบันสนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ.1960 แต่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ได้แสดงท่าทีต่อทุกประเทศในภูมิภาคนี้ตลอดมาว่าถึงแม้ตนเองต้องมีพันธะผูกพันกับเพื่อนร่วมชาติที่มีความประสงค์จะกลับมาตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศจีนต่อไปก็ตาม แต่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ยังคงต้องการให้ชาวจีนโพ้นทะเลสามารถรักษาอัตลักษณ์ของตนเองพร้อมกับการผสมผสานเข้ากับชาวพื้นเมืองเพื่อสร้างบูรณาการแห่งชาติกับสังคมดินแดนนั้นๆ ต่อไป แต่ทั้งนี้ก็ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขในแต่ละท้องถิ่นและนโยบายบูรณาการแห่งชาติของดินแดนนั้นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย โดยรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จะไม่คำนึงว่ารัฐบาลในแต่ละประเทศเหล่านี้จะเป็นมิตรประเทศหรือเป็นศัตรูของประเทศจีนก็ตาม เพราะฉะนั้นตลอดครึ่งแรกของทศวรรษ 1960 รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงยังคงรณรงค์นโยบายส่งเสริมให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลเพื่อพัฒนาตนเองเข้าไป เป็นส่วนร่วมในการสร้างบูรณาการแห่งชาติของแต่ละดินแดนและผสมผสานเข้ากับชาวพื้นเมืองให้ได้ต่อไป ไม่ว่าประเทศเหล่านั้นจะใช้นโยบายกลืนกลาย (assimilation) หรือนโยบายบูรณาการแห่งชาติ (national integration) หรือนโยบายผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturalisation) เพื่อให้ชาว จีนโพ้นทะเลและบรรดาลูกหลานของพวกเขาที่มีสายเลือดจีนสามารถดำรงชีวิตและสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของตนเองในดินแดนต่างๆ นอกประเทศได้อย่างสันติสุขและถาวรสืบไป[109] รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังย้ำเสมอตั้งแต่ ค.ศ.1964 ที่จะขอร้องให้ชาวจีนโพ้นทะเลพยายามพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองในการแสดงออกซึ่งความรักใคร่และการเคารพชาวพื้นเมืองมากขึ้นแล้ว ยังจำเป็นต้องทำงานร่วมกับคนเหล่านี้และผสมผสานวิถีชีวิตของตนเองให้เข้ากับพวกเขาได้ด้วยพร้อมๆ ไปกับการพยายามหลีกเลี่ยงลัทธิคลั่งชาติจีนจนกลายเป็นที่เกลียดชังของชาวพื้นเมืองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดไป

ตารางที่ 4

คณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1959

เลขที่	ชื่อ	ตำแหน่ง	มาจากประเทศหรือดินแดน
1	จวง ซีฉวน (Chuang Hsi Ch'uan)	รองประธานคณะกรรมการ	สิงคโปร์
2	ฮวง ชางสุย (Huang Ch'ang Shui)	รองประธานคณะกรรมการ	ฟิลิปปินส์
3	จวง หมิงลี่ (Chuang Ming Li)	รองประธานคณะกรรมการ	มลายา
4	จาง ซูหมิง (Chang Shu Ming)	กรรมการ	สิงคโปร์
5	เฉิน มันหยวน (Ch'en Man Yuan)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
6	โจว เจิง (Chou Cheng)	กรรมการ	ไทย
7	ฟัง จุนจวง (Fang Chun Chuang)	กรรมการ	มลายา
8	จุง ชิงฟา (Chung Ch'ing Fa)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
9	เฟ่ เจิ้งตุง (Fei Cheng Tung)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
10	ฮวง เจี่ย (Huang Chieh)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
11	ฮวง ชินซู (Huang Ch'in Shu)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
12	หุง ซูซู (Hung Szu Szu)	กรรมการ	มลายา
13	เกา หมิงซวน (Kao Ming Hsuan)	กรรมการ	ฟิลิปปินส์
14	ลี่ เม่ (Li Mei)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
15	ตัน กากี่ (Tan Kah Kee)	กรรมการ	สิงคโปร์
16	หวัง จีหยวน (Wang Chi Yuan)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
17	หวัง หยวนซิง (Wang Yuan Hsing)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
18	หวู อี้ซิว (Wu Yi Hsiu)	กรรมการ	อินโดนีเซีย
19	อี้ เม่โฮ้ว (Yi Mei Hou)	กรรมการ	ไทย
20	หยู ยางจู่ (Yu Yang Tsu)	กรรมการ	อินโดนีเซีย

ที่มา : Stephen Fitzgrald, **China and the Overseas Chinese** (London : Cambridge University Press, 1972), pp. 198-206.

อย่างไรก็ตามนโยบายจีนโพ้นทะเลของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงเมื่อเกิดการปฏิวัติวัฒนธรรม (Cultural Revolution) ขึ้นมาในแผ่นดินใหญ่ระหว่าง ค.ศ.1966-1968 เพราะนอกจากชาวจีนโพ้นทะเลจะถูกประณามโดยขบวนการยามแดง (Red Guards) ว่าเป็น

พวกปฏิกิริยากฎุมพีจีน (bourgeois reactionary Chinese) ซึ่งสังคมในยุคปฏิวัติวัฒนธรรมจะต้องหาทางทำลายอิทธิพลให้หมดไป คณะกรรมการกลางพรรคและสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนทุกคนที่เคยมีบทบาทในคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลทุกระดับ จะต้องถูกกวาดล้างให้หมดอิทธิพลและอำนาจโดยเร็ว ด้วยเหตุนี้ในเดือนกันยายน ค.ศ.1966 พวกยามแดงก็ได้บุกทำลายสำนักงานคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลในเซี่ยงไฮ้ ถัดจากนั้นก็เคลื่อนไหวทำนองเดียวกันแล้วเข้าไปทำลายสำนักงานดังกล่าวทั้งในระดับมณฑลและระดับอำเภอในมณฑลฟูเจี้ยน มณฑลกวางตุ้ง และดินแดนอื่น ๆ ทั่วภาคใต้ของจีนจนหมดสิ้นตั้งแต่ครึ่งปีแรกของ ค.ศ.1967 พร้อม ๆ กับสมาชิกของแก๊งทั้ง 4 (Gang of Four) ภายใต้การนำของนางเจียง ชิงก็ได้เข้าไปควบคุมองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการจีนโพ้นทะเลทั้งหมด เพื่อที่จะเผยแพร่การปฏิวัติวัฒนธรรมในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งได้เดินทางกลับไปตั้ง ถิ่นฐานอยู่ในประเทศจีนเวลานั้นและการเผยแพร่ลัทธิดังกล่าวสู่ชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่นๆ นอกแผ่นดินใหญ่ เพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ในการปฏิวัติแบบเถรตรงของเหมา เจ๋อตุงต่อไปแล้ว ลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งก่อนหน้านั้นเคยศึกษาในมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (Xiamen University) มหาวิทยาลัยจีนโพ้นทะเล (The Overseas Chinese University) มหาวิทยาลัยจี้หนาน (Chinan University) สถาบันภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (The Peking Foreign Language) และมหาวิทยาลัยจงซัน (Zhongshan University) ซึ่งรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์เคยจัดให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาของนักเรียนจีนโพ้นทะเลตามเมืองใหญ่ต่าง ๆ ทั่วประเทศจีนก่อนหน้านั้น ก็ต้องถูกพลพรรคของพวกแก๊งทั้งสี่ไล่ออกจากมหาวิทยาลัยเหล่านี้ทั้งหมด แล้วบีบบังคับให้คนเหล่านี้ไปทำงานที่ลำบากตรากตรำในชนบทเพื่อเรียนรู้สัจธรรมของการปฏิวัติสังคมที่แท้จริงแทนการเรียนรู้ด้วยตำราในมหาวิทยาลัย นอกจากนั้น ลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลบางคนที่เข้าไปมีส่วนร่วมกับขบวนการยามแดงในประเทศจีนยังได้พยายามขยายอิทธิพลการปฏิวัติวัฒนธรรมเข้าไปในชุมชนจีนโพ้นทะเลในหมาเก๊า ฮ่องกง พม่า และกัมพูชาตลอดปีค.ศ.1967 เมื่อรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละแห่งได้พยายามขัดขวางการเดินขบวนของคนเหล่านี้ในที่สุดการปะทะกันด้วยกำลังของทั้งสองฝ่ายก็ได้นำไปสู่การเกิดจลาจลในแต่ละดินแดน โดยเฉพาะการจลาจลต่อสู้ระหว่างพวกยามแดงในชุมชนจีนกับกองกำลังตำรวจในกรุงร่างกุ้งช่วงปลายเดือนมิถุนายน ค.ศ.1967 นั้น มีความรุนแรงมากและชาวจีนถูกฆ่าตายหลายคน

ถึงกระนั้นก็ตาม ปัญหาสับสนของการปฏิวัติวัฒนธรรมในจีนก็มีผลกระทบต่อชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวมน้อยมาก เพราะปัญหาความขัดแย้งทางด้านอุดมการณ์ระหว่างพวกนิยมลัทธิแก้ (Revisionists) ภายใต้การนำของโจว เอินไหลและเติ้ง เสี่ยวผิงและพวกนิยมลัทธิเถรตรง (Dogmatists) ภายใต้การนำของนางเจียง ชิงและพรรคพวกในแก๊งทั้ง 4 ยังคงจำกัดบทบาทอยู่ในประเทศจีนเป็นหลัก ขณะเดียวกันนโยบายจีนโพ้นทะเลของรัฐบาลจีน

คอมมิวนิสต์ในช่วงนั้นก็ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด ตั้งแต่ปีค.ศ.1968 ชุมชนจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เกิดความสับสนมากขึ้นจากการกระทำหรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลชาวพื้นเมืองเช่น การยกเลิกสนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติของรัฐบาลอินโดนีเซีย การจลาจลทางเชื้อชาติในมาเลเซีย เคราะห์กรรมของชาวจีนโพ้นทะเลในกัมพูชาภายหลังการรุกรานของสหรัฐอเมริกา และการลักพาตัวหยู อี้ตุง (Yu Yi Tung) และพี่น้องของเขาในฟิลิปปินส์เป็นต้น[110] ในเวลาเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งทางอุดมการณ์และผลกระทบต่าง ๆ ของการปฏิวัติวัฒนธรรมในจีนก็ยังคงเป็นปัญหาสับสนอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ในขณะนั้นจึงไม่อยู่ในฐานะที่แสดงบทบาทผู้พิทักษ์ชุมชนจีนโพ้นทะเลเหมือนในอดีตก่อนหน้านั้นได้อย่างเต็มที่แล้ว การประท้วงที่รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์กระทำต่อรัฐบาลต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และรัฐบาลจีนคณะชาติเพื่อปกป้องเกียรติยศและศักดิ์ศรีของเพื่อนร่วมชาติเหล่านี้ จึงลดความแข็งกร้าวไปโดยปริยายและมีผลกระทบต่อปัญหาเหล่านี้น้อยมาก บรรดาสมาชิกพรรคอาวุโสและคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิว-นิสต์จีนซึ่งเคยมีบทบาทในคณะกรรมการกิจการจีนโพ้นทะเลในระดับต่าง ๆ ก่อนหน้านั้น ยังถูกประทุษร้ายและตัดสินลงโทษในข้อหาว่าเป็นผู้ทรยศต่อแนวทางการปฏิวัติของเหมา เจ๋อตุงอีกหลายคน เพราะฉะนั้นบทบาทคณะกรรมการการกิจการจีนโพ้นทะเลจึงค่อย ๆ ลดลงไปตั้งแต่ต้นปีค.ศ.1969 ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ยังต้องใช้เวลาอีกนานพอสมควรในการสร้างเสถียรภาพทางการเมืองภายหลังการปฏิวัติวัฒนธรรมซึ่งสิ้นสุดลงด้วยบทเรียนอันขมขื่นของชาวจีนทุกคนแล้ว ชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงยังคงเป็นปัญหาหนึ่งซึ่งรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ถือเป็นปัญหาที่หล่อแหลมมาก (sensitive issue) ที่อาจนำไปสู่การกำหนดนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนของบรรดาพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาคนี้ได้ตลอดเวลา

เพราะปัญหาชาวจีนโพ้นทะเลยังสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับพัฒนาการทางสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละดินแดนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย ดังนั้นรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์จึงจำเป็นต้องใช้บทเรียนในอดีตและใช้ความพยายามที่จะทำความเข้าใจปัญหาเหล่านี้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้นโยบายใหม่ที่เกี่ยวข้องกับจีนโพ้นทะเลตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1970 เป็นต้นไป เกิดความผิดพลาดและสร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่อทั้งชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และนโยบายต่างประเทศของจีนซ้ำรอยเหมือนอดีตอีกต่อไป ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ได้หันมาให้ความสนใจต่อปัญหาสงครามในอินโดจีนที่กำลังบานปลายและมีที่ท่าคุกคามบูรณาการและอธิปไตยของจีนมากขึ้น ปัญหาจีนโพ้นทะเลจึงกลายเป็นปัญหาที่ไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าไรนักต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของจีนตั้งแต่นั้นมา อย่างไรก็ตาม กระบวนการแก้ไขปัญหาบุคคลสองสัญชาติในหมู่ชุมชนจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้ในแต่ละดินแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่ง

ดำเนินการมาโดยตลอดตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ได้มาถึงขั้นตอนเก็บเกี่ยวผลลัพธ์ของนโยบายกลืนกลายแบบบังคับและจำยอมตามมาตรการทางกฎหมายต่างๆ ที่บางรัฐบาลนำมาบังคับใช้กับผู้ที่มีเชื้อสายจีนในประเทศของตน ส่วนนโยบายการสร้างบูรณาการแห่งชาติและการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของคนเหล่านี้เข้ากับกระแสหลักของสังคมชาวพื้นเมือง โดยเฉพาะลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นชาวจีนรุ่นที่ 2 ลงมาและส่วนใหญ่ถือกำเนิดในแต่ละดินแดนที่ตนเองพำนักอาศัยอยู่อย่างถาวรก็กำลังดำเนินการรุดหน้าไปได้ด้วยดี แต่ละประเทศจึงยังคงมีปัญหาเฉพาะชาวจีนโพ้นทะเลสูงอายุซึ่งยังคงถือใบต่างด้าวต่อไปไม่มากนัก ปัญหาชาวจีน (Chinese Problem) ของแต่ละดินแดนจึงลดลงไปเรื่อยๆ ขณะที่ความหมายของชาวจีนโพ้นทะเลในนัยของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็จะถูกแปรเปลี่ยนจากชาวจีนหรือหัวเหริน (Hua Ren) เป็นผู้ที่มีเชื้อสายจีนหรือหัวจู่ (Hua Tsu) เพิ่มขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา

บทที่ 4
ปฏิสัมพันธ์ของปัญหาชาวจีน

การสิ้นสุดลงของระบอบอาณานิคมตะวันตกและการสถาปนาความเป็นเอกราชของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ก่อให้เกิดปัจจัยและสิ่งแวดล้อมใหม่ต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อชุมชนและบทบาทของชาวจีนในแต่ละดินแดนทั้งทางตรงและทางนี้ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงต่างจากยุคอาณานิคมนั้น ก็ได้บังคับทางอ้อมให้ผู้ประกอบการอ้อม อย่างน้อยที่สุดโครงสร้างเศรษฐกิจและวิธีการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมของแต่ละประเทศเหล่าเชื้อสายจีนจำเป็นต้องขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่าง ๆ กับชาวพื้นเมืองเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน โอกาสทางเศรษฐกิจและบรรยากาศการยุคใหม่ก็เอื้ออำนวยให้ผู้ประกอบการลงทุนเชื้อสายจีนอยู่ในฐานะที่จะพัฒนาตนเองเป็นชนชั้นกลางได้มากกว่าชาวพื้นเมืองทั่วไป เพราะฉะนั้นคนเหล่านี้จึงสามารถครอบงำเศรษฐกิจของรัฐเอกราชใหม่ได้อย่างง่ายดายแล้ว ชุมชนจีนในบางประเทศยังคงพยายามรักษาอัต-ลักษณ์ ประเพณี และวัฒนธรรมของตนไว้ได้อย่างเหนียวแน่น จนกระทั่งมีความแปลกแยกกับสังคมชาวพื้นเมืองอย่างชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะในพหุสังคมใดที่เคยมีรากเหง้าของความขัดแย้งทางเชื้อชาติหลงเหลืออยู่มากบ้างน้อยบ้าง เพราะผลพวงของนโยบาย “แบ่งแยกและปกครอง” ของเจ้าอาณานิคมในอดีตแล้ว

ปัจจัยเหล่านี้ก็ได้กลายเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยที่พร้อมจะเอื้ออำนวยให้อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมและความขัดแย้งของอุดมการณ์ทางการเมืองที่หวนกลับเข้ามาครอบงำภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกครั้งหนึ่งในช่วงปลายทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา สามารถนำเอาปัญหาชาวจีนโดยรวมมาสร้างเป็นเงื่อนไขสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาทางสังคมเศรษฐกิจ และการเมืองของบางประเทศไปโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยง ในเวลาเดียวกัน ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ปัญหาความมั่นคงแห่งรัฐ และปัญหาการด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจซึ่งแต่ละชาติในภูมิภาคนี้กำลังหาทางขจัดอย่างขะมักเขม้นอยู่ในเวลานั้น ก็สัมพันธ์กับการดำรงอยู่ของชุมชนจีนโพ้นทะเลซึ่ง รัฐบาลของแต่ละประเทศจำเป็นต้องบูรณาการปัญหาต่างๆ เหล่านี้เข้าด้วยกัน เพื่อผลักดันไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในช่วงถัดจากนั้นมา

การสถาปนามาเลเซีย

ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนนอกจากจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวพันกับความขัดแย้งทางเชื้อชาติและความขัดแย้งทางเศรษฐกิจในแต่ละดินแดนของภาคพื้นคาบสมุทรมาเลย์และหมู่เกาะต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งยังคุกรุ่นอยู่ตลอดเวลา ปัญหานี้ยังได้บานปลายกลายเป็นประเด็นการเมืองระหว่างประเทศของรัฐเอกราชใหม่ต่างๆ ในภูมิภาคที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความเป็นเอกภาพของแต่ละดินแดนอย่างเห็นได้ชัดเจน เพราะนับตั้งแต่สหพันธ์มลายาได้กลายเป็นเอกราชในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1957 นายกรัฐมนตรีตุนกู อับดุลราห์มาน (Tunku Abdul Rahman) ได้ประกาศต่อสาธารณชนว่าสหพันธรัฐใหม่แห่งนี้จะไม่มีวันรวมกับสิงคโปร์ซึ่งขณะนั้นยังคงเป็นอาณานิคมของอังกฤษต่อไป เพราะรัฐบาลอังกฤษยังหาสูตรสำเร็จไม่ได้ที่จะให้เอกราชต่อดินแดนนี้ซึ่งมีปัญหาในลักษณะเดียวกันกับอาณานิคมอื่น ๆ ของตนที่ยังหลงเหลืออยู่ในเกาะบอร์เนียวโดยให้เหตุผลสำคัญคือปัญหาดุลยภาพทางเชื้อชาติ ศาสนา และภาษาอันเนื่องมาจากความแตกต่างโดยสิ้นเชิงระหว่างชาวมาเลย์พื้นเมืองกับชาวจีนในสหพันธ์มลายาและเกาะสิงคโปร์ ในขณะนั้น เพราะในขณะที่มลายามีประชากรทั้งหมดที่เป็นชาวมาเลย์ร้อยละ 50 ชาวจีนร้อยละ 37 และที่เหลือเป็นชาวอินเดียและชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ อีกประมาณร้อยละ 13 นั้น อาณานิคมอังกฤษในสิงคโปร์มีประชากรทั้งหมดในขณะนั้นที่เป็นชาวจีนถึงร้อยละ 75 ชาวมาเลย์มีเพียงร้อยละ 13.5 และที่เหลือเป็นชนชาติอื่นๆ[1] ถ้าสหพันธ์มลายาต้องรวมประเทศเข้ากับสิงคโปร์เป็นมาเลเซียในชื่อใหม่ตามที่อังกฤษยังคงพยายามหาทางออกอยู่ในเวลานั้นแล้ว ดุลยภาพทางเชื้อชาติในรัฐเอกราชใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นแทนสหพันธ์มลายาก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป กลายเป็นผู้มีเชื้อสายจีนจะเป็นประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งรัฐบาลสหพันธ์มลายาขณะนั้นจะต้องพยายามขัดขวางทุกวิถีทางไม่ให้สูตรการรวมประเทศดังกล่าวเป็นจริงขึ้นมาได้โดยเด็ดขาด

แต่ถัดจากนั้นมาไม่นาน สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสิงคโปร์ก็ได้บีบบังคับให้สหพันธ์มลายาต้องเปลี่ยนท่าทีในการรวมสิงคโปร์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของประชาชาติมาเลเซีย เพราะผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อจัดตั้งรัฐบาลบริหารกันเองของอาณานิคมอังกฤษแห่งนั้นในค.ศ.1959 ถึงแม้ว่าพรรคกิจประชาชน (The People's Action Party : PAP) ภายใต้การนำของลีกวนยิว (Lee Kuan Yew) สามารถขึ้นมาบริหารดินแดนแห่งนี้ได้สำเร็จ แต่ก็ต้องอาศัยการสนับสนุนของบรรดาสมาชิกพรรคที่ยังคงนิยมพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ซึ่งกลายเป็นพรรคผิดกฎหมายตามประกาศของรัฐบาลอาณานิคมอังกฤษ,kแล้วในเวลา

นั้น คนเหล่านี้จึงจำเป็นต้องเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบถูกกฎหมายในชุมชนสิงคโปร์โดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในนามพรรคกิจประชาชน (PAP) ขณะเดียวกันก็ได้พยายามขัดขวางทุกรูปแบบที่จะไม่ให้สิงคโปร์รวมเข้ากับ สหพันธ์มลายาเพราะเกรงว่ารัฐบาลใหม่ที่จะเกิดขึ้นมาอาจจะคุกคามการดำรงอยู่ของพลังฝ่ายซ้ายในเกาะสิงคโปร์แห่งนั้น ขณะที่ยิ่งนานวันขึ้นกรรมการบริหารพรรคกิจประชาชนก็ยิ่งมีความขัดแย้งกับสมาชิกพรรคที่ยังคงให้การสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์มลายาเพื่อทำการต่อสู้กับกองทัพอังกฤษใน ดินแดนสหพันธ์มลายาต่อไป

ในที่สุดสายสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายก็สิ้นสุดลงโดยกลุ่มนิยมฝ่ายซ้ายในพรรคกิจประชาชน (PAP) ได้แยกตัวออกไปตั้งพรรคการเมืองใหม่ชื่อพรรคแนวร่วมสังคมนิยม (The Barisan Socialis) จึงทำให้เสียงสนับสนุนของพรรคกิจประชาชน (PAP) ลดลงจำนวนมาก และพรรคใหม่นี้มีแนวโน้มว่าจะชนะการเลือกตั้งครั้งต่อไปเหนือพรรคการเมืองคู่แข่งอื่นๆ เพิ่มขึ้นอย่างน่ากลัว ซึ่งหมายความว่าชุมชนสิงคโปร์จะต้องถูกครอบงำโดยพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างแน่นอนภายหลังการเลือกตั้งดังกล่าวซึ่งกำลังใกล้เข้ามาทุกขณะ และทำให้รัฐบาลอังกฤษมีความกังวลวิตกมากเพราะกำลังเตรียมถอนกองกำลังปราบปรามโจรจีนคอมมิวนิสต์และเจ้าหน้าที่บริหารอาณานิคมต่าง ๆ ของตนออกจากภูมิภาคนี้ตลอดเวลาในขณะนั้น รัฐบาลอังกฤษจึงเริ่มคิดที่จะต้องหาทางแก้ไขปัญหานี้โดยเร่งด่วนและเกิดความคิดว่ารัฐต่างๆ ที่เคยเป็นอาณานิคมของตนทั้งหมดในคาบสมุทรมาเลย์จำเป็นต้องสร้างความเป็นเอกภาพเข้าด้วยกันจากประชาชาติท้องถิ่นทั้งหมด เพื่อสร้าง “Greater Malaysia” ขึ้นมาตั้งแต่ ค.ศ.1961 และภายในเวลาไม่นานในปีเดียวกันนายกรัฐมนตรีตุนกู อับดุล ราห์มานก็ได้ประกาศความคิดที่จะขยายสหพันธ์มลายาโดยรวมกับสิงคโปร์บอร์เนียวเหนือ บรูไน และซาราวัคเข้าด้วยกันเป็นรัฐเอกราชใหม่คือมาเลเซียที่จะถูกสถาปนาขึ้นมา[2] ซึ่งได้สร้างความงุนงงให้กับประชาชนเชื้อสายมาเลย์โดยทั่วไปมากซึ่งเกรงว่าอำนาจทางเศรษฐกิจและอิทธิพลของชาวจีนฝ่ายซ้ายในสิงคโปร์จะครอบงำรัฐเอกราชใหม่ที่จะสถาปนาขึ้นอย่างแน่นอน ขณะเดียวกัน คำประกาศของผู้นำสหพันธ์มลายาขณะนั้นก็ขัดแย้งกับเจตนารมณ์เดิมของเขาซึ่งเคยประกาศสู่สาธารณชนมาตั้งแต่ต้นด้วย

แต่เหตุผลที่บรรดาชนชั้นผู้ปกครองมลายาต้องหันกลับมาเปลี่ยนท่าทีเดิมก็เพราะความจำเป็นทางการเมืองนั่นเอง เพราะยิ่งนานวันขึ้น การเมืองในสิงคโปร์ยิ่งตกอยู่ในภายใต้การครอบงำของพวกที่นิยมคอมมิวนิสต์และกลุ่มองค์กรหัวรุนแรงชาวจีนตลอดเวลาทั้งที่กองทัพอังกฤษยังทำหน้าที่รักษาความมั่นคงภายในและการป้องกันสิงคโปร์ ขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญชั่วคราวที่อังกฤษนำมาทดลองให้ชาวสิงคโปร์ใช้ในขณะนั้นก็จะหมดอายุลงในค.ศ.1963 และเป็นที่เชื่อกันว่า

เมื่อถึงเวลานั้น สิงคโปร์ก็จะต้องเรียกร้องเอกราชสมบูรณ์แบบและรับผิดชอบกิจการต่าง ๆ ของรัฐแทนอังกฤษอย่างแน่นอน ขณะเดียวกันการประกาศภาวะฉุกเฉิน และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อนช่วงนั้นก็ยังคงประทับความทรงจำของผู้นำมลายาแทบทุกคนซึ่งไม่ต้องการให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นอีกในคาบสมุทร มาเลย์ ผู้นำในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ยังเชื่อว่าเอกราชสิงคโปร์ที่จะเกิดขึ้นในไม่ช้าจะต้องถูกควบคุมโดยพวกคอมมิวนิสต์ ซึ่งต่อไปจะใช้รัฐเอกราชใหม่แห่งนี้เป็นฐานให้ความช่วยเหลือชาวจีนร่วมชาติที่นิยมคอมมิวนิสต์ในสหพันธ์มลายาไม่มีที่สิ้นสุด ทางออกของผู้นำมาเลย์ในขณะนั้นจึงมีอยู่วิธีเดียวคือรวมสิงคโปร์เข้าเป็นสหพันธรัฐเดียวกับมลายาเพื่อผนึกพลังสายกลางของชุมชนชาวจีนอื่นๆ ทำการขัดขวางอิทธิพลของพวกหัวเอียงซ้ายในสิงคโปร์ไม่ให้เข้มแข็งต่อไปได้ ส่วนประเด็นปัญหาความมั่นคงแห่งชาติมาเลย์นั้น บรรดาผู้นำพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็ได้หาทางออกร่วมกันกับรัฐบาลอังกฤษแล้วที่จะป้องกันไม่ให้ผู้มีเชื้อสายจีนกลายเป็นชนส่วนใหญ่ในมาเลเซียที่จะสถาปนาขึ้นมา โดยนำเอาบอร์เนียวเหนือและซาราวัคเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐใหม่แห่งนี้ด้วย ส่วนบรูไน อังกฤษไม่ยินยอมให้เข้าร่วมและจะให้เอกราชภายใต้การคุ้มครองของตนเองต่อไป โดยผู้นำมาเลย์เหล่านี้ก็เห็นด้วยกับข้อเสนอดังกล่าวของอังกฤษ เพราะชาวพื้นเมืองในบอร์เนียวเหนือและซาราวัคส่วนใหญ่ก็คือผู้มีเชื้อสายมาเลย์ ดังนั้นคำว่าชาวพื้นเมืองหรือบูมีปุตรา (Bumiputra) ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้ครอบคลุมชาวพื้นเมืองต่าง ๆ ทั้งหมดในมาเลเซียได้อย่างง่ายดายในอนาคต[3]

ขณะเดียวกัน ลี กวนยิวผู้นำพรรคกิจประชาชน (PAP) ของสิงคโปร์ซึ่งมีความต้องการจะนำประเทศของตนเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสหภาพมลายาก็ย่อมมีความพึงพอใจต่อท่าทีของรัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลสหพันธ์มลายาในขณะนั้นมาก ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1961 ลี กวนยิวจึงได้พบปรึกษาเจรจากับตุนกู อับดุล ราห์มาน เพื่อตกลงหลักการขั้นต้นต่าง ๆ ในการรวมประเทศครั้งนั้น โดยสิงคโปร์นอกจากจะยังคงดำรงสถานภาพเดิมคือการเป็นเมืองท่าเสรี (free port status) ต่อไป ยังมีอำนาจพิเศษของตนเองในการควบคุมการศึกษา รายได้-รายจ่าย งบประมาณแผ่นดิน และนโยบายแรงงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวจีนในสิงคโปร์เกรงกลัวผลกระทบต่อโรงเรียนสอนภาษาจีนและ สหภาพแรงงานต่าง ๆ ที่ชาวจีนควบคุมอยู่ในขณะนั้น แต่สิงคโปร์ต้องยอมรับสัดส่วนที่จะให้ผู้แทนของตนมีที่นั่งอยู่ในสภาผู้แทนราษฎรของสหพันธรัฐมาเลเซียที่จะตั้งขึ้นมาใหม่ได้ไม่เกิน 15 ที่นั่ง ส่วนที่เหลืออีก 3-4 ที่นั่งจะกระจายให้ผู้แทนของประชากรแต่ละชุมชนในสิงคโปร์เลือกเป็นผู้แทนแบบไม่สังกัดพรรคการเมืองใดๆ เพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนพวกเขาอีกทอดหนึ่ง แม้ว่าข้อตกลงดังกล่าวจะได้รับการคัดค้านอย่างรุนแรงจากพรรคแนวร่วมสังคมนิยม

(The Barisan Socialis) และพรรคสหประชาชน (The United Peoples' Party :PPP) แต่ก็ได้รับการสนับสนุนจากประชามติของประชาชนสิงคโปร์ถึงร้อยละ 71.7[4]

ต่อมาในเดือนมกราคม ค.ศ.1962 รัฐบาลปกครองตนเองของซาราวัคและบอร์เนียวเหนือก็ได้ทำข้อตกลงกับสหพันธ์มลายาและสิงคโปร์เพื่อรวมตัวกันจัดตั้งสหพันธรัฐมาเลเซียขึ้นมา โดยมีเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้พอสรุปดังนี้คือ 1) ซาราวัคและบอร์เนียวเหนือจะมีอำนาจในการควบคุมคนเข้าเมืองเอง รวมทั้งการจำกัดจำนวนการเข้าเมืองของประชากรมาเลเซียจากรัฐอื่น ๆ 2) ภาษามาเลย์ (Bahasa Malay) จะได้รับการยอมรับเป็นภาษาประจำชาติ แต่ภาษาอังกฤษจะยังคงเป็นสื่อกลางในการเรียนหนังสือและภาษาราชการของทั้ง 2 รัฐนี้ 3) อิสลามจะกลายเป็นศาสนาประจำรัฐ แต่ศาสนาอื่น ๆ ก็ยังมีสิทธิเผยแพร่ในทั้ง 2 รัฐได้ต่อไป 4) ชาวพื้นเมืองทั้ง 2 รัฐจะได้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ เหมือนกับชาวมาเลย์อื่น ๆ ในสหพันธ์มลายา 5) รัฐบาลสหพันธรัฐจะต้องให้ความคุ้มครองและทำข้อตกลงทางการเงินต่างๆ ให้กับทั้ง 2 รัฐ ในการที่จะนำเอาเงินเหล่านั้นมาใช้พัฒนาเศรษฐกิจต่อไป และ 6) รัฐบาลสหพันธรัฐจะต้องจัดตั้งหน่วยงานข้าราชการพลเรือนขึ้นมาบริหารกิจการต่าง ๆ ของทั้ง 2 รัฐโดยเน้นส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเป็นผู้บริหารรับผิดชอบองค์กรต่างๆ ของรัฐทั้งสอง[5]

อย่างไรก็ตาม เมื่อแผนการจัดตั้งสหพันธรัฐมาเลเซียปรากฏสู่สาธารณชนมากขึ้น บรรดาพรรคการเมืองฝ่ายค้านต่าง ๆ ในสหพันธ์มลายาเช่นพรรคแนวร่วมสังคมนิยมมลายา (The Malayan Socialist Front) ซึ่งผู้นำกรรมกรชาวจีนเป็นผู้นำร่วมกับบรรดาผู้นำกรรมกรเชื้อสายอินเดียในขณะนั้น รวมทั้งพรรคแนวร่วมสังคมนิยม (The Barisan Socialis) และพรรคสหประชาชนซาราวัค (The Sarawak United People's Party) ซึ่งอยู่ภายใต้การครอบงำของนักการเมืองเชื้อสายจีนก็ได้ทำการคัดค้านแผนการสถาปนาสหพันธรัฐใหม่อย่างเต็มที่แล้ว รัฐบาลอินโดนีเซียและ รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังได้ขัดขวางแผนการดังกล่าวอย่างรุนแรงตั้งแต่เดือนมิถุนายน ค.ศ.1962 โดยเฉพาะรัฐบาลอินโดนีเซียได้นำเอาปัญหาเรื่องชาวจีนโพ้นทะเลเป็นเหตุผลสำคัญประการหนึ่งในการขัดขวางการสถาปนาสหพันธรัฐมาเลเซียตั้งแต่แรกเริ่มด้วย โดยฮัตตา (Hatta) ผู้นำสำคัญในการกู้เอกราชคนหนึ่งของอินโดนีเซียถึงกับกล่าวประณามแผนการดังกล่าวว่า “ถ้านโยบายจัดตั้งรัฐใหม่มาเลเซียเกิดขึ้นจริง รัฐดังกล่าวก็จะกลายเป็นประเทศจีนที่สอง ซึ่งชาวจีนจะมีบทบาทครอบงำทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจอย่างแน่นอน ชาวจีนในสิงคโปร์หลังจากนั้นก็จะสามารถขยายอำนาจของพวกเขาทั่วทั้งภูมิภาคแถบนี้ ขณะเดียวกัน ชาวจีนในมลายาก็จะมีบทบาทสูงเด่นขึ้นมาแทนชาวมาเลย์ผู้สูญเสียประเทศชาติของพวกเขายิ่งไปกว่านั้นประเทศใหม่ที่จะ

เกิดขึ้นมานี้ซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์และเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดกับแผ่นดินใหญ่จีนแล้ว ชาวมาเลย์และชาวดยัค (Dayaks) ยังจะกลายเป็นกลุ่มชนที่ถูกกดขี่โดยชาวจีนตลอดไปด้วย..."[6]

ขณะเดียวกัน ประธานาธิบดีซูการ์โนยังกังวลว่าการจัดตั้งสหพันธรัฐมาเลเซียขึ้นมายังเป็นแผนการทำลายความเป็นเอกภาพของอินโดนีเซียด้วย เพราะปัญหาการด้อยพัฒนาในหมู่เกาะรอบนอกโดยเฉพาะในบอร์เนียวตะวันตกหรือกาลิมันตัน ซึ่งชุมชนชาวจีนหลายแห่งในบริเวณนั้นนอกจากจะสร้างปัญหาลำบากใจแก่รัฐบาลอินโดนีเซียในการป้องกันการค้าหนีภาษีอย่างโจ่งครึมตลอดมา ยังมีทีท่าไม่ได้แสดงความจงรักภักดีต่อรัฐบาลกลางในเกาะชวาบ่อยครั้ง คนเหล่านี้ยังมีกองกำลังติดอาวุธของตนเองและมีท่าทีจงรักภักดีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนมากกว่ารัฐบาลของสาธารณรัฐอินโดนีเซียเจ้าของดินแดนแห่งนั้นด้วย รัฐบาลอินโดนีเซียจึงเกรงว่าเมื่อมีการจัดตั้งสหพันธรัฐมาเลเซียขึ้นมาแล้ว กองกำลังก่อการร้ายของพวกพ่อค้าสินค้าเถื่อนชาวจีนเหล่านี้ก็จะสามารถสมรู้ร่วมคิดกับพรรคการเมืองและผู้นิยมพรรคคอมมิวนิสต์เชื้อสายจีนอื่น ๆ ทั้งในซาราวัคและซาบาห์ เพื่อสร้างปัญหาการแบ่งแยกดินแดนกาลิมันตันออกไปจากอำนาจของรัฐบาลกลางในจาการ์ตาเลียนแบบการลุกฮือขึ้นเป็นกบฏของชาวเกาะสุมาตราและหมู่เกาะสุลาเวสีในขณะนั้น ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) กลับมองพัฒนาการดังกล่าวของมาเลเซียในลักษณะการก่อตัวของลัทธิอาณานิคมยุคใหม่ (neo-colonialism) ซึ่งมุ่งเป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศจีนคอมมิวนิสต์และชาวจีนโพ้นทะเลมากที่สุด[7]

ขณะที่กองทัพบกอินโดนีเซียซึ่งกำลังช่วงชิงอำนาจการเมืองแข่งขันกับพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียอย่างเต็มที่ในขณะนั้น ก็ฉกฉวยสถานการณ์ที่กำลังพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้าน ให้กลายเป็นเครื่องมือทำลายอิทธิพลของพรรคการเมือง อิทธิพลทางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเล และการจะขยายบทบาทของสาธารณรัฐประชาชนจีนในอินโดนีเซียช่วงนั้นด้วย โดยกองทัพบกซึ่งถือว่าจีนนอกจากเป็นยักษ์ใหญ่ชาติเพื่อนบ้านซึ่งมีความทะเยอทยานที่จะเป็นชาติที่มีอิทธิพลเหนือภูมิภาคนี้ตลอดมาแล้ว ยังเป็นรัฐคอมมิวนิสต์ที่มีพันธกิจทางอุดมการณ์และเป็นผู้อุปถัมภ์สำคัญสำหรับผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียให้มีอำนาจทางเศรษฐกิจตลอดไปด้วย ดังนั้นกองทัพบกอินโดนีเซียจึงเกรงว่าเมื่อมาเลเซียถูกสถาปนาขึ้นมา รัฐใหม่แห่งนี้ทั้งหมดก็จะถูกครอบงำโดยชาวจีนอย่างง่ายดาย เพราะพลังของชาวมาเลย์ไม่มีวันที่จะจำกัดบทบาทของประชากรผู้มีเชื้อสายจีนซึ่งมีรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ได้ ขณะเดียวกัน การที่ผู้นำชาวมาเลย์ต้องการดำรงความยิ่งใหญ่ของพวกเขาต่อไป โดยนำเอาดินแดนต่าง ๆ ในเกาะบอร์เนียวมาร่วมผสมการจัดตั้งสหพันธรัฐใหม่ขึ้นมา เพื่อป้องกันไม่ให้ประชากรผู้มีเชื้อสายจีนกลายเป็นชนส่วนใหญ่เหนือชาวมาเลย์

พื้นเมืองก็ไม่มีวันทำได้สำเร็จเพราะประชากรในส่วนต่าง ๆ ของบอร์เนียวเหนือและซาราวัคขณะนั้นไม่ต่ำกว่าครึ่งล้านคนล้วนเป็นผู้มีเชื้อสายจีนทั้งสิ้น นอกจากนั้นแล้วยังมีสาเหตุสำคัญเบื้องหลังอีกประการหนึ่งคือ ความไม่เท่าเทียมกันทางฐานะเศรษฐกิจระหว่างประชาชนชาวพื้นเมืองมาเลย์และชาวพื้นเมืองอินโดนีเซีย เพราะชาวมาเลย์มีฐานะมาตรฐานการครองชีพดีกว่าชาวอินโดนีเซียมากจนกลายเป็นที่อิจฉาริษยาของผู้นำอินโดนีเซียซึ่งหวั่นเกรงว่า ในอนาคตพัฒนาการของความแตกต่างดังกล่าวจะกลายเป็นภัยคุกคามต่อการดำรงอำนาจของชนชั้นผู้ปกครองชวา

คนเหล่านี้จึงจำเป็นต้องผูกโยงความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของดินแดนต่าง ๆ ในคาบสมุทรมาเลย์เข้ากับธุรกิจการลักลอบสินค้าหนีภาษีที่มีชาวจีนโพ้นทะเลเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา โดยไม่เคยคำนึงถึงข้อเท็จจริงว่าปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมาได้อย่างแพร่หลายในขณะนั้นเพราะปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นของข้าราชการและการเมืองอินโดนีเซียเป็นสาเหตุสำคัญที่สามารถทำให้บรรดานักธุรกิจชาวจีนสามารถสมคบกับคนเหล่านี้ทำการลักลอบขนสินค้าทั้งขาเข้าและขาออกจากหมู่เกาะรอบนอกต่าง ๆ ของอินโดนีเซียเข้าออกเมืองท่าสิงคโปร์และปีนังได้ตลอดเวลา แต่ในทางตรงข้าม รัฐบาลอินโดนีเซียกลับประณามการลักลอบค้าสินค้าหนีภาษีซึ่งทำให้ประเทศของตนต้องสูญเสียรายได้ถึงปีละประมาณ 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐว่าเกิดขึ้นได้เพราะการสมรู้ร่วมคิดระหว่างพ่อค้าชาวจีนกับเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของอังกฤษในสิงคโปร์และเจ้าหน้าที่ศุลกากรของสหพันธ์มลายาในเมืองท่าปีนังต่างหาก[8]

ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้น กองทัพอินโดนีเซียยังเกรงว่าองค์กรคอมมิวนิสต์ใต้ดินในซาราวัคซึ่งขณะนั้นมีฐานปฏิบัติการฝึกฝนวิชาทหารให้เยาวชาวจีนจากสิงคโปร์และมลายา เพื่อไปทำการสู้รบกับรัฐบาลของประเทศทั้งสองต่อไปนั้น ยิ่งนานวันก็ยิ่งเข้าไปแทรกซึมขยายอิทธิพลในเขตชุมชนจีนของจังหวัดกาลิมันตันในอินโดนีเซียมากขึ้นด้วย กองทัพบกอินโดนีเซียซึ่งชิงชังลัทธิคอมมิวนิสต์กันถ้วนหน้าในขณะนั้นเพราะหวั่นเกรงอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) ซึ่งกำลังใกล้ชิดกับประธานาธิบดีซูการ์โนมากขึ้น จึงเริ่มสงสัยพฤติกรรมของพวกชาวจีนนิยมคอมมิวนิสต์ในซาราวัคว่าจะมีแผนชั่วร้ายมากน้อยประการใดในการร่วมมือกับรัฐบาลจีนและพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) ในอนาคตต่อไปด้วย เพราะฉะนั้นเหตุผลและข้อเท็จจริงต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้ฝ่ายกองทัพบก อินโดนีเซียสามารถนำเอาปัญหาการสถาปนามาเลเซียในขณะนั้น มาประยุกต์ใช้กับนโยบายเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวจีนและพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) ภายในประเทศของตนได้อย่างชอบธรรมและสอดคล้องกับสถานการณ์ระหว่างประเทศในขณะนั้นด้วย

ขณะเดียวกัน ความล้มเหลวของระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบชี้นำของอินโดนี-เซีย ตลอดจนปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจภายในขณะนั้นก็ผสมผสานเข้ากันได้อย่างดีกับท่าทีคัดค้านการสถาปนามาเลเซียของบรรดากลุ่มพลังการเมืองและพลังกองทัพด้วยกันทั้งสิ้น ประธานาธิบดี ซูการ์โนจึงไม่มีทางเลือกใดดีกว่าการประกาศนโยบายเผชิญหน้า (Konfrontasi) เพื่อต่อต้านสหพันธรัฐมาเลเซียซึ่งกำลังก่อรูปร่างขึ้นมาทันทีในเดือนมกราคม ค.ศ.1963 แต่รัฐบาลสหพันธ์มลายาและ รัฐต่างๆ ที่จะรวมกันเข้าเป็นสหพันธรัฐมาเลเซีย ก็ไม่กังวลใจอะไรมากนักกับนโยบายเผชิญหน้าของ อินโดนีเซีย หรือแม้แต่การคัดค้านของรัฐบาลฟิลิปปินส์ซึ่งไม่เห็นด้วยกับการรวมดินแดนที่เป็นบอร์เนียวเหนือเข้ากับสหพันธรัฐมาเลเซีย เพราะถือว่าดินแดนแห่งนี้ เดิมอังกฤษได้ขอเช่าช่วงสิทธิเพื่อทำผลประโยชน์ต่าง ๆ จากสุลต่านแห่งซูลู ใน ค.ศ.1878 เท่านั้น ไม่ใช่เป็นการทำสัญญาซื้อขายแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นเมื่อเกาะซูลู (Sulu) ได้ผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์แล้วในขณะนั้น สิทธิเหนือดินแดนบอร์เนียวเหนือก็ต้องกลับคืนเป็นของฟิลิปปินส์ด้วย รัฐบาลอังกฤษจึงไม่มีสิทธิที่จะนำดินแดนแห่งนี้ไปรวมกับสหพันธรัฐที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้ตามอำเภอใจ รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงได้ประกาศเป็นปฏิปักษ์กับการสถาปนามาเลเซียเหมือนกัน[9]

ถึงแม้ว่านายกรัฐมนตรีตุนกู อับดุล ราห์มานได้พบปะเจรจากับประธานาธิบดีซูการ์โนและประธานาธิบดีมาคาปากัล (Macapagal) แห่งฟิลิปปินส์ในเพื่อหาทางยุติปัญหาขัดแย้งต่าง ๆ เหล่านี้ จนกระทั่งทั้งสามประเทศสามารถบรรลุข้อตกลงกันได้ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1963 ด้วยการประกาศจัดตั้งสมาพันธ์มาฟิลอินโด (Maphilindo) ซึ่งรวมมลายา ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียเข้าด้วยกันในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1963 พร้อมกับการประกาศร่วมกันที่จะผนึกกำลังป้องกันภัยคุกคามของลัทธิคอมมิวนิสต์ในหมู่ชุมชนชาวจีนของแต่ละประเทศในขณะนั้น แต่เนื่องจากทั้งสามฝ่ายไม่มีความจริงใจเข้าหากันตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นการดำรงอยู่ของสหพันธ์มาฟิลอินโดจึงมีอยู่เพียงในประกาศแถลงการณ์ร่วม (The Joint Declaration) ครั้งนั้นเท่านั้น แต่ไม่มีผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใด เพราะฉะนั้นกระบวนการจัดตั้งสหพันธรัฐมาเลเซียจึงยังคงเดินหน้าสถาปนาต่อไปอย่างรีบเร่งภายใต้การคุ้มครองของกองทัพเครือจักรภพอังกฤษ ในที่สุดวันที่ 16 กันยายน ค.ศ.1963 สหพันธรัฐใหม่แห่งนี้ซึ่งประกอบด้วยมลายา สิงคโปร์ ซาราวัค และบอร์เนียวเหนือในชื่อใหม่ว่าซาบาห์ (Sabah) ก็ถูกสถาปนาขึ้นมาอย่างเป็นทางการ[10]

อย่างไรก็ตาม ปัญหาการสถาปนามาเลเซียภายใต้การเผชิญหน้ากับอินโดนีเซียและการตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับฟิลิปปินส์ โดยมีปัจจัยสำคัญคือปัญหาความแตกต่างกันในหลายๆ ด้านระหว่างชาวจีนและชาวมาเลย์โดยรวมทั้งในส่วนที่เป็นสิงคโปร์และสหพันธ์มลายาเดิมก่อนหน้านั้นก็ได้กลายเป็นปมปัญหาของความหวาดระแวงระหว่างกลุ่มชนชั้นผู้ปกครองหรือพรรคการเมืองต่างๆ ของทั้งสองดินแดนตั้งแต่เริ่มต้นของการสถาปนาสหพันธรัฐใหม่แห่งนี้เหมือนกัน โดยประชาชนภายนอกที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติเหล่านั้นก็จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจของชนชั้นผู้ปกครองและพรรคการเมืองต่างๆ ซึ่งถือว่าพวกตนเท่านั้นคือตัวแทนของความแตกต่างทางเชื้อชาติดังกล่าวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดมาด้วย

ขณะที่ผู้นำองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็ตระหนักดีถึงความทะเยอทะยานและการรุกเข้ามามีบทบาทของพรรคกิจประชาชน (PAP) ภายใต้การนำของลีกวนยิว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในต่าง ๆ ของชุมชนจีนในมลายาเพิ่มขึ้นแล้ว สื่อมวลชนต่าง ๆ ของชุมชนจีนในสิงคโปร์ยังมีท่าทีผลักดันให้ผู้นำของตนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการขยายอิทธิพลของระบอบประชาธิปไตยตามนัยของชนชั้นกลางสิงคโปร์สู่กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาเลเซียโดยรวมเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังกล่าวตำหนิผู้นำพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ที่จะพยายามขัดขวางไม่ให้พรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาต่าง ๆ ของสหพันธรัฐใหม่แห่งนี้ตั้งแต่แรกเริ่มเพราะต้องการดำรงความได้เปรียบของชุมชนมาเลย์เหนือชุมชนเชื้อชาติอื่นตลอดไปด้วยต่อมาปัญหาการเมืองที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในสหพันธรัฐใหม่แห่งนี้ ก็เพิ่มบทบาทมากขึ้นเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ.1964 เพราะพรรคกิจประชาชน (PAP) เริ่มรณรงค์ช่วงชิงอำนาจการนำเหนือชุมชนจีนทั้งหมดของสหพันธรัฐมาเลเซียโดยมุ่งโจมตีทำลายอิทธิพลของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งมักอ้างว่าตนเองเป็นกระบอกเสียงของชาวจีนโพ้นทะเลแต่เพียงพรรคเดียวทันที ทั้งที่พรรคการเมืองจีนพรรคนี้เป็นพันธมิตรดั้งเดิมของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) โดยพรรคกิจประชาชน (PAP) พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ความสำคัญต่อฐานะดังกล่าวแต่อย่างใดแล้ว ยังคิดว่าพรรคการเมืองของพวกเขาต่างหากควรได้รับการยอมรับในฐานะผู้แทนของชุมชนจีนทั้งหมดในมาเลเซีย ขณะที่บรรดาผู้นำพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ยิ่งเพิ่มความไม่พอใจต่อพรรคกิจประชาชน (PAP) ซึ่งมีท่าทีคุกคามอิทธิพลเดิมของพวกเขาในหมู่ชุมชนจีนของดินแดนมลายาเดิมเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ต้องจำใจหาเสียงร่วมกันกับพรรคนี้และพรรคการเมืองอื่น ๆ ที่ร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล

พันธมิตรปกครองมาเลเซียตั้งแต่แรกเริ่มต่อไป จนฝ่ายรัฐบาลสามารถชนะการเลือกตั้งทั่วไปได้ถึง 123 เสียงจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีการเลือกตั้งในค.ศ.1964 รวม 159 ที่นั่ง[11]

ถัดจากนั้น การแข่งขันช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างพรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์กับพรรคการเมืองพันธมิตรอื่น ๆ ในมลายาก็ทวีความกินแหนงแคลงใจกันมากขึ้น ในเวลาเดียวกัน ชาวจีนส่วนใหญ่ในสิงคโปร์ก็เริ่มสงสัยในความไม่จริงใจของมาตรการทางเศรษฐกิจและการเมืองต่าง ๆ ที่พรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) นำมาปฏิบัติทั่วไปในสหพันธรัฐมาเลเซียขณะนั้น เพราะมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้นอกจากจะถูกมองว่าเป็นเครื่องมือสะกัดกั้นการขยายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและธุรกิจการลงทุนต่างๆ ของพวกตนมากขึ้นแล้ว รัฐบาลแห่งชาติมาเลเซียยังพยายามขัดขวางไม่ให้พรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์เข้าไปสิทธิมีเสียงในการบริหารรัฐบาลของสหพันธ์ตลอดเวลา จนกระทั่งพรรคกิจประชาชน (PAP) ต้องเรียกร้องให้พรรคองค์กรแห่งชาติ สหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งเป็นพรรคแกนนำใหญ่สุดในรัฐบาลพันธมิตรมาเลเซียเปิดเจรจากันหลายรอบในช่วงเดือนกันยายน ค.ศ.1964 แต่การเจรจาดังกล่าวก็ล้มเหลวโดยสิ้นเชิงเพราะพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ได้ปฏิเสธไม่ให้พรรคการเมืองนี้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการต่าง ๆ ของ รัฐบาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับดินแดนที่เป็นกับสหพันธ์มลายา ซาราวัค และซาบาห์โดยไม่มีการต่อรองใดๆ ทั้งสิ้น

เพราะฉะนั้นพรรคกิจประชาชน (PAP) จึงเห็นว่าการเข้าร่วมเป็นสหพันธรัฐมาเลเซียของตนในระยะยาว นอกจากจะไม่ก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างเต็มที่ต่อประชาชนสิงคโปร์โดยรวมแล้ว ยังจะก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างพรรคการเมืองต่างๆ ในสหพันธรัฐซึ่งมีปัญหาพื้นฐานมาจากความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างชาวมาเลย์เจ้าของท้องถิ่นเดิมกับชาวจีนที่มีบทบาททางเศรษฐกิจมากกว่าเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นโอกาสที่พรรคการเมืองของพวกเขาจะทำหน้าที่พัฒนาบทบาทเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางจีนทั่วทั้งสหพันธรัฐแห่งนี้แทนพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งกำลังเสื่อมความนิยมอยู่ในขณะนั้นจึงแทบจะไม่มีวันเกิดขึ้นได้เลย นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติมาเลเซียในขณะนั้นยังต้องการกำหนดทิศทางและอนาคตใหม่ของสหพันธรัฐแห่งนี้ด้วยการยึดแนวปรัชญา “มาเลเซียสำหรับชาวมาเลย์” (Malay Malaysia) ขณะที่พรรคกิจประชาชน (PAP) ถือว่าในอนาคตประเทศแห่งนี้ต้องเป็นพหุสังคม (plural society) สมบูรณ์แบบที่ไม่มีการแบ่งแยกทางเชื้อชาติ ประชากรของสหพันธรัฐทุกคนต้องเป็นหนึ่งเดียวกันในฐานะ “ชาวมาเลเซีย” (Malaysian People) ไม่มีการให้อภิสิทธิ์ทั้งทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ และ

ทางสังคมแก่ประชากรเชื้อสายใดเชื้อสายหนึ่งโดยเฉพาะเหมือนกับที่บรรดานักการเมืองในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ยังคงต้องการที่จะผลักดันให้ชาวมาเลย์ในฐานะชนชาวพื้นเมืองมีบทบาทสำคัญสูงสุดเหนือผู้คนที่มีเชื้อชาติอื่น ๆ ในมาเลเซียอีกตลอดไป

ในที่สุดพรรคกิจประชาชน (PAP) จึงจำเป็นต้องหาทางออกเพื่อสร้างปรัชญาใหม่แห่งสหพันธรัฐมาเลเซียขึ้นมาว่า "มาเลเซียสำหรับชาวมาเลเซีย" (Malaysian Malaysia) ขึ้นมาเพื่อให้รัฐบาลมาเลเซียในขณะนั้นยึดเป็นแนวทางพัฒนาสังคมต่อไป แต่สมาชิกพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็ขัดขวางไม่ยอมให้นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีอนาคตแห่งรัฐซึ่งเน้นความสำคัญให้กับอุดมการณ์มาเลเซียสำหรับชาวมาเลเซียทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยกภูมิหลังทางเชื้อชาติอีกต่อไปกลายเป็นปรัชญาแห่งชาติ เพราะฉะนั้นพรรคกิจประชาชน (PAP) จึงให้กลไกของพรรคร่วมมือกับพรรคฝ่ายค้านทั่วประเทศมาเลเซียจัดตั้งองค์กรเพื่อความเป็นเอกภาพของชาวมาเลเซีย" (The Malaysian Solidarity Convention) ขึ้นมารณรงค์เรียกร้องและประท้วงทั่วไปเพื่อให้คนทุกเชื้อชาติในมาเลเซียมีสิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมกันหมด โดยพรรคการเมืองฝ่ายค้านเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับพรรคกิจประชาชน (PAP) คือผู้บริหารพรรคแทบทั้งหมดล้วนเป็นผู้มีเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ ในที่สุดปัญหาการเมืองเรื่องเชื้อชาติระหว่างผู้มีเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายจีนก็กลายเป็นปัญหาใหญ่ขึ้นมาทันที เมื่อแต่ละฝ่ายต่างใช้กระบอกเสียงและสื่อประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบโหมโจมตีนโยบายเรื่องเชื้อชาติของอีกฝ่ายหนึ่งทั้งในที่สาธารณะและในที่ประชุมรัฐสภาอย่างเผ็ดร้อนและกลายเป็นการจุดชนวนความชิงชังทางเชื้อชาติระหว่างชุมชนจีนและชุมชนมาเลย์ทั่วทั้งสหพันธรัฐใหม่แห่งนี้อย่างรวดเร็วขณะเดียวกัน การกลุ้มรุมทำร้ายชีวิตและทำลายทรัพย์สินของผู้คนแต่ละฝ่ายที่มีเชื้อชาติต่างกัน ก็เกิดขึ้นประปรายเรื่อยมาในเขตชุมชนต่างๆ ที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติอย่างเห็นได้ชัดเจนในบริเวณดินแดนที่เคยเป็นสหพันธ์มลายา แต่ตำรวจและกองทัพมาเลเซียพยายามขัดขวางไม่ให้ปัญหาเหล่านี้กลายเป็นการก่อจลาจลทางเชื้อชาติที่บานปลายเป็นภาวะกลียุคขึ้นมาทั่วมาเลเซีย[12]

ขณะเดียวกัน การช่วงชิงบทบาทการนำระหว่างพรรคกิจประชาชน (PAP) ภายใต้การนำของลี กวนยิวกับพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ภายใต้การนำของนายรัฐมนตรี ตุนกู อับดุล ราห์มาน ก็ทวีความดุเดือดเข้มข้นและเต็มไปด้วยปมปัญหาของความขัดแย้งทางเชื้อชาติซ่อนเงื่อนอยู่ในแทบทุกกรณีของปัญหาการเมืองในขณะนั้น ซึ่งประชาชนภายนอกมีโอกาสรับรู้ข่าวสารที่ละเอียดลึกซึ้งน้อยมาก โดยเฉพาะความไม่พอใจของบรรดาผู้นำมาเลย์ทุกชนชั้น

ซึ่งไม่พอใจการกระทำของพรรคกิจประชาชน (PAP) ที่นำประเด็นต่างๆ ในรัฐธรรมนูญมาสร้างปัญหาคำถามเกี่ยวกับอนาคตของสหพันธรัฐแบบไม่รับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะติดตามมาจากความแตกแยกทางเชื้อชาติที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าตกใจ แล้วยังชูนโยบาย “มาเลเซียเพื่อชาวมาเลเซีย” ให้ปัญหาเปราะบางทางเชื้อชาติกลายเป็นปัญหาจลาจลระหว่างชาวจีนกับชาวมาเลย์แบบไม่ฉลาดเลยได้อย่างไร เพราะในสายตาของผู้นำชาวมาเลย์ถือว่าการกระทำดังกล่าวของผู้นำสิงคโปร์ลึก ๆ แล้วเป็นความคิดที่อันตรายและแฝงเร้นซึ่งความรังเกียจเชื้อชาติของพวกเขาด้วย ซ้ำร้ายยิ่งกว่านั้น การที่ผู้แทนราษฎรของพรรคกิจประชาชน (PAP) ยังคงพยายามเน้นประเด็นปัญหาของรัฐธรรมนูญที่ยังไม่มีความสมบูรณ์ในขณะนั้นมาใช้สร้างเงื่อนไขทางสังคมและการเมืองใหม่อยู่ตลอดเวลา ผู้นำการเมืองมาเลย์ส่วนใหญ่ถือว่าเป็นการไม่รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมแล้ว ยังเป็นการเปิดเผยสิ่งที่ไม่เหมาะสมให้ประชาชนมาเลเซียโดยรวมเห็นถึงความแตกแยกและความแตกต่างระหว่างรัฐสิงคโปร์ รัฐมลายา รัฐซาราวัค และรัฐซาบาห์ที่ไม่มีวันเป็นเอกภาพกันได้ ตราบใดที่เสียงส่วนใหญ่ซึ่งสนับสนุนรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติมาเลเซียยังคงยึดหลักการและปรัชญาพื้นฐานว่า “มาเลเซียสำหรับชาวมาเลย์” โดยไม่ยอมให้สิทธิที่เท่าเทียมกันกับผู้มีเชื้อสายจีนและเชื้อสายอื่น ๆ ซึ่งล้วนได้รับการรับรองสิทธิจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนั้นเหมือนกัน

นอกจากนั้นแล้ว ผู้นำการเมืองจากสิงคโปร์ยังถือโอกาสเหล่านี้เดินทางไปเปิดปาศรัยตามชุมชนจีนต่างๆ ทั่วสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างทางนโยบายเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลกลางขณะนั้นกำลังนำมาปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมกันในแต่ละรัฐแล้ว ยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาบกพร่องของการยังคงดื้อรั้นยึดหลักการ “มาเลเซียเพื่อชาวมาเลย์” ต่อไปโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ซึ่งเป็นการขัดเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือเพราะหลักการของรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในขณะนั้นไม่ถูกต้องเหมาะสม และจำเป็นต้องมีการปรับปรุงแก้ไขโดยด่วนหรือไม่ จนกระทั่งชุมชนจีนเหล่านั้นได้รวมตัวกันให้การสนับสนุนหลักการ “มาเลเซียสำหรับชาวมาเลเซีย” ของพรรคกิจประชาชนจากสิงคโปร์อย่างล้นหลามแล้ว ชุมชนจีนในมลายายังถึงกลับประณามบรรดาผู้นำพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ว่าเป็นพวกขายเชื้อชาติและทรยศต่อชุมชนจีนเพียงเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกับบรรดาผู้นำชาวมาเลย์เท่านั้น โดยไม่นำพาต่อบรรพชนของตนเองที่เป็นชาวจีนโพ้นทะเลต่อไปแต่อย่างใดด้วย ขณะที่พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งถือเป็นพันธมิตรของพรรคองค์กรแห่งชาติสห- มาเลย์ (UMNO) ที่เก่าแก่มากที่สุดกว่าพรรคการเมืองใดๆ ในมาเลเซียขณะนั้นๆ จึงไม่มีทางที่บรรดาผู้นำมาเลย์จะยินยอมให้พรรคของชนชั้นกลางจากสิงคโปร์มาทำลายพรรคพันธมิตรดั้งเดิมของพวกเขาให้หมดความสำคัญต่อชุมชนจีนในมลายาได้อย่างง่ายดาย[13]

เพราะฉะนั้นการตอบโต้ไปมาระหว่างสมาชิกพรรคการเมืองในมลายากับตัวแทนของพรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์จึงกลายเป็นเรื่องปกติทั้งในสื่อมวลชน รัฐสภาและชุมชนต่าง ๆ ทั่วมาเลเซียตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1964 เป็นต้นมา จนกระทั่งชุมชนต่าง ๆ ในสหพันธรัฐใหม่แห่งนี้มีความตึงเครียดเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนตั้งแต่นั้นมา

ขณะเดียวกัน บรรดาผู้นำชาวมาเลย์ถือว่าการรณรงค์เรียกร้องความเท่าเทียมกันทางเชื้อชาติที่พรรคกิจประชาชน (PAP) กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนั้น นอกจากจะเป็นการเสแสร้งไม่ยอมรับเงื่อนไขของวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ชนชั้นนำชาวจีนในสิงคโปร์ทำเป็นไขสือไม่ยอมรับความจริงของพัฒนาการทางสังคมและทางเศรษฐกิจของบรรดาประชาชาติต่างๆ ที่รวมตัวกันเป็นสหพันธรัฐมาเลเซียในขณะนั้นว่า ส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างลิบลับกับการดำรงอยู่ของสิงคโปร์มาตั้งแต่สมัยอาณานิคมของอังกฤษแล้วจนกระทั่งสิงคโปร์กลายเป็นรัฐมหานครที่ประชากรจีนส่วนใหญ่มี วิถีชีวิตและมาตรฐานการครองชีพดีกว่าชาวพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เพราะฉะนั้นผู้นำชาวจีนสิงคโปร์จะนำเอาพัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสิงคโปร์ก่อนหน้านั้น มายัดเยียดให้รัฐอื่นๆ ในสหพันธรัฐมาเลเซียซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองมาเลย์ที่ยังมีฐานะยากจนเจริญรอยตามสิงคโปร์จึงเป็นเรื่องที่เพ้อเจ้อเกินไป ในทางตรงกันข้าม ผู้นำมาเลย์เหล่านี้ถือว่าเป็นความชอบธรรมของรัฐบาลมาเลเซียที่จะต้องผลักดันนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่กลายเป็นชนชั้นที่มีที่ดินทำกินของตนเองในชนบทหรือกลายเป็นชนชั้นกลางที่มีการศึกษาอยู่ในเขตตัวเมืองต่างๆ ทั่วสหพันธรัฐมาเลเซียให้ได้[14] เพราะวิธีการดังกล่าวเหล่านี้เท่านั้นที่ที่จะทำให้ชนเชื้อชาติต่างๆ ในพหุสังคมแห่งนี้มีความจงรักภักดีต่อประเทศชาติของพวกเขาได้ในที่สุด

ยิ่งไปกว่านั้น ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่เป็นอยู่ในมาเลเซียขณะนั้นก็กลายเป็นปัญหารีบด่วนที่รัฐบาลจะต้องหาทางแก้ไขทั้งความแตกต่างของมาตรฐานการศึกษาและประเภทของโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละส่วนของสหพันธรัฐมีความแตกต่างกันอย่างลิบลับ โดยเฉพาะคุณภาพของการศึกษาและสถาบันการศึกษา ในเมืองสำคัญ ๆ เช่น สิงคโปร์ ปีนัง และกัวลาลัมเปอร์ซึ่งมีมาตรฐานสูงล่ิวจนไม่สามารถเปรียบเทียบกับการศึกษาทุกรูปแบบในเขตชนบททั่วไปของมลายาแล้ว เขตชนบทเหล่านี้ยังมีมาตรฐานสูงกว่ารัฐอื่น ๆ ในมาเลเซียตะวันออกอย่างมากด้วย เพราะฉะนั้นรัฐบาลมาเลเซียจึงถือว่านโยบายเพื่อปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาให้ทุกส่วนในสหพันธรัฐมีคุณภาพใกล้เคียงกันและใช้ภาษาประจำชาติเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนทุกระดับนั้น ย่อมมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในมาเลเซียต่อไปในระยะยาว ขณะที่ชาวพื้นเมืองมาเลย์คือชนส่วนใหญ่ในสหพันธรัฐเพราะฉะนั้นในอนาคตภาษามาเลย์จึงควรเป็นสื่อกลางในโรงเรียน

และสถาบันการศึกษาต่างๆ ของรัฐบาลทุกระดับ ซึ่งประเด็นนี้พรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์ถือว่าเป็นนโยบายที่เน้นความยิ่งใหญ่ของชาวมาเลย์เหนือชุมชนเชื้อชาติอื่น ๆ และไม่มีวันที่ชุมชนจีนในสิงคโปร์จะยอมให้มีการบังคับใช้นโยบายดังกล่าวบนเกาะแห่งนั้นได้อย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติจึงบานปลายเข้าไปครอบงำเหนือนโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการศึกษาของมาเลเซียโดยรวมตั้งแต่นั้นมา[15]

เมื่อยิ่งนานวันขึ้น ขณะที่พรรคกิจประชาชน (PAP) กำลังพัฒนาตนเองกลายเป็นผู้นำของชุมชนจีนทั่วทั้งมาเลเซียเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็จำเป็นต้องปรับกลยุทธที่จะรักษาบทบาทการเป็นผู้แทนของชุมชนชาวพื้นเมืองมาเลย์ส่วนใหญ่ต่อไปให้ได้อย่างมั่นคง เพราะฉะนั้นการทำสงครามเพื่อช่วยชิงบทบาทการนำสูงสุดเหนือชุมชนต่างๆ ที่มีความแตกต่างทางเชื้อสายมาเลเซียตั้งแต่ช่วงนั้นมา จึงกลายเป็นปัญหาบานปลายมากขึ้น ขณะที่ชาวจีนในสิงคโปร์ก็ถือว่าสหพันธรัฐมาเลเซียที่ดำรงอยู่ในขณะนั้นกำลังคืบคลานเข้ามาควบคุมวิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของสิงคโปร์เพิ่มขึ้นตลอดเวลา แต่บรรดาผู้นำชาวมาเลย์กลับมองว่าลี กวนยิวและพรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์กำลังขยายอิทธิพลทั้งทางการเมืองและทางสังคมเข้ามาแทรกแซงวิถีชีวิตและบทบาทการนำทางสังคมและการเมืองของพวกเขาเหนือประชาชาติต่างๆในมลายา ซาราวัค และซาบาห์ โดยพยายามอ้างหลักการประชาธิปไตยแบบตะวันตกและความเท่าเทียมกันของประชาชาติทุกหมู่เหล่าเป็นข้ออ้างตลอดมา และไม่ยอมรับสภาพข้อเท็จจริงว่าชุมชนต่าง ๆ ใน มาเลเซียมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านเชื้อชาติและศาสนาแล้ว ยังมีความแตกต่างกันทางจิตสำนึกทางการเมืองและโอกาสทางเศรษฐกิจอย่างลึกลับด้วย แทนที่พรรคกิจประชาชน (PAP) จะยอมรับปัญหาความแตกต่างดังกล่าวและร่วมมือกับพรรคการเมืองอื่นๆที่รวมตัวกันเป็นพรรคพันธมิตรบริหารประเทศมาเลเซียในขณะนั้น แต่พรรคการเมืองจากสิงคโปร์พรรคนี้ยังมีส่วนขยายความหลากหลายเหล่านั้นให้กลายเป็นปัญหาความแตกแยกทางเชื้อชาติและสร้างความตึงเครียดทางการเมืองเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งถ้าหากแนวโน้มดังกล่าวยังดำรงอยู่ต่อไปไม่จบสิ้นนอกจากจะทำให้กระบวนการสร้างความเอกภาพของคนทุกเชื้อชาติให้กลายเป็นหนึ่งเดียวเพื่อธำรงค์ไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยแบบ รัฐสภาและอำนาจอธิปไตยของมาเลเซีย ไม่มีวันที่จะกลายเป็นความจริงขึ้นได้มาแล้ว สงครามทางเชื้อชาติระหว่างชาวจีนและชาวมาเลย์จะต้องอุบัติขึ้นทั่วทุกชุมชนในมาเลเซียอย่างแน่นอน[16]

เพราะฉะนั้นตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1964 เป็นต้นมา สาธารณชนทั่วไปในมาเลเซียก็เริ่มตระหนักถึงข้อเท็จจริงว่าผลประโยชน์ร่วมทางการเมืองระหว่างพรรคองค์กรแห่งชาติมาเลย์ (UMNO) และพรรคกิจประชาชน (PAP) ได้พังทะลายแทบสิ้นเชิงแล้ว เพราะยิ่งนานวันขึ้นในการปราศัยทางการเมืองของทั้งสองพรรคการเมืองใหญ่ นอกจากจะแยกเวทีและสถานที่ในการเคลื่อนไหวทางการเมืองออกจากกันโดยเด็ดขาดแล้ว ทั้งสองพรรคยังนำเอาปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติมาเป็นส่วนปรุงแต่งสำคัญในการปราศัยทางการเมืองของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ในที่สุดชุมชนชาวจีนและชุมชนชาวมาเลย์ทั่วทั้งสหพันธรัฐมาเลเซียจึงกลายเป็นเหยื่อของนักการเมืองกระหายอำนาจของทั้งสองพรรคการเมืองใหญ่ไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ปัญหาสับสนเกี่ยวกับอนาคตของมาเลเซียจึงกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ประชาชาติทุกหมู่เหล่าในสหพันธรัฐแห่งนี้พยายามดิ้นรนตั้งคำถามและหาคำตอบต่าง ๆ ให้กับตนเองและชุมชนของพวกเขาเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งบางคนถึงกับอุทานด้วยความตกใจต่อสภาพความตึงเครียดทางเชื้อชาติในขณะนั้นว่า “เกิดข้อผิดพลาดอะไรขึ้นหรือ”[17] ขณะที่นักวิชาการมาเลย์บางคนก็ตีความผลพวงดังกล่าวว่าเป็นเพียงปรากฏการณ์ธรรมดาของการช่วงชิงบทบาทระหว่างลัทธิทุนนิยมของผู้นำจีนจากสิงคโปร์กับลัทธิสังคมประชาธิปไตยของผู้นำชาวมาเลย์หรือไม่ก็เป็นการประลองกำลังกันระหว่างชนชั้นกลางในเมืองกับพันธมิตรชนชั้นขุนนางศักดินาและชาวมาเลย์ในเขตชนบท เป็นต้น

แต่ถ้ามองจากสายตานักวิชาการภายนอกมาเลเซียในขณะนั้น โดยเฉพาะหวัง กังวู่ (Wang Gung Wu) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านจีนโพ้นทะเลศึกษาที่มีชื่อเสียงสูงสุดในโลกคนหนึ่ง กลับมองพัฒนาการของความแตกแยกระหว่างผู้นำทางการเมืองของสิงคโปร์กับผู้นำทางการเมืองมาเลย์ไว้อย่างน่าสนใจด้วยการตั้งคำถามว่า “ทำไมผู้นำเหล่านี้จึงขัดแย้งกันอย่างรุนแรงมาก”[18] โดยเขาได้ให้เหตุผลว่าเกิดจากวิถีทรรศน์ที่แตกต่างกันระหว่างผู้นำทางการเมืองสิงคโปร์และผู้นำทางการเมืองมาเลย์ขณะนั้นที่มีต่อปัญหาสำคัญๆ ซึ่งแต่ละฝ่ายไม่อาจจะตกลงกันได้ ถ้าพิจารณาข้อเท็จจริงในเชิงประวัติศาสตร์ ฝ่ายหนึ่งคือนักการเมืองจากสิงคโปร์อาจจะใช้เหตุผลและวิธีคิดแบบยุโรป โดยพยายามนำผลพวงของความสามารถของพวกเขาที่สามารถแยกแยะคุณค่าต่าง ๆ ของระบอบประชา-ธิปไตยแบบรัฐสภาของอังกฤษและคุณค่าต่าง ๆ ของการปฏิวัติโดยชนชั้นกลางในฝรั่งเศสที่ผ่านมา เพื่อจะนำมาทดลองประยุกต์ใช้ในสหพันธรัฐมาเลเซียให้ได้ ขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งคือชนชั้นผู้นำทางการเมืองมาเลย์กลับอาจจะชื่นชอบวิธีการของชาวเอเชีย โดยเฉพาะการอ้างเหตุผลและอิทธิพลทางความคิดเลียนแบบการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยของญี่ปุ่นในยุคเมจิ (Meiji Period) เสมือนหนึ่งว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงพหุสังคมซึ่งมีประเพณีและ

วัฒนธรรมของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติครอบงำสูงมาก ให้ค่อยวิวัฒนาการไปสู่ความทันสมัยเยี่ยงนานาอารยประเทศมากขึ้น ซึ่งเหตุผลของแต่ละย่อมเป็นการยากมากที่จะชี้ชัดลงไปได้เลยว่าฝ่ายใดถูกต้องหรือฝ่ายใดผิดพลาด เพราะขณะนั้นสถานการณ์ทางการเมืองในมาเลเซียกำลังเพิ่มความสับสนตลอดเวลา[18]

แต่ข้อเท็จจริงในเชิงประจักษ์คือ วิถีทรรศน์ของผู้นำมาเลย์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมในขณะนั้น มักจะนิยมยึดแนวทางใดๆ ในลักษณะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปทีละเล็กทีละน้อยซึ่งสอดคล้องตามนิสัยและธรรมชาติส่วนใหญ่ของชาวมาเลย์พื้นเมืองทั่วไป โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะต้องไม่ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายต่อโครงสร้างทางการเมืองของโลกมาเลย์(Malay World) ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว ยังจะต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่รวดเร็วเกินไปจนสามารถทำลายรูปแบบโครงสร้างทางสังคมซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ยังยอมรับคุณค่าว่ามีความเหมาะสมต่อสังคมของพวกเขา โดยเฉพาะการยังคงยอมรับและให้ความเคารพต่อสถาบันสุลต่าน ซึ่งสามารถดำรงอยู่ได้ต่อไปภายใต้ระบอบการเมืองประชาธิปไตยแบบรัฐสภาที่มาเลเซียลอกเลียนแบบอย่างมาจากวิธีการปกครองของอังกฤษที่ยังคงให้ความสำคัญต่อทั้งสถาบันกษัตริย์และสถาบันสภาผู้แทนราษฎร เพราะฉะนั้นข้อเสนอใด ๆ ของผู้นำชนชั้นกลางเชื้อสายจีนภายใต้การนำของพรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์ เพื่อที่จะนำไปสู่การปฏิรูปทางการเมืองและทางสังคมอย่างกว้างขวางในมาเลเซียนั้น ถึงแม้ว่าอาจจะมีผู้นำชาวมาเลย์บางคนเห็นด้วยในหลักการเหล่านั้นบ้าง แต่คนเหล่านี้ก็ยังคงคำนึงถึงความ จำเป็นในการเลือกระยะเวลาอันเหมาะสมในการผลักดันนโยบายแต่ละอย่างเหล่านั้นด้วยความสุขุมรอบคอบตลอดเวลา แต่ในเวลาเดียวกัน แผนการปฏิรูปต่าง ๆ ซึ่งพรรคกิจประชาชนกำลังเผยแพร่ในหมู่ชุมชนจีนทั่วประเทศมาเลเซีย กลายเป็นวิธีการแบบรวบรัด ไม่มีการผสมผสานระบบความสัมพันธ์ระหว่างความทันสมัยกับประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเคยใช้อยู่ในทุกกลไกของอำนาจรัฐในสหพันธ์มลายาเดิมเลย ดังนั้นการอภิปรายหาเสียงต่าง ๆ ของสมาชิกพรรคกิจประชาชนทั้งในรัฐสภาและในที่สาธารณะทั่วไปเพื่อหวังที่จะโน้มน้าวให้ชาวพื้นเมืองมาเลย์ตระหนักถึงคุณค่าของการปฏิรูปการเมืองและสังคมมาเลเซียในขณะนั้น นอกจากจะยิ่งสร้างความไม่พอใจให้บรรดาผู้นำทางศาสนาและชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์เพิ่มขึ้นตลอดเวลาแล้ว ยังถูกคนเหล่านี้ประณามว่าเป็นการกระทำเพื่อหวังให้ชนชั้นกลางและผู้นำชุมชนจีนกลายเป็นแกนนำสำคัญที่สุดต่อการสร้างชาติมาเลเซียต่อไปชั่วนิจนิรันดร์ด้วย[19]

ในทางกลับกัน ชุมชนจีนสิงคโปร์กำลังเน้นให้ความสำคัญต่อการสร้างมาตรฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพตลอดเวลา เพราะเล็งเห็นว่าวิธีการแบบนี้เท่านั้นจะ

ทำให้รัฐเล็ก ๆ แห่งนี้ซึ่งมีประชากรและทรัพยากรธรรมชาติจำนวนจำกัดมากแล้ว ยังจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้กลายเป็นรัฐของผู้ประกอบการธุรกิจที่มั่นคงและสำคัญที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอนาคตด้วย ดังนั้นวิสัยทัศน์ของทั้งชนชั้นผู้นำทางการเมืองและชนชั้นกลางของสิงคโปร์ในขณะนั้น จึงต้องการให้การเข้าร่วมเป็นมาเลเซียของประเทศตน สามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เพื่อทำให้สังคมสิงคโปร์มีความทันสมัยและเป็นที่ยอมรับของชุมชนระหว่างประเทศในฐานะรัฐที่มีการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานสูงตามค่านิยมของนานาอารยประเทศในขณะนั้น เพราะความสำเร็จเหล่านี้นอกจากจะทำให้เศรษฐกิจสิงคโปร์มีการขยายตัวต่อไปได้ ยังจะทำให้สังคมสิงคโปร์ก้าวทันความเจริญทางวิทยาศาสวตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ตลอดเวลาด้วย ดังนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ปกติที่บรรดาชนชั้นนำทางการเมืองสิงคโปร์ภายหลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ถ้าหากพิจารณาเห็นว่ากฎหมายหรือประเพณีปฏิบัติใดที่เกี่ยวข้องกับการปกครองยังมีความล้าหลัง สภาผู้แทนราษฎรสิงคโปร์ซึ่งมีสมาชิกพรรคกิจประชาชน (PAP) ถึง 37 เสียงจากจำนวนสมาชิกทั้งหมดรวม 51 เสียง ก็จะทำการประกาศยกเลิกกฎหมายและระเบียบราชการเหล่านั้นทิ้งทันที แล้วประกาศใช้กฎหมายและระเบียบการต่าง ๆ ในการบริหารปกครองแบบทันสมัยในทุกระดับของหน่วยงานราชการได้อย่างรวดเร็วเสมอมา[20]

ถ้าหากใครหรือกลุ่มผลประโยชน์ใดขัดขวางไม่ให้ความร่วมมือกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคมและพัฒนาเศรษฐกิจให้ทันสมัย รัฐบาลก็จะใช้อำนาจบริหารเข้ากวาดล้างหรือจับกุมผู้ที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับตนได้อย่างง่ายดาย โดยไม่สนใจว่าการกระทำดังกล่าวจะเป็นการริดรอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั่วไป หรือเป็นการกระทำที่ขัดกับคุณค่าทางวัฒนธรรมและประเพณีทางสังคมของผู้ต้องหา ซึ่งรัฐบาลกำลังจะยัดเยียดข้อหาต่าง ๆ ให้แต่อย่างใด เพราะฉะนั้นจึงไม่ใช่เรื่องผิดปกติเลยที่บรรดานักการเมืองสิงคโปร์เมื่อเข้ามารวมอยู่ภายใต้สหพันธรัฐมาเลเซียจะมีทีท่าและทัศนะในความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติต่างกับบรรดาผู้นำชาวมาเลย์ เพราะคนเหล่านี้นอกจากจะเชื่อมั่นในพลังสังคมทันสมัยแล้ว ยังมีความมุ่งมั่นในหลักการและเหตุผลที่ให้ความสำคัญต่อวัตถุนิยมมากกว่าประเพณีนิยมอีกด้วย เพราะฉะนั้นจึงทำให้ปัญหาร่วมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างสิงคโปร์กับมลายา หรือระหว่างชาวจีนกับชาวมาเลย์ในสหพันธรัฐมาเลเซียยิ่งนานวันขึ้น แทนที่จะสามารถแก้ไขด้วยการผนึกความสามัคคีของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้รับผิดชอบ กลับกลายเป็นการแข่งขันและการสร้างความหวาดระแวงเพิ่มขึ้นตลอดเวลา แม้กระทั่งปัญหาการปะทะกันระหว่างชาวมาเลย์และชาวจีนในสิงคโปร์ถึง 2 ครั้งในขบวนแห่ประจำปีเนื่องในวันเกิดของพระมหะหมัดพระศาสดาของชาวมุสลิมในปลายปีค.ศ.1964 ทั้งสองฝ่ายต่างก็ตีความและวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปคนละ

ทิศคนละทาง ซึ่งล้วนแต่เป็นชนวนขยายความขัดแย้งทางเชื้อชาติให้บานปลายต่อไป เพราะในขณะที่ผู้นำพรรคกิจประชาชน (PAP) มองว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นความพยายามจงใจของผู้ไม่ปรารถนาดีต่อรัฐบาลสิงคโปร์ โดยผู้ที่อยู่เบื้องหลังต้องการทำลายอิทธิพลของบรรดาผู้นำส่วนใหญ่ในรัฐบาลให้หมดความน่าเชื่อถือในพหุสังคมสิงคโปร์แห่งนั้น ในเวลาเดียวกันบรรดาผู้นำในพรรคองค์กรแห่งชาติมาเลย์ (UMNO) กลับมองเหตุการณ์ดังกล่าวว่าเป็นสัญญาณของภัยคุกคามครั้งใหญ่ของชาวมาเลย์ที่ยังครอบงำการบริหารประเทศมาเลเซียในขณะนั้น[21]

เมื่อปัญหาต่างๆ บานปลายจนถึงที่สุดแล้ว บรรดาพันธมิตรแกนนำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ต้องตัดสินใจหาทางออกเพื่อยุติปัญหานี้โดยรีบด่วนตั้งแต่ครึ่งหลังของ ปีค.ศ.1965 โดยไม่มีการยินยอมต่อรองกับพรรคกิจประชาชน (PAP) ในเรื่องปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยว ข้องกับความแตกต่างระหว่างชาวจีนกับชาวมาเลย์อีกต่อไป เพราะปัญหาเรื่องเชื้อชาติในมาเลเซียเป็นปัญหาที่จะก่อให้เกิดการนองเลือดและสร้างภยันตรายต่าง ๆ อย่างมหันต์ต่อความเป็นสหพันธรัฐ มาเลเซีย ยิ่งกว่าการเผชิญหน้าทางทหารและทางการทูตที่รัฐบาลมาเลเซียขณะนั้นต้องกลายเป็นศัตรูกับชาติเพื่อนบ้านคืออินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เสียด้วยซ้ำไป จนกระทั่งสร้างความกังวลอย่างยิ่งต่อนายกรัฐมนตรีมาเลเซียยิ่งกว่าความกังวลใจใดๆ ในขณะนั้นดังที่เขาได้ประกาศต่อรัฐสภามาเลเซียว่า “สันติภาพและความผาสุกของประชาชนในประเทศนี้ ต้องขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์และความเข้าใจร่วมกันของคนเชื้อชาติต่าง ๆ ที่มีต่อกัน ถ้าปราศจากสิ่งนี้ ประเทศชาติก็จะต้องแตกกระจายและหายนะอย่าง หลีกเลี่ยงไม่พ้น”[22] เพราะฉะนั้นบรรดาแกนนำของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติ มาเลเซีย จึงปฏิเสธที่จะไม่เจรจาหาทางตกลงหรือประนีประนอมในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเรื่องเชื้อชาติกับผู้นำของพรรคกิจประชาชน (PAP) จากสิงคโปร์ตลอดมาในช่วงนั้นแล้ว ยังได้ใช้เสียงส่วนใหญ่ในรัฐสภาแห่งชาติ (Dewan Rakyat) หาทางยับยั้งปัญหาการนองเลือดทางเชื้อชาติ ด้วยการประกาศขับไล่สิงคโปร์ออกจากสหพันธรัฐมาเลเซียในวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1965 ขณะที่รัฐซาราวัคและรัฐ ซาบาห์ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของของสหพันธรัฐมาเลเซียสืบมาจนถึงปัจจุบัน

แน่นอนที่สุด การตัดสินใจของรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติมาเลเซียครั้งนั้นได้สร้างความขมขื่นให้กับบรรดาผู้นำชาวจีนในสิงคโปร์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการเมืองสิงคโปร์บางคนซึ่งเคยถือกำเนิดมาจากดินแดนในมลายามาก่อนเช่น โก เค็งซวี่ (Goh Keng Swee) ผู้เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในรัฐมะละกา

และ โต จินจ่าย (Toh Chin Chye) รัฐมนตรีอีกคนหนึ่งของสิงคโปร์ในขณะนั้นก็ถือกำเนิดในรัฐเปรัค เป็นต้น คนเหล่านี้มีความเจ็บปวดมากเพราะเท่ากับเป็นการแยกตนเองและครอบครัวออกจากแผ่นดินเกิดครั้งนั้นเกิดจากการตัดสินใจของชาวมาเลย์ซึ่งคุมเสียงส่วนใหญ่ในการประกาศขับไล่สิงคโปร์ออกจากมาเลเซีย ขณะที่นายกรัฐมนตรีลี กวนยิวถึงกับแถลงการณ์ด้วยน้ำตานองหน้าทางสถานีโทรทัศน์ในวันประกาศแยกสิงคโปร์ออกจากมาเลเซียว่า “ตลอดชีวิตของข้าพเจ้าข้าพเจ้าได้ต่อสู้เพื่อรวม มลายาเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตลอดมา โดยหวังที่จะให้สิงคโปร์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของรัฐเอกราชในบรรดาประชาชาติทุกหมู่เหล่าของมลายา แต่บัดนี้ความหวังดังกล่าวได้พังพินาศแตกกระจายเป็นเสี่ยงๆ หมดสิ้นแล้ว”[23]

ตั้งแต่นั้นมา ทั้งมาเลเซียและสิงคโปร์นอกจากจะมีความเหินห่างกันมากขึ้น ทั้งที่มีถนนเชื่อม (crossway) ดินแดนทั้งสองเข้าด้วยกันก็ตาม แต่สัมพันธภาพระหว่างผู้นำทางการเมืองในรัฐบาลของทั้งสองฝ่ายก็ค่อย ๆ เย็นชาลงอย่างรวดเร็ว โดยคนเหล่านี้ต่างยอมรับว่าสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประชาชนในทั้งสองประเทศ แม้จะมีความสัมพันธ์กันและคล้ายคลึงกันมากเพียงใดก็ตาม แต่ในชั่วชีวิตของพวกเขาเหล่านั้น โอกาสที่สิงคโปร์จะรวมกับมาเลเซียอีกครั้งหนึ่ง ย่อมเป็นไปไม่ได้อีกแน่นอน เพราะภาระกิจทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวได้หลุดพ้นเงื้อมมือและความสามารถของพวกเขาไปหมดสิ้นแล้ว โอกาสดังกล่าวจะเกิดขึ้นในอนาคตได้หรือไม่ก็ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของคนรุ่นต่อไปเท่านั้น แต่ปรากฏการณ์ที่เป็นจริงภายหลังจากนั้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐทั้งสองแทนที่จะมีความสนิทสนมเหมือนเครือญาติสนิทที่มีประวัติ-ศาสตร์ร่วมกันมาตั้งแต่โบราณกาล กลับกลายเป็นความสัมพันธ์ที่เย็นชายิ่งกว่ากระทำกับชาวต่างชาติอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 5

ชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1965

ชื่อดินแดน	จำนวนชาวจีน (คน)	จำนวนประชากรทั้งหมด (คน)
พม่า	360,000	24,000,000
ไทย	3,600,000	31,000,000
เวียดนามเหนือ	135,000	17,500,000
เวียดนามใต้	1,400,000	15,500,000
กัมพูชา	310,000	6,000,000
ลาว	37,000	2,600,000
ฟิลิปปินส์	360,000	31,000,000
มลายา	3,200,000	8,000,000
สิงคโปร์	1,350,000	1,860,000
ซาบาห์	115,000	480,000
ซาราวัค	260,000	800,000
อินโดนีเซีย	3,100,000	98,000,000

ที่มา : C.P. Fitzgerald, **The Third China** (Melbourne : F.W. Cheshire, 1966), p.110.

จลาจลทางเชื้อชาติในอินโดนีเซีย

ตามข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัย เสถียรภาพทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซียในช่วงปลายสมัยประชาธิปไตยแบบชี้นำ กำลังใกล้อยู่ในภาวะล้มละลายเพิ่มขึ้นทุกขณะ ขณะที่ภาวะความไร้ขื่อแปของสังคมที่ถูกแบ่งขั้วกันอย่างชัดเจนระหว่างพวกที่กำลังปลุกกระแสชาตินิยมขึ้นมาต่อต้านอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) กับอีกพวกหนึ่งที่กำลังปลุกกระแสการปฏิวัติสังคมให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้กองทัพบกผูกขาดความรักชาติแต่เพียงกลุ่มเดียว ก็มีทีท่าว่าจะเกิดขึ้นได้ทุกขณะ ถ้าหากประธานาธิบดีซูการ์โนไม่อยู่ในฐานะที่จะควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่ชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนก็ขยายบทบาทเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองทุกระดับในยุคนี้มากกว่ายุคใดสมัยใดที่เคยผ่านมา ผู้มีเชื้อ

สายจีนเหล่านี้ยิ่งนานวันขึ้นก็กระจัดกระจายเข้าไปเกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองต่าง ๆ ของอินโดนีเซียเพิ่มขึ้น โดยคนเหล่านี้เพียงแต่คิดว่าการเคลื่อนไหวต่างๆ ของพวกเขานั้นเป็นแนวโน้มปกติธรรมดาเพราะสังคมอิน-โดนีเซียในขณะนั้นได้เปิดประตูต้อนรับให้พวกเขาได้เข้าไปสู่กระบวนการกลืนกลายทางการเมือง (political assimilation) เข้ากับชนชั้นผู้ปกครองอินโดนีเซียตลอดเวลา โดยพวกเขาลืมนึกไปว่าการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองอินโดนีเซียเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งมีลักษณะขัดแย้งกับธรรมชาติการเมืองอินโดนีเซียมากขึ้นด้วย เพราะสังคมประชาธิปไตยในแบบใด ๆ ก็ตามที่จะพึงถูกเรียกชื่อกันใน อินโดนีเซีย ยิ่งนานวันขึ้นมันก็จะมีลักษณะผิดเพี้ยนแตกต่างไปจากความหมายของระบอบประชาธิป-ไตยที่นานาอารยประเทศให้การยอมรับมากขึ้น

คนเหล่านี้ลืมคำนึงถึงกำพืดที่แท้จริงของพวกเขาว่า พวกเขาคือลูกหลานชาวจีน ซึ่งหมิ่นเหม่ต่อการที่จะถูกใส่ร้ายป้ายสีให้กลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองอันโอชะของพลังอนุรักษ์นิยมและพลังชาตินิยมซึ่งกำลังหวั่นเกรงการเติบโตของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย เพราะถึงแม้ว่าสมาชิกของพรรคบาเปอร์กี (Baperki) ส่วนใหญ่ที่เป็นลูกหลานชาวจีนมีความปรารถนาดีที่จะเข้าไปมีบทบาททางการเมืองและพัฒนาการศึกษาให้กับเยาวชนเพิ่มขึ้น โดยประธานาธิบดีซูการ์โนก็ยังชื่นชมในบทบาทเชิงสร้างสรรค์ของพรรคการเมืองนี้ในช่วงนั้นบ่อยครั้ง แต่ในเวลาเดียวกัน ผู้นำสำคัญของพรรคบาเปอร์กีก็มีแนวโน้มให้การสนับสนุนการขยายอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย(PKI) จนสร้างความไม่พึงพอใจให้กับผู้นำกองทัพบกซึ่งถือว่าศัตรูสำคัญที่สุดของอินโดนีเซียในขณะนั้นคือ “ลัทธิคอมมิวนิสต์” กองทัพบกซึ่งถือว่าตนเองคือกระดูกสันหลังของความเป็นประเทศเอกราชอินโดนี-เซีย จึงเริ่มต้นรณรงค์อย่างลับๆเพื่อต่อต้านทั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย(PKI) และสาธารณรัฐประชาชนจีนมาตลอดเวลาในช่วงปี ค.ศ.1964 ขณะที่ชาวจีนในอินโดนีเซียก็ถูกผูกโยงเข้ากับความเกลียดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์เพิ่มขึ้นทุกขณะ โดยที่ประธานาธิบดี ซูการ์โนไม่มีอำนาจใดๆที่จะสามารถตรวจสอบการเคลื่อนไหวอย่างแยบยลของนายทหารบางคนในกองทัพบกซึ่งได้แปรพักตร์ไปร่วมกับองค์กรสืบราชการลับของสหรัฐอเมริกาหรือซีไอเอ(The Central Intelligence Agency : CIA) เพื่อหาทางทำลายล้างพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียและปิดฉากอำนาจทางการเมืองของประธานาธิบดีซูการ์โนในคราวเดียวกันให้ได้

ในที่สุดการก่อรัฐประหารก็เกิดขึ้นในอินโดนีเซียตั้งแต่เช้าตรู่วันที่ 30 กันยายน ค.ศ. 1965 ถัดจากนั้นในช่วงก่อนพลบค่ำของวันเดียวกัน ก็เกิดการรัฐประหารซ้อนและอำนาจการเมืองในสาธารณรัฐแห่งนี้ก็เปลี่ยนมาอยู่ในกำมือของซูฮาร์โตและบรรดาผู้นำในกองทัพบกตั้งแต่นั้นมา[24] ในเวลาเดียวกัน องค์กรจัดตั้งของกองทัพบกกลุ่มต่างๆ ก็เริ่มต้นรณรงค์ทำลายล้างอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย(PKI) และพันธมิตรกลุ่มต่างๆ ซึ่งถูกทางการเรียกว่าพวกเก็สตาปู (Gestapu) และถูกประณามว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังของขบวนการ 30 กันยายน (The 30th September Movement) ซึ่งก่อรัฐประหารล้มเหลวในตอนต้น จนกระทั่งกองทัพบกภายใต้การนำของนายพลซูฮาร์โตสามารถเข้ามากอบกู้ประเทศชาติให้ผ่านพ้นวิกฤตการยึดครองของพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ได้สำเร็จ พร้อมกันนั้นการแสดงท่าทีเป็นปฏิปักษ์ต่อสาธารณรัฐประชาชนจีนและชุมชนจีนในอินโดนีเซียก็เริ่มปรากฏออกมาเรื่อยๆ ตั้งแต่สัปดาห์ที่สองของเดือนตุลาคม ค.ศ.1965 โดยผู้มีเชื้อสายจีนทั้งหมดก็ได้ถูกเหมารวมจากฝูงชนที่ถูกปลุกปั่นให้มีความโกรธแค้นและชิงชังพวกคอมมิวนิสต์อย่างเต็มที่แล้วในขณะนั้น ให้มีฐานะเป็นพวกหัวเอียงซ้ายไปโดยปริยาย ขณะที่ผู้นำกองทัพบกก็โหมโฆษณาชวนเชื่อผ่านสถานีวิทยุและสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อยุยงส่งเสริมให้พลังมวลชนที่ไร้ข้อมูลที่แท้จริง กลับมีความจงเกลียดจงชังทั้งลัทธิคอมมิวนิสต์และอะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจีนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จนกระทั่งลัทธิต่อต้านจีน (Anti Sinicism) ได้เกิดขึ้นมาอย่างรวดเร็วตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมปีนั้นด้วยการปล่อยข่าวลือก่อนว่าเซียว เกี๊ยกจั่น ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคบาเปอร์กีคือผู้นำซึ่งเป็นสมาชิก คนสำคัญของขบวนการ 30 กันยายนเพราะเขาต้องการให้อินโดนีเซียกลายเป็นรัฐสังคมนิยมเฉกเช่นสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นผู้บงการอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ก่อความไม่สงบครั้งนั้น

ถัดมากองทัพบกก็ได้มีคำสั่งปิดสถาบันการศึกษาของพรรคการเมืองนี้ถึง 14 สถาบัน รวมทั้งมหาวิทยาลัย เร็ส ปับลิจา (Res Publica University) ซึ่งมีนักเรียนและนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้มีเชื้อสายจีนทั้งหมดในข้อหาว่าเป็นสถาบันการเมืองของพวกนิยมคอมมิวนิสต์ และในวันที่ 15 ตุลาคมปีเดียวกัน ทั้งสำนักงานของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) และมหาวิทยาลัยเร็ส ปับลิจาของชาวจีนก็ถูกฝูงชนเผาทำลายทิ้งจนหมดสิ้นแล้ว ฝูงชนเหล่านั้นยังได้บุกเข้าไปทำลายอาคารและทรัพย์สินของสถานเอกอัครราชทูตจีนประจำจาการ์ตาด้วย ขณะที่กองกำลังคอมมานโดเพื่อทำลายล้างขบวนการ 30 กันยายน (Komando Aksi Pembasmi-Gerakan September Tigapuluh) ของกองทัพบกซึ่งมีตัวย่อว่า “แคป เก็สตาปู” (KAP-Gestapu) และขึ้นตรงต่อนายพลซูฮาร์โตแต่ผู้เดียวก็เริ่มออกแถลงการณ์เรียกร้องให้ชุมชนอินโดนีเซียเชื้อสายจีนดำเนินการกวาดล้างเพื่อนร่วมชาติของพวกเขาที่เคยให้การสนับสนุนทางการเงินหรือสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) โดยรีบด่วน

ทันที ก่อนที่ปัญหาเชื้อชาติจะบานปลายออกไปจนทางกองทัพบกไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้[25] ซึ่งแถลงการณ์ดังกล่าวกลับกลายเป็นเครื่องมือของทั้งพรรคอนุรักษ์นิยมแนวทางอิสลามและบรรดาผู้นำองค์กรจัดตั้งต่าง ๆ ของกองทัพบก นำไปใช้สร้างเหตุผลและความชอบธรรมของพวกเขาในการกวาดล้างพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ให้หมดไปจากชุมชนจีนในอินโดนีเซียตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1965 เพราะฉะนั้นอีกไม่นานทั้งสำนักงานใหญ่และสาขา 25 แห่งของพรรคบาเปอร์กี จึงถูกสั่งยุบลงหมดสิ้น ฝูงชนที่กำลังเกลียดกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์จนแทบบ้าคลั่งแล้ว ก็ได้เริ่มต้นไล่ฆ่าทั้งสมาชิกหรือผู้สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) อย่างเมามันทั่วเกาะชวา ยังได้เริ่มบานปลายไปยังเกาะอื่น ๆ อย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน ผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียก็ถูกฆ่าตายไปตลอดเวลาในข้อหาเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนพรรคนั้นไปโดยปริยายด้วย พร้อมๆ กันนั้น บรรดาปัญญาชนเชื้อสายจีนที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้นำกองทัพบกในขณะนั้น ซึ่งส่วนใหญ่คือสมาชิกของสถาบันผู้ส่งเสริมความเป็นเอกภาพแห่งชาติ (Lembaga Pembinaan Kesatuan Bengsa : LPKB) ก็ได้เข้ามามีบทบาทในการควบคุมทรัพย์สินและสถาบันการศึกษาต่างๆของพรรคบาเปอร์กีพร้อมกับการประกาศสถาปนามหาวิทยาลัยใหม่ขึ้นมาชื่อมหาวิทยาลัยตรีซัคตี (Trisakti University) ในปลายเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกัน โดยมหาวิทยาลัยแห่งนี้จะตั้งอยู่บนพื้นที่เดิมของมหาวิทยาลัยเร็ส ปับลิจาที่เพิ่งถูกเผาทิ้งไป โดยกองทัพบกหวังจะให้คนเหล่านี้เข้ามาเป็นแกนนำในการควบคุมชุมชนจีนในอินโดนีเซียสืบไปภายหลังจากการกวาดล้างอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ให้สิ้นซากไปจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ของชาวจีนในอินโดนีเซียเรียบร้อยแล้ว

ถึงแม้ว่าจำนวนชาวจีนที่ถูกฝูงชนชาวพื้นเมืองฆ่าตายในเหตุการณ์จลาจลทางเชื้อชาติที่ยืดเยื้อต่อเนื่องกันเกือบ 2 ปี ภายหลังการรัฐประหารซ้อนครั้งนั้น ทุกฝ่ายก็ไม่มีใครทราบตัวเลขที่แน่นอน แต่ผู้สื่อข่าวชาวตะวันตกบ้างคนได้ประมาณการว่าต้องมีจำนวนหลายหมื่นคน เพราะการไล่ลาทั้งสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียและการประหัตประหารผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียครั้งนี้ได้บานปลายออกจากกรุงจาการ์ตาไปยังดินแดนต่าง ๆ ทั่วหมู่เกาะแห่งนี้กินเวลานานมาก ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงผู้มีเชื้อสายจีนซึ่งถูกจับเหวี่ยงแหถูกบ้างผิดบ้างในข้อหาเป็นสมาชิกหรือผู้สนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์ อินโดนีเซียอีกหลายแสนคน[26] แน่นอนที่สุด อาคารบ้านเรือนและทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียโดยเฉพาะในเขตชนบทซึ่งปลอดจากการรักษาการของกำลังกองทัพ ก็ได้ถูกชาวพื้นเมืองปล้นและเผาทำลายเสียหายยับเยินทั่วทั้งหมู่เกาะอินโดนีเซีย ขณะเดียวกัน คลื่นฝูงชนที่ก่อจลาจลไล่ฆ่าและปล้นทำลายทรัพย์สินของชาวจีนก็เกิดขึ้นเป็นระลอก ๆ หรือหยุดพักยาวเป็นช่วงๆ ภายหลังการก่อรัฐประหารซ้อน โดยแทบทุกครั้งจะมีองค์กรยุวชนและองค์กรนักศึกษามุสลิมที่จัดตั้งขึ้นโดยกองทัพบกเป็นแกนกลางสำคัญในการเรียกชุมนุมฝูงชนในแต่ละเมืองก่อน ถัดจากนั้นก็จะมี

กล่าวโจมตีทั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียและสาธารณรัฐประชาชนจีนจนกระทั่งฝูงชนมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงพลังทำลายผู้ที่มีส่วนเกี่ยวพันกับศัตรูร้ายของสาธารณรัฐอินโดนีเซียในขณะนั้น ฝูงชนเหล่านี้ก็จะลุกฮือขึ้นมาทันทีเพื่อบุกเผาทำลายอาคารบ้านเรือนหรือทรัพย์สินต่างๆ ของชาวจีนอย่างครื้นเครงพร้อมกับกระชากลากถูสมาชิกของครอบครัวชาวจีนไปรุมซ้อม ข่มขืนกระทำชำเรา แล้วก็ฆ่าทิ้งโดยปราศจากความปราณีใด ๆ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและถี่มากในช่วง 6 เดือนหลังจากการรัฐประหารซ้อน ถัดจากนั้นการก่อจลาจลต่อต้านชาวจีนจะเน้นหนักไปสู่การปล้นทรัพย์สินและบุกเผาทำลายอาคารบ้านเรือนของคนเหล่านี้มากกว่าการฆ่าทิ้งเหมือนในช่วงแรกๆ เพราะทางกองทัพแห่งชาติอินโดนีเซียสามารถควบคุมสถานการณ์ได้มากขึ้น ขณะที่ชาวจีนที่ยังมีชีวิตหลงเหลืออยู่ก็พากันไปอาศัยอยู่ในศูนย์ควบคุมชาวจีนที่ทางการตั้งขึ้นมาอย่างเร่งรีบตั้งแต่ช่วงต้นปี ค.ศ.1966 เพื่อป้องกันการประท้วงอย่างรุนแรงหรือการแทรกแซงของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน[27]

ขณะเดียวกัน องค์กรยุวชนและนักเรียนมัธยมอินโดนีเซีย (Kesatuan Aksi Peladjar Indonesia : KAPI) ซึ่งกองทัพบกให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ก็เริ่มต้นเคลื่อนไหวตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคม ค.ศ.1966 เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลอินโดนีเซียตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้ว ฝูงชนภายใต้การนำขององค์กรนี้ยังได้เข้าไปปล้นและทำลายสำนักข่าวจีนใหม่ (Xin Hua News Agency) สำนักงานกงสุลใหญ่ และสำนักงานที่ปรึกษาการค้าจีนในกรุงจาการ์ตาตลอดวันที่ 9-10 มีนาคม ค.ศ.1966 ถัดจากนั้นอีกเพียงวันเดียว ประธานาธิบดีซูการ์โนก็ถูกกองทัพบกบีบบังคับให้ยอมมอบอำนาจบริหารราชการแผ่นดินทั้งหมด (super sema) ให้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของนายพลซูฮาร์โตแต่เพียงผู้เดียว ภายหลังจากนั้น บุคคลที่มีเชื้อสายจีนและมีความสนิทแนบแน่นกับกลุ่มอำนาจใหม่ภายใต้การนำของซูฮาร์โต ก็ปรากฏโฉมออกมาสู่สาธารณชนเพื่อรณรงค์ทำลายล้างอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ให้หมดไปจากชุมชนจีนในอินโดนีเซีย บุคคลสำคัญที่ปรากฏออกมาในขณะนั้นคือแฮร์รี่ จั่น (Harry Tjan) ซึ่งเป็นผู้นำคนสำคัญของกองกำลังคอมมานโดเพื่อทำลายล้างขบวนการ 30 กันยายน (KAP-Gestapu) หลิม เบี่ยนก่วน (Liem Bian Koen) ซึ่งเป็นเลขาธิการสมาคมนักศึกษาคาธอลิคแห่งอินโดนีเซีย (Perhimpunan Mahasiswa Katolik Repulik Indonesia : PMKRI) และซู ฮ็อกกี่ (Soe Hok Gie) ซึ่งเป็นนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยอินโดนีเซียเป็นต้น ก็ได้เริ่มต้นเคลื่อนไหวเรียกร้องให้บรรดาชาวจีนในอินโดนีเซียเป็นปฏิปักษ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน พร้อมกับการแสดงออกในรูปแบบต่างๆ ที่จะแสดงความจงรักภักดีต่ออนาคตของอินโดนีเซียสืบไป ขณะที่รัฐบาลอินโดนีเซียภายใต้การนำของนายพลซูฮาร์โต นอกจากจะสั่งยุบพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) อย่างเป็นทางการแล้ว ยังได้สั่งจับอุ้ย โจตั๊ด (Oei Tjoe Tat) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งของรัฐบาลชุดสุดท้ายของประธานาธิบดีซูการ์โนด้วย[28] ขณะเดียวกัน

ซูฮาร์โตยังต้องรีบแก้ไขภาวะเงินเฟ้ออย่างรีบด่วน ซึ่งทุกฝ่ายที่เข้าร่วมยึดอำนาจในครั้งนั้นรู้ดีว่าไม่สามารถที่จะแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงได้ในเร็ววัน เพราะปัญหาหมักหมมของเศรษฐกิจอินโดนีเซียซึ่งพอกพูนมาตลอดเวลาในช่วงปลายประธานาธิบดีซูการ์โนนั้น มันได้กลายเป็นมะเร็งร้ายที่คณะรัฐประหารซ้อนตระหนักดีว่า เป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคมต่าง ๆ ให้สำเร็จก่อน แล้วปัญหาเศรษฐกิจเหล่านั้นจึงจะผ่อนคลายขึ้นมาได้ เพราะฉะนั้นในช่วงดังกล่าว จึงไม่มีวิธีการใดที่ฝ่ายกองทัพจะหันเหความทุกข์ยากทางเศรษฐกิจของประชาชนส่วนใหญ่ให้หันไปใส่ใจอะไรได้ดีที่สุดเท่ากับการนำเอาปัญหาชาวจีนมาทำเป็นแพะบูชายัญเพื่อซื้อเวลาต่อไป ดังนั้นตั้งแต่กลางเดือนมีนาคม ค.ศ.1966 มวลชนอินโดนีเซียก็ถูกสื่อต่าง ๆ ของรัฐบาลตลอดจนองค์กรจัดตั้งทางการเมืองต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของกองทัพบกเริ่มโหมการโฆษณาชวนเชื่อและระดมฝูงชนบุกยึดเผาทำลายบ้านพักเจ้าหน้าที่และสถานกงสุลจีนในเมืองต่าง ๆ อีกหลายครั้ง พร้อมกับการที่รัฐบาลสั่งปิดและยึดทรัพย์สินต่าง ๆ ของสถานศึกษาและ โรงเรียนจีนทั่วสาธารณรัฐอินโดนีเซียเป็นครั้งแรกด้วย

อย่างไรก็ตาม ปัญหาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างจีนกับอินโดนีเซียก็ถึงขั้นวิกฤต เมื่อฝูงชนนับหมื่นคนได้รวมตัวกันเรียกร้องให้รัฐบาลขับไล่เจ้าหน้าที่ทางการทูตจีนทุกคนออกจากอินโดนีเซียในข้อหาแทรกแซงกิจการภายในของสาธารณรัฐ ขณะที่แนวร่วมปฏิบัติการของนักศึกษาและเยาวชนอินโดนีเซีย (Kesatuan Aksi Pemuda dan Peladjar Indonesia : KAPPI) ก็ได้ใช้กำลังบุกเข้าไปจี้จับตัวเจ้าหน้าที่ทางการทูตของจีนในสถานกงสุลใหญ่ทั้งหมด ไปควบคุมตัวไว้เพื่อให้กองบัญชาการทหารแห่งจาการ์ตาทำการสอบสวนตั้งแต่วันที่ 24 มีนาคม ค.ศ.1966 ถัดจากนั้นรัฐบาล อินโดนีเซียก็มีคำสั่งปิดกิจการสำนักข่าวจีนใหม่ในจาการ์ตา และสถานเอกอัครราชทูตจีนก็ได้สั่งปิดสถานกงสุลจีนทุกแห่งทั่วอินโดนีเซียเนื่องจากไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ตามปกติเพราะถูกเผาและปล้นทำลายจนเสียหายยับเยิน ต่อมาในเดือนเมษายน ปีเดียวกัน หอการค้าจีนและสมาคมจีนทุกแห่งในอินโดนีเซียก็ถูกกำลังทหารเข้ายึดและสั่งปิดกิจการทั้งหมด[29]

ถึงแม้ว่าสถาบันการศึกษาทุกรูปแบบของพรรคบาเปอร์กีได้ถูกสั่งปิดและพร้อมกับการสั่งยุบพรรคนี้ไปหมดสิ้นแล้วตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1965 แต่โรงเรียนจีนของพวกโตต็อคที่ยังหลงเหลืออยู่ทั้งหมด ก็ไม่พ้นการกวาดล้างอิทธิพลของความเป็นจีนให้หมดไปจากอินโดนีเซียได้ในเวลาต่อมา เพราะตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ.1966 องค์กรจัดตั้งต่าง ๆ ของกองทัพบกอินโดนีเซียก็ได้ส่งกำลังนักเรียนและนักศึกษาชาวพื้นเมืองทั้งหมดเข้ายึดโรงเรียนสอนภาษาจีนขณะนั้นที่มีอยู่ถึง629 โรงเรียน ซึ่งมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 272,782 คนและครูสอนหนังสืออีกรวม 6,478 คน ในกลางเดือนพฤษภาคม ปีเดียวกัน รัฐบาลอินโดนีเซียก็สั่งปิดโรงเรียนจีนเหล่านี้ทั้งหมด บรรดาชาวอินโดนีเซียเชื้อ

สายจีน (Warga Negara Indonesia : WNI) ประมาณ 20,000 คน ภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลซูฮาร์โตก็จัดเดินขบวนประท้วงสถานกงสุลจีนในเมืองเมดาน และอีกกว่า 50,000 คน ก็ได้ชุมนุมกันที่บันเต็ง สแควร์ (Banteng Square) กลางกรุงจาการ์ตาเพื่อทำพิธีสัตย์สาบานต่อหน้ารัฐมนตรีต่างประเทศอาดัม มาลิค (Adam Malik) ว่า จะจงรักภักดีต่อแผ่นดินเกิดคืออินโดนีเซียเท่านั้นพร้อมกับการกล่าวประณามแทรกแซงกิจการภายในของรัฐบาลจีนในโอกาสเดียวกัน แล้วเดินขบวนบุกทำลายสถานเอกอัครราชทูตและทำร้ายเจ้าหน้าที่ทางการทูตจีนอย่างป่าเถื่อนในวันที่ 15 เมษายน ค.ศ.1966 ซึ่งต่อมา รัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ได้ทำการประท้วงอย่างรุนแรงในพฤติกรรมดังกล่าว โดยกล่าวหาว่ากองทัพอินโดนีเซียและสมุนลับของกลุ่มเจียง ไคเช็คในจาการ์ตาคือ ผู้อยู่เบื้องหลังการบุกถล่มสถานทูตจีนครั้งนั้น ในวันรุ่งขึ้นก็เกิดปรากฏแปลกในวงการทูตระหว่างประเทศอีกครั้งหนึ่งเมื่อนายจาโวโต (Djawoto) เอกอัครราชทูตอินโดนีเซียประจำกรุงปักกิ่งได้ประกาศลาออกจากตำแหน่ง พร้อมกับการกล่าวประณามรัฐบาลของตนในการรณงค์ต่อต้านชาวจีนในอินโดนีเซีย ขณะนั้น เสร็จแล้วก็ขอลี้ภัยทางการเมืองอยู่ในประเทศจีนต่อไปพร้อมครอบครัวของเขา[30]

ขณะที่สถานการณ์ต่อต้านชาวจีนกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศไปแล้ว ชาวชนบทไกลออกไปบางแห่งในหมู่เกาะรอบนอกเพิ่งเริ่มต้นบุกปล้นทรัพย์สินและบีบบังคับขับไล่ชาวจีนให้ไปให้พ้นจากภูมิลำเนาของพวกเขาอย่างจริงจังตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1966 เช่น ชาวจีนกว่า 30,000 คนในจังหวัดอัตเจะห์ (Atjeh) หลังจากถูกปล้นทำลายทรัพย์สินจนหมดสิ้นประดาตัวแล้ว ก็ถูกกองบัญชาการทหารแห่งนั้นสั่งขับไล่ออกไปทั้งหมดในกลางเดือนสิงหาคม ปีเดียวกัน ถึงแม้ว่ารัฐบาลอินโดนีเซียจะยังคงยืนยันว่าตนเองไม่มีนโยบายขับไล่ชาวจีนออกจากอินโดนีเซียแต่อย่างใด แต่พฤติกรรมของผู้บัญชาการทหารและผู้นำท้องถิ่นในแต่ละส่วนของอินโดนีเซียกลับตรงกันข้ามกับคำยืนยันของรัฐบาลตลอดเวลา ขณะเดียวกัน จำนวนชาวจีนที่ต้องตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาดและพากันหนีตายไปอยู่ตามศูนย์ควบคุมชาวจีนในจุดต่างๆ ทั่วอินโดนีเซียก็เพิ่มขึ้น ดังนั้นนโยบายของทางราชการในการเผชิญปัญหาชาวจีนในขณะนั้นนอกจากไม่มีรูปธรรมอะไรที่ชัดเจน ยังปล่อยให้กระแสการปลุกระดมมวลชนขององค์กรจัดตั้งต่างๆ ของกองทัพบกดำเนินการต่อไปได้อย่างไร้ขื่อแปตลอดเวลาแล้ว บรรดาผู้บัญชาการกองทัพแต่ละหน่วยยังมีอำนาจล้นพ้นที่จะตัดสินใจใช้มาตรการต่อต้านชาวจีนในรูปแบบใดๆ ที่ตนเองเห็นว่าเหมาะสมได้ด้วย ตัวอย่างเช่น ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1966 พลตรีซูมิโตร (Major Genaral Soemitro) ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารชวาตะวันออก ยังได้ประกาศสั่งปิดหนังสือพิมพ์จีนทั้งหมดในเขตควบคุมของตน แม้กระทั่งหนังสือพิมพ์ฮารีอันอินโดนีเซีย(Harian Indonesia) ฉบับภาษาจีนซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียเป็นเจ้าของและเพิ่งพิมพ์จำหน่ายในขณะนั้น ในปลายเดือนธันวาคมปีเดียวกัน บุคคลผู้นี้ยังได้ประกาศคำสั่งห้ามไม่ให้ชาวจีน

ต่างด้าวหรือพวกโตต็อคทุกคนนอกเขตเมืองสุราบายา (Surabaya) สามารถทำการค้าขายสินค้าทุกชนิดในจังหวัดชวากลางอีกตลอดไป พร้อมกับมีคำสั่งห้ามไม่ให้ชาวจีนต่างด้าวในจังหวัดนั้นย้ายภูมิลำเนาไปไหนโดยเด็ดขาดแล้ว ยังเรียกเก็บภาษีรัชชูปการ (head tax) รายละ 2,500 รูเปียจากชาวจีนต่างด้าวในจังหวัดนั้นโดยเฉพาะอีกด้วย นอกจากนั้น เขายังมีคำสั่งห้ามไม่ให้มีการใช้ภาษาจีนในวงการธุรกิจ เศรษฐกิจ การเงิน การบริหารและการโทรคมนาคมทั้งหมดแล้ว ยังออกคำสั่งให้ศาลเจ้าและวัดวาอารามของชาวจีนลบตัวอักษรจีนในศาสนสถานทุกแห่งออกไปให้หมดด้วย โดยอ้างเหตุผลว่าเพื่อป้องกันความมั่นคงของรัฐ ทั้งที่ชาวจีนต่างด้าวเหล่านั้นบางคนเพิ่งได้รับอนุญาตจากรัฐบาลอินโดนีเซียเพื่อเดินทางไปยังศูนย์ควบคุมชาวต่างด้าวที่ต้องการอพยพกลับประเทศของตนเองด้วยความสมัครใจ ซึ่งมีผลกระทบต่อมาคือพ่อค้าชาวต่างด้าวเหล่านั้นนอกจากจะโอนกิจการค้าส่งของพวกเขาให้กับเครือญาติที่ถือสัญชาติอินโดนีเซียและสามารถหลีกเลี่ยงคำสั่งห้ามดังกล่าวได้เป็นส่วนใหญ่แล้ว ราคาสินค้าพืชไร่ของเกษตรกรในเขตชวาตะวันออกก็ตกฮวบลงทันทีประมาณร้อยละ 40 ของราคาเดิม เพราะธนาคารไม่ยอมปล่อยสินเชื่อให้ลูกค้ารายใหม่ซึ่งเข้าไปถือกรรมสิทธิแทนร้านค้าส่งของชาวจีนต่างด้าวเหล่านั้น[31]

ขณะที่ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคอื่นๆ ที่พ่อค้าจีนต่างด้าวเคยสั่งมาจากที่อื่น ๆ ก็ขาดตลาดและมีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วชนบทจังหวัดชวาตะวันออกทันทีลูกหลานชาวจีนในจังหวัดนี้ประมาณ 10,000 คนยังได้เดินขบวนคัดค้านการกระทำของผู้บัญชาการกองทัพเขตนี้ซึ่งขัดแย้งกับคำสั่งและนโยบายของรัฐบาลกลางในจาการ์ตาเมื่อวันที่ 11 มีนาคม ค.ศ.1966 ที่เมืองเกดีรี (Kediri) ถัดจากนั้นในเดือนเมษายนของปีเดียวกัน ชาวจีนอีกหลายเมืองของจังหวัดนี้ก็ได้เดินขบวนปิดล้อมสถานีตำรวจหลายแห่งเพื่อให้ปล่อยชาวจีนต่างด้าวที่ถูกจับข้อหาฝ่าฝืนคำสั่งทหารจนกระทั่งกองบัญชาการทหารประจำท้องถิ่นเหล่านั้น ต้องนำกำลังมาสลายฝูงชนและยิงชาวจีนเหล่านั้นล้มตายหลายคน ในที่สุดกลุ่มองค์กรมุสลิมท้องถิ่นในเมืองนั้นๆ แถบชวาตะวันออกก็ได้ฉวยโอกาสแก้แค้นชาวจีนอีกครั้ง ด้วยการบุกปล้นทรัพย์สินและทำลายร้านค้าและศาสนสถานต่างๆของชาวจีนอย่างกว้างขวางโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารในบริเวณเหล่านั้นไม่ได้มีการขัดขวางแต่อย่างใด จนกระทั่งกลายเป็นจลาจลทางเชื้อชาติทั่วทั้งจังหวัดแห่งนี้[32] ขณะที่การก่อจลาจลทางเชื้อชาติในบริเวณอื่นๆของอินโดนีเซียขณะนั้นสงบลงเกือบหมดสิ้นแล้ว ในที่สุดรัฐบาลกลางในจาการ์ตาก็ต้องเรียกประชุมฉุกเฉินและหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างรีบด่วน โดยกล่าวตำหนิการกระทำของผู้บัญชาการทหารของจังหวัดชวาตะวันออกเท่านั้น ขณะเดียวกันก็ยังไม่มีนโยบายหรือคำสั่งปฏิบัติใด ๆ ที่แน่ชัดต่อการแก้ไขปัญหาชาวจีนในจังหวัดนี้ต่อไป เพราะฉะนั้น บรรดาผู้บัญชาการทหารในจังหวัดอื่น ๆ ทั่วอินโดนีเซียเช่นจังหวัด สุมาตราใต้ จังหวัดจามบี (Jambi) และจังหวัด ลำปุง (Lampung)

จังหวัดสุลาเวสี (Sulawesi) และจังหวัดสุมาตราเหนือ เป็นต้น จึงได้ลอกเลียนแบบอย่างเดียวกันกับจังหวัดชะวาตะวันออกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1966 จนถึงต้นปี ค.ศ.1967 พร้อมกับการประกาศห้ามไม่ให้ชาวต่างด้าวประกอบธุรกิจการค้าใดๆ ในเขตชนบทยกเว้นเฉพาะในเขตเมืองของแต่ละจังหวัดแล้ว ยังข่มขู่ชาวจีนต่างด้าวเหล่านั้นด้วยว่าถ้าหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตาม กองทัพบกก็จะเนรเทศกลับประเทศจีนทุกคน[33]

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1967 การเดินขบวนต่อต้านชาวจีนซึ่งเคยจำกัดอยู่แต่ในจังหวัดรอบนอกของอินโดนีเซีย ก็วกกลับเข้ามาเคลื่อนไหวอย่างคึกคักในกรุงจาการ์ตาอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งรัฐบาลซูฮาร์โตเริ่มตระหนักถึงความจริงแล้วว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนมันได้กลายเป็นปัญหาการเมืองระดับชาติ ซึ่งรัฐบาลจะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติใช้แบบเดียวกันทั่วประเทศ เพราะภาพลักษณ์การต่อต้านและการใช้ความรุนแรงต่าง ๆ ต่อชาวจีนในจาการ์ตาขณะนั้น ได้ถูกเผยแพร่กระจายไปสู่ชุมชนระหว่างประเทศอย่างรวดเร็วเพราะสื่อทีวีและสำนักข่าวต่างประเทศ ซึ่งแตกต่างกับการเคลื่อนไหวต่อต้านชาวจีนในชนบทและจังหวัดรอบนอกอื่น ๆ ซึ่งสื่อมวลชนต่างชาติไปสามารถเข้าไปถึงและไม่สามารถนำไปประจานเผยแพร่สู่ชาวโลกได้ ถึงแม้ว่าในขณะนั้น รัฐบาลอินโดนีเซียกำลังอยู่ในระหว่างการตัดสินใจขั้นตอนสุดท้ายว่าจะทำตามเสียงเรียกร้องของ องค์กรชาวพื้นเมืองต่าง ๆ เพื่อให้ยกเลิกความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนดีหรือไม่ก็ตาม แต่ในระหว่างที่ผู้เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายเหล่านี้กำลังหาทางออกทางกฎหมายและมาตรการต่างๆ เพื่อให้นานาชาติยอมรับว่านโยบายของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของอินโดนีเซียอย่างแท้จริงในอนาคตแล้ว ปัญหาจลาจลทางเชื้อชาติอย่างรุนแรงในจาการ์ตาก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งภายหลังการตายของชาวจีนชื่อ หลิง เซียงหยู (Ling Siang Yu) ในวันที่ 14 เมษายน ค.ศ.1967 เพราะจากการที่เขาถูกจับกุมตัวในข้อหาเป็นสายลับให้พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เพียง 1 วัน เขาก็ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารใน จาการ์ตาซ้อมตายคาห้องขัง บุคคลผู้นี้นอกจากจะเป็นประธานสมาคมมณฑลซันตุง (The Shantung Province Association) ยังเคยเป็นกรรมการบริหารหอการค้าจีนแห่งอินโดนีเซียซึ่งเพิ่งถูกทางการสั่งยุบไปก่อนหน้านั้นด้วย เพราะฉะนั้นในงานฝังศพของเขาในวันที่ 21 เมษายน ค.ศ.1967 จึงมีทั้งพวกโตต๊อคและพวกเปรานากันมากกว่า 100,000 คนเข้าร่วมพิธีแห่ศพของเขาอย่างล้นหลาม ขณะเดียวกัน บรรดาองค์กรยุวชนมุสลิมต่าง ๆ ที่รวมตัวกันตามสองข้างทางถนนกาจาห์มาดา (Jalan Gajah Mada)ที่ตัดตรงจากโรงพยาบาลกลางจาการ์ตาไปยังศูนย์กลางชุมชนจีนหรือโกล์ดก (Glodok) ก็พากันโห่ฮาป่าและขว้างสิ่งของใส่ผู้คนเชื้อสายจีนทีเข้าร่วมพิธี ขณะที่ผู้เข้าร่วมขบวนแห่ศพก็พากันด่าทอเจ้าหน้าที่ทหารอินโดนีเซียที่มารักษาความสงบทั่วทั้งสอง

ฝังถนนนั้นด้วยข้อความต่างๆ นานาที่เป็นการลบหลู่ชาวพื้นเมืองโดยรวมเช่น “อินโดนีเซียปัญญาอ่อน” และ “กระทืบหลักการปัญจศีลาทิ้งไป” เป็นต้น[34]

ในที่สุดทหารอินโดนีเซียก็ตัดสินใจกราดปืนใส่ขบวนแห่ของชาวจีนทันทีพร้อม ๆ กับกองกำลังติดอาวุธขององค์กรจัดตั้งต่าง ๆ ทั้งจากฝ่ายทหารและพรรคการเมืองแนวทางมุสลิมอนุรักษ์อื่นๆ ก็ได้เข้ารุมทำร้ายชาวจีนเหล่านั้น จลาจลขนาดใหญ่จึงเกิดขึ้นกลางกรุงจาการ์ตาในวันนั้นและวันรุ่งขึ้น โดยร้านค้าต่าง ๆ ของชาวจีนนอกจากถูกบุกปล้นและเผาทำลายแล้ว ยังมีชาวจีน ถูกกลุ้มรุมทำร้ายบาดเจ็บและล้มตายอีกเป็นจำนวนมาก เครือญาติที่เหลือของคนเหล่านี้จึงแก้เผ็ดด้วยการปิดธุรกิจการค้าของพวกเขาทั้งหมดในจาการ์ตาเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ถัดจากนั้นวิธีการแบบนี้ก็ถูกลอกเลียนแบบไปใช้ตามเมืองใหญ่อื่น ๆ ซึ่งเป็นชุมชนจีนขนาดใหญ่ทั่วอินโดนีเซีย เพื่อทำให้เศรษฐกิจของประเทศนี้เป็นอัมพาตให้ได้ ขณะเดียวกันรัฐบาลจีนก็ได้ทำการประท้วงการกระทำของรัฐบาลอินโดนีเซียที่ส่งทหารเข้าไปลักพาตัวนายซู่ เหริน (Hsu Jen) ซึ่งเป็นกงสุลใหญ่ออกจากสถานเอกอัครราชทูตจีนในวันนั้นด้วยแล้ว ชาวจีนอีกหลายพันคนก็ได้เดินขบวนไปปิดล้อมสถานเอกอัครราชทูต อินโดนีเซียประจำปักกิ่งเป็นการแก้เผ็ดในเวลาไล่เลี่ยกัน ขณะที่การจลาจลระหว่างเชื้อชาติก็บานปลายออกไปทั่วอินโดนีเซีย จนถึงวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ.1967 เยาวชนมุสลิมกลุ่มต่าง ๆ ประมาณ 300 คนก็ได้บุกเข้าไปเผาสถานเอกอัครราชทูตจีนได้สำเร็จ รัฐบาลจีนจึงได้จัดเดินขบวนผู้คนกว่า 600,000 คนในกรุงปักกิ่งเพื่อปิดล้อมสถานเอกอัครราชทูตอินโดนีเซียเป็นการประท้วงภายหลังจากนั้นเพียง 3 วัน ถัดจากนั้นทั้งสองประเทศก็ได้ขับไล่นักการทูตของแต่ละฝ่ายในลักษณะขิงก็ราข่าก็แรง สลับกับการก่อจลาจลของชาวพื้นเมืองเพื่อไล่ล่าชาวจีนที่ยังไม่ยอมสยบกับความยิ่งใหญ่ของอินโดนีเซีย ซึ่งยังคงยืดเยื้อต่อไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งทั้งสองประเทศได้ประกาศตัดความสัมพันธ์ทางการทูตที่มีต่อกันและกันในวันที่ 31 ตุลาคม ค.ศ.1967 และตั้งแต่นั้นมา รัฐบาลจีนก็ยกเลิกการส่งเรือบรรทุกผู้โดยสารชื่อ “กวงหัว” (Kuang Hua) กลับไปอินโดนีเซียเพื่อรับผู้อพยพชาวจีนคืนสู่มาตุภูมิอีกต่อไป โดยทิ้งปัญหาของผู้มีเชื้อสายจีนกว่า 3.5 ล้านคนในหมู่เกาะแห่งนี้เพื่อหาทางออกเอาเองตามลำพัง[35]

ในวันที่ 22 พฤศจิกายน ค.ศ.1967 รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้สั่งยุบสถาบันเพื่อการส่งเสริมความเป็นเอกภาพแห่งชาติ (LPKB) ซึ่งเคยเป็นองค์กรหลักในการกำหนดนโยบายผสมกลมกลืนและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในอินโดนีเซีย และตั้งแต่นั้นมาก็ได้ให้คณะทำงานพิเศษสำหรับกิจการชาวจีน (Staf Chusus Urusan Tjina : SCUT) ซึ่งขึ้นตรงต่อประธานาธิบดี ซูฮาร์โตทำหน้าที่รับผิดชอบปัญหาชาวจีนทั้งหมดแทน ภายหลังจากนั้นในต้นเดือน

ธันวาคมปีเดียวกัน รัฐบาลอินโดนีเซียก็ได้ประกาศกฤษฎีกาว่าด้วยการแก้ไขปัญหากลืนกลายและการสร้างบูรณาการให้ลูกหลานชาวจีนกลายเป็นพลเมืองอินโดนีเซียโดยมีสาระสำคัญคือ "พลเมืองอินโดนีเซียจะมีสถานภาพทางกฎหมาย สิทธิ และหน้าที่ต่าง ๆ เท่าเทียมกันหมด ไม่ว่าคนเหล่านั้นจะเป็นลูกหลานของชาวต่างด้าวหรือไม่ก็ตาม" โดยลูกหลานของชาวจีนเหล่านั้นจะต้องได้รับการบ่มเพาะ (pembinaan) ให้เป็น พลเมืองอินโดนีเซียที่ดีด้วยวิธีการต่างๆ ตามกระบวนการกลืนกลาย (process of assimilation) ให้เรียบร้อยเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาความแปลกแยกทางเชื้อชาติในภายหลัง ถัดจากนั้น นโยบายหรือมาตรการทางกฎหมายใดๆ ซึ่งเคยถูกนำมาใช้เลือกปฏิบัติระหว่างคนเหล่านี้กับชาวพื้นเมืองอินโดนีเซียก็จะถูกยกเลิกและห้ามไม่ให้มีการปฏิบัติอีกต่อไปในอินโดนีเซีย[36]

ภายหลังจากนั้น กระทรวงมหาดไทยของอินโดนีเซียก็เริ่มรณรงค์ให้ผู้ที่ยังใช้ชื่อจีนสามารถเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นภาษาอินโดนีเซียเป็นขั้นตอนแรก พร้อมกับรับโอนเด็กนักเรียนจากสถานศึกษาภาษาจีนที่ถูกสั่งปิดไปหมดแล้ว ให้เข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลในสถานที่ของโรงเรียนจีนเดิมที่ถูกทางราชการยึดมาแล้ว หรือในโรงเรียนเอกชนอื่นใดที่ผู้ปกครองปรารถนา โดยใช้สื่อการสอนเป็นภาษาอินโดนีเซียทั้งหมด พร้อมกับการเปิดโอกาสให้ลูกหลานชาวจีนซึ่งต้องการแปลงสัญชาติเป็นอินโดนีเซียทุกคนที่มีความรู้ความสามารถเข้าไปทำงานในกิจการต่าง ๆ ของภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ได้เหมือนเดิมเช่นเดียวกับในช่วงก่อนปี ค.ศ.1965 ภายหลังจากที่คนเหล่านี้ต้องว่างงานอยู่เกือบ 2 ปีเพราะคำสั่งของรัฐบาลซูฮาร์โตในฐานะเป็นชาวจีน นอกจากนั้น ประธานาธิบดีซูฮาร์โตยังได้ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนในเดือนธันวาคม ค.ศ.1967 พร้อมกับแสดงทัศนะของตนเกี่ยวกับความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี และศาสนาต่าง ๆ ของชาวจีนเป็นครั้งแรกด้วย โดยเขาชี้ให้เห็นว่า ถึงแม้รัฐบาลอินโดนีเซียจะยังคงยืนยันที่จะให้ทั้งชาวจีนต่างด้าวและพลเมืองอินโด-นีเซียเชื้อสายจีน ยังคงมีเสรีภาพทางความเชื่อทางศาสนาและประเพณีอื่นใดที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมจีน คนเหล่านี้ก็ควรถือปฏิบัติสิ่งต่างๆ เหล่านี้เฉพาะภายในครัวเรือนของพวกเขาเท่านั้น โดยรัฐบาลอินโด-นีเซียจะไม่ยอมให้คนเหล่านี้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับพิธีกรรม ประเพณี และความเชื่อทางศาสนาให้ปรากฏในที่สาธารณชนอีกต่อไป พร้อมกันนั้นองค์กรทางสังคมอื่นใดของชาวจีน (ยกเว้นเฉพาะสมาคมหรือชมรมใดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การจัดการสุสาน กีฬา และสันทนาการต่าง ๆ เท่านั้น) ทางราชการห้ามไม่ให้มีการเปิดดำเนินการต่อไปโดยเด็ดขาด สิ่งพิมพ์ใด ๆ ที่เป็นภาษาจีนก็ห้ามไม่ให้มีการเผยแพร่ต่อไป ยกเว้นหนังสือพิมพ์จีนที่ใช้ตัวอักษรโรมันชื่อ "ฮารีอัน อินโดนีเซีย" เพียงฉบับเดียวที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวกรองทหารยังคงอนุญาตให้พิมพ์จำหน่ายได้ต่อไป แต่มีข้อแม้ว่า

ข่าวต่าง ๆ จะต้องมาจากสำนักข่าวอันตารา (Antara) ของรัฐบาลอินโดนีเซียแต่เพียงแหล่งข่าวเดียวเท่านั้น[37]

อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวต่อต้านชาวจีนในอินโดนีเซียก็ค่อยลดลงไปเรื่อย ๆ ขณะที่รัฐบาลก็พยายามให้กลไกต่าง ๆ ของรัฐเข้ามามีส่วนผลักดันให้กระบวนการกลืนกลายชาวจีนเป็นพลเมืองอินโดนีเซียก็เพิ่มขึ้นทุกขณะตั้งแต่ก่อนสิ้นปี ค.ศ.1967 เป็นต้นมา เพราะสาเหตุสำคัญเกิดจากสภาพเศรษฐกิจโดยรวมในขณะนั้นของอินโดนีเซียกำลังทรุดตัวลงอย่างรวดเร็ว บรรดาชนชั้นผู้ปกครองใหม่อินโดนีเซียจึงเริ่มตระหนักมากขึ้นว่าขณะนั้นเศรษฐกิจอินโดนีเซียมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่จะต้องระดมการลงทุนใหม่ทุกทาง ทั้งจากภายในประเทศและจากความช่วยเหลือของมิตรประเทศคือสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรทั้งหลายซึ่งมีนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุนที่สะสมอยู่ในหมู่ชาวจีนทั้งพวกเปรานากันและพวกโตต็อคที่มีขนาดใหญ่กว่าทุนชาวพื้นเมืองมากแล้ว เศรษฐกิจอินโดนีเซียยังไม่อาจจะปฏิเสธการลงทุนของชาวจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้ได้ตลอดไป เพราะได้มีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับเศรษฐกิจของชาติเพื่อนบ้านโดยเฉพาะสิงคโปร์และมาเลเซียซึ่งก็อยู่ภายใต้การครอบงำของทุนจีนโพ้นทะเลมาตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงช่วงปลายสมัยรัฐบาลซูการ์โนแล้วเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้รัฐบาลของประธานาธิบดีซูฮาร์โตจึงถือว่านอกจากนโยบายการกลืนกลายเป็นภาระเร่งด่วนของอินโดนีเซียแล้ว การระดมทุนทั้งจากภายในประเทศและจากต่างประเทศยังเป็นภาระสำคัญของอินโดนีเซียยุคระเบียบสังคมใหม่ (Orde Baru) ซึ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจบนหลักการของความมั่นคงแห่งชาติมาตั้งแต่ต้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่าทุนภายในประเทศ (domestic capital) ตามนัยของผู้ปกครองอินโดนีเซียก็คือทุนสะสมส่วนใหญ่ที่อยู่ใน อินโดนีเซียซึ่งพวกเขาถือว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความมั่งคั่งของประเทศชาติ แต่ในขณะนั้นอยู่ในมือของชาวจีนต่างด้าวหรือพวกโตต็อคและครอบครัวของพวกเปรานากันเป็นส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นจึงเป็นความชอบธรรมของรัฐบาลที่จะหาทางนำเอาทุนเหล่านี้มาใช้พัฒนาเศรษฐกิจด้วยวิธีการที่เหมาะสมให้ได้ โดยจะต้องไม่ให้นโยบายเป็นปฏิปักษ์ทางเชื้อชาติก่อนหน้านั้น กลับมามีบทบาทผลักดันให้ทุนของชาวจีนเหล่านี้หลบออกไปอยู่หรือลงทุนในต่างแดนเหมือนในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา

รัฐบาลอินโดนีเซียยังจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ทุนจีนโพ้นทะเลในดินแดนข้างเคียงหรือทุนต่างชาติอื่น ๆ เลิกหวาดกลัวปัญหาจลาจลทางเชื้อชาติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในเร็ววัน เพราะฉะนั้นจึงได้มีการจัดตั้งสถาบันพิเศษขึ้นมาอีกองค์กรหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาชาวจีนขึ้นมาอย่างรีบด่วนก่อนสิ้นปี ค.ศ.1967 โดยมีชื่อเป็นภาษาพื้นเมืองว่า Badan Kontac

Urusan Tjina (BKUT) เพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับคณะทำงานพิเศษเกี่ยวกับกิจการจีน (SCUT) โดยคณะกรรมการพิเศษทั้ง 2 ชุดนี้นอกจากจะขึ้นต่อประธานาธิบดีซูฮาร์โตโดยตรงแล้ว นโยบายต่างๆ รวมทั้งมาตรการที่เกี่ยวข้องทุกด้านของชาวจีนในอินโดนีเซียก็จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็วตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1968 เป็นต้นมาอีกด้วย ภาพลักษณ์เก่าๆ ที่ชาวอินโดนีเซียเคยนำมาใช้เป็นปฏิปักษ์กับชาวจีนตลอดช่วง ค.ศ.1965-1967 เช่น การขับไล่หรือการเนรเทศก็ได้สิ้นสุดลงขณะเดียวกัน รัฐบาลอินโดนีเซียก็ยังยอมรับข้อเสนอของทั้งสององค์กรข้างต้น เพื่อรณรงค์กระบวนการกลืนกลายและกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างชาวพื้นเมืองกับผู้มีเชื้อสายจีนให้กลายเป็นนโยบายแห่งชาติที่ทุกคนจะต้องถือปฏิบัติตาม[38] กองบัญชาการปฏิบัติการพิเศษของกองทัพอินโดนีเซีย(OPSUS) ภายใต้การบังคับบัญชาของพลเอกอาลี มูร์โตโป (General Ali Moertopo) ยังได้ส่งหน่วยปฏิบัติการลับลงสู่เขตชนบททั่วประเทศเพื่อป้องกันไม่ให้มีการกระทำใด ๆ ที่เป็นการกีดกันทางเชื้อชาติเกิดขึ้นอีกต่อไป ขณะเดียวกันหน่วยปฏิบัติการลับเหล่านี้ก็มีส่วนส่งเสริมให้นโยบายการผสมกลมกลืนทางเชื้อชาติมีผลในทางปฏิบัติจนถึงระดับรากหญ้าตั้งแต่นั้นมาอย่างมีประสิทธิภาพ

ในวันชาติอินโดนีเซียประจำปีค.ศ.1969 ประธานาธิบดีซูฮาร์โตจึงได้ประกาศในรัฐสภาเพื่อให้ทุกฝ่ายเห็นว่านโยบายดังกล่าวข้างต้นมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่ออินโดนีเซียยุคใหม่ โดยเขาย้ำว่า “พลเมืองเชื้อสายจีนจะต้องไม่ถูกแยกให้อยู่ตามลำพังหรือถูกกระทำการใด ๆ ในลักษณะการเลือกที่รักมักที่ชังจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกต่อไป ขณะเดียวกัน ชาวจีนต่างด้าวก็จะได้รับการปฏิบัติเยี่ยงชาวต่างด้าวเชื้อชาติอื่น ๆ โดยไม่มีการทำให้เสื่อมเสียเกียรติยศและศักดิ์ศรีของพวกเขาแต่อย่างใด เพราะการกระทำใด ๆ ที่เป็นการกระทำแบบไม่เท่าเทียมกันต่อผู้คนที่มีเชื้อสายจีนทั้งหมดจะเป็นสิ่งที่รัฐบาลอินโดนีเซียไม่อนุญาตให้เกิดขึ้นอีกตลอดไป[39] พร้อม ๆ กันนั้น ในปีเดียวกัน รัฐบาลอินโดนีเซียก็เร่งผลักดันนโยบายกลืนกลายเชิงบังคับทางอ้อมอย่างเต็มที่ภายหลังที่ได้ตัดสินใจประกาศยกเลิกสนธิสัญญาว่าด้วยบุคคลสองสัญชาติ (The Dual Nationality Treaty) ที่เคยทำไว้กับสาธารณรัฐประชาชนจีนตั้งแต่วันที่ 16 เมษายน ค.ศ.1969 เป็นต้นมา โดยเปิดโอกาสให้บรรดาลูกหลานชาวจีนทุกคนที่บิดามารดาของพวกเขาได้ขอแปลงสัญชาติเป็นอินโดนีเซียก่อนหน้านั้นแล้วสามารถกลายเป็นชาวอินโดนีเซียได้โดยอัตโนมัติ ไม่ต้องผ่านกระบวนการสืบสวนและคัดเลือกใด ๆ ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวกรองเพื่อป้องกันความมั่นคงของชาติอีกต่อไป ถ้าหากผู้ใดไม่ยอมใช้สิทธิดังกล่าวในช่วงนั้น แต่ต่อมาต้องการถือสัญชาติเป็นชาวอินโดนีเซียภายหลัง ก็จะต้องดำเนินการผ่านกระบวนการขอเปลี่ยนแปลงสัญชาติ (naturalisation process) ทุกคน[40]

เพื่อผลักดันให้การแปลงสัญชาติของผู้มีเชื้อสายจีนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1973 รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้ตั้งหน่วยงานรับผิดชอบการพิจารณาให้สัญชาติคนเหล่านี้ขึ้นมาเป็นกรณีพิเศษด้วย โดยผู้ขอแปลงสัญชาติทุกคนจะต้องให้คณะกรรมการชุดนี้สัมภาษณ์และพิจารณาข้อมูลต่างๆ ก่อน ถัดมาสำนักงานอัยการสูงสุดจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะอนุมัติให้ผู้สมัครแต่ละรายได้เป็นพลเมืองอินโดนีเซียหรือไม่ โดยเริ่มรับสมัครชาวจีนในจาการ์ตาก่อนชุมชนอื่น ๆ ถัดมาก็ได้ดำเนินการในจังหวัดชวาตะวันตกและส่วนอื่นๆ ที่เหลือทั้งหมด นอกจากนั้นแล้ว กระทรวงยุติธรรมของอินโดนีเซียยังได้ดำเนินการจดทะเบียนรายชื่อผู้มีเชื้อสายจีนทุกคน ทั้งพวกที่เป็นชาวต่างด้าวและพวกที่กลายเป็นพลเมืองอินโดนีเซียเรียบร้อยแล้ว พร้อมกับการออกบัตรประจำตัวประชาชนและบัตรประจำตัวคนต่างด้าวให้กับบุคคลเหล่านี้ทุกคน นอกจากนั้นแล้วเพื่อให้กระบวนการแปลงสัญชาติจีนเป็นอินโดนีเซียเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ประธานาธิบดีซูฮาร์โตยังได้ประกาศกฤษฎีกา ถึง 2 ฉบับ เพื่อให้ ข้าราชการท้องถิ่นสามารถออกใบอนุญาตแก่ชาวจีนในตำบลใด ๆ ทั่วประเทศอินโดนีเซียซึ่งมีความประสงค์จะเป็นพลเมืองอินโดนีเซียได้ทันที โดยไม่ต้องนำเรื่องดังกล่าวไปขออนุญาตต่อศาลประจำท้องถิ่น โดยผู้ขอสมัครแปลงสัญชาติเพียงเสียค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตั้งแต่ 30,000-100,000 รูเปียซึ่งมีอัตราถูกมาก เพราะมีอัตราต่ำกว่ารายได้ประจำเดือนของผู้ขอสมัครแต่ละรายแทบทั้งสิ้น ยกเว้นชาวจีนที่มีฐานะยากจนจริงๆ จึงมีปัญหาบ้างจากค่าธรรมเนียมการแปลงสัญชาติในอัตราดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้เพราะรัฐบาลอินโดนีเซียต้องการให้ผู้มีเชื้อสายจีนทุกคนสามารถขอแปลงสัญชาติเป็นชาวอินโดนีเซียได้ง่ายที่สุดเท่าที่จะทำได้ในขณะนั้น ซึ่งรัฐบาลได้ประเมินว่ามีอยู่ประมาณ 3.5 ล้านคน และมีอยู่เพียงร้อยละ 30 ของจำนวนนี้เท่านั้นที่ถือสัญชาติอินโดนีเซีย แต่ที่เหลืออีกประมาณ 972,000 คน ยังถือสัญชาติสาธารณ-รัฐประชาชนจีน อีก 1,959 คนยังถือสัญชาติจีนไต้หวัน และอีกเกือบ 80,000 คน เป็นคนไร้สัญชาติแน่นอน เพราะเหตุผลต่างๆ เหล่านี้นี่เองจึงทำให้กระบวนการแปลงสัญชาติอินโดนีเซียได้รับการผลักดันอย่างเต็มที่ในทศวรรษ 1970 จนมีผลทำให้ผู้มีเชื้อสายจีนกลายเป็นพลเมืองอินโดนีเซียกว่า 2 ล้านคนตั้งแต่นั้นมา[41]

เมื่อปัญหาชาวจีนได้รับการแก้ไขโดยมาตรการส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงสัญชาติอย่างง่ายดาย ควบคู่ไปกับการรักษาความสงบอย่างเต็มที่โดยไม่ให้บรรดาองค์กรจัดตั้งของกองทัพและของผู้นำศาสนามุสลิมแนวอนุรักษ์ต่างๆ สามารถก่อกวนปัญหาสงบสุขหรือคุกคามชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีเชื้อสายจีนได้อีกต่อไปโดยเด็ดขาดแล้ว ถัดจากนั้นปัญหาเศรษฐกิจของชาติก็กลายเป็นภาระกิจที่มีความสำคัญสูงสุด โดยการหันกลับมาพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังของ

สาธารณรัฐแห่งนี้ก็ดำเนินไปเรื่อยๆ ควบคู่กับการที่กองทัพแห่งชาติกลายเป็นพลังที่มีอำนาจมากมายในการรักษาความมั่นคงของอินโดนีเซียยุคสังคมใหม่ ขณะที่รัฐบาลเองก็มีเป้าหมายสำคัญทางเศรษฐกิจคือการเลิกนโยบายเศรษฐกิจแบบพอเพียงพึ่งพาตนเอง (self-sufficiency) ที่เคยปฏิบัติมาในยุคประชาธิปไตยแบบชี้นำ แล้วหันมาให้ความสำคัญอย่างเต็มที่ต่อการส่งเสริมการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศอย่างจริงจังในแนวทางเสรีนิยม (laissez faire) โดยการระดมทุนจากต่างประเทศของอินโด-นีเซียจะมาจากทุกแหล่งทั้งจากโลกตะวันตก ญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวันและทุนจีนโพ้นทะเลจากฮ่องกง ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ ขณะที่รัฐสภาอินโดนีเซียก็ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนจากภายนอกประเทศเพื่อเปิดโอกาสให้ทุนเหล่านี้อย่างเต็มที่แล้ว ยังได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนภายในประเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการดึงดูดให้นายทุนเชื้อสายจีนทั่วอินโดนีเซียนำทุนสะสมที่พวกเขามีอยู่มากมายกว่านายทุนท้องถิ่นชาวพื้นเมืองในขณะนั้น มากระจายการลงทุนสู่ธุรกิจใหม่โดยเฉพาะอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภคจำเป็นต่าง ๆ และอุตสาหกรรมเพื่อการทดแทนสินค้านำเข้า ซึ่งได้รับการส่งเสริมให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ผู้ลงทุนภายในประเทศอย่างเต็มที่

เพราะกฎหมายการลงทุนฉบับนี้ไม่ได้ถือว่าทุนจีนภายในอินโดนีเซียเป็นทุนจากต่างประเทศแต่อย่างใด ขณะที่ทุนจากต่างประเทศก็จะได้รับการยกเว้นภาษีและมาตรฐานจูงใจต่าง ๆ อีกมากมาย เพื่อส่งเสริมให้มีการลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมสมัยใหม่ไปพร้อม ๆ กัน โดยธุรกิจการลงทุนใหม่ทุกอย่างในอินโดนีเซีย ขณะนั้น ได้เปิดช่องว่างให้ทุนจีนโพ้นทะเลมากกว่ากลุ่มทุนใด ๆ เพราะกฎหมายส่งเสริมการลงทุนทั้งสองฉบับดังกล่าว ถึงแม้จะมีการระบุไว้อย่างชัดเจนว่าธุรกิจการลงทุนบางประเภทซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลนั้น จะต้องเพิ่มสัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวอินโดนีเซียในอัตราก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงเดือนมกราคม ค.ศ.1974 เป็นต้นไป ธุรกิจการลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลแต่ละชนิดจะต้องมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวอินโดนีเซียไม่ต่ำกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดในแต่ละโครงการ ซึ่งถ้าหากพิจารณาให้ดีก็เท่ากับเปิดโอกาสให้การลงทุนต่าง ๆ ในช่วงนี้ กลายเป็นช่วงสำคัญของทุนจีนใน อินโดนีเซียสามารถขยายกระบวนการสะสมทุนได้อย่างเต็มที่ยิ่งกว่ายุคใด ๆ ที่เคยผ่านมาเสียด้วยซ้ำไป เพราะชนชั้นผู้ปกครองใหม่ถือว่าผลลัพธ์ดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อการสร้างความมั่นคงให้อินโดนีเซียในระยะยาว เนื่องจากนายทุนชาวพื้นเมืองนอกจากจะมีจำนวนไม่มากและจำกัดอยู่เฉพาะในบรรดาสมาชิกชนชั้นขุนนางศักดินาเก่าหรือตระกูลผู้นำทางศาสนาและพรรคการเมืองแนวทางมุสลิมเพียงไม่กี่กลุ่มแล้ว ทุนสะสมของชนชั้นกลางหรือชนชั้นสูงอินโดนีเซียยังมีปริมาณน้อยมากและยังไม่มีศักยภาพสูงพอที่จะแข่งขันกับชนชั้นกลางหรือนายทุนจีนในอินโดนีเซียมาตั้งแต่สมัยอาณานิคมจนถึงขณะนั้นด้วย ดังนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจ

ของอินโดนีเซียยุคใหม่จึงยังคงจำเป็นต้องอาศัยทั้งทุนและความเชี่ยวชาญเชิงธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของพวกเขาต่อไป

ประจวบเหมาะกับในยุคนี้ รัฐบาลกำลังรณรงค์นโยบายการแปลงสัญชาติของชาวจีนอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นโอกาสต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นจึงเปิดให้นักธุรกิจชาวจีนสามารถประสานผลประโยชน์กับข้าราชการและผู้นำกองทัพซึ่งขณะนั้นคนเหล่านี้ได้เข้าไปควบคุมกิจการรัฐวิสาหกิจไว้หมดแล้ว เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ธุรกิจการลงทุนของคนเหล่านี้จะมีลักษณะของการประสานผลประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างง่ายดายตั้งแต่นี้เป็นต้นไป จนกระทั่งธุรกิจการลงทุนแบบอาลี บาบา (Ali Baba Enterprises) จะกลายเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาในอินโดนีเซียต่อไปอีกยาวนาน[42] นอกจากนั้น นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ในอินโดนีเซียยังเปิดช่องทางให้ทั้งชนชั้นกลางในเมืองและชนชั้นเจ้าของที่ดินชาวจีนที่มั่งคั่งจำนวนมาก สามารถใช้อำนาจเงินตราและประสบการณ์ต่างๆ ของแต่ละกลุ่มทุนมาประยุกต์ใช้เพื่อขอความคุ้มครองจากบรรดานายทหารที่ทรงอิทธิพลในกองทัพแห่งชาติ ข้าราชการชั้นสูงและนักการเมืองคอรัปชั่นที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาในยุคซูฮาร์โตได้อย่างง่ายดายกว่ายุคใด ๆ ที่เคยผ่านมาในประวัติศาสตร์อินโดนีเซียเสียด้วยซ้ำไป จนกระทั่งลัทธินายทุนอิทธิพลจีน(Cukongnism) ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียตั้งแต่ยุคเอกราชพยายามลบล้างให้หมดสิ้นไป จะยิ่งกลับมามีบทบาทสำคัญเคียงคู่กับโครงสร้างเศรษฐกิจและการเมืองของอินโดนีเซียได้อย่างรวดเร็วตั้งแต่การก้าวขึ้นมามีอำนาจของประธานาธิบดีซูฮาร์โตและพวกพ้องคนใกล้ชิด ซึ่งล้วนแล้วแต่มีการประสานผลประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ กับบรรดาครอบครัวนักธุรกิจชาวจีนมาเป็นเวลานานกว่าทศวรรษแล้วก่อนที่จะขึ้นครองอำนาจ[43]

เพราะฉะนั้นพอถึงทศวรรษ 1970 ปัญหาและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในอินโดนีเซียจึงกระเตื้องขึ้นมาเป็นอันมาก ขณะเดียวกัน ชาวจีนก็ได้อานิสงฆ์อย่างมากจากเสถียรภาพทางสังคมและการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ระบอบการปกครองซูฮาร์โตได้สร้างสรรค์ขึ้นมาในช่วงนี้ เอกชนและบริษัทการค้าเชื้อสายจีนจำนวนมากจึงมั่งคั่งร่ำรวยขึ้นมาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกลุ่มนายทุนที่สามารถสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบรรดานายทหารคนสำคัญ ๆ ในกองทัพแห่งชาติผู้ค้นพบทางเลือกใหม่ให้กับตนเองและครอบครัวในการสร้างความร่ำรวยทางเศรษฐกิจขึ้นมา โดยการประยุกต์ระบบอุปถัมภ์แบบชวาให้เป็นประโยชน์กับอำนาจทางการเมืองซึ่งพวกเขากำลังขยายบริบทครอบงำโครงสร้างของรัฐอินโดนีเซียไว้ได้อย่างง่ายดายในขณะนั้น จนกระทั่งกลายเป็นสัมพันธภาพจูก๊อง (Cukong relationships) ที่เหมาะกับยุคสมัยสังคมระเบียบใหม่ ซึ่งเน้นเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาความมั่นคงแห่งชาติอินโดนีเซียเป็นสรณะหลักต่อไปอีกยาวนาน จนกระทั่ง

สาธารณชนภายนอกบางครั้งก็มองพัฒนาการดังกล่าวด้วยความสมเพชที่บรรดานายพลในกองทัพแห่งชาติได้กระทำตนกลายเป็นทั้งพันธมิตรทางธุรกิจและเครือญาติกลาย ๆ ของบรรดานายทุนอิทธิพลเชื้อสายจีนซึ่งชาวอินโดนีเซียทั่วไปเรียกว่าพวกจูก๊อง (Cukongs) ตั้งแต่นั้นมา แต่คนเหล่านี้ก็ไม่กล้าวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของบรรดานายพลในกองทัพแห่งชาติหรือสมาชิกของชนชั้นผู้ปกครองในยุค ซูฮาร์โตอย่างตรงไปตรงมาหรือเปิดเผยนัก เพราะเกรงกลัวอำนาจทางการเมืองและการถูกจับกุมในข้อหาต่าง ๆ ที่ผู้มีอำนาจรัฐสามารถยัดเยียดให้กับผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการกระทำของพวกเขาได้อย่างง่ายดายตลอดเวลา เพราะฉะนั้นปัญญาชนและสื่อมวลชนชาวพื้นเมืองจึงทำได้เพียงในบางครั้งด้วยการวิพากษ์วิจารณ์นายทุนอิทธิพลจีนที่กำลังสร้างปัญหาคอรัปชั่นให้ระบาดในอินโดนีเซียโดยสมคบกับชนชั้นผู้ปกครองใหม่ แทนที่จะวิพากษ์วิจารณ์คนเหล่านั้นโดยตรง ซึ่งบางครั้งก็กลายเป็นข่าวฉาวโฉ่และเป็นที่สนใจของสาธารณชนมาก แต่ก็มักพบปัญหาทางตันจากการถูกฟ้องร้องของนายทุน จนกระทั่งบรรณาธิการหนังสือพิมพ์นูซันตารา (Nusantara) ถึงกับถูกตัดสินใจให้จำคุกในข้อหามิ่นประมาทนายทุนจูก๊องเหล่านั้นในปี ค.ศ.1971 เป็นต้น[44]

ภายใต้บรรยากาศทางการเมืองเช่นนั้น ชาวจีนในอินโดนีเซียก็มีความยืดหยุ่นและฉลาดพอที่จะไขว่คว้าหาการคุ้มครองทั้งทางด้านธุรกิจชีวิต และทรัพย์สินของพวกเขาจากครั้งหนึ่งในอดีตซึ่งเคยให้การสนับสนุนไม่ทางตรงก็ทางอ้อมจากพวกฝ่ายซ้ายซึ่งมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในยุคปลายประธานาธิบดีซูการ์โน แล้วหันมาสวามิภักดิ์กับพวกฝ่ายขวาหรือแม้กระทั่งคนที่เคยเป็นศัตรูของพวกเขามาก่อนในยุคของประธานาธิบดีซูฮาร์โต เพราะวิธีการดังกล่าวเท่านั้นที่ได้พิสูจน์ให้พวกเขาได้ประจักษ์แล้วว่าคือ หลักประกันอย่างดีต่อความมั่นคงทั้งชีวิตและทรัพย์สินการลงทุนต่าง ๆ ของพวกเขาสืบไป จนกระทั่งในบางโอกาส ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างพวกเขากับบรรดานายพลสำคัญๆ ซึ่งอยู่รายรอบประธานาธิบดีซูฮาร์โต ก็อาจสร้างกระแสมวลชนที่เป็นอันตรายต่อชุมชนชาวจีนในอินโดนีเซียโดยรวมได้เหมือนกัน ซึ่งปรากฏการณ์เช่นนั้นจะเริ่มมีให้เห็นบ่อยครั้งมากขึ้นตลอดช่วง ค.ศ.1972-1973 เป็นต้นมา เมื่อสาธารณชนชาวพื้นเมืองและสื่อมวลชนต่าง ๆ กล้าแสดงออกซึ่งความไม่พอใจต่อระบอบการปกครองซูฮาร์โตมากขึ้น บรรดานายพลที่มีพฤติกรรมแสวงหาผลประโยชน์จากบรรดานายทุนจีนต้องพากันหลบตัวเงียบและไม่ยอมเป็นข่าวหรือแสดงออกว่าเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ชาวจีนอย่างเปิดเผย เพราะเกรงว่าการแสดงออกดังกล่าวจะกลายเป็นภัยต่ออำนาจทางการเมืองของพวกเขาแล้ว บางคนยังใช้วิธีการอำพรางพฤติกรรมเลวทรามของตนเอง ด้วยการยุยงส่งเสริมให้ชาวพื้นเมืองและองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้สายงานการบังคับบัญชาของพวกเขา เพื่อเสแสร้งแสดงอาการต่อต้านชาวจีนขึ้นมาในช่วงนั้นก็มีอยู่บ่อยครั้งเหมือนกัน โดยไม่สนใจว่าวิธีการเหล่านั้นจะสร้างปัญหาเดือดร้อนให้ชาวจีนที่มีฐานะยากจน ซึ่งไม่มีโอกาสป้องกันภัยให้กับตนเองและ

ครอบครัวได้เลย ถ้าหากการเป็นปฏิปักษ์ทางเชื้อชาติบานปลายออกไป แต่นายทุนอิทธิพลเชื้อสายจีนแทบจะไม่ได้รับผลกระทบใดๆ จากวิธีการปลุกปั่นเพื่อสร้างสถานการณ์ให้เกิดความเกลียดชังทางเชื้อชาติของพวกเขาเลย

ตัวอย่างเช่น ระหว่างการไต่สวนคดีของนายทุนจีน ซึ่งแปลงสัญชาติเป็นชาวอินโดนีเซียเรียบร้อยแล้วคนหนึ่งชื่อรอบบี้ จาห์จาดี้ (Robbie Tjahjadi) ในข้อหาลักลอบนำรถยนต์หรูหราหนีภาษีจากต่างประเทศจำนวนหลายสิบคันในระหว่าง ค.ศ.1972-1973 ทั้งที่การกระทำผิดของเขาเกิดขึ้นได้จากการสมรู้ร่วมคิดของเจ้าหน้าที่ระดับสูงหลายคนแล้ว ยังเชื่อมโยงกับการคุ้มครองของนายพลบางคนในกองทัพแห่งชาติขณะนั้นด้วย แต่ปัญหาที่เขาและพรรคพวกสร้างขึ้นมากลับถูกนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์และการสร้างกระแสต่อต้านชาวจีนขึ้นมาอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง[45]
นอกจากนั้น บรรดาผู้นำปัญญาชนเชื้อสายจีนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาธอลิคและเป็นสมุนรับใช้ของนายพลอิทธิพลในกองทัพแห่งชาติและประธานาธิบดีซูฮาร์โตมาโดยตลอด ยังได้ฉวยโอกาสสร้างบทบาททางการเมืองขึ้นมาโดยนำเอาสถานการณ์และปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมให้สินบนของนายทุนจูก๊องและการคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวของเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งกระทำการทุจริตผิดกฎหมายต่าง ๆ ในช่วงนั้น เพื่อนำมาใช้เป็นประเด็นสัมมนาทางวิชาการที่แฝงด้วยเป้าหมายทางการเมืองของคนเหล่านี้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา ภายในเวลาไม่นาน ชุมชนชาวจีนโดยทั่วไปก็เริ่มมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการเป็นปฏิปักษ์กับชาวพื้นเมืองอีกครั้งหนึ่ง ทั้งที่ภาพลักษณ์โดยทั่วไปของอินโดนีเซียในขณะนั้น ถ้ามองอย่างผิวเผินแล้วดูเหมือนจะมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และสังคมมีความสงบสุขก็ตาม แต่ในที่สุดก็นำไปสู่การจลาจลต่อต้านชาวจีนในเมืองดุงในเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ.1973 แล้ว ต่อมาในวันที่ 15-16 มกราคม ค.ศ.1974 ระหว่างการเดินทางมาเยือนอินโดนีเซียของนายกรัฐมนตรทานากะ (Tanaka) เหตุการณ์ซึ่งเรียกว่า กรณีมาลารี (Malari Affair)[46] ก็ได้เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่าเป้าหมายของผู้ก่อการประท้วงและเดินขบวนเดิมคือการต่อต้านการขยายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในอินโดนีเซีย แต่ก็ได้บานปลายกลายเป็นการก่อจลาจลบุกปล้นทรัพย์สินและเผาทำลายอาคารร้านค้าหรือบริษัทขนาดใหญ่ของชาวจีนซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกับนักลงทุนญี่ปุ่นในขณะนั้นแล้ว ยังกลายเป็นชนวนสำคัญทำให้ชาวพื้นเมืองซึ่งมีฐานะยากจนเป็นส่วนใหญ่ในจาการ์ตา นำไปใช้ขยายกลายเป็นเครื่องมือก่อการจลาจลต่อต้านชาวจีนอีกครั้งหนึ่งไปโดยปริยายด้วย จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจและกองทัพบกต้องส่งกำลังเข้าปราบปรามการก่อจลาจล สถานการณ์ต่าง ๆ จึงกลับคืนสู่สภาพปกติหลังจากนั้นมา และปัญหาความแตกต่างกันอย่างลึกลับระหว่างพวกจูก๊องผู้มั่งคั่งกับชาวพื้นเมืองที่มีฐานะยากจนในสลัมต่างๆ ทั่วเมืองใหญ่ในอินโดนีเซียก็จะกลายเป็นปัญหาคลาสสิคระเบิดเวลา ซึ่งจะนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาต่อต้านชาวจีนในรูปแบบต่างๆควบคู่ไปกับการ

เปลี่ยนแปลงของระบอบประชาธิปไตยแต่เพียงในนาม แต่แฝงด้วยอำนาจเผด็จการของระบบทรราชย์ภายใต้การนำของประธานาธิบดีซูฮาร์โตและพวกพ้องต่อไปอีกหลายทศวรรษหลังจากนั้นด้วย

ปัญหาบานปลายในมาเลเซีย

ตั้งแต่รัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติมาเลเซียและพรรคกิจประชาชน (PAP) ของชุมชนจีนสิงคโปร์นำเอาปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติมาเป็นนโยบายสำคัญในการช่วงชิงอำนาจทางการเมือง จนกระทั่งความเป็นเอกภาพของสหพันธรัฐใหม่ในคาบสมุทรมาเลย์ไม่อาจจะดำรงได้ต่อไป และนำไปสู่การแยกออกเป็นสองประเทศระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์ต่อมานั้น ปัญหาการสร้างเอกภาพภายในของรัฐต่างๆ ซึ่งยังรวมอยู่ในสหพันธรัฐมาเลเซียตั้งแต่ ค.ศ.1965 เป็นต้นมาจึงยังคงเป็นปัญหาใหญ่ที่ทุกฝ่ายจะต้องทำให้เป็นรูปธรรมขึ้นมาแล้ว ปัญหาความแตกต่างของมลายากับซาบาห์และ ซาราวัคโดยเฉพาะปัญหาความด้อยพัฒนาของรัฐทั้งสองในเกาะบอร์เนียวเหล่านี้ ซึ่งอยู่ในฐานะที่ไม่อาจเปรียบเทียบได้กับรัฐมาเลย์อื่น ๆ ในแผ่นดินใหญ่ขณะนั้น ก็ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังอีกประการหนึ่งซึ่งรัฐบาลมาเลเซียจะต้องพยายามประคับประคองสถานการณ์ต่างๆ เพื่อไม่ให้ช่องว่างของความแตกต่างเหล่านี้เป็นปัญหาเหนี่ยวรั้งต่อกระบวนการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของสหพันธรัฐแห่งนี้ต่อไปในอนาคต โดยรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติยังคงยินยอมให้ทั้งรัฐซาบาห์และรัฐซาราวัคมีอำนาจปกครองตนเองในรูปแบบที่เคยปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยอาณานิคมอังกฤษต่อไปอีกระยะหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้บรรดาชนชั้นผู้ปกครองและนักการเมืองของทั้งสองรัฐใช้เวลาเหล่านั้นในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการปกครองต่าง ๆ เพื่อบูรณาการดินแดนของพวกเขาเข้ากับรัฐอื่น ๆ ในมาเลเซียในลักษณะที่ไม่กระทันหันเกินไป โดยมีข้อแม้แต่เพียงว่าบรรดาชนชั้นนำของรัฐซาราวัคและรัฐซาบาห์จะต้องไม่มีความคิดที่จะแยกตนเองไปตั้ง รัฐเอกราชใหม่ขึ้นมาเท่านั้น ถ้าหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามรัฐบาลกลางในกัวลาลัมเปอร์ก็พร้อมที่จะเข้าไปแทรกแซงและต่อต้านการกระทำดังกล่าวทันที เช่น ใน ค.ศ.1966 เมื่อสตีเฟน กาลอง นิงกัน (Stephen Kalong Ningkan) ผู้นำชนเผ่าอิบัน (Iban) ซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองเผ่าใหญ่ที่สุดในซาราวัคได้แสดงทีท่าไม่ยอมรับอำนาจของรัฐบาลกลางและต้องการนำรัฐแห่งนี้ออกจากมาเลเซีย เขาก็ถูกรัฐบาลในกัวลาลัมเปอร์ปลดออกจากตำแหน่งมุขมนตรี (chief minister) แล้วแต่งตั้งบุคคลอีกคนหนึ่งจากเผ่าเดียวกันคือ ตาวี สลี (Tawi Sli) เข้าดำรงตำแหน่งแทน ถัดมาอีกเพียงปีเดียว เหตุการณ์ทำนองเดียวกันนั้นก็ได้เกิดขึ้นในรัฐซาบาห์อีก รัฐบาลมาเลเซียก็สั่งปลดโดนัลด์ สตีเฟนส์ (Donald Stephen) ซึ่งมาจากชนเผ่ากาดาซันดูซุน (Kadazandusun) ออกจากตำแหน่งมุขมนตรี แล้วแต่งตั้งผู้นำมุสลิมของเผ่าซูลูในรัฐซาบาห์คือ ตุน มุสตาฟา (Tun Mustapha) เข้าทำหน้าที่ดังกล่าวต่อไป[47]

อย่างไรก็ตาม การที่จะทำให้สหพันธรัฐมาเลเซียยุคใหม่ภายหลังการแยกตัวออกไปของสิงคโปร์ดำรงต่อไปได้อย่างถาวรตลอดไป รัฐบาลภายใต้การนำของตุนกู อับดุล ราห์มานขณะนั้นก็รู้ดีว่าปัญหาสำคัญยิ่งยวดคือ จะทำอย่างไรให้พลเมืองมาเลเซียยุคใหม่หลอมเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนั้นไม่ใช่เป็นภาระกิจที่ง่ายเลย เพราะบรรดาผู้คนส่วนต่าง ๆ ที่ประกอบกันเป็นชาวมาเลเซียขณะนั้น ยังให้ความสำคัญต่อเชื้อชาติและถิ่นฐานดั้งเดิมในแต่ละรัฐมากกว่าความเป็นประชาชาติ (nation) เนื่องจากวิวัฒนาการของประวัติศาสตร์ที่มีมาก่อนหน้านั้นแล้ว การรวมรัฐซาราวัคและรัฐซาบาห์เข้ากับรัฐอื่นๆ ในมลายา ยังยิ่งทำให้พหุสังคมมาเลเซียมีความหลากหลายของบรรดาผู้คนเชื้อชาติต่าง ๆ ที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย แต่ผู้นำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งยังคงเป็นพรรคการเมืองใหญ่ที่สุดในรัฐบาลพันธมิตรแห่งมาเลเซียก็ได้ตัดสินใจอย่างแน่วแน่แล้วที่จะให้ทั้งภาษาและวัฒนธรรมมาเลย์เป็นพื้นฐานสำคัญสุดต่อการสืบสานประเพณีและมรดกทางวัฒนธรรมของพลเมืองมาเลเซียในอนาคตสืบไป ถึงแม้จะได้รับเสียงคัดค้านจากพลเมืองเชื้อชาติอื่นๆ ที่เห็นว่านโยบายเหล่านี้ไม่ได้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพหุสังคมในมาเลเซียในขณะนั้นแต่อย่างใด โดยเฉพาะปัญหาภาษาแห่งชาติของมาเลเซียได้กลายเป็นประเด็นที่ทั้งฝ่ายเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยได้มีการใช้จุดยืนทางเชื้อชาติที่แตกต่างกันระหว่างชาวมาเลย์พื้นเมืองและผู้มีเชื้อสายจีนมาใช้เป็นปัญหาในการแสดงความขัดแย้งทางเชื้อชาติมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยที่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับเอกราช (Merdeka Constitution) ในค.ศ.1957 และรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็ยังมีผลบังคับใช้ต่อเนื่องมาจนถึงยุคการสถาปนามาเลเซียในขณะนั้น ซึ่งระบุไว้อย่างชัดเจนว่าเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้ได้ครบ 10 ปี ภาษามาเลย์จะกลายเป็นภาษาราชการแต่เพียงภาษาเดียวสืบไป[48]

เพราะฉะนั้นเมื่อสิงคโปร์แยกตัวออกไปจากมาเลเซียแล้ว พรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) จึงรีบสานต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญทันที โดยให้สำนักงานการศึกษาและภาษา (Dewan Bahasa dan Pustaka) เร่งพัฒนาคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่เป็นภาษามาเลย์ (Malay Terminology) เพื่อที่จะนำไปใช้ได้ทั้งในวงการธุรกิจ การศึกษาระดับสูง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นต้น โดยนำหลักการใช้ภาษาและคำศัพท์บางคำที่มีอยู่ในภาษาอินโดนีเซียและภาษามาเลย์ขณะนั้นมาผสมผสานและพัฒนาคำศัพท์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันขึ้นมาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 เพราะทั้งภาษาอินโดนีเซียและภาษามาเลย์มีความละม้ายคล้ายคลึงกันมากคล้ายกับภาษาไทยและภาษาลาว ถัดจากนั้นก็ได้ประกาศใช้คำศัพท์ต่างๆ เหล่านี้เป็นระบบมาตรฐานรูปแบบถาวรแทนคำศัพท์ซึ่งเคยใช้มาอย่างหลากหลายรูปแบบก่อนหน้านั้นทั้งหมด ในเดือนมีนาคม ค.ศ.1967 พระราชบัญญัติภาษา

แห่งชาติก็ได้ถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการโดยถือว่าภาษามาเลย์เป็นภาษาแห่งชาติ ขณะที่ภาษาอังกฤษยังคงสามารถใช้ได้ต่อไปในวงการราชการ ส่วนภาษาจีนและภาษาต่างด้าวอื่น ๆ ก็ยังสามารถใช้ในการศึกษาของแต่ละชุมชนเหล่านั้นได้ต่อไป[49]

ตั้งแต่นั้นมา พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ได้สร้างบรรยากาศความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างชุมชนพื้นเมืองและชุมชนจีนให้หวนกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ในขณะที่ชาวมาเลย์ส่วนใหญ่ถือว่าการประกาศใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาแห่งชาติเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วให้สังคมมาเลเซีย ถ้าหากไม่มีการประกาศใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวขึ้นมา นอกจากการพัฒนาเศรษฐกิจจะไม่มีวันเป็นรูปธรรมชัดเจนแล้ว สังคมมาเลย์ยังเสี่ยงต่อการถูกภาษาอังกฤษและภาษาจีนครอบงำอย่างแน่นอน ขณะเดียวกัน ชาวมาเลย์ทุกคนถือว่าทั้งภาษา และประเพณี คือปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการดำรงความเป็นอัตลักษณ์ของพวกตน ภาษาเท่านั้นที่ทำให้ชาวมาเลย์สามารถรวมตัวเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างน้อยก็ตั้งแต่สมัยยุคอาณาจักรมะละกา เพราะตั้งแต่นั้นมา ถึงแม้ว่ารัฐต่าง ๆ ของชาวมาเลย์อาจจะมีความแตกต่างทางขนบธรรมเนียม ประเพณี สำเนียงภาษาพูด และความจงรักภักดีของผู้คนที่มีต่อรัฐต่าง ๆ มากบ้างน้อยบ้างก็ตาม แต่การใช้ภาษามาเลย์เป็นภาษาราชการสำหรับประชาชาติมาเลเซียยุคใหม่น่าจะเกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้นนานแล้วเสียด้วยซ้ำไป เพราะภาษาคือวิญญาณของความเป็นประชาชาติแห่งนี้แล้ว ภาษาเท่านั้นที่จะทำให้วัฒนธรรมมาเลย์มีความวิวัฒนาถาวรต่อไป ขณะที่ชุมชนจีนซึ่งมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจมาเลเซียส่วนใหญ่ กลับมีความคิดเห็นเป็นตรงกันข้ามกับพวกชาตินิยมมาเลย์ในขณะนั้น พวกเขาเหล่านี้ถือว่าการที่จะยังคงรักษาภาษาพูดและศึกษาภาษาจีนต่อไป ไม่ใช่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำธุรกิจการค้าเท่านั้น แต่ยังมีความหมายสำคัญต่อการยึดโยงวัฒนธรรมจีนที่สังสมมาจากบรรพชนให้ดำรงอยู่ต่อไป เยาวชนมาเลเซียเชื้อสายจีนในรุ่นต่อๆ ไปจึงจำเป็นต้องผดุงรักษาโรงเรียนสอนภาษาจีนซึ่งบรรพบุรุษของพวกเขาได้ทุ่มเทสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อให้องค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับแผ่นดินบรรพบุรุษและเพื่อไม่ให้เยาวชนลืมกำพืดของพวกเขา การไม่รู้จักภาษาจีนยังจะทำให้เยาวชนเหล่านั้นทำลายมรดกวัฒนธรรมความเป็นจีนไปโดยไม่รู้ตัว แต่รัฐบาลภายใต้การนำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) กลับถือเป็นภาระกิจสำคัญที่จะต้องผลักดันให้นโยบายทางการศึกษาและภาษามาเลย์เป็นเครื่องมือสำคัญในการรวมพหุสังคมแห่งนี้เข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้ได้แล้ว ยังมีวัตถุประสงค์สำคัญลึกๆ ภายในนโยบายนี้คือ การใช้ภาษามาเลย์เป็นเครื่องมือกลืนกลายทางอ้อมที่จะให้เยาวชนเชื้อสายต่างด้าวอื่นๆยอมรับวัฒนธรรมและประเพณีมาเลย์เป็นส่วนสำคัญในวิถีชีวิตของพวกเขาในอนาคตด้วย ขณะเดียวกัน พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลพันธมิตรก็จำต้องมีทีท่าปรองดองกับนโยบายของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ไปโดยปริยาย เพื่อรักษา

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชนชั้นนำชาวจีนในมาเลเซียต่อไปด้วยความไม่สบายใจนัก ซึ่งเท่ากับยิ่งทำให้บรรดาผู้มีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในมาเลเซียขณะนั้นเพิ่มความชิงชังให้กับบรรดาผู้นำดั้งเดิมของพวกเขาว่ากำลังขายวิญญาณบรรพบุรุษให้บรรดาชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์เพิ่มขึ้น เพียงเพราะต้องการรักษาความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของครอบครัวพวกเขาให้จีรังยั่งยืนต่อไปเท่านั้น

เพราะแนวโน้มของการครอบงำดังกล่าวได้ปรากฏชัดเจนขึ้นเรื่อยมา เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศมาตรการต่าง ๆ ซึ่งเป็นการบีบบังคับทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการศึกษาของชาวจีนเพิ่มขึ้น เช่น จากการยกเลิกเงินอุดหนุนโรงเรียนจีนระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดที่ยังใช้ภาษาจีนเป็นสื่อกลางในการสอนแทนที่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางตามนโยบายของรัฐบาล จนกระทั่งโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของชุมชนจีนต้องยอมปฏิบัติตามถึง 54 โรงเรียนจากจำนวนทั้งหมด 70 โรงเรียนในช่วงก่อนปี ค.ศ.1965 แล้ว แต่ถัดจากนั้นมาไม่นาน กระทรวงศึกษาธิการยังได้ประกาศยกเลิกการสอบไล่แบบมาตรฐานทั่วประเทศของระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเคยใช้มาก่อนหน้านั้น โดยอนุญาตให้ทุกคนที่จบชั้นประถมศึกษาสามารถเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้เท่าเทียมกันหมด โดยไม่ต้องผ่านการสอบไล่แบบมาตรฐานที่รัฐบาลเคยควบคุมดูแล แต่กลับให้ทุกโรงเรียนระดับประถมศึกษาจัดการสอบไล่กันเองได้โดยเสรีแล้ว การสอบไล่เพื่อเอาประกาศนียบัตรของนักเรียนชั้นเตรียมอุดมศึกษาที่เรียกว่า The Cambridge School Certificate (CSC) เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมลายา (The University of Malaya) ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียวของมาเลเซียในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ซึ่งเดิมข้อสอบต่าง ๆ จะเป็นภาษาอังกฤษ ก็ถูกเปลี่ยนเป็นภาษามาเลย์ตั้งแต่นั้นมา[50] มาตรฐานต่าง ๆ เหล่านี้ได้สร้างความไม่พึงพอใจแก่ชุมชนต่างๆ ที่ไม่ได้มีเชื้อสายมาเลย์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แล้วก็ตาม แต่บรรดาชนชั้นกลางและปัญญาชนมาเลย์ก็ยังไม่พอใจต่อวิถีชีวิตที่ยังยากจนของชาวพื้นเมืองอยู่ดี โดยยิ่งนานวันขึ้น คนเหล่านี้กลับมีความรู้สึกมากขึ้นว่าเอกราชที่ได้รับมาจากอังกฤษ ไม่ได้ทำให้วิถีชีวิตชาวมาเลย์ดีขึ้นเหมือนที่พวกเขาเคยคาดหวังไว้ในอดีตแต่อย่างใด ในทางตรงข้าม นักธุรกิจชาวจีนกลับยิ่งร่ำรวยมั่งคั่งขึ้นมากมายภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมซึ่งอังกฤษได้ทิ้งมรดกไว้ให้กับมาเลเซียต่อมา เพราะนอกจากความไม่เท่าเทียมกัน ทางรายได้ระหว่างชาวมาเลย์กับชาวจีนจะยิ่งถ่างกว้างมากขึ้นแล้ว ในเขตชนบทซึ่งชาวมาเลย์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่นั้นก็มีฐานะยากจนไม่ได้แตกต่างจากสมัยอาณานิคมแต่อย่างใด ดังนั้นเยาวชนหนุ่มสาวมาเลย์ในชนบทจึงต้องผละจากบ้านเกิดของพวกเขาเพื่อเข้าไปหางานทำให้ตัวเมืองซึ่งธุรกิจส่วนใหญ่ก็ล้วนอยู่ในกำมือของชาวจีนแทบทั้งสิ้น จนกระทั่งความแตกต่างทางชนชั้นกลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาของผู้มีเชื้อชาติต่างกันอย่างชัดเจนในมาเลเซีย ดังนั้น ปัญญาชนและชนชั้นกลางมาเลย์จึงถือว่าผู้นำทางการเมืองของพวกเขากำลังเพิกเฉยและคอรัปชั่นทางศีลธรรมอย่าง

น่าละอาย โดยเฉพาะผู้มีอาชีพครูชาวมาเลย์ซึ่งเป็นผู้แทนมากกว่าครึ่งหนึ่งของที่ประชุมสามัญประจำปีแต่ละครั้งของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ต้องใช้ความพยายามเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้รัฐบาลของพวกเขารีบหาทางจัดการแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวพื้นเมืองตลอดเวลาในขณะนั้น ซึ่งมีผลทำให้รัฐบาลมาเลเซียต้องตัดสินใจประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกออกมาใช้ในระหว่าง ค.ศ.1966-1970 โดยย้ำให้ความสำคัญกับการลดช่องว่างของรายได้ของประชาชาติกลุ่มต่าง ๆ ให้ลดลงโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถจะทำได้แล้ว การแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทและความแตกต่างทางรายได้ระหว่างผู้มีเชื้อสายจีนกับผู้มีเชื้อสายมาเลย์ในท้องถิ่นเหล่านั้นจะต้องเป็นรูปธรรมชัดเจนมากขึ้นด้วย เพราะหมู่บ้านใหม่ (new villages) ซึ่งชาวจีนกว่า 500,000 คนได้สร้างขึ้นมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีความเจริญแตกต่างจากหมู่บ้านของชาวชนบทมาเลย์มาก ทั้งในด้านสาธารณูปโภค และการกินดีอยู่ดีของผู้คนในแต่ละชุมชน[51]

ในที่สุดปัญหาต่าง ๆ ที่สั่งสมมากขึ้น เพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติเป็นปมสำคัญซ่อนเงื่อนอยู่ภายในของแต่ละปัญหานั้น ก็ได้พัฒนาบทบาทของมันขึ้นมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงช่วงก่อนมีการรณรงค์เลือกตั้งครั้งใหญ่ ในค.ศ.1969 ชาวจีนและชาวอินเดียบางคนซึ่งเชื่อว่าผลประโยชน์ต่าง ๆ ของพวกเขา ยิ่งนับวันก็ยิ่งได้รับการเอาใจใส่น้อยมากจากรัฐบาลของพรรคพันธมิตรแห่งชาติซึ่งปกครองมาเลเซียในขณะนั้น จึงได้รวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ของพวกเขาขึ้นมาในปีนังตั้งแต่เดือนเมษายน ค.ศ.1968 โดยมีชื่อว่าพรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (The Gerakan Rakyat Malaysia : Gerakan) ที่มีคำขวัญของพรรคคือ “ความเสมอภาค ความยุติธรรม และโอกาสที่เท่าเทียมกันสำหรับชาวมาเลเซียทุกคน”[52] แต่เนื่องจากสมาชิกและผู้บริหารส่วนใหญ่ของพรรค7คือชาวจีนทีมาจากอาชีพต่าง ๆ กัน นอกจากนั้นสมาชิกที่มาจากผู้คนเชื้อสายอื่น ๆ เช่นอินเดียและมาเลย์เป็นต้นก็มีอยู่ในสัดส่วนที่น้อยมาก ชาวมาเลย์ส่วนใหญ่จึงถือว่าพรรคการเมืองนี้เป็นตัวแทนของชาวจีนเพิ่มขึ้นอีกพรรคการเมืองหนึ่งตั้งแต่นั้นมา ส่วนผู้คนเชื้อสายจีนและอินเดียกลุ่มอื่นซึ่งต้องการให้ระบบสิทธิพิเศษต่างๆของชาวมาเลย์หมดไปพร้อมกับการส่งเสริมให้เกิดความเท่าเทียมกันของผู้คนทุกเชื้อชาติในพหุสังคมมาเลเซียก็ได้สถาปนาพรรคการเมืองใหม่ขึ้นมาในช่วงนี้อีก 2 พรรค คือพรรคกิจประชาธิปไตย (The Democratic Action Party : DAP) ในกัวลาลัมเปอร์ และพรรคความก้าวหน้าของประชาชน (The People’s Progressive Party : PPP) ในรัฐเปรัค โดยทั้งสามพรรคการเมืองเหล่านี้พยายามโฆษณาหาเสียงเรียกร้องการสนับสนุนจากผู้มีเชื้อสายจีนและเชื้อสายอินเดียที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายการให้อภิสิทธิต่างๆ แก่ชาวมาเลย์พื้นเมือง ซึ่งรัฐบาลของพรรคพันธมิตรแห่งชาติกำลังผลักดันอยู่ในขณะนั้น

ก่อนที่การเลือกตั้งทั่วไปของสหพันธรัฐมาเลเซียจะเกิดขึ้นในวันที่ 10 พฤษภาคม ค.ศ.1969 ประเด็นการศึกษาและภาษาก็กลายเป็นปัญหาการหาเสียงสำคัญที่สร้างความเร้าใจทางการเมืองได้มากที่สุดแล้ว การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองในประเด็นเหล่านี้ก็ยิ่งทำให้สถานการณ์ในชุมชนต่าง ๆ ของพหุสังคมแห่งนี้มีความขัดแย้งและแตกแยกทางเชื้อชาติเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ถึงแม้ว่าการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้ซึ่งกลายเป็นปัญหาการเมืองบานปลายเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่บรรดาผู้นำทางการเมืองของพรรคพันธมิตรต่าง ๆ ซึ่งรวมตัวกันเป็นรัฐบาลในขณะนั้นส่วนใหญ่ ก็ประสบความสำเร็จในการเรียกร้องให้ชุมชนต่าง ๆ มีความสามัคคีปรองดองซึ่งกันและกัน โดยไม่พยายามนำเอานโยบายการศึกษาและภาษามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการหาเสียงครั้งนั้นเท่าไรนัก พร้อมกันนั้นก็พยายามสร้างความมั่นใจให้กับฐานเสียงหรือผู้สนับสนุนของแต่ละพรรค

พันธมิตรว่า รัฐบาลจะยังคงปฏิบัติต่อคนทุกเชื้อชาติอย่างยุติธรรมเพื่อสร้างมาเลเซียยุคใหม่ให้เจริญต่อไป

แต่เมื่อมีการเลือกตั้งจริงเกิดขึ้นในปีนั้น ผลลัพธ์ของการเลือกตั้งจะกลับกลายเป็นลางร้ายของปัญหาความแตกแยกทางเชื้อชาติออกมาอย่างชัดเจนกว่าการเลือกตั้งครั้งใด ๆ ในคาบสมุทรมาเลย์ โดยผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนั้นจะแสดงปฏิกิริยาของความไม่พอใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ทางเชื้อชาติที่สุมอยู่ในหัวอกของพวกเขาก่อนหน้านั้นออกมาทันทีแล้วในช่วงโค้งสุดท้ายก่อนวันลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งนั้น พรรคการเมืองฝ่ายค้านต่างๆ เช่น พรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) พรรคกิจประชาธิปไตย (DAP) และพรรคความก้าวหน้าของประชาชน (PPP) ที่มีแกนนำแต่ละพรรคเป็นชาวจีน นอกจากจะกล่าวโจมตีความล้มเหลวของรัฐบาลอย่างเต็มที่ พร้อมกับการยืนยันที่จะทำให้ผู้มีเชื้อสายชาวต่างด้าวทุกคนมีสิทธิต่างๆ เท่าเทียมกับชาวมาเลย์พื้นเมืองเป็นเจตนารมณ์สำคัญที่แต่ละพรรคจะต้องผลักดันต่อไปอย่างเข้มแข็งแล้ว ยังได้เข้าไปร่วมหาเสียงในงานศพของชาวจีนคนหนึ่งซึ่งถูกตำรวจกัวลาลัมเปอร์ยิงตายในข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งขบวนแห่ศพของบุคคลผู้นี้กลายเป็นการเดินขบวนครั้งใหญ่ของชาวจีนรอบ ๆ เมืองกัวลาลัมเปอร์ก่อนหน้าการเลือกตั้งเพียงไม่กี่ชั่วโมงไปโดยปริยาย

ต่อมาเมื่อผลการเลือกตั้งปรากฏออกมาสู่สาธารณชนในวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 ความตึงเครียดทางเชื้อชาติก็เหมือนกองเพลิงที่ถูกน้ำมันราดใส่ลงไปทันที ถึงแม้ว่าพรรคพันธมิตรของรัฐบาลจะยังควบคุมเสียงส่วนใหญ่ในสภาผู้แทนราษฎรได้ต่อไป แต่จำนวนที่นั่งของพรรคนี้ก็ลดลงจากเดิมจำนวน 89 ที่นั่ง เหลือเพียง 66 ที่นั่งเท่านั้น ขณะเดียวกัน คะแนนที่ประชาชนให้ความไว้วางใจต่อพรรคพันธมิตรของฝ่ายรัฐบาลหรือที่เรียกว่า popular vote ก็ลดลงจากเดิมร้อยละ 58.4 ในการเลือกตั้งปี ค.ศ.1964 เหลือเพียงร้อยละ 48.5 ของการเลือกตั้งปี ค.ศ.1969 ซ้ำร้ายยิ่งกว่านั้น ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประจำรัฐต่าง ๆ (state assemblies) ซึ่งจัดขึ้นพร้อมกันกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวันเดียวกันนั้น ยังกลายเป็นความพ่ายแพ้อย่างยับเยินต่อพรรคพันธมิตรของฝ่ายรัฐบาลซึ่งแสดงออกอย่างชัดเจนว่าชุมชนแต่ละแห่งไม่พอใจนโยบายของรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติที่ผ่านมา นอกจากนั้นในเขตเลือกตั้งบางเขตที่มีชาวมาเลย์เป็นประชากรส่วนใหญ่ แต่สมาชิกของพรรคกิจประชาธิปไตย (DAP) หรือสมาชิกของพรรคความก้าวหน้าของประชาชน (PPP) หรือสมาชิกของพรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) ซึ่งผู้บริหารของแต่ละพรรคส่วนใหญ่เป็นผู้มีเชื้อสายจีนกลับกลายเป็นผู้ชนะการเลือกตั้งครั้งนี้หลายคน เพราะผู้มีสิทธิออกเสียงชาวมาเลย์

ไม่ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มก้อนเหมือนอดีต แต่กลับแตกออกเป็นสองเสี่ยงระหว่างผู้สนับสนุนพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) และพรรคอิสลามแห่งมาเลเซีย (Parti Islam Se-Malaysia : PAS) นอกจากนั้นผู้ออกเสียงเชื้อสายชาวจีนยังลดการสนับสนุนพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) อย่างชัดเจน โดยสมาชิกของพรรคนี้ซึ่งส่งผู้สมัครถึง 33 คนเข้าแข่งขันในเขตชุมชนจีนทั่วประเทศมาเลเซียได้รับเลือกเพียง 13 คนเท่านั้นแล้ว ยังแพ้การเลือกตั้งในสภาผู้แทนแห่งรัฐต่างๆ อย่างยับเยินด้วยเพราะส่งผู้เข้าแข่งขันในทุกรัฐถึง 80 คน แต่ได้รับเลือกเพียง 26 คน แม้กระทั่งผู้ที่จะถูกเสนอชื่อเป็นรัฐมนตรีในนามของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ต่อไปถึง 2 คน ก็พ่ายแพ้การเลือกตั้งครั้งนี้ ซึ่งมีผลทำให้พรรคการเมืองฝ่ายค้านที่มีผู้นำพรรคเป็นชาวจีนทั้ง 3 พรรคชนะการเลือกตั้ง 25 ที่นั่ง ขณะที่พรรคอิสลามแห่งมาเลเซีย (PAS) ชนะถึง 12 ที่นั่ง ยังส่งผลให้รัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติภายใต้การนำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ไม่มีเสียงถึง 2 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นครั้งแรกแล้ว ยังจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่ในขณะนั้นได้อย่างง่ายดายเหมือนในอดีตอีกต่อไปด้วย[53]

ถัดจากนั้นในวันรุ่งขึ้น บรรดาชาวมาเลย์เชื้อสายจีนให้การสนับสนุนพรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) และพรรคกิจประชาธิปไตย (DAP) ก็จัดเดินขบวนฉลองชัยชนะไปตามท้องถนนทั่วนครกัวลาลัมเปอร์ ชาวมาเลย์พื้นเมืองที่กำลังเศร้าโศกเสียใจกับการพ่ายแพ้ของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) และหวั่นเกรงกับความสำเร็จของชาวจีนในอนาคตมากขึ้น จึงระดมกำลังสนับสนุนจัดเดินขบวนแก้แค้นชาวจีนทั่วเมืองใหญ่ ๆ แทบทุกรัฐขึ้นมาในวันรุ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การจลาจลและการไล่ฆ่าทำร้ายกันทางเชื้อชาติครั้งใหญ่ในวันที่ 14 พฤษภาคม ค.ศ.1969 จนกระทั่งรัฐบาลต้องประกาศภาวะฉุกเฉิน เลิกใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว และการเคลื่อนไหวทางการเมืองทุกรูปแบบกลายเป็นสิ่งผิดกฎหมาย พร้อมกับดึงอำนาจบริหารทั้งหมดในสหพันธรัฐมาเลเซียมาอยู่ภายใต้การควบคุมโดยตรงของสภาปฏิบัติการแห่งชาติ (The National Operation Council : NOC) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี อับดุล ราซัค (Abdul Razak) เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการออกคำสั่งและประกาศใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปราบปรามผู้ก่อจลาจลทางเชื้อชาติครั้งนั้นซึ่งจะกินเวลาต่อเนื่องกันนานกว่า 2 เดือน ถึงแม้ต่อมาทางราชการมาเลเซียจะเปิดเผยตัวเลขของความเสียหายครั้งนั้นว่ามีผู้เสียชีวิตเพียง 196 คน บาดเจ็บสาหัสรวม 409 คน และบ้านเรือนทรัพย์สินต่าง ๆ ถูกปล้นและเผาทำลายประมาณ 6,000 ครัวเรือน โดยชีวิตและทรัพย์สินที่สูญเสียไปครั้งนั้นส่วนใหญ่เป็นของชาวจีนทั้งสิ้น แต่ผู้ สังเกตการณ์ทั่วไปในมาเลเซียก็เชื่อว่าตัวเลขต่าง ๆ ของรัฐบาลน้อยกว่าความเป็นจริงมากเกินไป[54]

อย่างไรก็ตาม ภายหลังเหตุการณ์จลาจลทางเชื้อชาติในปี ค.ศ.1969 ผ่านพ้นไปแล้ว ชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์และชนชั้นนำทางเศรษฐกิจของก็เริ่มความตระหนักถึงธาตุแท้ของความไม่ไว้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างสมาชิกของชุมชนต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติในมาเลเซียมากขึ้น ทุกฝ่ายเริ่มกังวลใจว่าถ้าหากพัฒนาการดังกล่าวยังคงกลายเป็นปัญหาไฟสุมขอนไม่มีที่สิ้นสุดต่อไป สหพันธรัฐ-มาเลเซียก็ต้องแตกกระจายออกเป็นเสี่ยง ๆ อย่างแน่นอน ขณะเดียวกัน ผู้นำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็ได้ตระหนักดีว่าพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ได้สูญเสียพลังสนับสนุนจากชุมชนจีนอย่างกว้างขวางแล้ว ส่วนผลการเลือกตั้งของสมาชิกพรรคสภาอินเดียมลายา (MIC) ก็ชี้ให้เห็นว่าชุมชนของผู้มีเชื้อสายอินเดียทั่วไปก็ได้สูญเสียความมั่นใจให้กับพันธมิตรพรรครัฐบาลมาเลเซียไปเรียบร้อยแล้วเหมือนกัน เพราะฉะนั้น เพื่อจะหาทางธำรงค์บทบาทสำคัญของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ให้รุ่งเรืองต่อไป การจัดตั้งรัฐบาลผสมครั้งใหม่ภายหลังการยกเลิกภาวะ ฉุกเฉิน จึงควรระดมความร่วมมือจากพรรคการเมืองทุกพรรคในมาเลเซียขณะนั้น เพื่อจัดตั้งรัฐบาลจากทุกพรรคในลักษณะแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional) ขึ้นมาแทนรูปแบบเดิมที่จำกัดเฉพาะการเป็นพันธมิตรกับพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และพรรคสภาอินเดียมลายา (MIC) ต่อไปให้ได้ ส่วนผู้นำพรรคฝ่ายค้านทั้ง 4 พรรคก็มองพัฒนาการทางการเมืองในมาเลเซียขณะนั้นได้ชัดเจนไม่แพ้ฝ่ายรัฐบาล พรรคการเมืองเหล่านี้จึงประกาศร่วมมือกันจัดตั้งแนวร่วมฝ่ายค้านขึ้นมาในช่วงนี้เหมือนกัน เพื่อใช้เป็นเงื่อนไขต่อรองกับอีกฝ่ายหนึ่งในการเตรียมตัวจัดตั้งรัฐบาลผสมเพื่อบริหารต่อไปเมื่อภาวะปกติกลับคืนสู่ประเทศมาเลเซีย ขณะที่รัฐบาลรักษาการภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีตุนกู อับดุล ราห์มานก็ใช้โอกาสที่บรรดาพรรคพันธมิตรเดิมพ่ายแพ้การเลือกตั้งอย่างยับเยิน ทำการปรับเปลี่ยนผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีรักษาการในกระทรวงสำคัญ ๆ ใหม่หมด เช่น รักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรักษาการรัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรมและเหมืองแร่ เป็นต้น ซึ่งเดิมเคยเป็นตำแหน่งผูกขาดของสมาชิกพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ได้เปลี่ยนมือมาเป็นของสมาชิกพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ตั้งแต่นั้นตลอดมาจนถึงสมัยหลัง ๆ ด้วย เพราะฉะนั้น บรรดาผู้นำทางการเมืองมาเลย์จึงกลับมามีความมั่นใจที่จะผลักดันนโยบายต่าง ๆ ของพรรคนี้ให้มีผลปฏิบัติจริงในการบริหารประเทศมาเลเซียต่อไป โดยการประกาศสถาปนากระทรวงเพื่อความเป็นเอกภาพแห่งชาติ (Department of National Unity) ขึ้นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1970 เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างอุดมการณ์แห่งรัฐและโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมใหม่ขึ้นมาอย่างจริงจังให้ได้ ซึ่งต่อมาในวันชาติของปีนั้น “อุดมการณ์ความเชื่อมั่นแห่งรัฐ” (Rukunegara) ครั้งใหม่ก็ถูกประกาศใช้อย่างเป็น

ทางการซึ่งมีสาระสำคัญคือ “ประชาชนทุกหมู่เหล่าในมาเลเซียจะต้องอุทิศตนเองเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพให้กับประเทศชาติเพิ่มขึ้น เพื่อจรรโลงรักษาวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เพื่อสร้างสังคมยุติธรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วมในความมั่งคั่งของประเทศชาติเท่าเทียมกัน และเพื่อสร้างสังคมมาเลเซียให้เจริญรุ่งเรืองด้วยการผสมผสานความยิ่งใหญ่ของประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่สืบไป”[55]

ในปีเดียวกัน สภาที่ปรึกษาแห่งชาติ (The National Consultative Council : NCC) ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มาจากผู้แทนของสภาปฏิบัติการแห่งชาติ (NOC) รัฐบาลท้องถิ่นของแต่ละรัฐ พรรคการเมืองทุกพรรค กลุ่มผู้นำศาสนา องค์กรอาชีพต่าง ๆ สหภาพกรรมกร สมาคมหนังสือพิมพ์ สมาคมครูและผู้แทนของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ก็ได้จัดประชุมสัมมนาบ่อยครั้งมากขึ้นตั้งแต่ต้นปี สำหรับหาแนวทางและวิธีการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติและการสร้างบูรณาการแห่งชาติมาเลเซียให้เจริญเติบโตต่อไป โดยอาศัยมติร่วมที่ทุกฝ่ายในสภาที่ปรึกษาแห่งชาติ (NCC) เห็นพ้องตรงกันเรียบร้อยแล้วในแต่ละประเด็นปัญหาหรือที่ภาษามาเลย์เรียกว่า“มูอาฟากัต” (muafakat) เพื่อผลักดันให้เป็นนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติในอนาคตต่อไป เช่น การธำรงค์ไว้ซึ่งสิทธิพิเศษต่าง ๆ ของชาวมาเลย์ ภาษามาเลย์ต้องเป็นภาษาประจำชาติ อิสลามต้องเป็นศาสนาหลักอย่างเป็นทางการ และสุลต่านจะต้องเป็นประมุขของแต่ละรัฐ เป็นต้น[56] เพราะฉะนั้นก่อนสิ้นปี ค.ศ.1970 รัฐบาลมาเลเซียจึงกล้าประกาศเปลี่ยนแปลงแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจครั้งใหญ่ซึ่งจะมีผลกระทบต่อพหุสังคมแห่งนี้ไปอีกยาวนานไม่ต่ำกว่า 2 ทศวรรษ เมื่อมีการประกาศใช้ “นโยบายเศรษฐกิจใหม่” (New Economic Policy : NEP) ขึ้นมาอย่างเป็นทางการตั้งแต่นั้นเป็นต้นไปจนสิ้นสุดโครงการทั้งหมดของนโยบายนี้ใน ค.ศ.1990

สาเหตุสำคัญเบื้องหลังของการประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP) เพราะบรรดาชนชั้นนำมาเลย์ในรัฐบาลรักษาการขณะนั้น ไม่อาจจะเพิกเฉยต่อความล้มเหลวของขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมที่อังกฤษมอบไว้เป็นมรดกบาปของแผ่นดินแห่งนี้ได้อีกต่อไป เมื่อกระแสเรียกร้องให้รัฐบาลรักษาการภายใต้การนำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ต้องเข้ามาแทรกแซงกิจการทางเศรษฐกิจของรัฐให้มากขึ้นแทนที่จะให้ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีสร้างปัญหาความยากจนให้ชาวมาเลย์เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันชาวจีนซึ่งครอบงำเศรษฐกิจการค้าส่วนใหญ่ของประเทศนี้ก็กลับมีความมั่งคั่งร่ำรวยมากขึ้น เพราะเสียงเรียกร้องเหล่านี้ยิ่งนับวันก็ยิ่งดังขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่บรรดาปัญญาชนและผู้นำชุมชนมาเลย์ในเมืองใหญ่ๆทั่วประเทศได้จัดประชุมสภาเศรษฐกิจ

ชาวพื้นเมือง (The Bumiputera Economic Congress) ขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ.1965 พร้อมกับการที่รัฐบาลในขณะนั้นก็ได้แสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้วยการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขึ้นมาเพื่อทำการปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำให้ชาวพื้นเมือง นำไปใช้ขยายบทบาทของพวกเขาในทางธุรกิจการลงทุนต่างๆ โดยตั้งชื่อว่า “ธนาคารภูมิบุตร” (The Bumiputera Bank Bhd) และในปี ค.ศ.1966 ยังได้จัดตั้งสถาบันเงินทุนหลักทรัพย์สำหรับการปล่อยสินเชื่อให้ชาวมาเลย์พื้นเมืองโดยเฉพาะอีกสถาบันหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า The Majlis Amanah Rakyat หรือที่มีชื่อย่อว่า “มารา” (MARA) แต่บรรดาปัญญาชนและผู้นำศาสนากลุ่มต่าง ๆ ในมาเลเซียก็ยังไม่พึงพอใจปรากฏการณ์จริงที่ยังดำรงอยู่ในสังคมชาวพื้นเมืองต่อไปอยู่ดี เพราะนอกจากชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจนแล้ว ชนชั้นกลางมาเลย์ยังมีบทบาทน้อยมากในการเข้าไปถือครองกรรมสิทธิ์ในบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งเจ้าของทุนยังคงเป็นชาวอังกฤษและชาวจีนเหมือนในอดีตยุคอาณานิคม[57] คนเหล่านี้จึงได้รวมตัวกันจัดประชุมสภาเศรษฐกิจชาวพื้นเมืองขึ้นเป็นครั้งที่ 2 ในค.ศ.1968 เพื่อเร่งเร้าให้รัฐบาลมาเลเซียเริ่มส่งเสริมนโยบายการพัฒนาทุนนิยมมาเลย์ขึ้นมาอย่างจริงจังกว่าที่เคยผ่านมาแล้ว ยังนำเอาปัญหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในสังคมมาเลย์มาประจานผลงานของรัฐบาลเพิ่มมากขึ้นด้วย

แม้กระทั่งมหาธีร์ โมฮำหมัด (Mahathir Mohammad) ยังได้เรียกร้องให้ตุนกู อับดุล ราห์มานลาออกจากหัวหน้าพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ในข้อหามีนโยบายผ่อนปรนทางเศรษฐกิจและสังคมตามเสียงเรียกร้องของบรรดาผู้นำชุมชนชาวจีนที่ร่วมเป็นรัฐบาลพันธมิตรของมาเลเซียเรื่อยมา เพราะฉะนั้นเมื่อ ตุน อับดุล ราซัค (Tun Abdul Razak) ได้เข้ามาดำรงตำแหน่งในฐานะนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ของมาเลเซีย (ค.ศ.1970 – 1976) แล้ว เขาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตัดสินใจแก้ไขปัญหาความยากจนของชาวมาเลย์พื้นเมืองอย่างเร่งรีบ เพราะสถิติของทางราชการเองก็เปิดเผยออกมาในช่วงนั้นเหมือนกันคือ ครอบครัวของชุมชนต่าง ๆ ทั่วทั้งมาเลเซียในปี ค.ศ. 1970 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 791,600 ครอบครัว ประมาณร้อยละ 49.3 ของจำนวนเหล่านั้นเป็นผู้มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (below the poverty line) โดยแต่ละคนในครอบครัวเหล่านี้มีรายได้ต่อหัวเพียง 33 ริงกิตต่อเดือนเท่านั้นแล้ว ร้อยละ 75 ของผู้ยากจนเหล่านี้ล้วนเป็นชาวมาเลย์พื้นเมืองทั้งหมดด้วย ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้นชาวมาเลย์พื้นเมืองคนอื่นๆที่มีฐานะดีกว่าคนเหล่านี้ก็มีโอกาสน้อยมากที่จะเข้าไปมีบทบาทในธุรกิจต่าง ๆ ของเศรษฐกิจสมัยใหม่หรือธุรกิจขนาดใหญ่ เพราะขณะที่ธุรกิจขนาดใหญ่อยู่ในกำมือของชาวจีนถึงร้อยละ 22.8 ชาวมาเลย์พื้นเมืองเป็นเจ้าของธุรกิจเหล่านั้นเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น การลงทุนขนาดใหญ่หรือบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ ในค.ศ.1969 ที่เหลือส่วนใหญ่จึงเป็นของคนต่างชาติทั้งสิ้น ส่วนผู้มีการศึกษาทั่วไปก็มักจะประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงอื่น ๆ ซึ่งกลับกลายเป็นผู้มีเชื้อสายจีนแทบ

ทั้งสิ้น เพราะในปี ค.ศ.1970 นั้น ชาวมาเลย์พื้นเมืองที่เป็นนักบัญชีมีเพียง 40 คน เป็นวิศวกรมีเพียง 33 คน และเป็นหมอมีเพียง 79 คนเท่านั้น[58]

รัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของพรรคองค์กรแห่งชาติ สหมาเลย์ (UMNO) จึงไม่รีรอที่จะประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ซึ่งจะบังคับใช้ควบคุมแผนพัฒนาเศรษฐกิจ 5 ปี ถึง 4 ฉบับ ระหว่าง ค.ศ.1971-1990 โดยนโยบายนี้มีเป้าหมายสำคัญ 2 ประการคือ 1) เพื่อลดและขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไปจากมาเลเซีย โดยไม่คำนึงถึงปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติของบรรดาประชาชาติต่าง ๆ ในสหพันธรัฐแห่งนี้ และ 2) เพื่อรื้อโครงสร้างของสังคมให้ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจของผู้คนแต่ละเชื้อชาติที่เคยมีอยู่ในมาเลเซียก่อนหน้านั้นลดลงเรื่อย ๆ และหมดไปในที่สุดให้ได้ โดยเป้าหมายแรกจะทำให้สำเร็จผลได้ก็ต่อเมื่อ รัฐบาลจะต้องอำนวยความสดวกและจัดสรรทั้งที่ดิน ทุน การฝึกฝนอาชีพ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้กับผู้คนที่มีฐานะเสียเปรียบทางเศรษฐกิจ ส่วนเป้าหมายสำคัญถัดมาจะมีผลในทางปฏิบัติจริงได้โดยรัฐบาลจะต้องกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ออกมาอย่างรีบด่วนและต่อเนื่องกันตลอดเวลา เพื่อทำให้การพึ่งพิงเกษตรกรรมแบบยังชีพของชาวมาเลย์และชาวพื้นเมืองกลุ่มอื่นๆ ทั้งในคาบสมุทรมาเลย์ รัฐซาบาห์ และรัฐซาราวัคลดความสำคัญลงเรื่อย ๆ พร้อมกับส่งเสริมให้คนเหล่านี้เข้าไปมีสิทธิมีส่วนร่วมในการใช้ความมั่งคั่งของประเทศชาติด้วยการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิในภาคธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นจนถึงระดับที่น่าพึงพอใจ โดยรัฐบาลจะต้องเพิ่มฐานะสัดส่วนการเป็นเจ้าของธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ชาวมาเลย์พื้นเมือง ซึ่งเคยครอบครองหุ้นในธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่จากเพียงร้อยละ 2.4 ในค.ศ.1970 ให้เพิ่มเป็นร้อยละ 30 และจะต้องลดความยากจนของผู้คนทั้งประเทศจากที่เกินกว่าร้อยละ 50 ในค.ศ.1970 ให้เหลือเพียงร้อยละ 16 ในค.ศ.1990 ให้ได้[59]

ในขณะเดียวกัน พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งเคยมีบทบาทสูงเด่นในฐานะตัวแทนของชุมชนจีนในมาเลเซียตลอดมา แต่ต้องมาพ่ายแพ้อย่างยับเยินในการเลือกตั้งปี ค.ศ.1969 ถัดมายังได้รับการดูถูกดูแคลนจากบรรดาผู้นำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งเป็นพรรคพันธมิตรอย่างเจ็บปวดเพื่อรองนายกรัฐมนตรีตุน อิสไมล์ (Tun Ismail) ได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งในเดือนมกราคม ค.ศ.1971 ว่า “พรรคสมาคมจีนมลายา MCA ในขณะนี้อยู่ในฐานะไม่ตาย แต่ไม่มีชีวิตแล้ว”[60] ขณะที่ภาพพจน์ของพรรคนี้ก็ยิ่งถูกกระหน่ำซ้ำเติมมากขึ้นจากพรรคการเมืองฝ่ายค้านอื่น ๆ ที่มีชาวจีนเป็นฐานเสียงสนับสนุนเพิ่มขึ้นในขณะนั้นด้วย บรรดาสมาชิกตระกูลร่ำรวยต่าง ๆ ในพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) จึงต้องตัดสินใจกำหนดยุทธศาสตร์

และยุทธวิธีใหม่เพื่อนำพรรคของพวกเขาให้กับมาเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมจีนในมาเลเซียต่อไปในอนาคต เพราะฉะนั้นในต้นเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1971 พรรคนี้ก็ได้ประกาศใช้คำขวัญของพรรคใหม่อย่างเป็นทางการในระหว่างการประชุมบรรดาผู้นำชาวจีนทั่วมาเลเซียว่า “เอกภาพชาวจีน” (Chinese Unity) ถัดจากนั้นผู้นำของพรรคทุกคนก็จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็น “คนจีนในหมู่ชาวจีน” มากขึ้น ขณะที่พรรคเองก็จะต้องพยายามรักษาภาพพจน์เพื่อชาวมาเลเซียในสายตาของชาวมาเลย์พื้นเมืองต่อไปให้ดีที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ในบรรยากาศทางการเมืองซึ่งพรรคยังอยู่ในฐานะย่ำแย่ขณะนั้น

โดยตัน ชิ่วซิน (Tan Siew Sin) หัวหน้าพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ได้ยอมรับต่อบรรดามหาเศรษฐีผู้นำชาวจีนกว่า 1,000 คนที่เข้าร่วมประชุมครั้งนั้นที่กินเวลานานกว่า 8 ชั่วโมงว่า ความพ่ายแพ้อย่างยับเยินที่ผ่านมาเป็นความผิดพลาดหลายประการของผู้บริหารพรรค ซึ่งไม่ได้อธิบายถึงปัญหาและเหตุผลต่าง ๆ ของนโยบายรัฐบาลที่ผ่านมา โดยเฉพาะประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ จนกระทั่งทำให้ผู้มีเชื้อสายจีนเข้าใจผิดคิดว่าพวกเขาคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนจีนทั่วมาเลเซีย จึงยินยอมให้รัฐบาลพันธมิตรที่พวกเขามีส่วนร่วมตลอดมาอยู่ภายใต้การบงการของบรรดาชนชั้นผู้นำมาเลย์ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ตัน ชิ่วซินก็สรุปในที่ประชุมครั้งนั้นว่าพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพยายามเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลผสมมาเลเซียต่อไป เขายังได้เรียกร้องให้บรรดาผู้นำชุมชนจีนทุกคนคงมอบความไว้วางใจให้พรรคนี้ทำหน้าที่เพื่อพี่น้องชาวจีนต่อไป โดยเขายินดีที่จะลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคเพื่อให้ทุกฝ่ายเข้ามาช่วยปฏิรูปองค์กรแห่งนี้ของชาวจีนในมาเลเซียให้เข้มแข็งต่อไป

ถึงแม้ผู้เข้าร่วมประชุมครั้งนั้นตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างเอกภาพในชุมชนจีนให้กลับมาเข้มแข็งใหม่ แต่ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้แสดงอาการสนับสนุนตัน ชิ่วซินหรือพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) ขึ้นมาทันทีทันใด นอกจากจะใช้โอกาสการประชุมครั้งนั้นประกาศจัดตั้งองค์กรอิสระใหม่ขึ้นมาชื่อคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อสร้างเอกภาพแห่งชาติของชาวจีนในมาเลเซีย(The Malaysian Chinese Liaison Committee for National Unity) ซึ่งคณะกรรมการเฉพาะกิจชุดนี้มีทั้งสมาชิกของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และบรรดานักธุรกิจหรือหัวหน้าชุมชนจีนทั่วมาเลเซียในขณะนั้นที่ไม่ได้เป็นสมาชิกของพรรคนี้คละกันไป เช่น จุง ฮันเหลียง (Choong Han Leong) ซึ่งเป็นประธานหอการค้าจีนแห่งปีนัง แต้ ไว่บุ๋น (Tae Wai Bun) ผู้นำชุมชนจีนจากรัฐยะโฮร์ ซิม โม่วยิ่ว (Sim Mow Yew) อดีตรองประธานองค์กรเยาวชนของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และบุคคลจากอาชีพอื่น ๆ อีกรวม 7 คนเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการรักษาผลประโยชน์ของชุมชนและเพื่อสร้าง

ความเป็นเอกภาพให้ชาวจีนในมาเลเซียถาวรสืบไป คณะกรรมการเฉพาะกิจชุดนี้จึงได้จัดตั้ง “ขบวนการเอกภาพจีน” (The Chinese Unity Movement) ทำหน้าที่จัดชุมนุมและรณรงค์ทางการเมืองให้ชาวจีนมีความรักและความกลมเกลียวซึ่งกันและกันอย่างจริงจังตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1971 เป็นต้นไป และการรณรงค์ของขบวนการเอกภาพจีนก็สามารถเรียกร้องเสียงสนับสนุนจากชุมชนแต่ละแห่งได้เป็นจำนวนมาก เช่น การจัดชุมนุมในวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1971 ที่เมืองอีโปห์ (Ipoh) ในรัฐเปรัคมีคนเข้าร่วมถึง 5,000 คน และในวันที่ 14 มีนาคม ค.ศ.1971 ที่เมืองเซเร็มเบ็น (Seremben) ในรัฐเนกรีเซ็มบิลัน (Negri Sembilan) มีผู้เข้าชุมนุมและเดินขบวนกว่า 10,000 คน[61]

ถัดจากนั้นอีกไม่นาน สมาคมต่าง ๆ ทั่วมาเลเซียก็ได้ให้การสนับสนุนขบวนการเอกภาพจีนอย่างเป็นรูปธรรมกว้างขวางทันทีและมีแนวโน้มจะกลายเป็นองค์กรจัดตั้งทางการเมืองที่เป็นคู่แข่งของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ไปโดยปริยาย ยังทำให้บรรดาชนชั้นผู้นำมาเลย์ ซึ่งกำลังบริหารประเทศในขณะนั้นเริ่มแสดงความไม่พอใจและวิพากษ์วิจารณ์การเคลื่อนไหวของแกนนำขบวนการนี้ว่าเพื่อต้องการช่วงชิงอำนาจการนำในชุมชนชาวจีนแทนพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) นั่นเอง ถัดจากนั้นในวันที่ 18 เมษายน ค.ศ.1971 รัฐบาลจึงได้สั่งจับผู้นำสำคัญสองคนของขบวนการเอกภาพชาวจีนคือ ชิม โม่วยิ่ว และคู เอ็งก่วง (Koo Eng Kuang) ในข้อหากบฏต่อมาเลเซียแล้ว บรรดาผู้นำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ยังได้กล่าวประณามการเคลื่อนไหวที่มีแนวโน้มคลั่งเชื้อชาติจีนเหล่านี้อย่างรุนแรง พร้อมกับใช้อำนาจรัฐขัดขวางการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการนี้อย่างต่อเนื่องและยังข่มขู่ที่จะใช้กฎหมายว่าด้วยการกระทำอันเป็นกบฏ (The Seditions Act) มาสยบการเคลื่อนไหวของขบวนการนี้ รวมทั้งไม่อนุญาตให้มีการจดทะเบียนจัดตั้งองค์กรใด ๆ ของผู้นำขบวนการนี้โดยเด็ดขาดด้วย ในที่สุดขบวนการเอกภาพจีนก็ไม่สามารถเคลื่อนไหวใดๆ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม เป็นต้นมา[62]

ในเดือนสิงหาคมปีนั้น พรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) ได้เปิดประชุมใหญ่และจัดตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคใหม่ โดยมีการแต่งตั้งคนหนุ่มที่มีการศึกษาดีบางคนจากบรรดาตระกูลผู้นำชาวจีนทั่วมาเลเซียให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปพรรคนี้ให้ทันสมัยเป็นครั้งแรกในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งต่อไปคนเหล่านี้จะเรียกกลุ่มของพวกเขาว่า “กลุ่มยังเติร์กส์” (Young Turks) เช่น ดร.หลิม เก็งเย็ค (Dr.Lim Keng Yaik) ซึ่งมีอายุเพียง 32 ปีที่จบการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยเบ็ลฟาสต์ในไอร์แลนด์เหนือ หว่อง เซ็งโจว (Wong Seng Chow) ซึ่งเป็นทนายอายุเพียง 29 ปีจากรัฐเนกรีเซ็มบิลัน หลี ซานชุน (Lee San Choon) ประธานยุวชนแห่งชาติของพรรคสมาคมจีนมลายา ซึ่งมีอายุ

36 ปี ที.ซี. จุง (T.C. Choong) นักเศรษฐศาสตร์จากมหาวิทยาลัยลอนดอนที่มีอายุเพียง 34 ปี เป็นต้น ขณะเดียวกัน คณะกรรมการบริหารพรรคเดิมที่มีอายุมากแล้วเช่น หงอ ฟาหยำ (Ng Fah Yam) มหาเศรษฐีเหมืองแร่ดีบุกจากเปรัคที่มีอายุถึง 70 ปี ตัน เอ็กซวี่ (Tan Aik Swee) มหาเศรษฐีจากรัฐเซลังงอร์ (Selangor) ที่มีอายุ 66 ปี และตัน เช็งซวี่ (Tan Cheng Swee) ซึ่งเป็นผู้นำรุ่นบุกเบิกของพรรคนี้จากรัฐมะละกา เป็นต้น ก็จะถอนตัวออกจากกรรมการบริหารพรรคสมาคมจีนมลายา ยุคปฏิรูปใหม่ครั้งนั้น โดยตัน ซิ่วซินยังคงดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคต่อไป

พร้อมกันนั้น พรรคนี้ก็ได้พยายามลอกเลียนแนวคิดและวิธีการของขบวนการเอกภาพจีนที่บรรดาผู้นำถูกทางการมาเลเซียสั่งจำคุกอยู่ในขณะนั้น เพื่อนำมาประยุกต์ใช้สร้างฐานเสียงสนับสนุนจากชุมชนจีนให้ฟื้นฟูบทบาทของพรรคนี้กลับคืนมาใหม่อีกครั้งหนึ่งพร้อมกับการเก็บรวบรวมและประมวลปัญหาต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติเพื่อให้รัฐบาลมาเลเซียหาทางแก้ไขโดยรีบด่วนถึง 49 ข้อ เช่น 1) การขอให้ รัฐบาลมาเลเซียเพิ่มอัตราส่วนการว่าจ้างชาวมาเลย์เชื้อสายจีนเข้ารับราชการพลเรือนมากขึ้น 2) การกำหนดคำศัพท์มาตรฐานเพื่อทดสอบการใช้ภาษามาเลย์สำหรับชาวจีนที่ต้องการแปลงสัญชาติ 3) ผู้ใดก็ตามซึ่งมีสิทธิที่จะเป็นพลเมืองมาเลเซียตามรัฐธรรมนูญ ทางราชการควรจะยินยอมอนุญาตให้เขาเหล่านั้นสามารถแปลงสัญชาติได้ทันทีโดยไม่คำนึงถึงชนชั้นและตำแหน่งหน้าที่ใด ๆ 4) ทางราชการต้องพยายามมอบหลักฐานการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิที่ดินแก่ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีนในหมู่บ้านใหม่ๆ ซึ่งบรรพบุรุษของคนเหล่านี้ได้บุกเบิกมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยรีบด่วน และ 5) การจัดสรรที่ดินทำกินให้กับผู้ยากไร้ในขณะนั้นและในอนาคตไม่ควรคำนึงถึงปัญหาเชื้อชาติอีกต่อไป เป็นต้น[63]

เมื่อพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) สามารถสร้างองค์กรและแนวนโยบายปฏิรูปใหม่โดยเน้นให้ความสำคัญต่อตัวแทนของชุมชนจีนทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง แทนที่จะประพฤติปฏิบัติแต่การเป็นตัวแทนเฉพาะของ “ชนชั้นเถ้าแก่” (Towkay class) เหมือนในอดีตที่ผ่านมา พร้อมกับการบริหารในลักษณะที่เป็นประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของสมาชิกมากขึ้นแทน วิธีการบริหารแบบระบบอุปถัมภ์เดิม ซึ่งอำนาจในการตัดสินใจนโยบายสำคัญของพรรคล้วนจำกัดอยู่ในหมู่มหาเศรษฐีจีนซึ่งอุปถัมภ์พรรคนี้เท่านั้น จนกระทั่งชาวจีนที่มีฐานะยากจนและบุคคลทั่วไปซึ่งไม่มีผลประโยชน์ร่วมกับคนเหล่านี้พากันถอนการสนับสนุนไปให้พรรคการเมืองใหม่อื่น ๆ ที่แสดงออกถึงความพยายามเป็นตัวแทนของชุมชนจีนอย่างแท้จริงในขณะนั้น เพราะฉะนั้นพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) จึงต้องพยายามลดบทบาทการให้ความสำคัญเฉพาะกลุ่มผลประโยชน์ทางนักธุรกิจ มาเพิ่มความสำคัญเพื่อ

ช่วยเหลือคนยากจนเชื้อสายจีนและการผลักดันนโยบายใหม่ ๆ เพื่อผลประโยชน์ต่อชุมชนจีนโดยส่วนรวมมากขึ้น มิฉะนั้นสมาคมต่าง ๆ ของชาวจีนซึ่งเดิมเคยเป็นสมาชิกของพรรคนี้มากกว่า 200 สมาคม แต่ได้ผละตัวและถอนการสนับสนุนพรรคนี้เหลือเพียงไม่ถึงร้อยละ 26 ของบรรดาสมาคมจีนต่าง ๆ ทั่วมาเลเซียหลัง ค.ศ.1971 ก็จะไม่มีวันหวนกลับมาให้การสนับสนุนพรรคสมาคมจีนมลายาอีกต่อไป นอกจากนั้นแล้ว เพื่อแสดงออกถึงการเป็นผู้แทนของชุมชนจีนมาเลเซียที่แท้จริง พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ยังได้ขยายความร่วมมือกับพรรคการเมืองใหม่อื่น ๆ ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของชาวจีนในขณะนั้น เช่น พรรคกิจประชาชน (DAP) ภายใต้การนำของริชาร์ด โฮ (Richard Ho) และวอลเตอร์ โล (Walter Loh) พรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) ภายใต้การนำของหลิม จงอิ่ว (Lim Chong Eu) พรรคความก้าวหน้าของประชาชน (PPP) ภายใต้การนำของคง ก๊กยัต (Khong Kok Yat) และพรรคสหประชาชนแห่งซาราวัค (The United People's Party) ภายใต้การนำของอ่อง กีฮุย (Ong Kee Hui)[64] ทั้งนี้ก็เพื่อหวังสร้างความเป็นเอกภาพของชุมชนจีนโดยรวมให้เข้มแข็งขึ้นมาให้ได้ท่ามกลางสังคมอภิสิทธิของชาวมาเลย์พื้นเมืองซึ่งนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) กำลังก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในมาเลเซียขณะนั้น โดยผู้บริหารพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ยอมรับความจริงว่าถ้าหากการ ฟื้นฟูบทบาทของพรรคในรัฐเปรัคต้องประสบความล้มเหลวต่อไปแล้ว จุดจบของพรรคนี้ในระยะยาวก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากเหมือนกัน

ดังนั้นตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1971 พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) จึงตัดสินใจจัดตั้ง "กองกำลังปฏิบัติการเปรัค" (The Perak Tak Force) เพื่อทำหน้าที่ฟื้นฟูความเข้มแข็งของพรรคนี้ในรัฐเปรัคขึ้นมาอย่างรีบด่วน โดยจัดโครงการให้การศึกษาทางการเมืองตั้งแต่ระดับรากหญ้าในหมู่บ้านชาวจีนตามชนบทต่าง ๆ ให้ชนชั้นกลางในเขตเมืองทั่วไปของรัฐนี้ผนึกกำลังกันสร้างภาพลักษณ์ใหม่กับพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) อย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันกองกำลังการปฏิบัติการเปรัคยังได้คิดค้นนโยบายใหม่ ๆ แทนนโยบายพรรคเดิม ฝึกอบรมนักการเมืองรุ่นใหม่ และหาทางขจัดปัญหาช่องว่างระหว่างผู้นำพรรคและมวลชนชาวจีนขึ้นในรัฐเปรัคก่อน ถัดจากนั้นก็หวังที่จะเอาแบบแผนที่นำมาปฏิบัติในรัฐเปรัคซึ่งถือว่าเป็นฐานเสียงสำคัญที่สุดของพรรคนี้ ไปใช้เผยแพร่และขยายอิทธิพลของพรรคในหมู่ชุมชนจีนอื่นๆ ทั่วมาเลเซียตลอดครึ่งแรกของทศวรรษ 1970 ด้วย โดยกองบัญชาการของกองกำลังปฏิบัติการเปรัคนั้น นอกจากหัวหน้าพรรคและสาขาของพรรคในเปรัคจะร่วมมือกันวางแผนและกำหนดรายละเอียดของโครงการให้การศึกษาทางการเมือง แก่ชุมชนชาวจีนที่ใหญ่ที่สุดในมาเลเซียแห่งนี้ด้วยตนเองแล้ว มหาเศรษฐีซึ่งร่ำรวยที่สุดคนหนึ่งของ มาเลเซียในขณะนั้นคือ ลี ลอยเส็ง (Lee

Loy Seng) ยังได้ให้เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ อย่างเต็มที่เพื่อให้พรรคการเมืองนี้กลับฟื้นขึ้นมามีความสำคัญต่อชุมชนจีนทั่วมาเลเซียอีกครั้งหนึ่งให้ได้[65]

โดยโครงการนี้เริ่มต้นด้วยการจัดตั้งชมรมฟื้นฟูจีน (The Shin Han Club) ขึ้นมาในที่ทำการสาขาของพรรคในรัฐเปรัคก่อน เพื่อใช้เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองและการแสวงหาความร่วมมือจากปัญญาชนและบรรดาผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้ที่มีการศึกษาดีและมาจากครอบครัวชนชั้นกลางในรัฐนี้นั่นเอง ต่อมาคนเหล่านี้ก็จะทำหน้าที่เป็นสมาชิกของกองกำลังปฏิบัติการเปรัคเพื่อระดมสมาชิกใหม่และเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกองบัญชาการของสาขาพรรคกับสมาชิกระดับรากหญ้าอื่น ๆ ทั่วหมู่บ้านชาวจีนใหม่ (New Chinese Villages) ในเขตชนบทของรัฐเปรัค นอกจากนั้นยังมีการฝึกอบรมการเมืองและการสร้างผู้นำพรรครุ่นใหม่โดยใช้เวลาฝึกฝนอบรมหลักสูตรละ 9 เดือน โดยการเชิญวิทยากรเชื้อสายจีนที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยซึ่งมีชื่อเสียงต่าง ๆ ทั้งในสิงคโปร์ ไต้หวัน ออสเตรเลีย และอังกฤษ เพื่อมาให้ความรู้กับสมาชิกใหม่เหล่านี้ ขณะเดียวกัน วิทยากรและเจ้าหน้าที่ประจำของพรรคอีกประมาณ 30 คน ก็จะจัดเวทีการเมืองสัญจรไปตามหมู่บ้านชนบทเพื่อให้การศึกษาทางการเมืองและการสร้างความเป็นเอกภาพให้กับผู้มีเชื้อสายจีนที่มีฐานะยากจนกว่าผู้อยู่ในเขตตัวเมือง ในแต่ละสัปดาห์ยังมีการนำสมาชิกของชุมชนหมู่บ้านจีนใหม่ทั่วรัฐเปรัคเข้ามาเยี่ยมชมสถานที่สำคัญต่างๆ ของชุมชนจีนในเมืองอีโปห์ซึ่งเป็นเมืองเอกของรัฐนี้แล้ว ยังได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากบรรดาผู้บริหารคนสำคัญของพรรคที่จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาจากส่วนอื่นๆ ของมาเลเซียเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบรรดาสมาชิกใหม่เหล่านี้ถึงสำนักงานสาขาของพรรคในรัฐเปรัคด้วย[66]

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1972 ผู้นำในสาขาพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) ในรัฐเปรัคก็เริ่มแสดงปฏิกิริยาไม่พอใจผู้บริหารพรรคในสำนักงานใหญ่กัวลาลัมเปอร์มากขึ้น เมื่อนายกรัฐมนตรีตุน ราซัค ได้ประกาศปรับคณะรัฐมนตรีครั้งใหม่โดยการนำพรรคฝ่ายค้านที่มีอยู่ทุกพรรครวมกับพรรคพันธมิตรเดิมจัดตั้งรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional) ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ค.ศ.1972 ซึ่งกลายเป็นความจริงขึ้นมาครั้งแรกในประวัติศาสตร์มาเลเซียที่พรรคการเมืองทุกพรรคสามารถร่วมกันจัดตั้งรัฐบาลแห่งชาติขึ้นมาเพื่อบรรเทาปัญหาการเมืองต่าง ๆ ภายในประเทศให้ลดลงกว่าที่เคยดำรงอยู่ในอดีต แต่การเจรจาต่าง ๆ ก่อนที่จะนำไปสู่การตกลงครั้งนั้น สาขาของพรรคในรัฐเปรัคซึ่งถือเป็นฐานเสียงสำคัญที่สุดของพรรคกัวลาลัมเปอร์สมาคมจีนมลายา ไม่เคยทราบข่าวความเคลื่อนไหวดังกล่าวจากสำนักงานใหญ่ของพรรคมาก่อนเลย ผู้บริหารของสาขาพรรคในรัฐนี้

คือ เหลียง คีเสียง (Leong Khee Seang) และที.ซี. จุง จึงได้ทำการประท้วงคณะกรรมการกลางบริหารพรรคสมาคมจีนมลายาทั้งหมด มีผลทำให้คณะกรรมการกลางบริหารพรรคในกัวลาลัมเปอร์ตัดสินใจไล่บุคคลทั้งสองออกจากพรรคนี้ทันที ถัดจากนั้น ปัญหาความแตกแยกระหว่างผู้นำรุ่นเก่ากับผู้นำรุ่นใหม่ในพรรคการเมืองใหญ่ที่สุดของชาวจีนพรรคนี้ก็ค่อย ๆ ขยายรอยร้าวออกไปเรื่อยๆ ในหมู่ผู้นำชุมชนจีนทั่วประเทศมาเลเซีย จนกระทั่งสาขาของพรรคประมาณ 44 สาขา กลายเป็นเวทีประลองกำลังและช่วงชิงอำนาจระหว่างผู้นำพรรคกลุ่มแก่ (Old Turks) ที่ยังหวงอำนาจกับกลุ่มหนุ่ม (Young Turks) ที่ต้องการปฏิรูปโครงสร้างทั้งหมดของพรรคนี้ไปโดยปริยาย

โดยปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ดังกล่าวจะยืดเยื้อต่อเนื่องไปถึงเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1973 เมื่อกลุ่มผู้นำรุ่นเก่าภายใต้การนำของหัวหน้าพรรคคือตัน ซิ่วซิน สามารถใช้มติของที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ 22 ของพรรคนี้ตัดสินใจขับไล่บรรดาผู้นำกลุ่มหนุ่ม ออกจากพรรคทั้งหมด พร้อมกับแต่งตั้งนักการเมืองอาวุโสที่เคยถอนตัวออกจากการบริหารพรรคนี้ในช่วงที่มีการปฏิรูปครั้งใหญ่ก่อนหน้านั้นไม่นาน กลับมาเป็นกรรมการบริหารพรรคกันถ้วนหน้าอีกครั้งหนึ่ง เช่น จั่น เซี่ยงซุน (Chan Siang Sun) เป็นเลขาธิการ ก่ำ วุนหวา (Kam Woon Wah) หลิว ซิปฮ่อน (Lew Sip Hon) ไมเคิ้ล เฉิน (Michael Chen) ลี ลอยเส็ง (Lee Loy Seng) หวี คุนฮ็อค (Wee Khoon Hock) และจิน ฮองเหงียน (Chin Hong Ngian) เป็นกรรมการกลางบริหารพรรคตั้งแต่นั้นมา ขณะที่สมาชิกหัวปฏิรูปของพรรคนี้ซึ่งเพิ่งถูกขับไล่ออกไป เช่น หลิม เก็งเย็ค (Lim Keng Yaik) อเล็กซ์ ลี (Alex Lee) ตัน เตียงฮอง (Tan Tiong Hong) พอล เหลียง (Paul Leong) และสมาชิกคนอื่นอีกรวมประมาณ 3,500 คน และสาขาของพรรคอีก 50 สาขาได้เข้าไปเป็นสมาชิกของพรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) ซึ่งมีสำนักงานใหญ่ของพรรคอยู่ในปีนังและอยู่ภายใต้การนำของหัวหน้าพรรคชื่อหลิม จงอิ่ว (Lim Chong Eu) ซึ่งเคยลาออกจากพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) มาตั้งพรรคใหม่นี้เมื่อสิบปีก่อนหน้านั้น โดยบรรดาผู้นำชุมชนจีนเหล่านี้ทั้งพวกกลุ่มเก่าซึ่งยังคงรักษาฐานอำนาจของตนเองไว้ในพรรคสมาคมจีนมลายาอย่างมั่นคงกับสมาชิกหัวปฏิรูปกลุ่มหนุ่มที่จะกลายเป็นฐานการเมืองสำคัญของพรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย จะกลายเป็นพรรคการเมืองสำคัญเพียง 2 พรรคที่จะช่วงชิงบทบาทการนำทางการเมืองเหนือชุมชนชาวจีนทั่วมาเลเซียทั้งการเมืองในระดับประเทศและการเมืองในระดับรัฐ[67] โดยทั้งสองพรรคนี้ต่างก็มักอ้างว่าพรรคของตนเองเท่านั้นที่จะสร้างเอกภาพให้ชาวจีนในมาเลเซียต่อไปอีกนานนับทศวรรษ

การสร้างชาติของชาวจีนในสิงคโปร์

ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ชุมชนจีนโพ้นทะเลบนเกาะสิงคโปร์ก็ประสบความสำเร็จในการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจของพวกเขาเรื่อยมา จนกระทั่งชุมชนแห่งนี้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าที่สำคัญสุดของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของเกาะแห่งนี้ยังถูกครอบงำด้วยความเป็น “จีน” อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางเพิ่มขึ้น เมื่อคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ต่างก็ตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรและไม่ได้คิดว่าสิงคโปร์เป็นบ้านที่ 2 ของพวกเขาอีกต่อไป จำนวนของชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ ซึ่งมีอยู่ถึงประมาณ 300,000 คนหรือร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด ในค.ศ.1941[68] เมื่อมารวมกับจำนวนประชากรที่เหลือซึ่งส่วนใหญ่คือลูกหลานของคนเหล่านี้ที่ถือกำเนิดในสิงคโปร์หรือที่เรียกตนเองว่า “ซิงเหริน” (Hsing Ren) จึงทำให้สิงคโปร์กลายเป็นชุมชนจีนโพ้นทะเลที่มีความเป็นปึกแผ่นมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

ถึงแม้ว่าสิงคโปร์ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยังไม่ได้รับเอกราชจากอังกฤษและพัฒนาการทางการเมืองส่วนใหญ่ของเกาะแห่งนี้ ก็ยังคงผูกติดกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงภายในสหพันธ์มลายา แต่ในขณะเดียวกัน บรรดานายทุนจีนโพ้นทะเลโดยเฉพาะในสมาคมจีนฮกเกี้ยนแห่งสิงคโปร์ ซึ่งครอบงำทั้งเศรษฐกิจสิงคโปร์และมลายาขณะนั้นก็มีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นกับชุมชนชาวจีนของทั้งสองดินแดนเรื่อยมา ตั้งแต่มีการร่างรัฐธรรมนูญของสหพันธ์มลายาในค.ศ.1947 แล้ว โดยเฉพาะบทบาทของหลี ก็องเจี๋ยน (Lee Kong Chian) ซึ่งเป็นทั้งลูกเขยของตัน กากี่และประธานหอการค้าจีนสิงคโปร์ (The Singapore Chinese Chamber of Commerce : SCCC) ซึ่งเป็นผู้นำในการคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญฉบับนั้นที่ให้อภิสิทธิ์ต่าง ๆ มากมายแก่ชาวมาเลย์พื้นเมืองมากกว่าชาวจีนทั่วไป รวมทั้งการเคลื่อนไหวผลักดันให้อังกฤษยอมปฏิรูประบอบการบริหารปกครองสิงคโปร์ใหม่ตั้งแต่ ค.ศ.1948 เป็นต้นมา จนกระทั่งกรรมการบริหารของหอการค้าจีนสิงคโปร์ (SCCC) รวม 3 คนจะได้รับการจัดสรรโควต้าเป็นกรณีเฉพาะให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสภานิติบัญญัติของสิงคโปร์ที่มีอยู่ในขณะนั้นทั้งหมด 22 คน ต่อมาในค.ศ.1955 ตัน จินตวน (Tan Chin Tuan) ผู้เป็นทั้งเพื่อนและญาติของหลี ก็องเจี๋ยน ก็ได้ดำรงตำแหน่งประธานหอการค้าจีน สิงคโปร์ (SCCC) สืบมา เขาและผู้นำธุรกิจชาวจีนอีกสองคนจึงได้รับสิทธิจากรัฐบาลอาณานิคมอังกฤษให้เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติของสิงคโปร์ในช่วงนั้นด้วย[69]

อย่างไรก็ตาม เมื่อการเมืองในคาบสมุทรมาเลย์ผันแปรเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1950 ต่อเนื่องไปถึงช่วงปี ค.ศ.1965 ก่อนที่สิงคโปร์จะถูกสลัดออกจากสหพันธรัฐมาเลเซียนั้น บรรดานายทุนชั้นนำของสิงคโปร์ก็ค่อยลดบทบาททางการเมืองลง ขณะเดียวกันก็ผลักดันให้นักการเมืองหนุ่มที่เพิ่งจบการศึกษามาจากอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ เข้าไปมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงทางทางสังคมและทางการเมืองแทนพวกเขาเหล่านั้นเรื่อยมา ซึ่งคนหนุ่มหัวก้าวหน้าและเป็น ลูกหลานชาวจีนที่ถือกำเนิดส่วนใหญ่ในสิงคโปร์และมลายาขณะนั้นก็จะรวมตัวอยู่ภายใต้พรรคกิจประชาชน (The People's Action Party : PAP) ภายใต้การนำของลี กวนยิว และโก เค็งซวี่นั่นเอง โดยคนเหล่านี้ตั้งแต่ต้นที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองก็ไม่เคยฝันมาก่อนปี ค.ศ.1965 ว่าพวกเขาจะต้องรับภาระการเป็นผู้นำในการสร้างรัฐชาติสิงคโปร์ยุคใหม่ขึ้นมา ดังที่ ลี กวนยิวเองก็ยอมรับสารภาพในเวลาต่อมาว่า "เมื่อถามพวกเรากันเองว่าชาวสิงคโปร์คือใคร ในตอนแรก ข้าพเจ้าขอตอบว่าพวกเราไม่ได้ต้องการเป็นชาวสิงคโปร์เลย พวกเราต้องการเป็นชาวมลายาต่างหาก ถัดจากนั้นความคิดนี้ก็ขยายออกไปเรื่อย ๆ และแล้วพวกเราจึงตัดสินใจที่จะกลายเป็นชาวมาเลเซีย แต่ภายใน 23 เดือนของการเป็นมาเลเซีย ประสบการณ์อันเจ็บปวดจากพรรคการเมืองทั้งหลายในมาเลเซีย ขณะนั้น ก็ได้สิ้นสุดลงทันทีทันใด พร้อมกับการเป็นชาวสิงคโปร์ของพวกเรา"[70]

แน่นอนที่สุด วันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1965 นายกรัฐมนตรีลี กวนยิวได้หลั่งน้ำตาผ่านจอโทรทัศน์ประกาศเหตุการณ์อันขมขื่นปวดร้าวดังกล่าวต่อสาธารณชนเพื่อยอมรับการเปลี่ยนแปลงครั้งนั้นและร่วมมือกันสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ "สิงคโปร์" ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยคนรุ่นปัจจุบันตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา

รัฐบาลสิงคโปร์ในขณะนั้น มีภาระกิจเร่งด่วนสำคัญคือการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อให้ประเทศใหม่แห่งนี้พึ่งพาตนเองต่อไปในอนาคตแล้ว ยังต้องทำให้ประชาชนของตนให้ความร่วมมือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อช่วยกันฟันฝ่าปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการสร้างชาติของพวกเขาขึ้นมาให้ได้โดยเร็ว โดยเน้นอุดมการณ์เพื่อความอยู่รอด (ideoloogy of survival) และอุดมการณ์เพื่อการปฏิบัติได้จริง (ideology of pragmatism) เป็นพลังสำคัญในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของสังคมที่กำลังอยู่ในภาวะสับสนเช่นนั้น[71] เพราะทุกฝ่ายในสังคมสิงคโปร์ขณะนั้นทั้งชนชั้นนำและประชาชนทั่วไปต่างก็รู้ดีว่า เอกราชของพวกเขา นอกจากไม่ได้มาจากการเรียกร้องต่อสู้ของคนในชาติแต่อย่างใดแล้ว มันยังเป็นเอกราชที่ได้มาจากการขับไล่ไสส่งของชาติเพื่อนบ้าน ซึ่งไม่ไว้วางใจพวกเขาในฐานะผู้มีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่อีกด้วย แต่เมื่อไม่มีทางเลือกอื่นใดหลงเหลืออยู่แล้ว ทุกฝ่ายก็

จำเป็นต้องพยายามมุมานะสร้างชาติใหม่ของพวกเขาภายใต้การนำของพรรคกิจประชาชน (PAP) ซึ่งกำลังสร้างทั้งสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม โครงสร้างการปกครอง และยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจตามสภาพของข้อเท็จจริงและโอกาสที่มีอยู่ในขณะนั้นอย่างจริงจัง

โดยสาธารณรัฐใหม่แห่งนี้ นอกจากจะถูกวางแผนพัฒนาให้กลายเป็นรัฐบรรษัทธุรกิจที่ทันสมัย (modern corporated state) ต่อไปในอนาคต พรรคกิจประชาชนซึ่งได้กำหนดที่จะทำให้สิงคโปร์เป็นพหุสังคมต่อไป ยังต้องการให้ผู้คนในชาติสามารถใช้ภาษาต่าง ๆ ที่มีอยู่ควบคู่กับภาษาอังกฤษ ซึ่งจะเป็นสื่อกลางสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าทุกเชื้อชาติในขณะนั้นด้วย ขณะเดียวกัน เนื่องจากชาวจีนเป็นชุมชนใหญ่ที่สุดมากกว่าคนเชื้อชาติอื่น ๆ โดยแต่ละชุมชนจีนก็มีสำเนียงภาษาต่างกัน รัฐบาลสิงคโปร์จึงเน้นการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง (Kuo Yu) ควบคู่กับภาษาอังกฤษต่อเยาวชนของชาติตั้งแต่แรกเริ่มของการสร้างชาติจากนั้นเป็นต้นไป เพื่อหวังสร้างความเป็นเอกภาพต่อชุมชนเชื้อสายจีนต่อไปในระยะยาว นอกจากนั้นคือการพยายามสร้างทั้งสัญลักษณ์ อัตลักษณ์ และค่านิยมใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อหวังให้สิ่งต่างๆ เหล่านี้กลายเป็นพลังสะสมในการขับเคลื่อนลัทธิชาตินิยมขึ้นมาในอนาคต ซึ่งจะแตกต่างกับลัทธิชาตินิยมในประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากการต่อสู้ทางการเมืองก่อนหน้านั้นเป็นส่วนใหญ่ แต่ในดินแดนแห่งนี้อัตลักษณ์สำคัญสุดก็คือความเป็น “สิงคโปร์” ในตัวของมันเองแล้ว สัญลักษณ์และค่านิยมใหม่ยังจะเกิดขึ้นมาได้ โดยการแสดงบทบาทและอำนาจต่าง ๆ ที่มีอยู่ในรัฐแห่งนี้ภายใต้การชี้นำและการบริหารประเทศของพรรคกิจประชาชน (PAP) ซึ่งจำเป็นต้องใช้อำนาจต่าง ๆ ทั้งอำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจทางการเมือง และอำนาจทางอุดมการณ์ผ่านกลไกของระบบราชการและมาตรการทางกฎหมายต่างๆเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อกระบวนการสร้างชาติมาตั้งแต่แรกเริ่มด้วย

ขณะเดียวกัน กระบวนการสร้างความเป็นพลเมือง (process of citizenship) ของรัฐชาติใหม่เช่นสิงคโปร์ ก็มีความสำคัญมากควบคู่ไปกับกระบวนการสร้างชาติในมิติอื่น ๆ ถึงแม้ว่าบรรดาผู้นำของรัฐบาลสิงคโปร์จะพยายามย้ำตลอดเวลาในช่วงนั้นว่า “การรู้ที่จะเดินทางไปถึง มีความสำคัญกว่าการรู้ที่มาของทุกคน”[72] ก็ตาม แต่การที่สิงคโปร์ได้กลายเป็นพหุสังคมที่มีชาวจีนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่สุดอย่างน้อยก็ตั้งแต่ช่วงก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้นมานั้น นโยบายใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเชื้อชาติของพลเมืองในเกาะแห่งนี้ตั้งแต่นั้นมาจนถึงช่วงก่อนเป็นประเทศเอกราชตามลำพัง โดยไม่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐมาเลเซียก็ล้วนแต่เกิดจากปัญหาในประเด็นนี้ทั้งสิ้น เพราะบรรดาผู้นำชาวจีนในสิงคโปร์ได้เคยเรียกร้องตลอดมาตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1950 ที่จะให้พลเมืองสิงคโปร์ทุกคนในทุกชุมชนมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกัน แต่ในขณะเดียวกัน ผู้กุมอำนาจในยุคอาณานิคมก็ต้องยอมรับความสำคัญของภาษาและวัฒนธรรมจีนด้วย และวิวัฒนาการของสังคมสิงคโปร์ตั้งแต่นั้นมาก็ยังคงให้ความสำคัญกับการสร้างความเป็นเอกภาพของสิงคโปร์บนพหุสังคมของชนทุกเชื้อชาติ ขณะเดียวกัน แม้บรรดานายทุนชาวจีนยังคงให้ความสำคัญกับภาษาจีนในการพัฒนาโครงสร้างพลเมืองสิงคโปร์ต่อไปยุคหลังได้รับเอกราช แต่บรรดานักการเมืองส่วนใหญ่ในพรรคกิจ

ประชาชน (PAP) ที่ได้รับการศึกษามาจากประเทศอังกฤษ ก็ยังคงพยายามผลักดันให้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางสำคัญในระบบการศึกษาของสิงคโปร์ในยุคใหม่ตลอดมา เพราะในเมื่อการดำรงอยู่ทางเศรษฐกิจกลายเป็นเป้าหมายสำคัญสุดของความเป็นเอกราชของสิงคโปร์แล้ว การศึกษาใด ๆ ของพลเมืองสิงคโปร์ทั้งในขณะนั้นและอนาคต นอกจากจะต้องส่งเสริมให้พลเมืองทุกคนมีความกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้นแล้ว ยังต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมของทุกคนในสังคมนั้นคือการอยู่รอดในทางเศรษฐกิจด้วย

ตั้งแต่ ค.ศ.1966 เป็นต้นมา รัฐบาลจึงได้ส่งสัญญาณให้ทุกฝ่ายทราบว่าจะมีการปฏิรูปการศึกษา และหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาที่ดำเนินการอยู่ในขณะนั้นใหม่เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการสร้างพลเมืองสิงคโปร์ให้มีประสิทธิภาพและมีความรู้สมบูรณ์ในอนาคตแล้ว ยังจะต้องเป็นประโยชน์ต่อขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของสิงคโปร์โดยรวมด้วย[73] โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการลดจำนวนโรงเรียนจีนและโรงเรียนภาษาท้องถิ่นอื่นๆเช่น โรงเรียนสอนภาษามาเลย์ และภาษาอินเดียให้มีจำนวนน้อยลง และเพิ่มโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปให้มีการสอนภาษาอังกฤษภาคบังคับเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ปลาย ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา นอกจากจะค่อยเปลี่ยนไปใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนแทบทั้งหมด ยังเปิดโอกาสให้มีการสอนภาษาจีน ภาษามาเลย์ และภาษาอินเดียเป็นภาษาบังคับที่สองของโรงเรียนเหล่านั้นด้วย เพื่อทำให้สังคมสิงคโปร์ปรับตัวเองสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระหว่างประเทศ ในเวลาเดียวกันภาษาแม่ของแต่ละชุมชนจะทำหน้าที่เป็นเกราะคุ้มภัยและป้องกันไม่ให้สิงคโปร์กลายเป็นชาติตะวัน-ตกมากเกินไป และตั้งแต่ ค.ศ.1970 วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของมนุษย์เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ก็จะถูกสอนโดยภาษาแม่ของแต่ละชุมชนเชื้อชาตินั้น ๆ ขณะที่การเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ ทั่วระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลายในสิงคโปร์จะใช้สื่อกลางเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดตั้งแต่นั้นมา

รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้จัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคและวิชาชีพต่าง ๆ ขึ้นมามากมายในช่วงนี้ โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางสำคัญในการเรียนการสอนและให้ทั้งภาษาจีน ภาษามาเลย์ และภาษาอินเดีย เป็นเพียงภาษาบังคับเลือกสำหรับนักเรียนอาชีวะศึกษาทั้งหมด ขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐคือมหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนทั้งหมด เพราะฉะนั้นตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา จำนวนโรงเรียนที่สอนภาษาอื่นๆ เพียงภาษาเดียวก็ค่อยลดบทบาทลงเหลือจำนวนน้อยมาก ยกเว้นโรงเรียนจีนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้นจะยังคงมีเหลืออยู่บ้าง เพราะยังได้รับเงินสนับสนุนจากชุมชนและสมาคมจีนต่าง ๆ อยู่

ต่อไป แต่ส่วนใหญ่แล้ว โรงเรียนเอกชนตามชุมชนเชื้อชาติต่าง ๆ ก็ได้หันมาใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนโดยมีภาษาแม่ของแต่ละชุมชนเป็นภาษาเลือกบังคับอีกภาษาหนึ่งเรื่อยมา [74] จนกระทั่งสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการทำให้พลเมืองของตนแต่ละคนสามารถใช้ภาษาต่าง ๆ ได้ถึง 2 ภาษาในเวลาเดียวกันเพิ่มขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา

ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือความเป็นพหุสังคมได้กลายเป็นรากฐานสำคัญของการกำเนิดเอกราชสิงคโปร์ เพราะฉะนั้นหลักการและความเชื่อที่ว่าคนทุกเชื้อชาติซึ่งมีส่วนรับชะตากรรมของความเป็นรัฐชาติสิงคโปร์ ก็ย่อมมีสิทธิต่าง ๆ เท่าเทียมกันหมด ได้กลายเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองและยุทธศาสตร์สำคัญที่พรรคกิจประชาชน (PAP) ต้องยึดมั่นตลอดไปเหมือนกฎบัตรของสังคมในสาธารณรัฐแห่งนี้ เพราะนอกจากมันจะกลายเป็นพลังสำคัญที่จะป้องกันปัญหาการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติและป้องกันไม่ให้สมาชิกของแต่ละชุมชนที่มีเชื้อชาติต่างกันแสดงพฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนาจนสร้างความเสียหายแก่ระบบราชการและสาธารณชนทั่วไป การให้ความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของพหุสังคมในสิงคโปร์ยังมีส่วนผสมผสานวิถีชีวิตของบรรดาผู้คนที่มีเชื้อชาติแตกต่างกันให้กลายเป็นวิถีชีวิตของความเป็นชาวสิงคโปร์ร่วมกันแล้ว ความสลับซับซ้อนของความคิดเชิงสร้างสรรค์ที่ผสมผสานกันเข้าด้วยกันเหล่านี้ จะยังก่อให้เกิดวัฒนธรรมสิงคโปร์ที่มีอัตลักษณ์ของตนเองอีกด้วย ซึ่งพัฒนาการเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อชาติที่เพิ่งถือกำเนิดใหม่เฉกเช่นสิงคโปร์ เพราะฉะนั้นรัฐบาลของพรรคกิจประชาชน(PAP) จึงได้เริ่มต้นผลักดันนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพลเมืองกลุ่มต่างๆ ที่มีเชื้อชาติต่างกันเพื่อสร้างความเป็นบูรณาการแห่งชาติ (national integration) สิงคโปร์ตั้งแต่ช่วง ค.ศ.1966 เป็นต้นมา ความเป็นพหุสังคมยังถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความอยู่รอดทางการเมือง ความอยู่รอดทางเศรษฐกิจ และระบอบการปกครองที่เลือกสรรเฉพาะคนดีมีคุณค่าจากแต่ละสังคม เพื่อทำหน้าที่ดูแลปกครองชุมชนแต่ละท้องถิ่นเหล่านั้นอีกด้วย[75]

ในทางการเมือง เนื่องจากชาวจีนเป็นชนกลุ่มใหญ่ที่สุดในสิงคโปร์ ขณะเดียวกันวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของบรรดาผู้คนบนเกาะนี้ก่อนได้รับเอกราชนั้น ก็ล้วนแต่ถูกครอบงำด้วยบทบาทต่าง ๆ ของชาวจีนตลอดมา จนกระทั่งผู้มีเชื้อสายมาเลย์กลายเป็นชนส่วนน้อยที่แทบจะไม่มีบทบาทอะไรเลยในสังคม ทั้งที่สิงคโปร์ถูกรายล้อมด้วยดินแดนต่างๆ ที่ชนส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลย์หรือผู้นับถือศาสนาอิสลามทุกทิศทางก็ตาม เพราะฉะนั้นรัฐบาลสิงคโปร์จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องพัฒนาอัตลักษณ์ความเป็นพหุสังคมของสิงคโปร์ให้ดำรงอยู่ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้ชาติเพื่อนบ้านระแวงมากขึ้นว่าสิงคโปร์เป็นประเทศจีนที่สาม (Third China) อีกประเทศหนึ่งตลอดไป ขณะเดียวกัน ก็เพื่อที่จะทำให้คนในประเทศของตนตระหนักว่าสิงคโปร์ยังมีสายสัมพันธ์ทางเชื้อชาติ

และมีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับทั้งชาติเพื่อนบ้านคือมาเลเซีย รวมทั้งแผ่นดินบรรพชนของผู้มีเชื้อสายจีนและอินเดียตลอดมา เพราะทุกคนที่กลายเป็นชาวสิงคโปร์แต่มีเชื้อชาติต่าง ๆ กันนั้น ก็ล้วนมีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์มาจากผู้คนที่มีเชื้อชาติเป็นอารยะตลอดมา แต่ผู้นำในรัฐบาลสิงคโปร์ก็มีความฉลาดพอที่จะไม่เน้นให้ความสำคัญต่อชาติกำเนิดหรือรากเหง้าของแต่ละผู้คนในพหุสังคมแห่งนี้ แต่กลับเน้นความสำคัญให้กับปรัชญาการสร้างสัมพันธภาพระหว่างคนหลายเชื้อชาติ ให้กลายเป็นเอกภาพของความเป็นสิงคโปร์หนึ่งเดียวให้ได้ เหมือนกับครั้งหนึ่งที่พวกเขาเคยฝันจะเข้าเป็นส่วนหนึ่งและสร้างมาเลเซียให้เป็นหนึ่งเดียว สำหรับชาวมาเลเซียทุกคน แต่ผลลัพธ์กลับกลายเป็นตรงกันข้ามกับความตั้งใจของพวกเขามาแล้วในอดีต

เพราะฉะนั้นในครั้งนี้ เมื่อรัฐบาลสิงคโปร์มีอำนาจเด็ดขาดที่แท้จริงเพื่อผลักดันนโยบายการเน้นสร้างสังคมหลากหลายของบรรดาผู้คนที่มีภูมิหลังทางเชื้อชาติแตกต่างกันให้มีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขึ้นมาใหม่ รัฐบาลจึงต้องเน้นการให้ความสำคัญกับอดีตให้น้อยลง แต่จะกลับเสาะแสวงหานโยบายและมาตรการส่งเสริมต่าง ๆ ที่จะสามารถนำไปให้ประชาชนทุกเชื้อชาติทำปฏิบัติเพื่อสร้างความกลมเกลียวกันให้เกิดขึ้นใหม่ให้ได้ โดยเฉพาะความสมานฉันท์ระหว่างผู้มีเชื้อสายจีนและเชื้อสายมาเลย์ โดยรัฐบาลสิงคโปร์จะไม่ยอมให้ชุมชนเชื้อชาติใด ๆ แสดงพฤติกรรมของความคลั่งชาติโดยไม่ใส่ใจในความรู้สึกของคนเชื้อชาติอื่น ๆ รัฐบาลสิงคโปร์ยังมีพันธะสำคัญต่อคนทุกเชื้อชาติที่จะรักษาผลประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการจรุงวัฒนธรรมประเพณีของพวกเขาเหล่านั้นในแต่ละชุมชน ให้จีรังยั่งยืนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติสืบไป[76]

ขณะเดียวกัน เนื่องจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีการปกครองโดยพรรคการเมืองเดียวคือพรรคกิจประชาชน(PAP) ตั้งแต่ต้น ขณะที่ผู้นำพรรคแทบทุกคนก็มีภูมิหลังทางการศึกษามาจากสถาบันชั้นนำทั้งในสิงคโปร์และอังกฤษด้วยกันทั้งนั้น ขณะที่ฐานเสียงส่วนใหญ่ของพรรคก็คือชนชั้นกลางและชนชั้นผู้ใช้แรงงานชาวจีนส่วนใหญ่ ซึ่งมีเสียงครอบคลุมถึง 3 ใน 4 ของจำนวนประชากรทั้งหมด เพราะฉะนั้น นอกจากพรรคกิจประชาชนจะควบคุมกลไกของทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติของสิงคโปร์ได้อย่างเบ็ดเสร็จตั้งแต่การเลือกตั้งปี ค.ศ.1959 แล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังสามารถประกาศใช้กฎหมายความมั่นคงภายใน (Internal Security Act : ISA) เพื่อขจัดศัตรูทางการเมืองโดยเฉพาะผู้นำฝ่ายค้านและสื่อมวลชนต่าง ๆ ได้อย่างเด็ดขาด ตั้งแต่การสถาปนาสาธารณรัฐแห่งนี้มาตั้งแต่ต้นด้วย โดยผู้ที่มีความขัดแย้งหรือแสดงปฏิกิริยาไม่พอใจนโยบายใด ๆ ของทางราชการรัฐบาลสิงคโปร์ก็สามารถใช้กฎหมายนี้และกฎหมายเกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อจับกุมและลงโทษบุคคลเหล่านั้นได้ตลอดเวลา ขณะเดียวกัน พรรคกิจประชาชน ยังมีองค์กรของพรรคคือสมัชชาสหภาพแรงงานแห่งชาติ

(The National Trades Union Congress) ซึ่งมีสหภาพกรรมกรกลุ่มต่าง ๆ ประมาณร้อยละ 90 ของเกาะสิงคโปร์ทั้งหมดเป็นสมาชิก โดยสมัชชาสหภาพแรงงานแห่งชาติจะอยู่ภายใต้การควบคุมและบริหารโดยตรงของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพและปัญหาแรงงานทั่วไป[77] เพราะฉะนั้นสิงคโปร์ยุคภายใต้การนำของพรรคกิจประชาชน จึงไม่เคยมีการนัดหยุดงานหรือการก่อความยุ่งยากใด ๆ จากกรรมกรโดยเด็ดขาด

แต่ปัญหาของสิงคโปร์ก็เกิดขึ้นเมื่อกองทัพอังกฤษได้ถอนตัวออกจากคาบสมุทรมาเลย์ตามตารางเวลาที่ได้กำหนดมานานแล้วใน ค.ศ.1967 จึงทำให้รายได้ของสิงคโปร์โดยรวมลดลงถึงร้อยละ 10 และประชากรอีกประมาณ 40,000 คน กลายเป็นผู้ว่างงานทันที รัฐบาลสิงคโปร์จึงถูกบังคับทางอ้อมให้แก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการพึ่งพิงทรัพยากรต่าง ๆ ภายในสิงคโปร์เพิ่มมากขึ้น แต่ในเวลาเดียวกัน เกาะเล็ก ๆ แห่งนี้ยังต้องสั่งซื้อตั้งแต่อาหาร วัตถุดิบ เชื้อเพลิง และแม้กระทั่งน้ำดื่มจากต่างประเทศเพราะฉะนั้นจึงไม่มีทางเลือกอื่นใดที่เศรษฐกิจสิงคโปร์จะดำรงอยู่ได้หรือสามารถสร้างรายได้เพื่อนำเอาเงินตราต่างประเทศไปใช้ซื้อสินค้าจำเป็นต่าง ๆ เหล่านี้มาให้คนในชาติดำรงชีวิตอย่างผาสุกได้ สิงคโปร์จึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อเน้นการส่งสินค้าออก (exported oriented policy) ตั้งแต่ต้น และรัฐบาลสิงคโปร์ยังได้จัดตั้งสถาบันการลงทุนและการสะสมทุนของรัฐขึ้นมาเองด้วยตั้งแต่ช่วงนั้น[78] เพราะลำพังรายได้ภาษีจากการลงทุนของภาคเอกชนเพียงส่วนเดียวน่าจะไม่เพียงพอสำหรับรายจ่ายของประเทศและเสี่ยงต่อผลกระทบทางการเมืองที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อใดก็ได้

นอกจากการลงทุนจากต่างประเทศจะได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่จากนโยบายและมาตรการจูงใจต่าง ๆ มากมายซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ทำได้ดีกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ธุรกิจการค้าและการลงทุนของภาคเอกชนให้เอื้ออำนวยซึ่งกันและกันกับการขยายการลงทุนทางธุรกิจของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่รัฐเข้าไปมีส่วนแทรกแซงอย่างเต็มที่ตั้งแต่ต้นด้วย โดยวิธีการนี้ทั้งนายกรัฐมนตรีลี กวนยิว และรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายวางแผนเศรษฐกิจคือโก เค็งซวี่ ถือว่าเป็นนโยบายที่มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพแล้ว ยังจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดที่จะทำให้เกิดการสะสมทุนและการลงทุนระยะยาว ซึ่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะสามารถร่วมกันผลักดันให้สิงคโปร์กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมที่ทันสมัยในอนาคตได้ เพราะฉะนั้น รัฐบาลสิงคโปร์จึงได้จัดตั้งทั้งสำนักงานธุรกิจการลงทุน บริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ของรัฐบาลและบริษัทธุรกิจลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ภายในสิงคโปร์และชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ หรือที่เรียกว่าบริษัท

ธุรกิจที่มีสายสัมพันธ์กับรัฐบาล (The Government-Linked Companies : GLCs) เพิ่มขึ้นตลอดเวลาในช่วง ต้นทศวรรษ 1970 รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้ทุ่มงบประมาณพัฒนากิจการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ (economic infrastructure) ต่าง ๆ เช่น ท่าเรือ ท่าอากาศยาน และโทรคมนาคม เพื่อให้สิงคโปร์ดำรงความเป็นศูนย์กลางของธุรกิจการลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และของโลกอย่างเร่งรีบในช่วงนี้ โดยการส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาและดูงานในต่างประเทศโดยเฉพาะฮ่องกง เพื่อนำมาใช้ศึกษาข้อดีและข้อเสียต่าง ๆ ก่อนที่จะนำมาประยุกต์เข้ากับแผนพัฒนาโครงการเหล่านี้ให้ทันสมัยแล้ว องค์กรต่าง ๆ ของรัฐที่เคยทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการสาธารณูปโภคต่าง ๆ เหล่านี้ยังถูกแปรสภาพให้เป็นบริษัทธุรกิจมหาชนขนาดใหญ่ที่สามารถไประดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ ซึ่งอังกฤษทิ้งมรดกไว้ให้ตั้งแต่สมัยอาณานิคมแล้ว บริษัทธุรกิจที่มีสายสัมพันธ์กับรัฐบาล (GLCs) ยังได้ถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ ธนาคารเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม ธุรกิจอู่ต่อเรือ โรงงานอุตสาหกรรมอาวุธ และเทคโนโลยีทันสมัยต่าง ๆ อีกมากมาย[79]

นอกจากนโยบายต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้ออกกฎหมายบังคับให้ประชาชนทุกคนที่มีรายได้ต้องมีการออมทรัพย์ (provident fund) โดยหน่วยงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนจะทำหน้าที่หักเงินรายได้ของทั้งข้าราชการ พนักงานลูกจ้างประจำ ตลอดจนผู้ประกอบการต่างๆ เพื่อนำไปเก็บไว้เป็นเงินทุนสะสมของประชาชนแต่ละคน ตามสัดส่วนรายได้ที่กำหนดไว้ในแต่ละเดือนจนบุคคลนั้นๆ เกษียณอายุทำงานแล้วจึงได้เงินสะสมทั้งหมดรวมทั้งดอกเบี้ยไปใช้ในวัยชราต่อไป ขณะที่รัฐบาลก็จะนำเงินทุนสะสมเหล่านี้ของประชาชนทุกคนซึ่งรัฐบาลถืออยู่ในกำมือแต่เพียงผู้เดียวไปใช้ลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ที่มีอนาคตและมีโอกาสเติบโตต่อไปด้วยความระมัดระมัดระวัง นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเคหะสถานและการปรับโฉมหน้ามหานครสิงคโปร์ให้กลายเป็นศูนย์ธุรกิจการค้าสำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่เริ่มต้น โดยถือว่านโยบายการเคหะแห่งชาติเป็นนโยบายทางการเมืองที่รัฐบาลต้องบังคับให้บรรดาผู้คนทุกชุมชนปฏิบัติตาม เพราะฉะนั้นในช่วง 5 ปีแรกของสาธารณรัฐแห่งนี้ ชุมชนบ้านเรือนเก่า ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อแผนแม่บทในการสร้างนครสิงคโปร์ให้กลายเป็นมหานครทันสมัยขึ้นมาใหม่นั้น ก็จะถูกรื้อทำลายและสร้างใหม่อย่างปราณีตบรรจงแล้ว ชุมชนเคหะสถานแห่งชาติที่ถูกสร้างใหม่ขึ้นมารองรับผู้ถูกบังคับรื้อถอนอาคารบ้านเรือนเก่าของพวกเขาไปนั้น ยังถูกจงใจสร้างและจัดสรรให้ผู้มีเชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายอินเดียกระจัดกระจายออกจากชุมชนดั้งเดิมของพวกเขาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อไม่ให้คนเหล่านี้รวมกลุ่มหรือกระจุกตัวกันกลายเป็นเสียงส่วนใหญ่ที่จะมีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกสภาปกครองท้องถิ่นในแต่ละเขตด้วย[80]

โดยรัฐบาลของพรรคกิจประชาชน (PAP) ก็พร้อมที่จะลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การคมนาคมขนส่ง และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ให้กับชุมชนเคหะแห่งชาติในแต่ละจุดทั่วสิงคโปร์ที่ถูกสร้างขึ้นมาใหม่ไปพร้อม ๆ กันด้วย เพราะโครงการบ้านจัดสรรและการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนใหม่ขนานใหญ่ของสิงคโปร์มีวัตถุประสงค์ทั้งทางด้านสังคมและทางการเมืองรองรับอยู่เบื้องหลังในทุกโครงการ รัฐบาลสิงคโปร์จึงไม่ค่อยเปิดเผยรายละเอียดและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ให้ประชาชนทั่วไปทราบก่อนที่จะเริ่มดำเนินการแต่ละโครงการ

ในทางตรงข้าม ประชาชนทุกคนจะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลซึ่งถือว่าเป็นผู้หยิบยื่นและผู้จัดการวิถีชีวิตของผู้มีรายได้ต่ำให้มีฐานะดีขึ้นในอนาคตแต่เพียงองค์กรเดียวเท่านั้น เพราะวิธีการปกครองของสิงคโปร์เป็นวิธีการปกครองแบบพ่อปกครองลูกและมีวิถีปฏิบัติตามแบบคำสอนของลัทธิขงจื่อจนทำให้สิงคโปร์กลายเป็นรัฐขงจื่อ (Confucian State) ที่ทุกคนจะต้องน้อมรับคำแนะนำและการชี้ขาดของรัฐบาลภายใต้การนำของลี กวนยิว ต่อไปอีกช้านาน ซึ่งพัฒนาการดังกล่าวก็ได้กลายเป็นหลักการชี้นำสังคมสิงคโปร์ที่ทุกคนต้องยอมรับ เพราะนอกจากสังคมแห่งนี้หลีกหนีปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติของแต่ละชุมชนไม่พ้นแล้ว ทุกฝ่ายต่างก็ให้การสนับสนุนพรรคกิจประชาชน (PAP) ให้ทำการบริหารประเทศนี้แต่เพียงพรรคเดียวมาตั้งแต่ต้น เพราะฉะนั้นเมื่อพรรคนี้คัดสรรคณะบุคคลที่มีคุณธรรมดีที่สุดของพรรคเพื่อทำหน้าที่เป็นคณะรัฐบาลตามระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยของสิงคโปร์แล้ว สังคมสิงคโปร์ก็ต้องเชื่อฟังผู้ปกครองที่มีคุณธรรมจนกลายเป็นวิถีปฏิบัติอย่างเคร่งครัดไปโดยปริยาย เพราะรัฐบาลที่ประชาชนส่วนใหญ่เลือกตั้งมาคือผู้รับผิดชอบการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าทุกเชื้อชาติแล้ว ยังถือว่าพวกเขามีความชอบธรรมแต่เพียงกลุ่มเดียวที่กจะสร้างสิทธิอันเท่าเทียมกันทั้งทางด้านการเมือง กฎหมาย และทางเศรษฐกิจให้กับสมาชิกทุกคนของเกาะสิงคโปร์ที่กำลังกลายเป็นรัฐทุนนิยม (capilalist state) เพิ่มขึ้นตลอดเวลา

ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลก็ยังคงให้เสรีภาพแก่ปัจเจกชนอย่างเต็มที่ในเรื่องความเชื่อทางศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ซึ่งประเด็นต่างๆ เหล่านี้บรรดาผู้คนในสังคมประชาธิปไตยอื่น ๆ อาจมองเป็นปัญหาผิดปกติเพราะขัดกับสิทธิมนุษยชนบ้างเหมือนกัน แต่ในทัศนะของผู้นำพรรคกิจประชาชน ถือว่านโยบายต่าง ๆ ของสิงคโปร์ทั้งในขณะนั้นและสมัยต่อมา เป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมกับปัญหาอันสลับซับซ้อนและละเอียดอ่อนทางเชื้อชาติซึ่งสมาชิกทุกคนของพหุสังคมสิงคโปร์สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เพราะคนส่วนใหญ่แทบจะ

ไม่ให้ความสำคัญกับสิทธิทางการเมืองและสิทธิทางเศรษฐกิจอะไรมากนัก ยกเว้นสิทธิทางวัฒนธรรม (cultural rights) ต่าง ๆ ที่พวกเขายังคงหวงแหนรักษาไว้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตตลอดมา ขณะเดียวกัน รัฐบาลสิงคโปร์ก็ต้องพยายามสร้างสังคมที่ทุกคนต้องเคารพและปฏิบัติตามผู้นำเพื่อก้าวไปสู่ความสำเร็จทางเศรษฐกิจให้ได้ โดยพลเมืองทุกคนยังคงได้รับการส่งเสริมให้รักษาอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติของพวกเขาต่อไป เพื่อที่ทุกคนสามารถใช้มันเป็น “หมุดวัฒนธรรม” (cultural ballast) คอยเหนียวรั้งตนเองไม่ให้ถูกครอบงำโดยลัทธิปัจเจกชนนิยม (individualism) ซึ่งทุกคนจะพากันเห็นแก่ตัวมากเกินไปแล้ว รัฐบาลยังถือว่าปัญหาเรื่องเชื้อชาติ วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ไม่ใช่แต่ละปัญหาจะเป็นอิสระแยกออกจากกัน แต่ทุกปัญหามีความสำคัญเท่าเทียมกันต่อการพัฒนาทั้งชุมชนอัตลักษณ์ และปัจเจกชน เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่ามีคุณค่าทางสังคมและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจเปรียบเสมือนอิฐบล็อคที่จะใช้ในการก่อสร้างชาติสิงคโปร์ตลอดไปด้วย โดยรัฐบาลจะไม่ยอมให้ชุมชนหรือปัจเจกชนเชื้อชาติใดๆ นำเอาประเด็นปัญหาเหล่านี้ ไปใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองหรือการแบ่งขั้วทางสังคมเพื่อสร้างความแตกแยกในสิงคโปร์โดยเด็ดขาด[81]

อย่างไรก็ตาม ขณะที่รัฐบาลภายใต้นำของพรรคกิจประชาชน (PAP) ทำการผูกขาดกระบวนการสร้างชาติสิงคโปร์ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความหลากหลายทางเชื้อชาติและความเป็นพหุสังคมที่มีเอกภาพระหว่างประชากรทุกหมู่เหล่าในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสิงคโปร์ให้กลายเป็นรัฐทันสมัยทางด้านอุตสาหกรรม การพาณิชย์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่อไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ ค.ศ.1965 เป็นต้นมา ชุมชนจีนซึ่งเป็นส่วนประกอบใหญ่สุดเพราะมีประชากรถึงประมาณร้อยละ 76 ของสิงคโปร์ทั้งหมดใน ค.ศ.1970 ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมทางการเมืองในเชิงมหภาคที่รัฐบาลสิงคโปร์ได้พยายามผลักดันให้เกิดการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาด้วย เพราะชุมชนจีนในสิงคโปร์นอกจากจะมีขนาดใหญ่สุดกว่าชุมชนมาเลย์ ชุมชนอินเดีย และชุมชนยูเรเซีย (Eurasians) เชื้อสายอื่น ๆ แล้ว ชาวจีนเหล่านี้ยังมีสำเนียงภาษาและรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันอย่างมากด้วย เพราะฉะนั้นการอาศัยภาพรวมจากคำว่า “จีน” ในพหุสังคมแห่งนี้ในลักษณะเดียวกับการพิจารณาชุมชนจีนในฐานะชนส่วนน้อยของสังคมอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีชาวพื้นเมืองเป็นรัฐบาลปกครองประเทศนั้น จึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำอย่างยิ่งเพราะอาจจะก่อให้เกิดการบิดเบือนทางประวัติศาสตร์แล้ว กระบวนการสร้างชาติของภาคประชาชนและการปรับตัวเองของชุมชนจีนเชื้อสายต่าง ๆ ในสิงคโปร์ตลอดยุคสาธารณรัฐยังมีความสลับซับซ้อนและชุมชนแต่ละสำเนียงภาษาก็ได้พัฒนาอัตลักษณ์เฉพาะของตนเองแตกต่างจากสังคมชาวจีนส่วนน้อยในประเทศอื่นๆ นอกจากนั้น ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ชุมชนชาวจีนโดยรวมในสิงคโปร์นอกจากจะจำกัดความหมายตนเองในลักษณะตรงกันข้ามกับกลุ่มชนเชื้อชาติอื่นๆ ในสิงคโปร์ตลอดมาแล้ว ในแต่ละ

สำเนียงภาษาของชุมชนนั้นๆยังแยกชุมชนของตนออกจากความหมายของคำว่า "ชุมชนจีน" โดยรวมอีกด้วย[82]

ตารางที่ 6

ชาวจีนในสิงคโปร์ ค.ศ.1970

เชื้อสายจีน	จำนวน (คน)	ร้อยละของประชากรสิงคโปร์
ฮกเกี้ยน	433,718	30.0
แต้จิ๋ว	246,478	17.0
กวางตุ้ง	217,640	15.1
ไหหลำ	74,498	5.2
แคะ	66,597	4.6
ฮกจิว*	14,232	1.0
เฮงหัว**	7,866	0.5
เซี่ยงไฮ้	7,273	0.5
ฮกเจีย***	6,443	0.4
จีนกลาง****	1,275	0.1

* ชาวจีนที่แผ่นดินบรรพชนอยู่ในเมืองฟูโจว (Foochow) ซึ่งเป็นเมืองเอกของมณฑลฟูเจี้ยน

**ชาวจีนที่บรรพบุรุษส่วนใหญ่อพยพมาจากบริเวณมณฑลเจ้อเกียง (Chekiang)

***ชาวจีนส่วนใหญ่ซึ่งอพยพมาจากบริเวณรอยต่อระหว่างมณฑลฟูเจี้ยนและมณฑลเจ้อเกียง

****ชาวจีนส่วนใหญ่ซึ่งเพิ่งอพยพมาจากเกาะไต้หวันในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คล้ายคลึงกับชาวจีนเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเพิ่งอพยพเข้ามาสิงคโปร์ภายหลังที่พวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ยึดครองแผ่นดินใหญ่ได้เรียบร้อยแล้ว

ที่มา : L.A. Peter Gosling and Linda Y.C. Lim (eds.), **The Chinese in Southeast Asia, Vol.2** (Singapore : Maruzen Asia, 1983). p.267.

ชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษาจึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการแบ่งชนชั้นของชาวจีนในสิงคโปร์ไปโดยปริยายก่อนที่สาธารณรัฐแห่งนี้จะถูกสถาปนาเสียด้วยซ้ำไป โดยแต่ละชุมชนก็มีสมาคมใหญ่ของพวกเขาทั้งหมดที่สร้างเครือข่ายและบทบาทอิทธิพลต่าง ๆ ครอบงำสมาคมเล็กอื่น ๆ ของแต่ละชุมชนอีกทอดหนึ่ง เช่น สมาคมตระกูล สมาคมหมู่บ้านและตำบล สมาคมอาชีพ สมาคม

การกุศล สมาคมสันทนาการ และสมาคมที่เกี่ยวข้องกับกิจการทางการเมือง เป็นต้น ถึงแม้ว่าวิวัฒนาการของสมาคมจีนเหล่านี้มีมาเป็นเวลาช้านานตั้งแต่ยุคอาณานิคมเป็นต้นมา แต่การดำรงอยู่ของสมาคมเหล่านี้นอกจากจะไม่สิ้นสุดลงในยุคสาธารณรัฐ ยังได้ขยายบทบาทและเครือข่ายอิทธิพลต่างๆ ที่มีต่อชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษาเพิ่มขึ้น และมีผลกระทบตลอดเวลาต่อพัฒนาการทางวัฒน-ธรรมและประวัติศาสตร์สิงคโปร์จนถึงยุคปัจจุบันด้วย โดยสมาคมเหล่านี้จะยังคงทำหน้าที่รักษาอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชนจีนไว้อย่างเหนียวแน่น ในเวลาเดียวกัน ก็จะทำหน้าที่เป็นสถาบันสำคัญในการตีความหมายของประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่คนรุ่นก่อนได้ยึดถือหรือสั่งสมไว้ตั้งแต่อดีตเพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเงื่อนไขใหม่ ๆ ในสิงคโปร์ยุคปัจจุบัน

ขณะที่ชาวจีนในสิงคโปร์ก็มีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างจากชาวจีนทั่วไปในภูมิภาคแห่งนี้ เพราะดินแดนที่ตนเข้าไปตั้งถิ่นฐานหรือประกอบอาชีพใด ๆ ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษคือดินแดนซึ่งไม่มีวัฒนธรรมของเจ้าบ้าน (host culture) มาก่อน เพราะฉะนั้นการสร้างวัฒนธรรมจีนในสิงคโปร์ตลอดมาคือ การพึ่งพิงทรัพยากรทุกรูปแบบที่ชุมชนแต่ละสำเนียงภาษาได้สั่งสมมาเป็นอย่างดีแล้ว เพื่อให้สมาชิกของแต่ละชุมชนสามารถดำรงชีวิตในสิงคโปร์แบบผู้ที่มีสังคม วัฒนธรรม และภาษาของตนเองเรื่อยมา ซึ่งแน่นอนที่สุดก็จะต้องมีความหลากหลายและความแตกต่างจากอัตลักษณ์ของชุมชนจีนเชื้อสายอื่นๆ ในเวลาเดียวกันด้วย สังคมสิงคโปร์จึงไม่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการกลืนกลาย (assi-milation process) แต่อย่างใด ชุมชนจีนในสิงคโปร์แต่ละชุมชนจึงมีแนวโน้มน้อยมากที่จะเปลี่ยน อัตลักษณ์หรือสถานภาพของตนเองที่ซึ่งสังกัดอยู่กับชุมชนสำเนียงภาษาหนึ่งไปสู่การกลายเป็นสมาชิกหรือเครือญาติของอีกชุมชนหนึ่งซึ่งมีภาษาพูดต่างกัน โดยเฉพาะการแต่งงานข้ามชุมชนซึ่งมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมากทั้งในอดีตและในยุคสาธารณรัฐ แต่ก็ไม่ใช่ไม่เคยเกิดขึ้นเลย และเมื่อเกิดขึ้นแล้ว สมาชิกของชุมชนนั้น ๆ ก็จำเป็นต้องปรับตนเองให้สอดคล้องเข้ากับเงื่อนไขและสถานการณ์ที่รายล้อมวิถีชีวิตของเขาให้ดี เพราะมันจะมีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในแต่ละชุมชนที่ตนเองกลายเป็นส่วนแปลกแยกไปโดยปริยายด้วย[83]

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อนโยบายของรัฐบาลสิงคโปร์คือการเน้นความเท่าเทียมกันในทุกๆ ด้านให้กับพลเมืองทุกคนโดยไม่มีการคำนึงถึงปัญหาเชื้อชาติ ชาวจีนในสิงคโปร์ซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ในพหุสังคมแห่งนี้ ยิ่งนานวันขึ้น ก็จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นในการรักษาอัตลักษณ์และจุดเด่นของชุมชนจีนสำเนียงภาษาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับโลกของความเป็นจริงและเงื่อนไขของสังคมมากขึ้นด้วยแล้ว คนเหล่านี้ยังต้องผันแปรจุดยืนของตนเองให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลอดเวลาในการที่จะแสดงอัตลักษณ์ความเป็นสมาชิกของชุมชนจีนในหลากหลายบริบท เพื่อแสดงให้ทุกคนที่ตนเองเข้า

ไปเกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ด้วยทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคมตระหนักว่าพวกเขาให้การยอมรับวัฒนธรรมการผสมผสานร่วมกันของแต่ละชุมชน แต่ในเวลาเดียวกัน คนเหล่านี้ก็สามารถรักษาความแตกต่างและความเด่นชัดของตนเองที่มาจากชุมชนจีนที่ต่างกันได้อย่างยืดหยุ่นเพราะมีรูปแบบจิตสำนึก (conscious model) เฉพาะของแต่ละกลุ่มสำเนียงภาษา เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวพวกเขาเพราะคนเหล่านี้ยึดถือระบบสังคม (social system) ของพวกเขาไว้ในใจตลอดเวลา เพื่อแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมาว่าเขาคือ “ชาวจีน” แล้ว ในเวลาเดียวกันจิตสำนึกของพวกเขาก็จะคอยเตือนสถานภาพทางสังคมของพวกเขาทั้งในหมู่ชาวจีนด้วยกันเองและกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในสิงคโปร์ว่า พวกเขามาจากชนชั้นใดหรือมาจากกลุ่มชนเชื้อสายจีนใด ๆ ในเวลาเดียวกันด้วย ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก็มีนัยอยู่ในตัวของมันเองถึงการแบ่งชนชั้นตามเชื้อชาติและฐานะอาชีพของชาวจีนที่ฝังซ่อนอยู่ในความเป็นส่วนหนึ่งของ “ชาวสิงคโปร์” เชื้อสายจีนตลอดมา

ในที่สุด การเลือกเพื่อแสดงออกทางเชื้อชาติแต่ละสำเนียงภาษาของชาวจีนในสิงคโปร์ในยุคสาธารณรัฐ จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องแปรผันไปตามบริบทของแต่ละสถานการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อปัจเจกชนนั้น ๆ ที่จะแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์แต่ละสำเนียงภาษาของพวกเขา ซึ่งสำหรับผู้ที่มีการศึกษาดีและสามารถใช้ภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนกลางได้อย่างคล่องแคล่ว คนเหล่านี้ก็อาจไม่จำเป็นต้องไปใส่ใจให้ความสำคัญว่าบรรพชนของพวกเขาหรือวัฒนธรรมทางครอบครัวของพวกเขาได้ถูกหล่อหลอมมาจากเบ้าใดของชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษา โดยคนเหล่านี้สามารถแสแสร้งอ้างว่าเขาเป็น “ชาวสิงคโปร์” สำหรับการพูดคุยติดต่อกับชาวต่างประเทศอื่นๆ หรือพูดรวม ๆ ว่าเขาคือ “ชาวจีนในสิงคโปร์“ ก็ตาม แต่สำหรับในหมู่สังคมชาวจีนด้วยกันเองในสิงคโปร์แล้ว ปมเชื่องของแต่ละชุมชนก็มักจะมีการแสดงออกเพื่อข่มในที่ต่อชุมชนจีนอื่น ๆ ที่สังคมทั่วไปยอมรับว่ามีฐานะต่ำกว่าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตลอดมา เช่น ผู้ที่มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนก็มักถือว่าชุมชนและบรรดาผู้นำของตนย่อมมีศักยภาพเข้มแข็งและสูงเด่นกว่าชุมชนจีนอื่น ๆ แน่นอน ขณะที่สมาชิกของชุมชนจีนแคะที่มีจำนวนน้อยและส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจด้อยกว่าชุมชนจีนฮกเกี้ยนโดยทั่วไป คนเหล่านี้ก็ย่อมจำเป็นที่จะต้องพรางความเป็นจีนแคะของพวกเขาอย่างแน่นอนในชุมชนจีนสิงคโปร์ทั่วไป หรือไม่ก็ต้องยอมรับอิทธิพลของวัฒนธรรมชุมชนจีนสำเนียงภาษาอื่นที่มีบทบาททางเศรษฐกิจใน สิงคโปร์มากกว่าพวกเขา โดยทุกคนก็ถือว่าตนเองเป็นชาวจีน

ส่วนมรดกทางเชื้อสายแต่ละสำเนียงภาษาจะแสดงออกมาอย่างเปิดเผยก็ต่อเมื่ออยู่ในแวดวงของผู้คนที่มีเชื้อสายสำเนียงภาษาเหมือนกันเท่านั้น ชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษายังมีการแบ่งชนชั้นภายในชุมชนเดียวกันตามฐานะและอาชีพทางเศรษฐกิจแล้ว ชาวจีนบางสำเนียงภาษายังมี

การแบ่งแยกกลุ่มออกตามภูมิลำเนาดั้งเดิมของบรรพชนในแต่ละมณฑลด้วย[84] เพราะฉะนั้นสรุปภาพโดยรวม ปัญหาเชื้อชาติของชาวจีนในสิงคโปร์จึงมีความอ่อนไหวทางการเมืองสูงมาก ถึงแม้วัฒนธรรมการเมืองของประเทศนี้ภายใต้การกำกับของรัฐบาลพรรคกิจประชาชน (PAP) ตลอดมา ไม่ต้องการให้ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อสังคมโดยรวม แต่มันก็กลายเป็นกรอบจำแนกบุคคลในสังคมจีนบนเกาะแห่งนี้ที่รัฐบาลสิงคโปร์ก็ไม่อาจปฏิเสธข้อเท็จจริง ดังกล่าวได้ ถึงแม้จะมีการเร่งพัฒนาให้ลูกหลานชาวจีนหันมาใช้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีนกลางเป็นสื่อกลางสำคัญในการมีปฏิสัมพันธ์ของบรรดาผู้คนในชุมชนจีนโดยรวมตลอดมา โดยถือว่าภาษาจีนกลางเป็น “ภาษาแม่” (mother tongue) ของชาวจีนทุกคน แต่เมื่อคนเหล่านี้อยู่ในครอบครัวของพวกเขาส่วนใหญ่ ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องพูดภาษาจีนสำเนียงอื่น ๆ กับพ่อแม่ของพวกเขา หรือปู่ย่าตายายของคนเหล่านี้ซึ่งส่วนใหญ่ไม่รู้จักภาษาจีนกลางแต่อย่างใด คนเหล่านี้ยังไม่เข้าใจความหมายของภาษาแม่ว่ามีนัยสำคัญต่อสังคมสิงคโปร์ยุคใหม่อีกด้วย

ในทัศนะของบรรดาผู้นำครอบครัวชาวจีนเหล่านี้รู้แต่เพียงว่าภาษาอังกฤษซึ่งรัฐบาลกำลังส่งเสริมให้ลูกหลานของพวกเขาเรียนรู้เป็นภาษาที่จำเป็นต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ การปกครอง และการจัดการ ขณะที่ภาษาจีนกลางก็เป็นภาษาสำหรับการเรียนรู้วัฒนธรรมจีนให้ลึกซึ้งขึ้นเท่านั้น เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่สมาชิกชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษายังคงนิยมใช้ภาษาถิ่นของตนทั้งที่บ้านและการแสวงหาความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ ตลอดมา แม้กระทั่งในเทปและวิดีทัศน์ต่าง ๆ ที่เป็นภาษาจีนกลางหรือภาษาจีนกวางตุ้งซึ่งส่งมาจากฮ่องกง ยังถูกลบออกแล้วอัดเสียงภาษาจีนแต่ละท้องถิ่นเผยแพร่ใหม่อีกด้วย เพราะฉะนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่บัตรประจำตัวประชาชนหรือแบบฟอร์มของทางราชการจะต้องมีช่องว่างให้พลเมืองสิงคโปร์เชื้อสายจีนทุกคนระบุลงไปให้ชัด ๆ เลยว่ามีภูมิหลังและกำเนิดมาจากชาวจีนเชื้อสายใด[85] เช่น จีนฮกเกี้ยน หรือจีนแต้จิ๋ว เป็นต้น ทั้งที่แบบฟอร์มราชการทำนองดังกล่าวที่ใช้กลับพลเมืองเชื้อสายจีนในแต่ละประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมากก็เพียงแต่ระบุว่าคนเหล่านั้นมี “เชื้อชาติจีน” ก็เพียงพอแล้ว เช่น ในประเทศไทยก็เพียงแต่ระบุว่าเป็นคนเชื้อชาติจีนและสัญชาติไทยดังนี้เป็นต้น แต่เนื่องจากสิงคโปร์มีความแตกต่างทางสำเนียงภาษาของชุมชนจีนโดยรวมมาก เพราะฉะนั้นถึงแม้คนเหล่านี้ทุกคนถือว่าตนเองเป็นจีนโดยกำเนิดหรือเป็นชาวสิงคโปร์เชื้อสายจีนตามกำเนิดก็ตาม แต่เบ้าหลอมทางประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละชุมชนจีนที่มีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในดินแดนแห่งนี้แตกต่างกันอย่างมากมาย เพราะฉะนั้นทั้งนัยและ ความหลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมของชาวจีนในสิงคโปร์กลุ่มต่างๆ จึงย่อมส่งผลกระทบต่อนโยบายการพัฒนาสังคมของรัฐบาลทั้งในระยะสั้นและระยะยาวตลอดเวลาด้วย

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนจีนในสิงคโปร์จึงเป็นปัญหาใหญ่มาก ซึ่งบุคคลภายนอกทั่วไปอาจจะมองแบบผิวเผิน แล้วสรุปง่าย ๆ ว่ามีลักษณะเหมือนกับปัญหาชาวจีนทั่วไปใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ความเป็นจริงแล้วพรมแดนของความหลากหลายทางเชื้อชาติของชุมชนจีนต่าง ๆ ในสิงคโปร์ก็ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของกระบวนการสร้างความทันสมัยให้สาธารณรัฐแห่งนี้ตลอดช่วงทศวรรษ 1970 ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์ยังจำเป็นต้องใช้นโยบายการศึกษาและภาษาหล่อหลอมเยาวชนเชื้อสายจีนให้กลืนกลายเป็นชาวสิงคโปร์โดยรวมต่อไป เพราะมิฉะนั้น ปัญหาการดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ชุมชนจีนเชื้อสายต่าง ๆ อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระยะยาวแล้ว ยังอาจจะเป็นปัญหาต่อกระบวนการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาของสิงคโปร์ด้วย เพราะเมื่อผู้มีเชื้อสายจีนคือชนส่วนใหญ่ของประเทศ ขณะเดียวกันโครงสร้างสังคมจีนทุกชุมชนล้วนเน้นความจงรักภักดีให้กับครอบครัวตระกูลและสำเนียงภาษามากกว่าการดำรงอยู่ของรัฐสิงคโปร์ ถ้าปล่อยให้ปัญหาเหล่านี้ดำรงต่อไป คนเหล่านี้ก็จะยังคงให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมมากกว่าการเมืองตลอดไปแล้ว ปัญหาความคลั่งเชื้อสายของชุมชนจีนแต่ละกลุ่มภาษาและวัฒนธรรมก็อาจจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการสร้างเอกภาพในพหุสังคมสิงคโปร์แล้ว ความหยิ่งยะโสของชาวจีนสิงคโปร์ที่มีซึ่งกันและกันอย่างลึก ๆ ตลอดมา[86] ยังอาจบานปลายออกไปสู่สังคมภายนอกประเทศ จนกระทั่งกลายเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ค่อยดีนักในสายตาของชาวต่างประเทศ ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ รัฐบาลสิงคโปร์ก็ได้พยายามแก้ไขตลอดมาในช่วงทศวรรษ 1970 โดยหวังว่าในทศวรรษถัด ๆ ไป สังคมจีนในสิงคโปร์ก็จะปรับตัวเองไปสู่ความทันสมัยมากขึ้นแล้ว วัฒนธรรมประเพณีซึ่งเป็นส่วนที่ดีๆ ในแต่ละชุมชนจีนตลอดจนชุมชนเชื้อชาติอื่น ๆ จะกลายเป็นพลังสำคัญในการผลักดันนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจสิงคโปร์ไปสู่ความเป็นชาติอุตสาหกรรมและการพาณิชย์สมัยใหม่เหมือนนานาอารยประเทศในโลกทุนนิยมทั่วไปอย่างแน่นอน ขณะที่ทั้งภาษาจีนกลาง ภาษาอังกฤษ ภาษาอินเดีย และภาษา มาเลย์ ซึ่งถือเป็นภาษาราชการของสาธารณรัฐแห่งนี้ก็จะยังคงมีบทบาทในฐานะหมุดวัฒนธรรมที่ร้อยรัดชุมชนเชื้อชาติต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อความเป็นพหุสังคมที่ทันสมัยถาวรสืบไป

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจีนในฟิลิปปินส์และไทย

ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 ปัญหาชาวจีนในฟิลิปปินส์ที่ยังดำรงอยู่ในขณะนั้น ส่วนใหญ่ก็ยังผูกพันกับบทบาทของคนเหล่านี้ที่มีต่อเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และการเมืองในมิติต่างๆ ต่อเนื่องมาจากอดีตก่อนหน้านั้นนั่นเอง เพราะตั้งแต่ฟิลิปปินส์ได้รับเอกราช ประเทศนี้ไม่เคยมี

นโยบายอะไรแน่นอนที่จะผสมกลมกลืนชาวจีนส่วนน้อยให้เข้ากับกระแสหลักในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวฟิลิปปินส์ส่วนรวมเลย ขณะเดียวกันความเป็นปฏิปักษ์ของสังคมชาวพื้นเมืองที่มีต่อชนส่วนน้อยเหล่านี้ นอกจากมีสาเหตุสำคัญส่วนใหญ่มาจากบทบาททางเศรษฐกิจที่ชาวจีนมีมากกว่าชาวพื้นเมืองตลอดมา ชาวพื้นเมืองบางส่วนยังมีอคติต่อชาวจีน โดยมองว่าคนเหล่านี้มีความแปลกแยกจากสังคมฟิลิปปินส์และเป็นคนที่น่ารังเกียจเพราะคำนึงถึงแต่ชุมชน วงศ์ตระกูล และครอบครัวของพวกเขาด้วยกันเองแล้ว ยังเป็นคนที่ไม่ค่อยรักและจงรักภักดีต่อสังคมฟิลิปปินส์โดยส่วนรวมด้วย ชาวพื้นเมืองเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็คือนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ ซึ่งมักอ้างว่าตนเองคือผู้ที่ต้องการสร้างและรักษาอัตลักษณ์ความเป็นฟิลิปปินส์ให้เจริญสืบไปยิ่งไปกว่านั้นชนชั้นกลาง ฟิลิปปินส์บางคนที่รับอิทธิพลการศึกษาจากโลกตะวันตก และลูกครึ่งจีนฟิลิปปินส์บางคนซึ่งชอบเรียกตนเองว่า “พวกอิลลัสตราโด” (Illustrado) ก็ยังคงนำปัญหาชาวจีนโดยรวมมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง เพื่อสร้างชื่อเสียงของพวกเขาเพิ่มมากขึ้น โดยเสแสร้งทำเป็นลืมไปว่าขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปฏิรูปหรือเพื่อปฏิวัติสังคมฟิลิปปินส์ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยอาณานิคมส่วนใหญ่ก็เกิดจากการกระทำของบรรดาลูกครึ่งจีนฟิลิปปินส์ (Chinese Mestizo) แทบทั้งสิ้น[87] เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่ชนชั้นผู้ปกครองเหล่านี้ ก็จะฉกฉวยโอกาสและมองปัญหาชาวจีนเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง เพราะสังคมของชาวพื้นเมืองซึ่งมีฐานะยากจนและมีความรู้ทางการเมืองน้อยมาก ก็มองว่าชุมชนจีนยังยากที่จะผสมกลมกลืนเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคมส่วนใหญ่แล้ว รัฐบาลฟิลิปปินส์เองก็ยังคงดำเนินนโยบายต่างประเทศตามสหรัฐอเมริกาในยุคสงครามเย็นเพื่อต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีนเรื่อยมา ขณะเดียวกัน ก็เปิดความสัมพันธ์อย่างเต็มที่กับรัฐบาลจีนคณะชาติที่ไต้หวัน ตลอดเวลาในช่วงดังกล่าว นอกจากนั้นบรรดานักการเมืองฟิลิปปินส์ที่มีสายสัมพันธ์อันดีกับผู้สนับสนุนพรรค กว่อมินตั๋งก็จะใช้โอกาสเหล่านี้เป็นช่องทางแสวงหาผลประโยชน์และทำการทุจริตคอรัปชั่นโดยนำเอานโยบายส่งเสริมการลงทุนและมาตรการยกเว้นภาษีต่างๆ เพื่อหยิบยื่นให้ธุรกิจการลงทุนร่วมของชาวจีนเหล่านั้นอีกทอดหนึ่งตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1960 เรื่อยมา เพราะฉะนั้น ชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนนอกจากจะมีความใกล้ชิดกับรัฐบาลไต้หวันมากขึ้นแล้วยังจะยิ่งทำให้พวกเขาแปลกแยกออกจากสังคมพื้นเมืองเพิ่มขึ้นด้วย

ขณะเดียวกันบรรดาผู้นำชาวพื้นเมืองซึ่งมักเรียกตนเองว่าพวกชาตินิยมในฟิลิปปินส์เมื่อทราบข้อเท็จจริงของพัฒนาการดังกล่าว ก็มีความรู้สึกไม่พอใจชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนไปโดยปริยายด้วย แต่ก็ไม่สามารถแสดงปฏิกิริยาอะไรที่เป็นเรื่องผิดกฎหมายเพื่อต่อต้านการเผยแพร่อิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋ง ซึ่งก็มีความฉลาดและประสบการณ์มากพอที่จะเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศนี้โดยผ่านองค์กรวัฒนธรรมต่างๆ ที่รัฐบาลไต้หวันร่วมมือกับบรรดาผู้นำชาวจีนใน

ฟิลิปปินส์ดำเนินการได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ทั้งสองประเทศมีสนธิสัญญาความสัมพันธ์ทางการทูตปีค.ศ. 1947 รองรับความชอบธรรมเป็นอย่างดีอยู่แล้วด้วย รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงไม่สามารถขัดขวางการจัดตั้งโรงเรียนจีนในทุกระดับได้เลย เพราะอาจจะละเมิดสนธิสัญญาฉบับนี้โดยพลการ ขณะเดียวกันสถานเอกอัครราชทูตไต้หวันก็ยังทำหน้าที่คุ้มครองและสนับสนุนการดำเนินกิจการสอนภาษาจีนในฟิลิปปินส์อย่างเต็มที่ตลอดมา จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1970 ฟิลิปปินส์จึงมีโรงเรียนสอนภาษาจีนอยู่ถึง 154 โรงเรียนพร้อมกับนักเรียนอีกถึงประมาณ 68,000 คน[88] โดยหลักสูตรการเรียนและตำราการสอนในทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนจีนเหล่านี้ กระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลไต้หวันจะเป็นผู้ควบคุมและกำหนดเองทั้งหมดแล้ว ครูที่สอนวิชาต่างๆ ซึ่งมีทั้งชาวไต้หวันและบรรดาลูกหลานชาวจีนในฟิลิปปินส์ที่ได้รับทุนไปศึกษาในกรุงไทเป เสร็จแล้วจึงเดินทางกลับมารับภาระหน้าที่ดังกล่าวอีกทอดหนึ่ง การสอนวิชาต่างๆ จึงเน้นเนื้อหาสาระและเรื่องราวประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจีนแทบทั้งสิ้น เช่น ภาษา วัฒนธรรม หน้าที่พลเมือง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และวรรณคดี ขณะเดียวกันก็ให้ความสนใจที่จะอบรมเยาวชนเหล่านี้ให้ศึกษาภาษาฟิลิป-ปินส์หรือวัฒนธรรมพื้นเมืองน้อยมากแล้ว ตั้งแต่ต้นศตวรรษ 1950 ต่อเนื่องไปถึงปลายทศวรรษ 1960 สถานเอกอัครราชทูตไต้หวันยังได้ให้ทุนนักเรียนจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเหล่านั้น ปีละหลายร้อยทุนไปฝึกวิชาการทหาร การเมือง และวัฒนธรรมในทุกฤดูร้อนช่วงปิดเทอมปลายถึงกรุงไทเปอีกด้วย[89]

นอกจากนี้แล้ว สถานเอกอัครราชทูตไต้หวันยังได้ส่งเสริมให้ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์รวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อสนับสนุนนโยบายต่างๆของพรรคกว่อมินตั๋งอย่างมีประสิทธิภาพตลอดมา ตั้งแต่มีการสถาปนาสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมจีน-ฟิลิปปินส์หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า “สหพันธ์” (Federation) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมหอการค้า สมาคมช่างฝีมือ กลุ่มนักลงทุนในวงการอุตสาหกรรม และกลุ่มนักธุรกิจเชื้อสายจีนทั้งหมดในหมู่เกาะฟิลิปปินส์ตั้งแต่ ค.ศ. 1954 แล้ว หลังจากนั้นการทำธุรกิจของเอกชนและบริษัทห้างร้านต่างๆ ของชาวจีนที่ครอบงำเศรษฐกิจฟิลิปปินส์อย่างเหนียวแน่นอยู่แล้ว ก็จะมีโครงสร้างและเครือข่ายการควบคุมและความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกของสมาคมต่างๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าชุมชนชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่นๆ เรื่อยมา นอกจากนั้นแล้ว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1957 สถานเอกอัครราชทูตไต้หวันยังได้จัดประชุมสมัชชาแห่งชาติสำหรับโรงเรียนจีนทั่วฟิลิปปินส์เป็นครั้งแรกพร้อมกับสามารถทำความตกลงกับกระทรวงศึกษาธิการของฟิลิปปินส์ที่จะให้ฝ่ายวัฒนธรรมของสถานเอกอัคราชทูตเข้าไปมีบทบาทควบคุมโรงเรียนจีนต่างๆ ได้ทั่วประเทศ โดยรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ประสานงานกับรัฐบาลจีนไต้หวันผู้

ออกเงินสนับสนุนทั้งหมดเพื่อจัดตั้งองค์กรประสานงานใหม่ขึ้นมาด้วยตั้งแต่นั้นมาชื่อสมาคมทั่วไปของโรงเรียนจีน (The General Association of Chinese Schools)

ในค.ศ. 1958 สถานเอกอัครราชทูตไต้หวันยังได้ร่วมมือกับสมาชิกพรรคกว่อมินตั๋งและสมาคมครอบครัวใหญ่ (The Grand Family Association) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมการบริจาคเงินทองของชุมชนจีนที่ผ่านทางสมาคมตระกูลต่างๆ ในค.ศ.1959 รัฐบาลไต้หวันยังได้ให้สาขาของพรรค กว่อมินตั๋งซึ่งมีอยู่ถึง 39 แห่งทั่วฟิลิปปินส์ขณะนั้นจัดประชุมสมัชชาใหญ่แห่งชาติขึ้นมา เพื่อรณรงค์ต่อต้านพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์โดยร่วมมือกับสันนิบาตต่อต้านคอมมิวนิสต์ (The Anti-Commurnist League) เพราะฉะนั้นชุมชนจีนฟิลิปปินส์ตลอดช่วงทศวรรษ 1960 จนถึงต้นทศวรรษ 1970 จึงมีองค์กรจัดตั้งต่างๆ ที่รัฐบาลจีนไต้หวันมีส่วนสำคัญในการควบคุมอยู่เบื้องหลังทั้งสิ้นถึง 5 องค์กรใหญ่ คือ 1) สหพันธ์ 2) สมาคมทั่วไปของโรงเรียนจีน 3) สมาคมครอบครัวใหญ่ 4) พรรคกว่อมินตั๋ง และ 5) สันนิบาตต่อต้านคอมมิวนิสต์ โดยองค์กรเหล่านี้หรือที่รัฐบาลและชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์เรียกว่า “5 ใหญ่” (Big Five)[90] จะทำหน้าที่กลายเป็นเครือข่ายระดับชาติทั้งหมดแล้ว ทั้ง 5 องค์กรชาวจีนเหล่านี้ยังมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งสามารถควบคุมและจัดการให้กิจการต่างที่เกี่ยวข้องกับชุมชนจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพและดีกว่าองค์กรทางการเมืองหรือพรรคการเมืองทั่วไปของฟิลิปปินส์ในขณะนั้นเสียด้วยซ้ำไป

ผลพวงสำคัญที่ตามมาคือบรรดาลูกหลานชาวจีนซึ่งถึงแม้ส่วนใหญ่จะถือกำเนิดในฟิลิปปินส์ก็จะยิ่งมีแนวโน้มในการดำรงรักษาความเป็นจีนของพวกเขาได้อย่างเหนียวแน่นต่อไป ซึ่งจะกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อกระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติ (process of national integration) ในขณะนั้นมาก เพราะใน ค.ศ. 1970 ได้มีการประเมินว่าผู้มีเชื้อสายจีนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 75 ของจำนวนทั้งหมด มีอายุต่ำกว่า 30 ปีแล้วกว่าร้อยละ 95 ของคนเหล่านี้ยังเกิดใน ฟิลิปปินส์ด้วย ส่วนคนที่มีอายุเกิน 30 ปี มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นซึ่งเกิดในฟิลิปปินส์ ถัดมาใน ค.ศ. 1973 ทางรัฐบาลก็ได้ประเมินว่าในปีนั้นขณะที่ผู้มีเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ในฟิลิปปินส์ประมาณ 500,000 คน ในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 85 เกิดในฟิลิปปินส์ทั้งสิ้นและร้อยละ 95 ของคนเหล่านี้ยังมีอายุต่ำกว่า 25 ปี โดยคนเหล่านี้ถือเป็นชาวจีนรุ่นที่ 3 ในสังคมฟิลิปปินส์แล้ว คนเหล่านี้โดยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฟิลิปปินส์ขณะนั้น ก็พร้อมที่ผละตนเองออกจากอิทธิพลประเพณีวัฒนธรรมความเป็นจีนอยู่ตลอดเวลาเหมือนกัน ถ้าหากรัฐบาลฟิลิปปินส์มีนโยบายในการผสมกลมกลืนคนเหล่านี้ให้เข้ากับสังคมของพื้นเมืองอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่าที่เคยผ่านมาก่อนหน้านั้น[91] เพราะในการสำรวจสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักศึกษาฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในช่วงปี ค.ศ.1970 ก็ปรากฏความจริงว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่

เคยศึกษาในโรงเรียนจีนมาก่อน ยังไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาจีนได้อย่างคล่องแคล่วมากนัก มีนักศึกษาเชื้อสายจีนน้อยมากที่สามารถอ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสารภาษาจีนในขณะนั้นได้ ลูกหลานชาวจีนเหล่านี้ในสถาบันอุดมศึกษากลับสามารถใช้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาฟิลิปปินส์ได้อย่างคล่องแคล่วดีกว่าภาษาจีนเสียด้วยซ้ำไป คนเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงยังคงใช้ภาษาจีนบ้างก็ต่อเมื่ออยู่กับญาติผู้ใหญ่ในครอบครัวหรือในชุมชนจีนด้วยกันเอง ซึ่งนับวันนอกจากจะมีจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ แล้ว ลูกหลานชาวจีนเหล่านี้โดยเฉพาะพวกมีฐานะเศรษฐกิจดีก็ยังเพิ่มจำนวนสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในสถาบันการศึกษาโรงเรียนเอกชนที่ใช้ภาษาอังกฤษและฟิลิปปินส์เป็นสื่อการสอน

ส่วนลูกหลานชาวจีนที่มีฐานะปานกลางหรือยากจนเพิ่มจำนวนสูงขึ้นในโรงเรียนรัฐบาลเรื่อยๆซึ่งแนวโน้มดังกล่าวเหล่านี้รัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ตระหนักดีตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 แล้ว แต่ปัญหาในการผสมกลมกลืนคนเหล่านี้ให้กลายเป็นฟิลิปปินส์เพิ่มมากขึ้น ยังคงเกิดขึ้นอยู่กับปัญหาบทบาทของรัฐบาลไต้หวันที่ยังคงต้องการครอบงำชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ไว้ให้เหนียวแน่นต่อไปเท่านั้น ขณะเดียวกันรัฐบาลของประธานาธิบดีเฟอร์ดินันด์ มาร์คอส (Ferdinand Marcos) ก่อนหน้านั้นก็ยังมีปัญหาภาระกิจอื่นๆ ในการบริหารประเทศอีกมากมาย จึงทำให้การแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไม่ให้กระทำอย่างจริงจัง จนกระทั่งเมื่อรัฐบาลฟิลิปปินส์เริ่มตระหนักถึงบทบาทของรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ภายหลังจากสาธารณรัฐประชาชนจีนได้เข้าเป็นสมาชิกในคณะมนตรีความมั่นคงขององค์การสหประชาชาติแทนรัฐบาลจีนคณะชาติ และแนวโน้มของการปรับปรุงสัมพันธภาพที่ปกติระหว่างสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นพันธมิตรใหญ่ของฟิลิปปินส์กับสาธารณรัฐประชาชนจีนกำลังกลายเป็นจริงมากขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 นั่นเอง

รัฐบาลฟิลิปปินส์จึงเริ่มตระเตรียมการที่จะสถาปนาความสัมพันธ์กับจีนแผ่นดินใหญ่ทันที โดยเริ่มที่ปัญหาการศึกษาของลูกหลานชาวจีนก่อนการแก้ไขปัญหาอื่นๆ ที่จะติดตามมาอย่างรวดเร็ว โดยในวันที่ 21 เมษายน ค.ศ. 1973 ประธานาธิบดีมาร์คอสได้อาศัยอำนาจของรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1973 ที่เพิ่งประกาศใช้ในช่วงนั้นเหมือนกันด้วยการประกาศพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 176 ให้อำนาจกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนต่างด้าวที่มีอยู่ในประเทศทั้งหมดขณะนั้น ให้กลายเป็นโรงเรียนฟิลิปปินส์ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ทันที พร้อมกับการยกเลิกหลักสูตรภาษาจีนในโรงเรียนต่างๆ ทั้งหมดที่เคยใช้แต่ภาษาจีนเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนเหล่านั้น ให้หันมาใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางสำคัญ ในการเรียนการสอนแทนทั้งหมด โดยยังคงอนุญาตให้แต่ละชั้นเรียนมีการสอนภาษาและศิลปวัฒนธรรมจีนไม่เกิน 2 วิชาเท่านั้น พร้อมกับการบังคับให้ทุกโรงเรียนต้องเปลี่ยนเจ้าของผู้บริหารและหลักสูตรต่างๆ ทั้งหมดเป็นฟิลิปปินส์เหมือน

สถานศึกษาอื่นๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในขณะนั้นด้วยแล้ว ตำราการเรียนภาษาจีนทุกเล่มต้องตีพิมพ์จำหน่ายในฟิลิปปินส์เท่านั้น ทางราชการจึงจะอนุญาตให้ใช้สอนในโรงเรียนต่างๆ เหล่านี้ได้[92]

ตั้งแต่นั้นมาการใช้ตำราภาษาจีนต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนเหล่านี้เคยให้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไต้หวันก็สิ้นสุดลง โดยกระทรวงศึกษาธิการฟิลิปปินส์ได้เขียนตำราเรียนภาษาจีนขึ้นมา 2 ชุด คือ ศิลปภาษาจีนชุดที่ 1 (Hua Yu Ke Ben) และ ศิลปภาษาจีนชุดที่ 2 (Zhong He Ke Ben) ซึ่งจะบังคับใช้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับโรงเรียนต่างๆ ทุกแห่งใน ฟิลิปปินส์ซึ่งเลือกใช้ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ (foreign language) ที่มีการเรียนการสอนเพียงจำกัดเท่านั้น โดยตำราการเรียนภาษาจีนทั้ง 2 ชุดนี้ แต่ละชุดจะแบ่งออกเป็น 12 เล่ม และนักเรียนแต่ละชั้นที่เรียนจะใช้ปีละ 2 เล่ม ชุดที่ 1 สำหรับนักเรียนตั้งแต่เกรด 1 ถึงเกรด 6 ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนเกรด 7 ถึงเกรด 12 โดยสาระสำคัญของตำราเรียนทั้ง 2 ชุด จะเน้นการสอนในเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับฟิลิปปินส์ อัตลักษณ์และชุมชนของชาวจีนในฟิลิปปินส์ วีระบุรุษของผู้ที่มีเชื้อสายจีนที่มีต่อการสร้างชาติและพัฒนาการทางการเมืองฟิลิปปินส์ คุณค่าทางจริยธรรมและศีลธรรมของชาวจีนฟิลิปปินส์บทกลอนและความเรียงเกี่ยวกับความงามของฟิลิปปินส์ วีระบุรุษ วีระสตรีของชาวพื้นเมืองและโครงการต่างๆ ของรัฐบาลฟิลิปปินส์ที่มีต่อชุมชนจีน เป็นต้น[93]

โดยอาศัยรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ปี ค.ศ. 1973 พร้อมกับการบังคับใช้มาตรการต่างๆ อย่างทันทีทันใดของรัฐบาลประธานาธิบดีมาร์คอส จึงทำให้อิทธิพลของรัฐบาลไต้หวันที่มีต่อโรงเรียนจีนทั่วฟิลิปปินส์ได้ลดลงอย่างรวดเร็ว ถึงแม้สถานเอกอัครราชทูตไต้หวันในมนิลาจะได้ประท้วงนโยบายเหล่านี้ในรูปแบบต่างๆ แต่รัฐบาลฟิลิปปินส์ก็ไม่ได้ให้ความสนใจต่อการประท้วงดังกล่าวแต่อย่างใด เพราะรัฐบาลฟิลิปปินส์ถือว่ามาตรการเหล่านี้ของตนในขณะนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อผลประโยชน์ของประเทศชาติและเป็นกิจการภายในของฟิลิปปินส์โดยเฉพาะการผลักดันนโยบายผสมกลมกลืนผู้มีเชื้อสายจีนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวิถีสังคมฟิลิปปินส์เป็นสิ่งที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงหรือประวิงเวลาได้อีกต่อไป เพราะถ้าหากปล่อยให้รัฐบาลไต้หวันยังคงมีบทบาทควบคุมการศึกษาของเยาวชนเชื้อสายจีนที่มีอยู่หลายแสนคนขณะนั้นต่อไปเรื่อยๆโอกาสที่เด็กเหล่านี้จะแปลกแยกตนเองออกจากกระแสหลักของสังคมฟิลิปปินส์ก็คงจะดำรงอยู่ตลอดไป เพราะเนื้อหาของหลักสูตรการสอนในโรงเรียนจีนส่วนใหญ่ก่อนหน้านั้น นอกจากจะเน้นหนักการจงรักภักดีต่อประเทศและวัฒนธรรมจีนเป็นหลักแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการต่อต้านสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์แทรกอยู่ในตำราเรียนระดับมัธยมศึกษาอีกด้วย ขณะที่รัฐบาลฟิลิปปินส์

ในช่วงนั้นถึงแม้ว่ายังคงต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ต่อไป แต่ก็เห็นความจำเป็นของผลประโยชน์แห่งชาติมากขึ้นในการที่จะต้องหาทางสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อไปแล้ว ยังจำเป็นต้องเตรียมการต่างๆ อย่างรวดเร็วและเด็ดขาดเพื่อป้องกัน "ปัญหาชาวจีน (Chinese problems)" ในระยะยาวไม่ให้เกิดขึ้นด้วย[94] เพราะในที่สุดแล้ว รัฐบาลฟิลิปปินส์ก็จะต้องตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลไต้หวันอย่างแน่นอน

ในวันที่ 11 เมษายน ค.ศ.1975 ประธานาธิบดีมาร์คอสยังได้ประกาศพระราช-กฤษฎีกาที่สำคัญอีกฉบับหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า The Letters of Instruction (LOI) 270 เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแปลงสัญชาติครั้งมโหฬารแก่ชาวจีนที่ตั้งภูมิลำเนาอยู่ในฟิลิปปินส์ขณะนั้น ซึ่งมีสาระสำคัญคือการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารแทนอำนาจกฎหมายเป็นนโยบายหลักที่จะผลักดันมาตราการแปลงสัญชาติต่างๆ ขึ้นมาโดยอาศัยคำสั่งและประกาศทางราชการแทนที่เงื่อนไขต่างๆ ของพระราชบัญญัติแปลงสัญชาติที่เคยมีอยู่ในขณะนั้นทั้งหมด โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญสุดคือการเร่งรีบผสมผสานให้ ชุมชนเชื้อสายจีนทั้งหมดสร้างบูรณาการแห่งชาติรวมเข้ากับกระแสหลักของสังคมฟิลิปปินส์ให้ เป็นรูปธรรมและถาวรโดยเร็วต่อไป เพราะฉะนั้นกระบวนการแปลงสัญชาติครั้งยิ่งใหญ่ในประเทศ ฟิลิปปินส์ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่นั้นมา นอกจากจะเป็นการหลีกปัญหาการเดินตามจารีตปฏิบัติที่เคยมีอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านั้น ที่ถือว่าบุคคลใดจะเป็นพลเมืองฟิลิปปินส์ได้นั้นจะพิจารณาโดยยึดหลักการเป็นพลเมืองตามสายเลือด (jus sanguinis) โดยปฏิเสธการไม่ให้พลเมืองแก่ผู้ใดก็ตามซึ่งถึงแม้ว่าถือกำเนิดในฟิลิปปินส์ แต่บิดามารดกเป็นคนต่างด้าว บุคคลผู้นั้นก็ยังคงถูกถือว่าเป็นชาวต่างด้าวตลอดมาเพราะกฎหมายสัญชาติฟิลิปปินส์ไม่ให้ยึดหลักการเป็นพลเมืองตามแผ่นดินเกิด (jus soli)[95]

เมื่อพระราชกฤษฎีกาฉบับ LOI 270 ประกาศออกมาแล้ว ปัญหานี้ก็หมดไปโดยปริยาย เพราะประธานาธิบดีมีอำนาจบริหารเต็มที่ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ปี ค.ศ. 1973 ที่จะออกพระราชกฤษฎีกา คำสั่ง และประกาศกฎกระทรวงทบวงกรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนนโยบายการเร่งแปลงสัญชาติชาวจีนให้เป็นฟิลิปปินส์โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ทันกับการประกาศสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการในเวลาอีกไม่นานถัดจากนั้น โดยรัฐบาลฟิลิปปินส์นอกจากจะตัดขั้นตอนการสูญเสียเวลาต่างๆ ของการแปลงสัญชาติของชาวจีนให้สั้นลงจากเดิมที่จะต้องรอ คำสั่งสุดท้ายจากการพิจารณาของศาลสถิตย์ยุติธรรมซึ่งใช้เวลาหลายปีมาอยู่ในดุลยพินิจของกระทรวงมหาดไทยและเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในเวลาเพียงจำกัดแน่นอนไม่กี่

วันตามประกาศของทางราชการในแต่ละเขตเมือง และจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศฟิลิปปินส์แล้ว ยังให้ลดเงื่อนไขเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจ ผู้รับรอง ความสามารถในการใช้ภาษาพื้นเมือง และค่าธรรมเนียมต่างๆ ที่ถูกลงจนคนธรรมดาที่หาเช้ากินค่ำก็สามารถตัดสินใจเลือกแปลงสัญชาติได้ตามความสมัครใจได้อย่างเต็มที่เช่นนั้น จึงมีผลทำให้ชาวจีนที่ยังถือสัญชาติต่างด้าวอยู่ก่อนหน้านั้นและมีครอบครัวอย่างถาวรอยู่ในฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ตัดสินใจแปลงสัญชาติเป็นฟิลิปปินส์อย่างล้นหลามตามนโยบายของประธานาธิบดีมาร์คอส ซึ่งไม่ต้องการปล่อยให้ปัญหาชาวจีนกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองและความขัดแย้งทางเชื้อชาติ หรือตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์ทุกยุคในอดีตเกรงกลัวตลอดมาอีกด้วย[96]

เพราะฉะนั้น ภายในเวลาเพียงไม่เกิน 2 เดือนหลังจากนั้น มาตราการต่างๆ ที่แสนง่ายดายสำหรับผู้ต้องการแปลงสัญชาติเป็นฟิลิปปินส์เสร็จสิ้นเรียบร้อย ผู้ที่มีเชื้อสายจีนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ซึ่งถือกำเนิดในฟิลิปปินส์และเคยมีความกังวนทางสัญชาติตลอดมา ประมาณ 850,000 คนหรือประมาณร้อยละ 1.2 ของประชากรฟิลิปปินส์ทั้งหมด 68 ล้านคนในขณะนั้น ก็พากันแห่ขอแปลงสัญชาติอย่างล้นหลามและกลายเป็นประชาชนฟิลิปปินส์อย่างถูกต้องตามกฎหมายอย่างเป็นทางการครั้งแรกด้วย ภายหลังจากที่ชั่วชีวิตของพวกเขาแต่ละรายต้องเคยทนความขมขื่นและมืดปมด้อยทางสัญชาติตลอดมา ทั้งที่คนเหล่านี้ทั้งหมดเกิดในฟิลิปปินส์ เรียนรู้ในโรงเรียนฟิลิปปินส์ไม่เคยมีประสบ-การณ์ในจีน หรือไม่เคยรู้จักประเทศอื่นใดมาก่อนเลยในชีวิต ยกเว้นเฉพาะประเทศฟิลิปปินส์เท่านั้น เพราะฉะนั้นผลพวงของการตัดสินใจแก้ไขปัญหาเรื่องสัญชาติครั้งนั้นจึงกลายเป็นจุดหักเหที่สำคัญสุดของประวัติศาสตร์ชาวจีนในฟิลิปปินส์ โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างก็พึงพอใจกับนโยบายดังกล่าวเพราะตั้งแต่นั้นต่อไป คนเหล่านี้ที่ได้รับแปลงสัญชาติจากทางราชการเรียบร้อยแล้ว ก็จะมีฐานะเท่าเทียมกันกับชาวฟิลิปปินส์ที่มีเชื้อสายจีนอีกจำนวนหลายล้านคน แต่ได้รับการยอมรับตลอดมาว่าเป็นชาวพื้นเมืองก่อนหน้านั้น ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันอย่างเปิดเผยว่าชาวฟิลิปปินส์ที่มีเชื้อสายจีนเหล่านั้นมีไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรฟิลิปปินส์ทั้งหมดในขณะนั้นด้วย[97]

ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1975 ภายหลังที่รัฐบาลฟิลิปปินส์ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเรียบร้อยแล้ว ปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนก็ลดลงอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่ในเวลาเดียวกันก็ยังมีชาวจีนสูงอายุซึ่งส่วนใหญ่เคยมีภูมิลำเนาถิ่นกำเนิดในประเทศจีนมาก่อน ก็ยังคงถือหนังสือประจำตัวคนต่างด้าวเป็นส่วนใหญ่ตลอดมา ทั้งๆ ที่ลูกหลานของพวกเขาได้กลายเป็นชาวฟิลิปปินส์ไปหมดสิ้นแล้วก็ตาม โดยบรรดาคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ยังคงทำหน้าที่รักษาวัฒนธรรมความเป็นชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ให้มั่นคงต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ

การยังคงดำรงบทบาทรักษาโครงสร้างองค์กรต่างๆ ของชาวจีนให้เป็นประโยชน์ต่อลูกหลานของพวกเขาด้วยการปรับแปร จุดยืนทางการเมืองให้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่เปลี่ยนแปลงใหม่ครั้งนี้เหมือนกัน เพราะภายหลังจากที่รัฐบาลฟิลิปปินส์สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลในกรุงปักกิ่งแล้ว สถาบันทางสังคมหลักของชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ส่วนใหญ่ก็ยังคงดำรงต่อมา ยกเว้นแต่สันนิบาตต่อต้านคอมมิวนิสต์เพียงองค์กรเดียวเท่านั้นที่ถูกยุบเลิกไปโดยชาวจีนเหล่านี้ แต่อีก 4 สถาบันองค์กรหลักที่เหลืออยู่ก็ยังคงทำหน้าที่สำคัญในการธำรงค์ชุมชนผู้มีเชื้อสายจีนให้เจริญต่อมาจนถึงยุคปัจจุบันแล้ว บางคนยังได้มี บทบาทสำคัญในการจัดตั้งองค์กรเพื่อสนับสนุนรัฐบาลจีนแผ่นดินใหญ่ขึ้นมาโดยเฉพาะอีกด้วย

เช่น การจัดตั้งชมรมมิตรภาพจีนและฟิลิปปินส์ของคนเหล่านี้ซึ่งในช่วงทศวรรษ 1970 มีถึง 34 สาขาทั่วประเทศ นอกจากนั้นแล้วยิ่งนานวันมากขึ้น ลูกหลานของคนเหล่านี้ยังเข้าไปมีบทบาทครอบงำสโมสรของพลเรือนฟิลิปปินส์ทั่วไป เช่น สโมสรโรตารี่ (Rotary) เจซี (Jaycees) และไลอ้อน (Lion Clubs) ตลอดเวลาด้วย จนสโมสรและชมรมชื่อฝรั่งเหล่านี้ซึ่งในอดีตก่อนปี ค.ศ. 1975 ผู้มีบทบาทส่วนใหญ่เคยเป็นชนชั้นกลางชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ที่มีรสนิยมแบบชาวตะวันตก ก็ต้องถอยห่างออกไปจากสโมสรเหล่านี้เพราะมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและเงินทอง สู้พวกลูกหลาน ฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนต่อไปไม่ได้[98] บทบาททางสังคมของคนเหล่านี้ก็จำเป็นต้องลดลง ขณะเดียวกัน ชนชั้นกลางใหม่ซึ่งเป็นลูกหลานชาวจีนเหล่านี้ก็จะนำเอาประเพณีวัฒนธรรมแบบองค์กรของผู้มีเชื้อสายจีนไปครอบงำชมรมและสโมสรชื่อฝรั่งเหล่านี้ทั้งในเมืองหลวงและเมืองอื่นๆ ทั่วฟิลิปปินส์ได้อย่างง่ายดาย จนกระทั่งคนเหล่านี้กลายเป็นกัปตันจีนรุ่นใหม่ (Neo-Kapitan Type) ซึ่งได้รับการยกย่องส่งเสริมอย่างเต็มที่จากบรรดาชนชั้นกลางส่วนใหญ่ซึ่งล้วนแต่มีรากเหง้าความเป็นจีนฝังเร้นอยู่ในความเป็นชาวฟิลิปปินส์ผู้มีชื่อเสียงของพวกเขาตั้งแต่นั้นเรื่อยมา

ขณะที่กลุ่มชาวจีนอาวุโสซึ่งยังคงทำใจไม่ได้ที่จะแปรพักตร์จากไต้หวันไปยังแผ่นดินใหญ่อย่างเปิดเผย คนเหล่านี้ก็พยายามปลีกตนเองออกจากสังคมชุมชนจีนโดยส่วนรวมมากขึ้น พร้อมกับการพยายามปรับปรุงวิธีคิดและวิธีพูดต่างๆ เพื่อหันมาให้ความสำคัญกับการพูดถึงอนาคตของฟิลิปปินส์ในรุ่นลูกหลานของพวกเขาในภายภาคหน้าเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จนกระทั่งกลายเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนจีนสามารถปรับวิถีชีวิตของตนเองให้เข้ากับกระแสหลักของสังคมฟิลิป-ปินส์ในที่สุด ขณะเดียวกัน สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลของสาธารณรัฐ

ประชาชนจีนก็พยายามไม่เข้าไปแทรกแซงกระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติของฟิลิปปินส์ โดยยังคงยืนยันตลอดเวลาที่จะไม่รับรองบุคคลสองสัญชาติ[99] เพราะฉะนั้นชาวจีนที่ยังคงถือหนังสือต่างด้าวจึงจำเป็นที่จะต้องคิดถึงอนาคตของฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น ถึงแม้พวกเขาจะยังคงภาคภูมิใจในความยิ่งใหญ่ของชาติจีนก็ตาม ดังนั้นภายในเวลาไม่นาน สถานการณ์แวดล้อมต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็ได้สอนให้คนเหล่านี้ตระหนักถึงความจริงว่าผลประโยชน์ของพวกเขาไม่สามารถแยกออกจากกันได้จากสังคม ฟิลิปปินส์โดยส่วนรวมแล้ว ปัญหาต่างๆ ของการดำรงความเป็นชุมชนจีนอีกต่อไป จึงอยู่ในขอบเขตของสังคมฟิลิปปินส์ซึ่งทั้งพวกเขาและทุกฝ่ายในสังคมแห่งนั้นจะต้องพิจารณาหาทางแก้ไขหรือหาทางออกร่วมกันต่อไปในอนาคต

สำหรับชาวจีนในประเทศไทยตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา ก็ยังคงเป็นปัญหาชนกลุ่มน้อยที่รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะชุมชนจีนนอกจากจะยังคงมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจแทบทุกสาขาอย่างมั่นคงและเหนียวแน่นแล้ว การที่ประเทศไทยเริ่มมีการพัฒนาอย่างจริงจังตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา จะยิ่งทำให้ชาวจีนในประเทศไทยมีบทบาททางสังคมเพิ่มขึ้นด้วย ขณะเดียวกัน การช่วงชิงอิทธิพลระหว่างรัฐบาลจีนคณะชาติกับรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ยังดำรงอยู่ในชุมชนจีนทั้งทางตรงและทางอ้อมตลอดเวลา โดยฝ่ายรัฐบาลไต้หวันสามารถใช้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลของตนในประเทศไทยเป็นองค์กรสำคัญในการเผยแพร่อิทธิพลทางการเมืองและความร่วมมือทางเศรษฐกิจสังคมเหนือชุมชนจีนได้อย่างเปิดเผย ถ้าหากการกระทำดังกล่าวไม่เป็นสิ่งผิดกฎหมาย ส่วนฝ่ายรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์ก็ยังคงส่งเสริมให้ชาวจีนพยายามลักลอบส่งเงินโพยก๊วนเข้าไปจุนเจือเครือญาติของคนเหล่านี้บนแผ่นดินใหญ่ด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งถึงแม้จะเป็นสิ่งผิดกฎหมายไทย แต่การกระทำดังกล่าวก็ยังคงดำรงอยู่ในชุมชนจีนตลอดมาจนถึงขณะนั้น อย่างไรก็ตาม ในการแข่งขันกันระหว่างจีนทั้ง 2 ฝ่าย ทางฝ่ายรัฐบาลจีนคณะชาติย่อมจะได้เปรียบรัฐบาลจีนคอมมิวนิสต์เพราะมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทย จึงได้รับการสนับสนุนจากชาวจีนในดินแดนแห่งนี้อย่างเปิดเผยมากกว่า เพราะบรรดาผู้นำชาวจีนส่วนใหญ่ซึ่งยังดำรงสถานภาพเป็นชาวจีนต่างด้าวยังจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยรัฐบาลจีนคณะชาติให้เป็นปากเสียงคุ้มครองสิทธิบางอย่างให้แก่พวกเขา

ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคณะชาติก็ต้องพยายามทุกวิธีการเพื่อช่วงชิงโอกาสการนำเหนือชุมชนจีนในประเทศไทยเหมือนชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ที่ตนเองมีสายสัมพันธ์ทางการทูตอยู่ในขณะนั้น โดยเฉพาะการพยายามสร้างสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบรรดานายกสมาคม ประธานกรรมการมูลนิธิ และเจ้าของเครือข่ายธุรกิจใหญ่ ๆ ในประเทศไทย เป็นต้น แม้กระทั่งการเชิญให้

บุคคลเหล่านี้ไปทัศนาจรในฐานะแขกของรัฐบาลไต้หวันเป็นประจำ หรือไม่ก็รวบรวมบรรดาผู้นำชาวจีนเหล่านี้เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนกับบรรดาผู้นำชุมชนชาวจีนในประเทศอื่น ๆ ซึ่งล้วนให้การสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งด้วยกันทั้งสิ้น โดยส่วนใหญ่คนเหล่านี้มักเป็นคณะกรรมการบริหารสมาคมหอการค้าจีนแห่งประเทศไทย คณะกรรมการบริหารสมาคมจีนแต้จิ๋วแห่งประเทศไทย และผู้นำสมาคมจีนอื่นๆ โดยรัฐบาลไต้หวันมักเชิญคนเหล่านี้ให้เข้าประชุมร่วมกับผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ทั่วโลก ในการประชุม The China World Traders ซึ่งจะมีการประชุมปีละ 4 ครั้ง โดยส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในไต้หวัน แต่บางครั้งก็ผลัดเปลี่ยนไปในประเทศต่าง ๆ และในประเทศไทยก็เคยถูกใช้เป็นสถานที่จัดการประชุมทำนองนี้มาแล้วในทศวรรษ 1960 นั่นเอง โดยรูปแบบของการประชุมก็เหมือนกับการสัมมนาของนักธุรกิจการค้าเชื้อสายจีนทั่วไป ทางราชการไทยจึงไม่ค่อยเอาใจใส่กับการประชุมครั้งนั้นเท่าใดนัก แต่เบื้องหลังของการประชุมทำนองนี้แต่ละครั้งก็คือการรวบรวมพลังจีนโพ้นทะเลเพื่อขยายอิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋งให้เป็นไปตามเป้าหมายทั้งสิ้น[100]

ในการเผยแพร่อิทธิพลทางการเมืองของรัฐบาลไต้หวัน ส่วนใหญ่การเคลื่อนไหวจะผ่านทางสมาคมต่าง ๆ ของชาวจีนในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งสมาคมเปิดเผยที่ถูกต้องตามกฎหมายและสมาคมลับในด้านต่าง ๆ ที่ทางราชการไม่รู้จัก แต่สมาชิกและชุมชนจีนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีเพื่อเผยแพร่อิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋งในประเทศไทย ซึ่งในต้นทศวรรษ 1970 ตามรายงานของทางราชการไทยปรากฏว่ามีสมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ ของคนจีนที่ถูกต้องตามกฎหมายรวมทั้งสิ้นประมาณ 250 แห่ง โดยอยู่ในกรุงเทพมหานครประมาณ 160 แห่ง แต่ในช่วงเวลาเดียวกันรัฐบาลไต้หวันยังคงอ้างว่ามีสมาคมลับในประเทศไทยถึง 630 แห่งและมีชาวจีนโพ้นทะเลอยู่ในประเทศไทยถึง 3,500,000 คน[101] ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนคณะชาติ ก็ยังคงใช้นโยบายด้านการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยชักจูงให้ลูกหลานชาวจีนที่ไม่สามารถศึกษาและหล่อหลอมความเป็นจีนได้อย่างเข้มข้นในประเทศไทย ให้เดินทางไปศึกษาต่อที่ไต้หวัน โดยการเรียนที่ไต้หวันนั่นมีทั้งการศึกษาวิชาการทั่วไปกับหลักสูตรวิชาทหารรวมอยู่ด้วย เพื่อหวังที่จะใช้คนเหล่านี้ช่วยรัฐบาลรบได้ทันทีถ้าหากฝ่ายคอมมิวนิสต์รุกรานเข้ามาในไต้หวัน โดยบรรดาลูกหลานจีนเหล่านี้จะถูกเกลี้ยกล่อมให้จงรักภักดีต่อประเทศจีนแน่นอน นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลจีนคณะชาติยังพยายามใช้วิธีการเข้าถึงข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในประเทศไทยทั้งฝ่ายพลเรือนและทหาร ด้วยวิธีการเชิญไปเยี่ยมเยือนไต้หวันเพื่อสันถวไมตรี และใช้วิธีการต้อนรับเอาอกเอาใจต่าง ๆ อย่างเต็มที่เพื่อให้ทางฝ่ายไทยเกิดความสนิทสนมมากขึ้น โดยในแต่ละปีจะมีข้าราชการไทยจำนวนมากได้รับเชิญไปไต้หวัน ซึ่งบางคนก็ได้รับเชิญผ่านรัฐบาลโดยตรง บางคนก็ได้รับเชิญผ่านทางสมาคมหรือมูลนิธิต่าง ๆ อีกทอดหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลจีนคณะชาติและชุมชนจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยขณะนั้นได้ประสานงานกันเป็นอย่างดี

ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลไทยตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์เป็นต้นมา ก็ตระหนักดีว่าถึงแม้การสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในค.ศ.1960จะมีคนจีนต่างด้าวอยู่ในประเทศไทยขณะนั้นเพียง 409,508 คน แต่จำนวนผู้มีเชื้อชาติจีนที่เกิดในประเทศไทยโดยมีบิดามารดาหรือคนใดคนหนึ่งของผู้ให้กำเนิดเป็นชาวจีนต่างด้าว ซึ่งตามกฎหมายบุคคลเหล่านี้คือผู้มีสัญชาติไทยแต่เชื้อชาติจีนมีอยู่ถึงประมาณ 5 ล้านคน และจัดอยู่ในเกณฑ์สูงมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นด้วย โดยบุคคลเหล่านี้จะได้รับสิทธิและหน้าที่ต่างๆ เกือบเท่าชาวไทยโดยทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบุคคลอื่นๆ ที่มีเชื้อสายจีนกล่าวคือบรรดาลูกหลานของผู้มีสัญชาติไทยแต่มีเชื้อชาติจีนนั้น ตามกฎหมายถือว่าเป็นผู้ที่มีเชื้อชาติไทยและสัญชาติไทยจะมีอีกมากมายไม่ต่ำกว่าครึ่งหนึ่งของสังคมไทยในขณะนั้น[102] บุคคลเหล่านี้ถือว่าเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งมีสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ เหมือนคนไทยที่มีบรรพบุรุษเป็นชาวพื้นเมืองอื่น ๆ ทุกอย่างแล้ว บุคคลเหล่านี้ยิ่งนับวันจะยิ่งมีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจและทางสังคมตลอดเวลา ถึงแม้ว่าบทบาททางการเมืองของพวกเขาจะถูกจำกัดสิทธิเหมือนชาวไทยโดยทั่วไปในขณะนั้นเพราะประเทศชาติยังคงถูกอำนาจเผด็จการทหารควบคุมอยู่ตลอดเวลาก็ตาม

เพราะฉะนั้นเมื่อมองภาพรวมทั้งหมด จะเห็นได้ว่าชุมชนจีนในประเทศไทยซึ่งรวมทั้งชาวจีนต่างด้าว ลูกหลานของคนเหล่านี้ และชาวไทยที่มีเชื้อสายจีนจะยังคงมีขนาดใหญ่มากและถือเป็นชุมชนจีนใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยไม่ได้แตกต่างจากอดีตเลย และจากสถิติของสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ในค.ศ.1967 ก็ได้จำแนกผู้ที่มีเชื้อสายจีนทั้งหมดเหล่านี้ออกเป็นพวก ๆ คือ พวกที่มีเชื้อสายจีนแต้จิ๋วมีอยู่ประมาณร้อยละ 56 พวกที่มีเชื้อสายจีนแคะมีอยู่ประมาณร้อยละ 16 พวกที่มีเชื้อสายจีนไหหลำมีอยู่ประมาณร้อยละ 12 พวกที่มีเชื้อสายจีนกวางตุ้งมีอยู่ประมาณร้อยละ 7 พวกที่มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนก็มีอยู่ประมาณร้อยละ 7 และพวกที่มีเชื้อสายจีนอื่น ๆ เช่น มาจากไต้หวัน เซี่ยงไฮ้ หนิงโป ฟูโจว และยูนนาน เป็นต้น มีอยู่ประมาณ ร้อยละ 2 ของชาวจีนทั้งหมดในประเทศไทยขณะนั้น[103] ในเวลาเดียวกัน ชุมชนเหล่านี้จีนยังมีหนังสือพิมพ์จีนรายวันพิมพ์ออกจำหน่ายถึง 11 ฉบับในช่วงปี ค.ศ.1970 ซึ่งบางฉบับพิมพ์จำหน่ายทั้งเช้าและบ่ายเช่น หนังสือพิมพ์ซินจงเอี๋ยน (Hsin Zhong Yian) และหนังสือพิมพ์ซินเสียนยีเป้า (Hsin Hsien Yi Pao) เป็นต้น โดยหนังสือพิมพ์จีนเหล่านี้จะพิมพ์จำหน่ายวันละประมาณ 150,000 ฉบับ นอกจากนั้นยังมีหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์อีก 10 ฉบับ ส่วนหนังสือพิมพ์ราย 3 วัน รายปักษ์ และรายเดือนนั้นก็มีอยู่อย่างละ 1 ฉบับ[104]

ขณะเดียวกัน เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยรวมตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาก็ยังคงอยู่ในกำมือของชาวจีนถึงประมาณร้อยละ 80 เพราะฉะนั้น รัฐบาลไทยจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิเสธข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดแล้ว ยังถือว่าปัญหาชาวจีนในทุกบริบทเป็นปัญหาสำคัญยิ่งยวดที่ยังคงมีความหวั่นไหวต่อความมั่นคงโดยรวมของรัฐตลอดมาด้วย ดังนั้นการดำเนินนโยบายใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาชาวจีนโดยรวมตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัตน์เป็นนายกรัฐมนตรีจนกระทั่งถึงรัฐบาลเผด็จการชุดหลัง ๆ ต่อมา จึงยังคงให้ความสำคัญกับนโยบายกลืนกลาย (assimilation) และการสร้างบูรณาการแห่งชาติ (national integration) เพื่อให้ชุมชนชาวจีนในประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมพื้นเมืองต่อไปเรื่อยๆ โดยรัฐบาลจะยังคงให้ความสำคัญกับการควบคุมโรงเรียนจีน การจำกัดสิทธิการถือครองที่ดิน และสิทธิทางการเมืองของคนเหล่านี้เป็นนโยบายสำคัญของประเทศไทย[105] ตลอดมา ขณะเดียวกัน ก็พยายามป้องกันไม่ให้ลัทธิคอมมิว-นิสต์เข้ามามีบทบาทเหนือชุมชนจีนโดยเด็ดขาด โดยการอาศัยคำสั่งเผด็จการของหัวหน้าคณะปฏิวัติเป็นกฎหมายเฉียบขาด

เพื่อให้วัตถุประสงค์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นมา ในการสร้างความเป็นเอกภาพของรัฐไทยในระยะยาว นโยบายการศึกษาและนโยบายการเมืองในลักษณะแบบกลืนกลาย (assimilationist policies) ซึ่งรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม สมัยเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ 2 ได้วางรูปแบบไว้เป็นอย่างดีแล้ว จึงยังคงใช้ปฏิบัติและดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตลอดทศวรรษ 1950 ซึ่งจะนำไปสู่การผสมผสานทางวัฒนธรรม (acculturalisation) และการกลมกลืนที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในทศวรรษ 1960 และทศวรรษ 1970 เพราะตั้งแต่นั้นมา บรรดาลูกหลานชาวจีนที่มีสัญชาติไทยซึ่งเดิมบางครอบครัวยังคงนิยมให้ใช้ชื่อจีน ก็ค่อย ๆ เปลี่ยนชื่อจีนของตนเองกลายเป็นชื่อไทยมากขึ้นแล้ว บางครอบครัวซึ่งเดิมบิดามารดาเป็นผู้มีอาชีพค้าขายส่วนใหญ่และยังไม่มีลูกหลานเข้าไปรับราชการหรือทำงานในกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมภายนอกมากขึ้นนั้น คนเหล่านี้ก็เริ่มเห็นถึงคุณค่าในการที่จะให้ลูกหลานของพวกเขาผสมผสานวิถีชีวิตเข้ากับสังคมกระแสหลักมากขึ้น แทนที่จะมีความรู้สึกแปลกแยกเหมือนบรรพบุรุษของพวกเขาในอดีต เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนชื่อแซ่ตระกูลมาเป็นนามสกุลแบบไทย จึงเพิ่มขึ้นมาอย่างชัดเจนจนกลายเป็นสิ่งปกติทั่วไปในชุมชนจีนในประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาด้วย ขณะเดียวกัน การศึกษาภาษาจีนในประเทศไทยก็ลดลงเรื่อย ๆ เพราะกระทรวงศึกษาธิการในทุกรัฐบาลช่วงนั้นก็ยังคงใช้มาตราการเข้มงวดกวดขันในการที่จะบีบบังคับให้ครูสอนภาษาจีนที่ยังคงมีอยู่ในขณะนั้น ต้องออกไปจากวงการ

ศึกษามากขึ้นเพราะขาดคุณวุฒิทางการศึกษา ซึ่งทางราชการยังคงถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยทศวรรษ 1950 แล้ว มาตราการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามลัทธิคอมมิวนิสต์ในช่วงทศวรรษ 1970 ยังถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อบังคับให้โรงเรียนจีนที่ยังหลงเหลืออยู่ต้องเลิกกิจการไปโดยปริยาย หรือไม่ก็เปลี่ยนแปลงเป็นโรงเรียนเอกชนที่มีการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนตั้งแต่ช่วงนั้นเป็นต้นมาด้วย นอกจากนั้นแล้วโรงเรียนที่เหลือเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากเดิมที่มีถึงสองชื่อคือทั้งชื่อ โรงเรียนที่เป็นภาษาจีนและชื่อโรงเรียนที่เป็นภาษาไทย เหลือเพียงชื่อโรงเรียนที่เป็นภาษาไทยโดยอาจจะใช้ชื่อเดิมหรือชื่อใหม่ตั้งแต่ต้น ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาอีกด้วย[106]

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติฉบับปี ค.ศ. 1956 เป็นต้นมา ก็เท่ากับประเทศไทยยอมรับโดยดุษฎีที่จะให้สัญชาติไทยแก่ลูกหลานชาวจีนต่างด้าวรวมทั้งลูกหลานชาวต่างประเทศอื่น ๆ ที่ถือกำเนิดในประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในลักษณะที่แตกต่างโดยสิ้นเชิงกับพระราชบัญญัติสัญชาติฉบับอื่น ๆ ก่อนหน้านั้น ซึ่งไม่เคยเปิดโอกาสให้ลูกหลานชาวจีนที่มีบิดาและมารดาเป็นบุคคลจีนต่างด้าวทั้งคู่สามารถถือครองสัญชาติไทยได้ เช่น พระราชบัญญัติสัญชาติฉบับปี ค.ศ.1952 เป็นต้น ซึ่งยังเคยระบุว่าผู้ที่สามารถถือครองสัญชาติไทยจะต้องมีผู้ปกครองอย่างน้อยคนใดคนหนึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทยด้วย ลูกซึ่งถือกำเนิดขึ้นมาจึงสามารถถือครองสัญชาติไทยได้ เพราะฉะนั้นการอนุญาตให้ลูกชาวต่างด้าวสามารถถือสัญชาติตามถิ่นฐานที่เกิด (jus soli) จึงเป็นมาตรการบีบบังคับทางอ้อมให้ชุมชนจีนโดยรวมถูกกลืนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยในระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพทั้งในขณะนั้นและในทศวรรษต่อ ๆ มาอีกด้วย[107]

บรรดาผู้ปกครองชาวจีนต่างด้าวจึงยิ่งตระหนักถึงภาวะปิดล้อมทางกฎหมายที่รัฐบาลไทยนำมาบังคับใช้ทั้งสถาบันการศึกษาและในปัญหาเรื่องสัญชาติ เพื่อให้เยาวชนลูกหลานของพวกเขาไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะถูกผสมกลมกลืนทางสังคมทั้งๆ ที่เป็นการฝืนความรู้สึกของพวกเขาก็ตาม แต่สอดคล้องกับภาวะเงื่อนไขทางวัฒนธรรมซึ่งครอบครัวของผู้มีเชื้อสายจีนกำลังทวีความมีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวชาวพื้นเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะการแต่งงานร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในลักษณะของการผสมผสานประเพณีและความเชื่อทางศาสนาเข้าด้วยกันอย่างค่อยเป็นค่อยไปตลอดมา เพราะฉะนั้น บรรดาผู้สูงอายุในชุมชนจีนจึงไม่สามารถที่จะบีบบังคับให้ลูกหลานของพวกเขายังคงดำรงความเป็นจีนอย่างเคร่งครัดเหมือนพวกเขาได้อีกต่อไป โดยไม่

คำนึงถึงสภาพข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในขณะนั้นได้ ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลไทยตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 นอกจากจะตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของทุนจีนโพ้นทะเลในการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ของประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นแล้ว ก็ยังเน้นให้ความสำคัญกับการผลักดันนโยบายการสร้างบูรณาการแห่งชาติและการผสมผสานทางวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น และเห็นว่ามาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนจากการยึดแนวทางดังกล่าวนี้ทำให้ชุมชนจีนให้ความร่วมมือกับทางราชการดีกว่าการบังคับใช้นโยบายกลืนกลาย (assimilation) เหมือนในอดีตที่เคยผ่านมา ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความหวาดระแวงซึ่งกันและกันไม่มีที่สิ้นสุดแล้ว ยังกลายเป็นนโยบายที่ล้าสมัย ไม่มีความเป็นอารยะเหมือนนานาประเทศที่ทันสมัย และไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ บรรดาผู้เกี่ยวข้องกับการวางนโยบายต่าง ๆ เกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทยในขณะนั้น จึงได้สรุปเหมือนกันว่า ถ้ายังคงใช้นโยบายกลืนกลายต่อไปแล้ว คนไทยอาจจะถูกคนจีนกลืนกลายมากกว่าเสียด้วยซ้ำไป

ดังนั้นรัฐบาลจึงได้หันมาส่งเสริมให้ชุมชนจีนมีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยอย่างจริงจังเพิ่มขึ้นตลอดเวลาเสมือนบรรพบุรุษของพวกเขาก็เคยมีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาความเป็นเจ้าของแผ่นดินนี้มาแล้วเหมือนกัน ส่วนปัญหาข้อรังเกียจเดียดฉันท์และการกีดกันผู้มีเชื้อสายจีน (prejudice and discrimination) ที่ยังหลงเหลืออยู่บ้างในขณะนั้น รัฐบาลก็จำเป็นต้องรีบผลักดันนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมขึ้นมาขจัดปัญหานี้โดยเร็ว แม้กระทั่งการสอนภาษาจีน ทางรัฐบาลก็อาจจะจัดให้มีในสถาบันการศึกษาของรัฐบ้าง โดยอาจจะจัดให้เป็นวิชาเลือกสำหรับภาษาต่างประเทศ ดังเช่น ภาษาฝรั่งเศสหรือภาษาเยอรมัน ทั้งนี้เพื่อทำให้เยาวชนไทยเชื้อสายจีนได้มีโอกาสเรียนภาษาต่างประเทศที่สำคัญอีกภาษาหนึ่งของโลกได้เพิ่มขึ้นและทันกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศภายหลังที่จีนได้เข้าเป็น 1 ใน 5 ของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งองค์กรสหประชาชาติ ค.ศ.1971 ก็ยิ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐบาลไทยมิอาจจะหันไปใช้ทั้งนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจหรือนโยบายการกลืนกลายอย่างโจ่งแจ้งเหมือนในอดีตที่เคยผ่านมาอีกต่อไป เพราะทันทีที่ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นข่าวถึงประเทศไทย บรรดาผู้นำชาวจีนส่วนใหญ่ในวงการต่างๆ ทั่วพระราชอาณาจักรนอกจากจะได้มีการจัดงานเลี้ยงฉลองกันเงียบ ๆ เพื่อแสดงออกของความภาคภูมิใจในความเป็นมหาอำนาจครั้งใหม่ของแผ่นดินบรรพชนตามสมาคมและภัตตราคารต่างๆ ทั่วประเทศไทยในขณะนั้นแล้ว บรรดาหนังสือพิมพ์จีนทุกฉบับก็เริ่มเปลี่ยนท่าทีในการเขียนข่าวและบทความต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมากขึ้นตามลำดับ[108]

ขณะที่สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นพันธมิตรใหญ่ของไทยผู้มีบทบาทสำคัญในการขยายความน่าเกรงกลัวของคำว่า “ลัทธิคอมมิวนิสต์” คู่กับคำว่า “จีน” ตลอดสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนกระทั่งรัฐบาลไทยตั้งแต่นั้นมาต้องดำเนินนโยบายเป็นปฏิปักษ์กับจีนคอมมิวนิสต์เรื่อยมา ก็ได้เปลี่ยนนโยบายต่างประเทศอย่างกระทันหันกับสาธารณรัฐประชาชนจีนใน ค.ศ.1971 รัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจรในขณะนั้นจึงเพิ่งตระหนักถึงความจริงว่า การที่จะดึงดันไม่คบค้าสมาคมกับจีนคอมมิวนิสต์อีกต่อไป นอกจากจะเป็นการฝืนความจริงของโลกแล้ว ยังเป็นการสูญเสียผลประโยชน์แห่งชาติต่อไปอีกเหลือคณานับด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อมหาพันธมิตรกล้าใช้นโยบายการทูต “แบบปิงปอง” เพื่อสถาปนาความสัมพันธ์ขั้นปกติกับสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ ประเทศไทยก็มีความพร้อมที่จะกระทำเช่นนั้นเหมือนกัน คณะปิงปองไทยภายใต้การนำของนายประสิทธิ กาญจนวัฒน์ หรือโค้วตงหมง (Khow Tong Mong) จึงได้เดินทางไปบุกเบิกความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงนั้นเหมือนกัน ตั้งแต่นั้นมาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทย-จีนยุคใหม่ก็เปิดโอกาสแก่ประชาชนของประเทศทั้งสอง ขณะเดียวกัน บรรดาผู้นำชุมชนและนักธุรกิจชั้นนำเชื้อสายจีนในประเทศไทย ก็เริ่มเข้าไปเจรจาขยายความสัมพันธ์ทั้งทางการค้าและทางวัฒนธรรมกับรัฐบาลจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งในวันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ.1975 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนเต็มรูปแบบ ก็ถูกสถาปนาขึ้นมาอย่างเป็นทางการในระหว่างการเยือนประเทศจีนของนายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ในช่วงดังกล่าวนั่นเอง[109]

ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 ถึงแม้ว่าชาวจีนต่างด้าวในประเทศไทยขณะนั้นยังมีถึง 311,093 คนและยังถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดก็ตาม แต่ลูกหลานของชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ซึ่งมีอยู่อีกมากมายหลายล้านคน ก็ยังคงมีบทบาทส่งเสริมการผสมกลมกลืนระหว่างชนกลุ่มต่าง ๆ ภายในประเทศไทยได้อย่างเป็นปึกแผ่นด้วยดีตลอดมา[110] จนบุคคลเหล่านี้ไม่ได้คิดว่าตนเองยังคงเป็นชนกลุ่มน้อยเหมือนบรรพชนของพวกเขาในอดีตอีกต่อไป ผู้มีเชื้อสายจีนเหล่านี้ก็เหมือนกับชาวไทยเชื้อสายอื่นๆ ทั่วไปที่ถือว่าตนเองคือชนส่วนใหญ่ของสังคมไทยแห่งนี้เรื่อยมา ทั้งที่พวกเขาคือผลิตผลของชุมชนจีนโพ้นทะเลซึ่งเคยถูกกระทำโดยนโยบายกลืนกลายของรัฐบาลไทยในอดีตทั้งทางนิตินัยและพฤตินัยตลอดมา จึงทำให้ดูเหมือนว่าวิถีชีวิตของชุมชนจีนถูกตรึงอยู่กับที่บ่อยครั้งในอดีต แต่ภายหลังจากการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากรัฐบาลไทยจะหันมาใช้นโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมและการสร้างบูรณาการแห่งชาติ (acculturalisation and national integration) ด้วยวิธีการต่าง ๆ แม้กระทั่งการให้สิทธิทางการเมือง แก่ลูกหลานชาวจีนที่มีการศึกษาในระดับต่าง ๆ ในลักษณะค่อย

เป็นค่อยไปมากขึ้น สลับกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในที่ยังคงถูกครอบงำด้วยอำนาจเผด็จการทหารและพลังของฝ่ายอนุรักษ์นิยมต่อไปใน ทศวรรษ 1980 จึงทำให้โอกาสและบทบาททางการเมืองของลูกหลานชาวจีนยังคงถูกจำกัดอยู่ชั่วขณะต่อไป แต่บทบาททางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคมของคนเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมากในช่วงดังกล่าว โดยชาวจีนที่เกิดในประเทศไทยและเจริญเติบโตขึ้นมาในสังคมไทยมีความยืดหยุ่นมากพอที่จะคลายเกลียวสัมพันธ์อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนเพื่อมาผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิตใหม่ในสังคมไทย ทำให้พฤติกรรมทางสังคมเศรษฐกิจ และการเมืองของคนเหล่านี้สอดคล้องเข้ากับภาวะวิสัยที่เปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลาเช่นกัน ขณะเดียวกัน เงื่อนไขทางการเมืองและสภาพการณ์ของสังคมไทยตลอดช่วงทศวรรษดังกล่าวและต่อเนื่องมาถึงยุคปัจจุบัน ก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะก่อปัญหาให้ชาวไทยเชื้อสายจีนหรือความขัดแย้งชาวไทยทั่วไปมีความรู้สึกแปลกแยกต่อกันจนถึงขนาดที่จะนำไปสู่การเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลหรือความขัดแย้งทางเชื้อชาติอีกต่อไป เพราะปรากฏการณ์ต่างๆ ในอดีตเป็นเพียงมายาคติที่ชนชั้นผู้ปกครองไทยเคยหวาดระแวงไว้เท่านั้น

ขณะที่พัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยซึ่งเริ่มขึ้นอย่างจริงจังตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 นั้น ถึงแม้จะเคยถูกครอบงำบ่อยครั้งจากอำนาจเผด็จการบ้าง แต่ในการเปลี่ยนผ่านของพัฒนาการทางการเมืองในช่วงดังกล่าวนั้น ก็ได้เปิดโอกาสให้บรรดาผู้มีเชื้อสายจีนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและผลักดันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทยเรื่อยมาเหมือนกัน ขณะเดียวกัน ความพยายามในการสร้างความสมานฉันท์ระหว่างประชาชนคนในชาติโดยรัฐบาลแต่ละชุดหลังจากนั้น หรือแม้กระทั่งภายใต้การนำของชนชั้นนำชาวไทยและชนชั้นนำของผู้มีเชื้อสายจีนก็ได้ดำเนินไปในลักษณะของการสร้างสรรค์ตลอดมา จนกระทั่งมีการขยายสิทธิและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนทุกเชื้อชาติในประเทศไทยอย่างกว้างขวางมากขึ้นแล้ว มาตรการทางกฎหมายอื่นๆที่กำหนดความสัมพันธ์ของประชาชนทุกหมู่เหล่าในชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจและทางด้านสังคมก็ไม่มีลักษณะอคติต่อชุมชนต่างเชื้อชาติเหมือนในอดีตอีกต่อไป เพราะฉะนั้นความสมานฉันท์ระหว่างชุมชนจีนและประชาชนเชื้อสายอื่นๆ ในประเทศไทยจึงกลับวัฒนาถาวรต่อมาจนถึงยุคปัจจุบัน

ปัญหาชาวจีนในเวียดนาม ลาว กัมพูชา และพม่า

สำหรับปัญหาของชาวจีนในเวียดนาม จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังที่ฝรั่งเศสต้องสละอาณานิคมแห่งนี้ให้กับชาวพื้นเมืองไปใน ค.ศ.1954 ทั้งฝ่ายที่เป็นเวียดนามใต้และเวียดนามเหนือในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา ต่างก็มีวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องนี้

แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ขณะที่รัฐบาลเวียดนามใต้ในขณะนั้นได้ตัดสินใจทำลายอิทธิพลทางเศรษฐกิจและการดำรงอยู่ซึ่งความเป็นจีนโพ้นทะเลของคนเหล่านี้ต่อไปโดยอาศัยวิธีการบังคับแบบกลืนกลาย (assimilation) ตั้งแต่การประกาศใช้กฤษฎีกาสัญชาติฉบับที่ 10 (The National Decree No.10) ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1955 เพื่อบังคับให้ชาวจีนทุกคนที่เกิดในเวียดนามกลายเป็นชาวเวียดนามทันทีแล้ว ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1956 รัฐบาลเวียดนามใต้ยังได้ประกาศใช้กฤษฎีกาสัญชาติฉบับที่ 52 (The National Decree No.52) เพื่อบังคับให้พลเมืองเวียดนามทุกคน ต้องใช้ชื่อตนเองและสกุลเป็นเวียดนามทั้งหมดภายใน 6 เดือน ถัดจากนั้นอีก 1 เดือนต่อมา ยังได้ประกาศห้ามไม่ให้ชาวจีนต่างด้าวที่ยังเหลืออยู่ทั้งหมดเข้าไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่รัฐบาลหวงห้ามไว้สำหรับชาวพื้นเมืองถึง 11 ประเภทเป็นต้นแล้ว ในช่วงเดียวกันรัฐบาลเวียดนามใต้ยังได้มีคำสั่งให้โรงเรียนจีนทั้งหมดยุติการใช้ภาษาจีนเป็นสื่อกลางของการเรียนการสอน แล้วบังคับให้สถานศึกษาเหล่านั้นต้องใช้ภาษาเวียดนามและครูใหญ่แต่ละโรงเรียนต้องเป็นชาวเวียดนามเท่านั้น พร้อมกับมีคำสั่งสั่งปิดสมาคมจีนโพ้นทะเลผู้รักชาติ (The Association of Patriotic Overseas Chinese) ตั้งแต่ก่อนสิ้นปี ค.ศ.1956 ต่อมาใน ค.ศ.1960 ยังได้มีคำสั่งยุบสมาคมจีนและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ของชาวจีนในประเทศเวียดนามจนหมดสิ้น[111]

อย่างไรก็ตาม เมื่อประธานาธิบดีเหงียน วันเทียว (Nguyen Van Thieu) ได้ปกครองเวียดนามใต้ในช่วง ค.ศ.1967-1975 มาตราการกลืนกลายชาวจีนให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมเวียดนามก็หย่อนยานประสิทธิภาพลง ขณะที่รัฐบาลเองก็หันมาให้ความสำคัญกับการร่วมมือทางเศรษฐกิจกับชาวเวียดนามเชื้อสายจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นคนเหล่านี้จึงค่อย ๆ ฟื้นฟูวัฒนธรรมความเป็นจีนโพ้นทะเลของพวกเขาควบคู่ไปกับการขยายบทบาททางเศรษฐกิจอีกครั้งหนึ่งอย่างรวดเร็ว ขณะที่เศรษฐกิจสงครามในเวียดนามใต้ก็ถูกครอบงำด้วยการทุจริตคอรัปชั่นอย่างกว้างขวางมากขึ้น ชนชั้น ชาวนาในชนบทเวียดนามก็ถูกมาตราการทางทหารบีบบังคับให้ผละจากที่ดินทำกินในอดีต แล้วถูกผลักดันให้เข้าไปอยู่ในค่ายอพยพแถบชานเมืองต่าง ๆ กว่า 5.8 ล้านคนก่อนสิ้นปี ค.ศ.1972 ในเวลาเดียวกันชาวเวียดนามเชื้อสายจีนซึ่งมีอยู่ประมาณ 1 ล้านคนในขณะนั้นก็สามารถพัฒนาบทบาทของตนเองกลายเป็นผู้ผูกขาดเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของแต่ละเมือง เพราะฉะนั้นเมื่อสงครามบานปลายและมีผู้อพยพจากชนบทเข้าสู่เมืองมากขึ้น ชาวเวียดนามเชื้อสายจีนเหล่านี้จึงยากที่จะเปิดช่องทางทำมาหากินให้กับชาวพื้นเมือง ในทางตรงข้าม คนเหล่านี้กลับฉกฉวยโอกาสประกอบการธุรกิจทุกรูปแบบเพื่อตักตวงกำไรจากเศรษฐกิจสงครามที่สหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในขณะนั้น แต่ชาวพื้นเมืองกลับมีความยากลำบากที่จะช่วงชิงโอกาสเข้าไปมีบทบาทในเชิงพาณิชย์ได้อย่างง่ายดายในที่สุดชาวเวียดนามเหล่านั้นก็จะถูกกดขี่ขูดรีดทุกรูปแบบจากชนชั้นกลางในเมืองหนักลงไปกว่าครั้งหนึ่งที่พวกเขาเคยประสบในชนบทมาก่อน ขณะที่ชาวเวียดนามเชื้อสายจีนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้นเรื่อยๆ ก็จะอยู่อาศัยในชุมชนของพวกเขาในเขตตัวเมืองที่สามารถใช้ชีวิตอย่างมีอภิสิทธิ มีอำนาจ และฟุ่มเฟือยอย่างเต็มที่ ส่วนชาวพื้นเมืองที่ถูกบังคับให้ออกจากชนบทและต้องอพยพเข้าไปอยู่ตามค่ายรายรอบตัวเมืองก็อยู่อย่างแออัดแล้ว ยังต้องประสบปัญหาการหางานทำตั้งแต่แรกเริ่มที่อพยพเข้าสู่ตัวเมือง ทุกคนจึงต้องยอมรับเศรษฐกิจแบบบาทวิถี (sidewalk economy) ด้วยการขายอาหาร ขัดรองเท้า ขายของเร่ หรือไม่ก็ต้องออกหางานทำในธุรกิจและโรงงานต่าง ๆ ของชาวเวียดนามเชื้อสายจีนซึ่งพร้อมจะกดค่าแรงงานราคาถูกในแต่ละเมืองขณะนั้นซึ่งมีอยู่อย่างเหลือเฟือเช่นกัน ด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้ชาวพื้นเมืองเวียดนามยิ่งทวีความเกลียดชังผู้มีเชื้อสายจีนตลอดเวลาจนถึงยุคปลายของสงครามอินโดจีน[112]

ส่วนในบริเวณเวียดนามเหนือซึ่งมีการปกครองแบบสังคมนิยมตั้งแต่ต้น ก็ยังคงประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาชาวจีน โดยการสร้างเอกภาพทางชนชั้น (class solidarity) ระหว่างผู้คนที่มีเชื้อชาติแตกต่างกันและการร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ด้วยดีตลอดมาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นช่วงสิ้นสุดสงคราม อินโดจีน โดยผู้มีเชื้อสายจีนทุกคนนอกจากจะได้รับการรับรองให้เป็นพลเมืองเวียดนามได้ทุกคนแล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการทำ

หน้าที่เป็นกองทัพปฏิวัติของรัฐบาลเวียดนามเหนือ และมีสิทธิทางการเมืองทุกอย่างเท่าเทียมกับชาวเวียดนาม พื้นเมืองด้วย ถึงแม้คนเหล่านี้บางกลุ่มเช่น พวกไง (Ngai) ในจังหวัดกวงนินห์ (Guang Ninh) จะใช้ภาษาและวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจนแตกต่างจากสังคมชาวพื้นเมืองโดยรวมก็ตาม แต่รัฐบาลเวียดนามเหนือก็ไม่ถือเป็นสาระสำคัญที่จะปฏิบัติต่อคนเหล่านี้เหมือนกับชาวเวียดนามทั่วไป เพราะขณะนั้นศัตรูร่วมสำคัญของชาวเวียดนามเหนือทุกคนคือสหรัฐอเมริกาและสมุนรับใช้ซึ่งอยู่ในเวียดนามใต้เท่านั้น[113]

เมื่อสงครามอินโดจีนสิ้นสุดลงพร้อมกับการรวมดินแดนทั้งหมดของเวียดนามเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้สำเร็จ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามก็ถูกสถาปนาขึ้นมาอย่างเป็นทางการตั้งแต่ค.ศ.1976 เป็นต้นมา การกวาดล้างชนชั้นกฎุมพีนายหน้า (compradore bourgeosie) ซึ่งก็คือชนชั้นกลางชาวเวียดนามเชื้อสายจีนซึ่งทางราชการเรียกว่า“พวกหัว” ก็ได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นมา เพราะพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (The Vietnamese Communist Party) ถือว่าคนเหล่านี้นอกจากในอดีตมีจุดยืนทางการเมืองแบบปฏิกิริยา โดยการสมรู้ร่วมคิดกับทั้งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและเป็นสมุนของระบอบปกครองไซ่ง่อนที่เพิ่งพ่ายแพ้อย่างยับเยินแล้ว บุคคลเหล่านี้ยังได้ใช้อิทธิพลทางเศรษฐกิจของตนเองทำการผูกขาดธุรกิจและตลาดสินค้าในเวียดนามใต้แต่ละประเภท จนสร้างปัญหาความยากไร้อย่างแสนสาหัสต่อชาวเวียดนามพื้นเมืองตลอดมาด้วย เพราะฉะนั้นกระบวนการปฏิวัติสังคมนิยมจึงจำเป็นต้องกำจัดชนชั้นกฎุมพีนายหน้าเหล่านี้ออกไปให้หมดสิ้น โดยการรณรงค์จับกุมและริบทรัพย์สินของคนเหล่านี้ทั้งหมดมาเป็นของรัฐ เสร็จแล้วก็ผลักดันให้คนเหล่านี้อพยพออกจากเวียดนามไปตามยถากรรม จนมีผลทำให้เกิดการอพยพครั้งใหญ่ของพวกหัวในเวียดนามตลอดมาตั้งแต่นั้นจนถึงต้นทศวรรษ 1980 มีจำนวนสูงมากไม่ต่ำกว่า 800,000 คน หรือประมาณร้อยละ 40 ของจำนวนผู้อพยพชาวเวียดนามทั้งหมดที่หลบหนีออกนอกประเทศภายหลังที่เวียดนามกลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปเรียบร้อยแล้ว ขณะที่ผู้อพยพจำนวนประมาณ 230,000 คนได้เดินทางกลับประเทศจีน ผู้อพยพที่เหลือส่วนใหญ่จะหนีออกจากเวียดนามทางเรือ[114] โดยเดินทางออกจากบริเวณไซ่ง่อน-โซลองมากที่สุดเพื่อมุ่งหน้าสู่ดินแดนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนที่จะได้รับการอนุเคราะห์จากชาติต่าง ๆ ในตะวันตกให้เข้าไปตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในแต่ละดินแดนต่อไป ขณะเดียวกัน ก็ยังมีเครือญาติและเพื่อนฝูงของคนเหล่านี้อีกจำนวนมากมาย ซึ่งไม่มีสถิติที่แน่นอน แต่มีผู้ประมาณการไว้ว่าอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนผู้อพยพทางเรือทั้งหมดจะต้องเสียชีวิตลงจากการจมน้ำตายหรือถูกโจรสลัดปล้น ข่มขืน และฆ่าทิ้งไปในอ่าวไทยจากโศกนาฏกรรมในช่วงนั้นด้วย ซึ่งการกระทำอันโหดร้ายและป่าเถื่อนของรัฐบาลเวียดนามที่มีต่อลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเล ได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ประจวบเหมาะกับการรุกรานของเวียดนามที่มีต่อกัมพูชาซึ่งเป็นพันธมิตรใกล้ชิด

ของจีนในช่วงเวลาเดียวกัน รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงตอบโต้และแก้เผ็ดการกระทำดังกล่าวเหล่านี้ในลักษณะของการเหมารวมรวบยอดพร้อมกันทีเดียว โดยทำสงครามสั่งสอนเวียดนามตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เป็นต้นมา

ส่วนในบริเวณเวียดนามเหนือซึ่งมีการปกครองแบบสังคมนิยมตั้งแต่ต้น ก็ยังคงประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาชาวจีน โดยการสร้างเอกภาพทางชนชั้น (class solidarity) ระหว่างผู้คนที่มีเชื้อชาติแตกต่างกันและการร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ด้วยดีตลอดมาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1975 ซึ่งเป็นช่วงสิ้นสุดสงครามอินโดจีน โดยผู้มีเชื้อสายจีนทุกคนนอกจากจะได้รับการรับรองให้เป็นพลเมืองเวียดนามได้ทุกคนแล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการทำหน้าที่เป็นกองทัพปฏิวัติของรัฐบาลเวียดนามเหนือ และมีสิทธิทางการเมืองทุกอย่างเท่าเทียมกับชาวเวียดนาม พื้นเมืองด้วย ถึงแม้คนเหล่านี้บางกลุ่มเช่น พวกไง (Ngai) ในจังหวัดกวงนินห์ (Guang Ninh) จะใช้ภาษาและวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจนแตกต่างจากสังคมชาวพื้นเมืองโดยรวมก็ตาม แต่รัฐบาลเวียดนามเหนือก็ไม่ถือเป็นสาระสำคัญที่จะปฏิบัติต่อคนเหล่านี้เหมือนกับชาวเวียดนามทั่วไป เพราะขณะนั้นศัตรูร่วมสำคัญของชาวเวียดนามเหนือทุกคนคือสหรัฐอเมริกาและสมุนรับใช้ซึ่งอยู่ในเวียดนามใต้เท่านั้น[113]

เมื่อสงครามอินโดจีนสิ้นสุดลงพร้อมกับการรวมดินแดนทั้งหมดของเวียดนามเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้สำเร็จ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามก็ถูกสถาปนาขึ้นมาอย่างเป็นทางการตั้งแต่ ค.ศ.1976 เป็นต้นมา การกวาดล้างชนชั้นกฎุมพีนายหน้า (compradore bourgeosie) ซึ่งก็คือชนชั้นกลางชาวเวียดนามเชื้อสายจีนซึ่งทางราชการเรียกว่า“พวกหัว” ก็ได้เริ่มขึ้นอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นมา เพราะพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม (The Vietnamese Communist Party) ถือว่าคนเหล่านี้นอกจากในอดีตมีจุดยืนทางการเมืองแบบปฏิกิริยา โดยการสมรู้ร่วมคิดกับทั้งรัฐบาลสหรัฐอเมริกาและเป็นสมุนของระบอบปกครองไซ่ง่อนที่เพิ่งพ่ายแพ้อย่างยับเยินแล้ว บุคคลเหล่านี้ยังได้ใช้อิทธิพลทางเศรษฐกิจของตนเองทำการผูกขาดธุรกิจและตลาดสินค้าในเวียดนามใต้แต่ละประเภท จนสร้างปัญหาความยากไร้อย่างแสนสาหัสต่อชาวเวียดนามพื้นเมืองตลอดมาด้วย เพราะฉะนั้นกระบวนการปฏิวัติสังคมนิยมจึงจำเป็นต้องกำจัดชนชั้นกฎุมพีนายหน้าเหล่านี้ออกไปให้หมดสิ้น โดยการรณรงค์จับกุมและริบทรัพย์สินของคนเหล่านี้ทั้งหมดมาเป็นของรัฐ เสร็จแล้วก็ผลักดันให้คนเหล่านี้อพยพออกจากเวียดนามไปตามยถากรรม จนมีผลทำให้เกิดการอพยพครั้งใหญ่ของพวกหัวในเวียดนามตลอดมาตั้งแต่นั้นจนถึงต้นทศวรรษ 1980 มีจำนวนสูงมากไม่ต่ำกว่า 800,000 คน หรือประมาณร้อยละ 40

ของจำนวนผู้อพยพชาวเวียดนามทั้งหมดที่หลบหนีออกนอกประเทศภายหลังที่เวียดนามกลายเป็นคอมมิวนิสต์ไปเรียบร้อยแล้ว ขณะที่ผู้อพยพจำนวนประมาณ 230,000 คนได้เดินทางกลับประเทศจีน ผู้อพยพที่เหลือส่วนใหญ่จะหนีออกจากเวียดนามทางเรือ[114] โดยเดินทางออกจากบริเวณไซง่อน-โชลองมากที่สุดเพื่อมุ่งหน้าสู่ดินแดนต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก่อนที่จะได้รับการอนุเคราะห์จากชาติต่าง ๆ ในตะวันตกให้เข้าไปตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในแต่ละดินแดนต่อไป ขณะเดียวกัน ก็ยังมีเครือญาติและเพื่อนฝูงของคนเหล่านี้อีกจำนวนมากมาย ซึ่งไม่มีสถิติที่แน่นอน แต่มีผู้ประมาณการไว้ว่าอย่างน้อยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนผู้อพยพทางเรือทั้งหมดจะต้องเสียชีวิตลงจากการจมน้ำตายหรือถูกโจรสลัดปล้น ข่มขืน และฆ่าทิ้งไปในอ่าวไทยจากโศกนาฏกรรมในช่วงนั้นด้วย ซึ่งการกระทำอันโหดร้ายและป่าเถื่อนของรัฐบาลเวียดนามที่มีต่อลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเล ได้ เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ประจวบเหมาะกับการรุกรานของเวียดนามที่มีต่อกัมพูชาซึ่งเป็นพันธมิตรใกล้ชิด ของจีนในช่วงเวลาเดียวกัน รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนจึงตอบโต้และแก้เผ็ดการกระทำดังกล่าวเหล่า นี้ในลักษณะของการเหมารวมรวบยอดพร้อมกันทีเดียว โดยทำสงครามสั่งสอนเวียดนามตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1979 เป็นต้นมา

ขณะเดียวกัน ชาวเวียดนามเชื้อสายจีนที่ตัดสินใจไม่ยอมหลบหนีออกนอกประเทศครั้งนั้น ก็ถูกรัฐบาลนำเข้าค่ายอบรมสัมมนาทางการเมืองเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางธุรกิจให้เข้ากับนโยบายหลักของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามตลอดช่วงต้นทศวรรษ 1980 โดยคนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าขนาดเล็ก ช่างฝีมือ และพวกที่มีฐานะยากจนไม่ได้แตกต่างกับชาวพื้นเมืองมากนัก พวกเขาจึงพร้อมที่จะถูกกลืนกลายเข้าสู่กระแสหลักของสังคมเวียดนามตลอดเวลา ในปลายปี ค.ศ.1982 คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามก็ได้ประกาศรับรองคนเหล่านี้ให้มีสถานภาพเป็นชาวเวียดนามอย่างเป็นทางการ โดยมีศักดิ์และสิทธิ์เกือบเท่าเทียมชาวพื้นเมืองทุกอย่าง ยกเว้นเฉพาะวิชาชีพและการศึกษาบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีชั้นสูงและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งลูกหลานของคนเหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าไปประกอบอาชีพหรือเข้ารับการศึกษาได้ ขณะเดียวกัน แม้ผู้มีเชื้อสายจีนเหล่านี้มีภาระรับผิดชอบในการเป็นทหาร แต่ทุกคนไม่มีสิทธิเลื่อนชั้นเป็นนายทหารโดยเด็ดขาด เพราะรัฐบาลเวียดนามยังไม่ไว้วางใจคนเหล่านี้ซึ่งอาจจะเป็นแนวที่ 5 (fifth column) ให้รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ตลอดเวลา ขณะที่ความเป็นศัตรูของทั้งสองประเทศเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามสถานการณ์สงครามสั่งสอนที่จีนกระทำกับเวียดนามในขณะนั้น ในเดือนกันยายน ค.ศ.1983 คณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามจึงได้ลงมติห้ามไม่ให้ผู้มีเชื้อสายจีนในเวียดนามทุกคนเข้าไปประกอบอาชีพใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้า การขนส่ง การพิมพ์ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับข่าวสาร และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและสถาบันการศึกษาทุกระดับ[115] เพราะฉะนั้นการพยายามผสมกลมกลืนทาง

วัฒนธรรมของชาวจีนในเวียดนามเพื่อเข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองจึงต้องหยุดชะงักลงไปโดยปริยาย เพราะชนชั้นผู้ปกครองเวียดนามขณะนั้นได้แสดงออกอย่างชัดเจนถึงความชิงชังทางเชื้อชาติที่มีต่อพวกหัวได้แข็งกร้าวขึ้นเรื่อย ๆ จนกว่าสถานการณ์สงครามทางชายแดนด้านเหนือของเวียดนามกลับคืนสู่สภาพปกติแล้วเท่านั้น ความหวาดระแวงผู้มีเชื้อสายจีนเหล่านี้ในหมู่ผู้นำเวียดนามจึงจะคลายลง

อย่างไรก็ตาม เมื่อสถานการณ์สงครามระหว่างจีนและเวียดนามสิ้นสุดลง พร้อมกับการที่พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้เริ่มต้นรณรงค์การปฏิรูปเศรษฐกิจสังคมใหม่หรือที่เรียกว่า “ดอยม่อย” (Doi Moi) ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1986 รัฐบาลเวียดนามจึงได้มีคำสั่งและประกาศใช้แนวทางปฏิบัติที่ 256 (Directive 256) ถึงผู้ว่าราชการและนายกเทศมนตรีทั่วประเทศให้ถือปฏิบัติเหมือนกันตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1987 คือผู้ที่มีเชื้อสายจีนทุกคนทางพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามตั้งแต่นั้น จะถือว่ามีสิทธิและพันธะหน้าที่ต่างๆ เหมือนกับพลเมืองเวียดนามทั่วไป ลูกหลานของบุคคลเหล่านี้มีสิทธิทุกอย่างที่จะศึกษาเรียนรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ทุกระดับหรือประกอบอาชีพใด ๆ ได้ทุกอย่างในประเทศเวียดนามแล้ว การศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชนใดๆ ที่มีลูกหลานผู้มีเชื้อสายจีนเป็นนักเรียนส่วนใหญ่ รัฐบาลเวียดนามยังอนุญาตให้ใช้ภาษาจีนกลางเป็นสื่อกลางในการเรียนการสอนด้วย โดยครูที่สอนภาษาจีนเหล่านี้จะใช้หลักสูตรและตำราที่กระทรวงศึกษาธิการเวียดนามเป็นจัดทำขึ้นมาเองเท่านั้น ในเวลาเดียวกัน รัฐบาลเวียดนามยังได้อนุญาตให้ผู้มีเชื้อสายจีนที่ยังเหลืออยู่ในประเทศขณะนั้น สามารถจัดตั้งสมาคมให้การสนับสนุนการสอนภาษาจีน (The Association to Sponsor Chinese Language Teaching) พร้อมกับการออกคำสั่งต่าง ๆ เพื่อเป็นการอำนวยความสดวกต่อการส่งเสริมการสอนภาษาจีนขึ้นมาอย่างจริงจังตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1980[116] เมื่อทั้งเวียดนามและจีนสามารถสถาปนาความสัมพันธ์ขั้นปกติให้กลับมาอีกครั้งหนึ่งในช่วงต้นทศวรรษต่อมา รัฐบาลเวียดนามนอกจากจะยิ่งตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นผู้มีเชื้อสายจีนของพลเมืองเหล่านี้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสายสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้นแล้ว ยังตระหนักถึงคุณค่าของคนเหล่านี้ที่จะมีความสำคัญต่อกระบวนการปฏิรูปเศรษฐกิจเวียดนามสมัยใหม่ให้ก้าวไปสู่การขยายตัวโตขึ้นในภายภาคหน้าด้วย ตั้งแต่นั้นมา รัฐบาลเวียดนามจึงได้ประกาศยืนยันบ่อยครั้งขึ้นเรื่อย ๆ ที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้ได้ตระหนักว่าสิทธิและหน้าที่ทางพลเรือนทุกอย่างของพวกเขามีเท่าเทียมเหมือนกับชาวเวียดนามอื่นๆ ทุกคน ขณะเดียวกัน ชุมชนของพวกเขายังมีสิทธิทุกอย่างที่รักษาและทำนุบำรุงวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตความเป็นจีนของพวกเขาเพื่อความร่วมมือกับชนทุกเชื้อชาติในการสังสรรค์เวียดนามให้เป็นสาธารณรัฐสังคมนิยมที่ทันสมัยและก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

ทางด้านชาวจีนหรือชาวลาวเชื้อสายจีนตั้งแต่ ค.ศ.1965 ซึ่งมีอยู่เพียงประมาณ 37,000 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดของลาวในขณะนั้นที่มีอยู่ประมาณ 2,600,000 คน ก็ไม่ค่อยมีประเด็นอะไรที่น่าสนใจนัก เพราะปัญหาของพวกเขาก็คล้ายคลึงกับปัญหาที่ชาวลาวทั่วไปในขณะนั้นต้องประสบเหมือนกันคือ ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มการเมืองฝ่ายต่าง ๆ ในลาวตั้งแต่นั้นมา ก็ได้ถูกนำไปสัมพันธ์กับปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ในสงครามเวียดนามมากขึ้น ควบคู่ไปกับการที่สหรัฐอเมริกาและไทยก็เข้าไปแทรกแซงกิจการภายในของลาวเพิ่มขึ้นด้วย ขณะที่ชุมชนจีนส่วนใหญ่ก็กระจุกตัวอยู่ในนครเวียงจันทน์ ปากเซ สุวรรณเขต และจำปาศักดิ์ ซึ่งใกล้กับพรมแดนไทยเป็นส่วนใหญ่ โดยคนเหล่านี้มักจะประกอบอาชีพการค้าต่าง ๆ เป็นหลักและธุรกิจการลงทุนก็มีขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นผู้มีเชื้อสายจีนบางคนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจมั่งคั่งขึ้นมาเพราะสามารถสร้างสายสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบรรดาผู้ทำลาวฝ่ายขวาซึ่งกุมอำนาจรัฐเหนือเมืองสำคัญเหล่านี้ไว้ในขณะนั้น หรือไม่ก็ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจเชื้อสายจีนในประเทศไทย ซึ่งอาจจะเป็นทั้งเครือญาตหรือหุ้นส่วนทางธุรกิจอื่น ๆ เพื่อผูกขาดการค้าขาออกและขาเข้าของลาว ซึ่งสินค้าแทบทุกชนิดต้องส่งผ่านประเทศไทยตลอดเวลา ขณะที่งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลผสมของลาวกว่าร้อยละ 80 ก็มาจากความช่วยเหลือของสหรัฐอเมริกาและชาติอื่น ๆ ตลอดมาจนกระทั่งสงครามเวียดนามสิ้นสุดลง[117]

อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจลาวก็เสื่อมสลายลงเรื่อยๆตั้งแต่ก่อนที่พวกนิยมลัทธิคอมมิว-นิสต์จะสามารถสถาปนาสาธารรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ในเดือนธันวาคม ค.ศ.1975 เสียด้วยซ้ำไป บรรดาพ่อค้าชาวจีนก็เช่นเดียวกับนักการเมืองฝ่ายขวาและฝ่ายเป็นกลางของลาวในขณะนั้น เมื่อเกิดความหวาดกลัวและสิ้นหวังอย่างเต็มที่แล้ว ก็ได้ตัดสินใจอพยพครอบครัวหนีตายเข้าสู่ประเทศไทย โดยเฉพาะเวียงจันทน์เมืองเดียวมีพ่อค้าลาวเชื้อสายจีนอพยพออกนอกประเทศในช่วงนั้นกว่าร้อยละ 30 ของพ่อค้าทั้งหมด[118] ถัดจากนั้นมาเมื่อพวกนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ครอบครองอำนาจรัฐได้เรียบร้อยแล้ว การยึดทรัพย์สินต่าง ๆ ของผู้มีเชื้อสายจีนซึ่งเคยสมคบกับพวกปฏิกิริยาทั้งหลายในลาวก็ดำเนินการอย่างจริงจัง ขณะที่จำนวนผู้อพยพชาวลาวก็เพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลา โดยผู้อพยพเหล่านั้นที่มีการศึกษาและมีทรัพย์สินติดตัวไปบ้าง ส่วนใหญ่ก็คือชาวลาวที่มีเชื้อสายจีนนั่นเอง[119] เพราะฉะนั้นตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ชุมชนจีนในลาวจึงแทบหมดไปโดยสิ้นเชิง ยกเว้นผู้ที่ยังมีเชื้อสายจีนที่มีฐานะยากจนและไม่ได้คิดว่าการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจในขณะนั้นได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อวิถีชีวิตของพวกเขา คนเหล่านี้จึงไม่เห็นความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องอพยพออกจากลาวครั้งนั้น แต่จำนวนของคนเหล่านี้มีอยู่น้อย

มากและส่วนใหญ่ก็ได้ผสมผสานกลายเป็นชาวลาวที่ยากไร้เหมือนคนอื่น ๆ ในสังคมไปแล้ว คนเหล่านี้ที่เหลืออยู่จึงไม่อยู่ในสภาพที่จะแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมและความเป็นจีนของพวกเขาอย่างชัดเจนในช่วงนั้นได้เลย เพราะขณะเดียวกันสายสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับสามารถรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็เสื่อมทรามลงเรื่อย ๆ เนื่องจากประเทศลาวหันมามีความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับประเทศเวียดนามซึ่งกำลังเป็นศัตรูกับประเทศจีนในยุคนั้น จนกระทั่งความสัมพันธ์ขั้นปกติของประเทศทั้งสามค่อยฟื้นฟูขึ้นมาในปลายทศวรรษ 1980 การแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ของผู้มีเชื้อสายจีนในลาวก็ค่อยปรากฏออกมาอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะในชุมชนเมืองและศูนย์กลางการค้าขายทั่วไปในประเทศลาว ซึ่งมีบรรดาพ่อค้าย่อยจากมณฑลยูนนานและพ่อค้าขนาดกลางผู้มีเชื้อสายจีนจากประเทศไทย ผู้ที่มีเชื้อสายจีนได้กลับไปประกอบธุรกิจการลงทุนในลาวยุคใหม่เพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา

เมื่อหันกลับไปพิจารณาปัญหาชาวจีนหรือผู้มีเชื้อสายจีนในกัมพูชาตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1960 เป็นต้นไป ก็จะเห็นได้ว่าชาวเขมรพื้นเมืองซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนี้ไม่ได้มีความรู้สึกชิงชังหรือต่อต้านชาวจีนดังเช่นที่เกิดขึ้นในดินแดนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นเลย การค้าขายทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองส่วนใหญ่ยังอยู่ในกำมือของพ่อค้าจีนแทบทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของกัมพูชายุคหลัง ค.ศ.1965 ซึ่งค่อย ๆ ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของพวกเผ็จการขวาจัดมากขึ้นนั้น ยังเป็นช่องทางเปิดโอกาสให้บรรดาผู้มีเชื้อสายจีนในประเทศนี้มีความมั่งคั่งและกลายเป็นชนชั้นกฎุมพีมากขึ้นด้วย เพราะจากสถิติในช่วงนั้นซึ่งชุมชนชาวจีนมีอยู่ประมาณ 425,000 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมดของกัมพูชาในช่วงเดียวกันประมาณ 5,740,000 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ประกอบอาชีพพ่อค้าในเขตตัวเมืองถึง 186,000 คน และเป็นผู้มีอาชีพค้าขายในเขตชนบทอีกประมาณ 173,000 คน หรือเท่ากับร้อยละ 90 ของชาวจีนในกัมพูชาขณะนั้นซึ่งมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับการค้าทั้งสิ้นขณะเดียวกัน ชาวจีนในกัมพูชายังมีลักษณะแตกต่างจากชาวจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่น ๆ ซึ่งนิยมตั้งภูมิลำเนาอาศัยอยู่เฉพาะในเขตตัวเมืองหรือศูนย์กลางการค้าในภูมิภารต่างๆ เท่านั้น แต่ชาวจีนในกัมพูชาขณะนั้นกว่าร้อยละ 41 ยังอาศัยอยู่ตามเขตชนบทด้วยการประกอบอาชีพธุรกิจการค้าและครอบงำเศรษฐกิจเกษตร (agricultural economy) ของกัมพูชาจนถึงระดับรากหญ้า[120] นอกจากนั้นชุมชนจีนทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทยังสามารถรักษาโครงสร้างสังคมของพวกเขาไว้ได้อย่างเหนียวแน่น เพราะในแต่ละเมืองยังมีสมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ มากมายเหมือนในอดีตก่อนหน้านั้น โดยเฉพาะในพนมเป็ญ สมาคมของชาวจีนเหล่านี้ มีทั้งสมาคมตระกูล สมาคมภูมิลำเนาเดิม สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนจีน สมาคมซึ่งเกี่ยวกับการกีฬา วัฒนธรรม และศาสนา ทุกองค์กรเหล่านี้มีคณะกรรมการบริหารซึ่งแต่ละบุคคลมีบทบาทหลายฐานะเกี่ยวพันกับสมาคมและสถาบันอื่น ๆ ของชุมชนจีนในเวลาเดียวกันด้วย โดย

ผู้นำชาวจีนซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะมั่งคั่งและมีบทบาทในการจรุงรักษาสังคมของพวกเขามากที่สุดจะทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาลจีน (The Chinese Hospital) ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดของชาวจีนในกัมพูชาอีกทอดหนึ่ง ส่วนในเขตตัวเมือง ส่วนภูมิภาค และเขตชนบททั่วไปในกัมพูชา บรรดาผู้นำชาวจีนที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารโรงเรียนจีนต่างๆ ก็จะรับผิดชอบในการชี้นำชุมชนและการรักษากิจกรรมประเพณีต่างๆ ที่แสดงถึงความเป็นสายเลือดจีนโพ้นทะเลของพวกเขาอย่างทั่วถึงด้วย[121]

นอกจากนั้นแล้ว บรรดาชนชั้นนำชาวจีนในกลางทศวรรษ 1970 ยังได้ครอบงำทั้งเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและระบบราชการของประเทศกัมพูชาไว้ได้อย่างลึกซึ้ง เพราะลูกหลานของคนเหล่านี้ซึ่งถือว่าเป็นชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนได้กลายเป็นชนชั้นนำของสังคมแห่งนี้อย่างกว้างขวางในทุกระดับองค์กรทางการเมืองและเศรษฐกิจกัมพูชาตลอดช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยิ่งไปกว่านั้น แม้กระทั่งบรรดาผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาบางคน เช่น ฮูหยุน (Hu Yun) ฮูหนิม (Hu Nim) เอียง ซารี (Iang Sary) และพลพต (Pol Pot) เป็นต้น[122] ก็ล้วนแต่เป็นชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่บรรดานักการเมือง นายทหาร และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกัมพูชาขณะนั้นบางคนจะเข้าไปมีส่วนร่วมสำคัญในกิจกรรมและสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ของชุมชนจีนในกัมพูชาต่อเนื่องตลอดมาจนกระทั่งสิ้นสุดรัฐบาลเผ็จการขวาจัดของนายพลลอนนอล (Lon Nol) ในต้นเดือนเมษายน ค.ศ.1975 เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาสามารถยึดครองประเทศนี้ได้สำเร็จตั้งแต่นั้นมา

ถึงกระนั้นก็ตาม ในช่วง 2-3 ปีก่อนที่สงครามเวียดนามจะสงบและก่อนที่ฝ่ายนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์หรือเขมรแดง (Khmen Rouge) จะยึดครองกัมพูชาได้สำเร็จนั้น ภัยสงครามที่กำลังบานปลายอยู่ในประเทศนี้ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 ก็ได้ทำให้ชาวชนบทต้องอพยพหนีตายเข้าสู่เขตเมืองมากขึ้นตลอดเวลา โดยเฉพาะในพนมเป็ญช่วงต้นปี ค.ศ.1975 มีผู้อพยพจากชนบทเข้ามาอยู่ในเมืองหลวงแห่งนี้ถึงกว่า 2 ล้านคน ขณะที่ผู้อพยพอีกกว่า 500,000 คน ก็ได้เข้าไปอยู่อาศัยในเมืองพระตะบอง เสียมราฐ กำปงจาม กำปงธม กำปงชนัง กัมป็อต และอื่น ๆ ถึงแม้ผู้อพยพเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากเขตชนบท แต่ในจำนวนนั้นก็รวมถึงชาวจีนหรือชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนในเขตชนบทที่เคยมีมาก่อนหน้านั้นแทบทั้งหมดด้วย เพราะกระบวนการปฏิวัติของเขมรแดง ไม่ได้คำนึงถึงประเด็นเชื้อชาติแต่อย่างใด แต่เน้นความสำคัญทางด้านชนชั้นให้กับการปฏิวัติสังคมตลอดมา ชาวจีนเหล่านี้ซึ่งอยู่ในชนบทและมีฐานะทางชนชั้นในทัศนะของเขมรแดงคือ “พวกกฎุมพีน้อย” (petit bourgeoisie) ซึ่งเป็นศัตรูของพรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาจึงจำเป็นต้องหนีตายมาพึงอำนาจรัฐในเขตตัวเมืองต่าง ๆ ก่อนที่เขมรแดงจะสามารถยึดครองประเทศนี้ได้

สำเร็จ จนกระทั่งเขตตัวเมืองต่าง ๆ ทั่วกัมพูชามีชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณ 400,000 คนในช่วงที่เขมรแดงสามารถยึดกรุงพนมเป็ญได้สำเร็จในวันที่ 17 เมษายน ค.ศ.1975[123]

ภายหลังจากนั้น กระบวนการปฏิวัติสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมแบบถอนรากถอนโคนของเขมรแดงก็เริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจัง โดยเขมรแดงถือว่าชนชั้นชาวนาและผู้ขายแรงงานในชนบทที่ยากจนก่อนหน้านี้เท่านั้นคือ ชนชั้นก้าวหน้าของสังคมเพียงกลุ่มเดียว ส่วนประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตเมืองไม่ว่าชนชั้นใดหรือแม้แต่กรรมกรก็ถือเป็นชนชั้นศัตรูที่จำเป็นต้องถูกกวาดล้างและถูกบังคับให้ไปทำงานหนักในชนบทเพื่อให้รู้รสชาติของความยากลำบากของชาวนาทุกคน ขณะเดียวกัน ชาวนาในชนบทก็จะถูกอพยพเข้ามาเป็นแรงงานและแนวร่วมของขบวนการเขมรแดงในเขตเมืองแทนคนเหล่านั้นทั้งหมด พร้อมกับได้มีการยกเลิกระบบเศรษฐกิจแบบเงินตราและปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสะสมความมั่งคั่งของประชาชนทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนมีความยากจนเท่าเทียมกันทุกคน เพื่อเป็นการทดแทนความยากลำบากของชนชั้นผู้เคยถูกกดขี่จากสังคมชาวเมืองในอดีตให้สาสมที่สุดเท่าที่จะทำได้ พร้อมกับการกำหนดมาตราการลงโทษและทารุณกรรมต่างๆ มาบังคับใช้บนความแตกต่างทางชนชั้นระหว่างผู้คนในเมืองกับผู้คนในชนบทอย่างกว้างขวาง จนโอกาสที่ผู้ได้รับการทารุณกรรมด้วยวิธีการต่างๆ จากเขมรแดงยากที่จะมีชีวิตต่อไปได้อย่างยืนยาว นอกจากนั้น บรรดาชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในช่วง ค.ศ.1975-1979 ซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองของเขมรแดงก็มีสัดส่วนถึง 3 ใน 5 หรือประมาณร้อยละ 60 ของประชากรเมืองทั้งหมด คนเหล่านี้จึงถูกบังคับให้ไปใช้ชีวิตแรงงานอย่างหนักในชนบท ซึ่งต้องจบชีวิตลงเพราะทนมาตรการทารุณกรรม โรคภัยไข้เจ็บ และความอดอยากหิวโหยต่อไปไม่ได้ถึงประมาณ 300,000 คน ส่วนพวกที่เหลือถ้าสามารถหาทางหลบหนีได้ คนเหล่านี้ก็ไม่ได้แตกต่างจากชาวพื้นเมืองคือการพยายามหลบหนีเข้าไปในชายแดนประเทศเพื่อนบ้านทั้งเวียดนามและไทยเป็นระลอก ๆ ตลอดเวลาในช่วงนั้นเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้มีเชื้อสายจีนในกัมพูชาแทบทั้งหมดนิยมใช้วิธีการหนีทางบกเข้าสู่ประเทศไทยมากที่สุด[124]

อย่างไรก็ตาม เมื่อกองทัพเวียดนามสามารถโค่นระบอบการปกครองของเขมรแดงได้สำเร็จในเดือนมกราคม ค.ศ.1979 ถัดจากนั้น ทั้งรัฐบาลหุ่นเชิดเฮง ซำริน (Heng Samrin) และกองทัพเวียดนามที่ยังหนุนหลังอยู่ต่อไป ก็ยังคงทำการกวาดล้างทั้งกองทัพเขมรแดงและฝ่ายต่อต้านอื่น ๆ ในบริเวณทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือส่วนที่ติดต่อกับพรมแดนไทยต่อไปอีกหลายปีจนกระทั่งถึงต้นทศวรรษ 1980 พร้อม ๆ กันนั้น ก็ได้ใช้วิธีการผลักดันเพื่อให้ชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนอพยพเข้าสู่ประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยอ้างเหตุผลง่ายๆ คือ เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวกัมพูชาพื้นเมืองที่ยังมีชีวิตรอดอยู่ในเขมรพยายามหาทางแก้แค้นคนเหล่านี้แทนเขมรแดงซึ่งเคยได้รับการสนับสนุนจากสาธารณรัฐประชาชนจีน

อย่างเต็มที่ก่อนหน้านั้น เพราะฉะนั้นในช่วงการยึดครองของเวียดนาม จึงยังคงมีผู้มีชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนจากทั้งเมืองพระตะบองและเสียมราฐอพยพเข้ามาในประเทศไทยอีกหลายหมื่นคน[125] ขณะเดียวกัน ผู้มีเชื้อสายจีนที่เหลือในกัมพูชาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 ก็ต้องประคับประคองชีวิตของตนเองและครอบครัวให้สอดคล้องกับเงื่อนไขทางการเมืองที่เปลี่ยนไป โดยเฉพาะการไม่พยายามแสดงอัตลักษณ์ของความเป็นจีนออกมาปรากฏแก่สาธารณชนให้มากที่สุด เพราะนอกจากกัมพูชาขณะนั้นถูกยึดครองโดยกองทัพเวียดนามแล้ว รัฐบาลเวียดนามยังเป็นปฏิปักษ์และเป็นศัตรูคู่สงครามของสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย เพราะฉะนั้น การแสดงออกใด ๆ ที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนเหล่านี้ จึงไม่เป็นประโยชน์ต่อพวกเขาเลย คนเหล่านี้ที่เหลือจึงต้องหันมาเริ่มต้นทำธุรกิจการค้าและฟื้นฟูวิถีชีวิตของพวกเขาในเขตเมืองต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ตั้งแต่ยุคนั้นมาด้วยความสงบเสงี่ยม เพราะสังคมกัมพูชาตั้งแต่นั้นจนถึงปลายทศวรรษ 1980 ได้กลายเป็นดินแดนที่อยู่ภายใต้การครอบงำของอิทธิพลเวียดนามอย่างชัดเจนกว่ายุคใดที่เคยผ่านมา คนเหล่านี้จึงต้องมีความอดทนที่จะไม่แสดงพฤติกรรมของเขาให้กลายเป็นที่สงสัยของรัฐบาลหุ่นเชิดกัมพูชาซึ่งยังต้องทำสงครามช่วงชิงอำนาจรัฐกับฝ่ายตรงข้ามต่อไปอีกปลายปีแล้ว สถานภาพของพวกเขายังขึ้นอยู่กับอนาคตของความสัมพันธ์สามเส้าระหว่างจีน เวียดนาม และกัมพูชาที่จะต้องใช้เวลาเยียวยาต่อไปอีกนาน

ในกรณีประเทศพม่า เนื่องจากชาวจีนอพยพเข้าออกดินแดนแห่งนี้หลายระลอกตั้งแต่อดีตในสมัยก่อนอาณานิคมจนกระทั่งถึงสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะสาเหตุและปัจจัยเบื้องหลังต่าง ๆ กันตั้งแต่การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม ดังนั้นความคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมในการสร้างชาติพม่าและการรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมความเป็นจีนในมิติต่างๆ ของคนเหล่านี้ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาตามเงื่อนไขและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศจีนและประเทศพม่าตามลำดับ จนกระทั่งถึงต้นทศวรรษ 1960 ชุมชนจีนในพม่าทั้งพวกที่เกิดในจีน พวกซึ่งเพิ่งอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพม่า และพวกลูกหลานของคนเหล่านี้ซึ่งเกิดในพม่าแต่ก็ยังสามารถรักษาอัตลักษณ์ของความเป็นจีนตลอดมา ก็ยังคงมีลักษณะไม่ได้แตกต่างจากอดีตก่อนหน้านั้นมากนัก โดยชาวจีนทั้งหมดเหล่านี้ก็ยังคงเป็นชนส่วนน้อย ซึ่งในปีค.ศ.1961 มีอยู่ประมาณเพียง 350,000 คน หรือเพียงร้อยละ 1.6 ของประชากรทั้งหมดของพม่าในปีนั้นซึ่งมีอยู่ประมาณ 21,530,000 คน โดยในจำนวนนี้ ประมาณร้อยละ 40 เป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ร้อยละ 25 เป็นชาวจีนกวางตุ้ง ร้อยละ 20 เป็นชาวจีนยูนนาน ร้อยละ 8 เป็นชาวจีนแคะ และร้อยละ 3 เป็นชาวจีนไหหลำ[126]

ขณะเดียวกัน ประมาณครึ่งหนึ่งของชุมชนจีนทั้งหมดในพม่าจะตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำอิระวดี เช่น ในบริเวณเมืองย่างกุ้ง (Yangon) มีชุมชนชาวจีนอาศัยอยู่ประมาณ 50,000 คน ในบริเวณเมืองมะละแหม่ง (Mawlamyine) มีชาวจีนอาศัยอยู่อีกประมาณ 15,000 คน ขณะเดียวกัน บรรดาลูกหลานชาวจีนยูนนานทั่วไปที่อาศัยอยู่ตามบริเวณพรมแดนจีน-พม่าก็จะถูกชาวพื้นเมืองเรียกว่า “โกกัง” พวกที่นับถือศาสนาอิสลามก็จะถูกเรียกว่า “ปันทาย” ส่วนบรรดาผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลซึ่งบรรพบุรุษอพยพเข้ามาพม่าทางเรือในแต่ละชุมชนก็จะถูกชาวพื้นเมืองเรียกชื่อทั่วไปตามฐานะอาชีพของแต่ละบุคคลใน 2 ลักษณะรวม ๆ กันคือ “พวกเลโต” (Leto) ซึ่งประกอบอาชีพการใช้แรงงานเป็นหลักเช่น ช่างฝีมือ ช่างไม้ กรรมกร และเกษตรกรทั่วไป เป็นต้น และพวก “เล็ตเชะ” (Letshe) ซึ่งหมายถึงผู้มีเชื้อสายจีนที่มีรายได้และอาชีพดีกว่าคนพวกแรก โดยส่วนใหญ่ก็คือชนชั้นกลางที่มีฐานะมั่งคั่งและผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ตั้งแต่พ่อค้า เจ้าของโรงงาน นายธนาคาร และนายหน้าธุรกิจอื่น ๆ ทั่วไป ขณะที่ชาวจีนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่คือผู้มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน คนเหล่านี้จึงถูกชาวพื้นเมืองเรียกว่า “พวกเล็ตเชะ” ส่วนผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำและประกอบอาชีพด้วยการขายแรงงานส่วนใหญ่คือพวกที่มีเชื้อสายจีนกวางตุ้ง จีนแคะและจีนไหหลำ คนเหล่านี้จึงถูกชาวพื้นเมืองเรียกว่า “พวกเลโต” ไปโดยปริยาย[127]

อย่างไรก็ตาม จำนวนชาวจีนในพม่าก็มีขนาดเล็กลงเรื่อย ๆตั้งแต่กลางทศวรรษ 1960 เพราะรัฐบาลเผด็จการทหารพม่าได้ประกาศยึดธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของภาคเอกชนทั้งหมดในค.ศ.1964 หลังจากนั้น นอกจากธุรกิจต่างๆ ได้กลายเป็นรัฐวิสาหกิจตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมของพม่าไปเรียบร้อยแล้ว ยังได้ส่งผลกระทบเสียหายร้ายแรงต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้มีเชื้อสายอินเดียและจีนซึ่งเคยครอบงำเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของพม่ามาก่อนหน้านั้นด้วย ขณะที่ผู้มีเชื้อสายอินเดียประมาณ 300,000 คน และผู้มีเชื้อสายจีนทั้งหมดอีกประมาณ 100,000 คนได้อพยพออกจากประเทศนี้ไปยังดินแดนอื่นๆ แล้ว ยังทำให้ผู้มีเชื้อสายจีนในพม่าลดลงเหลือเพียงประมาณ 227,000 คนในปี ค.ศ.1973[128] ถัดจากนั้นอีกหนึ่งทศวรรษต่อมา พระราชบัญญัติสัญชาติของพม่าฉบับใหม่ที่เพิ่งประกาศใช้ใน ค.ศ.1982 ซึ่งมีอคติและเลือกปฏิบัติกับชาวพม่าที่มีบรรพชนเป็นคนต่างชาติ ก็ยิ่งซ้ำเติมให้ชุมชนจีนที่ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศพม่ามีขนาดเล็กลงกว่าในอดีตอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมีการเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรพม่าโดยรวมในช่วงดังกล่าว โดยยุคเผด็จการทหารก็เหมือนกับยุคก่อนหน้านั้นถือว่าการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะทางเศรษฐกิจและทางการเมืองพม่าเพื่อสลัดคาบอิทธิพลของลัทธิอาณานิคมที่ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศของตนนั้น เป็นพื้นฐานสำคัญต่อกระบวนการสร้างชาติและการพัฒนาเศรษฐกิจยุคใหม่ให้ทันสมัยตลอดมา มิฉะนั้นแล้ว พม่าก็จะไม่มีวันยืนอยู่บนลำแข้งของตนเองได้ท่ามกลางกระแสเศรษฐกิจ

แบบโลกาภิวัฒน์ (globalization) ซึ่งครอบงำโดยทุนของพวกจักรวรรดินิยมตะวันตกที่ต้องการให้ประเทศต่าง ๆ ในประเทศยากจนยังคงมีสภาพเศรษฐกิจและสังคมด้วยพัฒนาต่อไป

เพราะฉะนั้นในกระบวนการสร้างชาติพม่ายุคใหม่ การผสมกลมกลืนชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ รวมทั้งชาวจีน โดยอาศัยอำนาจเผด็จการทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ ตลอดจนมาตรการกลืนกลายทางกฎหมายต่าง ๆ จึงยังคงมีความสำคัญต่อการสร้างบูรณภาพและความมั่นคงของประเทศพม่าตลอดเวลา ดังนั้นชุมชนจีนในพม่าตลอดจนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนเหล่านี้จึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องได้รับผลกระทบของกระบวนการสร้างความเป็นเอกภาพของชนชั้นผู้ปกครองเผด็จการทหารพม่าต่อไป ขณะเดียวกัน ปัจจัยอื่น ๆ ทั้งทางสังคมและทางการเมืองในพม่าตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ก็มีส่วนเอื้ออำนวยให้ชนกลุ่มน้อยชาวจีนต้องถูกกลืนกลายเข้ากับสังคมพม่าเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตราบใดที่พวกเขายังมีสถานภาพทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปดีกว่าชาวพื้นเมืองแล้ว รัฐบาลเผด็จการทหารพม่าก็ยังคงถือว่าพวกเขามีความชอบธรรมเสมอที่จะจำกัดบทบาททางเศรษฐกิจและการศึกษาภาษาจีนของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ เพื่อให้คนเหล่านี้มีวิถีชีวิตสอดคล้องกับกระบวนการสร้างรัฐสังคมนิยมพม่ายุคใหม่ขึ้นมาให้ได้ ในที่สุดชาวจีนในพม่าก็มีทางเลือกอยู่เพียง 2 ทางคือ เมื่อไม่สามารถทนต่อมาตรการกลืนกลายต่าง ๆ ต่อไปได้ก็ต้องอพยพออกจากพม่าไป หรือถ้าหากคิดว่าสังคมและเศรษฐกิจพม่ายังพอเปิดโอกาสให้พวกเขาสามารถตั้งถิ่นฐานได้อย่างมั่นคงต่อไป คนเหล่านี้ก็ต้องยอมถูกกลืนกลายเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนิยมพม่าโดยดุษฎี[129]

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสถานภาพทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจของชาวจีนในพม่าได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก แต่คนเหล่านี้ก็ยังคงพยายามรักษาประเพณีและวัฒนธรรมความเป็นจีนของพวกเขาสำหรับคนรุ่นหลังสืบไปเหมือนกัน ขณะเดียวกัน มาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลเผด็จการทหารพม่านำมาใช้บังคับพวกเขาในแต่ละช่วงตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ ผ่อนคลายลง ชาวจีนเหล่านี้ก็สามารถประยุกต์วิถีชีวิตให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงของเศรษฐกิจและสังคมพม่าในช่วงเหล่านั้นได้เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น ภายหลังที่เศรษฐกิจพม่าถูกดึงไปสู่วิถีสังคมนิยมเต็มที่ในปลาย ทศวรรษ 1960 เศรษฐกิจตลาดมืด (black market economy) ก็ได้เจริญรุ่งเรืองขึ้นในประเทศนี้อย่างรวดเร็ว ผู้มีเชื้อสายชาวจีนส่วนใหญ่มิใช่เพียงแต่จะเข้าไปฉกฉวยโอกาสใหม่ทางเศรษฐกิจเนื่องจากความวิปริตผันแปรของการเมืองพม่าที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้นเท่านั้น แต่ยังเข้าไปมีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำให้ธุรกิจตลาดมืดกลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาของเศรษฐกิจพม่าต่อไป และการที่รัฐบาลเผด็จการทหารพม่าเริ่มนำนโยบายผ่อนคลายทางเศรษฐกิจมาใช้แก้ไขปัญหาสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นซึ่งกำลังขาด

ตลาดอยู่ในขณะนั้น รวมทั้งการส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนอย่างจริงจังตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 ก็มีส่วนผลักดันให้ชาวจีนกลับเข้ามามีบทบาททางการค้าและอุตสาหกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้นจนถึงทศวรรษถัดมาแล้ว ในตลาดการค้าใหญ่ ๆ เขตตัวเมืองสำคัญของประเทศพม่า โดยเฉพาะในกรุงย่างกุ้ง กิจการค้าที่เริ่มคึกคักขึ้นมาใหม่มากกว่าครึ่งหนึ่งของแต่ละเมือง ก็ล้วนแต่อยู่ในกำมือของพ่อค้าชาวจีนทั้งสิ้น

ในค.ศ.1988 เมื่อสภารักษากฎหมายและระเบียบแห่งรัฐ (The State Law and Order Restoration Council : SLORC) ของระบอบปกครองแบบเผด็จการทหารถูกสถาปนาขึ้นมาเรียบร้อยแล้ว พร้อมกับการหันมาเน้นการลงทุนจากต่างประเทศโดยตรง (Foreign Direct Investment : FDI) มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีทั้งกฎหมายและนโยบายส่งเสริมการลงทุนสมัยใหม่รองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาโอกาสทางเศรษฐกิจก็ยิ่งเปิดให้ผู้มีเชื้อสายจีนในพม่าที่จะได้อานิสงฆ์จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจครั้งนั้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะกิจการค้าปลีก การค้าส่ง และการค้าระหว่างประเทศของพม่าตั้งแต่นั้นมา ก็ได้กลายเป็นธุรกิจที่อยู่ในกำมือของชาวพม่าเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่แล้ว บรรดานายทุนจีนในพม่าที่มั่งคั่งอย่างรวดเร็วในช่วงนี้ยังได้ขยายการลงทุนไปทำธุรกิจลงทุนร่วมกับชาวจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในสิงคโปร์และไทยเพิ่มขึ้นด้วย[130]

อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่กองทัพพม่าได้ยึดอำนาจการปกครองใน ค.ศ.1962 เป็นต้นมา กิจกรรมทางสังคมและการเมืองอื่น ๆ ของชาวจีนในประเทศนี้ก็ได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น ในอดีตพม่ามีหนังสือพิมพ์จีนทั้งรายวันและรายสัปดาห์รวม 4 ฉบับ ก็ถูกทางราชการสั่งปิดไปอย่างถาวร ขณะเดียวกันหอการค้าจีนซึ่งถูกสถาปนาขึ้นมาตั้งแต่ ค.ศ.1910 และมีบทบาทในฐานะองค์กรสำคัญสูงสุดของชุมชนจีนในพม่าเรื่อยมาตั้งแต่นั้นจนถึงสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แล้วแตกกิจการสาขาต่าง ๆ ออกอีกถึง 6 หอการค้าย่อยทั่วทุกชุมชนจีนตามเมืองใหญ่ๆ ของพม่า รวมทั้งสมาคมและมูลนิธิอื่น ๆ ทั้งหมดของแต่ละตระกูลจีนในพม่าซึ่งมีอยู่กว่า 80 สมาคม ก็ได้ถูกรัฐบาลสั่งยุบเลิกหมดสิ้นตั้งแต่ช่วงหลัง ค.ศ.1962 เป็นต้นมา ขณะเดียวกันโรงเรียนจีนระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 180 โรงเรียนก็ถูกสั่งปิดกิจการทั้งหมดในค.ศ.1967[131] นอกจากนั้น ผลสืบเนื่องมาจากการก่อจลาจลต่อต้านชาวจีนทั่วพม่าเพื่อตอบโต้สมาชิกของขบวนการยามแดง (Red Guards) ซึ่งต้องการเผยแพร่การปฏิวัติวัฒนธรรมจากจีนสู่พม่าในช่วงนั้นเหมือนกัน จึงมีผลทำให้รัฐบาลเผด็จการทหารพม่าตัด สินใจยุติปัญหาชาวจีนทั้งมวลโดยการสั่งยุบสถาบันทางสังคมของชาวจีนทุกชนิด เช่น หนังสือพิมพ์ สมาคม และโรงเรียนแบบถาวรตลอดไปแล้ว สภาการปฏิวัติ (Revolutionary Council) ของพม่ายังได้ประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1947 ซึ่งเคยใช้บังคับอยู่ในขณะนั้นอีกด้วย ซึ่งนอกจากจะทำให้

สิทธิต่าง ๆ ของชาวพม่าเชื้อสายจีนที่รัฐธรรมนูญฉบับนั้นเคยให้กับคนเหล่านี้ต้องกลายเป็นโมฆะไปแล้ว เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ฉบับปี ค.ศ.1974 สิทธิทางการเมืองของลูกหลานชาวจีนซึ่งถือสัญชาติพม่าก็ต้องสูญสลายไปหมดสิ้นด้วย เช่น มาตรา 177 ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ระบุว่าผู้ที่จะสามารถสมัครเข้ารับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Pyi Thu Hluttaw) ต้องเป็นบุคคลที่มีบิดาและมารดาเป็นชาวพม่าเท่านั้น เพราะฉะนั้นลูกหลานชาวจีนที่ถือสัญชาติพม่าตั้งแต่นั้นมาจึงกลายเป็นผู้ไม่มีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกับชาวพื้นเมืองอีกต่อไป

นอกจากนั้นแล้วเมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายพลเมืองพม่า (The Citizenship Law) ในค.ศ.1982 ลูกหลานชาวจีนซึ่งถือสัญชาติพม่ายังถูกทางราชการห้ามไม่ให้เข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ของรัฐในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ ซึ่งวิชาเหล่านี้ได้ถูกกฎหมายฉบับนี้สำรองไว้ให้กับชาวพม่าซึ่งถือว่าเป็นพลเมืองสมบูรณ์ (full citizens) เท่านั้น เพราะฉะนั้นนักศึกษาพม่าเชื้อสายจีนทั้งหมดที่เคยเรียนอยู่ในสาขาวิชาเหล่านี้จึงถูกคัดชื่อออกจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทันที ขณะเดียวกัน ชาวพม่าเชื้อสายจีนซึ่งเคยมีบทบาทสำคัญในทางการเมืองหรือตำแหน่งสำคัญอื่นๆ ในกองทัพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติ ก็ถูกบังคับให้ลาออกไปจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลจนหมดสิ้น ตั้งแต่นั้นมา กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของความเป็นชาติพม่าเพื่อบังคับกลืนกลายผู้มีเชื้อสายจีนในประเทศนี้ก็เป็นไปได้อย่างง่ายดาย จนกระทั่งคนเหล่านี้ทั้งหมดนอกจากจะเปลี่ยนชื่อและเปลี่ยนวิธีการแต่งกายของพวกเขาให้เหมือนกับชาวพม่าทั่วไปแล้ว ลูกหลานชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่นอกจากจะไม่รู้จักใช้ภาษาจีนแต่ละสำเนียงภาษาของบรรพบุรุษพวกเขาแล้ว คนเหล่านี้ยังไม่รู้จักรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี และพิธีกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเชื้อสายจีนอีกต่อไปเป็นส่วนใหญ่ด้วย[132] อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลทหารพม่าได้อนุญาตให้นักลงทุนจากต่างประเทศเข้าไปมีบทบาทฟื้นฟูเศรษฐกิจตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ขณะเดียวกัน นักลงทุนส่วนใหญ่ก็คือผู้มีเชื้อสายจีนจากประเทศไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์ “ความเป็นจีน” ของชาวพม่าบางกลุ่มจึงค่อย ๆ หวนกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง เพราะนักลงทุนจากต่างประเทศเหล่านี้มีความต้องการเพิ่มมากขึ้นที่จะสร้างสายสัมพันธ์ทางธุรกิจกับชาวจีนในท้องถิ่นกลุ่มต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ธุรกิจการลงทุนของพวกเขาในพม่าประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต จึงมีผลทำให้ผู้มีเชื้อสายจีนในพม่าซึ่งครั้งหนึ่งก่อนหน้านี้ไม่นาน ยังต้องปิดบังซ่อนเร้นอัตลักษณ์ความเป็นผู้มีสายเลือดจีนตลอดมาก็มีโอกาสแสดงออกทางวัฒนธรรมความเป็นจีนของพวกเขาและช่วงชิงบทบาททางเศรษฐกิจเหนือกว่าชาวพม่าพื้นเมืองได้ชัดเจนยิ่งขึ้นตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

บทที่ 5
พัฒนาการของทุนจีนโพ้นทะเลสมัยใหม่

ตั้งแต่กลางทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา สังคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอันมาก โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศผู้บุกเบิกสมาคมประชา-ชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations : ASEAN) ซึ่งประกอบด้วยอินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ตามลำดับนั้น ได้ทำให้อัตรา การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ตั้งแต่นั้นมา เป็นไปอย่างต่อเนื่องยาวนานเกือบ 3 ทศวรรษแล้ว (โปรดดูตารางที่ 7) กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้ยังเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Process of Export Oriented Industrialization : EOI) อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาด้วย จนกระทั่งสิงคโปร์ประสบความสำเร็จกลายเป็นชาติอุตสาหกรรมสมัยใหม่ชาติแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และได้รับสมญานามว่า 1 ใน 4 เสือเศรษฐกิจตัวใหม่ของโลกในเวลาต่อมา

ชาติเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในสมาคมอาเซียน (ASEAN) ก็ยังคงพยายามพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศของตน จากเดิมที่เคยพึ่งพิงฐานการผลิตจากสินค้าเกษตรเป็นส่วนใหญ่ แล้วค่อยๆ ประสบความสำเร็จในกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้นตามลำดับเหมือนกัน ถึงแม้จะพัฒนาช้ากว่าสิงคโปร์ก็ตาม โดยบางประเทศเช่น ประเทศไทยถึงกลับตั้งความหวังอย่างเต็มเปี่ยมว่าจะต้องกลายเป็นเสือตัวใหม่ให้ได้ก่อนสิ้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวก็อาจจะเป็นไปได้ตลอดเวลาถ้าหากเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศไม่เกิดวิกฤตใด ๆ ขึ้นมาเสียก่อน ขณะเดียวกันกลุ่มทุนเอกชนภายในแต่ละประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเล ก็จะได้รับผลพวงจากการเติบโตอย่างรวดเร็วและยาวนานของแต่ละประเทศเหล่านี้อย่างเต็มที่ เพราะเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของแต่ละประเทศเหล่านี้ยังคงถูกครอบงำโดยนายทุนเชื้อสายจีนแทบทั้งหมด ยกเว้นสิงคโปร์เพียงประเทศเดียว ซึ่งทุนของรัฐ (state capital) จะยิ่งทวีบทบาทเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นกลุ่มทุนสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความเป็นเสือเศรษฐกิจตัวใหม่ของประเทศนี้[1]

อย่างไรก็ตาม ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและความยากไร้ของสังคมในประเทศพม่าและชาติอื่น ๆ ในอินโดจีนยุคหลังสงครามเวียดนามเพิ่งสิ้นสุดลงใน ค.ศ.1975 นอกจากชนชั้นผู้ปกครองแบบเผด็จการทหารของพม่าและแบบเผด็จการของพรรคคอมมิวนิสต์ต่างๆ ในอินโดจีน

ยังคงคลำหาทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมที่มีประสิทธิภาพและก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศต่อไปอย่างสับสนและยืดเยื้อยาวนานกว่าทศวรรษแล้ว ผลลัพธ์ของการปฏิวัติสังคมนิยมแบบเผด็จการทหารพม่าและชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์ต่างๆ ทั่วอินโดจีน ยังส่งผลให้กระบวนการสะสมทุนของชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศเหล่านี้ ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมายุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ได้สิ้นสุดลงอย่างฉับพลันทันที เพราะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งยิ่งใหญ่ในประเทศดังกล่าวด้วย ขณะเดียวกันชุมชนจีนโพ้นทะเลที่เหลืออยู่ในสังคมพม่าและประเทศอินโดจีนเหล่านี้ตั้งแต่นั้นมา ก็ไม่อยู่ในฐานะที่จะพัฒนาธุรกิจการลงทุนของพวกเขาให้กลายเป็นกลุ่มทุนสมัยใหม่เหมือนลูกหลานชาวจีนที่ยังคงอาศัยอยู่ในประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม และกำลังก้าวไปสู่ความเป็นชาติอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้ จึงทำให้ประเด็นของการศึกษากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลสมัยใหม่จำเป็นต้องจำกัดลงเพราะเงื่อนไขของวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประเทศเหล่านี้ด้วย และจะให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะวิวัฒนาการของทุนจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ไทย อินโดนีเซีย และ มาเลเซีย ตลอดช่วงระยะเวลาตั้งแต่กลางทศวรรษ 1960-1990 เท่านั้น

ตารางที่ 7

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประชาชาติอาเซียน ค.ศ.1965-1994

(หน่วย : ดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	การเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Growth Rate of GDP)			รายได้ต่อหัวประชากรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Per capita GNP)	
	1965-1980	1980-1990	1990-1994	1983	1993
สิงคโปร์	10.0	6.1	8.3	6,620	19,310
อินโดนีเซีย	7.0	5.3	7.6	560	730
มาเลเซีย	7.4	4.9	8.6	1,870	3,160
ฟิลิปปินส์	5.9	0.7	1.8	760	830
ไทย	7.3	7.0	9.0	820	2,040

ที่มา : Eun Mee Kim (ed.), **The Four Asian Tigers** (London : Academic Press, 1998), p. 63.

ตารางที่ 8

รายได้จากการส่งออกของกลุ่มประเทศอาเซียน ค.ศ.1981-1994

(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ประเทศ	ค.ศ.1981	ค.ศ.1991	ค.ศ.1994
สิงคโปร์	20,967	59,025	96,457
อินโดนีเซีย	22,260	29,543	39,497
มาเลเซีย	11,765	34,349	58,147
ฟิลิปปินส์	5,655	8,767	12,124
ไทย	7,031	28,428	45,061

ที่มา : Asian Development Bank, **Key Indicators of Developing Asian and Pacific Countries, 1995** (Manila : Oxford University Press, 1995), p.32.

ทุนจีนในไทย

สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นอกจากผู้มีเชื้อสายจีนจะยังคงมีบทบาทสำคัญสุดต่อวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจของผู้คนในประเทศไทยต่อไปอย่างเข้มแข็งแล้ว บรรดาพ่อค้าเหล่านี้ซึ่งครอบครัวของพวกเขาได้ผ่านกระบวนการสะสมทุนมาเป็นเวลานานแล้วก่อนหน้านั้น ก็ค่อยกระจายธุรกิจการลงทุนของตนเองไปสู่ธุรกิจการธนาคารและการประกันภัย การทำเหมืองแร่ดีบุก และการทำสวนเกษตรขนาดใหญ่ ควบคู่ไปกับการมีบทบาทในการสั่งสินค้าอุปโภคและบริโภคจากต่างประเทศและการส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์อื่น ๆ ของไทยสู่ตลาดโลกมากขึ้น ทั้งที่ธุรกิจการลงทุนเหล่านี้ในอดีตก่อนหน้านั้นเคยอยู่ภายใต้การครอบงำของทุนตะวันตกหรือทุนจีนโพ้นทะเลจากประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ มาก่อน ตัวอย่างเช่น ในค.ศ.1952 นักธุรกิจเชื้อสายจีนชั้นนำในประเทศไทยได้เข้าไปประกอบธุรกิจการลงทุนทางด้านนำเข้าและส่งออกรวมถึง 41 ราย และธุรกิจนำเข้าและค้าปลีกอีก 42 รายแล้ว ในช่วงนี้ยังมีผู้มีเชื้อสายจีนเป็นเจ้าของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยถึง 7 ธนาคาร และบริษัทประกันภัยต่าง ๆ ถึง 25 บริษัทด้วย[2]

โดยกลุ่มธุรกิจจีนที่เคยมีบทบาทในการค้าข้าวส่วนใหญ่ทั้งในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งมี 8 บริษัทใหญ่คือ 1) บริษัทฮวงหลี จำกัด (Huang Lee Co.) ของตระกูลหวั่งหลีภายใต้การบริหารของตัน ชิวติง (Tan Siew Ting) 2) บริษัทจูล้ง จำกัด (Joo Long Co.)

ของตระกูลบุลสุขภายใต้การบริหารของโลว เต็กชวน (Lo Tek Chuan) 3) บริษัท จินเส็ง จำกัด (Chin Seng Co.) ของตระกูลบุลกุลภายใต้การนำของหม่า หลับคุน (Ma Lap Khun) 4) บริษัท กวงเฮงหลี จำกัด (Kuang Heng Lee Co.) ของตระกูลเอี่ยมสุรีย์และตระกูลนาวิกผลภายใต้การนำของเหีย กวงเอี่ยม (Hia Kuang Yiam) และเหีย กวงอี้ (Hia Kuang Yi) 5) บริษัทกวางง่วนหลง จำกัด (Kwang Nguan Long Co.) ของตระกูลล่ำซำภายใต้การนำของนายโชติ ล่ำซำ 6) บริษัทย่งเฮง จำกัด (Yong Heng Co.) ของพระยาประดินันทน์ภูมิรัตน์ หรือเลี่ยว เชียงสูน (Liao Chiang Soon) ซึ่งเป็นต้นตระกูลเสรฐภักดี 7) บริษัทเล่าเชียงฮวด จำกัด (Lao Chiang Huat Co.) ของตระกูลบุญรักษ์ภายใต้การนำของขอ จืออี่ (Khaw Tsu Ei) และ 8) บริษัท จินเซ็งหลี จำกัด (Chin Seng Lee Co.) ของตระกูลตันธนภายใต้การนำของตัน จินเก้ง (Tan Chin Keng) ทั้งแปดกลุ่มค้าข้าวใหญ่สุดของประเทศไทยเหล่านี้จะค่อยลดบทบาทในการส่งออก เพราะธุรกิจทางด้านนี้รัฐบาลได้เข้าไปทำการผูกขาดการค้าข้าวเรื่อยมาตั้งแต่ช่วงปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อเนื่องไปถึงปลาย ทศวรรษ 1950 กลุ่มทุนจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่ จึงจำเป็นต้องกระจายการลงทุนไปสู่ธุรกิจการนำเข้า-ส่งออกอื่นๆ การขยายกิจการธนาคารและการประกันภัยที่มีอยู่เดิมก่อนหน้านั้น หรือการรุกเข้าไปประกอบการในธุรกิจใหม่ทางด้านนี้ อย่างจริงจังตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา[3]

ส่วนกลุ่มทุนจีนที่ยังคงผูกขาดการทำเหมืองแร่ดีบุกอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทยตลอดช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และหลังสงครามเกาหลี (ค.ศ.1950-1953) ซึ่งร่ำรวยมั่งคั่งขึ้นมาอย่างรวดเร็ว นอกจากจะยังคงปักหลักตักตวงผลประโยชน์ในธุรกิจการลงทุนเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติชนิดนี้ต่อไป พร้อมกับการขยายเครือข่ายการลงทุนไปสู่แหล่งแร่ดีบุกใหม่ทั้งในภาคใต้และมาเลเซียอย่างเต็มที่แล้ว ยังได้นำเอาวิธีการทำเหมืองแร่แบบทันสมัยเช่น เหมืองฉีดและเหมืองเรือขุดมาใช้พัฒนาอย่างจริงจังแข่งขันกับกลุ่มทุนตะวันตกที่เพิ่งหวนกลับมาในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้อย่างกว้างขวางอีกด้วย โดยกลุ่มทุนจีนเจ้าของเหมืองแร่ดีบุกที่จะขยายเครือข่ายธุรกิจการลงทุนทางด้านต่อไปอีกมากมายทั่วทั้งประเทศไทยและมาเลเซียจนถึงปลายทศวรรษ 1980 เมื่อธุรกิจการลงทุนทางด้านนี้หมดความสำคัญไปจากภูมิภาคแล้ว ก็มีอยู่เพียง 3 กลุ่มใหญ่ในภูเก็ตและพังงาเท่านั้น คือ 1) บริษัทจิ่นเต็ก จำกัด (Chin Teik Co.) ของตระกูลงานทวีภายใต้การนำของนายปัญญา งานทวี หรือหงาน จ่ายเหล็ง (Ngan Chai Leng) 2) บริษัทโฮฮวด จำกัด (Ho Huat Co.) ของตระกูลบุญสูงภายใต้การนำของหลิม ยู่โห (Lim Yoo Ho) และหลิม ยู่ตี่ (Lim Yoo Ti) หรือจุติ บุญสูงและ 3) บริษัทซินฮองซุ่ย จำกัด (Sin Hong Sui Co.) ของตระกูลอุบัติศฤงค์ภายใต้การนำของหงอ ฮั่นก่วน (Ng Han Guan) ในเวลาเดียวกัน ธุรกิจการส่งออกยางพาราซึ่งถือเป็นสินค้าขาออกสำคัญของประเทศไทยอีกสาขาหนึ่งก็ยังถูกครอบงำโดยกลุ่มทุนโอซีบีซี (OCBC Group) จากสิงคโปร์ที่มี

บริษัทลูกในประเทศไทยคือบริษัทยางไทยปักษ์ใต้ จำกัด (The Teck Bee Hang Co.) และบริษัทในเครือซึ่งดำเนินธุรกิจทางด้านนี้อย่างมั่นคงและต่อเนื่องไปจนถึงสมัยหลัง ๆ แล้ว ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับดีบุกและยางพาราแทบทั้งหมดยังอยู่ในกำมือของผู้ประกอบการจีนฮกเกี้ยนซึ่งพึ่งพิงทุนส่วนใหญ่จากสิงคโปร์และมาเลเซียอีกด้วย ส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกไม้สัก ซึ่งเคยเป็นสินค้าขาออกที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของประเทศไทยและส่วนใหญ่อยู่ภายใต้สิทธิสัมปทานของกลุ่มทุนจากชาติตะวันตก ก็ได้หมดบทบาทลงไปอย่างรวดเร็วตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง[4]

ในบรรดากลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ซึ่งประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจผูกขาดกับรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ในสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงครามทั้งสองครั้งที่ผ่านมา และยังคงขยายธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ต่อไปอย่างกว้างขวางในช่วงหลังสงครามเกาหลี คงไม่มีกลุ่มใดเข้มแข็งและเก่าแก่กว่ากลุ่มหวั่งหลี (Wang Lee Group) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของธนาคารนครธน จำกัด และกลุ่มลำซ่ำ (Lam Sam Group) ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ของธนาคารกสิกรไทย จำกัดในขณะนั้น ส่วนกลุ่มทุนจีนรุ่นใหม่ที่จะเข้ามาขยายบทบาทอย่างรวดเร็วในธุรกิจธนาคารและการประกันภัยตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นไปก็คือ 1) กลุ่มเอเชียทรัสต์ (Asia Trust Group) ภายใต้การนำของตั้ง เปี๊ยกชิ้น (Tang Piak Chin) หรือนายชิน โสภณพนิช และจิว ชิวบู่ (Chiu Shiew Bu) 2) กลุ่มเก็งหั้ว (Keng Hua Goup) ภายใต้การนำของอื้อ จือเหลียง (U Chu Liang)และแต้ จือปิง (Tae Tsu Ping) 3) กลุ่มกรุงศรีอยุธยา (Ayudhya Group) ภายใต้การนำของ หยาง จี้คุน (Yang Ji Khun) หรือนายคุน คุนผลินและหลี บักช้วน (Lee Bak Ch'uan) หรือนายชวน รัตนรักษ์ และ 4) กลุ่มมหาคุณ (Mahaguna Group) ภายใต้การนำของเตีย ลั่นจั่น (Tia Lan Chan) หรือนายสหัส มหาคุณ[5]

โดยกลุ่มเอเชียทรัสต์ ซึ่งส่วนใหญ่เน้นหนักการทำธุรกิจแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การค้าทองคำ และโพยก๊วน โดยมีนายชิน โสภณพนิช และจิว ชิวบู่เป็นแกนนำสำคัญรวมทั้งหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ได้จัดตั้งบริษัทประกันภัยเอเชีย (Asia Insurance Co.) และเข้าถือหุ้นใหญ่แทนเจ้าของเดิมในธนาคารกรุงเทพ จำกัด (Bangkok Bank Co.) ตั้งแต่ ค.ศ.1952 แล้ว ในปี ค.ศ.1965 กลุ่มนี้ยังได้เปลี่ยนสถานภาพบริษัทเอเชียทรัสต์ จำกัด เป็นธนาคารเอเชียทรัสต์ จำกัด (Asia Trust Bank Co.) ตั้งแต่นั้นมา ส่วนกลุ่มเก็งหั้วภายใต้การนำของอื้อ จือเหลียง ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทพาราวินเซอร์ จำกัด (Bara Windsor & Co.) แต้ โหงวเล้า (Tae Ngow Lao) หรือนาย อุเทน เตชะไพบูลย์ ซึ่งเป็นลูกชายคนโตของแต้ จือปิง ก็ได้เข้าหุ้นกับพระยาประดิษฐมนูธรรม์ รัตน์ หรือ เลี่ยว เชียงสูน แต้ เหลียงอิ่ม (Tae Liang Im) หรือนายเกียรติ ศรีเฟื่องฟุ้ง และเหีย เจียแซ (Hia Chia Sae) ลูกชายของเหีย กวงอี้ เป็นต้น เพื่อจัดตั้งธนาคารศรีนคร จำกัด (Bangkok

Metroplitan Bank) ขึ้นมาในค.ศ.1950 ถัดจากนั้นจนถึง ค.ศ.1956 ทุนกลุ่มนี้ยังได้จัดตั้งบริษัทประกันภัยศรีเมือง จำกัด (Srimuang Insurance Co. Ltd) บริษัทประกันภัยไทยหัว จำกัด (Thai Hua Insurance Co.) และบริษัทคลังสินค้าและประกันภัยก๊ัวะหัว จำกัด (Kuo-Hua Warehouse and Insurance Co.Ltd.) ส่วนกลุ่มกรุงศรีอยุธยาภายใต้การนำของนายคุน คุนผลิน นายชวน รัตนรักษ์และหุ้นส่วนทางธุรกิจจีนแต้จิ๋วอื่นๆ ซึ่งส่วนใหญ่เคยทำธุรกิจโรงสีข้าว โรงเลื่อย และการลำเลียงทางน้ำมาก่อน ก็ได้เข้ามาเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (Ayudhya Bank Co.Ltd.) เมื่อกลุ่มซอยราชครูหมดอำนาจไปเพราะจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ได้ปฏิวัติสำเร็จใน ค.ศ.1958 ส่วนกลุ่มมหาคุณภายใต้การนำของสหัส มหาคุณผู้เป็นประธานหอการค้าจีนในประเทศไทยตลอดมาตั้งแต่ ค.ศ.1948-1961 แล้ว เขายังเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ธนาคารสหธนาคาร จำกัด (Union Bank of Bangkok Bank Co.Ltd.) และบริษัทประกันภัยอีกถึง 8 บริษัท เช่น บริษัทกรุงเทพ-ธนบุรีประกันภัย จำกัด (Bangkok-Thonburi Insurance Co.Ltd.) บริษัท เฉลิมนครประกันภัย จำกัด (Chalerm Nakorn Insurance Co.Ltd.) และบริษัทประกันภัยนำฮั้ว จำกัด (Nam Insurance Co. Ltd.) เป็นต้น[6]

โดยกลุ่มทุนธนาคารและการประกันภัยทุกกลุ่มในช่วงที่เพิ่งเข้ามาดำเนินกิจการเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะของการลงทุนร่วมระหว่างชาวจีนแต้จิ๋วด้วยกันเองแล้ว ทุกกลุ่มยังให้ความสำคัญกับการสร้างพันธมิตรกับชนชั้นผู้ปกครองไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำกองทัพบกซึ่งจะผูกขาดความรักชาติแต่เพียงกลุ่มเดียวตั้งแต่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ปฏิวัติได้สำเร็จใน ค.ศ.1958 เรื่อยไปจนถึง ค.ศ.1974 เมื่อจอมพลถนอม กิตติขจรถูกขบวนการนักศึกษาโค่นอำนาจลงอีกด้วย ขณะที่นายทุนจีนเหล่านี้พร้อมที่จะเชื้อเชิญบรรดานายพลคนสำคัญเข้ามาเป็นทั้งประธานกรรมการหรือกรรมการบริหารต่าง ๆ แล้ว ก็พร้อมที่จะอภินันทนาการหุ้นลมให้นายทหารเหล่านั้นเพื่อแลกเปลี่ยนกับความมั่นคงในธุรกิจการลงทุน ตลอดจนสิทธิและอภิสิทธิต่าง ๆ ที่ธุรกิจในเครือของแต่ละกลุ่มจะได้รับความอนุเคราะห์หรือได้รับการหยิบยื่นให้จากหน่วยงานราชการ ซึ่งต้องตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเผด็จการทหารกลุ่มใหม่หรือที่เรียกกันทั่วไปว่ากลุ่มสี่เสาเทเวศน์เป็นเวลานานกว่า 15 ปี[7] เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกอะไรที่กลุ่มทุนใหม่เหล่านี้จะเติบโตอย่างรวดเร็วมากจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ผู้ดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมตามการชี้นำของธนาคารโลก (IBRD) และรัฐบาลสหรัฐอเมริกาอย่างเต็มที่ตั้งแต่ ค.ศ.1958 เป็นต้นมา

โดยใน ค.ศ.1959 รัฐบาลก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (The National Economic Development Board : NEDB) ขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งต่อไปในค.ศ.1972 จะ

เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (The National Economic and Social Development Board : NESDB) เพื่อทำหน้าที่วางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเชิง มหภาคทั้งหมด และผลักดันให้ประเทศไทยก้าวไปสู่ความทันสมัยทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมให้ได้ ถัดมาก็ได้มีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรก (ค.ศ.1961-1966) นอกจากนั้น รัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ยังได้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 33 เพื่อให้สิทธิพิเศษการยกเว้นภาษีขาเข้า ภาษีบริษัทขนาดใหญ่ (corporation taxes) การยกเว้นภาษีเงินได้ และการอนุญาตให้แต่ละบริษัทสามารถส่งกำไรออกนอกประเทศได้อย่างเสรีได้เป็นครั้งแรกแล้ว ยังได้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับอื่น ๆ อีกหลายฉบับ ซึ่งล้วนแล้วเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการลงทุนขนาดใหญ่แทบทั้งสิ้นเช่น ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 19 ซึ่งได้สั่งให้มีการยุบเลิกสหภาพกรรมกรและห้ามไม่ให้ผู้ใช้แรงงานมีการเคลื่อนไหวใด ๆ ในการคัดค้านนายจ้างโดยเด็ดขาดแล้ว ประกาศคณะปฏิวัติยังได้อนุญาตให้ชาวต่างประเทศที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล สามารถครอบครองที่ดินภายในพระราชอาณาจักรโดยยกเว้นไม่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของพระราชบัญญัติที่ดินพุทธศักราช 2488 ด้วย

ในค.ศ.1959 รัฐบาลยังได้ส่งเสริมให้ภาคเอกชนจากต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่นและภาคเอกชนไทยเชื้อสายจีนซึ่งเป็นเจ้าของกลุ่มทุนขนาดใหญ่เช่น นายจุติ บุญสูงผู้เป็นมหาเศรษฐีเหมืองแร่ดีบุกจากอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อจัดตั้งบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (The Industrial Finance Corporation of Thailand : IFCT) ขึ้นมาเพื่อปล่อยสินเชื่อระยะยาวที่มีวงเงินกู้ไม่ต่ำกว่า 500,000 บาท และขนาดกลางทั่วไปเพื่อนำไปใช้ลงทุนหรือขยายกิจการต่าง ๆ ได้อย่างจริงจังเป็นครั้งแรก ในค.ศ.1960 รัฐบาลยังได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment : BOI) เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทยเป็นครั้งแรกอีกด้วย[8] โดยในระยะแรกคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะเน้นหนักให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าเป็นส่วนใหญ่ พร้อมกับการปรับปรุงแก้ไขพิกัดอัตราภาษีศุลกากรเพื่อให้ความคุ้มครอง อุตสาหกรรมต่างๆ ที่เพิ่งเกิดใหม่อย่างเต็มที่ โดยอุตสาหกรรมเหล่านี้ซึ่งจะได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลมีถึง 124 ชนิด และจะได้รับการรองรับอย่างชอบธรรมจากพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนฉบับปี ค.ศ.1962 ซึ่งระบุไว้ว่าอุตสาหกรรมใดที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจก็จะได้รับการจัดระดับเป็นอุตสาหกรรมประเภทที่ 1 ซึ่งมีอยู่ถึง 35 ชนิด อุตสาหกรรมใดที่มีความสำคัญไม่มากแต่ยังมีความจำเป็นต่อเศรษฐกิจก็จะได้รับการจัดเป็นอุตสาหกรรมประเภทที่ 2 ซึ่งมีอยู่ถึง 16 ชนิด และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เหลืออีก 73 ชนิดจะได้รับการจัดลำดับความสำคัญอยู่ในประเภทที่ 3 ตั้งแต่นั้นมาจนถึง ค.ศ.1966 จึงมีโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ถึง 344 โรงงานที่ได้รับ

บัตรส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลสามารถเปิดดำเนินการได้สำเร็จ ขณะที่บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) ก็ได้ให้สินเชื่อระยะยาวแก่ผู้ประกอบการโรงงานขนาดเล็กซึ่งเป็นคนไทยเชื้อสายจีนแทบทั้งหมดถึง 61 ราย มีมูลค่าสูงถึง 131,969,000 บาท[9]

ถัดจากนั้นอีกเป็นเวลานานกว่าทศวรรษ เศรษฐกิจไทยจึงเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วจนเกินเป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ในแต่ละแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสียด้วยซ้ำไป เช่นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรกระหว่าง ค.ศ.1966-1966 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) เจริญเติบโตในแต่ละปีสูงถึงร้อยละ 7.3 ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ถึงร้อยละ 1.8 ถัดมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 2 ระหว่างค.ศ.1961-1971 เศรษฐกิจไทยก็เจริญเติบโตโดยเฉลี่ยในช่วงนั้นแต่ละปีสูงถึงร้อยละ 7.2 เป็นต้น[10]

ถึงแม้ว่าการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยตั้งแต่นั้นมา ยังมีปัจจัยสำคัญอื่นๆ อยู่เบื้องหลังความสำเร็จดังกล่าวด้วย เช่น เงินทุนที่ไหลเข้ามาโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เป็นจำนวนมาก เงินกู้จากธนาคารโลก (IBRD) และเงินช่วยเหลือทางทหารจากสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญในการขยายการใช้จ่ายของภาคสาธารณะและทำให้ตลาดภายในประเทศขยายตัวขึ้นมาอย่างชัดเจนก็ตาม แต่ความสำเร็จส่วนใหญ่ตั้งแต่นั้นมาก็ยากที่จะปฏิเสธถึงความสามารถของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ในการผลักดันนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจและมาตรการส่งเสริมการลงทุนอย่างจริงจัง โดยพื้นฐานและปรัชญาของนโยบายต่าง ๆ ไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติหรือต่อต้านผู้มีเชื้อสายจีนต่างด้าวซึ่งแตกต่างจากนโยบายการเศรษฐกิจของรัฐบาลไทยในอดีตก่อนหน้านั้นเป็นอันมาก บรรยากาศการลงทุนที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ตั้งแต่นั้นมา จึงมิใช่ดึงดูดความสนใจเฉพาะทุนจากต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮ่องกง สหรัฐอเมริกา และชาติตะวันตกอื่น ๆ เท่านั้น แต่ยังกระตุ้นให้นายทุนจีนในประเทศไทยเกิดความตื่นตัวที่จะเข้ามาฉกฉวยโอกาสในการลงทุนทุกประเภทซึ่งตนเองมีความถนัดหรือมีช่องทางแสวงหากำไรทางธุรกิจได้อย่างเต็มที่ด้วย เพราะสิทธิพิเศษอันเกิดจากมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ ตั้งแต่นั้นมา ได้เปิดโอกาสให้นักลงทุนทั้งชาวต่างประเทศและพวกเขาเหล่านี้มีสิทธิในการลงทุนเท่าเทียมกันหมดเป็นครั้งแรกแล้ว มาตรการกำแพงภาษีขาเข้าซึ่งเพิ่มขึ้นสูงลิ่วเพื่อป้องกันไม่ให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่ผลิตได้ภายในประเทศ ยังมีส่วนทำให้กิจการลงทุนใหม่ๆของพวกเขาอยู่ในฐานะได้เปรียบกว่านักลงทุนจากต่างประเทศที่ขาดทั้งความรู้เรื่องการตลาด และสภาพของข้อเท็จจริงทางธุรกิจทั่วไป เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกว่าอานิสงฆ์ของการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ดังกล่าว ย่อมเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ต่อนักธุรกิจไทยเชื้อสายจีนมากกว่านักธุรกิจจากต่างประเทศอย่างแน่นอน ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าบริษัทต่างๆ

ที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนจาก รัฐบาลไทยในช่วง ค.ศ.1960-1982 นั้น ขณะที่บริษัทของชาวต่างชาติทั้งหมดมีทุนจดทะเบียนรวมกันเพียง 6,017 ล้านบาท บริษัทของนักธุรกิจไทยเชื้อสายจีนแทบทั้งหมดที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนในช่วงเดียวกัน มีทุนจดทะเบียนรวมกันทั้งสิ้นสูงถึง 18,726 ล้านบาทหรือมากกว่าทุนจดทะเบียนของบริษัทจากต่างประเทศถึง 2 เท่า[11]

ผลพวงที่ติดตามมาของการเติบโตทางเศรษฐกิจขนานใหญ่ในประเทศไทยตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าว นอกจากจะทำให้โครงสร้างเศรษฐกิจไทยถูกพัฒนากลายเป็นประเทศกึ่งอุตสาหกรรมกึ่งเกษตรกรรมที่สามารถพึ่งพิงผลิตภัณฑ์ภายในประเทศได้เพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้การประกอบการธุรกิจทุกสาขาในประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นในอัตราก้าวหน้าและเพิ่มศักยภาพให้ทุนจีนแต่ละกลุ่ม สามารถพัฒนาจากทุนพาณิชย์กลายเป็นทุนธนาคารและทุนอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็นเงาตามตัวด้วย จนกระทั่งนายทุนไทยเชื้อสายจีนบางคนที่เคยครอบงำธุรกิจการนำเข้าต่าง ๆ ก็ได้เปลี่ยนฐานการลงทุนเป็นผู้กระจายสินค้าที่ผลิตภายในประเทศโดยโรงงานของชาวต่างประเทศและโรงงานของทุนจีนทั่วไปแล้ว บางกลุ่มก็ได้ระดมทุนกันภายในตระกูลและหุ้นส่วนนักธุรกิจเชื้อสายจีนโพ้นทะเลด้วยกันเอง จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ขึ้นมา โดยในระยะแรกยังจำเป็นต้องอาศัยการลงทุนร่วมกับบริษัทแม่ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีการผลิตสินค้าประเภทนั้น ๆ ไปพร้อมกันกับการคุ้มครองและสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) มอบให้ จนกระทั่งตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา กลุ่มทุนจีนสัญชาติไทยเหล่านี้ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นเพียงผู้ประกอบการสั่งสินค้าขาเข้าจากประเทศอุตสาหกรรมโดยเฉพาะจากญี่ปุ่น ก็สามารถพัฒนาตนเองกลายเป็นกลุ่มทุนอุตสาหกรรมภายในประเทศไทยได้สำเร็จเพิ่มขึ้นจนถึงทศวรรษถัด ๆ มา

ขณะที่กลุ่มทุนธนาคารและการประกันภัยทั้งกลุ่มเก่าที่เติบโตอย่างเต็มที่ในช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รวมทั้งกลุ่มทุนใหม่ขนาดใหญ่ที่เกิดจากการเข้าหุ้นร่วมกันของบรรดาตระกูลผู้นำชาวจีนแต้จิ๋วในช่วงหลังสงครามเกาหลีเป็นส่วนมากนั้น ก็ค่อยแตกกระจายและคลายความเป็นเอกภาพในลักษณะของการลงทุนร่วม กลายเป็นธุรกิจการลงทุนของตระกูลใดตระกูลหนึ่งซึ่งกลายเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ของธุรกิจทางด้านนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตลอดทศวรรษ 1960 จนกระทั่งในต้นทศวรรษถัดมา ตระกูลโสภณพนิช ตระกูลล่ำซำ ตระกูลเตชะไพบูลย์ และตระกูลรัตนรักษ์ ก็ได้เป็นตระกูลไทยเชื้อสายจีนที่กลายเป็นเจ้าของธนาคารพาณิชย์ถึง 7 ธนาคาร และแต่ละตระกูลยังมีบริษัทในเครือซึ่งประกอบธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ อีกมากมายไม่ต่ำกว่ากลุ่มละ 60 บริษัท[12] ในเวลาเดียวกันกลุ่มผู้ประกอบการส่งออกสินค้าเกษตรหรือสั่งเข้าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรมาก่อนหน้านั้น ก็ได้โยกย้ายการลงทุนสู่อุตสาหกรรมการแปรรูปสินค้าทางเกษตร แล้วผนึกธุรกิจเหล่านี้

เข้ากับการส่งออก การทำโกดังสินค้า และไซโลอบพืชผลต่าง ๆ จนกระทั่งกลายเป็นกลุ่มธุรกิจการเกษตรขนาดใหญ่ เช่น กลุ่มบริษัทเจียไต๋ จำกัด (Chia Tai Co.Ltd) ภายใต้การนำของเจีย เอ็กชอ (Chia Ek Shor) ซึ่งเป็นต้นสกุลของครอบครัวเจียรวนนท์ ก็ได้หันมาประกอบธุรกิจทางด้านนี้อย่างจริงจังในนามบริษัทใหม่คือบริษัทเจริญโภคภัณฑ์จำกัดและบริษัทในเครืออื่น ๆ อีกกว่า 60 บริษัทตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา หลังจากนั้นนักธุรกิจจีนสัญชาติไทยเหล่านี้ซึ่งประสบความสำเร็จในการลงทุนทั้งอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า ธุรกิจการเงิน และ อุตสาหกรรมการเกษตรตามลำดับ ก็จะกลายเป็นกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ที่มีเครือข่ายบริษัทลูกต่างๆ ครอบงำแต่ละภาคเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทยต่อเนื่องไปจนถึงทศวรรษหลัง ๆ ด้วย จนกระทั่งธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ของภาคเอกชนในประเทศไทยทั้งของทุนบรรษัทข้ามชาติและทุนภายในประเทศ เมื่อช่วงต้นทศวรรษ 1980 ซึ่งมีอยู่ 500 บริษัทใหญ่สุดในทุกหมวดธุรกิจการลงทุนทุกสาขานั้น ประมาณร้อยละ 70 ของการลงทุนเหล่านี้ทั้งหมดเป็นของกลุ่มนายทุนจีนสัญชาติไทยทั้งสิ้น[13]

อย่างไรก็ตาม ในบรรดากลุ่มทุนซึ่งเจ้าของเป็นผู้มีเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จจากผลพวงของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างมากมายในประเทศไทยตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา จนถึงปลายทศวรรษ 1980 นั้น กลุ่มทุนที่ได้รับอานิสงฆ์จากการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวมากที่สุดคงไม่มีกลุ่มใดได้ประโยชน์เท่ากับกลุ่มทุนธนาคารและธุรกิจการเงิน ถ้าหากยกเว้นกลุ่มสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์แล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่ากลุ่มนายทุนไทยที่มีเชื้อสายจีนในภาคธุรกิจธนาคารและการเงินเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด จนทำให้กลุ่มทุนเหล่านี้ทั้งกลุ่มทุนเก่าและกลุ่มทุนใหม่ก่อนหน้านั้นคือ กลุ่มเอเชียทรัสต์ กลุ่มล่ำซำ กลุ่มเตชะไพบูลย์ และกลุ่มกรุงศรีอยุธยาได้กลายเป็นกลุ่มทุนทางด้านนี้ที่ใหญ่สุดเรียงตามลำดับลงมา โดยกลุ่มเอเชียทรัสต์ซึ่งตระกูลโสภณพณิชเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ และได้ฉีกตัวออกมาครอบงำกิจการธนาคารกรุงเทพจำกัดอย่างแท้จริงตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา ก็จะใช้ธนาคารแห่งนี้เป็นฐานธุรกิจสำคัญของตระกูลเพื่อขยายกิจการลงทุนไปสู่ธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ อย่างรวดเร็วตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา

โดยเฉพาะการหวนกลับมาให้ความสำคัญกับธุรกิจการส่งออกข้าวซึ่งรัฐบาลในขณะนั้นได้ยกเลิกการผูกขาดขององค์การทหารผ่านศึกเรียบร้อยแล้ว ด้วยการจัดตั้งบริษัท ฮ่วยชวน จำกัด (Huay Ch'uan Co.) ร่วมกับหุ้นส่วนนักธุรกิจไทยเชื้อสายจีนอื่น ๆ เพื่อเข้าไปมีบทบาทในการส่งออกข้าวอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นมา แล้วยังได้ขยายธุรกิจของบริษัทนี้เข้าไปในธุรกิจการส่งออกยางพาราแข่งขันกับกลุ่มทุนอื่นๆ จากสิงคโปร์ในเวลาเดียวกันด้วย โดยธุรกิจทางด้านนี้ยังได้ประสานผลประโยชน์กับหุ้นส่วนชาวจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ทั้งในฮ่องกง สิงคโปร์และมาเลเซียในค.ศ.1967

ตระกูลโสภณพนิชยังได้ร่วมมือกับกลุ่มทุนจีนเหล่านี้ทั้งในไทยและประเทศดังกล่าวข้างต้นจัดตั้งบริษัทเดินเรือไทยเมอร์แคนไทล์มารีน จำกัด (Thai Mercantile Marine Co.Ltd) ขึ้นมาเพื่อทำธุรกิจส่งออกสินค้าเหล่านี้และนำเข้าสินค้าอื่นๆ ระหว่างกรุงเทพมหานคร ฮ่องกงและสิงคโปร์ด้วย นอกจากนั้นในปลายทศวรรษ 1960 กลุ่มธนาคารกรุงเทพ จำกัด ยังได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจสิ่งทอ โดยทำธุรกิจการลงทุนร่วมกับนายทุนไทยเชื้อสายจีนอื่น ๆ เช่น ร่วมกับบริษัท ฮงเยียะเส็ง จำกัด (Hong Yiak Seng Co) ของตระกูลเลียวไพรัตน์จัดตั้งบริษัทลักกี้เท็คซ์ ประเทศไทย จำกัด (Luckytex Thailand Ltd.) ร่วมลงทุนกับตระกูลโอภาสวงศ์จัดตั้งบริษัทไทยดูเรเบิ้ล เท็กซ์ไทล์ จำกัด (Thai Durable Textile Co.,Ltd) และร่วมลงทุนกับตระกูลโพธิรัตนางกูรซึ่งจะกลายเป็นกลุ่มธุรกิจสิ่งทอรายใหญ่ที่สุดของประเทศไทยต่อไปกว่า 2 ทศวรรษ โดยเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งบริษัทอุตสาหกรรมผ้าห่มไทย จำกัด (Thai Blanket Industry Co.) เป็นต้น ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน กลุ่มธนาคารกรุงเทพ จำกัด ยังได้ขยายธุรกิจการลงทุนในบริษัทเงินทุนและเครดิตสินเชื่อต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่เดิมและที่เพิ่งเปิดขึ้นใหม่จนถึงกลางทศวรรษ 1970 อีกรวมกันถึงประมาณ 50 บริษัท จนกระทั่งในปลายทศวรรษดังกล่าว ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ก็ได้กลายเป็นธนาคารพานิชย์ที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่นั้นมา โดยมีสาขาต่าง ๆ ในต่างประเทศรวมถึง 14 สาขาทั้งใน ยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศในเอเชียอื่น ๆ นอกจากนั้นแล้ว ยังได้พัฒนากลุ่มทุนของตนเองกลายเป็นฐานระดมทุนขนาดใหญ่สำหรับชุมชนจีนทั้งในประเทศไทยและชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และฮ่องกงอย่างกว้างขวางกว่าธนาคารพาณิชย์ใด ๆ ในประเทศไทยต่อไปอีกยาวนานด้วย[14]

ส่วนกลุ่มทุนธนาคารและการเงินที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในช่วงนั้นถัดมาก็คือกลุ่มธนาคารกสิกรไทยจำกัดของตระกูลล่ำซำผู้เป็นคนรุ่นเหลนของอึ่ง ยุ้กหลง (Ung Yuk Long) ชาวจีนแคะซึ่งได้เข้ามาบุกเบิกธุรกิจการค้าตั้งแต่สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกลายเป็นกลุ่มทุนจีนที่เก่าแก่ที่สุดกลุ่มหนึ่งในประเทศไทยขณะนั้น ก็จะประสบความสำเร็จในการขยายการลงทุนมากขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 ภายหลังการตายของนายจุลินทร์ ล่ำซำ โดยหลานชายและหลานสาวซึ่งเป็นลูกของนายโชติ ล่ำซำที่วายชนม์ไปแล้วเหมือนกันคือนายบัญชา ล่ำซำและคุณหญิงชัชนี จาติกวณิชย์จะเข้ามาคุมบังเหียนธุรกิจสำคัญของตระกูลคือ ธนาคารกสิกรไทย จำกัด รวมทั้งธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ที่มีอยู่ในขณะนั้น

เช่น บริษัทล็อกเลย์ จำกัด (Loxley Trading Co.Ltd) บริษัทผลิตภัณฑ์น้ำมันพืชธนากร (Thanakorn Vegetable Oil Products Co.Ltd.) และบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด

(Muang Thai Life Assurance Co.Ltd) เป็นต้น โดยนายบัญชา ล่ำซำสามารถพัฒนาธนาคารกสิกรไทยจำกัด จากธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางอันดับ 7 ของประเทศไทยกลายเป็นธนาคารพาณิชย์ใหญ่อันดับ 3 ได้ในค.ศ.1972 ถัดจากนั้นเกือบสิบปีก็ได้กลายเป็นธนาคารพาณิชย์ใหญ่อันดับ 2 รองจากธนาคารกรุงเทพ จำกัดตั้งแต่ค.ศ.1981 เป็นต้นมา ในเวลาเดียวกัน บริษัทล็อกเลย์จำกัดของเครือตระกูลล่ำซำก็กลายเป็นบริษัทนายหน้านำเข้าสินค้าทุน เช่น เครื่องกำเนิดไฟฟ้าจากญี่ปุ่นให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย รวมทั้งเครื่องบินโบอิ้งจากสหรัฐอเมริกาและเครื่องยนต์ยี่ห้อโรลสลอยด์ (Rolsloyd) รุ่นต่าง ๆ จากอังกฤษให้กับบริษัทการบินไทยจำกัด ในลักษณะของการค้าแบบผูกขาดแต่เพียงกลุ่มเดียวเรื่อยมา จนกลายเป็นบริษัทสั่งสินค้าขาเข้าขนาดใหญ่ที่มียอดซื้อขายครั้งละหลายหมื่นล้านบาทแล้ว ยังกลายเป็นผู้ขายส่งผลิตภัณฑ์ของ โรงงานต่าง ๆ ในเครือ เช่น ผลิตภัณฑ์นมและน้ำมันพืชยี่ห้อต่าง ๆ รายใหญ่ที่สุดรายหนึ่งของประเทศอีกด้วย นอกจากนั้นตระกูลล่ำซำยังได้ลงทุนร่วมกับบรรษัทข้ามชาติอื่น ๆ เช่น ร่วมลงทุนกับกลุ่มทุนจากประเทศลักเซ็มเบิร์กจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์ยารักษาโรคชื่อบริษัท เลอเปอตีประเทศไทย จำกัด (Lepetit (Thailand) Co.Ltd.) ร่วมลงทุนกับบรรษัทข้ามชาติอเมริกันจัดตั้งบริษัทผลิตภัณฑ์ยางรถยนต์และจักรยานยนต์ชื่อบริษัทยางไฟร์สโตน์ประเทศไทยจำกัด (Firestone Tyre & Rubber Co. (Thailand) Ltd.) ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจ ออสเตรเลียจัดตั้งบริษัท อุตสาหกรรมนมไทย จำกัด (Thai Dairy Industry Co.Ltd.) ร่วมลงทุนกับนักธุรกิจอเมริกันจัดตั้งบริษัทสัปรดกระป๋องชื่อบริษัทโดลประเทศไทยจำกัด (Dole (Thailand) Co.Ltd.) และร่วมลงทุนกับกลุ่มทุนบริษัทน้ำมันอังกฤษจัดตั้งโรงงานผลิตน้ำมันหล่อลื่นและน้ำมันเครื่องเกรดต่าง ๆ ชื่อบริษัท คาสตรอลประเทศไทย จำกัด (Castrol Thailand Ltd.) กลุ่มทุนล่ำซำยังได้ขยายธุรกิจการประกันภัยของกลุ่มคือบริษัทเมืองไทยประกันชีวิต จำกัด จนกลายเป็นบริษัทประกันภัยใหญ่อันดับ 3 ในประเทศไทยด้วย นอกจากนั้น ธุรกิจการประกันภัยและโกดังสินค้าตลอดจนบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์และพัฒนาที่ดินของกลุ่มนี้ เช่น บริษัททิสโก้ จำกัด (TISCO Co. Ltd.) บริษัทภัทรธนกิจ จำกัด บริษัท สินเคหะการเครดิตฟองซิเอร์ จำกัด เป็นต้นแล้ว กลุ่มล่ำซำยังได้พัฒนาธุรกิจการลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนแคะอื่นๆ ซึ่งเป็นเครือญาติของตระกูลนี้ เช่น ตระกูลยิบอินซอย จักกะพาก ลายเลิศ และจูตระกูล เพื่อทำธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ อีกมากมายด้วย ขณะเดียวกัน ธนาคารกสิกรไทย จำกัด ยังกลายเป็นธนาคารชั้นนำที่มีสาขาทั้งในสหรัฐอเมริกา อังกฤษ สิงคโปร์ และฮ่องกงตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา[15]

ส่วนกลุ่มตระกูลเตชะไพบูลย์ซึ่งเคยเป็นผู้นำกลุ่มหนึ่งในกลุ่มทุนเก๋งหั้วหรือไทหัว (Thai Hua Group) ในช่วงทศวรรษ 1950 ก็ค่อย ๆ เปลี่ยนสถานภาพกลายเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่สุดของธนาคารศรีนคร จำกัด ภายหลังการตายของอื้อ จือเหลียงซึ่งเป็นต้นตระกูลเอื้อวัฒนสกุล พร้อมๆ กับ

การเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่รายหนึ่งของบริษัท สุรามหาคุณ จำกัด ซึ่งผูกขาดการผลิตเหล้ายี่ห้อแม่โขง ตั้งแต่ ค.ศ.1959 เป็นต้นมา และภายหลังที่นายสหัส มหาคุณตายลงใน ค.ศ.1961 นายอุเทน เตชะไพบูลย์รวมทั้งน้อง ๆ คนอื่น ๆ เช่น นายสุเมธ เตชะไพบูลย์และนายคำรณ เตชะไพบูลย์ ก็สามารถฮุบกิจการของบริษัท มหาคุณ จำกัดได้สำเร็จ แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบริษัท สุราไทยทำ จำกัด ใน ค.ศ.1963 เพื่อรับช่วงสิทธิสัมปทานการผูกขาดผลิตสุราแม่โขงและเหล้าขาวอื่น ๆ ต่อไปแล้ว ยังตั้งโรงงานผลิตเบียร์ยี่ห้ออำมฤตโดยใช้ชื่อบริษัท ไทยอำมฤตบริวเวอรี่ จำกัด (Thai Amarit-Brewery Ltd) เพราะกำไรอันมหาศาลจากธุรกิจผูกขาดเหล้าที่ผลิตภายในประเทศไทยระยะนั้น ซึ่งถือเป็นธุรกิจผูกขาดที่มีความสำคัญรองจากบุหรี่ที่ผลิตจากโรงงานยาสูบของรัฐบาลเท่านั้น จึงทำให้กลุ่มเตชะไพบูลย์สามารถนำกำไรที่สะสมอยู่มากมาย เข้าไปถือหุ้นส่วนใหญ่ของธนาคารเอเชีย จำกัด และธนาคารมหานคร จำกัด ตั้งแต่ ค.ศ.1968 และในระหว่างนั้นจนถึง ค.ศ.1974 กลุ่มตระกูลเตชะไพบูลย์ยังได้เปิดธุรกิจบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ต่าง ๆ อีกถึง 17 บริษัทใหม่ ในค.ศ.1972-1977 กลุ่มนี้ยังได้จัดตั้งบริษัทพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ ถึง 6 บริษัทแล้ว ยังได้ลงทุนร่วมกับตระกูลเอื้อวัฒนสกุลจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นที่บางปู จังหวัดสมุทรปราการ และในต้นทศวรรษ 1980 ยังได้ลงทุนร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และบริษัทในเครือจัดตั้งบริษัท วังเพชรบูรณ์ จำกัดเพื่อสร้างศูนย์การค้าโลก (World Trade Center) ขึ้นที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์ในกรุงเทพมหานคร[16]

ส่วนกลุ่มนายทุนจีนอื่นๆ ซึ่งเพิ่งเข้ามามีบทบาทในทางธุรกิจการธนาคารและสามารถสร้างเครือข่ายการลงทุนอื่น ๆ ได้อย่างรวดเร็วก็คือกลุ่มตระกูลรัตนรักษ์ ซึ่งเข้าไปถือหุ้นใหญ่สุดของธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด บริษัทประกันภัยและบริษัทประกันชีวิตกรุงศรีอยุธยา จำกัด และธนาคารนครหลวงไทย จำกัด ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 ถัดจากนั้น นายชวน รัตนรักษ์ซึ่งเป็นผู้นำของกลุ่มธนาคารกรุงศรีอยุธยายังได้ตัดสินใจจัดตั้งโรงงานผลิตปูนซิเมนต์นครหลวง จำกัด (Siam City Cement Co.Ltd.) และโรงงานผลิตแป้งมันไทย จำกัด (Siam Flour Mill Co.Ltd.) รวมทั้งธุรกิจโกดังสินค้าและไซโลต่าง ๆ อีก 4 บริษัทตลอดทศวรรษ 1970 นอกจากนั้น กลุ่มรัตนรักษ์ยังได้ลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนอื่น ๆ เข้าไปทำธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ การพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ตลอดช่วงทศวรรษ 1980 อีกเป็นจำนวนมาก[17]

อย่างไรก็ตาม นายทุนไทยเชื้อสายจีนที่เพิ่มความเข้มแข็งอย่างรวดเร็วตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาก็คือกลุ่มธุรกิจการทอผ้าและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่อง ตลอดจนอุตสาหกรรมการเกษตรต่าง ๆ ตั้งแต่น้ำตาลทราย ไก่แช่แข็ง ข้าวโพด อาหารสัตว์ มันสำปะหลัง ปุ๋ยเคมี

ปลาทูน่า และข้าวซึ่งยังคงเป็นสินค้าออกสำคัญของไทยตลอดมา โดยผู้ประกอบการเหล่านี้ส่วนใหญ่นอกจากจะได้รับสิทธิบัตรส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล ยังประกอบธุรกิจการลงทุนแบบครบวงจรในธุรกิจสาขาที่เกี่ยวข้อง แล้วยังอาศัยเทคโนโลยีและความรู้ทางวิทยาการสมัยใหม่จากบรรษัทข้ามชาติมาใช้พัฒนาคุณภาพสินค้าแต่ละชนิดอย่างกว้างขวาง จนมีมาตรฐานและสามารถส่งออกสู่ตลาดต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ด้วย ขณะเดียวกัน ธนาคารพาณิชย์ของนักธุรกิจไทยเชื้อสายจีนทั้งหมดก็ได้มีส่วนสนับสนุนสำคัญให้นักลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมสิ่งทอและอุตสาหกรรมการเกษตรสามารถขยายกิจการลงทุนได้อย่างรวดเร็วมาก เช่น กลุ่มธุรกิจสิ่งทอที่ใหญ่สุดของประเทศไทยคือกลุ่มทีบีไอ (TBI Group) ภายใต้การนำของนายสุกรี โพธิรัตนางกูรชาวไทยเชื้อสายจีนไหหลำ ก็เพิ่งมาขยายกิจการได้อย่างรวดเร็วเมื่อตัดสินใจลงทุนร่วมกับบรรษัทข้ามชาติจากญี่ปุ่นคือบริษัท ชิกิโบ จำกัด (Shikibo Trading Co.Ltd.) ตั้งแต่ ค.ศ.1964 เพื่อติดตั้งเครื่องมือแกนปั่นฝ้ายและเส้นใยรุ่นใหม่ล่าสุดจากญี่ปุ่นขณะนั้น แทนเครื่องมือแกนปั่นเก่าที่ล้าสมัยของบริษัท อุตสาหกรรมผ้าห่มไทย จำกัด (Thai Blanket Industries Co. : TBI) รวมจำนวนทั้งสิ้นถึง 40,000 แกน จนทำให้กลุ่มทีบีไอกลายเป็นกลุ่มสิ่งทอที่ใหญ่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่นั้นมา ถัดจากนั้นอีก 13 ปีกลุ่มนี้ยังได้ขยายการลงทุนสิ่งทอต่าง ๆ จนครบวงจรกับหุ้นส่วนญี่ปุ่นกลุ่มเก่าข้างต้นแล้ว ยังมีหุ้นส่วนรายใหม่เพิ่มขึ้นอีก 3 บรรษัทข้ามชาติ คือ บริษัทโตโยเม็นกา (Toyomenka Co.) และบริษัทคาเนโบ (Kanebo Co.) จากญี่ปุ่น และบริษัทผลิตภัณฑ์เคมีที่ใหญ่สุดของฝรั่งเศสคือ บริษัทโรน-โปเลิงซ์ (Rhone-Poulenc) แล้ว ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ยังได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนและปล่อยสินเชื่อจำนวนมากให้กับกลุ่มทีบีไอเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จนกระทั่งใน ค.ศ.1986 ธุรกิจในกลุ่มนี้มีเครื่องมือแกนปั่นสิ่งทอรวมกันถึง 463,712 แกน มีบริษัทในเครือถึง 26 บริษัท มีลูกจ้างประจำถึงประมาณ 22,500 คน และกลายเป็นกลุ่มทุนสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศผู้ส่งออกผ้าและสิ่งทอใหญ่อันดับ 3 ของเอเชีย (รองจากจีนและเกาหลีใต้) ที่มีมูลค่าการส่งออกถึงปีละกว่า 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐเรื่อยมาตั้งแต่นั้นมาด้วย[18]

ขณะเดียวกัน พัฒนาการของอุตสาหกรรมการเกษตรก็มีลักษณะไม่แตกต่างกับกลุ่มสิ่งทอมากนัก เช่น ในกรณีของบริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัดและบริษัทในเครือที่เรียกว่ากลุ่ม ซี.พี. (C.P. Group) นอกจากจะอาศัยเทคโนโลยีจากบรรษัทข้ามชาติอเมริกันซึ่งเป็นบริษัทผลิตแม่พันธุ์สัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะไก่ที่ใหญ่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยการตั้งบริษัทลงทุนร่วมชื่อบริษัท อาร์เบอร์เอเคอร์สประเทศไทย จำกัด (Arbor Acres (Thailand) Co. Ltd.) มาตั้งแต่ ค.ศ.1971 แล้ว ถัดจากนั้นเพียง 1 ทศวรรษเท่านั้น ธุรกิจในกลุ่ม ซี.พีภายใต้การบริหารของนายธนินทร์ เจียรวนนท์ก็สามารถขยายเครือข่ายธุรกิจไก่สดและอาหารสัตว์นานาชนิดอีกมากมายได้ถึงกว่า 60 บริษัท แล้วยัง

สามารถขยายกิจการธุรกิจประเภทเดียวกันนี้เข้าไปครองตลาดส่วนใหญ่ในอินโดนีเซีย ฮ่องกง สิงคโปร์ มาเลเซีย ไต้หวัน และประเทศอื่นๆ ในอินโดจีนอีกด้วย ขณะเดียวกัน แหล่งเงินทุนสำคัญในการขยายกิจการของกลุ่มนี้ก็คือธนาคารกรุงเทพ จำกัด และธนาคารกสิกรไทย จำกัด ส่วนกลุ่มเมโทร (Metro Group) หรือกลุ่มศรีกรุงวัฒนาของตระกูลเลาหทัย ซึ่งกลายเป็นกลุ่มที่พัฒนามาจากผู้นำเข้าปุ๋ยเคมีจากต่างประเทศ แล้วขยายกิจการเข้าไปในธุรกิจโรงงานแป้งมันชื่อบริษัท ยูไนเต็ดฟาวร์มิลล์ (United Flour Mill) จนกระทั่งใน ค.ศ.1979 ก็ได้เข้าไปในธุรกิจมันสำปะหลังด้วยการจัดตั้งบริษัทเจ้าพระยา จำกัด ซึ่งเป็นโรงงานอัดมันเส้นที่ใหญ่สุดในประเทศไทย ตั้งแต่นั้นมา ก็ได้รับความช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีจากบริษัทโกร์นห์ จำกัด (The Krohn & Co.) ของประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นบริษัทค้ามันสำปะหลังที่ใหญ่ที่สุดบริษัทหนึ่งในทวีปยุโรป นอกจากนั้นแล้วในการระดมทุนเพื่อขยายกิจการต่าง ๆ ของกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ก็พึ่งพิงธนาคารกรุงเทพ จำกัดเหมือนกัน[19]

นอกจากนั้นแล้ว กลุ่มผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีเชื้อสายจีนและส่วนใหญ่เคยเป็นพ่อค้าสั่งเข้าหรือส่งออกรายใหญ่มาก่อนหน้านี้ ก็ได้รับแรงกระตุ้นสำคัญจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยเฉพาะการยกเว้นภาษีต่างๆ จากรัฐบาลที่เน้นความสำคัญให้กับผู้ประกอบการขนาดใหญ่รายใหม่มากกว่าที่จะให้การส่งเสริมเจ้าของโรงงานเดิมที่จะประกอบธุรกิจการผลิตสินค้าต่างๆ มาก่อน เพราะฉะนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่กลุ่มทุนพาณิชย์ไทยเชื้อสายจีนในแต่ละตระกูลจะได้รับประโยชน์จากนโยบายส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ที่จะก้าวกระโดดจากการเคยเป็นผู้สั่งเข้าสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ จากต่างประเทศ แล้วพัฒนาตนเองกลายเป็นผู้ลงทุนร่วมกับบริษัทการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์สินค้าอุตสาหกรรมนั้นๆ หรือไม่ก็สามารถซื้อลิขสิทธิ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่จากต่างประเทศ แล้วนำมาใช้ผลิตสินค้าในโรงงานอุตสาหกรรมของกลุ่มตนที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นมาใหม่ โดยการแยกสายงานการผลิตออกจากสายงานการตลาดและการขายอื่นๆ อย่างชัดเจน ถึงกระนั้นก็ตาม กลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนบางกลุ่มที่เคยประกอบกิจการโรงงานผลิตสินค้าแปรรูปเพื่อการส่งออกมาก่อน เช่น น้ำตาล ก็สามารถใช้ช่องทางของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลและการสนับสนุนทางการเงินจากทั้งธนาคารพาณิชย์และแหล่งเงินทุนภายในประเทศ รวมทั้งแหล่งเงินทุนอื่นๆ จากต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่น เพื่อนำมาสร้างโรงงานน้ำตาลขนาดใหญ่ใหม่ ในชื่อจดทะเบียนที่ไม่ซ้ำซ้อนจากชื่อเดิม แล้วก็ได้รับสิทธิส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลเพื่อสร้างโรงงานใหม่เหล่านั้นของกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากในช่วงทศวรรษ 1960-1980

ตัวอย่างเช่น กลุ่มบริษัทน้ำตาลไทยรุ่งเรืองของตระกูลอัษฎาธร ซึ่งมีอยู่ถึง 10 โรงงาน กลุ่มบริษัทน้ำตาลกวางซุนหลีของตระกูลชินธรรมมิตร ซึ่งมีอยู่ถึง 6 โรงงาน และกลุ่มบริษัทน้ำตาลมิตรผลของตระกูลผาณิตวงศ์ ซึ่งสร้างเพิ่มขึ้นใหม่เป็น 5 โรงงานในช่วงนั้น[20] โดยบริษัทแรกเป็นของตระกูลไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ส่วนอีกสองบริษัทหลังเป็นของตระกูลไทยเชื้อสายจีนแคะ ขณะเดียวกัน บริษัท มิตซุย จำกัด และบริษัทมิตซูบิชิ จำกัด ของญี่ปุ่นก็จะเข้ามาประสานผลประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือทางเทคโนโลยีสมัยใหม่และการขยายตลาดในต่างประเทศแล้ว กลุ่มทุนธนาคารไทยเชื้อสายจีนอื่นๆก็จะรวมตัวกันเปิดเครดิตสินเชื่อก่อนถึงฤดูการผลิตน้ำตาลในแต่ละปีให้กับผู้ประกอบการซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานเหล่านี้ เพื่อนำไปใช้จ่ายเป็นสินเชื่อล่วงหน้าให้กับเกษตรกรนำไปใช้เป็นทุนในการเพาะปลูกอ้อย ก่อนที่จะมีการหักกลบลบหนี้ภายหลังการเก็บเกี่ยวพืชชนิดนี้และปิดฤดูการหีบอ้อยอีกครั้งหนึ่ง

ถึงกระนั้นก็ตาม โรงงานอุตสาหกรรมรุ่นใหม่ที่เกิดขึ้นโดยทุนไทยเชื้อสายจีนยุคนี้บางส่วนก็มีลักษณะของการลงทุนร่วมกับบริษัทแม่ของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมจากต่างประเทศซึ่งเดิมแต่ละกลุ่มทุนเคยเป็นตัวแทนผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ในประเทศไทยมาก่อน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ เป็นต้น ตั้งแต่ช่วงนั้นเป็นต้นมา มาตรการส่งเสริมต่าง ๆ ของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและกำแพงภาษีที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นมาเพื่อคุ้มครองการลงทุนในประเทศไทยก็ได้มีส่วนผลักดันให้ตระกูลไทยเชื้อสายจีนพัฒนาตนเองขึ้นมาจากอดีตกลุ่มทุนพ่อค้าสั่งเข้า กลายเป็นกลุ่มทุนอุตสาหกรรมสมัยใหม่ซึ่งส่วนใหญ่ลงทุนร่วมกับบริษัทแม่ในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย ตัวอย่างเช่น กลุ่มบริษัทตั้งทงฮวด จำกัด ซึ่งเคยเป็นผู้แทนจำหน่ายจักรยานยนต์ยี่ห้อยามาฮ่า ซูซูกิ และฮอนด้า ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของนายถาวร พรประภาและนายสิน พรประภา ก็ได้จัดตั้งโรงงานประกอบจักรยานยนต์เหล่านี้โดยร่วมกับบริษัทแม่ในญี่ปุ่น ขณะเดียวกัน บริษัท สยามกลการ จำกัด ของกลุ่มนี้ก็ได้ใช้วิธีเดียวกันกับบริษัทแม่ในญี่ปุ่นเพื่อจัดตั้งโรงงานประกอบรถยนต์ยี่ห้อดัทสันที่ต่อมาจะเปลี่ยนชื่อเป็นนิสสัน พร้อมกับการตั้งบริษัทลูกต่าง ๆ ขึ้นอีกมากมาย เพื่อผูกขาดการเป็นผู้แทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าญี่ปุ่นเหล่านี้ตลอดมา นอกจากนั้นก็มีกลุ่มทุนของบริษัท ซิว จำกัด ภายใต้การนำของนายซิว กาญจนจารี นักธุรกิจไทยเชื้อสายจีนแต้จิ๋วที่มาจากตระกูลอึ้ง (Ung Family) ผู้เคยเป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้าต่างๆ ของยี่ห้อเนชั่นแนลซึ่งต่อไปจะเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ยี่ห้อพานาโซนิค ก็จะลงทุนร่วมกับบริษัทแม่ของผลิตภัณฑ์ยี่ห้อนี้ในญี่ปุ่นคือ บริษัทอุตสาหกรรมไฟฟ้ามัตซูชิตะ (Matsushita Electric Industrial Co.) เพื่อจัดตั้งโรงงานประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ ของยี่ห้อนี้ในประเทศไทยตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา[21]

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ กลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนซึ่งเข้าไปมีส่วนสำคัญในการบุกเบิกอุตสาหกรรมในประเทศไทย ทั้งเพื่อทดแทนการนำเข้าในช่วงนั้นและเพื่อการส่งออกที่จะขยายตัวอย่างรวดเร็วเช่นกันตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 นอกจากในช่วงต้นของการประกอบการจะอาศัยการลงทุนร่วมกับญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ อุตสาหกรรมเหล่านั้นยังอาศัยการใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก (labour intensive industries) ซึ่งบริษัทแม่จำเป็นต้องโยกย้ายฐานลงทุนมาสู่ภูมิภาคนี้ที่มีค่าแรงงานต่ำกว่าในญี่ปุ่นด้วย ขณะเดียวกัน ความเชี่ยวชาญในการประกอบธุรกิจและการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์นั้น ๆ โดยเฉพาะความรู้ในการตลาดของกลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ ก็กลายเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่นำไปสู่การลงทุนร่วมในการจัดตั้งโรงงานผลิตสินค้ายี่ห้อต่าง ๆ ของญี่ปุ่นในประเทศไทยเพราะภายหลังจากนั้น ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ก็ยังคงใช้เครือข่ายการตลาดเดิมที่ตนเองยึดครองอยู่เพื่อผูกขาดการจัดจำหน่ายสินค้าเหล่านี้แต่เพียงกลุ่มเดียวต่อไป นอกจากนั้นแล้ว ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา กลุ่มทุนเชื้อสายจีนส่วนใหญ่เหล่านี้ก็ได้เริ่มพัฒนาโครงสร้างการครอบครองทุน (capital ownuship) ของแต่ละกลุ่มโดยเริ่มต้นจากการเปลี่ยนชื่อของบริษัทแต่ละตระกูลซึ่งเคยใช้ชื่อยี่ห้อร้านค้าตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษเป็นภาษาจีนมาก่อน

เช่น ในกรณีของบริษัทเต็กเฮงหยู จำกัด เป็นชื่อภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษในนามว่า บริษัท โอสถสภา จำกัด เป็นต้นแล้ว ยังได้เปลี่ยนโครงสร้างการเป็นเจ้าของจากเดิมซึ่งเป็นของครอบครัวมาสู่รูปแบบของการลงทุนในลักษณะของบริษัท โฮลดิ้ง (holding companies) แทบทุกกลุ่ม เพราะกิจการธุรกิจการลงทุนเหล่านี้ได้ขยายตัวใหญ่โตและมีความสลับซ้ำซ้อนเพิ่มขึ้นแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารองค์กรทางธุรกิจต่าง ๆ ของแต่ละตระกูลให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการไขว้หุ้นไปมาของบริษัทในเครือ ก่อนและหลังการนำเข้าไปจดทะเบียนซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งจะกลายเป็นแหล่งระดมทุนใหม่ขนาดใหญ่ที่สำคัญสุดของกลุ่มทุนเชื้อสายจีนในประเทศไทยตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ตัวอย่างเช่น บริษัท สหพัฒนพิบูลย์ จำกัดของนายเทียม โชควัฒนาซึ่งมีอยู่มากมายภายหลังการตายของบุคคลผู้นี้ ลูกหลานของตระกูลโชควัฒนาก็ได้จัดตั้งบริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในอุตสาหกรรมและการลงทุนต่าง ๆ ทั้งหมดของกลุ่มซึ่งมีชื่อเรียกว่ากลุ่มเอ็สพีไอ (SPI Group) เป็นต้น

สรุป กลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนที่พัฒนามาจากทุนพาณิชย์ ก็สามารถเข้ามามีบทบาทครอบงำกระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ในประเทศไทยอย่างมั่นคงเรื่อยมา เพราะนอกจากธุรกิจการลงทุนทางด้านนี้ที่เหลือส่วนใหญ่ทั้งในลักษณะของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

(Foreign Direct Investment : FDI) หรือในลักษณะของการลงทุนร่วม (joint venture) ของบรรษัทข้ามชาติที่มีอยู่กับกลุ่มทุนสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์แล้ว อานิสงฆ์ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างมากตลอดช่วงทศวรรษ 1960-1980 ล้วนเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มอุตสาหกรรมไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ มากที่สุด ซึ่งในต้นทศวรรษ 1980 มีอยู่ไม่ต่ำกว่า 19 กลุ่มใหญ่ที่เติบโตขึ้นมาจากนโยบายการส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาล โดยกลุ่มที่มีขนาดเล็กที่สุดมีบริษัทในเครือไม่ต่ำกว่า 16 บริษัท ส่วนกลุ่มที่มีขนาดใหญ่จะมีบริษัทในเครืออีกไม่ต่ำกว่า 40 บริษัท อย่างไรก็ตาม กลุ่มทุนอุตสาหกรรมเหล่านี้ยังมีสินทรัพย์น้อยกว่ากลุ่มทุนธนาคารและการเงินทั้ง 4 กลุ่มที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นมาก เพราะในขณะนั้นทั้งกลุ่มธนาคารกรุงเทพ กลุ่มธนาคารกสิกรไทย กลุ่มธนาคารศรีนคร และกลุ่มธนาคารกรุงศรีอยุธยามีบริษัทในเครือรวมกันถึง 295 บริษัทแล้วยังครอบครองทรัพย์สินต่าง ๆ มีมูลค่ารวมกันสูงถึงประมาณ 87,290 ล้านบาท ขณะที่กลุ่มอุตสาหกรรมชั้นนำในประเทศไทยขณะนั้น ซึ่งมีอยู่เพียง 24 กลุ่มและเป็นเจ้าของบริษัทในเครืออื่น ๆ รวมกันทั้งหมด 442 บริษัท จะมีทรัพย์สินเพียง 56,891 ล้านบาทเท่านั้น[21]

ในเวลาไล่เลี่ยกัน การที่ประเทศไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในค.ศ.1975 แล้วติดตามมาด้วยการขยายตัวทางการค้าระหว่างประเทศทั้งสองซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1970 นอกจากจะทำให้การค้าระหว่างประเทศและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนจีนในประเทศไทยกับเครือญาติในแผ่นดินบรรพชนซึ่งเคยขาดการติดต่ออย่างเป็นทางการก่อนหน้านั้นกว่า 2 ทศวรรษ กลับคืนสู่สภาพปกติอีกครั้งหนึ่งแล้ว การที่สาธารณรัฐประชาชนจีนตัดสินใจปฏิรูปเศรษฐกิจครั้งใหญ่สุดในประวัติศาสตร์ร่วมสมัยตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1979 เป็นต้นมา โดยการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นมาในตอนแรกก่อนถึง 4 เขต คือ เขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น จูไห่ ซันโถว และเซี่ยเหมิน ในมณฑลกวางตุ้งและมณฑลฟูเจี้ยนซึ่งเป็นแผ่นดินบรรพชนของชาวจีนโพ้นทะเลแทบทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถัดจากนั้นมาอีกเพียง 5 ปี ในค.ศ.1984 ยังได้เปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มขึ้นอีก 2 แห่งคือเขตเศรษฐกิจพิเศษในมณฑลไหหนาน (Hainan) หรือที่คนไทยทั่วไปเรียกเกาะไหหลำ และเขตเศรษฐกิจพิเศษผู่ตง (Pudong) ในบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำแยงซีของนครเซี่ยงไฮ้แล้ว รัฐบาลจีนยังได้เปิดเมืองท่าต่างๆ ถึง 14 เมืองทางบริเวณชายฝั่งตะวันออกตั้งแต่บริเวณเมืองต้าเหลียน(Dalian) ในมณฑลเหลียวหนิง (Liaoning) จนถึงเมืองเป่ไห่ (Beihai) ในมณฑลกวางซีซึ่งอยู่ใต้สุดอีกด้วย[22] โดยรัฐบาลจีนได้มีนโยบายที่จะระดมทุนจากต่างประเทศทั้งจากนักลงทุนทั่วโลกและนักลงทุนชาวจีนโพ้นทะเล เข้าไปมีส่วนผลักดันสำคัญให้ประเทศจีนก้าวไปสู่ความเป็นชาติอุตสาหกรรมทันสมัยก่อนสิ้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ให้ได้ โดยไม่มีการจำกัดประเภทหรือขนาดของการลงทุนทุกธุรกิจและอุตสาหกรรมแล้ว ยังให้สิทธิ

พิเศษต่างๆ ทั้งในรูปของภาษี สิทธิผลประโยชน์ และการบริการโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาอื่นๆ อย่างเต็มที่ ไม่แตกต่างอะไรมากนักจากนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ซึ่งประเทศทุนนิยมเสรีอื่นๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจของตนอยู่ในขณะนั้น แต่ในทางปฏิบัติจริงตั้งแต่แรกเริ่ม ชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้หรือที่ทางรัฐบาลจีนเรียกว่า "หัวอี่" ยังได้รับแรงจูงใจเพิ่มเติมทั้งเงื่อนไขและสิทธิพิเศษต่าง ๆ ที่ รัฐบาลจีนหยิบยื่นให้นักลงทุนเผ่าพันธุ์มังกรเหล่านี้เพื่อให้ได้รับผลประโยชน์จากการเข้าไปลงทุนในแผ่นดินบรรพชนมากกว่านักลงทุนทั่วไปจากต่างประเทศอื่น ๆ อีกด้วย[23]

การที่สาธารณรัฐประชาชนจีนหันมาปฏิรูปเศรษฐกิจแบบตลาด(market economy) อย่างจริงจังตั้งแต่นั้นมา ขณะที่ทุนไทยเชื้อสายจีนที่ผ่านกระบวนการสะสมทุนและประสบการณ์ความเชี่ยวชาญในธุรกิจและอุตสาหกรรมสมัยใหม่มาเป็นเวลานานกว่า 2 ทศวรรษแล้ว จึงย่อมมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปบุกเบิกการลงทุนในแผ่นดินบรรพชนที่มีทั้งวัตถุดิบ แรงงานราคาถูก และตลาดขนาดใหญ่มหึมารองรับในอนาคตเป็นธรรมดา เพราะนักลงทุนเหล่านี้เล็งเห็นแล้วว่าเงื่อนไขการลงทุนที่ประเทศจีนเปิดกว้างให้กับพวกเขาเหมือนกับชาวจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ ย่อมทำให้การลงทุนของพวกเขาคุ้มค่าในการลงทุนระยะต้นอย่างแน่นอนแล้ว โอกาสที่จะสร้างกำไรมหาศาลในอนาคตก็ย่อมอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ไม่ยากเหมือนกัน โดยเฉพาะในธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง (Small and Medium Enterprises : SMEs) ซึ่งใช้แรงงานจำนวนมากที่กลุ่มทุนจีนในประเทศไทยกำลังประสบปัญหาค่าแรงงานและค่าที่ดินในการจัดตั้งโรงงานที่เพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลา ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1980 นั้น ย่อมมีโอกาสในการลงทุนมากกว่าในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (Large Entrprises) ซึ่งนักลงทุนจากประเทศไทยก็รู้ดีว่าไม่อยู่ในวิสัยที่จะเข้าไปแข่งขันกับนายทุนที่มาจากชาติพัฒนาอุตสาหกรรมแล้วเหมือนกัน กลุ่มนายทุนเชื้อสายจีนเหล่านี้ในประเทศไทยจึงมุ่งที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศจีนเฉพาะธุรกิจการลงทุนที่กลุ่มทุนของตนเองมีประสบการณ์การลงทุนมาแล้วเป็นอย่างดี และอยู่ในฐานะที่จะแข่งขันกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากฮ่องกงและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้น เช่น อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป การพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ โรงแรมและภัตตาคาร โรงงานผลิตเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม โรงงานผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โรงงานผลิตภัณฑ์อลูมิเนียม และยางพาราต่าง ๆ เป็นต้น โดยธุรกิจการลงทุนเหล่านี้ส่วนใหญ่ในช่วงทศวรรษ 1980 จะกระจุกอยู่เฉพาะในเขตเศรษฐกิจพิเศษซันโถว ซึ่งเป็นแผ่นดินบรรพชนของชาวจีนแต้จิ๋วในประเทศไทยนั่นเอง

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม กลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนขนาดใหญ่ที่เข้าไปบุกเบิกการลงทุนในประเทศจีนตั้งแต่ระยะแรกเริ่มดังกล่าวก็มีเหมือนกัน ถึงแม้จะมีไม่มากนักเท่ากับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากฮ่องกงและสิงคโปร์ในขณะนั้น กลุ่มดังกล่าวก็คือกลุ่มซี.พี (C.P.Group) จากประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลแรกสุดที่ได้รับบัตรส่งเสริมการลงทุนจากเขตเศรษฐกิจพิเศษซันโถว และภายหลังจากธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ทางด้านเกษตรกรรมของกลุ่มนี้ได้ขยายตัวอย่างเต็มที่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งนี้ตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1980 แล้ว กลุ่มซี.พี ยังได้ขยายธุรกิจการลงทุนออกจากเขตนั้นไปสู่เซี่ยงไฮ้ เทียนจิน (Tianjin) เซินหยาง และเมืองอื่น ๆ ในทางภาคเหนือของจีนอย่างรวดเร็ว โดยได้หันไปจัดตั้งบริษัท เอ็กชอร์อุตสาหกรรม (The Ek-Shor Industries Co.) เพื่อลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงานผลิตรถจักรยานยนต์ โรงงานผลิตอะไหล่รถยนต์ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า โรงกลั่นน้ำมัน การสื่อสาร โทรคมนาคม โรงงานผลิตวัสดุก่อสร้าง ธนาคาร การพัฒนาที่ดิน และศูนย์การค้าขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศจีนที่มหานครเซี่ยงไฮ้ จนกระทั่งเครือข่ายธุรกิจการลงทุนของกลุ่ม ซี.พี. ก็สามารถขยายบทบาททางเศรษฐกิจเข้าไปทุกมณฑลในแผ่นดินใหญ่ และรายได้ที่เพิ่มขึ้นของกิจการลงทุนในประเทศจีนของกลุ่มนี้ ซึ่งขยายตัวในอัตราร้อยละ 10-15 ในแต่ละปีตลอดมา ก็จะมีมากกว่าผลประกอบการลงทุนของกลุ่มนี้ทั้งหมดในประเทศไทยตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980

ตั้งแต่นั้นมาธุรกิจการลงทุนของกลุ่มนี้ซึ่งในประเทศจีนเรียกว่ากลุ่มเจิ้งต้า (The Zhengda Group) ซึ่งเป็นภาษีจีนกลางของคำว่า “เจียไต๋” (Chia Tai) ในภาษาแต้จิ๋ว ก็ได้กลายเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่รัฐบาลจีนและผู้นำของพรรคคอมมิวนิสต์จีนยังให้เกียรติไว้วางใจและมีความสนิทสนมกับคุณธนินทร์ เจียรวนนท์มาก จนกระทั่งแต่งตั้งให้เขาเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการบริหารและปกครองเกาะฮ่องกงแล้ว ท่าทีต่าง ๆ ในการต้อนรับที่รัฐบาลจีนมีต่อบุคคลผู้นี้ทุกครั้งที่เดินทางไปปักกิ่ง สื่อมวลชนในสิงคโปร์ถึงกลับกล่าวเสียดสีว่าดีกว่าการต้อนรับนายกรัฐมนตรีหรือประมุขคนใดคนหนึ่งซึ่งมาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เสียด้วยซ้ำไป ซึ่งในสายตาของนักลงทุนเชื้อสายจีนทั่วไปก็ไม่เห็นเป็นเรื่องแปลกประหลาดแต่อย่างใด เพราะกลุ่มซี.พี นอกจากจะกลายเป็นกลุ่มธุรกิจการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่งของทวีปเอเชียตั้งแต่นั้นมา โดยมีรายได้ของกลุ่มนี้ทั่วโลกในแต่ละปีไม่ต่ำกว่า 7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐแล้ว ตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 กลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ยังกลายเป็นนักลงทุนจีนโพ้นทะเลรายใหญ่ที่สุดของสาธารณรัฐประชาชนจีนอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อหันกลับมาพิจารณาการเติบโตของบรรดากลุ่มนายทุนไทยเชื้อสายจีนอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าการที่เศรษฐกิจไทยโดยรวมเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากตลอดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ (ค.ศ.1961-1966) ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 5 (ค.ศ.1982-1986) จากเดิม ในค.ศ.1961 ซึ่งประชากรมีรายได้เฉลี่ยทั้งปีคนละเพียง 2,200 บาท และมีมูลค่าการส่งออกและบริการต่าง ๆ ทั้งหมดประมาณ 9,900 ล้านบาทได้กลายเป็นประมาณ 20,300 บาทต่อคน และมีมูลค่าการส่งออกทั้งหมดสูงถึง 231,481 ล้านบาท โดยสินค้าส่งออกจากภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 49.5 ของมูลค่าการส่งออกและบริการทั้งหมดในค.ศ.1986 นั้น[25] ได้มีส่วนสำคัญมากต่อการเพิ่มความแข็งแกร่งแก่ทุนจีนในประเทศไทยโดยรวม โดยเฉพาะกลุ่มทุนธนาคารและธุรกิจการเงินซึ่งกลายเป็นกลุ่มที่สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ที่ได้จากการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มากที่สุด เพราะรายได้ของประชากรส่วนใหญ่ที่เพิ่มสูงขึ้นถึงประมาณ 10 เท่าตัวตลอดระยะเวลาดังกล่าว กว่าร้อยละ 90 ที่นำไปฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์เหล่านี้ได้กลายเป็นฐานระดมทุนสำคัญในการนำไปใช้ขยายกิจการทางธุรกิจและการลงทุนของภาคเอกชนไทยเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ตลอดเวลาด้วย ขณะเดียวกัน กลุ่มทุนธนาคารไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ยังสามารถนำเงินสะสมของลูกค้าไปให้ธุรกิจการลงทุนของบริษัทในเครือหรือลูกค้ารายใหญ่ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันเท่านั้นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งที่การปฏิบัติดังกล่าวเป็นการละเมิดพระราชบัญญัติธนาคารพ.ศ.2505 และฉบับแก้ไขใหม่ใน พ.ศ.2522 และพ.ศ.2528 ก็ตาม แต่กลุ่มทุนธนาคารเหล่านี้ก็มีวิธีการที่แยบยลจนเจ้าหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สามารถควบคุมและกำกับตรวจสอบให้แต่ละธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดได้ นอกจากนั้น ธนาคารพาณิชย์เหล่านี้บางแห่งยังได้ขยายเครือข่ายการลงทุนกับหุ้นส่วนชาวจีนโพ้นทะเลในต่างประเทศอย่างรวดเร็วและปริมาณการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น สาขาธนาคารกรุงเทพ จำกัดในจาการ์ตา สิงคโปร์ และกัวลาลัมเปอร์ได้กลายเป็นฐานระดมทุนสำคัญของการขยายเครือข่ายธุรกิจของหลิม เซียวเหลียง (Lim Sieo Leong) ในอินโดนีเซีย และ ควอค ฮกเหนียน (Kuok Hock Nien) หรือโรเบิร์ต ควอค (Robert Kuok) ในมาเลเซียด้วย นอกจากนั้นตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ธนาคารกรุงเทพ จำกัด นอกจากจะกลายเป็นธนาคารพาณิชย์ที่มียอดเงินฝากและเงินกู้ต่าง ๆ กว่าร้อยละ 45 ของบรรดาธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดแล้ว ยังปล่อยสินเชื่อแก่ภาคธุรกิจส่งออกเกือบร้อยละ 50 และภาคธุรกิจนำเข้ากว่าร้อยละ 25 ของประเทศไทยทั้งหมดตั้งแต่นั้นมา ส่วนธนาคารกสิกรไทย จำกัด ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด และธนาคารอื่นๆ ของกลุ่มนายทุนไทยเชื้อสายจีนก็มีบทบาทต่าง ๆ เหล่านี้รองลงมาตามลำดับ[26]

โอกาสในการขยายการลงทุนของนักธุรกิจไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นตามลำดับภายหลังที่รัฐบาลของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณเข้ามาปกครองประเทศตั้งแต่ ค.ศ.1988 เป็นต้นมา เพราะได้มีการแก้ไขข้อบังคับทางการเงินและการคลัง และมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อให้เกิดบรรยากาศการลงทุนขนานใหญ่และทำให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจสำคัญที่สุดของบรรดาประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีป (Mainland Southeast Asia) โดยเฉพาะกลุ่มประเทศต่างๆ ในอินโดจีนให้ได้ ประจวบเหมาะกับแรงกดดันของมหาอำนาจตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ซึ่งต้องการให้ประเทศไทยเร่งรีบเปิดตลาดทางการเงินอย่างเสรีได้มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 ก็สอดคล้องกับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลใหม่ชุดต่างๆ ซึ่งต้องการระดมทุนจากต่างประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าภายในประเทศมาชดเชยปัญหาการขาดแคลนเงินออมภายในประเภทไทยที่กำลังก่อตัวเพิ่มมากขึ้น และต้องการให้กรุงเทพมหานครกลายเป็นศูนย์กลางธุรกิจการเงินระหว่างประเทศของภูมิภาคนี้ขึ้นมาแข่งขันกับสิงคโปร์ให้ได้หรือที่มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า The Bangkok International Banking Facilities : BIBF เพราะฉะนั้นในเดือนมิถุนายน ค.ศ.1992 นอกจากรัฐบาลนายอนันท์ ปันยารชุน จะประกาศยกเลิกเพดานสูงสุดของอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากภายในประเทศ ให้ลอยตัวอย่างเสรีเป็นไปตามกลไกของอุปสงค์อุปทานของตลาดการเงินแล้ว ในเดือนกันยายนถัดมาคณะรัฐมนตรีชุดนี้ยังได้อนุมัติโครงการจัดตั้งกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางธุรกิจการเงินระหว่างประเทศ (BIBF) ก่อนที่จะหมดอำนาจไป

ต่อมารัฐบาลใหม่ภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัยก็เข้ามาบริหารประเทศและในเดือนมีนาคม ค.ศ.1993 ก็ได้อนุมัติให้ธนาคารพาณิชย์ทั้ง 15 ธนาคาร ธนาคารต่างประเทศที่มีสาขาอยู่ในประเทศไทย 12 ธนาคาร และธนาคารต่างประเทศที่ยังไม่มีสาขาอยู่ในประเทศไทยอีก 20 ธนาคาร รวมทั้งสิ้น 47 ธนาคาร สามารถดำเนินธุรกิจแบบบีไอบีเอฟ (BIBF) ตั้งแต่นั้นมา และภายในเวลาไม่ถึงปี ธนาคารต่าง ๆ เหล่านี้ก็ทำการระดมเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากต่างประเทศ มาปล่อยกู้ให้กับลูกค้าภายในประเทศไทยด้วยอัตราดอกเบี้ยที่สูงลิ่วตามอุปสงค์ของตลาดภายในซึ่งมีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ.1993 แล้ว ยังเพิ่มขึ้นอีกหลายสิบพันล้านดอลลาร์สหรัฐในปีถัด ๆ มาด้วย[27] ผลพวงดังกล่าวนอกจากจะทำให้กลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนสามารถพัฒนาเครือข่ายธุรกิจการลงทุนเดิมที่ยังมีผลกำไรสูงออกไปเรื่อยๆ ยังได้ขยายการลงทุนไปสู่ธุรกิจการลงทุนใหม่ที่บางกลุ่มไม่เคยมีประสบการณ์ในการลงทุนมาก่อน เช่น ธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งมีการปั่นราคาที่ดินและการปั่นราคาหุ้นให้เพิ่มสูงตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 แล้วกลุ่มทุนขนาดใหญ่บางกลุ่มยังได้ร่วมมือกับบรรษัทข้ามชาติเพื่อเข้าไปบุกเบิกการลงทุนในธุรกิจที่

เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนา ซึ่งรัฐเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทแทนรัฐวิสาหกิจต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น โครงการทางด่วน โครงการรถรางไฟฟ้า โครงการรถใต้ดิน โครงการขยายเครือข่ายโทรศัพท์ทั้งประเภทที่ใช้สายและไร้สาย โครงการปิโตรเคมีและโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมหนักอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นต้น

ปัจจัยเสริมส่งต่าง ๆ เหล่านี้ นอกจากจะทำให้เศรษฐกิจไทยโดยรวมแต่ละปีขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นเลข 2 หลัก (two digits) ตลอดครึ่งแรกของทศวรรษ 1990 แล้ว ธุรกิจการลงทุนทุกสาขาของกลุ่มทุนไทยเชื้อสายจีนในช่วงนั้นยังได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและเจริญเติบโตถึงขีดสุดในค.ศ.1995 โดยเฉพาะธุรกิจธนาคารและการเงิน ซึ่งสามารถตักตวงความมั่งคั่งจากความมหัศจรรย์ของเศรษฐกิจไทยยุคนั้นได้มากที่สุด จนทำให้ภาคธุรกิจธนาคารทั้งระบบมีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 1985 ถึง 4 เท่าตัวในค.ศ.1994 โดยมีสินทรัพย์รวมกันทั้งสิ้นกว่า 180 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่าง ๆ มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้นในช่วงดังกล่าวถึง 10 เท่าตัว โดยมีสินทรัพย์รวมกันเกือบ 50 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ธนาคารเหล่านี้ยังได้ขยายกิจการลงทุนและการบริการต่างๆในต่างประเทศโดยเฉพาะในจีนและอินโดจีนเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่งในช่วงต้นทศวรรษ 1990 โดยเฉพาะธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้เปิดสาขาใหม่ทั้งใน โฮจิมินห์ พนมเปญ เวียงจันทน์ ยูนนาน และเซี่ยงไฮ้ตั้งแต่นั้นมา[28]

ถึงกระนั้นก็ตาม แม้ว่ากลุ่มนายทุนเชื้อสายจีนในทุกสาขาเศรษฐกิจของไทยประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่ในการระดมทุนจากต่างประเทศดอกเบี้ยต่ำมาขยายกิจการทางธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตลอดต้นทศวรรษ 1990 จนมีผลทำให้เศรษฐกิจไทยเบ่งบานแต่ล่อแหลมต่อการเป็นเศรษฐกิจฟองสบู่เพิ่มขึ้นในตัวเหมือนกัน เพราะขณะนั้นค่าเงินบาทของไทยยังคงผูกติดกับปริมาณเงินทุนสำรองซึ่งเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐกว่าร้อยละ 80 ในตะกร้าเงินตราต่างประเทศทั้งหมด ปริมาณสินค้าขาออกของประเทศไทยที่เคยจ้ำพรวดขยายตัวกว่าร้อยละ 24 ในค.ศ.1995 ก็กลับมาหยุดกับที่ไม่มีการขยายตัวอีกต่อไปในปีค.ศ.1996 ขณะที่หนี้สินต่างประเทศของภาคเอกชนที่มีมูลค่ารวมกันกว่า 70 พันล้านดอลลาร์สหรัฐและของภาครัฐบาลอีกกว่า 20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยส่วนใหญ่หนี้สินของภาคเอกชนยังเป็นหนี้เงินกู้ระยะสั้นแทบทั้งสิ้นด้วย ประจวบเหมาะกับการทุจริตคอรัปชั่นที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วและรุนแรงมากในหมู่นักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ดำเนินการธุรกิจลงทุนภาคเอกชนทั่วไป ซึ่งคนเหล่านี้ถือว่าการทุจริตคอรัปชั่นกลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาของสังคมไทยไปแล้วในขณะนั้น ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จึงมีส่วนกระหน่ำซ้ำเติมให้เศรษฐกิจของประเทศไทยที่กำลังจะกลายเป็นเสือตัวที่ 5 ของเอเชีย ต้องตกอยู่ในสภาพเสี่ยงที่จะกลายเป็นเศรษฐกิจแบบฟอง

สบู่แตกทำนองเดียวกับประเทศเม็กซิโกซึ่งกำลังเผชิญปัญหานี้อยู่ในขณะนั้นได้เหมือนกัน เพราะยิ่งนานวันขึ้นปริมาณเงินทุนสำรองของประเทศไทยก็มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่นั้นมา ผสมผสานกับการทุจริตฉ้อราษฎรบังหลวงครั้งมโหฬารระหว่างนักการเมืองกับนายธนาคารจนนำไปสู่การล้มครืนลงของธนาคารกรุงเทพพาณิชยการ จำกัด ที่มีมูลค่าความเสียหายต่อประเทศชาติกว่า 7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ[29] และนำไปสู่การสิ้นสุดของรัฐบาลภายใต้การนำของนายบรรหาร ศิลปอาชา ในค.ศ.1996 ก็จะยิ่งมีส่วนทำให้เศรษฐกิจไทยโดยรวมอยู่ในสภาพที่อ่อนแออย่างเห็นได้ชัดเจนมากขึ้นแล้ว ยังได้ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ที่จะทำให้กระบวนการสะสมทุนและการขยายการลงทุนในภาคธุรกิจเอกชนไทยเชื้อสายจีนทั้งหมดซึ่งเคยคึกคักมาในช่วงก่อนหน้านั้น จักต้องหยุดชงักลงทันทีเมื่อวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจได้เกิดขึ้นจริงภายหลังจากนั้นอีกไม่นาน

ทุนจีนในฟิลิปปินส์

นับตั้งแต่ประธานาธิบดีเฟอร์ดินันด์ มาร์คอสก้าวขึ้นมามีอำนาจในฟิลิปปินส์ภายใต้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ของสหรัฐอเมริกา อาจกล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมปินส์ตั้งแต่นั้นมาจะเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจการลงทุนของชาวอเมริกันในประเทศนี้ต่อไปอย่างมั่นคงมากขึ้น ยังจะเปิดโอกาสให้การลงทุนจากประเทศญี่ปุ่นเข้ามามีส่วนร่วมสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดของสาธารณรัฐแห่งนี้ต่อไปอย่างถาวร แต่เศรษฐกิจฟิลิปปินส์โดยรวมในช่วงปลายทศวรรษ 1960 ก็ยังคงต้องเผชิญปัญหาการขาดดุลย์การค้าระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น แล้วยังต้องเผชิญปัญหาเงินเฟ้อและเงินฝืด (stagflation) ในเวลาเดียวกัน จนกระทั่งต้องมีการลดค่าเงินเปโซ (peso) โดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารโลก (IBRD) และธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (The Asian Development Bank : ADB) ต้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือทางการเงินและรื้อยุทธศาสตร์พื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงมหภาคทั้งหมดอย่างรีบด่วน รัฐบาลฟิลิปปินส์ยังต้องออกกฎหมายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ (foreign investment laws) และมาตรการส่งเสริมการลงทุนในรูปแบบต่างๆ ที่จะทำให้ประเทศฟิลิปปินส์สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้าและเพื่อการส่งออกให้ได้มากขึ้นตามลำดับด้วย ขณะที่ปัญหาความยากจนในชนบทและการว่างงานในเขตตัวเมืองก็กลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาตั้งแต่ช่วงต้นทศวรรษ 1970 การขับเคี่ยวช่วงชิงอำนาจของกลุ่มการเมืองต่างๆ ก็ทวีความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัด เช่น การรื้อฟื้นกลับมามีอิทธิพลทั้งในเขตเมืองและเขตชนบทอีกครั้งหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ (The Communist Party of the Phitippines : CPP) และการจัดตั้งแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติโมโร (The Moro National

Liberation Front) โดยกลุ่มผู้นับถือศาสนาอิสลามในเกาะต่าง ๆ ทางภาคใต้เป็นต้น จนกระทั่งประธานาธิบดีมาร์คอสต้องตัดสินใจฉีกรัฐธรรมนูญฉบับเก่าทิ้ง แล้วนำระบบการปกครองแบบเผด็จการฟาสซิสต์มาใช้ในฟิลิปปินส์ตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน ค.ศ. 1971 เป็นต้นมา[30]

ถึงแม้ว่าเงื่อนไขต่างๆ ในฟิลิปปินส์ขณะนั้นจะนำไปสู่การกดขี่ทางชนชั้นผู้ยากไร้ชาวพื้นเมืองมากขึ้นก็ตาม แต่ในยุคของมาร์คอสสถานภาพโดยรวมของชาวจีนหรือฟิลิปปินส์เชื้อสายจีน (Chinese-Mestizo) ก็ดีกว่ายุคใดสมัยใดที่เคยผ่านมา เพราะก่อนที่ฟิลิปปินส์จะสามารถสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตขั้นปกติกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปีค.ศ. 1975 รัฐบาลได้ตัดสินใจแก้ไขปัญหาเรื่องสัญชาติของคนเหล่านี้ได้สำเร็จลุล่วงไปก่อนหน้านั้น ด้วยการประกาศกฤษฎีกาและคำสั่งต่างๆ ของประธานาธิบดีดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อทำให้กระบวนการแปลงสัญชาติของผู้มีเชื้อสายจีนเป็นฟิลิปปินส์สามารถทำให้อย่างง่ายดายและรวดเร็วมาก ซึ่งมีผลทำให้ผู้มีเชื้อสายจีนแทบทั้งหมด ได้สัญชาติฟิลิปปินส์ตั้งแต่นั้นมา จึงทำให้คนเหล่านี้มีอิสระอย่างเต็มที่ที่จะปลดแอกตนเองออกจากข้อห้ามและข้อบังคับต่างๆตามกฎหมายซึ่งเคยปรากฏก่อนหน้านั้น เพื่อจำกัดบทบาททางเศรษฐกิจของพวกเขาอย่างต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่ค.ศ. 1954-1974 ขณะเดียวกัน จุดผกผันทางเศรษฐศาสตร์การเมืองที่สำคัญดังกล่าว ก็มิใช่เพียงแต่จะทำให้ผู้มีเชื้อสายจีนประมาณไม่เกินร้อยละ 2 ของจำนวนประชากรฟิลิปปินส์ทั้งหมด สามารถที่จะพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจของพวกเขาถัดจากนั้นมาได้อย่างอิสระและมีเสรีภาพเต็มที่เหมือนบรรดาชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนซึ่งผูกขาดการเป็นชนชั้นสูงของดินแดนแห่งนี้ตลอดมาอย่างยาวนานแล้ว ประธานาธิบดีมาร์คอสยังต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับบรรดาครอบครัวชาวจีนที่มั่งคั่งในขณะนั้น เพื่อสร้างพลังนายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนยุคใหม่ ให้มีศักยะภาพเข็มแข็งพอที่จะเผชิญหน้ากับกลุ่มทุนเก่าเชื้อสายสเปนซึ่งเป็นราชาที่ดินและเจ้าของธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่เพียงไม่กี่ตระกูลซึ่งพยายามขัดขวางการปฏิรูปของรัฐบาล ฟิลิปปินส์ตลอดมาด้วยเช่น ตระกูลโซเรียโน (Soriano) ตระกูลรามอน (Ramon) ตระกูลอาลายา (Alaya) และตระกูลอันฟองโซ (Alfonso) เป็นต้น [31] ซึ่งเป็นเจ้าของไร่อ้อย สวนมะพร้าว และไร่ยาสูบขนาดมหึมาของประเทศฟิลิปปินส์ ตั้งแต่สมัยอาณานิคมของสเปนต่อเนื่องมาจนถึงสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 20

บรรดาตระกูลนายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนซึ่งเป็นราชาที่ดินเหล่านี้ นอกจากจะมีอิทธิพลครอบงำทางการเมืองตลอดมา ยังกลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาระบบทุนนิยมและอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของฟิลิปปินส์อีกด้วย เพราะตราบใดที่เศรษฐกิจฟิลิปปินส์ยังต้องพึ่งพิงสินค้าเกษตร เช่น น้ำตาล ยาสูบ และน้ำมันมะพร้าวที่ต้องผันแปรไปตามความไม่แน่นอนของตลาดโลกตลอดเวลา ชนชั้นที่เป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่เหล่านี้ก็จะยิ่งมีอำนาจอิทธิพลเพิ่มขึ้น หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือ เกษตรกรรมของฟิลิปปินส์ได้สร้างความมั่นคงให้กับชนชั้นเจ้าของที่ดินสำหรับเพาะปลูกพืชเพื่อการค้า นอกจากนั้น คนเหล่านี้ยังมีบทบาทครอบงำทั้งระบบราชการ

(bureaucracy) และกลายเป็นผู้สร้างชนชั้นนำทางการเมือง ทางธุรกิจ และทางอุตสาหกรรมของฟิลิปปินส์เวียนไปวนมาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาอันยาวนานของประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ เพราะฉะนั้น ประธานาธิบดีมาร์คอสจึงจำเป็นต้องสถาปนาระบบอุปถัมภ์ภายใต้อำนาจเผด็จการของเขา เพื่อสร้างพวกพ้องกลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจใหม่ขึ้นมาเพื่อเป็นฐานอำนาจทางการเมืองเหมือนบรรดาผู้นำฟิลิปปินส์ในอดีตที่เคยผ่านมาแล้ว เขายังต้องการประสานผลประโยชน์อย่างเต็มที่กับบรรดานายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนเหล่านี้ ซึ่งส่วนใหญ่นอกจากจะเป็นพลเมืองถูกต้องตามกฎหมายฟิลิปปินส์แล้ว บางคนยังมีบรรพบุรุษมาจากครอบครัวนายทุนเจ้าที่ดินหรือกลายเป็นนายทุนระบบพวกพ้อง (crony cafitalists) อย่างไร้ทิศทางมาก่อน แต่คนเหล่านี้ก็พร้อมจะกลับมาช่วงชิงบทบาทการนำแข่งขันกับบรรดานายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนซึ่งเคยมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจและการเมืองของฟิลิปปินส์ในช่วงนั้น

ทั้งนี้เนื่องจากบรรดานายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนก็ไม่ได้มีวิธีการพัฒนาการที่แตกต่างจากนายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนแต่อย่างใด พวกเขาต่างตระหนักดีว่าลัทธิทุนนิยมในฟิลิปปินส์ได้ถูกพัฒนามาภายใต้อิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ในรูปแบบต่างๆ ของรัฐเรื่อยมาอย่างน้อยก็ตั้งแต่สมัยที่ฟิลิปปินส์ยังเป็นอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา โดยพัฒนาการของระบบทุนนิยมจำเป็นต้องผ่านขั้นตอนการควบคุมของนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนฟิลิปปินส์จึงเหมือนกับประเทศด้อยพัฒนาอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งในอดีตและในสมัยเผด็จการมาร์คอสคือ ทรัพยากรของรัฐและอำนาจต่างๆทางกฎหมายมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการอำนวยความสะดวกให้กับกระบวนการสะสมทุนของภาคเอกชน ในเวลาเดียวกัน การแข่งขันช่วงชิงอำนาจทางการเมืองด้วยวิธีการเลือกตั้งต่างๆ ทุกระดับในประเทศฟิลิปปินส์คือกลไกสำคัญสุดที่จะเป็นช่องทางในการเข้าไปควบคุมอำนาจรัฐ ซึ่งพรรคการเมืองหรือกลุ่มนักการเมืองพยายามแย่งชิงกันตลอดมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยแต่ละพรรคหรือแต่ละพวกก็จำเป็นต้องใช้ทั้งเงินจำนวนมากและวิธีการฉ้อโกงสารพัดรูปแบบเพื่อให้ประสบชัยชนะในการเลือกตั้งและเข้าไปควบคุมอำนาจรัฐให้ได้ จนกระทั่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้กุมอำนาจรัฐและผู้เป็นเจ้าของทุนภายใต้ระบอบประชาธิปไตยซึ่งสหรัฐอเมริกาทิ้งให้เป็นมรดก ในอาณานิคมแห่งนี้ ได้กลายพฤติกรรมธรรมดาที่ผู้ต้องการมีอำนาจทางการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจในทุกระดับชนชั้นของสังคมฟิลิปปินส์ ต่างก็ตระหนักถึงสัจธรรมดังกล่าวกันเป็นอย่างดีตลอดมา โดยเฉพาะการเป็นนายทุนเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเมืองฟิลิปปินส์อย่างมาก เพราะที่ดินมิใช่จะเป็นเพียงฐานเศรษฐกิจสำคัญในการสะสมทุนของภาคเอกชนเท่านั้น แต่มันยังเป็นฐานการเมืองและฐานสร้างอิทธิพลทางสังคมสำคัญด้วย ยิ่งใครสามารถใช้อิทธิพลทางการเมืองสร้างความมั่นคงให้ตนเองได้เต็มที่แล้ว ก็จะประสบ

ความสำเร็จในการพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นราชาที่ดินได้อย่างแน่นอน เพราะประวัติศาสตร์การเมืองฟิลิปปินส์ได้ตอกย้ำให้ความสำคัญกับเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ (large landowners) ตลอดมา จนกลายเป็นวัฒนธรรมของชนชั้นนายทุนฟิลิปปินส์ซึ่งเมื่อประสบความสำเร็จในธุรกิจการลงทุนใดๆ แล้ว สิ่งหนึ่งที่ขาดเสียไปไม่ได้คือการพัฒนาตระกูลของตนเองให้กลายเป็นเจ้าของที่ดินจำนวนมากทั้งในชนบทและบริเวณชานเมืองใหญ่ๆ ให้ได้ ทั้งนี้เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงทุนเชิงเศรษฐศาสตร์และการบริหารธุรกิจทั่วไปแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ทางการเมืองแอบแฝงอยู่ในทุกตระกูลสำคัญของฟิลิปปินส์ด้วย เพราะการเป็นเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่ในชนบทหรือบริเวณชานเมืองนั้นนอกจากจะสามารถควบคุมทั้งผู้เช่าที่ดินทำกิน แรงงานซึ่งไร้ที่ดินทำกิน และผู้พึ่งพิงอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมากแล้ว คนเหล่านี้ยังเป็นฐานเสียงสำคัญในการเลือกตั้งต่างๆ ทุกระดับซึ่งเจ้าของที่ดินขนาดใหญ่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการต่อรองอำนาจทางเศรษฐกิจและอำนาจการเมืองกับผู้เกี่ยวข้องได้ทุกรูปแบบแล้ว อำนาจการต่อรองที่ตนเองถือครองอยู่นั้นยังเป็นที่มาของสารพัดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่บรรดานักการเมืองจะหยิบยื่นตอบแทนให้พวกเขาสามารถสั่งสมความมั่งคั่งได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้นจากการแสวงหาช่องทางไปนำเอาทรัพยากรต่างๆ ของรัฐเพื่อมาสมนาคุณนายทุนพวกพ้องเหล่านี้อีกทอดหนึ่ง ทั้งในรูปของเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ สิทธิเช่าช่วงหรือสัมปทานที่ดินระยะยาว สิทธิการทำป่าไม้ สัมปทานการทำเหมืองแร่ การผูกขาดธุรกิจบางชนิด และการได้สัญญารับเหมาโครงการสำคัญขนาดต่างๆ ของรัฐในทุกระดับ[32] เป็นต้น ขณะเดียวกัน นักการเมืองของฟิลิปปินส์ทุกยุคทุกสมัยต่างก็ให้ความสำคัญกับเงินตราที่นักธุรกิจชาวจีนพร้อมจะจ่ายให้ตลอดเวลา จนกระทั่งนักสังคมวิทยาอเมริกันชื่อดัง คือเจมส์ ซี. สก๊อตต์ (James C. Scott) ได้เรียกความสามาณย์ของการเมืองแบบนี้ว่า “การคอรัปชั่นแบบตลาด” (market corruption) ซึ่งต้องพึ่งพิงเงินอุดหนุนจากชาวจีนแทบทั้งสิ้น[33]

เพราะฉะนั้นเมื่อประธานาธิบดีมาร์คอสเปิดช่องทางเหล่านี้ให้เป็นอย่างดีเรื่อยมา บรรดานักธุรกิจเชื้อสายจีนจึงพร้อมที่จะเป็นพวกพ้องและพึ่งพิงการอุปถัมภ์ของบุคคลที่มีอำนาจสูงสุดในแผ่นดินฟิลิปปินส์กันอย่างกว้างขวางกว่ายุคสมัยใดที่เคยผ่านมา เช่น ราล์ฟ นูบลา (Ralph Nubla) ซึ่งเป็นประธานสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมฟิลิปปินส์-จีน (The Federation of Filipino Chinese Chambers of Commerce and Industry : FCCCI) และเป็นประธานกรรมการบริหารธนาคารคอมมิวนิเคชั่นส์ (Bank of Communications Corporation) โจเซ่ คัมพ็อส (Jose Campos) ซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานผลิตยารักษาโรคที่ใหญ่สุดในฟิลิปปินส์ และลูเซียว ตัน (Lucio Tan) ซึ่ง

เริ่มต้นชีวิตการเป็นนายทุนจากการทำธุรกิจบุหรี่แล้วพัฒนาตนเองขึ้นมาอย่างรวดเร็วจนกระทั่งสามารถกลายเป็นเจ้าของธนาคารอัลลายส์ (Allies Banking Corporation) ได้ใน ค.ศ.1977 เพราะประธานาธิบดีมาร์คอสเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของเขา ตั้งแต่นั้นมา ลูเซียว ตัน มิใช่เป็นเพียงกลุ่มทุนจีนที่สามารถเข้าไปซื้อกิจการผลิตบุหรี่จากรัฐวิสาหกิจเดิมทั้งหมดได้เพราะการหนุนหลังอย่างเต็มที่จากครอบครัวของประธานาธิบดีมาร์คอส จนกระทั่งบริษัทผลิตบุหรี่ของเขาคือ บริษัทอุตสาหกรรมยาสูบฟอร์จูน (Fortune Tobacco Industries Co.) กลายเป็นผู้ผูกขาดการผลิตและจำหน่ายบุหรี่ต่างประเทศรายใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์แล้ว ธนาคารกลางของฟิลิปปินส์ยังได้ให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำจำนวนมหาศาลให้เขาและพวกพ้องคนอื่นๆ ของประธานาธิบดีเข้าไปฮุบกิจการของธนาคารอัลลายส์อีกด้วย[34]

นอกจากนั้นแล้ว ในยุคประธานาธิบดีมาร์คอส ชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนทั่วไปก็ได้หวนกลับมามีบทบาทครอบงำการค้าขายปลีกอย่างจริงจังอีกครั้งหนึ่ง ทั้งที่ก่อนหน้านั้นร่วม 2 ทศวรรษ การทำธุรกิจทางด้านนี้ของพวกเขาเป็นสิ่งผิดกฎหมายเพราะขัดกับพระราชบัญญัติการยึดกิจการขายปลีก (The Retail Trade Nationalization Law) ซึ่งประกาศใช้มาตั้งแต่ ค.ศ. 1954 แต่เมื่อคนเหล่านี้แทบทั้งหมดได้รับการอนุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นพลเมืองฟิลิปปินส์ได้อย่างง่ายดายภายในเวลาไม่กี่เดือนตามคำสั่งของประธานาธิบดีในปลายปี ค.ศ. 1974 แล้ว ข้อบังคับต่างๆ ที่เคยมีอยู่เดิมก็สิ้นสุดลงไปโดยปริยาย คนเหล่านี้ซึ่งส่วนใหญ่มีอยู่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 85 ซึ่งถือกำเนิดในฟิลิป-ปินส์ทั้งในเขตเมืองและชนบทจึงได้หวนกลับเข้าไปมีบทบาทในภาคธุรกิจซื้อขายปลีกและขายส่งอย่างจริงจังตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาอีกครั้งหนึ่งได้โดยไม่ยากลำบากนัก เพราะแต่ละครอบครัวของคนเหล่านี้ได้ผสมผสานตนเองเข้ากับสังคมฟิลิปปินส์มานานแล้ว แต่ในอดีตที่เคยผ่านมาบางคนจำเป็นต้องประกอบธุรกิจเหล่านี้ด้วยความอึดอัดและหลีกเลี่ยงกฎหมาย โดยใช้ชื่อเครือญาติหรือลูกจ้างชาวพื้นเมืองเป็นเจ้าของกิจการค้าขายปลีกและอื่นๆ เรื่อยมา เพราะฉะนั้นเมื่อโอกาสใหม่กลับคืนมาในช่วงนี้ พวกเขาจึงไม่จำเป็นต้องกระทำธุรกิจใดๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอีกต่อไป พวกเขายังมีความกล้าเสี่ยงในการที่จะขยายธุรกิจการลงทุนอย่างจริงจังและรวดเร็วมากขึ้นกว่านักธุรกิจชาวพื้นเมืองทั่วไป ขณะเดียวกัน สมาคมตระกูล สมาคมท้องถิ่น และเครือข่ายทางสังคมต่างๆ ของชาวจีนในฟิลิปปินส์ซึ่งรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นตลอดมาก็ยังทำหน้าที่ไม่แตกต่างกับสมาคมของชาวจีนในมาเลเซียในยุคเดียวกันคือ การทำหน้าที่เป็นสถาบันสินเชื่อทั้งทางด้านการสะสมทุนและการลงทุนให้กับผู้ประกอบการธุรกิจชาวจีนเป็นอย่างดี[35] เพราะฉะนั้นโอกาสที่ผู้มีเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์จะหวนกลับมาครอบงำธุรกิจการขายปลีกและการขาย

ส่งอย่างกว้างขวาง จึงมีความพร้อมกว่าชาวพื้นเมืองที่ขาดการส่งเสริมอย่างจริงจังจากรัฐบาลอย่างแน่นอน ตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา

ชาวจีนในฟิลิปปินส์ยังพัฒนาบทบาทการทำธุรกิจขายปลีกขนาดใหญ่ได้อย่างรวดเร็วมาก ทั้งที่ธุรกิจประเภทนี้ในช่วงก่อนหน้านั้น ยังคงอยู่ในกำมือของนักธุรกิจฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนมาก่อนก็ตาม แต่พอมาถึงช่วงนี้ห้างสรรพสินค้าของนักธุรกิจเหล่านี้ก็ต้องลดความสำคัญลง เพราะนักธุรกิจเชื้อสายจีนได้ผงาดกลายเป็นเจ้าของเครือข่ายห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ที่สุดของฟิลิปปินส์ตั้งแต่นั้นมา โดยเฉพาะห้างสรรพสินค้าชูมาร์ท (Shoe Mart : SM) ของเฮนรี่ ซี (Henry Sy) และห้างสรรพสินค้าโรบินสัน (Robinson) ของจอห์น โกคองเว่ (John Gokongwei) ซึ่งกลายเป็นเครือข่ายห้างสรรพสินค้าและเจ้าของศูนย์ธุรกิจครบวงจรทั่วทั้งมหานครมนิลาและเมืองใหญ่ๆ ในฟิลิปปินส์[36]

โดยเฉพาะห้างสรรพสินค้าชูมาร์ท (SM) ซึ่งเป็นศูนย์การค้าในอาคาร (mall) ขนาดมหึมาในกรุงมนิลาและเมืองอื่นๆ ทั่วฟิลิปปินส์ ได้กลายเป็นกลุ่มธุรกิจห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่ที่สุดของประเทศฟิลิปปินส์นั้น ก็ได้พัฒนาเครือข่ายธุรกิจการลงทุนอย่างจริงจังตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา โดยเฮนรี่ ซี ชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งเพิ่งอพยพมาจากมณฑลฟูเจี้ยนเข้าไปตั้งถิ่นฐานในมนิลาเมื่อปี ค.ศ. 1945 ถัดจากนั้นภายในเวลาอันรวดเร็ว ธุรกิจการทำรองเท้าฟองน้ำและรองเท้าอื่นๆ ของเขา ก็ขยายตัวอย่างรวดเร็วในลักษณะของการผลิตเองและขายเองจนชื่อชูมาร์ท (SM) กลายเป็นสัญญลักษณ์ของสินค้าดีมีรสนิยมและราคาถูกของประชาชนทั่วไปไปแล้ว เฮนรี่ ซี ยังได้ขยายผลิตภัณฑ์สินค้าในธุรกิจของเขาจากรองเท้านานาชนิดไปสู่การขายปลีกสินค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าและของใช้ จำเป็นต่างๆ ในครัวเรือนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จนกระทั่งใน ค.ศ. 1958 เขาก็ประสบความสำเร็จในการตั้งห้างสรรพสินค้าชูมาร์ทแห่งแรกบนถนนอเวนิด้า (Avenida) ในกรุงมนิลา ถัดจากนั้นตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 1966-1967 เขาก็ได้เปิดสาขาห้างสรรพสินค้าดังกล่าวเพิ่มขึ้นอีก 3 แห่งทั้งในบริเวณมากาตี (Makati) ของกรุงมนิลา เมืองเซบู (Cebu) และเมืองคูบาว (Cubao) ในเกาะลูซอนนั่นเอง ขณะที่เศรษฐกิจฟิลิปปินส์กำลังวิกฤตอย่างหนักในช่วง 2 ทศวรรษถัดมา จนกระทั่งการก่อสร้างขนาดใหญ่แทบไม่มีเลยในกรุงมนิลา ขณะนั้น เฮนรี่ ซีกลับมียุทธศาสตร์การลงทุนในทางตรงกันข้ามกับบรรดานายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนซึ่งเป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่ใหญ่ที่สุดในช่วงทศวรรษ 1970 คือตระกูลตันโตโค (Tantoco Family) ผู้เป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าชื่อรัสตัน (Rustan

Department Store) ในขณะนั้น ซึ่งได้หยุดขยายการลงทุนและเฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจในยุคเผด็จการของประธานาธิบดีมาร์คอสด้วยความระมัดระวังชั่วคราว[37]

แต่เฮนรี่ ซีกลับฉวยโอกาสที่เศรษฐกิจและการเมืองฟิลิปปินส์กำลังเสื่อมทรามอย่างหนักด้วยวิธีการการขยายการลงทุนซื้อที่ดินราคาถูกและขอขยายสินเชื่อการลงทุนจากธนาคารพาณิชย์ของชาวจีนในฟิลิปปินส์อย่างเต็มที่ แตกต่างจากนักธุรกิจขนาดใหญ่ทั่วไปในขณะนั้น เพื่อหวังสร้างอาณาจักรการค้าปลีกของเขาให้ใหญ่ที่สุดตั้งแต่ทศวรรษ 1980 ให้ได้ โดยเขามีเหตุผลง่ายๆ ต่อปรัชญาการลงทุนของเขาในช่วงนั้นคือ "เมื่อเศรษฐกิจตกต่ำลงไปเรื่อยๆ ข้าพเจ้าก็จะซื้อที่ดินที่มีราคาถูกลง เพิ่มขึ้นตลอดเวลา และพร้อมที่จะเข้าไปฮุบกิจการการลงทุนซึ่งได้ถูกทิ้งไว้โดยเจ้าของเดิมที่ได้ล้มละลายไปเรียบร้อยแล้วเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว"[38] ขณะที่บรรดานายทุนฟิลิปปินส์กำลังโยกเงินทุนและทรัพย์สินไปลงทุนในต่างประเทศมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์ทั้งของเอกชนและของรัฐบาลกลับขาดแคลนลูกค้าที่มีเครดิตเป็นส่วนใหญ่ แต่เฮนรี่ ซี ซึ่งมีเงินสดหมุนเวียนจำนวนมากจากธุรกิจการขายปลีกในแต่ละวัน รวมทั้งที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ที่เขาซื้อเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1970 เพราะฉะนั้นธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายจึงพร้อมที่จะเพิ่มสินเชื่อการลงทุนอย่างเต็มที่ให้กับเฮนรี่ ซีในช่วงนั้น จนกระทั่งเขาสามารถสร้างศูนย์การค้าครบวงจรแห่งแรกในฟิลิปปินส์คือศูนย์การค้ามากาตี (Makati Commer-cial Center) ได้สำเร็จในช่วงนี้แล้ว ในต้นทศวรรษ 1980 เขายังได้ซื้อกิจการธุรกิจการลงทุนอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียงกับห้างสรรพสินค้าชูมาร์ท (SM) ทั้ง 3 แห่งเพื่อนำมาพัฒนากลายเป็นศูนย์การค้า ธุรกิจ และการบันเทิงแบบครบวงจรจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ในช่วงนี้ เขายังได้ตัดสินใจขยายธุรกิจการลงทุนแบบก้าวกระโดดครั้งใหญ่จากเจ้าของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ไปสู่การเป็นเจ้าของอาณาจักรศูนย์ธุรกิจในอาคารขนาดมหึมา (huge mall magnate) ทั่วนครมนิลาและเมืองใหญ่ในฟิลิปปินส์อย่างดุเดือดและรวดเร็วมากขึ้น ทั้งที่ในช่วงนั้นเผด็จการมาร์คอสและกองทัพ ประชาชนใหม่ (The New People's Army) กำลังนำประเทศชาติดำดิ่งสู่ภาวะวิกฤตทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ตลอดครึ่งแรกของทศวรรษ 1980 แต่เฮนรี่ ซีกลับมั่งคั่งมากขึ้นจากการขายสินค้าจำเป็นราคาถูกแต่มีปริมาณและยอดขายจำนวนมากในช่วงนั้น เขาจึงกล้าหาญพอที่จะสร้างเมืองการค้า (shopping city) แห่งใหม่ของเขาในเกซอน (Quezon) จนสำเร็จอีกแห่งหนึ่งแล้ว เขายังเพิ่มการลงทุนในการครอบครองที่ดินราคาถูกของแต่ละเมืองที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้าครบวงจรในโอกาสต่อไปเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลา พร้อมกับได้ปรับยุทธศาสตร์การ

สั่งซื้อ สินค้ารวมศูนย์ (centralizing purchasing) การสร้างซัพพลายเออร์ (suppliers) ใหม่เพิ่มขึ้น และเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการรายย่อยอื่นๆ เข้ามาทำสัญญาเช่าช่วงพื้นที่ทำธุรกิจการค้าปลีกในศูนย์การค้าของบริษัท เอ็สเอ็ม ไพรม์ โฮลดิ้งส์ (The SM Prime Holdings Inc.) ของครอบครัวเฮนรี่ ซี ซึ่งเป็นบริษัทโฮลดิ้งที่ดูแลรับผิดชอบธุรกิจการลงทุนของเขาทั้งหมดอย่างจริงจังตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 จึงทำให้ธุรกิจการค้าปลีกของกลุ่มนี้กลายเป็นเจ้าของศูนย์การค้าขนาดใหญ่มหึมากระจัดกระจายไปทั่วมนิลาถึง 4 แห่งแล้ว ยังมีห้างสรรพสินค้าชูมาร์ทอยู่ถึง 9 แห่ง ในมหานครแห่งนี้ด้วย นอกจากนั้น ยังเป็นเจ้าของศูนย์การค้าครบวงจรและห้างสรรพสินค้าชูมาร์ทซึ่งได้แตกกระจายไปทั่วประเทศ จนกระทั่งกลายเป็นกลุ่มธุรกิจขายปลีกที่ใหญ่ที่สุดของฟิลิปปินส์ตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1980 เรื่อยมา[39]

อย่างไรก็ตาม ทุนจีนในฟิลิปปินส์ในช่วงนี้ยังได้รับอานิสงฆ์ทางอ้อมจากมาตรการต่างๆ ในการจำกัดบทบาททางเศรษฐกิจของชาวต่างด้าวที่รัฐบาลได้นำมาใช้บังคับในช่วง ค.ศ. 1954-1974 อีกประการหนึ่งคือ การบังคับให้เจ้าของทุนจีนซึ่งเคยมีบทบาทส่วนใหญ่ในการประกอบธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรงสีข้าวและโรงสีข้าวโพดซึ่งเป็นอาชีพที่สงวนไว้ให้กับนายทุนชาวพื้นเมือง ต้องหันไปให้ความสนใจในอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการนำเข้า ซึ่งรัฐบาลได้เพิ่มมาตรการส่งเสริมการลงทุนในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องตลอดมาจนถึงทศวรรษ 1980 ขณะเดียวกัน กลุ่มนายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนเหล่านี้ก็มีความฉลาดมากพอที่จะพัฒนาตนเองเป็นบริวารของประธานาธิบดีมาร์คอสและครอบครัวได้สำเร็จ แล้วนำเอาอิทธิพลทางการเมืองที่ได้รับไปใช้และแสวงหาสิทธิพิเศษในการลงทุนจากหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาล รวมทั้งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำจากธนาคารของรัฐ การยกเว้นภาษีเครื่องจักร และการยกเว้นภาษีจากกำไรในรูปแบบต่างๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งที่ในปี ค.ศ.1965 นายทุนผู้มีเชื้อสายจีนเป็นเจ้าของโรงงานขนาดใหญ่ใน ฟิลิปปินส์เพียงร้อยละ 32 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด โดยให้ความสนใจในอุตสาหกรรมโรงงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตยาสูบ กระดาษ โลหะ สบู่ เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ยางต่างๆ เท่านั้น แต่พอถึงปี ค.ศ. 1986 นายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนเหล่านี้กลับเป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมถึงร้อยละ 45 ของจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่รวม 120 บริษัทในขณะนั้น โดยโรงงานอุตสาหกรรมของคนเหล่านี้ซึ่งขยายขนาดการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาก นอกจากจะเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับใบยาสูบและบุหรี่เหมือนเดิมแล้ว ยังได้ขยายเครือข่ายการลงทุนขนาดใหญ่เข้าในในอุตสาหกรรมทอผ้า การผลิตเหล็กและเหล็กกล้า ผลิตภัณฑ์เกี่ยวข้องกับมะพร้าว

โรงงานแป้งมัน อาหารสำเร็จรูป หนังสัตว์ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับยางพารา และผลิตภัณฑ์พลาสติกต่างๆ เพิ่มขึ้นตลอดเวลา[40]

ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 เป็นต้นมา ชาวจีนยังได้เข้าไปมีบทบาทในธุรกิจธนาคารและการเงิน ธุรกิจโรงแรม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และสวนเกษตรขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง ถึงแม้ว่าในช่วงถัดจากนั้นมา เศรษฐกิจฟิลิปปินส์โดยทั่วไปอยู่ในช่วงเศรษฐกิจแบบขาลงและตกต่ำมากก็ตาม แต่กลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ของฟิลิปปินส์ซึ่งมีอยู่ 6 กลุ่มหรือที่บรรดานักการเมืองฟิลิปปินส์ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1980 ได้ขนานนามให้พวกเขาว่า "ไทปันจีนทั้ง 6" (The Six Chinese Taipans) ซึ่งประกอบด้วยจอห์น โกคองเว่ (John Gokongwei) ยอร์จ ตี้ (George Ty) เฮนรี่ ซี (Henry Sy) อัลเฟรโด ยูเช็งโค (Alfredo Yuchengco) ลูเซียว ตัน (Lucio Tan) และแอนดรู โกเตียนุ่น (Andrew Gotianun) ทั้งนี้ยังไม่ได้รวมญาติของเขาอีก 2 คน คือโฮเซ่ โกเตียนุ่ย (Jose' Gotianuy) และออกุสโต โกเตียนุ่ย (Augusto Gotianuy) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่อีกมากมายในเมืองเซบูอีกกลุ่มหนึ่งตามลำดับนั้น ก็จะใช้โอกาสเหล่านี้ขยายธุรกิจการลงทุนต่างๆ เพิ่มมากขึ้นจนกระทั่งกลายเป็นเครือข่ายธุรกิจขนาดใหญ่ได้สำเร็จกว่ากลุ่มทุนขนาดใหญ่อื่นๆในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาด้วย โดยเฉพาะการเจริญเติบโตของกลุ่มโกคองเว่ (Gokongwei Group) และกลุ่มโกเตียนุ่น (Gotianun Group) ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกันและมาจากสายเลือดจีนฮกเกี้ยนที่มีปู่หรือก๋งคนเดียวกันคือ โก เชียงกั้ง (Go Chiong Gang) นั้น ถือว่าเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่ใหญ่ที่สุดและประสบความสำเร็จในการลงทุนอย่างขนาดใหญ่ตลอดช่วงดังกล่าวอีกด้วย นอกจากนั้นญาติที่ใกล้ชิดของกลุ่มนี้คือ กลุ่มโกเตียนุ่ย (Gotianuy Group) ก็ยังเป็นกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ที่มีธุรกิจการลงทุนต่างๆ มากมายกว่าครึ่งหนึ่งของเศรษฐกิจการลงทุนโดยรวมในเมืองเซบูอีกด้วย[41]

ในขณะที่จอห์น โกคองเว่ ซึ่งประสบความสำเร็จในการลงทุนสวนเกษตรขนาดใหญ่ ธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมแปรรูป โรงงานผลิตอาหารสัตว์ และอุตสาหกรรมการทอผ้าในเมือง เซบูตลอดมา ก็ได้เริ่มกระจายการลงทุนของตระกูลโก(Go Family) ไปสู่ธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และโรงแรมอย่างจริงจังตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 โดยการสร้างโรงแรมใหญ่หรูหรากลางใจกลางกรุงมนิลาในชื่อว่ามนิลามิดทาวน์โฮเต็ล (Manila Midtown Hotel) ใน ค.ศ.1976 ถัดจากนั้นก็ใช้ชื่อโรงแรมแห่งนี้เป็นบริษัทโฮลดิ้งเจ้าของเครือข่าย

โรงแรมมิดทาวน์ (Midtown Hotel Chain) ทั่วหมู่เกาะฟิลิปปินส์ในเวลาต่อมา พร้อมกับการขยายเครือข่ายธุรกิจไปสู่การทำเหมืองแร่ สื่อสารโทรคมนาคม สื่อสารมวลชน และการเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ถึง 2 ธนาคารด้วยกันคือธนาคารพีซีไอ (PCI Bank) และธนาคารฟาร์อีสต์ (Far East Bank)[42] ส่วนลูเซียว ตัน ได้เริ่มกระจายการลงทุนจากธุรกิจใบยาสูบและการผลิตบุหรี่ของตระกูลตัน (Tan Family) ซึ่งสะสมทุนมาตั้งแต่รุ่นปู่ของเขาไปสู่ธุรกิจการลงทุนอื่นๆ ได้สำเร็จมากขึ้น เพราะเขาได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ต่อประธานาธิบดีมาร์คอสในการสะกัดกั้นอิทธิพลของกลุ่มราชาที่ดินเจ้าของไร่อ้อยและโรงงานผลิตน้ำตาลขนาดใหญ่มหึมาของกลุ่มตระกูลโคจวงโค (Cojuangco Family) ในจังหวัดตาร์ลัค (Tarlac) ซึ่งนอกจากจะเป็นกลุ่มนายทุนราชาที่ดินไร่อ้อยที่มั่งคั่งที่สุดในฟิลิปปินส์ช่วงทศวรรษ 1970 แล้วยังเป็นกลุ่มนายทุน ฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนฮกเกี้ยนที่ประสบความสำเร็จในการผันแปรทุนให้กลายเป็นอิทธิพลทางการเมืองเพื่อให้การสนับสนุนผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานาธิบดีของฟิลิปปินส์เรื่อยมาตั้งแต่สมัยอาณานิคมจนถึงยุคของประธานาธิบดีมาร์คอส แต่เมื่อบุคคลผู้นี้ผันตัวเองเป็นเผด็จการพร้อมกับการสังหารผู้นำในการเรียกร้องประชาธิปไตยในยุคนั้นคือเบนินโน อาควิโน (Benino Aquino) ซึ่งเป็นลูกเขยหัวก้าวหน้าของตระกูลนี้ทิ้งไปอย่างโหดเหี้ยมแล้ว ตระกูลโคจวงโคจึงได้กลายเป็นศัตรูทางการเมืองกับเผด็จการมาร์คอสเรื่อยมา

ขณะเดียวกันสุญญากาศทางการเมืองก็เปิดให้ตระกูลตัน (Tan Family) ซึ่งเป็นราชาที่ดินไร่ยาสูบและโรงงานผลิตบุหรี่อีกกลุ่มหนึ่งให้เข้ามามีอิทธิพลในวงการเมืองฟิลิปปินส์แทนกลุ่มเดิม โดยเฉพาะการช่วงชิงฐานเสียงเลือกตั้งทางการเมืองทุกระดับของจังหวัดตาร์ลัคและจังหวัดอิลอยโล (Iloilo) ซึ่งเป็นภูมิลำเนาเดิมของนางคอราซอน อาควิโน (Corazon Aquino) แต่เป็นฐานการเมืองสำคัญของตระกูลมาร์คอส ทั้งนี้ก็เพื่อธำรงค์ไว้ซึ่งอำนาจเผด็จการของประธานาธิบดีและโอกาสสร้างความมั่งคั่งให้กลุ่มทุนภายใต้การนำของลูเซียว ตัน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่ใกล้ชิดกับอำนาจรัฐในยุคมาร์คอสมากที่สุดนั่นเอง เพราะฉะนั้นภายในเวลาไม่นานเมื่ออำนาจเผด็จการของมาร์คอสแข็งแกร่งขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 กลุ่มทุนของลูเซียว ตัน ก็สามารถกระจายการลงทุนออกจากธุรกิจดั้งเดิมของตระกูลไปสู่ธุรกิจการลงทุนสมัยใหม่ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น จนกระทั่งใน ค.ศ. 1977 ก็สามารถเข้าไปซื้อกิจการธนาคารและธุรกิจเงินทุนต่างๆ ทั้งหมดของบริษัทเย็นเนอรัลแบงค์แอนด์ทรัสต์ (The General Bank and Trust Company) แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นธนาคารอัลลายส์ ภายในเวลาไม่นานหลังจากนั้นกลุ่มนี้ยังได้พัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ขึ้นในใจกลางกรุงมนิลาชื่อ

เซ็นจูรี่ปาร์ค (Century Park) พร้อมกับการสร้าง โรงแรมระดับ 5 ดาวชื่อโรงแรมเชราตัน (Sheraton Hotel) ขึ้นในศูนย์การค้าแห่งเดียวกัน ลูเซียว ตัน ยังได้เข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุดของสายการบินฟิลิปปินส์แอร์ไลน์ (The Philippine Airlines)[43]

ขณะที่นายทุนจีนที่มั่งคั่งและมีความใกล้ชิดกับประธานาธิบดีมาร์คอสอีกคนหนึ่งคือ เฮนรี่ ซี ซึ่งเป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าและอาณาจักรซูมาร์ททั่วฟิลิปปินส์ ก็ได้เข้ามาซื้อกิจการธนาคารพาณิชย์ชื่อธนาคารโอโร (Banco de Oro) และยังกลายเป็นหุ้นส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ที่เก่าแก่ที่สุดของฟิลิปปินส์ซึ่งตั้งมาตั้งแต่ ค.ศ.1920 ชื่อธนาคารจีน (Chino Banking Corporation) ตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1980[44] เพราะฉะนั้นเมื่อมาถึงช่วงปีหลังๆ สมัยประธานาธิบดีมาร์คอส บรรดาตระกูลเศรษฐีฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนจึงสามารถครอบครองหุ้นส่วนใหญ่ของธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ไว้ได้ถึง 9 ธนาคารคือ ธนาคารเมโทร (Metrobank Inc.) ธนาคารอัลลายส์ (Allies Banking Corporation) ธนาคารจีน (Chino Banking Corporation) ธนาคารอิควิทเทเบิ้ล (Equitable Bank Inc.) ธนาคารคอมมิวนิเคชั่น (Communication Inc.) ธนาคารพาณิชย์ริซาล (Rizal Commercial Banking Corporation) ธนาคารฟิลแบง (Philbanking Corporation) ธนาคาร ฟิลิปปินส์ทรัสต์แบงกิ้ง (Philippin Trust Banking Corporation) ธนาคารโปรดิวเซอร์ (Producers' Bank Inc.) ซึ่งมีหลักทรัพย์ในช่วงต้น ทศวรรษ 1990 มีมูลค่าเกินกว่า 100 พันล้านเปโซ รวมทั้งธุรกิจการประกันภัยต่างๆ อีกรวมถึง 23 บริษัท ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงการเป็นหุ้นส่วนในธนาคารพาณิชย์อื่นๆ ร่วมกับกลุ่มทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนในเวลาเดียวกันด้วย[44]

สำหรับธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่อีกประเภทหนึ่ง ซึ่งกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ประมาณ 12 ตระกูลได้ทำการผูกขาดธุรกิจประเภทนี้ตลอดมาคือ ธุรกิจการขนส่งสินค้าและบรรทุกผู้โดยสารทางเรือระหว่างเกาะต่างๆ ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา จนกระทั่งบางกลุ่มธุรกิจสามารถขยายตัวเป็นบรรษัทข้ามชาติได้ในช่วงนี้ ด้วยการการลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนจีนอื่นๆ จากสิงคโปร์ ไต้หวัน และฮ่องกงอย่างรวดเร็วตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกจากนั้นแล้ว อาจกล่าวได้ว่าธุรกิจการขนส่งทางเรือทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศของฟิลิปปินส์แทบจะไม่มีบทบาทของกลุ่มทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงเลย ธุรกิจการลงทุนทางด้านนี้ยังถูกครอบงำโดยกลุ่มทุนจีนที่ชำนาญการด้านทางเดินเรือจากเมืองเซบูเข้ามา

ครอบงำเป็นส่วนใหญ่อีกด้วย โดยกลุ่มธุรกิจการเดินเรือที่ใหญ่ที่สุดของฟิลิปปินส์คือกลุ่มโกเตียนุ่ย (Gotianuy Group) ภายใต้การนำของสองพี่น้องในครอบครัวนี้คือ โฮเซ่ โกเตียนุ่ย และ ออกุสโต โกเตียนุ่ย ซึ่งเป็นหลานชายของโก บ่องเตี๋ยว (Go Bong Tiao) ชาวจีนโพ้นทะเล ซึ่งอพยพมาจากเมืองเซี่ยเหมิน ในมณฑลฟูเจี้ยนเข้ามาตั้งรกรากในเกาะเซบูตั้งแต่ ค.ศ. 1856 แล้ว ขณะที่โฮเซ่ โกเตียนุ่ยผู้ซึ่งนอกจากจะเป็นเจ้าของบริษัทอู่เรือและงานวิศวกรรมเซบู (Cebu Shipyard & Engineering Works Co.) และเป็นเจ้าของธุรกิจประกันภัยทางทะเลชื่อบริษัทวิซายันชัวตี้และอินชัวรันซ์ (Visayan Surety & Insurance Corporation) แล้ว น้องชายของเขาคือออกุสโต โกเตียนุ่ย ยังเป็นเจ้าของบริษัทเซบู เซ็นทรัลเรียลตี้ (Cebu Central Realty Corporation) และโรงงานผลิตไฟฟ้าเอกชนรายใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์ชื่อบริษัท เนชั่นนัลเพาเวอร์ (National Power Corporation : NAPOCOR) ทั้งสองพี่น้องยังร่วมกันบริหารบริษัทเดินเรือขนส่งที่ใหญ่ที่สุดและเก่าแก่ที่สุดในฟิลิปปินส์คือบริษัทอินซูลาร์นาวิเกชั่น (Insular Navigation Company) ซึ่งสถาปนาขึ้นมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 นอกจาก นั้นธุรกิจกลุ่มนี้ยังได้ทำการลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากสิงคโปร์ ฮ่องกง และไต้หวัน ในอุตสาหกรรมอู่ต่อเรือที่ใหญ่ที่สุดในหมู่เกาะแห่งนี้ชื่อบริษัทเค็ปเป็ลฟิลิปปินส์ชิปยาร์ด (Keppel Philippines Shipyard Corparation) ขึ้นมาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 ด้วย[45]

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตลอดเวลาในยุคประธานาธิบดีมาร์คอส ซึ่งส่วนใหญ่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุนจีนอิทธิพลที่ใกล้ชิดกับขั้วอำนาจการเมืองในขณะนั้นมากก็ตาม แต่ผลพวงอื่นๆ ก็เป็นประโยชน์ต่อการขยายตัวของธุรกิจการลงทุนทั่วไปแก่ชาวฟิลิป-ปินส์เชื้อสายจีนโดยรวมด้วย โดยเฉพาะตั้งแต่กลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา ธุรกิจขายปลีกและขายส่งก็ได้กลายเป็นอาชีพหลักของผู้มีเชื้อสายจีนในประเทศนี้อย่างเปิดเผยตลอดมา และธุรกิจการลงทุนของชาวจีนในด้านนี้ก็เจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในช่วงต้นทศวรรษ 1990 มีบริษัทของชาวจีนที่ประกอบธุรกิจการขายปลีกและขายส่งทั่วฟิลิปปินส์ไม่ต่ำกว่า 8,500 บริษัท ในจำนวนนี้ทั้งหมด เฉพาะเครือข่ายธุรกิจขายปลีกและขายส่งของห้างสรรพสินค้าชูมาร์ท (SM) และบริษัทในเครือของ เฮนรี่ ซี มียอดขายสูงถึงประมาณร้อยละ 49.45 ของการขายปลีกและขายส่งทั่วประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงนั้นด้วย นอกจากนี้แล้วชาวจีนยังได้ประกอบธุรกิจภัตตาคารและร้านอาหารทั่วไปในเมืองใหญ่ๆ ทั่วประเทศอีกไม่ต่ำกว่า 3,000 ร้าน โดยร้านค้าส่วนใหญ่ประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนทั้งหมดเหล่านั้นจะกระจุกตัวตามถนนต่างๆ ในกรุงมนิลา ส่วนที่เหลือก็จะอยู่ใน

เมืองเซบู นากา และบาเกียว เป็นต้นแล้ว นักธุรกิจชาวจีนทั่วไปไม่ต่ำกว่า 120 บริษัทในช่วงนั้น ยังได้เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาที่ดินและการก่อสร้างต่างๆ ตลอดเวลาด้วย โดยธุรกิจเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดเล็กและขนาดกลางแบบครอบครัวจีน ขณะเดียวกันบริษัทก่อสร้างขนาดใหญ่ของชาวจีนก็มีอยู่บ้างเหมือนกัน แต่ส่วนใหญ่เป็นธุรกิจการลงทุนร่วมกับบริษัทต่างชาติที่มาจากไต้หวันและฮ่องกง ส่วนธุรกิจการลงทุน โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงานผลิตบุหรี่ ซึ่งมีอยู่ 6 โรงงาน โรงงานอุตสาหกรรมการทอผ้าและเครื่องนุ่งห่มต่างๆ ซึ่งทำรายได้เงินตราต่างประเทศจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1980-1990 และมีอยู่ในกรุงมนิลาทั้งหมด 25 โรงงาน ล้วนเป็นของนายทุนเชื้อสายจีนแล้ว โรงงานผลิตและโรงงานประกอบชิ้นส่วนอุปกรณ์ไฟฟ้าทั้งหลายซึ่งมีอยู่ประมาณ 200 โรงงาน โรงงานผลิตยาและแปรรูปยาต่างๆ ซึ่งมีอยู่ประมาณ 1,000 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ทั้งหมดล้วนเป็นธุรกิจการลงทุนของชาวจีน ยกเว้นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีชั้นสูง และเงินลงทุนจำนวนมาก เช่น โรงงานผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ รถยนต์ และส่วนประกอบต่างๆ ล้วนเป็นธุรกิจการลงทุนร่วมของบรรษัทข้ามชาติ (MNCs) จากญี่ปุ่น ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นแล้ว ผู้มีเชื้อสายจีนบางตระกูลยังประสบความสำเร็จในการใช้วิชาชีพเพื่อขายธุรกิจการให้บริการบางอย่างจนกลายเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียงและมีเครือข่ายทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงนี้เหมือนกัน โดยเฉพาะความสำเร็จของตระกูลซีซิบ (Sycip Family) ผู้สถาปนาบริษัทตรวจสอบบัญชีที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ในปัจจุบันคือบริษัทเอ็สจีวี (Sycip Gorres Velayo : SGV) เป็นต้น[46]

ถึงแม้ว่าในบรรดาบริษัทชั้นนำที่มีหุ้นซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ฟิลิปปินส์ช่วงปี ค.ศ. 1992 จำนวนทั้งสิ้น 500 บริษัท จะเป็นบริษัทของชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนอยู่ประมาณ 1 ใน 3 ของจำนวนทั้งหมด ที่เหลือส่วนใหญ่เป็นของตระกูลนายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนทั้งสิ้น ขณะที่กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ที่สุดรวม 30 บริษัท กลับเป็นของตระกูลนายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนมากกว่านายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนในอัตรากลับกันคือ 3 ต่อ 1 เหมือนกัน โดยกลุ่มธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่เหล่านี้เป็นของตระกูลโซเรียโน (Soriano Family) ตระกูลโลเปซ (Lopez Family) และตระกูลอายาล่า (Ayala Family) มากที่สุด ส่วนบริษัทชั้นนำที่เหลืออีก 1 ใน 3 ของจำนวน 30 บริษัทที่ใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์ กลับเป็นของกลุ่มตระกูลเก่าแก่เชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ที่มีบทบาทอิทธิพลทางการเมืองน้อยมากในสมัยประธานาธิบดีมาร์คอสแต่กลับมาผงาดอีกครั้งหนึ่งภายหลังปีค.ศ.1986 เมื่อประ-ธานาธิบดีคอราซอน อาควิโน ขึ้นมามี

อำนาจแทนจอมเผด็จการผู้นี้คือ ตระกูลโคจวงโค (Cojuanco Family) ของครอบครัวนางเองและตระกูลคอนเซ็ปซียอง (Concepcion Family) ของอีกครอบครัวหนึ่งซึ่งมีบทบาทฝังลึกในประวัติศาสตร์การเมืองของฟิลิปปินส์ตลอดมา[47]

การที่ทุนจีนโพ้นทะเลในฟิลิปปินส์ทั้งกลุ่มทุนรุ่นเก่าและกลุ่มทุนรุ่นใหม่ สามารถพัฒนาศักยภาพจนกลายเป็นเครือข่ายธุรกิจขนาดใหญ่ได้อย่างรวดเร็วตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีมาร์คอสเป็นต้นมา ด้วยการลงกระจายการลงทุนจากฐานธุรกิจเดิมไปสู่ธุรกิจการลงทุนใหม่ต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ถ้าศึกษาวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้ว จะเห็นได้ว่ากลุ่มทุนเหล่านี้นอกจากจะยึดมั่นในวัฒน-ธรรมการสะสมทุนแบบอนุรักษ์ โดยเฉพาะการสะสมที่ดินขนาดใหญ่เคียงคู่กับการสะสมเงินตราเป็นฐานสำคัญของการลงทุนตลอดมาแล้ว แต่ละกลุ่มยังนิยมวิธีการบริหารธุรกิจแบบครัวจีนเหมือนชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมอบความไว้วางใจให้ผู้นำอาวุธโสสูงสุดในแต่ละตระกูลเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจปัญหาต่างๆ ในการสร้างความเจริญเติบโตแต่ละเครือข่ายธุรกิจการลงทุนแต่ละประเภทของกลุ่มทุนจีนเหล่านี้เรื่อยมา ขณะที่เครือข่ายธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ของบรรดานายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนกลับมอบความไว้วางใจให้กับคณะผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งเป็นลูกจ้างระดับสูงของแต่ละกลุ่มทุนมากกว่า ดังนั้นการขยายธุรกิจการลงทุนของบรรดานายทุนจีนในฟิลิปปินส์จึงค่อนข้างมีความรวดเร็วและมีลักษณะของการกล้าได้กล้าเสียซึ่งจะผันแปรไปตามโอกาสของการ ลงทุนตลอดเวลา

ในทางตรงกันข้าม นายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนกลับเป็นไปอย่างสุขุมรอบคอบและผ่านการวางแผนของคณะผู้บริหารมืออาชีพเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเหมาะสมอย่างมากในสถานการณ์เศรษฐกิจทั่วไปแบบปกติ แต่ไม่สามารถฉกฉวยโอกาสในการลงทุนได้อย่างรวดเร็วในสถานการณ์ทางการเมืองแบบสับสนของฟิลิปปินส์ช่วงนั้น จึงทำให้กลุ่มทุนจีนสามารถไขว่คว้าหาโอกาสต่างๆ ได้มากกว่าและสามารถขยายการลงทุนของพวกเขาได้อย่างเต็มที่เรื่อยมาในยุคนั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อทุนจีนแต่ละกลุ่มมีความมั่นคงเรียบร้อยแล้ว วิธีการบริหารธุรกิจแบบนายทุนเชื้อสายสเปนก็เป็นสิ่งจำเป็นมากขึ้นสำหรับนายทุนเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อคนเหล่านี้ต้องการขยายเครือข่ายการลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลในประเทศอื่นๆตั้งแต่สมัยของประธานาธิบดีคอราซอน อาควิโนเรื่อยมาจนถึงต้นทศวรรษ 1990 ในสมัยของประธานาธิบดีฟิเดล รามอส (Fidel Ramos) ซึ่งจะเป็นธุรกิจการลงทุนร่วมทั้งในประเทศฟิลิปปินส์และในสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น การสถาปนาบริษัท เอ็มเมิร์จจิ้งดรากอน (Emerging Dragon Corporation) ระหว่างบรรดาไทปัน

จีนในฟิลิป-ปินส์ทั้งหมดกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากประเทศอื่นๆเพื่อพัฒนาทั้งท่าเรือและสนามบินพาณิชย์ในอ่าวซูบิค (Subic Bay) ในปีค.ศ.1993 เป็นต้น[48]

นอกจากนั้นแล้ว กลุ่มทุนจีนในฟิลิปปินส์ก็เพิ่งให้ความสำคัญกับการลงทุนในสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงต้นทศวรรษ 1990 เหมือนกัน ทั้งนี้เนื่องจากก่อนหน้านั้นเมื่อรัฐบาลจีนประกาศใช้นโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและมาตรการจูงใจขนานใหญ่เพื่อระดมทุนจีนโพ้นทะเลไปลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างจริงจังตลอดช่วงทศวรรษ 1980 เศรษฐกิจฟิลิปปินส์โดยรวมในช่วงนั้นยังอยู่ในฐานะวิกฤตง่อนแง่นมาก ด้วยสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้นายทุนจีนจากฟิลิปปินส์จึงเพิ่งเข้าไปลงทุนในแผ่นดินบรรพบุรุษโดยเฉพาะในเมืองเซี่ยเหมิน มณฑลฝูเจี้ยนได้ช้ากว่าชาวจีนเชื้อสายฮกเกี้ยนจากประเทศอื่นๆ ทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่เมื่อกลุ่มทุนจีนฟิลิปปินส์เหล่านี้มั่งคั่งเต็มที่ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 แล้ว นายทุนเหล่านี้ก็ต้องพัฒนาบทบาทเจริญรอยตามนายทุนอื่นๆ ในภูมิภาคนี้เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น ลูเซียว ตัน ก็ได้ขยายสาขาธนาคารอัลลายส์ของเขาพร้อมกับการเปิดบริษัทพัฒนาศูนย์การค้าและการบันเทิงแบบครบวงจรขึ้นในเมืองเซี่ยเหมิน ขณะที่เฮนรี่ ซี ก็ได้เข้าไปลงทุนสร้างทั้งศูนย์การค้าและโรงแรมทันสมัยที่สุดในเมืองนี้เหมือนกัน แต่จอห์น โกคองเว่กลับเข้าไปลงทุนสร้างโรงงานผลิตอาหารสัตว์และโรงงานแปรรูปอาหารขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในมณฑลฝูเจี้ยน ส่วนยอร์ช ตี้ ก็ได้ขยายสาขาของธนาคารเมโทรและธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ของเขาเข้าไปในเมืองเซี่ยเหมิน เซี่ยงไฮ้และปักกิ่งตามลำดับ[49]

ถึงกระนั้นก็ตาม ถ้าหากเปรียบเทียบขนาดของทุนจีนในฟิลิปปินส์กับทุนจีนโพ้นทะเลในประเทศอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว จะเห็นว่าทุนเหล่านี้มีศักยภาพสูงกว่าทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะจำนวนผู้มีเชื้อชาติจีนในฟิลิปปินส์มีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้มีเชื้อชาติจีนในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ (โปรดดูตารางที่ 9) อีกประการหนึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากกระบวนการสะสมทุนของชาวจีนในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1950 ซึ่งประสบปัญหาการกีดกันทางเชื้อชาติจากชนชั้นนำฟิลิปปินส์ที่ครอบงำทั้งอำนาจทางเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างเหนียวแน่นตลอดมา เพราะได้รับแรงกระตุ้นจากกระแสชาตินิยมทางเศรษฐกิจทั่วอาณานิคมตะวันตกยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และมรดกทางประวัติศาสตร์ซึ่งเจ้าอาณานิคมทั้งสเปนและอเมริกันได้สั่งสมเอาไว้ให้ชาวฟิลิปปินส์พื้นเมือง เพราะชนชั้นผู้ปกครองของทั้งสองชาติเหล่านี้ไม่เคยให้ความไว้วางใจต่อพลังความสามารถในการประกอบธุรกิจต่างๆ ของบรรพบุรุษชาวจีนใน ฟิลิปปินส์ตลอดมา ทั้งที่เศรษฐกิจอาณานิคมแห่งนี้ในช่วงนั้นจำเป็นต้องพึ่งพิงบทบาทของชาวจีนโพ้นทะเลก็ตาม แต่เมื่อสถานภาพทางเศรษฐกิจของชาวจีนในฟิลิปปินส์เข้มแข็งขึ้นมาได้ระดับหนึ่งแล้ว

ปัญหาความไม่ไว้วางใจชาวต่างด้าวเหล่านี้ก็จะติดตามมาด้วยมาตรการและนโยบายซึ่งเป็นปฏิปักษ์กับชาวจีนอย่างรุนแรง จนกระทั่งพัฒนาการดังกล่าวได้กลายเป็นปรากฏการณ์ปกติของประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์และกลายเป็นมรดกที่สืบทอดนำมาปฏิบัติกันในหมู่ชนชั้นนำชาวพื้นเมืองยุคหลังเอกราชด้วยขณะเดียวกัน เนื่องจากช่องว่างระหว่างชนชั้นผู้ปกครองกับชุมชนจีนในฟิลิปปินส์แทบทุกยุคทุกสมัยมีอยู่มาก และสภาพดังกล่าวก็ยังคงดำรงเรื่อยมาจนถึงยุคหลัง ดังนั้นในขณะที่ชุมชนชาวจีนในฟิลิปปินส์มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นก็จริง แต่โอกาสในการผสมผสานสังคมของตนเองให้เข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองก็มีปัญหาอุปสรรคต่างๆ เรื่อยมา การปรับตัวเองของชาวจีนในฟิลิปปินส์จึงเป็นไปช้ามาก ซึ่งจะมีผลต่อการขยายบทบาททางธุรกิจของคนเหล่านี้ด้วย ถึงแม้ว่าในปัจจุบันกว่าร้อยละ 85 ของผู้มีเชื้อสายจีนล้วนถือกำเนิดในฟิลิปปินส์ก็ตาม[50]

แต่การที่ชุมชนจีนในอดีตมีปมเชื่องของตนเองและถูกครอบงำโดยอิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋งตลอดมาจนถึง ค.ศ.1975 ก่อนที่ฟิลิปปินส์จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ยังทำให้ทั้งชุมชนและบรรดานายทุนชาวจีนแทบไม่มีโอกาสปรับตัวเองให้สอดคล้องกับเงื่อนไขของเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศหลังจากนั้นได้ทันท่วงทีเหมือนกับบรรดานายทุนเชื้อสายจีนในประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย คนเหล่านี้เพิ่งมาตระหนักถึงความสำคัญของภาวะเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมภายนอกและความสำคัญของเศรษฐกิจแบบไร้พรมแดนมากกว่าความกังวลเรื่องการรักษาอัตลักษณ์

ตารางที่ 9

ผู้มีเชื้อชาติจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ. 1990

ประเทศ	ผู้มีเชื้อชาติจีน (คน)	สัดส่วนเป็นร้อยละของจำนวนประชากรทั้งหมด
ฟิลิปปินส์	850,000	1.3
สิงคโปร์	2,253,000	78.0
ไทย	4,813,000	8.6
อินโดนีเซีย	5,460,000	3.0
มาเลเซีย	5,261,000	30.0
บรูไน	41,000	16.0
พม่า	466,000	1.4
เวียดนาม	962,000	1.5
กัมพูชา	50,000	1.0
ลาว	10,000	0.4

ที่มา : Chan Kwok Bun (ed.), **Chinese Business Networks** (Singapore : Prentice Hall, 2000), p. 239.

ทางวัฒนธรรมและดำรงไว้ซึ่งความเป็นจีนอย่างเหนียวแน่น ก็ต่อเมื่อสภาวะเศรษฐกิจและการเมืองของฟิลิปปินส์กำลังจะเริ่มย่ำแย่มากขึ้นตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เพราะฉะนั้นโอกาสในการสะสมทุนและการขยายธุรกิจการลงทุนของบรรดานายทุนฟิลิปปินส์เชื้อสายจีน จึงยังอยู่ในปริมาณจำกัดมาก ทั้งในแง่การลงทุนภายในประเทศและการลงทุนในต่างประเทศ ขณะเดียวกัน ปัญหาความยากไร้และการก่อการร้ายที่เพิ่มสูงมากขึ้นในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 ยังได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการสะสมความมั่งคั่งของบรรดานักธุรกิจเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ด้วย โดยเฉพาะปัญหาการลักพาตัวบุตรหลานและญาติพี่น้องของคนเหล่านี้ไปเรียกค่าไถ่ ก็กลายเป็นปรากฏการณ์ปกติที่กำลังสั่นคลอนความมั่นใจในการลงทุนของบรรดาผู้นำทางธุรกิจเชื้อสายจีนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ[51] ซึ่งปัญหาเหล่านี้อยู่นอกเหนือความสามารถของทุนจีนในฟิลิปปินส์ที่จะควบคุมสถานการณ์ได้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลฟิลิปปินส์จะต้องหาทางขจัดไปให้หมดสิ้นโดยเร็ววัน มิฉะนั้นแล้ว การเติบโตของกลุ่มทุนจีนก็จะถูกตีความหมายไปในทางลบคือการสร้างความยากไร้ให้กับชาวพื้นเมืองฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้น ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาการลักพาตัวบุตรหลานของคนเหล่านี้ไปเรียกค่าไถ่หรือสังหารทิ้งไม่มีวันหมดสิ้นไปจากชุมชนจีนในฟิลิปปินส์แล้ว โอกาสที่จะนำเอาทุนจีนซึ่งเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาใช้ให้เป็น

ประโยชน์อย่างเต็มที่ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฟิลิปปินส์ ให้ขยายตัวต่อไปอย่างยั่งยืนก็จะตีบตันมากขึ้นโดยไม่มีทางหลีกเลี่ยงด้วย เพราะกระแสโลกาภิวัฒน์ที่ครอบงำทวีปเอเชียและโอกาสการลงทุนอีกมากมายในตลาดการลงทุนของจีนแผ่นดินใหญ่ยังพร้อมเสมอที่จะต้อนรับการลงทุนจากบรรดาลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้จากฟิลิปปินส์ตลอดเวลาเช่นกัน

ทุนจีนในอินโดนีเซีย

เนื่องจากหมู่เกาะอินโดนีเซียเป็นดินแดนที่ถูกครอบงำโดยเจ้าอาณานิคมตะวันตกคือดัตช์หรือฮอลันดาเป็นเวลายาวนานมากกว่า 350 ปี ก่อนที่จะได้รับเอกราชในต้นปี ค.ศ.1950 ขณะเดียวกัน การสถาปนาความเป็นประเทศเนเธอร์แลนด์ในทวีปยุโรปตั้งแต่แรกเริ่มก็เกิดขึ้นจากความมั่งคั่งที่บรรดานายทุนดัตช์ได้ขูดรีดและปล้นสดมภ์ไปจากหมู่เกาะแห่งนี้ทั้งสิ้นตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 17 มาแล้ว เพราะฉะนั้น ตลอดระยะเวลาของการครอบครองอาณานิคมแห่งนี้ระบบพาณิชยกรรมนิยม (mercantilism) ซึ่งบรรดาพ่อค้าดัตช์ได้พัฒนาและฟูมฟักให้มีบทบาทสำคัญสุดในการผูกขาดเครื่องเทศถัดมาจากพ่อค้าปอร์ตุเกสซึ่งเพิ่งถูกขับไล่ออกไปจากน่านน้ำหมู่เกาะอินโดนีเซีย โดยน้ำมือและความสามารถของพวกเขานั้น ก็จะพัฒนาความสำคัญในการตักตวงผลประโยชน์อย่างเต็มที่จากสินค้าเหล่านี้ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดโลกและมีราคาแพงลิบลิ่วแต่เพียงชาติเดียวต่อไปอีกยาวนานแล้ว บริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ (The Dutch East Indies Company) หรือที่มีชื่อย่อเรียกว่าบริษัทวีโอซี (VOC) ก็ได้พัฒนาหมู่เกาะอินเดียตะวันออกหรือหมู่เกาะอินโดนีเซียแห่งนี้เป็นอาณานิคมเพิ่มขึ้นตลอดเวลาด้วย จนกระทั่งบริษัทแห่งนี้ต้องประสบผลกระทบอย่างรุนแรงจากการที่ประเทศ เนเธอร์แลนด์ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการทำสงครามในยุโรปในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 จนกระทั่งต้องปิดกิจการลงและรัฐบาลเนเธอร์แลนด์ต้องเข้ามาควบคุมและบริหารหมู่เกาะแห่งนี้โดยตรงในฐานะอาณานิคมตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา[52]

อินโดนีเซียในฐานะอาณานิคมของดัตช์ตั้งแต่นั้นมา นอกจากความสำคัญของเครื่องเทศจะมีบทบาทน้อยลง เพราะสินค้าเหล่านี้เริ่มมีการเพาะปลูกแพร่หลายในดินแดนอื่น ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มขึ้น รัฐบาลอาณานิคมของดัตช์ยังเน้นที่จะผลิตสินค้าเกษตรสำคัญอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นที่ต้องการของตลาดโลกเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย โดยเฉพาะอ้อย กาแฟ ยาสูบ คราม และมันสำปะหลัง ซึ่งจำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมากและส่วนบุคคลนใหญ่ก็คือกุลีจีนราคาถูก ซึ่งรัฐบาลอาณานิคมร่วมมือกับบรรดาผู้นำชาวจีนและเจ้าภาษีต่างๆระดมมาจากประเทศจีนและสิงคโปร์อีกทอดหนึ่งตลอดเวลาแล้ว ระบบการเกษตรแบบสวนขนาดใหญ่ (plantation) ของดัตช์ยังรู้จักประยุกต์เอาประเพณีและวัฒนธรรมการกดขี่ขูดรีดของชนชั้นศักดินาชวาดั้งเดิม มาใช้เป็นเครื่องมือตักตวงผลประโยชน์ในหมู่เกาะแห่งนี้ได้อย่างแยบคายและกลมกลืนตามเงื่อนไขของสังคมอินโดนีเซียในขณะนั้นด้วย ขณะที่บรรดาผู้นำชุมชนและมหาเศรษฐีชาวจีนโพ้นทะเลก็จะยิ่งมีความมั่งคั่งมากขึ้นจากการทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลาง เจ้าภาษี และนายทุนนายหน้าให้กับเจ้าอาณานิคมเรื่อยมาจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ในเวลาเดียวกัน วิถีการผลิตแบบทุนนิยมโดยรัฐบาลอาณานิคมซึ่งกินเวลาร่วมศตวรรษก็ค่อย ๆ ลดบทบาทลง โดยรัฐบาลอาณานิคมซึ่งเดิมเคยควบคุมทั้งการผลิตสินค้าและการผูกขาด สินค้าขาเข้าและสินค้าขาออกทั้งหมดในอาณานิคมอินโดนีเซีย ก็จะค่อยลดบาทเหล่านี้ลง โดยหันไปให้ความสำคัญกับการพัฒนาเครือข่ายพื้นฐานการพัฒนาโครงสร้างการเมืองและเศรษฐกิจอาณานิคมที่ทันสมัยขึ้นมา เพื่อเปิดโอกาสให้ทุนของภาคเอกชนดัตช์สามารถขยายการลงทุนในดินแดนแห่งนี้ให้มีประสิทธิภาพและตักตวงกำไรจากการลงทุนได้เพิ่มมากขึ้น โดยรัฐบาลอาณานิคมจะหันไปให้ความสำคัญกับการเก็บภาษีและพิกัดอัตราศุลกากรต่าง ๆ ตลอดจนการให้สิทธิสัมปทานและการเช่าช่วงที่ดินเพื่อทำการลงทุนของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น

โดยเฉพาะการออกกฎหมายที่ดินในค.ศ.1870 และ ค.ศ.1875 ตามลำดับนั้น นอกจากจะเอื้ออำนวยให้บริษัทเอกชนขนาดใหญ่ของดัตช์สามารถเช่าที่ดินจากรัฐบาลอาณานิคมซึ่งยังไม่เคยถูกใครครอบครองมาก่อน (unused land) เพื่อทำสวนเกษตรขนาดใหญ่ได้นานถึง 75 ปี หรือที่ดินซึ่งครั้งหนึ่งเคยมีผู้ครอบครองมาก่อนแต่ต่อมาได้ถูกปล่อยรกร้างว่างเปล่าตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วอาณานิคมแห่งนี้ได้นานถึง 21 ปีแล้ว กฎหมายทั้งสองฉบับนี้ยังเปิดช่องให้บรรดาเจ้าภาษีและเจ้าของโรงงานน้ำตาลซึ่งส่วนใหญ่ก็คือชาวจีนสามารถเช่าช่วงที่ดินจากรัฐบาลอาณานิคมและบริษัทเอกชนดัตช์เพื่อนำไปพัฒนาเป็นสวนเกษตรขนาดใหญ่ โดยเฉพาะการทำไร่อ้อย กาแฟ และยาสูบ ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาสวนยางพาราอย่างจริงจังในหมู่เกาะรอบนอกโดยเฉพาะในเกาะสุมาตราตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โอกาสทางเศรษฐกิจก็เปิดให้ชาวจีนก้าวหน้าขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนและรวดเร็วมาก เพราะในขณะที่เศรษฐกิจแบบเสรีนิยมในอาณานิคมแห่งนี้ถูกใช้เรื่อยมานั้นจนถึงช่วงเศรษฐกิจ

โลกถดถอยเป็นครั้งแรกในด้านทศวรรษ 1930 นั้น นอกจากชาวจีนจะได้ก้าวเข้ามามีบทบาทในฐานะพ่อค้าคนกลางและผู้ประกอบการธุรกิจ โดยได้กำไรอย่างเป็นกอบเป็นกำจากการขยายตัวของการขายสินค้าจากยุโรปทั้งในรูปการขายส่งและขายปลีกทั่วอาณานิคมแห่งนี้แล้ว ชาวจีนส่วนใหญ่ยังมีร้านซื้อขายสินค้าต่าง ๆ ที่ชาวพื้นเมืองเรียกว่า “โตโก” (Toko) เพื่อทำหน้าที่ผูกขาดตลาดล่างทั่วทุกชนบทชาวพื้นเมืองจะสั่งสินค้าต่างประเทศได้ก็ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางชาวจีนเท่านั้น ภายในเวลาไม่นานอุตสาหกรรมพื้นเมือง เช่น การทอเสื่อและการทำผ้าปะเต๊ะ (batik) ก็กลายเป็นของชาวจีนไปแทบหมดสิ้น ขณะเดียวกัน ชาวจีนที่มีฐานะร่ำรวยไม่ใช่จะเป็นเพียงแค่ผู้ผูกขาดในการทำธุรกิจโรงยาฝิ่น โรงจำนำ บ่อนการพนัน และธุรกิจอบายมุขอื่น ๆ เท่านั้น แต่ยังนำเอาเงินกำไรไปกว้านซื้อและรับจำนองที่ดินเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นราชาที่ดินและมีส่วนในการกดขี่ขูดรีดแรงงานชาวพื้นเมืองหนักหน่วงยิ่งขึ้นอีกด้วย[53]

การที่รัฐบาลอาณานิคมลดบทบาทควบคุมการผลิตสินค้าเกษตรเชิงพาณิชย์ลงตลอดเวลาในช่วงดังกล่าวนั้น นอกจากจะทำให้การผลิตแบบทุนนิยมของภาคเอกชนดัตช์เข้าแทนที่บทบาทของรัฐเพิ่มขึ้นแล้ว ยิ่งนานวันมากขึ้น ก็จะยิ่งทำให้บทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนโดยทั่วไปสามารถเข้าไปครอบงำทั้งการค้าปลีก การค้าส่ง และการรวบรวมสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกได้ตลอดเวลา แล้วยังมีบทบาทสำคัญในธุรกิจเงินกู้ทั้งในชนบทและในเมืองต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วอีกด้วย ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจอาณานิคมที่หันมาเน้นการเก็บภาษีแบบเงินตราควบคู่กับการลดบทบาทในทางการค้าและการลงทุนทางธุรกิจของรัฐบาลเช่นนั้น จะยิ่งเปิดโอกาสให้บรรดาผู้นำชาวจีนที่ได้ผ่านกระบวนการสะสมทุนมานานแล้วตั้งแต่ยุคบริษัทอินเดียตะวันออกของดัตช์ (VOC) ซึ่งเคยครอบงำอาณานิคมแห่งนี้มาก่อนหน้านั้น จะยิ่งมีโอกาสในการขยายทุนที่สะสมอยู่ในแต่ละตระกูลของพวกเขาไปสู่ธุรกิจการลงทุนทั้งในเชิงผูกขาดและเชิงกึ่งผูกขาดที่แต่ละตระกูลเคยมีประสบการณ์มาอย่างดี ตั้งแต่ยุคระบบเจ้าภาษีในอดีตต่อไปได้อย่างมั่นคงมากขึ้น เพราะในช่วงนี้ถึงแม้ระบบเจ้าภาษีเดิมได้ถูกยกเลิกไปตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา แต่ธุรกิจการค้าฝิ่น บ่อนการพนัน และโรงจำนำรับรัฐบาลอาณานิคมก็ยังคงเปิดโอกาสให้บรรดาผู้นำชาวจีนเปิดประมูลเพื่อทำการผูกขาดต่อไป และผู้ที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดก็คือธุรกิจการลงทุนของบริษัทเคี่ยนหงวน จำกัด (Khean Guan Co.) ภายใต้การนำของอุ้ย เตียงห่าม (Oei Tiong Ham) และของบริษัทจงหลี จำกัด (The Chong Lee Co.) ของจาง ปี่ซื่อ (Chang Pi Shih) และเครือญาติของคนเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่เท่านั้น โดยกลุ่มทุนขนาดมหึมาทั้งสองกลุ่มนอกจากจะได้รับการยอมรับทั่วไปในฐานะเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่น ๆ ทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนั้นแล้ว กลุ่มทุนทั้งสองซึ่งมีสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับรัฐบาลอาณานิคมยังสามารถขยายการลงทุนของพวกเขาออกไป

เรื่อยๆ จากเกาะชวาสู่เกาะสุมาตราและเกาะรอบนอกอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางตลอดต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แล้ว กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลทั้ง 2 กลุ่มนี้ ยังได้พัฒนาทุนของพวกเขากลายเป็นบรรษัทข้ามชาติหรือกลุ่มทุนไร้พรมแดนตั้งแต่ช่วงนั้นมาอีกด้วย[54]

ขณะเดียวกัน การที่บริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ (corporation) และธนาคารต่าง ๆ ของดัตช์ได้ปล่อยสินเชื่อให้ภาคเอกชนที่มีเครดิตดีนำไปใช้ลงทุนทำสวนเกษตรขนาดใหญ่และขยายธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ของพวกเขาได้เต็มที่ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา รวมทั้งการที่รัฐบาลอาณานิคมได้อนุญาตให้ผู้ที่มีเชื้อสายจีนทั้งพวกเปรานากันและพวกโตต็อคสามารถเดินทางสัญจรไปไหนมาไหนได้โดยอิสระเป็นครั้งแรกในค.ศ.1910 และต่อมาในค.ศ.1926 รัฐบาลอาณานิคมยังได้ยกเลิกข้อห้ามการตั้งถิ่นฐานและอนุญาตให้ผู้มีเชื้อสายจีนทุกคนสามารถตั้งถิ่นฐานในบิรเวณใดๆทั่วอาณานิคมได้โดยเสรีแล้ว ผลพวงของการเปลี่ยนนโยบายสินเชื่อของภาคเอกชนดัตช์และการเปลี่ยนนโยบายเรื่องการเดินทางสัญจรและการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนโดยรัฐบาลอาณานิคม ก็จะยิ่งเปิดโอกาสให้ชาวจีนทั่วไปซึ่งส่วนใหญ่กลายเป็นพ่อค้าคนกลางในทุกระดับของอาณานิคมแห่งนี้เรียบร้อยไปนานแล้วก่อนหน้านั้น สามารถผนวกทั้งเศรษฐกิจเมืองและเศรษฐกิจชนบทเข้าด้วยกันจนกลายเป็นแหล่งสะสมทุนสำคัญของพวกเขาได้สดวกมากขึ้น แล้วยังเปิดโอกาสให้คนเหล่านี้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาทุนที่สะสมของพวกเขาให้กลายเป็นทุนพาณิชย์ (merchant capital) ที่มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นด้วย ตั้งแต่นั้นมา ชาวจีนซึ่งส่วนใหญ่มักตั้งชุมชนกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ต่าง ๆ ทั่วเกาะชวา ก็จะยิ่งเพิ่มบทบาททั้งในทางการค้าและการทำสวนเกษตรขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ทั่วหมู่เกาะรอบนอกอื่น ๆ ในอินโดนีเซียได้อย่างง่ายดายตลอดไป

ต่อมาเมื่อเศรษฐกิจถดถอยเข้าครอบงำอาณานิคมแห่งนี้ในค.ศ.1930 ธุรกิจการลงทุนทั้งขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วไปของนายทุนดัตช์ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องประสบปัญหาจากผลกระทบดังกล่าวมากบ้างน้อยบ้างตามขนาดการลงทุนของผู้ประกอบการแต่ละราย โดยเฉพาะการลงทุนทำสวนเกษตรขนาดใหญ่ซึ่งต้องประสบปัญหาการขาดทุนมากนั้น นักลงทุนชาวดัตช์ก็เริ่มให้ความสำคัญน้อยลงและใช้โอกาสนั้นขายกิจการให้กับผู้สนใจทั่วไปโดยเฉพาะนายทุนชาวจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลาแล้ว นักลงทุนชาวตะวันตกเหล่านี้ยังหันไปให้ความสนใจกับการลงทุนทำเหมืองดีบุกและธุรกิจขุดเจาะบ่อน้ำมันเพิ่มขึ้น ตั้งแต่นั้นมาจำนวนสวนเกษตรขนาดใหญ่โดยเฉพาะไร่อ้อย ไร่ยาสูบและสวนยางพาราจึงตกอยู่ในกำมือของตระกูลมหาเศรษฐีชาวจีนในอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นกว่ายุคใด ๆ ที่เคยผ่านมา โดยเฉพาะตระกูลของอุ้ย เตียงห่าม ก็จะกลายเป็นราชาสวนเกษตรขนาดใหญ่ทั่วทั้งเกาะชวา ขณะที่ตระกูลของจาง ปี่ซื่อ และของฉี จื่อทิน (Ch'i Cheu Thin) ซึ่งเป็นเครือญาติกันก็จะ

กลายเป็นเจ้าของสวนยางพาราขนาดใหญ่ทั่วเกาะสุมาตราตั้งแต่นั้นมา[55] นอกจากนั้นแล้ว นักธุรกิจชาวจีนอื่น ๆ ยังได้พัฒนาการลงทุนของพวกเขาจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็กที่ไม่ได้ใช้เครื่องจักรขนาดใหญ่หรือที่เรียกกันทั่วไปในปัจจุบันว่าธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลางทั่วไป (SMEs) เช่น โรงงานผลิตเครื่องดื่ม โรงงานน้ำแข็ง โรงงานอาหารแปรรูป โรงสีข้าว โรงสีกาแฟ และโรงงาน อบยางพารา ซึ่งได้พัฒนารากฐานมาเป็นอย่างดีตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 แล้วก็จะได้ใช้โอกาสการลงทุนครั้งใหม่ช่วงเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลกจนกระทั่งทุนดัตช์ถอนตัวออกไปจากอาณานิคมแห่งนี้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา เข้าไปซื้อกิจการลงทุนทางการเงินเช่น ธนาคารต่าง ๆ และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อื่น ๆ จากกลุ่มทุนดัตช์ได้ในราคาที่ถูกกว่าความเป็นจริงก่อนหน้านั้นเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1930 เป็นต้นมา นายทุนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ก็สามารถพัฒนาตนเองจนกลายเป็นนายทุนอุตสาหกรรมและนายธนาคารทันสมัย เฉกเช่นนักธุรกิจเจ้าของอาณานิคมให้เห็นได้อย่างชัดเจนขณะที่ธุรกิจการลงทุนอื่นๆ ของชนชั้นสูงชาวพื้นเมืองซึ่งเคยได้รับอภิสิทธิจากทั้งระบอบศักดินาดั้งเดิมของชวาและการประสานผลประโยชน์กับรัฐบาลอาณานิคม โดยเฉพาะในธุรกิจการลงทุนทำบุหรี่พื้นเมืองหรือเกรเต็ค (kretek) และโรงงานผลิตผ้าปาเต๊ะทั้งหมดก็ถูกนายทุนชาวจีนเข้าไปครอบงำกิจการลงทุนในธุรกิจเหล่านั้นครบทั้งวงจรตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป เพราะในขณะที่ชาวจีนทั้งพวกเปรานากันและพวกโตต็อคสามารถสะสมทุนได้ตลอดเวลาภายใต้เงื่อนไขเศรษฐกิจแบบอาณานิคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอยู่ในขณะนั้น แล้วก้าวกระโดดจากธุรกิจการลงทุนขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ไปสู่การผลิตแบบทุนนิยม (capilalist production) ทันทีที่โอกาสต่างๆ เปิดให้พวกเขา วัฒนธรรมสุรุ่ยสุร่ายของชนชั้นสูงในสังคมพื้นเมืองกลับจมปลักอยู่กับค่านิยมแบบศักดินาดั้งเดิมของพวกเขาต่อไป เพราะฉะนั้นรายได้และความมั่งคั่งต่าง ๆ ของคนเหล่านี้ในยุคปลายอาณานิคมจึงมีแนวโน้มที่จะถูกใช้จ่ายเพื่อรักษาสถานภาพทางชนชั้นของพวกเขาให้เป็นที่เคารพนับถือของชาวพื้นเมืองที่ยากจนต่อไป คนเหล่านี้ยังแทบจะไม่รู้จักเสาะแสวงหารายได้ต่าง ๆ ในลักษณะของการลงทุนสมัยใหม่อีกด้วย เพราะฉะนั้นทุนสังคมและทุนวัฒนธรรมของพวกเขาจึงไม่สามารถพัฒนาเป็นทุนพาณิชย์เหมือนกับทุนจีนโพ้นทะเลในอินโดนีเซียได้[56]

ขณะเดียวกัน ระบบเศรษฐกิจอาณานิคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องในช่วงนั้น โดยตัวมันเองก็เป็นฐานของการสะสมทุนและเอื้ออำนวยให้สถาบันทางสังคมของชุมชนจีนในอินโดนีเซียสามารถพัฒนาเป็นองค์กรทางเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้ประกอบการชาวจีนโดยเฉพาะอยู่แล้ว ขณะที่สถาบันทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองกลับไม่เอื้อประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในขณะนั้นเลย นอกจากนั้นแล้ว ทุนพาณิชย์จีนยังอยู่ภายใต้การค้ำจุนของระบบครอบครัว เครือญาติ ตระกูล และเครือข่ายสมาคมชาวจีนแต่ละสำเนียงภาษา ซึ่งล้วนแล้วแต่เปิดโอกาสให้ธุรกิจ

การค้าและการลงทุน ตลอดจนการขอเครดิตสินเชื่อต่าง ๆ ในหมู่ชาวจีนแต่ละสำเนียงภาษาเหล่านี้สามารถทำได้อย่างสดวกและมีส่วนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันในหมู่ชุมชนของตนได้ตลอดเวลาแล้ว พัฒนาการเหล่านี้ยังมีส่วนสำคัญที่ทำให้ธุรกิจการลงทุนแบบครอบครัวของชาวจีนโพ้นทะเลสามารถเจริญเติบโตจนกลายเป็นฐานสำคัญของกระบวนการสะสมทุนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเมื่อโอกาสการลงทุนในหมู่เกาะอินโดนีเซียเปิดกว้างยิ่งขึ้นตลอดเวลาก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขณะเดียวกันนอกจากจะมีชาวจีนอพยพรุ่นใหม่หรือพวกโตต็อคกลายเป็นส่วนประกอบสำคัญของชุมชนชาวจีนในอินโดนีเซียตั้งแต่นั้นมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนแล้ว คนเหล่านี้ยังมีส่วนสำคัญในการขยายเครือข่ายธุรกิจของชาวจีนในอินโดนีเซียก่อนหน้านั้นให้ขยายขอบเขตการลงทุนและการระดมทุนเกินขอบเขตความเป็นหมู่เกาะอินโดนีเซียอย่างชัดเจนกว่าในช่วงที่เคยผ่านมาอีกด้วย เพราะตั้งแต่นั้นมา เครือข่ายธุรกิจการลงทุนของชาวจีนในอินโดนีเซียโดยรวมยังได้ขยายครอบคลุมทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศจีน โดยมีสิงคโปร์ ปีนัง และฮ่องกงได้กลายเป็นศูนย์กลางสำคัญในการปล่อยสินเชื่อ การสั่งสินค้าขาเข้า และการส่งสินค้าขาออกเพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจชาวจีนในอินโดนีเซียสามารถพัฒนาธุรกิจการลงทุนของพวกเขาให้ก้าวกระโดดต่อไปได้อย่างรวดเร็ว

อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเปรียบเทียบทุนจีนโพ้นทะเลในยุคปลายอาณานิคมแล้วจะเห็นได้ว่าเนื่องจากธรรมชาติของนายทุนเปรานากันและนายทุนโตต็อคมีความแตกต่างกันเพราะวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ขณะที่นายทุนเปรานากัน ซึ่งแต่ละครอบครัวได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่เกาะแห่งนี้มาเป็นเวลานานและสามารถปรับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมการของพวกเขาเข้ากับสังคมพื้นเมืองได้เป็นอย่างดี จนกระทั่งลูกหลานของคนเหล่านี้บางครอบครัวไม่สามารถพูดภาษาจีนได้อีกต่อไป คนเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงยังคงมุ่งหน้าประกอบการธุรกิจของครอบครัวในลักษณะอนุรักษ์นิยมต่อไปเช่น ธุรกิจเงินกู้ และการแปรรูปสินค้าเกษตรต่าง ๆ ขณะที่นายทุนเปรานากันขนาดใหญ่ซึ่งมีอยู่ไม่มากนัก เช่น กลุ่มบริษัทเคี่ยนหงวน จำกัด เป็นต้น นอกจากจะสามารถพัฒนาทุนของตระกูลอุ้ย (Oei Family) จนกลายเป็นนายทุนข้ามชาติได้แล้ว ก็ยังคงนิยมทำธุรกิจการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสัมปทานและการค้าผูกขาดในลักษณะของนายทุนนายหน้าให้กับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ของดัตช์ในอินโด-นีเซียต่อไปอย่างมั่นคง ขณะที่นายทุนจีนพวกโตต็อค ถึงแม้จะมีวัฒนธรรมแปลกแยกตนเองออกจากสังคมชาวพื้นเมืองตั้งแต่ต้นแล้ว คนเหล่านี้กลับมีความสามัคคีและกลมเกลียวกันอย่างมากในแต่ละชุมชนสำเนียงภาษาของพวกเขาแล้ว ยังมีนิสัยกล้าได้กล้าเสียในการลงทุนขนาดใหญ่และประสบความสำเร็จในการรุกเข้าไปในภาคธุรกิจแบบทุนนิยมสมัยใหม่ได้มากพอสมควรก่อนสิ้นยุคอาณานิคมในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2[57]

อินโดนีเซียภายหลังได้รับเอกราช นอกจากจะเป็นสาธารณรัฐใหม่ที่ปกครองโดยชาวพื้นเมืองเป็นครั้งแรกแล้ว ตลอดช่วง ค.ศ.1950-1957 ยังเป็นช่วงทดลองระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกอย่างไร้ทิศทาง เพราะฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของสังคมแห่งนี้ตั้งแต่นั้นมาจึงขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งร่วมมือกันจัดตั้งรัฐบาลผสมปกครองสาธารณรัฐแห่งนี้สลับกันไปมาตลอด โดยแต่ละพรรคการเมืองส่วนใหญ่จะมีนโยบายเศรษฐกิจคล้ายคลึงกันแทบทั้งสิ้นคือ การผลักดันลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ ซึ่งกำลังกลายเป็นกระแสหลักของประเทศที่เพิ่งได้รับเอกราชใหม่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้พยายามยึดถือปฏิบัติกันอย่างจริงจัง โดยนักการเมืองอินโดนีเซียเกือบทุกพรรคก็ไม่ได้มีความคิดแตกต่างกับนักการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยของประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆในขณะนั้น บุคคลเหล่านี้มีเป้าหมายสำคัญคือการเปลี่ยนอำนาจทางเศรษฐกิจจากเจ้าอาณานิคมเดิมและนักธุรกิจชาวจีน ให้ไปอยู่ในกำมือของชาวพื้นเมืองซึ่งเป็นเจ้าของประเทศให้มากที่สุดและเร็วที่สุดเท่าที่กลไกทางการเมืองจะเอื้ออำนวยให้ได้ พรรคการเมืองต่าง ๆ ในอินโดนีเซียช่วงประชาธิปไตยกำลังเบ่งบานยังต้องการเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจแบบอาณานิคมเดิม ซึ่งต้องพึ่งพิงภาคธุรกิจการส่งสินค้าเกษตรขาออกและการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติของทุนตะวันตก มาเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียงที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่เพื่อผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคที่ จำเป็น สำหรับทดแทนการนำเข้าโดยมีตลาดภายในประเทศรองรับมากขึ้น[58]

เพราะฉะนั้น รัฐบาลสาธารณรัฐอินโดนีเซียจึงมีภาระกิจแรกสุดคือ การยึดกิจการธนาคารของเอกชนดัตช์คือธนาคารชวา (Jawa Bank) มาเป็นธนาคารของรัฐ แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นธนาคารอินโดนีเซีย (Bank of Indonesia) ถัดมาก็คือการจัดตั้งธนาคารชาติเพื่อควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการให้สินเชื่อแก่ชาวพื้นเมืองซึ่งดำเนินธุรกิจการค้าต่างประเทศเป็นครั้งแรกโดยมีชื่อว่าธนาคารเนการาอินโดนีเซีย (Bank Negara Indonesia : BNI) และยังได้จัดตั้งธนาคารเพื่อให้การอุดหนุนโครงการอุตสาหกรรมต่างๆ ของชาวพื้นเมืองในชื่อธนาคารอินดัสตรีเนการา (Bank Industri Negara : BIN) ในช่วงเวลาเดียวกันเพื่อเป็นการลดบทบาทบริษัทสั่งเข้าและสน่งออกของดัตช์ที่รัฐบาลอินโดนีเซียยังไม่กล้ายึดกิจการในขณะนั้น รัฐบาลอินโดนีเซียจึงได้จัดตั้งบริษัทเซ็นทรัลเทรดดิ้ง (The Central Trading Company : CTC) เพื่อทำหน้าที่ผูกขาดการส่งสินค้าเกษตรขาออกทั้งหมดแล้ว ในค.ศ.1950 รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้ประกาศกฤษฎีกาห้ามไม่ให้ชาวจีนเข้าไปทำธุรกิจโรงสีข้าว และการขนส่งคมนาคมทุกประเภท แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ชาวจีนก็ยังสามารถอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายและพฤติกรรมทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงของข้าราชการชาวพื้นเมืองเพื่อเข้าไปมีบทบาทในเศรษฐกิจสาขาต่างๆ ของอินโดนีเซียได้ไม่ยากลำบากนัก โดยเฉพาะการเป็นเจ้าของสวนเกษตรขนาดใหญ่และธุรกิจการลงทุนอื่นๆ ของชาวดัตช์ ซึ่งได้ขายธุรกิจต่างๆ ของพวกเขา

ทิ้งในราคาถูกก่อนอพยพกลับเมืองแม่ในช่วงนั้นแล้ว พ่อค้าชาวจีนยังได้กลายเป็นผู้มีบทบาทผูกขาดธุรกิจการค้าข้าว ยางพารา น้ำตาล และมะพร้าวแห้งต่อไปอย่างมั่นคง

ถึงแม้ว่ารัฐบาลอินโดนีเซียได้พยายามส่งเสริมให้ชาวพื้นเมืองได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้สั่งสินค้าขาเข้าจากต่างประเทศมากขึ้น ด้วยวิธีการออกใบอนุญาติและการปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำระยะยาวแก่ผู้ประกอบการชาวพื้นเมืองโดยเฉพาะก็ตาม แต่โครงการอุดหนุนต่างๆ ของรัฐกลับไม่ค่อยมีผลในทางปฏิบัติอะไรมากนัก โดยเฉพาะการส่งสินค้าเกษตรขาออกสู่ตลาดโลกทุกชนิดนั้น ยังเปิดโอกาสให้บรรดานายทหารในหมู่เกาะรอบนอกสามารถร่วมมือกับบรรดาพ่อค้าจีนทำการลักลอบค้าสินค้าเถื่อนกับต่างประเทศอย่างกว้างขวางด้วย โดยเฉพาะการลักลอบค้ายางพาราและน้ำตาลเถื่อนกับสิงคโปร์ ยิ่งไปกว่านั้น ใบอนุญาตต่างๆ (licences) ซึ่งชาวพื้นเมืองได้รับจากรัฐบาลส่วนใหญ่ก็ตกอยู่ในกำมือของบริษัทซึ่งเป็นของเครือญาตินักการเมืองข้าราชการชั้นสูงและนายทหารอิทธิพลในกองทัพแห่งชาติอินโดนีเซีย ซึ่งไม่ได้ตั้งบริษัทต่างๆ ขึ้นมาเพื่อประกอบธุรกิจการนำเข้าและส่งออกอย่างจริงจัง แต่อุปโลกน์บริษัทของตนขึ้นมาเพื่อหวังใช้สิทธิในการขออนุญาตต่างๆ จากรัฐบาล แล้วนำสิทธินั้นไปใช้ขอสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำระยะยาวจากธนาคารของรัฐ เพื่อนำไปใช้จ่ายในวัตถุประสงค์อื่นๆ ซึ่งไม่ใช่ธุรกิจการลงทุนแต่อย่างใด ซ้ำร้ายกว่านั้น ใบอนุญาตที่ได้รับการจัดสรรจากหน่วยงานของทางราชการกลับถูกนำไปขายต่อในราคาถูกให้พ่อค้าชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ หรือไม่บริษัทชาวพื้นเมืองเหล่านี้ก็จะทำหน้าที่เป็นบริษัทนายหน้า เพื่อนำเอาเงินกู้จากธนาคารของรัฐไปปล่อยกู้ให้พ่อค้าจีนรายย่อยนำไปดำเนินธุรกิจต่างๆ อีกทอดหนึ่ง โดยใบอนุญาตนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศหรือใบอนุญาตส่งสินค้าออกสู่ต่างประเทศแต่ละใบ จะถูกนำไปขายต่อพ่อค้าชาวจีนในราคาสูงกว่าค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามปกติทั้งหมดแล้ว จะมีกำไรไม่ต่ำกว่าใบละ 200-250 เปอร์เซ็นต์ของราคาต้นทุน[59] ถัดจากนั้นทั้งกำไรและเงินต้นของสินเชื่อจากธนาคารของรัฐ ก็จะถูกกลุ่มคนเหล่านี้ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทชาวพื้นเมืองแต่ละแห่งนำไปใช้จ่ายอย่างไร้ขอบเขต จนกลายเป็นหนี้เสียของธนาคารของรัฐไปเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งรัฐบาลอินโดนีเซียต้องสั่งยกเลิกมาตรการเหล่านี้ไปใน ค.ศ.1957

เพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับทุนจีนในอินโดนีเซียจึงไม่มีวันที่จะสิ้นสุดลงได้ง่าย ๆ เพราะมันได้ถูกผสมเข้าเป็นโครงสร้างเดียวกันกับพัฒนาการของทุนนิยมในสาธารณรัฐแห่งนี้ตั้งแต่ยุคอาณานิคมตอนปลายแล้วเป็นอย่างน้อย ดังนั้นไม่ว่ารัฐบาลผสมภายใต้ระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกในยุคนี้จะมีนโยบายหรือมาตรการทางเศรษฐกิจแข็งกร้าวรุนแรงอย่างไร หรือต้องการผลักดันให้เศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเข้ามาแทนที่โครงสร้างเดิมของสังคมอินโดนีเซียในรูปแบบใด ๆ แต่ตราบใดที่ทุนพื้นเมืองทั่วไปยังมีขนาดเล็กและทุนตะวันตกยังมี

ความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่ออุตสาหกรรมเหมืองแร่ดีบุกและน้ำมันเหมือนในขณะนั้น ทุนสะสมของชาวจีนก็จะต้องยังคงกลายเป็นองค์ประกอบหลักของการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งนี้ต่อไป นอกจากนั้นแล้วยิ่งนานวันขึ้น เมื่อธุรกิจการค้าต่าง ๆ ของอินโดนีเซียใกล้ชิดกับสิงคโปร์แทนที่เนเธอร์แลนด์เพิ่มขึ้น เครือข่ายธุรกิจการลงทุนและสินเชื่อต่าง ๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งใช้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางการกอบโกยผลประโยชน์จากเศรษฐกิจของชาติเพื่อนบ้านข้างเคียงอื่น ๆ ก็จะยิ่งทวีความสำคัญต่อธุรกิจการนำเข้าและการส่งออกของอินโดนีเซียตลอดเวลา ทุนจีนโพ้นทะเลจากสิงคโปร์ยังได้เข้าไป ลงทุนร่วมและเกี่ยวข้องกับการขยายบทบาทของทุนจีนท้องถิ่นอย่างกว้างขวางและรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย เพราะฉะนั้นตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1955 เป็นต้นมา ความพยายามดึงดันของนักการเมืองอินโดนีเซียที่จะคล้อยตามกระแสความตื่นตัวของลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจ จึงค่อยลดบทบาทลง ขณะเดียวกัน ผู้นำรัฐบาลในขณะนั้นก็ไม่มีทางเลือกอื่นใดที่จะทำให้ปัญหาเศรษฐกิจกระเตื้องขึ้นมาได้เนื่องจากได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากปัญหาการเมืองไร้เสถียรภาพในขณะนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องผ่อนคลายนโยบายชาตินิยมทางเศรษฐกิจและมาตรการส่งเสริมความเป็นพื้นเมืองนิยม (indigenism) ลงเรื่อยๆ ขณะเดียวกัน เศรษฐกิจอินโดนีเซียก็ยังคงพึ่งพิงศักยภาพของทุนจีนโพ้นทะเลและทุนตะวันตกต่อไปเพราะมันยังคงเป็นเฟืองจักรสำคัญของการพัฒนาระบบทุนนิยมในสาธารณรัฐแห่งนี้ ซึ่งยังคงยึดแนวทางระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกเป็นทางเลือกเดียวสำหรับการสร้างชาติในขณะนั้น จนกระทั่งแนวทางดังกล่าวไม่สามารถสร้างเอกภาพความเป็นสาธารณรัฐท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒน-ธรรมและความแตกต่างของบรรดาผู้คนในหมู่เกาะแห่งนี้ได้ต่อไปอีกแล้ว ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยตะวันตกจึงถูกประธานาธิบดีซูการ์โนตัดสินใจรื้อทิ้งแบบไม่ใยดีอีกต่อไป แล้วแทนที่ด้วยระบอบประชาธิปไตยแบบชี้นำ (Guided Democracy) หรือระบอบการปกครองแบบเผด็จการภายใต้การบงการของศูนย์อำนาจทางการเมืองเพียง 2 ขั้วเท่านั้นคือประธานาธิบดีและกองทัพแห่งชาติ อำนาจของสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่เคยมีมาในรัฐบาลแต่ละชุดก่อนหน้านั้น ได้กลายเป็นโมฆะทันทีภายหลังการประกาศกฎอัยการศึกจากกรณีการกบฏแบ่งแยกดินแดนในเกาะ สุมาตราใน ปีค.ศ.1957

ถัดจากนั้น ก็มีการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาสูงสุด (The Supreme Advisory Council) และคณะรัฐมนตรีชุดใหม่โดยประธานาธิบดีซูการ์โนจะเป็นผู้คัดสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถและบรรดาตัวแทนของประชาชนทุกหมู่เหล่าเพื่อทำหน้าที่บริหารและหน้าที่นิติบัญญัติต่อไป ขณะที่กองทัพแห่งชาติ ซึ่งกำลังรณรงค์การปราบปรามพวกกบฏแบ่งแยกดินแดนในเกาะสุมาตรา และกำลังรณรงค์เตรียมทำสงครามเรียกร้องดินแดนอิเรียนจายา (Irian Jaya) ก็จะจัดตั้งคณะกรรมการการทำสงครามสูงสุด (Penguasa Perang Tertinggi : Perperti) และกองบัญชาการปฏิบัติการสูงสุด (Komando

Operasi Tertinggi : KOTI) เพื่อทำหน้าที่แบ่งปันอำนาจตามกฎอัยการศึกอย่างเต็มที่ตั้งแต่นั้นมา โดยกองทัพแห่งชาติภายใต้การนำของผู้บัญชาการกองพลต่าง ๆ ในกองทัพบกก็ได้ตัดสินใจใช้อำนาจกฎอัยการศึกเพื่อเข้าไปยึดกิจการลงทุนทุกชนิดของชาวดัตช์ในอินโดนีเซียอย่างฉับพลันแบบปัจจุบันทันด่วนทันที การยึดทรัพย์สินต่าง ๆ ของนักลงทุนชาวดัตช์ทั้งหมดครั้งนั้นมีความสำคัญมากต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจอินโดนีเซียโดยรวม เพราะสวนเกษตรขนาดใหญ่ของดัตช์ในอดีตก่อนหน้านั้นได้ครอบครองตลาดสินค้าเกษตรของสาธารณรัฐแห่งนี้ถึงร้อยละ 90 ขณะเดียวกัน ธุรกิจการลงทุนของดัตช์ถึง 246 บริษัทที่ถูกยึดกิจการครั้งนั้นยังเกี่ยวข้องกับโรงกลั่นน้ำมัน การทำเหมืองแร่ดีบุก การธนาคารและเงินทุน การขนส่งทางเรือ การไปรษณีย์ ธุรกิจการค้าและ โรงงานอุตสาหกรรมอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ประจวบเหมาะกับการที่กลุ่มธุรกิจการลงทุนจีนขนาดใหญ่ที่สุดในอินโดนีเซีย ซึ่งเคยประสานผลประโยชน์ทุกรูปแบบกับเจ้าอาณานิคมดัตช์มาถึง 3 ชั่วชีวิตคนคือ บริษัท เคี่ยนหงวน จำกัดของตระกูลอุ้ย ก็ได้ตัดสินใจขายกิจการลงทุนต่าง ๆ ที่เหลือทั้งหมดให้กับหุ้นส่วนธุรกิจชาวจีนอื่น ๆ ก่อนที่จะย้ายฐานการลงทุนไปอยู่ที่อัมสเตอร์ดัม สิงคโปร์ ปีนัง ฮ่องกง และกรุงเทพมหานครในช่วงนี้เหมือนกัน[60]

ในปลายปีค.ศ1958 ธุรกิจการลงทุนของดัตช์ซึ่งกองทัพแห่งชาติอินโดนีเซียเข้าไปยึดครองเรียบร้อยแล้ว ก็จะถูกแปรสภาพกลายเป็นรัฐวิสาหกิจตามพระราชบัญญัติการยึดทรัพย์ (The Nationalization Act) ซึ่งถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการตั้งแต่นั้นมา โดยบริษัทธุรกิจนำเข้าและส่งออกรวม 6 บริษัทซึ่งเคยผูกขาดภาคเศรษฐกิจทางด้านนี้ของอินโดนีเซียถึงร้อยละ 70 ก็ถูกผนวกเข้าด้วยกันแล้วจัดตั้งรัฐวิสาหกิจใหม่ขึ้นมาสวมทับในชื่อว่า บริษัทการค้าของรัฐ จำกัด (State Trading Corporation : STC) ส่วนโรงกลั่นน้ำมันแห่งชาติที่ตั้งขึ้นใหม่ก็มีชื่อเรียกว่า บริษัทเปอร์ตามีนา จำกัด (Pertamina Company) นอกจากนั้น ธุรกิจการค้า สวนเกษตรขนาดใหญ่ และโรงงานต่าง ๆ ทั่วไปที่ถูกยึดกิจการครั้งนั้น ทางรัฐบาลอินโดนีเซียยังได้ตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการทั่วไป (General Manegement Boards) ชุดต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับราคา การลงทุน และการผลิตของ รัฐวิสาหกิจแต่ละประเภทเหล่านี้ต่อไปแล้ว ยังมีการจัดตั้งองค์การคลังสินค้า (Badan Urusan Logistik Nasional : Bulog) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเพื่อรับผิดชอบในการรักษาเสถียรภาพราคาและการจัดซื้อและการขายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นให้กับประชาชนทั่วไป เป็นต้น[61] แต่ตามข้อเท็จจริงแล้ว บรรดานายทหารและข้าราชการชั้นสูงที่เข้าไปบริหารรัฐวิสาหกิจเหล่านี้ส่วนใหญ่ในขณะนั้น ไม่เคยมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจพาณิชย์และการบริหารจัดการทางธุรกิจเลย ขณะที่รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งก็ไม่เคยมีการเตรียมบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารองค์กรขนาดใหญ่ คนเหล่านี้บางรายยังมีพฤติกรรมในการทุจริตฉ้อโกงและแสวงหาผลประโยชน์ในทางธุรกิจผิด

กฎหมาย โดยเฉพาะการทำธุรกิจขนสินค้าหนีภาษีกับบรรดานายทุนจีนในอินโดนีเซีย เพราะฉะนั้น รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งภายใต้การค้ำจุนของทุนรัฐ (state capital) และระบบเศรษฐกิจแบบชี้นำ (guided economy) จึงถูกครอบงำด้วยการทุจริตคอรัปชั่นและการเล่นพวกพ้องกันอย่างเต็มที่แล้ว ยังเปิดโอกาสให้นายทุนชาวจีนที่มีสายสัมพันธ์และประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับผู้กุมบังเหียน รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งมาก่อนหน้านั้น สามารถใช้ประสบการณ์และความชำนาญทางธุรกิจที่พวกเขามีอยู่เหนือกว่าข้าราชการกังฉินชาว พื้นเมืองเหล่านี้เพื่อเข้าไปกอบโกยผลประโยชน์ในรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย

ขณะที่กองทัพแห่งชาติกลายเป็นพลังอำนาจที่มีความสำคัญสูงสุดในอินโดนีเซีย ตั้งแต่นั้นมา นายทุนชาวจีนก็มีความฉลาดพอที่จะใช้อำนาจทางการเมืองและการคุ้มครองของบรรดานายทหารคุมกองกำลังสำคัญในขณะนั้นแต่ละราย เพื่อประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสร้างความสนิทสนมในทางครอบครัวของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้น จนกระทั่งกลายเป็นนายทุนอิทธิพลชาวจีนหรือที่ชาวพื้นเมืองทั่วไปเรียกว่าพวก “จูก๊อง” (Cukong) ได้อย่างรวดเร็ว เพราะภายใต้ภาวะวิสัยทางการเมืองและเศรษฐกิจแบบชี้นำซึ่งคนถืออาวุธคือผู้ที่ได้เปรียบกว่าพรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ ทั้งหมดนั้น ยิ่งใครสามารถเข้าใกล้ชิดกับขั้วอำนาจได้มากที่สุด โอกาสที่จะได้รับผลประโยชน์ทั้งในด้าน สินเชื่อจากสถาบันการเงินของรัฐ ใบอนุญาตสั่งสินค้า สัญญาการลงทุน สิทธิเช่าช่วงสัมปทาน การแลกเปลี่ยนเงินตรา และแม้กระทั่งการมอภิสิทธิทำการค้าโดยวิธีหลบเลี่ยงหนีภาษีต่าง ๆ ก็ย่อมอยู่ในวิสัยที่บรรดาพ่อค้าจีนอิทธิพลหรือพวกจูก๊องสามารถทำได้อย่างง่ายดายมากขึ้น ยิ่งสถานการณ์ทางการเมืองในอินโดนีเซียเพิ่มความสับสนในเรื่องอุดมการณ์แห่งรัฐ โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างพรรคคอมมิว-นิสต์อินโดนีเซีย (PKI) และกองทัพบกก็มีความเขม็งเกรียวขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่ประธานาธิบดีซูการ์โนก็กำลังตกอยู่ในสภาพไร้ความเป็นผู้นำมากขึ้นตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา นอกจากนั้นภาวะเงินเฟ้อและความล้มเหลวในการบริหารเศรษฐกิจภายใต้ทุนนิยมแห่งรัฐที่บรรดารัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เป็น หัวรถจักรขับเคลื่อนสำคัญก็ปรากฏเค้าลางชัดเจนมากขึ้น

การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายของขั้วการเมืองในกองทัพแห่งชาติ นอกจากจะบานปลายมากขึ้นด้วยแล้ว ยังบีบบังคับให้ผู้นำเหล่าทัพที่บริหารรัฐวิสาหกิจในเวลาเดียวกัน จำเป็นต้องขยายความร่วมมือกับเพื่อนนักธุรกิจชาวจีนเพื่อหาทางทุจริตคอรัปชั่นกับโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของรัฐวิสาหกิจภายใต้การควบคุมของพวกเขาต่อไป เพื่อนำรายได้จากการสมรู้ร่วมคิดกับบรรดาพวกจูก๊องเหล่านั้นมาใช้เป็นทุนสั่งสมอำนาจบารมีแข่งขันกับบรรดานายทหารฝ่ายตรงข้ามคนอื่นๆ หรือถ้าไม่มีทางออกในการตักตวงผลประโยชน์จากรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งต่อไปได้อย่างเป็นกอบเป็นกำอย่างแท้จริง ก็

จำเป็นต้องเสาะแสวงหานายทุนจีนรายใหม่เพื่อเข้าไปเป็นผู้บริหารและจัดการ หรือเป็นหุ้นส่วนประกอบการลงทุนเพิ่มเติมในรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งเพิ่มขึ้น แม้กระทั่งสวนเกษตรขนาดใหญ่ที่ยึดมาจากเจ้าของเดิมชาวดัตช์แทนที่จะกลายเป็นสมบัติของชาติ แต่กลับกลายเป็นทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้การจัดการของผู้บัญชาการกองทัพในแต่ละหน่วยทั่วประเทศที่มีอำนาจต่อรองทางการเมืองเท่านั้น ซึ่งคนเหล่านี้ก็ปฏิบัติกับทรัพย์สินของทางราชการเหล่านั้นเหมือนกับเป็นทรัพย์สินส่วนตัวที่พวกเขาสามารถตักตวงผลประโยชน์ โดยร่วมมือกับหุ้นส่วนธุรกิจชาวจีนที่มีความสนิทสนมกับครอบครัวของพวกเขาแต่ละรายได้อย่างเต็มที่แล้ว บริษัทธุรกิจอื่น ๆ ที่บรรดานายทหารกุมกำลังอินโดนีเซียขณะนั้นให้สมาชิกภายในครอบครัวของเขาดำเนินกิจการจนกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาไปแล้วนั้น ยิ่งนับวันนอกจากจะใช้ทั้งแรงงานและวัสดุเครื่องมือต่าง ๆ ของกองทัพมากขึ้น กำไรที่ได้จากโครงการประมูลก่อสร้างต่าง ๆ ของกองทัพยังถูกแบ่งปันกันระหว่างครอบครัวนายทหารอิทธิพลเหล่านั้นกับหุ้นส่วนผู้ประกอบการชาวจีนแทบทุกราย[62]

ถึงกระนั้นก็ตาม นายทุนจีนในเกาะรอบนอกต่างๆ ยังมีโอกาสในการตักตวงผลประโยชน์กับกองทัพได้ไม่มากนัก ถ้าหากเปรียบเทียบกับบรรดานายทุนจูก๊องของเกาะชวาซึ่งตระกูลของพวกเขาได้สร้างสมความสัมพันธ์เป็นอย่างดีกับครอบครอบครัวนายทหารระดับสูงที่กำลังผงาดขึ้นมาอย่างรวดเร็วในช่วงที่อินโดนีเซียได้ตัดสินใจใช้นโยบายเผชิญหน้ากับประเทศมาเลเซียซึ่งเพิ่งถูกสถาปนาขึ้นมาในค.ศ.1963 โดยเฉพาะสายสัมพันธ์ของหลิม เซียวเหลียง กับพลเอกซูฮาร์โต (General Soeharto) และสายสัมพันธ์ของแต้ เกียนเซี้ยง (Tae Kian Siang) กับพลเอกอาลี มูร์โตโม (General Ali Moertopo) ซึ่งเป็นผู้บัญชาการหน่วยปฏิบัติการพิเศษของกองทัพบก (Operasi Khusus : Opsus) ในการเผชิญหน้ากับชาติเพื่อนบ้านครั้งนั้น เพราะฉะนั้นตลอดเวลาดังกล่าวของสถานการณ์สงคราม จึงทำให้บรรดานายทุนจูก๊องเหล่านี้และหุ้นส่วนทางธุรกิจชาวจีนสามารถร่วมมือกับบรรดานายทหารผู้ทรงอิทธิพลทั้งสองคนซึ่งบรรพบุรุษของพวกเขาได้สร้างสายสัมพันธ์กันมาอย่างดีตั้งแต่พวกเขายังเยาว์วัยแล้ว ดำเนินการทำธุรกิจค้าสินค้าเถื่อนโดยเฉพาะยางพาราและดีบุกกับตลาดสิงคโปร์อย่างเอิกเกริกตลอดมา โดยนำกำไรที่ได้มาไปใช้สร้างฐานอำนาจในกองทัพบกได้อย่างรวดเร็วขณะที่ระบอบประชาธิปไตยแบบชี้นำในอินโดนีเซียก็กำลังเสื่อมบทบาทลงไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งนายพลซูฮาร์โตและพรรคพวกสามารถทำการรัฐประหารซ้อนซึ่งนำไปสู่จุดจบของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) และเป็นการสิ้นสุดระบอบปกครองของซูการ์โนตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ.1965 ด้วย[63]

การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งนั้น จึงกลายเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญสุดอีกครั้งหนึ่งของเศรษฐกิจอินโดนีเซีย เพราะนอกจากทุนต่างประเทศ (foreign capital) จะหวนกลับเข้ามามีบทบาทในสังคมแห่งนี้อย่างจริงจังเหมือนกับในสมัยอาณานิคมแล้ว ทุนต่างประเทศตั้งแต่นั้นมามิได้จำกัดเฉพาะทุนดัตช์เป็นส่วนใหญ่อีกต่อไป แต่มันยังมาจากแหล่งสะสมทุนที่หลากหลายและไม่ได้จำกัดเฉพาะทุนจากโลกตะวันตก แต่มันยังถูกระดมมาจากทุกแหล่งตลาดเงินทุนสำคัญของโลกซึ่งต่างก็ต้องการเข้าไปตักตวงผลกำไรในดินแดนที่มีความมั่งคั่งทางทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เฉกเช่นอินโดนีเซียมานานแล้วก่อนหน้านั้นด้วย เพราะฉะนั้นนอกจากทุนต่างประเทศเหล่านี้จะส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อไปอีกยาวนาน มันยังกลายเป็นตัวเร่งสำคัญในการเปลี่ยนแปลงซากเดนของเศรษฐกิจแบบอาณานิคมดัตช์ซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่บ้าง ให้กลายเป็นสิ่งปฏิกูลที่เน่าเปื่อยไปหมดสิ้นตั้งแต่นั้นมา นอกจากนั้นแล้ว อินโดนีเซียยุคเผด็จการซูฮาร์โตหรือที่เรียกว่า “ยุคระเบียบใหม่” (Orde Baru) ยิ่งมีส่วนสำคัญในการยกระดับขั้นตอนของการปฏิรูปทุนนิยมในสาธารณรัฐแห่งนี้ เพื่อเปลี่ยนแปลงจากความซ้ำซากจำเจของระบบเศรษฐกิจแบบเดิมให้ก้าวกระโดดไปสู่ขั้นตอนของความทันสมัยมากขึ้น ซึ่งจะยิ่งเร่งให้รัฐบาลจำเป็นต้องพัฒนาเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการลงทุนใหม่ ๆ เพื่อระดมทุนขนาดใหญ่มหึมากว่าที่ชาวพื้นเมืองเคยประสบให้สามารถประสานผลประโยชน์กับทุนสะสมภายในอินโดนีเซีย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของนายทุนชาวจีนและนายทุนขุนศึกอินโดนีเซียอย่างจริงจังมากขึ้นกว่าอดีต ขณะเดียวกัน อินโดนีเซียยุคระเบียบใหม่ นอกจากรัฐจะยิ่งกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างเงื่อนไขต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาทุนนิยมต่อไปแล้ว รัฐยังมีส่วนรับผิดชอบสำคัญในการกำหนดกรอบโครงสร้างทางการคลังและการจัดสรรเงินทุนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่จะรองรับการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ ต่อไปอีกหลายทศวรรษ[64]

โดยในช่วงแรกของยุคระเบียบใหม่ นอกจากอินโดนีเซียได้ถูกทำให้กลายเป็นรัฐที่มีโครงสร้างการเมืองภายใต้การควบคุมของกองทัพแห่งชาติและระบบราชการอย่างเด็ดขาดแล้ว นโยบายเศรษฐกิจยังยึดแนวทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักแบบเสรีนิยมสุดขั้วด้วย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขของประเทศเจ้าหนี้ที่เรียกตนเองว่า The Inter-Governmental Group on Indonesia (IGGI) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (The International Monetary Fund) และธนาคารโลก (The International Bank on Reconstruction and Development : IBRD) ซึ่งทุกองค์กรเหล่านี้ล้วนมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้มีบทบาทมากที่สูงสุดในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่กำกับอยู่เบื้องหลังทั้งสิ้น โดยรัฐบาลอินโดนีเซียจะถูกบีบบังคับให้หาทางเจรจาตกลงกับประเทศเจ้าหนี้ให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้ว คณะกรรมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (Badan Perencanaan Pembangunan Nasional

: Bappenas) ซึ่งเพิ่งตั้งขึ้นมาเป็นครั้งแรกในช่วงนี้ ก็ได้ออกแบบจำลองการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงมหภาคของอินโดนีเซียเพื่อเปิดโอกาสให้ทุนจากต่างประเทศไหลเข้าไปลงทุนในประเทศนี้ได้อย่างสดวก โดยคณะกรรมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (Bappenas) จะอยู่ภายใต้การบริหารของนักเศรษฐศาสตร์ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรพิเศษทั้งในระยะสั้นและระยะยาวจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียวิทยาเขตเบิร์กลี่ย์เป็นส่วนใหญ่และจะถูกขนานนามในเวลาต่อมาว่าพวกเบิร์กลีย์มาเฟีย (Berkeley Mafia) ซึ่งจะทำหน้าที่วางแผนและผลักดันนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีให้เกิดขึ้นในอินโดนีเซียให้ได้ในเร็ววัน จนกระทั่งสาธารณรัฐแห่งนี้จะไม่อยู่ในฐานะที่จะสร้างเงื่อนไขทางการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวพื้นเมืองสามารถสะสมทุนได้อย่างง่ายดายเหมือนอดีตอีกต่อไปแล้ว ยังต้องเน้นแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่ทำให้เศรษฐกิจไม่เจริญเติบโต การไร้เสถียรภาพของค่าเงินรูเปีย และการฟื้นฟูกลไกเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้กลับมามีที่มีประสิทธิภาพ มิฉะนั้นแล้ว ทั้งกลุ่มประเทศเจ้าหนี้ (IGGI) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (IBRD) ก็จะไม่ยอมอัดฉีดเงินทุนใหม่เข้าไปในอินโดนีเซีย ขณะที่หนี้เก่าก็ยังคงพอกพูนค้างคามากขึ้นในขณะนั้น[65]

ในช่วงค.ศ.1967-1968 เพื่อเป็นการส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจภายในประเทศและการลงทุนของภาคเอกชนจากต่างประเทศ รัฐบาลอินโดนีเซียจึงได้ประกาศใช้กฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศและกฎหมายการลงทุนจากภายในประเทศ ซึ่งกฎหมายทั้งสองฉบับนี้ มีส่วนเกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการลงทุนของชาวจีนในอินโดนีเซียเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกฎหมายการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากจะเปิดช่องทางให้ทุนจีนในอินโดนีเซียสามารถร่วมมือในการลงทุนกับทุนจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์ ฮ่องกง กัวลาลัมเปอร์ กรุงเทพมหานคร และอื่น ๆ ทั่วโลกได้อย่างกว้างขวาง ธุรกิจการลงทุนร่วมของคนเหล่านี้ยังได้รับการประกันรับรองจากกฎหมายฉบับนี้ว่ารัฐบาลอินโดนีเซียจะไม่มีการยึดทรัพย์สินของนักลงทุนเหล่านี้อีกต่อไป และถ้าหากรัฐบาลอินโดนีเซียจะต้องการจะยึดทรัพย์สินการลงทุนเหล่านี้จริง ก็ต้องมีการชดเชยค่าเสียหายและค่าสูญเสียโอกาสต่างๆ ให้อย่างเป็นธรรม ธุรกิจการลงทุนเหล่านี้ยังได้รับสิทธิการยกเว้นภาษีเครื่องจักรกล วัตถุดิบและอื่น ๆ ในช่วงแรกของการลงทุนแล้ว ยังสามารถถ่ายโอนกำไรออกจากประเทศอินโดนีเซียได้ตลอดเวลาด้วย เพราะฉะนั้นตั้งแต่ช่วงนี้ กลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ในอินโดนีเซีย เช่น หลิม เซียวเหลียง เจีย เกียนเหลียง (Tjia Kian Liong) อุ้ย เอ็กฉ่อง (Oei Ek Tjong) และหลี่ โม่วซิง (Lee Mo Sing) ก็เริ่มสร้างสายสัมพันธ์ทางธุรกิจกับกลุ่มธนาคารกรุงเทพ จำกัด และกลุ่มเครือเจริญโภคภัณฑ์ในกรุงเทพมหานครกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) จากสิงคโปร์ และกลุ่มธนาคารฮั่งเส็ง (Hang Seng Bank) จากฮ่องกงอย่างจริงจังตั้งแต่นั้นด้วย เป็นต้น

ส่วนกฎหมายการลงทุนจากภายในประเทศ สาระสำคัญในการส่งเสริมการลงทุนส่วนใหญ่ก็ไม่ได้แตกต่างกับกฎหมายอีกฉบับหนึ่งมากนัก จะต่างกันก็ตรงที่กฎหมายฉบับนี้จะเน้นให้การส่งเสริมทั้งภาคเอกชนและภาครัฐวิสาหกิจภายในอินโดนีเซีย ถึงแม้ว่าถ้าหากมีการพิจารณากันอย่างผิวเผินอาจจะดูเหมือนว่ากฎหมายฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มทุนชาวพื้นเมืองที่อยู่รายล้อมครอบครัวเครือญาติประธานาธิบดีและบรรดาผู้นำในกองทัพแห่งชาติก็ตาม แต่กลุ่มธุรกิจการเมืองเหล่านี้ก็ล้วนใช้อำนาจอภิสิทธิต่าง ๆ ที่พวกเขาและกองทัพแห่งชาติผูกขาดอยู่ในขณะนั้นเพื่อทำการแบ่งปันและประสานผลประโยชน์กับหุ้นส่วนชาวจีนมาตั้งแต่แรกเริ่ม เพราะฉะนั้นเมื่อใดก็ตามที่ธุรกิจการลงทุนของพวกเขาหรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่พวกเขาควบคุมอยู่ในขณะนั้น มีการขยายการลงทุนเพิ่มมากขึ้นเพราะได้รับการส่งเสริมจากกฎหมายฉบับนี้แล้ว ก็จะต้องมีอานิสงฆ์ทำให้ทุนจีนในอินโดนีเซียขยายตัวใหญ่เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวก็ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 เมื่อบรรดากรรมการผู้จัดการรัฐวิสาหกิจสำคัญแต่ละแห่งซึ่งส่วนใหญ่ก็คือบรรดานายทหารที่ค้ำจุนอำนาจของประธานาธิบดีซูฮาร์โตทั้งหลาย ได้ใช้กฎหมายฉบับนี้เป็นเครื่องมือในการกอบโกยผลประโยชน์ให้กับตนเองและพวกพ้อง ด้วยการขยายการลงทุนของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งให้กลายเป็นเป็นบรรษัทแห่งชาติขนาดใหญ่เรื่อยมา โดยใช้อำนาจของตนเองเพื่อที่จะจัดสรรใบอนุญาต สิทธิเช่าช่วงการลงทุน สินเชื่อ และสัญญาการลงทุนต่าง ๆ ที่จะพัฒนารัฐวิสาหกิจภายใต้การควบคุมของพวกเขา ให้กับหุ้นส่วนนักธุรกิจชาวจีนได้อย่างง่ายดายเพราะมีกฎหมายฉบับนี้รองรับความชอบธรรม[66]

ถึงแม้ว่านโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม เมื่อใช้ไปได้ระยะหนึ่ง ได้ถูกกลุ่มทุนอนุรักษ์ชาวพื้นเมืองซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้นำครอบครัวชนชั้นศักดินาดั้งเดิมและแกนนำของพรรคการเมืองแนวทางอิสลามที่ต้องสูญเสียผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความเป็นผู้นำทางสังคมเพิ่มขึ้นในขณะนั้น ได้พยายามสร้างกระแสการเมืองผ่านทางองค์กรต่าง ๆ ทางศาสนาอิสลามเพื่อแสดงออกซึ่งความไม่พอใจของพวกเขาที่มีต่อแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าวเพิ่มขึ้นตามลำดับ เพราะนโยบายส่งเสริมการลงทุนและการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดำรงอยู่ในขณะนั้น ยิ่งนานวันก็ยิ่งเห็นได้ชัดเจนว่าล้วนเป็นประโยชน์ต่อบรรษัทข้ามชาติ ครอบครัวนายทหารการเมือง และนักธุรกิจชาวจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ขณะที่ความยากจนของผู้นับถือศาสนาอิสลามส่วนใหญ่ในอินโดนีเซียก็ยังคงมีสภาพเหมือนเดิม คนเหล่านี้จึงแทบไม่ได้รับประโยชน์จากผลพวงของการพัฒนาที่รัฐบาลกำลังผลักดันอยู่ในขณะนั้นเลย ซ้ำร้ายยิ่งกว่านั้นผลพวงของการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางทุนนิยมเสรีและสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างผู้นำกองทัพแห่งชาติและนายทุนชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ที่สาธารณชนเริ่มประจักษ์ชัดเจนขึ้น ยังได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงทำให้กลุ่มทุนพื้นเมืองเดิมที่เคยมีอยู่ก่อนหน้าทศวรรษ 1970 เริ่มมีบทบาทจำกัดลงเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นเสียงวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลจากผู้นำชาวพื้นเมืองกลุ่มต่าง ๆ

จึงดังขึ้น บรรดาผู้ประกอบการธุรกิจชาวจีนก็ย่อมได้รับแรงกดดันและความชิงชังเพิ่มขึ้นจากคนเหล่านี้ ขณะที่ผู้กุมอำนาจรัฐเองก็อยู่ในฐานะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก เพราะบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ได้กลายเป็นพลังสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจอินโดนีเซียขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงนั้น ขณะเดียวกันยังเอื้อประโยชน์ในการสร้างความมั่งคั่งให้กับผู้กุมอำนาจรัฐได้อย่างกลมกลืน แต่คนเหล่านี้ก็ไม่อาจจะเข้าไปขัดขวางการวิพากษ์วิจารณ์หรือแสดงออกอย่างเปิดเผยเพื่อที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของนายทุนชาวจีนในลักษณะของการสวนกระแสสังคม ยกเว้นการนิ่งเฉยและหาทางแก้ไขปัญหาผิดพลาดต่าง ๆ เพื่อหาช่องทางและนโยบายใหม่ ๆ ในการตักตวงทั้งอำนาจการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกับบรรดาหุ้นส่วนธุรกิจเชื้อสายจีนที่ใกล้ชิดต่อไป เพราะฉะนั้นพฤติกรรมการสมรู้ร่วมคิดกันกอบโกยผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ของชนชั้นผู้ปกครองยุคระเบียบใหม่จึงต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมในขณะนั้น

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวก็ยังคงดำรงอยู่อย่างมั่นคงต่อมาจนกระทั่งนักธุรกิจเชื้อสายจีนได้กลายเป็นกลุ่มทุนภาคเอกชนที่มีขนาดใหญ่โตขึ้นอย่างรวดเร็วและสามารถครอบงำทั้งโรงงานอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ธุรกิจการธนาคารและเงินทุน ธุรกิจการค้าส่งและค้าปลีก การขนส่งการเดินเรือ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การก่อสร้างและอื่นๆ ได้อย่างมั่นคงตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ตัวอย่างเช่น ในค.ศ.1972 ขณะที่การลงทุนของกลุ่มธุรกิจต่างๆ ในอินโดนีเซียเป็นของผู้มีเชื้อสายจีนถึงร้อยละ 47 เป็นของชาวพื้นเมืองเพียงร้อยละ 38 และที่เหลือเป็นการลงทุนร่วมของทั้งสองฝ่ายอีกร้อยละ 15 ของการลงทุนจากภาคเอกชนภายในประเทศทั้งหมด แต่สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่กลับปล่อยให้กับลูกค้าที่มีเชื้อสายจีนถึงร้อยละ 80 ส่วนลูกค้าชาวพื้นเมืองกลับได้รับการปล่อยสินเชื่อเพียงร้อยละ 20 ของปริมาณสินเชื่อทั้งหมด[67] ถึงแม้รัฐบาลจะอ้างผลลัพธ์ดังกล่าวว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากมรดกทางประวัติศาสตร์ ชาวจีนจึงอยู่ในฐานะได้เปรียบกว่าชาวพื้นเมืองในยุคระเบียบใหม่ ขณะที่ระบบสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ซึ่ง รัฐบาลเป็นเจ้าของอยู่จำเป็นต้องคำนึงถึงเครดิตของลูกค้ามากกว่าความแตกต่างทางเชื้อชาติ จึงทำให้นักธุรกิจ ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่มีข้อจำกัดกว่าลูกค้าที่มีเชื้อสายจีน แต่เสียงวิพากษ์วิจารณ์ของผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลก็ได้ปฏิเสธคำอธิบายดังกล่าวเพิ่มขึ้น พร้อมกับการเริ่มขุดคุ้ยให้ประชาชนทั่วไปเริ่มตระหนักถึงความจริงว่าการคุ้มครองทางการเมือง การประสานผลประโยชน์ในรูปอามิสสินจ้าง และการทุจริตคอรัปชั่นต่างหากคือ พื้นฐานสำคัญที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของบรรดานายทุนจู๋ก๊องแต่ละรายเช่น เจีย เกียนเหลียง หลิม เซียวเหลียง หลิม เบี่ยนหวา หลิม เบียนก่วน (Liem Bian Koen) โก ซีกี่ (Go Swie Kie) อ่อง เซ็งเค็ง (Ong Seng Keng) และแต้ เกียนเซี้ยง เป็นต้น

จนกระทั่งหนังสือพิมพ์นูซันตารา (Nusantara) ถึงกลับกล่าวประณามความสำเร็จของนายทุนจูก๊องแต่ละรายเหล่านี้ว่า “เกิดจากสายสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งที่คนเหล่านี้มีกับพลเอกซูโจโน ฮูมาร์ดินี (General Soerdjono Hoemardini) มาดามเทียน (Madam Tien) ซึ่งเป็นภริยาของประธานาธิบดีซูฮาร์โต พลเอกอิบนู ซูโตโว (General Ibnu Soetowo) และพลเอกอาลี มูร์โตโป (General Ali Moertopo) ทั้งนั้น”[68] ขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลทั้งฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือนชั้นผู้น้อยก็ต้องทำหน้าที่แทนผู้บังคับบัญชาชั้นสูงเพื่อพยายามแก้ตัวให้กับปัญหาของการพัฒนาดังกล่าว แล้วตำหนิผู้ประกอบการชาวพื้นเมืองหรือพวกปรีบูมี (Pribumi) ว่าคนเหล่านี้ยังไม่อาจจะพัฒนาตัวเองกลายเป็นนายทุนชั่วข้ามคืนได้ ตราบใดที่เขาเหล่านี้ยังขาดแคลนทั้งทุนสะสม วัฒนธรรมและความช่ำชองทางธุรกิจ ซึ่งรัฐบาลก็กำลังพยายามหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อให้ทุนชาวพื้นเมืองเข้มแข็งต่อไปในอนาคตให้ได้ ขณะเดียวกัน ถ้าหากใครยังโฆษณาชวนเชื่อประณามรัฐบาลโดยไร้ข้อเท็จจริง รัฐบาลก็จะดำเนินการจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิดในฐานะผู้กระทำตนเป็นภัยทางสังคมต่อไป แน่นอนที่สุด บรรยากาศของความขัดแย้งและตึงเครียดในช่วงนั้น นอกจากรัฐบาลอินโดนีเซียได้จับกุมลงโทษผู้วิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะของการขังลืมโดยไม่มีการพิจารณาไต่สวนตามกระบวนการยุติธรรมทั่วไป ยังมีผลทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่กล้าที่จะลุกขึ้นมาคัดค้านความเหลวแหลกของผู้กุมอำนาจรัฐแบบเบ็ดเสร็จเช่นนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมือนกัน

ในทางกลับกัน เมื่อเสียงเรียกร้องของกลุ่มทุนอนุรักษ์พื้นเมืองเหล่านี้ดังขึ้นเรื่อย ๆ ประธานาธิบดีซูฮาร์โตและบรรดานายพลนักธุรกิจก็มีความยืดหยุ่นมากพอที่จะปรับจุดยืนทางการเมืองของพวกเขาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชนชั้นศักดินาดั้งเดิมที่ยังมีอิทธิพลอยู่ในสังคมอินโดนีเซีย ด้วยการฉวยโอกาสนำลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจขึ้นมาประยุกต์ใช้กับเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในขณะนั้นทันที โดยรัฐบาลยินดีที่จะเข้าไปมีบทบาทในการเป็นผู้นำพัฒนาทั้งระบบทุนนิยมและอุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างจริงจังมากขึ้นกว่าเดิมที่เคยผ่านมา ขณะเดียวกันบรรดานายทหารคนสำคัญที่กำลังกอบโกยผลประโยชน์ในรัฐวิสาหกิจต่างๆ ก็พร้อมใจกันสนับสนุนให้สามนายพลคนสนิทของประธานาธิบดี คือพลเอกอิบนู ซูโตโว พลเอกอาลี มูร์โตโป และพลเอกซูโจโน ฮูมาร์ดีนี ซึ่งเป็นผู้ควบคุมกองบัญชาการข่าวกรองและการเมืองแห่งชาติ (Opsus) ในขณะนั้น ให้ทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนผลักดันกระแสชาตินิยมทางเศรษฐกิจยุคระเบียบสังคมใหม่อย่างจริงจังขึ้นมา โดยไม่จำเป็นต้องดำเนินนโยบายใด ๆ ในลักษณะของการปรึกษาหารือร่วมกันกับคณะกรรมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (Bappenas) ซึ่งจะมีภาระกิจสำคัญสำหรับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเชิงมหภาคในแผนพัฒนา 5 ปีฉบับต่าง ๆ ตั้งแต่นั้นมาเป็นหลักเท่านั้น โดยนายพลที่ช่ำชองการทุจริตคอรัปชั่นของอินโดนีเซียยุคนี้จะมีบรรดานักวิชาการเชื้อสายจีนที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาธอลิคเป็นที่

ปรึกษาหลายคน และบรรดาพวกเปรานากันคาธอลิคเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็คือ นักวิชาการในสังกัดของศูนย์การศึกษายุทธศาสตร์และระหว่างประเทศ (Centre for Strategic and International Studies : CSIS) ซึ่งเป็นสถาบันที่กองทัพแห่งชาติจัดตั้งขึ้นมาช่วงชิงบทบาทการนำแข่งกับคณะกรรมการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาตินั่นเอง โดยนักวิชาการเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็คือลูกหลานของกลุ่มธุรกิจชาวจีนที่เคยร่วมมือกับกองทัพแห่งชาติในการต่อต้านพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (PKI) และประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับบรรดานายทหารผู้ทรงอิทธิพลในอินโดนีเซียยุคซูฮาร์โตแทบทั้งสิ้น เช่น ยูซุป ปังลิมก่าย (Jusuf Panglimkay) หลิม เบี่ยนก่วน (Lim Bian Koen) หลิม เบี่ยนกี่ (Lim Bian Kie) และแฮรี่ จั่น (Harry Tjan) เป็นต้น[69]

โดยผู้นำกองทัพอินโดนีเซียได้เห็นพ้องกับบรรดาที่ปรึกษาลูกจีนเปรานากันกลุ่มนี้ที่จะทำให้เศรษฐกิจอินโดนีเซียพัฒนาไปสู่การเป็นหน่วยเดียวกันแบบบูรณาการแห่งชาติ (as the nationally integrated economic unit : NIEU) โดยรัฐบาลในฐานะเจ้าของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ จักต้องให้องค์กรพาณิชย์เหล่านี้เป็นผู้รับผิดชอบสำคัญในการสร้างฐานกฎุมพีภายในประเทศขึ้นมารองรับกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมตามแผน 5 ปีซึ่งกำลังใช้กันอยู่ในขณะนั้น ด้วยการให้รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งปล่อยสินเชื่อในรูปแบบต่างๆ ให้กับนักธุรกิจภาคเอกชนซึ่งเป็นพลเมืองอินโดนีเซีย รัฐบาลยังจะต้องกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ทางกฎหมายมาคุ้มครองให้ธุรกิจการลงทุนของภาคเอกชน(ซึ่งรวมทั้งนักธุรกิจเชื้อสายชาวพื้นเมืองและนักธุรกิจเชื้อสายจีนที่เป็นพลเมืองอินโดนีเซีย) สามารถรอดพ้นอันตรายจากการครอบงำของทุนจากต่างประเทศด้วย โดยกองทัพแห่งชาติคาดหวังว่าเมื่อโครงการพัฒนาเศรษฐกิจแบบบูรณาการแห่งชาติ (NIEU) สามารถทำได้ครบวงจร รัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งก็จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายความเป็นเจ้าของทุน (capilal owner-ship) ให้กับบรรดานักลงทุนในอุตสาหกรรมต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นมาในขณะนั้นได้อย่างยุติธรรมและมีสัดส่วนของการลงทุนร่วมได้อย่างเหมาะสมแล้ว ยังจะขจัดปัญหาความขัดแย้งทางสังคมภายในอินโดนีเซียไม่ให้บานปลายต่อไปอีกด้วย แต่เมื่อนโยบายนี้ได้นำมาปฏิบัติจริง กลับกลายเป็นเครื่องมือสำคัญให้บรรดานายทหารที่ควบคุมกองบัญชาการข่าวกรองและการเมืองแห่งชาติ (Opsus) เข้ามามีบทบาทครอบงำการลงทุนขนาดใหญ่ของอินโดนีเซียอย่างชอบธรรมมากขึ้นแล้ว นโยบายนี้ยังมีช่องโหว่มากมายที่จะทำให้บรรดานายพลในกองบัญชาการแห่งนี้สามารถสมคบกับพันธมิตรทางธุรกิจชาวจีนเพื่อตักตวงผลประโยชน์จากการลงทุนของรัฐวิสาหกิจในโครงการลงทุนร่วมขนาดใหญ่กับหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (strategic partners) ชาวต่างชาติอื่น ๆ ได้อย่างแยบยลมากขึ้น โดยบริษัทน้ำมันแห่งชาติ (Pertamina) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจที่ร่ำรวยที่สุดจากราคาน้ำมันในตลาดโลกที่พุ่งสูงขึ้นตลอดเวลา จะกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและการลงทุน

ร่วม (joint venture) ขนาดใหญ่ตั้งแต่นั้นเรื่อยมาอีกมากมายหลายโครงการ ซึ่งต้องใช้เงินลงทุนอีกหลายหมื่นล้านดอลลาร์สหรัฐแล้ว นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมตามแนวทางเศรษฐกิจแบบชาตินิยมยุคใหม่ภายใต้การชี้นำของบรรดาเท็คโนแครต (technocrats) คาธอลิคเชื้อสายจีนกับบรรดานายพลผู้เชี่ยวชาญการวางหมากทางการเมืองและการตักตวงผลประโยชน์ซึ่งใกล้ชิดกับประธานาธิบดีซูฮาร์โตมากที่สุดกลุ่มนี้ นอกจากจะยังคงมีนโยบายการระดมทุนจากต่างประเทศผ่านทั้งช่องทางของกลุ่มประเทศเจ้าหนี้ (IGGI) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) และธนาคารโลก (IBRD) อีกต่อไปแล้ว ยังได้หันมาแสวงหาช่องทางใหม่ในการระดมทุนขนาดใหญ่ผ่านสถาบันการเงินของภาคเอกชนทั้งในญี่ปุ่น ฮ่องกง สิงคโปร์ และแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ทั่วโลกตั้งแต่นั้นมา[70]

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้นำกองทัพแห่งชาติเข้าไปเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนร่วมขนาดใหญ่มากขึ้น โอกาสของบรรดานายทุนจีนอิทธิพลหรือพวกจูก๊องก็ต้องเพิ่มสูงขึ้นเป็นธรรมดา และยิ่งการลงทุนร่วมเป็นโครงการขนาดใหญ่มหึมาขึ้นเรื่อย ๆ เช่น โครงการสร้างโรงงานถลุงเหล็ก โครงการผลิตปูนซิเมนต์ และโครงการดาวเทียมปาลาป้า (Palapa) เป็นต้น โอกาสที่บรรดานายพลเหล่านี้จะนำเงินทุนของรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งที่พวกเขาควบคุมอยู่มาใช้เป็นฐานแสวงหาผลประโยชน์ในรูปแบบต่างให้กับครอบครัวประธานาธิบดีและหุ้นส่วนผู้มีเชื้อสายจีนของพวกเขาก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย ตัวอย่างเช่น บริษัทที่ได้รับสัญญาในการก่อสร้างโรงงานถลุงเหล็กกรากะตั้วครั้งนั้นก็คือ บริษัท พี.ที.เพิร์ส เรียลตี้ (P.T. First Realty Corp) ซึ่งมีผู้ถือหุ้นสำคัญคือกวี เฮียนหลง (Kwee Hian Long) ซึ่งเป็นนายทุนจีนอินโดนีเซียแต่พำนักอยู่ในสิงคโปร์ขณะนั้นแล้ว ยังมีผู้ถือหุ้นอื่น ๆ คือ หลิม เซียวเหลียง ซูดามา ซาลิม (Soedama Salim) และอัลเบิร์ต ซาลิม (Albert Salim) ซึ่งเป็นลูกชายทั้งสองคนของหลิม เซียวเหลียง เป็นต้น เพราะฉะนั้นปัญหาการทุจริตคอรัปชั่นและการฉ้อโกงรัฐวิสาหกิจกันอย่างมโหฬารในอินโดนีเซียจึงกลายเป็นสิ่งปกติธรรมดามากขึ้นตั้งแต่ช่วงนั้น เป็นต้นมา เช่น ในค.ศ.1975 พลเอกอิบนู ซูโตโว และพวกพ้องสามารถฉ้อโกงทรัพย์สินของบริษัทน้ำมันแห่งชาติ (Pertamina) มีมูลค่าสูงถึง 10.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จนกระทั่งบุคคลผู้นี้ต้องถูกปลดออกจากรัฐวิสาหกิจที่ใหญ่ที่สุดแห่งนี้ไป แต่ในปีรุ่งขึ้น ประธานาธิบดีซูฮาร์โตก็ได้แต่งตั้งนายพลผู้นี้ให้มีภาระกิจสำคัญในการนำกองทัพแห่งชาติเข้าไปยึดครองติมอร์ตะวันออกได้สำเร็จ จนทำให้ข่าวการทุจริตคอรัปชั่นขนาดมหึมาถูกกลบไปเพราะข่าวผนวกติมอร์ตะวันออกภายใต้การบัญชาการของวีระ-บุรุษพันธุ์ขี้โกงผู้นี้ตลอดเวลา หลังจากนั้นประธานาธิบดีซูฮาร์โตสามารถหาทางออกให้นายพลลูกน้องของเขาได้อย่างง่ายดาย ด้วยการประกาศนิรโทษกรรมให้ทั้งพลเอกอิบนู ซูโตโวและผู้เกี่ยวข้องคน อื่น ๆ ในกรณีการฉ้อโกงครั้งมโหฬารดังกล่าวทุกคน[71]

เพื่อเป็นการป้องกันข้อครหาว่าผู้นำรัฐบาลและผู้นำกองทัพกำลังสมคบกันตักตวงผลประโยชน์กับทั้งกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลและกลุ่มทุนญี่ปุ่นกันอย่างกว้างขวางในขณะนั้น และเพื่อรักษาไว้ซึ่งอำนาจเผด็จการอย่างแยบคายต่อไป นอกจากจะมีการจัดตั้งตลาดหุ้นซื้อขายกันอย่างเสรีในจาการ์ตาแล้ว รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้จัดตั้งคณะกรรมการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจแห่งชาติ (The National Economic Stabilization Board) ขึ้นมาผลักดันกระบวนการสร้างเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยบริษัทขนาดใหญ่ (process of corporate capitalist economy) พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายส่งเสริมการลงทุนครั้งใหญ่ในช่วงนี้เหมือนกันโดยมีสาระสำคัญคือ 1) ธุรกิจการลงทุนร่วมใดๆ ที่มีอยู่แล้วในขณะนั้นจะต้องมีผู้ถือหุ้นเป็นชาวอินโดนีเซียอย่างน้อยร้อยละ 51 ภายในเวลา 10 ปี 2) การลงทุนร่วมใด ๆ จากต่างประเทศ ถ้าหากหุ้นส่วนภายในประเทศไม่ได้เป็นชาวพื้นเมือง คนเหล่านั้นจะถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 51 ของเงินทุนทั้งหมดได้ โดยซื้อหุ้นผ่านทางตลาดหลักทรัพย์จาการ์ตาเท่านั้น 3) ก่อนที่ธุรกิจการลงทุนร่วมใด ๆ จะดำเนินธุรกิจได้ ร้อยละ 50 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดจะต้องกระจายให้อยู่ในมือของชาวพื้นเมืองไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 และการบริหารจัดการต่าง ๆ จะต้องใช้ผู้ประกอบการชาวพื้นเมืองไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหารทั้งหมด[72]

ขณะเดียวกัน รายได้ของอินโดนีเซียตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1970 ก็เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย โดยเฉพาะรายได้จากการขายน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งกลายเป็นร้อยละ 70 ของรายได้ทั้งหมดของอินโดนีเซียตั้งแต่นั้นมาจนถึงกลางทศวรรษ 1980 ขณะที่ความช่วยเหลือจากต่างประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ก็ลดเรื่อยมา พัฒนาการดังกล่าวจึงทำให้บริษัทน้ำมันแห่งชาติ (Pertamina) ได้รับการผลักดันอย่างเต็มที่จากนายทหารที่ควบคุมทั้งกองบัญชาการข่าวกรองและการเมืองแห่งชาติ (Opsus) และศูนย์การศึกษายุทธศาสตร์และระหว่างประเทศ (CSIS) ให้กลายเป็นหัวรถจักรสำคัญในการลงทุนร่วมกับหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ (strategic partners) ทั้งจากภายในประเทศและภายนอกประเทศ เพื่อพัฒนาโครงการลงทุนร่วมขนาดใหญ่เช่น การขยายโรงกลั่นน้ำมันไปสู่แหล่งซึ่งเพิ่งค้นพบวัตถุดิบใหม่ การตั้งโรงงานปิโตรเคมี การตั้งโรงงานถลุงอลูมิเนียมและโรงงานผลิตอาวุธสมัยใหม่ เป็นต้น โดยการลงทุนแต่ละโครงการขนาดใหญ่เหล่านี้มีมูลค่าโครงการละกว่า 1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ถึง 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐแทบทั้งสิ้น และโครงการเหล่านี้ทั้งหมดเฉพาะช่วงครึ่งแรกของทศวรรษ 1980 ต้องใช้เงินของรัฐไปมีมูลค่าสูงถึง 19,395 ล้านดอลลาร์สหรัฐ[73] ขณะเดียวกัน บรรดาหุ้นส่วนจูก๊องที่ทรงอิทธิพลและมีสายสัมพันธ์อันดีกับผู้นำกองทัพแห่งชาติ ก็สามารถใช้เครือข่ายการลงทุนของพวกเขาเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากโครงการขนาดมหึมาเหล่านี้ได้อย่างสบาย ทั้งในฐานะผู้ลงทุนร่วมและในฐานะคู่สัญญาผู้รับเหมาการก่อสร้างโรงงานเหล่านั้นตลอดเวลา

เพราะฉะนั้นเมื่อมาถึงช่วงนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อให้ทุนชาวพื้นเมือง (indigenous capital) และทุนของรัฐวิสาหกิจ (state capital) เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจอินโดนีเซียนอกจากจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายและเงื่อนไขต่างๆ บ่อยครั้งมาก นโยบายของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (Bappenas) คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Badan Kordinasi Penanaman Modal : BKPM) และกองทัพแห่งชาติซึ่งควบคุมรัฐวิสาหกิจสำคัญทั้งหมด แต่ละหน่วยงานของรัฐบาลเหล่านี้ยังมียุทธศาสตร์การลงทุนไปในลักษณะคนละทิศคนละทางและมีลักษณะแบบ “ใครมีอำนาจมากกว่า ก็จะมีเสียงดังกว่า” ตลอดมาแล้ว ยังส่งเสริมให้เกิดการทุจริตคอรัปชั่นขนานใหญ่แทบทุกขั้นตอนของการลงทุนร่วมในอินโดนีเซียยุคระเบียบใหม่ไปโดยอัตโนมัติ เพราะฉะนั้นยิ่งบรรยากาศการลงทุนและเศรษฐกิจอินโดนีเซียโดยรวมเติบโตเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ขณะที่รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ก็พร้อมที่จะเข้าไปลงทุนร่วมกับกลุ่มธุรกิจเอกชนเชื้อสายจีนมากกว่ากลุ่มทุนใด ๆ เพราะโครงสร้างธุรกิจชาวจีนและเครือข่ายอื่น ๆ ของคนเหล่านี้ทั้งในอินโดนีเซียและชาติอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่ในฐานะที่พร้อมจะระดมทุนเข้ามาลงทุนในโครงการขนานใหญ่ได้มากกว่ากลุ่มทุนอื่น ๆ ในประเทศ ขณะเดียวกันกลุ่มทุนต่างชาติภายนอกอินโดนีเซียก็พร้อมที่จะลงทุนร่วมกับกลุ่มธุรกิจจีนขนาดใหญ่ในอินโดนีเซียมากกว่ากลุ่มทุนอื่น ๆ เช่นกัน เพราะคนเหล่านี้มีทั้งเงินทุนที่สะสมไว้มากมาย ยังมีทุนวัฒนธรรมทางธุรกิจ (entrepreneurial culture) ความรู้ในการจัดการ การผลิตสินค้าและการตลาดดีกว่ากลุ่มทุนใด ๆ ในอินโดนีเซียตลอดมาแล้ว บรรดานักธุรกิจขนาดใหญ่ในอินโดนีเซียยังมีเครือข่ายทุนจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์ ฮ่องกง มาเลเซีย ไทย และไต้หวันซึ่งพร้อมจะอัดฉีดทั้งทุนและประสบการณ์การลงทุนต่าง ๆ เพื่อประสานผลประโยชน์การลงทุนร่วมในรูปแบบอื่นๆ กับกลุ่มนายทุนเชื้อสายจีน ซึ่งในยุคนี้มีเพิ่มขึ้นอย่างมากมายกว่า 300 กลุ่มใหญ่แล้ว ช่องทางต่าง ๆ เหล่านี้นายทุนท้องถิ่นชาวพื้นเมืองแทบจะไม่มีโอกาสเข้าถึงได้เลย[74]

เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่ยิ่งนานวันขึ้น กลุ่มทุนจีนในอินโดนีเซียก็จะมีบทบาทครอบงำทั้งธุรกิจการลงทุนขนาดกลางและขนาดใหญ่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งในช่วงดังกล่าว ขณะที่ภาคธุรกิจการลงทุนและเศรษฐกิจโดยรวมของอินโดนีเซียตกอยู่ในกำมือของนักธุรกิจเชื้อสายจีนทั้งหมดถึงร้อยละ 75 นักธุรกิจชาวพื้นเมืองและรัฐวิสาหกิจต่างๆ กลับมีบทบาทครอบครองการลงทุนทั้งหมดเหลือเพียงร้อยละ 25 ของปริมาณการลงทุนตลอดช่วงครึ่งแรกของทศวรรษ 1980 โดยเฉพาะเจีย เกียนเหลียงหรือที่มีอีกชื่อหนึ่งว่าวิลเลียม ซูร์จัดจาจา (William Soerjadjaja) เจ้าของกลุ่มธุรกิจขนาดมหึมาในชื่อว่ากลุ่ม อัสตรา (Astra Group) และหลิม เซียวเหลียงหรือที่มีชื่อภาษาพื้นเมืองว่าซูโดโน ซาลิม (Sudono Salim) นอกจากจะสามารถพัฒนาธุรกิจการ

ลงทุนจนกลายเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่สุดของอินโดนีเซียในชื่อกลุ่มซาลิม (Salim Goup) แล้ว นักธุรกิจชาวจีนเหล่านี้ยังประสานความร่วมมือกับกลุ่มธุรกิจครอบครัวนายพลคนสำคัญ กลุ่มธุรกิจของเครือญาติและครอบครัวประธานาธิบดี และกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากประเทศอื่น ๆ จนสามารถพัฒนาทุนของพวกเขากลายเป็นกลุ่มทุนข้ามชาติได้อย่างจริงจังตั้งแต่ช่วงนี้เป็นต้นไปด้วย[75]

พัฒนาการของกลุ่มอัสตราและกลุ่มซาลิมถือเป็นตัวอย่างสำคัญสุดในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและทุน ความฟอนเฟะของระบบพวกพ้อง (cronyism) และการทุจริตคอรัปชั่นแทบทุกระดับภายใต้อำนาจเผด็จการของซูฮาร์โตและพรรคพวกในกองทัพแห่งชาติ ซึ่งสามารถส่งผลให้ทุนจีนทั้งสองกลุ่มนี้กลายเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่มหึมาได้อย่างรวดเร็วและมีศักยภาพสูงกว่ากลุ่มทุนจีนอื่นๆ ตลอดช่วงยุคระเบียบใหม่ ซึ่งเมื่อศึกษาอย่างจริงจังแล้วจะเห็นได้ว่าการพัฒนาของกลุ่มอัสตราก็ไม่ได้แตกต่างกับกลุ่มธุรกิจชาวจีนที่มีชื่อเสียงอื่น ๆ ในอินโดนีเซียขณะนั้นมากนัก กล่าวคือธุรกิจกลุ่มนี้ซึ่งได้จดทะเบียนตั้งบริษัทชื่อ พี.ที.อัสตรา (P.T.Astra) โดยพี่น้องตระกูลเจีย (Tjia Family) ทั้งสองคนคือวิลเลี่ยม ซูร์จัดจาจา และเบ็นจามิน ซูร์จัดจาจา (Benjamin Soerjadjaja) ตั้งแต่ค.ศ.1957 นอกจากประสบความสำเร็จในการผูกขาดการส่งวัตถุดิบต่างๆให้กับรัฐวิสาหกิจที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพแห่งชาติตลอดมาแล้ว ยังสามารถอาศัยอิทธิพลของกองทัพแห่งชาติเข้าไปรับเหมาโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่เช่น สนามบิน ถนน และเขื่อนต่างๆ ตั้งแต่ช่วงนั้นจนกระทั่งถึงยุคระเบียบใหม่ บริษัทนี้ก็ยังคงได้รับสัญญาผูกขาดการสั่งซื้อรถยนต์ให้กองทัพแห่งชาติและหน่วยงานราชการอื่นๆ ของอินโดนีเซียผ่านทางบริษัทเย็นเนอรัลมอเตอร์ (General Motors Corp.) ทั้งหมด ต่อมาเมื่อ รัฐบาลซูฮาร์โตตัดสินใจร่วมลงทุนกับบริษัทเย็นเนอรัลมอเตอร์เพื่อตั้งโรงงานประกอบรถยนต์ยี่ห้อ เช็ฟโรเล็ต (Chevrolet) กลุ่มอัสตราก็ได้เข้าไปถือหุ้นถึงร้อยละ 60 ของเงินลงทุนทั้งหมดในโรงงานประกอบรถยนต์ยี่ห้อนี้ ซึ่งมีชื่อว่าบริษัท พี.ที.กายา (P.T.Gaya) และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่อง นอกจากนั้นตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 ธุรกิจกลุ่มนี้ยังได้เข้าไปลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนญี่ปุ่นเพื่อตั้งโรงงานประกอบรถยนต์ยี่ห้อโตโยต้า (Toyota) อีกด้วย แล้วยังได้กลายเป็นผู้แทนจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว (sole agencies) ของรถยนต์ยี่ห้ออื่น ๆ ทั้งของญี่ปุ่น เยอรมัน อังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลี่ จนกระทั่งในช่วงต้นทศวรรษ 1980 กลุ่มอัสตราสามารถครอบครองส่วนแบ่งตลาดรถยนต์ในอินโดนีเซียได้ถึงร้อยละ 41.7 ของปริมาณการขายทั้งหมด นอกจากนั้นยังเป็นผู้แทนจำหน่ายและผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุดในโรงงานผลิตรถจักรยานยนต์และรถยนต์ยี่ห้อฮอนด้า (Honda) โรงงานผลิตรถแท็คเตอร์และรถแม็คโครยี่ห้อโคมัตสุ (Komatsu) โรงงานผลิตฟิล์มถ่ายรูปยี่ห้อโกดัค (Kodak) โรงงานประกอบเครื่องถ่ายเอกสารยี่ห้อฟูจิซีร็อกส์ (Fuji Xerox) โรงงานผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้ายี่ห้อเว็สติ้งเฮ้าส์ (Westing House) ตลอดจนโรงงานผลิตอะไหล่สินค้าต่าง

ๆ สำหรับธุรกิจในเครือแบบครบวงจรด้วยแล้ว ธุรกิจการลงทุนอื่น ๆของกลุ่มนี้ ยังรวมถึงบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ของรัฐตลอดมาอีกมากมายหลายบริษัท โดยทุนจีนกลุ่มนี้จะตั้งบริษัทโฮสดิ้งส์ (holdings company) ขึ้นมา 2 บริษัท คือ บริษัทอัสตราโฮลดิงส์ (Astra Holdings Co.) และบริษัทมัลติเวสต์โฮลดิงส์ (Multivest Holdings Co.) เพื่อทำการถือหุ้นไขว้กันไปมาในธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ข้างต้นทั้งหมด[76]

ถึงแม้ว่าการเติบโตของกลุ่มอัสตราที่เป็นไปอย่างรวดเร็วคือธุรกิจการขายทั้งรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เครื่องจักรกลและอะไหล่สินค้าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลแทบทุกชนิดตั้งแต่ต้นแล้ว เบื้องหลังความสำเร็จของกลุ่มนี้ก็หนีไม่พ้นอำนาจทางการเมืองที่ให้การหนุนหลังอย่างเต็มที่ด้วย เพราะทั้งวิลเลี่ยม ซูร์จัดจาจาและเบ็นจามิน ซูร์จัดจาจา มีความสัมพันธ์และประสานผลประโยชน์กันอย่างใกล้ชิดกับครอบครัวของพลเอกซูฮาร์โต และพลเอกอิบนู ซูโตโว ตลอดมา ขณะเดียวกันพี่น้องตระกูลเจียทั้งสองคนยังเป็นที่เชื่อถือของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลสิงคโปร์และฮ่องกงอย่างมาก เมื่อเครดิตต่าง ๆ ดีอยู่แล้ว จึงไม่ใช่เป็นเรื่องผิดปกติที่ผู้ถือหุ้นชาวญี่ปุ่นหรือชาวตะวันตกอื่นๆ จะช่วยสนับสนุนอีกแรงหนึ่งในการหาสินเชื่อขนาดใหญ่ตามความต้องการของกลุ่มนี้จากสถาบันการเงินของแต่ละดินแดน เพื่อผลักดันให้โครงการลงทุนร่วมกับกลุ่มอัสตรากลายเป็นความจริงขึ้นมาตลอดเวลา ประจวบเหมาะกับในช่วงครึ่งแรกของทศวรรษ 1980 กลุ่มอัสตรายังได้ลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนข้ามชาติอื่น ๆ ในฮ่องกงคือบริษัท วอร์ดลีย์แห่งฮ่องกง (Wardley of Hong Kong Co.) เพื่อจัดตั้งบริษัทเงินทุนชื่อ บริษัทซุมมาอินเตอร์เนชั่นแนลไฟแนนซ์ (Summa International Finance Corp.) และตั้งแต่นั้นมาบริษัทเงินทุนแห่งนี้ก็จะกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในระดมเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากตลาดการเงินระหว่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ขยายการลงทุนของกลุ่มอัสตราในอินโดนีเซียให้กว้างขวางออกไป โดยเฉพาะธุรกิจการทำสวนเกษตรขนาดใหญ่มหึมาเนื้อที่แต่ละแปลงหลายหมื่นเอเคอร์(acres) ทั้งในเกาะสุมาตรา เกาะกาลิมันตัน และเกาะสุลาเวสี ซึ่งเน้นหนักการทำสวนปาล์มและมันสำปะหลัง ตลอดจนธุรกิจอุตสาหกรรมการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับพืชเศรษฐกิจทั้งสองชนิด เพราะฉะนั้นตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา กลุ่มอัสตราจึงกลายเป็นกลุ่มทุนจีนในอินโดนีเซียที่มีขนาดใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่งแล้ว ยังได้ร่วมมือกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ เข้าไปขยายการลงทุนอย่างจริงจังในสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้นอีกด้วย[77]

อย่างไรก็ตาม ในบรรดานายทุนเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียยุคระเบียบใหม่คงไม่มีใครประสบความสำเร็จและยิ่งใหญ่เท่ากับหลิม เซียวเหลียง ซึ่งเป็นเจ้าของกลุ่มซาลิมอย่างแน่นอน ทั้งนี้เนื่องจากครอบครัวของเขาตั้งแต่รุ่นลุง รุ่นพ่อ และรุ่นพี่ได้สร้างสายสัมพันธ์อันดีกับบรรดานายทหารชั้นผู้ใหญ่ซึ่งที่ขึ้นมาเถลิงอำนาจในยุคหลังปี ค.ศ.1965 อย่างน้อยก็ตั้งแต่บรรดานายพลเหล่านี้โดยเฉพาะประธานาธิบดีซูฮาร์โตยังเป็นแค่ทหารอาสาสมัครในกองทัพปลดแอกของชาวพื้นเมืองซึ่งทำสงครามปฏิวัติกู้เอกราชช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มาแล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อกองทัพปลดแอกกลายเป็นกองทัพแห่งชาติพร้อมกับการสถาปนาสาธารณรัฐแห่งนี้ในค.ศ.1950 แล้ว ความใกล้ชิดของหลิม เซียวเหลียงและพี่ชายของเขาคือหลิม เซียวฮี (Lim Sioe Hie) ที่มีกับบรรดาผู้บังคับบัญชาของกองทัพหน่วยสำคัญต่างๆ ทั้งในเกาะชวาและเกาะรอบนอกจึงกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดา ครอบครัว

ตระกูลหลิมก็ไม่ได้ปล่อยโอกาสในการใช้อิทธิพลของบรรดานายทหารที่ยังระลึกถึงบุญคุณบรรพบุรุษของพวกเขาอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย เพื่อขยายธุรกิจการลงทุนและประสานผลประโยชน์กับบรรดานายพลในกองทัพบกเหล่านี้ได้อย่างง่ายดาย จนสามารถผูกขาดการค้ากานพลูสำหรับผลิตบุหรี่พื้นเมือง แต่เพียงกลุ่มเดียวแล้ว ธุรกิจการลงทุนในลักษณะของการผูกขาดกับกองทัพแห่งชาติและรัฐวิสาหกิจต่างๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของทหารตั้งแต่นั้นมา เช่น โรงงานผลิตผ้า โรงงานผลิตสบู่ โรงงานผลิตตะปู และโรงงานผลิตอะไหล่จักรยานของกลุ่มซาลิม เป็นต้น ก็กลายเป็นซัพพลายเออร์ (supplier) แต่เพียงผู้เดียวของกองทัพแห่งชาติอินโดนีเซีย นอกจากนั้น กลุ่มนี้ยังผูกขาดอาหารแห้ง ยารักษาโรค สินค้าอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานของรัฐบาลไปพร้อม ๆ กัน พร้อมกับได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลให้กลายเป็นกลุ่มธุรกิจผูกขาดการส่งออกยางพารา กาแฟ และสินค้าเกษตรอื่น ๆ สู่ตลาดโลกตลอดทศวรรษ 1950 เพราะฉะนั้นกลุ่มซาลิมจึงร่ำรวยมั่งคั่งอย่างรวดเร็วจนสามารถจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ของกลุ่มขึ้นมาได้ในช่วงนี้ชื่อธนาคารวินดู เค็นจานา (Bank Windu Kencana) ในค.ศ.1957 นอกจากนั้น กลุ่มนี้ยังได้ซื้อกิจการของธนาคารดัตช์และหุ้นส่วนชาวจีนอื่น ๆ คือธนาคารเอเชียกลาง (Bank Central Asia : BCA) ซึ่งจะกลายเป็นธนาคารพาณิชย์ที่ใหญ่ที่สุดของอินโดนีเซียตั้งแต่นั้นมาด้วย[78]

เพราะฉะนั้นเมื่อกลุ่มนายทหารบกภายใต้การนำของซูฮาร์โตยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จตั้งแต่ค.ศ.1965 กลุ่มซาลิมซึ่งอยู่ในฐานะที่มีความมั่นคงและได้ผูกขาดธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ กับรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับกองทัพแห่งชาติไว้อย่างกว้างขวางเรียบร้อยแล้ว จึงอยู่ในฐานะที่จะใช้สายสัมพันธ์ที่กลุ่มมีอยู่เดิมกับกลุ่มผูกขาดอำนาจใหม่ เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์และข้อได้เปรียบต่าง ๆ เหนือกว่ากลุ่มทุนภายในประเทศอินโดนีเซียหลังจากนั้นได้อย่างสดวก โดยเฉพาะความสำเร็จในการตักตวงโอกาสทางการลงทุนใหม่ ๆ ในอุตสาหกรรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทดแทนสินค้านำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลให้สิทธิบัตรเพื่อส่งเสริมการลงทุนและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ต่อทุนท้องถิ่นภายในประเทศ(domestic capital) นอกจากจะยิ่งทำให้กลุ่มซาลิมมีโอกาสในการผูกขาดสินค้าอุปโภคบริโภคจำเป็นต่อประชาชนส่วนใหญ่แล้ว ยังเปิดโอกาสให้ทุนกลุ่มนี้สามารถระดมทรัพยากรทางการเงิน เทคโนโลยี และการจัดการสมัยใหม่จากแหล่งทุนขนาดใหญ่อื่น ๆ ทั่วโลกได้อย่างสดวกตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 เพราะฉะนั้นภายในเวลาเพียงไม่กี่ปีในยุคระเบียบใหม่ กลุ่มซาลิมจึงขยายตัวอย่างรวดเร็วมากจนกลายเป็นทุนจีนโพ้นทะเลกลุ่มใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ทุนกลุ่มนี้ยังได้สลัดภาพลักษณ์ดั้งเดิมของตนซึ่งเคยจำกัดบทบาทเฉพาะการเป็นทุนพาณิชย์ (merchant capital) และทุนธนาคาร (banking capital) จนสามารถพัฒนาข้ามขั้นตอนอย่างรวดเร็วกลายเป็นทุนอุตสาหกรรม (industrial capital) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีฐานเงินทุนภายนอกอินโดนีเซียซึ่ง

พร้อมที่จะเข้ามาลงทุนร่วมและประสานผลประโยชน์กับทุนกลุ่มนี้เพิ่มสูงขึ้นทั้งในระดับภูมิภาคกับชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศเพื่อนบ้าน และในระดับนานาชาติกับกลุ่มทุนตะวันตกและญี่ปุ่น นอกจากนั้นแล้ว กลุ่มซาลิมยังใช้ระบบบริหารและการจัดการสมัยใหม่ โดยกล้าลงทุนจ้างทั้งผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารมืออาชีพจากต่างประเทศเข้ามาพัฒนาและบริหารโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของกลุ่ม เช่น การจ้างวิศวกรและผู้เชี่ยวชาญการบริหารจากบริษัทนิฮอนซีเมนต์ (Nihon Cement) และไต้หวันซีเมนต์ (Taiwan Cement) เพื่อเข้ามาบริหารและดำเนินการโรงงานอินโดซีเมนต์ (Indocement Co.) ซึ่งเป็นโรงงานผลิตปูนซีเมนต์ที่ใหญ่ที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการจ้างพนักงานระดับสูงของบริษัท ยู.เอ็ส สตีล (U.S. Steel Corp.) เข้ามาบริหารโรงงานเหล็กรีดเย็นกรากะตั้ว (Krakatau Cold Rolling Steel Mill Corp.) ของกลุ่ม เป็นต้น[79]

ความสำเร็จของกลุ่มซาลิมตั้งแต่ต้นอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนาเครือข่ายหุ้นส่วน (partnership networks) ภายในประเทศอินโดนีเซียอย่างกว้างขวางทั้งกลุ่มเอกชนชาวพื้นเมือง เอกชนชาวจีน และรัฐวิสาหกิจต่างๆ ในลักษณะของการแบ่งปันความมั่งคั่งและกำไรจากการลงทุนร่วมกับหุ้นส่วนต่าง ๆ อย่างยุติธรรมและซื่อสัตย์ต่อกันและกันตลอดมา เพราะฉะนั้นกลุ่มทุนต่าง ๆ ในอินโดนีเซียจึงพร้อมเสมอที่จะเข้าไปลงทุนร่วมกับกลุ่มซาลิม ขณะเดียวกัน ทุนจีนกลุ่มนี้ยังคงรักษาสายสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับตระกูลของประธานาธิบดีซูฮาร์โตและบรรดานายพลนักธุรกิจอินโดนีเซียแทบทุกคนแล้ว กลุ่มซาลิมยังได้ร่วมมือกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่อื่นๆ เกือบทั้งภูมิภาค เช่น กลุ่มโสภณพานิชและเจียรวนนท์แห่งประเทศไทย กลุ่มธนาคารจีนโพ้นทะเล (Oversea Chinese Banking Corporation) ในสิงคโปร์ กลุ่มธนาคารฮั่งเส็ง (Hang Seng Bank) ของ ลีกาชิง (Li Ka Ch'ing) ในฮ่องกง และกลุ่มของโรเบิร์ต คว็อค (Robert Kuok) ในมาเลเซียเป็นต้น เพื่อขยายธุรกิจภาคโพ้นทะเลในดินแดนอื่นๆ อย่างจริงจังตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 จนกระทั่งกลุ่มซาลิมกลายเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่ใหญ่ที่สุดกลุ่มหนึ่งของโลกตั้งแต่กลางทศวรรษดังกล่าวเป็นต้นมา[80] โดยการลงทุนและผลประโยชน์ของกลุ่มซาลิมในต่างประเทศได้ตั้งเป้าหมายมาตั้งแต่ต้นที่จะให้ความสำคัญมากเป็นพิเศษให้กับการค้าและการเงินระหว่างประเทศเป็นหลัก โดยเริ่มต้นจากการตั้งบริษัทโฮลดิ้งของกลุ่มขึ้นมาในฮ่องกงคือ บริษัท เฟิร์สแปซิฟิค อินเว็สเม้นท์ (First Pacific Investments Co.) ซึ่งมี หลิม เซียวเหลียงถือหุ้นอยู่ร้อยละ 30 หลิม อุ่นเกียน (Liem Oen Kian) หรือที่มีชื่อภาษาพื้นเมืองว่า จูฮาร์ ซูตันโต (Djuhar Sutanto) ถือหุ้นอีกร้อยละ 30 และลูกชายของเขาอีกสองคนคือแอนโทนี ซาลิม (Anthony Salim) และเทดี จูฮาร์ (Tedy Tjuhar) ถือหุ้นอีกคนละร้อยละ 10 ส่วนหุ้นที่เหลืออีกร้อยละ 20 เป็นของน้องชายประธานาธิบดีคือซุดวิกาโมโน (Sudwikamono)และเครือญาติ ถัดจากนั้นบริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้ก็ได้แตกลูกออกอีก 2 บริษัทซึ่งได้จดทะเบียนในฮ่องกงเหมือนกันคือ

บริษัทเฟิร์สแปซิฟิค โฮลดิ้งส์ (First Pacific Holding Co. : FPH) และบริษัท เฟิร์สแปซิฟิค ไฟแนนซ์ (First Pacific Finance Co. : FPF) แล้วทั้งสองบริษัทก็เข้าไปซื้อกิจการทั้งหมดของธนาคารไฮเบอร์เนีย (The Hibernia Bank) ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียของสหรัฐอเมริกาและบริษัทการค้าที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งของดัตช์คือบริษัทฮาเกเมเยอร์ (Hagemeyer & Co.) ซึ่งมีบริษัทในเครืออื่น ๆ ทำการค้า ผูกขาดธุรกิจนำเข้าและส่งออกทั่วโลกอยู่แล้วในขณะนั้น นอกจากนั้นกลุ่มซาลิมยังได้ลงทุนร่วมกับพันธมิตรจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ทำการลงทุนสร้างศูนย์การค้า การบันเทิง และโรงแรมขนาดใหญ่ที่สุดกลางกรุงจาการ์ตา ชื่อวิสมาเมโทรโปลิแตนคอมเพล็กซ์และโรงแรมแมนดาริน (Wisma Metropo-litan Complex and Mandarin Hotel) ศูนย์การค้าขนาดใหญ่ในสิงคโปร์ชื่อมารีนาเซ็นเตอร์ (Marina Center) โรงงานผลิตปูนซิเมนต์ที่ใหญ่สุดในสิงคโปร์คือซีเมนต์กรินดิ้ง (Cement Grinding Co.) โรงงานผลิตปูนซิเมนต์ที่ใหญ่ที่สุดในฮ่องกงคือซีเมนต์กรีนไอซแลนด์ (Green Island Cement Co.) การเข้าหุ้นลงทุนกับ โรเบิร์ต คว็อค และชาวจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ สร้างโรงแรมระดับ 5 ดาวและเครือข่ายของแชงกรี-ล่าโฮเต็ล (Shangri-la Hotel) ทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฮ่องกง และประเทศจีน ตลอดจนการเข้าไปถือหุ้นในบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ทั้งในฮ่องกงและตลาดหุ้นซึ่งเพิ่งเกิดใหม่ใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น บริษัท เงินทุนและหลักทรัพย์เฟิร์สแปซิฟิค ซีเคียวริตี้ส์ (First Pacific Securities Co.) บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ได-อิชิ (Dai-ichi Securities Co.) ในฮ่องกงและสิงคโปร์ และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ศรีมิตรของกลุ่มโอสถานุเคราะห์และสารสินในประเทศไทย เป็นต้นแล้ว ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 กลุ่มซาลิมยังได้ขยายการลงทุนเข้าไปมีบทบาทในอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีของเขตเศรษฐกิจพิเศษเซี่ยเหมิน (Xiamen Special Economic Zone) ในสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างจริงจังด้วย[80]

การที่กลุ่มซาลิมสามารถขยายธุรกิจการลงทุนในอินโดนีเซียได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วมาก จนกระทั่งรายได้ของกลุ่มนี้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ถึงประมาณร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ในแต่ละปีตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1980 เรื่อยมานั้น ยิ่งนานวันขึ้น ทุนกลุ่มนี้ก็เหมือนทุนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ในอินโดนีเซียซึ่งได้กลายเป็นปัญหาใหญ่ที่สร้างความชิงชังให้กลุ่มปัญญาชนและผู้นำทางศาสนาชาวพื้นเมือง สามารถนำมาใช้รณรงค์ปลุกกระแสการต่อต้านความมั่งคั่งและการเกลียดชังชาวจีนในอินโดนีเซียโดยรวมมากขึ้นด้วย และในระยะยาวถ้าหากรัฐบาลของประธานาธิบดีซูฮาร์โตไม่สามารถควบคุมอำนาจรัฐให้มั่นคงต่อไปได้ ก็อาจทำให้เกิดปัญหาจลาจลทางเชื้อชาติได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้น กลุ่มซาลิมก็เหมือนกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่อื่น ๆ ในอินโดนีเซียจึงได้พยายามหามาตรการป้องกันภัยต่างๆ ไว้ล่วงหน้าโดยนายทุนจีนโพ้นทะเลที่มั่งคั่งเหล่านี้จำเป็นต้องผันเงินทุนสะสมของพวกเขาในอินโดนีเซียซึ่งมีมูลค่า

หลายสิบพันล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อนำไปใช้ลงทุนในดินแดนโพ้นทะเลอื่นๆทั่วโลกโดยเฉพาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย และจีนตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เพราะการโยกย้ายทุนไปสู่ดินแดนต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งกำลังมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วนั้น นอกจากจะทำให้เงินทุนของพวกเขาสามารถสร้างผลกำไรในธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ได้อย่างมากมายแล้ว การลงทุนต่าง ๆ ของพวกเขายังมีความปลอดภัยจากปัญหาการเมืองและความขัดแย้งทางเชื้อชาติที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในอนาคตภายหลังการหมดอำนาจของประธานาธิบดีซูฮาร์โตและพรรคพวก กลุ่มทุนจีนในอินโด-นีเซียซึ่งไม่เคยลืมบทเรียนทางประวัติศาสตร์ของความขัดแย้งทางเชื้อชาติ จึงจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อนำมาใช้ป้องกันปัญหาดังกล่าวล่วงหน้าอย่างเห็นได้ชัดเจนตั้งแต่นั้นมา โดยเฉพาะกองทุนต่าง ๆ ซึ่งทั้งภาคเอกชนและรัฐบาลสิงคโปร์จัดตั้งขึ้นมาในช่วงปลายทศวรรษ 1980 และต้นทศวรรษ 1990[81] กองทุนเหล่านี้แทบทั้งหมดล้วนมีทุนจีนโพ้นทะเลจากอินโดนีเซียเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ตลอดเวลาก่อนที่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตจะถูกโค่นล้มไป

ทุนจีนในมาเลเซีย

การสะสมทุนของชาวจีนโพ้นทะเลในมาเลเซียเริ่มดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดมา เมื่อดินแดนที่เป็นมะละกา ปีนัง และสิงคโปร์ถูกอังกฤษรวมเข้าด้วยกันเป็น The Straits Settlements ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ถัดจากนั้นเมื่ออังกฤษเข้าไปเกี่ยวข้องกับดินแดนภายในของคาบสมุทรมาเลย์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆโดยเฉพาะภายหลังที่อังกฤษครอบครองรัฐเปรัคได้ในค.ศ.1874 แหล่งแร่ดีบุกที่ใหญ่ที่สุดแห่งนี้ซึ่งบรรดาผู้นำชุมชนจีนใน The Straits Settlements เคยมีผลประโยชน์มหาศาลมาก่อน ก็เริ่มได้รับผลประทบจากการรุกเข้ามาของทุนอังกฤษตั้งแต่นั้นมา ขณะที่สถาบันสินเชื่อและเครดิตต่าง ๆ ของชาวจีนในเวลานั้นยังไม่มีแต่อย่างใด บรรดานายทุนและผู้นำชาวจีนส่วนใหญ่จึงจำเป็นต้องสะสมทุนด้วยการประกอบธุรกิจการค้า การทำเหมืองแร่ดีบุกขนาดเล็ก และการเป็นเจ้าภาษีอากรในชุมชนจีนต่างๆ ขณะเดียวกันก็ได้พัฒนาสถาบันสังคมโดยเฉพาะสมาคมลับต่างๆเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายอิทธิพลทางสังคมและอำนาจทางเศรษฐกิจสู่แหล่งผลิตแร่ดีบุกที่เพิ่งค้นพบใหม่ในรัฐต่าง ๆ ของคาบสมุทรมาเลย์อย่างต่อเนื่องตลอดมา[82] จนกระทั่งในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เมื่อยางพารากลายเป็นพืชสำคัญทางเศรษฐกิจของอาณานิคมอังกฤษแห่งนี้แล้ว ชาวจีนจึงได้เข้ามามีบทบาทในเศรษฐกิจสาขานี้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ทุนจีนโพ้นทะเลในอาณานิคมอังกฤษแห่งนี้จึงเริ่มมีพลังทางเศรษฐกิจอย่างจริงจังและกลุ่มทุนจีนบางกลุ่มจึงอยู่ในฐานะที่จะแข่งขันกับกลุ่มทุนอังกฤษในธุรกิจการทำเหมืองแร่ดีบุก โรงงานถลุงแร่ดีบุก และสวนยางพาราขนาดใหญ่ได้บ้างแต่เพียงบางกลุ่ม ถึงกระนั้นก็ตาม ธุรกิจการลงทุนส่วนใหญ่ใน

อาณานิคมแห่งนี้ก็ยังคงอยู่ภายใต้การครอบงำของทุนอังกฤษอยู่อย่างมั่นคงต่อไป ขณะที่ชาวมาเลย์ส่วนใหญ่ยังคงมีบทบาทจำกัดภายใต้เศรษฐกิจแบบชนบท (rural economy) ซึ่งพึ่งพิงอาชีพการเพาะปลูกข้าวและการประมงชายฝั่ง จึงแทบจะไม่มีโอกาสเข้าไปตักตวงผลประโยชน์จากเศรษฐกิจดีบุกและเศรษฐกิจยางพาราแต่อย่างใด[83]

เพราะฉะนั้นบรรดานายทุนจีนโพ้นทะเลและนายทุนจีนท้องถิ่นซึ่งถือกำเนิดในอาณานิคมอังกฤษแห่งนี้ตลอดช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนใหญ่จึงมีฐานการสะสมทุนไม่ทางตรงก็ทางอ้อมจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเหมืองแร่ดีบุกและยางพาราแทบทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น ตัน กากี่ ซึ่งเป็นเจ้าของสวนยางพารา โรงงานอุตสาหกรรมยางพาราทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ธนาคารพาณิชย์จีน (The Chinese Commercial Bank) และธนาคารจีนโพ้นทะเล (The Oversea Chinese Banking Corporation : OCBC) ทั่วอาณานิคมอังกฤษแห่งนี้ หลี ก็องเจี๋ยน (Lee Kong Chian) ซึ่งเป็นลูกเขยของตัน กากี่และเป็นเจ้าของบริษัทลี รับเบอร์ จำกัด (Lee Rubber Company) ทั่วคาบสมุทรมาเลย์และบริษัทยางไทยปักษ์ใต้ จำกัด (Teck Bee Hang Company) ทั่วประเทศไทย หลก ยิ่ว (Loke Yew) เจ้าของเหมืองแร่ดีบุกและสวนยางพาราขนาดใหญ่ทั่วรัฐเปรัค รัฐเซลังงอร์ และรัฐปาหังรวมทั้งธนาคารกวองยิ๊ก (Kwong Yik Banking Corporation) เล่า ปักก๋วน (Lao Pak Kuan) มหาเศรษฐีเจ้าของเหมืองแร่ดีบุกทั่วคาบสมุทรมาเลย์ ธนาคารจุงเคียว (The Chung Khiaw Bank) และโรงงานถลุงแร่ดีบุกในปีนังคือ บริษัทโอเรียนตัลสเม็ลติ้ง (Oriental Smelting Company) จั่น กังซวี (Chan Kang Swi) เจ้าของสวนยางขนาดมหึมาทั้งในรัฐเปรัคและรัฐมะละกา ตัน เจี๊ยกกิม (Tan Jiack Kim) และตัน เจี๊ยกโห (Tan Jiak Ho) สองพี่น้องซึ่งเป็นเจ้าของบริษัท สเตร็ทส์ สตีมชิ้ป (Straits Steamship Company) และหลี เก็งฮี (Lee Keng Hee) เจ้าของบริษัทเดินเรือสมุทรและตึกรามบ้านช่องทั่วเกาะสิงคโปร์ และเจ้าของสวนยางพาราทั่วคาบสมุทรมาเลย์และเกาะสุมาตรา เป็นต้น[84]

นายทุนชั้นนำเหล่านี้ในยุคอาณานิคมส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ เพราะฝีมือความสามารถของพวกเขาและสมาชิกในครอบครัว แทบทุกคนมีความสามารถในการประยุกต์ทุนที่สะสมมาตั้งแต่รุ่นพ่อหรือบรรพชนก่อนหน้าพวกเขา เช่น ในกรณีของตัน กากี่ บิดาของเขาคือ ตัน กี่เป็ก (Tan Kee Peck) เจ้าของบริษัทซุ่นอัน (Soon Ann Co.) ก็มั่งคั่งขึ้นมาจากการค้าข้าวและสับปะรดจากประเทศไทย จนตระกูลนี้สามารถผูกขาดตลาดสับปะรดกระป๋องมากกว่าร้อยละ 70 ของตลาดโลกมาตั้งแต่ทศวรรษ 1900 แล้ว ขณะเดียวกัน หลี เก็งฮี ซึ่งเป็นลูกจีนที่เกิดใน The Straits Settlements ก็มาจากครอบครัวชาวจีนที่มั่งคั่งในมะละกามาก่อนหน้าเขาถึง 7 ชั่วคนแล้ว เป็นต้น[85]

เมื่อโอกาสทางเศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆนายทุนชาวจีนเหล่านี้จึงสามารถอาศัยประสบการณ์ของครอบครัวและของตนเองขยายการลงทุนอย่างชาญฉลาด พร้อมกับการอาศัยโชคช่วยในการเก็งกำไรซื้อขายสินค้าโภคภัณฑ์ (commodities) ต่าง ๆ โดยเฉพาะดีบุกและยางพาราล่วงหน้าในตลาดต่างๆ (Future Markets) ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก ดังนั้นความมั่งคั่งของนายทุนจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงแทบไม่มีอำนาจการเมืองใด ๆ อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของพวกเขาเลย

อย่างไรก็ตาม เมื่ออังกฤษตัดสินใจที่จะมอบเอกราชให้แก่อาณานิคมแห่งนี้ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 บรรดานายทุนชาวจีนในสหพันธ์มลายาขณะนั้น จึงเริ่มเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นและหวังว่าพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งตั้งขึ้นมาในค.ศ.1949 จะมีบทบาทสำคัญในการปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและทางสังคมของพวกเขาในรัฐเอกราชใหม่แห่งนี้ตลอดไป ขณะเดียวกัน อังกฤษเองซึ่งกำลังจะถอนตัวออกจากอาณานิคมแห่งนี้ ก็พยายามส่งเสริมให้บรรดานายทุนเชื้อสายจีนซึ่งเคยสนับสนุนพรรคกว่อมินตั๋งจัดตั้งพรรคการเมืองนี้ขึ้นมาโดยเร็วเพื่อคานกับอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์มลายา (MCP) ซึ่งอังกฤษถือเป็นพรรคการเมืองผิดกฎหมายแต่ยังมีอิทธิพลและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนจีนทั่วไปในคาบสมุทรมาเลย์ เพราะฉะนั้นบรรดาผู้นำชุมชนจีนในมลายาซึ่งมีการศึกษาดีจากอังกฤษและส่วนใหญ่เป็นพวกที่เกรงกลัวอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์อยู่แล้ว เช่น เล่า ปักก๋วน ตัน เช็งล็อค (Tan Cheng Lock) ลูกชายของเขาคือ ตัน ซิ่วซิน และเฮ็นรี่ เอ็ช.เอ็ส. ลี (Henry H.S.Lee) จึงตัดสินใจจัดตั้งพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ขึ้นมาได้อย่างรวดเร็วและสดวกมาก เพราะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากทั้งรัฐบาลอังกฤษและบรรดาชนชั้นนำทางการเมืองมาเลย์ซึ่งได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดีจากโลกตะวันตกเหมือนกันแล้ว คนเหล่านี้รวมทั้งบรรดาผู้ก่อตั้งพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) คนอื่น ๆ ส่วนใหญ่ยังเป็นประธานหอการค้าจีนในแต่ละรัฐด้วย เพราะฉะนั้นพวกเขาจึงสามารถดึงบรรดาผู้นำธุรกิจและสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ ของชุมชนจีนแต่ละแห่ง เข้ามาเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนี้ได้อย่างง่ายดาย โดยไม่จำเป็นต้องขอความสนับสนุนจากชนชั้นกรรมาชีพเชื้อสายจีนในดินแดนแห่งนี้ตั้งแต่แรกเริ่มด้วย พรรคการเมืองพรรคนี้จึงกลายเป็นพรรคตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหรือพรรคของชนชั้นกลางชาวจีนในมลายาอย่างแท้จริง ซึ่งต่อมาภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปในค.ศ.1955 พรรคการเมืองนี้ก็จะร่วมมือกับชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์ในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) และพรรคของชนชั้นกลางชาวอินเดียคือ พรรคสภาอินเดียมลายา (MIC) จัดตั้งรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติเพื่อบริหารประเทศมาลายาสืบมาตั้งแต่ได้รับเอกราชใน ค.ศ.1957

ในขณะที่อำนาจทางการเมืองส่วนใหญ่อยู่ในกำมือของพรรคองค์กรแห่งชาติสห-มาเลย์ (UMNO) ผู้นำของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ยังคงมีบทบาทในทางเศรษฐกิจของสหพันธ์มลายาต่อไป ดังนั้นตำแหน่งรัฐมนตรีสำคัญๆ ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและเหมืองแร่ รัฐบาลผสมของพันธมิตรแห่งชาติจึงมอบให้อยู่ในภาวะการควบคุมดูแลของบรรดาผู้นำพรรคของชาวจีนตั้งแต่ต้น นอกจากนั้นรัฐบาลสหพันธ์มลายาก็ได้ให้คำมั่นสัญญากับอังกฤษที่จะไม่มีการยึดทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ ของชาวตะวันตกในดินแดนแห่งนี้โดยเด็ดขาดก่อนที่จะได้รับเอกราช เพราะฉะนั้นทุนอังกฤษจึงยังคงมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจของมลายาต่อไปอย่างมั่นคง ขณะเดียวกันในช่วงประมาณ 10 ปีแรกของรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติ นายทุนชาวจีนซึ่งบริหารพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ได้ใช้โอกาสทางการเมืองในขณะนั้นทำการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้กับครอบครัวตนเองและพรรคพวกตลอดเวลาด้วย โดยเฉพาะการขอสิทธิสัมปทานเหมืองแร่ดีบุกใหม่ การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า การพัฒนาสวนยางพาราขนาดใหญ่ การขอใบอนุญาตผูกขาดโควต้าสินค้าอุปโภคและบริโภค การขอใบอนุญาตจัดตั้งธนาคาร สถาบันการเงิน และบริษัทประกันภัยต่างๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อเฮ็นรี่ เอ็ช.เอ็ส. ลี ได้ลาออกจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังคนแรกของสหพันธ์มลายาเพื่อให้ลูกชายของตัน เซ็งล็อคคือ ตัน ซิ่วซินเข้าดำรงตำแหน่งนี้แทนตั้งแต่ ค.ศ.1959 อดีตรัฐมนตรีผู้นี้ก็ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งธนาคารดีเว็ลล็อปเม้นท์แอนด์คอมเมอร์เชี่ยลแบ้งค์ (Development and Commercial Bank : B & C) เป็นรางวัลสมนาคุณตอบแทนจากรัฐบาล ถัดมาอีกเพียงปีเดียว คู เต็กพ๊วต (Khoo Teck Puat) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีจีนทรง อิทธิพลที่สุดในเกาะปีนัง และเป็นผู้ก่อตั้งพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) มาตั้งแต่แรกเริ่มอีกคนหนึ่ง ก็ได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งธนาคารมลายัน (Malayan Banking Bhd) เป็นต้น[86]

ถึงแม้เศรษฐกิจมลายาในขณะนั้นพึ่งพิงรายได้จากการส่งออกดีบุกและยางพารามากเกินไป ขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ไม่ได้นิ่งนอนใจที่จะพยายามส่งเสริมให้เกิดสินค้าโภคภัณฑ์สำคัญอื่น ๆ เช่น ปาล์ม โกโก้ และกาแฟ ตั้งแต่กลางทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา แต่นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import – Substituting Industrialization : ISI) ก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการลดการพึ่งพิงสินค้าอุปโภคบริโภคที่สหพันธ์มลายายังคงต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศ โดยเฉพาะน้ำตาลและแป้งมัน นโยบายนี้จึงถูกผลักดันขึ้นมาเพื่ออำนวยความสดวกทั้งทางด้านสินเชื่อ โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และการคุ้มครองอัตราพิกัดภาษีศุลกากรแก่นักลงทุนใดๆ ที่ต้องการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลอย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายนี้ก็เป็นประโยชน์ต่อทุนอังกฤษและทุนญี่ปุ่นมากกว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่ยังมีขนาดเล็กกว่าและยังขาด

แคลนทั้งเทคโนโลยีและประสบการณ์การบริหารจัดการที่จะนำมาใช้พัฒนาอุตสาหกรรมของพวกเขาให้มีประสิทธิภาพเต็มที่ได้ในยุคนั้น ขณะเดียวกัน ตั้งแต่มีการสถาปนามาเลเซียขึ้นมาใน ค.ศ.1963 และต่อเนื่องไปถึงค.ศ.1970 นั้น เศรษฐกิจของมาเลเซียเติบโตในอัตราเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.8 ต่อปี ตลอดมาในช่วงดังกล่าว จึงทำให้มาเลเซียมีรายได้จำนวนมากจากการส่งสินค้าขาออกแล้ว ยังมีปริมาณทุนสำรองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะส่งผลต่อการลงทุนภายในประเทศ การขยายตัวของเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างต่าง ๆ ตลอดเวลาด้วย[87] อย่างไรก็ตาม ผลพวงดังกล่าวส่วนใหญ่กลับกลายเป็นประโยชน์ต่อนักธุรกิจชาวจีนที่มีพลังเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน ขณะที่บรรดาชนชั้นนำมาเลย์ก็ยังคงคำนึงแต่การรักษาอำนาจทางการเมืองของพวกเขาให้มั่นคงต่อไป จนกระทั่งชาวมาเลย์ทั่วไปเริ่มแสดงความไม่พอใจต่อสภาพการณ์ที่กำลังดำรงอยู่ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพราะถึงแม้มาเลเซียได้รับเอกราชมาถึง 10 ปีแล้วในขณะนั้น ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของชุมชนมาเลย์ยังมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ขณะเดียวกัน ถึงแม้รัฐบาลจะได้พยายามเร่งรัดพัฒนาชนบทเพื่อให้ความช่วยเหลือชาวมาเลย์เหมือนกัน โดยเฉพาะการพยายามส่งเสริมให้ผลผลิตทางเกษตรของชาวพื้นเมืองเพิ่มมากขึ้น แต่นโยบายการพัฒนาของรัฐบาลก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการกระจายที่ดินทำกินและการกระจายทุนให้คนเหล่านี้มีฐานะดีขึ้นเลย นอกจากนั้นรัฐบาลมาเลเซียยังต้องรักษาพันธะข้อตกลงกับอังกฤษที่จะทำไว้ก่อนได้รับเอกราชคือการพยายามไม่ออกกฎหมายใด ๆ ที่จะเป็นปฏิปักษ์ต่อระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมซึ่งถือปฏิบัติมาตั้งแต่ยุคอาณานิคม เพราะฉะนั้น เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้จึงทำให้ประชาชนมาเลย์ทั่วไปถือเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้พวกเขาไม่มีสิทธิทางเศรษฐกิจเท่าเทียมกับคนเชื้อชาติอื่นๆ แล้วยังทำให้ความมั่งคั่งของแผ่นดินของตนเองตกอยู่ในกำมือของชาวอังกฤษและชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ ขณะที่ความไม่พอใจของชาวมาเลย์ที่ยังยากจนส่วนใหญ่ที่มีต่อรูปแบบการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ต่างๆ (ownership patterns) ซึ่งยังไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลง ใด ๆ เลยในขณะนั้น ก็ยังมีมากขึ้นตลอดเวลาทั้งที่พรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ของพวกเขาได้ผูกขาดอำนาจทางการเมืองแต่เพียงพรรคเดียวตลอดมา

คนเหล่านี้ถือว่าชนชั้นผู้ปกครองของพวกเขาใช้ไม่ได้ เพราะยิ่งนับวันนานขึ้น ธุรกิจและการลงทุนต่าง ๆ ก็ยังคงอยู่ในกำมือของทุนอังกฤษและทุนจีนโพ้นทะเลอย่างเหนียวแน่นต่อไป เพราะฉะนั้นกระแสสังคมความไม่พอใจต่อการนำของพรรคนี้ในหมู่ชาวมาเลย์ทั่วไปจึงเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการประชุมสภาเศรษฐกิจชาวพื้นเมือง (The Bumiputera Economic Congress) ซึ่งจัดขึ้นถึง 2 ครั้งในค.ศ.1965 และ ค.ศ.1968 โดยบรรดานักการเมือง ข้าราชการพลเรือน และผู้นำทางศาสนาของชาวพื้นเมือง ด้วยเหตุนี้รัฐบาลมาเลเซียจึงได้ตัดสินใจเปลี่ยนนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อสนองตอบต่อชาวมาเลย์ส่วนใหญ่อย่างเห็นได้ชัดเจนตั้งแต่ช่วง

ดังกล่าวเป็นต้นมาทันที เช่น การจัดตั้งสภาเงินทุนเพื่อให้การอุดหนุนชาวพื้นเมือง (Majlis Amanah Rakyat : MARA) เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างและบริหารจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมสมัยใหม่ต่าง ๆ โดยรีบด่วน โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการโอนกิจการเหล่านี้ให้กลายเป็นของชาวมาเลย์พื้นเมืองในอนาคต นอกจากนั้น สภาเงินทุนเพื่อให้การอุดหนุนชาวพื้นเมืองก็จำเป็นต้องเข้าไปมีบทบาทในทางเศรษฐกิจและธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ที่รัฐเป็นผู้ลงทุนอย่างจริงจังต่อไป องค์กรแห่งนี้ยังจะทำหน้าที่ค้ำประกันหลักทรัพย์ของรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่จะถูกแปรรูปเป็นบริษัทมหาชนเพื่อขายหุ้นให้กับชาวมาเลย์พื้นเมืองทั่วไปแล้ว ยังจะทำหน้าที่แทนรัฐบาลในการเข้าไปซื้อกิจการลงทุนของชาวต่างชาติเพื่อแปรสภาพธุรกิจการลงทุนเหล่านั้นให้เป็นบริษัทมหาชนที่มีผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองในที่สุดอีกด้วย ในค.ศ.1966 รัฐบาลมาเลเซียยังได้จัดตั้งธนาคารบุมี ปุตรา (Bank Bumiputra Bhd.) ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจของชาวมาเลย์พื้นเมืองโดยเฉพาะด้วยการให้ความช่วยเหลือทางการเงินและสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำมากเป็นพิเศษให้เฉพาะลูกค้าเหล่านี้เท่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อลดการผูกขาดของธนาคารต่างประเทศและธนาคารของชาวจีนในมาเลเซียที่ไม่เคยให้ความสำคัญกับลูกค้าชาวพื้นเมืองมาก่อนหน้านั้น อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตคือคณะกรรมการบริหารและผู้มีอำนาจในการจัดการของธนาคารแห่งนี้ตั้งแต่แรกเริ่มคือโรเบิร์ต ควอค (Robert Okuok) และคู ไคเป็ง (Khoo Kay Peng) ซึ่งเป็นนายทุนและกรรมการบริหารพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA)ที่มีความสนิทสนมกับบรรดาผู้นำในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ร่วมอยู่ด้วย ต่อมาในค.ศ.1969 รัฐบาลมาเลเซียยังได้จัดตั้งบรรษัทแห่งชาติ (Perbadanan Nasional Bhd : Pernas) เพื่อทำหน้าที่เป็นรัฐวิสาหกิจเงินทุนและหลักทรัพย์สำคัญสุดอีกแห่งหนึ่งในการที่จะเข้าไปครอบครองซื้อหุ้นของบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ทั้งในตลาดหลักทรัพย์และนอกตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur Stock Exchange : KLSE) ในนามของชุมชนมาเลย์ พื้นเมืองทั้งหมด[88]

การที่รัฐบาลมาเลเซียได้ส่งเสริมและจัดตั้งรัฐวิสาหกิจในลักษณะบริษัทมหาชนใหม่ๆขึ้นมาในช่วงนี้อย่างจริงจัง ได้สร้างความกังวลให้แก่บรรดานักธุรกิจชาวจีนทั่วไปที่หวั่นเกรงว่าสถานภาพการควบคุมบทบาททางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ที่ชุมชนจีนเคยมีบทบาทสูงเด่นมาก่อน อาจจะต้องได้รับผลกระทบกระเทือนอย่างแน่นอน คนเหล่านี้จึงเริ่มแสดงความไม่พอใจบรรดาผู้นำพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งยังคงนิ่งเฉยปล่อยให้รัฐบาลที่พรรคของตนเองเป็นส่วนหนึ่งอยู่ในขณะนั้น สามารถผลักดันนโยบายการเข้ามาแทรกแซงทางเศรษฐกิจเพื่อให้การสนับสนุนชาวพื้นเมืองมาเลย์ได้อย่างง่ายดาย ขณะที่การพัฒนาเศรษฐกิจของมาเลเซียในช่วงนั้น ก็ยิ่งทำให้ความไม่เท่าเทียมกันของสังคมถ่างกว้างออกไปมากขึ้น จนเหมือนทุกอย่างได้กลายเป็นปรากฏการณ์ที่เลวร้ายลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปัญหาการกระจายรายได้ที่ไม่มีโอกาสทำให้เท่าเทียมกันได้เลยในบรรดากลุ่มชนเชื้อชาติต่าง ๆ

ซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงและเลวร้ายลงยิ่งกว่าในยุคอาณานิคมแล้ว ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในทางสังคมระหว่างชาวมาเลย์พื้นเมืองด้วยกันเองยังบานปลายขยายตัวอย่างรวดเร็วด้วย ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อถูกขมวดปมเข้ากับความไม่เท่าเทียมกันทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคมเพิ่มขึ้น ในที่สุดก็ถูกขยายกลายเป็นปัญหาของความขัดแย้งทางเชื้อชาติได้อย่างง่ายดาย ขณะที่ความไม่พึงพอใจของชาวพื้นเมืองมาเลย์ที่ไม่มีโอกาสร่ำรวยและเป็นเจ้าของหุ้นธุรกิจขนาดใหญ่อย่างเต็มที่ตาม ความต้องการของพวกเขา ก็จะแสดงออกด้วยการต่อต้านธุรกิจการลงทุนของชาวจีนที่มีอยู่ดาษดื่น ทั่วมาเลเซียในขณะนั้น ส่วนชาวจีนก็ยิ่งแสดงความไม่พอใจในการพยายามครอบงำธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจแบบชาตินิยมที่ให้ความสำคัญเฉพาะชาวมาเลย์พื้นเมืองตลอดเวลา

ความไม่พอใจของชาวพื้นเมืองมาเลย์และผู้ที่มีเชื้อสายจีนทั่วไปครั้งนั้นซึ่งมีต่อรัฐบาลพันธมิตรแห่งชาติจะปรากฏออกมาอย่างชัดเจนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ.1969 เพราะการเลือกตั้งทั่วไปในครั้งนั้น พรรคพันธมิตรของฝ่ายรัฐบาลได้ประสบความเสียหายร้ายแรงกว่าการเลือกตั้งครั้งใด ๆ ที่เคยผ่านมา ถึงแม้จะได้ชัยชนะในการเลือกตั้งและมีเสียงเหนือกว่าฝ่ายค้านอย่างหวุดหวิดก็ตาม แต่ต้องสูญเสียที่นั่งทั้งในเกาะปีนังและรัฐกลันตันให้กับฝ่ายค้านเป็นครั้งแรก ขณะเดียวกัน ความตึงเครียดทางเชื้อชาติที่สะสมกันอยู่ก่อนหน้านั้นก็กลายเป็นชนวนเหตุนำไปสู่การเกิดจลาจลทางเชื้อชาติในกรุงกัวลาลัมเปอร์เมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ.1969 เป็นต้นมา นอกจากนั้นแล้ว บรรดาผู้นำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ก็ได้พยายามปรึกษาหารือกับพรรคการเมืองสำคัญอื่นๆ ในช่วงนั้นเพื่อที่จะขยายกลุ่มพันธมิตรในการจัดตั้งรัฐบาลผสมให้มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม และถ้าหากประสบความสำเร็จก็ต้องการดึงพรรคการเมืองทุกพรรคเพื่อมาจัดตั้ง รัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional) ขึ้นมาให้ได้ ขณะเดียวกัน พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งอ่อนแอลงอย่างมากจากการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนั้น ก็อยู่ในฐานะเสียเปรียบในการจัดตั้ง รัฐบาลผสมที่กำลังดำเนินการเจรจาอยู่ตลอดเวลา เมื่อพรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) และพรรคประชาชนก้าวหน้า (PPP) ซึ่งเป็นพรรคที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา รวมทั้งพรรคฝ่ายค้านของชาวมาเลย์คือพรรคอิสลามแห่งมาเลเซีย(PAS) ได้ตัดสินใจให้ความร่วมมือในการจัดตั้งรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติครั้งนั้นด้วย ขณะที่การเข้าร่วมรัฐบาลของพรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) และพรรคประชาชนก้าวหน้า (PPP) เท่ากับการนำเอาพรรคการเมืองใหม่ที่ชาวจีนให้การสนับสนุนด้วยกันเองมาทำลายอิทธิพลของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ในรัฐบาลผสมได้สำเร็จแล้ว การดึงพรรคอิสลามแห่งมาเลเซีย (PAS) ซึ่งมีฐานเสียงสนับสนุนในบริเวณชายฝั่งตะวันออกและทางภาคเหนือของมาเลเซียเข้ามาในครั้ง

นั้น เปรียบเสมือนกับการที่รัฐบาลใหม่ภายใต้การนำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ได้รับฉันทานุมัติและการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากเสียงของชาวมาเลย์ทั้งมวลด้วย

ดังนั้นเมื่อพรรคนี้มีฐานะใหญ่สุดในรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติก็เท่ากับสังคมมาเลย์พื้นเมืองทั้งมวลให้ความชอบธรรมต่อพรรคใหญ่ที่สุดพรรคนี้เพื่อทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของชาวมาเลย์ในการที่จะผลักดันทั้งนโยบายและมาตราการต่าง ๆ ในการสนองตอบต่อความต้องการของชาวพื้นเมือง (Bumiputeras) ซึ่งมีความไม่พอใจในความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายความมั่งคั่งของประเทศชาติระหว่างชาวมาเลย์กับชาวจีนเป็นทุนเดิมมาตลอดเวลา จนกระทั่งนำไปสู่ปัญหาการก่อจลาจลทางเชื้อชาติที่เพิ่งผ่านพ้นมาแล้ว พรรคองค์กรแห่งชาติ สหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งครอบงำรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติในขณะนั้นจึงไม่รีรอลังเลใจที่จะประกาศใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่(New Economic Policy : NEP) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 ทันที โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการสร้างความเป็นเอกภาพของชาติด้วยการขจัดปัญหาความยากจน การไม่คำนึงถึงเรื่องเชื้อชาติและการรื้อโครงสร้างสังคมเพื่อบรรลุถึงความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจของบรรดาผู้คนเชื้อชาติต่าง ๆ ในมาเลเซีย โดยเฉพาะชาวมาเลย์พื้นเมืองกับชาวมาเลย์เชื้อสายจีน โดยนโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP) จะเลิกคำนึงถึงวิธีการบริหารจัดการเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ซึ่งเคยยึดถือปฏิบัติตลอดมาตั้งแต่สมัยยุคเอกราชที่ผ่านมาบ้างบางส่วนตามความเหมาะสม เพื่อให้รัฐบาลสามารถเข้าไปแทรกแซงกลไกทางเศรษฐกิจได้มากขึ้นกว่าเดิม รัฐบาลจะต้องถือเป็นภาระหน้าที่สำคัญที่จะต้องส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการขยายตัวของชนชั้นกลางชาวพื้นเมืองแล้ว รัฐบาลยังต้องรับผิดชอบในกระบวนการสะสมทุนแทนชาวพื้นเมืองเพื่อสถาปนานายทุนชาวมาเลย์ (Malay capitalists) ให้เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วย โดยนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ได้ตั้งเป้าหมายการเป็นเจ้าของหลักทรัพย์ในบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ของชาวพื้นเมืองมาเลย์ซึ่งมีเพียงประมาณร้อยละ 2.4 ในค.ศ.1970 ให้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30 ของปริมาณทั้งหมดในค.ศ.1990 และต้องการลดระดับความยากจนของชาวมาเลย์พื้นเมืองซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 50 ในค.ศ.1970 ให้เหลือเพียงร้อยละ 16 ของจำนวนผู้ยากจนทั้งหมดในค.ศ.1990 ถัดจากนั้นมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายนี้ก็ถูกผลักดันออกมาอย่างจริงจัง เช่น การให้ผู้ยากจนชาวพื้นเมืองมาเลย์มีโอกาสในการฝึกฝนวิชาชีพ การจัดสรรที่ดินทำกินและเงินลงทุนสำหรับการประกอบอาชีพต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาและการจ้างแรงงานใหม่ทั่วประเทศ เพื่อให้โอกาสบุตรธิดาของชาวมาเลย์พื้นเมืองมีโอกาสในการศึกษาและการแสวงหางานทำได้อย่างง่ายดายและมีอภิสิทธิเหนือกว่าบุตรธิดาของชาวมาเลย์เชื้อชาติอื่นๆ ที่มีฐานะเศรษฐกิจดีอยู่แล้ว โดย รัฐบาลได้จัดสรรทั้งโควต้าการศึกษาทุกระดับและการให้ทุนอุดหนุนอย่างเต็มที่ต่อเยาวชนชาวมาเลย์พื้นเมืองจนถึงขั้นอุดมศึกษา เป็นต้น นอกจากนั้น รัฐบาลมาเลเซียยังได้บังคับให้บริษัทธุรกิจขนาดใหญ่รื้อโครงสร้างการถือครองหุ้นส่วน

ทั้งหมดใหม่ โดยแต่ละบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่จะต้องแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนที่มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของเงินทุนทั้งหมดเป็นชาวพื้นเมืองมาเลย์ โดยหุ้นที่กระจายสู่มหาชนผ่านทางตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ได้นั้น จะต้องขายในราคาพาร์ (par value) ให้กับชาวพื้นเมืองเท่านั้น[89]

เพราะฉะนั้นเมื่อมาถึงช่วงนี้แล้ว ความจำเป็นของนักธุรกิจชาวจีนในการที่จะต้องสร้างสายสัมพันธ์กับชาวมาเลย์ที่มีอิทธิพลทางการเมืองในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งกลายเป็นพรรคการเมืองเดียวที่มีอำนาจเด็ดขาดในรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติจึงยิ่งมีมากขึ้น เพราะตราบใดที่พรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ยังมีความมั่นคงเช่นนั้นต่อไปอีกยาวนานแน่นอนแล้ว นายทุนชาวจีนเหล่านี้ต่างก็ตระหนักดีว่าการหวังพึ่งพิงพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของพวกเขาแต่เพียงพรรคเดียวเหมือนกับช่วงที่เคยผ่าน ๆ มา ย่อมไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้อีกต่อไป โดยเฉพาะวัตถุประสงค์สำคัญของนโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP) ซึ่งต้องการรื้อโครงสร้างสังคมแล้วพัฒนาขึ้นมาใหม่นั้น ยิ่งต้องทำให้บรรดานายทุนชาวจีนมีความจำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือกับชนชั้นผู้ปกครองชาวมาเลย์มากขึ้น เพื่อเป็นการเสาะแสวงหาช่องทางใหม่ๆ ในการสะสมความมั่งคั่งของพวกเขาให้ดำเนินการได้ต่อไปในสังคมมาเลเซียยุคใหม่ด้วย ขณะเดียวกัน สถิติการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินในรูปแบบต่างๆ ของชาวจีนทั่วมาเลเซียเมื่อสิ้นปี ค.ศ.1969 มีเพียงร้อยละ 22.8 ขณะที่ชาวพื้นเมืองมาเลย์ครอบครองทรัพย์สินทั้งหมดเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น ส่วนทรัพย์สินที่เหลือทั้งหมดเป็นของชาวต่างชาติ โดยเฉพาะนายทุนชาวอังกฤษแทบทั้งหมด เพราะฉะนั้น ถ้าหากบรรดานายทุนชาวจีนในมาเลเซียปรับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการประสานผลประโยชน์กับชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์อย่างจริงจังและยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมความเป็นจริงตั้งแต่นั้นมา โอกาสในการสะสมทุนและสร้างความมั่งคั่งของพวกเขาก็ยังเปิดกว้างอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน ขณะเดียวกัน รัฐบาลมาเลเซียก็ไม่รีรอลังเลใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการถือครองกรรมสิทธิ์หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สินตามสัดส่วนของประชากรแต่ละเชื้อชาติอย่างจริงจังตั้งแต่ ค.ศ.1970 นั่นเอง โดยรัฐบาลได้จัดงบประมาณค่าใช้จ่ายจำนวนมหาศาลเพื่อจัดตั้งรัฐวิสาหกิจและบริษัทมหาชนที่รัฐเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุด เพื่อเข้าไปดำเนินธุรกิจการลงทุนต่างๆ อย่างเต็มที่แล้ว รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เหล่านี้ โดยเฉพาะรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ของชาวพื้นเมืองยังได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลให้ขยายบทบาททางธุรกิจและหาทางครอบครองทรัพย์สิน(assets) และการลงทุนแทนชาวพื้นเมืองมาเลย์ทั้งหมดให้มากที่สุดและเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดเวลาด้วย เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกอะไรที่เดิมในค.ศ.1957 มาเลเซียมีรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เพียง 10 แห่งเท่านั้น แต่ในค.ศ.1985 กลับมีเพิ่มขึ้นเป็น 1,014 แห่ง[90] นอกจากนั้นแล้ว ทั้ง

รัฐวิสาหกิจและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ต่าง ๆ ของรัฐยังรณรงค์การกวาดซื้อหุ้น แล้วเข้าควบคุมหรือเข้าครอบครองกิจการลงทุนของชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะทุนอังกฤษซึ่งกำลังตกใจกลัวและพากันถอนตัวขายทรัพย์สินราคาถูกให้กับผู้ซื้ออย่างจ้าละหวั่นในช่วงต้นทศวรรษ 1970 เรื่อยมา ขณะที่รายได้จากการส่งออกน้ำมันของมาเลเซียก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ค.ศ.1973 รัฐบาลจึงสามารถจัดสรรเงินทุนเหล่านี้ให้บรรดารัฐวิสาหกิจและบริษัทมหาชนขนาดใหญ่ที่ตนเองถือหุ้นอยู่ เพื่อทำการไล่ล่าซื้อกิจการลงทุนของชาวต่างประเทศได้อย่างง่ายดายต่อเนื่องไปถึงปลายทศวรรษดังกล่าว

ตั้งแต่นั้นมา การแทรกแซงของรัฐและการลงทุนของภาคสาธารณะ (public sector) จึงกลายเป็นช่องทางสำคัญในกระบวนการสะสมทุนของภาคเอกชนและผู้อุปถัมภ์ทางการเมืองในมาเลเซียไปโดยปริยาย เพราะธุรกิจการลงทุนใดๆ ที่เป็นไปในนามของสาธารณะ ชาวพื้นเมืองมาเลย์ย่อมได้รับการปฏิบัติเป็นอย่างดีจากกลไกของทางราชการแล้ว ยังสามารถระดมทุนจากรัฐวิสาหกิจและสถาบันการเงินของรัฐที่มีอยู่อย่างมากมายได้อย่างง่ายดาย ดังนั้นถ้าหากใครก็ตามสามารถประยุกต์ทั้งกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาลมาผสมผสานกับระบบอุปถัมภ์ทางการเมืองแบบมาเลย์ในยุคนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว โอกาสที่พวกเขาจะกลายเป็นนายทุนสมัยใหม่ในยุคนี้ก็ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ไกลเกินความจริงแน่นอน ถึงกระนั้นก็ตาม ปฏิกิริยาของกลุ่มนายทุนจีนขนาดใหญ่ที่มีต่อนโยบายเศรษฐกิจใหม่ของรัฐบาลมาเลเซียยุคนี้ก็มีความแตกต่างกันไปหลายรูปแบบ โดยเฉพาะนายทุนจีนโพ้นทะเลที่มีฐานสะสมทุนทั้งในมาเลเซีย สิงคโปร์ และชาติเพื่อนบ้านอื่น ๆ เช่น ตัน จินตวน (Tan Chin Tuan) และหลี กองเจี๋ยน ซึ่งเป็นทายาทเจ้าของธุรกิจนานาชนิดของกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) โดยในช่วงแรกๆ ของนโยบายนี้ บุคคลทั้งสองซึ่งเป็นเครือญาติกันก็พยายามที่ใช้วิธีการเผชิญหน้ากับทุนชาวพื้นเมือง ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียกำลังพัฒนาอยู่ในขณะนั้น โดยการผนึกกับพันธมิตรทางธุรกิจและเครือญาติคนอื่นๆ ของพวกเขาในมาเลเซียเพื่อพัฒนากลุ่มทุนของพวกเขาให้กลายเป็นกลุ่มทุนที่ใหญ่ที่สุดในมาเลเซียเพื่อแข่งขันช่วงชิงโอกาสทางเศรษฐกิจแข่งขันกันอย่างเปิดเผยกับรัฐวิสาหกิจต่างๆ ของรัฐบาล แต่ต่อมาพวกเขากลัวว่าถ้าหากดำเนินการต่อไปอย่างจริงจังแล้ว รัฐบาลมาเลเซียจะต้องหาทางกลั่นแกล้งธุรกิจและผลประโยชน์ต่างๆ ของกลุ่มซึ่งยังดำเนินกิจการแบบบริษัทมหาชนและมีหุ้นซื้อขายอยู่ในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์(KLSE)ในขณะนั้น เช่น บริษัท มาลายันบริวเวอรี่ส์ (Malayan Breweries Bhd.) บริษัท เกรทอีสเทิร์นไลฟ์แอสชัวรันซ์ (Great Eastern Life Assurance Bhd.) บริษัทไซม์-ดาร์บี้ (Sime-Darby) บริษัท วีนบราเธอร์ (Wearne Brothers Bhd.) และบริษัทโฮลดิ้งของกลุ่มที่ถือหุ้นไขว้กันไปอีกมากมายในมาเลเซีย เป็นต้น ในที่สุดทั้งตัน จินตวน และหลี กองเจี๋ยน ก็ต้องเลิกนโยบายเผชิญหน้ากับรัฐบาลมาเลเซีย แล้วถ่ายโอนกิจการธุรกิจการลงทุนทั้งหมดในมาเลเซียให้บุคคลที่ใกล้ชิดหรือผู้ถือกรรมสิทธิ์แทน (nominees) ส่วนพวกเขาก็

กลับไปใช้สำนักงานใหญ่ในสิงคโปร์เพื่อควบคุมนโยบายการพัฒนาทุนของกลุ่มโอซีบีซีในมาเลเซีย ทางอ้อมตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา[91]

ส่วนนายทุนชาวจีนที่มีฐานการสะสมทุนแต่เพียงดินแดนเดียวคือมาเลเซีย เช่น ลี ลอยเส็ง (Lee Loy Seng) ซึ่งเป็นเจ้าของทุนพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ชื่อกลุ่มเค แอล-เคปง (The KL-Kepong Group) ก็เลือกที่จะประสานความร่วมมือกับรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ของมาเลเซียในช่วงนี้เป็นครั้งแรก โดยการกระจายหุ้นในธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของเขาทั้งหมดให้เป็นบริษัทมหาชน ซึ่งกลุ่มของเขายังถือหุ้นสัดส่วนมากกว่าผู้ถือหุ้น อื่น ๆ ต่อไป แล้วเปิดโอกาสให้รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เข้ามาถือหุ้นในสัดส่วนที่ได้จัดสรรไว้ให้แทนที่ตนเองจะถือหุ้นของธุรกิจการลงทุนของกลุ่มเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ตัวอย่างเช่น บริษัท ไฮแลนด์และโลวแลนด์ (Highlands & Lowlands Bhd. ของกลุ่มนี้กลายเป็นบริษัทมหาชนที่มีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ด้วยวิธีนี้ตั้งแต่นั้นมา นอกจากนั้นก็ยังมีแต้ ฮองเปียว (Tae Hong Piow) ซึ่งเป็นเจ้าของกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่จากรัฐเปรัคและเจ้าของธนาคารพับลิค (The Public Bank Bhd) ในขณะนั้น ก็ได้หันกลับมาศึกษานโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ของรัฐบาล มาเลเซียอย่างจริงจัง ในที่สุดก็หาช่องทางแสวงหาผลประโยชน์จากนโยบายนี้อย่างง่ายดาย ด้วยการยอมให้รัฐบาลมาเลเซียเข้ามาถือหุ้นธนาคารแห่งนี้ ซึ่งต่อไปจะทำหน้าที่บริการสินเชื่อทางธุรกิจให้กับชาวพื้นเมืองมาเลย์ โดยอาศัยเงินทุนที่อัดฉีดเข้ามาตลอดเวลาจากธนาคารชาติมาเลเซีย (Bank Negara) อีกทอดหนึ่ง เป็นต้น[92]

ถึงแม้รัฐบาลมาเลเซียพยายามชี้แจงให้คนเชื้อชาติอื่น ๆ โดยเฉพาะบรรดานักธุรกิจชาวจีน อย่าได้กังวลหรือตื่นกับการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจใหม่มากเกินไป เพราะนโยบายนี้ มีเป้าหมายสำคัญเพียงแต่ต้องการลดระดับความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องความมั่งคั่ง รายได้ และการจ้างงานของบรรดาประชาชนเชื้อชาติต่าง ๆ ให้มีฐานะเท่าเทียมกันมากขึ้นเท่านั้น โดยไม่มีกลุ่มชนชาติใดที่จะต้องสูญเสียหรือมีความรู้สึกว่าทรัพย์สินของพวกเขาได้ถูกพรากไปจากการใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่แต่อย่างใด ขณะเดียวกัน การรื้อโครงสร้างใหม่ของสังคมก็มีเป้าหมายสำคัญคือ การพยายามทำให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวเติบโตต่อไป มาตรการในการกระจายหลักทรัพย์ให้ชาวพื้นเมืองมาเลย์มีสถานภาพทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ก็ไม่ได้ใช้มาตรการบังคับชนชาติอื่น ๆ แต่อย่างใด โดยรัฐบาลได้พัฒนาทั้งเครื่องมือการเก็บภาษีอากร การให้เงินสนับสนุนรัฐวิสาหกิจและระบบธนาคารเพื่อเปิดโอกาสให้ชาวพื้นเมืองมาเลย์มีช่องทางมากขึ้นในการขอสินเชื่อและครอบครองหุ้นในบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายระยะยาวที่วางไว้นานถึง 20 ปีเท่านั้นเอง

แต่ถึงกระนั้นก็ตาม มาตรการและผลกระทบต่าง ๆ ของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ได้ทำให้นักธุรกิจชาวจีนทั่วไปเกิดความหวั่นไหวและความหวาดกลัวขึ้นมาอย่างรวดเร็วตลอดทศวรรษ 1970 โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของรัฐวิสาหกิจใหม่ ๆ ที่กำลังเข้ามาช่วงชิงบทบาทในภาคเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ ที่เคยถูกครอบงำโดยทุนจีนโพ้นทะเลมาก่อน เช่น ธุรกิจการธนาคาร อสังหาริมทรัพย์ การก่อสร้าง และโรงงานผลิตสินค้าต่างๆ เพราะนอกจากรัฐบาลมาเลเซียได้ตั้งรัฐวิสาหกิจใหม่ขึ้นมาใน ค.ศ.1971 ชื่อ การพัฒนาเมือง(Urban Develop-ment Authority : UDA) ซึ่งจะเข้าไปมีบทบาทในการก่อสร้างการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ในเขตเมืองต่าง ๆ ทั่วมาเลเซียอย่างรวดเร็วแล้ว ภายในเวลาเพียงไม่กี่ปีเท่านั้น ธนาคารมลายัน (Malayan Banking Bhd.) และธนาคารยูไนเต็ดมลายัน (United Malayan Banking Corporation Bhd. : UMBC) ซึ่งเคยเป็นธนาคารภายใต้การครอบครองของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเล ก็ต้องประสบปัญหาขาดทุนและกลายเป็นธนาคารพาณิชย์ของรัฐบาลมาเลเซียไปใน ค.ศ.1976 นอกจากนั้นแล้ว ธนาคารอื่นๆ ซึ่งเป็นของชาวจีนมาก่อน เช่น ธนาคารดีเว็ลลอปเม้นท์แอนด์คอมเมอร์เชียล (D & C) ธนาคารกวองยิ๊ก (Kwong Yik Bank) และธนาคารคอมเมิร์ช (Bank of Commerce Bhd.) ก็กำลังอยู่ในฐานะเปลี่ยนมือผู้ถือหุ้นรายใหญ่จากชาวจีนมาเป็นชาวพื้นเมืองมาเลย์ อันเนื่องมาจากนโยบายเศรษฐกิจใหม่ของรัฐบาลนั่นเอง อย่างไรก็ตาม ภาคอุตสาหกรรมที่ชาวจีนเคยมีบทบาทอยู่ก่อนอาจกล่าวได้ว่าได้รับผลกระทบจากนโยบายเศรษฐกิจใหม่ไม่มากนัก ถ้าเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจสาขาอื่นๆ ในขณะนั้น เพราะยังคงได้รับอานิสงฆ์จากมาตรการจูงใจทางภาษีและการส่งเสริมต่างๆ จากนโยบายของรัฐบาลที่จะทำให้มาเลเซียเป็นชาติอุตสาหกรรม ซึ่งประกาศใช้มาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 ต่อไป โดยเน้นให้การส่งเสริมทั้งอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (Import-Substituting Industrialization : ISI) และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export-Oriented Industrialization : EOI) ตลอดเวลา[93]

ในค.ศ.1971 รัฐบาลยังได้ประกาศใช้กฎหมายจัดตั้งเขตการค้าเสรี (The Free Trade Zone Act : FTZ) เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกโดยเฉพาะด้วย โดยโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตนี้ทั้งหมดจะได้รับการยกเว้นทั้งภาษีเครื่องจักรและวัตถุดิบต่างๆ ที่สั่งเข้ามาจากต่างประเทศ ยังได้รับการยกเว้นอากรและภาษีสินค้าขาออกทั้งหมดอีกด้วย จึงทำให้เงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้าไปในมาเลเซียอย่างรวดเร็วมาก และภายในเวลาเพียง 10 ปี การขยายตัวของอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของมาเลเซียก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในอัตราร้อยละ 10 อย่างต่อเนื่องตลอดมา จนกระทั่งในค.ศ.1980 อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกกลายเป็นรายได้ส่วนใหญ่ของมาเลเซียและสามารถทดแทนการพึ่งพิงการส่งสินค้าขั้นปฐม (primary exports) เช่น ยางพาราและดีบุกของ

มาเลเซียได้ตั้งแต่นั้นมาแล้ว ยังทำให้รัฐบาลมาเลเซียสามารถพึ่งพิงทุนจากต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศได้โดยสะดวกมากขึ้น โดยไม่ต้องกังวลถึงปัญหาที่กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (EOI) จะกลายเป็นปัจจัยสร้างความมั่งคั่งให้กับทุนจีนในประเทศขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นประเด็นปัญหาทางการเมืองที่สร้างความยากลำบากใจต่อการแก้ไขในภายหลังอีกต่อไป[94]

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า (ISI) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของนายทุนชาวจีนก็ยังคงต้องติดเงื่อนไขการลงทุนร่วมกับชาวพื้นเมืองมาเลย์ต่อไป บรรดานายทุนชาวจีนจึงจำเป็นต้องพยายามเสาะแสวงหาอิทธิพลทางการเมืองเพื่อมาช่วยในอุตสาหกรรมสาขานี้ตลอดเวลา ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางเศรษฐกิจต่างๆจากรัฐบาลตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทนี้แต่ละราย ทั้งในรูปของใบอนุญาต (licence) หรืออัตราพิกัดภาษีอากรต่าง ๆ ที่จะได้รับการยกเว้น ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการลงทุนร่วม (joint venture) กับบริษัทจากต่างประเทศได้ หรือไม่ก็นำเอาสิทธิพิเศษต่างๆ ที่ได้จากรัฐบาลทั้งในรูปของใบอนุญาตและสัญญา (contract) ไปจัดตั้งบริษัทเอกชนขึ้นมาเพื่อนำไปจดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนในตลาดหลักทรัพย์อีกทอดหนึ่ง เมื่อจำต้องมีการรื้อโครงสร้างผู้ถือหุ้นให้มีชาวพื้นเมืองถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดตามเงื่อนไขต่าง ๆ ของนโยบายเศรษฐกิจใหม่[95]

ความจำเป็นของทุนจีนโพ้นทะเลที่จะต้องสร้างสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับชนชั้นนำทางการเมืองมาเลย์จะยิ่งมีเพิ่มมากขึ้น เมื่อมีการประกาศใช้กฎหมายและการจัดตั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ตามเงื่อนไขของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ เช่น การประกาศใช้กฎหมายความร่วมมือทางอุตสาหกรรม (The Industrial Coordination Act : ICA) ในค.ศ.1975 การจัดตั้งคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับทุน (The Capital Issues Committee : CIC) และคณะกรรมการการลงทุนจากต่างประเทศ (The Foreign Investments Committee : FIC) เป็นต้น ขณะที่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับทุน (CIC) จะทำหน้าที่พิจารณาจัดสรรและอนุมัติทุนในบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่เพื่อให้ชาวพื้นเมือง ก่อนที่บริษัทเหล่านั้นจะได้รับอนุญาตจากตลาดหลักทรัพย์ให้เข้าไปซื้อขายหุ้นได้ คณะกรรมการการลงทุนจากต่างประเทศ (FIC) จะทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด ส่วนกฎหมายความร่วมมือทางอุตสาหกรรม (ICA) ก็มีสาระสำคัญส่วนใหญ่ที่จะบังคับให้โรงงาน อุตสาหกรรมต่างๆ ปฏิบัติตามแนวทางของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนถือหุ้นและการจ้างแรงงานชาวพื้นเมืองตามสัดส่วนที่กฎหมายเกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้ระบุไว้เป็นต้น ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้สร้างความไม่พอใจแก่นักลงทุนเชื้อสายจีนในมาเลเซียมาก เพราะ

นอกจากโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ของพวกเขาตั้งอยู่นอกเขตการค้าเสรี (FTZ) ที่ไม่ได้รับการยกเว้นใด ๆ จากกฎหมายฉบับนี้แล้ว นักลงทุนชาวจีนยังถือว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นเงื่อนไขสำคัญของรัฐบาลมาเลเซียที่จะผลักดันให้ชาวพื้นเมืองก้าวเข้ามามีบทบาทแทนพวกตนในภาคอุตสาหกรรมของมาเลเซียในระยะยาวด้วย เพราะฉะนั้นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม จึงทะยอยขายกิจการหรือลดสัดส่วนการเป็นเจ้าของในภาคอุตสาหกรรมโรงงานต่าง ๆ ลงตลอดเวลาในช่วง ค.ศ.1976-1985 แล้วนำเงินทุนเหล่านั้นไม่ต่ำกว่า 6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐออกไปลงทุนในต่างประเทศตั้งแต่นั้นมา[96]

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่น่าหวั่นไหวเช่นนั้น บรรดาผู้นำในพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ภายใต้การนำของหัวหน้าพรรคชื่อตัน คุนซวน (Tan Koon Swan) ก็ได้พยายามเสาะแสวงหาวิธีการพึ่งพิงตนเองให้กับบรรดานักธุรกิจที่เป็นฐานสนับสนุนของพรรคตลอดมา เพื่อเป็นทางออกในการคลายความหวั่นกลัวว่าบทบาททางเศรษฐกิจของพวกเขาจะต้องถูกทำลายจากนโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP) ด้วยการเคลื่อนไหวจัดตั้งบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ (corporatization movement) ของชุมชนชาวจีนโดยรวมขึ้นมาเพื่อคานอำนาจการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐบาลมาเลเซียที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับในขณะนั้น โดยพรรคสมาคมจีนมลายาได้อาศัยประสบการณ์และความสำเร็จของสหกรณ์พรรคที่ชื่อ Koperatif Serbaguna (M) Bhd. หรือที่มีชื่อย่อว่า เคเอ็สเอ็ม (KSM) ซึ่งตั้งขึ้นมาช่วยเหลือหาทุนสนับสนุนการประกอบธุรกิจของชาวจีนที่มีฐานะยากจนตั้งแต่ ค.ศ.1968 ภายใต้การบริหารของหลี ซันชุน (Lee San Choon) ซึ่งเป็นประธานยุวชนของพรรคนี้ตั้งแต่ช่วงนั้นเป็นต้นมา จนกระทั่งสหกรณ์เคเอ็สเอ็ม (KSM) ได้รับการเชื่อถือจากชุมชนจีนทั่วมาเลเซียในการระดมทุนเพื่อนำมาใช้ขยายกิจการเครดิตและสินเชื่อเพิ่มขึ้นตลอดเวลา

ใน ค.ศ.1975 พรรคสมาคมจีนมลายา จึงได้อนุมัติให้สหกรณ์เคเอสเอ็ม (KSM) จัดตั้งบริษัทโฮลดิ้งเพื่อขยายการลงทุนในภาคธุรกิจขนาดใหญ่ (corporate sector) ขึ้นมาอีกบริษัทหนึ่งมีชื่อว่า บริษัทโฮลดิ้งเอนกประสงค์ จำกัด (Multi-Purpse Holdings Bhd) หรือเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) โดยมีหลี ซันชุนและตัน คุนซวนทำหน้าที่บริหารดูแลรับผิดชอบและพัฒนาทั้งสหกรณ์เคเอ็สเอ็ม(KSM) และบริษัทเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) ของพรรคสมาคมจีนมลายาตั้งแต่นั้นมา โดยทั้งสองขององค์กรของพรรคนี้จะทำหน้าที่ระดมทุนของชาวจีนทั่วชุมชนต่างๆ เพื่อมาใช้ในการลงทุนทางธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งจะเป็นการคุ้มครองและสร้างความก้าวหน้าให้กับผลประโยชน์ของชุมชนจีนในมาเลเซียโดยรวมต่อไป ซึ่งวิธีการหาทางออกแบบนี้ในการแหวกวงล้อมข้อบังคับต่างๆ ของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ของรัฐบาลมาเลเซียในขณะนั้น ยังได้มีอิทธิพลต่อสมาคมและสถาบันทางสังคมอื่นๆ ของ

ชาวจีนซึ่งจะช่วยกันระดมทุนจัดตั้งบริษัทโฮลดิ้ง (holding companies) เพื่อวัตถุประสงค์ทำนองคล้ายๆ กันกับบริษัทโฮลดิ้งของเคเอ็สเอ็ม (KSM) และเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) อีกถึงประมาณ 50 บริษัทในช่วงนี้เหมือนกัน โดยเฉพาะสมาคมตระกูลและสมาคมจีนแต่ละสำเนียงภาษา ซึ่งล้วนมีสมาชิกคนสำคัญของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) เป็นกรรมการบริหารสมาคมเหล่านั้นเป็นส่วนใหญ่ในเวลาเดียวกันด้วย เช่น บริษัท กาหยินโฮลดิ้ง จำกัด (Ka Yin Holdings Sdn Bhd.) ซึ่งเป็นของสหพันธ์สมาคมจีนแคะ (The Federation of Ka Yin Associations) และมหาเศรษฐีลี ลอย เส็ง และจู จิงหว่า (Choo Ching Hwa) เป็นกรรมการบริหารบริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้ บริษัทฮกเลี่ยน โฮลดิ้ง จำกัด (Hok Lian Holdings Sdn. Bhd.) ซึ่งเป็นบริษัทโฮลดิ้งของสมาคมจีนฮกเกี้ยนแห่งมาเลเซีย (The Hok Kien Association of Malaysia) ภายใต้การนำของหลี ยันเลี่ยน (Lee Yan Lian) และบริษัทแกรนด์โอเชี่ยนดีเว็ลลอปเม้นต์ จำกัด (The Grand Ocean Development Bhd) ซึ่งเป็นบริษัทโฮลดิ้งของสมาคมจีนไหหลำแห่งรัฐเซลังงอร์ (The Keng Chew Selangor Society) ซึ่งมีน้องชายของตัน คุนซวนคือ ตัน ลุ่นซวน (Tan Loon Swan) เป็นกรรมการผู้จัดการ เป็นต้น[97]

บรรดาผู้นำชุมชนและนายทุนจีนในมาเลเซียถือว่าการเคลื่อนไหวเพื่อขยายบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ภายใต้การนำของบริษัทเอ็มพีเอ็ชบี(MPHB) ซึ่งพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ดำเนินการอย่างจริงจังในขณะนั้น เป็นสิ่งที่มีความชอบธรรมและเป็นการประกาศศักดิ์ศรีให้บรรดาชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของทุนจีนโพ้นทะเลที่พร้อมจะประสานความร่วมมือกันทุกเมื่อเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนจีนในมาเลเซียให้ยั่งยืนถาวรต่อไป แม้จะต้องเผชิญนโยบายและมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลที่พยายามเอื้ออำนวยให้กับชาวพื้นเมืองมาเลย์อยู่ในฐานะได้เปรียบชนเชื้อชาติอื่นๆ ก็ตาม เพราะฉะนั้นภายในเวลาเพียงไม่กี่ปี บริษัทเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) และบริษัทโฮลดิ้งอื่นๆ ที่เป็นพันธมิตรของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) จึงสามารถระดมทุนได้อย่างมากมายและสร้างอาณาจักรธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ได้ภายในเวลาอันรวดเร็วมาก เช่นในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1977 บริษัทโฮลดิ้งเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) แห่งนี้ก็ได้เข้าไปซื้อกิจการอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมดของบริษัทบันดาร์รายาดีเว็ลลอปเม็นท์ จำกัด (The Bandar Raya Developments Bhd) กิจการธนาคารมาเลเซียฝรั่งเศส จำกัด (The Malaysian French Bank Bhd.) แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นธนาคารมัลติ-เพอร์โพส จำกัด (The Multi-Purpose Bank) ซื้อกิจการลงทุนทั้งหมดของบริษัทแม็กนั่ม จำกัด (The Magnum Corporation Bhd) และสวนยางพาราทั้งหมดของบริษัทดันล็อป (The Dunlop Estates Bhd) ในมาเลเซียแล้วเปลี่ยนชื่อบริษัทสวนยางพาราขนาดใหญ่แห่งนี้เป็นบริษัทซาราวัคเอ็นเตอร์ไพรส์ (Sarawak Euterprise Corporation) เป็นต้น เพราะฉะนั้นใน ค.ศ.1981 ก่อนที่บริษัทเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) จะเข้าไปจดทะเบียนทำการซื้อขายหุ้นในตลาด

หลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) บริษัทแห่งนี้จึงมีผู้ถือหุ้นถึงกว่า 27,000 ราย โดยผู้ถือหุ้นกว่าร้อยละ 72 เป็นชาวจีนทั้งสิ้น จึงทำให้บริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้เป็นบริษัทมหาชนที่มีผู้ถือหุ้นมากที่สุดในตลาดกัวลาลัมเปอร์ด้วยทุนจดทะเบียนเริ่มต้นเพียง 30 ล้านเหรียญริงกิตในค.ศ.1977 แต่เมื่อบริษัทเข้าตลาดหลักทรัพย์แล้ว ก็ได้เพิ่มทุนมากขึ้นอีกกว่า 750 ล้านเหรียญริงกิต[98]

การที่บริษัทเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) ขยายตัวได้อย่างรวดเร็วมากเพราะมีนโยบายรุกเข้าไปซื้อขายและควบรวมกิจการของบริษัทต่าง ๆ ทั้งในและนอกตลาดหลักทรัพย์ในทุกภาคธุรกิจการลงทุนของมาเลเซียอย่างจริงจังตั้งแต่แรกเริ่มนั้นเอง จึงทำให้บรรดาชนชั้นกลางชาวจีนเกิดความเชื่อมั่นมากขึ้นกว่าพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) ได้ค้นพบช่องทางใหม่ในการคานอำนาจกับบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ของรัฐบาลใต้การครอบงำของพรรคองค์กรแห่งชาติมาเลย์ (UMNO) ได้อย่างจริงจังเป็นครั้งแรก ซึ่งจะส่งผลให้พรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) กลับมาผงาดอีกครั้งหนึ่งภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปในค.ศ.1982 เมื่อสมาชิกของพรรคนี้ซึ่งส่งเข้ารับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรรวม 28 คน ได้รับการเลือกตั้งเข้ามาถึง 24 คน โดยชัยชนะที่ได้รับครั้งนั้นเกิดจากอานิสงฆ์ของการขับเคลื่อนเพื่อสร้างบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ของชาวจีนขึ้นมาแข่งขันกับรัฐวิสาหกิจของชาวมาเลย์พื้นเมืองภายใต้การนำของบริษัทเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) นั่นเอง จึงทำให้ชุมชนชาวจีนทุกชนชั้นและสมาคมต่าง ๆ ให้การสนับสนุนพรรคนี้อย่างจริงจังเพื่อให้กลับมาเป็นผู้นำในการรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองของพวกเขาต่อไป[99]

อย่างไรก็ตาม เมื่อบริษทโฮลดิ้งเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) ขยายการลงทุนในลักษณะของการซื้อและควบรวมกิจการธุรกิจขนาดใหญ่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่มูลค่าหุ้นของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ก็มีราคาเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลานั้น การดำเนินธุรกิจในเชิงรุกอย่างรวดเร็วของบริษัทยิ่งนานวันก็ต้องประสบปัญหาในแง่กฎหมายการลงทุนและนโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP)ของรัฐบาลมาเลเซียเพิ่มขึ้นด้วย เช่น การที่บริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้ได้เข้าไปซื้อหุ้นประมาณร้อยละ 41 ของธนาคารยูไนเต็ดมลายัน จำกัด (The United Malayan Banking Corporation Bhd : UMBC) ของจาง หมิงเทียน (Chang Ming Thien) แต่ไม่สามารถบริหารต่อไปได้เพราะบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์เปอร์นัส (Pernas) ของรัฐบาลมาเลเซียก็เข้าไปซื้อหุ้นในกิจการธนาคารนี้ในอัตราเท่าเทียมกัน ขณะหุ้นที่เหลืออีกร้อยละ 9 เป็นของบริษัทน้ำมันแห่งชาติปิโตรนัส (Petronas) เหมือนกัน เพราะฉะนั้นบริษัทโฮลดิ้งเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) จึงจำเป็นต้องขายหุ้นที่ถืออยู่ทิ้งไปในราคาขาดทุนเพราะเกรงจะเกิดปัญหาทางการเมืองขึ้นมา ขณะเดียวกันตัน คุนชวนในฐานะประธานพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) และในฐานะกรรมการผู้จัดการบริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้ได้เข้าไปพัวพันกับธุรกิจส่วนตัวของครอบครัวและของ

เพื่อนนักธุรกิจการเมืองมาเลย์ของเขาอีกสองคนคือดาอิม ไซนุดดิน (Daim Zainuddin) และกาฟาร์ บาบา (Ghafar Baba) ซึ่งล้วนเป็นนักการเมืองที่ทรงอิทธิพลในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ในขณะนั้นด้วยแล้ว ตัน คุนชวนยังได้พัฒนาบริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้กลายเป็นบรรษัทข้ามชาติที่เข้าไปลงทุนร่วมในธุรกิจการค้า การเดินเรือ และอุตสาหกรรมสมัยใหม่ทั้งในฮ่องกงและสิงคโปร์อย่างขนานใหญ่ตลอดต้นทศวรรษ 1980 แต่ธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ เหล่านั้นกลับขาดทุนจำนวนมหาศาลเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งในค.ศ.1985 บริษัทโฮลดิ้งเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) ต้องตัดการขาดทุนนั้นทิ้งเป็นมูลค่าสูงถึง 420 ล้านเหรียญริงกิต แค่นั้นยังไม่พอบริษัทแพนเอ็ล จำกัด (The Pan El Company) ซึ่งทำธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ในตลาดสิงคโปร์ของตัน คุนชวน ยังเป็นหนี้ธนาคารต่างประเทศในขณะนั้นสูงถึง 225 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จนกระทั่งบริษัทนี้ต้องล้มละลาย และตัน คุนชวนถูกทางการสิงคโปร์จับกุมตัวในข้อหาฉ้อโกงบริษัทแพนเอ็ล จำกัด และทางการมาเลเซียก็ได้ออกหมายจับเขาในข้อหาฉ้อโกงบริษัทโฮลดิ้งเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) เขาจึงได้ลาออกจากทั้งประธานพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และกรรมการผู้จัดการบริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1986 และถูกจองจำในคุกของทั้งสองประเทศในเวลาต่อไป ถัดจากนั้นข่าวฉาวโฉ่เรื่องการทุจริตคอรัปชั่นของบริษัทโฮลดิ้ง สหกรณ์ออมทรัพย์ และธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ค่อย ๆ โผล่ออกมามากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น การฉ้อโกงในสหกรณ์ออมทรัพย์ของพรรคที่ชื่อว่าดีทีซี (DTC) ทำให้เงินฝากของสมาชิกสหกรณ์แห่งนี้ประมาณ 588,000 คน ที่มีมูลค่าสูงถึง 1.4 พันล้านริงกิตสูญหายไป จนมีผลทำให้กรรมการบริหารของบริษัทโฮลดิ้งเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) ลาออกทั้งหมดในค.ศ.1987 ถัดจากนั้นพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ก็ได้แต่งตั้งให้โรเบิร์ต คว็อค และลี ลอยเส็งเข้าไปทำหน้าที่ฟื้นฟูบริษัทโฮลดิ้งแห่งนี้จนแข็งแรงและมีผลกำไรตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1988 แล้ว ในปีถัดมาธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ทั้งหมดของบริษัทโฮลดิ้งเอ็มพีเอ็ชบี (MPHB) ก็ถูกซื้อกิจการผนวกเข้าด้วยกันกับบริษัท กามุนติง จำกัด (The Kamunting Corporation Bhd) ของครอบครัวตระกูลหลิม (Lim Family) ภายใต้การนำของ ที.เค.หลิม (T.K. Lim) ตั้งแต่นั้นมา[100]

อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจโดยรวมของมาเลเซียตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 ก็ถดถอยลงเรื่อย ๆเพราะราคาน้ำมัน ยางพารา น้ำมันปาล์ม ดีบุก และโกโก้ในตลาดโลก ซึ่งทรุดลงอย่างมากตั้งแต่ช่วงนั้นมา จนกระทั่งรัฐบาลต้องประกาศลดค่าเงินริงกิต และอัตราการขยายตัวเศรษฐกิจของมาเลเซียในปีค.ศ.1985 ถึงกลับมามีค่าติดลบหนึ่งเป็นครั้งแรกในช่วงหลังได้รับเอกราชแล้ว รัฐบาลมาเลเซียยังได้ตัดสินใจเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในช่วงนี้เหมือนกัน โดยนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ตัดสินใจผลักดันลัทธิเสรีนิยมใหม่(neoliberalism) เพื่อมาปลดเปลื้องสภาพเศรษฐกิจมาเลเซียที่กำลังถูกพันธนาการโดยทุนของรัฐจำนวนมหาศาลและเป็นภาระหนักอึ้งของ

งบประมาณแผ่นดินในขณะนั้น ด้วยการออกกฎหมายต่าง ๆ แล้วผลักดันให้เกิดการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ อย่างเต็มที่ รัฐบาลยังได้หันกลับมาให้ความสำคัญกับภาคธุรกิจเอกชนในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจด้วยการประกาศยกเลิกข้อบังคับและเงื่อนไขจำกัดบางประการในการลงทุนซึ่งเป็นไปตามนโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP)ก่อนหน้านั้น ยังได้ประกาศใช้กฎหมายส่งเสริมการลงทุนฉบับใหม่ (The Promotion of Investments Act : PIA) ในค.ศ.1986 ให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ธุรกิจโรงงานอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเป็นเวลานานตั้งแต่ 5-10 ปี การลงทุนของภาคเอกชนภายในประเทศยังได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขอย่างเข้มงวดในกรณีที่จะต้องมีทุนและการว่าจ้างแรงงานของชาวพื้นเมืองก่อนที่ทางการจะออกใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงงานหรือดำเนินธุรกิจการลงทุนใดๆ ดังเช่นที่ปฏิบัติมาในอดีต นอกจากนั้นแล้ว นักลงทุนจากต่างประเทศสามารถครอบครองกิจการลงทุนทั้งหมดของเขาได้ ถ้าหากร้อยละ 80 ของผลิตภัณฑ์สินค้าถูกส่งไปขายในตลาดต่างประเทศด้วย[101] เพราะฉะนั้นตั้งแต่ ค.ศ.1986 เศรษฐกิจมาเลเซียจึงหันกลับมาเน้นความสำคัญของภาคธุรกิจเอกชนเป็นพลังหลักในการขับเคลื่อนให้เจริญเติบโตแทนบรรดารัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่จะถูกบีบให้ประสานความร่วมมือและประสานผลประโยชน์กับทุนเอกชนอย่างจริงจังสืบไป

ถึงแม้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ซึ่งมีทุนญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เศรษฐกิจมาเลเซียกลับขยายตัวขึ้นมาอย่างมั่นคงตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา แต่อานิสงฆ์ของการหันกลับมาใช้นโยบายเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม โดยรัฐพยายามถอยบทบาทออกจากการเข้าไปเกี่ยวข้องโดยตรงในทางเศรษฐกิจอย่างชัดเจนพร้อมกับการเร่งแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อให้ภาคเอกชนภายในประเทศกลับเข้ามามีบทบาทขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ทะยานไปข้างหน้าต่อไป พร้อมกับรัฐบาลจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อุปถัมภ์หรือพี่เลี้ยงที่สำคัญเท่านั้น ได้สร้างความพึงพอใจให้กับนายทุนจีนในมาเลเซียมาก ตั้งแต่นั้นมา นักธุรกิจชาวจีนยังตระหนักถึงความจำเป็นมากขึ้นที่จะเสาะแสวงหาช่องทางในการไขว่คว้าหาการอุปถัมภ์จากรัฐ (state patronage) ทั้งในรูปของสัญญาสิทธิสัมปทานและใบอนุญาตต่าง ๆ ที่จะเข้าไปทำธุรกิจลงทุนร่วมกับบรรดารัฐวิสาหกิจที่กำลังถูกรัฐบาลบีบให้แปรรูปเป็นบริษัทมหาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แล้ว นายกรัฐมนตรีมหาธีร์ของมาเลเซียยังได้แสดงท่าทีอย่างเปิดเผยกับสาธารณชนเป็นครั้งแรกในช่วงนี้ที่แสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดในการผลักดันนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ตลอดช่วง 20 ปีที่ผ่านมา เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญต่อธุรกิจการลงทุนขนาดย่อมและขนาดกลาง (small and medium scale enterprises : SMEs) สาเหตุนี้จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจมาเลเซียต้องทรุดลงอย่างรุนแรงแล้ว รัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่ยังบริหารกิจการอย่างไร้ประสิทธิภาพและสร้างภาระหนี้สินจำนวนมากให้กับรัฐบาลด้วย

รัฐบาลมาเลเซียจึงจำเป็นต้องแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่เป็นปัญหาเหล่านั้นให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการเป็นเจ้าของโดยไม่มีการตั้งกฎเกณฑ์จำกัดเรื่องเชื้อชาติอีกต่อไปแล้ว รัฐบาลยังพร้อมที่จะส่งเสริมธุรกิจการลงทุนแบบ SMEs ของภาคเอกชนทั้งชาวพื้นเมืองและชาวจีนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืนให้เกิดขึ้นในมาเลเซียให้ได้[102] นอกจากนั้น รัฐบาลมาเลเซียยังได้มีท่าทีผ่อนปรนให้ชุมชนจีนกลับมาให้ความสำคัญกับการศึกษาภาษาและการแสดงออกทางวัฒนธรรมของตนเองอย่างกว้างขวางอีกครั้งหนึ่ง เช่น การอนุญาตให้มีการแห่ขบวนสิงโตในที่สาธารณะ พร้อมกับการอนุญาตให้ชาวจีนสามารถเดินทางกลับไปเยี่ยมเยือนแผ่นดินใหญ่ได้ตั้งแต่ก่อนจะมีการเลือกตั้งทั่วไปในค.ศ.1990 ด้วย ถัดจากนั้นเมื่อมีการประกาศใช้นโยบายการพัฒนาแห่งชาติ (The Development Policy : NDP) พร้อมกับการที่รัฐบาลประกาศใช้วิสัยทัศน์ 2020 (Wawasan 2020) แทนที่นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ตั้งแต่ ค.ศ.1991[103] ชาวจีนและคนเชื้อชาติอื่น ๆ จึงได้รับการยอมรับจากรัฐบาลให้เข้าไปมีสิทธิเท่าเทียมกับชาวมาเลย์พื้นเมืองในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรมของพหุสังคมมาเลเซียแห่งนี้ในลักษณะที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น ถึงแม้ว่าในสาระเนื้อหาของนโยบายและมาตรการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐบาลมาเลเซียที่ผลักดันออกมาตั้งแต่ ค.ศ.1991 จะมีลักษณะของความลำเอียงทางเชื้อชาติซึ่งเป็นประโยชน์กับทุนมาเลย์พื้นเมืองต่อไปบ้างพอสมควรก็ตาม แต่การที่รัฐบาลมาเลเซียลดบทบาทการแทรกแซงเศรษฐกิจโดยให้ภาคเอกชนเข้าไปมีส่วนสำคัญแทนที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตแบบยั่งยืนต่อไปนั้น บรรดาชนชั้นกลางและนายทุนชาวจีนในมาเลเซียก็ถือว่าเพียงพอต่อการที่พวกเขาจะปรับเปลี่ยนกระบวนการสะสมทุนและสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในประเทศนี้ได้อย่างไม่ยากลำบากนัก เพราะตลอดช่วงระยะเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมาของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) นอกจากจะทำให้ภาคเศรษฐกิจเมือง (urban economy) โดยเฉพาะในบริเวณมาเลเซียตะวันตก (Western Malaysia) ซึ่งชุมชนจีนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอย่างหนาแน่นตลอดมา มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วมากกว่าภูมิภาคใด ๆ ของมาเลเซียแล้ว สถานภาพทางเศรษฐกิจโดยรวมของชนชั้นกลางชาวจีนก็เจริญเติบโตจากผลพวงของการพัฒนาดังกล่าวตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้น บรรดานายทุนชาวจีนที่สามารถเสาะแสวงหาระบบอุปถัมภ์จากชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์และประสานผลประโยชน์ในการลงทุนกับครอบครัวนักการเมืองที่กุมบังเหียนในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ได้เป็นอย่างดีตลอดช่วงของการใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP)ในระหว่าง ค.ศ.1970-1990 ยังกลายเป็นนายทุนจีนสมัยใหม่ที่ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วจำนวนมากกว่าที่เคยผ่านมาในช่วงก่อนหน้านั้น กลุ่มทุนจีนในมาเลเซียบางกลุ่มที่เติบโตขึ้นมาในช่วงนี้ยังสามารถพัฒนาตนเองกลายเป็นนายทุนข้ามชาติที่ประสบ ความสำเร็จในการลงทุนระหว่างประเทศอย่างรวดเร็วด้วย ซึ่งกลุ่มทุนจีนแต่ละกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในช่วงดังกล่าวของมาเลเซีย นอกจาก

จะมีรายละเอียดและปมเด่นในการพัฒนาทุนของตนเองในลักษณะที่มีความหลากหลายและแตกต่างกันเป็นส่วนใหญ่แล้ว จำนวนนายทุนชาวจีนที่พัฒนาตนเองขึ้นมามีบทบาทสำคัญในเศรษฐกิจมาเลเซียยุคใหม่ตั้งแต่นั้นมายังมีเป็นจำนวนมาก และมีศักยภาพของทุนสูงกว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ถ้าหันมาพิจารณานายทุนจีนที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดและกลายเป็นมหาเศรษฐีจีนโพ้นทะเลที่ร่ำรวยที่สุดคนหนึ่งของโลกตั้งแต่นั้นมา คงไม่มีใครประสบความสำเร็จเท่ากับโรเบิร์ต ควอคหรือที่มีชื่อจีนว่า ควอค ฮกเหนียน (Kuok Hock Nien) อย่างแน่นอน บุคคลผู้นี้ซึ่งเป็นลูกชายของมหาเศรษฐีจีนฮกจิวชื่อควอค เค็งคัง (Kuok Keng Kang) ได้ถือกำเนิดในเมืองยะโฮร์บารู (Johore Baru) ในค.ศ.1923 ภายหลังจากได้รับการศึกษาอย่างดีจากสิงคโปร์และอังกฤษแล้ว ก็ได้เดินทางกลับมาเลเซียในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถัดจากนั้นเขาและพี่น้องก็จัดตั้งบริษัท ควอค บราเธอส์ จำกัด (Kuoh Brothers Sdn Bhd.) ขึ้นมาทำธุรกิจผูกขาดสินค้าอุปโภคบริโภคที่สำคัญคือ เกลือ น้ำตาล แป้งมัน และข้าวในรัฐยะโฮร์ต่อมา ขณะเดียวกัน เขาเองก็เหมือนบิดาผู้วายชนม์ไปแล้ว นอกจากจะมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับบรรดาชนชั้นนำมาเลย์ในรัฐยะโฮร์เป็นอย่างดีแล้ว ธุรกิจบางอย่างในครอบครัวของเขายังมีหุ้นส่วนชาวมาเลย์ที่เป็นชนชั้นสูงของรัฐนี้ตลอดมาด้วย โดยเฉพาะตระกูลของอดีตนายกรัฐมนตรีฮุสเซ็น ออนน์ (Hussein Onn) และตระกูลของภริยาอดีตรองนายกรัฐมนตรีอิสไมล์ อับดุลราห์มาน (Ismail Abdul Rahman) ซึ่งล้วนแต่มีรากเหง้าและภูมิลำเนาดั้งเดิมมาจากรัฐยะโฮร์ทั้งสิ้น เพราะความใกล้ชิดสนิทสนมกับบรรดาผู้นำการเมืองเหล่านี้หรือไม่ก็มีผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจกับชนชั้นนำแห่งรัฐนี้นั่นเอง จึงทำให้โรเบิร์ต ควอคได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหารคนหนึ่งของบริษัทสายการบินมลายัน-สิงคโปร์แอร์ไลน์ (The Malayan-Singapore Airlines) ในช่วงต้นทศวรรษ 1960 และต่อมาถึงแม้บริษัทการบินแห่งนี้จะแยกตัวออกจากกันเป็น 2 บริษัทการบิน คือ สายการบินสิงคโปร์แอร์ไลน์และสายการบินมาเลเซี่ยนแอร์เวยส์ (Malaysian Airways) แต่เขาก็ยังคงได้รับความไว้วางใจให้เป็นกรรมการบริหารของสายการบินแห่งชาติมาเลเซียแห่งนี้ต่อมา ในค.ศ.1966 เขายังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการบริหารจัดการธนาคารบูมีปุตรา (The Bank Bumiputra Bhd) อีก 2 ปีต่อมาเขายังได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลมาเลเซียให้เป็นสถาปนิกสำคัญในการออกแบบและสถาปนาบริษัทเดินเรือแห่งชาติมาเลเซียแห่งแรกขึ้นมา คือ บริษัท มาเลเซียนอินเตอร์เนชั่นนัลชิปปิ้งคอร์ปอเรชั่น (Malaysian International Shipping Corporation Bhd : MISC) และยังได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการบริหารบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เปอร์นัส (Pernas Bhd) ของรัฐบาลมาเลเซียในค.ศ.1969 ด้วย

ขณะเดียวกัน ในด้านธุรกิจส่วนตัวของเขาและครอบครัว เขายังได้ร่วมหุ้นกับครอบครัวของดาอิม ไซนุดดิน จัดตั้งบริษัทพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ชื่อบริษัท พรีเอ็มบา จำกัด (Preemba Bhd.) และจัดตั้งบริษัทโฮลดิ้งของตระกูล ควอคขึ้นมาในช่วงนี้ด้วยชื่อบริษัท ยูบีเอ็นโฮลดิ้ง จำกัด (UBN Holdings Sdn Bhd.) ขึ้นมาสร้างโรงแรมและศูนย์กลางธุรกิจขนาดใหญ่ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ชื่อแชงกรี-ล่าคอมเพล็กซ์ (Shangri-La Complex) นอกจากนั้นใน ค.ศ.1968 เขายังได้รับสัมปทานจากรัฐเปอร์ลิส (Perlis) แล้วจัดตั้งบริษัทเปอร์ลิสแพลนเตชั่นส์ จำกัด (The Perlis Plantations Bhd) เพื่อทำไร่อ้อยในเนื้อที่ดินแปลงสัมปทานแรกขนาด 14,490 เอเคอร์และโรงงานผลิตน้ำตาลขึ้นมาในรัฐนั้นเป็นครั้งแรก โดยหุ้นกับบริษัทมิตซุย บุสซันไกชา จำกัด (Mitsui Bussan Kaisha Bhd.) และบริษัท นิสชินชูการ์แมนนูแฟคเจอริ่ง จำกัด (Nissin Sugar Manufacturing Bhd.) จากญี่ปุ่น และรัฐวิสาหกิจชื่อ เล็มบากา อูรูซัน ตาบุง ฮาจี (Lembaga Urusan Tabung Haji : LUTH) ต่อมาในค.ศ.1974 เขาก็ได้ตั้งโรงงานผลิตน้ำตาลโรงที่ 2 ขึ้นมาโดยร่วมหุ้นกับรัฐวิสาหกิจพัฒนาที่ดินชื่อ บริษัท เฟ็ลดา จำกัด (FELDA) และตาอิบ อันดัค (Taib Andak) ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องของนายกรัฐมนตรีฮุสเซ็น ออนน์ในขณะนั้น ถัดมาอีก 2 ปี บริษัทเปอร์ลิสแพลนเตชั่นส์ จำกัดของ โรเบิร์ต ควอคก็สามารถฮุบกิจการทั้งหมดของบริษัท มลายันชูการ์แมนนูแฟคเจอริ่ง จำกัด (Malayan Sugar Manufacturing Bhd.) ได้สำเร็จและเขาก็ได้กลายเป็นผู้ผูกขาดตลาดน้ำตาลทั้งหมดในมาเลเซียแต่เพียงผู้เดียวตั้งแต่นั้นมา ในช่วงเวลาเดียวกัน เขายังได้ตั้งบริษัท เฟ็ดเดอรัลฟลาวมิลส์ จำกัด (The Federal Flour Mills Bhd.) ขึ้นมาเพื่อผลิตแป้งมันสำปะหลังขึ้นมาในมาเลเซียถึง 4 โรงงาน และกลายเป็นกลุ่มผลิตแป้งมันสำปะหลังที่ใหญ่ที่สุดของมาเลเซียตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 พร้อมกับการเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทเดินเรือแห่งชาติมาเลเซีย (MISC) ตั้งแต่แรกเริ่มใน ค.ศ.1968 แล้ว เขายังได้เชื้อเชิญผู้มีประสบการณ์ในธุรกิจการเดินเรือจากทั้งสิงคโปร์และฮ่องกงเข้ามาถือหุ้นในบริษัทนี้ด้วย โดยมอบตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่บริษัทเดินเรือแห่งนี้ให้กับเจ้า เหวินคิง (Tsao Wen King) หรือที่มีอีกชื่อหนึ่งว่าแฟรงค์ เจ้า (Frank Tsao) ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทเดินเรือสมุทรที่ใหญ่ที่สุดในฮ่องกงขณะนั้นด้วย ถัดจากนั้นอีกเพียงไม่กี่ปี โรเบิร์ต ควอคนอกจากจะเรียนรู้วิธีการลงทุนในธุรกิจอุตสาหกรรมที่เอื้ออำนวยซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดีแล้ว เขายังมีประสบการณ์ในการลงทุนทำธุรกิจการเดินเรืออย่างรวดเร็วและกล้าตัดสินใจเข้าซื้อกิจการทั้งหมดของบริษัทเดินเรือสิงคโปร์ชื่อ บริษัท แปซิฟิคแคเรีย จำกัด (Pacific Carriers Ltd) ซึ่งเป็นบริษัทเดินเรือที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นของเขาในช่วงถัดมา[104]

ข้อที่น่าสังเกต ในกรณีของการขยายทุนอย่างรวดเร็วของกลุ่มคว็อค (Kuok Group) คือเมื่อการลงทุนของกลุ่มนี้ขยายตัวอย่างมั่นคงในมาเลเซียแล้ว โรเบิร์ต คว็อคยังขยายการลงทุนสู่ตลาดการเงินที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างค่อยเป็นค่อยไปตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 โดยขยายกิจการลงทุนไปที่สิงคโปร์ก่อน ด้วยการสร้างโรงแรมระดับ 5 ดาวคือ โรงแรมแชงกรี-ล่า (Shangari-La Hotel) ถัดจากนั้นอีก 1 ปี ก็ได้ขยายธุรกิจการลงทุนโรงแรมชื่อนี้อีกไปสร้างขึ้นในฮ่องกง แล้วจึงขยายเครือข่ายโรงแรมระดับ 5 ดาวชื่อนี้ไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วเอเชียตะวัน-ออกเฉียงใต้ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และจีนในเวลาต่อมา นอกจากนั้นเขายังสามารถสร้างสายสัมพันธ์กับบรรดานายทุนชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งใช้ทั้งสิงคโปร์และฮ่องกงเป็นฐานทั้งการระดมทุนและฐานการลงทุนระหว่างประเทศตลอดมาตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นไปอย่างรวดเร็วด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ฮ่องกงนั่นเองได้ทำให้โรเบิร์ต คว็อคตระหนักถึงความสำคัญของตลาดการเงินที่ใหญ่และสะดวกแห่งนี้ซึ่งมีมากกว่าตลาดสิงคโปร์ได้ด้วยประสบการณ์ของตนเอง เขาจึงตัดสินใจตั้งสำนักงานใหญ่ของกลุ่มชื่อ บริษัทเคอรี่เทรดดิ้ง จำกัด (Kerry Trading Co.) และบริษัท เชนอ็อฟแชงกรี-ล่าโฮเต็ล จำกัด (Chain of Shangri-La Hotel Co.) ขึ้นในฮ่องกง เพื่อใช้เป็นศูนย์กลางในการทำธุรกิจการลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลและบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่อื่นๆ ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีสำนักงานตั้งอยู่บนเกาะนี้ได้อย่างกว้างขวางแล้ว ในระยะยาวการใช้ฮ่องกงเป็นฐานทั้งการระดมทุนและฐานการลงทุนแบบไร้พรมแดนไปสู่ประเทศต่าง ๆ ของกลุ่มนี้ ยังทำให้กลุ่มคว็อค (Kuok Group) ปลอดภัยจากผลกระทบทางการเมืองและปัญหาเรื่องเชื้อชาติในมาเลเซียที่อาจเกิดขึ้นมาอีกเมื่อใดก็ได้อีกด้วย ขณะเดียวกัน โรเบิร์ต คว็อคก็มีความชอบธรรมเพียงพอที่จะใช้ฮ่องกงเป็นฐานสะสมทุนขึ้นมาอีกแห่งหนึ่ง เพราะตลาดการเงินและเศรษฐกิจฮ่องกงมีความเป็นเสรีนิยมมากที่สุดกว่าตลาดใด ๆ ในเอเชียซึ่งบรรดาผู้นำทางการเมืองของมาเลเซียก็ตระหนักดีถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ปัญหาความเข้าใจผิดต่าง ๆ จึงแทบไม่มี เพราะในขณะที่การลงทุนในต่างประเทศของเขาเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ของกลุ่มนี้ในมาเลเซียก็ยังคงขยายตัวอย่างรวดเร็วเหมือนกัน นอกจากนั้น เนื่องจากโรเบิร์ต คว็อคเป็นนักธุรกิจจีนโพ้นทะเลที่มีความช่ำชองในการซื้อขายสินค้าโภคภัณฑ์ล่วงหน้ามาตั้งแต่วัยหนุ่มแล้ว เพราะฉะนั้นภายในเวลาเพียงไม่กี่ปีที่ครอบครัวของเขาเข้ามาคลุกคลีกับธุรกิจน้ำตาลซึ่งเป็นโภคภัณฑ์ที่มีการซื้อขายล่วงหน้าในตลาดระหว่างประเทศตลอดมาเหมือนยางพารา ดีบุก น้ำมัน และอื่น ๆ แล้ว โรเบิร์ต คว็อคยังมีความทะเยอทะยานที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นราชาน้ำตาล (King of Sugar) ให้ได้ด้วย โดยการผนึกกำลังกับหุ้นส่วนสำคัญคือกลุ่มซาลิมแห่งอินโดนีเซีย กลุ่มไทยรุ่งเรืองแห่งประเทศไทย และบริษัทอังกฤษอีก 2 บริษัท คือ บริษัท อี.ดี.แอ็นด์ เอ็ฟ แมน จำกัด (E.D. & F. Man Co.) และบริษัท เทตแอนด์ไลล์ จำกัด (Tate & Lyle Co.) ซึ่งเป็นบริษัทนายหน้าซื้อขายน้ำตาลล่วงหน้าในตลาดลอนดอน ตั้งแต่ปลายทศวรรษ

1970 ซึ่งสร้างกำไรมหาศาลให้กลุ่มคว็อคและพันธมิตรเหล่านี้อย่างง่ายดาย นอกจากนั้นแล้ว ตั้งแต่ทศวรรษ 1980 ธุรกิจการค้าน้ำตาลของโรเบิร์ต คว็อคยังได้ขยายเครือข่ายในตลาดซื้อขายโภคภัณฑ์ล่วงหน้าอย่างจริงจังเพิ่มขึ้น จนกระทั่งเขากลายเป็นผู้มีหุ้นส่วนใหญ่ในบริษัทนายหน้าซื้อขายน้ำตาลล่วงหน้าที่สำคัญของโลกต่อมา ภายหลังจากที่เขาได้เข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นถึงร้อยละ 30 ของบริษัทซัคเด็นเคอรี่อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด หรือ เอ็ส เค ไอ (Sucden Kerry International Co. : SKI) ส่วนหุ้นที่เหลืออีกร้อยละ 70 เป็นของบริษัทซื้อขายโภคภัณฑ์ที่ใหญ่ที่สุดของฝรั่งเศสชื่อ Cie Commercial Sucres et Denrees นอกจากนั้นแล้วบริษัท SKI ยังเป็นเจ้าของหุ้นถึงร้อยละ 66.7 ในบริษัทค้าน้ำมันล่วงหน้าที่ใหญ่ที่สุดของโลกในเมืองฮัมบูร์ก (Hamburg) ประเทศเยอรมันชื่อบริษัทมารีมเพล็ก จำกัด(Marimplex) อีกด้วย ต่อมาบริษัท เอ็สเคไอ (SKI) ยังได้เข้าไปถือหุ้นอีกถึงร้อยละ 30 ของบริษัทชาวชิลี ซึ่งผูกขาดน้ำตาลในตลาดลาตินอเมริกาชื่อบริษัท Industria Azucarera Nacional de Chile (IANSA) เพราะฉะนั้นตั้งแต่ทศวรรษ 1990 ความฝันของโรเบิร์ต คว็อคที่จะกลายเป็นราชา น้ำตาลของโลกแต่เพียงผู้เดียวก็กลายเป็นความจริงตั้งแต่นั้นมา[105]

ในขณะเดียวกัน บริษัท เคอรี่เทรดดิ้ง จำกัด (Kerry Trading Co.) ของโรเบิร์ต คว็อคในฮ่องกงยังได้ร่วมหุ้นกับลี กาชิง (Li Ka Shing) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีจีนแต้จิ๋วที่ร่ำรวยที่สุดในฮ่องกงและหุ้นส่วนชาวจีนโพ้นทะเลจากประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดตั้งบริษัทพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์เพื่อพัฒนาศูนย์กลางการค้า สถานบันเทิง และโรงแรมทั่วทั้งนครกวางโจวเซี่ยงไฮ้ และปักกิ่งแล้ว ยังได้ลงทุนกับมหาเศรษฐีจีนกวางตุ้งในฮ่องกงอีกคนคือ ที.ที.ซุ่ย (T.T. Tsui) ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัทโฮลดิ้งที่ใหญ่สุดบนเกาะแห่งนั้นคือ บริษัท ไชน่าเพ้นโฮลดิ้งส์ จำกัด (China Paint Holdings Co.) เพื่อสร้างศูนย์การค้าขนาดมหึมาแบบครบวงจรในเมืองเฉิงตู (Chengdu) ในมณฑลซื่อชวนแล้ว ยังได้สร้างโรงงานผลิตน้ำมันพืชที่ใหญ่ที่สุดชื่อบริษัท เคอรี่ออยแอนด์เกรนส์ จำกัด (Kerry Oil and Grains Co.) และซื้อลิขสิทธิ์จัดตั้งโรงงานผลิตน้ำอัดลมยี่ห้อโคคา โคล่า (Coca Cola) ในชื่อบริษัท เคอรี่บีเวอริจส์ จำกัด (Kerry Beverages Co.) เพื่อผูกขาดตลาดน้ำอัดลมยี่ห้อนี้แต่เพียงผู้เดียวในประเทศจีน ในต้นทศวรรษ 1990 บริษัท เคอรี่เทรดดิ้ง จำกัด (Kerry Trading Co.) ของโรเบิร์ต คว็อคในฮ่องกง ยังได้เข้าไปซื้อหุ้นถึงร้อยละ 35 ของบริษัท เซ้าท์ไชน่ามอร์นิ่งโพสต์โฮลดิ้งส์ (South China Morning Post Holdings Co.) ซึ่งเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์รายวันที่ขายดีที่สุดในฮ่องกงคือ เซ้าท์ไชน่ามอร์นิ่งโพสต์ (South China Morning Post) และเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่อีกร้อยละ 15 ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ (Bangkok Post) ในประเทศไทย นอกจากนั้นทุนจีนมาเลเซียกลุ่มนี้ยังได้หุ้นกับ นิวส์คอร์ปอเรชั่นอิงค์ (News Corporation Inc.) ของ รูเพิร์ต เมอร์ด็อก (Rupert Murdoch) ซึ่งเป็นเจ้าพ่อสื่อมวลชนทุกสาขา

ที่ใหญ่ที่สุดของโลก และบริษัท ชอว์บราเดอส์ จำกัด(Shaw Brothers Co.) ของเซอร์รัน รันชอว์ (Sir Run Run Shaw) เพื่อดำเนินธุรกิจโทรทัศน์บันเทิงใหญ่ที่สุดในฮ่องกงคือบริษัท ทีวีบี จำกัด (Television Broadcasts Co. : TVB) เขายังใช้ โทรทัศน์ช่องนี้เพื่อผลิตข่าวสารและบันเทิงต่าง ๆ เข้าไปในประเทศจีนและชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วเอเชียในเครือข่ายใหม่ที่เรียกว่าบริษัท เอ็มทีวี จำกัด (Multi-Television Broadcasts Co. : MTV) แล้ว ธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ของโรเบิร์ต คว็อค โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรม การพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ยังได้แผ่ขยายไปทั่วอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ฟิจิ เยอรมัน ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์ และไทย โดยธุรกิจการลงทุนของเขาในประเทศไทยก็คือโรงแรมแชงกรี-ล่า บริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ชื่อบริษัท วัฒนาธานี จำกัด และบริษัทไทยรุ่งเรือง-เคอรี่การพัฒนา จำกัด เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว โรเบิร์ต คว็อคยังสามารถสร้างความสัมพันธ์กับบรรดาผู้นำทางการเมืองในประเทศจีนได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น เขาจึงได้รับการแต่งตั้งเป็นที่ปรึกษาคนหนึ่งของคณะผู้บริหารเกาะฮ่องกงในปัจจุบัน และเป็นกรรมการบริหารบรรษัทเงินทุนขนาดใหญ่ที่สุดของรัฐบาลจีนในฮ่องกงอีกด้วยคือ บริษัทซิติค จำกัด (China International Trust and Investment Corporation : CITIC) [106]

นอกจากโรเบิร์ต คว็อคที่มีฐานการสะสมทุนมาตั้งแต่สมัยที่มาเลเซียเป็นอาณานิคม จนกระทั่งถึงช่วงหลังของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) สิ้นสุดลงในต้นทศวรรษ 1990 ยังมีนายทุนจีนที่สำคัญซึ่งกลายเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่ยังคงทรงอิทธิพลมากที่สุดอีก 2 กลุ่มในมาเลเซียยุคปัจจุบัน คือ หลิม โก๊ะตง (Lim Goh Tong) และโลว บุ่นซิว (Loh Boon Siew) โดยนายทุนจีนทั้งสองคนต่างมีรูปแบบการสะสมทุนที่ค่อนข้างแตกต่างกันมาก ขณะที่หลิม โก๊ะตง จะเน้นให้ความสำคัญกับการลงทุนในธุรกิจการพนัน สวนสนุก และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเพราะเขาเป็นเจ้าของบริษัท เก็นติ้งแอนด์รีสอร์ตเวิลด์ จำกัด (Genting and Resort World Bhd.) ซึ่งกลายเป็นบริษัทที่มีสินทรัพย์และมูลค่าหุ้นในตลาดกัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ในต้นทศวรรษ 1990 สูงเป็นอันดับ 5 คือมี มูลค่าหุ้นรวมกันในช่วงนั้นสูงถึงประมาณ 31.8 พันล้านเหรียญริงกิต เพราะฉะนั้นธุรกิจการลงทุนประเภทนี้ของเขาจึงมีฐานะเป็นรองเพียงธนาคารมลายัน (The Malayan Banking Bhd) ของรัฐบาลซึ่งเป็นบริษัทใหญ่สุดของมาเลเซียในขณะนั้น รวมทั้งบริษัทมหาชนที่แปรสภาพมาจากรัฐวิสาหกิจที่มีขนาดใหญ่รองลงมาตามลำดับต่อไปนี้ คือ บริษัท เทเลคอมมาเลเซีย (Telekom Malaysia Bhd) บริษัทเตเนกา เนชั่นนัล (Tenaga Nasional Bhd) และบริษัทเปโตรนัสแก๊ส (Petronas Gas Bhd) เท่านั้น โดยบุคคลผู้นี้ซึ่งถือกำเนิดในมณฑลฟูเจี้ยน แล้วมาเริ่มต้นชีวิตในมาเลเซียเมื่อปี ค.ศ.1937 ด้วยอาชีพช่างไม้ก่อน ต่อมาเขาก็สามารถพัฒนาตนเองเป็นนายทุนในธุรกิจการก่อสร้างได้ในช่วง ทศวรรษ 1950 เมื่อเขาได้จัดตั้งบริษัทรับเหมาก่อสร้างขึ้นมาชื่อบริษัท

ก่อสร้าง เกี่ยนฮวด จำกัด (Kien Huat Construction Sdn Bhd) และได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลืออย่างดีจากครอบครัวของ โมฮำหมัด โนอาห์ โอมาร์ (Mohammad Noah Omar) ซึ่งเป็นปลัดอำเภอบาตู ปาหัท (Batu Pahat) ในรัฐยะโฮร์และจะเป็นพ่อตาของนายกรัฐมนตรีมาเลเซียถึง 2 คน คือ อับดุล ราซัค (Abdul Razak) ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีในระหว่าง ค.ศ.1971-1976 และฮุสเซ็น ออนน์ (Hussein Onn) ซึ่งจะเป็นนายกรัฐมนตรีในช่วง ค.ศ.1976-1981 ถัดมา

เพราะความใกล้ชิดดังกล่าวนั้นเอง จึงทำให้บริษัทก่อสร้างเกี่ยนฮวดจำกัดของหลิม โก๊ะตง ประสบความสำเร็จในการประมูลงานโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ของรัฐบาล เช่น ถนน สะพาน เขื่อน อ่างเก็บน้ำ และระบบกำจัดน้ำเสีย ทั่วประเทศ จนกระทั่งบริษัทนี้กลายเป็นบริษัทรับเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่ที่สุดบริษัทหนึ่งในมาเลเซียตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1960 นอกจากนั้นแล้วในค.ศ.1965 หลิม โก๊ะตงยังได้ร่วมหุ้นกับโมฮำหมัด โนอาห์ โอมาร์จัดตั้งบริษัท เก็นติ้งไฮท์แลนด์ จำกัด (Genting Highlands Bhd.) ขึ้นมาโดยเขาเป็นกรรมการผู้จัดการ ขณะที่เพื่อนรักชาวมาเลย์ผู้นี้เป็นประธานกรรมการบริหารของบริษัทที่เพิ่งเข้าไปขอซื้อที่ดินประมาณ 12,000 เอเคอร์จากรัฐบาลเพื่อพัฒนาบริเวณเนินเขาและยอดเขาแถบเก็นติ้งซึ่งตั้งอยู่บริเวณชายแดนระหว่างรัฐเซลงงอร์และรัฐปาหัง และอยู่ไกลจากกรุงกัวลาลัมเปอร์เพียง 50 กิโลเมตร เพื่อนำมาพัฒนาเป็นสถานที่พักผ่อนและบ่อนการพนันถูกกฎหมายแห่งแรกในมาเลเซียตั้งแต่นั้นมา ในปลายปี ค.ศ.1971 บริษัทนี้ก็เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบริษัท เก็นติ้ง จำกัด (Genting Sdn Bhd.) และนำเข้าไปซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ตั้งแต่นั้นมา พร้อมกับการแตกเครือข่ายธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ รีสอร์ต โรงแรม และการพนันอื่นๆอีกมากมายตลอดทศวรรษดังกล่าว ในค.ศ.1980 บริษัท เก็นติ้ง จำกัดยังได้เข้าไปซื้อสวนยางพาราขนาดใหญ่ถึง 3 แห่งของบริษัทอังกฤษ แล้วตั้งบริษัท เอเชียติคดีเว็ลลอปเม้นท์ (Asiatic Development Bhd.) ขึ้นมาควบคุมการลงทุนทางด้านนี้พร้อมกับการนำหุ้นเข้าไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) จนกระทั่งบริษัทนี้กลายเป็นเจ้าของสวนยางพารารายใหญ่ 1 ใน 5 ของมาเลเซียตั้งแต่นั้นมา[107]

ในต้นทศวรรษ 1990 หลิม โก๊ะตงยังได้ขยายธุรกิจการลงทุนของเขาสู่การเป็นบรรษัทข้ามชาติอย่างรวดเร็ว โดยบริษัท เอเชียติคดีเว็ลลอปเม้นท์ จำกัด (Asiatic Development Bhd.) ได้ทำธุรกิจการลงทุนร่วมกับรัฐบาลจีนและรัฐบาลอินเดีย โดยการเปิดโรงงานผลิตน้ำมันปาล์มขนาดใหญ่ในมณฑลกวางตุ้งและโรงงานผลิตไฟฟ้าในรัฐมัธยมประเทศในอินเดียแล้ว เขายังจัดตั้งบริษัท เก็นติ้งอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (Genting International Ltd) แล้วนำเข้าไปจดทะเบียนซื้อขายหุ้นในตลาดลักเซ็มเบิร์ก (The Luxembourg Stock Exchange) พร้อมกับการเข้าไปเปิด

สถานกาสิโนในเมืองแอ็ดเดเลด (Adelaide) เพิร์ท (Perth) และบริสเบน (Brisbane) ในประเทศออสเตรเลีย รวมทั้งบริเวณชายหาดลูคายัน (Lucayan) ในหมู่เกาะบาฮาม่าส์ (Bahamas) ส่วนภายในมาเลเซียเอง ธุรกิจกลุ่มนี้ก็ได้สร้างโรงไฟฟ้าขนาด 720 เม็กกะวัตในรัฐเซลังงอร์ เพื่อขายไฟฟ้าให้กับรัฐบาลแล้ว ยังได้จัดตั้งโรงงานผลิตกระดาษเก็นติ้งซันเย็นนิวสพรินต์ จำกัด (Genting Sanyen Newsprint Sdn. Bhd.) ซึ่งเป็นโรงงานผลิตกระดาษที่ใหญ่สุดในมาเลเซีย นอกจากนั้นยังได้หุ้นกับบริษัท โฮเต็ลพร้อพเพอร์ตี้ส์ จำกัด (Hotel Properties Ltd.) ของอ่อง เบ็งเส็ง (Ong Beng Seng) มหาเศรษฐีจีนสิงคโปร์เพื่อสร้างโรงแรมขนาด 5 ดาวและศูนย์การค้าหน้าอ่าวซิดนีย์ ในเดือนกันยายน ค.ศ.1993 หลิม โก๊ะตงยังได้ตัดสินใจเข้าสู่อุตสาหกรรมเรือสำราญด้วยการจัดตั้งบริษัทสตาร์ครูส จำกัด (Star Cruise Pte Ltd.) ขึ้นในสิงคโปร์ โดยมีกองเรือสำราญถึง 5 ลำ และถือว่าเป็นบริษัทเรือสำราญที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และใหญ่เป็นอันดับแปดของโลกตั้งแต่นั้นมา[108]

ส่วนมหาเศรษฐีที่ถือถือว่าร่ำรวยเป็นอันดับที่ 2 ของมาเลเซียรองจากโรเบิร์ต ควอคเท่านั้นคือโลว บุ่นชิว ซึ่งถือกำเนิดในมณฑลฟูเจี้ยนตั้งแต่ ค.ศ.1916 เมื่ออายุได้ 12 ปีก็เดินทางมาอยู่ที่ปีนังพร้อมกับพ่อของเขา ด้วยการเริ่มต้นอาชีพช่างเครื่องยนต์ ภายในเวลาเพียง 6 ปีหลังจากนั้น เขาและบิดาก็ได้เปิดบริษัทรถเมล์เหลือง (Yellow Bus Company Sdn. Bhd.) ขึ้นในปีนังได้สำเร็จตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ภายหลังสงครามเขาก็ได้กลายเป็นผู้แทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮอนด้า (Honda) แต่เพียงผู้เดียวในมาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน ในค.ศ.1969 เขาก็ได้จัดตั้งบริษัท กาห์มอเตอร์ จำกัด (Kah Motor Sdn. Bhd.) เพื่อผลิตรถจักรยานยนต์ยี่ห้อฮอนด้าขึ้นในปีนัง และตั้งบริษัท โอเรียนตัลแอสเซ็มเบลอส์ (Oriental Assemblers Sdn Bhd.) เพื่อประกอบรถยนต์ยี่ห้อฮอนด้าขึ้นในรัฐยะโฮร์ นอกจากนั้นเขายังได้จัดตั้งบริษัทโฮลดิ้งของตระกูลโลว (Loh Family) ขึ้นมาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 ชื่อว่าบริษัท โอเรียนตัลโฮลดิ้งส์ จำกัด (Oriental Holdings Bhd.) เพื่อทำหน้าที่ควบคุมธุรกิจการลงทุนของเขาในต่างประเทศเช่น บริษัท แฮปปี้ มอเตอริ่ง จำกัด (Happy Motoring Sdn. Bhd.) และบริษัท บุ่นชิว (บอร์เนียว) จำกัด (Boon Siew (Borneo) Sdn. Bhd.) ในบรูไน บรัษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจโรงแรมในสิงคโปร์ชื่อบริษัท บี.เอ็ส.กาห์ จำกัด (B.S. Kah Pte Ltd.) บริษัท กาห์นิวซีแลนด์ จำกัด (Kah New Zealand Ltd.) บริษัท กาห์ออสเตรเลีย จำกัด (Kah Australia Pty. Ltd.) และบริษัท จีโอกราฟเบย์โมเต็ลยูนิตทรัสต์ จำกัด (Geographe Bay Motel Unit Trust Pty. Ltd.) ในออสเตรเลีย เป็นต้น

ส่วนธุรกิจการลงทุนในประเทศมาเลเซียตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 กลุ่มโอเรียนตัล โฮลดิ้งของโลว บุ่นชิว ก็ได้ขยายธุรกิจอะไหล่ แบตเตอรี่ และส่วนประกอบอื่น ๆ ของทั้งรถจักรยานยนต์และรถยนต์ยี่ห้อต่างๆ จนครบวงจรและกลายเป็นกลุ่มลงทุนใหญ่สุดของมาเลเซียตั้งแต่นั้นมา กลุ่มนี้ยังเป็นเจ้าของสวนยางพาราขนาดใหญ่อีกหลายแปลงในมาเลเซียโดยมีบริษัท เซ้าเทิร์นเปรัคแพลนเตชั่นส์ จำกัด (Southern Perak Plantations Sdn. Bhd.) เป็นผู้ควบคุมดูแลแล้วยังมีบริษัท เบย์วิวโฮเต็ล จำกัด (Bayview Hotel Sdn. Bhd.) เป็นเจ้าของโรงแรมระดับ 5 ดาวทั่วมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ ธุรกิจกลุ่มนี้ยังเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุดของธนาคารเซ้าเทิร์นจำกัด (Southern Bank Bhd.) โรงงานผลิตปูนซิเมนต์ตาเซ็คจำกัด (Tasek Cement Bhd.) บริษัท อีสตเอเชียติค (มาเลเซีย) จำกัด (East Asiatic (M) Bhd.) บริษัท คาร์ลสเบิร์กบริวเวอร์รี่ (มาเลเซีย) จำกัด (Carlsberg Brewery (M) Bhd.) และโรงงานอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่อื่น ๆ อีกมากมายทั่วมาเลเซีย ถึงแม้ว่าโลว บุ่นชิวเคยเป็นรองประธานสาขาพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ในปีนังก็ตาม แต่เขาให้ความสนใจที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางการเมืองของชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์น้อยมาก โดยความสำเร็จในการลงทุนของเขาส่วนใหญ่เกิดจากความสามารถของเขาเอง[109] เขาจึงมีลักษณะพิเศษแตกต่างกับนักธุรกิจเชื้อสายจีนคนอื่น ๆ ในมาเลเซียซึ่งพยายามไขว่หาอาศัยอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์มาเลย์มาเป็นพลังสำคัญในการขยายธุรกิจการลงทุนในยุคนี้ จนส่วนใหญ่สามารถพัฒนาเป็นนายทุนจีนทันสมัยขึ้นมาเพราะปัจจัยเหล่านี้แทบทั้งสิ้น ซึ่งนอกจากจะมี โรเบิร์ต ควอค และหลิม โก๊ะตงแล้ว มาเลเซียยังมีกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่อีกหลายกลุ่มในช่วงนี้ด้วย เช่น แต้ ฮองเปียว (Teh Hong Piow) จีนฮกเกี้ยนซึ่งเป็นเจ้าของธนาคารพับลิค จำกัด (Public Bank Sdn. Bhd.) และเป็นธนาคารเอกชนจีนที่ใหญ่สุดเพราะนอกจากจะมีสาขาถึง 155 แห่งในมาเลเซียในช่วงต้นทศวรรษ 1990 แล้ว ยังมีสาขา อื่น ๆ ในฮ่องกง ศรีลังกา จีน พม่า ลาว ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม แต้ ฮองเปียวยังมีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ชื่อบริษัทเจซีจีไฟแนนซ์ จำกัด (JCG Finance Ltd.) ในฮ่องกง บริษัท แบนคอร์ปโฮลดิงส์ จำกัด (Bancorp Holdings Co.) ในนิวซีแลนด์ บริษัท พี.บี.อินเตอร์เนชั่นแนลแฟคเตอส์ (P.B. International Factors) ในสิงคโปร์ และบริษัท วินตั้นโฮลดิ้งส์ จำกัด (Winton Holdings Ltd.) ในเกาะเบอร์มิวด้า (Bermuda) เป็นต้น[110]

นอกจากนั้นก็มีเจิ้ง เฮงเจ็ม (Cheng Heng Jem) หรือวิลเลี่ยม เจิ้ง (William Cheng) นักธุรกิจจีนแต้จิ๋วซึ่งเกิดในสิงคโปร์แต่มามั่งคั่งร่ำรวยในมาเลเซีย ในฐานะเจ้าของกลุ่มไลอ้อน (Lion Group) ซึ่งเป็นผู้สถาปนาบริษัท ไลอ้อนคอร์ปอเรชั่น จำกัด (Lion Corporation Bhd.) และบริษัทอื่น ๆ อีก 6 บริษัทซึ่งมีหุ้นซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ที่มี

มูลค่าหุ้นโดยรวมใน ค.ศ.1992 สูงถึง 5.2 พันล้านริงกิต และยังมีธุรกิจต่างๆ ในเครือของกลุ่มนี้ทั่วมาเลเซียไม่ต่ำกว่า 100 บริษัทแล้ว ธุรกิจกลุ่มนี้ยังประสานผลประโยชน์ในการลงทุนร่วม (joint venture) กับธุรกิจการลงทุนของมีร์ซาน มหาธีร์ (Mirzan Mahathir) ซึ่งเป็นลูกชายคนโตของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ ซาอิน ฮาชิม (Zain Hashim) มูซา ฮิตัม (Musa Hitam) และยาห์ยา ทาลิบ (Yahya Talib) ซึ่งเป็นกรรมการกลางบริหารพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) อีกด้วย ธุรกิจกลุ่มนี้ยังได้ขยายการลงทุนร่วมในประเทศจีนอย่างรวดเร็วมากตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา โดยเฉพาะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ อาคารสำนักงาน ภัตตาคาร โรงงานผลิตวัตถุก่อสร้าง โรงงานผลิตเบียร์ โรงงานผลิตยางรถจักรยาน จักรยานยนต์ และรถยนต์ และอาหารสำเร็จรูป เช่น การเป็นเจ้าของโรงงานผลิตเบียร์ถึง 5 โรงงานในมณฑลฮูเป่ (Hupei) มณฑลหูหนาน (Hunan) โรงงานอุตสากรรมผลิตวัสดุก่อสร้างชื่อบริษัท ปาร์คสันไล้ท์อินดัสตรีดีเวลลอปเม้นต์ จำกัด (Parkson Light Industry Development Co.Ltd) และโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูปชื่อ บริษัท โวเชลล์ฟูด สตัฟฟ์ จำกัด (Vochelle Foodstuff Co. Ltd.) ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงปักกิ่ง โรงงานผลิตยางรถชื่อบริษัท ตงเฟิงไลอ้อนไทร์ จำกัด (Dong Feng Lion Tyre Co. Ltd) และบริษัท จักรยานต์ฉางชุน จำกัด (Changchun Motorlike Co.Ltd.) บริษัท เครื่องยนต์ฉางชุน จำกัด (Changchun Engine Co.Ltd.) และบริษัท วิลเล็ทอินเวสต์เม้นท์ จำกัด (Willet Investment Ltd.) เป็นต้น จนกระทั่งกลุ่มทุนของวิลเลี่ยม เจิ้ง กลายเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลใหญ่อันดับ 2 จากมาเลเซียรองจากโรเบิร์ต ควอ็ค ที่เข้าไปลงทุนในแผ่นดินใหญ่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ธุรกิจกลุ่มนี้ยังได้ลงทุนร่วมกับโรงงานผลิตตู้คอนเท็นเนอร์ของไต้หวันจัดตั้งบริษัท อามัลกาเมทเต็ดคอนเทนเนอส์ จำกัด (Amalgamated Containers Bhd.) และบริษัทผลิตเหล็กกล้าใหญ่ของญี่ปุ่นจัดตั้งโรงงานผลิตเหล็กกล้าชื่อไลอ้อนซันเกียวเต็กโก จำกัด (Lion Sankyu Tekko Sdn. Bhd.) โรงงานผลิตรถจักรยานยนต์ยี่ห้อซูซูกิ ชื่อบริษัท ไฮคอมซูซูกิแมนนูแฟคเจอริ่ง (มาเลเซีย) (HICOM Suzuki Maufactring (M) Sdn. Bhd.) รวมทั้งสิทธิสัมปทานป่าไม้ในรัฐซาบาห์ถึงประมาณร้อยละ 80 ของป่าทั้งหมดในรัฐนั้น โดยจัดตั้งบริษัท ซาบาห์ฟอเร็สต์อินดัสตรีส์ จำกัด (Sabah Forest Industries Sdn. Bhd.) ทำหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทางด้านนี้ทั้งหมด[111]

นายทุนจีนที่ถือกำเนิดในมาเลเซียและประสบความสำเร็จในยุคนี้ที่สำคัญอีกคนหนึ่ง คือ คู ไคเป็ง (Khoo Kay Peng) ซึ่งเป็นลูกจีนฮกเกี้ยนเกิดในรัฐยะโฮร์ในค.ศ.1938 และได้เป็นกรรมการผู้จัดการธนาคารบูมีปุตรา จำกัด (Bank Bumiputra Bhd) ในค.ศ.1966 เมื่อมีอายุเพียง 28 ปีเท่านั้น เพราะเขามีความสนิทสนมกับราซาเลห์ ฮัมซาห์ (Razaleigh Hamzah) ซึ่งเป็นนักการเมืองที่ทรงอิทธิพลผู้หนึ่งในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) และเป็นรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการคลังของมาเลเซียในช่วงค.ศ.1976-1984 ต่อมาคู ไคเป็งก็ได้ลาออกจากธนาคารแห่งนั้น แล้วได้ซื้อกิจการบริษัทซึ่งอยู่ในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ชื่อบริษัท มาลายันยูไนเต็ด อินดัสตรีส์ (Malayan United Industries Bhd. : MUI) เป็นของตนเอง และยังได้รับการแต่งตั้งจากราซาเลห์ ฮัมซาห์ ให้เป็นกรรมการบริหารธนาคารมาลายัน จำกัด (Malayan Banking Sdn. Bhd.) ในค.ศ.1976 ตั้งแต่นั้นมาเขาก็จะขยายธุรกิจการลงทุนโดยใช้ชื่อว่ากลุ่มเอ็มยูไอ (MUI Group) เพื่อเข้าไปซื้อและควบรวมกิจการของบริษัทที่มีฐานะการเงินไม่ดีในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) โดยใช้เครดิตของธนาคารบูมีปุตรา จำกัด และธนาคารมาลายัน จำกัดของรัฐบาลได้อย่างสดวกตลอดเวลา เช่น การเข้าซื้อกิจการของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ตงบีไฟแนนซ์ (มาเลเซีย) จำกัด (Tong Bee Finance (M) Bhd.) และบริษัท เซ็นทรัลชูการ์ จำกัด (Central Sugars Bhd.) ซึ่งเป็นเจ้าของโรงงานผลิตน้ำตาลหนึ่งในเพียงสองโรงงานของมาเลเซีย

ในค.ศ.1980 ธุรกิจกลุ่มนี้ยังกลายเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในโรงงานผลิตปูนซิเมนต์ชื่อบริษัทแอ็สโซซิเอ็ดเท็ดแพนมาเลเซียซีเม็นต์ จำกัด หรือเอพีเอ็มซี(Associated Pan Malaysia Cement Sdn. Bhd. : APMC) โรงงานอุตสาหกรรมยางพาราชื่อ บริษัทแพนมาเลเซียรับเบอร์อินดัสตรีส์หรือพีเอ็มอาร์ไอ (Pan Malaysia Rubber Industries Bhd : PMRI) ธนาคารเซ้าเทิร์น จำกัด (Southern Bank) บริษัทโฮลดิ้งของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งชื่อว่าบริษัทหัวเหรินโฮลดิ้งส์ จำกัด (Huaren Holdings Sdn. Bhd.) ธนาคารกว่องหลี จำกัด (Kwong Lee Bank Bhd) ในซาราวัคแล้ว ต่อมายังได้ย้ายสำนักงานใหญ่ธนาคารแห่งนี้มาอยู่ที่กัวลาลัมเปอร์และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นธนาคารเอ็มยูไอ จำกัด (MUI Bank Bhd.) ตั้งแต่ค.ศ.1982 ในเวลาเดียวกัน กลุ่มเอ็มยูไอยังได้ลงทุนร่วมกับกลุ่มเฉืองก๊อง (Cheung Kong Group) ของลี กาชิงเพื่อพัฒนาศูนย์การค้าอีสต์โอเชี่ยนเซ็นเตอร์ (East Ocean Center) ขึ้นในฮ่องกงและลงทุนร่วมกับกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) สร้างโรงแรมระดับ 5 ดาวขึ้น 2 โรงแรมชื่อโฮเต็ลมาเลเซีย (Hotel Malaysia) และหมิงคอร์ท (Ming Court Hotel) ขึ้นในสิงคโปร์ด้วย นอกจากนั้นตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 กลุ่มนี้ได้เข้าไปทำธุรกิจพัฒนาที่ดิน อสังหาริมทรัพย์ อาคารสำนักงาน และโรงแรมต่างๆในเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น (Shenzen) ของประเทศจีน โรงงานผลิตปูนซีเมนต์และอุปกรณ์ก่อสร้างใน เวียดนามแล้ว ยังได้เข้าไปทำธุรกิจการลงทุนทางด้านสื่อสารมวลชนต่างๆ ในอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฮ่องกง จีน และไทยโดยร่วมกับหุ้นส่วนสำคัญของเขาคือโรเบิร์ต คว็อคและรูเพิร์ต เมอร์ด็อค ซึ่งเป็นเจ้าของบริษัท นิวส์คอปอเรชั่นอิงค์ จำกัด[112]

สำหรับนายทุนจีนมาเลเซียที่โดดเด่นขึ้นมาในยุคนี้คนอื่น ๆ ก็ได้แก่ตัน ฉี่เหยียน (Tan Chee Yioun) หรือวินเซ็นต์ ตัน (Vincent Tan) ซึ่งเป็นลูกจีนฮกเกี้ยนเกิดในรัฐยะโฮร์เหมือนกัน และเป็นเจ้าของกลุ่มทุนที่เรียกตนเองว่ากลุ่มเบอร์จายา (Berjaya Goup) โดยในปี ค.ศ.1982 เมื่อเขาอายุได้เพียง 30 ปี เขาก็ประสบความสำเร็จในการเป็นเจ้าของเครือข่ายธุรกิจอาหารแม็คโดนัลด์ (McDonald) ซึ่งมีอยู่ถึงประมาณ 60 สาขาทั่วมาเลเซีย ถัดจากนั้นก็เอากำไรจากธุรกิจนี้ไปลงทุนร่วมกับเพื่อนชาวมาเลย์พื้นเมืองคืออัสมัน ฮาชิม (Azman Hashim) และโมห์ชาห์ คาดีร์ (Moh Shah Kadir) เข้าไปซื้อกิจการโรงงานผลิตเหล็กเส้นในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) แล้วเปลี่ยนชื่อบริษัทดังกล่าวเป็นบริษัท เบอร์จายาคอร์ปอเรชั่น จำกัด (Berjaya Corporation Bhd.) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1983 ถัดจากนั้นกลุ่มเบอร์จายาของวินเซ็นต์ ตัน ก็ได้เข้าไปซื้อกิจการบริษัทเร็กนิส (มาเลเซีย) (Regnis (M) Sdn.) ซึ่งเป็นโรงงานผลิตจักรเย็บผ้ายี่ห้อซิงเกอร์ (Singer) ของบริษัทอเมริกันอีกทอดหนึ่งตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 กลุ่มเบอร์จายายังได้เข้าไปซื้อกิจการบริษัทเช่าซื้อรถยนต์และบริษัทประกันภัยคือบริษัท ไพรม์เครดิตลีสซิ่ง จำกัด (Prime Credit Leasing Sdn. Bhd.) และบริษัท ยูไนเต็ดไพรม์อินชัวรันซ์ (มาเลเซีย) จำกัด (United Prime Insurance (M) Sdn. Bhd.) นอกจากนั้นยังได้เข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในบริษัท ปาล์มโก้โฮลดิ้งส์ จำกัด (Palmco Holdings Bhd.) และบริษัทเซ้าท์แปซิฟิคเท็กซไทล์อินดัสตรีส์ จำกัด (South Pacific Textile Industris Bhd.) ซึ่งมีโรงงานผลิตภัณฑ์ผ้าต่าง ๆ ในประเทศฟิจิ (Fiji) มอรีเทียส (Marituis) จาไมก้า (Jamaica) และเปอร์โตริโก (Peurto Rico)

อย่างไรก็ตาม จากการที่วินเซ็นต์ ตัน มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับทั้งนักการเมืองคนสำคัญในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) และสมาชิกชนชั้นสูงของราชสำนักรัฐเนกรีเซ็มมิลัน (Negri Sembilan) โดยเฉพาะตุนกู อับดุลลาห์ (Tunku Abdullah) พระอนุชาของสุลต่านแห่งรัฐนี้ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ จึงทำให้บริษัทโฮลดิ้งของกลุ่มนี้ คือ บริษัทบีแอนด์บีเอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด (B&B Enterprise Sdn. Bhd.) ประสบความสำเร็จในการเข้าไปซื้อกิจการกว่าร้อยละ 70 ของธุรกิจสลากกินแบ่งและสลากการพนันต่าง ๆ ของรัฐบาลมาเลเซียตั้งแต่ค.ศ.1985 แล้วตั้งบริษัทสปอร์ตส์โตโต้ จำกัด (Sports Toto Bhd.) ขึ้นมาดำเนินกิจการต่อมาได้อย่างง่ายดาย และอีก 2 ปีต่อมาเมื่อบริษัทนี้นำหุ้นเข้าไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ก็จะทำราคาของหุ้นเพิ่มสูงขึ้นถึง 5 เท่าของราคาเดิมทันที ในค.ศ.1993 วินเซนต์ ตันยังได้สัญญารับเหมางานก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียจากรัฐบาลมาเลเซียมีมูลค่าสูงถึง 6 พันล้านริงกิต พร้อมกับการจัดตั้งบริษัทอินดาห์วอเตอร์คอนโซเตียม จำกัด (Indah Water Consortium Sdn. Bhd.) ขึ้นมา เป็นต้น[113]

ส่วนนายทุนมาเลย์เชื้อสายจีนที่เพิ่งผงาดขึ้นมาในยุคนี้อีกคนหนึ่งคือตัน จินหนำ (Tan Chin Nam) ลูกชายมหาเศรษฐีจีนฮกเกี้ยนเจ้าของสวนยางพาราขนาดใหญ่ในรัฐเปรัค ซึ่งเริ่มนำธุรกิจการพัฒนาที่ดินของตระกูลเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ชื่อบริษัทอีโปห์การ์เด็น จำกัด (Ipoh Garden Bhd. : IGB) ต่อมาได้เรียกกลุ่มทุนของตนเองว่ากลุ่มไอจีบี คอร์ป (IGB Corp. Group) โดยธุรกิจกลุ่มนี้เริ่มจากการทำหมู่บ้านจัดสรร ศูนย์การค้าและอาคารสำนักงานขึ้นในเมืองอีโปห์ ซึ่งเป็นเมืองเอกของรัฐเปรัคตลอดมาในทศวรรษ 1960 ถัดจากนั้นในทศวรรษ 1970 ก็พัฒนาธุรกิจนี้ไปสู่เมืองใหญ่อื่นๆ ทั่วมาเลเซียตะวันตก พร้อมกับเปิดบริษัทอีก 3 บริษัท คือ บริษัทตันแอนด์ตันดีเว็ลลอปเม้นท์ จำกัด (Tan&Tan Development Bhd.) บริษัทอิมพูดา จำกัด (Impuda Bhd.) และบริษัท ไอเจเอ็ม เอ็นจิเนียริ่ง แอนด์คอนสตรัคชั่น จำกัด (IJM Engineering & Construction Sdn. Bhd.) เพื่อนำเข้าไปซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) และเพราะความใกล้ชิดของตัน จินหนำที่มีกับนักการเมืองและนักธุรกิจชั้นนำชาวมาเลย์หลายคน โดยเฉพาะการมีผลประโยชน์ในธุรกิจการลงทุนร่วมกับดาอิม ไซนุดดิน (Daim Zainuddin) และอาบู ทาลิบ อ็อทมัน (Abu Talib Othman) จึงทำให้ธุรกิจการก่อสร้างของเขาได้รับสัญญารับเหมาโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาลเช่น เขื่อน ท่าเรือ มหาวิทยาลัย และการพัฒนาที่ดินต่าง ๆ ของรัฐบาลมาเลเซียเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในช่วงนั้น จนกระทั่งในทศวรรษ 1980 กลุ่มไอจีบีคอร์ปก็ได้พัฒนาตนเองกลายเป็นบรรษัทข้ามชาติที่ประสบความสำเร็จในการรับเหมาสัญญาการก่อสร้าง ต่าง ๆ ทั้งในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ อิตาลี ปากีสถาน บังคลาเทศ ลิเบีย ฮ่องกง จีน เวียดนาม และสิงคโปร์ตามลำดับ[114]

อย่างไรก็ตาม ในบรรดานักธุรกิจเชื้อสายจีนที่อาศัยระบบอุปถัมภ์และความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับบรรดาชนชั้นผู้ปกครองในรัฐบาลมาเลเซีย แล้วก้าวกระโดดกลายเป็นกลุ่มทุนขนาดใหญ่อย่างรวดเร็วตลอดช่วงค.ศ.1970-1990 คงไม่มีใครโดดเด่นเท่ากับเคว็ค เหล็งจั่น (Quek Leng Chan) ซึ่งเป็นลูกจีนฮกจิวอีกคนหนึ่งจากสิงคโปร์แต่มาประสบความยิ่งใหญ่ในมาเลเซียตั้งแต่ยุคเศรษฐกิจใหม่(NEP) ทั้งที่บริษัทของตระกูลผู้นี้จดทะเบียนในสิงคโปร์ตั้งแต่ค.ศ.1941คือบริษัท ฮงเหลียง จำกัด (Hong Leong Co.) แต่ความเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดของธุรกิจกลุ่มนี้ในมาเลเซียได้เริ่มต้นเมื่อเคว็ค เหล็งจั่นเข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทฮงเหลียง (มาเลเซีย) จำกัด (Hong Leong Co. (M) Bhd.) พร้อมกับบริษัทลูกอีก 3 บริษัทในมาเลเซียคือบริษัท ฮงเหลียงจำกัด (Hong Leong Bhd.) บริษัท ฮูมอินดัสตรีส์ จำกัด (Hume Industries Bhd.) และบริษัทฮงเหลียงเครดิต จำกัด (Hong Leong Credit Bhd.) หลังจากนั้นก็ได้เข้าไปซื้อกิจการธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ใน

มาเลเซียอีกมากมาย โดยเฉพาะธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์ต่าง ๆ โรงงานผลิตเครื่องปรับอากาศ โรงงานผลิตเครื่องสุขภัณฑ์ โรงงานผลิตรถจักรยานยนต์ยามาฮ่า (Yamaha) จนกระทั่งในค.ศ.1992 ก็ได้เข้าไปซื้อกิจการธนาคารเอ็มยูไอ จำกัด (MUI Bank Bhd) แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นธนาคารฮงเหลียง จำกัด (Hong Leong Bank Bhd) นอกจากนั้นแล้ว ธุรกิจกลุ่มนี้ยังได้ร่วมกับบริษัทแม่ในสิงคโปร์ขยายเครือข่ายการลงทุนทั้งทางด้านอุตสาหกรรมคอมพิวเตอร์ ธุรกิจพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ตลอดจนธุรกิจการเงินและธนาคารเข้าไปซื้อกิจการและร่วมลงทุนกับกลุ่มจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ในอังกฤษ ฮ่องกง ฟิลิปปินส์ และจีนตลอดทศวรรษ 1990 ด้วย เช่น การเข้าซื้อธนาคารเต้าเฮง จำกัด (Dao Heng Bank) ธนาคารหังหลุง จำกัด (Hang Lung Bank) และธนาคารไอเวอร์ซีส์ทรัสต์ จำกัด (Overseas Trust Bank) ในฮ่องกง รวมทั้งธนาคารเบ็นช์มาร์ค จำกัด (Benchmark Bank Plc.) ในอังกฤษเป็นต้น ในค.ศ.1993 เคว็ค เหล็งจั่นซึ่งมีความสนิทสนมกับอันวาร์ อิบราฮิม (Anwar Ibrahim) ซึ่งเป็นเพื่อนรักกันตั้งแต่สมัยเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมลายาและเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ยังได้ซื้อกิจการโทรทัศน์เอกชนเพียงช่องเดียวในมาเลเซีย คือ ทีวีช่อง 3 (TV3) และหนังสือพิมพ์นิวสเตร็ทส์ไทมส์ (New Straits Times Press Bhd.) ไว้ในกำมืออีกด้วย นอกจากนั้นยังได้ลงทุนร่วมกับเพื่อนคนนี้และเพื่อนชาวมาเลย์คืออาหมัด เซบิ อาบู บาการ์ (Ahmad Sebi Abu Bakar) เข้าไปซื้อกิจการธนาคารบั่นฮินหลี จำกัด (Ban Hin Lee Bank Bhd.) และธนาคารเปอร์ดานาเมอร์ชั่นท์แบงเกอส์ จำกัด (Perdana Merchant Bankers Bhd.) รวมทั้งการลงทุนร่วมกับพันธมิตรธุรกิจที่เป็นเพื่อนและหุ้นส่วนของอันวาร์ อิบราฮิมกลุ่มอื่น ๆ เช่นกลุ่มเรนอง (Renong Group) และกลุ่มราชิด ฮุสเซ็น (Rachid Hussain Group) เพื่อจัดตั้งบริษัทแอ็ดวานซ์ซีนเนอร์ยี่จำกัด (Advance Synergy Bhd.) และบริษัท แคปปิตัล จำกัด (Capital Sdn. Bhd.) เพื่อทำการซื้อขายหุ้นล่วงหน้าในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (Kuala Lumpur Options and Financial Futures Exchanges : KLOFFE) ตั้งแต่ค.ศ.1994 เป็นต้นมา[115]

ส่วนลูกหลานชาวจีนที่เกิดในมาเลเซียและประสบความสำเร็จอย่างมากตั้งแต่ช่วงนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ขณะเดียวกัน ก็รู้จักอาศัยอิทธิพลทางการเมืองและระบบอุปถัมภ์ของชนชั้นผู้ปกครองมาเลย์มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายการลงทุนของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพก็คงไม่มีใครซึ่งมีความสามารถเท่ากับลี ลอยเส็ง และเอี้ยว เตียงล่าย (Yeoh Tiong Lay) หรือที่มีชื่อเรียกสมัยใหม่ว่าฟรานซิส เอี้ยว (Francis Yeoh) โดยลี ลอยเส็งเป็นลูกจีนกวางตุ้งเกิดในเมือง อีโปห์ของรัฐเปรัคที่มีครอบครัวเป็นเจ้าของธุรกิจเหมืองแร่ดีบุกมาแล้วถึง 3 ชั่วคน และตั้งแต่ ค.ศ.1955 เมื่อบุคคลผู้นี้เข้าควบคุมธุรกิจการลงทุนของตระกูลแล้ว เขาก็ได้นำเงินทุนสะสมของตระกูลมารณรงค์ซื้อสวนเกษตรขนาดใหญ่ตั้งแต่นั้นมาจนสิ้นทศวรรษ1960 จากบริษัทของชาวอังกฤษ

ซึ่งทะยอยขายธุรกิจเหล่านี้ในมาเลเซียทิ้งในราคาถูกตลอดช่วงเวลาดังกล่าว เช่น การเข้าซื้อกิจการสวนยางพาราของบริษัท ปาริตเปรัครับเบอร์ จำกัด (Parit Perak Rubber Company Ltd.) บริษัท เกลเนียลีแพลนเตชั่นส์ (มาเลเซีย) จำกัด (Glenealy Plantations (M) Bhd.) บริษัท บาตู ลินตังรับเบอร์ จำกัด (Batu Lintang Rubber Company Bhd.) บริษัท บาตูกาวันเอ็สเตต จำกัด (Batu Kawan Estate Bhd.) บริษัท ดัฟฟ์ดีเว็ลลอปเม้นท์ จำกัด (Duff Development Bhd.) และบริษัทอูลูเบนัทคอนโซลิเดเต็ดรับเบอร์ (มาเลเซีย) จำกัด (Ulu Benut Consolidated Rubber Company (M) Bhd.) เสร็จแล้วในต้นทศวรรษ 1970 ก็ได้จัดตั้งกลุ่มธุรกิจของตนเองขึ้นมาในชื่อใหม่ว่ากลุ่มเคแอล-เคปง (KL-Kepong Group) ซึ่งครองเนื้อที่เพาะปลูกสวนยางพารา ปาล์ม และโกโก้รวมทั้งหมดประมาณ 87,000 เอเคอร์ที่ครอบคลุมเนื้อที่บริเวณต่าง ๆ ถึง 7 รัฐในมาเลเซียคือรัฐไทรบุรี (Kedah) เปรัค (Perak) เซลังงอร์ (Selangor) เนกรีเซ็มบิลัน (Negri Sembilan) ยะโฮร์ (Johore) ปาหัง (Pahong) และซาบาห์ (Sabah) นอกจากนั้นเขายังได้ลงทุนร่วมกับบริษัทญี่ปุ่นตั้งโรงงานผลิตเนยแข็งและสินค้าที่ผลิตจากน้ำมันปาล์มชื่อบริษัท ปาล์มโอเลโอ จำกัด (Palm Oleo Sdn. Bhd.) โรงงานผลิตผงโกโก้ชื่อบริษัท เคแอล-เคปง โกโก้โปรดัคส์ จำกัด (KL-Kepong Cocoa Products Sdn. Bhd.) และหุ้นกับกลุ่มธุรกิจชาวอังกฤษจัดตั้งโรงงานผลิตถุงมือยางและถุงยางอนามัยต่าง ๆ ในชื่อบริษัท ยูเลแคตโตแอนด์โค จำกัด (Yule Catto & Co Plc. Bhd.) ขึ้นมาในปลายทศวรรษ 1980 ต่อมาใน ค.ศ.1992 กลุ่มเคแอล-เคปงก็ได้ลงทุนร่วมกับบริษัท แลนด์แอนด์เย็นเนอรัล จำกัด (Land & General Bhd.) ของวัน อัสมี วัน ฮัมซาห์ (Wan Azmi Wan Hamzah) นำที่ดินของกลุ่มประมาณ 521 เอเคอร์ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ไปพัฒนาสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ขึ้นมาเป็นต้น[116]

ส่วนเอี้ยว เตียงล่ายหรือฟรานซิส เอี้ยว ลูกจีนฮกเกี้ยนจากรัฐเซลังงอร์นั้น เกิดมาจากครอบครัวเจ้าของโรงเลื่อยไม้และบริษัทรับเหมาก่อสร้าง ซึ่งมีชื่อบริษัทดั้งเดิมตั้งแต่รุ่นปู่ชื่อบริษัทเอี้ยวเจิ้งเลี่ยมคอนสตรัคชั่น จำกัด (Yeoh Cheng Liam Construction Sdn. Bhd.) แต่ธุรกิจของตระกูลนี้มาเจริญเต็มที่ในรุ่นหลานภายใต้การนำของฟรานซิส เอี้ยวนั่นเอง เมื่อเขาได้จัดตั้งบริษัทสยาริกัตเป็มเบนาอัน เอี้ยวเตียงล่าย จำกัด (Syarikat Pembenaan Yeoh Tiong Lay Sdn Bhd.) ขึ้นมาในปลายทศวรรษ 1960 และเพราะเขามีความใกล้ชิดกับครอบครัวของสุลต่านรัฐเปรัคและนายกรัฐมนตรีมหาธีร์จนนักธุรกิจจีนทั่วไปเรียกเขาว่า “คนของมหาธีร์” (Mahathir man)[117] เขาจึงสามารถระดมทั้งทุนและความช่วยเหลือต่าง ๆ จากบรรดาผู้นำชาวมาเลย์เพื่อมาขยายกิจการธุรกิจก่อสร้างรับเหมาขนาดใหญ่ของเขาได้อย่างรวดเร็วมากตลอดทศวรรษ 1970-1980 โดยเฉพาะงานก่อสร้างตึกทันสมัยและอาคารสำนักงานใหญ่ของบริษัทชั้นนำต่าง ๆ ในกรุงกัวลาลัมเปอร์ช่วงนั้น เช่น

อาคารสำนักงานธนาคารซิตี้ (Citibank) ธนาคารฮ่องกงและเซี่ยงไฮ้ และอาคารบริษัทไซม์ดาร์บี (Sim Darby) ของกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) จากสิงคโปร์ ต่อมาเขาได้เข้าซื้อกิจการโรงงานผลิตภัณฑ์ดีบุกจากกลุ่มทุนจีนฮ่องกงชื่อบริษัท ฮ่องกงทินคอร์ปอเรชั่น (มาเลเซีย) จำกัด (Hong Kong Tin Corporation (M) Bhd.) แล้วเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นบริษัท วายทีแอลคอร์ปอเรชั่น จำกัด (YTL Corporation Bhd.) ในค.ศ.1988 ในทศวรรษถัดมา กลุ่มวายทีแอลคอร์ป (YTL Corp. Group) ของเขา ยังได้ตั้งโรงงานผลิตปูนซิเมนต์ซึ่งมียอดขายสูงถึงปีละ 2 ล้านตันแล้ว เขายังได้เรียนรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ จากบริษัทซีเมนส์ (Siemens) ของเยอรมัน แล้วตัดสินใจจัดตั้งบริษัทผลิตไฟฟ้าเอกชนที่ใหญ่ที่สุดของมาเลเซียชื่อบริษัท วายทีแอลพาวเวอร์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (YTL Power International Bhd.) เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าขาย รัฐบาลถึง 2 โรงที่รัฐตรังกานูและรัฐยะโฮร์เป็นเวลานานถึง 21 ปีและมีมูลค่ารวมถึง 2.5 พันล้านริงกิต ถัดจากนั้นเขายังได้พัฒนากลุ่มทุนของเขากลายเป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน (Independent Power Producer : IPP) รายใหญ่ที่สุดของมาเลเซียซึ่งผลิตไฟฟ้าจากมาเลเซียแล้วส่งไปขายในประเทศสิงคโปร์และประเทศไทยอีกด้วย โดยเฉพาะโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าของเขาในรัฐเปอร์ลิสชื่อบริษัท เต็กโนโลยีเตนากาเปอร์ลิส(โอเวอร์ซีส์)คอนซอร์เตียม จำกัด (Teknologi Tenaga Perlis (Overseas) Consortium Sdn. Bhd.) ได้เริ่มต้นขายไฟฟ้าที่ผลิตได้ส่วนใหญ่ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1990 และเริ่มต้นขยายธุรกิจการผลิตไฟฟ้าเอกชน (IPP) ของเขาไปตั้งโรงงานทั้งในฟิลิปปินส์ เวียดนาม อินเดีย จีนและซิมบับเว (Zimbabwe) ตั้งแต่นั้นมาด้วย[118]

นอกจากนายทุนรุ่นใหม่เหล่านี้แล้ว ยังมีนายทุนจีนอีกคนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จเพราะได้รับการอุปถัมภ์จากชนชั้นนำมาเลย์โดยเฉพาะ จึงทำให้เขามีโอกาสก้าวขึ้นมากลายเป็นทุนจีนสมัยใหม่ที่เข้มแข็งมากคือ ติง เป็กคิ้ง (Ting Pek King) ลูกจีนฮกจิวอีกคนหนึ่งจากซาราวัคผู้เป็นเจ้าของกลุ่มทุนเอ็คครัน (Ekran Goup) ในช่วงทศวรรษ 1980 เพราะได้รับการสนับสนุนทั้งทางด้านเงินทุนและความช่วยเหลือต่าง ๆ จากอับดุล ทาอิบ มาห์มุด (Abdul Taib Mahmud) ซึ่งเป็นมุขมนตรี (Chief Minister)ของรัฐซาราวัค เพราะบุคคลผู้นี้ชื่นชมในฝีมือการก่อสร้างบ้านพักและบังกาโลโดยใช้ไม้เป็นวัสดุส่วนใหญ่ของบริษัท วูดเฮ้าส์ จำกัด (Woodhouse Sdn. Bhd.) ซึ่งติง เป็กคิ้งเป็นเจ้าของ ถัดจากนั้นบริษัทนี้ก็ได้รับเหมาก่อสร้างรีสอร์ต สถานที่พักผ่อน และโรงแรมในลักษณะการทำสัญญาแบบเทิร์นคีย์ (turnkey contractor) ของรัฐซาราวัคตลอดมาแล้ว ผลงานของเขายังเป็นที่ประทับใจของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์อีกด้วย ในค.ศ.1989 บริษัทของเขาจึงได้รับมอบหมายจากรัฐบาลมาเลเซียให้สร้างโรงแรมขนาดใหญ่เชิงอนุรักษ์ที่กลมกลืนกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเกาะลังกาวีอีก 2 แห่งจนกระทั่งโครงการเหล่านี้เสร็จสิ้นเรียบร้อยก่อนกำหนดการจัดนิทรรศการระหว่าง

ประเทศ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาเกาะลังกาวีของรัฐบาลภายใต้การบริหารของดาอิม ไซนุดดิน (Daim Zainuddin) พึงพอใจมาก เพราะฉะนั้นสถาบันการเงินและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ของรัฐบาลมาเลเซียจึงให้การสนับสนุนธุรกิจการลงทุนของกลุ่มนี้อย่างจริงจัง จนกระทั่งใน ค.ศ.1991 ติง เป็กคิ้งก็สามารถได้จัดตั้งบริษัทโฮลดิ้งของเขาขึ้นมาอีกบริษัทหนึ่งชื่อบริษัท เอ็ครัน จำกัด (Ekran Bhd.) และสามารถนำเข้าไปจดทะเบียนซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ได้ทันทีด้วย ถัดมาเพียง 1 ปี บริษัทนี้ก็ยังได้เข้าไปซื้อกิจการผลิตสายเคเบิ้ลสำหรับโทรทัศน์ของบริษัท เฟ็ดเดอรัลเคเบิ้ลส์ ไวรส์ แอนด์เมทัล แมนนูแฟคเจอริ่ง จำกัด (Federal Cables, Wires & Metal Manufacturing Bhd. : FCW) แล้วนำบรรดานักการเมืองและสมาชิกชนชั้นนำมาเลย์ภายในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) เข้ามาถือหุ้นเพิ่มทุนในบริษัท เอ็ฟซีดับบลิว (FCW) แห่งนี้ เช่น ชัวอิบ ลาซิม (Shuaib Lazim) และ ราซิป ฮารอน (Rasip Haron) ซึ่งเป็นลูกชายทั้งสองคนของมุขมนตรีรัฐซาราวัคแล้วยังเป็นวุฒิสมาชิกของรัฐไทรบุรีซึ่งเป็นบ้านเกิดของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์และเป็นเลขานุการของดาอิม ไซนุดดินในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ตามลำดับด้วย

เพราะฉะนั้นในช่วง ค.ศ.1991-1993 บริษัทผลิตสายเคเบิ้ลแห่งนี้ก็ได้รับสัญญาผูกขาดการวางเครือข่ายโทรทัศน์ทั่วมาเลเซียมีมูลค่ารวมถึง 14 พันล้านริงกิต ต่อมาในต้นปี ค.ศ.1994 กลุ่มเอ็ครันยังได้งานรับเหมาก่อสร้างเขื่อนบาคุน (Bakun Dam) ซึ่งเป็นโครงการสร้างเขื่อนที่ใหญ่สุดของมาเลเซียที่มีมูลค่าลงทุนสูงถึง 15 พันล้านริงกิต พร้อมกับการได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ผลิตไฟฟ้าเอกชน (IPP) จากโรงงานไฟฟ้าพลังน้ำของเขื่อนแห่งนี้ โดยเขาได้จัดตั้งบริษัท บาคุน ไฮโดรอิเล็ค ตริคอล คอร์ปอเรชั่น จำกัด (Bakun Hydroelectrical Corporation Sdn. Bhd. : BHC) ซึ่งเขาเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุดถึงร้อยละ 34 แล้วยังมีผู้ถือหุ้นรายย่อยอื่น ๆ ที่สำคัญคือ รัฐบาลของรัฐซาราวัคถือหุ้นร้อยละ 19 และกองทุนสะสมของพนักงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ (Employees Provident Fund : EPF) ถือหุ้นอีกร้อยละ 5 ส่วนหุ้นที่เหลือทั้งหมดนำไปขายให้ประชาชนทั่วไปผ่านตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) อีกทอดหนึ่ง ในค.ศ.1995 กลุ่มเอ็ครันยังได้เข้าฮุบกิจการของบริษัท แปซิฟิคเคมีคัล จำกัด (Pacific Chemicals Bhd.) ซึ่งเป็นบริษัทลูกของบริษัท ดาวเคมีคัล จำกัด (Dow Chemical Co.) จากสหรัฐอเมริกา แล้วแต่งตั้งบริษัทนี้ให้เป็นคู่สัญญาในการใช้สารเคมีล้างป่าที่มีเนื้อที่กว่า 69,500 เฮ็คตาร์ โดยมีค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 1.2 พันล้านริงกิต เพื่อสร้างถนนต่าง ๆ รองรับการ ก่อสร้างเขื่อนบาคุนแห่งนี้ กลุ่มเอ็ครันยังได้สิทธิในการขายไม้ทั้งหมดจากป่าแห่งนี้ที่มีมูลค่าสูงถึงประมาณ 2 พันล้านริงกิตแล้ว ยังได้รับเหมาวางสายไฟฟ้าทั้งหมดจากเขื่อนแห่งนี้ไปยังสถานีไฟฟ้าต่างๆ มีมูลค่าสูงถึง 5 พันล้านริงกิตด้วย โดยโครงการทั้งหมดของเขื่อนบาคุนจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในเดือนสิงหาคม ค.ศ.2003[119]

ถึงแม้ว่าติง เป็กคิ้งจะไม่ค่อยนิยมทำธุรกิจการลงทุนร่วมกับนายทุนชาวจีนกลุ่มอื่นๆ ซึ่งแตกต่างกับบรรดาทุนจีนทั่วไปในมาเลเซีย ขณะเดียวกัน การลงทุนของเขาส่วนใหญ่ จำกัดอยู่ภายในประเทศก็ตาม แต่ธุรกิจการลงทุนของเขาที่ได้รับการอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากบรรดาชนชั้นนำในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์(UMNO) ก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมหาศาลมาก เพราะฉะนั้นกลุ่มเอ็ครันของเขาจึงได้ขยายธุรกิจการลงทุนทำป่าไม้ การก่อสร้าง ผลิตภัณฑ์เคมี สายเคเบิ้ล โรงโม่หิน และไฟฟ้าเพิ่มขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990 ได้อย่างราบรื่นมาก ตราบใดที่อำนาจทางการเมืองใน มาเลเซียยังอยู่ในกลุ่มพวกพ้องคนใกล้ชิดของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ต่อไปอีกยาวนาน

ทุนจีนในสิงคโปร์

ถึงแม้สิงคโปร์ภายหลังการแยกตัวออกจากมาเลเซียเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีประชากรเป็นผู้ที่มีเชื้อสายจีนเป็นประชากรส่วนใหญ่ โดยคนเหล่านี้มีอัตราส่วนสูงถึงประมาณร้อยละ 75 ของประชากรสิงคโปร์ทั้งหมด แต่พัฒนาการของระบบทุนนิยมในประเทศนี้กลับมีลักษณะตรงกันข้ามกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆที่มีระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีทั่วไป เพราะในขณะที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้สอดประสานกับการขยายบทบาทของทุนจีนโพ้นทะเลอย่างต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่กลางทศวรรษ1960 จนกระทั่งความมหัศจรรย์ของการขยายตัวทางเศรษฐกิจยุคใหม่ในดินแดนแถบนี้หลีกเลี่ยงไม่พ้นกับปัญหาการครอบงำของทุนภาคเอกชนเชื้อสายจีนในแต่ละประเทศ ซึ่งกลายเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนพลวัตทางเศรษฐกิจเรื่อยมาก็ตาม แต่ทุนจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์กลับแตกต่างกับทุนจีนโพ้นทะเลในประเทศอื่นๆ แถบนี้โดยสิ้นเชิง เพราะมีบทบาทจำกัดน้อยมากนับตั้งแต่ชนชั้นผู้ปกครองของประเทศนี้ภายใต้การนำของลี กวนยิวแห่งพรรคกิจประชาชน (PAP) ได้ตัดสินใจสร้างรัฐเอกราชใหม่ขึ้นมาโดยไม่ยอมรับความยิ่งใหญ่ของบรรดากลุ่มผู้นำชุมชนชาวจีนในฐานะพลังสำคัญทางการเมืองอีกต่อไป เพราะกลัวปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติจะกลายเป็นชนวนสำคัญของความไร้เสถียรภาพและการบ่อนทำลายความมั่นคงของสาธารณรัฐแห่งนี้ต่อไปในอนาคต ความไม่ลงรอยกันในปัญหานโยบายการศึกษาและนโยบายวัฒนธรรมต่างๆ ซึ่งรัฐบาลพยายามรังสรรค์ขึ้นมาให้สิงคโปร์เป็นรัฐพหุสังคมสมบูรณ์แบบตั้งแต่แรกเริ่มนั้น นอกจากจะทำให้กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) ภายใต้การนำของตัน ลักซาย (Tan Lark Syre) ได้แสดงความไม่พอใจกับนโยบายการศึกษาและนโยบายวัฒนธรรมของรัฐบาลที่ไม่ให้ความสำคัญต่อการดำรงความเป็นจีนที่พวกเขามีความเชื่อมั่นตลอดมาแล้ว รัฐบาลสิงค์โปร์ซึ่งก็ไม่เคยให้ความไว้วางใจต่อกลุ่มทุน

จีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ซึ่งเป็นเจ้าของธนาคารและธุรกิจการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เหล่านี้แล้ว ยังมีความพยายามอย่างเต็มที่ตั้งแต่ถูกไล่ออกจากมาเลเซียที่จะทำให้สิงคโปร์เป็นสาธารณรัฐที่ปกครองโดยพรรคการเมืองเดียวคือพรรคกิจประชาชน (PAP) โดยอาศัยฐานเสียงจากชนชั้นผู้ใช้แรงงานและชาวจีนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าชนชั้นกลางทั่วไป ซึ่งในขณะนั้นมีถึงประมาณ 3 ใน 4 ของจำนวนประชากรสิงคโปร์ทั้งหมด ซึ่งในที่สุดทั้งลี กวนยิวและรองนายกรัฐมนตรีโก เค็งซวี่ (Goh Keng Swee) ซึ่งถือเป็นสถาปนิกสำคัญในการวางรากฐานเศรษฐกิจสิงคโปร์ตั้งแต่ต้น ก็ประสบความสำเร็จในการทำลายศัตรูทางการเมืองและควบคุมสื่อมวลชนต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเฉียบขาดแล้ว ยังสามารถจัดตั้งสมัชชาสหภาพกรรมกรแห่งชาติ (The National Trades Union Congress) แล้วนำองค์กรแห่งนี้มาอยู่ภายใต้การควบคุมของพรรคกิจประชาชนอีกด้วย เพราะฉะนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์พิเศษเฉพาะในสิงคโปร์ภายหลังการแยกตัวออกจากมาเลเซียเรื่อยมาเท่านั้น ซึ่งนอกจากบรรดาชนชั้นผู้ใช้แรงงานในสหภาพต่างๆ กว่าร้อยละ 90 จะกลายเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่มีปรัชญาแบบทุนนิยมสุดกู่แบบพรรคกิจประชาชนแล้ว บรรดาผู้นำของสหภาพกรรมกรเหล่านี้บางคนยังเป็นถึงระดับรัฐมนตรีหรือข้าราชการชั้นสูงจากวงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของรัฐบาลด้วย เพราะฉะนั้นตั้งแต่ ค.ศ. 1965 เป็นต้นมา ปัญหาการก่อกวนต่างๆ หรือการนัดหยุดงานของกรรมกรในสิงคโปร์จึงไม่เคยเกิดขึ้นอีกเลยจนถึงปัจจุบัน[120]

อย่างไรก็ตาม เมื่อรัฐบาลพรรคกิจประชาชน (PAP) ยังคงมุ่งมั่นที่จะไม่ให้กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่เข้ามามีบทบาททางการเมืองในสิงคโปร์อย่างกว้างขวางเหมือนในอดีตที่เคยผ่านมา ขณะที่กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ก็ยังคงใช้สิงคโปร์เป็นเพียงฐานบัญชาการหรือสำนักงานใหญ่เพื่อวางแผนธุรกิจการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะในมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย โดยแต่ตระกูลซึ่งเป็นเจ้าของหุ้นธนาคารชั้นนำในสิงคโปร์ขณะนั้น ได้ครอบครองธุรกิจการลงทุนต่างๆ มากมายมาเป็นเวลานานก่อนที่สาธารณรัฐแห่งนี้จะถือกำเนิดมาเสียด้วยซ้ำไปแล้ว รัฐบาลสิงคโปร์จึงไม่มีทางหลีกเลี่ยงที่จะต้องหันไปใช้นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจแบบใหม่ที่สลัดไปจากวงจรเดิมซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพิงบทบาทของพ่อค้าคนกลางชาวจีน ซึ่งประสบความสำเร็จในการสะสมทุนขนาดใหญ่เรื่อยมาตั้งแต่ยุคอาณานิคม ด้วยการใช้สภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งอันได้เปรียบของสิงคโปร์ในฐานะศูนย์กลางธุรกิจการค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เรื่อยมา โดยเฉพาะภายหลังการเปิดใช้คลอง สุเอช (Suez Canal) ใน ค.ศ. 1869 แต่เมื่อกองทัพอังกฤษจำเป็นต้องถอนตัวออกจากสิงคโปร์ออกไปจนหมดสิ้นตั้งแต่ ค.ศ.1967 เป็นต้นไป นอกจากรัฐบาลสิงคโปร์ซึ่งมีผู้นำที่มีอัตนิยม (egoism) สูงยิ่งเฉกเช่นลี กวนยิว ไม่สามารถโน้มน้าวความร่วมมืออย่างเต็มที่จากกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติอย่างจริงจังตั้งแต่แรกเริ่มแล้ว ยังจะต้องเผชิญปัญหาคน

ว่างงานอีกไม่ต่ำกว่า 40,000 คน และรายได้ของประเทศใหม่แห่งนี้ต้องสูญหายไปจากการถอนตัวของกองทัพอังกฤษครั้งนั้นถึงประมาณร้อยละ 10 ของรายได้ทั้งหมดด้วย[121]

ขณะที่สิงคโปร์โดยตัวของมันเอง นอกจากจะเป็นเพียงเกาะเล็กๆ ที่ไม่มีทรัพยากรธรรมชาติใดๆ มากพอที่จะเลี้ยงประชากรทั้งหมดของตัวเองได้แล้ว สิงคโปร์ยังต้องพึ่งพิงทั้งอาหาร วัตถุดิบพลังงานอื่นๆ และแม้กระทั่งน้ำดื่ม ด้วยการสั่งซื้อจากประเทศเพื่อนบ้านข้างเคียงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แทบทั้งสิ้น เมื่อเผชิญปัญหาทางตันในการหาเงินตราระหว่างประเทศเพื่อมาซื้อสินค้าเหล่านี้ต่อไปให้ได้ รัฐบาลสิงคโปร์จึงไม่มีทางเลือกอื่นใดในขณะนั้น นอกจากการให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อการส่งออก (export oriented policy) ควบคู่ไปกับการสร้างฐานภาษีรายได้อย่างจริงจังและมั่นคง พร้อมกับรัฐบาลจะต้องเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินธุรกิจการลงทุนและพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ด้วยตนเองแล้ว การลงทุนจากต่างประเทศก็จะได้รับการส่งเสริมอย่างเต็มที่จากมาตรการจูงใจต่างๆ ที่ล้ำหน้าทันสมัยกว่าชาติเพื่อนบ้านอื่นๆ ในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษ 1960 เพื่อให้การลงทุนจากต่างประเทศสามารถใช้สภาพภูมิศาสตร์ที่ตั้งของสิงคโปร์ซึ่งได้เปรียบกว่าชาติอื่นๆ อยู่แล้วให้เป็นประโยชน์สำคัญในการพัฒนาให้สิงคโปร์สามารถดำรงความเป็นศูนย์กลางการลงทุนและการเงินของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สืบต่อไปในอนาคตอีกด้วย โดยรัฐบาลสิงคโปร์ซึ่งมีเจตนารมณ์แน่วแน่ที่จะแปลกแยกตนเองให้พ้นจากอิทธิพลของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่อย่างเป็นรูปธรรม ก็จะผลักดันนโยบายดังกล่าวข้างต้นซึ่งต่อมาจะถูกเรียกว่า “นโยบายสองขา” (two-legged policy) อย่างจริงจังทันทีตั้งแต่นั้นมา โดยบรรษัทข้ามชาติ (Multi-National Corporations : MNCs) และบริษัทที่รัฐบาลสิงคโปร์เป็นเจ้าของหรือมีสายสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด (Government-Linked Companies : GLCs) จะทำหน้าที่สำคัญในการรื้อโครงสร้างเศรษฐกิจและพัฒนาอุตสาหกรรมสมัยใหม่ให้เกิดขึ้นในสิงคโปร์ให้ได้ ขณะที่ธุรกิจอื่นๆ ของเอกชนจีนในสิงคโปร์ที่เคยมีมาก่อนหน้านั้นจนถึงปี ค.ศ. 1975 จะถูกปล่อยให้พัฒนาไปเองโดยเจ้าของทุนแต่ละกลุ่ม โดยรัฐบาลไม่เคยใส่ใจที่จะดึงกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลเหล่านั้นให้เข้ามีบทบาทตามกระแสหลักของขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติในช่วง 10 ปีแรกของการดำรงความเป็นสาธารณรัฐสิงคโปร์แต่อย่างใดแล้ว บริษัทธุรกิจของรัฐบาล(GLCs)บางบริษัทยังเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจแข่งขันกับกลุ่มทุนเอกชนจีนในธุรกิจการลงทุนต่างๆ ที่กลุ่มทุนเหล่านี้เคยมีบทบาทมาก่อนด้วย[122]

นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้พยายามเข้าไปสลายบทบาทการทำของหอการค้าและ อุตสาหกรรมจีนสิงคโปร์ (The Chinese Chamber of Industry and Commerce) สมาคมจีนแต่ละสำเนียงภาษา และสมาคมจีนตระกูลต่างๆ ซึ่งโดยปกติตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้ง

ที่ 2 ก็มีความแตกแยกและมีการช่วงชิงบทบาทการนำโดยเฉพาะระหว่างผู้นำชุมชนจีนฮกเกี้ยนกับผู้นำชุมชนจีนแคะอย่างต่อเนื่องจนขาดเอกภาพตลอดมา ให้ยิ่งมีความสำคัญน้อยลงไปเรื่อยๆ ด้วยการตั้งสมาคมของประชาชน (People's Association) ซึ่งเป็นองค์กรของพรรคกิจประชาชน (PAP) เข้าไปช่วงชิงบทบาทการนำเหนือชุมชนเชื้อสายจีนทั่วไป โดยให้ความสำคัญต่อปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติและสำเนียงภาษาให้น้อยลงมากที่สุด เพื่อให้เยาวชนคนหนุ่มสาวของสิงคโปร์ในอนาคต คำนึงถึงความเป็นชาวสิงคโปร์ (Singaporeans) มากกว่าการเป็นชาวจีนสำเนียงภาษาต่างๆ ซึ่งบรรพบุรุษของพวกเขาเคยยึดถือปฏิบัติกันแล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้จัดตั้งศูนย์ชุมชนต่างๆ (community centres) เพื่อให้สมาชิกในชุมชนแต่ละแห่งซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นมาใหม่ โดยการคละเคล้าครอบครัวชาวจีนเชื้อสายสำเนียงภาษาต่างๆ เข้าด้วยกันตามโครงการของคณะกรรมการการพัฒนาเคหะแห่งชาติ (The Housing and Development Board: HDB) ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกแต่ละชุมชนสามารถสร้างกิจกรรมทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมกัน บุตรหลานของคนเหล่านี้ในอนาคตยังจะถูกพัฒนาด้วยระบบการศึกษาที่เน้นความสำคัญของภาษาอังกฤษทดแทนภาษาจีนที่กลุ่มทุนเอกชนขนาดใหญ่เคยพยายามครอบงำการศึกษาตลอดมา

โครงการเคหะแห่งชาตินอกจากจะถูกผลักดันให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างมหานครใหม่ของสิงคโปร์ตามแบบแปลนที่รัฐบาลได้วางไว้เป็นอย่างดีแล้ว โครงการนี้ยังมีวัตถุประสงค์สำคัญที่จะใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของพรรคกิจประชาชน (PAP) สำหรับการรื้อถอนทำลายโครงสร้างของชุมชนเก่าของพลเมืองเชื้อชาติต่างๆ แล้วสร้างชุมชนใหม่ที่ทันสมัยขึ้นมาโดยคณะกรรมการพัฒนาเคหะแห่งชาติ (HDB) จะทำหน้าที่จัดสรรบ้านพักหรือห้องชุดในอาคารคอนโดมีเนียมให้กับลูกค้าเป็นรายๆ ไปในภายหลังด้วยวิธีการคละเคล้าผู้ที่ต้องการอยู่อาศัยในโครงการเคหะแห่งชาติแต่ละโครงการ ซึ่งมีเชื้อชาติต่างกันไม่ให้กระจุกตัวอยู่ในเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตใดเขตหนึ่งในลักษณะที่คนมีเชื้อชาติใดเชื้อชาติหนึ่งจะไม่กลายเป็นสัดส่วนใหญ่สุดมากกว่าคนที่มีเชื้อชาติจีนอีกต่อไป ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ชาวสิงคโปร์เชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายอินเดียสามารถใช้โครงสร้างชุมชนเก่าซึ่งบรรพบุรุษของพวกเขานิยมตั้งภูมิลำเนาถิ่นฐานแบบกระจุกตัวกันอยู่เป็นย่านๆ หรือเขตใดเขตหนึ่งในอดีตเป็นการจำเพาะเจาะจงลงไปเป็นส่วนใหญ่ โดยมีเป้าหมายสำคัญสุดคือการป้องกันไม่ให้ชาวสิงคโปร์เชื้อสายมาเลย์และเชื้อสายอินเดียสามารถเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของพวกเขาตามแนวทางเชื้อชาติ เข้าไปมีบทบาททางการเมืองในระดับชาติโดยเด็ดขาด ยกเว้นการจะเข้าไปมีส่วน

ร่วมทางการเมืองโดยผ่านกลไกของพรรคกิจประชาชน (PAP) ซึ่งมีนโยบายสำคัญคือการทำให้สิงคโปร์เป็น รัฐบาลสังคมทันสมัยที่ไม่มีปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติอีกตลอดไป[123]

นอกจากนั้น รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้จัดตั้งบริษัทธุรกิจการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสาธารณูปโภคการขนส่งและคมนาคม ธุรกิจการลงทุน การเดินเรือ โรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ ที่ทันสมัย โดยเน้นให้ความสำคัญกับการต่อเรือและการผลิตอาวุธต่างๆอย่างจริงจังตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 กิจการลงทุนใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจ เช่น สนามบินพาณิชย์ ท่าเรือพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรม หรือบรรษัทเงินทุนเพื่อส่งเสริมการส่งออก ก็จะได้รับการจัดตั้งขึ้นมาเป็นบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุด ส่วนหุ้นที่เหลือก็จำหน่ายให้ภาคเอกชนหรือประชาชนทั่วไปที่ต้องการลงทุนในธุรกิจนั้นๆ เข้ามาถือหุ้นเป็นเจ้าของร่วมในลักษณะของบริษัทธุรกิจมหาชน (public companies) ที่จะมีการนำหุ้นเข้าไปซื้อขายในตลาดหุ้นสิงคโปร์ (The Stock Exchange of Singapore) ตัวอย่างเช่นบริษัท จูร่งทาวน์คอร์ปอเรชั่น (Jurong Town Corporation : JTC) ซึ่งทำหน้าที่เป็นเจ้าของและบริหารท่าเรือสิงคโปร์ บริษัทชางงีอินเตอร์เนชั่นแนลแอร์ปอร์ตคอปอเรชั่น (Shangi International Airport Corporation : SIAC) บริษัท สิงคโปร์แอร์ไลนส์ จำกัด (Singapore Airlines Corporation : SIA) บริษัท สิงคโปร์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (Singapore Telecommunication Corporation : STC) ธนาคารเพื่อการพัฒนาสิงคโปร์ (Development Bank of Singapore : DBS) รวมทั้งบริษัทเดินเรือสมุทรต่างๆ อีก 6 บริษัท บริษัทผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์อีก 4 บริษัท และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ไฟฟ้า และคอมพิวเตอร์อื่นๆ อีกมากมาย โดยสรุป บริษัทที่รัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ (GLCs) จะเป็นกลุ่มธุรกิจการลงทุนที่ครอบงำเศรษฐกิจของสิงคโปร์กว่าครึ่งหนึ่งตั้งแต่นั้นมา[124]

อย่างไรก็ตาม ในบรรดาธุรกิจการลงทุนที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ (GLCs) เหล่านี้ ก็ไม่มีธุรกิจการลทุนใดที่ใช้งบประมาณแผ่นดินมากที่สุดเท่ากับโครงการสร้างที่อยู่อาศัยให้ประชาชนกว่าร้อยละ 87 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งเป็นโครงการเอนกประสงค์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ถูกผสมผสานกันเป็นอย่างดีจากรัฐบาลพรรคกิจประชาชน (PAP) เพราะฉะนั้นโครงการใดๆ ของคณะกรรมการการพัฒนาเคหะแห่งชาติ (HDB) นอกจากจะใช้เงินอุดหนุนของรัฐจำนวนมากแล้ว การเลือกทำเลเพื่อพัฒนาแต่ละโครงการ ตลอดจนรายรับต่างๆของแต่

ละโครงการ ยังถูกปิดลับโดยรัฐบาลที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดแต่เพียงผู้เดียวตลอดมา ด้วย โดยมีบริษัทเอกชนชื่อบริษัท ลีแอนด์ลี จำกัด (Lee & Lee Company) ของครอบครัวน้องชายลี กวนยิว เป็นที่ปรึกษากฎหมายและที่ปรึกษาในการทำธุรกรรมซื้อขายบ้านพักอาศัยของคณะ-กรรมการพัฒนาเคหะแห่งชาติ(HDB) แต่เพียงบริษัทเดียวมาตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน[125] ขณะเดียวกัน รัฐบาลสิงคโปร์ซึ่งถือว่าประเทศของตนเป็นหัวใจสำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็เน้นความสำคัญให้กับนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนทุกรูปแบบที่ทันสมัยกว่าชาติเพื่อนบ้านอื่นๆ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศอย่างเต็มที่ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 นั่นเอง โดยรัฐบาลสิงคโปร์ได้จัดสรรพื้นที่เป็นเขตอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการลงทุนของบรรษัทข้ามชาติ (TNCs) ที่จะผลิตสินค้าอุตสาหกรรมหรือชิ้นส่วนประกอบต่างๆ เพื่อการส่งออก (The Export Processing Zones : EPZs) ถึง 14 เขตด้วยกัน จึงมีผลทำให้อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (The Export Oriented Industrialization : EOI) ของสิงคโปร์ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วมาก จากการเข้าไปลงทุนของบรรษัทข้ามชาติต่างๆ โดยเฉพาะจากญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เกาหลีใต้ และไต้หวัน ตัวอย่างเช่น ใน ค.ศ. 1972 โรงงานอุตสาหกรรมจากต่างประเทศสามารถผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกได้ถึงร้อยละ 84 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดในปีนั้น ถัดจากนั้นใน ค.ศ. 1980 บรรษัทข้ามชาติเหล่านี้ยังสามารถผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกได้สูงถึงร้อยละ 92.9 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมดของสิงคโปร์ในช่วงนั้น[126]

ถึงแม้ว่ารัฐบาลสิงคโปร์จะเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจโดยให้ความสำคัญกับการลงทุนของบรรษัทข้ามชาติ (TNCs) และบริษัทของรัฐบาล (GLCs) ซึ่งใน ค.ศ. 1968 มีประมาณ 500 บริษัท[127] ขณะเดียวกันก็ไม่เคยใส่ใจต่อธุรกิจการลงทุนของภาคเอกชนจีนในสิงคโปร์มากนัก เพราะมีความเชื่อมั่นและพึงพอใจในนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดจนความสำเร็จทางเศรษฐกิจ เรื่อยมาจนกระทั่งถึงกลางทศวรรษ 1970 รัฐบาลก็ต้องตัดสินใจปฏิรูปเศรษฐกิจอีกครั้งหนึ่งพร้อมกับส่งเสริมให้ธุรกิจของชาวจีนเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันให้เศรษฐกิจของชาติขยายตัวในอัตราก้าวหน้าต่อไปให้ได้ เพราะตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ปริมาณการลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของบรรษัทข้ามชาติ (TNCs) ในช่วง 1 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้ทำให้สิงคโปร์เกิดปัญหาขาดแคลนแรงงานขึ้นเป็นครั้งแรกด้วย ขณะเดียวกัน ธุรกิจการลงทุนส่วนใหญ่ของชาวจีนในสิงคโปร์ขณะนั้น ก็ยังคงเป็นธุรกิจที่ใช้แรงงานเป็นจำนวนมากแต่มีผลผลิตค่อนข้างต่ำ ถ้าหากรัฐบาลยังคงนิ่งเฉยไม่หยิบยื่นความช่วยเหลือ

ลงไปให้ธุรกิจเหล่านี้เหมือนในอดีตที่เคยผ่านมา นอกจากจะทำให้ธุรกิจการลงทุนของผู้ประกอบการชาวจีนทั่วไปยังคงล้าหลังแล้ว ปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือในสิงคโปร์ก็จะต้องทวีมากขึ้นอย่างแน่นอน รัฐบาลสิงคโปร์จึงเห็นความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องหาทางยกระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การปฏิรูปเศรษฐกิจของสิงคโปร์ตั้งแต่ ค.ศ. 1976 โดยการประกาศใช้โครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อม (The Small Industries Finance Scheme) เพื่อให้ธุรกิจการลงทุนของภาคเอกชนจีนทั่วไปขยายกิจการให้เติบใหญ่และมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้นตั้งแต่นั้นมา พร้อมกันนั้น ก็ได้ใช้มาตรการทางการเงินให้การส่งเสริมธุรกิจการลงทุนขนาดย่อมเหล่านั้น กระจายการลงทุนเพื่อเป็นฐานผลิตชิ้นส่วนต่างๆ ให้กับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดใหญ่ซึ่งเป็นการลงทุนทั้งของบริษัทรัฐบาล (GLCs) และบรรษัทข้ามชาติอื่นๆ (TNCs) ต่อไป เพราะฉะนั้นภายในเวลาเพียงไม่กี่ปี ความมั่นคงก็ได้กลับสู่ธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กของผู้ประกอบการชาวจีนอย่างเห็นได้ชัดเจน ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1979 รัฐบาลสิงคโปร์ยังได้จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจการลงทุนขนาดย่อมอย่างเป็นระบบแล้ว ยังได้จัดตั้งศูนย์การประยุกต์วัตถุ (The Material Application Centre) โดยให้อยู่ภายใต้การรับผิดชอบของสำนักมาตรฐานและการวิจัย อุตสาหกรรม (The Singapore Industrial Standard and Research) และการจัดตั้งสถาบันของโครงการให้ความช่วยเหลือทางเท็คนิคแก่อุตสาหกรรมขนาดย่อม (Institute of the Small Industries technical Assistance Scheme) ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ (The Economic Development Board : EDB) อีกด้วย

โดยมาตราการต่างๆ เหล่านี้จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดเล็กแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ส่วนธุรกิจการลงทุนและขนาดกลางและขนาดใหญ่ในสาขาอื่นๆ ของเศรษฐกิจสิงคโปร์จะไม่ได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากมาตรการปฏิรูปทางเศรษฐกิจครั้งนั้นแต่อย่างใดทั้งสิ้น จนกระทั่งมีผลทำให้อัตราค่าจ้างแรงงานในสิงคโปร์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบกระเทือนอย่างหนักต่อธุรกิจการลงทุนทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง (The Small and Medium Enterpreses : SMEs) ทั่วไปตั้งแต่นั้นมา รัฐบาลสิงคโปร์จึงจำเป็นต้องหาทางแก้ไขข้อผิดพลาดและบกพร่องในเรื่องปัญหาค่าแรงงานอย่างรีบด่วน ด้วยการประกาศใช้นโยบายการปฏิวัติอุต-สาหกรรมครั้งที่ 2 (The Second Industrial Revolution) ผ่านทางกระบวนการต่างๆ ของคณะ-

กรรมการกำหนดค่าจ้างแรงงานแห่งชาติ (The National Wages Council : NWC) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยผู้ใช้แรงงานหรือลูกจ้างทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนทุกคนในสิงคโปร์จะต้องถูกหักเงินเดือนในอัตราร้อยละ 25 ของเงินเดือนทั้งหมด เพื่อให้คณะกรรมการกลางจัดการกองทุนเลี้ยงชีพ (The Central Provident Fund Board : CPF) ทำหน้าที่เก็บรักษาและบริหารจัดการเงินกองทุนขนาดใหญ่มหึมาจำนวนนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีพของครอบครัวผู้ใช้แรงงานและมนุษย์เงินเดือนทุกคนในสิงคโปร์ต่อไปแล้ว เงินทุนสะสมของคณะกรรมการกลางจัดการกองทุนเลี้ยงชีพ (CPF) ชุดนี้ยังเป็นฐานระดมทุนสำคัญสำหรับรัฐบาลสิงคโปร์จะนำไปใช้ในการลงทุนต่างๆ ได้อย่างมั่นคงในอนาคตด้วย ขณะเดียวกันในช่วงต้นของการใช้มาตรการเหล่านี้ตลอดทศวรรษ 1980 ก็ได้ส่งผลกระทบให้กับธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางทั่วไป (SMEs) ของชาวจีนที่ไม่อาจปรับปรุงกิจการผลิตสินค้าต่างๆ จากเดิมที่เคยใช้แรงงานราคาถูกจำนวนมาก ไปสู่วิธีการผลิตแบบใช้ทุนจำนวนมากเพิ่มขึ้นได้ จึงทำให้ธุรกิจเหล่านั้นต้องปิดกิจการลงหลายแห่ง ยกเว้นเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมที่เหลือของผู้ประกอบการชาวจีนที่สามารถปฏิรูปโครงสร้างการผลิตสินค้าใหม่ของตนได้ทันท่วงทีสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมต่างๆ ของรัฐบาลเท่านั้น ที่จะดำเนินธุรกิจการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลาง (SMEs)ของพวกเขาต่อไปอย่างมั่นคง

นอกจากนั้นแล้ว การที่ค่าเงินสิงคโปร์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงนั้นเพราะผลกระทบจากเงินทุนต่างประเทศที่ไหลเข้าไปในสิงคโปร์ในอัตราเฉลี่ยปีละประมาณร้อยละ 20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ตลอดช่วงทศวรรษ 1970 ตลอดจนการที่สิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการออมเงินภายในประเทศสูงที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนมีอัตราสูงถึงร้อยละ 42 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) ในกลางทศวรรษ 1980 โดยกว่าครึ่งหนึ่งของเงินออมเหล่านั้นมาจากภาคประชาชน (public sector) ซึ่งคณะกรรมการกลางจัดการกองทุนเลี้ยงชีพ (CPF) ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเงินรายได้ของแรงงานสิงคโปร์ทั้งหมดอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้นเมื่อปริมาณทุนสำรองภายในประเทศเพิ่มสูงขึ้นในอัตราก้าวหน้าตลอดมาร่วม 2 ทศวรรษเช่นนั้น ก็จะส่งผลทำให้เงินดอลลาร์สิงคโปร์มีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงครึ่งแรกของทศวรรษ 1980 อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นและทำให้สินค้าขาออกของสิงคโปร์ในตลาดโลกสูญเสียโอกาสในการแข่งขันกับชาติอื่นๆ แล้ว ใน ค.ศ. 1985 เศรษฐกิจสิงคโปร์โดยรวมก็เข้าสู่ภาวะถดถอยตั้งแต่นั้นมาด้วย รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาเหล่านี้โดยรีบด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพยายามฟื้นฟู

กิจการธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ของผู้ประกอบการชาวจีนส่วนใหญ่ให้กลับมาเข้มแข็งให้ได้ มิฉะนั้นแล้ว เศรษฐกิจโดยรวมของสิงคโปร์ก็จะต้องถดถอยต่อไปเพราะอุตสาหกรรมขนาดเล็กและขนาดกลางเหล่านี้นอกจากจะว่าจ้างแรงงานถึงร้อยละ 44 ของจำนวนแรงงานทั้งหมดในขณะนั้น[128] รัฐบาลยังเห็นความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปอุตสาหกรรมเหล่านี้ให้ใช้แรงงานให้ลดลงกว่าเดิม แล้วเกลี่ยแรงงานที่เหลือเหล่านั้นให้พัฒนาฝีมือสูงขึ้นเพื่อนำไปใช้เสริมแรงงานภาคอุตสาหกรรมการผลิตขนาดใหญ่ซึ่งบรรษัทข้ามชาติ (TNCs) และธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ของบริษัทรัฐบาล (GLCs) ยังมีความต้องการเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลาแล้ว ธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ของภาคเอกชนชาวจีนยังสามารถพัฒนาและส่งเสริมโดยรัฐให้ทำหน้าที่ผลิตชิ้นส่วนสินค้าอุตสาหกรรมต่างๆในฐานะซัพพลายเออร์ (supplier) และลูกช่วงคู่สัญญา (sub-contractors) ให้กับโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และบรรษัทข้ามชาติต่อไป แล้วยังเป็นการส่งเสริมทางอ้อมให้โรงงานอุตสาหกรรมทันสมัยเหล่านี้ สามารถถ่ายทอดเทคโนโลยีไปสู่ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางของชาวจีน

ในขณะเดียวกัน มาตรการต่างๆที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวยังจะเป็นการดึงดูดการลงทุนเพิ่มเติมจากต่างประเทศให้เข้าสู่สิงคโปร์มากขึ้นตามลำดับด้วย ยิ่งไปกว่านั้นนโยบายการทำให้ธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) กลับมาเข้มแข็งอีกครั้งหนึ่ง ยังเป็นการให้สัญญาณแก่ชุมชนจีนทั่วทั้งสิงคโปร์ได้ตระหนักว่ารัฐบาลก็มีความห่วงใยในปัญหาการขาดแคลนความคิดที่จะเป็นนักธุรกิจของบรรดาเยาวชนซึ่งกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในขณะนั้น รัฐบาลยังหันกลับไปให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์ยุคใหม่กลับมามีความเชี่ยวชาญในการประกอบธุรกิจการค้า(entrepreneurship) และการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ (innovation) โดยการดึงภาคประชาชนและภาคเอกชนภายในประเทศทุกส่วน เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจังกับรัฐบาลตั้งแต่นั้นมาแล้ว รัฐบาลยังได้หันมาร่วมมือกับทุนจีนขนาดใหญ่เป็นครั้งแรกตลอดจนบรรษัทข้ามชาติต่างๆ อย่างเต็มที่ตลอดปลายทศวรรษ 1980 จนสามารถผลักดันให้สิงคโปร์กลายเป็นทั้งศูนย์กลางการเงิน การคมนาคมและขนส่งที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกแล้ว สิงคโปร์ยังกลายเป็นศูนย์กลางการจัดซื้อจัดหาสินค้าต้นน้ำ(outsourcing) และสินค้าปลายน้ำ (outprocessing) ของบรรษัทข้ามชาติ (TNCs) ทุกชนิด ตั้งแต่สินค้าโภคภัณฑ์ต่างๆ วัตถุเคมี ส่วนประกอบเฟอร์นิเจอร์ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สินค้าอุปโภคบริโภคทุกชนิด จนถึงชิ้นส่วนอะไหล่และส่วนประกอบต่างๆ ของสินค้า

ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์นานาชนิด เป็นต้น โดยรัฐบาลสิงคโปร์ได้ใช้มาตรการจูงใจและการยกเว้นภาษีต่างๆ เพื่อดึงดูดให้บรรษัทข้ามชาติทั่วโลกเข้ามาจัดตั้งสำนักงานจัดซื้อจัดหาสินค้าระหว่างประเทศ (International Procurement Oriented Offices : IPOs) ของแต่ละบริษัทเหล่านั้นขึ้นในเกาะแห่งนี้ เพื่อทำให้สิงคโปร์กลายเป็นศูนย์กลางการจัดซื้อจัดหาสินค้าระหว่างประเทศ (The Centre for International Procurement) ของบรรษัทข้ามชาติในการได้มาทั้งสินค้าต้นน้ำและสินค้าปลายน้ำทั่วภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเพื่อส่งไปขายต่อให้กับลูกค้าหรือบริษัทในเครือของบรรษัทข้ามชาติ (MNCs) แต่ละแห่งในภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลก

ขณะเดียวกัน เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ทั่วไปของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เป็นชาวจีน ทำหน้าที่เป็นธุรกิจรากหญ้าและฐานรองรับการให้บริการแก่สำนักงานการจัดซื้อจัดหาสินค้าระหว่างประเทศ (IPOs) ของบรรษัทข้ามชาติต่างๆ อย่างกว้างขวาง รัฐบาลสิงคโปร์ก็ได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาอีกชุดหนึ่งเพื่อให้การช่วยเหลือต่างๆ แก่ธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) พร้อมกับการวางแผนพัฒนาธุรกิจการลงทุนทางด้านนี้โดยเฉพาะตั้งแต่ ค.ศ. 1989 เป็นต้น มาด้วยการอัดฉีดเงินทุนดอกเบี้ยต่ำกว่าปกติในท้องตลาดให้ธุรกิจด้านนี้สามารถนำไปปรับเปลี่ยนโครงสร้างและวิธีการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพิ่มขึ้น พร้อมกับการลดจำนวนแรงงานให้น้อยลงตามลำดับแล้ว ธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ซึ่งยังจำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมาก รัฐบาลสิงคโปร์ก็พยายามผลักดันให้ผู้ประกอบการ ลงทุนเหล่านั้นโยกย้ายไปดำเนินธุรกิจในเกาะบาตัน (Batan) ของอินโดนีเซียและในรัฐยะโฮร์ของ มาเลเซีย ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานถูกกว่าในสิงคโปร์ตลอดปลายทศวรรษ 1980 ด้วย ในที่สุดการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและความจริงจังในการส่งเสริมทั้งธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ที่ทันสมัย สอดคล้องกับการประสบความสำเร็จในการพัฒนาสิงคโปร์ให้กลายเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงของสำนักงานจัดซื้อจัดหาสินค้าแบบครบวงจร (IPOs) ของบรรษัทข้ามชาติทั้งหลายตลอดปลาย ทศวรรษ 1980 ก็มีผลทำให้ใน ค.ศ. 1992 สำนักงานดังกล่าวของบรรษัทข้ามชาติมีอยู่ในสิงคโปร์ถึง 106 บริษัท ที่จะทำการจัดซื้อหาสินค้าทั้งระดับต้นน้ำและปลายน้ำจากภูมิภาคแถบนี้เพื่อส่งไปขายต่อให้กับบริษัทในเครือหรือลูกค้าคู่สัญญาอื่นๆ ของบรรษัทข้ามชาติในภูมิภาคอื่นๆ ของโลกมีมูลค่าสูงถึง 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าสินค้าต่างๆ เหล่านี้ผลิตขึ้นโดยโรงงานอุตสาห-กรรมขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ที่ทันสมัยของ

ผู้ประกอบการชาวจีนแทบทั้งหมด[129] และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเศรษฐกิจของสิงคโปร์ก็กลับมาขยายตัวอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากข้อเท็จจริงดังนี้คือ เศรษฐกิจสิงคโปร์เคยพึ่งพิงรายได้จากการค้าผ่านเมืองท่าแห่งนี้ ได้ลดลงเรื่อยๆ จากร้อยละ 43 ในทศวรรษ 1960 เหลือเพียงร้อยละ 24 ในทศวรรษ 1970 และร้อยละ 17 เท่านั้นในปลายทศวรรษ 1980 ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมจากโรงงานต่างๆ ในสิงคโปร์เพิ่มขึ้นจากปริมาณผลผลิตทั้งหมดร้อยละ 11 ในทศวรรษ 1960 เป็นร้อยละ 20 ในทศวรรษ 1970 และร้อยละ 30 ใน ค.ศ. 1988 โดยเฉพาะสินค้าขาออกประเภทเครื่องจักรและอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมาจากร้อยละ 11 ใน ค.ศ. 1965 กลายเป็นร้อยละ 38 ในค.ศ.1986 นอกจากนั้นแล้วอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ยังได้พัฒนามาจากอุตสาหกรรมประเภทใช้แรงงานจำนวนมากในการประกอบกิจการ (labour-intensive assembly activities) ไปสู่อุตสาห-กรรมประเภทใช้งานในการผลิตอย่างกว้างขวาง (labour-intensive manufacturing) พร้อมกับผลิตภัณฑ์ต่างๆ ก็มีปริมาณเพิ่มขึ้นสูงในอัตราก้าวหน้าตลอดมาอีก ด้วย[130]

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ในระยะสองทศวรรษแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมโดยรัฐบาลของพรรคกิจประชาชน ไม่ยอมให้ความสำคัญกับกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ภายในประเทศโดยเฉพาะกลุ่มทุนธนาคารและบริษัทในเครืออีกมากมายซึ่งยังคงเป็นกลุ่มทุนภาคเอกชนขนาดใหญ่ที่สุดของสิงคโปร์เพียง 3 กลุ่มตลอดมาถือกลุ่มธนาคารยูไนเต็ดโอเวอร์ซีส์ (The United Overseas Bank) หรือกลุ่มยูโอบี (UOB Group) กลุ่มธนาคารโอเวอร์ซีส์ยูเนี่ยน (The Overseas Union Bank) หรือกลุ่มโอยูบี (OUB Group) และกลุ่มธนาคารโอเวอร์ซีไชนีส (The Oversea Chinese Banking Corporation) หรือกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) เพราะฉะนั้นการพยายามทำความเข้าใจประเด็นการเติบโตของกลุ่มทุนจีนเหล่านี้ จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างความกระจ่างในกระบวนการสะสมทุนของชาวจีนในสิงคโปร์หลังยุคสาธารณรัฐจนถึงปัจจุบันด้วย เพราะกลุ่มทุนธนาคารขนาดใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มเหล่านี้ นอกจากจะมีวิวัฒนาการมาอย่างยาวนานก่อนที่เกาะแห่งนี้จะกลายเป็นประเทศเอกราชแล้ว เจ้าของกลุ่มทุนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังอาศัยประสบการณ์เชิงธุรกิจการลงทุนและวิชาชีพ พัฒนาทุนของพวกเขาให้เติบโตขึ้นมาเรื่อยๆ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอิทธิพลทางการเมืองหรือการสนับสนุนของรัฐบาลแต่อย่างใด เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาธุรกิจการลงทุนของพวกเขาให้เจริญเติบโตมาอย่างยาวนานแล้ว บางครั้งเจ้าของกลุ่มทุนธนาคารเหล่านี้เช่นเจ้าของกลุ่มทุนโอซี

บีซีซึ่งเป็นกลุ่มธนาคารใหญ่ที่สุดและเข้มแข็งที่สุดของสิงคโปร์ยังมีทีท่าเป็นปฏิปักษ์กับนโยบายทางสังคมและการศึกษาของรัฐบาลอย่างเปิดเผย โดยรัฐบาลของพรรคกิจประชาชน (PAP) ไม่อยู่ในฐานะที่จะทำลายอิทธิพลของกลุ่มทุนโอซีบีซีเหมือนนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามที่ต้องเป็นเหยื่อชนชั้นผู้ปกครองเหล่านี้ตลอดมาอีกด้วย

โดยกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) ซึ่งถือเป็นกลุ่มธนาคารที่เก่าแก่ที่สุดและมั่งคั่งที่สุดในสิงคโปร์ได้ถือกำเนิดมาตั้งแต่ค.ศ. 1932 จากการรวมกิจการของธนาคารจีนฮกเกี้ยน 3 ธนาคาร ใน The Straits Settlements ขณะนั้นคือ ธนาคารพาณิชย์จีน (The Chinese Commercial Bank) ธนาคารโฮฮอง (Ho Hong Bank) และธนาคารจีนโพ้นทะเล (The Oversea Chinese Bank) แล้วสถาปนาเป็นธนาคารใหม่ขึ้นมาชื่อธนาคารโอเวอร์ซีไชนีส (The Oversea Chinese Banking Corporation) โดยมีสามตระกูลของพ่อตา หลานชาย และลูกเขยคือ ตัน กากี่ (Tan Kan Kee) ตัน ลักซาย (Tan Lark Syre) และหลี ก็องเจี๋ยน (Lee Kong Chian) เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่สุดของกลุ่มนี้ตั้งแต่นั้นมา นอกจากนั้นแล้วใน ค.ศ. 1972 กลุ่มโอซีบีซียังได้เข้าไปซื้อกิจการของทั้งหมดของธนาคารซือไฮทง (Sze Hai Tong Bank) หรือที่มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า The Four Seas Communications Bank และใน ค.ศ. 1986 กลุ่มโอซีบีซียังได้เข้าไปซื้อกิจการทั้งหมดของธนาคารสิงคโปร์ (Bank of Singapore) โดยธนาคารทั้งสองแห่งที่ถูกฮุบกิจการเหล่านี้ก็ยังคงใช้ชื่อเดิมดำเนินธุรกิจการพาณิชย์เต็มรูปแบบเรื่อยมา โดยกลุ่มโอซีบีซีซึ่งเป็นบริษัทมหาชนทางด้านธนาคารที่ใหญ่ที่สุดของตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ใน ค.ศ.1988 มีสาขาในสิงคโปร์รวม 47 แห่งและมีสาขาในต่างประเทศทั้งหมด 37 แห่ง รวมทั้งในประเทศไทยด้วย[131]

ส่วนกลุ่มยูโอบี (UOB Group) ซึ่งเป็นของมหาเศรษฐีจีนจากรัฐซาราวัคคือ หวี เก็ง เจียง (Wee Keng Chiang) เมื่อสถาปนาขึ้นเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1935 ชื่อธนาคารยูไนเต็ดไชนีส (The United Chinese Bank) เพิ่งจะมาเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารยูไนเต็ดโอเวอร์ซีส์ (The United Overseas Bank)ใน ค.ศ. 1965 ต่อมาใน ค.ศ. 1971 กลุ่มยูโอบีก็ได้เข้าไปฮุบกิจการธนาคาร จุง เคียว (Chung Khiaw Bank) ของบริษัท ฮอว์ปาร์บาร์เธอส์อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (Haw Par Brothers International Co. Ltd.) ซึ่งเป็นบริษัทครอบครัวของมหาเศรษฐีจีนแคะผู้เรืองนามคือ ออ บุ่นโฮ้ว (Aw Boon How) ในปีรุ่งขึ้น กลุ่มยูโอบียังได้เข้าไปฮุบกิจการธนาคารของชาวจีนกวางตุ้ง

อีกแห่งหนึ่งคือธนาคารหลีหว่า (Lee Wah Bank) ในช่วง ค.ศ. 1984-1987 กลุ่มนี้ยังได้เข้าไปซื้อกิจการธนาคารฟาร์อีสเทิร์น (The Far-Eastern Bank) และธนาคารอินดัสเตรียลแอนด์คอมเมอร์เชียล (The Industrial and Commercial Bank) โดยใน ค.ศ. 1988 ธนาคารกลุ่มนี้ได้เป็นธนาคารใหญ่อันดับ 2 ของสิงคโปร์ที่มีสาขาต่างๆ มากที่สุดถึง 79 สาขาในเกาะแห่งนี้ และมีสาขาในต่างประเทศอีก 13 สาขา[132]

สำหรับกลุ่มธนาคารใหญ่อันดับ 3 ของสิงคโปร์คือกลุ่มโอยูบี (OUB Group) ซึ่งเป็นธุรกิจการลงทุนร่วมระหว่างกลุ่มนายทุนจีนในสิงคโปร์ ไทย และฮ่องกง ภายใต้การนำของโอว หยางจี่ (Ow Yang Chi) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีจีนเชื้อสายไทยและเกิดในกรุงเทพมหานครด้วย โดยธนาคารแห่งนี้ได้จดทะเบียนใช้ชื่อธนาคารโอเวอร์ซีส์ยูเนี่ยน (The Overseas Union Bank) ตั้งแต่แรกเริ่มใน ค.ศ. 1949 จนถึงปัจจุบัน ใน ค.ศ. 1988 มีสาขาทั่วสิงคโปร์ 35 แห่ง และมีสาขาอื่นๆ ในอีก 14 ประเทศถึง 70 สาขา รวมทั้งในประเทศไทยด้วย[133] นอกจากนี้ทั้งสามกลุ่มธนาคารขนาดใหญ่สุดดังกล่าวข้างต้นยังได้ลงทุนร่วมกับธนาคารเพื่อการพัฒนาสิงคโปร์ (The Development Bank of Singapore) ของรัฐบาล ร่วมกันจัดตั้งธนาคารระหว่างประเทศของสิงคโปร์ (The International Bank of Singapore) ในอัตราสัดส่วนผู้ถือหุ้นเท่าเทียมกันคือ แต่ละกลุ่มธนาคารได้ถือหุ้นร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียนทั้งหมดของธนาคารใหม่แห่งนี้ซึ่งเพิ่งตั้งขึ้นมาใน ค.ศ. 1975 อีกด้วย[134]

กลุ่มธนาคารจีนขนาดใหญ่ทั้งสามกลุ่มเหล่านี้ นอกจากจะประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ทุกรูปแบบแล้ว ยังมีเครือข่ายธุรกิจการลงทุนอีกมากมายทั้งในสิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย บรูไน ฟิลิปปินส์ ฮ่องกง และประเทศอื่นๆ แถบเอเชียแปซิฟิกตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นอย่างน้อยจนถึงปัจจุบัน เช่น กลุ่มโอซีบีซีคือเจ้าของที่แท้จริงของธุรกิจการลงทุนต่างๆ ของกลุ่ม ลี รับเบอร์ (Lee Rubber Group) กลุ่มไซม์-ดาร์บี้ (Sime-Darby Group) และบริษัทในเครืออื่นๆ ทั่วมาเลเซียแล้ว ยังเป็นเจ้าของกลุ่มบริษัทยางไทยปักษ์ใต้ จำกัด (Teck Bee Hang Company) และบริษัทในเครืออื่นๆ ทั่วประเทศไทย เป็นต้น กลุ่มธนาคารจีนขนาดใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มเหล่านี้ยังทำหน้าที่ให้บริการทางการเงินในรูปแบบต่างๆ แก่ชุมชนจีนทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนั้นยังได้ประสานผลประโยชน์กับธนาคารต่างประเทศและบริษัทเงินทุนต่างๆ ทั่วโลกซึ่งในปี ค.ศ. 1987 ได้เข้ามาดำเนินกิจการในสิงคโปร์รวมทั้งสิ้นกว่า 170 สาขาอีกด้วย เพื่อระดมเงินทุนจากภูมิภาคอื่นๆ มาใช้

ในการลงทุนของภาคเอกชนทั้งในสิงคโปร์และประเทศอื่นๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนั้นแล้ว ทั้ง 3 กลุ่มธนาคารยังทำหน้าที่สำคัญในการระดมเงินออมจากประชาชนทั่วไปโดยใช้ระบบบริการที่ทันสมัยจนสามารถแข่งขันกับธนาคารออมสินของกิจการไปรษณีย์ (The Post Office Savings Bank) ของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพจนกิจการธนาคารออมสินแห่งนี้ต้องเลิกกิจการและยุบรวมเข้ากับธนาคารเพื่อการพัฒนาสิงคโปร์ (DBS) ในกลางทศวรรษ 1990 ถัดจากนั้นก็นำเงินฝากเหล่านี้ไปให้ผู้ประกอบการธุรกิจการลงทุนขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ทั่วไป กู้ไปลงทุนเพื่อขยายเครือข่ายธุรกิจของพวกเขาต่อไปตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 ซึ่งก็สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมธุรกิจการลงทุนด้านนี้ของรัฐบาลเป็นอย่างดีอีกด้วย[135]

นอกจากนั้นแล้ว ธนาคารพาณิชย์เอกชนชาวจีนขนาดใหญ่ที่สุดทั้ง 3 กลุ่มยังมีบทบาทสำคัญในการรักษาสถานภาพการเป็นศูนย์กลางการค้าและการเงินของสิงคโปร์ในภูมิภาคนี้ตลอดเวลา ด้วยการปรับปรุงระบบการบริการและการใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ทันสมัยเหมือนธนาคารชั้นนำอื่นๆ ทั่วโลก ธนาคารเหล่านี้รวมทั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาสิงคโปร์ (DBS) ของรัฐบาลยังได้เข้าไปมีส่วนร่วมสำคัญในการค้าเงินตราระหว่างประเทศผ่านหน่วยปริวรรตเงินตราเอเชีย (The Asian Currency Unit : ACU) ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์ร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์เหล่านี้จัดตั้งขึ้นมาสำเร็จตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1970 ถัดจากนั้นอีกไม่นานธนาคารพาณิชย์เอกชนเหล่านี้ยังได้พัฒนาสิงคโปร์กลายเป็นตลาดค้าพันธบัตรดอลลาร์เอเชีย (The Asian Dollar Bond Market) ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่างๆ หลากหลายรูปแบบและทันสมัยเฉกเช่นตลาดการค้าเงินและพันธบัตรที่ทันสมัยทั่วโลกตั้งแต่ ค.ศ. 1976 เป็นต้นมา เพราะฉะนั้นจึงอาจสรุปได้ว่ากลุ่มทุนธนาคารจีนขนาดใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มถือเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของสิงคโปร์ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกัน การเจริญเติบโตของกลุ่มทุนขนาดใหญ่ทั้ง 3 กลุ่มเหล่านี้คือดัชนีชี้วัดการขยายตัวของเศรษฐกิจสิงคโปร์ในแต่ละช่วงได้เป็นอย่างดี เพราะทั้งสามธนาคารได้พัฒนาตัวเองจนกลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของภาคบริการทางการเงินของสิงคโปร์อย่างเข้มแข็งเรื่อยมาตั้งแต่ยุคหลังเอกราชจนถึงปัจจุบัน สถาบันการเงินเหล่านี้มิใช่จะเพียงทำหน้าที่บริการด้านธุรกิจธนาคาร แต่ยังมีบทบาทสำคัญอยู่เบื้องหลังการทำให้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลางตลาดเงินตราและเงินทุนที่สำคัญสุดของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนั้น สถาบันการเงินเหล่านี้ยังมีบทบาทในการอัดฉีดเงินทุนให้ธุรกิจภายในประเทศและในภูมิภาคแถบนี้เพื่อนำไปใช้พัฒนาวิธีการผลิตสินค้าต่างๆ ให้มีต้นทุนที่ถูกลงและ

มีความทันสมัยมากขึ้นพอที่จะแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ลดอัตราพึ่งพิงบทบาทของบรรษัทข้ามชาติ (MNCs) ลงอย่างเห็นได้ชัดเจน[136]

พัฒนาการของทุนจีนในสิงคโปร์ที่น่าสนใจมากอีกประการหนึ่งคือ การที่นักธุรกิจเชื้อสายจีนจากเกาะแห่งนี้กลายเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเข้าไปลงทุนในสาธารณรัฐประชาชนจีนสูงที่สุดตลอดมาตั้งแต่ ค.ศ. 1979 โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่ ค.ศ. 1985 เมื่อรัฐบาลสิงคโปร์และรัฐบาลจีนได้เซ็นสนธิสัญญาคุ้มครองการลงทุนและการหลีกเลี่ยงการเก็บภาษีซ้ำซ้อน (The Investment Protection and the Avoidance of Double Taxation Treaties) ซึ่งกันและกันแล้ว กลุ่มทุนจีนจากสิงคโปร์ซึ่งกำลังเติบโตอย่างเต็มที่และมีประสบการณ์ในการค้าขายและธุรกิจการลงทุนร่วมกับเครือข่ายรัฐวิสาหกิจหรือบริษัทต่างๆ ของรัฐบาลจีนเช่น สาขาของธนาคารจีน (Bank of China) ในสิงคโปร์มาอย่างช้านานตั้งแต่ทศวรรษ 1950 แล้ว จึงอยู่ในฐานะได้เปรียบกว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เป็นอันมาก ถึงแม้รัฐบาลสิงคโปร์เพิ่งจะมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลจีนค่อนข้างช้ากว่าชาติเพื่อนบ้านอื่นๆในสมาคมอาเซียน (ASEAN) ทั้งไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ก็ตาม แต่สายสัมพันธ์ทางธุรกิจระหว่างภาคเอกชนสิงคโปร์กับเครือข่ายธุรกิจและการลงทุนของรัฐบาลจีนซึ่งใช้ทั้งฮ่องกงและสิงคโปร์เป็นประตูสำคัญในการค้าระหว่างประเทศตลอดช่วงสงครามเย็นจนกระทั่งถึงช่วงหลังสงครามเวียดนามได้ดำเนินการอย่างราบรื่นตลอดมาในช่วงเวลาดังกล่าวแล้ว ยิ่งสิงคโปร์สามารถพัฒนาตนเองจนกลายเป็นชาติอุตสาหกรรมสมัยใหม่ได้อย่างรวดเร็วตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา ธุรกิจโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง(SMEs)ซึ่งได้รับการพัฒนาทั้งเทคโนโลยีและการจัดการสมัยใหม่ดีกว่าผู้ประกอบการธุรกิจในขนาดเดียวกันของชาติเพื่อนบ้านอื่นๆ จึงอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบกว่าผู้ประกอบการธุรกิจเชื้อสายจีนอื่นๆ ทั่วทั้งภูมิภาคนี้ซึ่งต้องการเข้าไปเสาะแสวงหาโอกาสในการลงทุนใหม่ๆ ในประเทศจีนอย่างแน่นอน ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ที่สุดของสิงคโปร์คือกลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) ซึ่งมีประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์อันแนบแน่นกับทั้งพรรคคอมมิวนิตส์และรัฐบาลจีนเรื่อยมาตั้งแต่ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จะได้รับผลพวงอย่างเต็มที่จากการลงทุนในประเทศจีนเหนือกว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลใดๆ ในภูมิภาคนี้อีกมากมาย เพราะฉะนั้น จึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่การลงทุนของสิงคโปร์ในประเทศจีนจะเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น ในช่วง

ค.ศ. 1979-1994 การลงทุนของสิงคโปร์ในประเทศจีนมีมากถึง 4,565 โครงการซึ่งมีมูลค่าสูงถึง 8.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยนักลงทุนจากสิงคโปร์กลายเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และรายใหญ่ที่สุดอันดับ 5 รองลงมาจากกลุ่มนักลงทุนที่มาจากฮ่องกง ญี่ปุ่น ไต้หวัน และสหรัฐอเมริกาเท่านั้น ยิ่งในปี ค.ศ. 1995 เพียงปีเดียวกลุ่มนักธุรกิจจีนสิงคโปร์ยังได้เซ็นสัญญาเปิดโครงการลงทุนใหม่ในประเทศจีนสูงถึง 8.67 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งสูงกว่ายอดการลงทุนโดยรวมของสิงคโปร์ในประเทศจีนก่อนหน้านั้นกว่า 2 ทศวรรษอีกด้วย[137]

ขณะเดียวกัน ประเภทและขนาดของการลงทุนในจีนก็เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยในช่วงต้นทศวรรษ1980 การลงทุนส่วนใหญ่จากสิงคโปร์มักให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป และโรงงานขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ทั่วไป ซึ่งกลุ่มผู้ประกอบการเหล่านี้มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจแต่ละสาขาทั้งในสิงคโปร์หรือในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ก่อนที่จะตัดสินใจเข้าไปลงทุนในประเทศจีนดีอยู่แล้ว ถัดมาเมื่อเศรษฐกิจจีนขยายตัวอย่างเต็มที่ตั้งแต่ปลายทศวรรษดังกล่าว กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากสิงคโปร์จึงได้ขยายการลงทุนไปสู่ธุรกิจบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โกดังสินค้า ธุรกิจขนส่งและการเงินต่างๆ มากขึ้น โดยการลงทุนส่วนใหญ่ในช่วงแรกจะให้ความสำคัญในมณฑลฝูเจี้ยนและมณฑลกวางตุ้งเป็นหลัก เพราะครอบครัวของผู้มีเชื้อสายจีนในสิงคโปร์ส่วนใหญ่มีบรรพบุรุษมาจากทั้งสองมณฑลนี้คล้ายคลึงกับชุมชนจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหมือนกัน โดยผู้ลงทุนในสาธารณรัฐประชาชนจีนก็มีวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกัน ในกรณีของกลุ่มทุนขนาดเล็กและขนาดกลางทั่วไป นอกจากจะมีการระดมทุนภายในครอบครัวและเครือญาติแล้ว บางกลุ่มก็ได้ลงทุนร่วมกับหุ้นส่วนทั้งที่เป็นชาวจีนในสิงคโปร์ด้วยกันเองหรือหุ้นส่วนชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศอื่นๆ เพื่อเข้าไปลงทุนกันอย่างจริงจังในประเทศจีนช่วงนั้น

ส่วนกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่นอกจากจะมีโครงการลงทุนทั้งที่เป็นของกลุ่มตนเองโดยเฉพาะที่จะเข้าไปลงทุนร่วมกับรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลจีนแล้ว กลุ่มกลุ่มทุนเหล่านี้บางกลุ่มก็ได้ลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ทั้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในฮ่องกงเพื่อเข้าไปลงทุนในโครงการใหญ่ๆ ทั่วทุกมณฑลภายในประเทศจีน เช่น โครงการพัฒนาเมืองซูโจ๋ว (Suzhou) และอุทยานอุตสาหกรรมหวูซี่ (The Wuxi Industrial Park) ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนสูงถึง

20 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ก็เกิดขึ้นโดยวิธีการเหล่านี้ ส่วนบริษัทลงทุนซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์เป็นเจ้าของ (GLCs) เช่นบริษัท เค็ปเพ็ลคอร์ปอเรชั่น (Keppel Corporation) และบริษัท เซ็มบาวัง คอร์ปอเรชั่น (Sembawang Corporation) ซึ่งเพิ่งเข้าไปดำเนินการลงทุนในโครงการใหญ่อย่างจริงจังในประเทศจีนตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 ส่วนใหญ่มักลงทุนในมณฑลภาคเหนือเช่นในมณฑลเจียงซู (Jiangsu) มณฑลเหลียวหนิง (Liaoning) และมณฑลซันตุง (Shandong) เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในบรรดากลุ่มทุนจีนจากสิงคโปร์นับว่ากลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) และบริษัทลูกอื่นๆทั้งในมาเลเซีย อินโดนีเซีย ไทย และฮ่องกงค่อนข้างจะประสบความสำเร็จในการลงทุนมากกว่ากลุ่มอื่นๆตลอดมา การลงทุนส่วนใหญ่ของกลุ่มนี้ยังเป็นการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นให้กับความสำคัญในการลงทุนร่วมกับหน่วยงานการลงทุนของรัฐบาลจีนแทบทุกโครงการด้วย เพราะฉะนั้นแต่ละโครงการจึงมีมูลค่าสูงหลายพันล้านดอลลาร์สหรัฐและกินเวลาในการพัฒนาแต่ละโครงการนานหลายปี ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาท่าเรือและท่าอากาศยานนานาชาติเซี่ยเหมินในมณฑลฟูเจี้ยน และโครงการสร้างสวนยางพาราและสวนปาล์มขนาดมหึมาหลายหมื่นเอเคอร์ในเกาะไหหลำ เป็นต้น[138]

แน่นอนที่สุด การที่กลุ่มทุนจีนจากสิงคโปร์ประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนี้ เพราะนอกจากจะมีทุนสะสมและประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจในต่างแดนมากกว่าผู้ประกอบการเชื้อสายจีนทั่วไปในภูมิภาคนี้แล้ว กลุ่มทุนจากสิงคโปร์แทบทุกกลุ่มยังรู้จักพัฒนาเครือข่ายธุรกิจหรือที่ภาษาจีนเรียกว่า “กวนซี่” (Guanxi) เพื่อบุกเบิกการลงทุนในประเทศจีนอย่างเต็มที่ด้วย ทั้งที่กลุ่มทุนบางกลุ่มขณะที่ยังอยู่ในสิงคโปร์แทบจะไม่ให้ความสำคัญกับรากเหง้าความเป็นจีนของพวกเขาเลย แต่เพื่อฉกฉวยโอกาสในการลงทุนในประเทศบรรพชนที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในโลกตลอดมาในปัจจุบัน กลุ่มทุนเหล่านี้ก็พร้อมที่จะเปลี่ยนสภาพการเรียกตนเองว่าชาวสิงคโปร์ กลายเป็นชาวจีนโพ้นทะเลหรือหัวเฉียว และลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลหรือหัวอี่ในประเทศจีนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการยอมรับความจริงดังกล่าวย่อมหมายถึงสิทธิพิเศษต่างๆ ในการลงทุนและการคุ้มครองผลประโยชน์อื่นๆ ซึ่งรัฐบาลจีนพร้อมจะหยิบยื่นให้ผู้ลงทุนเหล่านี้ มากกว่านักลงทุนซึ่งไม่ใช่มีสายพันธุ์มังกรอื่นๆ ทั่วไปในเวลาเดียวกันด้วย ถึงแม้ว่านักธุรกิจสิงคโปร์บางคนจะรู้สึกอึดอัดในการสร้างความสนิทสนมทั้งเครือญาติที่ยังหลงเหลืออยู่ในประเทศจีน ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับบรรดาเจ้าหน้าที่ของ

หน่วยงานทางราชการในยุคแรกเริ่มของการบุกเบิกการลงทุนในแผ่นดินใหญ่ แต่เมื่อสามารถสร้างสายสัมพันธ์ดังกล่าวได้เป็นอย่างดีแล้ว มันก็จะกลายเป็นการสร้างเครือข่ายธุรกิจการลงทุนที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าต่อการเสียเวลาและการลงทุนเรียนรู้วัฒนธรรมจีนเหมือนกัน เพราะระบบการลงทุนในประเทศจีนยังให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวอันใกล้ชิด ความน่าเชื่อถือและการรักษาคำพูด มากกว่าข้อตกลงที่เขียนเป็นสัญญาตามตัวหนังสือที่ปฏิบัติกันในประเทศทุนนิยมทั่วไป

ดังนั้นนักธุรกิจจากสิงคโปร์ซึ่งต้องการประสบความสำเร็จในการลงทุนในประเทศจีนจึงหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องหวนกลับมาให้ความสำคัญกับรากเหง้าความเป็นจีนของพวกเขาให้ได้อย่างน้อยที่สุดก็คือการยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมจีนที่เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ เพราะมันสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ในแผ่นดินใหญ่ ซึ่งบรรดานักลงทุนจากสิงคโปร์ส่วนใหญ่ก็ประสบความสำเร็จด้วยดีในการผสมกลมกลืนตนเองเข้ากับวัฒนธรรมธุรกิจดังกล่าวในสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้นตลอดมา และการรู้จักใช้ปมเด่นทางเชื้อชาติของนักธุรกิจสิงคโปร์ในแผ่นดินใหญ่นั่นเอง จึงทำให้ภาพพจน์ของนักลงทุนสิงคโปร์ในสายตาของเจ้าหน้าที่และหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลจีนอยู่ในฐานะที่พึงปรารถนาและน่าให้ความไว้เนื้อเชื่อใจเรื่อยมา เจ้าหน้าที่ทางการจีนจึงมักให้เกียรติยกย่องประเทศสิงคโปร์เป็นแบบอย่างของการประสบความสำเร็จในการสร้างความทันสมัย โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนสังคมเป็นแบบตะวันตก จนกระทั่ง รัฐบาลจีนต้องเชื้อเชิญโก เค็งชวี่ เศรษฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตคนสำคัญและอดีตรองนายกรัฐมนตรี ของสิงคโปร์ ผู้เป็นสถาปนิกที่แท้จริงนการวางแผนพัฒนาสิงคโปร์จนก้าวสู่ความทันสมัยได้สำเร็จ มาเป็นที่ปรึกษาประจำในการวางแผนปฏิรูปเศรษฐกิจจีนอยู่ในกรุงปักกิ่งแล้ว[139] ความเชี่ยวชาญในทางเทคนิคและวิชาชีพแต่ละสาขา รวมทั้งการรักษาพันธะสัญญาคำพูดและความน่าเชื่อถือต่างๆที่นักลงทุนจากสิงคโปร์พยายามยึดถือเป็นหลักการสำคัญในการขยายการลงทุนในประเทศจีนตลอดมา จึงทำให้กลุ่มทุนจีนจากสิงคโปร์โดยรวมอยู่ในฐานะได้เปรียบกว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ในภูมิภาคเอ-เชียตะวันออกเฉียงใต้เมื่อต้องเข้าไปแข่งขันช่วงชิงผลประโยชน์กันอย่างจริงจังในตลาดขนาดมหึมาแห่งนี้ต่อไปอีกยาวนาน

บทที่ 6
สถานภาพและบทบาทของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเล

ความคลี่คลายทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออก-เฉียงใต้ที่มีมาตั้งแต่อดีต ในที่สุดก็ไม่ได้กลายเป็นปัญหาของชนส่วนน้อยของบางประเทศ หรือกลายเป็นปัญหาของชนส่วนใหญ่ของสิงคโปร์อีกต่อไป เพราะแทบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ได้พัฒนาความ เป็นพหุสังคมที่ทันสมัยสอดคล้องกับอิทธิพลของโลกาภิวัฒน์ยุคใหม่เรื่อยมาตั้งแต่ทศวรรษ 1990 แล้ว จนกระทั่งอาจกล่าวได้ว่าเกือบทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบัน ปัญหาแปลกแยกทางสังคมระหว่างประชากรที่มีเชื้อสายชาวพื้นเมืองกับผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลไม่มีหลงเหลืออีกต่อไป ขณะเดียวกัน อิทธิพลของลัทธิทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีซึ่งกำลังแผ่อิทธิพลไปทั่วทุกหัวระแหงในภูมิภาคนี้ ก็กลายเป็นปัจจัยเสริมส่งให้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแต่ละดินแดนได้ถูกประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและการปฏิรูปทางการเมืองได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

เพราะฉะนั้นรัฐบาลในแต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องปรับนโยบายเพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนทุกหมู่เหล่าในการรังสรรค์พหุสังคมของตนไปสู่ความเป็นอารยะตลอดเวลาแล้ว ยังได้ตระหนักดีว่าพลังของทุนจีนโพ้นทะเล (Overseas Chinese Capital) และวัฒนธรรมการประกอบธุรกิจแบบชาวจีน (Chinese Entrepreneurship) แม้จะมีบทบาทอย่างมากต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แต่ในที่สุดก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตร้ายแรงที่ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อโครงสร้างทางการเมืองและสังคมในบางประเทศได้เหมือนกัน แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ทั้งบทบาทของทุนจีนโพ้นทะเล ความรู้ความสามารถในการประยุกต์วิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ของบรรดาลูกหลานชาวจีนยุคปัจจุบัน ก็จะยังคงดำรงบทบาทนำในการผลักดันกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคแถบนี้ท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจระหว่างประเทศและความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศต่อไปอีกยาวนาน

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนและสถานภาพทางสังคม

ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 สิงคโปร์ก็ยังคงเป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีคนเชื้อสายจีนเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศเหมือนในอดีตก่อนหน้านั้นตลอดมาคือมีประชากรเชื้อสายจีนถึงประมาณ 2.1 ล้านคนหรือร้อยละ 77.7 ของประชากรทั้งหมด ขณะที่ผู้มีเชื้อสายมาเลย์มีอยู่เพียงร้อยละ 14.1 และผู้มีเชื้อสายอินเดียมีอยู่เพียงร้อยละ 7.1 และกลายเป็นชนส่วนน้อยของประเทศนี้ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน[1] ขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่ารัฐบาลสิงคโปร์จะยังคงถือว่าสังคมเกาะอุตสาหกรรมที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งนี้คือ พหุสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติของประชากรก็ตาม แต่นานาชาติก็ยังคิดว่าสังคมแห่งนี้คือสังคมจีนโพ้นทะเลที่มีความหมายไม่ได้แตกต่างกันนักกับสังคมจีนแผ่นดินใหญ่ สังคมจีนไต้หวัน และสังคมจีนฮ่องกงอยู่ดี เพราะจำนวนของประชากรเชื้อสายจีนดังกล่าวนั่นเอง การที่ประชากรเชื้อสายจีนในสิงคโปร์เพิ่มขึ้นในสัดส่วนที่สูงมากขึ้นเรื่อยตั้งแต่ ค.ศ.1957 นั้น ไม่ใช่เกิดขึ้นเพราะจำนวนที่เพิ่มขึ้นของลูกหลานชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเกาะแห่งนี้ตั้งแต่ก่อนหน้านั้นเท่านั้น แต่ยังเป็นผลพวงของนโยบายการเพิ่มประชากรเชื้อสายจีนของรัฐบาลสิงคโปร์ด้วย เพราะนับตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 และต่อเนื่องไปจนสิ้นทศวรรษ 1990 รัฐบาลสิงคโปร์ได้รณรงค์การอพยพแรงงานจีนที่มีฝีมือและมีการศึกษาอย่างดีจากทั้งไต้หวัน ฮ่องกง สาธารณรัฐประชาชนจีน และดินแดนอื่น ๆ ทั่วโลกให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวรในสิงคโปร์ได้อย่างง่ายดายด้วย โดยเฉพาะผู้มีเชื้อสายจีนที่มีคุณวุฒิการศึกษาสูงจากมหาวิทยาลัยชั้นนำในโลกตะวันตก จะได้รับการต้อนรับจากสังคมแห่งนี้ตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม เมื่อการพัฒนาเศรษฐกิจสิงคโปร์ให้ทันสมัยตามแนวทางตะวันตกดำเนินการไปได้ประมาณ 2 ทศวรรษ เท่านั้น รัฐบาลสิงคโปร์ก็เพิ่งตระหนักถึงภยันตรายของอิทธิพลตะวันตกที่จะครอบงำสังคมทันสมัยบนเกาะแห่งนี้ในอนาคต เพราะฉะนั้นตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา การหันกลับไปให้ความสำคัญกับความเป็น “จีน” ของสังคมแห่งนี้ภายใต้การชี้นำของรัฐบาลจึงเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งและเป็นไปอย่างยาวนานมากจนถึงปัจจุบัน โดยนายกรัฐมนตรีลี กวนยิว ได้รณรงค์อย่างจริงจังตั้งแต่ ค.ศ.1984 ด้วยการยอมรับความผิดพลาดในอดีตโดยสรุปคือภาษาอังกฤษไม่อาจจะเป็นที่ยอมรับเป็นภาษาแม่ในสิงคโปร์ได้อีกต่อไป เพราะนอกจากจะทำให้สังคมสิงคโปร์กลายเป็นอัมพาตมากขึ้นแล้ว ยังทำให้ชาวสิงคโปร์ขาดความเชื่อมั่นตนเองมากขึ้นด้วย ในทางตรงข้ามภาษาจีนกลางต่างหากที่จะประสานความแตกต่างของชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษาเข้าด้วยกัน และทำให้ผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมแห่งนี้มีความภาคภูมิใจในอารยธรรมและความยิ่งใหญ่ของประวัติศาสตร์จีนที่มีอายุยาวนานกว่า 5,000 ปีได้สำเร็จ เพราะฉะนั้นชาวสิงคโปร์นอกจากจะถูก

นโยบายการศึกษาของรัฐบาลบีบบังคับทางอ้อมให้หันมายึดถือภาษาจีนกลางเป็นภาษาแม่ต่อไปแล้ว ยังถูกผลักดันให้ยอมรับอิทธิพลของลัทธิขงจื่อเป็นสรณะสำคัญในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมยุคโลกาภิวัฒน์ในอนาคตถัดจากนั้นด้วย เพราะฉะนั้นการรื้อโครงสร้างการศึกษาของเยาวชนสิงคโปร์เพื่อมุ่งสู่คุณค่าความเป็นจีน (Chinese Values) จึงเห็นได้อย่างชัดเจนตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน โดยเยาวชนที่มีอายุเกินกว่า 4 ปี สามารถใช้ภาษาจีนกลางพูดกับพ่อแม่ภายในแต่ละครอบครัวเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 10 ในทศวรรษ 1980 กลายเป็นเกือบร้อยละ 30 ในทศวรรษ 1990 ขณะเดียวกัน เยาวชนเหล่านี้ก็มีส่วนลดการใช้ภาษาจีนสำเนียงภาษาต่าง ๆ ในแต่ละครอบครัวจากเดิมร้อยละ 81 เหลือเพียงร้อยละ 51 ตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าว[2]

ขณะที่ภาษาอังกฤษจะถูกจำกัดบทบาทส่วนใหญ่ให้ใช้เฉพาะในสถานที่ทำงานหรือสังคมภายนอกมากขึ้น ครอบครัวชาวจีนที่มีการศึกษาสมัยใหม่ซึ่งเพิ่งสร้างฐานะขึ้นมาในยุคหลังยังนิยมใช้ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีนกลางเป็นสื่อกลางในการพูดกับสมาชิกในครอบครัวของตนเองเพิ่มขึ้นด้วย จึงทำให้สังคมสิงคโปร์กลายเป็นสังคมลูกผสมกึ่งตะวันออกและกึ่งตะวันตกที่ทันสมัยสอดคล้องตามวัฒนธรรมการเมืองแบบเผด็จการของพรรคกิจประชาชน (PAP) ได้อย่างง่ายดาย นอกจากนั้นตั้งแต่ทศวรรษ 1990 รัฐบาลสิงคโปร์ยังเน้นความสำคัญให้กับลัทธิขงจื่อมากขึ้น โดยเล็งเห็นแล้วว่าอิทธิพลของลัทธินี้เท่านั้นที่จะทำให้คนหนุ่มสาวสิงคโปร์ในขณะนั้นและในอนาคต หันมามีความผูกพันกับชุมชนและประเทศชาติมากกว่าการเน้นให้ความสำคัญของลัทธิปัจเจกชนนิยมตามปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตก ถึงแม้สิงคโปร์จะยังเน้นให้ความสำคัญกับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมเต็มที่ แต่ระบอบประชาธิปไตยที่รัฐบาลสิงคโปร์ต้องการให้หยั่งรากลึกลงในสังคมแห่งนี้ตลอดไปคือระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา (Parliamentary System) ซึ่งเลียนแบบมาจากโลกตะวันตกเท่านั้น แต่จะต้องยังคงมีธาตุแท้ของความเป็นทรราชย์แบบตะวันออก (Oriental Despo-tism) ที่คนทั่วไปต้องเคารพและให้เกียรติผู้อาวุโสที่สร้างคุณงามความดีให้แก่ประเทศชาติมาแล้วเป็นอย่างดี ประชาธิปไตยในสิงคโปร์คือ รัฐบาลต้องมีอำนาจอันไม่มีขอบเขตจำกัดในการกำหนดเบ้าหลอมของสังคม ประชาธิปไตยในสิงคโปร์จึงแตกต่างกับความหมายที่แท้จริงของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งพัฒนามาจากโลกตะวันตกแต่ดั้งเดิมที่เน้นให้ความสำคัญกับสิทธิในการแสดงออกทางการเมืองอย่างกว้างขวางแล้ว ยังเน้นในการจำกัดบทบาทของรัฐบาลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ประชาธิปไตยที่ชนชั้นนำสิงคโปร์ปัจจุบันพยายามยัดเยียดให้พลเมืองของตนยึดมั่นคือ ประชาธิปไตยที่พลเมืองทุกคนต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างสูงต่อความมั่นคงของรัฐบาลแล้ว ประชาธิปไตยของสิงคโปร์ภายใต้การชี้นำของระบบคุณธรรมแบบลัทธิขงจื่อยังต้องผสมผสานคุณค่าของประเพณีและวัฒนธรรมในส่วนดี ๆ ที่มีประโยชน์ของอารยธรรมจีน อารยธรรมมาเลย์ และอารย

ธรรมอินเดียเข้าด้วยกัน เพื่อนำพาสังคมสิงคโปร์โดยรวมไปสู่ความเป็นพหุสังคมที่ทันสมัย แต่ยังมีรากเหง้าของค่านิยมผสมผสานแบบเอเชีย (shared Asian values) ที่มีคุณค่าสูงกว่าค่านิยมของโลกตะวันตกตลอดเวลา[3]

อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางสังคมที่รัฐบาลสิงคโปร์กำลังผลักดันเพิ่มมากขึ้นตลอดเวลาในปัจจุบัน ก็มีสาเหตุสำคัญจากการเมืองภายในประเทศและโอกาสทางเศรษฐกิจที่กำลังเปิดอ้าอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านและในประเทศจีนในเวลาเดียวกันด้วย สำหรับปัจจัยทางการเมืองภายในประเทศก็เกิดขึ้นหลังจากเลือกตั้งในต้นปี ค.ศ.1997 ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคฝ่ายค้านคือพรรคกรรมกร (The Workers' Party) คนหนึ่งชื่อตั้ง เลียงหง (Tang Liang Hong) สามารถหาเสียงโดยให้ความสำคัญกับการดำรงความเป็นจีนอย่างเต็มที่และกล่าววิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงถึงความเสื่อมทรามของชุมจีนทั่วไปในสิงคโปร์ ก็เพราะสาเหตุสำคัญอันเนื่องมาจากความล้มเหลวของชนชั้นผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาแบบอังกฤษ โดยไม่คำนึงว่าสังคมสิงคโปร์เคยถูกสร้างขึ้นมาโดยบรรพบุรุษที่มีความเป็นจีนโพ้นทะเลอย่างเข้มข้น[4] ถึงแม้บุคคลผู้นี้จะพ่ายแพ้การเลือกตั้งและถูกลี กวนยิว ฟ้องร้องเรียกค่าหมิ่นประมาทจากศาลสถิตย์ยุติธรรมในเวลาต่อมา แต่การปลุกระดมมวลชนเพื่อให้ชาวสิงคโปร์ส่วนใหญ่กลายเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในรากเหง้าของความเป็นลูกหลานจีนโพ้นทะเลของบุรุษผู้นี้ในช่วงหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปครั้งนั้น ก็ได้ทำให้รัฐบาลสิงคโปร์ภายใต้การนำพรรคกิจประชาชน (PAP) ที่ผูกขาดอำนาจการปกครองตลอดมา ต้องตัดสินใจทุ่มงบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาชนชั้นนำรุ่นใหม่ที่มีการศึกษาแบบจีนให้ได้ภายใน 20 ปีตั้งแต่นั้น โดยชนชั้นนำทั้งในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมสิงคโปร์ในอนาคต จะต้องมีความรู้อย่างแตกฉานทั้งทางด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปศาสตร์สาขาต่าง ๆ ของการดำรงความเป็นจีนโพ้นทะเลต่อไป ขณะเดียวกันโอกาสที่เกิดขึ้นอย่างมากมายจากการขยายตัวอย่างเต็มที่ของเศรษฐกิจในประเทศจีนและภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยในประเทศเพื่อนบ้านของสิงคโปร์ โดยเฉพาะในไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซียตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 ก็ได้ทำให้ชนชั้นนำสิงคโปร์ยิ่งเล็งเห็นถึงความสำคัญของการปรับปรุงตนเองของชาวสิงคโปร์ (Singaporeans) ให้เป็น "ชาวจีนสิงคโปร์" (Hsing Hua) เพิ่มขึ้นกว่าในอดีตก่อนหน้านั้น[5]

ชุมชนจีนในบรูไนก็เป็นอีกสังคมหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากตั้งแต่ทศวรรษ 1980 จนถึงปัจจุบัน เพราะประมาณครึ่งหนึ่งของชาวจีนในประเทศนี้ซึ่งในค.ศ.1995 มีอยู่ทั้งสิ้นรวม 45,800 คนนั้น เป็นผู้เข้าไปทำงานชั่วคราวในบรูไนเพียงคนละ 1 ปีถึง 3 ปีตามใบอนุญาตที่ทางราชการออกให้ นอกจากนั้นอีกประมาณครึ่งหนึ่งของชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในบรูไน ก็มี

เพียงประมาณร้อยละ 23 ของจำนวนทั้งหมดที่เป็นพลเมืองบรูไน ส่วนที่เหลืออื่น ๆ ยังมีสถานภาพเป็นชาวต่างด้าว เพราะยังไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะขอเปลี่ยนสัญชาติเป็นบรูไน เนื่องจากพำนักอยู่ในประเทศนี้ยังไม่ถึง 20 ปี หรือยังไม่ผ่านการทดสอบการใช้ภาษามาเลย์ สำหรับพูดจากับชาวพื้นเมืองจนสามารถรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย เป็นต้น โดยชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเมืองสำคัญต่าง ๆ ของบรูไนถึงร้อยละ 82 ของจำนวนทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองหลวงคือ บันดาร์เสรีเบกาวัน (Bandar Seri Begawan) และเมืองกัวลาเบเลต (Kuala Belait) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการผลิตน้ำมันสำคัญสุดของบรูไน[6] ชาวจีนในประเทศนี้จึงมีอยู่หลายสำเนียงภาษาลดหลั่นกันไปตามปริมาณดังนี้คือ ฮกเกี้ยนมีมากที่สุด ถัดลงไปก็เป็นกวางตุ้ง แคะ ไหหลำ แต้จิ๋ว และอื่น ๆ โดยชาวจีนแต่ละสำเนียงภาษาจะมีสมาคมของตนเองแล้ว บางสำเนียงภาษาที่มีชุมชนขนาดใหญ่เช่นจีนฮกเกี้ยน ยังมีสมาคมตามภูมิลำเนาเดิมของบรรพชนด้วย นอกจากนี้สังคมจีนในบรูไนปัจจุบันยังมีโรงเรียนจีนระดับประถมศึกษาถึง 5 แห่ง และโรงเรียนจีนระดับมัธยมศึกษาอีก 3 แห่ง แล้วยังมีมูลนิธิและองค์กรสังคมสงเคราะห์ สถานที่พักผ่อนและสมาคมกีฬาต่าง ๆ ด้วย แม้กระทั่งสมาคมวิศวกรชาวจีน (The Chinese Engineering Association) ก็มีสำนักงานที่ทันสมัยในกัวลาเบเลต เพื่อให้ความช่วยเหลือพวกช่างฝีมือชาวจีนด้วยกันเองในแหล่งผลิตน้ำมันสำคัญสุดของบรูไนแห่งนี้ พร้อมกับวัดจีนในนิกายมหายานขนาดใหญ่ที่สุดชื่อวัดเต็งหยุน (Teng Yun Temple) ซึ่งมหาเศรษฐีจีนจากซาราวัคและซาบาห์บริจาคเงินส่วนใหญ่เพื่อร้อยรัดความสามัคคีของชุมชนจีนโพ้นทะเลทั้งหมดในประเทศอิสลามที่เคร่งครัดแห่งนี้ด้วย

ถึงแม้ว่าครอบครัวชาวจีนซึ่งตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรส่วนใหญ่มักมีอาชีพการค้าขายและการเกษตรทั่วไป แต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนานใหญ่ในบรูไนตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ก็ได้ทำให้ทั้งวิศวกร ช่างเทคนิค ช่างเครื่องยนต์ ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น ๆ และแรงงานเชื้อสายจีนที่มาจากมาเลเซียส่วนใหญ่ กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญสุดในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ของรัฐบาลบรูไนตลอดมาแล้ว การที่รัฐบาลบรูไนได้ส่งเสริมอย่างจริงจังให้ทั้งนายทุนจีนในประเทศและหุ้นส่วนชาวจีนโพ้นทะเลทั้งในสิงคโปร์และมาเลเซียเพิ่มการลงทุนในธุรกิจการค้า ธุรกิจธนาคารและการเงิน และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ตั้งแต่ปีค.ศ.1996 เป็นต้นมา จึงทำให้บรรดาผู้นำชุมชนชาวจีนในบรูไนอย่างน้อย 5 คนต่อไปนี้คือ หลิม เต็กหู (Lim Teck Hoo) ปัง บุ่นติง (Pang Boon Ting) หงอ เต็กฮก (Ng Teck Hock) ออน ซิวเสียง (Onn Siew Siong) และหลิม จ๊กเส็ง (Lim Jock Seng) กลายเป็นกลุ่มผู้นำทางธุรกิจที่มีความสำคัญรองจากราชสำนักในการสร้างความรุ่งเรืองและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของบรูไนจนถึงปัจจุบัน[7]

ถึงแม้ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์จะมีตัวเลขประชากรที่ไม่แน่นอนตลอดมา แต่ในต้นทศวรรษ 1990 เอ็ดการ์ วิคเบิร์ก (Edgar Wickberg)นักวิชาการอเมริกันผู้เชี่ยวชาญทางด้านจีนโพ้นทะเลในหมู่เกาะแห่งนี้ก็ได้ประเมินอย่างคร่าว ๆ ว่าในขณะนั้นจะต้องมีผู้มีเชื้อสายจีนอยู่ในฟิลิปปินส์อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 1 ล้านคนหรือประมาณร้อยละ 2 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยในจำนวนนี้กว่าร้อยละ 90 ได้ถือสัญชาติฟิลิปปินส์ เพราะรัฐธรรมนูญที่ได้มีการแก้ไขใหม่ใน ค.ศ.1978 และ ค.ศ.1987 ได้ผลักดันให้กระบวนการแปลงสัญชาติของชาวจีนได้ดำเนินไปอย่างสดวกเสร็จสิ้นเรียบร้อยนานแล้ว ส่วนที่เหลืออีกประมาณ 100,000 คนคือชาวจีนต่างด้าวรุ่นใหม่ผู้เพิ่งเข้ามาในฟิลิปปินส์ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมายคละกัน โดยผู้มีเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ทั้งหมดกว่าร้อยละ 85 เป็นผู้มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยน ที่เหลือคือผู้มีเชื้อสายจีนกวางตุ้ง ขณะที่มนิลาก็ยังคงเป็นชุมชนจีนใหญ่สุด ถัดมาก็คือเซบู ดาเวา (Davao) และเมืองใหญ่อื่น ๆ ตามลำดับลดหลั่นกันไป โดยในมนิลาจะมีชาวจีนอาศัยอยู่ไม่ต่ำกว่า 500,000 คน ในเซบูมีอยู่ประมาณ 40,000 คน และดาเวาประมาณ 13,000 คน ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ปัจจุบันยังมีสมาคมและองค์กรต่าง ๆ ทุกประเภทรวมกันไม่ต่ำกว่า 1,000 แห่ง หนังสือพิมพ์จีนรายวัน 5 ฉบับซึ่งมียอดจำหน่ายรวมกันวันละประมาณ 35,000 ฉบับ ยังมีโรงเรียนสอนภาษาจีนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาถึง 129 แห่ง ถึงแม้ว่าการสอนภาษาจีนทุกระดับชั้นเรียนต้องมีไม่เกินวันละ 2 ชั่วโมง โดยวิชาและเวลาที่เหลืออื่น ๆ แต่ละวันจะต้องสอนเป็นภาษาฟิลิปปินส์ก็ตาม[8] เพราะฉะนั้นชุมชนจีนในฟิลิปปินส์จึงยังคงมีเข้มแข็งมากในการดำรงประเพณีวัฒนธรรมและความเป็นจีนโพ้นทะเลของพวกเขาไว้อย่างเหนียวแน่นมาก และอาจจะเข้มแข็งกว่าชุมชนจีนในบางประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เสียด้วยซ้ำไป นอกจากนั้น ชาวจีนในประเทศนี้ยังมีความสามารถในการประยุกต์เงื่อนไขและสิ่งแวดล้อมภายในสังคมพื้นเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตั้งแต่สมัยของเผด็จการมาร์คอส เพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการขยายบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมฟิลิปปินส์ยุคใหม่ตลอดมาด้วย

ตัวอย่างเช่น สมาคมจีนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งยังมีอยู่เป็นจำนวนมากในแต่ละชุมชนแล้ว สมาคมเหล่านี้ยังทำหน้าที่ทั้งรักษาประเพณีและขนบธรรมเนียมต่างๆ ต่อไปอย่างเข้มแข็งแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นตัวประสานในการขจัดปัญหาความขัดแย้งทางเศรษฐกิจของบรรดาสมาชิกในแต่ละชุมชนด้วย โดยเฉพาะในมนิลา นอกจากจะมีโรงเรียนจีนโพ้นทะเล (Huaqiao Zhongxue) ซึ่งทันสมัยและใหญ่ที่สุดในฟิลิปปินส์ ชุมชนและสมาคมจีนต่าง ๆ ในมหานครแห่งนี้ยังบูรณะและรักษาสุสานของบรรพชนซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยเป็นอาณานิคมของสเปนและถือว่าเป็นสุสานชาวจีนในโพ้นทะเลขนาดใหญ่ที่สุดและสวยที่สุดแห่งหนึ่งของโลกเป็นอย่างดียิ่งตลอดเวลา จนกระทั่งสุสานจีนมนิลากลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งชาวต่างประเทศนิยมมากที่สุดแห่งหนึ่งของฟิลิปปินส์ในปัจจุบัน[9] ขณะเดียวกัน

ถึงแม้ว่าผู้มีเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ทุกวันนี้ส่วนใหญ่ประมาณครึ่งหนึ่งของพวกเขาทั้งหมด ได้หันไปนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาธอลิคตามกระแสหลักของสังคมพื้นเมือง แต่ความเชื่อในลัทธิขงจื่อ ลัทธิเต๋า ศาสนาพุทธนิกายมหายาน และเทพเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวจีนโพ้นทะเลทั่วไป ก็ยังคงยึดถือศรัทธาอยู่ในหมู่ชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนตลอดมา แม้กระทั่งในบางครอบครัวที่สมาชิกต่างวัยนับถือศาสนาต่างกัน ก็สามารถดำรงอยู่ร่วมกันในชายคาบ้านเรือนเดียวกันได้อย่างมีขันติธรรม ขณะที่พ่อแม่หรือผู้สูงวัยส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นกับประเพณีและความเชื่อตามบรรพชน ลูกหลานของคนเหล่านี้ซึ่งผ่านการศึกษาจากโรงเรียนคาธอลิคที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ ก็มีแนวโน้มที่จะเป็นคาธอลิคอย่างน้อยก็เป็นเพียงในนามตลอดมาแล้ว บางคนก็ได้หันมานับถือคาธอลิคไปในที่สุดด้วย แต่ทั้งภาพนักบุญคาธอลิคต่าง ๆ ตลอดจนหิ้งศาลเจ้าประจำบ้านหรือที่ชาวฮกเกี้ยนเรียกว่า “ธูตี่กง” (Tudi Kong) หรือภาพเทพเจ้ากวนอู และภาพเทพธิดากวนอิม เป็นต้น ก็สามารถสิงสถิตย์อยู่ร่วมกันกับพระเยซูในแต่ละครอบครัวได้อย่างกลมกลืน ยิ่งไปกว่านั้นโบสถ์คาธอลิคของชาวจีนในแต่ละชุมชนซึ่งในมนิลามีอยู่ถึง 5 โบสถ์ใหญ่นั้น นักบุญและคำสอนของลัทธิคาธอลิคในแต่ละชุมชน นอกจากจะได้รับการเคารพบูชาในฐานะผู้คุ้มครองชุมชนจีนแต่ละแห่ง ด้วยการประกอบพิธีกรรมต่างๆ แทบทุกรูปในทำนองเดียวกันกับการบูชาเทพเจ้าหรือเทวดาต่างๆ ของศาลเจ้าหรือวัดจีนทั่วไปแล้ว นักบุญเหล่านั้นบางองค์ยังถูกประยุกต์ให้เข้ากับความเชื่อในเรื่องเทพเจ้าของชุมชนจีนที่นับถือศาสนาอื่นๆ ให้กลายเป็นเสมือนหนึ่งคือเทพเจ้าองค์เดียวกันด้วย เช่น นักบุญอันติโปโล(Antipolo) ก็เปรียบเสมือนเทพเจ้าม่าซู (Mazu) และนักบุญซันติอาโก (Santiago) ก็เปรียบเสมือนเทพเจ้ากวนอู เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว ประเพณีการทำความเคารพวิญญาณบรรพบุรุษของชาวจีนในฟิลิปปินส์แทนที่จะเป็นวันเช็งเม้ง (Chingming Day) ซึ่งจะทำกันในช่วงต้นเดือนเมษายนของทุกปีที่ชาวจีนทั่วโลกยึดถือปฏิบัติกัน แต่ชาวจีนในฟิลิปปินส์กลับทำพิธีเคารพบรรพบุรุษพร้อมกับการเปิดสุสานจีนทุกแห่งในช่วงวันเคารพวิญญาณทั้งหมด (All Souls Day) ตามความเชื่อของผู้นับถือคริสต์นิกายโรมันคาธอลิค ซึ่งจะจัดงานนี้ในช่วงปลายเดือนตุลาคมของทุกปีจนกลายเป็นประเพณีประจำตลอดมา[10]

ในปัจจุบัน ครอบครัวชนชั้นกลางที่มีการศึกษาและได้รับอิทธิพลจากโลกตะวันตกเพิ่มขึ้นตลอดเวลา นอกจากจะเข้าไปมีบทบาทครอบงำองค์กรทางสังคมต่าง ๆ ที่เลียนแบบมาจากสังคมตะวันตกมากกว่าชาวพื้นเมืองทั่วไป เช่น สโมสรโรตารี่และสโมสรไลอ้อน เป็นต้น ซึ่งมีสาขาต่างๆ ทั่วทุกชุมชนจีนในฟิลิปปินส์แล้ว วัตถุประสงค์สำคัญของแต่ละองค์กรที่ชนชั้นกลางเชื้อสายจีนมีบทบาทการนำตลอดมา ยังเน้นให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาเอกภาพของชุมชนจีนมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ โดยผู้นำของสโมสรเหล่านี้ส่วนใหญ่ทั้งในระดับประเทศและระดับเมือง ล้วนมาจากครอบครัวของตระกูลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและมีการศึกษาเป็นอย่างดีของแต่

ละชุมชนจีนนั่นเอง ขณะเดียวกัน บรรดากลุ่มแม่บ้านของครอบครัวชนชั้นกลางเชื้อสายจีนเหล่านี้ยังได้จัดตั้งองค์กรสตรีที่กำลังมีชื่อเสียงแพร่หลายมากในฟิลิปปินส์ปัจจุบัน ซึ่งมีชื่อภาษาพื้นเมืองว่า สหพันธ์ไกซา พารา ซา กาอุนลารัน (Kaisa Para Sa Kaunlaran) หรือที่มีชื่อภาษาจีนกลางว่า "หัวอี่ชิงเหนียน เลี่ยนเหอะหุ้ย" (Huayi Qingnian Lianhehui) ซึ่งมีความหมายว่า "สหพันธ์ยุวชนจีนที่เกิดในท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดการสร้างบูรณาการในหมู่เด็ก ๆ เชื้อสายจีนให้สามารถผสมผสานชุมชนของตนในอนาคตเข้ากับสังคมฟิลิปปินส์โดยรวม แต่ในขณะเดียวกันก็จะกระตุ้นให้เยาวชนลูกหลานของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในฟิลิปปินส์ทุกคนไม่ลืมกำพืดว่าตนเองมีเทือกเถาเหล่ากอมาจากบรรพบุรุษชาวจีนในอดีต ด้วยการซื้อเวลาและจัดรายการตามสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ทั่วฟิลิปปินส์เป็นประจำทุกสัปดาห์ เพื่อสอนวัฒนธรรมและภาษาจีนที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันให้กับเด็กเหล่านี้ตั้งแต่ปฐมวัย แล้วยังผลิตสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนเหล่านี้สามารถรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นจีนโพ้นทะเลและจงรักภักดีทางการเมืองต่อแผ่นดินเกิดคือฟิลิปปินส์ตลอดไป ตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา สหพันธ์ยุวชนจีนแห่งนี้หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า "ไกซา" (Kaisa) ยังมีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ การกลายเป็นองค์กรสำคัญสุดในการจัดชุมนุมและเดินขบวนประท้วงให้รัฐบาลหาทางกำจัดปัญหาการลักพาตัวลูกหลานชาวจีนเพื่อนำไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งกำลังกลายเป็นปัญหาท้าทายความสามารถของรัฐบาลฟิลิปปินส์ตลอดมาตั้งแต่ขณะนั้น และถือเป็นปัญหาร้ายแรงที่สุดที่ชุมชนจีนในฟิลิปปินส์กำลังเผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบัน[11]

ขณะที่เศรษฐกิจโดยรวมของฟิลิปปินส์กำลังตกอยู่ในฐานะที่มีอาการไม่สู้ดีนักตลอดมา เพราะปัญหาหมักหมมจากการทุจริตคอรัปชั่นที่มีอยู่ดาษดื่นในวงราชการและการเมืองแล้ว ปัญหาการก่อการร้ายของขบวนการแบ่งแยกดินแดนหรือขบวนการมุสลิมกลุ่มต่าง ๆ ทางภาคใต้ของฟิลิป-ปินส์ก็ยิ่งกระหน่ำซ้ำเติมให้ฐานะความยากจนของชาวพื้นเมืองเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในเวลาเดียวกันสถานภาพทางเศรษฐกิจโดยทั่วไปของผู้มีเชื้อสายจีนในปัจจุบัน กลับกลายเป็นผู้ที่มีฐานะมั่งคั่งขึ้นอย่างรวดเร็วมาก ถึงแม้ว่าอย่างน้อยผู้มีเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนทั้งหมดจะยังมีสถานภาพยากจนอยู่ก็ตาม แต่คนเหล่านี้ก็ยังมีฐานะดีกว่าชาวฟิลิปปินส์พื้นเมืองอีกจำนวนมากมายที่มีวิถีชีวิตประจำวันต่ำกว่าเส้นมาตรฐานความยากจน (below the poverty line)[12] ปัญหาความแตกต่างอย่างลิบลับทางเศรษฐกิจเหล่านี้ จึงทำให้สมาชิกของชุมชนจีนในฟิลิปปินส์แทบทุกคนถูกตราหน้าจากชาวพื้นเมืองที่ยากจนเหล่านั้นว่าเป็นชนชั้นนายทุน ลูกหลานของคนเหล่านี้ยังสมควรที่จะเป็นผู้ไถ่บาปการขูดรีดส่วนเกินจากสังคมชาวพื้นเมืองที่พ่อแม่ของเด็กเหล่านี้สร้างความมั่งคั่งขึ้นมาได้สำเร็จ ด้วยการกลายเป็นเหยื่อของโจรเรียกค่าไถ่ซึ่งกำลังกลายเป็นปัญหาอาชญากรรมร้ายแรงที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากทั่วทุกชุมชนจีนในประเทศฟิลิปปินส์ขณะนี้แล้ว ยังจะเป็นปัญหาให้

สังคมชาวจีนต้องเน้นสร้างความสามัคคีและป้องกันตนเองมากขึ้นตลอดเวลา และมีพฤติกรรมแปลกแยกชุมชนของพวกเขาออกจากวิถีชีวิตและสังคมทั่วไปของผู้ยากไร้ในฟิลิปปินส์ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบเสียหายต่อกระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐหมู่เกาะแห่งนี้ในระยะยาวอีกด้วย

ทางด้านชุมชนจีนในอินโดนีเซียตั้งแต่ทศวรรษ 1990 นักวิชาการส่วนใหญ่ได้สรุปคล้ายคลึงกันว่ามีอยู่ประมาณ 5,850,000 คน หรือร้อยละ 3 ของจำนวนประชากรทั้งหมดซึ่งมีอยู่ประมาณ 195 ล้านคนในค.ศ.1992 โดยคนเหล่านี้ยังคงมีบทบาททางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในยุคปลายของประธานาธิบดีซูฮาร์โต[13] เฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ซึ่งภาคเอกชนเพิ่งเปิดดำเนินการตลอดช่วงทศวรรษ 1980-1990 ล้วนเป็นผลประโยชน์หรือการลงทุนร่วมกับนักลงทุนจากต่างประเทศหรือกลุ่มอิทธิพลการเมืองภายในต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มนายทุนจูก๊องได้เข้าไปมีบทบาทไม่ทางตรงก็ทางอ้อมตลอดมา นอกจากนั้น บรรดานายทุนจูก๊องเหล่านี้แทบทั้งหมดล้วนเป็นลูกหลานพวกโตต๊อคโดยบางคนได้เกิดและเติบโตในประเทศจีนก่อนที่จะอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในอินโดนีเซียจนถึงปัจจุบัน คนเหล่านี้นอกจากจะมีความหลากหลายทางสำเนียงภาษาพูด ๆ และมีความเข้มข้นในการรักษาประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละครอบครัวไว้ได้มากกว่าพวกเปรานากันซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกที่มีบรรพบุรุษเป็นจีนโพ้นทะเลรุ่นเก่าแก่ซึ่งสืบทอดสายใยของแต่ละตระกูลในอินโดนีเซียมาหลายชั่วคนแล้ว คนเหล่านี้ยังมีความกล้าได้กล้าเสียในการลงทุนและประกอบการธุรกิจทุกรูปแบบจนประสบความสำเร็จเป็นนายทุนจูก๊องจำนวนมาก และได้รับการยอมรับเป็นผู้นำชุมชนจีนในอินโดนีเซียยุคใหม่ไปโดยปริยาย

ทั้งที่ในอดีตก่อนหน้านั้นหรือช่วงก่อนปี ค.ศ.1966 สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจอันสูงส่งของบรรดาผู้นำเปรานากันยังเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปของชุมชนจีนในอินโดนีเซีย แต่หลังจากนั้น พวกเปรานากันซึ่งถูกพวกโตต๊อคดูถูกเหยียดหยามว่าเป็นพวกอ่อนหัดทางเศรษฐศาสตร์การเมืองหรือเป็นปัญญาชนมากเกินไป ก็ลดบทบาทในทางสังคมลงมาอยู่ในฐานะต่ำกว่าพวกโตต๊อคเพราะค่านิยมของสังคมจีนในอินโดนีเซียก็ไม่ได้แตกต่างจากชุมชนจีนโพ้นทะเลในดินแดนอื่น ๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ ความมั่งคั่งร่ำรวยเป็นที่มาของการยอมรับของบรรดาสมาชิกในชุมชนเหมือนกัน ขณะเดียวกัน เนื่องจากสมาชิกของครอบครัวพวกเปรานากันรุ่นหลังในยุคปัจจุบัน ส่วนใหญ่ได้ผสมผสานและกลมกลืนวิถีชีวิตของตนเองเข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองเป็นส่วนใหญ่แล้ว คนเหล่านี้จึงแทบจะไม่หลงเหลือค่านิยมทางวัฒนธรรมและคุณค่าความเป็นจีนอะไรมากนัก ยกเว้นการเคารพบูชาบรรพบุรุษแบบจีนและยังไม่ได้หันไปนับถือศาสนาอิสลามเหมือนคนส่วนใหญ่ในประเทศ

อินโดนีเซียเท่านั้น คนเหล่านี้จึงมีวิถีชีวิตไม่แตกต่างจากชนชั้นกลางในสังคมชาวพื้นเมืองอินโดนีเซียทั่วไป เพราะสมาชิกภายในครอบครัวก็ล้วนใช้ภาษาพื้นเมืองตลอดเวลา แม้กระทั่งภาษาฮกเกี้ยนหรือภาษากวางตุ้งของบรรพบุรุษก็กลายเป็นภาษาซึ่งลูกหลานของพวกเขาฟังไม่เข้าใจเป็นส่วนใหญ่ ครอบครัวของคนเหล่านี้ในปัจจุบันประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ด้วยการเป็นพนักงานหรือลูกจ้างที่มีฝีมือและใช้ความสามารถเฉพาะด้านให้กับหน่วยงานของภาครัฐและวงการธุรกิจของภาคเอกชนทั่วไป แต่ลูกหลานของพวกโตต็อคกลับตรงกันข้าม เพราะส่วนใหญ่นอกจากจะใช้ภาษาจีนภายในครอบครัวของตนต่อไปอย่างเหนียวแน่น คนเหล่านี้ยังให้ความสำคัญกับการทำธุรกิจของตนเองและครอบครัวมากกว่าการเป็นลูกจ้างของคนอื่นๆ เพราะฉะนั้นแนวโน้มที่พวกโตต็อคจะกลายเป็นนายทุนจู๊องต่อไปอีกยาวนานจึงเป็นเรื่องปกติธรรมดา เพราะขณะนี้นายทุนจู๊องทุกกลุ่มในอินโดนีเซียล้วนมาจากครอบครัวโตต็อคทั้งสิ้นแล้ว ธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่และขนาดกลางทั่วไป แม้กระทั่งพ่อค้าหาบเร่และนายทุนเงินกู้รายย่อยทั้งในเมืองและชนบทซึ่งภาษาอินโดนีเซียเรียกว่า “พวกตูกัง มินเดอริง” (tukang mindering) ก็ยังคงถูกคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ครอบงำแทบทั้งหมดอีกด้วย[14]

ส่วนสถานภาพทางสังคมของผู้มีเชื้อสายจีนโดยทั่วไปนับตั้งแต่สาธารณรัฐอินโดนีเซียและสาธารณรัฐประชาชนจีนฟื้นฟูความสัมพันธ์ขั้นปกติอีกครั้งหนึ่งในค.ศ.1990 พร้อมกับการแลกเปลี่ยนบันทึกช่วยจำ (Memorandum of Understanding : MOU) ของกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองชาติในเดือนสิงหาคม ปีเดียวกัน ปัญหาชาวจีนในอินโดนีเซียซึ่งมีสถานภาพเป็นบุคคลไร้สัญชาติรวมทั้งหมด 299,224 คนก่อนหน้านั้น รัฐบาลจีนก็ออกหนังสือเดินทางของตนให้ใหม่ ขณะเดียวกัน รัฐบาลอินโดนีเซียก็ยินยอมออกหนังสือประจำตัวคนต่างด้าวให้คนเหล่านี้และยังคงอนุญาตให้ตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในดินแดนของตนต่อไป ตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงพฤศจิกายน ค.ศ. 1995 ประธานาธิบดีซูฮาร์โตยังได้มีคำสั่งอีกถึง 2 ฉบับในช่วงนั้น เพื่อเร่งรัดกระบวนการแปลงสัญชาติของผู้สมัครชาวจีนที่มีคุณสมบัติครบถ้วนประมาณ 230,000 คน จากจำนวนคนต่างด้าวเหล่านี้ทั้งหมด ให้กลายเป็นชาวอินโดนีเซียเชื้อชาติจีนให้เสร็จเรียบร้อยก่อนวันที่ 31 มีนาคม ค.ศ.1996 [15] นอกจากนั้นแล้ว ในช่วงเวลาไล่เลี่ยกัน ประธานาธิบดีซูฮาร์โตยังได้แต่งตั้งสภาที่ปรึกษา (Council of Advisors) เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับชาวจีนทั้งหมดขึ้นมาเป็นครั้งแรกในต้นปี ค.ศ.1996 โดยที่ปรึกษาส่วนใหญ่ล้วนเป็นนายทุนจู๊องและนักวิชาการคาธอลิคเชื้อสายจีนที่มีความใกล้ชิดกับรัฐบาลและกองทัพแห่งชาติทั้งหมดดังต่อไปนี้คือ เค สินธุนาธา (K. Sindhunata) ยูซุฟ วานันดี (Jusuf Wanandi) ซูโดโน ซาลิม (หลิม เซียวเหลียง) วิลเลี่ยม ซูร์จัดจาจา (เจีย เกียน เหลียง) แฮรี่ จั่น (Harry Tjan) และซูกัมดานี ซาฮิด กิโตซาร์โจโน (Soekamdani Sahid Gitosardjono) โดยคณะที่ปรึกษาชุดนี้จะมีบทบาทสำคัญมากในการให้คำ

เสนอแนะต่อประธานาธิบดีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อทำการผลักดันกระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับผู้มีเชื้อสายจีนให้กลมกลืนกับสังคมชาวพื้นเมืองให้เสร็จสิ้นสมบูรณ์โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ต่อไป[16]

อย่างไรก็ตาม สภาพทั่วไปของชุมชนจีนในอินโดนีเซีย โดยเฉพาะในการจัดงานประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ ของผู้ที่ไม่ได้นับถือคริสต์ศาสนาและอิสลาม ตามแนวทางของลัทธิขงจื่อและพุทธศาสนาลัทธิมหายานตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ก็กลับมาคึกคักอีกครั้งหนึ่ง ไม่ว่าประเพณีการถือศีลกินเจ ประเพณีการแข่งเรือและประเพณีการทิ้งกระจาด หรือการประกอบพิธีกรรมในวันตรุษจีน วันเช็งเม้ง และวันสาร์ทจีน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะรัฐบาลของประธานาธิบดีซูฮาร์โตได้มีคำสั่งอนุญาตให้ชุมชนจีนสามารถรื้อฟื้นประเพณีและวัฒนธรรมเหล่านี้ให้ปรากฏสู่สาธารณชนได้อีกครั้งหนึ่ง ภายหลังที่การกระทำดังกล่าวได้เป็นสิ่งต้องห้ามของสังคมอินโดนีเซีย และชาวจีนส่วนใหญ่ซึ่งยังยึดมั่นในประเพณีวัฒนธรรมจีนเหล่านี้ต้องกระทำพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในเคหสถานหรือเขตทรัพย์สินของพวกเขาเท่านั้นมาเป็นเวลานานกว่า 2 ทศวรรษ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ชุมชนจีนในอินโดนีเซียก็ต้องระมัดระวังในการยึดถือประเพณีวัฒนธรรมจีนเหล่านี้เหมือนกัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้การกระทำพิธีกรรมใด ๆ กลายเป็นสิ่งที่น่าชิงชังของพวกมุสลิมหัวรุนแรงที่อาจจะนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติได้ โดยประสานความร่วมมือกับบรรดาผู้นำชุมชนซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้นำกองทัพและเจ้าหน้าที่รักษาความมั่นคงภายในอินโดนีเซียอีกทอดหนึ่ง ขณะที่การศึกษาภาษาจีนของลูกหลานคนเหล่านี้ หรือแม้กระทั่งตัวอักษรจีนของบริษัทร้านค้าทั่วไปก็ยังเป็นสิ่งต้องห้ามไม่ให้ปรากฏสู่สาธารณชนต่อไป ผู้ที่มีฐานะดีส่วนใหญ่ซึ่งยังเห็นคุณค่าของการเรียนภาษาจีนจึงต้องร่วมมือกันเองเพื่อจ้างครูสอนพิเศษตามบ้านเรือนหรือสถานที่ส่วนรวมเช่น สมาคมและที่ทำการของมูลนิธิต่าง ๆ หรือมิฉะนั้นก็ส่งบุตรหลานของพวกเขาไปศึกษาภาษาจีนในสิงคโปร์ ฮ่องกง ไต้หวัน และแผ่นดินใหญ่จีนตลอดมา

ส่วนครอบครัวชาวจีนที่ไม่ร่ำรวยก็ยังคงรักษาสำเนียงภาษาของพวกเขาต่อไปได้เพียงการอบรมสั่งสอนให้บุตรหลานของพวกเขาหัดพูดภาษาจีนกับญาติผู้ใหญ่ในแต่ละครอบครัว ขณะเดียวกัน ลูกหลานของคนเหล่านี้ส่วนใหญ่เมื่ออยู่ในชุมชนและโรงเรียน ก็ต้องใช้ภาษาพื้นเมืองเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้และพูดจากับคนทั่วไปอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นโอกาสของลูกหลานชาวจีนที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะปานกลางจนถึงฐานะยากจนจึงถูกกลืนกลายโดยนโยบายการศึกษาเพื่อผสมผสานทางวัฒนธรรมเข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองได้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ความชิงชังทางเชื้อชาติที่ยังฝังแน่นอยู่ในสังคมอินโดนีเซียก็ยังปรากฏออกมาให้เห็นในระดับอุดมศึกษา

เพราะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐมีนโยบายเปิดกว้างให้เฉพาะเยาวชนหนุ่มสาวชาวพื้นเมืองเท่านั้น ดังนั้นโอกาสที่ลูกหลานชาวจีนจะเข้าไปเรียนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันชั้นสูงต่าง ๆ ของรัฐบาลจึงมีอยู่น้อยมาก คนเหล่านี้ถ้าหากจะศึกษาในระดับสูงขึ้นเรื่อยๆ จึงมีโอกาสทำได้เพียงอย่างเดียวคือ การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันเทคโนโลยีต่างๆของเอกชนเท่านั้น โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยตรีซัคตี(Trisakti University) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยยอดนิยมของลูกหลานชาวจีน ถ้าหากผู้ปกครองของพวกเขาไม่อยู่ในฐานะที่จะส่งพวกเขาไปเรียนต่อในต่างประเทศได้เหมือนครอบครัวชาวจีนที่มีฐานะร่ำรวยอื่น ๆ [17]

การที่ชาวจีนส่วนใหญ่ยังคงมีบทบาทสำคัญในการครอบงำเศรษฐกิจอินโดนีเซียเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990 นั้น ก็ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนจีนกลายเป็นปัญหาชนส่วนน้อยที่ซ่อนเร้นความไม่พอใจฝังแน่นอยู่ในสามัญสำนึกของผู้ยากไร้ชาวพื้นเมืองเหมือนกัน จนกลายเป็นปัญหาการอิจฉาริษยาของคนต่างเชื้อชาติในสังคมอินโดนีเซียซึ่งต่างฝ่ายต่างถือเป็นสิ่งปกติธรรมดาไปในที่สุด ถ้าหากรัฐบาลสามารถควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง แต่เมื่อใดก็ตามที่อินโดนีเซียต้องเผชิญปัญหาวิกฤตอื่น ๆ รุมล้อมและรัฐบาลไม่อยู่ในฐานะที่จะใช้อำนาจเผด็จการได้อย่างเต็มที่แล้ว ลางร้ายที่ชาวจีนจะได้รับผลกระทบจากปัญหาเหล่านี้ทั้งหมดซึ่งจะสร้างความเสียหายต่อฐานะอันสูงเด่นทางเศรษฐกิจของพวกเขา ก็จะต้องติดตามมาอย่างรวดเร็วด้วย ซึ่ง ปรากฏการณ์ของความชิงชังทางเชื้อชาติก็ได้กลายเป็นความจริงอีกครั้งหนึ่งเมื่อเศรษฐกิจของอินโดนี-เซียได้รับผลกระทบอย่างลึกซึ้งจากการเกิดวิกฤตค่าเงินบาทในประเทศไทยมากกว่าประเทศอื่นใดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ค.ศ.1997 เป็นต้นมา[18]

ดังนั้นสถานภาพของชาวจีนซึ่งในสายตาของชาวพื้นเมืองถือว่าแปลกแยกกับสังคมตนเองตลอดมา ขณะเดียวกันยังครอบครองความมั่งคั่งของประเทศอินโดนีเซียกว่าร้อยละ 70 ก็ถึงเวลาที่จะต้องถูกทำลายบทบาททางเศรษฐกิจลงทันทีด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ป่าเถื่อนของมวลชนชาวพื้นเมืองซึ่งถูกปัญหาความยากจนและการปลุกระดมของผู้ที่ไม่หวังดีต่อเผ่าพันธุ์จีนโพ้นทะเลเหล่านี้ ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1997 ต่อเนื่องไปจนถึงต้นเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1998 โดยชุมชนของพ่อค้าชาวจีนในจังหวัดชวากลางได้ถูกปล้นสดมภ์เผาทำลายทรัพย์สิน รวมทั้งการประทุษร้ายและข่มขืนลูกหลานของพวกเขาก่อนชุมชนอื่น ๆ ถัดจากนั้นความเป็นอนาธิปไตยทางเชื้อชาติก็ค่อยขยายตัวและบานปลายไปทั่วเกาะชวาก่อนสิ้นปี ค.ศ.1997 ขณะเดียวกัน กองกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารบางส่วนซึ่งไม่พอใจประธานาธิบดีซูฮาร์โตและพรรคพวกนายทุนจูก๊องเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว นอกจากจะปล่อยปละละเลยให้ฝูงชนชาวพื้นเมืองหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาทุกข์ยากทางเศรษฐกิจของพวกเขา ด้วย

การทำลายทรัพย์สินและชีวิตของชาวจีนในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วเกาะชวาแล้ว ยังปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวบานปลายเข้าสู่เมืองหลวงและเกาะรอบนอกอื่น ๆ ทั่วอินโดนีเซียอย่างรวดเร็วตลอดเดือนมกราคมถึงพฤษภาคม

ค.ศ.1998 ถึงแม้ว่าผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียที่มีฐานะร่ำรวยมั่งคั่งหรืออยู่ในฐานะที่จะหลบภัยออกนอกประเทศได้ประมาณ 40,000 คน สามารถโอนเงินและทรัพย์สินที่มีค่าไปไว้ในสถานที่ปลอดภัยแล้วหนีตายด้วยการเดินทางไปพำนักในต่างประเทศ แต่ร้านค้าและทรัพย์สินอื่น ๆ ของพวกเขาที่ทิ้งไว้ในอินโดนีเซียก็ถูกปล้นทำลายและเผาราบพณาสูรไปเป็นจำนวนมาก ส่วนชาวจีนที่มีฐานะปานกลางหรือกึ่งยากจนทั่วไปก็ต้องกลายเป็นเหยื่อของฝูงชนอันธพาลและผู้มีฐานะยากจนชาวพื้นเมืองต่อไปอย่างบ้าคลั่งทั่วทุกชุมชนจีนในอินโดนีเซียขณะนั้น โดยเฉพาะศูนย์กลางธุรกิจและชุมชนจีนในจาการ์ตาได้ถูกปล้นสดมภ์และเผาทำลายแบบไร้ขื่อแปมากที่สุด[19] ถึงแม้ว่าจำนวนยอดผู้เสียชีวิต ผู้ถูกรุมทำร้าย และผู้ถูกข่มขืนกระทำชำเรายังไม่เป็นที่เปิดเผยของทางการอินโดนีเซียตลอดมา แต่ผู้สื่อข่าวตะวันตกในขณะนั้นก็คาดว่าจะมีจำนวนหลายพันคนแล้ว ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่ถูกปล้นสดมภ์และเผาทำลายก็ยังมีอีกมากมายที่ทั้งฝ่ายรัฐบาลและผู้สื่อข่าวตะวันตกยังไม่อาจประเมินตัวเลขความเสียหายจริงได้จนถึงปัจจุบัน

ภายหลังที่ประธานาธิบดีซูฮาร์โตลาออกจากตำแหน่งในเช้าวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ.1998 และนายบาชารุดดิน ฮาบิบี (Bacharuddin Habibie) ก้าวขึ้นสืบทอดอำนาจต่อไป สถานการณ์ความไม่สงบต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการทำลายล้างชุมชนจีนในอินโดนีเซียก็ค่อยกระเตื้องดีขึ้นตามลำดับต่อเนื่องไปถึงสมัยของประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มาน วาฮิด (Abdurrahman Wahid) ซึ่งนอกจากจะต้องใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการนำความสงบสุขกลับสู่สังคมอินโดนีเซียโดยรวมให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้ว ยังพยายามแสดงทีท่าอย่างชัดเจนที่จะประสานรอยร้าวทางเชื้อชาติกลับมาให้มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการฟื้นคืนมาซึ่งความเชื่อมั่นของนานาชาติที่มีต่อเศรษฐกิจอินโดนีเซียด้วยการแสดงออกถึงความอดกลั้นในฐานะผู้นำมุสลิมสมัยใหม่และผู้นำทางการเมืองที่ยืดหยุ่นยอมรับสภาพข้อเท็จจริงต่อสาธารณะเพิ่มขึ้นตลอดเวลาว่าเศรษฐกิจอินโดนีเซียจะขาดเสียซึ่งบทบาทของชาวจีนไม่ได้โดยเด็ดขาด[20]

เมื่อนางเมกาวาตี ซูการ์โนบุตรี (Mekawati Sukarnoputri) ขึ้นมาดำรงตำแหน่งผู้นำประเทศอินโดนีเซียถัดจากนั้นมาในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 แล้ว ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจจึงค่อยๆ ฟื้นคืนมาและเงินรูเปียของอินโดนีเซียจึงค่อยมีค่าเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ชุมชนจีนในอินโดนีเซียจึง

หวนกลับมาฟื้นฟูบทบาททางธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ พวกเขาอย่างจริงจัง ขณะที่ความเชื่อมั่นในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีเชื้อสายจีนทั่วไปซึ่งไม่อาจอพยพหลบหนีไปตั้งหลักแหล่งชั่วคราวในต่างประเทศ ก็กลับฟื้นคืนสู่สภาพชาชินเหมือนอดีตอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่าภายในจิตสำนึกลึก ๆ ของคนเหล่านี้ก็ยังคงไม่ไว้วางใจชาวพื้นเมืองมากนักก็ตาม โดยเฉพาะชุมชนจีนที่ตั้งอยู่ในชนบทและเมืองเล็ก ๆ ต่างของเกาะรอบนอก ก็ยังคงอยู่ในภาวะที่ต้องระมัดระวังความปลอดภัยตลอดเวลามากกว่าชุมชนชาวจีนในเมืองใหญ่ ๆ ของเกาะชวาต่อไปเหมือนเดิม

ในกรณีของผู้มีเชื้อสายจีนในมาเลเซียซึ่งในค.ศ.1991 มีอยู่ประมาณ 4,251,000 คน หรือร้อยละ 29.4 ของประชากรทั้งหมดนั้น แม้ว่าสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของคนเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมากตลอดช่วงสมัยที่รัฐบาลมาเลเซียผลักดันนโยบายเศรษฐกิจใหม่(NEP) เพราะขณะที่ระดับของความยากจนโดยรวมได้ลดลงจากเดิมร้อยละ 49.3 ในค.ศ.1970 เหลือเพียงร้อยละ 15 ในค.ศ.1990 ขณะที่สัดส่วนของชาวมาเลย์ในฐานะผู้ถือสินทรัพย์ในบริษัทมหาชนที่ทำการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) ได้เพิ่มขึ้นจากเพียงร้อยละ 1.5 กลายเป็นร้อยละ 20.3 ของมูลค่าหลักทรัพย์ทั้งหมดในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ผลพวงของนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ก็มีส่วนทำให้วิถีชีวิตและสถานภาพทางเศรษฐกิจของชาวจีนทีมีฐานะยากจนในอดีตดีขึ้นด้วยเหมือนกัน โดยความยากจนของคนเหล่านี้ได้ลดลงถึง 4.5 เท่าตัว จากเดิมในค.ศ.1970 ซึ่งมีอยู่สูงถึงร้อยละ 26 ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 5.7 ในค.ศ.1990 ในช่วงเวลาเดียวกัน ครอบครัวของผู้มีเชื้อสายจีนที่มีรายได้จากเงินเดือนเฉลี่ยเดือนละ 158 ดอลลาร์สหรัฐ กลายเป็นเฉลี่ยเดือนละ 633 ดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่ในค.ศ.1990 ผู้มีเชื้อสายจีนก็ยังคงถือครองหุ้นและทรัพย์สินต่าง ๆ ของบริษัทธุรกิจมหาชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ ในสัดส่วนที่สูงสุดถึงร้อยละ 44.9 ของมูลค่าหลักทรัพย์ทั้งหมดในช่วงนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ประกาศใช้นโยบายการพัฒนาแห่งชาติ (The National Development Policy : NDP) ฉบับใหม่ตั้งแต่ ค.ศ.1991-2000 ซึ่งเน้นความสำคัญให้กับประชาชนมาเลเซีย (bangsa Malaysia) โดยรวมทุกหมู่เหล่า โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติตามความแตกต่างทางเชื้อชาติ เพื่อส่งเสริมให้พลเมืองมาเลเซียทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความแข็งแกร่งต่อการบริหารและการพัฒนาบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ที่ดำรงอยู่ในขณะนั้นให้มีความมั่นคงเพิ่มขึ้นต่อไป ซึ่งหมายความว่าตลอดระยะเวลาระหว่างช่วง ค.ศ.1991-ค.ศ.2020 นั้น นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมาเลเซียได้ลดน้ำหนักการให้ความสำคัญต่อการเข้าไปมีบทบาทของ “บุตรแผ่นดิน” หรือภูมิบุตร (Bumiputra) หรือชาวมาเลย์พื้นเมืองในภาคเศรษฐกิจสาขาต่างๆ อย่างแท้จริงตามแนวนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ที่เคยใช้ตลอดช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา นโยบายการพัฒนาแห่งชาติ (NDP) ยังเท่ากับเป็นการยอมรับฐานะหุ้นส่วน (partnership) ของชาว

มาเลเซียเชื้อสายจีนที่จะมีบทบาทสำคัญเคียงบ่าเคียงไหล่กับชาวมาเลเซียเชื้อชาติอื่น ๆ ทั้งหมดซึ่งปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในแนวนโยบายแห่งสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอยในช่วงกลางทศวรรษ 1980 ที่ผ่านมา นอกจากจะทำให้เป้าหมายการกระจายรายได้และความมั่งคั่งใหม่ (redistribution) ของมาเลเซียไม่สามารถดำเนินการไปตามเป้าหมายเดิมที่วางไว้ เช่น การเป็นเจ้าของทรัพย์สินของชาวมาเลย์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 30 ของสินทรัพย์ทั้งหมดในบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ตามนโยบายเศรษฐกิจใหม่ ซึ่งได้วางไว้นั้น ในค.ศ.1990 สามารถทำได้เพียงร้อยละ 20.3 เท่านั้นแล้ว รัฐบาลมาเลเซียยังตระหนักดีว่าถ้าหากยังขืนดันทุรังผลักดันเป้าหมายดังกล่าวต่อไป นอกจากจะทำให้เกิดผลกระทบอื่น ๆ ต่อเศรษฐกิจโดยรวมมากขึ้นแล้ว การเน้นความสำคัญให้กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ก็อาจจะไม่มีประสิทธิภาพได้ ขณะเดียวกัน ความสำคัญของทุนจีน (Chinese capital) ในมาเลเซียก็เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าทุกฝ่ายไม่อาจจะปฏิเสธบทบาทได้อีกต่อไป เพราะได้กลายเป็นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่แข็งแกร่งที่สุดกลุ่มหนึ่งที่มีการลงทุนจำนวนมากและมีส่วนร่วมสำคัญในการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านต่าง ๆ โดยเฉพาะสิงคโปร์และสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนั้นนโยบายการพัฒนาแห่งชาติ (NDP) ที่ให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน (sustainably economic growth) จึงจำเป็นที่จะต้องอำนวยความสดวกให้กับทุนมาเลเซียเชื้อสายจีนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังกับทุนมาเลย์พื้นเมือง (Bumiputera capital) เพื่อบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวที่ได้วางไว้ในแผนแม่บทต่าง ๆ ตลอด 10 ปีสุดท้ายของคริสต์ศตวรรษที่ 20 [21]

ขณะที่ความสำคัญและการมีส่วนร่วมในบทบาททางเศรษฐกิจของผู้มีเชื้อสายจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดทศวรรษ 1990 สถานภาพของสังคมจีนโดยรวมในมาเลเซียก็กลับมามีความเข้มแข็งอย่างเห็นได้ชัดเจน เพราะการเปลี่ยนแปลงนโยบายใหม่ของรัฐบาลอีกเหมือนกัน เพราะนโยบายมุ่งสู่ตะวันออก" (Look to the East) ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียเคยเน้นให้ความสำคัญในการที่จะเรียนรู้และลอกเลียนแบบความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ตลอดช่วงทศวรรษก่อนหน้านั้น ก็ได้หันมาให้ความสำคัญต่อความสำเร็จในการปฏิรูปเศรษฐกิจจีนอย่างเปิดเผยด้วย เพราะนอกจากนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ได้ประกาศต่อสาธารณชนอย่างเปิดอกที่จะให้การสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาจีนในหมู่ลูกหลานของชาวมาเลเซียต่อไปอย่างจริงจังในช่วงหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปในค.ศ.1995 จนกระทั่งเสียงสนับสนุนอย่างท่วมท้นของชุมชนจีนมีส่วนสำคัญให้รัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติภายใต้การนำของเขากล้าประกาศใช้วิสัยทัศน์ 2020 (Wawasan 2020) ที่จะสร้างบูรณาการแห่งชาติสมบูรณ์แบบด้วยการนำคุณค่าและปมเด่นของแต่ละเชื้อชาติในมาเลเซียมาผสมผสานเข้ากันเป็นอย่างดี เพื่อสร้างพลังสร้างสรรค์ร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตต่อไป พร้อมกับการเปิด

ลู่ทางสำคัญให้มาเลเซียสามารถก้าวไปเชื่อมกับเครือข่ายการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศยุคใหม่ให้ทันท่วงที กับการเตรียมตัวต้อนรับคริสต์ศตวรรษที่ 21 ซึ่งพวกเขาได้คาดหมายไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะต้องเป็น "ศตวรรษของจีน" อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้นอีกต่อไปด้วย

ผลพวงดังกล่าวนอกจากจะทำให้ชุมชนชาวจีนในมาเลเซียหันกลับมาให้ความสนใจอย่างจริงจังที่จะทำนุบำรุงรักษาอัตลักษณ์ต่างๆของพวกเขาพร้อมไปกับการให้ความสนับสนุนและร่วมมือผลักดันกระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติ (process of national integration) ในมิติต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้ดำเนินการไปตลอดเวลาตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 เพราะฉะนั้นจึงไม่แปลกว่าชุมชนจีนในมาเลเซียปัจจุบันนอกจากจะยังคงสามารถดำรงรักษาไว้ทั้งวิถีชีวิต อัตลักษณ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ของความเป็นทายาทเผ่าพันธุ์ลูกหลานมังกรที่เข้มแข็งที่สุดแห่งหนึ่งในโลกแล้ว ชาวจีนในมาเลเซียยังได้ร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อรื้อฟื้นและพัฒนาองค์กรทางสังคมทั้งเก่าและใหม่ยิ่งกว่าชุมชนจีนโพ้นทะเลใด ๆ ใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เสียด้วยซ้ำไป ตัวอย่างเช่นในปัจจุบันมาเลเซียมีสมาคมจีนในลักษณะต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายมากกว่า 4,000 สมาคมแล้ว ชุมชนชาวจีนทั่วมาเลเซียยังได้ระดมทุนอีกเป็นจำนวนมหาศาลในแต่ละปี เพื่อนำไปซ่อมแซมและปรับปรุงอาคารโบราณสถานต่าง ๆ ที่มีนัยสำคัญต่อการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทรมาเลย์ตลอดมาอีกด้วย แม้กระทั่งการทุ่มงบประมาณหลายสิบล้านริงกิตเพื่อบูรณะซ่อมแซมสำนักงานใหญ่ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของอั้งยี่เกี่ยนเต็กในปีนัง เพื่อเป็นโครงการหนึ่งในการผลักดันให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานแห่งนี้สามารถจดทะเบียนกลายเป็นมรดกโลกให้ได้ภายในอนาคตอันใกล้ก็เป็นสิ่งที่กำลังดำเนินการอยู่อย่างจริงจังในมาเลเซียทุกวันนี้[22]

ในขณะเดียวกัน ชุมชนจีนทั่วมาเลเซียยังได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากองค์กรและพรรคการเมืองต่าง ๆ ของชาวจีน โดยเฉพาะพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งมีสมาชิกพรรคทั้งหมดในปัจจุบันกว่า 600,000 คน รวมทั้งพรรคการเมืองอื่น ๆ ที่มีชื่อเป็นภาษามาเลย์หรือภาษาอังกฤษแต่มีผู้นำ สมาชิกส่วนใหญ่ และวัฒนธรรมองค์กรแทบทั้งหมดเป็นแบบมาเลเซียเชื้อสายจีนเช่น พรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) และพรรคกิจประชาธิปไตย (DAP) เป็นต้น องค์กรเหล่านี้ได้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการให้เงินอุดหนุนโรงเรียนสอนภาษาจีนในระดับต่าง ๆ ทั่วมาเลเซียแล้ว ลูกหลานชาวจีนที่ไม่อาจเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้โดยสดวกเพราะอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ของชาวมาเลย์พื้นเมือง ส่วนใหญ่ที่มาจากครอบครัวร่ำรวยก็มักไปศึกษาต่อในประเทศตะวันตกเป็นจำนวนมากในแต่ละปี หรือไม่ก็เข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยตุนกู อับดุล ราห์มาน (Tunku Abdul Rahman College) ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งสถาปนาขึ้นมา

ตั้งแต่ ค.ศ.1975 และในค.ศ.1995 ก็สามารถผลิตบัณฑิตปริญญาตรีที่มีคุณภาพสาขาต่าง ๆ ได้กว่า 40,000 คน นอกจากนั้นโรงเรียนจีนระดับประถมศึกษาซึ่งมีอยู่มากมายหลายร้อยแห่งทั่วประเทศ โดยร้อยละ 27 ของโรงเรียนเหล่านี้ยังได้รับเงินอุดหนุนประจำปีจากรัฐบาลมาเลเซียด้วย โรงเรียนประถมศึกษาที่เหลือส่วนใหญ่ยังใช้ภาษาจีนกลางเป็นสื่อการเรียนการสอนจนครบหลักสูตรทั้งหมดในระดับนี้ จนกระทั่งโรงเรียนต่างๆ ในระดับนี้สามารถรองรับนักเรียนใหม่ในแต่ละปีได้กว่า 35,000 คน หรือประมาณร้อยละ 80 ของลูกหลานชาวจีนที่ต้องการเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 ของแต่ละปีการศึกษา ส่วนที่เหลือก็มักนิยมเข้าเรียนในโรงเรียนคริสเตียนและคาธอลิคที่มีชื่อเสียงทั่วไป สำหรับโรงเรียนจีนในระดับมัธยมศึกษาซึ่งไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลแต่อย่างใดก็มีอยู่ถึง 60 โรงเรียน นอกจากนั้นในเขตชุมชนและเมืองใหญ่ทั่วมาเลเซีย ผู้มีอาชีพการงานต่าง ๆ ยังสามารถฝึกฝนภาษาจีนจากสถานศึกษาหรือโรงเรียนสอนพิเศษซึ่งสมาคมและพรรคการเมืองต่างๆของชาวจีนให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่แล้ว ปัจจุบันวิทยาลัยตงเจียวจง (Dong Jiao Zhong) ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้ภาษาจีนเป็นสื่อกลางในการสอนทั้งหมดก็กำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในกัวลาลัมเปอร์อย่างเร่งรีบ โดยสถาบันแห่งนี้จะทำหน้าที่ผลิตครูอาจารย์สอนภาษาจีนในอนาคตต่อไป ดังนั้นโอกาสในการเรียนรู้ภาษาจีนของเยาวชนเชื้อสายจีนในมาเลเซีย จึงสามารถทำได้อย่างง่ายดายในทุกระดับการศึกษา และยังประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าในชุมชนโพ้นทะเลอื่น ๆ ของภูมิภาคนี้อีกด้วย ขณะเดียวกัน สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เป็นภาษาจีนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวันซึ่งมีถึง 6 ฉบับแล้ว ยังมีสถานีโทรทัศน์และวิทยุเอกชนภาคภาษาจีนเปิดบริการตลอดเวลา สื่อมวลชนภาษาจีนเหล่านี้ยังขยายธุรกิจการลงทุนได้อย่างรวดเร็วมาก ในปัจจุบันนี้หนังสือพิมพ์รายวันภาษาจีนที่ใหญ่ที่สุดในมาเลเซียคือกวงหัวยิ๋เป้า (Kuang Hua Yih Pao) ยังผลิตจำหน่ายถึงวันละ 2 ฉบับทั้งภาคเช้าและภาคบ่ายเพื่อบริการลูกค้าทั่วทุกรัฐในมาเลเซีย และลูกค้าอื่น ๆ ในฮ่องกง บรูไน อินโดนีเซีย และภาคใต้ของประเทศไทย[23]

นอกจากนั้นแล้ว ภาคเอกชนจีนยังได้ร่วมมือกับสมาคมและองค์กรมูลนิธิต่างๆ เพื่อจัดงานพิธีกรรมตามประเพณี การละเล่นและงานรื่นเริงประจำปีต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดเพิ่มขึ้นตลอดมาอีกด้วย เพราะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลมาเลเซีย จนกระทั่งผู้นำธุรกิจและผู้นำชุมชนจีนทั่วมาเลเซียได้ตระหนักดีถึงการให้ความสำคัญของการสร้างคุณค่าเอเชีย (Asian Values) ซึ่งรัฐบาลกำลังผลักดันอยู่ในขณะนี้ สามารถนำนโยบายเหล่านี้มาประยุกต์ใช้อย่างชาญฉลาดเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนยังคงรักษาคุณค่าต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งวิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมที่ดีงามของชาวจีนโพ้นทะเลซึ่งบรรพบุรุษของพวกเขาได้สั่งสมไว้บนแผ่นดินมาเลเซียแห่งนี้เป็นเวลานานแล้ว ให้หวนกลับมามีบทบาทอย่างจริงจังในการพัฒนาพหุสังคมยุคใหม่เพื่อก้าวไปสู่ความทันสมัยเยี่ยงชาติที่มีอารยะต่อไปในอนาคตด้วยความมั่นใจมากขึ้น

เมื่อหันมาพิจารณาสถานภาพปัจจุบันของชุมชนจีนในประเทศอื่น ๆ ถัดไปคือพม่า ก็จะมีความแตกต่างกับชุมชนจีนโพ้นทะเลในประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ อยู่หลายประการด้วยกัน เช่น ผู้มีเชื้อสายจีนโดยทั่วไปก็ยังคงเป็นที่ยอมรับของชาวพม่าพื้นเมืองในฐานะญาติหาง ๆ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “ป๊อกผ่อ” (paukphaw) ไม่ได้แตกต่างไปจากอดีตนัก เพราะพม่านอกจากจะมีพรมแดนยาวเหยียดกว่า 2,171 กิโลเมตรที่ติดกับพรมแดนจีนแล้ว ความสัมพันธ์ที่พม่ามีกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน ยังเป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกว่าความสัมพันธ์ใด ๆ ที่พม่ามีกับชาติเพื่อนบ้านอื่น ๆ ทั้งหมดในเวลาเดียวกันด้วย แต่ถึงกระนั้นก็ตามชุมชนจีนโดยรวมในพม่าก็มีความแตกต่างจากอดีตก่อนหน้านี้พอสมควรเพราะสาเหตุต่าง ๆ ดังที่ได้มีการพูดถึงมาแล้วบ้างในตอนต้น โดยพวกป๊อกผ่อซึ่งส่วนใหญ่คือลูกหลานของบรรดาครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลเชื้อสายฮกเกี้ยนและกวางตุ้ง ก็ยังคงอาศัยอยู่ในเขตเมืองสำคัญต่าง ๆ แถบลุ่มแม่น้ำอิระวดีเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้จะมีการอพยพไปตั้งถิ่นฐานในต่างประเทศกว่า 100,000 คนในช่วงปลายทศวรรษ 1960 เพราะไม่สามารถประกอบธุรกิจการลงทุนซึ่งขัดกับนโยบายเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเผด็จการของสภาฟื้นฟูระเบียบและกฎหมายแห่งรัฐ (The State Law and Order Restoration Council : SLORC) ต่อไปได้ โดยหนึ่งในบรรดามหาเศรษฐีจีนพม่าที่อพยพออกนอกประเทศขณะนั้นก็คือครอบครัวของตระกูลโฮ (Ho Family) ซึ่งได้ย้ายฐานการสะสมทุนไปยังสิงคโปร์แล้ว ลูกชายอีกคนหนึ่งของตระกูลนี้คือ เฮ็นรี่ โฮ (Henry Ho) ก็ได้มาสร้างเครือข่ายค้าขายอัญมณีที่ใหญ่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บนถนนสีลม กรุงเทพมหานครตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบันด้วย[24] ถึงแม้ว่าลูกหลานชาวจีนฮกเกี้ยนและชาวจีนกวางตุ้งเหล่านี้จะมีสัญชาติพม่าและยังคงมีบทบาทในการประกอบธุรกิจการค้าและการลงทุนต่าง ๆ ทั่วไป ในสัดส่วนที่สูงกว่าชนชาติอื่น ๆ ก็ตาม แต่คนเหล่านี้ก็ยังคงมีสิทธิทางการเมืองและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการรับราชการน้อยกว่าผู้ที่มีเชื้อสายพม่า กระเหรี่ยง กะฉิ่น มอญ และไทยใหญ่ ซึ่งประมวลกฎหมายและประเพณีปฏิบัติต่าง ๆ ทางการปกครองยังถือว่าผู้สืบเชื้อสายจากชนชาติเหล่านี้เท่านั้นคือชาวพื้นเมืองที่แท้จริงของสหภาพพม่า

นอกจากนั้น พม่ายังมีชนกลุ่มน้อยเชื้อสายจีนอื่น ๆ ที่บรรพบุรุษได้อพยพมาจากมณฑลยูนนาน ทั้งพวกโกกังและพวกปันทายรวมกันอีกไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของจำนวนผู้มีเชื้อสายจีนทั้งหมดก่อนสิ้นทศวรรษ 1990 คนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในบริเวณเมืองสำคัญต่าง ๆ แถบพรมแดนระหว่างพม่ากับจีนและระหว่างพม่ากับไทย โดยมีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองคือใช้ภาษาจีนกลางเป็นสื่อกลางสำคัญในการดำรงชีวิตและประกอบธุรกิจทั่วไปได้ดีกว่าลูกหลานของพวกป๊อกผ่อทั่วไปแล้ว ทั้งพวกโกกังและพวกปันทายยังได้รับสิทธิในการปกครองชุมชนตนเองค่อนข้างจะเป็น

อิสระมากจากรัฐบาลกลาง โดยคนเหล่านี้นอกจากจะยังคงมีบทบาทครอบงำการค้าชายแดนระหว่างพม่ากับจีนอย่างเหนียวแน่น ผู้นำของคนเหล่านี้ซึ่งได้รับเอกสิทธิ์ในการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธของตนเองยังมีบทบาทสำคัญในการลักลอบการค้าหนีภาษีและยาเสพย์ติดประเภทต่าง ๆ ระหว่างพรมแดนไทยกับพม่าอีกด้วย การที่ชุมชนโกกังและชุมชนปันทายยังคงรักษาสถานภาพเดิมทั้งขนบธรรมเนียมประ-เพณี และวัฒนธรรมของพวกเขาไว้ได้อย่างเหนียวแน่นมากกว่าชุมชนจีนเชื้อสายอื่น ๆ ซึ่งมีอยู่ประมาณไม่เกินร้อยละ 3 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในพม่าซึ่งมีอยู่กว่า 45 ล้านคนในปัจจุบันนั้น[25] ก็เพราะนโยบายความมั่นคงและนโยบายยุทธศาสตร์ของรัฐบาลพม่าที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 ด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ในทุกด้านกับสาธารณรัฐประชาชนจีนให้แน่นแฟ้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อป้องกันการปิดล้อมทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศจากชาติมหาอำนาจตะวันตกแล้ว รัฐบาลพม่ายังสามารถใช้กองกำลังติดอาวุธของคนเหล่านี้เฝ้าระแวดระวังภัยคุกคามของศัตรูชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพรมแดนที่ติดกับประเทศไทยและบังคลาเทศอีกด้วย ควบคู่ไปกับการให้อำนาจปกครองตนเองและการดำเนินธุรกิจทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือผิดกฎหมายระหว่างประเทศตลอดมา โดยมีเงื่อนไขสำคัญสุดคืออำนาจอิสระเหล่านี้จะต้องไม่เป็นภัยคุกคามต่อความเป็นเอกภาพของสหภาพพม่าและไม่บั่นทอนอำนาจสูงสุดของรัฐบาลกลางในร่างกุ้งเท่านั้น

ถึงแม้ว่าบรรดาผู้นำชุมชนโกกังและชุมชนปันทายสามารถประสานผลประโยชน์ทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจกับบรรดาผู้นำพม่าได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกัน บทบาททางการค้าชายแดนทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายของคนเหล่านี้ได้ทำให้ชุมชนของพวกเขาเติบโตและเข้มแข็งมาอย่างรวดเร็วก็ตาม แต่รัฐบาลพม่านอกจากจะประสบปัญหาในการกลืนกลายชุมชนเหล่านี้ยากที่สุดกว่าชุมชนจีนเชื้อสายอื่น ๆ ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตเมืองและที่ราบลุ่มแม่น้ำอิระวดีเป็นส่วนใหญ่แล้ว ในปัจจุบันยังต้องเผชิญปัญหาการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายและการปลอมแปลงสัญชาติของพวกปันทายและพวกโกกังมากขึ้นตลอดเวลา เพราะเศรษฐกิจการค้าชายแดนระหว่างพม่ากับจีนและไทยตามลำดับที่ขยายสูงขึ้นอย่างรวดเร็วนั้น ได้ดึงดูดให้ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้จากมณฑลยูนนานลักลอบเข้าไปตั้งถิ่นฐานแบบผิดกฎหมายในพม่าเพิ่มขึ้นด้วย ชาวจีนต่างด้าวรุ่นใหม่เหล่านี้ยังนิยมซื้อบัตรทะเบียนประชาชนและใบอนุญาตให้ชาวต่างด้าวเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพม่าด้วยวิธีการปลอมแปลงเอกสารของทางราชการอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน โดยเฉพาะการนำเอารูปถ่ายของตนเองสวมทับชื่อเดิมของบุคคลที่ตายไปแล้วผ่านทางบริษัทนายหน้าหรือตัวแทนต่าง ๆ ที่เมืองรุ่ยลี่ (Ruili) หรือเมืองอื่น ๆ ตรงบริเวณชายแดนในมณฑลยูนนาน แล้วก็ลักลอบเข้าไปตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในพม่าได้อย่างง่ายดาย[26] คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เมื่อมีความมั่งคั่งขึ้นมาจากการค้ายาเสพย์ติด อัญมณี และอื่น ๆ ซึ่ง

เป็นการผิดกฎหมายส่วนใหญ่แล้ว ยังนิยมซื้อทรัพย์สินและอสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ในบริเวณเมืองใหญ่แถบลุ่มน้ำอิระวดี โดยเฉพาะร่างกุ้งและมันดะเลย์ (Mandalay) เพิ่มขึ้นอย่างจริงจังเพื่อเป็นการฟอกเงินผิดกฎหมายเหล่านั้นไปในเวลาเดียวกัน เพราะฉะนั้นบรรดาขุนศึกและผู้นำชุมชนจีนโกกังหรือจีนปันทายในปัจจุบัน มิใช่จะมีอิทธิพลอยู่เฉพาะในบรรดาหัวเมืองชายแดนต่าง ๆ อีกต่อไป แต่เงินทุนมหาศาลที่พวกเขาสั่งสมจากการค้าผิดกฎหมายเหล่านี้ ยังผลักดันให้วัฒนธรรมโกกังและวัฒนธรรมปันทายแผ่อิทธิพลเพิ่มขึ้นในชุมชนจีนป๊อกผ่อแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำต่าง ๆ ซึ่งกำลังจะถูกวัฒนธรรมพม่ากลืนกลายไปแทบหมดสิ้น ให้สามารถหวนกลับมาฟื้นฟูความเป็นจีนด้วยการพยายามรักษาอัตลักษณ์และวัฒนธรรมต่าง ๆ ของพวกเขาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น นโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ของรัฐบาลพม่า โดยเฉพาะการเข้าไปลงทุนของนักธุรกิจเชื้อสายจีนจากสิงคโปร์ มาเลเซีย และไทยในปัจจุบันจำนวนมากนั้น ยิ่งกระตุ้นให้ความสำคัญต่อการสร้างเครือข่ายการลงทุนและความสัมพันธ์กับผู้มีเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ในพม่าเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว โอกาสที่คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ซึ่งครั้งหนึ่งในอดีตเคยพยายามปกปิดอัตลักษณ์ความเป็นผู้มีเชื้อสายจีนของพวกเขา ก็จะเปิดเผยรากเหง้าทางวัฒนธรรมจีนแต่ละสำเนียงภาษาเพื่อขยายบทบาททางเศรษฐกิจในพม่าต่อไปอย่างมั่นคง จึงกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เด่นชัดขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน

ทางด้านผู้มีเชื้อสายจีนในกัมพูชา เวียดนาม และลาวปัจจุบัน สถานภาพต่าง ๆ ร่วมสมัยของคนเหล่านี้ในแต่ละประเทศ ก็ได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมากนับตั้งแต่นโยบายต่อต้านจีนโดยรวมของรัฐบาลทั้ง 3 ประเทศได้สิ้นสุดลง เพราะการพยายามรื้อฟื้นและการขยายความสัมพันธ์ทางการทูตขั้นปกติกับสาธารณรัฐประชาชนซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ ค.ศ.1989 เป็นต้นมา ในปัจจุบันชาวจีนที่มีอยู่ในกัมพูชาประมาณ 350,000 คนที่มีทั้งชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนและชาวจีนต่างด้าวรุ่นใหม่จากทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ฮ่องกง ไต้หวัน และนักลงทุนจากประเทศอาเซียนอื่น ๆ จึงทำให้ ชุมชนจีนโดยรวมมีความเข้มแข็งมาก โดยเฉพาะในการให้ความรู้ภาษาจีนแก่บุตรหลานของชุมชนจีนในกรุงพนมเปญทั้งหมดขณะนี้ซึ่งมีอยู่กว่า 200,000 คนแล้ว ยังทำหน้าที่ร่วมมือกับชุมชนจีนในเมืองใหญ่อื่นๆ เพื่อเปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนและฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมต่าง ๆ ของชุมชนซึ่งเคยถูกบังคับให้ยกเลิกไปตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1970-1980 ให้สามารถหวนกลับมามีชีวิตชีวาอีกครั้งหนึ่ง โดยกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนจีนนอกจากจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงินและอื่นๆ จากบรรดานักลงทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้าไปลงทุนในกัมพูชาขณะนี้แล้ว ทั้ง รัฐบาลกัมพูชาและกษัตริย์นโรดม สีหนุในฐานะมิตรที่ดีที่สุดองค์หนึ่งของประเทศจีน ก็ได้ ให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของคนเหล่านี้ซึ่งกว่า 3 ใน 4 ของผู้มีเชื้อสายจีนทั้งหมดในกัมพูชาขณะนี้คือผู้ที่มีเชื้อสายจีนแต้จิ๋วซึ่งมีอาชีพ

ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าแล้ว[27] คนเหล่านี้ยังมีส่วนสำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเข้าไปในกัมพูชาเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทั้งในฐานะผู้ประกอบการลงทุนร่วมและในฐานะลูกจ้างในกิจการลงทุนสมัยใหม่ในกัมพูชา

ขณะเดียวกัน บรรดาผู้นำชุมชนจีนแต่ละสำเนียงภาษา ก็ได้รื้อฟื้นบทบาทของสมาคมจีนกลุ่มต่าง ๆ ให้กลับมามีความสำคัญอีกครั้งในปัจจุบัน เพราะนอกจากสมาคมจีนแต้จิ๋วซึ่งมีบทบาทอย่างกว้างขวางแล้ว บุคคลเหล่านี้ยังได้รื้อฟื้นสมาคมจีนกวางตุ้ง สมาคมจีนไหหลำ สมาคมจีนฮกเกี้ยน และสมาคมจีนแคะ ซึ่งมีความสำคัญลดหลั่นกันไปตามขนาดของชุมชนเชื้อสายจีนแต่ละสำเนียงภาษาอีกด้วย พร้อมกับการระดมทุนและขอความช่วยเหลือจากบรรดาชุมชนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลอื่นๆ เพื่อนำมาใช้ทนุบำรุงกิจกรรมต่าง ๆ ในการที่จะรักษามรดกทางวัฒนธรรม และการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นจีนเพิ่มขึ้นตลอดทศวรรษ 1990 เพราะการลงทุนภายนอกที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลากว่าร้อยละ 90 ของการลงทุนทั้งหมดตลอดช่วงดังกล่าว ล้วนเป็นการลงทุนของบริษัทธุรกิจต่างๆ ที่เจ้าของทุนเป็นชาวจีนโพ้นทะเลจากดินแดนต่าง ๆ แถบเอเชียเกือบทั้งหมดโดยเฉพาะนักลงทุนจีนจากมาเลเซียซึ่งมีปริมาณการลงทุนโดยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 75 ของปริมาณการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมดในขณะนี้ ถัดมาคือนักลงทุนจากไต้หวันและสิงคโปร์ ซึ่งส่วนใหญ่ก็ล้วนเป็นนายทุนเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนแทบทั้งสิ้น ธุรกิจของคนเหล่านี้จึงเน้นให้ความสัมคัญต่อการสร้างสายสัมพันธ์กับบรรดาลูกหลานชาวจีนแต้จิ๋ซึ่งเป็นส่วนประกอบใหญ่สุดของชุมชนจีนในกัมพูชาได้อย่างสดวก เพราะวัฒนธรรมและสำเนียงภาษาของจีนฮกเกี้ยนและจีนแต้จิ๋ทั้งสองกลุ่มมีความละม้ายคล้ายคลึงกันมาก[28] ขณะเดียวกัน รัฐบาลกัมพูชาในปัจจุบันก็ได้ให้ความสนับสนุนบรรดาผู้มีเชื้อสายจีนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ให้จัดตั้งองค์กรสถาบันต่าง ๆ ของชุมชนตนเองให้กลับมามีความเข้มแข็งอีกครั้งหนึ่ง โดยมีข้อยกเว้นเพียงแต่องค์กรและสถาบันของผู้มีเชื้อสายจีนทุกแห่ง จะต้องไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจการทางการเมืองเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ชาวกัมพูชาเชื้อสายจีนปัจจุบันจึงสามารถรักษาอัตลักษณ์ประเพณี และวัฒน-ธรรมต่าง ๆ ของพวกเขาได้อย่างเข้มแข็งภายใต้การกำกับดูแลของสมาคมผู้มีเชื้อสายจีนในกัมพูชา (Jianpuzhai Huaren Lishihui) ซึ่งมีผู้บริหารมาจากนักธุรกิจกัมพูชาเชื้อสายจีนสำเนียงต่าง ๆ รวม 7 คน และเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ ค.ศ.1990 จนถึงปัจจุบัน

หน้าที่หลักของสมาคมแห่งนี้คือการรื้อฟื้นกิจการสอนภาษาจีนของโรงเรียนต่วนหัว (Tuanhua) เดิมของสมาคมจีนแต้จิ๋ว ซึ่งเคยถูกสั่งปิดกิจการมากว่า 2 ทศวรรษ ให้กลับมามีบทบาทสำคัญอีกครั้งหนึ่งแล้ว สมาคมผู้ มีเชื้อสายจีนในกัมพูชาแห่งนี้ยังได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ชุมชนต่างๆ พยายามรื้อฟื้นประเพณีศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตจีนแต่ละสำเนียงภาษาใน

กัมพูชายุคใหม่ได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตลอดทศวรรษ 1990 ตัวอย่างเช่น สมาคมจีนฮกเกี้ยนได้ขอความช่วยเหลือจากสมาคมจีนฮกเกี้ยนในประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และคานาดาเพื่อบริจาคเงินบูรณะปฏิสังขรณ์วัดซี่เทียนกง (Xietiangong Temple) ขณะที่โรงเรียนจีนของแต่ละชุมชนและสมาคมเหล่านี้ทั่วทั้งกัมพูชาก็สามารถรื้อฟื้นบทบาทเดิมได้ โดยวิธีการรณรงค์ขอความช่วยเหลือจากชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วโลกเหมือนกัน เช่น โรงเรียนจีนต๋วนหัว ในปัจจุบันกลายเป็นโรงเรียนจีนทันสมัยและใหญ่ที่สุด โดยมีนักเรียนเกือบ 10,000 คน ทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนแห่งนี้ยังมีหลักสูตรภาคพิเศษในรอบค่ำอีกถึง 9 ระดับ ซึ่งกว่าจะเจริญเติบโตมาได้ถึงทุกวันนี้ เงินบริจาคของบรรดามหาเศรษฐีจีนแต้จิ๋วทั่วโลกโดยเฉพาะจากประเทศไทยและฮ่องกงได้มีส่วนสำคัญในการ ฟื้นฟูบทบาทของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเด่นสุดของชุมชนจีนในกัมพูชากลับคืนมาด้วย[29]

เพราะฉะนั้น ความเจริญของชุมชนจีนในกัมพูชาโดยเฉพาะในเมืองใหญ่ๆ จึงปรากฏออกมาอย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่งภายหลังจากที่เงียบหายไปนานในช่วงกลียุคทางการเมืองของประเทศนี้ โดยร้านค้าส่วนใหญ่ซึ่งเป็นของชาวจีนทั้งในกรุงพนมเป็ญและเมืองต่าง ๆ ทั่วไปก็ได้หันมาใช้ป้ายชื่อร้านหรือชื่อบริษัทเป็นภาษาจีนควบคู่กับภาษาเขมรกันอย่างแพร่หลาย ขณะเดียวกัน ภาพยนต์หรือวีดีทัศน์ รวมทั้งเพลงจีนที่กำลังนิยมอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ไต้หวัน และฮ่องกง ก็จะเป็นที่นิยมของชุมชนเขมรเชื้อสายจีนทั่วไปแล้ว ภัตตาคารและอาหารจีนยังเป็นที่นิยมของลูกค้าชาวต่างประเทศและนักท่องเที่ยวมากกว่าร้านอาหารทั่วไปของชาวพื้นเมืองอีกด้วย นอกจากนั้นชุมชนจีนในกัมพูชาปัจจุบันยังมีหนังสือพิมพ์รายวันถึง 2 ฉบับคือหัวซังรีเป้า (Huashang Ribao) และหยาโจวรีเป้า (Yazhou Ribao) โดยฉบับแรกเป็นของนายทุนชาวจีนเชื้อสายเขมร ส่วนฉบับหลังเป็นการลงทุนของนักธุรกิจไทยเชื้อสายจีน ขณะเดียวกัน โรงเรียนเอกชนสอนภาษาจีนทั้งของสมาคมต่างๆ และของภาคเอกชนบางกลุ่ม ยิ่งนับวันก็ยิ่งเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะการเรียนรู้ภาษาจีนกลายเป็นที่นิยมทั่วไปของชุมชนเมืองทั่วกัมพูชาไปแล้ว โดยครอบครัวชาวกัมพูชาที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่าชาวพื้นเมืองทั่วไป ต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาจีนกลางในฐานะภาษาระหว่างประเทศที่จะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต ดังนั้นโรงเรียนจีนเหล่านี้ปัจจุบันจึงไม่ใช่มีเฉพาะลูกหลานของผู้มีเชื้อสายจีนเท่านั้นที่นิยมเรียนกัน แต่ยังมีลูกหลานชาวกัมพูชาพื้นเมืองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนจีนเข้ารับการศึกษาด้วยเหมือนกัน[30] ส่วนผู้มีเชื้อสายจีนในชนบททั่วไปก็สามารถผสมผสานเข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองได้เป็นอย่างดี โดยการแต่งงานซึ่งกันและกันแล้ว ยังนำเอาประเพณีต่าง ๆ ของชาวกัมพูชาเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมจีนซึ่งบรรพบุรุษของแต่ละครอบครัวได้สั่งสมและยึดถือปฏิบัติมาจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลานสมัยใหม่ด้วย เช่นประเพณีงานศพ ประเพณีงานแต่งงาน ประเพณีตรุษจีน ประเพณีวันเช็งเม้ง และประเพณีวันสาร์ทจีนเหล่านี้เป็น

ต้น แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ลูกหลานชาวจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็พูดภาษาจีนไม่ได้เพราะชีวิตประจำวันของพวกเขาใช้ภาษากัมพูชาเป็นสื่อกลางอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นโอกาสที่คนเหล่านี้จะผสมผสานเข้ากับสังคมชาวพื้นเมืองอย่างแนบแน่นกลายเป็นเนื้อเดียวกันจึงเพิ่มสูงขึ้นในปัจจุบันเหมือนกัน

ขณะเดียวกัน ชาวจีนในลาวซึ่งมีน้อยมากอยู่แล้วตลอดมาคือมีไม่เกินร้อยละ 2 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในแต่ละปีตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงช่วงที่ถูกปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ใน ค.ศ.1975 จำนวนผู้มีเชื้อสายจีนในดินแดนแห่งนี้ก็กลับลดลงเรื่อยมา เพราะการอพยพออกนอกประเทศพร้อมกับชาวลาวพื้นเมืองตลอดปลายทศวรรษ 1970 และต้นทศวรรษ 1980 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 30,000 คนหรือร้อยละ 10 ของจำนวนผู้หลบหนีออกนอกประเทศลาวในช่วงดังกล่าวทั้งหมด โดยในช่วงค.ศ.1996 ได้มีการประเมินอย่างคร่าว ๆ ว่าในผู้มีเชื้อสายจีนในประเทศลาวคงมีไม่เกิน 850 ครอบครัวหรือประมาณ 6,000 คนเท่านั้น โดยชุมชนเชื้อสายจีนแต้จิ๋วยังคงเป็นชุมชนจีนใหญ่สุดและถัดมาก็คือชุมชนจีนแคะ ส่วนผู้มีเชื้อสายจีนอื่นๆ เช่น ยูนนาน ไหหลำ กวางตุ้ง และฮกเกี้ยนมีอยู่จำนวนน้อยลดหลั่นลงมา ขณะเดียวกัน เวียงจันทน์ก็ยังคงมีคนเหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่มากที่สุด ประมาณ 3,000 คน ถัดมาก็คือปากเซประมาณ 1,000 คน สวรรณเขตประมาณ 650 คน หลวงพระบางประมาณ 550 คน ที่เหลือก็อยู่ในแขวงอื่น ๆ โดยเฉพาะในบริเวณใกล้พรมแดนจีนและไทย[31]

คนเหล่านี้เพิ่งกลับมาแสดงอัตลักษณ์ความเป็นผู้มีเชื้อสายจีนครั้งใหม่ภายหลังที่ความสัมพันธ์ขั้นปกติระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณะรัฐประชาชนจีนหวนกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่งในเดือนธันวาคม ค.ศ.1990 และการประชุมสมัชชาประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์ลาวครั้งที่ 5 ในปีถัดมา ได้ลงมติรับรองเศรษฐกิจแบบตลาดเรียบร้อยแล้ว โดยคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ในปัจจุบันสามารถผสมผสานเข้ากับสังคมลาวได้เป็นอย่างดีและมีชื่อของตนเองเป็นภาษาท้องถิ่น ยกเว้นชาวจีนผู้สูงอายุมาก ชาวจีนรุ่นใหม่ที่เพิ่งอพยพมาจากยูนนาน นักธุรกิจเชื้อสายจีนจากมาเลเซียและสิงคโปร์เท่านั้นที่ยังคงพูดภาษาจีนในชีวิตประจำวัน ขณะเดียวกันคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ก็ประกอบอาชีพค้าขายขนาดเล็กทั่วไป ยกเว้นนักลงทุนเชื้อสายจีนจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะจากไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ และจีนเท่านั้น ที่มีบทบาทสำคัญในการลงทุนทำธุรกิจขนาดกลางและขนาดใหญ่ทั่วไปทั้งในลักษณะของการลงทุนโดยตรง (FDI) และในลักษณะลงทุนร่วมกับรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ของลาว อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ช่วงก่อนสิ้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ชาวลาวอพยพเชื้อสายจีนบางคนซึ่งเคยพำนักอยู่ในโลกตะวันตกก็เริ่มทะยอยส่งเงินทุนเข้ามาทำธุรกิจการค้าต่าง ๆ ในลาวมากขึ้นเรื่อย ๆ ด้วย โดยการลงทุนดังกล่าวมักจะเป็นการลงทุนร่วมกับเครือญาติของพวกเขาในประเทศไทย

และหุ้นส่วนผู้มีเชื้อสายจีนจากมาเลเซียและสิงคโปร์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนสถานภาพทางสังคมอื่น ๆ ทั่วไปของผู้มีเชื้อสายจีนในลาว ถ้าหากเปรียบเทียบกับชาวลาวเชื้อสายเวียดนามแล้ว คนเหล่านี้ย่อมมีฐานะและข้อได้เปรียบต่าง ๆ ในทางสังคมดีกว่าชาวลาวเชื้อสายจีนอย่างแน่นอน[32] เพราะรัฐบาลของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยังคงถือว่าประเทศเวียดนามคือมหาพันธมิตรสำคัญสุดของตนตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนผู้มีเชื้อสายจีนในเวียดนามหรือที่ทางราชการทั่วไปเรียกว่า “พวกหัว” นั้น ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 เมื่อมีการสถาปนาความสัมพันธ์ขั้นปกติระหว่างประเทศทั้งสองมีอยู่ประมาณทั้งสิ้นกว่า 962,000 คน ทั้งนี้ยังไม่รวมถึงชาวเวียดนามเชื้อสายจีนที่อพยพออกนอกประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1978 และปัจจุบันส่วนใหญ่ยังตั้งถิ่นฐานอยู่ในโลกตะวันตกต่าง ๆ อีกประมาณ 800,000 คน[33] ถึงแม้ว่าสถานภาพทางสังคมของคนเหล่านี้เริ่มดีขึ้นตามลำดับตั้งแต่การประชุมสมัชชาใหญ่ครั้งที่ 7 ของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามในค.ศ.1991 เป็นต้นมา เพราะการประชุมครั้งนั้น รัฐบาลเวียดนามก็ได้รับรองสิทธิและหน้าที่ความเป็นพลเมืองของประชากรเชื้อสายจีนเหล่านี้ และยังได้ประกาศอย่างเป็นทางการที่จะเคารพวัฒนธรรมและความเชื่อทางศาสนาของคนเหล่านี้ เพื่อให้ชุมชนเชื้อสายจีนหวนกลับมามีบทบาทสำคัญในการสร้างเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและการค้ายุคใหม่ของเวียดนามยุคหลังปฏิรูปดอยม่อย (Doi Moi) ให้เจริญรุ่งเรืองสืบไปแล้ว รัฐบาลเวียดนามยังถือว่าคนเหล่านี้จะมีส่วนสำคัญยิ่งในการส่งเสริมความสัมพันธ์ฉันท์มิตรกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งตนเองกำลังพยายามลอกเลียนแบบแนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างจริงจังและเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดทศวรรษ 1990 เพราะฉะนั้นในปัจจุบัน สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวจีนในเวียดนามจึงดีกว่าในช่วงก่อนกลางทศวรรษ 1980 มาก โดยเฉพาะการศึกษาภาษาจีนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนต่างๆ ที่เคยถูกสั่งปิดไปก่อนหน้านั้นก็เริ่มกลับมาฟื้นฟูบทบาทใหม่อีกครั้งหนึ่ง กว่า 120 แห่ง โดยเป็นโรงเรียนที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายถึง 56 แห่ง และโรงเรียนสอนพิเศษถึง 70 แห่ง นอกจากนั้นรัฐบาลเวียดนามยังได้อนุญาตให้ชุมชนจีนซึ่งส่วนใหญ่ยังคงกระจุกตัวอยู่ในเขตนคร โฮจิมินท์จัดตั้งสมาคมสนับสนุนการสอนภาษาจีน (The Association to Sponsor Chinese Language Teaching) ขึ้นมา โดยครูผู้สอนภาษาจีนในแต่ละโรงเรียนจะต้องปฏิบัติตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการของเวียดนามได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมโหฬารในสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กลายเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ผลักดันให้รัฐบาลเวียดนามตระหนักถึงคุณค่าภาษาจีนในวงการธุรกิจการค้าระหว่างประเทศแล้ว ความสำเร็จของนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจแบบดอยม่อยของเวียดนามปัจจุบัน ส่วนหนึ่งก็ได้จากการ

ลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ซึ่งเจ้าของทุนส่วนใหญ่ก็คือนักลงทุนจีนโพ้นทะเลจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฮ่องกง และไต้หวันมากกว่าทุนจากต่างประเทศอื่น ๆ[34]

ดังนั้นนโยบายหวนกลับมาให้การศึกษาแก่เยาวชนเชื้อสายจีนจึงมีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การปฏิรูปเศรษฐกิจของเวียดนามในอนาคตด้วย ขณะเดียวกัน การที่รัฐบาลเวียดดนามให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจมากกว่านโยบายอื่นใดในปัจจุบัน รัฐบาลเวียดนามจึงไม่อยู่ในฐานะที่จะนำปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติและข้อบาดหมางในทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ มาเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขยายความสัมพันธ์ทางการค้าทางการลงทุนกับสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งกำลังกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยเหตุผลเหล่านี้บรรดาเยาวชนลูกหลานชาวจีนในปัจจุบัน จึงได้รับสิทธิทางการศึกษาและการประกอบอาชีพทุกระดับเท่าเทียมกับลูกหลานชาวเวียดนามพื้นเมืองเป็นครั้งแรก ทั้ง ๆ ที่สิทธิทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและในบางสาขาวิชาชีพในอดีตก่อนหน้านี้ประมาณ 2 ทศวรรษ เป็นสิ่งต้องห้ามของชาวเวียดนามเชื้อสายจีนเหล่านี้มาก่อนก็ตาม

ในปัจจุบัน ชาวเวียดนามเชื้อสายจีนจึงกลับมามีบทบาทในการทำธุรกิจการค้าและการลงทุนทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) อย่างกว้างขวาง นอกจากนั้นนักลงทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลจากประเทศอื่น ๆ ซึ่งเข้าไปในเวียดนามเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ บางกลุ่มก็ได้ลงทุนร่วมกับคนเหล่านี้ หรือไม่ก็นิยมว่าจ้างลูกหลานของพวกเขาเป็นพนักงานในธุรกิจการลงทุนแต่ละสาขาในเวียดนามเป็นส่วนใหญ่แล้ว เครือญาติของคนเหล่านี้ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในสังคมตะวันตกและประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ตลอดช่วงกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา บางคนก็ได้นำเงินทุนที่สั่งสมจากต่างประเทศเหล่านั้น กลับมาประกอบธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะในเวียดนามภาคใต้อย่างคักคัก ด้วยเหตุนี้สถานภาพเศรษฐกิจโดยรวมของพวกหัวในเวียดนามปัจจุบันจึงเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ขณะเดียวกัน การหันมาฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อแสดงออกถึงความเป็นชุมชนจีนก็ได้ดำเนินการอย่างจริงจังตลอดมา นอกจากนั้นแล้วสมาคมจีนสำเนียงภาษาต่าง ๆ ซึ่งครั้งหนึ่งเคยถูกทางราชการสั่งปิดไปก็กลับมามีบทบาทที่กว้างขวางกว่าเดิมเสียด้วยซ้ำไป เพราะได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาลเวียดนามซึ่งพยายามปรับปรุงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในทุก ๆ ด้าน ขณะเดียวกันชุมชนจีนในเวียดนามปัจจุบันยังมีหนังสือพิมพ์จีนรายวันชื่อจี่ฟังรีเป้า (Jiefang Ribao) พิมพ์จำหน่ายอย่างแพร่หลายด้วย และเนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมหลายอย่างของชนสองเชื้อชาติเหล่านี้มีความละม้ายคล้ายคลึงกันหรือมีลักษณะเหมือนกันเสียด้วยซ้ำไป จะต่างกันแต่เพียงชื่อเรียกสิ่งเหล่านั้น เช่น

ตรุษจีนก็ไม่ได้ต่างกับตรุษเวียต เพราะฉะนั้นเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองดีขึ้นตลอดมา ชุมชนจีนจึงสามารถผสมผสานเข้ากับชุมชนเวียดนามส่วนใหญ่ได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งมาก โดยไม่มีความชิงชังทางเชื้อชาติมาสร้างปัญหาระคายเคืองให้กับสังคมส่วนรวมอีกต่อไปแล้ว พัฒนาการทางสังคมที่ชัดเจนในปัจจุบันอีกประการหนึ่งคือ การเรียนรู้ภาษาจีนกลางได้กลายเป็นสิ่งที่นิยมแพร่หลายในสังคมเวียดนามโดยรวมมากขึ้น เพราะชาวพื้นเมืองที่มีทักษะในการประกอบธุรกิจแบบเวียดนาม (Vietnamese entrepreneurship) ก็ตระหนักดีถึงความสำคัญของภาษาจีนในแวดวงธุรกิจการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่กำลังมีบทบาทสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในยุคโลกาภิวัฒน์เหมือนกัน ดังนั้นคนเหล่านี้จึงนิยมส่งลูกหลานเข้าโรงเรียนจีนในแต่ละเมืองใหญ่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา และทำให้โรงเรียนจีนต่าง ๆ ในเวียดนามปัจจุบันกลายเป็นเบ้าหลอมทางวัฒนธรรมของเยาวชนทั้งสองเชื้อชาติไปโดยปริยายด้วย[35]

สำหรับผู้มีเชื้อชาติจีนในประเทศไทยปัจจุบันซึ่งนักวิชาการตะวันตกได้ประเมินอย่างคร่าว ๆ มีอยู่ประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดหรือประมาณกว่า 6 ล้านคน อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการผสมกลมกลืนที่มีมาโดยตลอดเวลาอันยาวนานของชนชาติทั้งสองประการหนึ่งกับกระบวนการกลืนกลายทางการเมืองที่รัฐบาลไทยในยุคเผด็จการทหารนำมาบังคับใช้เพื่อควบคุมบทบาทต่าง ๆ ของชุมชนจีนเรื่อยมาในช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีส่วนสำคัญยิ่งที่ทำให้บรรดาชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้สามารถหลอมละลายเข้ากับประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวพื้นเมืองได้อย่างเป็นรูปธรรมและกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยได้อย่างดียิ่งกว่าชุมชนเชื้อสายจีนในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกในปัจจุบันนี้[36] เพราะฉะนั้นคนเหล่านี้จึงกลายเป็นผลพวงของมรดกทางประวัติศาสตร์ที่สามารถกลมกลืนเข้าด้วยกันได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับยุคสมัยโลกาภิวัฒน์ โดยคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ซึ่งใช้ทั้งชื่อและนามสกุลไทยต่างก็ภาคภูมิใจและเคารพในแผ่นดินเกิดของพวกเขาแทบทุกคนแล้ว ในเวลาเดียวก็พยายามประยุกต์ขนบธรรมเนียมประเพณีและอัตลักษณ์ของชุมชนจีนให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องตามสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นยังสอดรับประสานกันเป็นอย่างดีกับสายสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยซึ่งตั้งแต่หลังค.ศ.1975 เป็นต้นมา ได้กระชับแน่นแฟ้นและมีนัยของความลึกซึ้งกว้างขวางยิ่งขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จนเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องจากชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วโลกในเวลาเดียวกันด้วย

ถึงแม้ว่าโรงเรียนสอนภาษาจีนส่วนใหญ่ในประเทศไทยได้ลดจำนวนลงเหลือน้อยมากในปัจจุบัน แต่ในชุมชนเมืองและ ชุมชนจีนในชนบททั่วไปโดยเฉพาะในเทศบาลระดับตำบลบาง

แห่งของภาคใต้ก็ยังมีโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนสัปดาห์ละไม่เกิน 7 ชั่วโมงตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการจนถึงทุกวันนี้ ขณะเดียวกันในกรุงเทพมหานครยังมีโรงเรียนสอนภาษาจีนภาคพิเศษขนาดใหญ่ที่โรงเรียนสีตบุตรบำรุง ถนนบรรทัดทอง ซึ่งมีนักศึกษาผู้ใหญ่ไปเรียนภาษาจีนวันละหลายร้อยคนแล้ว มหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังมีการเรียนการสอนภาษาจีน สำหรับนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีเลือกเรียนในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศจนครบหลักสูตร แล้วยังเปิดบริการอบรมและสอนภาษาจีนตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนถึงขั้นใช้งานได้แก่บุคคลทั่วไปในช่วงเย็นและช่วงปิดเรียนในแต่ละภาคการศึกษาด้วย เพราะฉะนั้นปัญหาเรื่องการไขว่คว้าหาความรู้ภาษาจีนที่กำลังทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน จึงไม่ใช่เป็นปัญหาที่น่ากลัวเกรงอะไรอีกต่อไปแล้วในประเทศไทย ขณะเดียวกัน ชุมชนเชื้อสายจีนในประเทศไทยยังภาคภูมิใจในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชทานนามสถาบันอุดมศึกษาของพวกเขาเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองพิธีรัชมังคลาภิเษกใน ค.ศ.1988 ว่า “มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” หรือมีนัยเต็มความสมบูรณ์ว่า “มหาวิทยาลัยจีนโพ้นทะเลเฉลิมพระเกียรติ” ซึ่งถือเป็นมหาวิทยาลัยจีนโพ้นทะเลแห่งแรกและแห่งเดียวในโลกที่ รัฐบาลของแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่เคยยินยอมให้ชุมชนจีนในประเทศเหล่านั้นสามารถจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้ชื่อในลักษณะดังกล่าวโดยเด็ดขาด แม้กระทั่งสิงคโปร์ซึ่งเป็นประเทศที่มีผู้มีเชื้อสายจีนเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศก็เคยอนุญาตเพียงให้สถาบันอุดมศึกษาของชาวจีนใช้ชื่อมหาวิทยาลัยนานยาง(Nanyang University) ซึ่งมีความหมายเป็นเพียงมหาวิทยาลัยของดินแดนในทะเลจีนใต้ได้เท่านั้น และปัจจุบันมหาวิทยาลัยแห่งนี้ก็ได้เปลี่ยนชื่อใหม่เป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสิงคโปร์ (The Technology University of Singapore) ทั้งนี้ก็เพราะเกรงกลัวผลกระทบต่าง ๆ ในทางการเมืองของพหุสังคมแห่งนั้นนั่นเอง

สายสัมพันธ์อันดียิ่งระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทยซึ่งเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ กว่าสองทศวรรษแล้ว ตั้งแต่ระดับประมุขสูงสุด หัวหน้ารัฐบาล ผู้บัญชาการเหล่าทัพ นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของแต่ละประเทศ ซึ่งเดินทางไปเยี่ยมเยือนซึ่งกันและกันตลอดเวลา ได้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้สายสัมพันธ์แบบเครือญาติสนิทระหว่างชาวไทยกับชาวจีนที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ได้หวนกลับมาเบ่งบานอย่างเต็มที่ต่อไปเรื่อย ๆ ด้วย จนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีประเทศใดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีสายสัมพันธ์แนบแน่นและลึกซึ้งมากกับสาธารณรัฐประชาชนจีนมากกว่าประเทศไทยแล้วในปัจจุบันนี้ ทั้งที่ทั้งสองประเทศมีอุดมการณ์ทางการเมืองและลัทธิการ ปกครองแตกต่างกันก็ตาม แต่ปัญหาดังกล่าวก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มพูนความสัมพันธ์ในทุกด้านระหว่างประเทศทั้งสองเลย

สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้มีเชื้อชาติจีนทั่วไปซึ่งทั้งหมดได้ถือสัญชาติไทยโดยกำเนิดแล้ว จึงมีสิทธิเสรีภาพและหน้าที่ต่าง ๆ ตามกฎหมายแทบจะเหมือนกับชาวพื้นเมืองทั่วไป โดยเฉพาะการประกอบอาชีพต่าง ๆ การถือครองที่ดิน การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเข้ารับราชการ ซึ่งในอดีตก่อนหน้านี้ถือเป็นเรื่องต้องห้ามหรือเป็นเรื่องที่ต้องมีเงื่อนไขข้อแม้ต่าง ๆ มากมายสำหรับบุตรหลานชาวจีนต่างด้าวหรือบุคคลที่มีเชื้อชาติจีนและสัญชาติไทย แต่ในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวก็แทบจะไม่หลงเหลืออะไรอีกต่อไปแล้ว[37] ยกเว้นเฉพาะในหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ เช่น โรงเรียนเตรียมรวมเหล่า โรงเรียนนายร้อยของทั้ง 4 เหล่าทัพ สภาความมั่นคงแห่งชาติ และหน่วยงานข่าวกรองต่าง ๆ ของทางราชการเท่านั้น ซึ่งกฎระเบียบและประเพณีปฏิบัติของแต่ละสถาบันเหล่านี้ ยังคงไม่ยินยอมให้ผู้มีสัญชาติไทยแต่เชื้อชาติจีนเข้าไปมีทบาทได้ในปัจจุบัน ยกเว้นบุคคลเหล่านี้ได้โอนเป็นบุตรบุญธรรมของคนอื่น โดยผู้ปกครองของพวกเขาต้องการปิดบังอำพรางเชื้อชาติจีนมาตั้งแต่วัยเด็กแล้วเท่านั้น จึงจะทำให้คนเหล่านี้สามารถเข้าไปมีบทบาทในหน่วยงานความมั่นคงของชาติได้ ซึ่งก็มีอยู่พอสมควรโดยเฉพาะในวงการตำรวจเพราะเป็นอาชีพที่ชาวไทยเชื้อสายจีนบางครอบครัวนิยมชมชอบเหมือนประชาชนทั่วไปเนื่องจากเป็นอาชีพที่สามารถสร้างความร่ำรวยและบารมีอำนาจต่าง ๆ ให้กับครอบครัวของพวกเขาได้อย่างรวดเร็ว จึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่บรรดานายพลหน้าตาคล้ายลูกจีนหรือที่ภาษาจีนแต้จิ๋วเรียกว่า “ตึ่งนั้งเกี้ย”จะมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นในวงการตำรวจไทยปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ชุมชนจีนในเมืองใหญ่ ๆ ทั่วประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของบ้านเมืองเป็นอันมาก แต่ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ก็ยังได้รับการบำรุงทนุถนอมจากบรรดาผู้มีเชื้อสายจีนเป็นอย่างดี โดยประยุกต์พิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อทางพุทธศาสนาได้อย่างกลมกลืน และกลายเป็นความหลากหลายสมบูรณ์แบบของวัฒนธรรมไปในที่สุดด้วย ขณะเดียวกัน ประเพณีวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันเข้าเป็นอย่างดีเหล่านี้ เช่น ประเพณีถือศีลกินเจ ประเพณีทิ้งกระจาด การฉลองตรุษจีนและวันสาร์ทสำคัญต่าง ๆ ของชุมชนเชื้อสายจีน ยังกลายเป็นจุดขายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในระดับประเทศและในระดับนานาชาติที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นอกจากนั้น การร่วมมือซึ่งกันและกันในบรรดาลูกหลานชาวจีนของแต่ละชุมชนทั้งในรูปของการดำเนินกิจกรรมของสมาคมสำเนียงภาษา สมาคมตระกูล สมาคมภูมิลำเนาดั้งเดิมของบรรพชนและมูลนิธิต่าง ยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมากขึ้น จนกระทั่งกิจกรรมต่างๆ บางอย่างขององค์กรชาวไทยเชื้อสายจีนเหล่านี้ซึ่งมีอยู่มากมายทุกชุมชนและทุกศูนย์กลาง

ธุรกิจการค้าทั่วประเทศในปัจจุบัน ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวันของสังคมไทยโดยทั่วไป เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและอุบัติเหตุของมูลนิธิป่อเต็กเซียงตึ้งแห่งประเทศไทยและมูลนิธิการกุศลอื่น ๆ ทำนองเดียวกันในภูมิภาคและจังหวัดต่างๆ ก็ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งซึ่งอยู่เคียงคู่กับสังคมเมืองไปโดยปริยายด้วย ยิ่งไปกว่านั้นทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบทซึ่งมีชาวไทยเชื้อสายจีนตั้งถิ่นฐานอยู่ในขณะนี้

ปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจนอีกประการหนึ่งคือ ศาลเจ้า ศาสนสถาน ตลอดจนสุสาน ซึ่งแสดงออกถึงวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเล คนเหล่านี้ก็ยังได้ทำนุบำรุงมรดกต่างๆ ของบรรพบุรุษพวกเขาไว้ได้เป็นอย่างดีแล้ว ในช่วงวันเช็งเม้งซึ่งถือเป็นประเพณีสำคัญที่สุดในการระลึกถึงบรรพบุรุษของคนเหล่านี้ ยังมีผลทำให้การจราจรทั้งทางบกและทางอากาศเป็นไปอย่างคึกคักและติดขัดตลอดเวลา จนกลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาของสังคมเมืองในประเทศไทยจนถึงทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม การที่กรุงเทพมหานครคือชุมชนจีนที่ใหญ่สุดของประเทศไทยตลอดมา เพราะฉะนั้นอัตลักษณ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงความเป็นผู้มีเชื้อสายจีน จึงมีความเข้มข้นกว่าชุมชนจีนทั่วไปในเมืองอื่น ๆ สัญญลักษณ์หรือสิ่งที่บ่งบอกให้เห็นถึงอิทธิพลของอารยธรรมจีนในเมืองหลวงแห่งนี้ จึงยังคงทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนจีนทั้งหมดในเวลาเดียวกัน[38] โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์จีนรายวันทุกฉบับที่จำหน่ายทั่วประเทศไทยในขณะนี้ล้วนตีพิมพ์จากกรุงเทพมหานครทั้งสิ้นแล้ว ยิ่งนับวันบทบาทอันสูงเด่นของผู้นำชุมชนเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานครยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการรื้อฟื้นประเพณี วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของความเป็นลูกหลานจีนโพ้นทะเลต่อชุมชนเชื้อสายจีนอื่นๆ ทั่วพระราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นด้วย

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 ผู้มีเชื้อสายจีนในประเทศต่าง ๆ ที่มีระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีและระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย และสิงคโปร์ ก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทางการเมืองท้องถิ่นในระดับต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ ยกเว้นเฉพาะในบรูไนซึ่งระบอบการเมืองยังเป็นแบบจารีตนิยมสมบูรณาญาสิทธิราชย์ตามระบบสุลต่าน (sultanate system) ต่อไป ส่วนประเทศอื่น ๆ ที่เหลือในภูมิภาคนี้ เช่น พม่า ก็ยังคงอยู่ภายใต้อำนาจเผด็จการของผู้นำกองทัพอย่างเหนียวแน่น ขณะที่ประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ในอินโดจีนทั้งหมดก็ยังมีระบอบการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ทั้งสิ้น ดังนั้นโอกาสที่ประชาชนทั่วไปในประเทศเหล่านี้จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริงเหมือนประเทศเสรีนิยมทั่วไปจึงเป็นไปได้ยากลำบาก

มาก ซึ่งผู้มีเชื้อสายจีนทั่วไปทั้งในเวียดนาม กัมพูชา และลาวย่อมตระหนักดีถึงปัญหาที่จะเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบอบการปกครองแบบสังคมนิยมในประเทศเหล่านี้ได้ด้วยตนเองตลอดมา เพราะลำพังการได้รับสถานภาพทางสังคมและทางกฎหมายเท่าเทียมกับชาวพื้นเมืองทั่วไปก็ต้องประสบปัญหาความไม่แน่นอนของนโยบายต่าง ๆ ของแต่ละรัฐ ซึ่งผันแปรไปตามความหวาดระแวงทางเชื้อชาติและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีกับสาธารณรัฐประชาชนจีนจนชาชิน ดังนั้นโอกาสที่พวกเขาจะเข้ามาข้องแวะกับพัฒนาการทางการเมืองของแต่ละรัฐสังคมนิยมเหล่านี้จึงเป็นเรื่องเพ้อฝันไกลเกินความจริงในสถานการณ์ปัจจุบันอย่างแน่นอน

คนเหล่านี้ซึ่งเข้าใจปัญหาแวดล้อมของพวกเขาเป็นอย่างดี จึงให้ความสนใจกับการเมืองท้องถิ่นน้อยมากหรือแทบไม่มีบทบาทและไม่ให้ความสนใจอะไรเลยเกี่ยวกับประเด็นเหล่านั้น โดยพวกเขายังคงจำกัดบทบาทในการรักษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของชุมชนจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลท้องถิ่นในประเทศเหล่านี้ด้วยความระมัดระวังตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผลกระทบใดๆ ทางการเมืองนำมาซึ่งความเสียหายต่อการรักษาสถานภาพเหล่านั้น ก็ย่อมเป็นความพึงพอใจที่มีเพียงพอต่อการดำรงวิถีชีวิตประจำวันและวัฒนธรรมความเป็นผู้มีเชื้อสายจีนของพวกเขาได้อย่างดีที่สุดแล้วในสถานการณ์ปัจจุบัน เพราะพวกเขาก็ไม่ได้แตกต่างจากประชาชนชาวพื้นเมืองทั่วไปที่เป็นผู้ถูกกระทำ (passive) มากกว่าการเป็นผู้มีส่วนร่วมใดๆ ในการพัฒนากระบวนการทางการเมืองซึ่งเป็นอำนาจผูกขาดของผู้นำและสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ในแต่ละประเทศเหล่านี้ ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดต่างๆ อีกมากมายในการจำกัดบทบาทของประชาชนและการผูกขาดอำนาจเผด็จการไว้เฉพาะชนชั้นผู้ปกครองที่มีอุดมการณ์เดียวกันภายในพรรคเท่านั้น ขณะเดียวกัน นับตั้งแต่มีการขับไล่ผู้มีเชื้อสายจีนครั้งใหญ่ออกจากพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม และพฤติกรรมทำนองเดียวกันก็ได้เกิดขึ้นกับพรรคคอมมิวนิสต์ในกัมพูชาและลาวตลอดปลายทศวรรษ 1970และต่อเนื่องไปถึงทศวรรษ 1980 แล้ว การมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนในพรรคคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ เหล่านี้ซึ่งยังมีอำนาจปกครองประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาว จึงถูกปิดตายตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าประเทศเหล่านี้จะมีสายสัมพันธ์ที่ดีกับสาธารณรัฐประชาชนจีนแล้วก็ตาม[39]

อย่างไรก็ตาม ในบรรดาประเทศที่มีการปกครองแบบเผด็จการทหารหรือแบบเผด็จการสังคมนิยมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขณะนี้ พม่ายังคงมีนโยบายรักษาบูรณาการทางดินแดนและการรักษาความมั่นคงภายในทางด้านบริเวณพรมแดนใกล้กับสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย โดยยังคงให้สิทธิทางการเมือง การปกครองตนเอง และการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชาวจีนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาจากมณฑลยูนนานอย่างอิสระต่อไป เพื่อแลกเปลี่ยนกับความร่วมมือต่าง ๆ ที่คนเหล่านี้จะร่วมมือกับรัฐบาลพม่าอย่างใกล้ชิดในการทำสงครามปราบปรามชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่ส้องสุมกำลังและฐานปฏิบัติการอยู่ใกล้บริเวณพรมแดนของประเทศทั้งสามอย่างต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบัน เพราะนับตั้งแต่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนสามารถชักจูงให้พรรคคอมมิวนิสต์พม่า (The Communist Party of Burma) เลิกเป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลทหารของพม่าได้สำเร็จ พร้อมกับกองทัพของทั้งสามฝ่ายก็ได้เปิดยุทธการแม่น้ำโขง(The Mekong River Operation) ด้วยการทุ่มกำลังกว่า 20,000 คน เพื่อทำสงครามแบบขุดรากถอนโคนอิทธิพลของกองทัพกว่อมินตั๋งที่ยังหลงเหลืออยู่ในบริเวณรอยต่อระหว่างจีน-พม่า-ไทยได้สำเร็จเรียบร้อยหมดสิ้นแล้ว และถัดมาใน

ค.ศ.1989 พรรคคอมมิวนิสต์พม่าก็ได้ประกาศยุบเลิกอย่างเป็นทางการ โดยผู้นำพรรคอาวุโสเช่น สองพี่น้องตระกูลเผิงคือ เผิง เจียเซิง (P'eng Jia Seng) และเผิง เจียฟู (P'eng Jia Fu) รวมทั้งบุคคลสำคัญคนอื่น ๆ ก็ได้สมัครใจที่จะกลับไปใช้ชีวิตในบั้นปลายในมณฑลยูนนาน โดยทิ้งกองกำลังของพรรคนี้ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วยพวกจีนยูนนานที่นับถือศาสนาอิสลามหรือที่ชาวพม่าเรียกว่าพวกปันทาย พวกที่ไม่ได้เป็นมุสลิมหรือที่เรียกว่าพวกโกกัง รวมทั้งกองกำลังชาวว้าแดงหรือที่เรียกเป็นภาษาจีนว่า "พวกหุย" (Hui) ซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยอีกส่วนหนึ่งที่มีบรรพชนอพยพมาจากมณฑลยูนนานมาตั้งถิ่นฐานในพม่าเป็นเวลานานแล้วเหมือนกัน โดยกองกำลังของคนเหล่านี้ทั้งหมดประมาณ 4 กองพันภายใต้การบังคับบัญชาของผู้นำชาวโกกัง ปันทาย และว้าแดงรุ่นใหม่ นอกจากจะได้รับสิทธิปกครองชุมชนต่าง ๆ ของพวกเขาตามบริเวณพรมแดนของพม่าในส่วนที่ติดต่อกับประเทศจีนและไทยได้อย่างเต็มที่แล้ว ยังมีบทบาททางการเมืองและการทำสงครามกวาดล้างอิทธิพลของกองกำลังกู้ชาติของพวกไทยใหญ่ในรัฐฉานตลอดมาจนถึงปัจจุบันด้วย[40] ขณะเดียวกัน การที่การค้าบริเวณพรมแดนระหว่างพม่ากับจีนและระหว่างพม่ากับไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วมากในช่วง ทศวรรษนี้ ซึ่งการค้าเหล่านี้มีทั้งการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายและการค้าที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะยาเสพย์ติดต่าง ๆ จึงทำให้บรรดาชุมชนของพวกโกกังและชุมชนของพวกว้าแดง ซึ่งส่วนใหญ่มีกองกำลังติดอาวุธอิสระของตนเองและมีความเชี่ยวชาญอย่างมากในการผลิตและจำหน่ายยาเสพย์ติดสู่ตลาดโลกตลอดมา ยิ่งมีความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจสูงขึ้นเรื่อย ๆ แล้ว ผู้นำของคนเหล่านี้ยังได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลพม่าในการทำสงครามกวาดล้างกองกำลังชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่เป็นปฏิปักษ์ต่อชนชั้นผู้ปกครองในร่างกุ้งด้วย โดยเฉพาะในบริเวณพรมแดนที่ติดต่อกับประเทศไทย

ส่วนชุมชนโกกัง ชุมชนปันทาย และชุมชนว้าแดงในบริเวณอื่น ๆ ของพม่าในส่วนที่ติดต่อกับพรมแดนจีน ก็ยิ่งมีความสำคัญในการขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศทั้งสองมากขึ้น เพราะเศรษฐกิจและการเมืองของพม่าในปัจจุบันจะดำรงอยู่อย่างมั่นคงไม่ได้ ถ้าหากปราศจากการช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากสาธารณรัฐประชาชนจีน ปัจจัยแวดล้อมและอิทธิพลของการเมืองระหว่างประเทศนี้เองจึงทำให้ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ โดยเฉพาะพวกโกกังและปันทายมีบทบาทในการปกครองตนเองอย่างเต็มที่และมีอำนาจเด็ดขาดในการควบคุมกองกำลังติดอาวุธของพวกเขา ซึ่งสิทธิและอำนาจเหล่านี้ บรรดาชาวพม่าเชื้อสายจีนหรือพวก ป๊อกผ่อซึ่งมีบรรพบุรุษส่วนใหญ่อพยพมาทางทะเลและถูกกลมกลืนเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมพม่าเรียบร้อยแล้ว ไม่มีโอกาสที่จะได้รับบทบาทต่าง ๆ เหล่านี้จากรัฐบาลพม่าเลย แม้กระทั่งสิทธิทางการเมืองอื่น ๆ หรือสิทธิในการเข้ารับราชการตามหน่วยงานราชการต่าง ๆ ของลูกหลานของคนเหล่านี้ก็ยังคงถูกประเพณีการเมืองและการปกครองของพม่าจำกัดตลอดมา ขณะเดียวกัน ความมั่งคั่งและอิทธิพลทางการเมืองของผู้นำชุมชนโก

กัง ปันทาย และว้าแดง ซึ่งหน่วยงานราชการพม่าถือว่าเป็นชาวจีนที่มีบรรพบุรุษอพยพมาจากมณฑลยูนนานหรือลูกหลานชาวจีนภูเขาทั้งหมดเหล่านี้ ยิ่งนับวันก็ยิ่งขยายชุมชนของตนไปสู่ศูนย์กลางการค้าสำคัญในบริเวณที่ราบลุ่มภายในดินแดนพม่า โดยเฉพาะในบริเวณเมืองร่างกุ้งและเมืองมันดะเลย์ตลอดเวลาแล้ว ชุมชนเหล่านี้ยังมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นวัฒนธรรมความเป็นจีนโพ้นทะเลให้กับชุมชนป๊อกผ่อทางอ้อมด้วย ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อกระบวนการกลืนกลายทางเชื้อชาติที่รัฐบาลพม่า จะนำมาปฏิบัติกับคนเหล่านี้เหมือนชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ในอนาคตหรือไม่ ก็ยังไม่มีใครสามารถคาดหมายอะไรได้มากนัก เพราะโลกภายนอกมีโอกาสศึกษาข้อเท็จจริงต่างๆ เหล่านี้ในปัจจุบันได้ค่อนข้างจำกัด[41]

ส่วนบทบาททางการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันก็คือชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ ซึ่งนอกจากจะเป็นครั้งแรกที่ผู้ดำรงตำแหน่งประมุขสูงสุดคือนางคอราซอน อาควิโน ผู้เป็นประธานาธิบดีระหว่าง ค.ศ. 1986-1992 ได้กล้าประกาศต่อสาธารณชนอย่างตรงไปตรงมาว่านางคือลูกหลานของครอบครัวชาวจีนฮกเกี้ยนซึ่งได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานในหมู่เกาะแห่งนี้มาก่อนหน้านั้นหลายชั่วคนแล้ว ในโอกาสที่นางคอราซอน อาควิโนได้เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีนอย่างเป็นทางการในฐานะประธานาธิบดีแห่งฟิลิปปินส์ บุคคลผู้นี้ยังได้ถือโอกาสไปเคารพสุสานของบรรพบุรุษในตระกูลขอ (Khaw Family) ของนางในเมืองเซี่ยเหมิน มณฑลฟูเจี้ยนในโอกาสเดียวกันด้วย[42] ตั้งแต่นั้นมา บรรดานักวิชาการที่สนใจเกี่ยวกับปัญหาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ร่วมสมัยทั่วไป ซึ่งมักพิจารณาพัฒนาการทางสังคมฟิลิปปินส์ในอดีตก่อนหน้านั้นในบริบทของประวัติศาสตร์อาณานิคมสเปนและสหรัฐอเมริกาตามลำดับ จึงเริ่มตระหนักถึงความสำคัญของชนชั้นนำเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์มากขึ้น ทั้งที่ลูกหลานของคนเหล่านี้ตั้งแต่ในอดีตก็เคยมีบทบาทสำคัญในทางการเมืองของฟิลิปปินต์มาแล้วหลายคนดังที่ได้มีการกล่าวถึงมาแล้วในช่วงต้น ดังเช่นวีระบุรุษผู้กู้เอกราชฟิลิปปินส์ คือ โฮเซ่ ริซาล (Jose´ Rizal) ก็คือลูกหลานจีนโพ้นทะเลในอดีตก่อนหน้านั้นเหมือนกัน ถึงแม้ว่าชุมชนจีนในฟิลิปปินส์ตลอดช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนใหญ่จะเคลื่อนไหวทางไปตามสถานการณ์ทางการเมืองในแผ่นดินบรรพชน โดยเฉพาะในบรรดาผู้นำชุมชนที่มีอายุมาก ขณะเดียวกัน อิทธิพลของพรรคกว่อมินตั๋งซึ่งเคยมีบทบาทครอบงำชุมชนเหล่านี้จนกระทั่งประธานาธิบดีมาร์คอสได้ตัดสินใจหันไปสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงกลางทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา

ตั้งแต่นั้น บรรดาผู้สูงอายุที่มีอยู่จำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่ก็ยังคงแบ่งค่ายเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อแผ่นดินจีนโดยแบ่งออกเป็นพวกนิยมพรรคกว่อมินตั๋งในไต้หวัน และ

พวกนิยมสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งกำลังมีบทบาทในทางการเมืองระหว่างประเทศสูงขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันอย่างชัดเจน โดยไม่สนใจหรือให้ความสำคัญกับลัทธิคอมมิวนิสต์แต่อย่างใด ซึ่งในช่วงทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา คนเหล่านี้ที่ยังให้ความสำคัญกับการเมืองจีนและแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่แต่ละคนมีอายุเกินคนละ 60 ปีไปแล้วแทบทั้งสิ้น และบางคนก็ไม่ยอมแปลงสัญชาติเป็นฟิลิปปินส์แต่อย่างใด แต่ลูกหลานของพวกเขาแทบทุกคนได้กลายเป็นชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนหรือที่ภาษาตากาล็อคเรียกว่าพวก "จีนอย" (Tsinoy) ซึ่งมีสิทธิทางการเมืองและหน้าที่พลเมืองเหมือนชาวพื้นเมืองทั่วไปตามรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้อยู่จนถึงปัจจุบัน[43] ขณะเดียวกัน ครอบครัวของผู้มีเชื้อสายจีนอื่นๆ ที่บรรพบุรุษได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในหมู่เกาะแห่งนี้มาหลายชั่วคนแล้ว ก็ได้พัฒนาสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของพวกเขาตลอดมา โดยส่วนใหญ่ก็ประสบความสำเร็จในการผสมผสานกับชนชั้นนำฟิลิปปินส์เชื้อสายสเปนก็มีอยู่อีกเป็นจำนวนมาก จนกระทั่งบางครอบครัวถ้ามองผิวเผินจากภายนอก สาธารณชนทั่วไปอาจทึกทักว่าเป็นชนชั้นนำที่สืบเชื้อสายมาจากสเปน แต่เมื่อสมาชิกของครอบครัวเหล่านั้นประกาศความมีเชื้อสายจีนออกมาดังเช่นกรณีของนางคอราซอน อาควิโน ซึ่งมาจากตระกูลโคฮวงโค (Cojuanco Family) ที่เป็นมหาเศรษฐีราชาที่ดินและอุตสาหกรรมต่าง ๆ รายใหญ่ที่สุดรายหนึ่งในฟิลิปปินส์อย่างน้อย 3 ชั่วอายุคนแล้วในปัจจุบัน สาธารณชนทั่วไปจึงเพิ่งเข้าใจถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ขณะเดียวกัน พัฒนาการของสังคมฟิลิปปินส์โดยรวมตั้งแต่หลังยุคเอกราชเป็นต้นมา ก็ยังคงมีการแบ่งชนชั้นอย่างชัดเจน เพราะอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและทางการเมืองส่วนใหญ่ยังคงถูกครอบงำโดยชนชั้นผู้ปกครองที่มาจากสมาชิกของตระกูลราชาที่ดิน เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม นายธนาคาร และเจ้าของธุรกิจการค้าขนาดใหญ่ต่าง ๆ ซึ่งบรรพบุรุษของคนเหล่านี้บางคนก็มีทั้งผู้มีเชื้อสายสเปนและผู้มีเชื้อสายจีนผสมปนเปกัน จนกระทั่งสามารถพัฒนาตนเองและครอบครัวกลายเป็นชนชั้นนำสูงสุดสังคมฟิลิปปินส์ได้เรื่อยมา ขณะที่ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ก็ยังคงจมปลักอยู่กับความยากจนและกลายเป็นชนชั้นผู้ถูกปกครองมีฐานะต่ำต้อยตลอดมาเช่นกัน

ดังที่อัลเฟร็ด แม็คคอยชาวอเมริกันซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ฟิลิปปินส์ได้ชี้ให้เห็นว่าแม้กระทั่งตระกูลโลเปซ (Lopez Family) ซึ่งได้ครอบครองความยิ่งใหญ่ในทุกๆ ด้านของสังคมฟิลิปปินส์มาตั้งแต่สมัยอาณานิคมจนถึงปัจจุบัน ซึ่งชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่เรียกว่าราชวงศ์โลเปซ (Lopez Dynasty) นั้น รากเหง้าของตระกูลนี้ก็ไม่ใช่มาจากชนชั้นเจ้าอาณานิคมสเปน แต่บรรพบุรุษของตระกูลก็เป็นจีนฮกเกี้ยนที่มีลูกหลานแต่งงานกับผู้มีเชื้อสายสเปน จนกลายเป็นพวกเม็สติโซ่ (Mestizo) ราชาที่ดินในจังหวัดอิลอยโล (Iloilo) มาตั้งแต่กลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 แล้ว[44] หรือแม้กระทั่งผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์ฟิลิปปินส์ (The Communist Party of the Philippines : CPP) ซึ่งสามารถรื้อฟื้นบทบาทของพรรคนี้ขึ้นมาใหม่ในช่วงประธานาธิบดีมาร์คอสเพื่อปลุกระดมขบวนการ

มวลชนผู้ยากไร้ขึ้นมาต่อต้านอำนาจรัฐทั้งในเมืองและชนบทช่วงนั้น จนกระทั่งถูกจับกุมตัวและเพิ่งได้รับนิรโทษกรรมในช่วงต่อมา และปัจจุบันก็ได้รับการยกย่องจากสังคมทั่วไปในฐานะนักวิชาการที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งของมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์(The University of Philippines : UP) คือ โฮเซ่ มาเรีย ซีซอน (Jose' Maria Sison) ซึ่งนอกจากจะมีภูมิหลังมาจากครอบครัวราชาที่ดินแถบจังหวัดอิโลคอสใต้ (Ilocos Sur) ของเกาะลูซอนแล้ว บรรพบุรุษของบุคคลผู้นี้ก็เป็นพ่อค้าจีนฮกเกี้ยนที่เข้ามาตั้งหลักแหล่งในฟิลิปปินส์ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 และแม้กระทั่งเจ็ม คาร์ดินัล ซิน (Jaime Cardinal Sin) ซึ่งเป็นประมุขฝ่ายสงฆ์ของนิกายโรมันคาธอลิคทั่วประเทศฟิลิปปินส์ปัจจุบันก็เป็นผู้มีเชื้อสายจีน (Chinese Merstizo) เหมือนกัน[45]

ถึงแม้ว่าการเมืองภายในฟิลิปปินส์จะมีรูปลักษณ์แบบประชาธิปไตยตะวันตกตลอดมาในยุคปัจจุบัน แต่โครงสร้างของอำนาจและวัฒนธรรมการเมืองของประเทศนี้ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาตั้งแต่ยุคอาณานิคมก็ยังคงมีบทบาทครอบงำกระบวนการพัฒนาการเมือง หรือแม้กระทั่งกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตลอดมาคือ อำนาจทางการเมืองจะกระจุกตัวอยู่ในชนชั้นนำและตระกูลราชาที่ดินเพียงไม่กี่ตระกูลเป็นส่วนใหญ่ จนกระทั่งนักวิชาการตะวันตกเรียกว่าระบอบการเมืองแบบคณาธิปไตย (Oligarchy) วัฒนธรรมการเมืองของประเทศนี้ยังถูกพันธนาการโดยอิทธิพลของระบบอุปถัมภ์ (patronage) ในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างนายกับบ่าวในมิติต่าง ๆ อย่างล้ำลึกอีกด้วย ปัจจัยเหล่านี้นอกจากจะทำให้ระบอบประชาธิปไตยแต่เพียงนามธรรมในฟิลิปปินส์วนเวียนเปลี่ยนอำนาจของผู้นำในหมู่ชนชั้นผู้ปกครองที่ผสมปนเปกันระหว่างผู้มีเชื้อสายสเปนที่มีอำนาจทางสังคมและการเมืองกับผู้มีเชื้อสายจีนที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจในอดีตอย่างน้อยก็ประมาณ 2-3 ชั่วชีวิตคนแล้ว ยังสามารถพัฒนาตระกูลของพวกเขาให้กลายเป็นราชาที่ดิน ถัดมาลูกหลานของคนเหล่านี้ก็จะมีโอกาสขยายบทบาททางสังคมและการเมืองกลายเป็นชนชั้นนำหรือพวกอิลลัสตราดอส์ (illustrados) ได้อย่างต่อเนื่อง จนคนทั่วไปถึงกับเรียกตระกูลเหล่านั้นว่าราชวงศ์ และภาพลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ก็ยังคงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาในสังคมฟิลิปปินส์ ซึ่งลูกหลานของตระกูลเหล่านี้จะรวมตัวกันเป็นพันธมิตรกลุ่มต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับฐานทางธุรกิจและผลประโยชน์ร่วมทางเศรษฐกิจสาขาต่าง ๆ แล้วผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันแข่งขันทางการเมืองเพื่อเข้ามาควบคุมอำนาจบริหารและอำนาจนิติบัญญัติของชาติได้อย่างเหนียวแน่นตลอดมา[46]

อย่างไรก็ตาม อานิสงฆ์สำคัญของอดีตเผด็จการมาร์คอสในการเปิดโอกาสให้ลูกหลานชาวจีนหมดปัญหาเรื่องการถือสัญชาติฟิลิปปินส์ตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา นอกจากจะทำให้คนเหล่านี้ก้าวเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและกลายเป็นชนชั้นกลางที่

ประสบความสำเร็จในทางธุรกิจการลงทุนของฟิลิปปินส์มากกว่าชาวพื้นเมืองและผู้มีเชื้อสายสเปน โดยทั่วไปแล้ว คนเหล่านี้ส่วนใหญ่ยังมีทัศนะคติทางการเมืองแตกต่างกับบรรพบุรุษของพวกเขาซึ่งเคยให้ความสำคัญเฉพาะปัญหาการเมืองที่เกี่ยวกับประเทศจีนเท่านั้น แต่คนหนุ่มสาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนปัจจุบันกลับตรงกันข้ามโดยพยายามเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองท้องถิ่นของฟิลิปปินส์ในทุกระดับตลอดมา เพราะพวกเขาเจริญเติบโตขึ้นมาบนสิ่งแวดล้อมทางการเมืองและสังคมที่แตกต่างกับบรรพบุรุษอย่างลิบลับ ท่ามกลางกระแสนิยมความเป็นจีนที่เผด็จการมาร์คอสต้องการให้ครอบครัวของพวกเขาในฐานะผู้นำเศรษฐกิจยุคใหม่ นำไปใช้คัดง้างคานอำนาจของกลุ่มตระกูลชนชั้นนำเดิมในสังคมที่พยายามขัดขวางอำนาจเผด็จการของพวกเขา ซึ่งในที่สุดนอกจากจะทำให้กลุ่มทุนจีนในฟิลิปปินส์ผงาดความสำคัญขึ้นมาแทนกลุ่มราชาที่ดินและตระกูลนายทุนเก่าแก่เชื้อสายสเปนและจีนรุ่นเก่ากว่าได้สำเร็จแล้ว ชาวฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนรุ่นใหม่เหล่านี้ ยังเข้าไปมีบทบาทในฐานะชนชั้นนำทางสังคมและการเมืองทุกระดับตั้งแต่คณะเทศมนตรี ผู้ว่าราชการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิก นักวิชาการในสาขาต่าง ๆ ตลอดจนนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่ของฟิลิปปินส์ตั้งแต่นั้นมา ยังประกอบด้วยลูกหลานชาวจีนเป็นส่วนใหญ่มากกว่าลูกหลานชาวพื้นเมืองที่มีฐานะครอบครัวยากจนอย่างเห็นได้ชัดเจนแล้ว

บรรดาปัญญาชนคนหนุ่มสาวเหล่านี้ยังมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำนักศึกษาและองค์กรภาคเอกชน (Non-Governmental Organizations : NGOs) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องสิทธิทางด้านมนุษยชนต่าง ๆ ให้กับผู้ยากไร้ทั้งในภาคเมืองและภาคชนบทของฟิลิปปินส์อย่างกว้างขวางตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาอีกด้วย ทั้งกลุ่มทุนเก่าและกลุ่มทุนใหม่ตลอดจนปัญญาชนเชื้อสายจีนเหล่านี้ก็กลายเป็นแกนนำสำคัญในการจัดตั้งขบวนการมวลชนต่อต้านอำนาจเผด็จการมาร์คอสภายหลังการสังหารอดีตวุฒิสมาชิกเบ็นนิโน อาควิโน (Benigno Aquino) ซึ่งเป็นฟิลิปปินส์เชื้อสายจีนและเป็นเขยใหญ่ของตระกูลโคจวงโคในเดือนสิงหาคม ค.ศ.1983 บุคคลผู้นี้ซึ่งมีชื่อเล่นว่า “นินอย” (Ninoy) จึงกลายเป็นวีระบุรุษของชุมชนจีนและกลายเป็นสัญญลักษณ์ของการปลดแอกสังคม ฟิลิปปินส์คนที่ 2 รองจากวีระบุรุษของชาติคือโฮเซ่ ริซาลไปทันทีตั้งแต่นั้น จนกระทั่งประสบความสำเร็จในการขับไล่จอมเผด็จการผู้นี้หนีไปพบจุดจบในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1986 ยิ่งไปกว่านั้น ภรรยาหม้ายของเขาคือนางคอราซอน อาควิโนยังครองอำนาจทางการเมืองในฐานะประธานาธิบดีหญิงเชื้อสายจีนคนแรกของฟิลิปปินส์ภายหลังของการปฏิวัติของประชาชน (People Revolution) ครั้งนั้นจนถึง ค.ศ.1992 ด้วย[47]

สถานภาพทางการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์กลับยิ่งเพิ่มบทบาทมากขึ้นในยุคของประธานาธิบดีฟิเดล รามอส(Fidel Ramos) ซึ่งอยู่ในอำนาจระหว่างปี ค.ศ.1992 ถึงปี ค.ศ. 1998 เมื่อรัฐบาลฟิลิปปินส์ตัดสินใจที่จะสร้างเสถียรภาพทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจซึ่งประสบปัญหายุ่งยากตลอดมาในสมัยของนางคอราซอน อาควิโน ด้วยการกำหนดโครงการปฏิรูปสังคมขนานใหญ่ในทุก ๆ ด้านด้วยวิธีการผนึกอิทธิพลความคิดแบบเสรีนิยมที่กลับมาเบ่งบานอย่างกว้างขวางในฟิลิปปินส์อีกครั้งหนึ่งเข้ากับบทบาทในการนำของชนชั้นกลางรุ่นใหม่ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือสมาชิกของครอบครัวผู้มีเชื้อสายจีนที่ประสบความสำเร็จในการขยายบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมตลอดสมัยประธานาธิบดีมาร์คอส และนางคอราซอน อาควิโนนั่นเอง เพื่อผลักดันโครงการ “ฟิลิปปินส์ 2000” (Philippines 2000) ไปสู่การปฏิรูปรอบด้านและนำพาประชาชนทุกหมู่เหล่าในสังคมหมู่เกาะแห่งนี้ไปสู่ความเป็นชาติอุตสาหกรรมเลียนแบบชาติอุตสาหกรรมรุ่นใหม่ในเอเชียตะวันออกโดยเฉพาะเกาหลีใต้ ไต้หวัน และฮ่องกงให้ได้[48] ภายใต้การรณรงค์ปฏิรูปอย่างจริงจังทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้ ทั้งประธานาธิบดีฟิเดล รามอส และหัวหน้าคณะที่ปรึกษาความมั่นคงแห่งชาติของเขาคือพลเอก โฮเซ่ อัลมองเต้ (General Jose Almonte) มีความเห็นสอดคล้องตรงกันคือ การที่รัฐบาลจำเป็นต้องผนึกกับบทบาทของชนชั้นกลางหรือที่ชาวฟิลิปปินส์ทั่วไปในขณะนั้นเรียกว่าพวกคนรวยรุ่นใหม่ (nouveau riche) เป็นพลังสำคัญร่วมกันในการผลักดันทั้งนโยบายและมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิรูปทางเศรษฐกิจอย่างจริงจังให้ได้

เพราะคนเหล่านี้นอกจากประสบความสำเร็จในการขยายบทบาทธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ตลอดมาแล้ว ยังมีแนวโน้มส่งเสริมให้สมาชิกของแต่ละตระกูลเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองแบบระบบรัฐสภาของฟิลิปปินส์เพิ่มขึ้นตามลำดับ แทนที่แต่ละครอบครัวจะเกี่ยวข้องกับการเมืองทางอ้อม ด้วยการให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองต่างๆ เลียนแบบพวกชนชั้นผู้ปกครองและราชาที่ดินของกลุ่มตระกูลเก่าแก่อื่นๆซึ่งยังถือว่าเป็นพลังอนุรักษ์สำคัญของสังคมฟิลิปปินส์ที่ยังกุมอำนาจอย่างเหนียวแน่นในพรรคการเมืองเก่าต่าง ๆ เช่นพรรคชาตินิยม (Nacionalista Party) และพรรคยูนิโด (Unido Party) เป็นต้น แต่พรรคต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยฟิลิปปินส์ (The Filipino Democratic Struggle Party) ของพวกเขาซึ่งผนึกบรรดาพวกเสรีนิยมหัวก้าวหน้าและชนชั้นกลางรุ่นใหม่ครองอำนาจทางการเมืองเรื่อยมาตั้งแต่สมัยนางคอราซอน อาควิโน ต่างก็ตระหนักดีว่าพลังอนุรักษ์นิยมเหล่านี้ยังมีบทบาทในโครงสร้างการเมืองทุกระดับของสังคมฟิลิปปินส์อย่างเหนียวแน่นจนกระทั่งระบอบประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์มีแต่รูปแบบและโครงสร้างที่มีธรรมชาติเป็นระบอบคณาธิปไตยภายใต้การควบคุมของตระกูลต่าง ๆ ที่ทรงอิทธิพลทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง

เรื่อยมา จนกลายเป็นปัญหาอุปสรรคสำคัญต่อแนวทางปฏิรูปฟิลิปปินส์ไปสู่ความทันสมัยเยี่ยงชาติอุตสาหกรรมสมัยใหม่อื่น ๆ ในเอเชียให้สำเร็จก่อนหน้านั้นได้ เพราะฉะนั้นเมื่อพลังของฝ่ายก้าวหน้าภายใต้การนำของเขาสามารถครองอำนาจทางการเมืองได้สำเร็จ ฟิลิปปินส์ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 จึงจำเป็นต้องปฏิรูปไปสู่ความเป็นสังคมทันสมัยโดยปลดแอกอิทธิพลของสังคมชนชั้นที่บรรดาครอบครัวของพวกอนุรักษ์เคยครอบงำให้ออกไปมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เหมือนกัน โดยเฉพาะอภิสิทธิทางกฎหมายและนโยบายต่าง ๆ ที่เคยเอื้อประโยชน์ทางเศรษฐกิจให้กับกลุ่มอิทธิพลเก่าแก่เหล่านั้น มิฉะนั้นแล้วสังคมฟิลิปปินส์จะต้องอ่อนแอและช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยก็จะต้องถ่างกว้างออกไปจนไม่มีที่สิ้นสุด ขณะเดียวกัน ชนชั้นผู้ปกครองที่สืบทอดอำนาจในเครือญาติและตระกูลต่าง ๆ เพียงไม่กี่ตระกูลก็จะยังคงเข้มแข็งและสืบทอดความเป็นอภิสิทธิชนของพวกเขาต่อไปในอนาคตโดยไม่มีที่สิ้นสุดอีกด้วย[49]

ภายใต้เงื่อนไขของการปฏิรูปดังกล่าว บทบาทของนักการเมืองผู้มีเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์ที่มาจากครอบครัวต่าง ๆ ซึ่งมีสถานภาพความเป็นชนชั้นนำและศักดิ์ศรีด้อยกว่าสมาชิกของตระกูลนักการเมืองเก่าแก่ที่มีเชื้อสายสเปนในพรรคอนุรักษ์นิยมต่าง ๆ จึงเริ่มปรากฏเป็นรูปธรรมและมีบทบาทอย่างจริงจังต่อการผลักดันนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจของรัฐบาลประธานาธิบดีฟิเดล รามอสมาก โดยเฉพาะการออกพระราชบัญญัติและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ในการลดอำนาจผูกขาดของธนาคารพาณิชย์ซึ่งตระกูลเก่าแก่ครอบครองเป็นส่วนใหญ่ โดยพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลได้ร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชนของชนชั้นกลางรุ่นใหม่ สร้างกระแสกดดันจากภายนอกหนุนเนื่องอยู่ตลอดเวลาไปพร้อมๆ กันด้วย ในที่สุดมาตรการปฏิรูปทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของประธานาธิบดีฟิเดล ราสมอสก็ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีก่อนหมดวาระของบุคคลผู้นี้ใน ค.ศ.1998 ขณะเดียวกัน นอกจากภาพลักษณ์ของนักการเมืองเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ เช่น วุฒิสมาชิกโฮเซ่ โคจวงโค (Jose' Cojuanco) ซึ่งเป็นน้องชายของนางคอราซอน อาควิโน และรามอน มิตรา (Ramon Mitra) ในฐานะประธานสภาผู้แทนราษฎรในยุคนั้น เป็นต้น ได้กลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปทั้งทางการเมืองและทางเศรษฐกิจในช่วงสมัยของประธานาธิบดีฟิเดล รามอสแล้ว กลุ่มนายทุนจีนขนาดใหญ่กลุ่มต่าง ๆ ยังได้ผนึกกำลังกันอย่างเต็มที่เพื่อให้การสนับสนุนนโยบายปฏิรูปของรัฐบาลในขณะนั้นอย่างเปิดเผยด้วย เพราะผลพวงของการปฏิรูปใด ๆ ก็ตามที่เป็นการลดความเป็นอภิสิทธิชนหรืออภิสิทธิ์ทางธุรกิจของตระกูลอนุรักษ์นิยมต่าง ๆ ในขณะนั้น ล้วนเป็นประโยชน์ต่อทั้งสังคมส่วนรวมและทำให้ธุรกิจการลงทุนต่างๆ เกิดการแข่งขันกันอย่างเสรีมากขึ้นแล้ว ยังจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการสะสมทุนและการขยายธุรกิจต่างๆ ของผู้ประกอบการเชื้อสายจีนซึ่งถือว่าเป็นชนชั้นกลางยุคใหม่ที่แท้จริงของสังคมฟิลิปปินส์อย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นจึงเป็นสิ่งปกติธรรมดาที่บรรดานายทุนเชื้อสายจีนเหล่านี้

โดยเฉพาะไทปันทั้ง 6 กลุ่มซึ่งได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น จะกลายเป็นกลุ่มทุนที่ใกล้ชิดกับอำนาจรัฐในยุคฟิเดล รามอสมากที่สุดกว่ากลุ่มทุนขนาดใหญ่อื่น ๆ ทั่วฟิลิปปินส์ในขณะนั้นด้วย

ขณะเดียวกัน ทั้งนักการเมืองและพรรคการเมืองอื่น ๆ ในฟิลิปปินส์ทั่วไป ก็หันมาให้ความสำคัญกับบทบาทของชนชั้นกลางรุ่นใหม่ที่มีลูกหลานผู้มีเชื้อสายจีนเป็นส่วนประกอบสำคัญส่วนหนึ่งโดยไม่สนใจปัญหาภูมิหลังของเชื้อชาติที่มีความแตกต่างกันอีกต่อไป บรรดาลูกหลานชาวจีนในฟิลิปปินส์จึงได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับอย่างจริงจังและต่อเนื่องตลอดมาตั้งแต่ยุคนั้นแล้ว กลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ยังสามารถเข้าไปครอบงำธุรกิจการเมืองอย่างเต็มที่ในช่วงสมัยของประธานาธิบดีโจเซ็ฟ เอ็สตราดา (Joseph Estrada) ซึ่งขึ้นครองอำนาจต่อมาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ค.ศ.1998 เพราะภายใต้นโยบายสนับสนุนและส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนขยายบทบาทในทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกัน รัฐบาลก็พยายามขจัดปัญหาความยากไร้ให้หมดไปจากฟิลิปปินส์ให้ได้ตามคำมั่นสัญญาที่เขาได้ให้แก่ประชาชนในช่วงหาเสียงก่อนหน้าการเลือกตั้งครั้งนั้น หรือที่โจเซ็ฟ เอ็สตราด้าเรียกสั้น ๆ ว่า “เป้าหมายสนับสนุนนักธุรกิจและผู้ยากไร้” (pro-business, pro-poor goals) ได้เปิดช่องโหว่ให้วัฒนธรรมการเมืองแบบทุจริตคอรัปชั่นและการเล่นพวกพ้องหวนกลับมาครอบงำกลไกต่าง ๆ ของรัฐอย่างเต็มที่อีกครั้งหนึ่ง ขณะที่เศรษฐกิจของประเทศก็ได้รับผลกระทบเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากวิกฤตทางการเงินในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้[50] ขณะเดียวกัน กลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ เช่น กลุ่มของลูเซียว ตัน เป็นต้น ก็ไม่ปล่อยโอกาสทางเศรษฐกิจให้หลุดลอยไปได้ง่าย ๆ ด้วยการสมรู้ร่วมคิดและติดสินบนต่าง ๆ ให้กับผู้ใกล้ชิดของโจเซ็ฟ เอ็สตราด้าเพื่อทำการผูกขาดธุรกิจการลงทุนการพนันที่ถูกกฎหมายต่าง ๆ ขณะที่ความไร้ภาวะผู้นำของประธานาธิบดีผู้นี้ก็ยังคงนำสังคมฟิลิปปินส์กลับไปสู่ปัญหาความยากจนของผู้ส่วนใหญ่มากขึ้น ในที่สุดพลังของชนชั้นกลางก็โค่นอำนาจประธานาธิบดีผู้นี้ได้สำเร็จในเดือนมกราคม ค.ศ.2001 และนางกลอเรีย อาโรโย (Gloria Aroyo) ซึ่งเป็นบุตรสาวของอดีตประธานาธิบดีมานูเอ็ล เกซอง (Manuel Quezon) ก็ได้ก้าวขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีหญิงคนที่สองของฟิลิปปินส์ตั้งแต่นั้นมา ในเวลาเดียวกัน การมีส่วนร่วมและการขยายบทบาททางการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ก็ยังคงขยายตัวออกไปเรื่อยๆในฐานะชนชั้นกลางที่กลายเป็นเสาหลักสำคัญในการค้ำจุนระบอบประชาธิปไตยในฟิลิปปินส์จนถึงปัจจุบัน

ส่วนสถานภาพทางการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียกลับมีลักษณะตรงกันข้ามกับพวกจีนอยในหมู่เกาะฟิลิปปินส์อย่างลิบลับในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ถึงแม้ว่าปัญญาชนเชื้อสายจีนและนายทุนจูก๊องบางกลุ่มได้เข้าไปมีบทบาทอยู่เบื้องหลังการกำหนดนโยบายพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจให้ทั้งพรรคโกลคาร์ (Golkar) และกองทัพแห่งชาติ (Tentara Nasional Indonesia : TNI) หรือมีส่วนร่วมในคณะรัฐมนตรีของประธานาธิบดีซูฮาร์โต ตั้งแต่ครึ่งหลังของทศวรรษ 1990

เป็นต้นมาบ้างก็ตาม เช่น บทบาทของแฮรี่ จั่น และหลิม เบี่ยนกี่ ในฐานะที่ปรึกษานโยบายทางเศรษฐกิจของพรรคโกลคาร์บทบาทของยูซุฟ วานันดีในฐานะผู้อำนวยศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์และนานาชาติ (CSIS) ของกองทัพแห่งชาติ หรือแม้กระทั่งแต้ เกียนเซ้ง (Tae Kian Seng) เจ้าของกลุ่มทุน อัฟกินโด (Apkindo Group) ซึ่งมีชื่อพื้นเมืองว่าโมฮำหมัด ฮัสซัน (Mohammad Hassan) และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าในคณะรัฐมนตรีชุดสุดท้ายของประธานาธิบดีซูฮาร์โต เป็นต้น[51] แต่คนเหล่านี้ก็มีบทบาทน้อยมากในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ทั้งรัฐบาลและกองทัพแห่งชาติตระหนักถึงความจำเป็นในการผสมผสานชุมชนเชื้อสายจีนให้กลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคมชาวพื้นเมืองแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้าม การเข้าไปมีบทบาททางการเมืองของคนเหล่านี้กลับมุ่งประโยชน์ให้กับตนเองและครอบครัวเป็นเป้าหมายสำคัญสูงสุด เพราะฉะนั้นปัญหาความชิงชังทางเชื้อชาติอันเนื่องมาจากสถานภาพทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันอย่างลิบลับระหว่างประชาชนเชื้อสายจีนทั่วไปที่มีฐานะดีกว่ากับชาวพื้นเมืองที่ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จึงยังคงฝังแน่นอยู่ในสังคมอินโดนีเซียและได้ระเบิดขึ้นมาอย่างรุนแรงเมื่อประเทศนี้ได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวางจากวิกฤตเศรษฐกิจในช่วง ค.ศ.1997-1998 จนมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในช่วงนั้นหดหายไปถึงร้อยละ 15 ทันทีแล้ว ค่าเงินรูเปียที่ตกต่ำลงอย่างฮวบฮาบและราคาสินค้าอุปโภคและบริโภคที่ถีบตัวสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สลับกับการโก่งราคาสินค้าของพ่อค้าซึ่งส่วนใหญ่ก็คือผู้มีเชื้อสายจีนทั่วไป พร้อมกับการอพยพโยกย้ายทั้งชีวิตและทรัพย์สินออกนอกประเทศอย่างจ้าละหวั่นของนายทุนเชื้อสายจีนอีกเป็นจำนวนมาก ในที่สุดการจลาจลทางเชื้อชาติที่นำไปสู่การสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของผู้มีเชื้อสายจีนก็บานปลายไปทั่วประเทศอินโดนีเซียตลอดครึ่งแรกของปี ค.ศ.1988 และนำไปสู่การลาออกจากประธานาธิบดีของซูฮาร์โตเวลาต่อมา[52]

ถัดจากนั้นในยุคของประธานาธิบดีฮาบิบีก็ก้าวเข้าสู่บรรยากาศของการปฏิรูปการเมือง (reformasi) ท่ามกลางแรงกดดันของสหรัฐอเมริกาและกลุ่มประเทศเจ้าหนี้ต่าง ๆ อย่างจริงจัง จึงมีผลทางอ้อมทำให้บรรดาผู้นำชุมชนจีนในอินโดนีเซียจำเป็นต้องหันกลับมาพิจารณาสถานภาพของพวกเขาและกำหนดทิศทางในการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปดังกล่าวไปพร้อมกันด้วย ทั้งนี้อย่างน้อยก็ต้องหาทางขจัดภาพอันเลวร้ายที่เกิดขึ้นกับชุมชนของพวกเขา ไม่ให้หวนกลับมาสร้างปัญหาซ้ำซากและป่าเถื่อนให้กับลูกหลานของพวกเขาในอนาคตอีกต่อไป อย่างไรตาม ในที่สุดทางเลือกของบรรดาผู้นำชุมชนจีนกลุ่มต่าง ๆ ก็มีอยู่เพียง 2 แนวทางคือ การนำเอาบรรยากาศทางการเมืองแบบปฏิรูปซึ่งอิทธิพลของกองทัพแห่งชาติกำลังเสื่อมทรามลงอย่างหนักในขณะนั้นมาเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ด้วยการพัฒนาพรรคการเมืองตามแนวทางเชื้อชาติ ซึ่งอาศัยทั้งเสียงและเงินสนับสนุนจากชุมชนจีนทั่วประเทศเลียนแบบพรรคเตียงหัวอินโดนีเซีย (Parti Tionghoa Indonesia)

ซึ่งเคยมีบทบาทในฐานะองค์กรทางการเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมายตลอดมาในช่วงทศวรรษ 1930-1940 เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ต่าง ๆ ของชุมชนจีนในอนาคตต่อไป แต่ผู้เสนอความคิดแบบนี้ก็เกรงว่าจะถูกชนชั้นผู้ปกครองยุคใหม่ดูถูกเหยียดหยามการเคลื่อนไหวดังกล่าว ที่อาจจะเกิดขึ้นมาใหม่นั้นกลายเป็นการถอยหลังลงคลองของชุมชนจีนในอินโดนีเซียทั้งหมด เพราะสถานการณ์ทางการเมืองและวิกฤตทางสังคมในปลายทศวรรษ 1990 แตกต่างแทบสิ้นเชิงจากช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ถ้าหากจะมีลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกันก็คือ ความชิงชังทางเชื้อชาติระหว่างผู้มีเชื้อสายจีนที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจดีกว่าชาวพื้นเมืองทั่วไป ยังไม่ได้สูญหายไปตามกาลเวลาแต่อย่างใด เพราะปัญหาความเปราะบางทางเศรษฐกิจและทางเชื้อชาติเหล่านี้มันได้กลายเป็นตราบาปฝังอยู่ในวิวัฒนาการทาง ประวัติศาสตร์ของอินโดนีเซียมาช้านานแล้ว แต่ถ้าหากทุกฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของชุมชนจีนโดยรวมอยู่ในวิสัยที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้อีกต่อไป ทุกคนก็ต้องพร้อมที่จะเผชิญผลกระทบของความแตกแยกทางเชื้อชาติที่จะต้องขยายตัวอย่างกว้างขวางต่อไป เพราะบรรดาชนชั้นนำชาวพื้นเมืองทุกกลุ่มก็จะต้องหาทางขัดขวางไม่ให้พรรคการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียกลายเป็นพรรคการเมืองใหญ่ที่จะมีบทบาทต่อการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในอินโดนีเซียอย่างจริงจังแน่นอน พรรคการเมืองที่อิงเชื้อชาติจีนไม่ว่าจะใช้ชื่อพื้นเมืองในลักษณะใด ก็จะกลายเป็นพรรคการเมืองไม้ประดับที่สุ่มเสี่ยงต่อการถูกทำลายล้างจากชาวพื้นเมืองหัวรุนแรงและนำมาซึ่งความพินาศของชุมชนจีนโดยรวมไม่ช้าก็เร็วอย่างแน่นอน[53]

เมื่อแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว ไม่ใช่ทางออกที่ถูกต้องของชุมชนจีนในอินโดนีเซียยุคนี้ บรรดาผู้นำชุมชนทั้งพวกเปรานากันและพวกโตต็อคส่วนใหญ่ก็เห็นพ้องตรงกันว่า ชุมชนเชื้อสายจีนทั้งหมดซึ่งมีขนาดเล็กมากถ้าหากเปรียบเทียบกับประชากรชาวพื้นเมืองทั้งหมดในขณะนั้นซึ่งมีมากกว่า 200 ล้านคน น่าจะรักษาผลประโยชน์ของชุมชนเชื้อสายจีนได้จากการเคลื่อนไหวทางการเมืองตามแนวทางการปฏิรูปในฐานะกลุ่มกดดัน (pressure group) สำคัญในพรรคการเมืองต่างๆ ที่ยึดแนวทางประชาธิปไตยและไม่มีการรังเกียจในปัญหาเรื่องเชื้อชาติที่ดำรงอยู่ในขณะนั้นน่าจะเป็นทางเลือกที่มีความเหมาะสมที่สุด โดยเฉพาะพรรคประชาธิปไตยอินโดนีเซียเพื่อการต่อสู้ (Partai Demokrasi Indonesia-Perjuangan : PDI-P) ภายใต้การนำของนางเมกาวาตี ซูการ์โนบุตรี ซึ่งมีปัญญาชนเชื้อสายจีนคือควิก เคียนกี่ (Kwik Kian Gie) และอารีฟ บูดีมัน (Arief Budiman) เป็นแกนนำสำคัญของพรรคนี้เหมือนกันแล้ว ยังกลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเปิดโปงความชั่วร้ายและการทุจริตคอรัปชั่นของรัฐบาลประธานาธิบดีซูฮาร์โตและผู้นำกองทัพแห่งชาติ(TNI)จนกระทั่งระบบเผด็จการดังกล่าวได้สิ้นสุดลงพร้อมกับการเปิดโอกาสให้เกิดการปฏิรูปทางการเมืองอย่างจริงจัง

ตั้งแต่นั้นมา ก่อนที่จะมีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อให้สังคมอินโดนีเซียจัดตั้งสภาที่ปรึกษาประชาชน(MPR) และประธานาธิบดีคนใหม่ในปลายปี ค.ศ.1999

โดยทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องตรงกันว่า การสนับสนุนปัญญาชนและผู้นำรุ่นใหม่เชื้อสายจีน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปในฐานะบุคคลมือสะอาดและมีฝีมือเหล่านี้เท่านั้น จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ไขวิกฤตร้ายแรงต่างๆที่กำลังรุมล้อมสังคมอินโดนีเซียในขณะนั้นได้เป็นรูปธรรมที่สุด และถ้าหากรัฐบาลอินโดนีเซียภายหลังการเลือกตั้งครั้งใหม่ สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤตต่างๆ ให้ทุเลาเบาบางลงไปได้อุปสรรคต่าง ๆ ที่ยังคงดำรงอยู่ในทางปฏิบัติแม้ไม่มีบทบัญญัติไว้ในทางกฎหมายอย่างเปิดเผย แต่เป็นประเพณีปฏิบัติเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศชาติก็ดี รวมทั้งการกีดกันไม่ให้ผู้มีเชื้อสายจีนเข้าไปมีบทบาททางการเมืองโดยตรง เช่น การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเป็นสมาชิกสภาที่ปรึกษาประชาชน การเป็นข้าราชการพลเรือน การเป็นทหารทุกเหล่าทัพ ตลอดจนวิชาชีพบางอย่างที่เคยจำกัดให้เฉพาะชาวพื้นเมือง ก็ต้องค่อย ๆ หมดไปโดยปริยายตามกระแสปฏิรูปการเมืองและการปกครองซึ่งกำลังเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั้งในขณะนั้นและในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

เพราะตราบใดที่รัฐบาลอินโดนีเซียยังคงปล่อยให้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ดำรงอยู่ต่อไปโดยไม่มีกฎหมายอะไรรองรับเหมือนอดีตที่เคยผ่านมาแล้ว โอกาสที่รัฐบาลจะเพรียกหาความร่วมมือจากชุมชนจีนในการกู้วิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งกำลังบานปลายเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ก็ย่อมจะต้องตีบตันและไม่เป็นตามเป้าหมายที่วางไว้แน่นอน ทางออกของชนชั้นผู้นำอินโดนีเซียในขณะนั้นจึงมีอยู่ทางเดียวคือการสร้างความมั่นใจให้ผู้มีเชื้อสายจีนทั้งที่ยังคงพำนักอยู่ในประเทศและกำลังลี้ภัยชั่วคราวในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ พร้อมกับเงินทุนจำนวนมหาศาลหลายสิบพันล้านดอลลาร์สหรัฐสามารถมีหลักประกันได้ว่าพวกเขาเหล่านี้ภายหลังยุคปฏิรูปการเมืองครั้งใหญ่ จักต้องไม่เป็นพลเมืองชั้นสองที่ต้องทนทุกข์ทรมานเพราะปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติโดยไม่มีวันสิ้นสุดเวรกรรมต่อไปอีกแน่นอน[54] ซึ่งแนวโน้มของการคาดหวังดังกล่าวก็กลายเป็นความจริงขึ้นมาเรื่อยๆภายหลังที่ประธานาธิบดีอับดูร์ราห์มาน วาฮิด (Abdurramanh Wahid) และรองประธานาธิดีเมกาวาตี ซูการ์โนบุตรีก้าวเข้ามาปกครองประเทศอินโดนีเซียตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1999

โดยรัฐบาลของประธานาธิบดีวาฮิด นอกจากจะสั่งปลดนายทหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรืออยู่เบื้องหลังการจลาจลทางเชื้อชาติของกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา เช่น พลโทปราโบโว ซูเบียนโต (Lieutenant General Prabowo Subianto) ซึ่งเป็นลูกเขยของอดีต

ประธานาธิบดีซูฮาร์โต พร้อมกับการตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อติดตามจับกุมตัวผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการยุยงส่งเสริมให้เกิดการนองเลือดดังกล่าวอย่างจริงจัง เพราะทั้งรัฐบาลและชุมชนจีนทั่วอินโดนีเซียก็ค่อนข้างจะเชื่อในสิ่งเดียวกันคือ การจลาจลทางเชื้อชาติขนานใหญ่ที่เกิดขึ้นมาสามารถบานปลายอย่างรวดเร็วและรุนแรงไม่ได้ ถ้าหากองค์กรจัดตั้งต่าง ๆ ของกองทัพแห่งชาติ (TNI) ที่มีกระจายไปทั่วประเทศในยุคซูฮาร์โต ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในทางตรงก็ทางอ้อม ขณะเดียวกัน ปัญญาชนเชื้อสายจีนทั่วไปก็ตระหนักดีว่าชนชั้นผู้ปกครองอินโดนีเซียทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายกองทัพต่างก็นิยมใช้นโยบาย “ปากว่า ตาขยิบ” กับทั้งชาวพื้นเมืองและชุมชนจีนได้ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและอำนาจทางการเมืองของพวกเขาให้มั่นคงด้วยการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการเล่นพวกพ้องจนกลายเป็นวัฒนธรรมการเมืองตลอดมา แต่ถ้าเมื่อใดเกิดปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจหรือการเมือง ชนชั้นผู้ปกครองเหล่านี้ก็จำเป็นต้องหาแพะรับบาปให้ชาวพื้นเมืองที่มีฐานะยากจนทั่วไปทำการบูชายัญเพื่อระบายความโกรธแค้นออกมาอย่างเต็มที่ จนกว่าชนชั้นผู้ปกครองเหล่านี้จะสามารถควบคุมสถานการณ์และนำความสงบของสังคมกลับคืนอีกครั้ง ซึ่งชุมชนเชื้อสายจีนทั่วไปก็มักหนีไม่พ้นวัฏจักรของความชั่วร้ายของประวัติศาสตร์ร่วมสมัยในยุคซูฮาร์โตซ้ำแล้วซ้ำเล่าตลอดมา

เพราะฉะนั้นการที่รัฐบาลสั่งปลดพลโทปราโบโว ซูเบียนโต ซึ่งเป็นผู้บัญชาการกองกำลังสงครามพิเศษทั้งหมดในกรุงจาการ์ตา จึงสร้างความพอกพอใจให้กับผู้นำชุมชนจีนโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก เพราะพฤติกรรมความโหดร้ายและการก่อจลาจลอย่างบ้าคลั่งขององค์กรจัดตั้งต่าง ๆ ของพวกมุสลิมหัว รุนแรงในช่วงก่อนหน้านั้น ส่วนใหญ่ก็เกิดขึ้นในนครจาร์กาตามากที่สุดกว่าเมืองอื่น ๆ ในอินโดนีเซีย ถัดจากนั้นรัฐบาลของประธานาธิบดีวาฮิด ยังได้แต่งตั้งให้ควิก เคียนกี่ ซึ่งเป็นกรรมการบริหารและเลขาธิการของพรรคประชาธิปไตยอินโดนีเซียเพื่อการต่อสู้ (PDI-P) ของรองประธานาธิบดีเมกาวตี ซูการ์โนบุตรี เข้ามาดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีประสานงานทางเศรษฐกิจ การคลัง และอุตสาหกรรม (The Coordinating Minister for the Economy Finance and Industry) ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมและบังคับบัญชารัฐมนตรีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ธุรกิจ และอุตสาหกรรมทั้งหมด เพื่อทำการปฏิรูปเศรษฐกิจโดยรวมและฉุดกระชากอินโดนีเซียให้หลุดพ้นจากภาวะวิกฤตที่กำลังรุมล้อมอยู่ในขณะนั้น โดยไม่สนใจว่าการแต่งตั้งบุคคลผู้นี้และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญอื่น ๆ จากทั้งภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาชั้นนำในอินโดนีเซีย ซึ่งหลายคนที่ได้รับเชิญเข้าไปแก้ไขปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของชาติล้วนเป็นผู้มีเชื้อสายจีน[55] จะเป็นการสร้างความไม่พอใจแก่บรรดาผู้นำอิสลามหัวรุนแรงหรือนายทหารในกองทัพแห่งชาติ (TNI) หรือไม่ก็ตาม เพราะปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจที่รุมล้อมอินโดนีเซียในขณะนั้นคือปัญหารีบด่วนที่สุดเหนือปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติใด ๆ อีกต่อไป

การแต่งตั้งควิก เคี่ยนกี่เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิรูปเศรษฐกิจทั้งหมดของอินโดนีเซีย นอกจากจะสร้างความเชื่อมั่นให้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศเจ้าหนี้หรือที่เรียกตนเองว่าชมรมปารีส (Paris Club) และนักธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ จนกระทั่งค่าเงินรูเปียของอินโดนีเซียค่อย ๆ แข็งแกร่งขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.2000 แล้ว ยังส่งผลกระทบทางตรงต่อชุมชนเชื้อสายจีนทั้งหมดในอินโดนีเซียที่จะมีความเชื่อมั่นและให้ความไว้วางใจรัฐบาลชุดใหม่มากขึ้นเรื่อย ๆ ว่า คงมีนโยบายทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาแตกต่างจากรัฐบาลในอดีตอย่างแน่นอน ขณะเดียวกันผู้นำรัฐบาลใหม่ของอินโดนีเซียก็ได้ตอกย้ำถึงจุดยืนดังกล่าวทั้งต่อหน้าสาธารณชนภายในประเทศและในระหว่างการไปเยือนชาติเพื่อนบ้านอื่น ๆ ในสมาคมประชาชาติอาเซียนโดยเฉพาะ ในสิงคโปร์ซึ่งนายทุนจูก๊องได้ถ่ายเทเงินทุนจำนวนมหาศาลหลายสิบพันล้านดอลลาร์สหรัฐออกจาก อินโดนีเซียในช่วงวิกฤตไปไว้ที่นั่น ประธานาธิบดีวาฮิดถึงกับให้คำมั่นสัญญาในระหว่างงานเลี้ยงรับรองของชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนที่พำนักลี้ภัยชั่วคราวในสิงคโปร์ขณะนั้นว่า รัฐบาลจะไม่มีวันปล่อยให้ปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติ กลายเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเป็นเอกภาพและความเจริญรุ่งเรืองของเศรษฐกิจอินโดนีเซียในอนาคตอีกตลอดไป ซึ่งก็หมายความว่า รัฐบาลอินโดนีเซียพร้อมที่จะผลักดันให้กระบวนการบูรณาการแห่งชาติทำหน้าที่ประสมประสานความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชาติที่มีภูมิหลังทางเชื้อชาติแตกต่างกันให้กลายเป็นหนึ่งเดียวให้ได้แล้ว รัฐบาลยังพร้อมที่จะจัดการผู้ก่อปัญหาความวุ่นวายทางเชื้อชาติอย่างเฉียบขาดอีกด้วย ท่าทีต่าง ๆ เหล่านี้ของรัฐบาลจึงสร้างความมั่นใจให้ชุมชนชาวจีนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนมีผลทำให้การดำเนินธุรกิจการค้าและภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไปของอินโดนีเซีย กลับคืนสู่ภาวะปกติอีกครั้งหนึ่งจากนั้นเป็นต้นมา[56]

ถึงแม้ว่าการเมืองในอินโดนีเซียเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากจนมีผลทำให้ประธานาธิบดีวาฮิดหมดอำนาจไปในปลายปี ค.ศ.2001 แต่บทบาททางการเมืองของควิก เคียนกี่และบรรดาผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ในทีมงานแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวอินโดนีเซียเชื้อสายจีนภายใต้การนำของเขา กลับยิ่งมีบทบาทเด่นชัดสูงขึ้นเรื่อยมาตั้งแต่นางเมกาวาตีเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีจนถึงทุกวันนี้ จนกระทั่งอาจกล่าวได้ว่าอนาคตของเศรษฐกิจอินโดนีเซียจะฟื้นฟูกลับมาขยายตัวอย่างยั่งยืนได้สำเร็จหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถและความรับผิดชอบของนักเศรษฐศาสตร์อินโดนีเซียเชื้อสายจีนผู้นี้มากที่สุด ขณะเดียวกัน รัฐบาลของประธานาธิบดีเมกาวาตี ก็ได้แสดงออกอย่างไม่อำพรางอีกต่อไปคือ การเน้นนโยบายสร้างความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างประชาชนที่มีเชื้อชาติแตกต่างกันอย่างจริงจัง เพื่อให้สอดคล้องกับคำขวัญของประเทศซึ่งปรากฏอยู่ใน

ตราแผ่นดินอินโดนีเซีย ตั้งแต่สมัยหลังได้รับเอกราชคือ “เอกภาพท่ามกลางความหลากหลาย” หรือ “ภินเนกา ตุงกัล อิกา” (Bhinneka Tunggal Ika) เพื่อสืบสานต่อเจตนารมณ์ของอดีตประธานาธิบดีซูการ์โน ซึ่งเป็นบิดาของนางเอง ให้กลายเป็นความจริงขึ้นมาให้ได้[5] เพราะฉะนั้น สถานภาพทั่วไปของผู้มีเชื้อสายจีนในอินโดนีเซียปัจจุบัน จึงมีแนวโน้มดีมากขึ้นตามลำดับ ขณะเดียวกัน ปัญญาชนและชนชั้นกลางเชื้อสายจีนบางคนก็ได้ให้ความสนใจเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะการเข้าไปมีบทบาทในพรรคประชาธิปไตยอินโดนีเซียเพื่อการต่อสู้ (PDI-P) ซึ่งควิก เคี่ยนกี่ เป็นทั้งเลขาธิการของพรรคนี้แล้ว ยังมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสร้างความเชื่อมั่นให้นายทุนจูก๊อง ซึ่งก่อนหน้านั้นยังลังเลใจไม่กล้าตัดสินใจเดินทางกลับอินโดนีเซีย ก็ค่อยๆ ทะยอยเดินทางกลับดินแดนแห่งนี้อีกครั้งหนึ่ง เพื่อรื้อฟื้นธุรกิจการลงทุนของพวกเขาอย่างจริงจังต่อไป

ในทางตรงกันข้าม ผู้มีเชื้อสายจีนในมาเลเซียตั้งแต่ ค.ศ.1991 เป็นต้นมา กลับเพิ่มความคึกคักในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองและการพัฒนาสังคมของประเทศนี้อย่างเต็มที่ ภายหลังที่นายกรัฐมนตรีมหาธีร์ในฐานะผู้นำรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional) ได้ประกาศใช้วิสัยทัศน์ 2020 (Wawasan 2020) เพื่อทำให้มาเลเซียพัฒนาไปสู่ความเป็นเอกภาพของประชาชนทุกเชื้อชาติและกลายเป็นชาติอุตสาหกรรมทันสมัยสมบูรณ์แบบให้ได้ในค.ศ.2020[57] ซึ่งการประกาศเจตนารมณ์ดังกล่าวมีนัยสำคัญคือ กระบวนการพัฒนาประเทศมาเลเซียตั้งแต่นั้นมา จะเปิดกว้างให้ประชาชนทุกเชื้อชาติเข้าไปมีส่วนร่วมกับรัฐบาลในผลักดันกระบวนการพัฒนาทุกอย่างให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของวิสัยทัศน์ดังกล่าวให้ได้แล้ว มาเลเซียในอนาคตจักต้องผสมผสานความเป็นหนึ่งเดียวของประชากรเชื้อชาติต่าง ๆ ให้กลายเป็น “ชาวมาเลเซีย” (Malaysians) ทุกคน โดยไม่มีการแบ่งแยกสิทธิและอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ตามเชื้อชาติแตกต่างกับช่วงที่มีการใช้นโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) ที่เคยผ่านมาโดยสิ้นเชิง แต่รัฐบาลจะเน้นการพัฒนาประเทศไปสู่ความเป็นชาติอุตสาหกรรมทันสมัยพร้อมกับการขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไปจากมาเลเซียให้ได้ภายใน ค.ศ.2020 โดยประชาชนทุกหมู่เหล่าและทุกภูมิหลังทางเชื้อชาติจะกลายเป็นชาวมาเลเซียที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขภายใต้พหุสังคมที่พัฒนาสมบูรณ์แบบแล้วอีก 2 ทศวรรษข้างหน้า ขณะเดียวกัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของมาเล-เซียในช่วงปี ค.ศ.1990-1995 ซึ่งเพิ่มขึ้นเป็นเลขสองหลัก (double dijit growth) ตลอดเวลา ก็ยิ่งสร้างความมั่นใจให้ทั้งชุมชนเชื้อสายจีน รวมทั้งพรรคการเมืองต่าง ๆ ของชาวจีนเกือบทั้งหมดที่ร่วมมือกับพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) จัดตั้งรัฐบาลผสมแนวร่วมแห่งชาติปกครองมาเลเซียในขณะนั้นคือพรรคสมาคมจีนมลายา(MCA) พรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) พรรคประชาชาติซาราวัค (The Sarawak National Party : SNAP) และ

พรรคจีนซาบาห์ก้าวหน้า (The Chinese Sabah Progressive Party : CSPP)[58] ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายใต้การชี้นำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งได้เกิดขึ้นตลอดทศวรรษ 1990 ล้วนเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้มีเชื้อสายจีนทุกคน ให้กลับมามีความเข้มแข็งต่อไปโดยไม่ต้องหวั่นเกรงถึงผลกระทบของนโยบายใด ๆ ทางเศรษฐกิจที่เลือกปฏิบัติกันในแต่ละชุมชนอย่างไม่เท่าเทียมกันเหมือนในอดีตอีกต่อไป

ยิ่งไปกว่านั้น การที่รัฐบาลของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ได้หันกลับมาส่งเสริมให้ทั้งชุมชนและพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลเหล่านี้ พยายามกลับมาฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และการศึกษาภาษาจีนอย่างจริงจังเพื่อทำให้มาเลเซียเป็นพหุสังคมสมบูรณ์แบบที่พร้อมจะเป็นสะพานเชื่อมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนกับภูมิภาคส่วนอื่น ๆ ของโลกอย่างจริงจัง ตั้งแต่นั้นมา ก็ยิ่งทำให้การเป็นพันธมิตรของพรรคการเมืองเชื้อสายจีนเหล่านี้กับพรรคแนวร่วมมาเลย์แห่งชาติ (UMNO) ซึ่งเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลมาเลเซียตลอดมา กลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการหาเสียงสนับสนุนจากชุมชนเชื้อสายจีนให้เข้ามามีบทบาทสนับสนุนพรรคการเมืองนั้น ๆ เพิ่มขึ้นด้วย จนกระทั่งวิสัยทัศน์ 2020 ของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ได้กลายเป็นคำขวัญของพรรคการเมืองเชื้อสายจีนเหล่านี้ทุกพรรคในการณรงค์เลือกตั้งทั่วไปในค.ศ.1995 ซึ่งก็ตรงกับความต้องการของชุมชนเชื้อสายจีนทั่วทั้งมาเลเซียที่ถือว่าการรักษาสถานภาพทางเศรษฐกิจและการให้โอกาสลูกหลานของพวกเขาสามารถศึกษาภาษาจีนได้ตามความสมัครใจคือเป้าหมายสำคัญสุดของการดำรงความเป็นจีนของแต่ละครอบครัวตลอดมา เพราะฉะนั้นในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนั้น ชุมชนชาวจีนส่วนใหญ่จึงได้หันกลับมาให้การสนับสนุนพรรคการเมืองเหล่านี้อย่างท่วมท้นและทำให้รัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์กลับมาคุมเสียงส่วนใหญ่ทั้งในสภาผู้แทนราษฎรระดับชาติและในสภาผู้แทนราษฎรระดับรัฐ ขณะที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านอื่น ๆ เช่น พรรคกิจประชาธิปไตย (DAP) ภายใต้การนำของหลิม กิตเสียง (Lim Kit Siang) และพรรคอิสลามมาเลเซีย (PAS) กลับพ่ายแพ้อย่างยับเยิน ยกเว้นเฉพาะในรัฐตรังกานูซึ่งพรรคอิสลามมาเลเซีย (PAS) ยังคงครองเสียงส่วนใหญ่ไว้ได้อย่างเหนียวแน่นต่อไป[59]

ภายหลังการเลือกตั้งครั้งนั้น นอกจากผู้นำพรรคการเมืองต่าง ๆ เชื้อสายจีนจากพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) พรรคขบวนการประชาชนมาเลเซีย (Gerakan) พรรคประชาชาติซาราวัค (SNAP) และพรรคจีนซาบาห์ก้าวหน้า (CSPP) เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นคณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ทั่วทุกพรรคแล้ว พรรคการเมืองเหล่านี้ยังสามารถจัดตั้ง

รัฐบาล ปกครองท้องถิ่นในรัฐต่าง ๆ ที่มีประชากรเชื้อสายจีนเป็นส่วนใหญ่ หรือในบางรัฐซึ่งเสียงสนับสนุนของชาวมาเลย์พื้นเมืองมีความก้ำกึ่งกันระหว่างพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์(UMNO)และพรรค อิสลามมาเลเซีย (PAS) อีกด้วย และผลพวงของการเลือกตั้งครั้งสำคัญดังกล่าวยังทำให้บรรดาผู้นำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ตระหนักถึงความสำคัญของพรรคพันธมิตรแนวร่วมเชื้อสายจีนเหล่านี้ในการที่จะสกัดกั้นบทบาทของพรรคอิสลามมาเลเซีย (PAS) ไม่ให้ขยายอิทธิพลไปสู่ รัฐอื่น ๆ ในบริเวณมาเลเซียตะวันตก รัฐซาบาห์ และรัฐซาราวัคได้อย่างง่ายดายเหมือนในอดีตอีกต่อไป ขณะเดียวกัน รัฐบาลมาเลเซียก็ได้แสดงออกถึงความจริงใจในการส่งเสริมให้ชุมชนจีนหันกลับมารื้อฟื้นเอกลักษณ์ต่าง ๆ ของพวกเขาอย่างเต็มที่ เช่น เสรีภาพในการเรียนและการสอนภาษาจีนทุกระดับแล้ว ยังได้อนุญาตให้มีการรื้อฟื้นขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ทุกอย่าง ซึ่งเดิมเป็นสิ่งผิดกฎหมายให้กลับกลายเป็นเรื่องถูกต้องสำหรับชุมชนจีนตั้งแต่นั้นมา

ส่วนพรรคการเมืองต่าง ๆ โดยเฉพาะพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งได้กลับมาเข้มแข็งอีกครั้งหนึ่งและกลายเป็นพรรคแนวร่วมแห่งชาติใหญ่สุดในหมู่พรรคการเมืองเชื้อสายจีนต่างๆ ทั้งหมด ซึ่งจัดตั้งรัฐบาลผสมตั้งแต่นั้นมาก็ได้หันมาฟื้นฟูแก้ไขข้อบังคับต่างๆ เพื่อขยายฐานเสียงของพรรคนี้ให้ครอบคลุมชุมชนเชื้อสายจีนให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่กฎหมายพรรคการเมืองในมาเลเซียจะเอื้ออำนวยให้ได้ เช่น การเปิดรับสมาชิกพรรคจากบุคคลทั่วไปใด ๆ ก็ตามที่มีบรรพบุรุษทางสายบิดาหรือทางสายมารดาสายใดสายหนึ่งเป็นผู้มีเชื้อสายจีนเป็นครั้งแรก ทั้งที่วัฒนธรรมทางการเมืองของพรรคนี้ในอดีตก่อนหน้านั้น จะจำกัดการรับสมาชิกใหม่เฉพาะผู้ที่มีบิดาเป็นผู้ที่มีเชื้อชาติจีนเท่านั้น โดย ดร.หลิง เหลียงซิก (Dr.Ling Liong Sik) ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ได้ให้เหตุผลของการแก้ไขข้อบังคับกับพรรคดังกล่าวว่า เพื่อทำให้ชุมชนชาวจีนทุกคนหันมาให้ความสำคัญกับการดำรงและการเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลายในฐานะชาวมาเลเซียอย่างจริงจังแล้ว ยังแสดงออกให้สังคมมาเลเซียทั้งมวลได้ตระหนักถึงความสามารถในการบรรลุวุฒิภาวะทางการเมืองของพรรคนี้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนอีกด้วย นอกจากนั้น นโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อขยายฐานเสียงของพรรคสมาคมจีนมลายาก็ได้เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่นักธุรกิจรุ่นใหม่ ซึ่งประจวบเหมาะกับการที่คนเหล่านี้กำลังประสบผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจการลงทุนทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนของรัฐบาลมาเลเซียในช่วงกลางทศวรรษ 1990 เหมือนกัน โดยนักธุรกิจรุ่นใหม่เหล่านี้ถือว่าการมีโอกาสได้สัมผัสหรือการสามารถสร้างเครือข่ายกับนักการเมืองในพรรคที่ร่วมจัดตั้งรัฐบาลทั้งในระดับชาติและในระดับรัฐแต่ละแห่งของมาเลเซียตั้งแต่นั้นมา กลายเป็นสิ่งจำเป็นต่อการขยายธุรกิจ

การลงทุนของพวกเขาให้เจริญเติบโตต่อไปในอนาคต ตราบใดที่วัฒนธรรมการเมืองและการดำเนินธุรกิจในมาเลเซียยังคงมีบทบาทของระบบอุปถัมภ์ครอบงำเหมือนในอดีตที่เคยผ่านมา[60]

ถึงกระนั้นก็ตาม ผู้มีเชื้อสายจีนในมาเลเซียทุกคนก็ไม่ใช่ว่าจะต้องมีอาชีพเป็นนักธุรกิจหรือแยกชีวิตตนเองออกจากอิทธิพลของศาสนาอิสลามและวัฒนธรรมมาเลย์โดยสิ้นเชิง เพราะตามสถิติของทางราชการใน ค.ศ.1991 อย่างน้อยก็มีชาวจีนนับถือศาสนาอิสลามในมาเลเซียอยู่ไม่น้อยกว่า 15,000 คนแล้วในขณะนั้น คนเหล่านี้ยังได้เข้ามามีบทบาทในทางการเมืองเพื่อให้การสนับสนุนพรรคมุสลิมมาเลเซีย (PAS) ด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาชาวจีน (The Chinese Cousultative Committee : CCC) ตลอดช่วงการเลือกตั้งทุกระดับในทศวรรษ 1990 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการหาเสียงกับชุมชนจีนส่วนน้อยในบางเขตเลือกตั้ง ซึ่งมีผู้สมัครของพรรคนี้แข่งขันขับเคี่ยวกันอย่างสูสีกับผู้สมัครของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) นอกจากนั้นการที่คณะกรรมการที่ปรึกษาชาวจีน (CCC) เหล่านี้ สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองกับพรรคมุสลิมมาเลเซีย (PAS) ได้เป็นอย่างดี เท่ากับเป็นการย้ำให้ชุมชนเชื้อสายจีนทั่วมาเลเซียได้ตระหนักถึงความจริงว่าปรัชญาของพรรคนี้ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแตกต่างทางเชื้อชาติ แต่ตั้งอยู่บนหลักการภราดรภาพของผู้นับถือศาสนาอิสลามอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองของมุสลิมจีนในมาเลเซียจะยิ่งเป็นเรื่องน่าสนใจของสังคมชาวพื้นเมืองมาเลย์มากขึ้นแล้ว ยังเท่ากับเป็นการย้ำให้เห็นถึงความจริงว่าการมีความเชื่อทางศาสนาที่เหมือนกัน สามารถนำมาซึ่งความสามัคคีกลมเกลียวระหว่างผู้มีเชื้อชาติแตกต่างกันในพหุสังคมแห่งนี้ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย[61]

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวิวัฒนาการทางการเมืองของชุมชนจีนส่วนใหญ่ยังคงผูกติดกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการรักษาอัตลักษณ์ในทางประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จะต้องสะท้อนออกมาซึ่งความเป็นสังคมจีนในมาเลเซียตลอดมา ขณะเดียวกัน ท่าทีและนโยบายของรัฐบาลภายใต้การนำของพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ที่มีต่อชุมชนและพรรคการเมืองอื่นๆ ของชาวจีน กลับทวีความใกล้ชิดและสนิทสนมกันมากขึ้น จนกระทั่งภาพลักษณ์ของดร.มหาธีร์และผู้นำคนสำคัญอื่น ๆ ในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ได้กลายเป็น “พี่ใหญ่” ที่มีความอาทรต่อปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในพรรคการเมืองเชื้อสายจีนที่เป็นแนวร่วมในการจัดตั้งรัฐบาลตลอดมา แม้กระทั่งการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกรรมการบริหารพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งนับวันก็ยิ่งแตกออกเป็นฝักเป็นฝ่ายมากขึ้นจนกระทั่งบางครั้ง ดร.มหาธีร์ในฐานะประธานแนวร่วมแห่งชาติ (Barisan Nasional) ต้องเข้าไปทำหน้าที่เป็นตุลาการชี้ขาดปัญหาความขัดแย้งนั้น ๆ และกรรมการบริหารพรรคสมาคมจีนมลายาก็จะหวนกลับมาสามัคคีกันอีกครั้งหนึ่งเพราะความกรุณาของ

พี่ใหญ่คนนี้หรือพี่รองคนอื่นๆจากพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) ซึ่งพฤติกรรมทำนองนี้จะเกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงครึ่งหลังของทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา แต่ก็สงบเงียบไประยะหนึ่งเมื่อเศรษฐกิจของมาเลเซียโดยรวมต้องได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากวิกฤตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ตั้งแต่ปลายปี ค.ศ.1997 จนกระทั่งบรรดาผู้นำการเมืองจากทุกพรรคที่ร่วมอยู่ในรัฐบาล ตลอดจนผู้นำธุรกิจคนสำคัญของมาเลเซียที่มีความใกล้ชิดกับนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ต้องร่วมมือกันหาทางออกในการแก้ไขวิกฤตการณ์ดังกล่าวในแนวทางของมาเลเซียเอง ด้วยการตัดสินใจประกาศควบคุมการไหลออกของเงินทุนและการกำหนดค่าเงินริงกิตในอัตราตายตัวคงที่ไม่ให้เปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้อิสระตามอุปสงค์อุปทานของตลาดเงินตราระหว่างประเทศอีกต่อไป โดยรัฐบาลมาเลเซียไม่ยอมปฏิบัติตามคำเสนอแนะของกองทุนเงินระหว่างประเทศ (IMF) แต่อย่างใดด้วย[62]

ในท่ามกลางภาวะวิกฤตร้ายแรงดังกล่าว แนวทางที่รัฐบาลมาเลเซียนำมาใช้แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชาติ นอกจากจะนำมาซึ่งความขัดแย้งและแตกหักระหว่างนายกรัฐมนตรีมหาธีร์และรองนายกรัฐมนตรีอันวาร์ อิบราฮิม (Anwar Ibrahim) แล้ว ยังก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) จนกระทั่งพรรคนี้ต้องอยู่ในภาวะอ่อนแอและแตกออกเป็น 2 เสี่ยงระหว่างผู้สนับสนุนบุคคลทั้งสองไปโดยปริยาย ขณะเดียวกัน บรรดาผู้นำธุรกิจขนาดใหญ่และพรรคการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนในรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติก็ได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ต่อแนวทางของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ในการเผชิญปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอย่างกล้าหาญ เพราะมิฉะนั้นแล้ว ธุรกิจลงทุนขนาดใหญ่ต่าง ๆ ของพวกเขาซึ่งล้วนแต่พึ่งพิงการกู้เงินลงทุนเป็นจำนวนมากจากต่างประเทศก็จะต้องอยู่ในภาวะล้มละลายทันที ถ้าหากรัฐบาลมาเลเซียไม่ใช้นโยบายกำหนดค่าเงินริงกิตคงที่ควบคู่ไปกับการประกาศห้ามไม่ให้เงินทุนไหลออกจากประเทศเป็นการชั่วคราว ขณะเดียวกันทั้งผู้นำรัฐบาลและผู้นำธุรกิจเอกชนก็มีความเด็ดเดี่ยวและมีความสามัคคีกันอย่างเต็มที่เพื่อช่วยกันฟันฝ่าปัญหาเศรษฐกิจถดถอยอย่างรุนแรงช่วงนั้น โดยไม่สนใจต่อการวิพากษ์วิจารณ์หรือการโจมตีต่าง ๆ ของนักวิชาการและสื่อมวลชนตะวันตก หรือแม้กระทั่งจากชาติเพื่อนบ้านข้างเคียงเช่นสิงคโปร์และไทย ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าแนวทางการแก้วิกฤตเศรษฐกิจโดยปฏิเสธไม่ยอมรับคำแนะนำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จะทำให้ทั้งเศรษฐกิจมาเลเซียและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทรุดตัวลงมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม แนวทางที่ภาครัฐบาลและภาคเอกชนมาเลเซียร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มที่เพื่อช่วยกันแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ กลับส่งผลตรงกันข้ามกับเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากภายนอกโดยสิ้นเชิง เพราะทำให้เศรษฐกิจมาเลเซียฟื้นขึ้นมาอย่างรวดเร็วจากการที่เคยหดตัวลงถึง

ร้อยละ 7.4 ในปีค.ศ.1988 กลับมีอัตราการขยายตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 6.1 ในปีค.ศ.1999 จึงมีผลทำให้พรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) และแนวร่วมแห่งชาติซึ่งจัดตั้งรัฐบาลอีกทั้ง 4 พรรคและล้วนเป็นพรรคการเมืองจีนทั้งสิ้น ฉวยโอกาสยุบสภาผู้แทนราษฎรและจัดการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนธันวาคม ค.ศ.1999 ทันที แน่นอนที่สุด ชุมชนธุรกิจชาวจีนที่ได้รับอานิสงฆ์อย่างเต็มที่จากมาตรการแก้ไขวิกฤตทางเศรษฐกิจของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ ก็แสดงความยินดีที่จะให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ตนเองหนุนหลังอยู่ทำการรณรงค์เลือกตั้งทั่วไปในลักษณะของการฮั้วและช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างเปิดเผยเพื่อแข่งขันกับพรรคการเมืองฝ่ายค้านสำคัญซึ่งยังเหลืออยู่เพียง 2 พรรคเท่านั้นคือ พรรคอิสลามมาเลเซีย (PAS) และพรรคกิจประชาธิปไตย (DAP) ของนายหลิม กิตเสียง ส่วนพรรคการเมืองฝ่ายค้านอื่น ๆ ภายใต้การนำของนางวัน อาซีซัส (Wan Asizaz) ภริยานายอันวาร์ อิบราฮิม แทบไม่อยู่ในสายตาของพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลเหล่านี้เลย ผลที่สุด พรรคการเมืองต่าง ๆ ซีกรัฐบาลก็กวาดที่นั่งได้อย่างล้นหลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) และพรรคประชาชาติซาราวัค (SNAP) กลับมีที่นั่งเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากกว่าการเลือกตั้งครั้งใด ๆ ขณะที่พรรคฝ่ายค้านทุกพรรคก็พ่ายแพ้อย่างยับเยินกว่าการเลือกตั้งทุกครั้งในอดีตเหมือนกัน

ในเวลาเดียวกัน เศรษฐกิจมาเลเซียก็ยังคงขยายตัวต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง โดยในปีค.ศ.2000 ได้เพิ่มสูงขึ้นอีกเป็นร้อยละ 8.3 จึงทำให้กลุ่มทุนจีนและกลุ่มทุนพื้นเมืองอื่น ๆ กลับมามีความแข็งแกร่งอีกครั้งหนึ่ง[63] บทบาทของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่กลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ให้การสนับสนุนมาตั้งแต่ต้น จึงกลับมามีบทบาทนำเหนือพรรคการเมืองจีนคู่แข่งอื่น ๆ อย่างเต็มที่ในช่วงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การเติบใหญ่ของพรรคการเมืองนี้ก็กลับสร้างปัญหาความแตกแยกภายในขึ้นมาเรื่อยๆ ตั้งแต่กลางปี ค.ศ.2001 เป็นต้นมา ในลักษณะคล้ายคลึงกันกับปัญหาการแตกแยกภายในพรรคประชาชาติซาราวัค (SNAP) กล่าวคือ สาขาพรรคที่เกิดขึ้นมากมายตลอดช่วงปี ค.ศ.1999-2002 ของพรรคสมาคมจีนมลายา ซึ่งปัจจุบันมีถึง 2,384 สาขา นอกจากจะทำให้มีสมาชิกพรรคซึ่งเดิมมีอยู่ประมาณ 600,000 คน เพิ่มขึ้นอีกประมาณ 135,000 คนแล้ว ยังทำให้กรรมการบริหารพรรครุ่นเก่าและกรรมการบริหารพรรครุ่นใหม่แตกออกเป็น 2 เสี่ยงด้วยคือ พวกหนึ่งภายใต้การนำของ ดร.หลิง เหลียงซิก ผู้เป็นหัวหน้าพรรคที่มีนายทุนจีนขนาดใหญ่ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ในฐานะผู้นำคนรุ่นเก่ากับอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งมีสมาชิกพรรครุ่นใหม่และส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs) ทั่วไปให้การสนับสนุนหลิม อาเล็ก (Lim Ah Lek) ซึ่งเป็นรองหัวหน้าพรรค โดยแต่ละฝ่ายต่างก็ต้องการช่วงชิงบทบาทนำภายในพรรคนี้กันอย่างเต็มที่จนกลายเป็นปัญหาการฟ้องร้องกล่าวหาซึ่งกันและกันอยู่ในศาลกรุงกัวลาลัมเปอร์ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.2002 จนถึงปัจจุบัน

ขณะเดียวกัน ปัญหาทำนองเดียวกันก็เกิดขึ้นกับพรรคประชาชาติซาราวัค (SNAP) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้วเพื่อชิงอำนาจกันในพรรคเหมือนกัน ระหว่างผู้นำรุ่นอาวุโสภายใต้การนำของหว่อง กิมหมิน (Wong Kim Min) ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรค กับอีกฝ่ายหนึ่งภายใต้การนำของเตียง กิงซิง (Tiong King Sing) ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของรัฐซาราวัคซึ่งต้องการก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้าพรรคแทนผู้นำรุ่นเก่า[64] ซึ่งปัญหาความขัดแย้งจากการช่วงชิงอำนาจกันเองในแต่ละพรรคการเมืองจีนเหล่านี้ได้สร้างปัญหาหนักใจให้กับบรรดาผู้นำอาวุโสในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์ (UMNO) มาก เพราะมันได้กลายเป็นปัญหาซึ่งสาธารณชนทั่วมาเลเซียต่างรู้เรื่องดีและกลายเป็นประเด็นที่พรรคการเมืองฝ่ายค้านนำไปใช้โจมตีรัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ได้อย่างชัดเจนกว่าประเด็นอื่นๆในปัจจุบัน นอกจากนั้นสาเหตุของปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เกี่ยวพันกับการฉ้อโกงอำนาจกันในพรรคซึ่งแต่ละฝ่ายต่างกล่าวหาซึ่งกันและกันแล้ว มันยังเกี่ยวพันกับผลประโยชน์ทางธุรกิจอื่น ๆ ที่แต่ละฝ่ายไม่สามารถจัดสรรกันได้ลงตัวและยังโยงใยพัวพันไปถึงนโยบายเศรษฐกิจต่างๆ ของรัฐบาลที่ผ่านมาด้วย จนกระทั่งนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ในฐานะพี่ใหญ่และรองนายกรัฐมนตรีอับดุลลาห์ อาห์หมัด บาดาวี (Abdullah Ahmad Badawi) ในฐานะพี่รองต้องเข้าไกล่เกลี่ยให้แต่ละฝ่ายรอมชอมกันให้ได้ก่อนที่ปัญหาเหล่านี้จะทำให้รัฐบาลแนวร่วมแห่งชาติ(Barisan Nasional) ขาดเสถียรภาพต่อไป แต่ปัญหาความขัดแย้งเหล่านี้ก็ยังคงคาราคาซังและกลายเป็นคดีความต่าง ๆ อยู่ในศาลมาเลเซียจนถึงปัจจุบัน

ขณะที่บทบาททางการเมืองของผู้มีเชื้อสายจีนในมาเลเซียมีสีสันความน่าสนใจเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ในทางตรงกันข้าม สิงคโปร์ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้มีเชื้อสายจีนกลับยังคงถูกปกครองโดยระบอบเผด็จการภายใต้โครงสร้างเปลือกนอกแบบประชาธิปไตยตะวันตกที่อิงแอบอยู่กับปรัชญาของลัทธิขงจื่อยุคใหม่(Neo Confucianism) ซึ่งชนชั้นผู้ปกครองในพรรคกิจประชาชน (PAP) พึงพอใจเลือกใช้เฉพาะหลักการบางอย่างที่จะเป็นประโยชน์ต่อการผูกขาดอำนาจรัฐของพรรคการเมืองนี้ต่อไปอย่างมั่นคง ถึงแม้ว่าตั้งแต่ ค.ศ.1990 เป็นต้นมา ลี กวนยิวได้มอบตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้กับโก จ๊กตง (Goh Chock Tong) โดยตัวเองยังคงดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอาวุโส (Senior Minister Without Portfolio) ที่ไม่จำเป็นต้องสังกัดกระทรวงอะไร แต่อำนาจของบุคคลผู้นี้ก็ยังคงมีมากกว่าทุกคนในรัฐบาลตลอดมา เพราะเขายังดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคกิจประชาชนในปัจจุบัน[65] ขณะเดียวกัน การจำกัดเสรีภาพทางความคิดหรือการมีอิสระใดในการเคลื่อนไหวทางการเมืองของผู้คนทั่วไปที่มีวิสัยทัศน์แตกต่างกับแนวนโยบายที่พรรคกิจประชาชนพยายามยัดเยียดและครอบงำอย่างเข้มงวดนั้น ก็ยังเป็นสิ่งต้องห้ามของสังคมเผด็จการแห่งนี้ ซึ่งรัฐบาลสามารถประยุกต์ความหมาย

ของคำว่า “การปกครองตามกฎหมาย” (rule of law) มากลายเป็น “การปกครองโดยกฎหมาย” (rule by law) โดยพรรคกิจประชาชนสามารถประดิษฐ์คิดค้นวิธีการครองอำนาจต่างๆ ขึ้นมารักษาอิทธิพลทางการเมืองให้เฉพาะพรรคของตนหรือทำลายศัตรูคู่แข่งขันทางการเมืองอื่นๆ ได้อย่างแยบยล ผสมปนเปกับความไร้อารยะทางจริยธรรมประชาธิปไตยได้ตลอดเวลา เพราะนับตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปหลังปี ค.ศ.1990 จนถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 พรรคกิจประชาชนได้รับการเลือกตั้งทุกครั้งไม่ต่ำกว่า 77 ที่นั่งจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วเกาะแห่งนี้รวม 79 ที่นั่ง ในบางปีถ้าหากรัฐบาลรำคาญการหาเสียงของพรรคการเมืองฝ่ายค้านซึ่งปัจจุบันมีอยู่เพียง 2 พรรคคือ พรรคประชาธิปไตยสิงคโปร์ (The Singapore Democratic Party : SDP) ภายใต้การนำของชี ซุ่นจ๋วน (Chee Soon Juan) และพรรคแรงงาน (The Workers’ Party : WP) ภายใต้การนำของตั้ง เลี่ยงหง (Tang Liang Hong) รัฐบาลก็จะนำเอากฎหมายความมั่นคงภายใน (The Internal Security Act) และกฎหมายการหมิ่นประมาทต่าง ๆ ที่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้มากมายมาใช้ทำลายคู่แข่งขันได้อย่างง่ายดาย[66] เช่น ในกรณีที่ชี ซุ่นจ๋วน ถูกจับกุมตัวในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ.1997 พร้อมกับการที่ศาลตัดสินจำคุก 12 วัน และตัดสิทธิ์การลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเวลา 5 ปี ขณะเดียวกัน ตั้ง เลี่ยงหงก็ถูกทั้งนายกรัฐมนตรีโก จ๊กตง ลี กวนยิว และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคกิจประชาชนอีก 9 คน ฟ้องข้อหาหมิ่นประมาทและเรียกค่าเสียหายมีมูลค่าสูงถึง 5.77 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ พร้อมกับการถูกเจ้าหน้าที่สรรพากรออกหมายจับในข้อหาหลีกเลี่ยงการเสียภาษีต่าง ๆ จนบุคคลผู้นี้ต้องหนีเตลิดเปิดเปิงมาลี้ภัยอยู่ในมาเลเซียปัจจุบัน[67]

ถึงแม้สิงคโปร์จะประสบความสำเร็จทางเศรษฐกิจจนกลายเป็นชาติอุตสาหกรรมที่ทันสมัยสุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในขณะนี้ แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีภูมิหลังแตกต่างกันทางเชื้อชาติทุกคน ก็ถูกจำกัดโดยวิธีการควบคุมของพรรคกิจประชาชน เพื่อไม่ให้ใครก็ตามที่มีความคิดแตกต่างกับพวกเขาสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองใดๆทั้งในลักษณะของการพูดด้วยวาจาหรือบทความที่เป็นลายลักษณ์อักษรสู่สาธารณชนโดยเด็ดขาด เพราะพฤติกรรมดังกล่าวถือว่าเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ทั้งที่ในทัศนะของผู้มีอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสังคมเสรีนิยมทั่วไป จะถือเป็นสิ่งปกติธรรมดาก็ตาม แต่สำหรับสิงคโปร์ตลอดยุคเอกราชภายใต้การปกครองของพรรคการเมืองเดียวนี้ตลอดมา กลับถือว่าความคิดเห็นทางการเมืองใด ๆ ก็ตามที่สั่นคลอนบทบาทการนำของพรรคกิจประชาชน (PAP) ก็คือภัยที่ทำลายความมั่นคงของรัฐซึ่งทางราชการสามารถยัดเยียดข้อหาร้ายแรงต่าง ๆ ตามกฎหมายความมั่นคงภายในได้ตลอดเวลาแล้ว พรรคกิจประชาชนยังมีวิธีการสำคัญอื่น ๆ อีกถึง 3 อย่างในการกลั่นแกล้งหรือจำกัดบทบาทไม่ให้พรรคการเมืองอื่นสามารถแข่งขันกับพรรคของตนได้อย่างเท่าเทียมกันคือ การกำหนดเขตเลือกตั้งต่าง

ๆ ตามอำเภอใจและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ถ้าหากเมื่อใดก็ตามที่พรรคการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ มีเสียงสนับสนุนเพิ่มขึ้นจนเป็นที่ไม่น่าไว้วางใจต่อผู้สมัครของพรรคในการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้น ภายใน 3 เดือนเท่านั้น รัฐบาลก็จะใช้กระบวนการทางกฎหมายและอำนาจบริหารต่างๆ ทำการเปลี่ยนแปลงเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ใหม่ทันที จนกระทั่งเกิดความมั่นใจแล้วว่าเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ผู้สมัครจากพรรครัฐบาลจะกำชัยชนะเด็ดขาดเหนือคู่แข่งขันอย่างแน่นอน

วิธีการสำคัญถัดมาในการครองอำนาจทางการเมืองอย่างมั่นคงของพรรคกิจประชาชนคือ การเปลี่ยนกฎเกณฑ์กติกาการเลือกตั้งและการนับคะแนนด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างแยบยลและรวดเร็วมากก่อนหน้าที่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่จะเกิดขึ้นในแต่ละครั้ง จนกระทั่งคู่แข่งขันทางการเมืองอื่น ๆ ไม่อยู่ในฐานะที่จะเตรียมตัวได้ทันตามกฎเกณฑ์กติกาการเลือกตั้งที่เพิ่งเปลี่ยนแปลงอย่างกระทันหันก่อนหน้าการเลือกตั้งทั่วไปเพียงไม่กี่วันได้ และยังมีอีกวิธีการหนึ่งซึ่งใช้ได้ผลอย่างดียิ่งตลอดมาคือ สมาชิกของพรรคนี้จะทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการผู้อยู่อาศัย (The Residents' Committee : RC) ในอาคารชุด (condominium) ต่าง ๆ ซึ่งรัฐบาลเป็นเจ้าของโครงการเป็นส่วนใหญ่เพื่อทำหน้าที่สอดส่องเป็นหูเป็นตาและป้องกันไม่ให้ผู้ที่มีความคิดทางการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามสามารถทำการเคลื่อนไหวหรือเผยแพร่ความคิดใดๆ ที่อาจจะเป็นภัยต่อรัฐบาลได้โดยเด็ดขาด ถ้าหากผู้พำนักในอาคารชุดรายนั้น ๆ ทำการฝ่าฝืนคำแนะนำของคณะกรรมการผู้อยู่อาศัย (RC) พฤติกรรมของเขาก็จะถูกรายงานต่อหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐซึ่งหมายถึงโอกาสที่จะถูกบอกเลิกการจ้างงานจากบริษัทต่าง ๆ ของรัฐบาลหรือธุรกิจเอกชนอื่นๆ ที่สนับสนุนพรรคกิจประชาชนก็จะต้องติดตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น นอกจากนั้นในแต่ละชุมชนเขตที่อยู่อาศัยต่างๆทั่วเกาะสิงคโปร์ยังมีการจัดตั้งสภาพัฒนาการชุมชน (The Community Development Council : CDC) ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและทำหน้าที่ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกับคณะกรรมการผู้อยู่อาศัย (RC) ในอาคารชุดข้างต้นด้วยทั้งๆ ที่บทบาทของคนเหล่านี้จริง ๆ แล้วก็ทำหน้าที่ไม่ได้แตกต่างจากการเป็นสาขาของพรรคกิจประชาชนในระดับรากหญ้าเลย แต่ก็สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมสิงคโปร์เพราะไม่มีนักประชาธิปไตยรายใดกล้าประจานความจริงเหล่านี้ออกมาเนื่องจากเกรงปัญหาเดือดร้อนต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับครอบครัวของตนเอง[68]

พรรคกิจประชาชน (PAP) ยังได้ควบคุมสหภาพแรงงานต่างๆ อย่างรัดกุมจนกลายเป็นฐานเสียงสำคัญของพรรคมาอย่างยาวนานหลายทศวรรษแล้ว โดยปัจจุบันสหภาพแรงงานสิงคโปร์ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น 82 สหภาพนั้น ในจำนวนนี้มีถึง 72 สหภาพที่เป็นสมาชิกของสภาสหภาพแรงงานแห่งชาติ (The National Trade Union Congress : NTUC) ซึ่งเป็นองค์กรจัดตั้งทางแรงงานที่รัฐบาลมีบทบาทครอบงำตลอดมา ขณะที่สหภาพแรงงานที่ไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรนี้ก็มีขนาดเล็กและไม่สนใจปัญหาการเมืองใด ๆ เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นการรักษาผลประโยชน์และสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับสมาชิกของสหภาพเท่านั้น ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้นสภาสหภาพแรงงานแห่งชาติ (NTUC) ยังมี

บุคคลสำคัญในรัฐบาลเป็นผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาสหภาพตลอดมาอีกด้วย เช่นในอดีตก่อนหน้านี้ตำแหน่งดังกล่าวก็เป็นของรองนายกรัฐมนตรีอ่อง เต็งเชียง (Ong Teng Ch'eong) ซึ่งเป็นรองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นและปัจจุบันก็เป็นประธานาธิบดีของสิงคโปร์ ส่วนเลขาธิการคนปัจจุบันของสภา สหภาพแรงงานแห่งชาติ (NTUC) คือ หลิม บุ่งเฮง (Lim Boong Heng) ก็เป็นรัฐมนตรีกิจการทั่วไป เพราะฉะนั้นปัญหาการนัดหยุดงานหรือการเคลื่อนไหวทางการเมืองใด ๆ ที่จะแสดงออกถึงความไม่พอใจรัฐบาลจึงทำไม่ได้โดยเด็ดขาด ยกเว้นรัฐบาลจะส่งสัญญาณให้มีการประท้วงใด ๆ เพื่อสร้างอำนาจต่อรองให้รัฐบาลในการเจรจาต่อรองกับธุรกิจการลงทุนจากต่างประเทศหรือการเคลื่อนไหวใดๆ ที่เป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลสิงคโปร์เท่านั้น สภาสหภาพแรงงานแห่งชาติ (NTUC) จึงจะดำเนินการเคลื่อนไหวขึ้นมาทันที ส่วนแรงงานต่างด้าวอื่น ๆ ทั้งผู้ชายและผู้หญิงอีกประมาณ 460,000 คน กลับไม่ได้รับการคุ้มครองแต่อย่างใดจากกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของสิงคโปร์ตลอดมา[69]

สำหรับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองใด ๆ ของสื่อมวลชนสิงคโปร์ซึ่งมีความชำนาญในการวิพากษ์วิจารณ์เรื่องเลวร้ายของสังคมชาติเพื่อนบ้านได้ทันสมัยไม่แตกต่างเท่าไรนักกับสื่อมวลชนในสังคมประชาธิปไตยตะวันตก แต่เรื่องราวใด ๆ ที่เป็นเรื่องเสื่อมเสียหรืออาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐบาลและพรรคกิจประชาชน (PAP) สื่อมวลชนทุกแขนง ในสิงคโปร์ทำไม่ได้โดยเด็ดขาด เพราะหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในสิงคโปร์ปัจจุบันเป็นธุรกิจการลงทุนที่บริษัทสิงคโปร์เพรส์สโฮลดิงส์ (Singapore Press Holdings) ซึ่งเป็นธุรกิจการลงทุนของรัฐบาล(GLCs) ถือหุ้นส่วนทั้งหมด รัฐบาลจึงมีอำนาจในการบริหารและการวีโต้ (veto) ใด ๆ ได้ทุกขั้นตอนในกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ขณะเดียวกัน หนังสือพิมพ์ใดจากมาเลเซียห้ามไม่ให้มีการจำหน่ายในสิงคโปร์โดยเด็ดขาด หนังสือพิมพ์และวารสารจากต่างประเทศอื่น ๆ นอกจากเจ้าของสำนักพิมพ์แต่ละรายจะถูกบังคับให้ซื้อพันธบัตรเป็นเงินมัดจำต่อทางการสิงคโปร์รายละ 200,000 ดอลลาร์สิงคโปร์แล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังมีสิทธิ์ยึดเงินมัดจำดังกล่าวพร้อมกับการห้ามหนังสือพิมพ์หรือวารสารต่างประเทศฉบับนั้น ๆ จำหน่ายในสิงคโปร์ได้ตลอดเวลา ถ้าหากพิจารณาแล้วเห็นว่าข่าวสารที่ถูกนำเสนอใด ๆ เป็นภัยต่อความมั่นคงภายในหรือเป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่พึงประสงค์ของรัฐบาล ขณะเดียวกัน รัฐบาลสิงคโปร์ยังควบคุมวิทยุ โทรทัศน์ และอินเตอร์เน็ต (internet) ต่าง ๆ อย่างครบวงจร โดยให้บริษัทสิงคโปร์อินเตอร์เนชั่นนัลมีเดีย (Singapore International Media) ซึ่งเป็น

บริษัทธุรกิจของ รัฐบาล (GLCs) ทำการผูกขาดสถานีโทรทัศน์เสรีที่มีอยู่ทั้งหมด 4 ช่อง โทรทัศน์ตามสาย (cable service) ทั้งหมด และสถานีวิทยุต่าง ๆ อีก 10 สถานี ส่วนสถานีวิทยุของสิงคโปร์ที่เหลืออีก 5 สถานีนั้น 2 สถานีเป็นของสมาคมทหารกองหนุน (The Armed Forces Reservists Association) อีก 2 สถานีเป็นของสภาสหภาพแรงงานแห่งชาติ (NTUC) ซึ่งล้วนเป็นเครือข่ายของหน่วยงานของ รัฐบาลทั้งหมด ส่วนที่เหลืออีก 1 สถานีซึ่งกระจายเสียงเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดเป็นของสถานีวิทยุบีบีซีจากประเทศอังกฤษ (The British Broadcasting Corparation : BBC) นอกจากนั้นแล้ว รัฐบาลสิงคโปร์ยังห้ามไม่ให้ประชาชนทั่วไปติดตั้งจานรับโทรทัศน์จากดาวเทียมโดยเด็ดขาดด้วยจนถึงปัจจุบัน[70]

ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตยตามนิยามที่รัฐบาลของพรรคกิจประชาชน (PAP) เท่านั้นเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์กติกา จนกระทั่งสิงคโปร์กลายเป็นรัฐเผด็จการสมบูรณ์แบบที่มีเศรษฐกิจทันสมัยและรุ่งเรืองที่สุดในภูมิภาคแห่งนี้ แต่อิสระภาพและเสรีภาพทางการเมืองของประชาชนทุกระดับกลับล้าหลังยิ่งกว่าสังคมประเทศด้อยพัฒนาทั่วไปในอาฟริกาเสียด้วยซ้ำไปนั้น ในที่สุดก็ทำให้พลังก้าวหน้ายากที่จะเกิดขึ้นได้ทั้งในชุมชนเชื้อสายจีนส่วนใหญ่และชุมชนของชนกลุ่มน้อยเชื้อชาติอื่น ๆ ในสิงคโปร์ แม้กระทั่งปัญญาชนเชื้อสายจีนสิงคโปร์แทบทุกคนก็จำเป็นต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะทำหน้าที่ทางวิชาการให้เป็นที่โปรดปรานของรัฐบาลและชนชั้นผู้ปกครองทั่วไปเท่านั้น โดยไม่มีผู้ใดกล้าวิพากษ์วิจารณ์ความล้มเหลวหรือความเสื่อมทรามใดๆในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองสิงค-โปร์โดยเด็ดขาด แต่คนเหล่านี้สามารถแสดงความเก่งกาจได้อย่างเต็มที่ในการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของชาติเพื่อนบ้านข้างเคียงอื่น ๆ ได้ตลอดเวลา ทั้ง ๆ ที่พฤติกรรมของพวกเขาในสายตาของนักวิชาการเชื้อสายจีนทั่วไปในภูมิภาคนี้ ไม่ได้แตกต่างจากปัญญาชนไร้วิญญาณที่ขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบชั่วดีต่อสังคมตนเองเลยก็ตาม[71]

ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่มีบทบาททางการเมืองจำกัดมาก จึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่สิงคโปร์ภายใต้การครอบงำของลี กวนยิว และพรรคกิจประชาชน (PAP) มายาวนานกว่า 40ปีจะต้องมีปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงปรากฏเป็นข่าวคราวเล็ดลอดสู่สังคมภายนอกตลอดมาเหมือนกัน แต่ข่าวคราวดังกล่าวชาวสิงคโปร์ทั่วไปมีโอกาสรับรู้ได้น้อยมากเพราะมาตรการจำกัดเสรีภาพต่างๆ ของรัฐบาลนั่นเอง เช่น ในกรณีที่ครอบครัวของตระกูลลี กวนยิวและผู้นำพรรคกิจ

ประชาชนบางคน ได้สมรู้ร่วมคิดกันซื้ออสังหาริมทรัพย์ของบริษัทนัสซิมเจดคอมเพล็กซ์ (The Nassim Jade Complex) ซึ่งเป็นการกระทำผิดกฎข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ (The Stock Exchange of Singapore) ในค.ศ.1998 การทุจริตฉ้อโกงกันในบริษัทกิมเอ็งโฮลดิ้งส์ (Kim Eng Holdings) และธนาคารตัทหลี (Tat Lee Bank) ซึ่งลี ซวนยิว (Lee Suan Yew) ผู้เป็นน้องชายของลี กวนยิวเป็นกรรมการบริหารของบริษัททั้งสอง รวมทั้งการที่รัฐบาลในฐานะผู้ถือหุ้นใหญ่ของธนาคารเค็ปเป็ล(Keppel Bank) ตัดสินใจซื้อกิจการธนาคารตั๊ทหลีที่ขาดทุนอย่างหนักท่ามกลางข่าวคราวการตกแต่งบัญชีต่าง ๆ เกินความเป็นจริงซึ่งเป็นที่รู้กันทั่วไปในตลาดหุ้นสิงคโปร์ และข่าวคราวที่บริษัทสิงคโปร์เทคโนโลยีส์ (Singapore Technologies) ซึ่งมีนางโฮ ชิง (Ho Shing) ผู้เป็นภริยาของรองนายกรัฐมนตรีลี เซียนลุ้ง (Lee Hsien Loong) เป็นประธานกรรมการบริหารบริษัทของรัฐบาล(GLCs) แห่งนี้ซึ่งทำหน้าที่ผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ขายให้กับรัฐบาลพม่า ได้สมรู้ร่วมคิดกับบริษัทนายหน้าภายใต้การนำของเฟร็ดดี้ ลี ซึ่งเป็นน้องชายอีกคนหนึ่งของลี กวนยิว เพื่อทำการปั่นหุ้นในตลาดเงินทุนหลักทรัพย์สิงคโปร์จนกลายเป็นข่าวฉาวโฉ่ในวงการเงินระหว่างประเทศตั้งแต่ก่อนสิ้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันเป็นต้น[72]

อย่างไรก็ตาม อำนาจเผด็จการอันล้นพ้นในการที่จะเลือกบังคับใช้กฎหมายต่างๆ ได้อย่างเต็มที่ของลี กวนยิวและพรรคพวกในรัฐบาลพรรคกิจประชาชนดังกล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ยังมีสิ่งที่นักนิยมประชาธิปไตยทั่วโลกขยะแขยงเพิ่มขึ้นอีก เมื่อรัฐบาลสิงคโปร์ตัดสินใจแต่งตั้งเพื่อนรักของลี กวนยิว และอดีตเคยเป็นลูกจ้างมาอย่างยาวนานของสำนักงานกฎหมายลีแอนด์ลี (Lee & Lee) ของครอบครัวเขาคือนายไล้ กิวไจ่ (Lai Kew Chai) เป็นประธานศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาของสิงคโปร์เมื่อไม่นานมานี้[73] เพราะฉะนั้นจึงอาจจะสรุปได้ว่า โอกาสที่ชาวจีนในสิงคโปร์ส่วนใหญ่จะพ้นจากการกดขี่ทางความคิดและการครอบงำของระบอบเผด็จการแบบรัฐสภาภายใต้การนำของพรรคกิจประชาชน (PAP) ในช่วงทศวรรษอันใกล้นี้ แทบจะไม่มีเค้าลางอะไรปรากฏให้ทุกคนมีความหวังได้เลย ยกเว้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ทุกคนพอจะไขว่คว้าสร้างความร่ำรวยให้ครอบครัวต่อไปได้มากขึ้นเท่านั้น แต่สิทธิทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของผู้คนในประเทศนี้จะยังมีสถานะไม่แตกต่างกับหนี้สิน (liabilities) ส่วนบุคคลที่สูญหายไปอีกยาวนานอย่างแน่นอน

สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบรรดาลูกหลานชาวจีนในประเทศไทยกลับตรงกันข้ามกับสิงคโปร์โดยสิ้นเชิง เพราะสิทธิและเสรีภาพทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของคนเหล่านี้ในประเทศไทย ยังมีอย่างสมบูรณ์แบบกว่าสิทธิและเสรีภาพที่ผู้มีเชื้อสายจีนทั่วไปในทุกประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ครอบครองอยู่ในเวลานี้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ.1997 เป็นต้นมา ซึ่งได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับการคุ้มครอง” พร้อมกับมาตรา 5 ยังได้ให้ความกระจ่างชัดต่อมาว่า” ประชาชนชาวไทยไม่ว่าเหล่ากำเนิด เพศ หรือศาสนาใด ย่อมอยู่ในความคุ้มครองแห่งรัฐธรรมนูญนี้เสมอกัน” ยิ่งไปกว่านั้นรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังย้ำในมาตรา 30 ว่า” ...การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษาหรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำไม่ได้”[74] เพราะฉะนั้นสถานภาพต่าง ๆ ที่ผู้มีเชื้อสายจีนโดยทั่วไปบางคนเคยถูกจำกัดทั้งสิทธิและหน้าที่ในการที่จะแสดงออกในทางการเมืองตั้งแต่สมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์จนกระทั่งถึงสมัยรัฐบาลของพลเอกสุจินดา คราประยูร ซึ่งเผด็จการส่วนใหญ่ในช่วง ค.ศ.1957-1991 ได้เคยนิยมใช้จำกัดสิทธิในการเลือกตั้งและสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยกำเนิดเงื่อนไขคุณวุฒิการศึกษาระดับต่าง ๆ ของผู้มีเชื้อชาติจีนแต่มีสัญชาติไทย แตกต่างจากผู้ที่มีทั้งเชื้อชาติและสัญชาติไทยแต่เพียงอย่างเดียว ก็ได้หมดไปอย่างสิ้นเชิงตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เพราะภายหลังจากนั้น รัฐธรรมนูญไทยทุกฉบับจนถึงฉบับที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน ก็ได้ให้สิทธิพร้อมกับกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยทุกระดับสำหรับพลเมืองที่ถือสัญชาติไทยทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน[75]

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกระบวนการปฏิรูประบอบประชาธิปไตยในประเทศไทยร่วมสมัยขณะนี้ โครงสร้างอำนาจทางการเมืองที่กำลังเปลี่ยนแปลงล้วนถูกกำหนดกรอบโดยอิทธิพลของลัทธิทุนนิยมซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจหลักของสังคมไทยยุคใหม่ เพราะฉะนั้นอำนาจทางการเมืองส่วนใหญ่จึงยังคงถูกครอบงำโดยกลุ่มทุนขนาดใหญ่และอิทธิพลของระบบราชการ (bureaucracy) ที่ยังคงเป็นพลังล้าหลังของสังคมตลอดมา ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งมีฐานะยากจนก็ยังคงถูกครอบงำด้วยวัฒนธรรมการขายสิทธิและการซื้อเสียงอย่างง่ายดายเหมือนช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ภายใต้ภาวะแวดล้อมทางการเมืองดังกล่าว จึงเอื้อประโยชน์อย่างยิ่งกับนักการเมืองทั้งกลุ่มเก่าและ

กลุ่มใหม่ที่เป็นบุตรหลานชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ในแต่ละพรรคการเมือง ซึ่งโดยพื้นฐานทั่วไปแล้ว คนเหล่านี้คือชนชั้นกลางกลุ่มใหญ่ที่สุดในสังคมไทยด้วย เพราะฉะนั้นโอกาสที่คนเหล่านี้จะมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทุกระดับ ตั้งแต่ระดับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี จึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ทศวรรษ 1990 จนกระทั่งเชื่อว่าปัจจุบันนี้มีนักการเมืองไทยทุกระดับตั้งแต่ระดับล่างสุดในชนบทจนถึงระดับชาติในกรุงเทพมหานคร มากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้กุมอำนาจทางการเมืองในแต่ละระดับล้วนเป็นนักการเมืองไทยที่มีบรรพชนเป็นผู้ที่มีเชื้อสายจีนมากบ้างน้อยบ้างทั้งสิ้น โดยนักการเมืองเหล่านี้ทุกคนต่างก็ล้วนมีความจงรักภักดีต่อแผ่นดินเกิดและต้องการให้ประเทศชาติของพวกเขาเจริญวัฒนาถาวรต่อไป[76] เพราะแม้แต่นายกรัฐมนตรีไทยคนปัจจุบันคือ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตรก็ยังมีบรรพชนรุ่นก่งเป็นชาวจีนโพ้นทะเลชื่อคู ซุนเส็ง (Khoo Sun Seng) เหมือนกัน

ด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เหล่านี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าความสำเร็จของกระบวนการผสมกลมกลืนในสังคมไทยทุกหมู่เหล่าซึ่งดำเนินมาโดยตลอดตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาคือ ปัจจัยสำคัญสุดที่นำมาซึ่งความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาระบอบประชา-ธิปไตยในประเทศไทยแล้วยังทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมที่มีทรัพย์สินทางวัฒนธรรม (cultural assets) หลากหลายร่ำรวยมาก และพร้อมที่จะใช้ความมั่งคั่งเหล่านี้เป็นพลังสำคัญในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมและการเมืองแบบเสรีนิยมให้ยั่งยืนสืบไปในอนาคตด้วย

การสร้างสายสัมพันธ์กับแผ่นดินใหญ่

นับตั้งแต่สาธารณรัฐประชาชนจีนประกาศอย่างเป็นทางการไม่ยอมรับรองชาวจีนโพ้นทะเลที่ถือสองสัญชาติ (dual nationalities) อีกต่อไป พร้อมกับให้คนเหล่านี้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนว่าจะยังคงถือว่าตนเองเป็นผู้ที่มีสัญชาติจีน โดยยินดีถือหนังสือประจำตัวคนต่างด้าวของดินแดนที่ตนเองพำนักตั้งถิ่นฐานอยู่ต่อไปโดยสมัครใจ ซึ่งรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนก็พร้อมที่จะปกป้องผลประโยชน์ของคนเหล่านี้ตลอดไป แต่ในขณะเดียวกัน รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนก็จะไม่อ้างสิทธิใดๆ ในการที่จะปกป้องผู้มีเชื้อสายจีนที่ได้กลายเป็นพลเมืองและถือสัญชาติตามดินแดนที่

คนเหล่านี้ได้อาศัยอยู่ต่อไปโดยเด็ดขาดตั้งแต่ ค.ศ. 1980 เป็นต้นมา[77] ตั้งแต่นั้น ปัญหาความหวาดระแวงของบางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งถือว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชาวจีนในแง่มุมต่างๆ ล้วนเป็นปัญหาที่สามารถทำให้เกิดความหวั่นไหวทางการเมืองและความไม่สงบทางสังคมได้ง่าย เช่น มาเลเซียและอินโดนีเซีย ก็เริ่มคลายความกังวลใจ ขณะเดียวกัน ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ยังไม่มีสายสัมพันธ์ขั้นปกติกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็มีท่าทีเป็นมิตรกับรัฐบาลในกรุง ปักกิ่งซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างกับตนอย่างสิ้นเชิงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งทุกประเทศในภูมิภาคแถบนี้สามารถรื้อฟื้นและสถาปนาความสัมพันธ์ขั้นปกติกับสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ครบทุกประเทศตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดศักราชใหม่ของการสร้างสายสัมพันธ์อย่างกว้างขวางระหว่างภูมิภาคที่มีชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของผู้มีเชื้อสายจีนอยู่อาศัยและมีบทบาททางเศรษฐกิจมากที่สุดในโลก กับดินแดนบรรพชนที่มีประชากรมากกว่าหนึ่งในสามและเนื้อที่มากกว่าหนึ่งในห้าของทวีปเอเชียด้วย โดยทั้งรัฐบาลจีนและรัฐบาลต่างๆ ในเอเชียตะวันออก-เฉียงใต้ต่างก็พยายามพัฒนาสายสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตลอดมา

พร้อมกับยึดหลักการสำคัญคือ การให้ความเคารพซึ่งกันและกัน การปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียมกัน การแสวงหาเจตนารมณ์ร่วมกันในการร่วมมือเพื่อผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายและเพื่อขจัดปัญหาความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน และการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ[78] ซึ่งความจริงใจที่ทั้งรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนและรัฐบาลต่างๆ ในภูมิภาคแถบนี้มีต่อกันเรื่อยมา จึงทำให้ทั้งแผ่นดินใหญ่และประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สามารถขยายบริบทของความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นตลอดเวลาในทศวรรษ 1990 ทั้งที่แต่ละประเทศในภูมิภาคแถบนี้มีความแตกต่างกับประเทศจีนหลายประการก็ตาม ตั้งแต่ขนาดของเนื้อที่ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ระบบสังคม ขั้นตอนการพัฒนา ประเพณี วัฒนธรรม และค่านิยมต่างๆ เป็นต้น โดยสายสัมพันธ์ที่เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วดังกล่าวมีสะพานเชื่อมสำคัญคือความสัมพันธ์ทางสายเลือดระหว่างชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีกับแผ่นดินบรรพชนเป็นปัจจัยเสริมส่งสำคัญที่รัฐบาลแต่ละประเทศไม่อาจจะปฏิเสธข้อเท็จจริงดังกล่าวได้อีกด้วย

ทางด้านรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนก็ได้ตระหนักดีว่า บรรดาผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลหรือ “หัวอี่” ส่วนใหญ่และบรรดาผู้อาวุโสในแต่ละครอบครัวของคนเหล่านี้ซึ่งยังดำรงสถานภาพ

เป็นชาวจีนโพ้นทะเลหรือ “หัวเฉียว” อยู่ในประเทศต่างๆ บ้างในจำนวนที่ไม่มากนัก ต่างก็ไม่อาจปฏิเสธความภักดีที่พวกเขามีต่อแผ่นดินเกิดหรือแผ่นดินที่เครือญาติอาวุโสของพวกเขายังคงตั้งถิ่นฐานถาวรและเป็นภาระรับผิดชอบของแต่ละครอบครัวของผู้มีเชื้อสายจีนทั่วไปในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พึงประพฤติปฏิบัติต่อกันตลอดไป เพราะฉะนั้นประสบประการณ์และปัญหาที่ทุกฝ่ายได้เรียนรู้ร่วมกันตลอดระยะเวลาอันยาวนานและค่อนข้างสลับซับซ้อนของนโยบายต่างๆ ที่แต่ละรัฐบาลใน ภูมิภาคแถบนี้มีต่อชุมชนชาวจีนในอดีตก่อนทศวรรษ 1990 จึงไม่ควรกลายเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการขยายความสัมพันธ์ทุกรูปแบบของรัฐบาลแผ่นดินใหญ่กับรัฐบาลของแต่ละดินแดนที่มีชุมชนจีนโพ้นทะเลตั้งถิ่นฐานอยู่ต่อไปโดยเด็ดขาด ยกเว้นในกรณีที่เป็นสถานการณ์ที่สับสนและหลีกเลี่ยงไม่ได้จริงๆ ดังเช่น กรณีการจลาจลทางเชื้อชาติรอบใหม่ในอินโดนีเซียระหว่างปลายปี ค.ศ. 1997 ถึงกลางปี ค.ศ.1998 รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนยังจำเป็นต้องใช้ความพยายามอดกลั้นและประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐบาลอินโดนีเซีย เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาวิกฤตดังกล่าวร่วมกัน พร้อมกับการพยายามป้องกันผลกระทบไม่ให้บานปลายไปสู่ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองอย่างระมัดระวังตลอดเวลา จนกระทั่งรัฐบาลอินโดนีเซียสามารถคลี่คลายปัญหาดังกล่าวได้ในที่สุด[79] โดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในยุคปัจจุบันได้หวนกลับมาให้ความสำคัญกับนโยบายจีนโพ้นทะเลที่ตนเองเคยพยายามผลักดันตลอดมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามเกาหลีสิ้นสุดลงใหม่ๆ แต่ไม่อาจทำให้เป็นรูปธรรมชัดเจนเพราะเงื่อนไขของบรรยากาศสงครามเย็นในขณะนั้น ได้บิดเบือนและหวาดระแวงเจตนารมณ์ต่างๆ ที่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนเคยประกาศออกมา โดยเฉพาะการเน้นย้ำให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลในช่วงนั้นต้องเคารพต่อกฎหมายและประเพณีต่างๆ ของท้องถิ่นที่ตนเองเข้าไปตั้งถิ่นฐานพำพักอาศัยอยู่อย่างจริงจังให้ได้ ขณะเดียวกัน รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนก็พร้อมที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนจีนโพ้นทะเลกับรัฐบาลต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตกับตนเองด้วยความจริงใจตลอดเวลา แต่ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศในช่วงนั้น ก็กลายเป็นอุปสรรคขัดขวางความพยายามดังกล่าวบ่อยครั้งและกาลเวลาที่ผ่านมาก็ได้กลายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนจีนโพ้นทะเลสามารถคลี่คลายไปได้โดยพลวัตสังคมภายในแต่ละดินแดนเอง[80]

แต่ในปัจจุบัน นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่มีต่อประเทศต่างๆ ในภูมิภาคแถบนี้ทั้งหมด นอกจากจะมีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมทางสังคม

ภายในที่แต่ละประเทศมีความแตกต่างกันแล้ว ยังไม่ต้องการให้ปัญหาเรื่องชุมชนจีนในแต่ละประเทศกลายเป็นอุปสรรคใดๆ ต่อการขยายความสัมพันธ์ทุกรูปแบบระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับรัฐบาลของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะเดียวกัน ก็ให้สายสัมพันธ์ทางประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ ระหว่างชุมชนจีนในภูมิภาคแถบนี้และในแผ่นดินใหญ่เป็นไปโดยปลอดจากการแทรกแซงของอิทธิพลทางการเมือง และอนุวัตรไปตามความต้องการร่วมกันของภาคประชาชนที่มีสายเลือดร่วมกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดเวลา โดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลจีนในประเทศต่างๆ จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทโดยตรงต่อการส่งเสริมสายสัมพันธ์ดังกล่าวอย่างเปิดเผย ซึ่งแตกต่างจากวิธีการของรัฐบาลไต้หวันที่บางประเทศเคยแสดงความไม่พอใจเพราะกลายเป็นปัญหาการแทรกแซงกิจการภายในมาแล้วในอดีตโดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะรัฐบาลจีนตระหนักดีว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้มีเชื้อสายจีนในภูมิภาคแถบนี้ที่ดีกว่าประชาชนชาวพื้นเมืองทั่วไปที่มีฐานะยากจนเป็นส่วนใหญ่นั้น ก็ยังคงเป็นปัญหาที่อาจสร้างความไม่พอใจต่อพวกชาตินิยมในบางประเทศที่ยังไม่อาจบรรลุความสำเร็จในการผลักดันกระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาได้ เช่น อินโดนีเซีย มาเลเซีย พม่า และเวียดนาม เป็นต้น

ดังนั้นการเข้าไปมีส่วนร่วมใดๆของรัฐบาลจีนเพื่อส่งเสริมให้ผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในประเทศเหล่านี้ หันกลับมาสร้างคุณค่าและอัตลักษณ์ความเป็นจีนในมิติใดๆ ก็ตาม เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่งของผู้แทนของตนในประเทศนั้นๆ เพราะฉะนั้นความพยายามใดๆ ในการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีของความเป็นจีนในชุมชนเหล่านี้ ผู้นำชุมชนในแต่ละประเทศต้องรับผิดชอบร่วมกันในการที่จะสืบสานมรดกของบรรพชนของพวกเขาให้ดีที่สุดและสอดคล้องกับการยอมรับของสังคมพื้นเมืองไปในเวลาเดียวกันด้วย แต่ในบางประเทศที่มีสายสัมพันธ์อันดียิ่งกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในขณะเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติระหว่างประชาชนซึ่งเป็นชาวพื้นเมืองกับประชาชนที่มีเชื้อสายจีนในประเทศเหล่านั้นไม่ปรากฏชัดเจน หรือไม่เคยปรากฏอีกเลยในปัจจุบัน เช่น ประเทศไทย เจ้าหน้าที่ฝ่ายวัฒนธรรมของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลจีนจะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่กับสมาคมและมูลนิธิต่างๆ ของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลเพื่อทำการรณรงค์รักษาประเพณีวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ต่างๆ ของพวกเขาตลอดเวลา[81] ถึงแม้ไม่ปรากฏเป็นข่าวครึกโครมใหญ่โตตามสื่อมวลชนต่างๆ แต่ก็เป็นที่รับรู้ของบรรดาผู้นำชุมชนจีนในประเทศไทยซึ่งรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงให้ความสำคัญกับองค์กรทางสังคมเหล่านี้ด้วยดีเสมอมา

ส่วนบรรดาผู้นำชุมชนจีนในดินแดนต่างๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็จำเป็นต้องเรียนรู้เงื่อนไขและสภาพความเป็นจริงของความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัฐบาลของแต่ละประเทศที่มีต่อรัฐบาลจีนตลอดเวลา ถึงแม้ว่าแนวโน้มของความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของรัฐบาลในแผ่นดินบรรพชนของพวกเขากับรัฐบาลในแผ่นดินที่เขาได้ตั้งถิ่นฐานครอบครัวอยู่ในปัจจุบันได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตลอดช่วงทศวรรษ 1990 แต่การแสดงออกถึงความปรีดาปราโมทย์ของคนเหล่านี้ที่มีต่อสายสัมพันธ์ดังกล่าวก็มีความแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขของสังคมและการเมืองภายในแต่ละดินแดนเหมือนกันแล้ว ในบางครั้งยังจำเป็นต้องคำนึงถึงปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนจีนโพ้นทะเลของแต่ละประเทศด้วย ตัวอย่างเช่น ในประเทศฟิลิปปินส์และประเทศไทย บรรดาผู้นำชาวจีนรุ่นใหม่ที่ต้องการสร้างสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ต้องใช้ความพยายามต่างๆ นานพอสมควรเพื่อลดบทบาทของบรรดาผู้นำชุมชนจีนรุ่นเก่าที่เคยมีสายสัมพันธ์อันดีกับรัฐบาลไต้หวันภายหลังที่ประเทศเหล่านี้ตัดสินใจสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลจีนในปักกิ่ง ขณะเดียวกัน บรรดาผู้นำชุมชนจีนทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ในทุกประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยปกติ ก็มักจะเป็นนักธุรกิจชั้นนำในแต่ละยุคสมัย ซึ่งบางครั้งก็ยังมีอิทธิพลทางการเมืองและให้ความสำคัญกับค่านิยมของหน้าตา (value of face) ในหมู่ชุมชนจีนด้วยกัน

ดังนั้นผู้นำชุมชนจีนที่ต้องการสร้างสายสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นกับแผ่นดินใหญ่จึงต้องใช้ทั้งภาวะความเป็นผู้นำ(leadership) และความสามารถในการประสานความร่วมมือกับคนเหล่านี้ตลอดมา เพื่อป้องกันไม่ให้อิทธิพลของความเชื่อทางการเมืองที่แตกต่างกันของบรรดาผู้นำชุมชนจีนรุ่นเก่าที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน กลายเป็นปัญหาอุปสรรคในการสร้างสายสัมพันธ์กับสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลจีนในแต่ละประเทศเหล่านี้ด้วย ในเวลาเดียวกัน ผู้นำชุมชนจีนรุ่นเก่าซึ่งเคยมีสายสัมพันธ์อันดีกับพรรคก่อมินตั๋งหรือรัฐบาลจีนไต้หวันทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็จำเป็นต้องค่อยๆ ลดบทบาทความเป็นผู้นำของชุมชนจีนในแต่ละแห่งไปโดยปริยาย เพราะผู้แทนของสาธารณรัฐประชาชนจีนทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็รู้ดีว่าใครบ้างที่มีพฤติกรรมดังกล่าวและแสดงท่าทีออกมาอย่างชัดเจนที่จะไม่พยายามสร้างสายสัมพันธ์ใดๆ กับบรรดาครอบครัวผู้นำชาวจีนรุ่นเก่าเหล่านั้นตลอดมาจนถึงปัจจุบัน คนเหล่านี้จึงต้องหาทางออกเพื่อดำรงบทบาทนำทางสังคมในแต่ละ ดินแดนด้วยการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้กลายเป็นชนชั้นนำของสังคมชาวพื้นเมืองไป

โดยปริยาย ขณะเดียวกัน ความสำคัญของพวกเขาในหมู่ชุมชนเชื้อสายจีนก็แทบไม่มีบทบาทหลงเหลืออยู่อีกต่อไป ซึ่งพัฒนาการทำนองนี้จะปรากฏเห็นได้ชัดเจนมากทั้งในประเทศฟิลิปปินส์และประเทศไทยยุคปัจจุบัน[82]

นอกจากนั้น นโยบายเปิดประเทศจีนสู่โลกภายนอกซึ่งมีเป้าหมายสำคัญคือการดึงดูดทั้งทุนและเทคโนโลยีสมัยใหม่จากดินแดนต่างๆ ทั่วโลกตั้งแต่ทศวรรษ 1980 ก็กลายเป็นตัวแปรเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้ชุมชนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายเป็นผู้นำร่องในการผลักดันเขตเศรษฐกิจพิเศษ 4 แห่งแรกของจีนจนประสบความสำเร็จในการปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางในดินแดนอื่น ๆ ทั่วทั้งประเทศจีนในยุคปัจจุบัน เพราะตลอดช่วงกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา กุศโลบายสำคัญของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนในการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งในเซินเจิ้น จูไห่ เซี่ยเหมิน และซันโถว ซึ่งตั้งอยู่ในมณฑลกวางตุ้งและฟูเจี้ยนและเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมของบรรพชนชาวจีนโพ้นทะเลเป็นส่วนใหญ่นั้น ก็ล้วนแล้วแต่มีเป้าหมายสำคัญที่จะให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลซึ่งกลายเป็นชนชั้นกลางที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของทั้งฮ่องกงและประเทศต่างๆในสมาคมประชาชาติ อาเซียนในขณะนั้น เข้าไปมีส่วนสำคัญในการปฏิรูปเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 4 แห่งให้กลายเป็นความจริงโดยเร็ว ให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นเหล่านั้นเป็นรูปแบบจำลองต่อนโยบายการปฏิรูปดินแดนส่วนอื่นๆ ของจีนในช่วงต่อมา ซึ่งความสำเร็จของยุทธศาสตร์การปฏิรูปดังกล่าวก็ได้ส่งผลให้จีนกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกเพิ่มขึ้นทุกขณะในปัจจุบัน แต่ถ้ามองย้อนกลับไปสู่ช่วงทศวรรษ 1980 และทศวรรษ 1990 แล้วจะเห็นได้ชัดว่า กว่าผู้มีเชื้อสายจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะกลายเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการระดมทั้งทุนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปสู่การปฏิรูปเศรษฐกิจจีนให้ก้าวหน้าขึ้นมาได้นั้น ความพยายามของภาคประชาชนและเอกชนเชื้อสายจีนในภูมิภาคแถบนี้ที่ต้องการสร้างสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับเครือญาติของพวกเขาที่ยังรวมตัวกันอยู่อย่างเหนียวแน่นในภูมิลำเนาดั้งเดิมของบรรพชนที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในมณฑลกวางตุ้ง มณฑลฟูเจี้ยน และมณฑลไหหลำในปัจจุบันนี้ต่างหากคือ พลังสำคัญสุดที่จะถูกประยุกต์ไปสู่การระดมทุนและเทคโนโลยีสมัยใหม่ถัดมา เพราะคนเหล่านี้ก็เหมือนปุถุชนทั่วไปที่ยังไม่ลืมกำพืดหรือรากเหง้าบรรพบุรุษของตนเอง เมื่อเงื่อนไขและอุปสรรคต่างๆ ทางการเมืองเปิดโอกาสให้พวกเขาแล้ว พวกเขาก็ต้องพยายามหาทางไปเยือนแผ่นดินบรรพชนและหาทางเกื้อกูลเครือญาติที่ยังตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศจีนอย่างแน่นอน ดังที่ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ อดีตนายกรัฐมนตรีของไทย ได้ให้เหตุผลที่ยังเดินทางไปเยือนเมืองซัว

เถาใน ค.ศ. 1980 ว่า “บรรพบุรุษของผมเป็นเจ๊กเก่า มาเมืองไทยสองร้อยกว่าปีมาแล้ว.....ต้องถือเอาเมืองซัวเถาที่ลงเรือสำเภานั่นเองเป็น Roots หรือราก จึงต้องไปหากัน”[83] หรือที่นางคอราซอน อาควิโน อดีตประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ ได้เดินทางไปเยี่ยมเครือญาติ และเคารพหลุมฝังศพของบรรพบุรุษตระกูลนี้และสมาชิกคนสำคัญของตระกูลโคจวงโคในซานเมืองเซี่ยเหมินเมื่อ ค.ศ. 1990 ถัดมา

การที่ทางการจีนได้เปิดโอกาสให้ชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้สามารถเข้าไปเยี่ยมญาติและแผ่นดินบรรพชนของพวกเขาได้ตลอดเวลาอย่างง่ายดายตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เพราะนอกจากแทบทุกครัวเรือนในมณฑลเหล่านี้ ล้วนมีเครือญาติเป็นจำนวนมากอยู่ในประเทศต่างๆ ทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว คนเหล่านี้ยังพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเครือญาติของพวกเขาให้พ้นจากสภาพอัตคัดขัดสนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งในรูปของการให้เงินและสิ่งของเครื่องใช้ทันสมัยในครัวเรือน หรือสิ่งของหรูหราฟุ่มเฟือยตามความพึงพอใจของผู้ให้และผู้รับตลอดเวลา โดยรัฐบาลจีนก็ได้เปิดร้านมิตรภาพที่ให้บริการทั้งการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและการซื้อขายสินค้ายกเว้นภาษีจากต่างประเทศต่างๆ ซึ่งคนเหล่านี้และเครือญาติของพวกเขาเท่านั้นที่มีอภิสิทธิ์พิเศษเหนือกว่าชาวจีนทั่วไปตลอดมา เมื่อสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวเครือญาติชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้เข้มแข็งมากขึ้นแล้ว ชุมชนต่างๆ ของพวกเขาในประเทศจีนยังได้รับความช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากทั้งภาคเอกชนและสมาคมอื่นๆ ของชาวจีนโพ้นทะเลแต่ละสำเนียงภาษา เพื่อร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมของแต่ละชุมชน โดยเฉพาะโรงเรียน โรงพยาบาล และสาธารณูปโภคต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการยกระดับมาตรฐานชีวิตประจำวันของสมาชิกชุมชนแต่ละแห่งให้ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน การระดมทุนของชาวจีนโพ้นทะเลในรูปแบบต่างๆ ที่เข้าไปพัฒนาธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมอย่างมากมายในมณฑลกวางตุ้ง มณฑลฟูเจี้ยน และมณฑลไหหลำตลอดทศวรรษ 1980-1990 จึงมีผลทำให้วิถีชีวิตและสถานภาพทางเศรษฐกิจของบรรดาเครือญาติของคนเหล่านี้ในประเทศจีนปัจจุบันดีขึ้นอย่างชัดเจน เพราะมีมาตรฐานสูงกว่าชาวจีนในมณฑลภายในอื่นๆ ทั่วไป โครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของดินแดนที่เป็นแหล่งกำเนิดบรรพชนชาวจีนโพ้นทะเลบางแห่ง ยังถูกพัฒนาด้วยเงินทุนของลูกหลานผู้มีเชื้อสายจีนในภูมิภาคแถบนี้เป็นส่วนใหญ่แล้ว ชุมชนเหล่านั้นในสาธารณรัฐประชาชนจีนปัจจุบันยังมีความทันสมัยและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทั้งสถานภาพทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิต

แบบก้าวหน้าของบรรดาสมาชิกทั้งมวลในชุมชน ดียิ่งกว่าชุมชนในเขตชนบทและในเขตเมืองของบางประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย[84]

การเปลี่ยนแปลงในชุมชนซึ่งเป็นแหล่งอพยพสำคัญของชาวจีนโพ้นทะเลในอดีต หรือที่ทางราชการจีนเรียกว่า "เฉียวเซียง" (Qiaoxiang) ในปัจจุบันนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีความเจริญรุ่งเรืองและแตกต่างกับสภาพเดิมในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาอย่างสิ้นเชิง และข้อเท็จจริงเหล่านี้ก็ได้ปรากฏออกมาในทุกชุมชนซึ่งบรรพบุรุษของคนเหล่านี้หรือมีเครือญาติของคนเหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะที่มณฑลกวางตุ้งมีชุมชนเฉียวเซียงที่ประชากรในแต่ละชุมชนต่างๆ ต่อไปนี้มีเครือญาติเป็นชาวจีนโพ้นทะเลกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในแต่ละชุมชนมีถึง 15 แห่ง คือ ไทซาน (Taishan) ซุนเตอะ (Shunde) ไคปิง (Kaiping) เหอะซาน (Heshan) นานไห่ (Nanhai) ซีหุ้ย (Sihui) เม่เซียน (Meixian) เฟิงชุน (Fengshun) จี่หยาง (Jieyang) ปู่นิง (Puning) เจี่ยวหลิง (Jioling) ต้าปู่ (Dabu) เจาอัน (Chaoan) เจิ้งไห่ (Chenghai) และเจ่าหยาง (Chaoyang) ทั้ง 15 ชุมชนหรือหมู่บ้านเหล่านี้คือแหล่งกำเนิดดั้งเดิมของชาวจีนกวางตุ้ง ชาวจีนแคะ และชาวจีนแต้จิ๋วตามลำดับนั้น การเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงโครงสร้างทางสังคมและการพัฒนาความมั่งคั่งของบรรดาผู้คนในชุมชนเหล่านี้ ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ได้รับผลพวงจากนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น จูไห่ และซันโถวตลอดช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน แต่ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งที่ผู้มีเชื้อสายจีนกวางตุ้ง จีนแคะ และจีนแต้จิ๋วในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตระหนักดีคือ การระดมความช่วยเหลือทุกรูปแบบของพวกเขาในช่วงที่ผ่านมานั้นเอง ทั้งในฐานะส่วนตัวที่มีต่อเครือญาติของพวกเขาเองหรือทั้งในรูปของการบริจาคต่างๆ ผ่านทางสมาคมจีนเชื้อสายต่างๆ จึงมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ต่อทั้งวิถีชีวิตและการกินดีอยู่ดีของเครือญาติพวกเขาในประเทศจีนปัจจุบัน[85]

ถึงแม้ว่าในช่วงแรกๆ ประมาณทศวรรษ 1980 การขอความช่วยเหลือต่างๆ จากชุมชนเหล่านี้ในประเทศจีนมายังเครือญาติของพวกเขาในแต่ละดินแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะเป็นไปในลักษณะของการขอและการให้เท่าไรไม่รู้จักพอก็ตาม แต่หลังกลางทศวรรษ 1990 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ ชุมชนเฉียวเซียงเหล่านี้ในมณฑลกวางตุ้ง ตัวอย่างเช่น ชุมชนเจิ้งไห่ซึ่งได้รับการช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากบรรดาผู้นำทางธุรกิจและตระกูลชั้นนำเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในประเทศไทย

โดยเฉพาะตระกูลโสภณพนิชที่บริจาคเงินจำนวนมหาศาลที่ไม่เปิดเผย เพื่อไปใช้พัฒนาเครือข่ายสาธาร-ณูปโภคต่างๆ เช่น ถนน ชลประทาน โรงพยาบาล โรงเรียน พิพิธภัณฑ์ ศาลาประชาคม และสถาบันต่างๆ ของชุมชนแห่งนี้ ซึ่งล้วนแล้วแต่ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยทั้งสิ้น จนกระทั่งชุมชนเจิ้งไห่แห่งนี้กลายเป็นชุมชนที่มีการพัฒนาทุกระดับและมีวิถีชีวิตที่ดีกว่าชุมชนเมืองบางแห่งในประเทศไทยเสียด้วยซ้ำไป ซึ่งพฤติกรรมทำนองเดียวกันนี้ บรรดาตระกูลมหาเศรษฐีจีนแต้จิ๋วในประเทศไทยที่มีบรรพบุรุษมาจากเฉียวเชียงอื่นๆ เช่น เจ่าอัน เจ่าหยาง และจี่หยาง เป็นต้น ก็ได้ระดมทุนและความช่วยเหลือทุกรูปแบบไปเนรมิตชุมชนเหล่านี้ให้กลายเป็นชุมชนที่ทันสมัยสมบูรณ์แบบไม่น้อยหน้าชุมชนเจิ้งไห่ในปัจจุบันนี้เหมือนกันแล้ว ลูกหลานชาวจีนแต้จิ๋วทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังได้ร่วมมือกับลี่ กาชิง (Li Ka Shing) ซึ่งเป็นมหาเศรษฐีจีนแต้จิ๋วผู้ร่ำรวยที่สุดในฮ่องกง สถาปนามหาวิทยาลัยซันโถว (Shantou University) เพื่อให้การศึกษาแก่เยาชนชาวจีนแต้จิ๋วในเมืองซัวเถาหรือซันโถวตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบันด้วย

ส่วนผู้มีเชื้อสายจีนแคะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ไม่ยอมน้อยหน้าชาวจีนเชื้อสายอื่นๆ ในภูมิภาคนอกจากจะระดมเงินกลับไปช่วยเหลือเครือญาติและชุมชนดั้งเดิมของบรรพบุรุษอย่างเต็มที่ในบริเวณเม่เซียน เฟิงชุน เจียวหลิง และต้าปู่ ตลอดช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา จนกระทั่งเม่เซียนกลายเป็นเมืองที่เจริญเติบโตอย่างแท้จริงในอีกชื่อหนึ่งที่ทางราชการจีนเรียกว่าเมืองเจียหยิง (Jiaying) และได้รับการยอมรับจากชาวจีนและทุกคนว่านครใหม่แห่งนี้คือเมืองหลวงและศูนย์กลางของชาวจีนแคะทั่วโลกในปัจจุบันแล้ว ชาวจีนแคะทั้งในประเทศจีนและบรรดาผู้นำทางธุรกิจเชื้อสายจีนแคะทั้งในมาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย และอินโดนีเซียเป็นส่วนใหญ่ ยังได้รณรงค์รื้อฟื้นอัตลักษณ์ความเป็นจีนแคะ (Hakka Revivalism) อย่างจริงจังในเมืองเจียหยิงตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา โดยเฉพาะการค้นคว้าศึกษารวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การรวบรวมตำนาน ประเพณี และวัฒนธรรมต่างๆ ของจีนแคะทั้งในประเทศจีนและชุมชนจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ทั่วโลกเพื่อจัดตั้งสถาบันแคะศึกษา (Institute of Hakkaology) ขึ้นมาในเมืองนี้แล้ว ชุมชนจีนแคะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีบทบาทสำคัญในการยกระดับวิทยาลัยครูดั้งเดิมของเม่เซียน จนกลายเป็นมหาวิทยาลัยเจี่ยหยิง (Jiaying University) ในปัจจุบันด้วย[86]

อย่างไรก็ตาม การขยายความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีเชื้อสายจีนในเอเชียตะวันออก-เฉียงใต้กับเครือญาติและชุมชนดั้งเดิมของบรรพบุรุษคนเหล่านี้ในมณฑลฟูเจี้ยนในช่วงที่ผ่านมา ก็มีความคึกคักและเพิ่มขึ้นตลอดเวลา เพราะนอกจากชาวจีนเชื้อสายฮกเกี้ยนมีมากกว่าร้อยละ 30 ของชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งหมดแล้ว การขยายตัวทางการค้าและการลงทุนระหว่างไต้หวันซึ่งประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อสายฮกเกี้ยนกับมณฑลฟูเจี้ยนในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่กำลังทวีความสำคัญเพิ่มขึ้นในขณะนี้ ก็มีส่วนสำคัญทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีเชื้อสายฮกเกี้ยนนอกแผ่นดินใหญ่โดยรวมกับเครือญาติและชุมชนดั้งเดิมของบรรพบุรุษคนเหล่านี้เป็นไปอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประสานความร่วมมือในทางเศรษฐกิจและการลงทุนร่วมในระดับต่างๆ ทั้งในระดับชุมชนในเขตชนบท ในเขตเมืองเซี่ยเหมินซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษและเมืองท่าสำคัญสุดของมณฑล และในเขตเมืองฟูโจว (Foochow) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของมณฑล ฟูเจี้ยน

สำหรับชุมชนระดับเฉียวเชียงและระดับเมืองต่างๆ เหล่านี้ซึ่งประชากรกว่าร้อยละ 10 ของจำนวนทั้งหมดในแต่ละชุมชนมีสายสัมพันธ์กับผู้มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบันได้แก่ เจ่าอัน (Zhaoan) ตงซัน (Dongzhan) หยงติง (Yongding) หลงหยาน (Longyan) ไห่เจิง Haicheng) เซี่ยเหมิน (Xiamen) จินเจียง (Jinjiang) ฉวนโจว (Quanzhou) ตงอัน (Tongan) หนานอัน (Nanan) อันซี (Anxi) ผู่เตี้ยน (Putian) หยงจุน (Yongchun) ฝู่ฉิง (Fuquing) หมินโหว (Minhou) หมินฉิง (Minquing) กู่เตี้ยน (Gutian) และ ฝู่โจว (Fuzhou) โดยเฉพาะบริเวณชุมชนแถบเซี่ยเหมิน ไหเจิ่ง ฉวนโจว ตงอัน หนานอัน และอันซี จะเป็นชุมชนดั้งเดิมของบรรพบุรุษจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และไต้หวันมากที่สุด ขณะที่เมืองฝู่ฉิงและเมืองฝู่โจวคือ ถิ่นฐานดั้งเดิมของบรรพบุรุษชาวจีนฮกจิว (Hokchiu) ทั่วโลกตั้งแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้[87]

ในบรรดาชุมชนทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กเหล่านี้ทั้งหมด จินเจียงซึ่งปัจจุบันได้ถูกสถาปนาเป็นเมืองที่มีประชากรเกือบ 1 ล้านคน ถือเป็นชุมชนที่มีเครือญาติชาวจีนโพ้นทะเลมากที่สุดถึง 944,500 คน และการที่ชุมชนแห่งนี้มีเครือญาติมากมายเหลือเกินในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะในฟิลิปปินส์ จึงทำให้ชุมชนแห่งนี้พัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วจากเงินทุนที่ถูกอัดฉีดจาก

ภายนอกแทบทั้งสิ้น จนรัฐบาลจีนต้องยกระดับชุมชนแห่งนี้จากเดิมเป็นเพียงเฉียวเชียงแห่งหนึ่ง กลายเป็นนครแห่งใหม่ขึ้นมาในมณฑลฟูเจี้ยนตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 1992 นอกจากนั้นแล้ว การพัฒนาทั้งเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นจากความพยายามของบรรดาผู้มีเชื้อสายจีนฮกเกี้ยนนอกแผ่นดินใหญ่กับเครือญาติต่างๆ ของพวกเขาในแต่ละเขตชุมชนเหล่านี้ ยังมีส่วนสำคัญทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตต่างๆ ของชาวจีนในมณฑลฟูเจี้ยนปัจจุบัน ดีขึ้นกว่าในอดีตก่อนหน้านั้นเป็นอันมาก โดยรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในมณฑลแห่งนี้ ซึ่งตลอดทศวรรษ 1970 เคยมีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรจีนทั่วไปถึงร้อยละ 73 กลับสูงเพิ่มขึ้นกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรจีนทั่วไปในทศวรรษ 1990 ถึงเกือบร้อยละ 30 ตั้งแต่นั้นมา[88]

ชุมชนดั้งเดิมของชาวจีนโพ้นทะเลที่พัฒนาขึ้นมาอย่างรวดเร็วโดยอาศัยบทบาทของผู้มีเชื้อสายจีนจากเอเชียนตะวันออกเฉียงใต้อีกแห่งหนึ่งคือ เกาะไหหลำซึ่งนอกจากเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษและมีสถานภาพเป็นมณฑลตั้งแต่ ค.ศ. 1988 เป็นต้นมาแล้ว ความเจริญของเกาะนี้ส่วนใหญ่ก็มาจากการลงทุนและความช่วยเหลือของนักธุรกิจเชื้อสายจีนไหหลำในประเทศไทยและอินโดนีเซียซึ่งมีลูกหลานชาวไหหลำอาศัยอยู่มากที่สุดกว่าประเทศอื่นๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบัน โดยคนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีบรรพบุรุษอพยพมาจากบริเวณเขตเฉียงไห่(Qionghai)และเขตเหวินจัง (Wenchang) แทบทั้งสิ้น ส่วนชุมชนเล็กๆ ซึ่งมีอยู่ถึง 22 ชุมชน เช่น ปินฉุนซัน (Bincunshan) เพิ่งถูกสร้างขึ้นมาในช่วงทศวรรษ 1960 เพื่อรองรับชาวจีนไหหลำที่ถูกขับไล่ออกจากอินโดนีเซีย และผู้ที่ถูกทางการเวียดนามขับไล่ในตอนปลายทศวรรษ 1970 ถัดมา นอกจากนั้นแล้ว เกาะไหหลำยังมีฟาร์มเกษตรจีนโพ้นทะเล (Huaqiao State Farms) ซึ่งรัฐบาลจีนได้จัดตั้งขึ้นอีกหลายแห่งตลอดช่วงสองทศวรรษดังกล่าว เพื่อรองรับชาวจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ที่ถูกขับไล่ออกจากประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย พัฒนาการที่เกิดขึ้นในอดีตเหล่านี้ จึงมีส่วนสำคัญทำให้เงินทุนและความช่วยเหลือต่างๆ ของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลทั้งในประเทศไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ เข้าไปมีบทบาทอย่างเต็มที่ในการพัฒนาทั้งศูนย์กลางทางธุรกิจ การพัฒนาทางสังคม และการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรวมทั่วทั้งเกาะไหหลำอย่างกว้างขวางตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบัน

โดยเฉพาะการเจริญเติบโตของเมืองหุยเหวิน (Huiwen) ในเขตเหวินจัง และเมืองไหโข่ว (Haik'ou) ซึ่งเป็นเมืองหลวงของเกาะนี้นั้น อาคารบ้านเรือน ศูนย์การค้า และโรงแรมทันสมัย

ต่างๆ แทบทั้งหมดในเมืองทั้งสอง ล้วนเป็นเงินทุนจากลูกหลานชาวจีนไหหลำในเอเชียตะวันออก-เฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่แล้ว ถนนหลักสายสำคัญสุดในเมืองหุยเหวินซึ่งเพิ่งพัฒนาใหม่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ยังเปลี่ยนเป็นชื่อถนนจีนโพ้นทะเล (Huaqiao Street) อีกด้วย นอกจากนั้นแล้ว เงินทุนและความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆโดยเฉพาะความช่วยเหลือทางสังคมและการศึกษาของบรรดาชุมชนจีนไหหลำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยังมีส่วนสำคัญในการพัฒนาการศึกษาต่างๆ แทบทุกระดับของเกาะไหหลำในปัจจุบัน ให้ก้าวไปสู่ความทันสมัยเฉกเช่นเดียวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่นๆ ของจีนก่อนหน้านั้น จนกระทั่งวิทยาลัยครูไหโข่ว ซึ่งเดิมเคยเป็นสถาบันอุดมศึกษาสูงสุดของเกาะแห่งนี้ ก็ได้พัฒนากลายเป็นมหาวิทยาลัยไหโข่วที่มีมาตรฐานสูงเหมือนมหาวิทยาลัยชั้นนำอื่นๆ ของจีนโดยการสนับสนุนทั้งทางด้านการเงินและวิชาการในรูปแบบต่างๆ จากชุมชนชาวจีนไหหลำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างเต็มที่ตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมานั่นเอง[89]

ตัวอย่างของการพัฒนาความร่วมมือทุกรูปแบบระหว่างผู้มีเชื้อสายจีนในประเทศต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของแผ่นดินบรรพชนของพวกเขาดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็นเพียงส่วนหนึ่งของพัฒนาการเชิงจุลภาคซึ่งได้เกิดขึ้นอีกมากมายทั่วทุกชุมชนในมณฑลต่างๆ เหล่านี้ ซึ่งก็เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้วางไว้ตั้งแต่ช่วงต้นของการเปิดประเทศมาแล้วนั่นเอง เพราะจีนในยุคของการปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องตลอดมานั้น นอกจากจะยอมรับความสำคัญของการเป็นชนชั้นกฎุมพีของชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้ ในฐานะที่เป็นพลังสำคัญของการสร้างความทันสมัยให้กับเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอย่างดีเรื่อยมาแล้ว ยังถือว่าคนเหล่านี้เท่านั้นที่จะสร้างคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อการสร้างความทันสมัยให้กับสาธารณรัฐจีนตั้งแต่ระยะเริ่มแรกด้วย คนเหล่านี้ไม่ว่ารัฐบาลจีนจะให้นิยามความหมายอย่างไรในการป้องกันปัญหาความไม่เข้าใจทางการเมืองกับมิตรประเทศต่างๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ภายใต้จิตสำนึกลึกๆ ของชนชั้นผู้ปกครองในพรรคคอมมิวนิตส์จีนและรัฐบาลปักกิ่งตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ก็ยังคงถือว่าคนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของประชาชาติจีน ถึงแม้พวกเขาไม่ได้เป็นพลเมืองของประเทศจีนก็ตาม แต่อย่างน้อยพวกเขาก็ยังเป็นทั้งเครือญาติและเพื่อนผู้ใกล้ชิดสนิทสนมตลอดไป ซึ่งจะยิ่งทวีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในปัจจุบันขณะที่รัฐบาลจีนยังคงเน้นความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการสร้างสังคมให้ทันสมัยเป็นเป้าหมายหลักอย่างไม่เสื่อมคลายถึงแม้การประชุมสมัชชาใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งล่าสุดในกลางเดือนมีนาคม

ค.ศ.2003 ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำรุ่นใหม่โดยมีหู จินเทา (Hu Jin T'ao) เป็นเลขาธิการพรรคและประธานาธิบดี เหวิน เจียเป่า (Wen Jia Bao) เป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ตั้งแต่นั้นมา แต่แนวทางปฏิรูปเศรษฐกิจที่ดำเนินมาอย่างจริงจังตั้งแต่ยุคเติ้ง เสี่ยวผิงหรือที่พวกคอมมิวนิสต์เถรตรงในอดีตเรียกว่า "แนวทางหลิว ซ้าวฉี" (Liu Shao Ch'i Model) ก็จะยังคงเป็นกระแสหลักของการสร้างระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบตลาด (Socialist-market economy) ของประเทศจีนต่อไปอีกอย่างยาวนานแน่นอน

ขณะเดียวกัน การที่ทั้งทุนและเทคโนโลยีจากภายนอกประเทศยังคงมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบัน จึงต้องทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมความก้าวหน้าของโลกภายนอกกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของแผ่นดินใหญ่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาด้วย เพราะผลพวงของการปฏิรูปตามแนวทางดังกล่าวนั่นเองจึงทำให้ตลอดช่วง ค.ศ. 1979-1998 ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจีน (GDP) เติบโตเพิ่มขึ้นถึง 4.9 เท่า หรือเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 9.7 ในแต่ละปีตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าวทั้งหมด จนกระทั่งเศรษฐกิจจีนมีขนาดใหญ่อันดับ 7 ของโลก และการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนก็ยังคงขยายตัวต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งกว่าร้อยละ 7 ต่อปีตลอดช่วงหลังจากนั้น จึงมีผลทำให้เศรษฐกิจจีนโตเป็นอันดับ 3 ของโลกในปัจจุบัน[90] และการที่จีนให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมของตนไปสู่ความทันสมัยตลอดมานี้เอง จึงทำให้ความหวาดระแวงต่างๆ ทางการเมืองของชาติเพื่อนบ้านอื่นๆ ในเอเชียค่อยลดลงตามลำดับ ขณะเดียวกัน ยังกระตุ้นความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดเวลากับบรรดาประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย

เพราะตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าวกว่า 2 ทศวรรษนั้น รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้ทั้งหมด ก็ได้ลงนามในแถลงการณ์ร่วมสนธิสัญญา และข้อตกลงที่ครอบคลุมแทบทุกมิติของความร่วมมือทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีกับรัฐบาลจีนจำนวนมากมาย ซึ่งนอกจากจะเป็นการตอกย้ำให้รัฐบาลบางประเทศในภูมิภาคแถบนี้เลิกหวาดระแวงทางการเมืองต่อทั้งประเทศจีนและชุมชนเชื้อสายจีนในประเทศของเขาซึ่งเคยมีมาโดยตลอดในช่วงก่อนหน้านั้น เช่น ในกรณีของอินโดนีเซียและเวียดนามแล้ว ยังเป็นการยอมรับสภาพของข้อเท็จจริงในปัจจุบันว่า สถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็วมากนั้น ทั้งจีนและแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นอกจากจักต้องคำนึงถึงการรักษาเอกราชและการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อช่วยกันรักษาสันติภาพอย่างเป็นอิสระแล้ว ยังต้องรู้จักสร้างบรรยากาศความร่วมมือระหว่างกันและกันให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อนำไปสู่การสร้างความทันสมัยให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติภายในแต่ละดินแดนด้วย เพราะยิ่งแต่ละประเทศในภูมิภาคนี้และจีน มีความเข้าใจและมีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันมากขึ้น ก็จะยิ่งทำให้ความร่วมมือในลักษณะทวิภาคีหรือพหุภาคีของบรรดาชาติต่างๆ เหล่านี้มีพื้นฐานแข็งแกร่งและกว้างขวางมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ผลประโยชน์ร่วมที่แท้จริงของทุกๆ ประเทศทั้งในปัจจุบันและในอนาคต[91]

การที่สถานการณ์ต่างๆ ในทางเศรษฐกิจของประเทศจีนโดยรวมดีกว่าทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเพิ่งผ่านพ้นภาวะวิกฤตมาเมื่อไม่นานนี้ ยังได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญทางอ้อมในการผลักดันให้ผู้มีเชื้อสายจีนในภูมิภาคแถบนี้ เป็นผู้มีส่วนสำคัญในการขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างประเทศจีนกับประเทศต่างๆ ที่คนเหล่านี้เป็นประชากรไปโดยปริยายด้วย เพราะยิ่งนานวันขึ้น ขณะที่เศรษฐกิจของประเทศจีนกำลังเป็นที่หมายปองของความมั่งคั่งที่แต่ละประเทศในโลกต่างก็ปรารถนาที่จะขอเข้าไปมีส่วนแบ่งทั้งในรูปของการลงทุนและการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศจีนตลอดเวลา จนทำให้ประเทศจีนกลายเป็นประเทศที่ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดของโลกนั้น โอกาสต่างๆ ทางธุรกิจนอกจากจะเปิดให้ผู้ประกอบการต่างประเทศทั่วไปแล้ว นักธุรกิจเชื้อสายจีนจากประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ย่อมอยู่ในฐานะได้เปรียบกว่านักลงทุนชาวต่างชาติอื่นๆ ในประเทศจีนอย่างแน่นอน เพราะนอกจากคนเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ทางสายเลือดและประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ กับแผ่นดินใหญ่อย่างชอบธรรมแล้ว นักลงทุนจากต่างประเทศในประเทศจีนทุกคนต่างก็ตระหนักดีว่า การลงทุนและการประกอบธุรกิจในดินแดนแห่งนี้ยังคงให้ความสำคัญกับการสร้างสายสัมพันธ์ส่วนตัวหรือที่ภาษาจีนเรียกว่า “กั๋วนซี่” (guanxi) ตลอดเวลา ความสัมพันธ์ส่วนตัวซึ่งได้กลายเป็นประเพณีสำคัญที่ฝังแน่นอยู่ในหมู่ชาวจีนตลอดมานั้น ยิ่งนับวันยังกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเครือข่ายต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในประเทศจีนเพิ่มขึ้นด้วย โดยเฉพาะการมีบทบาทเหนือระบบตัวบทกฎหมายต่างๆ อย่างเป็นทางการ ขณะเดียวกัน ทั้งผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเล หุ้นส่วนทางธุรกิจ และเครือญาติของคนเหล่านี้ซึ่งได้รับอานิสงฆ์อย่างเต็มที่จากผลพวงของการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในเขตมณฑลชายฝั่งทะเลของประเทศจีนทั้งหมดในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา

นอกจากธุรกิจการลงทุนในลักษณะต่างๆ ของพวกเขาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมณฑลกวางตุ้งและมณฑลฟูเจี้ยนจะขยายตัวขึ้นมาอย่างรวดเร็วมากแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจเหล่านี้ยังเรียนรู้ประสบการณ์และการทดลองใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือ “ก๋วนซี่” เพื่อประโยชน์ในการลงทุนเข้าไปยังเขตปฏิรูปเศรษฐกิจใหม่ภายในมณฑลอื่นๆ ของประเทศจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลาด้วย โดยผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลซึ่งประสบความสำเร็จในการลงทุนในประเทศจีนส่วนใหญ่ ไม่ได้มีความแปลกแยกตนเองต่างจากวัฒนธรรมการประกอบธุรกิจของหุ้นส่วนหรือเครือญาติของพวกเขาในแผ่นดินใหญ่เลย ทุกคนได้เตรียมตัวไปก่อนหน้าจะเข้าไปลงทุนนานแล้ว ที่จะต้องถือคติจีนที่ว่า “หรูเซี่ยง ซุ่ยซู” (ruxiang suisu) หรือแปลเป็นไทยได้ความหมายว่า “เมื่อเข้าไปในท้องถิ่นใด ก็จักต้องรู้จักประยุกต์ใช้ประเพณีของท้องถิ่นนั้น”[92] คนเหล่านี้จึงไม่มีการรีรอลังเลใจแต่ประการใดในการนำเอาวัฒนธรรมและการให้ความสำคัญต่อการสร้างสายสัมพันธ์ส่วนตัวกับบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนในทุกระดับ เพื่อสร้างความสำเร็จในการลงทุนทั่วประเทศจีนในปัจจุบัน

คุณค่าของการสร้างสายสัมพันธ์ส่วนตัวหรือ “ก๋วนซี่” ซึ่งกลายเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมจีนยุคปัจจุบันนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ฝังแน่นอยู่ในสังคมจีนแผ่นดินใหญ่มานานแล้ว ขณะเดียวกัน การที่บรรดาผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่มีบรรพบุรุษในอดีตอพยพมาจากมณฑลกวางตุ้ง มณฑลฟูเจี้ยน และมณฑลไหหลำ ขณะที่มณฑลทั้งสามถือเป็นดินแดนที่ประชากรให้ความสำคัญกับการสร้างสายสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างเหนียวแน่นทุกระดับ ทั้งในระดับครอบครัว ระดับตระกูล และระดับหมู่บ้านหรือระดับชุมชนต่างๆ อย่างจริงจังตลอดมาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงยุคปัจจุบัน เพราะฉะนั้นคุณค่าของการสร้างสายสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลกับคนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ จึงกลายเป็นประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของบรรดาผู้คนในสามมณฑลเหล่านี้ที่มีมากกว่ามณฑลอื่นๆ ทั่วไปในประเทศจีนตลอดมาแล้ว คุณค่าดังกล่าวยังกลายเป็นมรดกสำคัญที่ครอบครัวชาวจีนโพ้นทะเลในอดีตนำมาปฏิบัติและยึดถือเป็นหลักการสำคัญในการตั้งถิ่นฐานต่างๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จนถึงปัจจุบันด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การที่สภาพแวดล้อมใหม่ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในแต่ละดินแดนแถบนี้ มีส่วนสำคัญทำให้ชุมชนจีนโพ้นทะเลแต่ละแห่งจำเป็นต้องประยุกต์ประเพณีและวัฒนธรรมจีนให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงและเงื่อนไขของการ

ดำรงชีวิตใหม่ในดินแดนต่างด้าวตลอดมาในอดีตนั้น ได้ทำให้เกิดประสบการณ์ของการเรียนรู้และการสร้างสายสัมพันธ์ส่วนตัวกับทั้งชาวพื้นเมืองและชนชั้นผู้ปกครองในแต่ละดินแดนตลอดเวลา จนกลายเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ฝังแน่นอยู่ในบรรดาลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลทุกยุคทุกสมัย ซึ่งพร้อมที่จะนำมาใช้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ในการพัฒนาบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมของคนเหล่านี้ทั้งในประเทศต่างๆ ทั่วเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการขยายความสัมพันธ์ทางสังคมกับเครือญาติและการขยายการลงทุนในประเทศจีนยุคปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

เพราะตลอดระยะเวลานานหลายสิบปีก่อนที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะเปิดประเทศครั้งใหญ่ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 เป็นต้นมานั้น ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเครือญาติของพวกเขา โดยเฉพาะในมณฑลต่างๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งในรูปของการส่งเงินไปช่วยเหลือในรูปแบบของโพยก๊วน(remittance) และการลักลอบเดินทางไปมาหาสู่กันโดยใช้ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางสำคัญในการสร้างสายสัมพันธ์ของคนเหล่านี้ให้ดำรงอยู่ต่อไป ก็ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาของผู้มีเชื้อสายจีนในดินแดนทั้งสองส่วนที่มักมีคติชีวิตเหมือนกันว่า “เลือดย่อมเข้มข้นกว่าน้ำ” ตลอดมา ทั้งๆ ที่ในขณะนั้น รัฐบาลจีนยังไม่ได้มีความสัมพันธ์ขั้นปกติกับประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ก็ตาม ยิ่งไปกว่านั้น การที่ประเทศจีนได้ต้อนรับชาวจีนโพ้นทะเลที่ทนปัญหาการรังเกียจทางเชื้อชาติจากชาวพื้นเมืองและมาตรการกดขี่ต่างๆ ของรัฐบาลอินโดนีเซีย ไทย พม่า และเวียดนาม ซึ่งเกิดขึ้นหลายครั้งตลอดช่วง ค.ศ. 1949-1979 ด้วยการนำกลับไปตั้งถิ่นฐานใหม่ตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าวร่วม 3 ทศวรรษ ในลักษณะของการตั้งชุมชนใหม่กระจัดกระจายตามมณฑลต่างๆ ซึ่งเป็นถิ่นฐานดั้งเดิมของบรรพบุรุษคนเหล่านี้อีกประมาณกว่า 1 ล้านคนซึ่งยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน พร้อมด้วยลูกหลานของเขาอีกหลายล้านคน[93] นอกจากจะมีประสบการณ์ชีวิตร่วมสมัยอยู่ทั้งในดินแดนต่างๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอดีตและตั้งถิ่นฐานอย่างถาวรในสาธารณรัฐประชาชนจีนในเวลานี้แล้ว ยังได้ทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ส่วนตัวในบริบทต่างๆ ของลูกหลานชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับองค์กรทางสังคมตั้งแต่ระดับชุมชนจนกระทั่งถึงหน่วยงานของรัฐทั้งในระดับมณฑลและระดับรัฐบาลกลางได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ดังนั้นคุณค่าของความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือก๋วนซี่ที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในเศรษฐกิจสังคมการเมืองของสาธารณรัฐประชาชนจีนขณะนี้ คนเหล่านี้จึงสามารถประยุกต์ใช้ได้

อย่างกลมกลืนกว่าชาวจีนทั่วไปในแผ่นดินใหญ่ที่รู้จักคุณค่าและบริบทของคำว่า “กั๋วนซี่” เพียงการสร้างสายสัมพันธ์ส่วนตัว แต่คนเหล่านี้กลับพัฒนาคุณค่าดังกล่าวสูงยิ่งขึ้นกว่าคุณค่าการแลกเปลี่ยนทางสังคม กลายเป็นเหตุเป็นผลของการสร้างสายสัมพันธ์และการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์อื่นๆ ในทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง โดยมีพื้นฐานความสัมพันธ์อื่นๆ โดยเฉพาะการเป็นเครือญาติหรือ” ชิงชี่” (qingqi) รองรับการสร้างผลประโยชน์ร่วมหรือ “ตงฮ่าว” (tonghao) ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย[94] ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเครือข่ายธุรกิจการลงทุนของลูกหลานชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเครือญาติของพวกเขาหรือหุ้นส่วนใหม่อื่นๆ ทั่วดินแดนมณฑลภายในและบริเวณภูมิภาคอื่นๆ ของสาธารณรัฐประชาชนจีนในขณะนี้ได้อย่างมากมายและลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อไป ตราบใดที่การให้ความเชื่อถือส่วนบุคคลยังมีความสำคัญกว่าตัวบทกฎหมายต่างๆสำหรับการลงทุนภายในประเทศจีนในยุคปัจจุบันนี้แล้ว การสร้างสายสัมพันธ์ส่วนตัวของกลุ่มทุนทุกระดับจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับบรรดาเครือญาติและเครือข่ายทางธุรกิจของคนเหล่านี้ในประเทศจีน ก็จะยิ่งทวีความสำคัญและขยายบทบาทควบคู่ไปกับกระบวนการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีนโดยรวมต่อไปอีกยาวนาน ขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนก็ตระหนักดีถึงความสำคัญของคุณค่าและเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมดังกล่าวที่มีบทบาทอย่างมากต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจจีนในเวลานี้ตลอดมา เพราะข้อเท็จจริงของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ซึ่งกำลังหลั่งไหลเข้าสู่แผ่นดินใหญ่เพิ่มขึ้นมากมายตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 จนถึงขณะนี้นั้น เงินทุนที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศจีนถึงกว่าร้อยละ 60-70 ในแต่ละปี ล้วนมาจากดินแดนที่ชาวจีนเป็นประชากรส่วนใหญ่หรือเป็นดินแดนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการระดมทุนของชาวจีนโพ้นทะเลจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งสิ้นคือ ฮ่องกง สิงคโปร์ และไต้หวัน ตามลำดับ ขณะที่การลงทุนจากประเทศ อุตสาหกรรมทันสมัยอื่นๆ ทั่วโลกในประเทศจีนมีมูลค่าเพียงประมาณร้อยละ 30-40 ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ทั้งหมดในแต่ละปีเท่านั้น[95]

ด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ จึงทำให้ลักษณะของการสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างผู้มีเชื้อสายจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับแผ่นดินใหญ่ ยิ่งนานวันขึ้นก็ยิ่งมีการประยุกต์คุณค่าความเป็นจีน (Chinese Values) ในมิติต่างๆ เข้ากับการขยายบริบทของความร่วมมือทางเศรษฐกิจและโอกาสในทางธุรกิจระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ขณะเดียวกันถึงแม้ว่าบรรดาชนชั้นกลางเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ในภูมิภาคนี้เคยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจตลอดช่วงครึ่งทศวรรษที่ผ่านมา แต่ปัญหาดังกล่าวก็ค่อยคลี่คลายดีขึ้นตามลำดับและ

รัฐบาลจีนก็เชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในภูมิภาคนี้ได้พ้นขีดต่ำสุดตั้งแต่ช่วงสิ้นคริสต์ศวรรษที่ 20 ไปเรียบร้อยแล้ว รัฐบาลจีนจึงยังคงมุ่งมั่นที่จะให้ความสำคัญกับทุนจีนโพ้นทะเลต่อไปเหมือนในอดีตที่ผ่านมา เพราะเป้าหมายของการปฏิรูปเศรษฐกิจโดยเฉพาะในบริเวณมณฑลภายในและมณฑลอื่นๆ ในเขตตะวันตกของประเทศ ล้วนแล้วแต่อาศัยประสบการณ์และการเลียนแบบความสำเร็จของการปฏิรูปเศรษฐกิจในบริเวณเขตชายฝั่งทะเลทั้งหมดตลอด 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งทุนจีนโพ้นทะเลจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฮ่องกง ไต้หวัน และชุมชนจีนอื่นๆ ทั่วโลกได้เป็นสะพานเชื่อมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการจัดการสมัยใหม่ต่าง ๆ จากโลกภายนอกนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจขนานใหญ่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้ง 6 แห่งในปัจจุบันซึ่งได้แก่ เซินเจิ้น จูไห่ ซันโถว เซี่ยเหมิน เกาะไหหลำ และผู่ตง (Pudong) ตลอดจนเมืองเปิดอื่นๆ ตามแนวชายฝั่งทะเลทั้งหมดของจีนอีก 14 เมืองคือ เมืองต้าเหลียน(Dalian) ในมณฑลเหลียวหนิง เมืองฉินหวงต่าว (Qinhuangdao) ในมณฑลเหอเป่ มหานครเทียนจิ้น (Tianjin) เมืองเอี้ยนไถ (Yantai) เมืองฉิงต่าว (Qingdao) ในมณฑลซันตง เมืองเหลียนยุ่นกัง (Lianyungang) ในมณฑลเจียงซู เมืองหนานตุง (Nantung) ในมณฑลเจียงซู มหานครเซียงไฮ้ (Shanghai) เมืองหนิงโป (Ningbo) เมืองเวินโจว (Wenzhou) ในมณฑลเจ้อเจียง เมืองฟูโจว (Fuzhou) ในมณฑลฟูเจี้ยน เมืองกวางโจว (Guangzhou) เมืองจ้านเจียง (Zhanjiang) ในมณฑลกวงตุ้ง และเมืองเป่ไห่ (Beihai) ในมณฑลกวงซี

เพราะฉะนั้นรัฐบาลจีนจึงยังคงเชื่อมั่นว่าการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของตนในอนาคตยังคงจำเป็นต้องพยายามขยายความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคแถบนี้ โดยเฉพาะบรรดากลุ่มทุนขนาดใหญ่เชื้อสายจีนโพ้นทะเลที่ยังคงมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตต่อไปอีกยาวนาน ดังที่อดีตนายกรัฐมนตรีจู หรงจีได้ประกาศย้ำที่สิงคโปร์เมื่อปลายปี ค.ศ. 2000 ว่า “จีนจะยังคงร่วมมือประสานผลประโยชน์อย่างแท้จริงกับประเทศต่างๆ ในอาเซียนตลอดไปในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านการค้า การลงทุนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะจีนเชื่อมั่นว่าทุกประเทศในเอเชียสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและกลมเกลียวกัน ถึงแม้ว่าแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันทั้งขนาดพื้นที่ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ระบบสังคม มาตรฐานของการพัฒนา ประเพณีทางวัฒนธรรม และค่านิยมต่างๆ ก็ตาม”[96] ซึ่งท่าทีและความจริงใจดังกล่าวของจีนต่อประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บุคคลผู้นี้ก็ได้ย้ำอีกครั้งหนึ่งในการประชุมสุดยอดของ

สมาคมประชาชาติอาเซียนในประเทศกัมพูชาเมื่อเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2002 ว่า “จีนกับอาเซียนจะต้องส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกันให้ใกล้ชิดมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้ความช่วยเหลือ การค้า และการลงทุนต่างๆ ที่แต่ละฝ่ายจะมีต่อกัน สามารถไหลลื่นได้อย่างเสรีมากขึ้นกว่าในอดีตที่เคยผ่านมา”[97]

ขณะเดียวกัน การที่เศรษฐกิจแบบตลาดขยายบทบาทเพิ่มขึ้นตลอดเวลาภายในประเทศจีนพร้อมๆกับการที่อิทธิพลของโลกาภิวัฒน์เป็นสิ่งที่จีนหลีกเลี่ยงไม่ได้อีกต่อไป ภายหลังการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 21 เป็นต้นมา นอกจากจะทำให้รัฐบาลจีนและรัฐบาลต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการตั้งเขตการค้าเสรีร่วมกันซึ่งจะเป็นเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดของโลกภายใน ค.ศ. 2010 แล้ว กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจในบริเวณภาคตะวันตกและภาคกลางของจีนที่มีเนื้อที่ขนาดใหญ่มหึมามากกว่าดินแดนอื่นๆ ซึ่งได้ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปมาแล้ว ยังจำเป็นต้องอาศัยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) อีกจำนวนมหาศาลจนไม่สามารถประมาณการหรือคำนวณเป็นตัวเลขได้ในขณะนี้ และเนื่องจากประสบการณ์ของการระดมทุนจากต่างประเทศโดยตรงของจีนในช่วงที่ผ่านๆ มา จำเป็นต้องอาศัยทุนทุกรูปแบบของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลจากภายนอกแผ่นดินใหญ่ เป็นหัวหอกสำคัญในการกรุยทางดึงดูดนักลงทุนจากประเทศพัฒนาแล้วอื่นๆ อีกทอดหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ เพราะนักลงทุนเหล่านี้โดยเฉพาะชาวตะวันตก ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ส่วนใหญ่ยังขาดแคลนองค์ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมการดำเนินธุรกิจในประเทศจีนนั่นเอง ขณะที่นักลงทุนจากภูมิภาคเอเชียตะวัน-ออกเฉียงใต้ ฮ่องกง และไต้หวัน นอกจากจะได้รับอภิสิทธิ์ต่างๆ ในการลงทุนมากกว่าชาวต่างประเทศทั่วไปแล้ว ความผูกพันทางเชื้อชาติยังกลายเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง นอกเหนือเป้าหมายการทำกำไรสูงสุดในทุกโครงการลงทุนในประเทศจีน ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้ บรรดานักลงทุนจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และรัฐบาลจีนต่างก็ตระหนักดีตลอดมา อย่างน้อยก็ตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ.1995 เมื่อมีการประชุมสมัชชาผู้ประกอบการธุรกิจจีนทั่วโลก (The World Chinese Entrepreneurs Convention) ครั้งที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งในโอกาสดังกล่าวผู้แทนของรัฐบาลจีนได้เรียกร้องอย่างเปิดเผยต่อผู้นำชาวจีนโพ้นทะเลทั้งหมด ให้ทุกคนร่วมมือร่วมใจกันสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและความเป็นเอกภาพที่แท้จริงให้เกิดขึ้นกับประเทศจีนให้ได้[98] โดยผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลทุกคนนอกจากจักต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นจีนของพวกเขารวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของทุนวัฒนธรรม (cultural capital) ที่จะมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมในดินแดนที่ตนเองตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในปัจจุบันแล้ว

ความเป็นลูกหลานจีนโพ้นทะเลยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมนิยมแบบตลาด ควบคู่ไปกับการขยายการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีทันสมัยต่างๆ จากโลกภายนอกเข้าสู่แผ่นดินใหญ่ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับเศรษฐกิจการเมืองของประเทศจีน ซึ่งยังจำเป็นต้องใช้เวลาอีกนานพอสมควรในการสร้างสถาบันทางกฎหมายและธุรกิจสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับอิทธิพลของโลกาภิวัฒน์และอิทธิพลของทุนนิยมสมัยใหม่ ซึ่งชนชั้นกลางเชื้อสายจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เหล่านี้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์อันขมขื่นถ้วนหน้ามาแล้วเป็นอย่างดีตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1990 ที่ผ่านมา เพราะฉะนั้นยิ่งรัฐบาลจีนและรัฐบาลประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลับเพิ่มความร่วมมือทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมตลอดเวลา บทบาทอันสลับซับซ้อนของบรรดานักลงทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลทุกระดับจากภูมิภาคนี้ที่จะมีต่อนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจในแผ่นดินใหญ่จึงยิ่งทวีความสำคัญเป็นเงาตามตัว เพราะคนเหล่านี้เท่านั้นที่มีความยืดหยุ่นมากพอในการผสมผสานทุนนิยมสมัยใหม่เข้ากับวัฒนธรรมธุรกิจและเศรษฐศาสตร์การเมืองจีนยุคปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ถ้าหากเปรียบเทียบกับทุนต่างประเทศอื่นๆ จากประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วไป ซึ่งถือว่าบรรยากาศการลงทุนในประเทศจีนยังไม่ได้มาตรฐานสากลเหมือนประเทศทุนนิยมเสรีทั่วไปแล้ว นักลงทุนเหล่านี้โดยเฉพาะจากประเทศ อุตสาหกรรมทันสมัยทั่วโลก ยังนิยมที่จะลงทุนร่วม (joint venture) กับกลุ่มทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลนอกแผ่นดินใหญ่เป็นส่วนใหญ่แล้ว การลงทุนทั้งของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจจีนที่ประสบความสำเร็จในช่วงที่ผ่านมา ก็เป็นลักษณะของการลงทุนร่วมกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลทั้งจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฮ่องกง และไต้หวันอย่างกว้างขวางเหมือนกัน ซึ่งพัฒนาการต่างๆ เหล่านี้ก็ยังคงเคียงคู่กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐประชาชนจีนตลอดมา และมีแนวโน้มที่จะขยายบริบทของความร่วมมือต่างๆ เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคตอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการขยายความสัมพันธ์กับแผ่นดินใหญ่ในลักษณะที่บรรดาผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมและเศรษฐกิจในแผ่นดินบรรพชนตลอดมากว่า 2 ทศวรรษแล้ว อิทธิพลของประเพณีและวัฒน-ธรรมอันเข้มข้นในแผ่นดินบรรพชน ซึ่งครั้งหนึ่งเคยตัดขาดแทบสิ้นเชิงกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะเหตุผลทางการเมืองดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ก็ได้หวนกลับเข้ามาเสริมสร้าง

รูปแบบทางวัฒนธรรมจีนที่เข้มแข็งให้ชุมชนเหล่านี้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในประเทศต่างๆ ที่รัฐบาลท้องถิ่นเร่งเสริมสร้างและกระชับความสัมพันธ์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเต็มที่กับสาธารณรัฐประชาชนจีนในปัจจุบัน เช่น พม่า ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และบรูไน ในประเทศเหล่านี้ นอกจากชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวและเยี่ยมเยียนญาติมิตรโพ้นทะเลในแต่ละปีจำนวนหลายแสนคน เพราะพวกเขาในปัจจุบันมีสถานภาพทางเศรษฐกิจมั่งคั่งร่ำรวยไม่ยิ่งหย่อนกว่าบรรดาเครือญาติในภูมิภาคนี้อีกต่อไปแล้ว ชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ โดยเฉพาะจากชุมชนต่างๆ ทั้งในมณฑลฟูเจี้ยน มณฑลกวางตุ้ง และมณฑลไหหลำซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในศิลปวิทยาจีน (Sinology) สาขาต่างๆ ทั้งการสอนภาษา ประเพณี และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ยังได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการจรุงรูปแบบประเพณีและวัฒนธรรมสิ่งที่ดีงามต่างๆ ของชุมชนจีนโพ้นทะเลแต่ละสำเนียงภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ให้กลับมามีความเข้มข้นและกลายเป็นวัฒนธรรมลูกผสมสมบูรณ์แบบเฉกเช่นเดียวกับที่บรรพบุรุษของคนเหล่านี้เคยยึดถือและปฏิบัติกัน แต่สิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ขาดหายไปในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา จะด้วยสาเหตุทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศหรือของแต่ละชุมชนก็ตาม

บรรดาผู้ทรงความรู้ในสาขาต่างๆ เหล่านี้จากแผ่นดินใหญ่ได้มีส่วนสำคัญมากในการรื้อฟื้นศิลปวิทยาจีนยุคใหม่ (Chinese Renaissance) ให้หวนกลับคืนสู่ชุมชนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศแถบนี้ได้เป็นอย่างดีตลอดช่วงทศวรรษ 1990 จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือบทบาทของช่างศิลปะชาวจีนที่ได้เข้ามามีส่วนบูรณะซ่อมแซมอาคารสถานและโบราณวัตถุต่างๆ ของชุมชนจีนที่มีความเก่าแก่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ศาลเจ้า วัดวาอาราม สำนักงานสมาคมตระกูล และสุสานสำคัญๆ บางแห่งของชุมชนชาวจีนแต่ละสำเนียงภาษา เป็นต้น[99] นอกจากนั้นแล้วคนเหล่านี้ยังมีบทบาทสำคัญทางอ้อมในการพัฒนาค่านิยมของบรรดาผู้นำชุมชนเชื้อสายจีนให้ตระหนักถึงคุณค่าของการดำรงรูปแบบวัฒนธรรมความเป็นจีนของลูกหลานพวกเขา ไม่ให้เสื่อมคลายไปตามอิทธิพลของโลกาภิวัฒน์ต่อไปอย่างง่ายดายเหมือนในอดีตที่เคยผ่านๆ มา ในทางตรงข้ามบรรดาผู้นำชุมชนเชื้อสายจีนทุกแห่งทั่วภูมิภาคแห่งนี้นอกจากจะต้องมีความยืดหยุ่นมากพอในการปรับวิถีชีวิตของตนเองให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมยุคใหม่ แต่ในเวลาเดียวกันก็จำเป็นต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อชุมชนในการที่จะดำรงรูปแบบพื้นฐานต่างๆ ของความเป็น

จีน (Chineseness) ซึ่งเป็นมรดกสืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษของพวกเขาไม่ให้เสื่อมคลายไปตามกาลเวลาอีกต่อไป

แต่ในบางประเทศซึ่งถือว่าปัญหาชาวจีนโพ้นทะเลโดยรวม ยังคงเป็นปัญหาหรือประเด็นที่อ่อนไหวมากต่อการเมืองและสังคมชาวพื้นเมือง เช่น อินโดนีเซีย เวียดนาม และลาว ความพยายามใดๆ ในการที่จะขยายความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างผู้มีเชื้อสายจีนในประเทศเหล่านี้กับเครือญาติของพวกเขา หรือการแสดงท่าทีใดๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจลงทุนขนาดใหญ่โดยเฉพาะในอินโดนีเซียที่จะมีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน ยังคงเป็นไปอย่างระมัดระวังและไม่เป็นที่เปิดเผยต่อสาธารณชนทั่วไปมากนัก ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัฐบาลของแต่ละประเทศเหล่านี้กับรัฐบาลในแผ่นดินใหญ่ได้กระชับเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน แต่บทเรียนจากประสบการณ์ของความขัดแย้งทางเชื้อชาติและความขัดแย้งทางการเมืองที่เคยเกิดขึ้นกับชุมชนจีนในแต่ละประเทศเหล่านี้ ยังคงมีบทบาทสำคัญในการสะกัดกั้นไม่ให้คนเหล่านี้กล้าแสดงออกถึงความพยายามในการรักษารูปแบบทางวัฒนธรรมจีนของพวกเขาออกมาอย่างเปิดเผยเหมือนพวกหัวอี่ในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เพราะความพยายามใดๆ ที่แสดงออกถึงความเป็นชาวต่างด้าวหรือการดำรงวัฒนธรรมใดๆ ของพวกเขาที่เป็นการแปลกแยกกับสังคมวัฒนธรรมของชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่ อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาต่อครอบครัวและชุมชนของพวกเขาได้เสมอ ดังนั้นการพยายามรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสายสัมพันธ์ที่ดีกับแผ่นดินบรรพชน จึงต้องเป็นไปด้วยความสุขุมรอบคอบและสอดคล้องกับนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “จีน” ของรัฐบาลในแต่ละประเทศเหล่านี้ตลอดเวลา เพราะสำหรับพวกเขาแล้ว การอยู่รอดและความสำเร็จในการประกอบอาชีพต่างๆทางเศรษฐกิจคืออัตลักษณ์สำคัญทางวัฒนธรรมที่จะต้องพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งในปัจจุบัน

เพราะฉะนั้นเมื่อมองแบบองค์รวมทั่วไป จะเห็นได้ว่ากระบวนการพัฒนาความเข้มแข็งทางประเพณีและวัฒนธรรมจีน ซึ่งกำลังขยายบทบาทในชุมชนจีนโพ้นทะเลทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากบรรยากาศทางการเมืองและสังคมโดยรอบในแต่ละประเทศซึ่งมีชุมชนเหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่ ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อพัฒนาการดังกล่าวตลอดมาแล้ว อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ภายนอกภูมิภาค โดยเฉพาะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการขยายอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศอย่างรวดเร็วของสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการ

หนึ่งซึ่งจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการขยายความสัมพันธ์แทบทุกรูปแบบ ทั้งทางด้านสังคมประเพณี วัฒนธรรม และการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ระหว่างบรรดาลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเลใน ภูมิภาคแห่งนี้กับเครือญาติ มิตรสหาย และหุ้นส่วนทางธุรกิจชาวจีนในแผ่นดินใหญ่ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้ต่อไป

ทุนจีนโพ้นทะเลกับความผันผวนของเศรษฐกิจโลก

เนื่องจากเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วเร็วมากตลอดช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ดังนั้นบทบาทของนายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นผู้ครอบงำเศรษฐกิจของแต่ละประเทศอย่างเหนียวแน่นและกว้างขวางมาก ก็ย่อมมีความสำคัญเพิ่มขึ้นเป็นธรรมดา ไม่ว่าระบบทุนนิยมที่พวกเขาครอบงำทั้งภูมิภาคแถบนี้จะถูกเรียกว่าทุนนิยมที่ยังขาดคุณภาพ (ersatz capitalism) เพราะทุนอุตสาหกรรมยังมีบทบาทน้อยมากต่อการสร้างพลวัตของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดเสรีของประเทศต่างๆ เป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นเฉพาะสิงคโปร์เท่านั้นที่การพัฒนาอุตสาหกรรมทันสมัยได้เป็นไปอย่างรวดเร็วมากรุดหน้าชาติอื่น ๆ ทั้งหมดในภูมิภาค แต่ถึงกระนั้นก็ตาม โรงงานอุตสาหกรรมสมัยใหม่เหล่านั้นส่วนใหญ่ทั้งในสิงคโปร์และประเทศอื่น ๆ ก็มักเป็นโรงงานของบริษัทแม่จากประเทศอุตสาหกรรมนอกภูมิภาค นักลงทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเหล่านั้นจึงทำหน้าที่ส่วนใหญ่ได้เฉพาะการเป็นนายทุนนายหน้า(compradore capitalists) ที่ยังต้องอาศัยการซื้อหรือเช่าช่วงลิขสิทธิ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ ทั้งหมดบริษัทแม่ในต่างประเทศทั้งสิ้น ขณะเดียวกัน การขยายตัวทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพุ่งสูงขึ้นเต็มที่ในกลางทศวรรษ 1990 ก็ยังไม่สามารถทำให้นายทุนเหล่านี้พัฒนากลายเป็นนายทุนสมัยใหม่ตามนิยามของนักเศรษฐศาสตร์เสรีนิยมทั่วไปได้ เพราะพัฒนาการของการสะสมทุนของพวกเขาล้วนอาศัยอิทธิพลของระบบพวกพ้อง ระบบราชการ มาตรการคุ้มครองจากการแข่งขันจากต่างประเทศ และการอุดหนุนจากรัฐบาลในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดมา นายทุนเชื้อสายจีนเหล่านี้ส่วนใหญ่จึงยังคงมีธรรมชาติการพัฒนาธุรกิจกลายพันธุ์ไปเรื่อยๆแบบนายทุนพวกพ้อง (crony capitalists) และนายทุนขุนนาง (bureaucratic capitalists) ยุคใหม่ ซึ่งประสบความสำเร็จจากการสร้างสายสัมพันธ์กับชนชั้นผู้ปกครองของแต่ละประเทศเพื่อแสวงหาความได้เปรียบในทางธุรกิจเป็นส่วนใหญ่

จนกระทั่งโยชิฮาร่า คูนิโอะ (Yoshihara Kunio) นักวิชาการญี่ปุ่นเรียกว่า “นักแสวงหาค่าเช่า”(rent-seekers) ซึ่งหมายถึงพฤติกรรมของนายทุนเหล่านี้ที่ต้องแสวงหาความสนับสนุนและการช่วยเหลือใดๆ ทางธุรกิจจากรัฐบาลในประเทศของตนและพร้อมที่จะจ่ายผลตอบแทนกลับคืนให้ในรูปของค่าเช่าทางเศรษฐกิจ (economic rent) เป็นการตอบแทนให้กับรัฐบาลหรือชนชั้นผู้ปกครองที่เกี่ยวข้อง[100] พร้อม ๆ กันนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดเวลาควบคู่ไปกับอิทธิพลของระบบพวกพ้อง ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเผชิญปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงซึ่งฝังแน่นอยู่ในกลไกการเมืองและวัฒนธรรมการปกครองของบางประเทศตลอดมาด้วย โดยเฉพาะไทย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งการฉ้อราษฎร์บังหลวงและการติดสินบนกลายเป็นสิ่งปกติธรรมดาของกลไกการเมืองและระบบราชการที่ยังคงล้าหลังอยู่ตลอดเวลาด้วย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จอย่างมากทั้งในด้านการสะสมทุนและการลงทุน ขณะเดียวกัน การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ซึ่งหลั่งไหลเข้าไปในแต่ละประเทศก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดมา จึงทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รายได้ต่อหัวของประชากร การขยายตัวของผลผลิตทางด้านอุตสาหกรรม และการส่งออกต่าง ๆ กลายเป็นภาพลักษณ์ปกติ จนกระทั่งผู้นำรัฐบาลของบางประเทศแถบนี้ เช่น ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์กล้าแสดงวิสัยทัศน์ว่าพร้อมจะเป็นเสือหรือมังกรตัวใหม่ของภูมิภาคเจริญรอยตามสิงคโปร์ซึ่งก้าวเป็นชาติอุตสาหกรรมสมัยใหม่เรียบร้อยแล้วตั้งแต่กลางทศวรรษ 1990

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่านายทุนเชื้อสายจีนในไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์จะมีนิยามอย่างไรตามทัศนะของนักเศรษฐศาสตร์กระแสหลักหรือนักเศรษฐศาสตร์ทวนกระแสทั่วไป แต่การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ตลอดช่วงเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา นอกจากรัฐบาลในแต่ละประเทศจะมีบทบาทสำคัญในการวางแผนพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคมทั้งในเชิงมหภาคและเชิงจุลภาคอย่างต่อเนื่องตลอดมาในช่วงดังกล่าวการลงทุนของภาค เอกชนภายในแต่ละประเทศเหล่านี้ก็มีบทบาทสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาครัฐบาลเสมอมา นอกจากนั้นแล้ว ทั้งชนชั้นกลางและนายทุนเชื้อสายจีน คือผู้มีบทบาทครอบงำการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเพิ่มขึ้นตลอดเวลา จนกระทั่งกลุ่มทุนเชื้อสายจีนขนาดใหญ่กลุ่มต่าง ๆ

(โปรดดูในตารางที่ 10) ได้กลายเป็นหัวหอกสำคัญในการขับเคลื่อนพลวัตทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเข้าสู่ปริมณฑลของโลกาภิวัฒน์หรือเศรษฐกิจการค้าแบบไร้พรมแดนได้อย่างรวดเร็ว

ตารางที่ 10

กลุ่มทุนเชื้อสายจีนขนาดใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค.ศ.1997

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
ไทย		
- กลุ่มธนาคารกรุงเทพ	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การรับเหมาก่อสร้าง ประกันภัย โรงพยาบาล และโรงงานอุตสาหกรรม	ตระกูลโสภณพนิช
- กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์	ธุรกิจการเกษตร พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การสื่อสารโทรคมนาคม โรงงานอุตสาหกรรม และประกันภัย	ตระกูลเจียรวนนท์
- กลุ่มชินวัตร	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ การสื่อสารโทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ สถานีโทรทัศน์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โรงแรม โรงพยาบาล และธุรกิจการโฆษณา	ตระกูลชินวัตร
- กลุ่มธนาคารกสิกรไทย	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ ธุรกิจการเกษตร การผลิตไฟฟ้า การสื่อสารโทรคมนาคม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม และประกันภัย	ตระกูลล่ำซำ
- กลุ่มฮงเยียะเส็ง	อุตสาหกรรมปิโตรเคมี ปูนซิเมนต์ สิ่งทอ ธุรกิจการก่อสร้าง ธุรกิจการขายส่ง ธุรกิจการเงิน และหลักทรัพย์	ตระกูลเลียวไพรัตน์
- กลุ่มธนาคารศรีนคร	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรมเครื่องดื่ม และประกันภัย	ตระกูลเตชะไพบูลย์
- กลุ่มสหพัฒนพิบูลย์	อุตสาหกรรมสิ่งทอ สินค้าอุปโภคบริโภค และธุรกิจขายส่ง/ขายปลีก	ตระกูลโชควัฒนา

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
- กลุ่มธนาคารกรุงศรีอยุธยา	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ ประกันภัย อุตสาหกรรมปูนซิเมนต์ อาหาร สถานีโทรทัศน์ และประกันภัย	ตระกูลรัตนรักษ์
- กลุ่มบางกอกแลนด์ และธนายง	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การคมนาคม อุตสาหกรรมนาฬิกา และธุรกิจขายปลีก/ขายส่ง	ตระกูลกาญจนพาสน์
- กลุ่มไทยรุ่งเรือง	ธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์ และโรงงานน้ำตาล	ตระกูลอัษฎาธร
- กลุ่มโอสถสภา	ธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ อุตสาหกรรมยารักษาโรค เครื่องดื่ม และภัตตาคาร	ตระกูลโอสถานุเคราะห์
- กลุ่มสุรามหาราษฎร	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ ประกันภัย อุตสาหกรรมสุรา เบียร์ และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	ตระกูลสิริวัฒนภักดี
มาเลเซีย		
- กลุ่มเก็นติ้ง (Genting Group)	ธุรกิจการพนัน ธนาคาร การเงิน และหลักทรัพย์ สถานที่พักผ่อน โรงแรม สวนเกษตรขนาดใหญ่ และโรงงานผลิตไฟฟ้า	หลิม โก๊ะตง (Lim Goh Tong)
- บริษัท วาย.ที.แอล (YTL Corporation)	ธุรกิจการก่อสร้าง โรงงานอุตสาหกรรม และโรงงานผลิตไฟฟ้า	เอี้ยว เตียงล่าย (Yeoh Tiong Lay)
- กลุ่มธนาคารพับลิค (Public Bank Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	แต้ ฮองเปี่ยว (Teh Hong Piow)
- กลุ่มเบอร์จาย่า (Berjaya Group)	ธุรกิจการพนัน ธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์ โรงงานอุตสาหกรรม การสื่อสารโทรคมนาคม ธุรกิจขายส่ง และสื่อมวลชน	วินเซ็นต์ ตัน (Vincent Tan)

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
- บริษัทจาย่า เตียซา โฮลดิ้งส์ (Jaya Tiasa Holdings)	โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจการเงิน และหลักทรัพย์	เตียง ฮิวกิ่ง (Tiong Hiew King)
- กลุ่มบริษัทกามุนติง (Kamunting Corporation Group)	ธุรกิจการก่อสร้าง ธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์ การพนัน การพัฒนา และอสังหาริมทรัพย์	ที. เค หลิม (T.K.Lim)
- กลุ่มฮงเหลียง (Hong Leong Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโรงงานอุตสาหกรรม	เคว็ก เหล็งจั่น (Quek Leng Chan)
- กลุ่มกัวลาลัมเปอร์เกปง (Kuala Lumpur Kepong Group)	ธุรกิจการเงิน ประกันภัย หลักทรัพย์ สวนเกษตรขนาดใหญ่ การพัฒนาอสังหาริม-ทรัพย์ และโรงงานอุตสาหกรรม	ลี ลอยเส็งและครอบครัว (Lee Loy Seng and Family)
- กลุ่มมลายันยูไนเต็ด อินดัสตรีส์ (Malayan United Industries Group)	ธุรกิจขายปลีก โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจการเงิน และหลักทรัพย์	คู ไค่เป็ง (Khoo Kay Peng)
- กลุ่มเปอร์ลิสแพลนเตชั่นส์ (Perlis Plantations Group)	การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์ โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม สื่อมวลชน และการขนส่งทางเรือ	โรเบิร์ต ควอค (Robert Kuok)
- กลุ่มเอ็กรัน (Ekran Group)	ธุรกิจการเงินหลักทรัพย์ ธุรกิจการก่อสร้าง และโรงงานอุตสาหกรรม	ติง เป็กคิ้ง (Ting Pek Khiing)
- กลุ่มโอเรียนตัลโฮลดิงส์ (Oriental Holdings Group)	โรงงานอุตสาหกรรม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการเงิน หลักทรัพย์ และประกันภัย	โลว บุ่นชิว และครอบครัว (Loh Boon Siew and Family)

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
- กลุ่มบริษัทไลอ้อน (Lion Corporation Group)	โรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจขายส่ง/ขายปลีก	วิลเลี่ยม เจิ้ง (William Cheng)
สิงคโปร์		
- กลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ ประกันภัย พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ข้อมูลข่าวสาร โรงงานอุตสาหกรรม การก่อสร้าง อาหารและเครื่องดื่ม การพิมพ์ สิ่งพิมพ์ และธุรกิจการขายส่ง/ขายปลีก	ครอบครัวของหลี กองเจี๋ยน และครอบครัวของตัน จินตวน (Lee Kong Chian Family and Tan Chin Tuan Family)
- กลุ่มโอยูบี (OUB Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโรงแรม	เลี่ยน หยิงโจว (Lien Ying Chow)
- กลุ่มยูโอบี (UOB Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โรงงานอุตสาหกรรม	ครอบครัวของหวี โจหยอ (Wee Cho Yaw Family)
- บริษัทหลีกิมต้าโฮลดิ้งส์ (Lee Kim Tah Holdings)	ธุรกิจการก่อสร้าง และโรงงานอุตสาหกรรม	ครอบครัวหลี กิมต้า (Lee Kim Tah Family)
- บริษัทหลิมกาง่าม โฮลดิ้งส์ (Lim Kah Ngam Holdings)	ธุรกิจการก่อสร้าง การพัฒนาอสังหาริม-ทรัพย์ โรงแรม และภัตตาคาร	ครอบครัวของหลิม กาง่าม (Lim Kah Ngam Family)
- กลุ่มฟาร์อีสต์ออร์แกนไนเซชั่น (Far East Organization Group)	การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โรงแรม อาหารและเครื่องดื่ม	หงอ เต็งฟอง (Ng Teng Fong)

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
- บริษัทเย็นเนอรัล (General Corporation)	การก่อสร้างและการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	โลว เก็งฮวด (Low Keng Huat)
- กลุ่มกู้ดวูดปาร์คโฮเต็ล (Goodwood Park Hotel Group)	ธุรกิจโรงแรม การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์	คู เต็กพวด (Khoo Teck Puat)
- บริษัท ซี.เค ตั้ง (C.K. Tang Corpration)	การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจการค้าปลีก	ตั้ง หวีกิต (Tang Wee Kit)
- บริษัทครีเอทีฟเทคโนโลยีส์ (Creative Technologies Corporation)	โรงงานอุตสาหกรรมชิ้นส่วนเครื่องไฟฟ้าคอมพิวเตอร์ และธุรกิจสารสนเทศ	ซิม ว่องฮู (Sim Wong Hoo)
อินโดนีเซีย		
- กลุ่มซาลิม (Salim Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ ประกันภัย โรงงานอุตสาหกรรม อาหาร เครื่องดื่ม ปูนซีเมนต์ สิ่งทอ ธุรกิจการสื่อสารมวลชน โทรคมนาคม และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	หลิม เซียวเหลียง (Lim Sioe Leong)
- กลุ่มกุนุงเซวู (Gunung Sewu Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ พัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโรงงานอุตสาหกรรม	โก ซวีกี่ (Go Swie Kie)
- กลุ่มธาร์มาล่า (Dharmala Group)	ธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ สวนเกษตร ขนาดใหญ่และโรงงานอุตสาหกรรม	โก กาหงิม (Go Ka Him)
- กลุ่มซีนาร์มาส (Sinar Mas Group)	โรงงานอุตสาหกรรมกระดาษและเยื่อกระดาษ สวนเกษตร ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโรงแรม	อุ้ย เอ็กฉ่อง (Oei Ek Tjhong)

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
- บริษัทบ็อบฮัสซันโฮลดิ้งส์ (Bob Hassan's Holdings Company)	ธุรกิจการทำป่าไม้ โรงงานผลิตเยื่อกระดาษและกระดาษ สวนเกษตรขนาดใหญ่ ธุรกิจการเดินเรือ โรงงานอุตสาหกรรม ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	แต้ เกียนเซ้ง (Tae Kian Seng)
- กลุ่มลิปโป้ (Lippo Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ ประกันภัย และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	หลี โม่วซิง (Lee Mo Sing)
- กลุ่มอัสตร้า (Astra Group)	โรงงานอุตสาหกรรมชิ้นส่วนอะไหล่ โรงงานผลิตรถยนต์ จักรยานยนต์ ธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคม ธุรกิจการค้าปลีก และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	ครอบครัวของเจีย เกียนเหลียง (Tjia Kian Liong Family)
- กลุ่มอาร์โกมานุงกัล (Argo Manunggal Group)	โรงงานอุตสาหกรรมทอผ้า และพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	แต้ หนิงกิ่ง (Tae Ning King)
- กลุ่มโรดามัส (Rodamas Group)	โรงงานปิโตรเคมี โรงงานผลิตปุ๋ย และวัสดุเคมีต่าง ๆ	ตัน เซียงกี่ (Tan Siong Kie)
- กลุ่มอาร์ยาอูปายา (Arya Upaya Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร หลักทรัพย์ การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโรงงานอุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง	อ่อง กาฮวด (Ong Ka Huat)
- กลุ่มเมโทรโปลิแต็น (Metropolitan Group)	การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ โรงแรม ศูนย์การค้า และภัตตาคาร	ครอบครัวเจีย เซี่ยมฮวน (Tjie Siem Hoan Family)
- กลุ่มปานิน (Panin Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	หลี โม่วเม่ง (Lee Mo Meng)
- กลุ่มกุดังการัม (Gudang Garam Group)	โรงงานผลิตบุหรี่ สวนเกษตรขนาดใหญ่ และธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	ฉั่ว เจียนฮี่ (Tjoa Jien Hwie)

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
- กลุ่มกาจาห์ตุงกัล (Gajah Tunggal Group)	โรงงานยางรถยนต์ ธุรกิจการก่อสร้าง โรงงานปิโตรเคมี โรงงานผลิต เคเบิ้ล โรงงานทอผ้า โรงงานอุตสาหกรรมชิ้นส่วนเครื่องไฟฟ้าคอมพิวเตอร์ และธุรกิจโทรคมนาคม	หลิม จุนโห (Liem Tjoen Ho)
- กลุ่มเกมาลา (Gemala Group)	โรงงานอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ และโรงงานประกอบรถยนต์	หลิม เบี่ยนคุน (Liem Bian Khoen)
ฟิลิปปินส์		
- บริษัทลูเซี่ยวตันโฮลดิ้งส์ (Lucio Tan's Holdings)	โรงงานผลิตเบียร์ โรงงานผลิตบุหรี่ ธุรกิจการบิน ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	ลูเซียว ตัน (Lu Cio Tan)
- กลุ่มเฮ้าส์ออฟอินเว็สเม้นส์ (House of Investmnt Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ การก่อสร้าง โรงงานผลิตไฟฟ้า อุตสาหกรรมการเกษตรและการพัฒนาที่ดิน	อัลฟองโซ ที. หยูเซ็งโก (Alfonso T. Yuchengco)
- กลุ่มฟูกาอินเตอร์เนชั่นนัล (Fuga Internationale Group)	โรงงานผลิตน้ำมันมะพร้าว โรงงานผลิตสิ่งทอ ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ ธุรกิจโรงแรม และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	ตัน หยู (Tan Yu)
- กลุ่มธนาคารเมโทรโปลิแต็น (Metropolitan Bank Group)	ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	ยอร์ช ตี้ (George Ty)
- กลุ่มเอ็สเอ็มไพรม์โฮลดิ้งส์ (SM Prime Holdings Group)	ธุรกิจการเงิน การธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ ธุรกิจการค้าปลีก และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	เฮ็นรี่ ซี (Henry Sy)

ประเทศ กลุ่มทุนหรือบริษัท	กิจกรรมหลักในการลงทุน	ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่
- กลุ่มเจจีซัมมิต (JG Summit Group)	ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ การสื่อสารโทรคมนาคม การขนส่งทางเรือ โรงงานผลิตอาหาร โรงงานผลิตไฟฟ้า และอู่ต่อเรือ	จอห์น โกคงเว่ (John Gokongwei)
- กลุ่มฟิลินเวสต์ (Filinvest Group)	การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจการเงิน ธนาคาร ประกันภัย หลักทรัพย์ และธุรกิจการขนส่งทางเรือ	ตระกูลโกเตียนุ่น (Gotianun Family)
- กลุ่มเซบู (Cebu Group)	ธุรกิจการศึกษา ธนาคาร การเงิน หลักทรัพย์ การคมนาคมขนส่ง โรงงานอุตสาหกรรม ประกันภัย การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ และโรงงานผลิตไฟฟ้า	ตระกูลโกเตียนุ่ย (Gotianuy Family)

ที่มา : Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **Chinese Business in Southeast Asia** (Surrey : Curzon Press, 2001), pp. 29-31. and Eva-Lotta E.Hedman and John T. Sidel, **Philippine Politics and Society in the Twentieth Century.** (London : Routledge, 2000), pp.66-68.

ถึงแม้ว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งผู้ประกอบการเชื้อสายจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศเจริญอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกเหล่านั้นถึงแม้จะถูกพัฒนาขึ้นมาโดยกระบวนการไร้รากเทคโนโลยีสมัยใหม่ (technologyless industrialization) เพราะโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นโรงงานลูกของบริษัทแม่ในประเทศทันสมัยนอกภูมิภาคนี้ แต่การที่ค่าแรงงานในประเทศเหล่านี้มีราคาถูก จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มีต้นทุนต่ำพอที่จะแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันจากประเทศอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั่วไป ผลิตภัณฑ์ที่อาศัยค่าแรงงานถูกเป็นตัวสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกำไรต่าง ๆ ยังได้รับสิทธิพิเศษข้อยกเว้นภาษีตามนโยบายส่งเสริมการลงทุนของแต่ละประเทศ ตลอดจนโควต้าจัดสรรอื่น ๆ ตามข้อตกลงของประเทศคู่ค้าเหล่านี้ในช่วงนั้นเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจส่งออกตลอดจนเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไปมีกำไรมากพอที่จะขยายการลงทุนและสามารถเพิ่มผลผลิตตลอดเวลาตามอุปสงค์ของตลาดในประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วไปประการหนึ่ง

ขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าปริมาณเงินทุนสะสมภายในของแต่ละประเทศที่ผู้ประกอบการเชื้อสายจีนโพ้นทะเลเหล่านี้มีบทบาทในการพัฒนาธุรกิจต่าง ๆ อาจจะมีไม่เพียงพอต่อการขยายการลงทุนในธุรกิจแต่ละสาขาเพิ่มขึ้น แต่การที่รัฐบาลในประเทศต่าง ๆ ได้มีนโยบายกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างจริงจัง พร้อมกับการเปิดเสรีทางการเงิน เพื่อให้ทุนจากต่างประเทศโดยตรงเข้ามามีส่วนขยายอุปทานเงินทุนภายในของแต่ละประเทศตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1990 ก็จะยิ่งทำให้เศรษฐกิจของแต่ละดินแดน โดยเฉพาะไทย อินโดนีเซียและมาเลเซียมีรูปแบบของการพัฒนาเพื่อขยายอุตสาหกรรมการส่งออกซึ่งต้องพึ่งพิงการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพิ่มขึ้นตลอดเวลาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมและธุรกิจการบริการอื่น ๆ ภายในของแต่ละดินแดนด้วย โดยเฉพาะธุรกิจการเงินและธนาคาร การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วมากในภูมิภาคแถบนี้อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนเลยก่อนหน้านั้นในทุกประเทศที่มีเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมแล้ว ผลกระทบทางอ้อมดังกล่าวยังถูกผู้ประกอบการเชื้อสายจีนโพ้นทะเลเหล่านี้นำไปเผยแพร่ในประเทศสังคมนิยมทั่วอินโดจีนและพม่าด้วย จนกระทั่งอุตสาหกรรมการบริการเหล่านี้ นอกจากจะต้องผูกติดกับอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้นตลอดเวลาจนกระทั่งถึงจุดอิ่มตัวในกลางทศวรรษ 1990 แล้ว

ภายหลังจากนั้น ผลกำไรที่ลดลงจากอุตสาหกรรมส่งออกที่มีคู่แข่งขันมากขึ้นในตลาดโลกและผลกระทบของภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจในญี่ปุ่นก็มีส่วนผลักดันให้เงินทุนสะสมภายในของแต่ละประเทศเบนความสนใจจากการขยายการลงทุนในอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกไปสู่การให้ความสำคัญกับธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และการค้าหลักทรัพย์ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ โดยสถาบันการเงินและธนาคารภาคเอกชนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศคือผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ (buble economy) ให้ขยายตัวต่อไป โดยไม่สนใจว่าเป้าหมายดังกล่าวจะไม่ใช่ภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (real economy) ยกเว้นกำไรอันงดงามจากการนำเงินกู้จากต่างประเทศที่มีดอกเบี้ยราคาถูก มาปล่อยเป็นเงินกู้ตามอัตราดอกเบี้ยราคาสูงในแต่ละประเทศกันอย่างครื้นเครง[101] ขณะเดียวกัน ตลาดอสังหาริมทรัพย์และตลาดเงินทุนภายในประเทศก็ตกอยู่ภายใต้บรรยากาศการปั่นราคาให้เพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลาโดยบริษัทนายหน้าค้าหลักทรัพย์และบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นเครือข่ายการลงทุนของบรรดาธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นนายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลนั่นเอง โดยธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนต่าง ๆ ในเครือของแต่ละกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ มีความเชื่อมั่นว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของแต่ละประเทศจะยังคงดำรงอยู่ต่อไป เพราะฉะนั้นการกู้เงินระยะสั้นและมีอัตราดอกเบี้ยต่ำจากต่างประเทศ เข้ามาอัดฉีดสภาพคล่องให้กับธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และ

ตลาดหุ้นในแต่ละประเทศ ทั้งในลักษณะการเก็งกำไรระยะสั้นและการลงทุนในระยะยาว โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ตามตลาดภายใน ซึ่งมีช่วงห่างกันอย่างมากมายกับอัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศคือการลงทุนที่สามารถทำกำไรได้อย่างง่ายดาย ขณะเดียวกัน อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศเหล่านี้ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ล้วนแต่ผูกค่าเงินตราของตนเองกับเงินดอลลาร์สหรัฐหรือไม่ก็ใช้ระบบตะกร้าที่ค่าของเงินส่วนใหญ่ยังคงอิงกับดอลลาร์สหรัฐอยู่ดี เพราะฉะนั้นปัญหาขาดทุนจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในประเทศเหล่านี้จึงแทบไม่มีเลย

ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนต่าง ๆ จึงมุ่งแสวงหากำไรกันอย่างเต็มที่จากการปล่อยสินเชื่อโดยวิธีนี้ จนกลายเป็นพฤติกรรมปกติธรรมดาอย่างมากในประเทศไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ซึ่งวงจรธุรกิจการลงทุนส่วนใหญ่กำลังถูกครอบงำด้วยบรรยากาศการเก็งกำไรและการฉ้อราษฎรบังหลวงอย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นธนาคารกลางของประเทศเหล่านี้จึงแทบไม่มีบทบาทอย่างจริงจังในการกำหนดมาตรการป้องกันปัญหาใดๆล่วงหน้าจากความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากพัฒนาการของการเก็งกำไรในช่วงนั้นแล้ว ภาคเอกชนขนาดใหญ่ในแต่ละประเทศยังนิยมกู้สินเชื่อโดยตรงจากสถาบันการเงินจากต่างประเทศโดยตรงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่ใจกับการยอมจ่ายค่าธรรมเนียมป้องกันความเสี่ยงอันเนื่องมาจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเหมือนกัน เพราะนักลงทุนเหล่านี้เชื่อมั่นว่ารัฐบาลของพวกเขาจะยังคงผูกมัดค่าเงินบาท เงินรูเปีย และเงินริงกิตกับเงินดอลลาร์สหรัฐที่มีสัดส่วนสูงสุดในตะกร้าของการควบคุมปริวรรตเงินตราของแต่ละประเทศตลอดไป เพราะวิธีการแบบนี้เท่านั้นที่จะทำให้บรรยากาศการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศของประเทศเหล่านี้มีความมั่นคงได้ และพร้อมที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้ขยายตัวต่อไปไม่หยุดยั้งจนกลายเป็นเสือหรือมังกรตัวใหม่ได้สำเร็จสมตามความมุ่งหมายของทั้งภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งกำลังประสานความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ในช่วงนั้น ควบคู่ไปกับการเปิดเสรีทางการเงินอย่างเต็มที่โดยเฉพาะในประเทศไทยภายหลังการเปิดกิจการวิเทศธนกิจเพื่อทำให้กรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางเงินทุนแหล่งใหม่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Bangkok International Banking Facilities : BIBF) ขึ้นมาในช่วงกลางทศวรรษ 1990[102]

ในเวลาเดียวกัน สถานการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศก็สร้างความเชื่อมั่นในการผูกติดค่าเงินแต่ละสกุลกับเงินดอลลาร์สหรัฐ เมื่อค่าเงินเยนของญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วมากถ้าหากเปรียบเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐในค.ศ.1995 ซึ่งมีผลโดยตรงทำให้ค่าเงินสกุลต่าง ๆ ทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีมูลค่าลดลงไปด้วยเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเงินเยนของญี่ปุ่น แต่มีมูลค่าสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ จึงมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการสร้างความมั่นใจให้กับ

รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ คาดหวังว่าภาคเอกชนจากประเทศญี่ปุ่นจะย้ายฐานการลงทุนอุตสาหกรรมต่างๆ เข้ามาในภูมิภาคแถบนี้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้มูลค่าของการส่งออกผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของแต่ละประเทศในอนาคตเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัว และจะทำให้ปัญหาการขาดดุลย์การค้าหรือปัญหาการลดลงของเงินทุนสำรองของแต่ละประเทศหมดไปในอนาคตอันใกล้ นอกจากนั้นนโยบายเสรีทางการเงินที่ประเทศเหล่านี้ถูกกดดันจากภาคอุตสาหกรรมการบริการต่าง ๆ จากประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วไป ก็ขยายบทบาทอย่างเต็มที่ในช่วงกลางทศวรรษ 1990 เหมือนกัน โดยเฉพาะในประเทศไทย ซึ่งค่าเงินบาทยังคงผูกติดกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐตลอดมา ขณะที่อุปสงค์เงินตราในประเทศก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากตามบรรยากาศของการปั่นราคาหุ้นและอสังหาริมทรัพย์อย่างเต็มที่ แต่ในเวลาเดียวกันอัตราการขยายตัวของการส่งออกในประเทศนี้ก็ลดลงตั้งแต่ ค.ศ.1996 เพราะฉะนั้นภาคธุรกิจเอกชนไทยซึ่งส่วนใหญ่ก็คือผู้มีเชื้อสายจีนนั่นเอง จึงเร่งระดมเงินกู้ระยะสั้นที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าตลาดภายในประเทศ เพื่อนำเข้ามาปล่อยกู้ต่ออีกครั้งหนึ่งหรือนำไปเก็งกำไรในธุรกิจการปั่นหุ้น การปั่นราคาที่ดิน และการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยกันอย่างกว้างขวาง โดยส่วนใหญ่ไม่เคยใส่ใจกับการประกันความเสี่ยงภัยจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศแต่อย่างใด

ซ้ำร้ายยิ่งไปกว่านั้น บริษัทธุรกิจของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทั่วไปในขณะนั้นก็นิยมเพิ่มทุนของแต่ละบริษัทขนานใหญ่ แล้วนำเอาใบหุ้นเพิ่มทุนเหล่านี้ไปเป็นหลักทรัพย์ตามมูลค่าในตลาดเพื่อค้ำประกันการกู้เงินจากธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศกันอย่างเต็มที่ แทนที่จะนำเงินที่ได้จากการเพิ่มทุนเหล่านั้นไปจ่ายหนี้เดิมที่มีอยู่ก่อนหน้านั้น กลับนำเงินกู้ใหม่ไปปั่นราคาหุ้นในแต่ละบริษัทหรือกว้านซื้อที่ดินรอการเก็งกำไรต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง[103] ส่วนในอินโดนีเซีย บรรดานายทุนจูก๊องทั้งหลายก็ได้ร่วมมือกับครอบครัวหรือเครือญาติของประธานาธิบดีซูฮาร์โตและบรรดานายทหารที่ทรงอิทธิพลในกองทัพแห่งชาติ (TNI) พัฒนาโครงการลงทุนขนาดมหึมาขึ้นมาอย่างกว้างขวางในช่วงนี้ ควบคู่ไปกับการปั่นราคาหุ้นและราคาอสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่ไม่แตกต่างกับพฤติกรรมการลงทุนในประเทศมาเลเซียเท่าไรนัก เพราะกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ต่างประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบรรดาผู้นำทางการเมืองในพรรคองค์กรแห่งชาติสหมาเลย์(UMNO) เพื่อพัฒนามาเลเซียไปสู่การเป็นชาติอุตสาหกรรมสมัยใหม่ตามวิสัยทัศน์ 2020 (Wawasan 2020) ของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ต่อไปให้ได้[104]

ในทางตรงข้าม รัฐบาลสิงคโปร์ ซึ่งตั้งอยู่ในความไม่ประมาทเพราะมีแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจแบบอนุรักษ์เพิ่มขึ้นในช่วงนี้ กลับเห็นการปั่นราคาหุ้นและราคาอสังหาริมทรัพย์ที่

เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากในช่วงกลางทศวรรษ 1990 จะกลายเป็นปัญหาร้ายแรงที่ทำให้เศรษฐกิจสิงคโปร์กลายเป็นฟองสบู่ที่ขยายตัวขึ้นอย่างน่ากลัวในขณะนั้น รัฐบาลสิงคโปร์จึงได้ตัดสินใจประกาศใช้มาตรการทางกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ลดความร้อนแรงของธุรกิจการเก็งกำไรเหล่านี้อย่างฉับพลันในค.ศ.1996 ส่วนฟิลิปปินส์ซึ่งอยู่ในช่วงสมัยของประธานาธิบดีฟิเดล รามอส (ค.ศ.1992-1998) ก็ยังอยู่ในช่วงของการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ตามข้อเสนอแนะของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF)[105] ในการควบคุมสถาบันการเงินของภาคเอกชนและการดำเนินงานของธนาคารกลางอย่างเต็มที่เพื่อฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจภายในของฟิลิปปินส์ด้วยความระมัดระวัง ตลอดเวลาในช่วงกลางทศวรรษ 1990 จนมีผลทำให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) และการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินต่างประเทศ ไม่ให้ความสนใจต่อตลาดฟิลิปปินส์นักในช่วงนั้น ถ้าหากเปรียบเทียบกับชาติเพื่อนบ้านอื่นๆ ซึ่งมีผลทำให้ธุรกิจการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ทั่วฟิลิปปินส์และตลาดหลักทรัพย์มนิลาต้องซบเซาลงไปชั่วคราวไม่เหมือนประเทศอื่น ๆ ในขณะนั้น เช่นประเทศไทย ซึ่งดัชนีของตลาดหลักทรัพย์(set index) พุ่งขึ้นสูงสุดกว่าช่วงใดที่เคยผ่านมาทั้งหมดในเดือนธันวาคม ค.ศ.1996

จนกระทั่งธนาคารแห่งประเทศไทยต้องตัดสินใจเพิ่มเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก เพื่อลดความร้อนแรงของภาวะเศรษฐกิจแบบเก็งกำไรในขณะนั้น แต่กลับส่งผลลัพธ์ตรงกันข้าม เพราะกลุ่มทุนขนาดใหญ่กลับเร่งระดมเงินกู้ระยะสั้นจากต่างประเทศที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำต่อไปมากขึ้น ขณะที่ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ไม่ได้เตรียมเครื่องมือป้องกันและมาตรการเชิงมหภาคต่างๆที่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการสะกัดกั้นการไหลบ่าเข้ามาของเงินทุนระยะสั้นจากต่างประเทศแล้ว ยังเปิดช่องว่างให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันเงินทุนบางแห่งร่วมมือกับนักการเมืองบางคน ทำการทุจริตฉ้อโกงกันอย่างเต็มที่ จนนำไปสู่การล้มละลายของธนาคารกรุงเทพพาณิชยการและสถาบันเงินทุนอื่นๆแล้ว ยังทำให้สถาบันการเงินจากต่างประเทศรีบถอนเงินทุนและเงินกู้ระยะสั้นออกจากประเทศไทยเพิ่มขึ้นตลอดเวลา สลับกับการโจมตีค่าเงินบาทของกองทุนเก็งกำไรจากการซื้อขายเงินสกุลต่าง ๆ ล่วงหน้าของภาคเอกชนในสหรัฐอเมริกาภายใต้การนำของจอร์จ โซรอส (George Soros) ในที่สุดเงินทุนสำรองของประเทศไทยก็ต้องร่อยหรอลงไปอย่างรวดเร็วตั้งแต่เดือนพฤษภาคม จนกระทั่งรัฐบาลต้องตัดสินใจปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัวหรือลดค่าเงินบาทลงปริยายตามอุปสงค์อุปทานของตลาดแลกเปลี่ยนเงินตรากว่าหนึ่งเท่าตัวของราคาเดิม พร้อมกับขอความช่วยเหลือฉุกเฉินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในเดือนกรกฎาคมปีเดียวกัน[106]

วิกฤตการเงินในประเทศไทยยังได้บานปลายสู่อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ มาเลเซีย และประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างรวดเร็วด้วย โดยเฉพาะในอินโดนีเซีย ซึ่งภาคเอกชนเชื้อสายจีนส่วนใหญ่ก่อนหน้านั้นก็ได้ระดมเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำระยะสั้นจากต่างประเทศเหมือนกัน กับประเทศไทย ก็ต้องเผชิญปัญหาการไหลออกของเงินทุนและการลดค่าของเงินรูเปียอย่างมากมายตั้งแต่นั้นมา จนกระทั่งสภาพเศรษฐกิจที่ทรุดลงเรื่อย ๆ ได้พัฒนากลายเป็นการจลาจลทางเชื้อชาติระหว่างชาวพื้นเมืองที่มีฐานะยากจนลงอย่างรวดเร็วกับผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า ซึ่งได้บานปลายตลอดต้นปี ค.ศ.1998 จนกระทั่งนำไปสู่การหมดอำนาจของประธา-นาธิบดีซูฮาร์โต พร้อมกับการที่รัฐบาลอินโดนีเซียต้องตัดสินใจขอความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในเดือนพฤษภาคมต่อมา อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าค่าเงินริงกิตของมาเลเซียจะได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากภาวะวิกฤตทางการเงินในภูมิภาคเหมือนกัน จนกระทั่งรัฐบาลของประเทศนี้ต้องยอมสูญเสียเงินไม่ต่ำกว่า 8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐเพื่อป้องกันการโจมตีของกองทุนเก็งกำไรล่วงหน้าจากการซื้อขายเงินตราต่างประเทศของภาคเอกชนกลุ่มต่าง ๆ จากสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ แต่ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในมาเลเซียนอกจากจะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) อย่างรุนแรงในกรณีที่เมินเฉยให้กองทุนเก็งกำไรของภาคเอกชนจากประเทศตะวันตกทำลายเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ในขณะนั้นตลอดเวลาแล้ว ยังได้ร่วมมือกันอย่างเต็มที่ในการกำหนดมาตรการควบคุมการไหลออกของเงินทุนและกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินริงกิตกับเงินดอลลาร์สหรัฐในอัตราตายตัวคือ 3.7 ริงกิตต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐตั้งแต่กลางปี ค.ศ.1998 เป็นต้นมา โดยไม่สนใจข้อเสนอแนะหรือขอรับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศแต่อย่างใดด้วย[107] เพราะถือว่าอำนาจในการตัดสินใจดังกล่าวเป็นอธิปไตยที่แท้จริงของมาเลเซีย ซึ่งไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามคำแนะนำใด ๆ ขององค์กรการเงินระหว่างประเทศแห่งนี้แล้ว รัฐบาลมาเลเซียยังได้กำหนดมาตรการทางการเงินอย่างเคร่งครัดเพื่อควบคุมธุรกิจการค้าหลักทรัพย์และยกเลิกโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐบาลเป็นการชั่วคราวตลอดช่วงปลายทศวรรษ 1990 ด้วย

วิกฤตเศรษฐกิจครั้งร้ายแรงที่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ว่าได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจระหว่างประเทศและภูมิภาคอื่นๆ ของโลกในช่วงนั้นพอสมควรก็ตาม แต่ประเทศที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงมากที่สุดในภูมิภาคนี้ก็หนีไม่พ้นประเทศทั้งสามดังกล่าวข้างต้น ประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ที่เอกชนชาวจีนมีบทบาทครอบงำเศรษฐกิจของแต่ละดินแดนตลอดมาก่อนหน้านั้นเช่น สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ถือว่าได้รับความเสียหายน้อยมากถ้าหากเปรียบเทียบกับประเทศไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซียตามลำดับ เพราะเหตุผลต่าง ๆ ข้างต้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง แต่

มาตรการต่าง ๆ ภายหลังที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) นำมาบังคับใช้กับประเทศไทย อินโดนีเซีย และเกาหลีใต้ในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันดังกล่าว ก็จะมีผลกระทบทางอ้อมต่อเศรษฐกิจโดยรวมของแต่ละประเทศซึ่งต่างก็อยู่ภายใต้การครอบงำของเศรษฐกิจแบบทุนนิยมทั่วทั้งภูมิภาค พร้อมกับทำให้กระบวนการสะสมทุนและการขยายการลงทุนของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดใหญ่เชื้อสายจีนโพ้นทะเลทั่วทั้งภูมิภาคต้องหยุดชะงักลงชั่วคราวเป็นส่วนใหญ่ บางส่วนยังต้องอยู่ในฐานะล้มละลายลงทันทีด้วยเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยและอินโดนีเซียเช่น การล้มครืนลงของกลุ่มทุนธนาคารครืนครภายใต้การนำของตระกูลเตชะไพบูลย์ กลุ่มอุตสาหกรรม ปิโตรเคมีของตระกูลเลียวไพรัตน์ในประเทศไทย และการล้มละลายของธนาคารเอเชียกลาง (Central Asia Bank : CAB) ของกลุ่มซาลิม และกลุ่มธุรกิจการเงินอื่นๆ ในเครือของบริษัทบ็อบฮัสซันโฮลดิ้งส์ในอินโด- นีเซีย เป็นต้น [108] ทั้งนี้เนื่องจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศมีความเชื่อมั่นว่าทุนนิยมของภูมิภาคนี้ทั้งหมดล้วนเป็นทุนนิยมแบบพวกพ้อง (crony capitalism) ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ต้องประสบความ ล้มเหลวและกลายเป็นปัญหาวิกฤตร้ายแรงขึ้นมา

เพราะฉะนั้นเมื่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศเข้าไปรื้อระบบโครงสร้างทั้งทางการคลังและการเงินของประเทศไทยและอินโดนีเซียได้อย่างชอบธรรมแล้ว จึงจำเป็นต้องใช้มาตรการต่างๆ อย่างเข้มงวดเพื่อขจัดปัญหาภาพลักษณ์ของทุนนิยมแบบพวกพ้องและการฉ้อราษฎร์บังหลวงในสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนอย่างจริงจังและโปร่งใสกว่าที่ผ่านมาในอดีตให้ได้ โดยผ่านระเบียบและข้อปฏิบัติใหม่ต่าง ๆ ตามคำสั่งของธนาคารกลางในแต่ละประเทศซึ่งขอเงินกู้ฉุกเฉินจากองค์กรแห่งนี้เพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งจะมีผลทำให้ตลาดสินเชื่อต่างๆ หดตัวลงอย่างรวดเร็วและยังทำให้ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่มีปัญหาหนี้เสียที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และไม่สามารถเพิ่มทุนได้สำเร็จ ต้องถูกสั่งปิดกิจการหรือเข้าไปควบคุมกิจการโดยทางการของแต่ละประเทศเป็นจำนวนมาก ในที่สุดก็ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ต่อวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมอื่นๆ และการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวมของไทยและอินโดนีเซียในเวลาต่อมา ขณะที่เศรษฐกิจของประเทศทั้งสองก็เกี่ยวพันเป็นลูกโซ่กับเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ อีกทอดหนึ่งเหมือนกัน เพราะฉะนั้นภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างร้ายแรงจึงกลายเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่พ้นทั่วทั้งภูมิภาคในช่วงก่อนสิ้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 จึงกลายเป็นภาระอันหนักอึ้งของบรรดานายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลที่ยังเหลืออยู่ทุกกลุ่มซึ่งจำเป็นต้องพยายามประคับประคองธุรกิจการลงทุนของพวกเขาหรือของแต่ละตระกูลต่าง ๆ ให้พ้นจากความหายนะทั้งในช่วงนั้นและช่วงถัดมาให้ได้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้

เพราะโดยปกติก่อนหน้าที่จะเกิดวิกฤตครั้งนั้น โครงสร้างของทุนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนใหญ่ก็มีจุดอ่อนตรงที่ฐานของการสะสมทุนของแต่ละกลุ่มไม่ได้พัฒนาจากความเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ของแต่ละประเทศ เนื่องจากอุตสาหกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนโดยตรงหรือเป็นการลงทุนร่วมของบริษัทแม่ซึ่งเป็นเจ้าของที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแต่ละชนิด กำไรส่วนใหญ่ จากการส่งออกหรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เหล่านี้ในแต่ละประเทศจึงเป็นของเจ้าของทุน ซึ่งอยู่นอกภูมิภาคนี้ทั้งสิ้น ขณะที่นายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลที่เป็นหุ้นส่วนน้อยหรือผู้ถือหุ้นแทน (nominees) บริษัทแม่ในต่างประเทศ ก็อยู่ในฐานะกินน้ำใต้ศอกทุนญี่ปุ่นหรือทุนอื่น ๆ จากชาติอุตสาหกรรมที่ทันสมัยกว่าภูมิภาคนี้ตลอดมา ซ้ำร้ายยิ่งกว่านั้นกลุ่มทุนพาณิชย์และกลุ่มทุนธนาคารเชื้อสายจีนโพ้นทะเลอื่นๆ ก็มีพื้นฐานของการสะสมทุนและการพัฒนาการลงทุนโดยอาศัยวิธีการผูกขาดทั้งทางตรงและทางอ้อมภายใต้การอภิบาลของนโยบายส่งเสริมการลงทุนของแต่ละรัฐ หรือการประสานผลประโยชน์อย่างใกล้ชิดกับชนชั้นผู้ปกครองในแต่ละดินแดนควบคู่ไปกับทักษะและความช่ำชองในการเก็งกำไรทางธุรกิจต่างๆ ตลอดมาเป็นส่วนใหญ่แล้วธุรกิจการลงทุนของผู้ประกอบการเหล่านี้ยังมีลักษณะเป็นธุรกิจแบบครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ โดยไม่มีลักษณะแยกออกจากกันโดยเด็ดขาดระหว่างการเป็นเจ้าของ (ownership) และการควบคุมจัดการ

ถึงแม้ว่ากลุ่มทุนเชื้อสายจีนส่วนใหญ่จะมีลูกหลานผ่านการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการจัดการธุรกิจสมัยใหม่ (Master of Business Administration : MBA) จากต่างประเทศโดยเฉพาะจากสถาบันชั้นนำจากสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ทศวรรษ 1990 เป็นต้นมา แต่คนเหล่านี้ก็ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้เป็น “มืออาชีพ” (professional persons) ก่อนที่จะเข้ามาบริหารธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของครอบครัวตนเองน้อยมาก รูปแบบ (pattern) ของการพัฒนาการลงทุนของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ จึงยังคงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการเก็งกำไรและความสามารถในด้านต่างๆของผู้อาวุโสหรือผู้สถาปนาแต่ละกลุ่มทุน ซึ่งในสถานการณ์ที่การขยายตัวทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศในภูมิภาคแถบนี้เป็นไปได้ด้วยดีตามปกติ ภาพลักษณ์และการจัดการโดยมหาบัณฑิตหรือดุษฎีบัณฑิตทางบริหารธุรกิจของลูกหลานกลุ่มทุนเหล่านี้ ก็เต็มไปด้วยความสวยหรูและความทันสมัยเยี่ยงธุรกิจในประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วไป แต่ธรรมชาติของการขยายตัวทางธุรกิจของแต่ละกลุ่มทุนเหล่านี้ก็ยังถูกครอบงำโดยอิทธิพลของลัทธิพวกพ้อง (cronyism) และวงจรอุบาทว์ของการฉ้อราษฎรบังหลวง (vicious cycle of corruption) ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนตลอดเวลา[109] เพราะฉะนั้น เมื่อเกิดปัญหาวิกฤตร้ายแรงขึ้นมาซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มทุนขนาดใหญ่เชื้อสายจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาเผชิญหน้าเหล่านั้นจึงจำเป็นต้องหันไปหาผู้มี

ประสบการณ์อาวุโสในแต่ละกลุ่มทุนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกลุ่มทุนบางกลุ่มก็ประสบความสำเร็จในการดำรงสถานภาพของตนเองต่อไปด้วยความยากลำบากยิ่งกว่ายุคใดสมัยใดที่แต่ละกลุ่มทุนเคยประสบมา แต่บางกลุ่มทุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยและอินโดนีเซีย ก็ต้องประสบความล้มเหลวในการประคับ ประคองหรือฟื้นฟูธุรกิจการลงทุนของพวกเขา ให้กลับมามีความเข้มแข็งเหมือนในอดีตก่อนหน้านั้นได้ ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดต่าง ๆ ภายในแต่ละกลุ่มทุนเหล่านั้นนั่นเอง

เช่น บางกลุ่มก็ขาดองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญในการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เพราะเจ้าของทุนบางคนก็ไม่เคยเป็นผู้ประกอบการซึ่งต้องใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ (technopreneurs) มาก่อนเลยก่อนหน้านั้น บางกลุ่มทุนก็ขาดความสามารถในการประยุกต์ทั้งศาสตร์และศิลปะที่ไม่มีตำราเรียนแต่เป็นมรดกในการประกอบธุรกิจแบบชาวจีนโพ้นทะเล (Overseas Chinese Entrepreneurship) ที่บรรพชนของพวกเขาได้สั่งสมเอาไว้ให้เป็นอย่างดี แต่ลูกหลานของพวกเขากลับไม่รู้จักวิธีการนำเอาสิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ในยามวิกฤตอย่างทันท่วงที เป็นต้น แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กลุ่มทุนขนาดใหญ่เชื้อสายจีนในไทยและอินโดนีเซีย จะประสบปัญหาล้มละลายมากหรือน้อยในขณะนั้นก็ยังขึ้นกับปัจจัยเงื่อนไขสำคัญสุดแทบทุกรายคือ การขยายการลงทุนที่ทำกันอย่างกว้างขวางตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1980 จนกระทั่งถึงช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการแต่ละรายพึ่งพิงเงินกู้จากต่างประเทศในรูปของเงินดอลลาร์สหรัฐมากน้อยขนาดไหนแล้ว ยังขึ้นกับความสามารถในมาตรการป้องกันล้อมรั้ว (hedging measures) ด้วยการประกันภัยความเสี่ยงอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราล่วงหน้ามากน้อยขนาดไหนด้วย ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่สุดคือกลุ่มชินวัตรในประเทศไทยได้ทำการประกันความเสี่ยงล่วงหน้าและแปรเปลี่ยนเงินกู้ที่นำมาจากสถาบันการเงินทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยในอัตราแลกเปลี่ยนเดิมเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่ประเทศไทยจะประกาศลดค่าเงินบาทอย่างเป็นทางการ

ขณะที่กลุ่มทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมเหมือนกัน เช่น กลุ่มเทเลคอมเอเชีย กลุ่ม จัสมิน กลุ่มยูคอม และกลุ่มสามารถเทเลคอม เป็นต้น ซึ่งไม่ได้ทำประกันป้องกันความเสี่ยงเงินกู้จำนวนมหาศาลที่นำมาใช้ขยายกิจการธุรกิจในเครือของแต่ละกลุ่มก่อนหน้านั้น กลับต้องประสบปัญหาขาดทุนอย่างหนักหน่วงจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมายหลังเดือนกรกฎาคม ค.ศ.1997 จนกระทั่งกลุ่มทุนชินวัตรกลายเป็นกลุ่มทุนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโทรคมนาคมที่เข้มแข็งที่สุดในปัจจุบัน[110] ยิ่งไปกว่านั้น การขยายการลงทุนขนานใหญ่ของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลจากประเทศไทยและอินโดนีเซีย ทั้งในประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ในอินโดจีน พม่า และสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งโครงการลงทุนบางประเภทมีขนาดใหญ่มาก และต้องพึ่งพิงเงินกู้สกุลต่าง ๆ จากสถาบันการเงินต่างประเทศแทบทั้งสิ้น เช่น โครงการ

ผลิตกระแสไฟฟ้าของภาคเอกชนไทยในลาว โครงการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และศูนย์การค้าขนาดใหญ่ในพม่า กัมพูชา และจีนของภาค เอกชนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มต่าง ๆ ก็ต้องหยุดชะงักลงชั่วคราว หรือขายโครงการพัฒนาเหล่านั้นให้นักลงทุนจากประเทศอื่นๆ ไปในช่วงนี้เหมือนกัน นอกจากนั้น โครงการปิโตรเคมีขนาดใหญ่และการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ต่างๆ ของกลุ่มทุนจูก๊องจากอินโดนีเซีย ในมณฑลฟูเจี้ยนของจีนก็ต้องลดขนาดของโครงการให้เล็กลงกว่าเป้าหมายเดิมที่เคยกำหนดไว้แล้ว เจ้าของโครงการส่วนใหญ่เหล่านี้ยังต้องเปิดเจรจากับเจ้าหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงินจากประเทศตะวันตกและญี่ปุ่น ตลอดมา พร้อมกับการเปิดโอกาสให้เจ้าหนี้หรือนักลงทุนรายใหม่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์(strategic partners) เพื่อพัฒนาโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นต่อไป หรือไม่ก็จำเป็นต้องล้มเลิกโครงการลงทุนบางส่วนหรือทั้งหมดไปโดยปริยาย

ถึงกระนั้นก็ตาม ในบรรดาทุนจีนโพ้นทะเลของประเทศต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบอย่างมากจากปัญหาวิกฤตทางการเงินในภูมิภาคครั้งนั้น บรรดานายทุนเชื้อสายจีนในมาเลเซียนับว่าโชคดีกว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ในไทยและอินโดนีเซียมาก เพราะนายทุนเหล่านี้นอกจากมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาการลงทุนของพวกเขาแตกต่างจากนายทุนเชื้อสายจีนทั่วไปในประเทศเพื่อนบ้าน โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเมืองมาเลเซียอย่างเปิดเผยตลอดเวลาแล้ว ยังมีความยืดหยุ่นมากพอในการใช้กลไกอำนาจการเมืองและอำนาจทางเศรษฐกิจอันชอบธรรมของรัฐบาลภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีมหาธีร์ สำหรับปกป้องธุรกิจการลงทุนของพวกเขาซึ่งเคยกู้เงินทุนจำนวนมหาศาลจากต่างประเทศก่อนหน้านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบรรดาเจ้าหนี้จากต่างประเทศไม่สามารถเรียกคืนหนี้เงินกู้ระยะสั้นได้ตามอำเภอใจ เนื่องจากถูกมาตรการสะกัดกั้นการไหลออกของเงินทุนเป็นการ ชั่วคราวนานถึง 2 ปีแล้ว ในช่วงเวลาที่มาตรการนี้บังคับใช้อยู่ในระหว่างปี ค.ศ.1998-1999 นั้น บรรดานายทุนเชื้อสายจีนในมาเลเซียยังสามารถเจรจาลดภาระหนี้สินและเจรจาเปลี่ยนโครงสร้างหนี้กับบรรดาสถาบันการเงินจากต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับและความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ของกลไกทางราชการมาเลเซียอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น เนื่องจากเศรษฐกิจมาเลเซียผูกติดกับเศรษฐกิจของสิงคโปร์อย่างแยกไม่ขาดตลอดมา ขณะเดียวกัน ตลาดหลักทรัพย์กัวลาลัมเปอร์ (KLSE) และตลาดหลักทรัพย์สิงคโปร์ยังทำการซื้อขายหุ้นข้ามกระดานกันทั้งในสองตลาดตลอดมาแล้ว สถาบันการเงินและธนาคารขนาดใหญ่สุดทั้ง 3 กลุ่มของสิงคโปร์คือ กลุ่มโอซีบีซี (OCBC Group) กลุ่มโอยูบี (OUB Group) และกลุ่มยูโอบี (UOB Group) ซึ่งมีสาขาต่าง ๆ จำนวนมากทั่วมาเลเซียยิ่งกว่าในสิงคโปร์เสียด้วยซ้ำไป ยังทำหน้าที่เป็นธนาคารชั้นนำ (leading banks) สำหรับบริการวาณิชย์ธุรกิจ การซื้อขายหลักทรัพย์ และการบริการสินเชื่ออื่น ๆ อย่างกว้างขวางในทุกภาคเศรษฐกิจสำคัญของมาเลเซียตลอดมา

ดังนั้นมาตรการชั่วคราวที่รัฐบาลมาเลเซียติดตั้งขึ้นมาเพื่อป้องกันการไหลออกของทุนในช่วงนั้น นอกจากจะบังคับทางอ้อมไม่ให้นักลงทุนจากสิงคโปร์ขายหุ้นหรือทรัพย์สิน อื่นๆ ของพวกเขาทิ้ง เพื่อนำเอาเงินทุนกลับบ้านเกิดได้อย่างง่ายดายเหมือนกับที่ทำในประเทศไทยและอินโดนีเซีย ธุรกิจการลงทุนร่วมอื่น ๆ ของภาคเอกชนจากสิงคโปร์ ยังต้องอัดฉีดเงินทุนเพิ่มเติมเข้าไปในมาเลเซียเพื่อพยุงฐานะของกิจการลงทุนต่าง ๆ ให้ดำรงอยู่ต่อไปให้ได้ในช่วงวิกฤตการเงินครั้งนั้นด้วย นอกจากนั้น กระทรวงการคลัง ธนาคารกลาง และสถาบันการเงินอื่น ๆ ของรัฐบาลมาเลเซียยังให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ในการออกมาตรการต่าง ๆ ตลอดจนการปล่อยสินเชื่อเพิ่มเติมให้กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลต่างๆ สามารถประคับประคองการดำเนินธุรกิจและโรงงานอุตสาหกรรมต่อไปได้ ถึงแม้ว่ากิจการลงทุนเหล่านี้ต้องลดขนาดการผลิตหรือชะลอการลงทุนลงชั่วคราวเป็นส่วนใหญ่ก็ตาม แต่กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ในมาเลเซียก็สามารถดำรงอยู่ได้และหวนกลับมาสร้างความเข้มแข็งอย่างช้าๆ และยั่งยืนต่อไปภายหลังที่เศรษฐกิจของประเทศนี้พ้นจากภาวะถดถอยตั้งแต่ทศวรรษ 2000 เป็น ต้นมาอีกครั้งหนึ่ง

ท่ามกลางภาวะเศรษฐกิจอันยุ่งยากในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 นั้น อาจกล่าวได้ว่าบรรดานายทุนเชื้อสายจีนในสิงคโปร์และฟิลิปปินส์ได้รับผลกระทบจากความเสียหายครั้งนั้นน้อยกว่าผู้ประกอบการธุรกิจทั่วไปในภูมิภาคแถบนี้ทั้งหมด เพราะรัฐบาลของประเทศทั้งสองได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) มาตั้งแต่ก่อนหน้านั้น เพื่อลดความร้อนแรงของการขยายตัวทางเศรษฐกิจด้วยความไม่ประมาทดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น เพราะฉะนั้นกลุ่มทุนเชื้อสายจีนในฟิลิปปินส์จึงยังคงถูกมาตรการต่างๆ ของรัฐบาลควบคุมการลงทุนทางอ้อมด้วยความระมัดระวังตลอดเวลา ขณะเดียวกัน การที่เศรษฐกิจโดยรวมของฟิลิปปินส์ได้รับผลกระทบพอสมควรจากวิกฤตครั้งนั้นเหมือนประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จึงต้องชลอการลงทุนลงชั่วคราวเหมือนกัน ส่วนกลุ่มทุนจีนขนาดใหญ่ในสิงคโปร์แม้จะได้รับผลกระทบบ้างจากธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ทั้งในมาเลเซีย อินโดนีเซีย และไทย แต่เนื่องจากภาคสถาบันการเงินเอกชนของสิงคโปร์มีระบบการบริหารและการจัดการธุรกิจต่าง ๆ ที่ทันสมัยที่สุดกว่าสถาบันการเงินของภาคเอกชนอื่น ๆ ทั่วทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว สาขาของสถาบันการเงินต่าง ๆ ทั่วโลกยังกระจุกตัวอยู่ในเกาะแห่งนี้มากกว่าประเทศใดในภูมิภาคนี้ด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อเกิดวิกฤตขึ้นมา นอกจากเงินทุนจากต่างประเทศจำนวนมหาศาลจากอินโดนีเซียและไทย จะถูกโยกย้ายถ่ายโอนไปหาความปลอดภัยจากการลดค่าของเงินรูเปียและเงินบาทอยู่ในสถาบันการเงินต่างๆ ที่ดำเนินกิจการในสิงคโปร์ตลอดเวลาแล้ว กลุ่มธุรกิจเอกชนและกลุ่มทุนที่มีสายสัมพันธ์กับรัฐบาล

สิงคโปร์ (GLCs) ต่าง ๆ ยังสามารถผันแปรวิกฤตของชาติเพื่อนบ้านให้กลายเป็นโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการขยายการลงทุนไปสู่ประเทศเหล่านี้ควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน ด้วยการนำเงินทุนสะสมที่มีอยู่อย่างมากมายในสิงคโปร์ ออกตระเวณซื้อกิจการลงทุนราคาถูกของภาคธุรกิจการเงินและการบริการอื่น ๆ ในประเทศเพื่อนบ้านที่กำลังประสบปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียนเป็นส่วนใหญ่ โดยแข่งขันกับกลุ่มทุนอื่นๆ ทั้งจากฮ่องกง ไต้หวัน ญี่ปุ่น และชาติตะวันตกอื่น ๆ อย่างจริงจังด้วย[111]

อย่างไรก็ตาม ตลอดเวลาของการเผชิญปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจในภูมิภาคและความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่กำลังก่อตัวและปรากฏชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ นั้น สภาพเศรษฐกิจภายในของแต่ละประเทศในภูมิภาคนี้ ก็ค่อย ๆ ฟื้นขึ้นมาจากภาวะถดถอยต่ำสุดตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 ขณะที่กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่ยังคงดำรงอยู่ได้ในแต่ละประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ต้องพยายามดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อแก้ไขปัญหาขาดทุนสะสมและการลดค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็นลงตลอดเวลา พร้อมกับการเพิ่มประสิทธิภาพในวิธีการจัดการ การผลิต และการตลาดต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขสภาพความเป็นจริงของเศรษฐกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศมากขึ้นแล้ว ทั้งภาคธุรกิจการพาณิชย์ ธุรกิจการเงินการธนาคาร และโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ยังได้ลดจำนวนการว่าจ้างแรงงานและปริมาณการผลิตของสินค้าต่าง ๆ ลงเป็นจำนวนมากเกือบทุกกิจการลงทุน เพื่อให้สอดคล้องกับอุปสงค์ของตลาดและอุปทานของแรงงานที่แท้จริงอีกด้วย ในขณะเดียวกันบางกลุ่มทุนที่ไม่เคยมีปรัชญาในการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรมของตนเอง เพราะการลงทุนส่วนใหญ่มีลักษณะขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ ตามโอกาสเศรษฐกิจที่เคยขยายตัวเพิ่มขึ้นตลอดเวลาก่อนหน้านั้น ก็ได้ใช้ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจทำการรื้อโครงสร้างเครือข่ายธุรกิจของแต่ละกลุ่ม โดยเน้นหนักให้ความสำคัญเฉพาะธุรกิจการลงทุนที่เจ้าของทุนมีประสบการณ์และความชำนาญเป็นหลัก

ส่วนธุรกิจการลงทุนใดที่ตนเองไม่มีความสามารถที่จะพยุงกิจการต่อไปได้อย่างมั่นคง หรืออาจจะเป็นหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ต่อไปในอนาคต เจ้าของธุรกิจการลงทุนเหล่านี้ก็จำเป็นต้องขายหุ้นส่วนใหญ่ให้ผู้ประกอบการรายใหม่ไปในราคาขาดทุนหรือราคาต่ำกว่าปกติเป็นส่วนใหญ่ หรือมิฉะนั้นก็จำเป็นต้องเสาะแสวงหานักลงทุนรายใหม่ที่สนใจในธุรกิจการลงทุนนั้นๆ ให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนรายใหม่ทั้งในฐานะผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่หรือหุ้นส่วนน้อย ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับอำนาจต่อรองและเงื่อนไขของการเจรจาของคู่สัญญาต่างๆ ซึ่งพฤติกรรมของการเปลี่ยนโครงสร้างการเป็นเจ้าของธุรกิจการลงทุนต่างๆ ของบรรดานายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลด้วยวิธีการทำนองแบบนี้ ได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมากเกือบทั่วทั้งภูมิภาค ยกเว้นเฉพาะกลุ่มทุนจีนในสิงคโปร์ที่มีสภาพเศรษฐกิจเข้มแข็ง

เท่านั้นที่ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการดังกล่าวเพราะได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจน้อยมากในช่วงนั้น เพราะมิฉะนั้นแล้ว โอกาสที่พวกเขาจะถูกสถาบันการเงินทั้งในประเทศและนอกประเทศซึ่งเป็นเจ้าหนี้ใช้มาตรการทางกฎหมายบีบบังคับต่างๆ เพื่อเรียกหนี้คืนก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากมาก

การแก้ไขปัญหาวิกฤตของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคนี้ในขณะนั้นยังมีอีกหลากหลายรูปแบบซึ่งส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความเชื่อถือ (trust) มากกว่าการปฏิบัติตามพันธะสัญญาตัวบทกฎหมายที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งฝ่ายลูกหนี้และฝ่ายเจ้าหนี้จำเป็นต้องหาทางออกในการแก้ไขปัญหาร่วมกันด้วย เพราะภายใต้สถานการณ์เศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนในขณะนั้น ลำพังการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดของเจ้าหนี้เพียงฝ่ายเดียว ก็อาจจะทำให้หนี้ทั้งหมดสูญหายไปและทำให้สถาบันการเงินบางแห่งอาจล้มครืนลงได้เหมือนกัน ดังนั้นการเจรจาระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ขนาดใหญ่จึงเกิดขึ้นตลอดเวลา ซึ่งบางกรณีก็ประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาร่วมกันด้วยดี แต่ในบางกรณีก็ประสบความล้มเหลวโดยสิ้นเชิงที่จะนำมาซึ่งความสูญเสียผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายเหมือนกัน โดยโอกาสของความสำเร็จและความล้มเหลวของการเจรจาต่อรองขอความเห็นใจและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อถือที่แต่ละฝ่ายมีต่อกันมากกว่าพันธะสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเสียด้วยซ้ำไป อย่างไรก็ตาม กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่ยังดำรงบทบาทต่อมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่ก็หนีไม่พ้นในการประยุกต์คุณค่าของระบบ“ก๋วนซี่” ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ส่วนตัวและการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันระหว่างนายทุนเชื้อสายจีนกลุ่มต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคจนกลายเป็นระบบเครือข่ายทางธุรกิจหรือที่เรียกเป็นภาษาจีนว่า “ก๋วนซี่ว่าง” (guanxiwang)[112] ให้เป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือเจือจุนกันอย่างเต็มที่ในช่วงที่ต้องเผชิญปัญหาวิกฤตในยามยากด้วยกัน

โดยสมาชิกของแต่ละเครือข่ายธุรกิจเหล่านี้ต่างก็ได้พยายามเสาะแสวงหาช่องทางและวิธีการต่าง ๆ ในการประคับประคองธุรกิจการลงทุนของเพื่อนฝูงหรือของเครือญาติหรือของหุ้นส่วนที่กำลังประสบมรสุมร้ายแรงทางการเงินให้ดำรงอยู่ได้ต่อไป โดยทุกฝ่ายต่างตั้งความหวังไว้ว่าเมื่อปัญหาวิกฤตสิ้นสุดลง ความเห็นอกเห็นใจกันในยามยากจะมีส่วนสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวที่แต่ละฝ่ายจะมีต่อกันมากขึ้นแล้ว ยังสามารถสร้างเครือข่ายทางธุรกิจเพื่อประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้เพิ่มมากขึ้นในอนาคตด้วย ซึ่งวิธีการแบบนี้นายทุนจีนโพ้นทะเลที่สื่อมวลชนทั่วไปนิยมเรียกกันว่า “พวกมีสายป่านยาว” ต่างนำมาใช้กันอย่างเต็มที่ในช่วงที่เผชิญปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจทั่วทั้งภูมิภาคในขณะนั้นโดยเฉพาะกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่แต่ละกลุ่มที่เคยมีเครือข่ายความสัมพันธ์กับกลุ่มทุนอื่นๆ ทั้งในลักษณะเครือข่ายทางสังคม (social networks) และเครือข่ายทางธุรกิจ

(business networks) ส่วนใหญ่ต่างก็ประสบความสำเร็จในการกู้ปัญหาวิกฤตในช่วงนั้นโดยอาศัย “ระบบก๋วนซี่ว่าง” แทบทั้งสิ้น เพราะระบบนี้มิได้จำกัดอยู่เฉพาะในชุมชนจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศหรือเฉพาะในภูมิภาคเท่านั้น แต่มันได้ขยายเครือข่ายอย่างกว้างขวางตลอดมาตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เมื่อมีการปฏิรูปเศรษฐกิจภายในของจีนและการพยายามดำรงรักษาสถานภาพเดิมของฮ่องกงภายหลังการถอนตัวออกไปของอังกฤษ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการเงินที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของโลกต่อไป โดยการประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจระหว่างบริษัทลงทุนต่าง ๆ ของรัฐบาลจีนกับกลุ่มทุนขนาดใหญ่ของชาวจีนโพ้นทะเลที่ใช้ฮ่องกงเป็นศูนย์กลางการขยายการลงทุนตลอดมาก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ ระบบเครือข่ายของกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ในแต่ละดินแดนแถบนี้จึงผูกติดกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนและความเข้มแข็งทางธุรกิจการเงินระหว่างประเทศของฮ่องกงตั้งแต่นั้นมาด้วย[113]

ดังนั้นความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือ “ก๋วนซี่” และระบบเครือข่ายทางธุรกิจหรือ “ก๋วนซี่ว่าง” จึงกลับมา สร้างความสำคัญในฐานะจิตวิญญาณของทุนนิยมจีนโพ้นทะเล (Overseas Chinese capitalism) ที่มีบทบาทสลับซับซ้อนและกลายเป็นเครื่องมือสำคัญให้กับบรรดาผู้ประกอบการธุรกิจและเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งต้องเผชิญปัญหาในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันอย่างกว้างขวางมากกว่าในยามปกติของช่วงทศวรรษที่ผ่านมาด้วย สำหรับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่มีขนาดเล็กและมีเครือข่ายธุรกิจไม่กว้างขวางนัก การนำเอาคุณค่าเหล่านี้มาใช้ส่วนใหญ่ก็จะจำกัดอยู่เฉพาะในหมู่เครือญาติหรือหุ้นส่วนที่ใกล้ชิด ซึ่งในยามปกติก่อนหน้านั้นการประสานความร่วมมือกันอาจจะมีบทบาทจำกัดและขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของผลประโยชน์ทางธุรกิจของแต่ละกลุ่มมากกว่า แต่เมื่อเกิดปัญหาวิกฤตขึ้นแล้ว นักธุรกิจรายใดรายหนึ่งในกลุ่มที่อยู่ในฐานะอ่อนแอสุด ก็จะได้รับความช่วยเหลืออย่างเต็มที่จากสมาชิกในเครือข่าย ทั้งในรูปของการเปิดวงแชร์หรือที่เรียกเป็นภาษาจีนว่า “หุย” (hui) ที่มีขนาดใหญ่มากเพื่อระดมทุนมาช่วยเหลือนักธุรกิจรายนั้นที่กลายเป็น “เถ้าแชร์” ถึงแม้เขาจะไม่สามารถใช้ระบบเครดิตสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์อีกต่อไป[114]

ในชุมชนจีนบางประเทศเช่นมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ซึ่งสมาคมตระกูล สมาคมท้องถิ่นดั้งเดิม และสมาคมสำเนียงภาษาต่าง ๆ มีเงินทุนสำรองสะสมไว้เป็นจำนวนมหาศาล และในยามปกติก็ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลท้องถิ่นแต่ละดินแดนให้ทำหน้าที่คล้ายสถาบันการเงินและปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำกว่าท้องตลาดทั่วไปให้กับสมาชิกของสมาคมต่างๆเหล่านี้อยู่แล้ว ก็จะร่วมมือกันอย่างเต็มที่เพื่อระดมทุนทั้งของสมาคมและของสมาชิกเข้ามาค้ำจุนธุรกิจการลงทุนบางประเภท ซึ่งโดยปกติแล้วก็มักเป็นกิจการลงทุนของบรรดาผู้นำในแต่ละสมาคมด้วย โดยทุกฝ่ายให้ความสำคัญต่อ

กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการน้อยมาก เพราะมาตรการช่วยเหลือต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น เครดิตและความน่าเชื่อถือส่วนตัวของเจ้าของกลุ่มทุนแต่ละกลุ่มมีความสำคัญสูงสุด ยิ่งชุมชนใดมีสายสัมพันธ์กันอย่างเหนียวแน่น ศักยภาพในการระดมทุนด้วยวิธีการนี้ก็จะยิ่งมีประสิทธิภาพสูงขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วย ตัวอย่างเช่น การร่วมมือกันอย่างจริงจังของบรรดาสมาคมตระกูลต่าง ๆ ของชาวจีนฮกเกี้ยนในปีนัง เปรัค และกัวลาลัมเปอร์ การร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดของบรรดานักธุรกิจจีนฮกจิวในซาบาห์และซาราวัค และบทบาทของสมาคมต่างๆ ของชุมชนจีนฮกเกี้ยนเซบูและมนิลา เพื่อช่วยกันระดมทุนและความช่วยเหลือทุกรูปแบบสำหรับประคับประคองธุรกิจการลงทุนของบรรดาผู้นำ ชุมชนจีนแต่ละแห่งในช่วงวิกฤตที่ผ่านมา ซึ่งวิธีการทำนองเดียวกันนี้ บรรดาผู้ประกอบการธุรกิจ โรงจำนำและสมาคมต่าง ๆ ของผู้มีเชื้อสายจีนแต้จิ๋วในกรุงเทพมหานครก็ได้ร่วมมือกันอย่างเต็มที่ในการเข้าไปช่วยเหลือกลุ่มทุนธนาคารศรีนครของตระกูลเตชะไพบูลย์ในช่วงดังกล่าวด้วยเหมือนกัน ถึงแม้จะไม่ประสบความสำเร็จในการพลิกฟื้นสภาพการณ์อันย่ำแย่ของทุนกลุ่มนี้ในช่วงถัดมาก็ตาม

อย่างไรก็ตาม กลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่ได้พัฒนาเป็นบรรษัทข้ามชาติและมีกิจการลงทุนต่างๆ อยู่หลายแห่งในภูมิภาคนี้ และมีระบบเครือข่ายธุรกิจเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดกับบรรดาสถาบันการเงินและกลุ่มทุนอื่น ๆ ในสิงคโปร์และฮ่องกง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการดำเนินธุรกิจของชุมชนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตลอดมา ถือว่าอยู่ในฐานะดีที่สุดที่จะนำระบบความสัมพันธ์ส่วนตัวและระบบเครือข่ายทางธุรกิจจากภายนอกมาช่วยกู้ปัญหาวิกฤตของแต่ละกลุ่มทุนในฐานการสะสมทุนของแต่ละดินแดน ตัวอย่างเช่น เมื่อธุรกิจการลงทุนต่าง ๆ ของกลุ่มเปอร์ลิสแพลนเตชั่นส์ของโรเบิร์ต ค็วอก และกลุ่มฮงเหลียงของเค็วค เหล็งจั่นในมาเลเซียต้องประสบปัญหายุ่งยากทางการเงินในช่วงที่รัฐบาลยังใช้มาตรการควบคุมการเก็งกำไรต่าง ๆ อย่างเข้มงวดในช่วงปลายทศวรรษ 1990 นั้น ธุรกิจการลงทุนที่มีอยู่อย่างมากมายของทั้งสองกลุ่มทุนเหล่านี้ ก็อาศัยการระดมทุนจากเครือข่ายธุรกิจอื่น ๆ ที่อยู่นอกประเทศเข้ามาใช้เป็นทุนหมุนเวียนในประเทศมาเลเซียได้อย่างง่ายดาย โดยโรเบิร์ต ค็วอค สามารถอัดฉีดเงินทุนจากบริษัทแชงกรี-ล่าเอเชีย (Shangri-La Asia Ltd) และเครือข่ายธุรกิจอื่นๆ ของเขาในฮ่องกง รวมทั้งจากบริษัท ค็วอคสิงคโปร์ (Kuok Singapore Ltd) เข้ามาในมาเลเซียได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องสนใจสถาบันการเงินจากชาติตะวันตกซึ่งไม่เห็นด้วยกับวิธีการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลมาเลเซียในขณะนั้น ขณะเดียวกัน กลุ่มฮงเหลียงในมาเลเซียก็ได้ใช้เครดิตของบริษัทแม่ที่จดทะเบียนแยกออกจากกันต่างหากในสิงคโปร์ เพื่อระดมทุนจากดินแดนแห่งนี้และจากฮ่องกงนำเข้าสู่มาเลเซีย สำหรับใช้เป็นทุนหมุนเวียนของธุรกิจในเครือรวมทั้งการให้บริการสินเชื่อแก่

ลูกค้าของธนาคารฮงเหลียง ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นนักธุรกิจและนักลงทุนเชื้อสายจีนแทบทั้งหมดได้อย่างราบรื่นด้วย[115]

ส่วนกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ในอินโดนีเซีย เช่น เมื่อหลิม เชียวเหลียงแห่งกลุ่มซาลิม อุ้ย เอ็กฉ่อง หรืออีกา จิปตาวิดจาจา (Eka Tjipta Widjaja) แห่งกลุ่มซีนาร์มาส และหลี โม่วชิง หรือม็อคตาร์ เรียดี้ (Mochtar Riady) แห่งกลุ่มลิปโป้ พร้อมด้วยสมาชิกของครอบครัวคนเหล่านี้มีความจำเป็นต้องพากันหนีตายและโอนทรัพย์สินเงินทุนแทบทั้งหมดออกจากจาการ์ตาไปอยู่ในสิงคโปร์ชั่วคราว เพราะการจลาจลทางเศรษฐกิจและเชื้อชาติในช่วงก่อนเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1998 นั้น ถึงแม้ธุรกิจการลงทุนขนาดมหึมาของนายทุนจูก๊องทั้งสามรายเหล่านี้ในอินโดนีเซียส่วนใหญ่ ยังดำเนินกิจการได้ในเวลาต่อมา แต่หนี้สินจำนวนหลายสิบพันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งธนาคารเซ็นทรัลเอเชีย (Bank Central Asia : BCA) ธนาคารลิปโป้ (Lippo Bank) ธนาคารอินเตอร์เนชั่นนัลอินโดนีเซีย (Bank Internasional Indonesia : BII) และธนาคารบาหลี (Bali Bank) ซึ่งนายทุนจูก๊องทั้งสามกลุ่มเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ กลับไประดมเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้ขยายธุรกิจการลงทุนของบริษัทในเครือตลอดมา เมื่ออินโดนีเซียเผชิญปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและ การเมือง นายทุนจูก๊องเหล่านี้ก็ตัดสินใจปล่อยให้ธนาคารของตนล้มละลายไป จนกระทั่งรัฐบาลอินโดนีเซียต้องเข้าไปควบคุมกิจการตามคำสั่งของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในช่วงนั้น แต่เมื่อสถานการณ์ทางการเมืองคลี่คลายลงและสภาพเศรษฐกิจของอินโดนีเซียมีความมั่นคงมากขึ้นตั้งแต่ ค.ศ.2001 เป็นต้นมา กลุ่มซาลิม กลุ่มลิปโป้ และกลุ่มซีนาร์มาส ก็สามารถระดมความช่วยเหลือจากพันธมิตรกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลในสิงคโปร์ มาเลเซีย ฮ่องกง ไต้หวัน และสาธารณรัฐประชาชนจีน เข้าไปรื้อฟื้นธุรกิจการลงทุนอื่น ๆ ที่ยังสามารถสร้างผลกำไรในนามของกลุ่มต่อไปแล้ว กลุ่มทุนเหล่านี้ยังได้โอนเงินที่เก็บรักษาไว้ทั้งในสิงคโปร์และฮ่องกง เข้าไปซื้อธนาคารต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นซึ่งได้ล้มละลายไปแล้ว กลับมาใหม่ในนามของตัวแทนหรือบริษัทนายหน้าของบรรดานักธุรกิจเชื้อสายจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นพันธมิตรของกลุ่มทุนดังกล่าว กลับคืนมาในราคาถูกโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงภาระหนี้สินซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้แต่อย่างใดเพราะได้ถูกโอนไปอยู่ภายใต้การรับผิดชอบของรัฐบาลอินโดนีเซียก่อนหน้านั้นแล้ว กลุ่มทุนเหล่านี้ยังสามารถรักษาธุรกิจการลงทุนที่ยังมีอนาคตต่อไป ไม่ให้ตกอยู่ภายใต้การครอบครองของสถาบันการเงินจากตะวันตกหรือกลุ่มทุนต่างประเทศอื่นๆ อีกด้วย ถึงแม้ยังจำเป็นต้องใช้ชื่อผู้อื่นเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในสถาบันการเงินเหล่านั้นแทนกลุ่มทุนของพวกเขาอยู่ในปัจจุบันก็ตาม

นอกจากนั้นแล้ว การที่สถาบันการเงินและโครงการธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ของภาคเอกชนไทยเชื้อสายจีนต้องประสบปัญหาวิกฤตทางการเงินอย่างหนักหน่วงในช่วงนั้น โดยเฉพาะการที่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ซึ่งยังคงดำเนินกิจการธุรกิจต่อไปได้ภายใต้เงื่อนไขบังคับของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งให้สถาบันการเงินแต่ละแห่งทำการเพิ่มทุนเพื่อนำมาใช้สำรองหนี้ที่อาจจะไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือหนี้ที่อาจจะสูญหายได้ตลอดเวลาในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมาได้สำเร็จนั้น ปริมาณการเพิ่มทุนจำนวนมหาศาลของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ล้ำพังการระดมทุนจากภาคเอกชนภายในประเทศย่อมไม่เพียงพอตามเป้าหมายซึ่งทางการได้บังคับไว้ เพราะสภาพเศรษฐกิจไทยโดยรวมยังอยู่ในช่วงเปราะบางไม่แน่นอน การเพิ่มทุนของธนาคารเหล่านี้ก็เหมือนกับการเพิ่มทุนของบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่ทั่วไปซึ่งกำลังเผชิญปัญหาวิกฤตทางการเงินในขณะนั้นคือ มีความจำเป็นต้องระดมการขายหุ้นในตลาดสิงคโปร์และฮ่องกงเป็นส่วนใหญ่ด้วย เพราะตลาดเงินทุนอื่น ๆ ในโลกตะวันตกและญี่ปุ่นแทบไม่ให้ความสนใจกับการเพิ่มทุนของสถาบันการเงินเหล่านี้เลย ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของธนาคารพาณิชย์เอกชนเชื้อสายจีนในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวเพื่อระดมความช่วยเหลือจากเครือข่ายธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในตลาดฮ่องกงและสิงคโปร์เป็นทางออกสำคัญตลอดมาในช่วงนั้นแล้ว สถาบันการเงินและบริษัทตัวแทนต่าง ๆ ของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในฮ่องกง เช่น บริษัท The China International Trade & Industries Corporation หรือบริษัทซิติค จำกัด (CITIC) ยังได้ร่วมมือกับกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เพื่อระดมความช่วยเหลือเข้ามาซื้อหุ้นเพิ่มทุนและรักษาสัดส่วนการเป็นเจ้าของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ให้กับพันธมิตรทางธุรกิจดั้งเดิมกลับมามีสภาพความมั่นคงต่อไป ก่อนที่สถาบันการเงินเหล่านี้เช่น ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) เป็นต้น จะถูกกลุ่มทุนจากชาติตะวันตกบีบบังคับซื้อหุ้นเพิ่มทุนในราคาถูกและกลายเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่มีสิทธิควบคุมการบริหารและการจัดการทั้งหมดเหมือนกับบางธนาคารของภาคเอกชนไทยเชื้อสายจีนที่ได้กลายเป็นสถาบันการเงินซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารของทุนตะวันตกเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในช่วงนั้น เช่น ธนาคารนครธนของตระกูลหวั่งหลี ก็ถูกฮุบกิจการโดยธนาคารสแตนดาร์ดชาเตอร์ (Standard Chartered Bank) จากประเทศอังกฤษ และธนาคารเอเชียของตระกูลภัทรประสิทธิ์และตระกูลเอื้อชูเกียรติก็ต้องขายกิจการให้ธนาคารเอบีเอ็น แอมโร (ABN Amro Bank) จากประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นต้น นอกจากนั้น การที่โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของบริษัทรถไฟฟ้ามหานครจำกัดของตระกูลกาญจนพาสน์ต้องประสบปัญหาการถูกบีบบังคับจากเจ้าหนี้ซึ่งเป็นสถาบันการเงินจากสหรัฐอเมริกา เช่น ธนาคารบอสตัน (Boston Bank) และบริษัทจี.อี.แคปปิตัล (G.E. Capital) เพื่อนำใบหุ้นของบริษัทส่วนใหญ่ซึ่งได้ถูกนำไปใช้ค้ำประกันหนี้เงินกู้จำนวนมหาศาลก่อนหน้าการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจสำหรับใช้พัฒนาโครงการนี้ตลอดมา ในที่สุดโครงการรถไฟฟ้ามหานครก็จะถูกฮุบกิจการโดยสถาบันการเงินจากสหรัฐ-

อเมริกา กลุ่มทุนจีนแต้จิ๋วในฮ่องกงและบริษัทซิติค จำกัด (CITIC) ซึ่งเป็นสถาบันการเงินของรัฐบาลจีนจึงได้ระดมเงินกู้จำนวนมหาศาลเข้ามาช่วยเหลือกลุ่มกาญจนพาสน์เพื่อชำระหนี้และไถ่ถอนหุ้นจากกลุ่มทุนอเมริกันเหล่านี้ได้สำเร็จและสามารถดำเนินกิจการธุรกิจนี้ได้อย่างมั่นคงในเวลาต่อมา[116]

เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าในขณะที่ทุนจีนโพ้นทะเลกลุ่มต่าง ๆ ต้องเผชิญปัญหาความผันผวนของวิกฤตเศรษฐกิจในภูมิภาคจนกระทั่งการดำเนินธุรกิจการลงทุนตามสภาพปกติทั่วไปไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกต่อไปแล้ว ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจนั้นสามารถถูกทำให้ทุเลาเบาบางลงได้ ด้วยการประยุกต์ใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวและความสัมพันธ์ของเครือข่ายธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับ โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างอาศัยความเชื่อถือที่แต่ละฝ่ายมีต่อกันเป็นปัจจัยสำคัญสุด เพราะถ้าหากไม่มีความเชื่อถือที่แต่ละฝ่ายได้สร้างสมต่อกันมาเป็นเวลานานจนกลายเป็นกาวใจซึ่งกันและกันแล้ว ทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่บางกลุ่มในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจจะพบจุดจบมากกว่าที่ปรากฏออกมาในปัจจุบันนี้อย่างแน่นอน ขณะเดียวกัน ความตกลงช่วยเหลือต่าง ๆ ที่บรรดานายทุนเชื้อสายจีนหรือแม้กระทั่งสถาบันการเงินและบริษัทตัวแทนต่าง ๆ ของ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนทั้งในฮ่องกงและสิงคโปร์ได้มอบให้กับกลุ่มทุนหรือบริษัทธุรกิจขนาดใหญ่เหล่านี้ในช่วงนั้น ถึงแม้จำเป็นต้องกระทำด้วยพันธะสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรเหมือนการทำธุรกรรมทั่วไปในวงการธุรกิจสมัยใหม่ แต่เบื้องหลังของการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันดังกล่าวก็ย่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมและวัฒนธรรมในการประกอบธุรกิจที่ยึดถือปฏิบัติกันในหมู่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่ตลอดเวลาเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับความเชื่อถือจากบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยว่า เจ้าของกลุ่มทุนนั้น ๆ ยังมีชื่อเสียงและเครดิตทางธุรกิจหลงเหลืออยู่มากน้อยขนาดไหน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้มาตรการความช่วยเหลือเหล่านั้นกลายเป็นการสูญเปล่าหรือกลายเป็นการขาดทุนอย่างยับเยินของผู้ที่เข้าไปช่วยเหลือ ถึงกระนั้นก็ตาม ในขณะที่ตลาดการเงินทั่วไปอยู่ในสภาพผิดปกติระบบเครือข่ายธุรกิจของคนเหล่านี้ซึ่งได้ขยายให้ความช่วยเหลือแก่กันและกันอย่างเต็มที่นั้น ก็จำเป็นต้องแบกรับความเสี่ยงต่าง ๆ เหมือนกัน แต่เนื่องจากค่านิยมทางวัฒนธรรมและประเพณีการประกอบธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเล โดยเฉพาะในกลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือซึ่งกันและกันมาอย่างช้านานจนแต่ละฝ่ายกลายเป็นมิตรอาวุโสหรือหุ้นส่วนทางผลประโยชน์ที่สนิทสนมกันแล้ว การรักษาคำพูดและการรักษาหน้าตาให้กับอีกฝ่ายหนึ่งเป็นคุณค่าที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในวัฒนธรรมธุรกิจของคนเหล่านี้ด้วย

เพราะถ้าหากทุนกลุ่มใดไม่สามารถรักษาคำมั่นสัญญาที่มีต่อผู้เกี่ยวข้องในชุมชนธุรกิจเชื้อสายจีนด้วยกัน ก็แสดงว่าทุนกลุ่มนั้นได้สูญเสียหน้าตาหรือศักดิ์ศรีซึ่งภาษาจีนว่า “เลี่ยน”

(lien) จนมีสภาพไม่แตกต่างจากคนที่ตายไปจากโลกของชาวจีนด้วยกันแล้ว ในทางกลับกัน ยามที่เกิดปัญหาวิกฤตต่อพันธมิตรทางธุรกิจอย่างรุนแรง ทุนกลุ่มใดซึ่งอยู่ในฐานะที่จะอนุเคราะห์ทุนกลุ่มอื่น ๆ ที่ตนเองมีสายสัมพันธ์อันใกล้ชิดได้ ก็จำเป็นต้องพยายามหาทางเข้าไปช่วยเหลือเพื่อกอบกู้หน้าตาหรือศักดิ์ศรีซึ่งภาษาจีนเรียกว่า “เมี่ยนซี่” (mienxi) ของเพื่อนฝูงและพันธมิตรให้กลับมาประสบความสำเร็จในชีวิตการลงทุนของพวกเขาต่อไปให้ดีที่สุดเท่าที่ทุกฝ่ายในชุมชนจีนโพ้นทะเลทุกระดับจะสามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่จะเห็นได้ว่ากลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลขนาดใหญ่ทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการลงทุนแต่ละประเภทของตนเพราะอาศัยความช่วยเหลืออย่างจริงจังของพันธมิตรและเครือข่ายธุรกิจอื่น ๆ ของบรรดานายทุนจีนโพ้นทะเลที่อยู่นอกเหนือบริบทของความเป็นเครือญาติกันในแต่ละตระกูลแทบทั้งสิ้น ขณะเดียวกันทุนจีนโพ้นทะเลกลุ่มใดที่คำนึงแต่ผลประโยชน์ของสมาชิกในแต่ละตระกูล โดยไม่สนใจที่จะสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับกลุ่มทุนอื่น ๆ ในชุมชนจีนโพ้นทะเลด้วยกันทั้งในระดับประเทศและในระดับภูมิภาค เมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เผชิญอยู่ในช่วงวิกฤตนั้นได้ กลุ่มทุนแต่ละกลุ่มเหล่านี้ก็หมดน้ำยาไม่มีศักดิ์ศรีหรือไม่มี “เลี่ยน” ในชุมชนธุรกิจของนายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลอีกต่อไป[117]

เมื่อภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สิ้นสุดลง จนอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศกลับปรากฏออกมาอีกครั้งหนึ่งในปัจจุบัน บรรดาทุนจีนโพ้นทะเลกลุ่มต่าง ๆ ที่สามารถประคับประคองธุรกิจการลงทุนของพวกเขาให้ผ่านพ้นวิกฤตครั้งร้ายแรงที่สุดมาได้ในที่สุดนั้น ก็จำเป็นต้องพัฒนาการลงทุนใหม่ของพวกเขาอย่างระมัดระวังและสอดคล้องกับสถานการณ์ความเป็นจริงทางเศรษฐกิจทั่วไปแล้ว ยังจำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจและการลงทุนต่างๆ ภายใต้เงื่อนไขเฉพาะหน้าของรัฐบาลในแต่ละประเทศที่จำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับความผันผวนของเศรษฐกิจระหว่างประเทศตลอดเวลาด้วย ขณะเดียวกัน การสร้างเครือข่ายจีนโพ้นทะเล (Overseas Chinese Networks) ของบรรดากลุ่มทุนเหล่านี้ก็จะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นต่อการสร้างความยั่งยืนมั่นคงให้กับธุรกิจการลงทุนของพวกเขาในภูมิภาคนี้ต่อไปแล้ว ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการโยกย้ายฐานการลงทุนเข้าไปในประเทศจีนซึ่งกลายเป็นตลาดที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงที่สุดในโลกอีกด้วย เพราะฉะนั้นกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ละกลุ่มซึ่งยังคงคาดหวังจะดำรงความยิ่งใหญ่ของตนเองต่อไปทั้งในดินแดนที่เป็นฐานของการสะสมทุนและในตลาดลงทุนขนาดใหญ่มหึมาในสาธารณรัฐประชาชนจีน นอกจากจะต้องพัฒนาทั้งโครงสร้างและเครือข่ายธุรกิจการลงทุนของแต่ละกลุ่มให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้นโดยสอดคล้องกับภาวะวิสัยของระบบเศรษฐกิจแบบตลาดในยุคโลกาภิวัฒน์แล้ว ยังจำเป็นต้อง

ประยุกต์ทั้งวัฒนธรรมและคุณค่าของการประกอบธุรกิจแบบจีนโพ้นทะเลให้สามารถตักตวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจได้อย่างกว้างขวางจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ มิฉะนั้นแล้ว โอกาสที่ทุนจีนโพ้นทะเลจะยังคงรักษาสถานภาพและบทบาทการนำในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของแต่ละประเทศในภูมิภาคแถบนี้ ก็จะถูกสั่นคลอนโดยอิทธิพลของทุนนิยมตะวันตกเพิ่มขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ขณะเดียวกัน การที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปเศรษฐกิจขนานใหญ่ในแผ่นดินบรรพชนภายหลังที่สาธารณรัฐประชาชนจีนต้องยอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ ของประเทศทุนนิยมตะวันตกก่อนที่จะได้เข้าเป็นสมาชิกขององค์การค้าโลก (WTO) ในปัจจุบัน ก็จะกลายเป็นภาระกิจที่มีความยากลำบากยิ่งขึ้นในอนาคตด้วย

อย่างไรก็ตาม บรรดานายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในภูมิภาคแห่งนี้ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีประสบการณ์อันยากจะลืมเลือนจากการคุกคามของทุนนิยมตะวันตกในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา ก็คงจะไม่ลดละความพยายามในการพัฒนากระบวนการสะสมทุนครั้งใหม่ของพวกเขาให้มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพสูงสุดตามภาวะวิสัยที่เป็นจริงของเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ซึ่งยิ่งนานวันขึ้น ก็ยิ่งมีเค้าลางของการมีบทบาทอันสูงเด่นของเศรษฐกิจจีนเคียงคู่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาแล้ว การตกลงเพื่อผนึกความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้นำจีนและผู้นำประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อเร่งเปิดตลาดเสรีทั้งทางการค้าและการลงทุนขนาดใหญ่ที่สุดของโลกในอีก 10 ปีข้างหน้านั้น ก็น่าจะเป็นโอกาสและแนวโน้มที่ดีต่อการขยายบทบาทของระบบเศรษฐกิจแบบข้ามชาติ (transnational economy) ของบรรดานายทุนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศ ซึ่งน่าจะได้รับอานิสงฆ์อย่างเต็มที่ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากสันติภาพ ความมีเสถียรภาพ และความเจริญรุ่งเรืองของทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐประชาชน จีน[118] ซึ่งกำลังจะกลายเป็นมหาอำนาจสำคัญทางเศรษฐกิจของโลกเพิ่มขึ้นตลอดเวลาในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้นี้อย่างแน่นอน

บทที่ 7
สรุป

พัฒนาการของชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของคนเหล่านี้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ช่วงก่อนและหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา จะเห็นได้ว่าเป็นประเด็นการศึกษาซึ่งมีเนื้อหาสาระใหญ่มากเพราะเต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนของปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของทั้งดินแดนซึ่งคนเหล่านี้ได้ตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในขณะนั้น ตลอดจนปัญหาและผลกระทบทางการเมืองซึ่งได้เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในแผ่นดินบรรพชนของพวกเขา[1] ขณะที่ปัญหาความขัดแย้งภายในกันเองระหว่างพรรคกว่อมินตั๋งและพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งได้บานปลายออกไปไม่มีที่สิ้นสุดตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1920 ก็ได้ผลักดันให้ ชาวจีนโพ้นทะเลต้องเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างเต็มที่กับปัญหาช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างพวกชาตินิยมกับพวกคอมมิวนิสต์ พร้อมๆ ไปกับต่อต้านการยึดครองของญี่ปุ่นในบ้านเกิดเมืองนอนของพวกเขา จึงได้แตกแยกและแบ่งเป็น ฝักเป็นฝ่ายทั่วทั้งภูมิภาคอย่างเห็นได้ชัดตั้งแต่นั้นมาแล้ว กองทัพญี่ปุ่นซึ่งเข้ามายึดครองภูมิภาคนี้ตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1940 ยังได้กำหนดมาตรการอันป่าเถื่อนหลายรูปแบบเพื่อทำลายล้างสถาบันทางสังคมและการเมืองตลอดจนบทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศแถบนี้อย่างกว้างขวาง ถัดจากนั้นมาการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในประเทศจีนก็จะมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับดินแดนต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างยากที่จะแยกออกจากกันได้อีกต่อไป

ถึงแม้ว่าชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของพวกเขาต้องประสบชะตากรรมอันขมขื่นจากการทารุณกรรมของกองทัพญี่ปุ่น ตลอดจนการกระทำในเชิงเป็นปฏิปักษ์ทางเชื้อชาติของชนชั้นนำชาวพื้นเมืองในบางประเทศตลอดช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่เมื่อสงครามครั้งนั้นสิ้นสุดลงโดยญี่ปุ่นเป็นผู้แพ้สงคราม ขณะที่ประเทศจีนกลับกลายเป็น 1 ใน 5 ของมหาอำนาจโลกตั้งแต่นั้นมา นอกจากคนเหล่านี้จะหวนกลับมามีความภาคภูมิใจในมาตุภูมิของพวกเขามากขึ้นแล้ว ความพยายามใด ๆ ในการที่จะรักษาอัตลักษณ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตแบบจีนโพ้นทะเล ก็ได้เป็นไปอย่างกระตือรือร้นอีกครั้งหนึ่ง ถึงแม้ว่าพวกเขาจะต้องแบ่งฝักแบ่งฝ่ายออกเป็น 2 พวกเหมือนในอดีตที่ผ่านมาภายหลังจากการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งมีการปกครองโดยลัทธิคอมมิวนิสต์ก็ตาม แต่การที่บรรดาอาณานิคมของชาติตะวันตกต่าง ๆ ได้กลายเป็นประเทศเอกราชเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ควบคู่ไปกับการที่สหรัฐอเมริกาเข้ามามีบทบาทในฐานะผู้พิทักษ์ระบบทุนนิยมในภูมิภาคแถบนี้ในทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา ตั้งแต่นั้น ปัญหาชาวจีนกลุ่มน้อย (Chinese

Minorities) ในแต่ละดินแดนมิใช่จะจำกัดอยู่เฉพาะความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ หรือความจงรักภักดีของคนเหล่านี้ที่มีต่อรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งในปักกิ่งหรือไทเปอีกต่อไปเพียงอย่างเดียวแล้ว แต่ยังขึ้นอยู่กับท่าทีและนโยบายของรัฐบาลชาวพื้นเมืองในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะมีต่อรัฐบาลจีนคณะชาติในไต้หวันและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในแผ่นดินใหญ่อีกด้วย[2]

ประจวบเหมาะกับการขับเคี่ยวช่วงชิงอำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศได้ส่งผลกระทบต่อปัญหาการเมืองและสังคมภายในแต่ละดินแดนเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกัน อิทธิพลของลัทธิชาตินิยมทางเศรษฐกิจก็ได้กลายเป็นกระแสหลักร่วมสมัยและเข้ามามีบทบาทในบรรดาชาติเอกราชที่เคยเป็นอาณานิคมของตะวันตกอย่างกว้างขวางเพิ่มขึ้นตามลำดับ เพราะฉะนั้นบทบาทการครอบงำทางเศรษฐกิจซึ่งชาวจีนโพ้นทะเลและลูกหลานของพวกเขามีอยู่เหนือกว่าชาวพื้นเมืองตลอดมา จึงถูกนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลชาวพื้นเมืองโยกคลอนอย่างเป็นระบบอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่จำเป็นต้องไปใส่ใจกับปัญหาความขัดแย้งภายในของประเทศจีนมากนัก ในเวลาเดียวกัน บรรดาผู้นำชุมชนและนายทุนจีนโพ้นทะเลก็จำเป็นต้องปรับปรุงบทบาทของพวกเขาเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงของการเมืองและสังคมภายในแต่ละประเทศเหมือนกัน ทั้งนี้ก็เพื่อความอยู่รอดของชุมชนและทำให้กระบวนการสะสมทุนของพวกเขาไม่ต้องเผชิญปัญหาและผลกระทบเสียหายร้ายแรงใด ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพลวัตของสังคมในแต่ละดินแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและส่วนที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เพราะฉะนั้นความหลากหลายเหล่านี้นี่เองจึงนำไปสู่การสร้างเบ้าหลอมวิวัฒนาการของชุมชนจีนและกระบวนการสะสมทุนจีนโพ้นทะเลในแต่ละดินแดนตั้งแต่ทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ในลักษณะที่แตกต่างกันจนถึงสมัยหลัง ๆ ถัดมาด้วย เช่น การก้าวเข้ามาของรัฐบาลเผด็จการทหารพม่า การแยกออกเป็น 2 ประเทศระหว่างมาเลเซียและสิงคโปร์ การโค่นล้มรัฐบาลของประธานาธิบดีซูการ์โนในอินโด- นีเซีย การขึ้นมามีอำนาจของจอมเผด็จการมาร์คอสในฟิลิปปินส์ และความไร้เสถียรภาพโดยสิ้นเชิงของประเทศต่าง ๆ ในอินโดจีนซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากสงครามเวียดนามที่กำลังบานปลายมากยิ่งขึ้นในขณะนั้น เป็นต้น นอกจากนั้น ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังต้องเผชิญปัญหาความมั่นคงภายในและความขัดแย้งในด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างคนในชาติของตนเองเพิ่มสูงขึ้นตลอดเวลาแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศก็เป็นไปอย่างรวดเร็วด้วย โดยเฉพาะในประเทศต่าง ๆ ที่มีระบบเศรษฐกิจแบบตลาด ซึ่งพยายามพัฒนาการลงทุนและอุตสาหกรรมสมัยใหม่อย่างกว้างขวาง โดยยิ่งนานวันมากขึ้น ก็ยิ่งจำเป็นต้องอาศัยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องไปอีกนานหลายทศวรรษ

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยุคสงครามอินโดจีน ซึ่งกำลังบานปลายออกไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 ทุนจีนโพ้นทะเลก็สามารถพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพเรื่อยมา จากเดิมก่อนหน้านั้น ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มทุนต่าง ๆ มีบทบาทอย่างกว้างขวางเฉพาะการเป็นทุนพาณิชย์ (merchant capital) แต่ทุนธนาคาร (banking capital) และทุนอุตสาหกรรม (industrial capital) ในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเลต่างๆ ยังมีบทบาทจำกัดน้อยมาก ก็จะค่อย ๆ พัฒนาตนเองขึ้นมาได้อย่างเข้มแข็งและเห็นได้ชัดเจนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่สงครามอินโดจีนสิ้นสุดลงใน ค.ศ.1975 เพราะหลังจากนั้นมา กลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลส่วนใหญ่ ยกเว้นเฉพาะในอินโดจีนและพม่าเท่านั้น ก็จะพัฒนาศักยภาพของทุนแต่ละกลุ่มกลายเป็นเครือข่ายธุรกิจการลงทุนขนาดใหญ่ ซึ่งมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะอีกต่อไปแล้ว แต่กลุ่มทุนเหล่านี้บางกลุ่มยังสามารถพัฒนากลายเป็นทุนข้ามชาติ ซึ่งพร้อมที่จะทำธุรกิจการลงทุนร่วมกับทุนจากต่างประเทศนอกภูมิภาค และกลุ่มทุนจีนโพ้นทะเลอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ได้อย่างขว้างมากขึ้นกว่าในทศวรรษก่อนหน้าหน้านั้น การที่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้หันไปสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ควบคู่ไปกับการที่แผ่นดินใหญ่เริ่มต้นรณรงค์การปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างจริงจังตั้งแต่ต้นทศวรรษ 1980 โอกาสในการลงทุนของนายทุนจีนโพ้นทะเลจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งกำลังมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วแล้ว แต่เขตเศรษฐกิจพิเศษอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตถิ่นฐานดั้งเดิมของบรรพชนชาวจีนโพ้นทะเลทั่วบริเวณมณฑลชายฝั่งทะเลของสาธารณรัฐประชาชนจีน ก็ได้เปิดประตูต้อนรับการลงทุนของนักธุรกิจจากนานยางที่มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

เพราะฉะนั้นภายในช่วงเวลาเพียง 2 ทศวรรษระหว่างค.ศ.1975-1995 ทุนจีนโพ้นทะเลจึงเจริญเติบโตอย่างเต็มที่จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและยาวนานมากทั้งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และในสาธารณรัฐประชาชนจีน จนกลายเป็นปรากฏการณ์มหัศจรรย์ของโลกไปในเวลานั้นแล้ว พัฒนาการทางการเมืองและพัฒนาการทางสังคมในมิติต่าง ๆ ของแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็ได้ก้าวไปสู่ความทันสมัยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละประเทศมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเป็นเอกภาพของสังคมและการผสมผสานลูกหลานชาวจีนโพ้นทะเล ให้เข้ากับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวพื้นเมือง ซึ่งแต่ประเทศก็มีนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันบางส่วน หรือคล้ายคลึงกันในบางลักษณะจากการบังคับใช้ทั้งกระบวนการกลืนกลาย (process of assimilation) กระบวนการผสมผสานทางวัฒนธรรม (process of culturalization) และกระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติ

(process of national integration) เพราะได้ถูกผลักดันบังคับใช้เรื่อยมาตั้งแต่สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยรัฐบาลแต่ละประเทศก็ได้ประยุกต์ใช้กระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองและเงื่อนไขทางสังคมของตนเองตลอดมาตั้งแต่นั้นจนถึงต้นทศวรรษ 1990 ในที่สุดปัญหาความแตกต่างทางเชื้อชาติ หรือปัญหาซึ่งที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวัน-ออกเฉียงใต้ในอดีตเรียกว่าปัญหาจีนโพ้นทะเล (Overseas Chinese problems) ก็ค่อย ๆ หมดไปอย่างรวดเร็ว และแทบทุกประเทศต่างก็กำลังอยู่ในกระบวนการสร้างความเป็นปึกแผ่นทางพหุสังคมท่ามกลางความหลากหลายทางภูมิหลังของเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่ประชาชนในแต่ละดินแดนต่างยอมรับโดยดุษฎีในยุคปัจจุบัน ถึงแม้ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติลึก ๆ ในบางประเทศยังคงหลงเหลืออยู่บ้าง เช่น ในประเทศอินโดนีเซียและเวียดนาม แต่ปัญหาเหล่านี้ก็ถูกปิดบังบทบาทไปในที่สุด ตราบใดที่ประเทศเหล่านี้ก็เหมือนประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพราะยังจำเป็นต้องฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจภายในของตนเองอันเนื่องมาจากผลกระทบของปัญหาวิกฤตครั้งร้ายแรงที่สุดในช่วง ค.ศ.1997-1998 ซึ่งเพิ่งผ่านพ้นมา

การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและยาวนานกว่าดินแดนใด ๆ ในโลกของสาธารณรัฐประชาชนจีนยุคปัจจุบัน นอกจากจะทำให้จีนกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกเพิ่มขึ้นทุกขณะแล้ว โอกาสในการลงทุนอย่างมากมายในแผ่นดินใหญ่ซึ่งกำลังกลายเป็นตลาดลงทุนที่ใหญ่ที่สุดของโลกยุคปัจจุบันเหมือนกัน จึงมีผลผลักดันทางอ้อมที่ทำให้รัฐบาลเกือบทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายในการสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจและทางสังคมที่มีต่อทั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนและชุมชนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลในแต่ละประเทศเพิ่มขึ้นตลอดเวลาตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน[3] ทั้งนี้มิใช่เพียงแต่การได้เข้าไปเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดจากความมั่งคั่งของตลาดลงทุนขนาดมหึมาในประเทศจีนเท่านั้น แต่รัฐบาลในทุกประเทศแถบนี้ต่างตระหนักดีถึงความสำคัญของทุนจีนโพ้นทะเลหรือภาคเอกชนเชื้อสายจีนทุกคน โดยเฉพาะเครือข่ายธุรกิจการลงทุนของกลุ่มทุนเหล่านี้ ซึ่งยังคงเป็นพลังสำคัญที่สุดในการพลิกฟื้นสภาพเศรษฐกิจภายในของแต่ละประเทศ ให้กลับมามีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไปท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศที่มีแนวโน้มไม่สดใสอะไรมากนัก

ภายใต้ภาวะวิสัยดังกล่าว บรรดาลูกหลานจีนโพ้นทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบัน จึงหวนกลับมามีความเชื่อมั่นตนเองและเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของแผ่นดินเกิด ซึ่งพวกเขามีสิทธิที่จะรักและหวงแหนเท่าเทียมกันกับลูกหลานของชาวพื้นเมืองแล้ว แนวโน้มของการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมืองของคนเหล่านี้ในแต่ละดินแดนก็เพิ่มมากขึ้นทุกขณะ

ด้วย ขณะเดียวกัน ประวัติศาสตร์ร่วมสมัยของบรรดาประชาชาติต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็ได้บทเรียนสรุปซึ่งคล้ายคลึงกันตลอดมาเหมือนกันว่า การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ซึ่งเคยเกิดขึ้นในชุมชนเชื้อสายจีนโพ้นทะเลของแต่ละประเทศ โดยบรรพบุรุษของคนเหล่านี้ในอดีตหรือลูกหลานของพวกเขาในปัจจุบันก็ตาม ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะของผู้กระทำ (active) หรือผู้ถูกกระทำ (passive) ในช่วงต่างกรรมต่างวาระตลอดเวลาอันยาวนานหลายทศวรรษที่ผ่านมานั้น ล้วนมีปฏิสัมพันธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อโครงสร้างอำนาจรัฐ โครงสร้างเศรษฐกิจ และโครงสร้างสังคมของแต่ละดินแดนอย่างยากที่จะแยกออกจากกันได้สนิทระหว่างคำว่า “พื้นเมือง” (indigenous) และคำว่า “จีน” (Chinese) เสมอมา และผลพวงของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยดังกล่าวนั่นเอง นอกจากจะทำให้แต่ละดินแดนในปัจจุบันกลายเป็นพหุสังคมที่เต็มไปด้วยความมั่งคั่งของทุนวัฒนธรรม (cultural capital) และทุนสังคม (social capital) ซึ่งพร้อมที่จะถูกประยุกต์ด้วยความชาญฉลาดของชนชั้นผู้ปกครองในแต่ละประเทศ ให้กลายเป็นพลังสร้างสรรค์ที่มีส่วนเกื้อกูลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อผลักดันให้ประเทศเหล่านี้ก้าวไปสู่ความรุ่งเรืองและยั่งยืนสืบไปแล้ว การที่ลูกหลานของชาวจีนโพ้นทะเลยังมีความสามารถในการรักษาอัตลักษณ์ ประเพณี และวัฒนธรรมของพวกเขาไว้ได้อย่างถาวรต่อมาจนถึงปัจจุบัน พร้อมกับการที่ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเร่งขยายความร่วมทางด้านเศรษฐกิจกับสาธารณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้นตลอดเวลานั้น พัฒนาการต่าง ๆ เหล่านี้จึงกลายเป็นแนวโน้มที่จะทำให้ภูมิภาคแห่งนี้กับแผ่นดินใหญ่มีการประสานผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งกว่าในอดีตที่เคยผ่านมาแล้ว ก็น่าจะทำให้กระบวนการสะสมทุนจีนโพ้นทะเลในอนาคตกลับมามีความเข้มแข็งมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งนอกจากจะทำให้เสถียรภาพของสังคมและการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวมของแต่ละประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลับมามีความเข้มแข็งและสอดคล้องตามพลวัตของโลกาภิวัฒน์ (globalization) ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งการผสมผสานทางวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของบรรดาผู้คนซึ่งเป็นพลเมืองของแต่ละประเทศในปัจจุบันในลักษณะที่ไม่มีการ “แยกเขา แยกเรา” หรือซ่อนเร้นด้วยอิทธิพลของลัทธิคลั่งชาติอีกต่อไป เพราะผลพวงอันซ้ำซากของอุดมการณ์ที่ผิดพลาดเหล่านั้นในอดีตได้กลายเป็นสิ่งที่ไร้คุณค่าและไร้อารยะซึ่งไม่ก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์สังคมให้ยั่งยืนแต่อย่างใด

ในทางตรงกันข้าม กระบวนการสร้างบูรณาการแห่งชาติและความเป็นเอกภาพของประชาชนทุกหมู่เหล่า ซึ่งแต่ละประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังผลักดันอยู่อย่างไม่หยุดยั้งในปัจจุบัน นอกจากจะกลายเป็นพลังสำคัญที่สุดที่จะนำพาประเทศเหล่านี้สามารถเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ ตลอดจนนวัตกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากโลกภายนอกได้อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาความเจริญรุ่งเรืองให้ประชาชาติและรังสรรค์พหุสังคมของ

ตนเองด้วยความมั่นใจมากขึ้นในอนาคตแล้ว ยังจะทำให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวม มีความพร้อมเสมอที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาวิกฤตใด ๆ อันเนื่องมาจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลกและผลกระทบใดๆของการเมืองระหว่างประเทศ โดยไม่ต้องตกอยู่ในสภาพการเป็นเบี้ยล่างของมหาอำนาจตะวันตกต่อไปชั่วนิจนิรันดร์เหมือนในอดีตที่เคยผ่าน

เชิงอรรถ

บทที่ 1 : บทนำ

1 Wang Gungwu, "Southeast Asian Hua-Ch'iao in Chinese History-Writing", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. XII, No.1 (March 1981), pp.1-2. and Hok-Lam Chan, "Chinese Refugees in Annam and Champa at the End of the Sung Dynasty", **Journal of Southeast Asian History,** Vol. 7, No.2 (September 1966), pp.6-10.

2 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน J.D. Vaughan, **The Manners and Customs of the Chinese of the Straits Settlements** (Taipei : Ch'eng Wen Publishing, 1971), pp. 4-119.

3 Song Ong Siang, **One Hundred Years of the Chinese in Singapore** (Singapore : University of Malaya Press, 1967), pp.209-210.

4 Wang Gungwu, **op.cit.,**p.6.

5 **Ibid.,** pp.7-8.

6 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Crawford P. Cambell, "Chinese coolie emigration", (M.Sc. (Econ.) thesis, London University, 1932), pp.10-169. W.J. Cator, **The Economic Position of the Chinese in the Netherlands Indies** (Oxford : Kemp Hall Press, 1936), pp.97-255. and Kenneth Perry Landon, **The Chinese in Thailand** (New York : Russell & Russell, 1941), pp.24-155.

7 Wang Gungwu, **op.cit.,** p.9.

8 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Victor Purcell, **The Chinese in Southeast Asia** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1964), pp.8-564. and Lau Teik Soon, "A Bibliography on the Malaysian-Singapore Chinese", **Philippine Sociological Review,** Vol.24, Nos. 1-4 (January-October 1976), pp.81-91.

9 Morton H. Fried. **Colloquium on Overseas Chinese.** (New York : Institute of Pacific Relations, 1958), pp.3-80. and Naosaku Uchida, **The Overseas Chinese** (Stanford : Hoover Institution, 1960), pp.6-61.

10 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.577-585.

11 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน G. William Skinner, **Chinese Society in Thailand : An Analytical History** (Ithaca, New York : Cornell University Press, 1962), pp. 15-382.

12 Naosaku Uchida, **op.cit.,** pp.114-133.

13 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Leo Suryadinata (ed.), **The Ethnic Chinese in the ASEAN States : Bibliographical Essays** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1989), pp.43-259.

บทที่ 2 : ภูมิหลังของชาวจีนโพ้นทะเล

1 ผู้สนใจวิวัฒนาการของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในยุคโบราณกาล โปรดดูรายละเอียดได้ใน Nicholas Tarling (ed.), **The Cambridge History of Southeast Asia, Vol.I** (Singapore : Cambridge University Press, 1992), pp.137-340.

2 Brian Hook (ed.), **The Cambridge Encyclopedia of China** (Melbourne : Cambridge University Press, 1991), pp.149-232.

3 Hideo Murakami, "Viet Nam and the Question of Chinese Aggression", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.7, No.2 (September 1966), pp.12-13.

4 C.P. FitzGerald, **The Southern Expansion of the Chinese People** (Canberra : Australian National University Press, 1972), pp.47-49.

5 Brian Harrison, **Southe-East Asia** (London : Macmillan, 1963), pp.9-11.

6 **Ibid.,** p.20.

7 โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสายสัมพันธ์และบทบาทของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่ออาณาจักรศรีวิชัย และอาณาจักรพระนครของชาวเขมรได้ใน Wang Gungwu, **The Nanhai Trade** (Kuala Lumpur : Printcraft, 1959), pp.108-112. and W.E. Willmott, "History and Sociology of the Chinese in Cambodia Prior to the French Protectorate", **Journal of Southeast Asian History,** Vol. 7, No.1 (March 1966), pp.14-33.

8 C.P. FitzGerald, **op.cit.,** p.83.

9 Dun J. Li, **The Ageless Chinese : A History** (New York : Charles Scribner's Sons, 1978), pp.253-255.

10 T'ien Ju-Kang, "Cheng Ho's Voyages and the Distribution of Pepper in China", **Journal of the Royal Asiatic Society,** (Great Britain and Ireland Branch), No.2 (1981), p.186 and Yen Ching Hwang, **Coolies and Mandarins** (Singapore : Singapore University Press, 1985), p.5.

11 Yen Ching Hwang, **op.cit.,** p.17.

12 **Ibid.,** pp.20-22.

13 **Ibid.,** pp.32-33.

14 Ping-ti Ho., **Studies on the Population of China, 1386-1953** (Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 1959), p.278.

15 Yen Ching Hwang, **op.cit.,** pp.101-102.

16 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน A.D. Blue "The China Coasters", **Journal of the Royal Asiatic Society** (Hong Kong Branch), Vol. 7 (1967), pp.80-90.

17 Burthold Laufer, "The Relations of the Chinese to the Philippine Islands", **Smithsonian Miscellaneons Collections,** Vol.50, No. 1734 (September 13, 1907), pp.256-259.

18 Victor Purcell, **op.cit.,** p.519.

19 **Ibid.,** pp.527-528.

20 **Ibid.,** pp.534.

21 **Ibid.,** pp.389.

22 **Ibid.,** pp.395.

23 **Ibid.,** pp.397.

24 **Ibid.,** pp.405-406.

25 **Ibid.,** pp.411-413.

26 W.J. Cator, **The Economic Position of the Chinese in the Netherlands Indies** (Oxford : Kemp Hall Press, 1936), pp.145-149.

27 C.P. FitzGerald, **op.cit.,** p.177.

28 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.235-238. and C.S. Wong, **A Gallery of Chinese Kapitans**(Singpore : The Government Printing Office, 1964), pp.2-3.

29 C.S.Wong, **op.cit.,** pp.12-14.

30 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.248-249.

31 ผู้สนใจประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิวัฒนาการของระบบครอบครัว ระบบตระกูล ความสำคัญของชุมชน ระบบกงสี บทบาทของสมาคมลับ ระบบผูกขาดสิทธิสัมปทานของผลประโยชน์ต่างๆ ในแม่น้ำสำคัญแต่ละสาย และระบบการคุ้มครองชาวจีนโพ้นทะเลในคาบสมุทรมาเลย์และดินแดนอื่นๆในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน Olga Lang, **Chinese Family and Society** (New Haven : Yale University Press, 1946), pp.3-23. Mak Lau-Fong, "The Kongsis and the Triad", **Southeast Asian Journal of Social Science,** Vol.III, No.2 (1975), pp.47-58. Leon Comber, **The Traditional Mysteries of Chinese Secret Societies in Malaya** (Singpore : Eastern Universities Press, 1961), pp.1-10. R.N. Jackson, **Pickering : Protector of Chinese** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1965), pp.36-91. Hugh D.R. Baker, **Chinese Family and Kinship** (London : Macmillan Press, 1979), pp.49-67. and Maurice Freedman, **Lineage Organization in Southeastern China** (London : The Athlone Press, 1958), pp.1-9.

32 W.E. Everitt, **A History of Mining in Perak** (Taiping : Government Secretary Office, 1888), pp.12-16.

33 Victor Purcell, **op.cit.,** pp. 183-186.

34 รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลในกัมพูชาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงสมัยอยู่ภายใต้การคุ้มครองของฝรั่งเศส โปรดดูได้ใน W.E. Willmott, " History and Sociology of the Chinese in Cambodia Prior to the French Protectorate", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.7, No.1 (March 1966), pp.15-38.

35 Victor Purcell, **op.cit.,** pp. 189-197. and W.E. Willmott, **The Political Structure of the Chinese Community in Cambodia** (London : The Athlone Press, 1970), pp.18-31.

36 C.P. FitzGerald., **op.cit.,** pp.81-84.

37 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.67-69. and Moshe Yegar, "The Panthay (Chinese Muslims) of Burma and Yunnan", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.7, No.1 (March 1966), pp.73-85.

38 G.William Skinner, **Chinese Society in Thailand : An Analytical History** (Ithaca, New York : Cornell University Press, 1962), p.3.

39 **Ibid.,** pp.4-5.

40 **Ibid.,** pp.13-15.

41 **Ibid.,** pp.68-71.

42 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Richard J. Coughlin," Patterns of Chinese Immigration to Thailand", **Journal of the South Seas Society,** Vol.VIII, Part 1, No.15 (1952), pp.1-3.

43 A.D. Blue, "Chinese Emigration and the Deck Passenger Trade", **Journal of the Royal Asiatic Society** (Hong Kong Branch), Vol.10 (1970), p.80.

44 Yen Ching-Hwang, **op.cit.,** pp.140-142.

45 **Ibid.,** pp. 154-161.

46 Michael R. Godley, "Chang Pi-shih and Nanyang Chinese Involvement in South China's Railroads, 1896-1911", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.IV, No.1 (March 1973), pp.16-22.

47 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Dun J.Li, **China in Transition : 1517-1911** (New York : Van Nostrand Reinhold, 1969), pp.236-246. and Michael R. Godley, **The Mandarin-capitalists from Nanyang** (Melbourne : Cambridge University Press, 1981), pp.84-93.

48 Yen Ching Hwang, "The Confucian Revival Movement in Singapore and Malaya", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.,VII, No.1 (March 1976), pp.35-43. and Yen Ching Hwang, **The Overseas Chinese and the 1911 Revolution** (Kuala Lumpur : Oxford University, 1976), pp.145-151.

49 **Ibid.,** pp.155.

50 **Ibid.,** pp.88-100. และ ภูวดล ทรงประเสริฐ, **ลอดลายมังกรโพ้นทะเล** (กรุงเทพมหานคร : ทิปปิ้งพอยท์, 2545) หน้า 100-102.

51 Yen Ching Hwang, **op.cit.,** pp.166-167.

52 **Ibid.,** pp.232-233.

53 รายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับการลุกฮือครั้งนั้น ดูได้ใน Chun-tu Hsueh, **Huang Hsing and the Chinese Revolution** (Stanford, California : Stanford University Press, 1968), pp.78-93.

54 Yen Ching Hwang, **op.cit.,** pp.240-243.

55 Yong Ching Fatt, “A Preliminary Study of Chinese Leadership in Singapore, 1900-1941”, **Journal of Southeast Asian History,** Vol.IX, No.2 (September 1968), pp.258-260.

56 Chinben See, “Chinese Organizations and Ethnic Identity in the Philippines”, (Paper presented at the Symposium : “Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II”, The Australian National University, June 14-16, 1985), pp.1-2.

57 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.532-533.

58 George H. Weightman, “The Philippine-Chinese Image of the Filipino”, **Pacific Affairs,** Vol.XI, No. 3 and 4 (Fall and Winter, 1967-1968), pp.315-316.

59 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.534-540.

60 **Ibid.**

61 Sheldon Appleton, “Overseas Chinese and Economic Nationalization in the Philippines”, **The Journal of Asian Studies,** Vol.XIX, No.2 (February 1960) pp.151-152.

62 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.428-430. and Bruno Lasker, ”Role of the Chinese in the Netherlands Indies”, **The Far Eastern Quarterly,**Vol.V, No.2 (February 1946), pp.163-164.

63 W.J. Cator, **op.cit.,** pp.84-88.

64 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.440-441.

65 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Yen Ching-hwang, **A Social History of the Chinese in Singapore and Malaya 1800-1911** (Singapore : Oxford University Press, 1986), pp.110-124.

66 Lim Joo Hock, “Chinese Female Immigration into the Straits Settlements, 1860-1901”, **Journal of the South Seas Society,** Vol.XXII (1967), pp.78-81 and Maurice Freedman, “Colonial Law and Chinese Society”, **The Journal of Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland,** Vol.LXXX (1950), pp. 117-118.

67 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.63-67.

68 **Ibid.,** pp.68-69.

69 **Ibid.,** pp.186-189. and John R. Clammer, "French Studies on the Chinese in Indochina : A Bibliographical Survey", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.XII, No.1 (March 1981), pp.12-20.

70 Ella S. Laffey, "French Adventurers and Chinese Bandits in Tonkin : The Garnier Affair in its Local Context", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.VI, No.1 (March 1975), pp.50-51 and Victor Purcell, **op.cit., p.193.**

71 **Ibid.,** pp.104. and K.G. Tregonning, **Home Port Singapore : A History of Straits Steamship Company Limited, 1890-1965** (Singapore : Oxford University Press, 1967), pp.33-40.

72 A.D. Blue, "The China Coasters", **Journal of the Royal Asiatic Society** (Hong Kong Branch), Vol.7 (1967), pp.84-85. W. Clifton Dodd, "The Relation of Chinese and Siamese", **Journal of the Royal Asiatic Society** (North China Branch), Vol.LI (1920), p.12 and Lin Yu, "Twin Loyalties in Siam", **Pacific Affairs,** Vol.IX, No.2 (June 1936), p.192.

73 Kenneth Perry Landon, **The Chinese in Thailand** (New York : Russell & Russell, 1941), p.21.

74 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.117-118.

75 กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (บรรณาธิการ), **รอยร้าวในสังคมไทย? บูรณาการกับปัญหาความมั่นคงของชาติ** (กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2531), หน้า 202-203.

76 Phuwadol Songprasert, "The Development of Chinese Capital in Southern Siam, 1868-1932" (Ph.D.thesis, Faculty of Arts, Monash University, 1986), pp.322-323.

77 Png Poh Seng, "The Kuomintang in Malaya, 1912-1941", **Journal of Southeast Asian History**, Vol.2 (1961), p.14.

78 **Ibid.,** pp.15-18.

79 รายละเอียดเพิ่มเติมศึกษาได้ใน Pang Wing Seng, "The Double-Seventh Incident : Singapore Chinese Response to the Outbreak of the Sino-Japanese War", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.IV, No.2 (September 1973), pp.269-299.

80 Png Poh Seng, **op.cit.,** p.28.

81 Yoji Akashi, **The Nanyang Chinese National Salvation Movement, 1937-1941** (Center for East Asian Studies, The University of Kansas, 1970), pp.97-98.

82 **Ibid.**

83 **Ibid**., p.106.

84 ดูรายละเอียดได้ในกรรณิการ์ ตันประเสริฐ, **๙๐ ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า** (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, 2543), หน้า 76-83 และ Suehiro Akira, **Capital Accumulation in Thailand 1855-1985** (Tokyo : The Centre for East Asian Cultural Studies, 1989), p.162.

85 Yoji Akashi, **op.cit.,** p.117.

86 **Ibid**., pp.130.

87 **Ibid.,** pp.132-138.

88 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน C.F.Yong, **Tan Kah-kee : The Making of an Overseas Chinese Legend** (Singapore : Oxford University Press, 1967), pp.229-270.

89 Tan Kah-kee, "A South Seas Chinese Reports on the Burma Road", **Pacific Affairs,** Vol.XIV, No.4 (December 1941), pp.463-468 and C.F.Yong, **op.cit.,** pp.276-278.

90 Patricia G. Barnett, "The Chinese in Southeastern Asia and the Philippines", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science**, Vol.226 (March 1943), p.33. and Commission on Overseas Chinese Affairs, **The Conditions of Overseas Chinese Labourers in the South Seas** (Nanking : Government Publishing Office, 1947), pp.3-6.

91 Patricia G. Barnett, **op.cit.,** p.34.

92 **Ibid.,** pp.35-36.

93 Sheldon Appleton, "Overseas Chinese and Economic Nationalization in the Philippines, "**The Journal of Asian Studies,** Vol.XIX, No.2 (Feberuary 1960), pp.155-156 และ ภูวดล ทรงประเสริฐ "นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย (พ.ศ.2475-2500)", (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 86-103.

94 Yoji Akashi, **op.cit.,** pp.103-106 and William L.Swan, "Japnese Economic Relations with Siam : Aspects of Their Historical Development 1884 to 1942", (Ph.D.Dissertation, The Australian National University, 1986), pp.83-84.

95 Indira Ramanathan, **China and the Ethnic Chinese in Malaysia and Indonesia, 1949-1992** (New Delhi : Sangam Books, 1994), p.6.

96 Yoji Akashi, "Japanese Policy Towards the Malayan Chinese 1941-1945", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.I, No.2 (September 1970), pp.61-66.

97 **Ibid.,** pp.71-78. and Patricia G. Barnett, **op.cit.,** p.48.

98 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.471-473. and Mary F Somers Heidhues, "Chinese Organizations in Indonesia : Politics and Ethnicity, 1945-1950", (Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985), pp.20-21.

99 ภูวดล ทรงประเสริฐ, "นโยบายของรัฐบาล...," **เรื่องเดิม**, หน้า 108.

100 Indira Ramanathan, **op.cit.,** pp.20-21.

101 Victor Purcell, **op.cit.,** pp.552-553.

102 การหวนกลับมากวาดล้างกองทัพญี่ปุ่นของฝ่ายสัมพันธมิตรบนเกาะบอร์เนียวได้สำเร็จเพราะความร่วมมืออย่างใกล้ชิดของกองกำลังติดอาวุธชาวจีนโพ้นทะเลบนเกาะนี้ครั้งนั้น มีผลทำให้กองทัพฝ่ายสัมพันธมิตรสามารถควบคุมน่านน้ำทั่วทะเลจีนใต้ไว้ได้อย่างมั่นคงและทำให้สามารถเผด็จศึกสงครามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นคาบสมุทรได้อย่างง่ายดายในเวลาต่อมา โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Tom Harrison, The Chinese in Borneo 1942-1946", **International Affairs,** Vol.XXVI, No.3 (July 1950), pp.354-362.

บทที่ 3 : เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วงเปลี่ยนผ่าน

1 Wang Gungwu, **A Short History of the Nanyang Chinese** (Singapore : Eastern Universities Press, 1959), pp.34-40. and Lois Michison, **The Overseas Chinese** (London : The Bodley Head, 1961), pp.45-46.

2 ภูวดล ทรงประเสริฐ, "นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย (พ.ศ.2475-2500)" (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 127-136.

3 **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 137-141.

4 Victor Purcell, **The Chinese in Malaya** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1975), pp.263-265.

5 **Ibid.,** pp. 266-267.

6 **Ibid.,** pp.270.

7 **Ibid.,** pp.273.

8 **Ibid.,** pp.274-275.

9 Victor Purcell, **The Chinese in Southeast Asia** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1964), pp.212-213.

10 **Ibid.,** pp.73-75.

11 **Ibid.,** pp.553-557.

12 **Ibid.,** pp.558-559.

13 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน J.A.C. Mackie (ed.), **The Chinese in Indonesia** (Honolulu : The University Press of Hawaii, 1976), pp.40-41.

14 Victor Purcell, The Chinese in Southeast...,**op.cit.,** pp.474-475.

15 **Ibid.,** pp.476.

16 Mary F. Somers Heidhues, **Southeast Asia's Chinese Minorities** (Melbourne : Longman, 1974), p.76.

17 ผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน Leon Comber, **The Traditional Mysteries of Chinese Secret Societies in Malaya** (Singapore : Eastern Universities Press, 1961), pp.10-29. and Mak Lau Fong, **The Sociology of Secret Societies,** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1981), pp.21-34.

18 Richard Allen, **Malaysia : Prospect and Retrospect** (London : Oxford University Press, 1968), pp.83-85.

19 Indira Ramanathan, **China and the Ethnic Chinese in Malaysia and Indonesia** (New Delhi : Sangam Books, 1994), pp.23-24.

20 Soh Eng Lim, "Tan Cheng Lock : His Leadership of the Malayan Chinese", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.1, No.1 (March 1960), pp.45-47.

21 รายละเอียดเกี่ยวกับการประกาศภาวะฉุกเฉินและมาตรการต่างๆ ของอังกฤษสำหรับการควบคุมความสงบในสหพันธ์มลายาช่วง ค.ศ.1948-1960 สามารถศึกษาได้ใน Richard Clutterbuck, **The Long Long War** (London : Cassell, 1967), pp.36-173.

22 Indira Ramanathan, **op.cit.,** pp.26-28. and Victor Purcell, **op.cit.,** pp.340-341.

23 G. William Skinner, **Report on the Chinese in Southeast Asia** (Southeast Asia Program, Cornell University, 1950), pp.40-43.

24 **Ibid.,** pp.30-36.

25 Indira Ramanathan**, op.cit.,** p.28.

26 **Ibid.,** pp.29.

27 กำเนิดและพัฒนาการของพรรคสมาคมจีนมลายา (MCA) สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน K.G. Tregonning, "Tan Cheng Lock : A Malayan Nationalist", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.X, No.1 (March 1979), pp.25-76. and Magaret Roff, "The Malayan Chinese Association, 1948-65", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.6, No.2 (September 1965), pp.40-53.

28 Indira Ramanathan, **op.cit.,**p.31.

29 G. William Skinner, **op.cit.,** p.40.

30 Indira Ramanathan, **op.cit.,** p.40.

31 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Amarijit Kaur and Ian Metcalfe (eds.), **The Shaping of Malaysia** (London : Macmillan Press, 1999), pp.105-107.

32 Indira Ramanathan, **op.cit.,** p.26.

33 W.F. Wertheim, **Indonesian Society in Transition** (The Hague : W. van Hoeve, 1964), pp.340-341. and J.A.C. Mackie (ed.), **op.cit.,** pp.41-42.

34 G. William Skinner, **op.cit.,** pp.63-66.

35 **Ibid.,** pp.88.

36 J.A.C. Mackie (ed.), **op.cit.,** p.43.

37 **Ibid.,** pp.88.

38 Richard Robison, **Indonesia : The Rise of Capital** (Sydney : Allen & Unwin, 1986), pp.44-45.

39 Indira Ramanathan, **op.cit.,** pp.79-80.

40 J.A.C. Mackie (ed.), **op.cit.,** p.45.

41 Mary F. Somers Heidhues, **op.cit.,** pp.77-83.

42 **Ibid.,** p.79.

43 J.A.C. Mackie (ed.) **op.cit.,** pp.65-66.

44 Indira Ramanathan, **op.cit.,** p.90.

45 **Ibid.,** p.91.

46 J.A.C. Mackie (ed.), **op.cit.,**p.65.

47 Indira Ramanathan, **op.cit.,** p. 92.

48 **Ibid**., p.93.

49 **Ibid**., p.94.

50 **Ibid**., pp.98-101.

51 ภูวดล ทรงประเสริฐ, **เรื่องเดิม**, หน้า 169. และ G.William Skinner, **Chinese Society in Thailand : An Analytical History** (Ithaca, New York : Cornell University Press, 1962), p.194.

52 ภูวดล ทรงประเสริฐ, **เรื่องเดิม**, หน้า 148.

53 **เรื่องเดียวกัน**., หน้า 165-168.

54 **เรื่องเดียวกัน.,** หน้า 162-165.

55 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน G. William Skinner, **Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand** (Ithaca, New York : Cornell University Press, 1967), pp.109-148. and G. William Skinner, Report on the Chinese..., **op.cit.,** pp.5-7.

56 **Ibid.,** pp.9-11.

57 **Ibid.,** pp.12-13. และ ภูวดล ทรงประเสริฐ, **เรื่องเดิม**, หน้า 175-176.

58 **เรื่องเดียวกัน.,** หน้า 179-180.

59 **เรื่องเดียวกัน.,** หน้า 181-183.

60 **เรื่องเดียวกัน.,** หน้า 189-190.

61 รายละเอียดเพิ่มเติมดูใน **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 191-194. และ G. William Skinner, Leadership and Power..., **op.cit.,** pp.171-186.

62 ภูวดล ทรงประเสริฐ, **เรื่องเดิม**, หน้า 199.

63 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Sungsidh Piriyarangsan, "Thai Burcaucratic Capitalism, 1932-1960", (M.A.thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1980), pp.159-252.

64 สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, **ปัญหาชาวจีนในประเทศไทย** (กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2515), หน้า43.

65 Lynn Pan (ed.), **The Encyclopedia of the Chinese Overseas** (Singapore : Archipelago Press, 1998), pp.189-190. and Antonio Tan**, The Chinese Mestizos and the Formation of the Filipino Nationality** (Manila : Kaisa Para Sa Kaunlaran, 1989), pp.11-16.

66 G. William Skinner, Report on the Chinese..., **op.cit.,** p.73. and Leo Suryadinata (ed.), **Ethnic Chinese as Southeast Asians** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1997), pp.169-170.

67 Chinben See, "Chinese Organizations and Ethnic Identity in the Philippines", (Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985), pp.2-7.

68 **Ibid.,** p.8.

69 G. William Skinner, Reporton the Chinese..., **op.cit.,** pp.75-76.

70 Sheldon Appleton, "Overseas Chinese and Economic Nationalization in the Philippines", **The Journal of Asian Studies,** Vol.XIX, No.2 (Feberary 1960), pp.152-153.

71 **Ibid.,** pp.156-157.

72 **Ibid.,** p.159.

73 Chinben See, **op.cit.,** pp.9-10.

74 Frank H. Golay and Others, **Underdevelopment and Economic Nationalism in Southeast Asia** (Ithaca, New York : Cornell University Press, 1969), p.213.

75 G. William Skinner, Report on the Chinese...", **op.cit.,** p.25.

76 **Ibid.,** pp.26-27.

77 Frank H. Golay and Others, **op.cit.,** pp.215-216.

78 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** pp.141-142.

79 G. William Skinner, Report on the Chinese...", **op.cit.,** p.19.

80 **Ibid.**

81 **Ibid.,** pp.21-22.

82 **Ibid.,** p.15.

83 **Ibid.,** p.17.

84 Victor Purcell, The Chinese in Southeast Asia..., **op.cit.,** pp.189-190. Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p. 232.

85 Frank H. Golay and Others, **op.cit.,** pp.404-405.

86 **Ibid.,** p.406.

87 **Ibid.**

88 **Ibid.**

89 **Ibid.,** p.414.

90 Victor Purcell, The Chinese in Southeast Asia..., **op.cit.,** pp.189-190. and Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** pp.217-219. and Doughlas P. Murray, "Chinese Education in South-East Asia", **The China Quarterly,** No.20 (October 1964), p.81.

91 William E. Willmott, **The Chinese in Cambodia** (Vancouver : Publication Centre, University of British Columbia, 1967), pp.17-26.

92 **Ibid.,** p.42

93 **Ibid.,** p78.

94 **Ibid.,** pp.52-64.

95 **Ibid.,** pp.84-88.

96 **Ibid.,** pp.89-90

97 **Ibid.,** pp.98-100.

98 Stephen Fitzgerald, **China and the Overseas Chinese** (London : Cambridge University Press, 1972), p.16.

99 W.E. Willmott, "The Chinese in Southeast Asia", **The Australian Outlook,** Vol.20, No.3 (1966), p.261. and Indira Ramanathan, **op.cit.,** pp.139-140.

100 Indira Ramanathan, **op.cit.,** pp. 139-140.

101 Stephen Fitzgerald, **op.cit.** pp.77-78.

102 **Ibid.,** p.102.

103 **Ibid.,** p.105.

104 **Ibid.,** p.106.

105 **Ibid.,** p.112.

106 **Ibid.**

107 **Ibid.,** p.114.

108 **Ibid.,** pp.145-146.

109 **Ibid.,** p.149.

110 **Ibid.,** pp.183-184.

บทที่ 4 : ปฏิสัมพันธ์ของปัญหาชาวจีน

1 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **A History of Malaysia** (London : Palgrave, 2001), pp.282-287.

2 Mary F. Somers Heidhues, **Southeast Asia's Chinese Minorities** (Melbourne : Longman, 1974), pp.64-65.

3 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Willard A. Hanna, **The Formation of Malaysia** (New York : American Universities Field Staff, 1964), pp.7-59.

4 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** p.284.

5 **Ibid.,** p.285.

6 Indira Ramanathan, **China and the Ethnic Chinese in Malaysia and Indonesia, 1949-1992** (New Delhi : Sangam Books, 1994), p.108.

7 **Ibid.,** p.110.

8 **Ibid.,** p.111.

9 Babara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** p.286.

10 Willard A. Hanna, **op.cit.,** p.1.

11 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** p.288.

12 Nancy McHenry Fletcher, **The Separation of Singapore from Malaysia** (Southeast Asia Program, Cornell University, 1969), pp.62-66.

13 **Ibid.**

14 Mary F. Somers Heidhues, **op.cit.,** p.66.

15 **Ibid.,** p.67.

16 Wang Gungwu, **Community and Nation : Essays on Southeast Asia and the Chinese** (Sydney : George Allen & Unwin, 1981), p.217.

17 **Ibid.,** p.220.

18 **Ibid.,** pp.221-222.

19 Richard Allen, **Malaysia : Prospect and Retrospect** (London : Oxford University Press, 1968), pp.204-205.

20 Frank B. Tipton, **The Rise of Asia** (Honolulu : University of Hawaii Press, 1998), p.321. and Michael Hill and Lian Kwen Fee, **The Politics of Nation Building and Citizenship in Singapore** (London : Routledge, 1995), p.57.

21 Michael Hill and Lian Kwen Fee, **op.cit.,** p.59.

22 Babara Watson Andaya an Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** p.288.

23 Michael Hill and Lian Kwen Fee, **op.cit.,** p.61**.**

24 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน John Hughes, **The End of Sukarno** (London : Angus and Robertson, 1968), pp.3-76.

25 Charles A. Coppel, **Indonesian Chinese in Crisis** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1983), pp.56-57.

26 **Ibid.,** pp.58-59.

27 Mary F. Somers Heidhues, **op.cit.,** p.83.

28 Charles A. Coppel, **op.cit.,** pp.62-63.

29 **Ibid.,** pp.64-65.

30 **Ibid.,** pp.67-68.

31 Indira Ramanathan, **op.cit.,** pp.120-121.

32 **Ibid.**

33 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน J.A.C.Mackie (ed.), **The Chinese in Indonesia** (Honolulu : The University Press of Hawaii, 1976), pp.111-128.

34 Charles A. Coppel, **op.cit.,** pp.116-118.

35 **Ibid.,** pp.140-142.

36 **Ibid.,** p.144.

37 **Ibid.**

38 Indira Ramanathan, **op.cit.,** p.127.

39 **Ibid.**

40 **Ibid.,** p.128.

41 Charles A. Coppel, **op.cit.,** p.157.

42 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Richard Robison, **Indonesia : The Rise of Capital** (Sydney : Allen & Unwin, 1986), pp.132-158 and Indira Ramanathan, **op.cit.,** pp.129-130.

43 Michael R.J. Vatikiotis, **Indonesian Politics under Suharto** (London : Routledge, 1994), p.14.

44 Charles A. Coppel, **op.cit.,** p.166.

45 Richard Robison, **op.cit,.,** p.158.

46 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน **Ibid.,** pp.164-167.

47 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Richard Allen, **op.cit.,** pp.255-256.

48 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** pp.289-290.

49 รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาภาษาและการศึกษาของมาเลเซียในช่วงนั้น ศึกษาได้ใน Wang Gungwu, **op.cit.,** pp.232-237.

50 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** pp.291-292.

51 **Ibid.,** p.296.

52 **Ibid.,** pp.296-297.

53 **Ibid.,** p.298.

54 Indira Ramanathan**, op.cit.,** p.46. and Wang Gungwu, **op.cit.,** p.224.

55 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** pp.298-299.

56 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Amarjit Kaur and Ian Metcalfe, **The Shaping of Malaysia** (New York : St. Martin's Press, 1999), pp.78-94.

57 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** pp.302-303.

58 **Ibid.,** p.311.

59 รายละเอียดเพิ่มเติมโปรดดูใน John H. Drabble, **An Economic History of Malaysia, c. 1800-1990** (London : Macmillan Press, 2000), pp.97-206.

60 Loh Kok Wah, **The Politics of Chinese Unity in Malaysia** (Singapore : Maruzen Asia, 1982), p.9.

61 **Ibid.,** pp.12-13.

62 **Ibid.,** p.14.

63 **Ibid.,** pp.20-21.

64 **Ibid.,** p.22

65 **Ibid.,** pp.27-28.

66 **Ibid.,** p.30.

67 **Ibid.,** pp.74-75.

68 Yong Ching Fatt, "A Preliminary Study Leadership in Singapore, 1900-1941", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.IX, No.2 (September 1968), pp.258-259. and Michael Hill and Lian Kwen Fee, **op.cit.,** p.43.

69 รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการถ่ายโอนอำนาจทางการเมืองของอังกฤษให้บรรดาผู้นำชุมชนจีนในสิงคโปร์ดูได้ใน C.M. Turnbull, **A History of Singapore 1819-1975** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1977), pp.240-280.

70 Michael Hill and Lian Kwen Fee, **op.cit.,** p.12.

71 **Ibid.,** p.17

72 **Ibid.,** p.40.

73 ความขัดแย้งทางการศึกษาระหว่างนายทุนและนักการเมืองในสิงคโปร์ในช่วงนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาสิงคโปร์โดยรวมในช่วงต่อมาด้วย ผู้สนใจสามารถพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Justus M. Van Der Kroef, "Nanyang University and the Dilemmas of Overseas Chinese Education", **The China Quarterly,** No.20 (October 1964), p.84.

74 Michael Hill and Lian Kwen Fee, **op.cit.,** p.84.

75 **Ibid.,** p.97.

76 **Ibid.,** p.103.

77 Frank B. Tipton, **The Rise of Asia** (Honolulu : University of Hawaii Press, 1998), p.321.

78 **Ibid.,** p.322.

79 Chan Kwok Bun (ed.), **Chinese Business Networks** (Singapore : Prentice Hall, 2000), pp.290-294. and Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao,**Chinese Business in Southeast Asia** (Surrey : Curzon Press, 2001), pp.42-44.

80 Damien Kingsbury, **Southeast Asia : A Political Profile** (Melbourne : Oxford University Press, 2001), p.340.

81 Michacl Hill and Lian Kwen Fee, **op.cit.,** p.103.

82 Joel S. Kahn (ed.), **Southeast Asian Identities** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1998)h, pp.71-74.

83 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Joel S. Kahn (ed.), **op.cit.,** pp.85-91. Mak Lau Fong, "Subcommunal Participation and Leadership Cohesiveness of the Chinese in Nineteenth-Century Singapore", **Modern Asian Studies**, Vol.17, Part 3 (July 1983), pp.437-453. and Stephen H.K. Yeh, "Chinese Marriage Patterns in Singapore", **The Malayan Economic Review,** Vol.IX, No.1 (April 1964), pp.102-112.

84 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao, (eds.) **op.cit.,** pp.45-46.

85 Leo Suryadinata (ed.), **Ethnic Chinese as Southeast Asians** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1997), pp.229-230.

86 Stephen H.K. Yeh, **op.cit.,** p. 106. and Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao, **op.cit.,** pp.54-55.

87 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** p.162.

88 Antonio S. Tan, "Changing Identity among the Philippine Chinese, 1946-1984", (Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chines since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985), p.17.

89 **Ibid.,** p.18.

90 Chinben See, "Chinese Organizations and Ethnic Identity in the Philippines", (Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National Univeresity, June 14-16, 1985), pp.2-4.

91 Antonio S. Tan, **op.cit.,** p.15.

92 Dory Poa, "Content Analysis of the Chinese Textbooks after the Philipinization of the Chinese Schools in the Philippines", (Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16,1985), pp.1-2.

93 **Ibid.,** pp.3-30.

94 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao(eds.) **op.cit.,** p.105.

95 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.163-164.

96 รายละเอียดเพิ่มเติมดูใน Teresita Ang See and Lily Chua (eds.), **Crossroads-Short Essays on the Chinese Filipinos** (Manila : Kaisa Para Sa Kaunlaran, 1988), pp.127-131.

97 Leo Suryadinata (ed.) **op.cit.,** pp.174-177.

98 Chinben See, **op.cit.,** pp.13-14.

99 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Chinben See, "Chinese Clanship in the Philippine Setting", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.12, No.1 (March 1981), pp.224-247.

100 สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, **ปัญหาชาวจีนในประเทศไทย** (กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรง-พิมพ์, 2515), หน้า 40.

101 **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 41.

102 **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 24.

103 **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 8.

104 **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 22.

105 **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 52-53.

106 **เรื่องเดียวกัน**, หน้า 19-21.

107 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.251-252.

108 สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ, **เรื่องเดิม**, หน้า 61.

109 วิทยา วิทยอำนวยคุณ (บรรณาธิการ), **คนจีน 200 ปี ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ภาค 2** (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรการพิมพ์, 2530), หน้า 26-28.

110 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.252-254.

111 Tran Khanh, **The Ethnic Chinese and Economic Development in Vietnam** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1993), pp.28-29.

112 รายละเอียดดูได้ใน Gabriel Kolko, **Vietnam : Anatomy of War 1940-1975** (London : Allen & Unwin, 1986), pp.201-203.

113 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.275-276.

114 Ramses Amer, **The Ethnic Chinese in Vietnam and Sino-Vietnamese Relations** (Kuala Lumpur : Forum, 1991), p.106.

115 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** p.277.

116 **Ibid.**

117 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Lynn Pan (ed.), **The Encyclopedia of the Chinese Overseas** (Singapore : Archipelago Press, 1998), pp.169-171.

118 **Ibid.,** p.170.

119 **Ibid.,** p.171.

120 William E. Willmott, **The Chinese in Cambodia** (Hong Kong : Cathay Press, 1967), pp.63-64.

121 W.E. Willmott, **The Political Structure of the Chinese Community in Cambodia** (London : The Athlone Press, 1970), pp.70-84.

122 William E. Willmott, **op.cit.,** pp.98-100. and Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.148.

123 Ben Kiernan, "Kampuchea's Ethnic Chinese Under Pol Pot : A Case of Systematic Social Discrimination", (Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985), p.3.

124 **Ibid.,** pp.14-15.

125 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.148.

126 Leo Suryadinata (ed.) **op.cit.,** p.118.

127 **Ibid.,** p.117.

128 **Ibid.,** p.119.

129 **Ibid.,** p.122.

130 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.143.

131 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.133-141.

132 **Ibid.,** pp.135-137.

บทที่ 5 : พัฒนาการของทุนจีนโพ้นทะเลสมัยใหม่

1 Frank B. Tipton, **The Rise of Asia** (Honolulu : University of Hawaii Press, 1998), pp.438-439.

2 Suehiro Akira, **Capital Accumulation in Thailand 1855-1985** (Tokyo : The Centre for East Asian Cultural Studies, 1989), p,155.

3 **Ibid.,** pp.110-111.

4 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ในภูวดล ทรงประเสริฐ, **ทุนสิงคโปร์ : การผูกขาดตลาดยางพาราและดีบุกไทย** (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 31-188.

5 Suehiro Akira, **op.cit.,** p.157.

6 **Ibid.,** pp.158-168. กรรณิการ์ ตันประเสริฐ, **อุเทน เตชะไพบูลย์ เจ้าสัวผู้ปลูกกุศลไว้ในแผ่นดิน** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2545), หน้า 22-70. และ **อนุสรณ์งานฌาปนกิจคุณพ่อเล็ก เสรฐภักดี ณ วัดธาตุทอง วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2545.** (กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2545), หน้า 7-10.

7 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Peter F.Bell, **Entrepreneurship in Contemporary Thailand** (New Haven : Economic Growth Center, Yale University, 1968), pp.146-158. and Danny Unger, **Building Social Capital in Thailand** (Melbourne : Cambridge University Press, 1998), pp.52-56.

8 Suehiro Akira, **op.cit.,** pp.52-56.

9 รายละเอียดเพิ่มเติมดูได้ใน Chung-Hsun Yu, "Capitalist Development and the Overseas Chinese Economy : Thailand", **The Developing Economies,** Vol.IX, No.3 (September 1971), pp.246-257.

10 Suehiro Akira, **op.cit.,** p.182.

11 **Ibid.,** p.186.

12 **Ibid.,** pp.248-250.

13 **Ibid.,** pp.269-272.

14 Rob Salamon, "Chin Sophonpanich : The Bangkok Connection", **Insight** (June 1978), pp.10-18.

15 Suehiro Akira, **op.cit.,** pp.251-253.

16 **Ibid.,** pp.256-259.

17 **Ibid.,** pp.259-260.

18 **Ibid.,** pp.236-239.

19 **Ibid.,** pp.268-272.

20 **Ibid.,** p.232.

21 **Ibid.,** pp.232-233.

22 **Ibid.,** p.249.

23 สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน, **เนื่องในวันครบรอบ 39 ปี แห่งการสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ฉบับพิเศษ (ข่าวสาร)** (กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2531), หน้า 19.

24 Lynn Pan (ed.), **The Encyclopedia of the Chinese Overseas** (Singapore : Archipelago Press, 1998), p.113.

25 Patrick Heenan and Monique Lamontagne (eds.), **The Southeast Asia Handbook** (London : Fitzroy Dearborn Publishers, 2001), p.48.

26 Danny Unger, **op.cit.,** p.88.

27 **Ibid.,** p.97.

28 **Ibid.,** pp.92-98.

29 **Ibid.,** pp.99-100.

30 Jose Maria Sison and Rainer Werning, **The Philippine Revolution.** (New York : Crane Russak, 1989), pp.24-26.

31 Eva-Lotta E. Hedman and John T. Sidel, **Philippine Politics and Society in the Twentieth Century** (London : Routledge, 2000), pp.78-79.

32 รายละเอียดเพิ่มเติมดู Alfred W. McCoy and Ed.C.de Jesus (eds.), **Philippine Social History** (Sydney : George Allen & Unwin, 1982), pp.8-13.

33 James C. Scott, **Comparative Political Corruption** (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, 1972), p.13.

34 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **Chinese Business in Southeast Asia** (Surrey : Curzon Press, 2001), pp.105-106.

35 L.A. Peter Gosling and Linda Y.C. Lim (eds.), **The Chinese in Southeast Asia Vol.2** (Singapore : Maruzen Asia, 1983), pp.5-6.

36 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **op.cit,.,** p.106.

37 **Ibid.**

38 Eva-Lotta E. Hedman and John T. Sidel, **op.cit.,** p.132.

39 **Ibid.,** p.133.

40 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **op.cit.,** pp.106-107.

41 Eva-Lotta E. Hedman and John T. Sidel, **op.cit.,** pp.65-67.

42 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **op.cit.,** p.107.

43 **Ibid.,** p.108.

44 **Ibid.,** p.110.

45 Eva-Lotta E. Hedman and John T. Sidel, **op.cit.,** p.66.

46 **Ibid.,** p.67. and Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao, **op.cit.,** pp.109-111.

47 **Ibid.,** p.108.

48 **Ibid.,** pp.115-116.

49 **Ibid.,** p.119.

50 Leo Suryadinata (ed.), **Ethnic Chinese as Southeast Asians** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1997), pp.170-171.

51 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao, **op.cit.,** p.121.

52 รายละเอียดเพิ่มเติมดู Brian Harrison, **South-East Asia** (London : Macmillan, 1963)pp.155-189.

53 รายละเอียดเพิ่มเติมดู W.F. Wertheim, **Indonesian Society in Transition** (The Hague : W. van Hoeve, 1964), pp.40-47.

54 รายละเอียดเพิ่มเติมดู Michael R. Godley, **The Mandarin-capitalists from Nanyang** (Melbourne : Cambridge University Press, 1981), pp.17-23.

55 Mary F. Somers Heidhues, **Southeast Asia's Chinese Minorities** (Melbourne : Longman, 1974), pp.14-15. and W.F. Cator, **The Economic Position of the Chinese in the Netherlands Indies** (Oxford : Kemp Hall Press, 1936), pp.232-238.

56 W.F. Wertheim, **op.cit.,** pp.112-117.

57 Ruth T. McVey (ed.), **Indonesia** (New Haven : Yale University Press, 1963), p.97.

58 Richard Robison, **Indonesia : The Rise of Capital** (Sydney : Allen & Unwin, 1986), p.37.

59 **Ibid.,** p. 45.

60 ข้อมูลเพิ่มเติมดู Frank H. Golay and Others, **Underdevelopment and Economic Nationalism in Southeast Asia** (Ithaca : Cornell University Press, 1969), pp.158-167. Richard Robison, **op.cit.,** p.72. and Mary F. Somers Heidhues, **op.cit.,** pp.27-28.

61 Richard Robison, **op.cit.,** pp.73-74.

62 H. Crouch, **The Army and Politics in Indonesia** (Ithaca : Cornell University Press, 1978), pp.38-42.

63 John Hughes, **The End of Sukarno** (London : Angus and Robertson, 1967), p.115.

64 Michael R.J. Vatikiotis, **Indonesian Politics under Suharto** (London : Routledge, 1993), pp.34-40.

65 Richard Robison, **op.cit.,** pp.137-138.

66 Yoshihara Kunio, **The Rise of Ersatz Capitalism in South-East Asia** (Singapore : Oxford University Press, 1988), p.79.

67 Richard Robison, **op.cit.,** p.273.

68 **Ibid.,** p.274.

69 Charles A. Coppel, **Indonesian Chinese in Crisis** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1983), p.168.

70 Richard Robison, **op.cit.,** p.180.

71 **Ibid.,** pp.238-242.

72 **Ibid.,** p.167.

73 **Ibid.,** p.181.

74 Michael R.J. Vatikiotis, **op.cit.,** p.51.

75 รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับนายทุนจูก๊องจำนวนมาก ซึ่งสามารถพัฒนาตนเองกลายเป็นนายทุนข้ามชาติในยุคซูฮาร์โต โปรดดูใน Leo Suryadinata, **Prominent Indonesian Chinese** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1995), pp.26-228.

76 Richard Robison, **op.cit.,** pp.277-294.

77 **Ibid.,** pp.295-296.

78 **Ibid.,** pp.296-297.

79 Anthony Rowley, "Birth of a multinational", **Far Eastern Economic Review,** Vol.120, No.14 (April 7,1983), pp.44-46.

80 รายละเอียดเพิ่มเติมดู Adam Schwarz, **A Nation in Waiting** (Sydney : Allen & Unwin, 1994), pp.109-115.

81 Richard Robison, **op.cit.,** p.319. and Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao, **op.cit.,** p.131.

82 Naosaku Uchida, "Economic Activities of the Chinese in Southeast Asia", **Far Eastern Economic Review,** Vol.XXI, No.19 (November 8, 1956), pp.592-593.

83 รายละเอียดเพิ่มเติมดู K.G. Tregonning, **A History of Modern Malaya** (Singapore : Eastern Universities Press, 1964), pp.186-207.

84 Alex Josey, **Singapore : Its Past, Present and Future** (London : Andre Deutsch, 1980), pp.40-41. Song Ong Siang, **One Hundred Years' History of the Chinese in Singapore** (Singapore : University of Malaya Press, 1967), pp.293-294 and K.H. Lee and M.S. Chow, **Biographical Dictionary of the Chinese in Malaysia** (Kuala Lumpur : Pelanduk Publications, 1997), pp.42-82.

85 Alex Josey, **op.cit.,** pp.39-43.

86 Edmund Terence Gomez, **Chinese Business in Malaysia** (Surrey : Curzon Press, 1999), p.33.

87 John H. Drabble, **An Economic History of Malaysia, c. 1800-1990** (London : Macmillan Press, 2000), p.183.

88 Edmund Terence Gomez, **op.cit.,** p.35.

89 **Ibid.,** pp.36-37.

90 **Ibid.,** p.37.

91 **Ibid.,** p.39.

92 การเติบโตของนายทุนจีนในมาเลเซียช่วงนี้ ผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน Chung-Hsun Yu, "Income and Investment among Overseas Chinese", **The Developing Economies,** Vol.XIII, No.2 (June 1975), pp.121-127.

93 รายละเอียดเพิ่มเติมดูใน Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **A History of Malaysia** (London : Palgrave, 2001), pp. 316-318.

94 K.S. Jomo (ed.), **Industrialising Malaysia : Policy, Performance and Prospects** (London : Routledge, 1993), pp.6-7.

95 Edmund Terence Gomez, **op.cit.,** pp.67-70.

96 B.T. Khoo, **Paradoxes of Mahathirism : An Intellectual Biography of Mahathir Mohammad** (Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1995), p.165.

97 รายละเอียดเพิ่มเติมดู Lao Zhong, **The Struggle for the MCA** (Petaling Jaya : Pelanduk Publications, 1984), pp.22-28.

98 Edmund Terence Gomez, **op.cit.,** p.86.

99 Lao Zhong, **op.cit.,** pp.12-13.

100 Edmund Terence Gomez, **op.cit.,** pp.89-90.

101 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** pp.317-318.

102 John H. Drabble, **op.cit.,** p.201.

103 นโยบายการพัฒนาแห่งชาติ(NDP) และการประกาศใช้วิสัยทัศน์2020 (Wawasan 2020) ศึกษาเพิ่มเติมได้ใน Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **op.cit.,** pp.318-321.

104 Edmund Terence Gomez, **op.cit.,** pp.40-46.

105 **Ibid.,** p.47.

106 **Ibid.,** pp.48-49.

107 **Ibid.,** pp.50-53.

108 **Ibid.,** pp.54-55.

109 **Ibid.,** pp.58-62.

110 **Ibid.,** pp.78-79.

111 **Ibid.,** pp.93-100.

112 **Ibid.,** pp.102-110.

113 **Ibid.,** pp.112-116.

114 **Ibid.,** pp.118-119.

115 **Ibid.,** pp.153-156.

116 **Ibid.,** pp.157-162

117 **Ibid.,** pp.163-167.

118 **Ibid.,** pp.168-170.

119 **Ibid.,** pp.171-178.

120 Justus M. Van Der Kroef, "Nanyang University and the Dilemmas of Overseas Chinese Education", **The China Quarterly,** No.20 (October 1964), p.96. and Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **op.cit.,** pp.41-42.

121 Frank B. Tipton, **The Rise of Asia** (Honolulu : University of Hawaii Press, 1998), p.132.

122 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **op.cit.,** p.42.

123 Frank B. Tipton, **op.cit.,** p.322.

124 รายละเอียดเพิ่มเติมดูใน Patrick Heenan and Monique Lamontagne (eds.), **The Southeast Asia Handbook** (London : Fitzroy Dearborn Publishers, 2001), pp.68-69.

125 Damien Kingsbury, **Southeast Asia : A Political Profile** (Melbourne : Oxford University Press, 2001), p.247.

126 Eun Mee Kim (ed.), **The Four Asian Tigers** (San Diego : Academic Press, 1998), p.83.

127 Patrick Heenan and Monique Lamontagne (eds.), **op.cit.,** p.70.

128 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **op.cit.,** p.44.

129 Eun Mee Kim (ed.), **op.cit.,** pp.83-84.

130 **Ibid.,** p.195.

131 Victor Simpao Limlingnan, **The Overseas Chinese in ASEAN : Business Strategies and Management Practices** (Manila : Vita Development Corporation, 1986) pp.120-122. and Leo Suryadinata (ed.), **Chinese Adaptation and Diversity** (Singapore : Singapore University Press, 1993), pp.60-61.

132 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.61-62.

133 **Ibid.,** pp.62-63

134 **Ibid.,** p.57.

135 **Ibid.,** p.70.

136 **Ibid.,** pp.71-73.

137 Chan Kwok Bun (ed.), **Chinese Business Networks** (Singapore : Prentice Hall, 2000), p.71.

138 **Ibid.,** p.72.

139 **Ibid.,** p.83.

บทที่ 6 : สถานภาพและบทบาทของผู้มีเชื้อสายจีนโพ้นทะเล

1 Lynn Pan (ed.), **The Encyclopedia of Chinese Overseas** (Singapore : Archipelago Press, 1998), p.200.

2 **Ibid.,** p.216.

3 **Ibid.,** p.217.

4 Damien Kingsbury, **Southeast Asia : A Political Profile** (Melbourne : Oxford University Press, 2001), p.343.

5 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.215.

6 **Ibid.,** p.139.

7 **Ibid.**

8 **Ibid.,** pp.187-197.

9 **Ibid.,** p.198.

10 **Ibid.,** p.197.

11 Leo Suryadinata (ed.), **Ethnic Chinese as Southeast Asians** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1997), p.196.

12 Jose Maria Sison and Rainer Werning, **The Philippine Revolution** (New York : Crane Russak, 1989), p.141.

13 Leo Suryadinata, **op.cit.,** p.38.

14 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** pp.158-159.

15 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.36-37.

16 **Ibid.,** p.59.

17 **Ibid.,** p.52.

18 Robert Garran, **Tigers Tamed : The End of the Asian Miracle** (Honolulu : University of Hawaii Press, 1998), p.138.

19 รายละเอียดเพิ่มเติมดูใน **Business Week** (August 3, 1998), pp.18-23.

20 Patrick Heenan and Monique Lamontagne (eds.), **The Southeast Asia Handbook** (London : Fitzroy Dearborn Publishers, 2001), p.105.

21 Barbara Watson Andaya and Leonard Y. Andaya, **A History of Malaysia** (London : Palgrave, 2001), pp.315-318.

22 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.173. and **The Star** (April 20, 2002), p.1.

23 **Ibid.,** p.,181. and Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.93-95.

24 Lynn Pan (ed.) **op.cit.,** pp.140-143.

25 Leo Suryadinata (ed.) **op.cit.,** pp.119-121.

26 Lynn Pan (ed.,) **op.cit.,** p.143.

27 **Ibid.,** pp.148-149.

28 **Ibid.,** p.149.

29 **Ibid.**

30 **Ibid.,** p.150.

31 **Ibid.,** pp.170-171.

32 **Ibid.,** p.171.

33 Tran Khanh, **The Ethnic Chinese and Economic Development in Vietnam** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1993), pp.26-27.

34 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** p.284.

35 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.233.

36 **Ibid.,** p.218.

37 M.Barry Hooker (ed.), **Law and the Chinese in Southeast Asia** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2002), p.21.

38 Joel S. Kahn (ed.), **Southeast Asian Identities** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1998), p.117.

39 M.Barry Hooker (ed.), **op.cit.,** p.181. and Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** p.188.

40 Lynn Pan (ed.), **op.cit.**, p.142.

41 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** p.143

42 Eva-Lotta E. Hedman and John T. Sidel, **Philippine Politics and Society in the Twentieth Century** (London : Routledge, 2000), pp.67-68. and Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.199.

43 Lynn Pan (ed.), **op.cit.**, p.197.

44 Eva-Lotta E. Hedman and John T. Sidel, **op.cit.,** p.73.

45 Jose Maria Sison and Rainer Werning, **op.cit.,** p.2.

46 Eva-Lotta E. Hedman and John T. Sidel, **op.cit.,** pp.67-68

47 **Ibid.,** p.135.

48 T.J. Pempel (ed.), **Politics of the Asian Economic Crisis** (Ithaca : Cornell University Press, 1999), p.165.

49 **Ibid.,** p.167.

50 **Ibid.,** p.176.

51 Robert Garran, **op.cit.,** p.157.

52 Patrick Heenan and Manique Lamontagne (eds.), **op.cit.,** pp.104-105.

53 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao, **op.cit.,**pp.137-138.

54 Geoff Forrester (ed.), **Post-Soeharto Indonesia : Renewal or Chaos?** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1999), pp.191-192.

55 Yuri Sato (ed.), **Indonesia Entering a New Era** (Tokyo : Institute of Developing Economies, 2000), p.8.

56 **Ibid.,** p.11.

57 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** pp.80-83.

58 **The Sun** (April 22, 2002), p.2.

59 Patrick Heenan and Monique Lamontagne, **op.cit.,** p.63. and Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.182.

60 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** p.102.

61 **Ibid.,** pp.104-105.

62 **The Sun** (April 20, 2002), pp.1-2.

63 Patrick Heenan and Monique Lamontagne, **op.cit.,** pp.64-65. and **The Star** (April 20,2002), p.4.

64 **The Star** (April 21,2002), pp.1-4.

65 Damien Kingsbury, **op.cit.,** p.338.

66 **Ibid.,** p.327.

67 **Ibid.,** p,343.

68 **Ibid.,** p.340.

69 **Ibid.,** pp.341-342.

70 **Ibid.,** pp.343-344.

71 **Ibid.,** p.345.

72 **Ibid.,** pp.348-350.

73 **Ibid.,** p.347.

74 พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ, **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน** (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2540), หน้า 8-13.

75 Patrick Heenan and Monique Lamontagne, **op.cit.,** p.47.

76 Lynn Pan (ed.), **op.cit.**, p.225.

77 M. Barry Hooker, **op.cit.,** p.176.

78 Laurence J. Brahm (ed.), **China's Century** (Singapore : John Wiley & Sons, 2001), p.69.

79 **Bangkok Post** (February 20, 1998), p.6.

80 Laurence J. Brahm (ed.), **op.cit.,**p.70.

81 Lynn Pan (ed.), **op.cit.**, p.227.

82 Leo Suryadinata (ed.), **op.cit.,** p.168. and Joel S. Kahn, **op.cit.,** pp.122-123.

83 วิทยา วิทยอำนวยคุณ (บรรณาธิการ), **คนจีน 200 ปี ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ภาค 2** (กรุงเทพมหานคร : สหมิตรการพิมพ์, 2530), หน้า 44.

84 **Far Eastern Economic Review,** Vol. 126, No.47 (22 November 1984), pp.46-51.

85 Lynn Pan (ed.), pp.34-35.

86 **Ibid.,** pp.36-39.

87 **Ibid.,** pp.30-35.

88 **Ibid.,** p.32.

89 **Ibid.,** pp.42-43.

90 Zhu Rongji, **China and Asia in the New Century** (Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2000), p.17.

91 **Ibid.,** pp.25-27.

92 Laurence J. Brahm (ed.), **op.cit.,** p.100.

93 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** pp.105-106.

94 Chan Kwok Bun (ed.), **Chinese Business Networks** (Singapore : Prentice Hall, 2000), p.9.

95 Zhu Rongji, **op.cit.,** p.47. and **Business Week** (December 9, 2002), pp.20-34.

96 Zhu Rongji, **op.cit.,** p.24.

97 **Far Eastern Economic Review**, Vol.165, No.45 (November 14, 2002), p.26.

98 Lynn Pan (ed.), **op.cit.,** p.227.

99 **Ibid.,** pp.121-122.

100 Yoshihara Kunio, **The Rise of Ersatz Capitalism in South – East Asia** (Singapore : Oxford University Press, 1988), p.68.

101 Patrick Heenan and Monique Lamontagne (eds.), **op.cit.,** pp.207-208.

102 **Ibid.,** p.209.

103 Danny Unger, **Building Social Capital in Thailand** (Melbourne : Cambridge University Press, 1998), pp.97-98.

104 Patrick Heenan and Monique Lamontagne (eds.), **op.cit.,** p.210.

105 **Ibid.,** p.209.

106 Danny Unger, **op.cit.,** pp.100-106.

107 **Asian Business,** Vol. 34, No.10 (October 1998), pp.6-8.

108 Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao, **op.cit.,** pp.136-137. and **Business Week** (February 1, 1999), p.20.

109 **Business Week** (October 19, 1998), p.77.

110 **หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ** (วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2542), หน้า 7-9.

111 **Business Week** (November 23, 1998), pp.16-21. and Patrick Heenan and Monique Lamontagne (eds.), **op.cit.,** pp.214-215.

112 Chan Kwok Bun (ed.),**op.cit.,** pp.214-215.

113 **Asian Business**, Vol.34, No.10 (October 1998), pp.42-44.

114 "หุย" หรือ "หวย" หรือ "แซร์" มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจของชาวจีนโพ้นทะเลมานานแล้ว รายละเอียดเพิ่มเติมดูใน Chan Kwok Bun (ed.,), **op.cit.,** pp.129-151.

115 **Business Week** (November 9, 1998), pp. 26-29. and Edmund Terence Gomez and Hsin-Huang Michael Hsiao (eds.), **op.cit.,** p.71.

116 **Business Week** (January 25, 1999), p.10. **Finance Asia** ,Vol.7, Issue 2 (15 October-14 November 2002), pp.60-61. and **Connections** (Nobember 2002), pp.16-19.

117 ค่านิยมเกี่ยวกับศักดิ์ศรีหรือหน้าตาของชาวจีนทั่วไป ผู้สนใจสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน Hsien Chin Hu, "The Chinese Concept of Face", **American Anthropologist**, Vol. 46 (1944), pp.45-64.

118 **Business Week** (December 9, 2002), pp.20-24.

บทที่ 7 : สรุป

1 Wang Gungwu, **The Chinese Minority in Southeast Asia** (Manila : Chopmen Enterprises, 1974), pp.5-7. และ **หนังสือพิมพ์มติชน** (วันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2545), หน้า 10.

2 Stephen FitzGerald, **China and the World** (Canberra : Australian National University Press, 1997), 49-71.

3 **Finance Asia**, Vol.7 Issue 2 (15 October-14 November 2002), pp.28-35. **Business Week** (December 9, 2002), p.34. and **Far Eastern Economic Review**, Vol.156, No.48 (December 5, 2002), pp.58-62.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรรณิการ์ ตันประเสริฐ. **อุเทน เตชะไพบูลย์ เจ้าสัวผู้ปลูกกุศลไว้ในแผ่นดิน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2545.

_____. **๙๐ ปี มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งบนเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย : ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า**. กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, 2543.

กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (บรรณาธิการ). **รอยร้าวในสังคมไทย? บูรณาการกับปัญหาความมั่นคงของชาติ.** กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2531.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. **การเมือง-การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองไทย พ.ศ.1983-2475.** กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.

ณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม. **ชีวิตและงานกงสุลไทยพระยาอนุกูลสยามกิจ,** กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองสาส์น, 2525.

ผาณิต รวมศิลป์. “นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยรัฐบาลจอมพล ป.พิบูลสงคราม ตั้งแต่ พ.ศ.2481-2587“. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2540.

ภูวดล ทรงประเสริฐ. “นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนในประเทศไทย (พ.ศ.2475-2500)”. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

_____. **ทุนสิงคโปร์ : การผูกขาดตลาดยางพาราและดีบุกไทย.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

_____. **ลอดลายมังกรโพ้นทะเล.** กรุงเทพมหานคร : ทิปปิ้ง พอยท์, 2545.

วิทยา วิทยอำนวยคุณ (บรรณาธิการ). **คนจีน 200 ปี ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ภาค 2.** กรุงเทพมหานคร : สหมิตรการพิมพ์, 2530.

สถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน. **เนื่องในวันครบรอบ 39 ปี แห่งการสถาปนาประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ฉบับพิเศษ (ข่าวสาร).** กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2531.

สมบูรณ์ สุขสำราญ. **ความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมของชุมชนชาวจีน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สมบูรณ์ สุขสำราญและคนอื่น ๆ. **ชุมชนชาวจีน : ความต่อเนื่องและการเปลี่ยนแปลง.** กรุงเทพมหานคร : โครงการไทยศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ. **ปัญหาชาวจีนในประเทศไทย.** กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2515.

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ (วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2542), หน้า 7-9.

หนังสือพิมพ์มติชน (วันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2545), หน้า 10.

อนุสรณ์งานฌาปนกิจ คุณพ่อเล็ก เสรฐภักดี ณ วัดธาตุทอง วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, 2545.

ภาษาอังกฤษ

Allen, Richard. **Malaysia : Prospect & Retrospect. London :** Oxford University Press, 1968.

Amer, Ramses. **The Ethnic Chinese in Vietnam and Sino-Vietnamese Relations.** Kuala Lumpur : Forum, 1991.

Andaya, Barbara Watson and Andaya, Leonard Y. **A History of Malaysia.** London : Palgrave, 2001.

Appleton, Sheldon. "Overseas Chinese and Economic Nationalization in the Philippines", **The Journal of Asian Studies,** Vol. XIX, No.2 (February 1960). pp. 151-161.

Asian Business, Vol. 34, No.10 (October 1998), pp.6-44.

Baker, Hugh D.R. **Chinese Family and Kinship.** London : Macmillan Press, 1979.

Baker, Richard W. and Others (eds.). **Indonesia : The Challenge of Change.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1999.

Bangkok Post (February 19, 1998), p. 6 and p. 10.

Bangkok Post (February 20, 1998), p.6.

Bangkok Post (February 25, 1998), p.5.

Bangkok Post (February 26, 1998), p.7.

Bangkok Post (February 17, 1998), p.4.

Barnett, Patricia G. "The Chinese in Southeastern Asia and the Philippines", **The Annals of the American Academy of Political and Social Science,** Vol. 226 (March 1943), pp. 32-49.

Bell, Peter F. **Entrepreneurship in Contemporary Thailand.** New Haven : Economic Growth Center, Yale University, 1968.

Beresford, Melanie, **Vietnam Politics, Economics and Society.** London : Pinter Publishers, 1988.

Blue, A.D. "The China Coasters", **Journal of the Royal Asiatic** (Hong Koing Branch), Vol, 7 (1967), pp.80-90.

_____. "Chinese Emigration and the Deck Passenger Trade", **Journal of the Royal Asiatic Society** (Hong Kong Branch), Vol.10 (1970), pp.79-93.

Blythe, W.L. "Historical Sketch of Chinese Labour in Malaya", **Journal of Royal Asiatic Society** (Malayan Branch), Vol. XX, Part 1 (June 1947), pp.64-114.

Bowie, A. **Crossing the Industrial Divide : State, Society and the Politics of Economic Transformation in Malaysia.** New York : Columbia University Press, 1991.

Brahm, Laurence J. (ed.). **China's Century.** Singapore : John Wiley & Sons, 2001.

Broinowski, Alison (ed.). **Understanding ASEAN.** London : The Macmillan Press, 1981.

Brown, R.A. (ed.). **Capital and Entrepreneurship in South-East Asia.** New York : St.Martin's Press, 1994.

_____. **Chinese Business Enterprise : Critical Perspectives on Business and Management.** London : Routledge, 1996.

Burchett, Wilfred. **The China Combodia Vietnam Triangle.** London : Zed Press, 1981.

Buruma, Ian. "Call of the motherland", **Far Eastern Economic Review,** Vol. 126, No. 47 (22 November 1984), pp.46-51.

Business Week (October 19, 1998), pp.64-79.

Business Week (November 23, 1998), pp.16-21.

Business Week (January 25, 1999), pp.10.

Business Week (February 1, 1999), pp.20.

Business Week (December 9, 2002), pp.20-34.

Cator, W.J. **The Economic Position of the Chinese in the Netherlands Indies.** Oxford : Kemp Hall Press, 1936

Cambell, Crawford P. "Chinese coolie emigration", M.Sc. (Econ.) thesis, London University, 1932.

Chan, A.B. **Li Ka-shing : Hong Kong's Elusive Billionaire**. Hong Kong : Oxford University Press, 1996.

Chan, Hock-Lam. "Chinese Refugees in Annam and Champa at the End of the Sung Dynasty", **Journal of Southeast Asian History,** Vol. 7, No.2 (September 1966), pp. 1-10.

Chan Kwok Bun. **Chinese Business Networks.** Singapore : Prentice Hall, 2000.

Chan, K. B. and Chiang, C. **Stepping Out : The Making of Chinese Entrepreneurs.** Singapore : Prentice Hall, 1994.

Chang Yao-chiu. **Communist China's Strategy Toward ASEAN Countries.** Taipei : World Anti-Communist League, 1986.

Cheong, S. **Chinese Controlled Companies in the KLSE.** Kuala Lumpur : Corporate Research Services, 1992.

Chesneau, Jean, **Secret Societies in China.** London : Heinemann Educational Books, 1971.

Chirot, D. and Reid, A. (eds.). **Essential Outsiders : Chinese and Jews in the Modern Transformation of Southeast Asia and Central Europe.** Seattle : University of Washington Press, 1997.

Clammer, John R. "French Studies on the Chinese in Indochina : A Bibliographical Survey", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. XII, No. 1 (March 1981), pp.15-26.

Clubb, Oliver E. **The Effect of Chinese Nationalist Military Activities in Burma on Burmese Foreign Policy.** Santa Monica : Rand Corporation, 1959.

Clutterbuck, Richard. **The Long Long War.** London : Cassell, 1967.

Co-Authors. **Renovation of Financial and Currency Policy and Control of the Inflation in Vietnam.** Hanoi : National Political Publishing House, 1997.

Comber, Leon. **The Traditional Mysteries of Chinese Secret Societies in Malaya.** Singapore : Eastern Universities Press, 1961.

_____. **Chinese Secret Societies in Malaya.** New York : J.J. Augustin, 1959.

_____. "Chinese Education-Perennial Malayan Problem", **Asian Survey,** Vol. 1, No. 8 (October 1961), pp.30-35.

Commission on Overseas Chinese Affairs. **The Conditions of Overseas Chinese Labourers in the South Seas.** Nanking : Govrnment Publishing Office, 1947.

Comnnections (Novermber 2002), pp.16-21.

Coppel, Charles A. **Indonesian Chinese in Crisis.** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1983.

Coughlin, Richard J. "Thailand : Case study of an Asian immigration policy", **Civilisations,** Vol.V, No.2 (1955), pp. 231-237.

_____. "Patterns of Chinese Immigration to Thailand", **Journal of the South Seas Society,** Vol. VIII, Part 1, No. 15 (April 1952), pp.1-3.

Crouch, H. **The Army and Politics in Indonesia.** Ithaca : Cornell University Press, 1978.

Cushman, J.W. "Siamese State Trade and the Chinese Go-between, 1767-1855", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. XII, No. 1 (March 1981), pp.46-61.

Cushman, J.W. and Wang Gungwu (eds.). **Changing Ethnic Identities of the Southeast Asian Chinese Since World War II.** Hong Kong : Hong Kong University Press, 1988.

Devan, Janadas. **Southeast Asia : Challenges of the 21st Century.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1994.

Der Kroef, Justus M. Van. "Nanyang University and the Dilemmas of Overseas Chinese Education", **The China Quarterly,** No.20 (October 1964), pp.96-127.

Dodd, W. Clifton. "The Relation of Chinese and Siamese", **Journal of the Royal Asiatic Society.** (North China Branch), Vol. LI (1920), pp. 1-12.

Drabble, John H. **An Economic History of Malaysia, c. 1800-1990.** London : Macmillan Press, 2000.

Edmonds, Juliet. "Religion, Intermarriage and Assimilation : The Chinese in Malaya", **Race,** Vol. X, No. 1 (July 1968), pp.57-67.

Emerson, Rupert. "The Chinese in Malaysia", **Pacific Affairs,** Vol. VII, No.3 (September 1934), pp. 260-270.

Emmerson, Donald K. **Indonesia Beyond Suharto.** New York : An East Gate Book, 1999.

Eun Mee Kim (ed.). **The Four Asian Tigers.** San Diego : Academic Press, 1998.

Evans, Grant and Others (eds.). **Where China Meets Southeast Asia.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2000.

Everitt, W.E. **A History of Mining in Perak.** Taiping : Government Secretary Office, 1888.

Far Eastern Economic Review, Vol.156, No.48 (December 5,2002), pp.58-62.

Finance Asia, Vol. 7, Issue 2 (15 October – 14 November 2002), pp.60-61.

Fitzgerald, C.P. **The Third China : the Chinese Communities in Southeast Asia.** Sydney : Angus and Robertson, 1965.

_____. **The Southern Expansion of the Chinese People.** Canberra : Australian National University Press, 1972.

Fitzgerald, Stephen. **China and the Overseas Chinese.** London : Cambridge University Press, 1972.

Fletcher, Nancy Mc Henry. **The Separation of Singapore from Malaysia.** Ithaca : Southeast Asia Program, Cornell University, 1969.

Forrester, Geoff (ed.). **Post-Soeharto Indonesia : Renewal or Chaos.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1999.

Freedman, Maurice. **Lineage Organization in Southeastern China.** London : The Athlone Press, 1958.

_____. "Colonial Law and Chinese Society", **Journal of Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland,** Vol. LXXX (1950), pp.97-126.

_____. "Immigrants and Associations : Chinese in Nineteenth-Century Singapore", **Comparative Studies in Society and History,** Vol. III (1960-1961), pp. 25-48.

_____. "Sociology of the Nan Yang", **Journal of the South Seas Society,** Vol. V, Part 2, No. 10 (1949), pp.47-50.

Fried, Morton H. (ed.). **Colloquium on Overseas Chinese.** New York : Institute of Pacific Relations, 1958.

Garran, Robert. **Tigers Tamed : The End of the Asian Miracle.** Honolulu : University of Hawaii Press, 1998.

Golay, Frank H. and Others. **Underdevelopment and Economic Nationalism in Southeast Asia.** Ithaca : Cornell University Press, 1969.

Godley, Michael R. **The Mandarin-capitalists from Nanyang.** Melbourne : Cambridge University Press, 1981.

_____. "Chang Pi-shih and Nanyang Chinese Involvement in South China's Railroads, 1896-1911", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. IV, No. 1(March 1973), pp.16-30.

Gomez, Edmund Terence. **Chinese Business in Malaysia.** Surrey : Curzon Press, 1999.

_____. **Money Politics in the Barisan Nasional.** Kuala Lumpur : Forum, 1991.

Gomez, E.T. and Jomo, K.S. **Malaysia's Political Economy : Politics, Patronage and Profits.** London : Cambridge University Press, 1997.

Gomez, Edmund Terence and Hsiao, Hsin-Huang Michael (eds.). **Chinese Business in Southeast Asia.** Surrey : Curzon Press, 2001.

Gosling, L.A. Peter and Lim, Linda Y.C. **The Chinese in Southeast Asia, Vol.2.** Singapore : Maruzen Asia, 1983.

Halpern, Joel Martin. **The Role of the Chinese in Lao Society.** Los Angeles : University of California Press, 1961.

_____. **The Natural Economy of Laos.** Los Angeles : Department of Anthropology, University of California, 1960.

Han Sin-Fong. "Hailam Chinese in Sabah : A Study of Occupational Patterns and Changes", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. VI, No.1 (March 1975), pp. 25-37.

Hanna, Willard A. **The Formation of Malaysia.** New York : American Universities Field Staff, 1964.

Hara, F. (ed.). **Formation and Restructuring of Business Groups in Malaysia.** Tokyo : Institute of Developing Economies, 1993.

Harbi, Manggi. "A mortgaged magnate", **Far Eastern Economic Review,** Vol. 124, No.18 (May 3, 1984), pp.98-103.

Harrison, Brian. **South-East Asia.** London : Macmillan, 1963.

Harrison, Tom. "The Chinese in Borneo, 1942-1946", **International Affairs,** Vol. XXVI, No.3 (July 1950), pp.354-362.

Heenan, Patrick. and Lamontagne, Monique (eds.). **The Southeast Asia Handbook.** London : Fitzroy Dearborn, Publishers, 2001.

Hedman, Eva-Lotta E. and Sidel, John T. **Philippine Politics and Society in the Twentieth Century.** London : Routledge, 2000.

Heidhues, Mary F. Somers. **Southeast Asia's Chinese Minorities.** Melbourne : Longman, 1974.

_____. "Chinese Organizations in Indonesia : Politics and Ethnicity, 1945-1950", Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985.

Heng, P.K. **Chinese Politics in Malaysia : A History of the Malaysian Chinese Associations.** Singapore : Oxford University Press, 1988.

Hewison, Kevin. "The Structure of Banking Capital in Thailand", Paper Presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, Canberra, June 14-16, 1985.

Hideo Murakami. "Viet Nam and the Question of Chinese Aggression", **Journal of Southeast Asian History,** Vol, 7, No.2 (September 1966), pp.11-26.

Hill, Hal. **The Indonesian Economy.** Singapore : Cambridge University Press, 2000.

Hill, Michael. and Lian Kwen Fee. **The Politics of Nation Building and Citizenship in Singapore.** London : Routledge, 1995.

Ho, Ping-ti. **Studies on the Population of China, 1386-1953.** Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press, 1959.

Hook, Brian (ed.). **The Cambridge Encyclopedia of China.** Melbourne : Cambridge University Press, 1991.

Hooker, M. Barry (ed.). **Law and the Chinese in Southeast Asia.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2002.

Hsu, Francis L. "Influence of South-Seas Emigration on Certain Chinese Provinces", **The Far Eastern Quarterly,** Vol. V, No.1 (November 1945), pp.47-59.

Hu, Hsien Chin. "The Chinese Concepts of Face", **American Anthropologist,** Vol. 46 (1944), pp.45-64.

Hughes, John. **The End of Sukarno.** London : Angus and Robertson, 1968.

Hwang, Chun-tu. **Huang Hsing and the Chinese Revolution.** Stanford, California : Stanford University Press, 1968.

Jackson, James C. **Chinese in the West Borneo Goldfields.** Hull : University of Hull Publications, 1970.

Jackson, R.N. **Pickering : Protector of Chinese.** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1965.

Jesudason, J.V. **Ethnicity and the Economy : The State, Chinese Business, and the Multinationals in Malaysia.** Singapore : Oxford University Press, 1989.

Jiang, Joseph P.L. "The Chinese in Thailand : Past and Present', **Journal of Southeast Asian History,** Vol. 7, No.1 (March 1966), pp.39-65.

Jomo, K.S. (ed.). **Industrialising Malaysia : Policy, Performance and Prospects.** London : Routledge, 1993.

Josey, Alex. **Singapore : Its Past, Present and Future.** London : Andre Deutsch, 1980.

Kahn, Joel S. (ed.). **Southeast Asian Identities.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1998.

Kaur, Amarjit. and Metcalfe, Ian. **The Shaping of Malaysia.** New York : St. Martin's Press, 1999.

Kiernan, Ben. "Kampuchea's Ethnic Chinese under Pol Pot : A Case of Systematic Social Discrimination", Paper presented at the Symposium : " Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985.

Kingsburry, Damien. **Southeast Asia : A Political Profile.** Melbourne : Oxford University Press, 2001.

Khoo, B.T. **Paradoxes of Mahathirism : An Intellectual Biography of Mahathir Mohammad.** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1995.

Kolko, Gabriel. **Vietnam : Anatomy of War 1940-1975.** London : Allen & Unwin, 1986.

Kwee Tek Hoay. **The Origins of the Modern Chinese Movement in Indonesia.** Ithaca : Modern Indonesia Project, Cornell University, 1969.

Laffey, Ella S. "French Adventurers and Chinese Bandits in Tonkin : The Garnier Affair in its Local Context", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.VI, No.1 (March 1975), pp.38-51.

Landon, Kenneth Perry, **The Chinese in Thailand.** New York : Russell & Russell, 1973.

Lao Zhong. **The Struggle for the MCA.** Petaling Jaya : Pelanduk Publications, 1984.

_____. **China in Transition : 1517-1911.** New York : Van Nostrand Reinhold, 1969.

Lang, Olga. **Chinese Family and Society.** New Haven : Yale University Press, 1946.

Lasker, Bruno. "The Role of the Chinese in the Netherlands Indies.", **The Far Eastern Quarterly,** Vol. V, No.2 (February 1946), pp.162-171.

Lau Teik Soon. "A Bibliography on the Malaysian-Singapore Chinese", **Philippine Sociological Review,** Vol.24, Nos. 1-4 (January-October 1976), pp.81-91.

Laufer, Berthold. "The Relations of the Chinese to the Philippine Islands", **Smithsonian Miscellaneous Collections,** Vol.50, No. 1734 (September 13, 1907), pp.248-284.

Lee, E. **The Towkays of Sabah.** Singapore : Singapore University Press, 1976.

Lee, K.H. and Chow, M.S. **Biographical Dictionary of the Chinese in Malaysia.** Kuala Lumpur : Pelanduk Publications, 1997.

Lehman, F.K. **Military Rule in Burma since 1962.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1980.

Leong, Stephen. "The Kuomintang-Communist United Front in Malaya during the National Salvation Period, 1937-1941", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. VIII, No.1 (March 1977), pp.31-47.

Li, Dun J. **The Ageless Chinese : A History.** New York : Charles Scribner's Sons, 1978.

Lim Joo Hock. "Chinese Female Immigration into the Straits Settlements, 1860-1901", **Journal of the South Seas Society,** Vol. XXII (1967), pp.58-95.

Lim, Julian. "Social Problems of Chinesr Female Inmigrants in Malaya, 1925-1940", **Malaysia in History,** Vol. 23 (1980), pp.101-109.

Limlingan, Victor Simpao. **The Overseas Chinese in ASEAN : Business Strategies and Management Practices.** Manila : Vita Development Corporation, 1986.

Lin Yu. Twin Loyalties in Sian", **Pacific Affairs,** Vol. IX, No.2 (June 1936), pp.191-200.

Lloyd, Grayson. and Smith Shannon (eds.). **Indonesia Today : Challenges of History.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2001.

Lockard, Craig A. "The 1857 Chinese Rebellion in Sarawak : A Reappraisal", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. IX, No.1 (March 1978), pp.85-98.

_____. "Leadership and Power within the Chinese Community of Sarawak : A Historical Survey", **Journal of Southeast Asian Studies**, Vol. II, No.2 (September 1971), pp. 195-217.

Loh Kok Wah. **Chinese New Villagers and Political Identity in Malaysia.** Penang : Universiti Sains Malaysia, 1985.

_____. **The Politics of Chinese Unity in Malaysia.** Singapore : Maruzen Asia, 1982.

Ly Singko. **Hanoi, Peking and the Overseas Chinese.** Singapore : Chin Chang Press, 1978.

Mac Intyre, A. (ed.). **Business and Government in Industrialising Asia.** Sydney : Allen & Unwin, 1994.

_____. **Business and Politics in Indonesia.** Sydney : Allen & Unwin, 1990.

Mackie, J.A.C. (ed.). **The Chinese in Indonesia.** Honolulu : The University Press of Hawaii, 1976.

Mahajani, Usha. **Philippine Nationalism.** St.Lucia : University of Queensland Press, 1971.

Mak Lau Fong. **The Sociology of Secret Societies.** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1981.

_____. "Subcommunal Participation and Leadership Cohesiveness of The Chinese in Nineteenth – Century Singapore", **Modern Asian Studies,** Vol.17, No.3 (July 1983), pp.437-453.

_____. "The Kongsis and the Triad", **Southeast Asian Journal of Social Science.,** Vol. III, No.2 (1975), pp.47-58.

Mc Clound, Donald G. **Southeast Asia.** Boulder : Westview Press, 1995.

Mc Coy, Alfred W. and de Jesus, Ed.C. (eds.). **Philippine Social History.** Sydney : George Allen & Unwin, 1982.

Mc Vey, R. (ed.). **Southeast Asian Capitalists.** Ithaca, New York : Southeast Asian Studies Program, Cornell University, 1992

_____. **Indonesia.** New Haven : Yale University Press, 1963.

Mitchison, Lois. **The Overseas Chinese.** London : The Bodley Head, 1961.

Moese, Wolfgang and Others. **Chinese Regionalism in West Malaysia and Singapore.** Hamburg : Gefordert von de Stiftung Volkswagenwerk, 1979.

Naosaku Uchida. **The Overseas Chinese.** Stanford : Hoover Institution, 1960.

Osborne, Milton. **Region of Revolt : Focus on Southeast Asia.** Sydney : Pergamon Press, 1970.

Pan, Lynn (ed.). **The Encyclopedia of the Chinese Overseas.** Singapore : Archipelago Press, 1998.

_____. **Sons of the Yellow Emperor.** London : Secker & Warbarg, 1990.

Pang Wing Seng. "The Double Seventh Incident, 1937 : Singapore Chinese Response to the Outbreak of the Sino-Japanese War", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. IV. No.2 (September 1973), pp.269-299.

Parmer, J. Norman. **Colonial Labor Policy and Administration : A History of Labor in the Rubber Plantation Industry in Malaya, C.1910-1941.** New York : J.J. Augustin, 1960.

Pempel, T.J. (ed.). **Politics of the Asian Economic Crisis.** Ithaca : Cornell University Press, 1999.

Phuwadol Songprasert. "The Development of Chinese Capital in Southern Siam, 1868-1932", Ph.D.thesis, Faculty of Arts, Monash University, 1986.

Pickering, W.A. "Chinese Secret Societies and Their Origin", **Journal of the Royal Asiatic Society** (Straits Branch), No. 1 (July 1878), pp.63-84.

Pinang Gazette (Tuesday, 2nd May, 1890), p.1.

Png Poh Seng. "The Kuomintang in Malaya, 1912-1941", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.2 (1961), pp.1-32.

Poa, Dory. "Content Analysis of the Chinese Lauguage Textbooks after the 'Filipinization' of the Chinese Schools in the Philippines", Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985.

Poerwanto, Hari. "The Problem of Chinese Assimilation and Integration in Indonesia", **Philippine Sociological Review,** Vol.24, Nos 1-4 (January-October 1976), pp.51-55.

Purcell, Victor. **The Chinese in Southeast Asia.** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1964.

_____. **The Chinese in Malaya.** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1975.

Ramanathan, Indira. **China and the Ethnic Chinese in Malaysia and Indonesia, 1949-1992.** New Delhi : Sangam Books, 1994.

Reid, A. **Sojourners and Settlers : Histories of Southeast Asia and the Chinese.** Sydney : Allen & Unwin, 1996.

Robison, Richard. **Indonesia : The Rise of Capital.** Sydney : Allen & Unwin, 1986.

Roff, Magaret. "The Malayan Chinese Association, 1948-65", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.6, No.2 (September 1965), pp.40-53.

Rowley, Anthony. "Birth of a multinational", **Far Eastern Economic Review,** Vol,120, No.14 (April 7, 1983), pp. 44-57.

Salamon, Rob. "Chin Sophonpanich : The Bangkok Connection", **Insight** (June 1978), pp. 8-18.

Schwarz, Adam. **A Nation in Waiting.** Sydney : Allen & Unwin, 1994.

Scott, James C. **Comparative Political Corruption.** Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1972.

See, Chinben. "Chinese Organizations and Ethnic Identity in the Philippines", Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985.

See, Teresita Ang and Chua, Lily (eds.). **Crossroads-Short Essays on the Chinese Filipinos.** Manila : Kaisa Para Sa Kaunlaran, 1988.

Siaw, Laurence K.L. "The Legacy of Malaysian Chinese Social Structure", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. XII, No.2 (September 1981), pp.395-402.

Silcock, T.H. **The Economy of Malaya.** Singapore : Eastern Universities Press, 1960.

Simoniya, N.A. **Overseas Chinese in Southeast Asia—A Russian Study.** Ithaca : Souteast Asia Program, Cornell University, 1961.

Sison, Jose Maria and Werning, Rainer. **The Philippine Revolution.** New York : Crane Russak, 1989.

Skinner, G. William. **Report on the Chinese in Southeast Asia.** Ithaca, New York : Southeast Asia Program, Cornell University University, 1950.

_____. **Chinese Society in Thailand : An Analytical History.** Ithaca, New York : Cornell University Press, 1957.

_____. **Leadership and Power in the Chinese Community of Thailand.** Ithaca, New York : Cornell University Press, 1958.

_____. "Java's Chinese Minority : Continuity and Change", **The Journal of Asian Studies,** Vol.XX, No. 3 (May 1961), pp.353-362.

_____. "Chinese Assimilation and Thai Politics", **Journal of Asian Studies,** Vol.XVI, No.2 (February 1957), pp.237-250.

Soh Eng Lim. "Tan Cheng Lock : His Leadership of the Malayan Chinese", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.1, No.1 (March 1960), pp.34-61.

Song Ong Siang. **One Hundred Years of the Chinese in Singapore.** Singapore : University of Malaya Press, 1967.

Stuart-Fox, Martin (ed.). **Contemporary Laos.** St.Lucia : University of Queensland Press, 1982.

Stuart-Fox Martin and Ung, Bunheang. **The Murderous Revolution.** Chippendale : Alternative Publishing Cooperative, 1985.

Suehiro Akira. **Capital Accumulation in Thailand, 1855-1985.** Tokyo : The Centre for East Asian Cultural Studies, 1989.

Sungsidh Piriyarangsan. "Thai Bureaucratic Capitalism, 1932-1960", M.A. thesis, Faculty of Economics, Thammasat University, 1980.

Suryadinata, Leo. **Peranakan Chinese Politics in Java, 1917-1942.** Singapore : Singapore University Press, 1981.

_____. **Southeast Asian Chinese and China : The Politico-Economic Dimension.** Singapore : Times Academic Press, 1995.

_____. **The Ethnic Chinese in the ASEAN States : Bibliographical Essays.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1989.

_____. **The Chinese Minority in Indonesia.** Singapore : Chopmen Enterprises, 1978.

_____. **Prominent Indonesian Chinese.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1995.

_____. **Chinese Adaptation and Diversity.** Singapore : Singapore University Press, 1993.

_____. **Ethnic Chinese as Southeast Asians.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1997.

_____. "**Overseas Chinese" in Southeast Asia and China's Foreign Policy : An Interpretative Essay.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1978.

Swan, William L. "Japanese Economic Relations with Siam : Aspects of Their Historical Development, 1884 to 1942", Ph.D. thesis, The Australian National University, 1986.

Tai Hsuan-Chih. "Origin of the Heaven and Earth Society", **Modern Asian Studies,** Vol.II (1977), pp.405-425.

Tan, Antonio. **The Chinese Mestizos and the Formation of the Filipino Nationality.** Manila : Kaisa Para Sa Kaunlaran, 1989.

_____. Changing Identity among the Philippine Chinese, 1946-1984", Paper presented at the Symposiam : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War II", The Australian National University, June 14-16, 1985.

Tan Chee Beng. **The Baba of Melaka.** Petaling Jaya : Pelanduk, 1988.

Tan Kah-kee. "A South Seas Chinese Reports on the Burma Road", **Pacific Affairs,** Vol. XIV. No. 4 (December 1941), pp.463-468.

Tarling, Nicholas. (ed.). **The Cambridge History of Southeast Asia, Vol..I.** Singapore : Cambridge University Press, 1992.

_____. **The Cambridge History of Southeast Asia, Vol. II**. Singapore : Cambridge University Press, 1992.

The Nation (November 16, 2002), p.1.

The Star. (April 20, 2002), pp.1-4.

The Star. (April 21, 2002), pp.1-5.

The Sun. (April 20, 2002), pp.1-2.

The Sun. (April 22, 2002), pp.1-3.

T'ien Ju-Kang. "Cheng Ho's Voyages and the Distribution of Pepper in China", **Journal of the Royal Asiatic Society** (Great Britain and Ireland Branch), No.2 (1981), pp.186-197.

Tikhvinsky, S.L. (ed.). **China and Her Neighbours.** Moscow : Progress Publishers, 1981.

Tipton, Frank B. **The Rise of Asia.** Honolulu : University of Hawaii Press, 1998.

Tran Khanh. **The Ethnic Chinese and Economic Development in Vietnam.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1993.

Tregonning, K.G. **Home Port Singapore.** Singapore : Oxford University Press, 1967.

_____. "Tan Cheng Lock : A Malayan Nationalist", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. X, No.1 (March 1979), pp.25-76.

_____. **A History of Modern Malaya.** Singapore : Eastern Universities Press, 1964.

Turnbull, C.M. **A History of Singapore** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1977.

_____. "Overseas Chinese Attitudes to Nationalism in Malaya between the Two World Wars", Paper Presented at the International Conference on the Overseas Chinese in Asia between the two World Wars, Center for Contemporary Asian Studies, The Chinese University of Hong Kong, 1978.

Unger, Danny. **Building Social Capital in Thailand.** Melbourne : Cambridge University Press, 1998.

Vatikiotis, Michael R.J. **Indonesian Politics under Suharto.** London : Routledge, 1994.

Vanghan, J.D. **The Manners and Customs of the Chinese of the Straits Settlements.** Taipei : Ch'eng Wen Publihing, 1971.

Vickery, Michael. **Kampuchea Politics, Economics and Society.** London : Frances Pinter Publishers, 1986.

Villacorta, Wilfredo V. "The Chinese in Southeast Asia : An Introduction", **Philipping Sociological Review,** Vol. 24, Nos. 1-4 (January-October 1976), pp.5-51.

Vo Nhan Tri. **Vietnam's Economic Policy since 1975.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 1990.

Wain, Barry. "Taking Charge", **Far Eastern Economic Review,** Vol.165, No.45 (14 November, 2002), p.26.

Wanandi, Jusuf. "Indonesia Must Win Back Its Chinese", **Business Week** (August 3, 1998), pp.20-21.

Wang Chun. **Chinese Communist United Front and Economic Plunder of Overseas Chinese.** Taipei : World Anti-Communist League, 1980.

Wang Gungwu. **A Short History of the Nanyang Chinese.** Singapore : Eastern Universies Press, 1959.

_____. **The Chinese Minority in Southeast Asia.** Manila : Chopmen Enterprises, 1974.

_____. **Community and Nation : Essays on Southeast Asia and the Chinese.** Sydney : George Allen & Unwin, 1981.

_____. **The Nanhai Trade.** Kuala Lumpur : Printcraft, 1959.

_____. "Southeast Asian Hua Ch'iao in Chinese History Writing", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.XII, No.1 (March 1981), pp.1-14.

_____. "The Study of Chinese Identities in Southeast Asia", Paper presented at the Symposium : "Changing Identities of the Southeast Asian Chinese since World War", The Australian National University, June 14-16, 1985.

_____. "China and the Region in Relation to Chinese Minorities", **Contemporary Southeast Asia,** Vol.1, No.1 (May 1979), pp.36-50.

Wang T.P. **The Origins of Chinese Kongsi.** Petaling Jaya : Pelanduk, 1994.

Wong Pui-Yee, Vynnis. **China Reforms for Excellence.** Hong Kong : VIP Management Consultants, 1986.

Wang, Yeu-Farn. **Chinese Entrepreneurs in Southeast Asia : Historical Roots and Modern Singnificance.** Stockholm : Center for Pacific Asia Studies, Stockholm University, 1994.

Weightman, George H. "The Philippine-Chinese Image of the Filipino", **Pacific Affairs,** Vol.XI, No.3 (Fall 1967), pp.315-323.

Weldon. Peter D. "Indonesian and Chinese Status and Language Differences in Urban Java", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.V, No.1 (March 1974), pp.37-54.

Wertheim, W.F. **Indonesian Society in Transition.** The Hague : W. van Hoeve, 1964.

Westerlund, David. And Svanberg, Ingvar (eds.). **Islam Outside the Arab World.** Surrey : Curzon Press, 1999.

Wickberg, Edgar. **The Chinese in Philippine Life, 1850-1898.** New Haven : Yale University Press, 1965.

Willmott, Donald. E. **The National Status of the Chinese in Indonesia.** Ithaca : Southeast Asia Program, Cornell University, 1956.

_____. **The Chinese in Cambodia.** Hong Kong : Cathay Press, 1967.

_____. **The Political Structure of the Chinese Community in Cambodia.** New York : The Athlone Press, 1970.

_____. "History and Sociology of the Chinese in Cambodia Prior to the French Protectorate", **Journal of Southeast Asian History,** Vol.7, No.1 (March 1966), pp.15-38.

_____. "Congregations and Associations : the Political Structure of the Chinese Community in Phnom-Penh, Cambodia", **Comparative Studies in Society and History.** Vol.11 (1969). pp.282-300.

_____. "The Chinese in Kampuchea", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.XII, No.1 (March 1981), pp.38-45.

_____. "The Chinese in Southeast Asia", **The Australian Outlook,** Vol.20, No.3 (1966), pp. 252-263.

Wong, C.S. **A Gallery of Chinese Kapitans.** Singapore : The Goverment Printing Office, 1964.

Yegar, Moshe. "The Panthay (Chinese Muslims) of Burma and Yunnan", **Journal of Southeast Asian History,** Vol. 7, No.1 (March 1966), pp. 73-85.

Yeh, Stephen H.K. "Chinese Marriage Patterns in Singapore", **The Malayan Economic Review,** Vol.IX, No.1 (April 1964), pp.102-112.

_____. **Coolies And Mandarins.** Singapore : Singapore University Press, 1985.

_____. **A Social History of the Chinese in Singapore and Malaya, 1800-1911.** Singapore : Oxford University Press, 1986.

_____. **The Overseas Chinese and the 1911 Revolution.** Kuala Lumpur : Oxford University Press, 1976.

_____. "Ch'ing's Sale of Honours and the Chinese Leadership in Singapore and Malaya (1877-1912)", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.I, No.2 (September, 1970), pp. 20-32.

_____. "The Confucian Revival Movement in Singapore and Malaya, 1899-1911", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol.VII, No. 1 (March 1976), pp.33-57.

_____. "The Response of the Overseas Chinese in Singapore & Malaya to the Tsinan Incident, 1928", Paper presented at the International Conference on the Overseas Chinese in Asia between the two World Wars, Centre for Contemporary Asian Studies, the Chinese University of Hong Kong, 1978.

_____. "Early Chinese Clan Organization in Singapore and Malaya, 1819-1911", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. XII, No.1 (March 1981), pp.62-92.

Yoji Akashi. "Japanese Policy Towards the Malayan Chinese, 1941-1945", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. I, No.2 (September 1970),pp.61-89.

_____. **The Nanyang Chinese National Salvation Movement, 1937-1941.** Research Publication No. 5, Center for East Asian Studies, The University of Kansas, 1970.

Yoko Ueda. **Local Economy and Entrepreneurship in Thailand : A Case Study of Nakhon Ratchasima.** Kyoto : Kyoto University Press, 1995.

Yong Ching Fatt. "A Preliminary Study of Chinese Leadership in Singapore, 1900-1941", **Journal of Southeast Asian Studies,** Vol. IX, No.2 (September 1968), pp.258-285.

_____. **Tan Kah-kee : The Making of an Overseas Chinese Legend.** Singapore : Oxford University Press, 1987.

Yoshihara Kunio. **The Rise of Ersatz Capitalism in Southest Asia.** Singapore : Oxford University Press, 1988.

Yu, Chung-Hsun. "Capitalist Development and the Overseas Chinese Economy : Thailand", **The Developing Economies,** Vol. IX, No.3 (September 1971), pp. 246-267.

_____. "Income and Investment among Overseas Chinese", **The Developing Economies,** Vol.XIII, No. 2 (June 1975), pp.119-136.

Yuri Sato (ed.). **Indonesia Entering a New Era.** Tokyo : Institute of Developing Economies, 2000.

Zhu Rongji. **China and Asia in the New Century.** Singapore : Institute of Southeast Asian Studies, 2000.